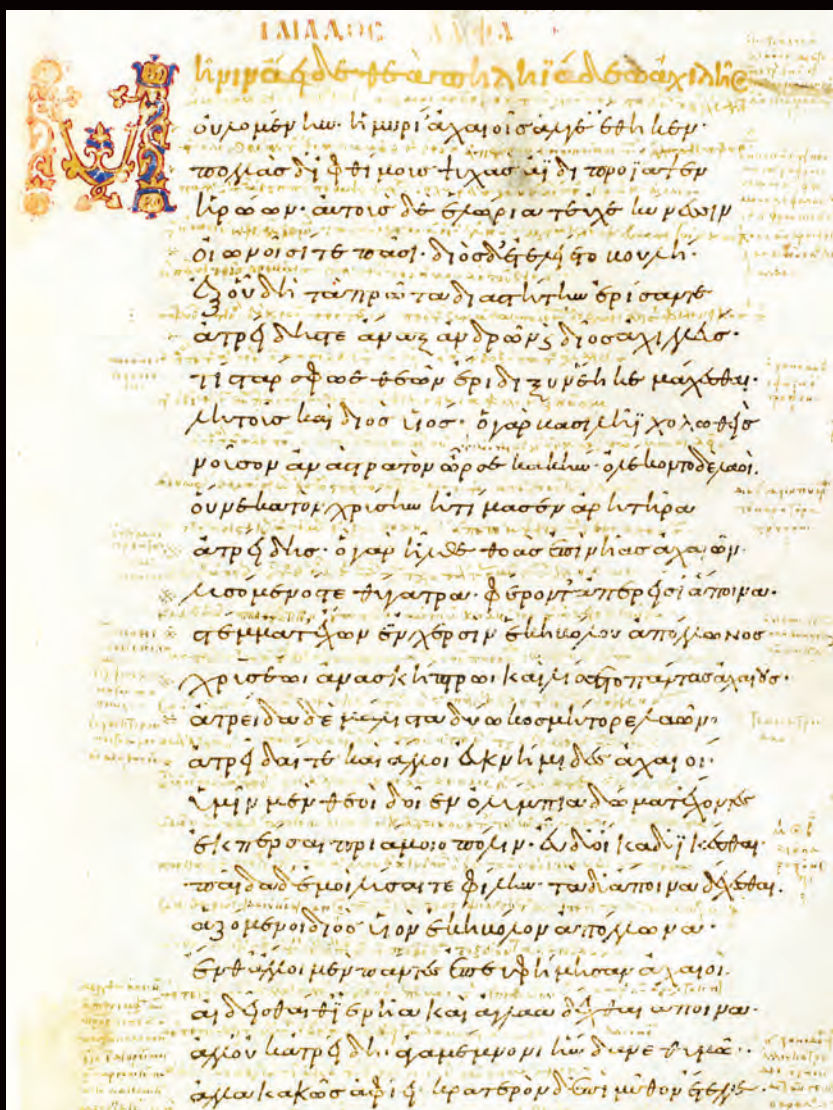

Farkas – Horváth – Mayer

Kezdő és haladó nyelvkönyv Ógörög

Farkas – Horváth – Mayer
Kezdő és haladó ógörög nyelvkönyv
Periergopenés – Szegény gyötrődő tanuló II.

Antiquitas · Byzantium · Renascentia XXVIII.

Sorozatszerkesztők

Farkas Zoltán

Horváth László

Mészáros Tamás

Farkas Zoltán – Horváth László – Mayer Gyula

Kezdő és haladó ógörög nyelvkönyv

Periergopenés – Szegény gyötrődő tanuló II.

ELTE Eötvös József Collegium
Budapest · 2017

A kötet a „Társadalmi kontextus a szövegkritika tükrében: Bizáncan innen és túl” című NKFIA NN 124539 pályázat támogatásával jött létre.

Copyright © 2017

Farkas Zoltán (PPKE BTK),

Horváth László (ELTE),

Mayer Gyula (MTA-ELTE-PPKE Ókortudományi Kutatócsoport),

Felelős kiadó az ELTE Eötvös József Collegium igazgatója

Tördelte Mayer Gyula

Borítóterv: Egedi-Kovács Emese

A borító a Biblioteca Nazionale Marciana Z. 454 jelzetű

kézirata 12v lapja fényképének felhasználásával készült.

Licence for the source of the cover image: All images in the directory

<http://www.homermultitext.org/hmt-image-archive/VenetusA/> are derived from originals

that are © 2007, Biblioteca Nazionale Marciana, Venezia, Italia.

The derivative images are © 2010, Center for Hellenic Studies.

All original and derivative images are licensed under the Creative Commons

Attribution-Noncommercial-Share Alike 3.0 License.

A nyomdai munkákat a Komáromi Nyomda és Kiadó Kft. végezte

2900 Komárom, Igmándi út 1.

Felelős vezető: Kovács János

ISBN 978-615-5371-83-7

ISSN 2064-2369

VIRIS BONIS DOCTIS
STEPHANO KAPITÁNFFY †
TIBVRTIO SZEPESSY
MAGISTRIS DISCIPVLI

V · S · L · M

Görögül olvasni mindig munka: lehetsz „perfekt” német vagy francia; de értheted-e „perfekt” a nagy hellén irodalom nyelvét? Ilyen nyelv nem egy van: majd minden auktorért újat kell tanulni. Görögül írtak Krisztus előtt talán 800-tól (mikor élt Homéros?), Krisztus után, mondjuk, 1453-ig. És írtak görögül Kisázsiaiban és Athénben, Rómában és Egyiptomban; Theokritos szicíliai volt, Lukianos talán szíriai zsidó. Micsoda távolságok időben és térben! Két évezred és három világrész, s hány ország, mennyiféle társadalom, milyen különböző kultúrák, a műkénétől a bizánciig! Hányféle nyelvjárás, argó, irodalmi modor és műfajkonvenció! Kívülről tudhatod Homérost, s még mindig talánynak fogod érezni Nonnost; folyékonyan olvashatod Platónt, s megakadsz egy Plutarchos-életrajz első mondatain. Ha modern nyelvvel ismerkedsz könyvekből, egy könyvtárnyi mű áll rendelkezésedre ugyanazon korból és műfajból, mígnem szótár és mentődeszka nélkül, szabad úszóként siklasz a betűk tengerén. Görög tragédia alig maradt annyi, amennyi négy-öt kötetet kitesz a Teubnerben. Kevés, hogy a nyelvet – ezt a súlyos, mesterkéltséggel, költői idiómát – végképp elmédbe törd. Ha mind végigolvastad: az utolsó lap még mindig megalázhat.

BABITS MIHÁLY

Előszó

Ennek a nyelvkönyvnek a korábbi változatai két különálló (szintén fekete borítójú) kötetben jelentek meg a TypoT_EX kiadó gondozásában 1998–2000-ben, így majd húsz éve szolgálják a görögül tanulókat. Minthogy könyvkereskedelmi forgalomban már régóta egyik sem kapható (az első résznek két kiadása és egy 2001-es változatlan lenyomata is elfogyott), igencsak itt volt az ideje, hogy újra megjelenjenek.

A jelen kiadás a két kötet anyagát egyben adja, szövegét az évtizedes tapasztalatok alapján javítottuk.

Azok számára, akik földolgozták a jelen kötet 72 olvasmányát, „középhaladó” olvasmányul a *Periergopenés – Szegény gyötrődő tanuló* I. kötetét javasoljuk, mely ezzel a könyvvel egyidejűleg jelenik meg. Együttesen akár négy évig is kitartó elemőzsiával látják el a tanulni vágyót. Ha pedig olykor-olykor, két olvasmány között könnyedebbre vágyik valaki, jó szívvel ajánlhatjuk kikapcsolódásképpen Jacqueline de Romilly és Monique Trédé *Az ógörög nyelv szelleme* című kis írását (ABR 9, Budapest 2014).

* * *

A kötet, amit az olvasó a kezében tart, latin szakos hallgatók számára összeállított egyetemi tankönyv, eredményes használata ennek megfelelően tanár közreműködését és a latin nyelvtan bizonyos szintű ismeretét feltételezi. A latin nyelvtudásra építettünk, de erre a „mint a latinban” formulával külön nem hivatkoztunk. A könyvet – reményeink szerint – tanulmányaik elején az ógörög szakos egyetemi hallgatók is haszonnal forgathatják.

A tankönyv összeállításakor abból az alapelvből indultunk ki, hogy görögül azért tanulunk, hogy görögül olvassunk, a szöveg minél pontosabb megértésére törekedve. Úgy ítéljük meg, hogy anyagának földolgozása után a nyelvtanuló képessé válik arra, hogy kiismerje magát az attikai prózában, szótár és „mentődeszka” (kommentár) segítségével pedig jó eséllyel kísérelheti meg a görög auktorok olvasását.

A kötet első fele négy részre tagolódik. Az első rész hetvenkét leckét tartalmaz, amelyek közül az első negyvennyolcat javasoljuk törzsanyagnak. A második egységben Hérodotosz-szemelvények találhatók, míg a harmadik rész az Ílias első éneke. A Homéroszhoz fűzött görög nyelvű magyarázatok az ókori magyarázóirodalom (olykor szórakoztató) világába engednek betekintést. A tankönyv negyedik egysége az Igeszótár, mely az olvasmányokban található igéket betűrendben, szótári alakban tartalmazza.

Az egyes leckékben a cím és a bevezetés után áll az olvasmány és a szószedet, esetenként jegyzetek és megjegyzések. A fennmaradó rész táblázatokat, ragozási

paradigmákat és feladatokat tartalmaz. A bevezetések némely mondata alkalmasint fordítási gyakorlatként is használható, és a leckék címében megadott magyar szókapcsolat vagy mondat sem mindig tükörfordítása a görög címnek.

Az olvasmányok zömmel attikai prózáiroktól vett szemelvények, néhány apró változtatástól eltekintve eredeti szövegek. A változtatásokat csak akkor jelezzük, ha különböző szövegrészeket kerültek egymás mellé; erre három ponttal hívjuk fel a figyelmet. A szövegkiadási gyakorlatnak megfelelően a szemelvényekben nem mindig kezdtük nagybetűvel a mondatokat, de a szövegkritikai jeleket elhagytuk. A szövegek lelőhelyét nem adtuk meg, elkerülendő a műfordítások használatát.

A nyelvtanulás egyik igen hatékony módszerének tartjuk a szövegek megértés utáni memorizálását. Hogy a szemelvények között mindenki találjon szószerinti megtanulásra érdemeseket, az anyag válogatásakor lehetőség szerint a tematikus egységeken belül is változatosságra törekedtünk, és igyekeztünk nem megelégedni a humorról sem.

A szószedetben csak a korábban még elő nem fordult szavak találhatók meg. Az első tizenkét olvasmány szószedeteiben igék is szerepelnek, nem szótári alakban. A szószedetek és az igeszótár összeállításával az volt a célunk, hogy a szótár önálló használatához segítséget nyújtsunk. A szótár használatát ugyanis magától értetődőnek tekintjük, az ógörög-magyar szótárak közül pedig a Györkösy Alajos–Kapitánffy István–Tegyei Imre: *Ógörög-magyar nagyszótár* (Budapest 1990. és újabb kiadások) használatát javasoljuk.

A feladatok összeállításakor elsősorban az alaktan begyakoroltatására törekedtünk, és az alaktanon belül sem kívántunk minden nyelvtani jelenséget bemutatni. Célunk volt viszont néhány szóképzési szabály tudatosítása. A feladatok részben az olvasmányokhoz kapcsolódnak, kisebb részük szótárt is igényel; vannak közöttük mechanikusak, vannak könnyebbek és vannak nehezek. A magyarról görögre való fordítás során a már elsajátított szóanyag és nyelvtani ismeretek elegendőek a „görög” mondatok megalkotásához. A dőlt betűvel szedett mondatok a magyar irodalomból vett idézetek.

A leckékben a leíró nyelvtant rendszeresen nem tárgyaltuk; gyors tájékozódáshoz a nyelvtani összefoglalót, kézikönyvként pedig a Maywald–Vayer–Mészáros: *Görög nyelvtan* című leíró nyelvtant ajánljuk, melynek 13. kiadása néhány éve jelent meg ugyanebben a sorozatban. A nyelvtani fogalomkészletben ragaszkodtunk a bevett latin terminusokhoz, rövidítésükre az említett szótár rendszerét követtük.

A kötet második felének első egysége az olvasmányokhoz készült tömör nyelvtani összefoglalás, amelyben az általunk fontosnak ítélt nyelvi jelenségeket mutatjuk be.

A másik nagyobb egységben az elemi mondattani jelenségek megtanulásához és begyakorlásához kívántunk segítséget nyújtani a görögül tanulók számára.

A görög példamondatoknak a tankönyvben található magyar megfelelői az eredeti mondatok megértését szolgálják, ezért elsősorban pontosságra törekedtünk.

A mondatok zömét attikai prózáírók műveiből gyűjtöttük, mind a mondattani gyakorlatokhoz, mind a feleletválasztós kérdésekhez. Mondataink kisebbik részét nyelvkönyvekből és nyelvtanokból válogattuk és vettük át.

A válogatás során többek között a következő műveket használtuk föl:

H. MENGE: *Repetitorium der griechischen Syntax* (Wolfenbüttel 1914; 10. kiadása Darmstadt 1999),

K. SCHENKL: *Griechisches Übungsbuch* (23. Aufl., Wien 1916),

G. CURTIUS: *Griechische Schulgrammatik* (Prag 1880),

M. A. NORTH – A. E. HILLARD: *Greek Prose Composition* (London 1930),

G. BETTS – A. HENRY: *Ancient Greek* (Suffolk 1989),

D. J. MASTRONARDE: *Introduction to Attic Greek* (Berkeley etc. 1993).

A fenti könyveket további tájékoztatásra ajánljuk az érdeklődők figyelmébe.

Itt mondunk köszönetet mindazoknak, akik munkánkat kérdéseikkel vagy tanácsaikkal segítették: tanárainknak, barátainknak, hallgatóinknak, és azoknak a filológusoknak, akiknek a szövegkiadásait, magyarázatait, kézikönyveit és nyelvkönyveit felhasználtuk.

A kötet összeállítói minden észrevételt és kritikát szívesen fogadnak.

Farkas Zoltán – Horváth László – Mayer Gyula

Olvasmányok

1 Γράμματα γινώσκει – Ismeri a betűket!

Héródész Atticusnak volt egy ostoba fia, aki apja bánatára képtelen volt megtanulni az ábécét. Az apa ezért vásárolt huszonnégy azonos életkorú rabszolgát, és elnevezte őket a görög betűkről Alphának, Bétának és Gammának – egészen az Ómegáig. Az együgyű fiú így nagy nehezen megtanulta a betűket, de ennél tovább nem is jutott. Mentségére legyen mondva, hogy a betűsort nem csak elejétől a végéig kellett tudni, hanem visszafelé és számtalan más kombinációban is, továbbá a betűk nemcsak a hangokat jelölték, hanem számértékük is volt, és egyben hangjegyekként is szolgáltak. Ezért az alapvetően szóbeli kultúrában valódi dicséretnek számított, ha valakiről ezt mondták: Γράμματα γινώσκει.

I. Olvasási gyakorlatok:

1. διάλογος, Ξέρξης, πατήρ, πόλις, ψυχή

2. καί, λέγει, φιλόσοφοι, βούς, Ζεύς

3. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ, ΘΑΛΗΣ

4. ΑΦΡΟΔΙΤΗ, ΑΘΗΝΑ, ΔΙΟΝΥΣΟΣ, ΠΟΣΕΙΔΩΝ

– A szókezdő [h] hangot az ún. erős hehezet jelöli.

Jele: ´. A gyenge hehezet azt jelzi, hogy nem kell [h]-t ejteni. Jele: ˘.

II. Olvasási gyakorlat:

ῥῆα, Ἀπόλλων, Ἑρμῆς, Ὅμηρος, Ἑλλάς, ὕμνος, Αἰγυπτος, ἐγώ, ἱστορία, ἔπος, εὐρηκα, ἄνθρωπος
Hová kerül a hehezet, (1) ha a szó nagybetűvel, (2) ha kettős magánhangzóval kezdődik?

– A szóhangsúlyt hangsúlyjel jelöli. A hangsúlyjel lehet éles (´), hajtott (˘) vagy tompa (ˊ). A hangsúly a ragozás során változhat. Az azonos alakú, de eltérő hangsúlyozású szavak eltérő jelentésűek.

– Magánhangzók alatt jelenhet meg az ún. aláírt ióta, amit nem ejtünk.

Példák: ᾠδῆι (ének), ὠδὴ (ének), τραγωδία (tragédia)

kettős magánhangzók avagy diphthongusok								
Αι	αι	ai (aj)	Αυ	αυ	au	Αι	αι	á
Ει	ει	ei (ej)	Ευ	ευ	eu	Ηι	ηι	é
Οι	οι	oi (oj)	Ου	ου	ú	Ωι	ωι	ó

ὁ ἀλφάβητος			
A	α	ἄλφα	a, á
B	β	βῆτα	b
Γ	γ	γάμμα	g
Δ	δ	δέλτα	d
E	ε	ἔ φιλόν	e
Z	ζ	ζῆτα	dz (zd)
H	η	ἥτα	é (ē)
Θ	θ	θῆτα	th
I	ι	ἰῶτα	i, í
K	κ	κάππα	k
Λ	λ	λάμβδα	l
M	μ	μῦ	m
N	ν	νῦ	n
Ξ	ξ	ξῖ	x
O	ο	ὀ μικρόν	o
Π	π	πῖ	p
P	ρ	ῥῶ	r
Σ	σ ς	σίγμα	sz
T	τ	ταῦ	t
Υ	υ	ϋ φιλόν	ü ű u
Φ	φ	φῖ	ph, f
X	χ	χῖ	kh
Ψ	ψ	ψῖ	psz
Ω	ω	ὦ μέγα	ó

– A vessző és a pont használata a magyarral megegyező, de a pont a felkiáltójel funkcióját is betölti. A görög felpont (felső pont) a magyar kettőspontnak vagy pontosvesszőnek felel meg. A görög kérdőjel alakja pontosvessző.

Ὁ δοῦλος, ὃν ἐπώλησάς μοι, ἀπέθανε.
A szolga, akit eladtál nekem, meghalt.

Εὖ λέγεις.
Jól mondod. [vagy:] Jól mondod!

Συνίημι· ὁ Γανυμήδης ἔνδον.
Értem: Ganymédész (van) benn.

Τί λέγεις;
Mit mondasz?

– Az aposztróf (hiányjel) a szóvégi magánhangzókieését jelöli.

Például: φέρ' = φέρε (*hozz!, hozd!*).

Φέρ' ὕδωρ, φέρ' οἶνον, ὦ παῖ.

Hozz vizet, hozz bort, fiú!

– A görögben nincs külön alanyi és tárgyaz igeragozás: φέρω = 'hozok' illetve 'hozom'.

– A megszólításra a névszó előtt álló ὦ jellemző.

Χαῖρε, ὦ πάτερ. Ὑδν, ἀπάμ!

– A névelő a névszóval megegyezik nemben, számban és esetben.

III. Tegye ki a névelőt!

... τραγωδίαις, ... φιλοσόφου, ... θεοί,
... Ἀφροδίτην, ... ιστορίαις, ... φιλοσόφους,
... ψυχῆς, ... ψυχῆν, ... θεούς, ... φιλοσόφῳ,
... ἱστορίαν, ... Ἀφροδίτη, ... θεόν

IV. Fordítsa magyarrá a minta szerint!

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ : Homéros Íliása

ΗΣΙΟΔΟΥ ΘΕΟΓΟΝΙΑ :

ΑΙΣΧΥΛΟΥ ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ :

ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΥ ΥΜΝΟΙ :

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΒΙΟΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ :

a, az (<i>névelő</i>)			
sg. nom.	ὁ	ἡ	τό
sg. acc.	τόν	τήν	τό
sg. gen.	τοῦ	τῆς	τοῦ
sg. dat.	τῷ	τῇ	τῷ
pl. nom.	οἱ	αἱ	τά
pl. acc.	τούς	τάς	τά
pl. gen.	τῶν	τῶν	τῶν
pl. dat.	τοῖς	ταῖς	τοῖς

Ὀμηρος ὁ ποιητής
Ἡσίοδος ὁ Ἀσκραῖος
Αἰσώπος ὁ Σάμιος
Σόλων ὁ Ἐξηχεστίδου
Αἰσχύλος ὁ Εὐφορίωνος
Γοργίας ὁ Λεοντίνος
Σοφοκλῆς ὁ Κολωνεύς
Εὐριπίδης ὁ Μνησάρχου
Ἡρόδοτος ὁ Ἀλικαρνασσεύς
Θουκυδίδης ὁ Ἀθηναῖος
Ἀριστοφάνης ὁ κωμικός
Ξενοφῶν ὁ Γρύλλου
Πλάτων ἡ Ἀριστοκλῆς
Ἀντιφῶν ὁ Ῥαμνοῦσιος
Λυσίας ὁ Κεφάλου
Ἰσαῖος ὁ Χαλκιδεύς
Δημοσθένης ὁ Δημοσθένους
Αἰσχίνης ὁ Ἀτρομήτου
Ὑπερείδης ὁ Κολλυτεύς
Ἰσοκράτης ὁ Θεοδώρου
Δημάδης ὁ Δημέου
Λυκούργος ὁ Λυκόφρονος
Ἀριστοτέλης ὁ Σταγίριτης
Θεόφραστος ὁ Ἐρέσιος
Πολύβιος ὁ Λυκόρτα
Διόδωρος ὁ Σικελιώτης
Πλούταρχος ὁ Νικάρχου
Παιουσανίας ὁ περιηγητής

	εἶναι lenni	
	pr. ipf.	praet. ipf.
sg. 3.	ἐστί(ν)	ἦν
pl. 3.	εἰσί(ν)	ἦσαν

2 Ἡ ἄμαξα τὸν βοῦν ἔλκει – A nyúl viszi a puskát

A közmondások (παροιμίες) sokat elárulnak egy nép gondolatvilágáról. Az a közmondás például, hogy mindenki négyujjnyira van a haláltól, a tengerjáró görögök mindennapi tapasztalatát fogalmazza meg, hiszen a négyujjnyi falvastagságú hajókon a tengeri kereskedelem életveszélyes foglalkozásnak számított. A szállóigék (γνώμαι) pedig az oktatásban játszottak fontos szerepet: a szónoki képzés alsó fokán egy–egy gnóma köré kellett kerekíteni állandó szerkezetű fogalmazásokat. Ezt a gyakorlatfajtát χρεία-nak nevezték, és a szónoki beszédre előkészítő gyakorlatok (προγυμνάσματα) egyik típusa volt.

1. Ἡ φιλοσοφία ἐπιστήμη τῆς ἀληθείας. 2. Ἐως ἡμέρας ἀρχή. Δεῖλη ἡμέρας τελευτή. 3. Ἀρχὴ φιλίας μὲν ἔπαινος, ἔχθρας δὲ φόγος. 4. Λύπης ἱατρός ἐστὶν ὁ χρηστός φίλος. 5. Λύπης ἱατρός ἐστὶν ἀνθρώποις λόγος. 6. Ἄρ' ἔστι θυμοῦ φάρμακον χρηστός λόγος; 7. Καλὸν φέρουσι καρπὸν οἱ κακοὶ φίλοι. 8. Καλὸν φέρουσι καρπὸν οἱ σεμνοὶ τρόποι. 9. Οἱ ὅμοιοι τοῖς ὁμοίοις εὖνοί εἰσιν. 10. Νέος νέω φίλος. 11. Μῶρα μῶρος λέγει. 12. Χαλεπὰ τὰ καλὰ.

ἡ ἀλήθεια, ἀληθείας igazság
 ἡ ἄμαξα, ἀμάξης szekér
 ὁ ἄνθρωπος, ἀνθρώπου ember
 ἄρ' ἔστι vajon, ugye
 ἡ ἀρχή, ἀρχῆς kezdet
 ὁ βοῦς, βοός ökör
 δέ pedig, másrészt
 ἡ δεῖλη, δείλης este
 ἔλκει húz
 ὁ ἔπαινος, ἐπαίνου dicséret
 ἡ ἐπιστήμη, ἐπιστήμης tudás, ismeret
 ἡ ἔχθρα, ἔχθρας gyűlölet
 εὖνοος jóindulatú (aki iránt: dat.)
 ἡ ἔως hajnal
 ἡ ἡμέρα, ἡμέρας nap, nappal
 ὁ θυμός, θυμοῦ lélek; harag, düh
 ὁ ἱατρός, ἱατροῦ orvos
 κακός (κακή, κακόν) rossz
 τὸ καλόν, καλοῦ a szép, a jó
 καλός (καλή, καλόν) szép, derék
 ὁ καρπός, καρποῦ gyümölcs; haszon
 λέγει beszél, mond

ὁ λόγος, λόγου beszéd, szó
 ἡ λύπη, λύπης bánat
 μὲν egyrészt
 μῶρος (μώρα, μῶρον) bárgyú, ostoba
 νέος (νέα, νέον) fiatal; új
 ὅμοιος (ὁμοία, ὅμοιον) hasonló
 (+ dat.)
 σεμνός (σεμνή, σεμνόν) tisztességes,
 „egyenest”
 ἡ τελευτή, τελευτῆς vég, halál
 ὁ τρόπος, τρόπου mód, szokás, jellem(vonás)
 τὸ φάρμακον, φαρμάκου gyógyszer
 φέρει visz, hoz
 ἡ φιλία, φιλίας barátság
 φίλος (φίλη, φίλον) kedves
 ὁ φίλος, φίλου barát, társ
 ἡ φιλοσοφία, φιλοσοφίας filozófia,
 a bölcsesség szeretete
 χαλεπός (χαλεπή, χαλεπόν) nehéz
 χρηστός (χρηστή, χρηστόν) hasznos, jó
 ὁ φόγος, φόγου feddés

– Az ἔστι és az εἰσί elmaradhat a mondatból. Τὰ καλὰ χαλεπὰ [ἔστι].

– A többes számú semleges alany után az állítmány egyes szám harmadik személyben áll.

– A semleges névszó nominativusa és accusativusa egybeesik.

– A névelő főnevesít: σοφός 3 bölc – ὁ σοφός a bölc; τὰ μῶρα ostoba dolgok/at.

– A mellérendelt tagmondatok harmonikus kapcsolódását biztosító μὲν — δέ kötőszó-párt néha nem fordítjuk; a δέ önállóan is gyakori.

I. Olvasási gyakorlat:

- a. ἔπαινος, ἔως, ἔχθρα, ἔστι, ἔλκει
 b. φί, φί, φίλον, φόγον, φυχήν, φιλίαν
 c. νέον, μέν, λέγει, ἡμέρα, δέ, φέρει
 d. ἦτα, φίλην, κακήν, καλήν, ἀρχήν
 e. λέγει, ἀλήθεια, δείλη, φέρει, εἰσίν
 f. καρπόν, φόγον, φίλον, ἱατρόν, λόγον
 g. κακοῦ, τρόπου, καλοῦ, λόγου, δοῦλου

II. Ragozza a névelőt!

(ἡ) ἀμάξαις, (ὁ) θεούς, (τὸ) φαρμάκω, (ἡ) δείλης, (ὁ) λόγοι, (ὁ) φίλον, (ἡ) ἐπιστήμη, (ἡ) τελευτήν, (ὁ) ἱατρῶν

III. Ragozza a névszót!

τοὺς (θεός), τὴν (ἄμαξα), οἱ (σοφός), τοῖς (λόγος), τοῦ (τρόπος), τῆς (ἐπιστήμη), τὸν (θυμός), τὴν (ἀρχή),

IV. Egyeztessen!

τοὺς (χρηστός 3) λόγους, τοῖς (κακός 3) φαρμάκοις,
 τὸν (ὅμοιος 3) φόγον, τοὺς (σεμνός 3) τρόπους

V. Mondja egyes számban!

ταῖς ἡμέραις, τῶν τρόπων, τοὺς φόγους, αἱ σεμναὶ θεαί,
 τοῖς ἐπαίνοις, τὰς ἀμάξας, ταῖς λύπαις, οἱ κακοὶ φίλοι

VI. Mondja többes számban!

τῶ θεῶ, ὁ ἔπαινος, τῇ ἀμάξει, τὴν ἡμέραν, τοῦ ἱατροῦ,
 τὸν λόγον, τῶ καρπῶ, τῆς ἀμάξης, ἡ θεά, τοῦ δοῦλου

VII. λέγει → λέγουσι

πέμπει, βαίνει, χαίρει, τρέχει, φέρει, θύει

VIII. Mondja görögül!

a bölcsnek; a gyógyszerek; napok; hasonló dolgok; az emberek; a szekeret; küldenek; parancsolom; futsz; csatáz-nak; örül; dobni; küldünk; örülnek; húzzátok

IX. Fordítsa görögre!

1. Az orvosok ostobaságokat beszélnek. 2. Mit mondtok? 3. Gyümölcsöt áldoznak az isteneknek. 4. Hasonló a hasonlóknak örül. 5. A szolgák beszélgetnek. 6. Zeus az emberek és istenek atyja. 7. Platón filozófus, Hippokratés pedig orvos. 8. Örülök, (hogy)ha (εἰ) énekel. 9. Örülnek, (hogy)ha nem (οὐκ) énekelek.

ἡ λύπη bánat	νέος 3 új, fiatal		
λύπη	νέος	νέα	νέον
λύπην	νέον	νέαν	νέον
λύπης	νέου	νέας	νέου
λύπη	νέω	νέα	νέω
λύπαι	νέοι	νέαι	νέα
λύπας	νέους	νέας	νέα
λυπῶν	νέων	νέων	νέων
λύπαις	νέοις	νέαις	νέοις

akar	ἔθέλει
akar	βούλεται
jön	ἔρχεται
megy	βαίνει
vél, gondol	οἷται
vél, tart	νομίζει
csatázik	μάχεται
háborúzik	πολεμίζει
örül, élvez	ἡδεται
örül	χαίρει
dob	βάλλει
csinál	ποιεῖ
csinál	πράττει
fut	τρέχει
hoz	φέρει
hoz	κομίζει
küld	πέμπει
parancsol	κελεύει
áldoz	θύει
áldoz (italt)	σπένδει

λέγειν	διαλέγεσθαι
mondani	beszélgetni
pr. ipf. ind.	
λέγω	διαλέγομαι
λέγεις	διαλέγῃ
λέγει	διαλέγεται
λέγομεν	διαλεγόμεθα
λέγετε	διαλέγεσθε
λέγουσι(ν)	διαλέγονται

3 Ἀρχὴ ἡμῖς τοῦ παντός – A jó kezdet fél siker!

A szicíliai Gorgias az ékesszólás egyik első mestere volt, hiszen nemcsak mint szónok tűnt ki, hanem tanította is a beszéd művészetét. A peloponnésosi háború alatt szülővárosa, Leontínoi követeként érkezett Athénba, és beszédeivel szinte megbabonázta hallgatóságát. Százkilenc évet élt és sokat írt, de csak két mintabeszéde és töredékei maradtak fenn. Mondatai párhuzamos szerkesztésű, de ellentétes értelmű tagokból, az azonos szótagszámú tagok pedig hasonló hangzású és végződésű, de ellentétes jelentésű szavakból állnak. Metaforái, mint például a γῦπες ἔμφυχοι τάφοι, merészek, beszédkezdetei híresek voltak. Aristotelész szónoklattani kézikönyvében maradt fenn az élisiekre mondott beszéd kezdő mondata: Ἦλις πόλις εὐδαίμων. Jól szemlélteti stílusát egyik mintabeszédének, a *Helené dicséretének* bevezetése:

Κόσμος πόλει μὲν εὐανδρία, σώματι δὲ κάλλος, ψυχῇ δὲ σοφία, πράγματι δὲ ἀρετή, λόγῳ δὲ ἀλήθεια· τὰ δὲ ἐναντία τούτων ἀκοσμία. ἄνδρα δὲ καὶ γυναῖκα καὶ λόγον καὶ ἔργον καὶ πόλιν καὶ πρᾶγμα χρὴ τὸ μὲν ἄξιον ἐπαίνου ἐπαίνῳ τιμᾶν, τῷ δὲ ἀναξίῳ μῶμον ἐπιτιθέναι.

κόσμος πόλει (ἔστι) ‘a város díszé’; κόσμος σώματι (ἔστι) ‘a test díszé’; πόλιν acc., πόλει dat.

ἡ ἀκοσμία, ἀκοσμίας rendezetlenség
ὁ ἀνὴρ, ἀνδρός férfi, férj
ἀνάξιος (ἀνάξιος, ἀνάξιον) nem méltó,
méltatlan
ἄξιος (ἄξια, ἄξιον) méltó (amire: gen.)
ἡ ἀρετή ἀρετῆς kiválóság, erény
ἡ γυνή, γυναικός nő, feleség
ὁ γύψ, γυπός saskeselyű
ἔμφυχος (ἔμφυχος, ἔμφυχον) lélegző, élő
ἐναντίος (ἐναντία, ἐναντίον) ellentétes
(amivel: gen. vagy dat.)
ἐπιτιθέναι rátenni (amire: dat.)
τὸ ἔργον, ἔργου munka, tett
ἡ εὐανδρία, εὐανδρίας a derék férfiak nagy
száma
εὐδαίμων (εὐδαίμων, εὐδαιμον) boldog,
gazdag

τὸ ἡμῖς fele (rész)
καὶ és
τὸ κάλλος, κάλλους szépség
ὁ κόσμος, κόσμου rend; világegyetem; dísz
ὁ μῶμος, μώμου gúny, szégyen
μῶμον ἐπιτιθέναι becsmérni
οὗτος (αὕτη, τοῦτο) ez; az
τὸ πᾶν, παντός az egész
ἡ πόλις, πόλεως város, állam
τὸ πρᾶγμα, πράγματος tett
ἡ σοφία, σοφίας bölcsesség
τὸ σῶμα, σώματος test
ὁ τάφος, τάφου sír
τιμᾶν tisztelni
χρὴ kell
ἡ ψυχή, ψυχῆς lélek

– A fosztóképző praefixum: ἄ-, ἄν-. Példák: ἄ-κοσμία, ἄν-άξιος

– Az összetett melléknevek általában kétvégződésűek: ἔμφυχος 2

– Néhány ἐ-*nal* kezdődő igető az augmentummal εἰ-be vonatik össze: ἔχω – εἶχον, ἔπομαι követ – εἰπόμην.

– A melléknév, ha jelző, a névelő és a névszó közé ékelt vagy (megismételt) névelővel a névszó mögé vetett; ha más szórendi helyzetben áll, akkor nem jelző, hanem állítmánykiegészítő.

– Jelzői szórendben állhat melléknév, határozószó illetve elöljárószós főnév.

I. Olvasási gyakorlat

- ἡμέραι, ἄξιαί, ἀνάξιοι, ἥμισυ, ὕμνοι
- εὖ, εὐανδρία, εὐδαίμων, Ζεὺς, εὐρηκα
- γυφί, σοφία, ψυχή, ἔμφυχος, τάφος
- κόσμον, ἀκοσίαν, ἄνδρα, εὐανδρίαν
- οὗτοι, μῶμοι, τάφοι, λόγοι, οἶνος
- Ἀκρόπολις, μητρόπολις, νεκρόπολις
- ΚΑΛΛΟΣ, ΧΡΗ, ΓΥΝΗ, ΞΕΡΞΗΣ

II. Ragozza a névelőt!

(τὸ) πράγμασι, (ῆ) ψυχῆς, (τὸ) ἔργα, (τὸ) πράγματος,
(ῆ) πόλιν, (τὸ) σώμασιν, (ῆ) ἀρετήν, (ὁ) κόσμου,
(ῆ) σοφία

III. Ragozza a névszót!

τὴν (ἡμέρα), ταῖς (ἐλπίς), τοῦ (ἄνῆρ), τὸ (κάλλος), τοὺς
(λόγος), τῶν (πρᾶγμα), τοῖς (ἔργον), τῇ (ἀκοσμία)

IV. Egyeztessen!

τὴν (χρηστός 3) γυναικα, τοὺς (καλός 3) ἄνδρας, τῷ (κα-
κός 3) ἱατρῷ, ταῖς (καλός 3) γυναιξίν, τὰ (χαλεπός 3)
ἔργα

V. Mondja az igealakokat többes számban!

ἀγγέλλεις, ἔχει, λύω, ἐκφέρει, φεύγω, γράφεις, μάχη

VI. Tegye az igealakokat egyes számba!

μάχονται, φεύγετε, κρίνετε, ἡδόμεθα, λείπουσιν, γράφομεν

VII. Ragozza az igealakokat jelen időben!

ἐμάχου, ἔκρινε, ἐξέβαλλες, διέφερε, ἐξέφερον, ἐμάχοντο

VIII. Ragozza az igéket múlt időben!

λύεις, κρίνομεν, φέρετε, μαχόμεθα, ἐβάλλω, μένομεν

IX. Tegye a πολειμίζειν igét a μάχεσθαι megfelelő alakja- iba!

μαχόμεθα, μάχη, ἐμαχόμεν, ἐμάχετο, μάχεται, ἐμάχοντο,
ἐμάχου

X. Fordítsa görögre!

1. El akarták küldeni az orvost, de az orvos ott (ἐκεῖ) ma-
radt. 2. A férfiaknak tisztelni kell a nőket. 3. A jó kü-
lönbözik a hasznostól. 4. A keselyű élő sír. 5. Ti (ὕμεις)
mentek, én pedig maradok. 6. Mész, vagy (ῆ) maradsz?

ὁ γύφ	ῆ ἐλπίς	τὸ σῶμα
keselyű	remény	test
γύφ	ἐλπίς	σῶμα
γῦπα	ἐλπίδα	σῶμα
γυπός	ἐλπίδος	σώματος
γυπί	ἐλπίδι	σώματι
γῦπες	ἐλπίδες	σώματα
γῦπας	ἐλπίδας	σώματα
γυπῶν	ἐλπίδων	σωμάτων
γυφί(ν)	ἐλπίσι(ν)	σώμασι(ν)

kidob	ἐκβάλλει
kivisz	ἐκφέρει
old	λύει
jelent	ἀγγέλλει
bír, van neki	ἔχει
marad, vár	μένει
kap, fog	λαμβάνει
ítél	κρίνει
menekül	φεύγει
ír	γράφει
elhagy	λείπει
különbözik	διαφέρει
üt, vág	κόπτει
vezet	ἄγει
vonul	ἐλαύνει
rábeszél	πείθει
árt	βλάπτει
vadászik	θηρεύει
rejt	λανθάνει
fáradozik	κάμνει

λύειν	μάχεσθαι
oldani	harcolni
praet. ipf. ind.	
ἔλυον	ἐμαχόμεν
ἔλυες	ἐμάχου
ἔλυε(ν)	ἐμάχετο
ἐλύομεν	ἐμαχόμεθα
ἐλύετε	ἐμάχεσθε
ἔλυον	ἐμάχοντο

4 Ἀποφθέγματα – Velős mondások

Az ἀπόφθεγμα egy híres ember anekdotába ágyazott mondása. Alaptípusa: X, mikor megkérdezték, hogy ... , azt mondta, hogy Az ἀπόφθεγμα az életrajz építőeleme, de önálló gyűjtemények is vannak, mint például a Plutarchosnak tulajdonított Βασιλέων ἀποφθέγματα καὶ στρατηγῶν (Királyok és hadvezérek bölcs mondásai). Bár az életrajzírók a csattanó kedvéért gyakran lemondtak a történeti hűségéről, a spártai Pausaniasról szóló történet valós eseményekre utal. Mikor a délosiak panaszkodtak Pausaniasnál, hogy az athéniaiak bitorolják Délost, és törvényekkel megtiltották nekik, hogy halottaikat Déloson temessék el, és asszonyaik gyermekeket szüljenek ott, Pausanias így válaszolt: Hogyan lehetne a hazátok az a hely, ahol közületek senki sem született, s ezután sem fog születni?

1. Ἀγησίλαος διετέλει λέγων τὸν ἄρχοντα προσήκειν οὐ μαλακίᾳ καὶ τρυφῇ, καρτερίᾳ δὲ καὶ ἀνδρείᾳ τῶν ἰδιωτῶν περιεῖναι. 2. Ἄλλοτε δ' ἐρωτώμενος διὰ τί μάλιστα παρὰ τοὺς ἄλλους εὐδαιμονοῦσιν οἱ Σπαρτιᾶται, 'διότι' εἶπε 'παρὰ τοὺς ἄλλους ἀσχοῦσιν ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι'. 3. Ἐλεγε δὲ τοὺς τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντας ἐλευθέρους μὲν κακοὺς, δούλους δ' ἀγαθοὺς εἶναι.

ἀγαθός (ἀγαθή, ἀγαθόν) jó, kiváló
 ἄλλοτε máskor
 ἢ ἀνδρεία, ἀνδρείας bátorság
 ὁ ἄρχων, ἄρχοντος vezér, parancsnok
 ἄρχειν parancsolni
 ἄρχεσθαι engedelmeskedni
 ἀσχεῖ gyakorol, edz
 διὰ τί; miért?
 διατελεῖ folytat, bevégez
 διετέλει λέγων folyton (azt) mondta
 διότι mert
 δοῦλος (δοῦλη, δούλον) szolgál(i)
 εἶπε(ν) mondta
 ἐλεύθερος (ἐλευθέρα, ἐλευθερον) szabad
 ἐρωτώμενος „mikor megkérdezték tőle”
 εὐδαιμονεῖ boldog

ὁ ἰδιώτης, ἰδιώτου közember
 ἢ καρτερία, καρτερίας önuralom
 κατοικεῖ lakik
 οἱ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες
 a (kis)ázsiaiak
 ἢ μαλακία, μαλακίας elpuhultság
 μάλιστα leginkább, különösen
 οὐ nem
 παρὰ τοὺς ἄλλους másoknál / másokhoz
 képest
 περιεῖναι felülmúlni (akit: gen.; amiben: dat.)
 προσήκει illik (akihez: dat.)
 οἱ Σπαρτιᾶται a spártaiak
 ἢ τρυφή, τρυφῆς dőzsölés

– Igeköthős igeknél az igekötő utolsó magánhangzója kiesik, ha az alapige magánhangzóval kezdődik: κατοικέω (κατα – οἰκέω). Kivétel a περι- és a προ- igekötő.

– A mondást jelentő igék után ὅτι vagy ὥς kötésszóval bevezetett mellékmondat áll, melynek állítmánya általában ugyanolyan módú, actiójú és idejű, mintha egyenes beszédben állna. A mondást jelentő igék után állhat ún. *accusativus cum infinitivo* (acc. c. inf.) is. Ezt magyarra tárgyi mellékmondatként fordítjuk.

Οἱ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες ἐλεύθεροι κακοὶ εἰσιν.

Ἀγησίλαος ἔλεγε, ὅτι οἱ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες ἐλεύθεροι κακοὶ εἰσιν.

Ἀγησίλαος ἔλεγε τοὺς τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντας ἐλευθέρους κακοὺς εἶναι.

I. Olvasási gyakorlat

- a. ἀγγέλλω, ἄγγελος, εὐαγγέλιον, Σφίγξ
- b. ἀνθρώπου, ἄνδρος, ἀνδρείας, εὐανδρίας
- c. οὐ γράφει, οὐκ ἄσκει, οὐχ ἔλκει, οὐχί
- d. λέγων, ἄρχοντα, φέροντος, γράφοντι
- e. λέγοντες, φέροντες, ποιοῦντες, ἀσκοῦντες
- f. λέγει, λέγουσι, φέρουσι, ἄρχουσι
- g. γυφί, γυναιξί, λέγουσι, φέρουσι

II. Egyeztessen!

αἱ (μῶρος 3) γυναῖκες, τοῖς (σοφός 3) ἀνδράσιν, τὰς καλὰς (γυνή), οἱ ὅμοιοι (ἄνθρω), τοῖς κακοῖς (πρᾶγμα), τῇ καλῇ (ἐλπὶς)

III. Melyik a kakukktojás, és miért?

οἱ Θηβαῖοι – οἱ Σπαρτιᾶται – οἱ Θρᾶκες – οἱ Κορίνθιοι

IV. Οὐχ ὁρῶ. *Nem látok!* Tagadja az igéket a példák szerint: οὐ βούλεται, οὐκ ἐθέλει, οὐχ ἔλκει.

ἔχω, πάσχεις, ἄρχει, εὐρίσκομεν, τύπτετε, ἥδονται

V. λέγει → λέγων

κωλύει, σπένδει, κάμνει, τύπτει, ἔχει, ἄρχει, τρέπει

VI. λέγει → ἔλεγε

πέμπει, βαίνει, θύει, κόπτει, μένει, πείθει, κωλύει

VII. λέγουσι → ἔλεγον

φέρουσι, πράττουσι, λείπουσι, τάττουσι, κρύπτουσι, θύουσι

VIII. Tegye dativusba! λέγοντες → λέγουσι

ἄγοντες, κελεύοντες, πράττοντες, ἐλπίζοντες, βλάπτοντες

IX. Fordítsa görögre!

1. A spártaiak bátorságban felülmúlják a kisázsiaiakat.
2. A dőzsölés nem illik a korinthusiakhoz.
3. A szolga nem boldog.
4. Leginkább a szabad emberek boldogok.
5. Állandóan azt mondja, hogy a filozófusok ostobák.
6. A spártaiak azt hajtogatják, hogy a thébaiak boldogok.
7. A férfiak gyümölcsöt is (καί) áldoztak az isteneknek.
8. Helené, mint mondják, szép.

λένó (εἶναι pt. ipf.)		
ὦν	οὔσα	ὄν
ὄντα	οὔσαν	ὄν
ὄντος	οὔσης	ὄντος
ὄντι	οὔσῃ	ὄντι
ὄντες	οὔσαι	ὄντα
ὄντας	οὔσας	ὄντα
ὄντων	οὔσων	ὄντων
οὔσι(ν)	οὔσαις	οὔσι(ν)

küld	στέλλει
rendez	τάττει
kezd; első	ἄρχει
talál	εὐρίσκει
szenved	πάσχει
hall(gat)	ἀκούει
tanácskozik	βουλεύει
gyakoroltat	γυμνάζει
ítélkezik	δικάζει
polgárként él	πολιτεύει
akadályoz	κωλύει
félrevezet	παράγει
fordít	τρέπει
örködik	φυλάττει
esik, zuhan	πίπτει
remél	ἐλπίζει
ismer	γινώσκει
üt	τύπτει
titkol, befed	κρύπτει
bízík, hisz	πιστεύει

ἄγειν	οἴεσθαι
vezetni	vélni
praet. ipf. ind.	
ἤγον	ᾠόμην
ἤγεσ	ᾠου
ἤγε(ν)	ᾠετο
ἤγομεν	ᾠόμεθα
ἤγετε	ᾠεσθε
ἤγον	ᾠοντο

5 Σφήξ καὶ ὄφεις – A darázs és a kígyó

Kroisos egyszer elküldte Aisópost Delphoiba, hogy az istennek mutasson be áldozatot, a polgároknak pedig vigyen ajándékot. Ő az áldozatot bemutatta, ám vitája támadt a polgárokkal, ezért a pénzt visszaküldte Kroisosnak. A polgárok erre megvádolták, hogy kirabolta a szentélyt. Aisópos egy mesével védekezett:

Egyszer egy sas üldözött egy nyulat, aki a ganajturótól kért segítséget. A ganajturó szavaival nem törődve a sas felfalta a nyulat. A bogár bosszút esküdött, s valahányszor a sas fészket rakott, kihengergette a fészkekből a tojásokat. Végül a sas Zeus ölbe menekült fészket rakni, de a bogár oda is utánaröpült. Ott az isten ölbe pottyantott egy galacsint, mire az felugrott, a tojások pedig leestek és összetörték. Aisópos így példázta, hogy a kicsi is képes bosszút állni. Aisópost elítélték, és a Parnassos egyik csúcsáról a mélybe taszították. Az istenség, mint mondják, nagyon megharagudott a jogtalanság miatt: szárazsággal és járványokkal sújtotta a várost (Αἰσώπειον αἶμα). Delphoi polgársága ezért követeket küldött szét Hellasba, hogy jelentkezzék valaki az Aisópos halála miatti vérdíjért. Mivel Aisóposnak nem voltak rokonai, egykori tulajdonosának leszármazottja vette föl a pénzt, nemzedékekkel később.

Σφήξ ἐπὶ κεφαλὴν ὄφεως καθίσας καὶ συνεχῶς τῷ κέντρῳ πλήσσων ἐχειμάζει. ὁ δὲ περιώδυνος γενόμενος καὶ τὸν ἐχθρὸν οὐκ ἔχων ἀμύνεσθαι ἐξελθὼν ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ἰδὼν ἄμαξαν ἐρχομένην τὴν κεφαλὴν τῷ τροχῷ ὑπέθηκε καὶ οὕτω τῷ σφηκὶ συναπέθανεν.

ἀμύνεται elhárít; bosszút áll (+ acc.)
 γενόμενος 3 válva
 ἐν τῇ ὁδῷ az útra
 ἐξελθὼν 3 kimenve
 ἐπὶ (+ acc.) -ra, -re
 ὁ ἐχθρός, ἐχθροῦ ellenség
 οὐκ ἔχων 3 nem tudva
 ἐρχόμενος (ἐρχομένη, ἐρχόμενον) közeledő
 ἰδὼν 3 meglátva
 καθίσας leülve
 τὸ κέντρον, κέντρου fullánk
 ἡ κεφαλὴ, κεφαλῆς fej
 ἡ ὁδός, ὁδοῦ út

ὁ ὄφεις, ὄφεως kígyó
 οὕτω így
 περιώδυνος (περιώδυνος, περιώδυνον)
 gyöttrődő
 πλήσσει megsebez, üt
 συναπέθανεν együtt meghalt (+ dat.)
 συνεχῶς folyamatosan
 ὁ σφήξ, σφηκός darázs
 ὁ τροχός, τροχοῦ kerék
 ὑπέθηκε alátette
 ὑποτιθέναι alátenni (+ dat.)
 χειμάζει gyötör

– Melléknévből határozószó képezhető; a képző: –ως. συνεχῆς 2 folyamatos, állandó συνεχῶς folyamatosan, állandóan.

– Igeköötős igenél az igekötő utolsó magánhangzója kiesik, ha az alapige magánhangzóval kezdődik; ha ez az első magánhangzó erős hehezetű, akkor az igekötő mássalhangzójára is kihat: καθίζω (leül(tet)) ← κατὰ-ίζω.

– Mássalhangzóval kezdődő igekötős igeek augmentált alakjainál az igekötő utolsó magánhangzója kiesik: συναπέθανε ← συν + ἄπο + ἔ-θαν-ε, ὑπέθηκε ← ὑπο + ἔ-θηκ-ε.

– A névelő gyakran birtokos névmással fordítható: τῷ κέντρῳ (a) fullánkjával.

– A közvetlen érzékelést kifejező igeek és igenevek mellett acc. c. inf. helyett acc. c. participio áll: ἰδὼν ἄμαξαν ἐρχομένην.

I. Olvasási gyakorlat

1. συνεχῶς, σοφῶς, χαλεπῶς, καλῶς, κακῶς
2. λέγει, λόγος, τρέχει, τροχός
3. οὐκ ἔχει λέγειν, οὐκ ἔχουσι λέγειν
4. ΟΦΙΣ, ΣΥΝΑΠΠΕΘΑΝΕΝ, ΥΠΕΘΗΚΕ
5. ἐχθροί, ἄρχεσθαι, χρῆ, μάχεσθαι
6. ἐπιτιθέναι, ὑποτιθέναι, τιθέναι
7. κροκόδ(ε)ιλοι, ἐλέφαντες, δελφῖνες, κάμηλοι

II. λέγοντος → λεγούσης

ἄγοντος, πολεμίζοντος, φέροντος, τρέχοντος, κομίζοντος

III. ἐξέφερε → ἐκφέρει

ἐξέβαινε, ἐξέβαλλε, ἀπῆγε, συνέλεγε, διέβαλλε, ἐξέκοπτε, κατέλειπε, συνεγίγνωσκε, συναπέθνησκε, διέβαινε

IV. ἐξέφερε → ἐκφέρων

ἐξέβαινε, ἐξέβαλλε, ἀπῆγε, συνέλεγε, διέβαλλε, ἐξέκοπτε, κατέλειπε, συνεγίγνωσκε, συναπέθνησκε, διέβαινε

V. Párosítsa a kifejezéseket magyar megfelelőikkel!

(a) hírnököt küld	(1) στόμα λύει
(b) felbontja a házasságot	(2) διάγει ἡμέραν
(c) szép	(3) κήρυκα πέμπει
(d) kinyitja a száját	(4) ἐκλείπει τὴν τυραννίδα
(e) eltölti az időt	(5) κάλλος ἔχει
(f) ciripelnek a tücskök	(6) οἱ τέττιγες ᾔδουσιν
(g) lemond a tyrannisról	(7) ἐκβάλλει γυναῖκα ἐκ τῆς οἰκίας

VI. Fordítsa görögre!

1. Az ember a kerék alá tette a darazsat. 2. A hadvezér (στρατηγός) a szolgáljával együtt halt meg. 3. A hadvezér háborút akar viselni. 4. A hadvezér bátor (ἀνδρεῖος 3). 5. Azt mondják, hogy a hadvezérek nem gyávák (δειλός 3). 6. A hadvezérek nem akarnak csatázni. 7. A hadvezérek szolgálai nem bátrak, hanem gyávák. 8. A hadvezérek beszélgettek. 9. Nem látom a hadvezéreket.

ὁ σφήξ	ἡ πόλις	τὸ ἵχνος
darázs	város	lábnyom
σφήξ	πόλις	ἵχνος
σφήκα	πόλιν	ἵχνος
σφηκός	πόλεως	ἵχνους
σφηκί	πόλει	ἵχνει
σφήκες	πόλεις	ἵχνη
σφήκας	πόλεις	ἵχνη
σφηκῶν	πόλεων	ἵχνων
σφηξί(ν)	πόλεσι(ν)	ἵχνεσι(ν)

imádkozik	εὐχεται
utazik	ὀχεῖται
érzekei	αἰσθάνεται
tud(akol)	πυνθάνεται
kivág	ἐκκόπτει
kidob	ἐκβάλλει
át Dob, vádol	διαβάλλει
beszélget	διαλέγεται
haldoklik/ölök	ἀποθνήσκει
öl	ἀποκτείνει
elvezet	ἀπάγει
távol tart	ἀπέχει
hátrahagy	καταλείπει
(be)vádol	κατηγορεῖ
együtt hal	συναποθνήσκει
összegyűjt	συλλέγει
megbocsát	συγγιγνώσκει
(elő)készít	παρασκευάζει
nyújt, ad	παρέχει
figyel/alattvaló	ὑπακούει

εἶναι	φάναι	εἰδέναι
lenni	mondani	tudni
εἰμί	φημί	οἶδα
εἶ	φής	οἶσθα
ἐστί(ν)	φησί(ν)	οἶδε(ν)
ἐσμέν	φαμέν	ἴσμεν
ἐστέ	φατέ	ἴστε
εἰσί(ν)	φασί(ν)	ἴσασι(ν)

6 Ἴχνη μόνᾳ ζητῶ – Csak a nyomokat keresem!

Az aisóposi mesék tanító célzatú állatmesék. A mesék bölcsessége Sókratést is megihlette, aki kivégzése előtt a börtönben Aisópos történeteit szedte versebe. Sókratész a halála előtt elbizonytalanodott, hogy vajon élete során valóban eleget tett-e az istenség szavainak, melyek műzsai tevékenységre szólították föl. Lehet, hogy Aisópost kellett volna megverselnie? – Az aisóposi állatmesék rövidek, stílusuk egyszerű, sőt száraz; szereplői pedig nem kizárólag állatok.

Λέοντος τινος ἵχνη ἐζητεῖ κυνηγός· δρυοτόμον δὲ ἐρωτήσας, εἰ εἶδεν ἵχνη λέοντος, καὶ ποῦ κοιτάζει, ἔφη· καὶ αὐτὸν τὸν λέοντα ἤδη σοι δείξω. Ὁ δὲ ὠχρίσας ἐκ τοῦ φόβου, καὶ τοὺς ὁδόντας συγχρούων εἶπεν· ἵχνη μόνᾳ ζητῶ, οὐχὶ αὐτὸν τὸν λέοντα.

αὐτός (αὐτή, αὐτό) maga
 δείξω megmutatom
 ὁ δρυοτόμος, δρυοτόμου favágó
 εἰ (függő kérdésben) vajon, -e
 εἶδεν látta
 ἐκ τοῦ φόβου a félelemtől
 ἐρωτήσας megkérdezvén
 ἔφη mondta
 ζητεῖ keres
 ἤδη már(is), mindjárt
 τὸ ἵχνος, ἵχνους lábnyom
 καὶ (előrevetve) is
 κοιτάζει tanyázik

ὁ κυνηγός, κυνηγοῦ vadász
 ὁ λέων, λέοντος oroszlán
 μόνος (μόνη, μόνον) egyedül; csak
 ὁ ὁδός, ὁδόντος fog
 οὐχί (nyomatékos οὐ) nem
 ποῦ; hol?
 σοί (sim.) neked
 συγχρούει összeüt
 συγχρούων τοὺς ὁδόντας fogvacogva
 τις (τις, τι) (sim.) egy (valaki, valami)
 ὁ φόβος, φόβου félelem
 ὠχρίσας elszápadva

– διετέλει (λέγων) ← δια + ἐ-τέλε-ε, ἐζητεῖ ← ἐ-ζήτε-ε.

– A melléknévi igenév (például τρέχων) fordítható melléknévi igenévvel (*futó*), határozói igenévvel (*futva*) vagy mellékmondatlall.

– A névelős melléknévi igenevet vonatkozó mellékmondatlall fordíthatjuk (*aki fut*); a névelő nélkül pedig időhatározói, okhatározói illetve megengedő mellékmondatlall (*amikor fut*; *mivel fut*; *bár fut*).

– A névelő a melléknévi igenevet főnevesíti: οἱ ἀναγινώσκοντες az olvasók.

– Az alany nom.-ban álló névszó vagy személyes névmás, de gyakran elmarad. (ὁ δρυοτόμος) ἔφη (a favágó azt) mondta; (ἐγὼ) δείξω (én) megmutatom (tkp. meg fogom mutatni)

– Az αὐτός 3 névmás névelő nélkül nom.-ban ὁ *maga*; függő esetekben (acc., gen., dat) a személyes névmás harmadik személyű alakjaiként használatos: *őt, őket*

– Az αὐτός 3 névmás névelővel (bármilyen esetben): *ugyanő, ugyanaz*.

– A praeteritum imperfectum azt fejezi ki, hogy a cselekvés a múltban megkezdődött; hosszú ideig tartott; többször következett be; vagy megkísérelték, de eredménytelenül. Az aoristos indicativi csak azt fejezi ki, hogy a cselekvés a múltban megtörtént.

I. Olvasási gyakorlat

- a. μόνος, μοναρχία, ἀναρχία, δημοκρατία
- b.λέοντες, χαμαιλέοντες, ὄρνιθες, σκορπίοι
- c. κύων (*kutya*), κύνας ἄγει, κυνηγός, κυνηγεῖ
- d. λέγει, ἔλεγε, διετέλει λέγων, εἶπεν, ἔφη
- e. Σφίγξ, συγγράφει, συγκρούει, συγχάιρει
- f. συνέγραφε, συνέκρουε, συνέχαιρε
- g. ὁ, ἡ, οἱ, αἱ, εἰ, εἷ, οὐ, εὖ, ὦ πάτερ

II. πέμπειν → πέμψαι

κελεύειν, θύειν, λύειν, θηρεύειν, βουλεύειν, ἀκούειν

III. πέμποντος → πέμφαντος

θύοντος, θυούσης, κελεύοντος, κελευούσης, βου-
λευούσης, κωλύοντος, λύοντος, ἀκουούσης, θηρεύ-
οντος

IV. Fordítsa le a kifejezéseket, majd vesse hátra a jelzőt a példa szerint!

ὁ ἐνθένδε τόπος : az itteni hely
ὁ τόπος ὁ ἐνθένδε
αἱ κοιναὶ ἑορταὶ : a közös ünnepek
αἱ ἑορταὶ αἱ κοιναὶ

οἱ τῶν Ἀθηναίων νόμοι
ἡ τοῦ Ὀμήρου ΟΔΥΣΣΕΙΑ
οἱ τοῦ Αἰσώπου λόγοι
ὁ τοῦ Ὀμήρου Ὀδυσσεύς
οἱ τοῦ Καλλιμάχου ὕμνοι

V. Fordítsa görögre!

1. A favágó a szekerét kereste. 2. A szolga a féle-
lemtől elsápadva kereste az orvost. 3. Hol vannak
az oroszlánok? 4. Megmutatom (majd) az orosz-
lán fogát. 5. A favágó ökröt akar áldozni. 6. Az
orvos szolgálja a gyógyszert kereste. 7. A vadász-
hoz nem illik a félelem. 8. A hadvezér sátrát (ἡ
σκηνὴ) keresem. (Majd) én megmutatom neked.
9. A hadvezérek a sátorban (ἐν + dat.) énekeltek.

λύσας 3 aoristos pt.		
λύσας	λύσσασα	λύσαν
λύσαντα	λύσσασαν	λύσαν
λύσαντος	λυσάσης	λύσαντος
λύσαντι	λυσάση	λύσαντι
λύσαντες	λύσσασαι	λύσαντα
λύσαντας	λυσάσας	λύσαντα
λυσάντων	λυσασῶν	λυσάντων
λύσασι(ν)	λυσάσαις	λύσασι(ν)

szeret	φιλεῖ
lakik	οἰκεῖ
elöl megy, vezet	ἡγείται
kér	αἰτεῖ
beteg	νοσεῖ
fél	φοβεῖται
fáradozik	πονεῖ
véghez visz	τελεῖ
folytat	διατελεῖ
hív	καλεῖ
panaszol,vádol	ἐγκαλεῖ
kísér, követ	ἀκολουθεῖ
buzdít	παραινεῖ
vágyakozik	ἐπιθυμεῖ
dicsér	ἐπαινεῖ
(be)vádol	κατηγορεῖ
(meg)érkezik	ἄφικνεῖται
egyetért, bevall	ὁμολογεῖ
nem tud	ἄγνοεῖ
vétkezik, bűnös	ἁδικεῖ

λύσαι	παύσασθαι
feloldani	abbahagyni
aoristos ind.	
ἔλυσα	ἐπαύσάμην
ἔλυσας	ἐπαύσω
ἔλυσε(ν)	ἐπαύσατο
ἐλύσαμεν	ἐπαυσάμεθα
ἐλύσατε	ἐπαύσασθε
ἔλυσαν	ἐπαύσαντο

7 Κρατεῖ πάντων τῶν θεῶν – Minden istennél hatalmasabb

Phaidros nagyjából ezeket mondja a *Symposion*-ban: Nagy isten Erós, és csodálatos az emberek és az istenek között, mégpedig leginkább a származása miatt. A legősbibb istenek közé tartozik, és nincsenek szülei. Hésiodos ugyanis azt mondja, hogy Chaos jött létre először, azután Gaia és Erós; ő pedig a halhatatlanok közt a legszebb, és hatalma van az emberek és az istenek fölött. Hésiodos tehát ezt mondja, és ugyanezt mondja Akusilaos is. Parmenides szerint pedig az összes isten közül Erós jött létre legelőször. Így tehát sokan értenek egyet abban, hogy Erós a legősbibb istenek egyike. S ez a legősbibb isten egyben az emberek legnagyobb jótévője is.

Θεός ἐστιν, ὦ παῖδες¹, ὁ Ἔρως, νέος καὶ καλὸς καὶ πετόμενος. Διὰ τοῦτο καὶ νεότητι χαίρει καὶ κάλλος διώκει καὶ τὰς ψυχὰς ἀναπτεροῖ. Δύναται δὲ τοσοῦτον ὅσον οὐδὲ ὁ Ζεὺς· κρατεῖ μὲν στοιχείων, κρατεῖ δὲ ἄστρον, κρατεῖ δὲ τῶν ὁμοίων θεῶν. Οὐδὲ ὑμεῖς τοσοῦτον τῶν αἰγῶν καὶ τῶν προβάτων. Τὰ ἄνθη πάντα Ἔρωτος ἔργα, τὰ φυτὰ πάντα τούτου ποιήματα, διὰ τοῦτον καὶ ποταμοὶ ῥέουσι καὶ ἄνεμοι πνέουσιν.

¹(a megszólítottak: egy pásztorfiú és egy pásztorlányka)

ὁ/ῆ αἰῖς, αἰγός kecske
ἀναπτεροῖ felröpít, fölizgat
ὁ ἄνεμος, ánéμου szél
τὸ ἄνθος, ánthous virág
τὸ ἄστρον, ástrou csillag
διὰ τοῦτο ezért
διὰ τοῦτον őmiatta
διώκει űz, kerget
δύναται képes; hatalma van
ὁ Ἔρως, Ἔρωτος Erós
κρατεῖ uralkodik (akin, amin: gen.)
ῆ νεότης, νεότητος ifjúság; fiatalok
ὅσος (ὄση, ὄσον) amennyi/re
οὐδέ de nem; sem, és nem

ὁ/ῆ παῖς, παιδός gyermek
πᾶς (πᾶσα, πᾶν) egész; (*pl.*) az összes
πετόμενος 3 szárnyas, röpködő
πνεῖ fúj
τὸ ποίημα, ποιήματος alkotás, mű
ὁ ποταμός, ποταμοῦ folyó
τὸ πρόβατον, προβάτου birka
ῥεῖ folyik
τὸ στοιχεῖον, στοιχείου elem, őanyag
τοσοῦτος (τοσαύτη, τοσοῦτο) akkora,
annyi/ra
ὑμεῖς ti
τὸ φυτόν, φυτοῦ növény

- A tulajdonnevek előtt állhat határozott névelő: ὁ Ἔρως Erós.
- A halmozott mondatrészek minden tagjához kapcsolódik egy „és” kötőszó. A magyarban csak az utolsó tag elé teszünk kötőszót: νέος καὶ καλὸς καὶ πετόμενος.
- Az érzelmeket kifejező igék mellett az érzelem okát dat.-ban álló névszó jelölheti: νεότητι χαίρει örömet leli a fiatalágban/a fiatalokban.
- A participium imperfectum azt jelöli, hogy a benne foglalt cselekmény az állítmánnyal egyidejűleg következik (következett) be, participium aoristi pedig általában azt, hogy a cselekmény az állítmányhoz képest előbb történt.

I. Tegye ki a hehezetet!

ο, η, οι, αι, ου, ουδέ, εγώ, υμεῖς
 ιστορία, έως, ιατρός, ἐστί, εἶναι
 εἰ, εἰσί, εἶ, εὐρηκα, οὗτος, ὁμοιος
 ἔχει, ασκεῖ, ἔφη, εἶπε(ν), ἀρχεῖ
 ἰδών, ἐξελθών, ἐρωτήσας, ἀρξας
 ἡ οδός, ο οδός, αὐτός, αὕτη, αὕτη
 ἀκοσμία, ἀνάξιος, ἐκβάλλει, ἐκφέρει

II. Fordítsa le a kifejezéseket, majd ékelje be a jelzőt a példa szerint!

ἡ εὐδαιμονία ἡ ὑπάρχουσα αὐτῇ
 ἡ ὑπάρχουσα εὐδαιμονία

ἡ Μήδεια ἡ Εὐριπίδου
 ὁ βίος ὁ Καίσαρος
 τὰ συμβουλευόμενα τὰ τοῦ θεοῦ
 ἡ σκηνή ἡ τοῦ στρατηγοῦ
 τὰ βιβλία τὰ τοῦ πατρός

III. Találja ki az ismeretlen szó jelentését!

ὁ θεός	ἡ θεός
ὁ ἀνὴρ	ἀνδρεῖος 3
γίγνεται	ἡ γένεσις
ζητεῖ	ἡ ζήτησις
ποιεῖ	ἡ ποίησις
κρατεῖ	τὸ κράτος
κρατεῖ	ἡ κρατία
ἡ κρατία	δημοκρατία
ἡ ἀριστοκρατία	ἄριστος 3

IV. Fordítsa görögre!

1. A növények hasznosak, a virágok pedig szépek is. 2. A bátor hadvezér a folyóhoz (πρός + acc.) ment. 3. A kecske hasonló a birkához, de nem annyira bárgyú. 4. A vadász üldözi a kecskéket, az oroszlan pedig a vadászt. 5. Minden folyó a tengerbe (θάλαττα) ömlik. 6. Fúj a szél, és esik az eső (ῥεῖ). 7. A hadvezér üldözi az ellenséget (ὁ πολέμιος). 8. A hadvezérek nem találják az ellenség nyomain.

έρχεται (ἔρχεσθαι pt. ipf.)		
ἐρχόμενος	-ομένη	-όμενον
ἐρχόμενον	-ομένην	-όμενον
ἐρχομένου	-ομένης	-ομένου
ἐρχομένω	-ομένη	-ομένω
ἐρχόμενοι	-όμεναι	-όμενα
ἐρχομένους	-ομένας	-όμενα
ἐρχομένων	-ομένων	-ομένων
ἐρχομένοις	-ομέναις	-ομένοις

λύει	ἔλυσε	feloldotta
θύει	ἔθυσσε	fömládozta
κελεύει	ἐκέλευσε	elrendelte
ἀκούει	ἤκουσε	meghallotta
καίει	ἔκαυσε	(f)elégette
πνεῖ	ἔπνευσε	(ki)fújt
πλεῖ	ἔπλευσε	elhajózott
ποιεῖ	ἐποίησε	megcsinálta
φιλεῖ	ἐφίλησε	megszerette
πονεῖ	ἐπόνησε	elfáradt
νοσεῖ	ἐνόσησε	beteg lett
τελεῖ	ἐτέλεσε	befejezte
καλεῖ	ἐκάλεσε	elhívta
οἰκεῖ	ᾠκησε	letelepedett
αἰτεῖ	ἤτησε	(azt) kérte
νομίζει	ἐνόμισε	(ügy) vélte
σώζω	ἔσωσε	megmentette
δικάζει	ἐδίκασε	bíráskodott
κομίζει	ἐκόμισε	elvitte
φράζει	ἔφρασε	(el)mondta

γράφαι	δέξασθαι
megírni	elfogadni
aoristos ind.	
ἔγραφα	ἔδεξάμην
ἔγραψας	ἔδέξω
ἔγραφε(ν)	ἔδέξατο
ἔγράφαμεν	ἔδεξάμεθα
ἔγράφατε	ἔδέξασθε
ἔγραψαν	ἔδέξαντο

8 Ἄνῆρ μεσαιπόλιος – Az őszülő férfi

Suetonius jegyezte fel Caesar életrajzában, hogy ellenfelei gúnyt űztek a nagy ember kopaszságából. Caesart egyébként is zavarta ez a fogyatékosága, s ezért haját hátulról előre fésülte, és állandóan babérkoszorút viselt. Ami Caesarnak kellemetlenséget jelentett, az másoknak szónoki tudásuk csillogtatására adott lehetőséget: a bemutató beszédből kialakult diatribének válik tárgyává egyéb bizarr témák mellett például a kopaszság dicsérete. A kopaszság azonban komoly veszélyeket is hordoz magában. Egy (kétes hitelű) életrajzi adat szerint a tragédiaköltő Aischylos kopasz fejét egy sas a magasból sziklának nézte, és ráejtett egy teknőcöt. Állítólag ez okozta Aischylos halálát. Veszélyek leelkednek az alábbi történet hőisére is, aki nem ügyel magára, s így két hetéra megkopasztja.

Ἄνῆρ τις μέσσην ἔχων ἦβην δύο ἔσχεν ἐταίρας, μίαν μὲν γραῦν, τὴν δὲ ἐτέραν νέαν. τοῦτῳ ἢ μὲν γραῦς τὰς μελαίνας τρίχας ἔτιλλεν, ὥς γέροντα τοῦτον θέλουσα, ἢ δὲ νέα τὰς πολιὰς· ἕως αὐτὸν φαλακρὸν ἐποίησαν καὶ ὄνειδος ἀπάντων. Ὁ λόγος δηλοῖ, ὅτι ἐλεεινός ἐστιν, ὃς εἰς γυναικάς ἐμπίπτει.

ἄπας (ἄπασα, ἄπαν) = πᾶς 3
γέρων 2 (gen. γέροντος) öreg
ἡ γραῦς, γραός vénasszony
δηλοῖ világossá teszi, bizonyítja
δύο kettő
εἰς (+ acc.) -ba, -be
εἷς (μία, ἓν) egy (*számnév*)
ἐλεεινός 3 szánalomra méltó
ἐμπίπτει (εἰς + acc.) beleesik, kerül
ἔσχεν (← ἔχω) szert tett
ἡ ἐταίρα, ἐταίρας hetéra
ἕτερος 3 az egyik; a másik
ἕως amíg, mígnem
ἡ ἦβη, ἦβης (ifjú)kor

θέλουσα = ἐθέλουσα
ἡ θρίξ, τριχός hajszál
ὁ λόγος, ou történet, elbeszélés
μέλας (μέλαινα, μέλαν) fekete
μεσαιπόλιος 2 félig ősz
μέσος 3 középső
τὸ ὄνειδος, ὀνειδους gyalázat, szégyen
ὅς (ἦ, ὅ) aki, ami
ὅτι hogy
πολιός 3 ősz, szürke
τίλλει kihúz (*haját, szőrt*)
φαλακρός 3 kopasz
ὥς minthogy

– A mondatban a gen.-ban álló főnév (vagy névmás) és az azzal egyeztetett melléknévi igenév általában időhatározó vagy okhatározó. Ez az ún. *genitivus absolutus*. Magyarra időhatározói, okhatározói (ritkábban megengedő vagy feltételes) mellékmondatokkal fordíthatjuk.

Καθημένων αὐτῶν ἐν τῷ θαλάμῳ ἡ Ἀφροδίτη μῦν εἰς τὸ μέσον καθῆκεν.
 Amikor bent voltak a hálószobában, Aphrodité egy egeret ejtett közibük.
 Συνήλθομεν ἀλλήλοις ἀμφοτέρους ὀδηγοῦντος τοῦ θεοῦ.
 Összejöttünk egymással, mivel mindkettőnket az isten (ti. Erós) vezetett.
 Αὐτῆς λουομένης αἰετὸς ἤρπασε τὸ ὑπόδημα.
 Amikor fürdött, egy sas elragadta a saruját.

I. Ταῦ vagy θῆτα ?

ἐ.έλει, ἐ.αίρα, ὀ.ι, ἀγα.ός
 ἀλή.εια, .ρίξ, .ριχός, πο.αμός
 ἄν.ος, φυ.όν, ἐξελ.ών, ζη.εῖ
 συναπέ.ανεν, ἄλλο.ε, ὑπέ.ηκε
 ἄρε.ή, .άφος, ἄν.ρωπος, ἐχ.ρός
 ἐλευ.ερός, κα.ίσας, .ελευ.ή
 ἔχ.ρα, πε.όμενος, ὑπο.ι.έναι

II. φέρε, λέγε, πέμπει ...

dobd, fuss, áldozz, írj, oldj, menekülj, vidd
 ki, vadássz, maradj, jelents, fogd, fordíts,
 küldd, remélj, üss, bízz, gyűjtsd össze, tartsd
 távol, hagyd hátra, bocsáss meg, vágd ki

III. Ragozza a kifejezést!

A hadvezér sátra. (ἡ τοῦ στρατηγοῦ σκηνή)

IV. Melyik a kakukktojás, és miért?

τέττιξι – σοί – τροχῶ – κήρυκι

V. Csoportosítsa az igéket a megadott kategóriák szerint!

ἐζήτεις, ἔχεις, ἐμάχετο, ἐκοίταζε, ἔρχεται, ἐξέ-
 βαλλε, ἔλεγον, ἦν, ἐγράφομεν, διέφερε, ἐχεί-
 μαζες, συνεκρούετε

Pr. ipf.:

Praet. ipf.:

VI. Fordítsa görögre!

1. Az egyik fekete volt, a másik őszülő.
 2. Ott lakik a hetéra. 3. A hadvezérek azt
 mondják, hogy a hetéra öreg. 4. A spártaiak-
 nak két hadvezérük van. 5. Az egyik hadve-
 zér öreg volt és bátor, a másik fiatal, de gyáva.
 6. Az emberek jók. 7. Ti rossz emberek vagy-
 tok, mi (ἡμεῖς) pedig jók.

meglátó θεασάμενος 3 pt. ao.		
θεασάμενος	-αμένη	-άμενον
θεασάμενον	-αμένην	-άμενον
θεασαμένου	-αμένης	-αμένου
θεασαμένω	-αμένη	-αμένω
θεασάμενοι	-άμεναι	-άμενα
θεασαμένων	-αμένας	-άμενα
θεασαμένων	-αμένων	-αμένων
θεασαμένοις	-αμέναις	-αμένοις

γράφει	ἔγραφε	megírta
πέμπει	ἔπεμψε	elküldte
τύπτει	ἔτυψε	megverte
κρύπτει	ἔκρυψε	elrejtette
τρέπει	ἔτρεψε	elfordította
βλάπτει	ἔβλαψε	megsértette
στρέφει	ἔστρεψε	elfordított
τρέφει	ἔθρεψε	fölnevelte
ρίπτει	ἔρριψε	eldobta
κόπτει	ἔκοψε	megütötte
θάπτει	ἔθαψε	eltemette
λέγει	ἔλεξε	megmondta
ἐλέγχει	ἤλεγξε	megcáfolta
φυλάττει	ἐφύλαξε	megőrizte
πράττει	ἔπραξε	megtette
τάττει	ἔταξε	elrendezte
συντάττει	συνέταξε	összerendezte
ἐπιτάττει	ἐπέταξε	elrendelte
πλήττει	ἔπληξε	megütötte
διώκει	ἐδίωξε	elűzte

ἀγγεῖλαι	ἀποκρίνασθαι
hírt adni	válaszolni
aoristos ind.	
ἤγγειλα	ἀπεκρινάμην
ἤγγειλας	ἀπεκρίνω
ἤγγειλε(ν)	ἀπεκρίνατο
ἤγγείλαμεν	ἀπεκρινάμεθα
ἤγγείλατε	ἀπεκρίνασθε
ἤγγειλαν	ἀπεκρίναντο

9 Ἡ γαλῆ ἔρασθεισα νεανίσκου – A szerelmes menyét

A *Munkák és napok*ban olvasható Pandóra mythosa. (Köztudott, hogy ez az „eblelkű” nő a férfit sújtó csapások okozója.) Hésiodos művének más helyén arra is kitér, hogy milyen asszonyt kell a házhoz hozni. A jó feleség, mondja, nagy haszon, de ha a „szomszéd öröme” nőülsz, akkor korai aggságra jutsz. E két gondolatot köti össze az iambosköltő Sémónidész, aki aszerint tipizálja a nőket, hogy milyen állati jellemek hordozói, s csak a méhből lett nőt tartja jó asszónynak. Azokról, akik disznóból, rókából, kutyából, szamárból, menyétből, lóbol vagy majomból lettek nővé, nem sok jót tud mondani. Sémónidész nem nőgyűlölő különc: általános görög vélemény volt, hogy minden rossz oka a nő, s hogy a nők tulajdonságai állati lelkükből következnek.

Γαλῆ ἔρασθεισα νεανίσκου εὐπρεποῦς ἤϋξατο τῇ Ἀφροδίτῃ, ὅπως αὐτὴν μεταμορφώσῃ εἰς γυναικα. Καὶ ἡ θεὸς ἐλεήσασα αὐτῆς τὸ πάθος μετετύπωσεν αὐτὴν εἰς κόρην εὐειδῆ. Καὶ οὕτως ὁ νεανίσκος θεασάμενος αὐτὴν καὶ ἔρασθεις οἴκαδε ὥς ἑαυτὸν ἀπήγαγε. Καθημένων δ' αὐτῶν ἐν τῷ θαλάμῳ ἡ Ἀφροδίτῃ γινῶναι βουλομένη, εἰ μεταβαλοῦσα τὸ σῶμα ἡ γαλῆ καὶ τὸν τρόπον ἥλλαξε, μὴν εἰς τὸ μέσον καθήκεν. Ἡ δὲ ἐπιλαθομένη τῶν παρόντων ἐξαναστᾶσα ἀπὸ τῆς κοίτης τὸν μὴν ἐδίωκε καταφαγεῖν ἐθέλουσα. Καὶ ἡ θεὸς ἀγανακτήσασα κατ' αὐτῆς πάλιν αὐτὴν εἰς τὴν ἀρχαίαν φύσιν ἀποκατέστησεν.

ἀγανακτῆσαι megharagudni
 ἀλλάττει megváltoztat
 ἀπάγει elvezet
 ἀπὸ τῆς κοίτης az ágyról
 ἀποκατέστησε(ν) visszaváltoztatta
 ἀρχαῖος 3 régi
 ἡ γαλῆ, ἡς menyét
 γινῶναι βουλομένη tudni akarva
 εἰς τὸ μέσον közibük
 ἐλεῆσαι megszánni
 ἐν τῷ θαλάμῳ a hálószobában
 ἐξαναστᾶς 3 felállva
 ἐπιλαθόμενος 3 megfeledkezve (amiről: gen.)
 ἐρασθεῖς 3 beleszeretve
 εὐειδής 2 bájos
 εὐπρεπής 2 délceg
 εὔχεται imádkozik (akihez: dat.)
 θεάσασθαι meglátni

ἡ θεός, οὐ istennő
 καθῆκεν leejtett
 καθημένων αὐτῶν amikor (bent) ültek
 καταφαγεῖν felfalni
 ἡ κόρη, ἡς hajadon
 τὸ μέσον, ou vminek a közepe
 μεταβάλλει megváltoztat
 μεταμορφοῖ (εἰς + acc.) átváltoztat vmivé
 μετατυποῖ ≈ μεταμορφοῖ
 ὁ μῦς, μὸς egér
 ὁ νεανίσκος, ou fiatalember, ifjú
 οἴκαδε haza
 ὅπως μεταμορφώσῃ hogy változtassa át
 οὕτως így
 πάλιν ismét
 τὰ παρόντα a körülmények
 τὸ πάθος, ους szenvedés
 ἡ φύσις, εως természet; itt: alak
 ὥς ἑαυτὸν magához

– Az akarást jelentő igék (igenevek) után főnévi igenév áll: γινῶναι βούλεται (tudni akarja), καταφαγεῖν ἐθέλει (fel akarja falni). Ha a főnévi igenévbe foglalt cselekvés cselekvője nem azonos azzal, aki „akar”, akkor az igenév mellett acc.-ban álló névszó jelzi a cselekvőt: βούλομαι ἀκοῦσαι (meg akarom hallgatni); βούλομαι ὑμᾶς ἀκοῦσαι (akarom, hogy ti meghallgassátok).

I. Mondja másképp, és magyarul!

Példa: ἐθέλει (βούλομαι): βούλεται akar
 ἔρχεται (βαίνω), βαίνετε (ἔρχομαι), οἶονται
 (νομίζω), φέρουσι (χομίζω), πολεμίζετε (μά-
 χομαι), χαίρει (ἡδομαι)

II. Alakítsa át a mondatokat a példa szerint!

Τῆς παιδείας ἡ μὲν ρίζα πικρά, ὁ δὲ καρπὸς
 γλυκύς.

A műveltség gyökere keserű, a gyümölcse
 édes.

1, Ὁ Ἴσοκράτης ἔλεγε, ὅτι τῆς παιδείας ἡ
 μὲν ρίζα πικρά ἐστίν, ὁ δὲ καρπὸς γλυκύς.

2, Ὁ Ἴσοκράτης ἔλεγε τῆς παιδείας τὴν μὲν
 ρίζαν εἶναι πικράν, τὸν δὲ καρπὸν γλυκύν.
 Isokratés (gyakran) mondta, hogy a művelt-
 ség gyökere keserű, a gyümölcse édes.

(ὁ Ἀριστοτέλης)

Ἡ φιλοσοφία ἐπιστήμη τῆς ἀληθείας.

(ὁ Ἴσοκράτης)

Ἀρχὴ φιλίας μὲν ἔπαινος, ἔχθρας δὲ φόγος.

(ὁ Μένανδρος)

Λύπης ἱατρός ἐστίν ὁ χρηστὸς φίλος.

(ὁ Εὐριπίδης) Μῶρα μῶρος λέγει.

(ὁ φιλόσοφος) Νέος νέω φίλος.

III. Fordítsa görögre!

1. Az istennő egérré változtatta az ifjút.
 2. Meglátván az oroszlánt, a szolga fogva-
 cogva keresi a vadászt. 3. Zeus a bájos le-
 ányzót délceg ifjúvá változtatta át. 4. A me-
 nyét, megharagudván az egérre, fel akarja
 falni. 5. Tudni akarván az igazságot, el-
 kezdte keresni az asszonyt. 6. Régi ellensé-
 gével együtt halt meg. 7. Az orvos azt mon-
 dogatta, hogy a szenvedés megváltoztatja az
 embereket. 8. *Mi vagyunk a jó fiúk.* 9. Ott
 nyugszik (= καίται) a hadvezér. 10. Hol mu-
 tatnak be a hadvezérek áldozatot az istenek-
 nek?

m. f.	n.	apa
εὐειδής	εὐειδές	πατήρ
εὐειδῆ	εὐειδές	πατέρα
εὐειδοῦς	εὐειδοῦς	πατρός
εὐειδεῖ	εὐειδεῖ	πατρί
εὐειδεῖς	εὐειδῆ	πατέρες
εὐειδεῖς	εὐειδῆ	πατέρας
εὐειδῶν	εὐειδῶν	πατέρων
εὐειδέσι	εὐειδέσι	πατράσι

ἀγγέλλει	ἡγγειλε	megvitte a hírt
παραγ- γέλλει	παρήγ- γειλε	megüzente
ἀπαγ- γέλλει	ἀπήγ- γειλε	megvitte a választ
μένει	ἔμεινε	megvárta
ἀναμένει	ἀνέμεινε	bevárta
στέλλει	ἔστειλε	elküldte
ἀποστέλλει	ἀπέστειλε	elküldte
σπείρει	ἔσπειρε	vetett
κτείνει	ἔκτεινε	megölt
ἀποκτείνει	ἀπέκτεινε	megölt
κρίνει	ἔκρινε	elítélte
κλίνει	ἔκλινε	elhajlított
ἀμύνει	ἡμυνε	elhárította
ἐγείρει	ἡγειρε	felköltötte
ἀποκείρει	ἀπέκειρε	megnyírta
κυλίνδει	ἐκύλισε	legördítette
πείθει	ἔπεισε	meggyőzte
φεύδει	ἔφευσε	rászedte

λιπεῖν	γενέσθαι
elhagyni	válni
aoristos ind.	
ἔλιπον	ἔγενόμην
ἔλιπες	ἔγένου
ἔλιπε(ν)	ἔγένετο
ἔλιπομεν	ἔγενόμεθα
ἔλιπετε	ἔγένεσθε
ἔλιπον	ἔγένοντο

10 Ἐδίδουσιν πρὸς γάμον – Férjhez akarták adni

Habrokomés, egy görög regény szerelmes ifjúja bejárja az egész lakott világot, hogy megkeresse elveszített szerelmesét, Anthiát. Amikor Egyiptomból útra kel, hogy Itáliába hajózzon, a hajót a szélvihar Szicíliaba sodorja. Anthia után kutatva a fiatalember felkeresi a sziget városait; végül egy öreg halásznál száll meg. Amikor már hosszabb ideje éldegélnek együtt, az ifjú Habrokomés elbeszéli az öregembernek bolyongásait, s hogy kit keres. Az öreg erre bevezeti egy szobába, ahol egy bebalzsamozott holttest fekszik, a feleségéé. Annaira szerette ugyanis az öreg halász a feleségét, hogy nem temette el, hanem együtt él a halottal. Habrokomésnek pedig elmeséli szerelmüket.

Νέος ὢν ἠράσθην κόρης πολιτίδος Θελξινόης τοῦνομα¹, ἀντερᾶ δέ μου καὶ ἡ Θελξινόη. Καὶ τῇ πόλει παννυχίδος ἀγομένης² συνήλθομεν ἀλλήλοις, ἀμφοτέρους ὁδηγοῦντος τοῦ θεοῦ, καὶ ἀπελαύσαμεν ὦν ἕνεκα³ συνήλθομεν. Καὶ χρόνῳ τινὶ⁴ ἀλλήλοις συνῆμεν λανθάνοντες⁵ καὶ ὠμόσαμεν ἀλλήλοις⁶ πολλάκις στέρξειν⁷ καὶ μέχρι θανάτου ἐνεμέσθησε δέ τις ἄρα θεῶν⁸. Κἀγὼ⁹ μὲν ἔτι ἐν τοῖς ἐφήβοις ἤμην¹⁰, τὴν δὲ Θελξινόην ἐδίδουσιν πρὸς γάμον οἱ πατέρες ἐπιχωρίῳ τινὶ νεανίσκῳ Ἀνδροκλεῖ τοῦνομα. Ἦδη δὲ¹¹ αὐτῆς καὶ ἦρα ὁ Ἀνδροκλῆς. Τὰ μὲν οὖν πρῶτα ἡ κόρη πολλὰς προφάσεις¹² ἐποιεῖτο ἀναβαλλομένη¹³ τὸν γάμον· τελευταῖον δὲ δυνηθεῖσα ἐν ταύτῳ μοι γενέσθαι¹⁴ συντίθεται¹⁵ νύκτωρ ἐξελθεῖν Λακεδαιμόνιος¹⁶ μετ' ἐμοῦ. Καὶ δὴ ἐστείλαμεν ἑαυτοὺς νεανικῶς¹⁷, ἀπέκειρα δὲ καὶ τὴν κόμην τῆς Θελξινόης. Ἐν αὐτῇ οὖν τῇ τῶν γάμων νυκτὶ ἐξελθόντες τῆς πόλεως ἤειμεν¹⁸ ἐπ' Ἄργος καὶ Κόρινθον, κακείθεν¹⁹ ἀναγόμενοι ἐπλεύσαμεν εἰς Σικελίαν.

¹τὸ ὄνομα neví ²amikor a város éjszakai ünnepet ült ³amiért, ami miatt ⁴rövid ideig ⁵ἀλλήλοις συνῆμεν λανθάνοντες titkos viszonyunk volt ⁶ὠμόσαμεν ἀλλήλοις megesküdtünk egymásnak ⁷στέρξειν hogy szeretni fogjuk egymást ⁸gen. part. ⁹καὶ ἐγὼ ¹⁰„katonai szolgálatomat töltöttem”; ἤμην = ἦν voltam ¹¹ἤδη δὲ ráadásul ¹²πολλὰς προφάσεις sok ürügyet ¹³halogatva ¹⁴δυνηθεῖσα ... γενέσθαι mikor alkalma nyílt velem lenni ¹⁵megígéri ¹⁶Spártából ¹⁷ἐστείλαμεν ἑαυτοὺς νεανικῶς fiúruhába öltöztünk át ¹⁸(ἐπὶ + acc.) útra keltünk (vmi felé) ¹⁹καὶ ἐκεῖθεν

ἀμφοτέρος 3 mindkettő
ἀναγόμενος 3 vízre szállva
ἀντερᾶ μου vízszertartást engem
ἄρα aztán
ἀποκείρει lenyír
ἀπολαύει élvez (amit: gen.)
ὁ γάμος, ou házasság
δὴ valóban
ἐκεῖθεν onnan
ἐνεμέσθησε megharagudott
ἐπιχωρίος 2 helybeli
ἔτι már, még
ὁ ἐφήβος, ou ifjú; ephébos
ἦρα αὐτῆς szerette őt
ἠράσθην beleszerettem
ἡ κόμη, ης haj
μέχρι θανάτου mindhalálig

μετ' ἐμοῦ velem
ἡ νύξ, νυκτός éjszaka
νύκτωρ éjjel
ὁδηγεῖ utat mutat, vezet
τὸ ὄνομα, atos név
οὖν tehát
ἡ παννυχίς, ἰδος éjszakai szertartás
πλεῖ hajózik
ἡ πολίτις, ἰδος polgárlány
πολλάκις gyakran
τὰ πρῶτα kezdetben, eleinte
συνήλθομεν ἀλλήλοις összejöttünk
egymással
τελευταῖον végül
ὁ χρόνος, ou idő
ὠμόσαμεν megesküdtünk

I. Κάππα vagy χῖ ?

ἄρ.αῖος, .ρή, τρι.ός, ἔλ.ω, οἷ.αδε, κατοι.οῦντες, .ρατεῖ, δημο.ρατία, ἄρ.ή, φαλα.ρός, .εφαλή, συνε.ῶς, .ρηστός, .ειμάζει, στοι.εῖον, εὔ.εται, μαλα.ία, .αίρει, συγ.ρούει, φάρμα.ον, ἄρ.ων, .αλεπός

II. Párosítsa a szavakat a magyar jelentésükkel!

(a) bejárat	(1) δενδροτόμος
(b) embergyűlölő	(2) καλλιγραφία
(c) egyeduralkodó	(3) εὐτυχής
(d) gyermektelen	(4) λιθοτόμος
(e) favágó	(5) εἰσοδος
(f) szép (stílusú) írás	(6) μόναρχος
(g) névtelen	(7) ἀνώνυμος
(h) szerencsés	(8) μισάνθρωπος
(i) hadvezér	(9) στρατηγός
(j) kővágó	(10) ἄπαις

III. Csoportosítsa a mellékneveket a megadott kategóriák szerint!

- (1) εὐειδής (2) καλός (3) ἀνάξιος (4) χρηστός
(5) μέλας (6) εὐπρεπής (7) μέσος (8) γέρον
(9) ἐλεεινός (10) ἀρχαῖος (11) ἐπιχώριος

Κέντροζώδης:

Ἡμέροζώδης:

IV. Fordítsa le a kifejezéseket, majd tegye azokat acc.–ba!

- (1) ὁ ἀγαθὸς βίος
(2) οἱ ἄνθρωποι οἱ τότε
(3) οἱ τότε
(4) ὁ ἀνθρώπινος βίος

V. Fordítsa görögre!

1. A bájos leány viszonzszereti a vadász szolgáját. 2. Éjjel elhajózott Athénba. 3. A haja már őszülő, de még nem ősz. 4. A gyáva, kopasz hadvezér szálnalmas látvány volt. (acc. resp. τὸ ἰδεῖν). 5. A spártaiai bátrak voltak. 6. A hadvezér a katonát (στρατιώτης) keresi. 7. Nem látom a katonákat. 8. Hol vannak a katonák? 9. Az el-lenség üldözte a katonákat. 10. A hadvezér a katonákkal együtt meghalt.

Ítész	istennő	király
ὁ κριτής	ἡ θεός	βασιλεύς
τὸν κριτὴν	τὴν θεόν	βασιλέα
τοῦ κριτοῦ	τῆς θεοῦ	βασιλέως
τῷ κριτῇ	τῇ θεῷ	βασιλεῖ
οἱ κριταί	αἱ θεοί	βασιλεῖς
τοὺς κριτάς	τὰς θεούς	βασιλέας
τῶν κριτῶν	τῶν θεῶν	βασιλέων
τοῖς κριταῖς	ταῖς θεοῖς	βασιλεῦσι

λείπει	ἔλιπε	elhagyta
φεύγει	ἔφυγε	elmenekült
βάλλει	ἔβαλε	eldobta
ἄγει	ἤγαγε	elvezette
κάμνει	ἔκαμε	kifáradt
λαμβάνει	ἔλαβε	megfogta
λανθάνει	ἔλαθε	elrejtette
πυνθάνεται	ἐπύθετο	megtudta
αἰσθάνεται	ᾗσθετο	észrevette
ἀποθνήσκει	ἀπέθανε	meghalt
εὐρίσκει	ἤρρε	megtalálta
πάσχει	ἔπαθε	elszenvedte
γίγνεται	ἐγένετο	megtörtént
γινώσκει	ἔγνω	megtudta
πίπτει	ἔπεσε	elesett
φέρει	ἤνεγκε	elhozta
ἔρχεται	ἦλθε	eljött
τρέχει	ἔδραμε	elfutott
λέγει	εἶπε	mondta
ὁρᾷ	εἶδε	meglátta

βῆναι	γινῶναι
elmenni	megtudni
aoristos ind.	
ἔβην	ἔγνων
ἔβης	ἔγnows
ἔβη	ἔγνω
ἔβημεν	ἔγνωμεν
ἔβητε	ἔγνωτε
ἔβησαν	ἔγνωσαν

11 ῥοδῶπις – Rhodópis, az antik Hamupipőke

Hérodotos történeti művének egyiptomi logosában beszél Mykerinos piramisáról, amelyről néhány görög azt mondja, hogy Rhodópis, a király ágyasa emeltette. Ez azonban Hérodotos szerint nem lehet igaz, hiszen a thrák Rhodópis sokkal később élt, s Aisópos rabszolgatársa volt. Miután Egyiptomba került, egy görög férfi nagy összegért megváltotta őt, hogy a testét árulhassa. Rhodópis tehát hetéra lett, s mivel gyönyörű volt, sok pénzt keresett, de mégsem annyit, mondja Hérodotos, hogy abból piramist építtethessen. Róla szól a következő történet is: a fürdőző Rhodópis saruját egy sas elragadja, s a király ölébe ejti; a király megcsodálja a kecses lábbelit, megkeresteti a hozzá tartozó lábat, s feleségül veszi Rhodó pist.

ῥοδῶπιν φασιν Αἰγυπτίων λόγοι ἑταίραν γενέσθαι ὠραισιότατην. Καί ποτε αὐτῆς λουομένης καὶ τῶν θεραπαινίδων τὴν ἐσθῆτα φυλαττουσῶν ἀετὸς καταπτὰς τὸ ἕτερον τῶν ὑποδημάτων ἄρπάσας ἀπιὼν ὥχετο· καὶ ἐκόμισεν εἰς Μέμφιν δικάζοντος Ψαμμήτιχου καὶ εἰς τὸν κόλπον ἐνέβαλε τὸ ὑπόδημα. Ὁ δὲ Ψαμμήτιχος θαυμάσας τοῦ ὑποδήματος τὸν ῥυθμὸν καὶ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ τὴν χάριν καὶ τὸ πραχθὲν ὑπὸ τοῦ ὄρνιθος προσέταξεν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον ἀναζητεῖσθαι τὴν ἀνθρωπον, ἧς τὸ ὑπόδημά ἐστι· καὶ εὐρὼν γαμετὴν ἠγάγετο.

ὁ ἀετὸς, οὐ sas
Αἰγύπτιος 3 egyiptomi
 ἀνά (+ acc.) -szerte
 ἀναζητεῖ felkutat
 προσέταξεν ἀναζητεῖσθαι felkutattatta
 ἀπιὼν 3 elmenve
 ἄρπάσαι elragadni
 γαμετή, ἧς törvényes feleség
 γαμετὴν ἠγάγετο feleségül vette
 δικάζει ítélkezik
 ἐμβάλλει beledob, beleejt
 ἡ ἐργασία, ας megmunkálás
 ἡ ἐσθῆς, ἧτος ruha
 εὐρὼν 3 megtalálva
 θαυμάζει csodál(kozik)

ἡ θεραπαίνις, ἴδος szolgárlány
 καταπτὰς 3 leszállva
 ὁ κόλπος, ου ὀl
 λούεται fürdik
 οἶχεται eltávozik
 ὁ/ἡ ὄρνις, ιθος madár
 ποτέ egyszer
 τὸ πραχθὲν ὑπὸ τῆς ὄρνιθος a madár tettét
 ὁ ῥυθμός, οὐ ritmus; arány
 ὑπό (+ gen.) által
 τὸ ὑπόδημα, ατος saru
 φυλάττει őriz
 ἡ χάρις, ιτος báj
 ὠραιότατος 3 gyönyörű

– Az acc. c. inf.-ban a létigéhez hasonló értelemben is használatosak a γίγνομαι főnévi igenevei.

ῥοδῶπις ἑταίρα ὠραισιότατη ἦν.

ῥοδῶπιν λέγουσιν ἑταίραν ὠραισιότατην γενέσθαι.

– A φημί igével többnyire (acc. c.) inf. áll, míg a λέγω, εἶπον igék után gyakorta tárgyi mellékmondat következik.

Az ... οὐ φημι ... + (acc. c.) inf. fordítása: azt mondom, hogy nem ...

I. Tegye ki a hangsúlyjelet!

τρυφη, πολις, μια, θυμος, ανηρ
φιλια, πραγμα, οδος, ημερα
λογος, κεντρον, εταιρα, φοβος
αλλοτε, παλιν, ευειδης, ονομα
ψυχη, χρονος, παθος, υμεις
ευπρεπης, καλος, καλλος, γερων,
φυσις, νυκτωρ, παις, επιστημη

II. Találja ki az ismeretlen szó jelentését!

επαινος επαινέω
κρατέω ή κρατία
φυλάττω ό φύλαξ
αξιος 3 αξιόλογος 2
χαλεπός 3 χαλεπαίνω
ό πολίτης πολιτεύω
φίλος 3 φιλέω
ό φόβος φοβεΐται

III. Csoportosítsa az igéket a megadott kategóriák szerint!

εφυλάττετε, εκράτησε, λουόμεθα, ήκουε,
εφυγον, μάχονται, ετιλλε, εζητησε, εγε-
νόμην, μένουσι, εδΐωξαν, ήγγειλας
pr. ipf. ind.:
praet. ipf. ind.:
ao. ind.:

IV. Fordítsa görögre!

1. Amikor fürdött, beleejtette a ruháját a folyóba. 2. A katonák bátran (ανδρείως) harcoltak az ellenséggel. 3. A sas leszállt az isten ölébe. 4. A gyönyörűen megmunkált sarut szolgák őrzik. 5. A király törvényes felesége megharagudott a szolgálólányra, aki a kecskéket őrizte. 6. A katona nem akart harcolni a spártaiakkal (= ellen: dat.) 7. Görög vagyok, nem pedig barbár (βάρβαρος). 8. A hadvezér azt mondja a katonáknak, hogy az ellenség gyáva.

névmások					
vonatkozó			határozatlan		
ός	ή	ό	τις	τι	
όν	ήν	όν	τινά	τι	
ού	ής	ού	τινός	τινός	
ών	ή	ών	τινί	τινί	
οί	αί	οί	τινές	τινά	
οūs	αs	α	τινάs	τινά	
ων	ων	ων	τινων	τινων	
οίς	αίς	οίς	τισί(ν)	τισί(ν)	

εκκόπτει	εξεκοφε	kivágta
εκβάλλει	εξεβαλε	kidobta
εκφέρει	εξηνεγκε	kivitte
διαβάλλει	διεβαλε	megvádolta
διαβαίνει	διεβη	átment
αποθνήσκει	απέθανε	meghalt
αποκτείνει	απέκτεινε	megölte
απάγει	απήγαγε	elvezette
απέρχεται	απήλθε	elment
καταλύει	κατέλυσε	feloldotta
καταλείπει	κατέλιπε	hátahagyta
καθορᾷ	κατεΐδε	meglátta
συγκάλει	συνεκάλεσε	összehívta
συλλέγει	συνέλεξε	összeszedte
συγγιγνώσκει	συνέγνω	egyetértett
συναποθνήσκει	συναπέθανε	vele halt
παραπέμπει	παρέπεμψε	odaküldte
παραινεί	παρήνεσε	felbízta
υποτρέχει	υπέδραμε	aláfutott
αφικνείται	αφίκετο	megérkezett

θεΐναι	δοῦναι
letenni	megadni
aoristos ind.	
εθηκα	εδωκα
εθηκας	εδωκας
εθηκε(ν)	εδωκε(ν)
εθεμεν	εδομεν
εθετε	εδοτε
εθεσαν	εδοσαν

12 Ὁ λύκος ὁ χαλκοῦς – A bronzfarkas

Hellas leghíresebb jósdája Delphoiban volt, ahol Apollón révületbe esett papnője, a Pythia jóslott. A Pythia a belső szentélyben, a háromlábú széken (τρίπους) ülve hallgatta meg a kérdést, amit a jóspap közvetített. A Pythia érthetetlen és összefüggéstelen szavait azután a jóspapok foglalták közismerten homályos tartalmú hexameterekbe a jóslatkérő számára. A jóslatkérők a jóslatokért fogadalmi ajándékokat (ἀναθήματα) ajánlottak fel az istennek, amelyek a delphoi szent körzet kincsesházaiba kerültek. Az alábbi történet Pausaniastól való, aki útikönyvében (Περιήγησις τῆς Ἑλλάδος) régiók szerint ismerteti Hellas városait és képzőművészeti nevezetességeiket, továbbá minden ezekhez kapcsolódó érdekességet is.

Δελφῶν δὲ ἀνάθημά ἐστιν αὐτῶν¹ πλησίον τοῦ βωμοῦ τοῦ μεγάλου λύκος χαλκοῦς. Λέγουσι δὲ τῶν τοῦ θεοῦ χρημάτων συλήσαντα ἄνθρωπον, τὸν μὲν ὁμοῦ τῷ χρυσίῳ κατακρύψαντα ἔχειν αὐτὸν ἔνθα τοῦ Παρνασσοῦ μάλιστα ἦν συνεχὲς ὑπὸ ἄγριων δένδρων, λύκον δὲ ἐπιθέσθαι οἱ καθεύδοντι, καὶ ἀποθανεῖν τε ὑπὸ τοῦ λύκου τὸν ἄνθρωπον καὶ ὥς² ἐς τὴν πόλιν ὁσημέραι φοιτῶν ὠρύετο ὁ λύκος· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἄνευ θεοῦ παραγίνεσθαι σφισιν ὑπελάμβανον, οὕτως ἐπακολουθοῦσι τῷ θηρίῳ, καὶ ἀνευρίσκουσι τε τὸ ἱερὸν χρυσίον καὶ ἀνέθεσαν λύκον τῷ θεῷ χαλκοῦν.

¹maguknak a delphoibelieknek ²és még (azt) is (mondják), hogy

ἄγριος 3 vad(on növény)
τὸ ἀνάθημα, ατος áldozati ajándék
ἀνέθεσαν felállítottak
ἄνευ (+ gen.) nélkül
ἀνευρίσκει megtalál
ἀποθανεῖν meghalni
ἀπέθανε ὑπὸ τοῦ λύκου megölt a farkas
ὁ βωμός, οὐ oltár
οἱ Δελφοί, ὧν Delphoi lakosai
τὸ δένδρον, ου fa
ἐνθα ahol
ἐνθα τοῦ Παρνασσοῦ a Parnassos azon
 részén, mely
ἐπακολουθεῖ kísér, követ
ἐπεὶ miután
ἐπιθέσθαι rárontani (akire: dat.)
ἐς = εἰς
τὸ θηρίον, ου vadállat
ἱερός 3 szent, az istennek szentelt
καθεύδει alszik
κατακρύπτει elrejt

κατακρύψαντα ἔχειν αὐτὸν elrejtőzni
ὁ λύκος, ου farkas
μέγας (μεγάλη, μέγα) nagy
οἱ (sim.) ≈ αὐτῷ
ὁμοῦ együtt (amivel: dat.)
ὁσημέραι naponta
οὐκ ἄνευ θεοῦ nem az isten akarata ellenére
παραγί(γ)νεσθαι odajön (akihez: dat.)
πλησίον (+ gen.) közel
συλῆσαι elrabolni
συνεχῆς 2 folyamatos, sűrű(n benőtt)
σφισι(ν) (sim.) ≈ αὐτοῖς
ὑπολαμβάνει gyanít
φοιτῶν 3 fel-alá járva; „bejárva”
χαλκοῦς 3 (ῆ, οὖν) réz, bronz
τὸ χρῆμα, ατος dolog, tárgy
τὰ χρήματα vagyon, pénz
τὸ χρυσίον, ου aranytárgy/-pénz
ὠρύεται üvölt (állat)
ὥς hogy

I. Tegye ki a hangsúlyjelet!

ὄρνις, τελευτη, ἄστρον, λεων
 ἄετος, ἐπαινος, προβατον, κομη
 φογος, κολπος, ἀρχη, ἄνθος
 ποταμος, ἄπας, χαρις, ἔργον
 ὁδος, ὁδους, ὄφης, μαλακία
 καλος, κακος, καλλος, χαλεπος
 ὑποδημα, νυξ, δρυοτομος, δουλος

II. Tegye a kifejezéseket acc.-ba!

ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη
 ἡ εἰς τὴν ἄρετὴν ὁδός
 ὁ Νεῖλος ποταμός
 Κῦρος ὁ βασιλεύς
 Δῆλος ἡ νῆσος
 οἱ Πέρσαι ὑπὸ Μιλτιάδου νικηθέντες
 ὁ αὐτὸς ἰατρός
 ἡ παρὰ τὸν ποταμὸν ὁδός

III. πέμπων → πέμψας

θύων, βουλευών, λύνοντας, κελεύοντας, κωλύοντας, θύ-
 οντα, λύνοντι, θηρεύοντας, ἀκούοντας, κελεύοντας, βου-
 λεύοντων

IV. A többes szám dat.-ban álló szavakat tegye egyes szám dat.-ba!

φύλαξι, βασιλεῦσιν, αἰξίν, φάλαγξι, νυξίν, γυναιξί,
 Ἄραφι, Αἰθίοφι, οὔσι, ὁδοῖς, ὁδοῦσι, παισίν, πᾶσι,
 πάσαις, πόλεσιν, ῥήτορσι, ἀνδράσι, πατράσιν, γέρουσι,
 πράγμασι, γράμμασι

V. Fordítsa görögre!

1. *Κόσζαλοκ* (φοιτάω) *szerte* (ἀνά + acc.) *a városban*.
 2. *Aludni akarok*. 3. Pénzt akartak adni a katonák-
 nak. 4. A hadvezér a katonákat az ellenséges vidékre
 (ἡ χώρα) küldi. 5. Emberek vagyunk. 6. Egyszer egy
 katona elment a folyóhoz. 7. Mosakodom. 8. A
 hadvezér bízik a katonái bátorságában. 9. Hozd a
 mérget! 10. A menyét különbözik az oroszántól.

έν	te	mi	ti
ἐγώ	σύ	ἡμεῖς	ὕμεῖς
(ἐ)μέ	σέ	ἡμᾶς	ὕμᾶς
(ἐ)μοῦ	σοῦ	ἡμῶν	ὕμῶν
(ἐ)μοί	σοί	ἡμῖν	ὕμῖν

φέρει	hozz!
χαῖρε	üdv!
ἄγε	nosza!
ὥς φασίν	mint mondják
λέγεται	állítólag
ἔφη	(így) szólt
ἔστι(ν)	létezik
ἔξεστι(ν)	lehet, szabad
δεῖ	kell
ἀνάγκη (ἐστί)	szükségszerű
χρή	kell
δοκεῖ	úgy tűnik
εἰκός ἐστι	valószínű
φαίνεται	úgy látszik
ὥς ἔοικε	amint látszik
προσέχει	illik
πρέπει	illik
συμβαίνει	megtörténik
τυγχάνει	előfordul
συμφέρι	hasznos

εἶναι	στῆναι
elküldeni	megállni
aoristos ind.	
ἦκα	ἔστην
ἦκας	ἔστης
ἦκε(ν)	ἔστη
εἶμεν	ἔστημεν
εἶτε	ἔστητε
εἶσαν	ἔστησαν

13 Σπάρτη ἡ δαμασίμβροτος – A polgárait betörő Spárta

Valaki egyszer megkérdezte Diogenéstől, hogy hol látott Hellasban derék férfiakat. Diogenész azt válaszolta, hogy férfiakat sehol, csak ifjakat – Spártában. Ezzel a válasszal arra célzott, hogy Spártában a nevelés még megfelelő, de a férfiak már nem olyanok, mint régen. A nevelési rendszert (ἀγωγή) és a spártai alkotmány többi elemét a hagyomány Lykurgoshoz köti, akivel kapcsolatban, mint életrajzírója, Plutarchos is kiemeli, semmi sem bizonyos. A spártai nevelés egyik fontos eleme volt a lakónikus beszéd elsajátíttatása. Ez nem pusztán tömörséget jelent, hanem inkább azt, hogy a mondás tükrözi a spártai gondolkodásmódot. Erre az egyik legismertebb példa annak az anyának a mondása, aki a pajzsra mutatva fiát e szavakkal küldte a háborúba: Vagy ezzel, vagy ezen.

Ἄλλ' ἐγὼ ἐννοήσας ποτὲ ὥς ἡ Σπάρτη τῶν ὀλιγανθρωποτάτων πόλεων οὔσα δυνατωτάτη τε καὶ ὀνομαστοτάτη ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐφάνη, ἐθαύμασα ὅτω ποτὲ τρόπῳ τοῦτ' ἐγένετο· ἐπεὶ μέντοι κατενόησα τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν Σπαρτιατῶν, οὐκέτι ἐθαύμαζον. Λυκοῦργον μέντοι τὸν θέντα αὐτοῖς τοὺς νόμους, οἷς πειθόμενοι ἡῦδαίμονησαν, τοῦτον καὶ θαυμάζω καὶ εἰς τὰ ἔσχατα σοφὸν ἡγοῦμαι. (. . .) ὅτι μὲν παλαιότατοι οὗτοι οἱ νόμοι εἰσί, σαφές· ὁ γὰρ Λυκοῦργος κατὰ τοὺς Ἡρακλείδους λέγεται γενέσθαι· οὗτω δὲ παλαιοὶ ὄντες ἔτι καὶ νῦν τοῖς ἄλλοις καινότατοί εἰσι· καὶ γὰρ τὸ πάντων θαυμαστότατον¹ ἐπαينوῦσι μὲν πάντες τὰ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα, μισεῖσθαι δὲ αὐτὰ οὐδεμία πόλις ἐθέλει.

¹τὸ πάντων θαυμαστότατον – ami a legcsodálatosabb –

ἀλλά de
 ἄλλ' ἐγὼ bizony én
 ἄλλος 3 más
 οἱ ἄλλοι a többiek (= a többi görög)
 γὰρ ugyanis
 καὶ γὰρ mert hiszen
 δυνατός 3 erős, hatalmas
 τὰ ἐπιτηδεύματα, ων szokások
 ἐφάνη (ki)tűnt, mutatkozott
 εἰς τὰ ἔσχατα σοφός igazán bölcs
 θαυμαστός 3 csodálatos
 ὁ θεῖς τοὺς νόμους törvényhozó
 καινός 3 különös, szokatlan, új
 κατὰ τοὺς Ἡρακλείδους a Hérakleidák
 idején
 μέντοι pedig, valóban, mindazonáltal

νῦν most
 ὁ νόμος, ou törvény
 ὀλιγάνθρωπος 2 férfiakban szűkölködő,
 kevés polgárból álló (közösség)
 ὀνομαστός 3 nevezetes
 ὅτω τρόπῳ hogyan, mi módon
 οὐδεῖς, οὐδεμία, οὐδέν egy sem, senki
 οὐκέτι már nem
 παλαιός 3 régi, ősi
 ποτέ (beékelve) vajon, ugyan
 σαφής 2 világos
 σαφές, ὅτι nyilvánvaló, hogy
 τέ (sim.) és, is
 τοιοῦτος 3 ilyen, olyan
 ὁ τρόπος, ou mód

– A melléknevek felsőfokának egyik képzője -τατος 3, mely az omikron tövű melléknevek esetében a tőhöz járul. Ha az alapfok utolsó előtti szótagja rövid, akkor az omikron ómegává nyúlik.

– Passzív alakok mellett a logikai alany ὑπό + gen.-szal (vagy παρὰ + gen.-szal) fejezhető ki.

I. Jelölje a hangsúlyt!

λεγω, πεμπεις, λαμβανει, εχομεν, βαλλετε, αγουσι
δεχομαι, μαχη, βουλεται, γιγνομεθα, ερχεσθε, οιονται

II. Jelölje a hangsúlyt!

ὁ ἄνθρωπος, τον ἄνθρωπον, του ἄνθρωπου, τῷ ἄνθρωπῳ
οἱ ἄνθρωποι, τους ἄνθρωπους, των ἄνθρωπων, τοις ἄνθρωποις

III. Ragozza a kifejezést!

Az igazságos bíró (ὁ δίκαιος)

IV. Körutazás. Ἐξ Αἰγύπτου εἰς Αἴγυπτον.

ἢ Συράκουσαι, ἢ Κόρινθος, ἢ Δῆλος, ἢ Κύπρος
Egyiptomból Ciprusra, Ciprusról Korinthosba,
Korinthosból Syrakusaiba, Syrakousaiból Délosra,
Délosról Ciprusra, Ciprusról Egyiptomba.

V. Ποῦ – Hol? ἐν Σπάρτῃ – Spártában

Déloson, Korinthosban, Syrakusaiban, Európában,
Egyiptomban

VI. Hogy hangzik a hiányzó alak?

λύει, ἔλυε, ἔλυσε, λύσας
ἀκούει, ἤκουε, ἤκουσε,
γράφει, , ἔγραψε,
ἄρχουσι, ἤρχον,, ἄρξας
λύεις,,, λύσας
....., ἐγράφετε,,
διώκομεν,,,

VII. Fordítsa görögre!

1. A hadvezérnek sok katonája van. 2. A hadvezér nem daliás, de bátor. 3. A bátor katonát az ellenség hadvezére ölte meg. 4. Nikias, az athéniai hadvezére is elesett. 5. Ezek a hadvezér ajándékai a katonáknak. 6. A hadvezér a katonákat a táborba (τὸ στρατόπεδον) küldi. 7. Én katona vagyok, te pedig hadvezér. 8. Démosthenész szónok volt, Nikias pedig hadvezér. 9. A hadvezér nem mindig bátor. 10. A hadvezért se-regével együtt ölték meg. 11. Ez a katona büntetést (ζημία) érdemel (= –re méltó), nem pedig dicséretet. 12. A sarumat keresem.

ὅ, maga		
αὐτός	αὐτή	αὐτό
αὐτόν	αὐτήν	αὐτό
αὐτοῦ	αὐτῆς	αὐτοῦ
αὐτῷ	αὐτῇ	αὐτῷ
αὐτοί	αὐταί	αὐτά
αὐτούς	αὐτάς	αὐτά
αὐτῶν	αὐτῶν	αὐτῶν
αὐτοῖς	αὐταῖς	αὐτοῖς

ἔχει	van neki
ἔχεται	helyt áll
γράφει	ír
γράφεται	vádat emel
φέρει	visz
φέρεται	elnyer (díjat)
δικάζει	ítélkezik
δικάζεται	pereskedik
σπένδει	áldoz
σπένδεται	szerződést köt
λύει	old
λύεται	kivált (foglyot)
βουλεύει	tanácsol
βουλεύεται	tervez(get)
πολιτεύει	polgár(ként él)
πολιτεύεται	politizál
πείθει	rábeszél
πείθεται	szót fogad
φαίνει	mutat
φαίνεται	mutatkozik

A. őriz	M. óvakodik P. őriztetik
pr. ipf. ind.	
activum	medio-passivum
φυλάττω	φυλάττομαι
φυλάττεις	φυλάττη
φυλάττει	φυλάττεται
φυλάττομεν	φυλαττόμεθα
φυλάττετε	φυλάττεσθε
φυλάττουσι	φυλάττονται

14 Προβαλέσθαι τὰ ὄπλα – Szuronyt szegez!

Dareios után fia, Artaxerxész lesz a perzsák királya. Az ifjabb Kyros azonban nem elégszik meg azzal, hogy Kis-Ázsiában satrapa legyen, hanem bátyja trónjára tör. Jó pénzért görögöket fogad zsoldjába, mert abban bízunk, hogy a phalanx átütő ereje többet ér a barbár csapatok tömegénél. A görög seregtestnél szolgál a thébai Proxenos, aki levélben értesíti vendégbarátját, az athéni Xenophónt a vállalkozásról. Xenophón kikéri Sókratés tanácsát, aki Delphoiba küldi őt, hogy kérdezze meg az istent. Xenophón azonban nem azt kérdezi meg Apollóntól, hogy menjen-e Kyros táborába vagy sem, hanem azt, hogy melyik istenhez imádkozzon, hogy a vállalkozás sikeres legyen. Ezután elindul élete nagy kalandjára, amelyről maga számol be az *Anabasis*-ban. A szemelvényben Kyros éppen seregszemlét tart.

Ἐθεώρει οὖν ὁ Κῦρος πρῶτον μὲν τοὺς βαρβάρους· οἱ δὲ παρήλαυνον τεταγμένοι κατὰ ἴλας καὶ κατὰ τάξεις· εἶτα δὲ τοὺς Ἕλληνας, παρελαύνων ἐφ' ἄρματος καὶ ἡ Κίλισσα ἐφ' ἄρμαμάξης. εἶχον δὲ πάντες κράνη χαλκᾶ καὶ χιτῶνας φοινικοῦς καὶ κνημίδας καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας. ἐπειδὴ δὲ πάντας παρήλασε, στήσας¹ τὸ ἄρμα πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης, πέμψας Πίγρητα τὸν ἑρμηνέα παρὰ τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων ἐκέλευσε προβαλέσθαι τὰ ὄπλα καὶ ἐπιχωρῆσαι ὅλην τὴν φάλαγγα. οἱ δὲ ταῦτα προεῖπον τοῖς στρατιώταις· καὶ ἐπεὶ ἐσάλπιγξε, προβαλόμενοι τὰ ὄπλα ἐπῆσαν. ἐκ δὲ τούτου θᾶττον προϊόντων² σὺν κραυγῇ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου³ δρόμος ἐγένετο τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὰς σκηνάς, τῶν δὲ βαρβάρων φόβος πολὺς, καὶ ἡ τε Κίλισσα ἔφυγεν ἐπὶ τῆς ἄρμαμάξης καὶ οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς καταλιπόντες τὰ ὄνια ἔφυγον. οἱ δὲ Ἕλληνες σὺν γέλῳ ἐπὶ τὰς σκηνὰς ἦλθον. ἡ δὲ Κίλισσα ἰδοῦσα τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν τάξιν⁴ τοῦ στρατεύματος ἐθαύμασε. Κῦρος δὲ ἦσθη τὸν ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβον ἰδὼν.

¹ megállítatva ²ti. αὐτῶν ³„külön parancs nélkül” ⁴„fegyelmezettséget”

ἡ ἀγορά, ἄς köztér, piac(tér)
οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς, piacozók
τὸ ἄρμα, atos (harc) kocsi
ἡ ἀρμαμάξα, ἡς fedett utazókocsi
ἡ ἀσπίς, ἰδος pajzs
βαρβαρος 2 idegen, barbár
ὁ γέλως, wtos nevetés
ὁ δρόμος, ou futás
εἶτα azután, később
ἐκ (+ gen.) -ból,ből
ἐκκεκαλυμμένος 3 felfedett, védőburkolat nélküli
ὁ Ἕλλην, vos görög (férfi)
ἐπειδὴ mivel, miután
ὁ ἑρμηνεύς, ἑως tolmács
ἐπὶ (+ acc.) felé, -hoz; (+ gen.) -on
θᾶττον (egyre) gyorsabban
ἡ ἴλη, ἡς lovasosztag
κατὰ (+ acc.) szerint
ἡ κνημὶς, ἰδος lábvért

τὸ κράνος, ous sisak
ἡ κραυγή, ἡς lárma, (harc) üvöltés
ἡ λαμπρότης, ἡτος ragyogó látvány
ὅλος 3 (az) egész
τὸ ὄπλον, ou fegyver
παρά (+ acc.) -hoz, -hez, -höz
πρὸ (+ gen.) előtt
πρῶτον először
ἡ σκηνή, ἡς sátor, piaci bódé
τὸ στρατεύμα, atos hadsereg
ὁ στρατιώτης, ou katona
ὁ στρατηγός οὐ hadvezér
σύν (+ dat.) -val, -vel
ἡ τάξις, ἑως (gyalogos) hadrend
τεταγμένος 3 rendezett
ἡ φάλαγξ, γγος phalanx
φοινικοῦς 3 bíbor(vörös)
ὁ χιτῶν, ὦνος chitón
τὰ ὄνια, ὦν piaci árak

I. Jelölje a hangsúlyt!

ἐνομιζον, ἐπραττες, ἔφερε, ἐφευγομεν, ἐγραφετε, ἐλειπον

ἐμαχομην, ἐπαυου, ὤετο, ἐγιγνομεθα, ἔδεχασθε, ἐγιγοντο

II. Jelölje a hangsúlyt!

τὸ δῶρον, το δωρον, του δωρου, τῷ δωρῷ

τα δωρα, τα δωρα, των δωρων, τοις δωροις

III. Jelölje a hangsúlyt!

ἐλυσα, ἐπεμφας, ἐποίησε, ἐπραξαμεν, ἐγραφατε, ἡγήειλαν

ἐπαυσαμην, ἔδεξω, ἐγενετο, ἐπαυσαμεθα, ἔδεξασθε, ἐγενοντο

IV. Ragozza a kifejezést!

A gonosz apa. (ὁ πονηρὸς πατήρ)

V. Melyik a kakukktojás, és miért?

νύξ – ἄνθος – φύσις – ὁδός

VI. Jelölje a hangsúlyt!

φημι, εἶ, ἦν, ἔσμεν, ἐβητε, ἐγνωσαν

VII. Alakítsa az aktív mondatokat passzívá!

1. Οἱ φύλακες ἐφύλαττον τὴν πόλιν.

2. Τὰ δῶρα ἔπειθε τοὺς στρατιώτας.

3. Οἱ ῥήτορες ἀδικοῦσιν τὸν δῆμον.

4. Οἱ τῶν ῥητόρων λόγοι ἡδίκουν τοὺς Ἀθηναίους.

5. Ὁ βασιλεὺς τὰς τῶν ἰδιωτῶν ἀμαρτίας χαλεπῶς ἔφερε.

VIII. Fordítsa görögre!

1. Minden katona ugyanannak a hadvezérnek engedelmeskedik. 2. Ez a katona beteg (vóséω). 3. Ez a katona állítólag beteg. 4. Azt mondja a többi katona, hogy ez a katona beteg. 5. Ez a katona szimulál. 6. Én magam jelentettem ezt a hadvezérnek. 7. A katonák megbetegedtek. 8. Az apa szerette a lányát. 9. Az apák szeretik a lányaikat. 10. A hadvezér maga adta nekem a katonák zsoldját (ὁ μισθός).

ez (amit említettem)		
οὗτος	αὕτη	τοῦτο
τοῦτον	ταύτην	τούτο
τούτου	ταύτης	τούτου
τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ
οὗτοι	αὗται	ταῦτα
τούτους	ταύτας	ταῦτα
τούτων	τούτων	τούτων
τούτοις	ταύταις	τούτοις

παύει	abbahagyat
παύεται	abbahagy
φεύδει	megcsal
φεύδεται	csalódik
διδάσκει	tanít
διδάσκεται	tanítottat
γαμεῖ	feleségül vesz
γαμεῖται	férjhez megy
λαμβάνει	fog, kap
λαμβάνεται	megragad
παρασκευάζει	készít
παρασκευάζεται	felkészül
λούει	mos
λούεται	mosakszik
γυμνάζει	gyakoroltat
γυμνάζεται	gyakorol
μιμνήσκει	emlékeztet
μιμνήσκεται	emlékszik
ἀποκρίνω	elválaszt
ἀποκρίνομαι	válaszol

A. vezet	M. kezd
	P. engedelmeskedik
praet. ipf. ind.	
activum	medio-passivum
ἵρχον	ἵρχομην
ἵρχες	ἵρχου
ἵρχε(ν)	ἵρχετο
ἵρχομεν	ἵρχόμεθα
ἵρχετε	ἵρχεσθε
ἵρχον	ἵρχοντο

15 Θάλαττα θάλαττα – Tenger! Tenger!

Egy görög regény szerelmesétől elszakadt hősnőjét sírrelkló kalózzok Milétosban eladják rab-szolgának, de az özvegy gazda beleszeret Kallirhoéba, s elveszi feleségül. Szépségének híre el-jut a perzsa udvarba is, és a nagykirály Susába rendeli. Amikor a királyi udvarba vezető úton Kallirhoé az Euphratészhez ér, honvágy mardossa, és sírva gyalázza a Sorsot. Eddig, mondja, elviselhetőek voltak a csapásaid, hiszen nagy vigaszt nyújtott az, hogy a tenger mellett le-hettem, de most kivetsz megszokott étletteremből, és egy egész világ választ el a hazámtól (τῆς πατρίδος ὅλῳ διορίζομαι κόσμῳ). A felidézett kép után talán könnyebb megértenünk, hogy mit élhettek át a perzsa birodalmon keresztül visszavonuló görög zsoldosok, amikor megpillantották a tengert, és a seregen végigmorajlott a θάλαττα θάλαττα.

Καὶ ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ ὄρος τῇ πέμπτῃ ἡμέρᾳ· ὄνομα δὲ τῷ ὄρει ἦν Θήκης. ἐπεὶ δὲ οἱ πρῶτοι ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ ὄρους καὶ κατείδον τὴν θάλατταν, κραυγὴ πολλὴ ἐγένετο. ἀκούσας δὲ ὁ Ξενοφῶν καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες ᾤκηθησαν ἔμπροσθεν ἄλλους ἐπιτίθεσθαι πολεμίους· εἶποντο γὰρ ὀπισθεν ἐκ τῆς καιομένης χώρας, καὶ αὐτῶν οἱ ὀπισθοφύλακες ἀ-πέκτεινάν τέ τινας καὶ ἐζώγησαν ἐνέδραν ποιησάμενοι, καὶ γέρρα ἔλαβον δασειῶν βοῶν ὠμοβόεια ἄμφι τὰ εἵκοσιν. ἐπειδὴ δὲ βοὴ πλείων τε ἐγίγνετο καὶ ἐγγύτερον καὶ οἱ αἰε-ἐπιόντες ἔθεον δρόμῳ ἐπὶ τοὺς αἰε βοῶντας καὶ πολλῶ μείζων ἐγίγνετο ἡ βοὴ ὅσῳ δὴ πλεί-ους ἐγίγνοντο, ἐδόκει δὴ μείζον τι εἶναι τῷ Ξενοφῶντι, καὶ ἀναβάς ἐφ' ἵππον καὶ Λύκιον καὶ τοὺς ἱππέας ἀναλαβὼν παρεβόηθει· καὶ τάχα δὴ ἀκούουσι βοῶντων τῶν στρατιωτῶν Θάλαττα θάλαττα καὶ παρεγγυώντων. ἔνθα δὴ ἔθεον πάντες καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες, καὶ τὰ ὑποζύγια ἡλαύνετο καὶ οἱ ἵπποι. ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο πάντες ἐπὶ τὸ ἄκρον, ἐνταῦθα δὴ περιέβαλλον ἀλλήλους καὶ στρατηγούς καὶ λοχαγούς δακρύοντες.

αἰεῖ mindig; (itt beékelve) éppen
τὸ ἄκρον, ου csúcs
ἀλλήλους egymást
ἄμφι (+ acc.) körülbelül
ἡ βοή, ης ökörbőr
ἡ βοή, ης kiabálás, láрма
τὸ γέρρον, ου (vessző)pajzs
δασύς 3 (δασεία, δασύ) szőrös
δὴ ezután, még, már
ἐγγύτερον közelebb(i)
εἵκοσι(ν) húsz
ἔμπροσθεν elől
ἡ ἐνέδρα, ας les, csel
ἐνθα δὴ akkor már
ἐνταῦθα itt, ott, ekkor, akkor
ὁ Θήκης (hegycsúcs Pontosban)

ὁ ἱππεύς, έως lovas
ὁ ἵππος, ου ló
ὁ λοχαγός, ου századparancsnok, tiszt
οἱ ὀπισθοφύλακες, ων hátvéd, utónéd
ὀπισθεν hátul
τὸ ὄρος, ους hegy(ség)
ὅσῳ amennyivel
πέμπτος 3 ötödik
πολέμιος 3 ellenséges
οἱ πολέμιοι az ellenség
πολλῶ sokkal
πρῶτος 3 első
τάχα (δὴ) rögtön, azonnal
τὸ ὑποζύγιον, ου teherhordó állat
ἡ χώρα, ας vidék, terület
ὠμοβόειος 3 cseretlen ökörbőrből készült

- A melléknevek középfokának képzője -τερος 3 vagy -ίων 2.
- Középfokú melléknév mellett gen. (comp.), vagy ἥ-vel bevezetett mellékmondat jelöli azt, amivel összehasonlítottunk.

I. Vonjon össze! Ügyeljen a hangsúlyra!

φιλέεις, οἰκέει, νοσέετε, φοβέεται, κάλεε, ἐφέ-
λεες, ἐτέλεε

II. Jelölje a hangsúlyt!

τὸ ὑπόδημα, το ὑποδημα, του ὑποδηματος, τῷ
ὑποδηματι
τα ὑποδηματα, τα ὑποδηματα, των ὑποδημα-
των, τοις ὑποδημασι(ν)

III. Ragozza a kifejezést!

A fēhēr ruha. (ἡ λευκὴ ἐσθῆς)

IV. Találja ki az ismeretlen szó jelentését!

βαίνω	ἐκβαίνω
ἡ θάλαττα	θαλάττιος 2
φεύγω	ἀποφεύγω
δηλώω	δῆλος 3
ὁ Ἑλλήν	Ἑλληνικός 3
ὁ στρατηγός	στρατηγέω
ἡ ἀλήθεια	ἀληθής 2
ὁ ἄνθρωπος	ἡ ἄνθρωπος
ὁ ἵππος	ἡ ἵππος
ὁ βοῦς	ἡ βοῦς
ἡδύομαι	ἡ ἡδονή
μάχομαι	ἡ μάχη
ποιέω	ὁ ποιητής
ὁ στρατηγός	ἡ στρατιὰ

V. Fordítsa görögre!

1. Még maga a hadvezér is bátornak tartotta ezt a katonát. 2. Ugyanazt a követet küldte a hadvezér a királyhoz. 3. A katonák azt hallották, hogy megérkezett a hadvezér. 4. Még maguk a katonák is elmenekültek a táborból. 5. Ugyanaz a katona nem mindig ugyanazt mondja. 6. Én magam láttam a hadvezért a táborban. 7. Ugyanabban a csatában esett el a hadvezér is. 8. A hadvezér azt mondja, hogy ő nem gyáva. 9. Nem azért jöttünk, hogy a király ellen viseljünk háborút (ὡς πολεμήσοντες).

„hogy kérjen” (αἰτήσιν pt.-a)		
αἰτήσων	-ήσουσα	-ῆσον
αἰτήσοντα	-ήσουσαν	-ῆσον
αἰτήσοντος	-ησούσης	-ήσοντος
αἰτήσονται	-ησούση	-ήσονται
αἰτήσοντες	-ήσουσαι	-ήσοντα
αἰτήσοντας	-ησούσας	-ήσοντα
αἰτησόντων	-ησουσῶν	-ησόντων
αἰτήσουσι(ν)	-ησουσais	-ήσουσι(ν)

θύει	ἀλδοζ	θύσει
κελεύει	parancsol	κελεύσει
παύει	abbahagyat	παύσει
αἰτεῖ	kér	αἰτήσει
φιλεῖ	szeret	φιλήσει
αἶρει	megfog	αἰρήσει
γράφει	ír	γράψει
λείπει	hagy	λείψει
πέμπει	küld	πέμψει
κόπτει	üt, vág	κόψει
ἄγει	vezet	ἄξει
πράττει	tesz	πράξει
κατορύττει	ás	κατορύξει
τάττει	rendez	τάξει
γίγνεται	válik	γενήσεται
μάχεται	harcol	μαχεῖται
ἀγγέλλει	jelent	ἀγγελεῖ
βάλλει	dob	βαλεῖ
ἀποκτείνει	megöl	ἀποκτενεῖ
ἀποθνήσκει	meghal	ἀποθανεῖται

αἰτήσιν	φεύξεσθαι
κέρνι fog	menekülni fog
fut. ind.	
A.	M.
αἰτήσω	φεύξομαι
αἰτήσεις	φεύξη
αἰτήσῃ	φεύξεται
αἰτήσομεν	φεύξομεθα
αἰτήσετε	φεύξεσθε
αἰτήσουσι(ν)	φεύξονται

16 ὁ πόλεμος βίαιος διδάσκαλος – A háború kegyetlen tanító

A kunaxai csatában a görög phalanx áttöri ugyan a perzsa arcvonalat, de Kyros – a bekerítés-től való félelmében – vakmerően bátyja, a király életére tör, és elesik. Az ő halálával az egész vállalkozás értelmét veszti. A görögök helyzetét súlyosbítja, hogy a perzsák csapdába csalják és felkoncolják vezéreiket. Ekkor áll a tízezer görög élére Xenophón, hogy hazavezesse a zsoldossereget. Ismeretlen vidéken, szokatlan körülmények között vonul a nélkülöző sereg a birodalom területén át a tenger felé, üldözőivel a sarkában. A rendkívüli körülmények hátrázott cselekvést követelnek az újonnan választott hadvezérektől. A sereg megmenekülése után a katonák kegyetlenkedés miatt vádat emelnek vezéreik ellen, így egyikük például azzal vádolja meg Xenophónt, hogy az megverte őt. Az esetet így idézi fel Xenophón:

Ἀνὴρ κατελείπετο διὰ τὸ μηκέτι δύνασθαι¹ πορεύεσθαι. καὶ ἐγὼ τὸν μὲν ἄνδρα τοσοῦτον ἐγίγνωσκον ὅτι εἰς ἡμῶν εἴη· ἡνάγκασα δὲ σὲ² τοῦτον ἄγειν, ὥς μὴ ἀπόλοιτο· καὶ γάρ, ὥς ἐγὼ οἶμαι, πολέμιοι ἡμῖν ἐφείποντο. συνέφη τοῦτο ὁ ἄνθρωπος. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Ξενοφῶν, ἐπεὶ προὔπεμφά σε, καταλαμβάνω αὐθις σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξι προσιῶν βόθρον ὁρύττοντα ὥς κατορύζοντα τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐπιστὰς ἐπήνουν σε. ἐπεὶ δὲ παρεστηκότων ἡμῶν³ συνέκαμψε τὸ σκέλος ἀνήρ⁴, ἀνέκραγον οἱ παρόντες ὅτι ζῇ ἀνὴρ, σὺ δ' εἶπας⁵. Ὅπως γε βούλεται⁶· ὥς ἔγωγε αὐτὸν οὐκ ἄξω. ἐνταῦθα ἔπαισά σε· ἀληθῆ λέγεις· ἔδοξας γάρ μοι⁷ εἰδότι εἰοικέναι⁸ ὅτι ἔζη. Τί οὖν;⁹ ἔφη, ἥττον τι ἀπέθανεν, ἐπεὶ ἐγὼ σοι ἀπέδειξα αὐτόν; Καὶ γὰρ ἡμεῖς, ἔφη ὁ Ξενοφῶν, πάντες ἀποθανούμεθα· τούτου οὖν ἕνεκα ζῶντας ἡμᾶς δεῖ κατορυχθῆναι;

¹ mivel már nem tudott ²ti. a vádlót ³amikor körbevettünk ⁴ő anélkül ⁵= εἶπες ⁶Felőlem aztán! ⁷úgy tűntél nekem (személyesen szerkesztve) ⁸„mint aki tudatában van” εἰοικέναι + dat. hasonlítani vkihez/vmihez ⁹Na és?!

ἀληθῆς 2 igaz

αὐθις hátra, vissza, ismét

ὁ βόθρος, ou gödör

γε (nyomatékosító szó)

διὰ (+ acc.) miatt

ἔγωγε én bizony

ἕκαστος 3 mindegyik (egyenként)

ἕνεκα (+ gen.) miatt (postpositio)

ἥττον kevésbé

μηκέτι már nem

ὀλίγος 3 kevés

ὀπόσος 3 ahány, amennyi

οὐκοῦν (indulattal) hát nem? nemde?

οἱ παρόντες a jelenlévők

τὸ σκέλος, ους láb(szár), comb

τοσοῦτον annyira, annyit

ὥς μὴ hogy ne; nehogy

ὥς μὴ ἀπόλοιτο hogy el ne pusztuljon

ὥς ahogy

ὥς ἔγωγε mert én biz(ony)

– Az egyenes beszéd kijelentő módú állítmánya helyett a függő beszédben főmondati múlt után optativus is állhat, az indicativusszal megegyező actióban. Az optativusnak ez a használata ún. optativus obliquus.

– A létige egyes szám 3. személyű optativus módú alakja az imperfecta actióban: εἴη.

– A mondatban eszközhatározó lehet puszta dat.-ban álló névszó, de (különösen ha személyekről van szó) kifejezhető διὰ + gen.-szal is.

I. Vonjon össze! Ügyeljen a hangsúlyra!

ζητέω, ἀδικέομεν, ἐπαινέουσι, ἐνόσεν, ἐπονέομεν, ἐφοβεόμεθα

II. Jelölje a hangsúlyt!

ἡ θάλαττα, την θαλατταν, της θαλαττης, τη θαλαττη
αἱ θαλατται, τας θαλαττας, των θαλαττων, ταις θαλατταις

III. Ragozza a kifejezést!

Micsoda tett! (τηλικάυτη πράξις)

IV. Melyik szó illik a mondatba?

1. Στρατοπεδευομένων δ' αὐτῶν γίγνεται (τοῦ – τῆς)
νυκτὸς χιῶν (hó) πολλή.

2. Κλέαρχος ἐπολέμει ἐκ Χερρονήσου ὁρμώμενος τοῖς
Θραξί (οἱ – αἱ – τοῖς) ὑπὲρ Ἑλλάσποντον οἰκοῦσιν.

3. Ξενοφῶν οὖν τὸ μὲν τοῦ Ἀπόλλωνος ἀνάθημα ποιησάμενος ἀνατίθησιν εἰς (τὸν – τῶν – τοῖς) ἐν Δελφοῖς
τῶν Ἀθηναίων θησαυρόν καὶ ἐπέγραψε τό τε (αὐτοῦ – αὐτοῦ) ὄνομα καὶ (τὸ – τοῦ) Προξένου, ὃς σὺν Κλεάρχῳ ἀπέθανεν· ξένος γὰρ ἦν αὐτοῦ.

V. Melyik a kakukktójas, és miért?

καί – ἔτι – ὅτι – οὖν

VI. Fordítsa görögre!

1. Az athéniaiak győztek. 2. Az athéniaiak állítólag győztek. 3. Az athéniaiak azt állítják, hogy győztek. 4. Én magam küldtem ezeket a katonákat a hadvezérhez. 5. A hadvezér a saját lovát adta oda a katonának. 6. Ugyanaz a hadvezér ugyanabban a háborúban háromszor (τρῖς) győzte le ugyanazt az ellenséget. 7. Magát a hadvezért is megölték. 8. A hadvezér maga sem gondolja azt, hogy bölcsen cselekedett. 9. Maga a hadvezér mondta, hogy nem tudjuk a spártaiakat legyőzni. 10. *A tenger rossz tükkör* (τὸ ἔσοπτρον). 11. A hadvezér elküldte a zsoldot a katonáknak.

tőszámnevek 1-2-3				
εἷς	μία	ἓν	δύο	τρεις
ἕνα	μίαν	ἓν	δύο	τρεις
ένός	μιᾶς	ένός	δυοῖν	τριῶν
ένί	μιᾶ	ένί	δυοῖν	τρισί(ν)

φεύγει	menekül	φεύζεται
βαίνει	lép	βήσεται
λαμβάνει	fog, kap	λήφεται
μανθάνει	tanul	μαθήσεται
γινώσκει	tud	γνώσεται
διώκει	üldöz	διώξεται
ἀρπάζει	elrabol	ἀρπάσεται
οἰμώζει	jajgat	οἰμώξεται
ἀκούει	hallgat	ἀκούσεται
πλεῖ	hajózik	πλεύσεται
πάσχει	szenved	πείσεται
πίπτει	(el)esik	πεσεῖται
τίκτει	szül	τέξεται
ἔπεται	követ	ἔψεται
παρέχει	ad, nyújt	παρέξει
ζῇ	él	βιώσεται
ὁρᾷ	lát	ὀψεται
φέρει	hoz	οἴσει
γίγνεται	válik	γενήσεται
πυνθάνεται	tud(akol)	πεύσεται

mondanék válnék	
opt.	
A.	M.
λέγοιμι	γενοίμην
λέγοις	γένοιο
λέγοι	γένοιτο
λέγοιμεν	γενοίμεθα
λέγοιτε	γένοισθε
λέγοιεν	γένοιντο

17 Ὡστε οὐκ εἴσοιτο – Hogy ne tudná

Az idősebb Kyros a központi alakja Xenophón *Kyros nevelkedése* című munkájának. Már az ókorban felismerték, hogy ez nem történeti mű, hiszen Xenophón a jó királyt (εἰκόνα βασιλέως ἀγαθοῦ καὶ εὐδαίμονος) állítja elénk, s nem a perzsa birodalom megalapítóját. Xenophón Kyrosa külső megjelenésében ugyan keleti monarcha, de gondolkodása görög, mintha Spártában és Athénban nevelkedett volna. Ez az írói megoldás nem új, hiszen már Hérodotosnál is perzsa előkelők vitáznak azon a görögöket foglalkoztató kérdésen, hogy milyen előnyei és hátrányai vannak az egyes államformáknak. A beszédek elhangzása után úgy döntenek, hogy a legjobb államforma a királyság. (A döntéssel Xenophón minden bizonnyal egyetértett volna.) A jó király természetesen jó hadvezér is, s mint ilyennek kitűnő az emlékezete.

Ἐκ τούτου δὴ ὥχοντο ἐπὶ τὰς σκηνὰς καὶ ἅμα ἀπιόντες διελέγοντο πρὸς ἀλλήλους ὡς μνημονικῶς ὁ Κύρος ὁπόσοις συνέταττε πᾶσιν ὀνομάζων ἐνετέλλετο. ὁ δὲ Κύρος ἐπιμελεῖα τοῦτο ἐποίει· πάνυ γὰρ αὐτῷ ἐδόκει θαυμαστὸν εἶναι εἰ οἱ μὲν βάνανσοι ἴσασι τῆς αὐτοῦ τέχνης ἕκαστος τῶν ἐργαλείων τὰ ὀνόματα, καὶ ὁ ἰατρὸς δὲ οἶδε καὶ τῶν ὀργάνων καὶ τῶν φαρμάκων οἷς χρῆται πάντων τὰ ὀνόματα, ὁ δὲ στρατηγὸς οὕτως ἡλίθιος ἔσοιτο ὥστε οὐκ εἴσοιτο τῶν ὑφ' αὐτῷ ἡγεμόνων τὰ ὀνόματα, οἷς ἀνάγκη ἐστὶν αὐτῷ ὀργάνοις χρῆσθαι καὶ ὅταν καταλαβεῖν τι βούληται καὶ ὅταν φυλάξαι καὶ ὅταν θαρρῦναι καὶ ὅταν φοβῆσθαι· καὶ τιμῆσαι δὲ ὁπότε τινὰ βούλοιο, πρέπον αὐτῷ ἐδόκει εἶναι ὀνομαστί προσαγορεύειν.

ἅμα miközben (*pt.-mal*); egyszerre
ἀνάγκη ἐστὶ(ν) szükségsszerű
ὁ βάνανσος, ou mesterember
ἐκ τούτου ezután
ἢ ἐπιμέλεια, as gondoskodás
ἐπιμελεῖα szándékosan
τὸ ἐργαλεῖον, ou szerszám
ὁ ἡγεμῶν, ónos vezető, parancsnok
ἡλίθιος 3 dőre, balga

μνημονικός 3 jó emlékezőképességű
ὀνομαστί név szerint
ὁπότε amikor (csak), valahányszor
τὸ ὄργανον, ou eszköz, (orvosi) műszer
ὅταν (*coni.-szal vagy opt.-szal*) valahányszor
πάνυ nagyon
πρέπον ἐστὶ(ν) illő
ἢ τέχνη, ης mesterség
ὡς hogy mennyire

- A coniunctivusra a megnyúlt kötőhang jellemző: βούληται.
- A gyenge képzésű ao. inf. A., ha lehetséges, másodhajtott, ha nem lehetséges, akkor másodéles. Az erős képzésű ao. inf. A. véghajtott.
- Ha az időhatározó mellékmondat feltételes vagy iteratív mellékértelmű, akkor a jövőre vonatkozólag a főmondati jelen után a mellékmondatban a ὅταν, ὁπότεν, ἐπειδάν stb. kötőszavak után az állítmány módja coniunctivus.
- Érzelmi állapotot kifejező igék mellett (pl. θαυμάζω) az érzelmet kiváltó okot közlő mellékmondat kötőszava többnyire εἰ, ritkábban ὅτι.

I. Vonjon össze! Ügyeljen a hangsúlyra!

ὁράεις, ἀντεράει, βοάετε, ἐτίμαες, ἦραε, ἐτιμάετε

II. Jelölje a hangsúlyt!

ὁ πολίτης, τον πολιτην, του πολιτου, τω πολιτη
οἱ πολιται, τους πολιτας, των πολιτων, τοις πολιταις

III. Találja ki az ismeretlen szó jelentését!

ἄσκέω ἄσκησις ἀποθνήσκω ὁ θάνατος
ὁ θόρυβος θορυβέω ὁ θάνατος ἀθάνατος 2
ὁ ὀπλίτης τὸ ὄπλον τιμάω ἡ τιμή
ὁ/ῆ παῖς ὁ παιδαγωγός θαυμάζω θαυμάσιος 2

IV. Melyik szó illik a mondatba?

1. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Τισσαφέρνης ἔδοξε τῷ Κλεάρχῳ (ἀλήθειαν – ἀληθῆς – ἀληθῆ) λέγειν.
2. Οἱ Μυσοὶ ἐν βασιλέως χώρᾳ πολλὰς τε καὶ (εὐδαιμονίας – εὐδαίμονας) καὶ μεγάλας πόλεις οἰκοῦσιν.
3. Καταλαμβάνουσι (τὰς – τοὺς) φύλακας ἀμφὶ πῦρ (καθήμενās – καθημένους).
4. Κῦρος δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικοὺς. Ὁ δὲ λαβὼν τὸ χρυσίον (στρατιώτας – στρατεύμα – μισθοφόρους) συνέλεξεν.
5. (Τὸν – Τὴν) δ' οὖν Εὐφράτην οἶδαμεν (= ἴσμεν), ὅτι ἀδύνατον διαβῆναι κωλύοντων (πολέμων – πολεμίων).

V. Fordítsa görögre!

1. Ez a ló a katonáé, a kanca pedig a hadvezéré.
2. Meghaltok.
3. Ajándékokkal próbálta meggyőzni a katonákat.
4. A hadvezérek többsége igazságos.
5. Az athéniaké lett a győzelem.
6. A katonák kövekkel (ὁ λίθος) dobálták a hadvezért.
7. Mindenki ismeri őt.
8. Amikor a hadvezér elesett, a katonák menekülni kezdtek.
9. Nem egy folyót, hanem magát a tengert látod.
10. Ezek maradnak, azok pedig menekülnek (οἱ μὲν – οἱ δὲ).
11. *Szent ez a sziget, mint (ὥσπερ) minden sziget.*

λυθῆναι (ao.) pt.-a		
λυθεῖς	-θεῖσα	-θέν
λυθέντα	-θεῖσαν	-θέν
λυθέντος	-θείσης	-θέντος
λυθέντι	-θείσῃ	-θέντι
λυθέντες	-θεῖσαι	-θέντα
λυθέντας	-θεῖσας	-θέντα
λυθέντων	-θείσων	-θέντων
λυθείσι(ν)	-θείσαις	-θείσι(ν)

ἐτύγχανε παρὼν
épp jelen volt
ἐτύγχανον λέγων
épp beszéltem
ἐλάθε φυγὼν
titkon elmenekült
ἔλαθον ἐσελθόντες
észrevétlenül mentek be
διάγομεν μανθάνοντες
folyton tanulunk
διετέλει λέγων
azt hajtogatta
χαίρει μανθάνων
örömmel tanulok
χαίρει διαλεγόμενος
szívesen beszélget
ἡδομαι ἀκούων σου
élvezettel hallgatlak

λυθῆναι	γραφῆναι
ao. P.	
gyenge	erős
oldattam	íratam
ἐλύθην	ἐγράφην
ἐλύθης	ἐγράφης
ἐλύθη	ἐγράφη
ἐλύθημεν	ἐγράφημεν
ἐλύθητε	ἐγράφητε
ἐλύθησαν	ἐγράφησαν

18 Ὅλην τὴν νύκτα κωμάζουσιν – Egész éjjel tivornyáznak

Miután elfoglalta Sardeist és fogságba ejtette Kroisos lyd királyt, az idősebb Kyros Babylón ellen indult. Vonulása során meghódította a phrygöket, a kappadókiaiakat és az arabokat. Babylón falai alá érkezve ostromgyűrűbe vonta a várost, de mivel a falak erősek és magasak voltak, az ostrom kilátástalannak tűnt. A babylóniak nem ijedtek meg a perzsák ostromgyűrűjétől, hiszen hús évre elegendő élelmet halmoztak fel. Kyros tehát úgy döntött, hogy csellel veszi be a várost. Árkot ásatott, s egy éjjelen, amikor Babylón ünnepet ült, a várost átszelő folyó vizét az árokba vezette.

Καὶ αἱ μὲν τάφροι ἤδη ὀρωρυγμέναι ἦσαν. ὁ δὲ Κῦρος ἐπειδὴ ἐορτὴν τοιαύτην ἐν τῇ Βαβυλῶνι ἤκουσεν εἶναι, ἐν ἣ πάντες Βαβυλωνῖοι ὅλην τὴν νύκτα πίνουσι καὶ κωμάζουσιν, ἐν ταύτῃ, ἐπειδὴ τάχιστα συνεσκότασε, λαβὼν πολλοὺς ἀνθρώπους ἀνεστόμωσε τὰς τάφρους πρὸς τὸν ποταμόν. ὥς δὲ τοῦτο ἐγένετο, τὸ ὕδωρ κατὰ τὰς τάφρους ἐχώρει ἐν τῇ νυκτί, ἡ δὲ διὰ τῆς πόλεως τοῦ ποταμοῦ ὁδὸς πορεύσιμος ἀνθρώποις ἐτίγνετο. ὥς δὲ τὸ τοῦ ποταμοῦ¹ οὕτως ἐπορεύετο, παρηγγύησεν ὁ Κῦρος Πέρσαις χιλιάρχοις καὶ πεζῶν καὶ ἱππέων εἰς δύο ἄγοντας τὴν χιλιοστὴν παρῆναι πρὸς αὐτόν, τοὺς δ' ἄλλους συμμάχους κατ' οὐρανὸν τούτων ἔπεσθαι ἥπερ πρόσθεν τεταγμένους. οἱ μὲν δὴ παρήσαν· ὁ δὲ καταβιβάσας εἰς τὸ ξηρὸν τοῦ ποταμοῦ τοὺς ὑπηρέτας καὶ πεζοὺς καὶ ἱππέας, ἐκέλευσε σκέφασθαι εἰ πορεύσιμον εἴη τὸ ἔδαφος τοῦ ποταμοῦ. ἐπεὶ δὲ ἀπήγγειλαν ὅτι πορεύσιμον εἴη, ἐνταῦθα δὴ συγκαλέσας τοὺς ἡγεμόνας τῶν πεζῶν καὶ ἱππέων ἔλεξε τοιαύδε.

¹(ἔδαφος)

ἡ **Βαβυλῶν**, ὠνος Babylón
Βαβυλωνῖος 3 babylóni
 τὸ **ἔδαφος**, ους fenék (*folylóé*)
 ἡ **ἐορτή**, ἡς ünnep
ἐπειδὴ τάχιστα mihelyt
ἥπερ ahol, (a)mint
κατὰ (+ acc.) vmin keresztül, szerte
ξηρὸς 3 száraz
ὀρωρυγμένος 3 kiásott
 ἡ **οὐρά**, ἄς farok
κατ' οὐρανὸν τούτων ezek utóvédeként
πεζός 3 gyalogos

πορεύσιμος 2 járható
πρόσθεν elől
σύμμαχος 2 szövetséges
 ἡ **τάφρος**, ου árok, sánc
τάχιστα igen hamar, hirtelen
τοιαύδε ilyesmiket
 τὸ **ὑδωρ**, ὕδατος víz
 ὁ **ὑπηρέτης**, ου evezős, alárendelt
 ὁ **χιλιάρχος**, ου „ezredes”
 ἡ **χιλιοστὺς**, ὡς ezer fős sereg
ὥς amint

– Az alárendelt mondatok állítmánya függő beszédben nem változik, ha a főmondat állítmánya jelen idejű. Ha a főmondat állítmánya múlt idejű, akkor az alárendelt mondat állítmánya optativus (obliquus) lehet, rendszerint azonban az eredeti állítmány megmarad. Ha az alárendelt mellékmondat állítmánya kijelentő módban álló múlt idejű igealak, akkor ez megmarad a függő beszédben is.

– A függő kérdésre ugyanazok vonatkoznak, mint a függő beszédre: a mellékmondat állítmánya általában ugyanolyan módban, actióban és időben marad, mint az egyenes kérdésben. Kötőszóként kérdő (vagy határozatlan) névmás, kérdő (vagy határozatlan) határozószó, vagy kérdőszó áll. Az eldöntendő kérdés kérdőszava εἰ (= vajon, -e) is lehet.

I. Vonjon össze! Ügyeljen a hangsúlyra!

ὁράω, βοάομεν, τιμάουσι, ἀντήραον, ἐτιμάομεν, ἐβόαον

II. Jelölje a hangsúlyt!

ἡ φυγή, την φυγην, της φυγης, τη φυγη
αἱ φυγαι, τας φυγας, των φυγων, ταις φυγαις

III. Párosítsa a kifejezéseket!

(a) a madár által	(1) μετὰ τῆς θυγατρὸς
(b) naponta	(2) ἐφ' ἡμῖν
(c) ezután	(3) σὺν θεοῖς
(d) korunkban	(4) ὑπὸ τοῦ ὄρνιθος
(e) a lányával	(5) ἐν τούτῳ
(f) isteni segítséggel	(6) ἐκ τούτων
(g) e(zen)közben	(7) καθ' ἡμέραν

IV. Melyik szó illik a mondatba?

- Πολὺ γὰρ οἱ ὄνοι τῶν ἱππων ἔτρεχον (ταχέως – θᾶτον – τάχιστα).
- Ἔλεγε (πρῶτος – πρώτη – πρώτης) Τισσαφέρνης δι' ἐρμηνέως τοιάδε.
- Ἐνταῦθα Κύρω βασιλεία ἦν καὶ παράδεισος μέγας ἀγρίων θηρίων πλήρης, (οὗς – ἄς – ἄ) ἐκείνος ἐθήρευσεν ἀπὸ ἱππου.
- Ἦν δέ τις ἐν τῇ στρατιᾷ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὅς οὔτε στρατηγὸς οὔτε λοχαγὸς οὔτε στρατιώτης (ἦν – ὦν – ὄν) συνηκολούθει.
- Ἦκουσα δέ ποτε αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων (διαλεγόμενον – διαλεγομένου – διαλεγομένων).

V. Fordítsa görögre!

- Akkoriban Dareios uralkodott.
- Miután Dareios meghalt, a fia lett a király.
- Az apja halála után Xerxés lett a perzsák királya.
- Azt mondják, hogy a nymphák is istennők.
- Ezt a katonát a barbárok ölték meg.
- Az egyik cseveg (λαλέω), a másik beszél.
- A szövetségesek többsége elmenekült.
- Nem könnyű a törvényeknek engedelmeskedni.
- A gazembereknek jól megy a soruk (εὖ πράττω).
- Az egyik igazat mond, a másik hazudik.

οὐδεὶς 3		
egy sem, senki, semmi		
οὐδεὶς	οὐδεμία	οὐδέν
οὐδένα	οὐδεμίαν	οὐδέν
οὐδενός	οὐδεμιᾶς	οὐδενός
οὐδενί	οὐδεμιᾷ	οὐδενί

ἀεὶ	mindig
αὖ	továbbá, újra
αὖθις	ismét
αὐτίκα	rögtön
εἴτα	aztán
ἔπειτα	ezután
ἐνθάδε	ide; itt
εὖ	jól
ἤδη	már(is)
μάλα	nagyon
πάνυ	nagyon
νῦν	most
τότε	akkor
τήμερον	ma
αὔριον	holnap
χθές	tegnap
πάλιν	ismét
σχεδόν	csaknem
ἐγγύς	közel
λίαν	túlzottan

λυθήσεσθαι	γραφήσεσθαι
fut. P.	
gyenge	erős
oldatni fogok	
λuthήσομαι	γραφήσομαι
λuthήση	γραφήση
λuthήσεται	γραφήσεται
λuthησόμεθα	γραφησόμεθα
λuthήσεσθε	γραφήσεσθε
λuthήσονται	γραφήσονται

19 Ὁμοίως ἐνέδρα – Mintha csapda lenne

Σιμωνίδης ὁ ποιητὴς ἀφίκετό ποτε πρὸς Ἱέρωνα τὸν τύραννον. Ezzel a mondattal kezdődik a *Hierón* című Xenophón–dialógus. Hierón Syrakusai tyrannosa volt a görög–perzsa háborúk idején. Udvarában sok költő fordult meg, így például a kardalköltő Pindaros és Bacchylidész, a tragédiaíró Aischylos, valamint Simónidész, aki a Thermopylainál elesett spártaiak sírversét írta. Simónidész és Hierón arról beszélgetnek, hogy ki a boldogabb, a tyrannos vagy a magánember. (Hierón szerint a magánember boldogabb a tyrannosnál.) A dialógussal a hazájából száműzött Xenophón azokra a kérdésekre keresett választ, amelyek a kortárs athéni gondolkodókat foglalkoztatták. Az előbb Skyllosban, utóbb Korinthosban letelepedett Xenophón tehát lélekben sohasem szakadt el Hellas nevelőiskolájától, Athéntól.

Βούλομαι δέ σοι, ἔφη, ὦ Σιμωνίδη, κακείνας τὰς εὐφροσύνας δηλῶσαι ὅσαις ἐγὼ χρώμενος ὅτ' ἦν ἰδιώτης, νῦν ἐπειδὴ τύραννος ἐγενόμην, αἰσθάνομαι στερόμενος αὐτῶν. ἐγὼ γὰρ ξυνῆν μὲν ἡλικιωταῖς ἡδόμενος ἡδομένοις ἐμοί, ξυνῆν δὲ ἑμαυτῷ, ὅποτε ἡσυχίας ἐπιθυμήσαιμι, διῆγον δ' ἐν συμποσίοις πολλάκις μὲν μέχρι τοῦ ἐπιλαθέσθαι πάντων εἴ τι χαλεπὸν ἐν ἀνθρωπίνῳ βίῳ ἦν, πολλάκις δὲ μέχρι τοῦ ᾧδαῖς τε καὶ θαλίαις καὶ χοροῖς τὴν ψυχὴν συγκαταμιγνύναι, πολλάκις δὲ μέχρι κοίτης ἐπιθυμίας ἐμῆς τε καὶ τῶν παρόντων. νῦν δὲ ἀπεστέρημαι μὲν τῶν ἡδομένων ἐμοὶ διὰ τὸ δούλους ἀντὶ φίλων ἔχειν τοὺς ἐταίρους, ἀπεστέρημαι δ' αὖ τοῦ ἡδέως ἐκείνοις ὁμιλεῖν διὰ τὸ μηδεμίαν ἐνορᾶν εὖνοιαν ἐμοὶ παρ' αὐτῶν· μέθην δὲ καὶ ὕπνον ὁμοίως ἐνέδρα φυλάττομαι. τὸ δὲ φοβεῖσθαι μὲν ὄχλον, φοβεῖσθαι δ' ἐρημίαν, φοβεῖσθαι δὲ ἀφυλαξίαν, φοβεῖσθαι δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς φυλάττοντας, καὶ μὴτ' ἀόπλους ἔχειν ἐθέλιν περι αὐτὸν μὴτ' ὠπλισμένους ἡδέως θεᾶσθαι, πῶς οὐκ ἀργαλέον ἐστὶ πρᾶγμα; ἔτι δὲ ξένοις μὲν μᾶλλον ἢ πολίταις πιστεύειν, βαρβάροις δὲ μᾶλλον ἢ Ἑλλησιν, ἐπιθυμεῖν δὲ τοὺς μὲν ἐλευθέρους δούλους ἔχειν, τοὺς δὲ δούλους ἀναγκάζεσθαι ποιεῖν ἐλευθέρους, οὐ πάντα σοι ταῦτα δοκεῖ ψυχῆς ὑπὸ φόβων καταπεπληγμένης τεκμήρια εἶναι; ὃ γέ τοι φόβος οὐ μόνον αὐτὸς ἐνὼν ταῖς ψυχαῖς λυπηρὸς ἐστίν, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ἡδέων συμπααρακολουθῶν λυμεὼν γίγνεται.

ἀνθρώπινος 3 emberi
 ἄοπλος 2 fegyvertelen
 ἀπεστέρημαι meg vagyok fosztva
 ἀργαλέος 3 fárasztó, borzasztó
 ἡ ἀφυλαξία, as az őrizet hiánya
 ὁ βίος, ou élet
 ἐκεῖνος 3 az, amaz
 ὅποτε ἐπιθυμήσαιμι valahányszor vágytam
 ἡ ἐπιθυμία, as vágy(akozás)
 ἡ ἐρημία, as egyedüllet, magány
 ὁ ἐταῖρος, ou társ
 ἡ εὖνοια, as jóindulat
 ἡ εὐφροσύνη, ης öröm
 ἡδύς 3 (εἶα, ὕ) édes, kellemes
 ὁ ἡλικιώτης, ou kortárs
 ἡ ἡσυχία, as nyugalom
 ἡ θαλία, as lakoma

καταπεπληγμένος 3 „megszállott”
 ἡ κοίτη, ης lefekvés, ágy
 ὁ λυμεὼν ὧνος tönkretevő
 λυπηρὸς 3 fájdalmas
 μᾶλλον inkább
 ἡ μέθη, ης részegség
 μέχρι (+ gen.) -ig, amíg
 ξένος 3 idegen
 ὅτε amikor
 ὁ ὄχλος, ou tömeg
 πῶς hogyan?
 τὸ συμπόσιον, ou symposion, „ivászat”
 τὸ τεκμήριον, ou bizonyíték
 ὁ ὕπνος, ou álom
 ὁ χορὸς, οὐ kartánc
 ἡ ᾠδή, ης ének

I. Vonjon össze! Ügyeljen a hangsúlyra!

δηλώω, ἀναπτερόεις, ἀναστομόει, δηλόομεν, ἀναπτερόετε, δηλόουσι, ἐδήλοον, μετεμόρφους, ἀνεστόμοε

II. Jelölje a hangsúlyt!

ἡ γλῶττα, την γλωτταν, της γλωττης, τη γλωττη
αἱ γλωτται, τας γλωττας, των γλωττων, ταις γλωτταις

III. Adja meg a megszólító esetben álló szavakat (kifejezéseket) magyarul!

Példa: ὦγαθέ (ὦ ἄγαθέ) : barátó(cská)m! (vagy:) te jó ember! (gúnyosan is)

(ὦ) ἄνδρες Ἀθηναῖοι	(ὦ) Σιμωνίδη
(ὦ) ἄνδρες στρατιῶται	(ὦ) ἄνθρωπε
(ὦ) ἄνδρες δικασταί	(ὦ) Πολύευκτε
(ὦ) ἄνδρες σύμμαχοι	(ὦ) Σώκρατες
(ὦ) βουλὴ	(ὦ) Δημόσθενες
(ὦ) πολῖται	(ὦ) βασιλεῦ

IV. Melyik szó illik a mondatba?

1. Δῆλον γάρ, ὅτι (ταῦτά – τοῦτό – αὕτη) ἐστὶν ἡ δικαιοσύνη (ígazságosság).
2. Ἀλλὰ, εἰ (βούλει – βούλεται – βούλεσθε), μένε ἐπὶ τῷ στρατεύματι, ἐγὼ δ' ἐθέλω πορεύεσθαι.
3. (ῥήτωρ – ῥήτορα – ῥήτορι) ἄρα χρή σε καλεῖν;
4. Οὐκ ἐξ ἴσου, ὦ Ξενοφῶν, ἐσμέν· σὺ μὲν γὰρ ἐφ' ἵππου ὀχῇ, ἐγὼ δὲ χαλεπῶς κάμνω τὴν ἀσπίδα (φέροντα – φέρων – φέρουσαν).

V. Fordítsa görögre!

1. Sókratész nem érdemelt halált.
2. A hadvezér a katonáit az ellenség ellen vezeti.
3. Ez a hadvezér, úgy tűnik, bolondul a nőkért (γυναιμανής 2).
4. Van egy hadvezérük, nagyon gonosz.
5. A katonának rosszul megy a sora.
6. A legtöbb embernek nehéz(séget jelent), hogy igazságos dolgokat tegyen.
7. A jók gazdagság helyett mindig a tisztességre törekcszenek.
8. Csodáljuk a spártaiak vitézségét.
9. Az ajándékok meggyőzték a katonákat.
10. Homéros állítólag vak (τυφλός 3) volt.
11. Mi az? Mit akartok mondani?
12. Helené férje Menelaos volt.
13. Na és?!

VI. Párosítsa a megadott szavakat a magyar jelentésükkel!

(a) lóversenyter	(1) παραθαλάσσιος
(b) testőr	(2) λογογράφος
(c) beszédíró	(3) ἀναρχία
(d) bevezetés	(4) πρόλογος
(e) félisten	(5) δώδεκα
(f) tengerparti	(6) τρίπους
(g) háromláb(ú székh, üst)	(7) ἱππόδρομος
(h) tizenkettő	(8) ἡμίθεος
(i) vezető nélküli állapot	(9) σωματοφύλαξ

ipf. coní.	
A.	M.-P.
λύω	λύωμαι
λύης	λύη
λύη	λύηται
λύωμεν	λυώμεθα
λύητε	λύησθε
λύωσι(ν)	λύωνται

20 Κριτία τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ – A derék Kritias egészségére!

Athén elvesztette a peloponnésosi háborút. A vereség után megbukott a demokrácia is: spártai segédlettel egy harminc oligarchából álló törvényhozó testület került Athén élére, hogy új alkotmányt dolgozzon ki. Rémtetteik miatt őket nevezték utóbb a „harminc zsarnok”-nak. Egyik vezérük a mérsékelt Thérámenész volt, a másik Kritias, aki mivel sokat volt együtt filozófusokkal, ἐκαλεῖτο ἰδιώτης μὲν ἐν φιλοσόφοις, φιλόσοφος δὲ ἐν ἰδιώταις. A harmincuk kezéhez sok vér tapadt, athéni polgárok és metoikosok vére. Amikor Thérámenész már nem tudta vállalni rémuralmuk jogtalanságait, szembefordult Kritiasszal. Kritias azonnal elfogatta Thérámenészt, elítéltette és kivégeztette. A drámai jelenetet Xenophón örökítette meg *Görög történetében*, a *Hellénikában*.

Εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον· ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οὐ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε¹. ὥς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρω καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν. οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. λέγεται δ' ἐν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. ὥς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμῶξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν², ἐπήρετο· Ἄν δὲ σιωπῶ³, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμῶξομαι; καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκασμένος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτία τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ.

¹ tegyék meg, amit kell ² ha nem hallgat el ³ (casus eventualis)

ἄν talán ha, ha
τὸ βουλευτήριον, ou tanácsháza
ἡ βουλή, ῆς (az ötszázak) tanács(a)
ὁ βωμός, ou oltár
ὁ δρυφακτος, ou korlát
τὸ ἐγχειρίδιον, ou tör
εἰκός illő; itt: történni szokott
εἰ μὴ ha nem
τὸ ἔμπροσθεν (+ gen.) előtér; előtti hely
ἔστω legyen
ἡσυχίαν ἔχει csendben marad

κατακεκριμένος 3 elítélt
τὸ κώνειον, ou bürök(lé)
μάλα nagyon
οἷος 3 milyen
πλήρης 2 teli (amivel: gen.)
τὸ ῥῆμα, ατος mondas
οἱ ὑπηρέται, ὦν a (törvény)szolgák
ἡ φρουρά, ᾗς őrség
ἡ φωνή, ῆς hang
ὥσπερ miként

– A mutatónévmások erősíthetők az -ι elemmel: τουτονί.

– A tagadósavak: οὐ és összetételei; a tiltósavak μὴ és összetételei. Ha az összetett tagadószó vagy tiltószó megelőzi az egyszerű tagadósztól illetve tiltósztól, akkor a mondat nem tagadó vagy tiltó, hanem állító illetve parancsoló.

Οὐκ ἀφικνεῖται οὐδεῖς. Nem érkezik meg senki.

Οὐκ ἀφικνεῖται οὐδεῖς οὐδέποτε. Nem érkezik meg soha senki.

Οὐδεῖς οὐκ ἀφικνεῖται. Mindenki megérkezik.

Τοῦτ' οὐκ οἶδεν οὐδεῖς. Ezt nem tudta senki.

– οὐ ἀγνοοῦντες: az ilyen kettős tagadás erős állítás.

I. Vonja szét az alakokat!

ἐνόσει, ἡγείσθε, φοβεῖται, οἰκεῖς, διετέλει, διατελεῖς ἐπιθυμεῖτε

II. Jelölje a hangsúlyt!

ἡ θρίξ, την τριχα, της τριχος, τη τριχι
αἱ τριχες, τας τριχας, των τριχων, ταις θριξι(ν)

III. Párosítsa a kifejezéseket!

(a) háromszor egy évben	(1) μακρόν χρόνον
(b) napnyugta előtt	(2) πρὸ δύντος ἡλίου
(c) nem sokkal később	(3) κατὰ ἔτος
(d) hosszú ideig	(4) τρις τοῦ ἐνιαυτοῦ
(e) egész nap	(5) τοῦ λοιποῦ
(f) évente	(6) ἅνα πᾶσαν τὴν ἡμέραν
(g) a jövőben	(7) οὐ πολλῶ ὕστερον

IV. Melyik szó illik a mondatba?

- Ἐγὼ δέ (σε – σου – σοι), ὦ Σεύθη, διδῶμι (ἐμαυτὸν – σεαυτὸν – ἑαυτὸν) καὶ τοὺς ἐμοὺς τούτους ἑταίρους φίλους εἶναι πιστοὺς.
- Εἶχε δὲ ἡ Κίλισσα φυλακὴν περὶ (αὐτήν – αὐτήν) .
- Κάλλιστόν τε καὶ ἄριστον καὶ ἥδιστον ἀπὸ γεωργίας τὸν βίον (ποιεῖν – ποιεῖσθαι).
- Αὐτὸς δ' οὐκ (ἔφη – ἔφαμεν – ἔφασαν) ἰέναι.
- Ὁ δὲ Ὀρόντας γράφει ἐπιστολὴν παρὰ βασιλέα, ὅτι ἤξοι ἔχων ἱππέας ὥς ἂν δύνηται (πολλοὺς – πλείους – πλείστους).
- Ὁ Κῦρος εἰς φυγὴν ἔτρεφε τοὺς ἑξακισχιλίους, καὶ ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς (τῶ – τῇ) ἑαυτοῦ χειρὶ τὸν Ἀρταγέρσην (τὸν – τῶν) ἄρχοντα αὐτῶν.

V. Melyik a kakukktojás, és miért?

ἡλίθιος – καινός – ξηρός – σύμμαχος

VI. Fordítsa görögre!

- Ez a katona bátrabb, mint a többi.
- A katonák nem engedelmeskednek a gyáva hadvezérnek.
- A hadvezér megparancsolja a katonáknak, hogy keljenek át a folyón.
- A perzsa király katonái nem bátrabbak, mint a görögök.
- A hadvezér gyorsabban menekült el, mint a katonák többsége.
- Ezek a katonák sokkal bátrabbak, mint azok.
- Az athéniai hadvezére a legbölcsebb.
- Az athéniaiak közül a hadvezér a leggyávább.
- Ez a katona ölte meg a legtöbb ellenséget.
- A szónokok gyakran nem mondanak igazat.

ao. conī.	
A.	M.-P.
λύσω	λύσῶμαι
λύσης	λύση
λύση	λύσεται
λύσωμεν	λυσώμεθα
λύσητε	λύσησθε
λύσωσι(ν)	λύσωνται

21 Ἡ γραφή κατὰ Σωκράτους – A Sókratés elleni vád

Az athéni Sókratés fiatal korában természetbölcslelettel foglalkozott; később, ahogy Cicero mondja, a filozófiát az égből az emberek házaiba lehozva azt kutatta, hogy mi az áρετή, tanítható-e, s ha igen, miképp. Soha nem írt semmit, mert mint mondta, ő maga semmit sem tud, csak azt, hogy semmit sem tud. Néhány évvel a peloponnésosi háború után egy bizonyos Melétos azzal vádolta meg a hetvenéves Sókratést, hogy tanításával megrontja az ifjakat, és nem hisz a város isteneiben. Egy ötszázegy tagú esküdtbíróság halálra ítélte Sókratést, aki a börtönből nem szökött meg, noha lett volna rá mód. Baráti körben, a lélek halhatatlanságáról beszélgetve itta ki a méregpoharat. Kivégzése után tanítványai, Platón és Xenophón fiktív védőbeszédekben próbálták igazolni az ellene fölhozott vádak alaptalan voltát.

Πολλάκις ἐθαύμασα τίσι ποτὲ λόγοις Ἀθηναίους ἔπεισαν οἱ γραφάμενοι Σωκράτην ὡς ἄξιος εἶη θανάτου τῇ πόλει. Ἡ μὲν γὰρ γραφή κατ' αὐτοῦ τοιαύδε ἦν· ἀδικεῖ Σωκράτης, οὓς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσφέρον· ἀδικεῖ δὲ καὶ τοὺς νέους διαφθείρων. Πρῶτον μὲν οὖν ὥς οὐκ ἐνόμιζεν οὓς ἡ πόλις νομίζει θεοὺς ποίῳ ἐχρήσαντο τεκμηρίῳ· θύων τε γὰρ φανερός ἦν πολλάκις μὲν οἴκοι, πολλάκις δὲ ἐπὶ τῶν κοινῶν τῆς πόλεως βωμῶν, καὶ μαντικὴ χρώμενος οὐκ ἄφανής ἦν.

ἄφανής 2 nem látható

Ἀθηναῖος 3 athéni

ἡ γραφή, ἧς (köz)vád

οἱ γραφάμενοι, ὧν a vádlók

τὸ δαιμόνιον, ou istenség, emberfölötti lény

ὁ θάνατος, ou halál

κατὰ (+ gen.) ellen

κοινός 3 közös, nyilvános

ἡ μαντική, ἧς jóslás

οἴκοι otthon

ποῖος 3 milyen, miféle

τοιοῦδε, τοιαύδε, τοιόνδε ilyenféle

φανερός 3 jól látható, közismert

– A φανερός εἰμι, δηλός εἰμι, φαίνομαι igei kifejezéseket személyesen szerkeszti a görög: akiről/amiről nyilvánvaló valami, az a kifejezés alanya, ami pedig nyilvánvaló róla, azt az alannal egyeztetett participium fejezi ki.

– οὐκ ἄφανής ἦν + pt.: (erős) állítás, ugyanúgy szerkeszve, mint az előző pontban.

– A óhajtás módja az optativus (1) εἴθε vagy εἰ γάρ módosítószóval vagy (2) enélkül. Tagadása: μή.

– A parancsot az imperativus fejezi ki.

– A tiltás kifejezése: (1) μή + imperativus ipf.; vagy (2) μή + coni. ao.

– Az első személyű felszólítás módja: coni. (hortativus). Tagadása: μή.

I. Vonja szét az alakokat!

οἰκοῦσιν, ὥκοῦμεν, ἐνόσουν, ἐφοβούμεθα, φιλῶ, διετελοῦμεν

II. Jelölje a hangsúlyt!

ἡ μήτηρ, την μητερα, της μητρος, τη μητρι
 αἱ μητερες, τας μητερας, των μητερων, ταις μητρασιν

III. Párosítsa a kifejezéseket!

(a) reménytelenül	(1) διὰ ταῦτα
(b) emiatt	(2) πρὸς τούτοις
(c) az apjáról	(3) χρημάτων ἕνεκα
(d) az anyjáért	(4) ἐπὶ Σόλωνος
(e) ráadásul	(5) ἄνευ ἐλπίδος
(f) pénzért	(6) ὑπὲρ τῆς μητρος
(g) Solón korában	(7) περὶ τοῦ πατρος

IV. Melyik szó illik a mondatba?

- Μεῖζον μὲν φαμεν κακὸν τὸ (ἀδικεῖ – ἀδικεῖν), ἔλαττον δὲ τὸ ἀδικεῖσθαι.
- Οὗτοι (bizony nem) Ἀθηναῖοι δίκην αὐτὴν καλοῦσιν, ἀλλὰ (διαβολήν – γραφήν – κατηγορίαν).
- Ξενοφῶν τὸ ἥμισυ (τὸ στρατεύμα – τοῦ στρατεύματος – τῶν στρατιωτῶν) κατέλιπε φυλάττειν τὸ στρατόπεδον.
- Ἀδικεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, (πόλεμον – πολέμου – πολέμιοι) ἄρχοντες καὶ σπονδᾶς (λύοντες – λύνοντας).
- Πάντες γὰρ ἄρα (τὰ ἀγαθὰ – τῶν ἀγαθῶν – τοῖς ἀγαθοῖς) ἐπιθυμοῦσιν.

V. Fordítsa görögre!

1. A lehető (ὥς) legjobbakká akarunk válni. 2. A régi hadvezérek bátrabbak voltak a maiaknál. 3. *Nem ez történt.* 4. A görögök nem gyávábbak a barbároknál. 5. A mi hadvezérünk bátrabb, mint a tiétek. 6. Ezt könnyebb mondani, mint megtenni. 7. Ennek a hadvezérnek több katonája van, mint annak. 8. Ma ezt mondod, holnap meg azt. 9. Én vagyok a legjobb a hadvezérek között. 10. Nem minden katona engedelmeskedik ugyanakkor a hadvezérnek.

ao. opt. A. és M.	
λύσαιμι	λυσάιμην
λύσαις	λύσαιο
λύσαι	λύσαιτο
λύσαιμεν	λυσάιμεθα
λύσαιτε	λυσάισθε
λύσαιεν	λυσάιντο

22 Eὐ ἐβούλετο – Ha akarta

A vádló szavai után kapott szót Sókratész. A tanítványok védőbeszédeiből következtetve először a róla kialakult előítéletekről beszélt. Ezek, érvelt, két okból erednek. Aristophanész egyik korai komédiájában, a *Felbőkk*ben úgy léptette föl őt a színpadon, mint aki a gyengébb érvet erősebbé tudja tenni, és erre jó pénzért bárkit hajlandó meg is tanítani – azaz szofistaként. A másik ok: egy barátja Delphoiban azt a kérdést tette fel, van-e bölcsebb ember Sókratésnál. A Pythia azt válaszolta, hogy nincs, ő a legbölcsebb. Sókratész ezután sorra járta azokat, akiket bölcsnek tartottak. Kérdései nyomán azonban kiderült, hogy ezek a bölcsek semmit sem tudnak, tehát ő annnyival bölcsebb náluk, hogy legalább ezt tudja magáról. Az athéniak többsége így valószínűleg kellemetlen kötekedőnek tartotta Sókratészt.

Ἄλλ' ἐγὼ, ὦ ἄνδρες, τοῦτο μὲν πρῶτον θαυμάζω Μελήτου, ὅτω ποτὲ γνοῦς¹ λέγει ὡς ἐγὼ οὕς ἢ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζω· ἐπεὶ θύοντά γε με ἐν ταῖς κοιναῖς ἑορταῖς καὶ ἐπὶ τῶν δημοσίων βωμῶν καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παρατυγχάνοντες ἐώρων² καὶ αὐτὸς Μέλητος, εἰ ἐβούλετο. καινὰ γε μὴν δαιμόνια πῶς ἂν ἐγὼ εἰσφέροιμι λέγων ὅτι θεοῦ μοι φωνὴ φαίνεται σημαίνουσα ὅ τι χρὴ ποιεῖν; καὶ γὰρ οἱ φθόγγοις οἰωνῶν καὶ οἱ φήμαις ἀνθρώπων χρώμενοι φωναῖς δήπου³ τεκμαίρονται. βροντὰς δὲ ἀμφιλέξει τις ἢ μὴ φωνεῖν ἢ μὴ μέγιστον οἰωνιστήριον εἶναι; ἢ δὲ Πυθοῖ ἐν τῷ τρίποδι ἰέρεια⁴ οὐ καὶ αὐτὴ φωνῇ τὰ παρὰ τοῦ θεοῦ⁵ διαγγέλλει; ἀλλὰ μέντοι καὶ τὸ προειδέναι γε τὸν θεὸν τὸ μέλλον καὶ τὸ προσημαίνειν ᾧ βούλεται, καὶ τοῦτο, ὥσπερ ἐγὼ φημι, οὕτω πάντες καὶ λέγουσι καὶ νομίζουσιν. ἀλλ' οἱ μὲν οἰωνοὺς τε καὶ φήμας καὶ συμβόλους τε καὶ μάντις ὀνομάζουσι τοὺς προσημαίνοντας εἶναι, ἐγὼ δὲ τοῦτο δαιμόνιον καλῶ καὶ οἶμαι οὕτως ὀνομάζων καὶ ἀληθέστερα καὶ ὁσιώτερα λέγειν τῶν τοῖς ὄρνισιν ἀνατιθέντων τὴν τῶν θεῶν δύναμιν. ὥς γε μὴν οὐ ψεύδομαι κατὰ⁶ τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦτ' ἔχω τεκμήριον· καὶ γὰρ τῶν φίλων πολλοῖς δὴ ἐξαγγείλας τὰ τοῦ θεοῦ συμβουλευόμενα οὐδεπώποτε⁷ ψευδάμενος ἐφάνην. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἀκούοντες οἱ δικασταὶ ἐθορύβουν, οἱ μὲν ἀπιστοῦντες τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ καὶ φθοιοῦντες, εἰ καὶ παρὰ θεῶν μειζόνων ἢ αὐτοὶ τυγχάνοι, πάλιν εἰπεῖν τὸν Σωκράτην· Ἄγε⁸ δὴ ἀκούσατε⁹ καὶ ἄλλα, ἵνα¹⁰ ἔτι μᾶλλον οἱ βουλόμενοι ὑμῶν ἀπιστῶσι τῷ ἐμὲ τιμηθῆσθαι¹¹ ὑπὸ δαιμόνων. Χαιρεφῶντος γάρ ποτε ἐπερωτῶντος ἐν Δελφοῖς περὶ ἐμοῦ πολλῶν παρόντων ἀνείλεν ὁ Ἀπόλλων μηδέναι εἶναι ἀνθρώπων ἐμοῦ μῆτε ἐλευθεριώτερον μῆτε δικαιοτέρον μῆτε σωφρονέστερον¹².

¹vajon honnan tudva ²óráw praet. ipf. pl. 3. ³kétségkívül ⁴a Pythóban (= Delphoiban) a tripodon (ülő) papnő ⁵isteni jelek, üzenetek ⁶(+ gen.) illetően ⁷még sohasem ⁸nosza, nohát ⁹hallgassátok meg ¹⁰(+ con.) hogy ¹¹tò ἐμὲ τιμηθῆσθαι megbecsülésben van részem ¹²„bölcsebb”

ἀληθέστερος 3 igazabb
 ἢ βροντή, ἤs mennydörgés
 ὁ δαίμων, onos emberfölötti lény
 δημόσιος 3 közös(ségi)
 ὁ δικαστής, οὐ bíró
 δίκαιος 3 igazságos
 ἢ δύναμις, εως erő
 ἐλευθέριος 3 ἐλεύθερος-hoz méltó
 ὁ/ἡ μάντις, εως jós, jósnő
 μέγιστος 3 legnagyobb

τὸ μέλλον, ontos a jövő
 μηδεὶς 3 senki
 τὸ οἰωνιστήριον, ou jósjel (*madártól*)
 ὁ οἰωνός, οὐ (jós)madár
 ὁσιώτερος 3 jámborabb
 ὁ σύμβολος, ou jósjel, előjel
 τὸ συμβούλευμα, atos tanács
 ὁ τρίπους, podos háromlábú szék
 ἢ φήμη, ἤs jóslat
 ὁ φθόγγος, ou hang, csicsérgés

I. Vonja szét az alakokat!

τιμᾶς, ὀρῶ, ἐβόα, ὀρῶμεν, τιμῶσι, ἐβόων, τιμᾶτε

II. Jelölje a hangsúlyt!

βέλτιον, βελτιον, βελτιονος, βελτιονι

βελτιονα (βελτιω), βελτιονα (βελτιω), βελτιονων, βελτιοσι(ν)

III. Melyik szó illik a mondatba?

1. (Ἐγὼ – Σὺ) καὶ πόλεως (μέγιστος – μεγίστου – μεγίστης) εἶ καὶ παρὰ Σεύθῃ τὸ (σὸν – ἡμέτερον) ὄνομα μέγιστόν ἐστι.

2. Ἄνδρες στρατιῶται, (οὐ – μὴ) θαυμάζετε, ὅτι χαλεπῶς φέρω τοῖς παροῦσι πράγμασιν.

3. Ἄνδρες σύμμαχοι, ἀνθρώπινον τὸ γεγεννημένον· τὸ γὰρ ἁμαρτάνειν ἀνθρώπους ὄντας (μὴ – οὐδὲν – μηδὲν) οἶμαι θαυμαστόν.

4. Οἱ δ' ἡγεμόνες, (ἡμεῖς – οἱ – οὓς) ἔχομεν, (οὐ – μὴ) φασιν εἶναι ἄλλην ὁδόν.

5. Ἀλλὰ δὴ θεοὺς οὕτε λανθάνειν οὕτε βιάσασθαι (οὐ – () – μὴ) δυνατόν.

IV. Fordítsa görögre!

1. Az a katona bátor, emez itt gyáva. 2. A katonának bátornak kell lennie. 3. Illő, hogy a katona bátor legyen. 4. A gyáva katona is azt mondta, hogy ő bátor. 5. Más a bátorság, és más a gyávaság. 6. Ki a bátor, és mi a bátorság? 7. Hogyan lehetünk jó katonák? 8. A hadvezér legyen bátor! 9. Ez a katona bátran harcol, noha (καίπερ + pt.) beteg. 10. A szövetségesek közül sokan elestek. 11. Mint némelyek mondják, voltak költők Homéros előtt is.

activum						
	ind.	ind.	coni.	opt.	imper.	inf. és pt.
sg. 1.	λύω	ἔλυον	λύω	λύοιμι		
2.	λύεις	ἔλυες	λύης	λύοις	λύε	λύειν
3.	λύει	ἔλυε(ν)	λύη	λύοι	λύέτω	
pl. 1.	λύομεν	ἐλύομεν	λύωμεν	λύοιμεν		λύων
2.	λύετε	ἐλύετε	λύητε	λύοιτε	λύετε	λύουσα
3.	λύουσι	ἔλυον	λύωσι	λύοιεν	λύόντων	λύον
sg. 1.	λύσω			λύσοιμι		
2.	λύσεις			λύσοις		λύσειν
3.	λύσει			λύσοι		
pl. 1.	λύσομεν			λύσοιμεν		λύσων
2.	λύσετε			λύσοιτε		λύσουσα
3.	λύσουσι			λύσοιεν		λύσων
sg. 1.		ἔλυσα	λύσω	λύσαιμι		
2.		ἔλυσας	λύσης	λύσαις, λύσειας	λύσον	λύσαι
3.		ἔλυσε(ν)	λύση	λύσαι, λύσειε(ν)	λύσάτω	
pl. 1.		ἐλύσαμεν	λύσωμεν	λύσαιμεν		λύσας
2.		ἐλύσατε	λύσητε	λύσαιτε	λύσατε	λύσασα
3.		ἔλυσαν	λύσωσι(ν)	λύσαιεν, λύσειαν	λύσάντων	λύσαν

23] Κέρδος ὁ θάνατος – Nyereség a halál

A védőbeszéd meghallgatása után a bírák leadták szavazataikat, hogy bűnös-e a vádlott, vagy ártatlan. A szavazatok összesámlálása után, ha a bírák többsége felmentette a vádlottat, a per véget ért. Ha a szavazatok többsége a vádlottat bűnösnek nyilvánította, a vád és a védelem javaslatot tett a büntetésre. Ezután a bírák ismét szavaztak, hogy a két javasolt büntetés közül melyiket róják a vádlottra. Sókratés perében az első szavazás eredménye: Sókratést 281:220 arányban bűnösnek találták. A vád halálbüntetést kért. Platón védőbeszéde szerint Sókratés először azt akarta kérni, hogy élete végéig ingyen étkezhessen a Prytaneionban, majd ezt barátai unszolására pénzbüntetésre módosította. A második szavazás eredménye: 361 szavazat: halál, 140 szavazat: pénzbüntetés.

Ἐννοήσωμεν δὲ καὶ τῇδε ὡς πολλὴ ἐλπίς ἐστὶν ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι. δυοῖν γὰρ θάτερόν ἐστιν τὸ τεθνήσκειν· ἢ γὰρ οἷον μὴδὲν εἶναι μὴδὲ αἴσθησιν μηδεμίαν μηδενοῦς ἔχειν τὸν τεθνεῶτα, ἢ κατὰ τὰ λεγόμενα μεταβολὴ τις τυγχάνει οὕσα καὶ μετοίκησις τῇ ψυχῇ τοῦ τόπου τοῦ ἐνθένδε εἰς ἄλλον τόπον. καὶ εἴτε δὴ μηδεμία αἴσθησις ἐστὶν ἀλλ’ οἷον ὕπνος ἐπειδὴν τις καθεύδων μὴδ’ ὄναρ μὴδὲν ὁρᾷ, θαυμάσιον κέρδος ἂν εἴη ὁ θάνατος – ἐγὼ γὰρ ἂν οἶμαι, εἴ τινα ἐκλεξάμενον δεοὶ ταύτην τὴν νύκτα ἐν ᾗ οὕτω κατέδαρθεν ὥστε μὴδὲ ὄναρ ἰδεῖν, καὶ τὰς ἄλλας νύκτας τε καὶ ἡμέρας τὰς τοῦ βίου τοῦ ἑαυτοῦ ἀντιπαραθέντα ταύτῃ τῇ νυκτὶ δεοὶ σκεφάμενον εἰπεῖν πόσας ἄμεινον καὶ ἥδιον ἡμέρας καὶ νύκτας ταύτης τῆς νυκτὸς βεβίωκεν ἐν τῷ ἑαυτοῦ βίῳ, οἶμαι ἂν μὴ ὅτι ἰδιώτην τινά, ἀλλὰ τὸν μέγαν βασιλέα εὐαριθμητούς ἂν εὐρεῖν αὐτὸν ταύτας πρὸς τὰς ἄλλας ἡμέρας καὶ νύκτας – εἰ οὖν τοιοῦτον ὁ θάνατός ἐστιν, κέρδος ἔγωγε λέγω· καὶ γὰρ οὐδὲν πλείων ὁ πᾶς χρόνος φαίνεται οὕτω δὴ εἶναι ἢ μία νύξ. εἰ δ’ αὖ οἷον ἀποδημησαί ἐστιν ὁ θάνατος ἐνθένδε εἰς ἄλλον τόπον, καὶ ἀληθὴς ἐστὶν τὰ λεγόμενα, ὥς ἄρα ἐκεῖ εἰσι πάντες οἱ τεθνεῶτες, τί μείζον ἀγαθὸν τούτου εἴη ἂν, ὢ ἄνδρες δικασταί;

ἀγαθός 3 jó

ἢ αἴσθησις, εως érzékelés

ἄμεινων 2 jobb (aminél: gen.)

ἄμεινον jobban

ἄρα tudniillik, azaz

αὖ viszont

ὁ (μέγας) βασιλεύς, éως a (perzsa) király

δυοῖν θάτερον két dolog közül valamelyik

εἴτε akár

ἐκεῖ ott

ἐπειδὴν miután

εὐαριθμητός 2 könnyen megszámlálható

ἢ vagy (választó kötőszó)

ἥδιον kellemesebben

θαυμάσιος 3 csodálatos

κατὰ τὰ λεγόμενα mint mondják

τὸ κέρδος, ous nyereség

ἢ μεταβολή, ῆς átváltozás

ἢ μετοίκησις, εως átköltözés (ahonnan: gen.)

οἷον olyan mint

τὸ ὄναρ, ὄνειρατος álom(kép)

(οὐδὲν) πλείων 2 (semmivel sem) több

πρός (+ acc.) képest

ὁ τεθνεώς, ὤτος halott

καὶ τῇδε másfelől is

ὁ τόπος, ου hely

ὁ ὕπνος, ου alvás, álom

ὥστε hogy, úgyhogy

I. Vonja szét az alakokat!

μεταμορφοί, ἀναπτεροῦμεν, ἀναπτέρου, μετεμόρφουν, μεταμορφοῦμεν

II. Jelölje a hangsúlyt!

λειπειν, λειπων, λειπουσα, λειπον, λειπεσθαι

λειπειν, λιπων, λιπουσα, λιπον, λιπεσθαι

III. Párosítsa a kifejezéseket!

(a) a következő nyáron	(1) στρατηγοῦντος τοῦ Μιλτιάδου
(b) a hadvezérek megölése miatt	(2) τούτων γενομένων
(c) a hajó közeledtére	(3) τοῦ ἐπιγενομένου θέρους
(d) a hadvezér kérdésére	(4) ἀποθανόντων τῶν στρατηγῶν
(e) a többiek megmenekülése után	(5) ἐρομένου τοῦ στρατηγοῦ
(f) Miltiadés vezetésével	(6) τῆς νεῶς προσερχομένης
(g) ezek után	(7) σωθέντων τῶν ἄλλων

IV. Fordítsa görögre!

1. Szégyen a futás, de hasznos. 2. A hadvezérnek sok barátja volt. 3. A bátor katona legyőzi a nehézségeket. 4. Sokaknak megárt a győzelem. 5. Hol vannak a hadvezérek? 6. Még a katonáim sem hisznek nekem. 7. A hadvezér tiszteli a bátor katonákat. 8. A katonák nem akarnak engedelmeskedni a hadvezérnek. 9. *Ez a nyelv nekem eléggé* (ἱκανῶς) *ismerős* (γνώριμος 2). *Gyakran hallom és beszélem.* 10. Még akarjuk menteni (σῶζω) a várost.

medium						
	ind.	ind.	coni.	opt.	imper.	inf. és pt.
sg. 1.	λύομαι	ἐλύομην	λύωμαι	λυοίμην		
2.	λύη (-ει)	ἐλύου	λύη	λύοιο	λύου	λύεσθαι
3.	λύεται	ἐλύετο	λύηται	λύοιτο	λύέσθω	
pl. 1.	λύομεθα	ἐλύομεθα	λυώμεθα	λυοίμεθα		λυόμενος
2.	λύεσθε	ἐλύεσθε	λύησθε	λύοισθε	λύεσθε	λυομένη
3.	λύονται	ἐλύοντο	λύωνται	λύοιντο	λύέσθων	λυόμενον
sg. 1.	λύσομαι			λυσοίμην		
2.	λύση (-ει)			λύσοιο		λύσεσθαι
3.	λύσεται			λύσοιτο		
pl. 1.	λυσόμεθα			λυσοίμεθα		λυσόμενος
2.	λύσεσθε			λύσοισθε		λυσομένη
3.	λύσονται			λύσοιντο		λυσόμενον
sg. 1.		ἐλυσάμην	λύσωμαι	λυσαίμην		
2.		ἐλύσω	λύση	λύσαιο	λύσαι	λύσασθαι
3.		ἐλύσατο	λύσηται	λύσαιτο	λυσάσθω	
pl. 1.		ἐλυσάμεθα	λυσώμεθα	λυσαιίμεθα		λυσάμενος
2.		ἐλύσασθε	λύσησθε	λύσαισθε	λύσασθε	λυσαμένη
3.		ἐλύσαντο	λύσωνται	λυσαιντο	λυσάσθων	λυσάμενον

24 Ἦδηλον παντὶ πλὴν ἢ τῷ θεῷ – Csak az isten tudja

Az ítélet kihirdetése után Platón védőbeszédében Sókratész még egyszer szól a bírákhoz, és a halálról beszél. A halállal kapcsolatban, mondja, az emberek többsége ugyanazt a hibát követi el, mint az élet egyéb területein: úgy tesznek, mintha tudnának, holott nem tudnak, tudatlanságuk miatt pedig valami rossznak vélik a halált. A halál azonban nem lehet rossz, hanem inkább valami jó, hiszen a benne élő daimonion, aki soha semmit nem parancsol, csak tilt, nem térítette el őt attól, hogy a bíróságra jöjjön, és beszéd közben sem figyelmeztette őt, hogy ne úgy beszéljen, ahogyan beszélt. A halál tehát valami jó dolog kell hogy legyen. Sókratész ezután a börtönöket felügyelő hivatalnokok, a tizenegyek elvezetik, a bírák pedig felveszik a három obolos napidíjat, és hazamennek.

Ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς χρή, ὦ ἄνδρες δικασταί, εὐέλπιδας εἶναι πρὸς τὸν θάνατον, καὶ ἐν τῷ τοῦτο διανοεῖσθαι ἀληθές, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνδρὶ ἀγαθῷ κακὸν οὐδὲν οὔτε ζῶντι οὔτε τελευτήσαντι, οὐδὲ ἀμελεῖται ὑπὸ θεῶν τὰ τούτου πράγματα· οὐδὲ τὰ ἐμὰ νῦν ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου γέγονεν, ἀλλὰ μοι δῆλόν ἐστι τοῦτο, ὅτι ἤδη τεθνάναι καὶ ἀπηλλάχθαι πραγμάτων βέλτιον ἦν μοι. διὰ τοῦτο καὶ ἐμὲ οὐδαμοῦ ἀπέτρεφεν τὸ σημεῖον, καὶ ἔγωγε τοῖς καταφημισμένοις μου καὶ τοῖς κατηγοροῖς οὐ πάνυ χαλεπαίνω. καίτοι οὐ ταύτῃ τῇ διανοίᾳ κατεφηφίζοντό μου καὶ κατηγοροῦν, ἀλλ' οἰόμενοι βλάπτειν τοῦτο αὐτοῖς ἄξιον μέμφεσθαι. τοσόνδε μέντοι αὐτῶν δέομαι· τοὺς υἱεῖς μου, ἐπειδὴν ἡβήσωσι, τιμωρήσασθε, ὦ ἄνδρες, ταῦτα ταῦτα λυποῦντες ἅπερ ἐγὼ ὑμᾶς ἐλύπουν, ἐὰν ὑμῖν δοκῶσιν ἢ χρημάτων ἢ ἄλλου του πρότερον ἐπιμελεῖσθαι ἢ ἀρετῆς, καὶ ἐὰν δοκῶσί τι εἶναι μὴδὲν ὄντες, ὀνειδίζετε αὐτοῖς ὥσπερ ἐγὼ ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἐπιμελοῦνται ὧν δεῖ, καὶ οἴονται τι εἶναι ὄντες οὐδενὸς ἄξιοι. καὶ ἐὰν ταῦτα ποιήτε, δίκαια πεπονθὼς ἐγὼ ἔσομαι ὑφ' ὑμῶν αὐτός τε καὶ οἱ υἱεῖς. ἀλλὰ γὰρ ἤδη ὥρα ἀπιέναι, ἐμοὶ μὲν ἀποθανουμένῳ, ὑμῖν δὲ βιωσομένοις· ὁπότεροι δὲ ἡμῶν ἔρχονται ἐπὶ ἄμεινον πρῶγμα, ἄδηλον παντὶ πλὴν ἢ τῷ θεῷ.

ἄδηλος 2 nem világos; bizonytalan
ἅπερ amint, miként
ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου véletlenül
βέλτιον 2 jobb
βέλτιον ἐστι(ν) előnyösebb
ἢ διάνοια, ας meggondolás
δῆλόν ἐστιν, ὅτι világos, hogy
ἐὰν ha
εὐέλπις 2 (ι) jó reménnyel lévő
καίτοι ámbár
ὁ κατήγορος, ου vádló

ὁπότερος 3 melyik (*kettő közül*)
οὐδαμοῦ sehol; egyáltalán nem
πλὴν ἢ kivéve
πρότερον előbb; inkább
τὸ σημείον, ου jel
ταῦτα ταῦτα ugyanúgy
τοσόσδε, τοσήδε, τοσόνδε annyi
ὁ υἱός, οὔ fia
οἱ υἱεῖς μου a faim
ἡ ὥρα, ας időszak, évszak
ὥρα ἀπιέναι ideje menni

I. Jelölje a hangsúlyt! λυσαι, ἀγγεilai, γραφαι, πεμφας, πεμφασα, πεμφαν

II. Megválasztani valakit valamivé (*acc. névelő nélkül*)

1. Οἱ στρατιῶται τὸν Δημοσθένην εἵλοντο (hadvezérre).

2. Οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἀρίστους εἵλοντο (vezetőkké).

3. Τοιαῦτα δὲ ἀκούσασα ἡ πόλις Ἀγησίλαον εἵλοντο (királlyá).

III. Melyik a kakukktojás, és miért? χῶραι – εὐφροσύναι – ὥραι – ἰέρειαι

IV. Párosítsa a kifejezéseket!

(a) az ő vezetésével	(1) πολλῶν παρόντων
(b) miután meghozta törvényeit	(2) ἀπελθόντος ἐμοῦ
(c) miután az athéniaiak közelebb jöttek	(3) ἀρχομένου χειμῶνος
(d) távollétében	(4) τοῦ στρατηγοῦ πεσόντος
(e) a tél elején	(5) ἡγούμενου αὐτοῦ
(f) sokak jelenlétében	(6) νομοθετήσαντος αὐτοῦ
(g) miközben a bentlélők védekeztek	(7) τῶν Ἀθηναίων ἐγγὺς γενομένων
(h) a hadvezér eleste miatt	(8) ἀμυνομένων τῶν ἔνδον

V. Képezze az alakokat!

βάλλω ao. coni. A. sg. 2.:

ἄγω ao. ind. P. pl. 3.:

γράφω ao. ind. P. sg. 3.:

σπείρω inf. ao. A.:

VI. Fordítsa görögre!

1. Ilyen helyzetben (ἐν τῷ τοιούτῳ) nehéz bábornak lenni. 2. *Ὅκ az én barátaim.* 3. *Ἡ-ború lesz.* 4. *A sziget gazdag és boldog.* 5. *Itt fürdenek az előkelők* (εὐγενής 2). 6. *A görög ma is rázza a fejét* ((κατα)νεύω), *mikor igent mond* (ἀποδέχομαι: helyesel), *és bólint* (ἀ-νανεύω), *mikor tagad* (ἀρνέομαι). 7. A hadvezér nem menekült el, hanem a katonákkal maradt. 8. Jobb ma egy veréb, mint holnap egy tűzok. 9. Hová futtok, katonák? 10. Itt vagyok, vezérem! 11. Maga a hadvezér is megbetegedett és meghalt. 12. Miért mondd ezt?

passivum						
	fut. ind.	ao. ind.	coni.	opt.	imper.	inf. és pt.
sg. 1.	λυθήσομαι			λυθησοίμην		
2.	λυθήσῃ (-ει)			λυθήσοιο		λυθήσεσθαι
3.	λυθήσεται			λυθήσοιτο		
pl. 1.	λυθησόμεθα			λυθησοίμεθα		λυθησόμενος
2.	λυθήσεσθε			λυθήσοισθε		λυθησομένη
3.	λυθήσονται			λυθήσονται		λυθησόμενον
sg. 1.		ἐλύθην	λυθῶ	λυθείην		
2.		ἐλύθης	λυθῇς	λυθείης	λύθητι	λυθῆναι
3.		ἐλύθη	λυθῇ	λυθείη	λυθήτω	
pl. 1.		ἐλύθημεν	λυθῶμεν	λυθεῖμεν, λυθείημεν		λυθείς
2.		ἐλύθητε	λυθῆτε	λυθεῖτε, λυθείητε	λύθητε	λυθεῖσα
3.		ἐλύθησαν	λυθῶσι(ν)	λυθεῖεν, λυθείησαν	λυθέντων	λυθέν

25 Πολέμου ὄντος – Midőn a dórok és az athéniak hadban álltak

Deukaliόν és Pyrrha fia volt Hellén. Hellén és Othréis gyermekei Xuthos, Aiolos, Dóros, Xenopatra. Aiolos és Iphis fia Salmóneus. Salmóneus és Alkidiké gyermeke Tyró. Tyróé Poseidóntól Néleus. Néleus és Khlóris fia Periklymenos. Periklymenos és Peisidiké fia Bóros. Bóros és Lysidiké fia Penthilos. Penthilos és Anchirrhoé fia Andropompos. Andropompos és Eniokhé fia Melanthos. Ezé pedig Kodros. — Az ehhez hasonló leszármazási táblák a görög történetírás kezdetei. Az első, aki a genealogia mellett a történetírás másik alapelemét, a földrajzi leírást is művelte, a milétosi Hekataios volt. Mindkét műve elveszett, de a *Földleírás* töredékei mellett megvan a *Geneélogiák* eleje is: τάδε γράφω, ὥς μοι δοκεῖ ἀληθέα εἶναι· οἱ γὰρ Ἑλλήνων λόγοι πολλοὶ τε καὶ γελοῖοι, ὥς ἐμοὶ φαίνονται, εἰσίν.

Μελάνθου δὲ Κόδρος γενόμενος ἐκδέχεται τὴν βασιλείαν· ὃς καὶ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀπέθανε τρόπῳ τοιῷδε. πολέμου τοῖς Δωριεῦσιν ὄντος πρὸς Ἀθηναίους, ἔχρησεν ὁ θεὸς τοῖς Δωριεῦσιν αἰρήσειν τὰς Ἀθήνας, εἰ Κόδρον τὸν βασιλέα μὴ φονεύσωσι. γνοὺς δὲ τοῦτο ὁ Κόδρος, στείλας ἑαυτὸν εὐτελεῖ σκευῇ ὥς ξυλιστὴν καὶ δρέπανον λαβὼν ἐπὶ τὸν χάρακα τῶν πολεμίων προῆει. δύο δὲ αὐτῷ ἀπαντησάντων πολεμίων τὸν μὲν ἕνα πατάξας κατέβαλεν, ὑπὸ δὲ τοῦ ἐτέρου ἀγνοηθεὶς ὅστις ἦν πληγείς ἀπέθανε, καταλιπὼν τὴν ἀρχὴν Μέδοντι τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν παίδων.

αἱ Ἀθηναί, ὦν Athén
ἡ ἀρχή, ἧς uralom; kezdet
ἡ βασιλεία, ας királyság
τὸ δρέπανον, ου görbe kés, sarló
οἱ Δωριεῖς, ἑὼν dórok
εὐτελής 2 olcsó, ócska
ὁ ξυλιστής, ου rőzszeszedő

ὅστις (ἦτις, ὅ τι) hogy ki/mi; aki/ami csak
ἡ πατρίς, ἰδος haza
ὁ πόλεμος, ου háború
πρεσβύτερος 3 idősebb
ἡ σκευή, ἧς ruha, öltözet
ὑπὲρ τῆς πατρίδος a hazá(já)ért
ὁ χάραξ, ακος sánc; tábor

– A δύο számnév gen.-a δυοῖν mellett δύο és δυὼν alakban is előfordul.

– A mutató névmások: οὗτος 3 (ez), ὅδε 3 (ez itt), ἐκεῖνος 3 (az). Ezek a névmások a névelős névszó előtt vagy után állnak. Eredetileg a névelő is mutató névmás volt. Ezt az attikaiban is mutatja néhány megrögzült forma, melyek közül a legfontosabb: ὁ³ μὲν ... ὁ³ δὲ ... A birtokos névmás általában névelővel áll. A 3. személyű birtokos névmás helyett a ἑαυτοῦ ill. az αὐτοῦ használatos. (A visszaható névmás gen.-ai a névelő és a névszó között, a személyes névmások gen.-ai általában a névszó után állnak.)

– Egy cselekvés okát gyakran („köteőszóval” erősített) participium fejezi ki, de az ok kifejezhető mellékmondattal is, melynek köteőszava lehet: ὅτι, διότι, ὥς, ἐπεὶ, ἐπειδὴ. Az okhatározói mellékmondat állítmánya rendszerint kijelentő módban áll. A véleményes okot tartalmazó mellékmondat állítmánya – főmondati múlt idejű állítmány után – optativus (obliquus) is lehet.

I. Fordítsa magyarra!

τὰ τῆς πόλεως :

ζημίας ἄξιος :

λέγοι ἄν τις:

λανθάνω ἀπιών :

χαίρω μανθάνων :

II. Az eset megtartásával tegye egyes számba a főneveket!

ἀγῶσι, ἔργα, ἱππέας, ἄστεων, βοῦς

III. Xenophón mely műveiből valók az idézetek?

(1) Χαλεπὸν δ' ἐρῶ σοι καὶ ἄλλο πάθημα, ὦ Σιμωνίδη, τῶν τυράννων.

(2) Ὁ μέντοι Ξενοφῶν ἀναγνοῦς τὴν ἐπιστολὴν ἀνακοινοῦται Σωκράτει τῷ Ἀθηναίῳ περὶ τῆς πορείας.

(3) Ἀλλὰ γὰρ οἱ μὲν ἐν Σπάρτῃ μάλιστα πείθονται ταῖς ἀρχαῖς τε καὶ τοῖς νόμοις, ἴσμεν ἄπαντες.

(4) Τῷ μὲν οὖν πρώτῳ χρόνῳ ὁ Κριτίας τῷ Θηροράμεινι ὁμογνώμων τε καὶ φίλος ἦν.

(5) Ὡς δ' αὖ ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ δικασταὶ ἔτι μᾶλλον ἐθορύβουν.

(6) Κατεστρέφατο μὲν Φρύγας τοὺς ἐν τῇ μεγάλῃ Φρυγίᾳ, κατεστρέφατο δὲ Καππαδόκας, ὑποχειρίους δ' ἐποίησατο Ἀραβίους.

IV. Fordítsa görögre!

1. *A sír, melyben nyugszik* (= καίται), *egyszerű* (εὐτελής 2). 2. *Az emberek folyton beszélnek*. 3. *Háborúk mindig voltak és lesznek*. 4. Miután a szövetségesek megérkeztek, a katonák bátrabban harcoltak. 5. A katonák közül sokan meghaltak. 6. *Fáradtnak* (κάμνω) *látszik*. 7. Elmenekülni könnyebb, mint harcolni. 8. A bátorság hadvezéri erény. 9. Az oroszlán az állatok királya. 10. A legjobb szónok maga is felszólalt. 11. Kyros tolmács segítségével beszélgetett a görög hadvezérekkel.

ἡ θύρα	ajtó
ἡ χώρα	vidék
ἡ ἡμέρα	nap
ἡ ἀλήθεια	igazság
ἡ πολιτεία	alkotmány
ἡ βασιλεια	királynő
ἡ βασιλεια	királyság
ἡ οἰκία	ház(tartás)
ἡ παιδεία	nevelés
ἡ σκία	árnyék
ἡ στρατεία	hadjárat
ἡ στρατιά	hadserег
ἡ γλῶττα	nyelv
ἡ θάλαττα	tenger
ἡ τόλμα	merészség
ἡ ἄμαξα	szekér
ἡ δόξα	vélemény
ἡ μουσα	múza
ἡ νίκη	győzelem
ἡ φυγή	menekülés
ἡ γνώμη	vélemény
ἡ ἀρετή	kiválóság
ἡ κόρη	lány
ἡ μάχη	csata
ἡ τέχνη	mesterség
ἡ τιμή	tisztelet
ἡ γῆ	föld

ἄμ' ἡλίω	reggel
ἄμφι τὸν χειμῶνα	tél közeledtén
ἄμφι εἴκοσι	kb. húsz
ἄν' Ἑλλάδα	Hellas—szerte
ἄνευ ἐμου	tudtom nélkül
ἄνευ πόνου	fáradtság nélkül
ἄντι τοῦ	mi helyett?
ἄντι τούτων	ezek helyett
ἄντι τῶν πόνων	fáradtságáért
ἄντι φίλων	barátok helyett
οἱ ἀπὸ Πλάτωνος	P. tanítványai
ἀπὸ τῆς σκηνῆς	a sáttortól
ἀπὸ τῆς κοίτης	az ágyról
ἀπὸ τοῦ βωμοῦ	az oltártól

26 Ἱστορία – A történetírás kezdetei

A *historia* szó (ἱστορία) jelentése kutatás, nyomozás, illetőleg a látottak vagy hallottak önálló vizsgálata. Hérodotosznál a *historia* inkább maga a kutatás és a kutatás módszere, mintsem az eredmény, s csak a negyedik századtól jelenti a ἱστορία az ember múltbeli cselekedeteit megörökítő írott beszámolót, a történetírást. Ezt megelőzően még a szellemi érdeklődést általában jelölte a szó, különösen azon tudományágak esetében, amelyeknek tárgya a jelenségek világa. A ἱστορία jelentéséből következik, hogy a görög történetírás, amely a görög irodalom egyik autonóm műfaja, többnyire kortörténeti monográfia; a történetíró pedig a bizonyítékokat a szemtanúk beszámolóit és saját tapasztalatait alapján mérlegelve írja le saját korának eseményeit, elsősorban a háborúkat.

Ἐφορος δ' ἐν τῇ α' τῶν Ἱστοριῶν τρόπον τινὰ ἐξηγήσατο, ἐν ᾧ φησὶ περὶ τῶν ἀρχαίων πραγμάτων τοὺς νεωτέρους διεξέρχεσθαι· περὶ μὲν γὰρ τῶν καθ' ἡμᾶς γεγεννημένων φησὶ τοὺς ἀκριβέστατα λέγοντας πιστοτάτους ἡγοῦμεθα, περὶ δὲ τῶν παλαιῶν τοὺς οὕτω δι-
εξιόντας ἀπιθανωτάτους εἶναι νομίζομεν, ὑπολαμβάνοντες οὔτε τὰς πράξεις ἀπάσας οὔτε τῶν λόγων τοὺς πλείστους εἰκὸς εἶναι μνημονεύεσθαι διὰ τοσούτων.

ἀκριβέστατα a legpontosabban

ἀκριβής 2 biztos, pontos

ἀπιθανος 2 nem meggyőző

ἀπιθανώτατος 3 a legkevésbé megbízható

διὰ τοσούτων (χρόνων) ilyen hosszú idő
után

τὰ γεγεννημένα, ων események

εἰκός (ἐστί) illő, valószínű

ἐν τῇ α' (βιβλῳ) az első könyvben

ἐν ᾧ amikor, ahol

καθ' ἡμᾶς a mi időnkben(i)

νεώτερος 3 ifjabb, újabb

πιστός 3 megbízható

πλείστος 3 legtöbb

ἢ πράξεις, εως cselekvés, tett

ὁ τρόπος, ου fordulat, hozzáállás

– A -τέος végű adiectivum verbale szükségességet fejez ki. Fordítása: ... ni kell. Lehet személyes, ekkor az alany van hangsúlyozva; lehet személytelen, ekkor magán a cselekvésen van a hangsúly.

I. Alakítsa át a mondatokat a példa szerint!

Δεῖ ἡμᾶς ποιεῖν ἃ ἂν κελεύῃ ἡ πατρίς.

(*A haza minden előtt.*)

Ἡμῖν ποιητέον ἃ ἂν κελεύῃ ἡ πατρίς.

Ἄ ἂν κελεύῃ ἡ πατρίς ποιητέα ἡμῖν.

1. δεῖ ἡμᾶς ταῦτα ποιεῖν.

2. δεῖ ὑμᾶς ἰέναι οἴκαδε.

3. δεῖ τοὺς στρατιώτας βοηθεῖν.

4. δεῖ σὲ ποιεῖν τοῦτο.

5. δεῖ ἡμᾶς διαβαίνειν τὸν ποταμόν

[ἱτέος, βοηθητέος, διαβατέος]

II. Melyik szó illik a mondatba?

1. Καὶ πρῶτον μὲν πρὸς τοὺς Θρᾶκας (ἐπολέμησα – ἐπολεμήσαμεν) καὶ ὑπὲρ (τοῦ – τῆς) Ἑλλάδος ἐτιμωρούμην μεθ' ὑμῶν.

2. Πρὸς ταῦτα οἱ βάρβαροι πολὺν χρόνον διαλεχθέντες ἀλλήλοις ἀπῆλθον οὐδὲν (ἀποκρίναντες – ἀποκρινάμενοι).

3. Ἐπεὶ δὲ πρὸς ἡμέραν ἦν, ὁ Ξενοφῶν (ἐπεμφας – πέμφας – πεμφάσας) πρὸς τοὺς ἀσθενούντας τοὺς νεωτάτους ἀναστήσαντας ἐκέλευεν ἀναγκάζειν προΐεσθαι.

4. Οἱ δὲ Ἑλλήνες, ἐπειδὴ τὰ πλοῖα ἱκανὰ (δοκεῖ – ἐδόκει) παρεῖναι, ἀναβάντες ἔπλεον ἡμέραν καὶ νύκτα πνεύματι καλῶ.

5. Ἐλθὼν δ' ἐκεῖνος [sc. ὁ ἡγεμὼν] λέγει, ὅτι (ἄξιον – ἄξι – ἀγάγων) αὐτοὺς πέντε ἡμερῶν εἰς χωρίον, ὅθεν (ὁρᾶν – ὄφονται – εἶδον) θάλατταν.

III. Fordítsa görögre!

1. A katonák éjszaka érkeztek meg a folyóhoz. 2. A spártai hadvezérnek több katonája volt, mint az athéninak. 3. A király lova a leggyorsabb. 4. Tavasszal a spártaiak megtámadták az athéniaikat. 5. A leggyávább állat a nyúl (ὁ λαγῶς). 6. A spártaiak sok athénit öltek meg. 7. Ki vádolta be Sókratést? Valami Melétos nevű ifjú. 8. A katonák, mivel nem engedelmeskedtek (πεισθέντες) a hadvezérnek, meghaltak. 9. A katonák a zsoldjukat kérték a hadvezértől. 10. A krokodilnak sok foga van.

ὁ νόμος	törvény
ὁ δῆμος	nép
ὁ κίνδυνος	veszély
ὁ ποταμός	folyó
ὁ πόλεμος	háború
ὁ ἀριθμός	szám
ὁ λοιμός	járvány
ὁ ὄχλος	tömeg
ὁ βίος	élet(rajz)
ὁ λίθος	kő
ὁ ὕπνος	álom
ὁ ζωγράφος	festő
ὁ ὀφθαλμός	szem
ὁ ὄρκος	eskü
ὁ δεσμός	börtön
ὁ ὄρος	határ(kő)
ὁ πυρός	búza
ὁ θεός	isten
τὸ θεῖον	istenség
τὸ ἱερόν	szentély
τὸ δῶρον	ajándék
τὸ ἔργον	munka, mű
τὸ δεῖπνον	vacsora
τὸ θηρίον	vadállat
τὸ πρόσωπον	arc

διὰ τί	miért
διὰ τοῦτο	ezért
δι' ἀσχολίαν	elfoglaltsága miatt
διὰ πολλά	sok okból
διὰ τὴν νόσον	betegség miatt
διὰ παντὸς τοῦ βίου	világéletében
δι' ἐρμηνέως	tolmács útján
δι' ἀγγέλου	hírvívó útján
διὰ τούτων	ezek segítségével
διὰ τῆς ἀγορᾶς	az agorán át
εἰς τὴν πόλιν	a városba
εἰς ἄλλον τόπον	máshová
εἰς Μακεδονίαν	Makedóniába
εἰς τὸν κόλπον	az ölébe

27 Ὁ κάκιστος οἰκονόμος – A pénzügyi antitalentum

A negyedik századtól az ékesszólás mind nagyobb jelentőségre tett szert, és minden műfajon, így a történetíráson is rajtahagyta nyomát. A hagyomány szerint Philistos írt először a szónoki szabályoknak megfelelő történeti munkát, de ez elveszett, akárcsak a kortárs történetírók alkotásai. E történetírók legjobbjai az athéni Isokratéstól tanulták az ékesszólás és a próza mesterfogásait. A hagyomány szerint Isokratés tanítványa volt a század két legjelentősebb történetírója, a kyméi Ephoros és a khiosi Theopompos is. Theopompos *Görög történetében* az athéni Thukydides munkáját folytatta, míg másik művében, az ötvennyolc könyvből álló *Philippikában* II. Philippos makedón király köré csoportosította az eseményeket. Theopompos művei elvesztek, nem utolsósorban éppen nagy terjedelmük miatt.

Φίλιππος ἐπεὶ ἐγκρατὴς πολλῶν ἐγένετο χρημάτων, οὐκ ἀνάλωσεν αὐτὰ ταχέως, ἀλλ' ἐξέβαλε καὶ ἔρριψε, πάντων ἀνθρώπων κάκιστος ὢν οἰκονόμος οὐ μόνον αὐτός, ἀλλὰ καὶ οἱ περὶ αὐτόν· ἀπλῶς γὰρ οὐδεὶς αὐτῶν ἠπίστατο ζῆν ὀρθῶς οὐδὲ σωφρόνως οἰκεῖν οἰκίαν. τοῦ δ' αὐτοῦ αἴτιος ἦν ἄπληστος καὶ πολυτελής ὢν, προχείρως ἅπαντα ποιῶν καὶ κτώμενος καὶ διδούς. στρατιώτης γὰρ ὢν λογιζεσθαι τὰ προσιόντα καὶ τὰ ἀναλίσκόμενα δι' ἀσχολίαν οὐκ ἠδύνατο. ἔπειτα δ' οἱ ἐταῖροι αὐτοῦ ἐκ πολλῶν τόπων ἦσαν συνερρηκότες· οἱ μὲν γὰρ ἐξ αὐτῆς τῆς χώρας, οἱ δὲ ἐκ Θετταλίας, οἱ δὲ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, οὐκ ἀριστίνδην ἐξελεγμένοι, ἀλλ' εἴ τις ἦν ἐν τοῖς Ἑλλησιν ἢ τοῖς βαρβάροις λάσταυρος ἢ βδελυρὸς ἢ θρασὺς τὸν τρόπον, οὗτοι σχεδὸν ἅπαντες εἰς Μακεδονίαν ἀθροισθέντες ἐταῖροι Φιλίππου προσηγορεύοντο.

αἴτιος 3 okozó/ja (aminek: gen.)
τὰ ἀναλίσκόμενα, ων kiadások
ἄπληστος 2 telhetetlen
ἀπλῶς egyszerűen
ἀριστίνδην a kiválóság alapján
ἢ ἀσχολία, ας elfoglaltság
βδελυρὸς 3 orcátlan
ἐγκρατής 2 erős; ura (aminek: gen.)
εἴ τις ha valaki
ἐξελεγμένος 3 kiválasztott
θρασὺς 3 (εἷα,ύ) bátor; nagyképű
κάκιστος 3 legrosszabb
λάσταυρος 3 feslett, buja

οἰκίαν οἰκεῖν háztartást vezetni, vagyont kezelni
ὁ οἰκονόμος, ου háztartását vezető
οἱ περὶ αὐτόν kísérei
ὀρθῶς helyesen
οὐ μόνον ..., ἀλλὰ καὶ nemcsak ..., hanem ... is
πολυτελής 2 költekező
προχείρως könnyelműen
τὰ προσιόντα, ων bevételek
συνερρηκῶς 3 összesereglett
σχεδὸν közel; csaknem, majd'
σωφρόνως megfontoltan
ταχέως gyorsan

– A célhatározói mellékmondat kötőszavai: ἵνα és ὅπως (= hogy), valamint ἵνα/ὅπως μή (= hogy ne; nehogy); a mellékmondat állítmányának módja coniunctivus. Múlt idejű főmondati állítmány után a mellékmondat állítmánya optativus módú is lehet.

I. Tegye genitivusba!

ὁ πᾶς χρόνος
 ὁ πάντων ἀναισχυντότατος ἀνθρώπων
 πάντων ἀνθρώπων κακίστος
 οἱ ἄλλοι ἅπαντες
 ἄλλη ἡμέρα
 ἄλλος τόπος
 ἄλλοι ἄνθρωποι
 ἄλλη νύξ
 ὁ χρόνος ὁ παρών
 ἡ πόλις ἡμῶν

II. Előbb párosítsa, majd foglalja mondatba a kifejezéseket!

- (a) délután/este (1) ἡμέρας
 (b) nyáron (2) νυκτός
 (c) tavasszal (3) δείλης
 (d) nappal (4) μεσημβρίας
 (e) délben (5) ἐσπέρας
 (f) este (6) θέρους
 (g) éjjel (7) ἤρος
 (h) télen (8) χειμῶνος

III. Bontsa elemeire a szóösszetételt a minta szerint!

φιλόδημος 2 : φίλος + δῆμος népet szerető

- φιλαθήναιος 2 φιλόκαλος 2
 φιλόανθρωπος 2 φιλόμαχος 2
 φίλιππος 2 φιλόμωμος 2
 φιλόβιβλος 2 φιλοχρήματος 2
 φιλογύνης 2 φιλοτύραννος 2

IV. Fordítsa görögre!

1. A katonák csodálják a hadvezér bátorságát.
2. A hadvezér csodálta a katonát a bátorsága miatt.
3. A király lánya lett a hadvezér felesége.
4. Manapság az emberek ritkán veszik kézbe Homérost.
5. A katonák bátor küzdelemben (= bátran harcolva) haltak meg.
6. A táborban lévő katonák nem akartak harcolni.
7. A kecske haszonállat.
8. A katonának bronz sisakja és pajza volt, mégpedig nagy.
9. Ilyen helyzetben nehéz megszólalni.
10. *Megérkeztem a szigetre.*

ὁ νεανίας	ifjú
ὁ πολίτης	polgár
ὁ δεσπότης	gazda, úr
ὁ ναύτης	hajós
ὁ κυβερνήτης	kormányos
ὁ τοξότης	íjász
ὁ ὀπλίτης	hoplita
ὁ προδότης	áruló
ὁ Πέρσης	perzsa
ὁ σαλπικτής	kürtös
ὁ ποιητής	költő
ὁ δικαστής	bíró
ὁ μαθητής	tanítvány
ὁ ὑποκριτής	színész
ἡ παρθένος	hajadon
ἡ Αἴγυπτος	Egyiptom
ἡ Δῆλος	Délos
ἡ νῆσος	sziget
ἡ ἄμπελος	szőlőtő
ἡ ὁδός	út
ἡ βίβλος	könyv
ἡ νόσος	betegség
ἡ τάφος	árok
ἡ φῆφος	szavazat
ἡ διάλεκτος	nyelvjárás

εἰς αἰεί	mindörökre
εἰς καιρόν	jókor
εἰς τὸ μέσον	középre
ἐκ τῆς οἰκίας	a házból
ἐκ τῆς χώρας	a vidékről
ἐξ Ἀθηνῶν	Athénból
ἐκ τῆς σκηνῆς	a sátorból
ἐξ ἀρχῆς	kezdetől
ἐξ οὗ	amióta
ἐκ τούτου	ezután
οἱ ἐξ δεξιᾶς	a jobbszárny

28 Ἡμῖν δοτέον – Engedtessek meg nekünk

A görög történetírók azt gondolták, hogy az eseményeket (a Sors mellett) a kiemelkedő emberek, a philipposok és alexandrosok alakítják, ezért műveikben a háborúkat vívó hadvezérek és királyok tetteit írták meg. A tettek pedig mindig a jellemből következnek, és abból magyarázhatók. Itt érintkezik a *ιστορία* az *εἰς* életrajzzal (*βίος*), amelynek tárgya egy jellem bemutatása. A jellem gyermekkorban alakul ki, ezért kap hangsúlyt a *βίος*-ban a neveltetés leírása. A régiek ugyanis úgy vélték, hogy a jellem, miután kifejlődött, már nem változik, az újnak tűnő jellemvonások nem újak, legfeljebb korábban rejtve maradtak. A jellem, mondja Plutarchos, nem csatában és ostrom közben mutatkozik meg leginkább, hanem a bölcs mondásokban és a mindennapi cselekedetekben.

Τὸν Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως βίον καὶ τὸν Καίσαρος, ὅς οὐ κατελύθη Πομπήϊος, ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ γράφοντες, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ὑποκειμένων πράξεων οὐδὲν ἄλλο προσροῦμεν ἢ παραιτησόμεθα τοὺς ἀναγινώσκοντας, ἐὰν μὴ πάντα μὴδὲ καθ' ἕκαστον ἐξειρασμένως τι τῶν περιβοήτων ἀπαγγέλλωμεν, ἀλλ' ἐπιτέμνοντες τὰ πλεῖστα, μὴ συκοφαντεῖν. οὐτε γὰρ ἱστορίας γράφομεν, ἀλλὰ βίους, οὐτε ταῖς ἐπιφανεστάταις πράξεσι πάντως ἐνεστι δῆλωσις ἀρετῆς ἢ κακίας, ἀλλὰ πρᾶγμα βραχὺ πολλάκις καὶ ῥῆμα καὶ παιδιὰ τις ἔμφασιν ἤθους ἐποίησε μᾶλλον ἢ μάχαι μυριόνεκροι καὶ παρατάξεις αἱ μέγιστα καὶ πολιορκίαι πόλεων. ὥσπερ οὖν οἱ ζωγράφοι τὰς ὁμοιότητας ἀπὸ τοῦ προσώπου καὶ τῶν περὶ τὴν ὄψιν εἰδῶν οἷς ἐμφαίνεται τὸ ἦθος ἀναλαμβάνουσιν, ἐλάχιστα τῶν λοιπῶν μερῶν φροντίζοντες, οὕτως ἡμῖν δοτέον εἰς τὰ τῆς ψυχῆς σημεῖα μᾶλλον ἐνδύεσθαι, καὶ διὰ τούτων εἰδοποιεῖν τὸν ἑκάστου βίον, ἐάσαντας ἐτέροις τὰ μεγέθη καὶ τοὺς ἀγῶνας.

ὁ ἀγὼν, ὦνος küzdelem, tusa
οἱ ἀναγι(γ)νώσκοντες az olvasók
τὸ βιβλίον, ou könyv
ὁ βίος, ou élet(mód); életrajz
βραχὺς 3 (εἷα, ὅ) rövid; jelentéktelen
ἢ δῆλωσις, εως megmutatás
ἡμῖν δοτέον + inf. meg kell nekünk adni
τὸ εἶδος, ους külső, alak, forma
ἐλάχιστα a legkevésbé
ἢ ἔμφασις, εως bemutatás; magyarázat
ἐξειρασμένως gondosan
ἐπιφανής 2 feltűnő, kitűnő
ὁ ζωγράφος, ου festő
τὸ ἦθος, εος jellem
καθ' ἕκαστον egyenként
ἢ κακία, ας rosszasság, becstelenség

λοιπός 3 megmaradt; „többi” (*névelővel*)
ἢ μάχη, ης csata
τὸ μέγεθος, ους nagyság
τὸ μέρος, ους rész(let)
μυριόνεκρος 2 sok ezer áldozatot követelő
ἢ ὁμοιότης, ητος hasonlóság
ἢ ὄψις, εως szem, tekintet
ἢ παιδιὰ, ᾗς játék, tréfa
πάντως feltétlenül, mindenképp
ἢ παρατάξις, εως hadrendállítási; csatarend
περιβόητος 2 sokat emlegetett
τὸ πλῆθος, ους sokaság
ἢ πολιορκία, ας ostrom
τὸ πρόσωπον, ου arc, tekintet
ὑποκείμενος 3 rendelkezésre álló; „ismert”

– Mozgást jelentő, vagy előidéző igék (például: küld) után a célt participium fut. fejezi ki (ami előtt gyakran áll ὥς). Tagadása οὐ.

I. Tegye ki a névelőt!

ποιητάς, στρατιαίς, ψήφους, τοξότης, νόσοις, δῆμον, μάχης, δῶρα, ποταμῶ, φυγῆς, διάλεκτον, κριτής, πολέμους, γῆς, στρατιώτας, πολίται, ὕπνοις, θηρία, θύρα, νεανίου, ιδιώτας, νῆσοι, βίβλω, ἔργα, νίκας

II. Melyik a kakukktojás, és miért?

εὐτελῶς – σωφρόνως – ὀρθῶς – συνεχῶς

III. Melyik szó illik a mondatba?

1. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· Ἀπαγγέλλετε τοῖνυν αὐτῷ, ὅτι (μάχης – μάχην – μάχης) δεῖ πρῶτον.
2. Οἱ μὲν δὴ στρατιῶται (Ξενοφῶντα – Ξενοφῶντος – Ξενοφῶντι) ἐνεκάλουν, ὅτι οὐκ εἶχον τὸν μισθόν.
3. Οἱ Κρῆτες διετέλουν χρώμενοι τοῖς τῶν πολεμίων [sc. τῶν Περσῶν] (τοξεύματα – τοξευμάτων – τοξεύμασι).
4. Ἐκ τούτου ἡρέθησαν (ἄρχοντες – ἄρχοντας) ἀντὶ μὲν Κλεάρχου Τιμασίων Δαρδανεύς, ἀντὶ δὲ Σωκράτους Ξανθικλῆς Ἀχαιός.
5. (Ξενοφῶντα – Ξενοφῶντος – Ξενοφῶντι) δὲ κατηγόρησάν τινες φάσκοντες παῖεσθαι ὑπ' αὐτοῦ.

IV. Fordítsa görögre!

1. Álmában ölték meg (ἀποθνήσκω). 2. A katonák közül nem kevesen átkeltek a folyón. 3. Az athéniak tábora tíz stadion távolságra volt (ἀπέχει + gen.) Korinthostól. 4. Miután meghallotta ezeket, a hadvezér gyorsan a folyóhoz vezette a katonákat. 5. Míg az athéniak a folyóhoz mentek, a spártaiak megtámadták őket. 6. Az athéniak, bár kevesen voltak, megtámadták a spártaiakat. 7. *Mire vártam?* (περιμένω) 8. *Bejött. Leült. Várt. Láttá, mi van előtte. Egy könyv.* 9. A hadvezér énekelni kezdett, a katonák pedig hallgatták az énekét. 10. A katonák tudják, hogy a hadvezér beteg.

ὁ κόλαξ	hízelgő
ὁ κῆρυξ	hírnök
ὁ φύλαξ	őr
ὁ χάραξ	sánc
ὁ ἰέραξ	sólyom
ἡ νύξ	éjszaka
ἡ σάλπιγξ	kürt
ἡ φάλαγξ	phalanx
ὁ ἄραφ	arab
ὁ κλώψ	tolvaj
ὁ γύψ	keselyű
ἡ σανίς	korlát
ἡ λαμπάς	fáklya
ἡ κνημὶς	lábvért
ἡ ἐλπὶς	remény
ἡ ἀσπίς	pajzs
ἡ πατρίς	haza
ἡ χάρις	báj
ὁ/ἡ ὄρνις	madár
ἡ ἐσθής	ruha
ἡ ὁμοιότης	hasonlóság
ἡ ὠμότης	nyersség
ἡ λαμπρότης	ragyogás
ὁ γέλως	nevetés
ὁ τεθνεὺς	halott

ἐν τῇ νήσῳ	a szigeten
ἐν Δελφοῖς	Delphoiban
ἐν τῇ Ἑλλάδι	Hellasban
ἐν τῷ θαλάμῳ	a hálószobában
ἐν τῷ τρίποδι	a tripuszon
ἐν τοῖς Ἑλλησι	a görögök közt
ἐν αὐτοῖς	köztünk, náluk
ἐν τῇ ἀγορᾷ	a piacon
ἐν τῷ ποταμῷ	a folyóban
ἐν τῷ πολέμῳ	háborúban
ἐν τῇ νυκτί	éjszaka
ἐν δεξιᾷ	jobb oldalon
ἐν ἄκρῳ	a végén

29 Μήτε ἄλλου ἀληθεύοντος ἤκουσεν – Sem igaz tanútól nem hallotta

Nagy Sándor hódításaival új vidékek tárultak a történetírók elé. A király közülük is vitt magával keleti hadjárataira, hogy a győztes csaták emlékét megörökítsék, és az újonnan megismert népek különös szokásait leírják. Az udvari történetírók mellett Alexandros több hadvezére, így például Ptolemaios is leírta a hadjáratokat, s ezek keretében saját tetteit. De a katonák száraz beszámolóinál kelendőbbek voltak a színes népleírások. Messziről jött ember azt mond, amit akar, tartja a szólás, sőt az írók egy része még csak el sem ment meséi színhelyére. A helyszín felkeresése (autopsia) és az oknyomozás helyett a képzeletre bízta magukat, tarka történeteiket mégis sokan olvasták. Lukianos, a csipkelődő satíráíró szerint e nagyotmondó utazók őse Odysseus volt.

Κτησίας ὁ Κτησιόχου ὁ Κνίδιος συνέγραψεν περὶ τῆς Ἰνδῶν χώρας καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς ἃ μὴτε αὐτὸς εἶδεν μὴτε ἄλλου ἀληθεύοντος ἤκουσεν. ἔγραψε δὲ καὶ Ἰαμβοῦλος περὶ τῶν ἐν τῇ μεγάλῃ θαλάττῃ πολλὰ παράδοξα, γινώριμον μὲν ἅπασι τὸ φεῦδος πλασάμενος, οὐκ ἄτερπῇ δὲ ὅμως συνθεῖς τὴν ὑπόθεσιν. πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τὰ αὐτὰ τούτοις προελόμενοι συνέγραφαν ὡς δὴ τινὰς ἑαυτῶν πλάνους τε καὶ ἀποδημίας, θηρίων τε μεγέθη ἱστοροῦντες καὶ ἀνθρώπων ὠμότητος καὶ βίων καινότητος· ἀρχηγὸς δὲ αὐτοῖς καὶ διδάσκαλος τῆς τοιαύτης βωμολοχίας ὁ τοῦ Ὀμήρου Ὀδυσσεύς, τοῖς περὶ τὸν Ἀλκίνοον διηγούμενος ἀνέμων τε δουλείαν καὶ μονοφθαλμούς καὶ ὠμοφάγους καὶ ἀγρίους τινὰς ἀνθρώπους, ἔτι δὲ πολυκέφαλα ζῶα καὶ τὰς ὑπὸ φαρμάκων τῶν ἐταίρων μεταβολάς, οἷς πολλὰ ἐκεῖνος πρὸς ἰδιώτας ἀνθρώπους τοὺς Φαίακας ἐτερατεύσατο.

ἢ ἀποδημία, ας külföldön időzés
ὁ ἀρχηγός, οὔ kezd(eményez)ő
ἄτερπής 2 kellemetlen
ἢ βωμολοχία, ας ámtás
γινώριμος 2 ismert
ὁ διδάσκαλος, ου tanító
ἢ δουλεία, ας szolgaság
τὸ ζῶον, ου élőlény
τὸ θηρίον, ου vadállat
ὁ ἰδιώτης, ου itt: tudatlan
ὁ Ἰνδός, οὔ ind(iai)
ἢ καινότης, ητος újság, különösség
Κνίδιος 3 knidosi
ἢ μεγάλη θάλαττα óceán

μονόφθαλμος 2 egyszemű
ὅμως mégis
παράδοξος 2 különös, furcsa
ἢ πλάνη, ης bolyongás, utazás
τὰ παρ(ὰ) αὐτοῖς dolgalk, szokásaik
οἱ περὶ τὸν Ἀλκίνοον Alkinoos udvara
πολυκέφαλος 2 sokfejű
ἢ ὑπόθεσις, εως alaptétel; tárgy
οἱ Φαίακες, ων phaiákok
τὸ φάρμακον, ου itt: varázsital
τὸ φεῦδος, ους hazugság
ἢ ὠμότης, ητος nyersesség, vadság
ὠμοφάγος 2 nyers húst evő

– Az omikron tövű melléknevekből a -της, -τητος képzővel nőnemű elvont főnév hozható létre: καινότης, ὠμότης.

– Személyek közelebbi meghatározására szolgál hátravetett birtokos jelzői formában az apa nevének gen.-a névelővel (odaértendő, hogy fia/lánya). Hasonló szerepű lehet a földrajzi névből képzett melléknév.

– τὰ αὐτὰ τούτοις: a ὁ αὐτός *ugyanaz* mellett dativusban áll, amivel vmi azonos.

I. Előbb párosítsa, majd foglalja mondatba a kifejezéseket!

(a) egész nap	(1) τῇ ὑστεραίᾳ
(b) abban a	(2) χειμῶνος
hónapban	ἀρχομένου
(c) a tél kezdetén	(3) ἅμ' ἔω
(d) hajnalban	(4) μετὰ τὰ Τρωϊκά
(e) a trójai	(5) ἄνὰ πᾶσαν
háború után	τὴν ἡμέραν
(f) akkoriban	(6) ἐν τῷ τότε
(g) másnap	(7) τὸ νῦν
(h) most	(8) ἐκείνου τοῦ μηνός

II. Melyik elöljárószó illik a mondatokba?

- (Ἐκ – Μετὰ – Περὶ) τούτου οἱ μὲν (σὺν – ἄμφι – μετὰ) Κλέανδρον ἡρίστων· τὴν δὲ στρατιὰν συνήγαγε Ξενοφῶν καὶ συνεβούλευε πέμψαι ἄνδρας (πρὸς – ἄμφι – εἰς) Κλέανδρον παραιτησομένους (ἄμφι – περὶ – ὑπὸ) τῶν ἀνδρῶν.
- Πορευόμενοι δὲ (ἐν – εἰς – διὰ) ταύτης τῆς χώρας ἀφικνοῦνται (εἰς – ἐπὶ – κατὰ) τὸν Μάσκαν ποταμόν.
- Δοκεῖ δέ μοι ἄνδρας ἐλθόντας (διὰ – πρὸς – μετὰ) Κύρον οἵτινες ἐπιτήδευοι (ἀπὸ – μετὰ – σὺν) Κλεάρχῳ ἐρωτᾶν ἐκείνον τί βούλεται ἡμῖν χρῆσθαι.

III. Fordítsa görögre!

- A katona látja, hogy a hadvezér haldoklik.
- A körülményeinkre akarlak benneteket emlékeztetni (ἀναμνησαι + gen.).
- Xerxés a perzsák királya (βασιλεύω).
- Xerxés volt a perzsák királya.
- A marathóni csatában az athéniaiak legyőzték (νικάω) a perzsákat.
- Az athéniaiak gyakran arattak győzelmet a perzsákon.
- Nem tudják, hol vagytok.
- Ezt meghallván a katonák is el akartak menekülni.
- A katonák mindig bátran harcoltak, és mindig győztek.
- Itt nem csálnak* (ψεύδω).

τὸ ὑπόδημα	saru
τὸ ἀνάλωμα	költség
τὸ ἰδίωμα	sajátosság
τὸ δυστύχημα	kudarc
τὸ στράτευμα	hadsereg
τὸ ἐπίθημα	fedél
τὸ ἀδίκημα	jogsértés
τὸ ἀξίωμα	megbecsülés
τὸ οἶκημα	ház
τὸ φήφισμα	határozat
τὸ ὄνομα	név
τὸ σῶμα	test
τὸ ῥέυμα	áradás
τὸ σῆμα	jel
τὸ ῥῆμα	mondás
τὸ πρᾶγμα	tett
τὸ βῆμα	emelvény
τὸ πνεῦμα	lélegzet
τὸ τραῦμα	seb
τὸ χρῶμα	szín
τὸ δρᾶμα	cselekvés
τὸ γράμμα	betű
τὸ δέσμα	kötés
τὸ στόμα	száj
τὸ ἄρμα	kocsi

ἐπὶ πολὺν χρόνον	hosszú ideig
ἐπὶ τοὺς Πέρσας	a perzsák ellen
ἐπὶ τὸν χάρακα	a sánchoz
ἐπὶ Καλλίου	Kallias idejében
ἐπ' εἰρήνης	béke idején
ἐφ' ἡμῖν ἐστιν	rajtunk áll
ἐπὶ κεφαλῇ	a fejére
ἐπὶ Κόρινθον	K. felé
ἐπὶ τὰς σκηνάς	a sátrak felé
ἐφ' ἄρματος	kocsin
ἐπὶ τὸ ὄρος	a hegyhez
ἐπὶ τοῦ ὄρους	a hegyen
ἐπὶ τὸ ἄκρον	a csúcra
ἐπὶ βωμῶν	az oltároknál
ἐπὶ τούτων	ebben az időben

30 Ὁ μαρτιχόρας – Az emberevő bengáli tigris

Amikor az ifjabb Kyros Kunaxánál megütközött bátyjával, nemcsak az ő seregében voltak görögök, hanem Artaxerxés táborában is. A király orvosa, a knidosi Ktésias történetírással is foglalkozott; merészen Hérodotos nyomdokán haladva *Perzsa történetet* írt, huszonhárom könyvben (*Persika*). *Földleírása*, amit a későbbi földrajztudósok mint hasznavehetetlent melőztek, hemzsegett a különös élőlényektől. Ktésias tudósított elsőként részletekbe menően Indiáról. Az *Indika* nagy feltűnést keltett az egyszeműekről, a kutyafejű emberekről és egyéb csodabogarakról szóló híradásának köszönhetően. Ktésias határozottan állította, hogy e lényeket saját szemével látta. A mű tartalmát Phótios bizánci patriarcha ismerteti. Stílusát bírálva az ókoriak Ktésiaszt fecsegőnek nevezték.

(Κτησίας λέγει) περὶ τῶν μικρῶν πιθήκων τῶν ἐχόντων οὐρὰς τετραπήχεις. καὶ περὶ τῶν ἀλεκτρυόνων τῶν μεγίστων. καὶ περὶ τοῦ ὀρνέου τοῦ φιττακοῦ, ὅτι γλῶσσαν ἀνθρωπίνην ἔχει καὶ φωνήν, μέγεθος μὲν ὅσον ἰέραξ, πορφύρεον δὲ πρόσωπον· καὶ πῶγωνα φέρει μέλανα, αὐτὸ δὲ κυάνεόν ἐστιν ὡς τὸν τράχηλον ὥσπερ κιννάβαρι· διαλέγεσθαι δὲ αὐτὸ ὥσπερ ἀνθρωπον Ἰνδιστί, ἃν δὲ Ἑλληνιστί μάθη¹, καὶ Ἑλληνιστί. (...) Καὶ περὶ τοῦ μαρτιχόρα τοῦ ἐν αὐτοῖς ὄντος θηρίου, ὡς τὸ πρόσωπον εἰκῶς ἀνθρώπων· μέγεθος μὲν ἐστὶν ὥσπερ λέων, καὶ χροῖαν ἐρυθρὸς ὡς κιννάβαρι· τρίστιχοι δὲ ὀδόντες, ὧτα δὲ ὥσπερ ἀνθρώπου, καὶ ὀφθαλμοὺς γλαυκοὺς ὁμοίους ἀνθρώπων. Τὴν δὲ κέρκον ἔχει οἷανπερ σκορπίος ὁ ἡπειρώτης, ἐν ἧ καὶ τὸ κέντρον ἔχει, μείζω² ὑπάρχουσιν³ πήχεος. ἔχει δὲ καὶ ἐκ πλαγίου τῆς κέρκου ἔνθα καὶ ἔνθα κέντρα· ἔχει δὲ καὶ ἐπ' ἄκρῳ ὥσπερ σκορπίος κέντρον.

¹ ἂν μάθη amennyiben megtanul ² μείζονα ³ ≈ οὔσαν

ἄκρος 3 legmagasabb, legszélső

ἐπ' ἄκρῳ a végén

ὁ ἀλεκτρυών, ónos kakas

γλαυκός 3 csillogó; kék, szürke

ἡ γλῶσσα, ηs nyelv

Ἑλληνιστί görögül

ἐνθα καὶ ἔνθα itt is, ott is

εἰκῶς 3 hasonló (amihez: dat.)

ἐρυθρός 3 rótv, piros

ὁ ἰέραξ, akos sólyom

Ἰνδιστί indiai nyelven

ἡ κέρκος, ou farok

τὸ κιννάβαρι, εως cinóber

κυάνεος 3 sötétkék

ὁ μαρτιχόρας, α emberevő (*tigris*)

μικρός 3 kicsi

τὸ ὀρνέον, ou madár

τὸ οὖς, ὠτός fül

ὁ ὀφθαλμός, οὔ szem

περί (+ gen.) -ről, -ről

ὁ πῆχυς, εος könyök; alkar

ὁ πίθηκος, ou majom

πλάγιος 3 ferde, oldalt lévő

ἐκ πλαγίου oldalról

πορφύρεος 3 bíborszínű

ὁ πῶγων, ωνος szakáll

σκορπίος ὁ ἡπειρώτης szárazföldi skorpió

τετράπηχυς 2 (υ) négykönyöknyi

ὁ τράχηλος, ou nyak

τρίστιχος 2 háromsoros

ἡ χροῖα, αs bőr

ὁ φιττακός, οὔ papagáj

ὡς (+ acc.) irányába, felé

– A ὅστις³ vonatkozó névmás (= hogy ὅ³) is lehet célhatározói mellékmondat kötőszava; állítmánya kijelentő módú és jövő idejű. Tagadása: μή.

I. Tegye a kifejezéseket genitívusba!

ὁ πατήρ ὁ ἡμέτερος
 ὁ ἡμέτερος μάρτυς
 μεγάλη τιμωρία
 ἐγὼ μόνος
 πολλὰ χρήματα
 αὕτη ἡ νύξ

II. Találja ki az ismeretlen szó jelentését!

ὁ πόνος πονέω
 ὁ φθόνος φθονέω
 ἡ λύπη λυπέω
 ὁ πόλεμος πολεμέω
 ἡ πίστις ἀπιστέω
 ἡ νίκη νικάω
 ἡ βοά βοάω
 δράω δράμα
 ἄδικος ἀδικέω

III. Vonja össze a mondatokat gen. abs.-t használva!

1. Οἱ στρατιῶται ἀπῆλθον. Ἡμεῖς δὲ πρὸς τὴν πόλιν ἐπορευόμεθα. 2. Ὁ στρατηγός μοι τὸν μισθὸν ἔδωκε. Ἐγὼ δ' ἀπῆλθον. 3. Οἱ ἄλλοι πολεμοῦσιν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι οὐ πολεμήσουσιν. 4. Τὸ σπράτευμα ὑπ' οὐδενὸς ἄρχεται. Οἱ δὲ στρατιῶται ποιοῦσιν ἃ ἐθέλουσιν. 5. Ὁ μὲν στρατηγὸς ἔλεξε τοιάδε. Οἱ δὲ στρατιῶται ἤκουσαν τοῦ στρατηγοῦ.

IV. Fordítsa görögre!

1. A bátor hadvezér legyőzi a nehézségeket. 2. Az alvilág bejáratát Kerberos őrizte. 3. A katona nem akar engedelmeskedni a hadvezérnek. 4. Az athéni katonák nem akartak csatázni. 5. A katonák csodálják a hadvezérüket. 6. Ez a katona bátran halt meg. 7. A csatából elmenekülő katona nem bátor. 8. Legyőzték az athéniakat. 9. A spártaiak vereséget szenvedtek (= legyőzettek) az athéniaktól. 10. Kinek hiszel? 11. Mikor érkeztek meg? (kétféleképpen)

ὁ λέων	oroszlán
ὁ ὁδοῦς	fog
ὁ γέρων	az öreg
γέρων	öreg
ὦν	(pt. ipf. m.)
ὄν	(pt. ipf. n.)
λείπων	(pt. ipf. m.)
λείφων	(pt. fut. m.)
λιπών	(pt. ao. m.)
λυθείς	(pt. ao. P. m.)
λυθέν	(pt. ao. P. n.)
πλαγείς	(pt. ao. P. m.)
πλαγέν	(pt. ao. P. n.)
τιθείς	(pt. ipf. m.)
τιθέν	(pt. ipf. n.)
διδούς	(pt. ipf. m.)
διδόν	(pt. ipf. n.)
ὁ ἐλέφας	elefánt
ὁ γίγας	óriás
λύσας	(pt. ao. m.)
λύσαν	(pt. ao. n.)
πᾶς	(m.) egész, minden
πᾶν	(n.)
ἅπας	(m.) egész, minden
ἅπαν	(n.)

κατὰ τῶν τειχῶν	a falakról
κατ' αὐτοῦ	ellene
λέγει κατὰ τινος	vki ellen szól
κατὰ τὸν νόμον	a törvény szerint
κατὰ μῆνα	havonta
καθ' ἕκαστον	egyesével
κατὰ φυλὰς	phylénként
τὰ κατὰ γῆς	a föld alatti dolgok
τὸ κατ' ἐμέ	ami engem illet
κατὰ Ξενοφῶντα	X. szerint
κατὰ κράτος	erővel
καθ' ἡμᾶς	a mi időnkben
οἱ καθ' ἡμᾶς	kortársaink
κατ' ἀλήθειαν	való(já)ban

31 Ἡ τῆς ἱστορίας χρῆσις – A történetírás haszna

Thukydidesnek egyik alapgondolata, hogy az emberi természet állandó. (A fogalom a kortárs filozófia és orvostudomány terminusa volt.) Az emberi természet háborús körülmények között világosabban mutatkozik meg a maga valóságában, mint akkor, amikor az élet a megszokott mederben folyik. Ha valaki az emberi természet megnyilvánulásait egyedi helyzetekben megfigyeli és pontosan leírja, akkor abból általános tanulságok adódnak. Ebben látja a ἱστορία hasznát Polybios is, de ő praktikusabb: munkáját kézikönyvnek szánta politikusok számára. Hogy a történetírás hasznos, Thukydides óta közhely; a Polybios-idézet jól példázza a görög történetírás egy további jellegzetességét is: a történetíró előd bírálatát.

Τῆς ἱστορίας ἰδίωμα τοῦτ' ἐστὶ· τὸ πρῶτον μὲν αὐτοὺς τοὺς κατ' ἀλήθειαν εἰρημένους, οἷοί ποτ' ἂν ᾧσι,¹ γινῶναι λόγους, δεύτερον τὴν αἰτίαν πυκνάνεσθαι, παρ' ἣν ἡ διέπτεσεν ἡ καταρωθήκη τὸ πραχθὲν ἢ ῥηθὲν· ἐπεὶ φιλῶς λεγόμενον αὐτὸ τὸ γεγονὸς ψυχάγωγε μὲν, ὠφελεῖ δ' οὐδέν· προστεθείσης δὲ τῆς αἰτίας ἔγκαρπος ἢ τῆς ἱστορίας γίνεται χρῆσις. ἐκ γὰρ τῶν ὁμοίων ἐπὶ τοὺς οἰκείους μεταφερομένων καιροὺς ἀφορμαὶ γίνονται καὶ προλήψεις εἰς τὸ προῖδέσθαι τὸ μέλλον, καὶ ποτὲ μὲν εὐλαβηθῆναι, ποτὲ δὲ μιμούμενον τὰ προγεγονότα θαρραλεώτερον ἐγχειρεῖν τοῖς ἐπιφερομένοις· ὁ δὲ καὶ τοὺς ῥηθέντας λόγους καὶ τὴν αἰτίαν παρασιωπῶν, ψευδῇ δ' ἀντὶ τούτων ἐπιχειρήματα καὶ διεξοδικοὺς λέγων λόγους, ἀναιρεῖ τὸ τῆς ἱστορίας ἴδιον· ὃ μάλιστα ποιεῖ Τίμαιος· καὶ διότι τούτου τοῦ γένους² ἐστὶ πλήρη τὰ βυβλία παρ' αὐτῷ³, πάντες γινώσκομεν.

¹οἷοί ποτ' ἂν ᾧσι: hogy milyenek voltak ²effajta, ilyenféle ³nála

ἡ αἰτία, as ok
 ἡ ἀφορμή, ἣς kiinduló pont
 τὸ γεγονός, ótos esemény
 τὸ γένος, ous nem, faj/ta
 δεύτερον: másodszor
 διεξοδικός 3 kimerítő, terjengős
 διότι: hogy
 ἔγκαρπος 2 gyümölcsöző
 εἰρημένος 3 mondott, elhangzott
 τὸ ἐπιφερόμενον, ou alkalom; feladat
 τὸ ἐπιχειρήμα, ατος támadás; érvelés
 θαρραλεώτερον bátrabban
 τὸ ἴδιον, ou sajátosság; „jellegzetesség”
 τὸ ἰδίωμα, ατος sajátosság; „kötelesség”

ὁ καιρός, οὔ helyzet, körülmények
 κατ' ἀλήθειαν való(já)ban
 οἰκεῖος 3 házi; saját
 πλήρης 2 megtelt, teli (amivel: gen.)
 ποτὲ μὲν ... ποτὲ δὲ egyszer ... máskor
 τὸ πραχθὲν, έντος cselekedet
 τὸ προγεγονός, ótos korábbi esemény
 ἡ πρόληψις, εως elképzelés
 ῥηθείς 3 kimondott, elhangzott
 τὸ ῥηθὲν, έντος szó; beszéd
 ἡ χρῆσις, εως hasznosság, haszon
 ψευδής 2 hazug, hamis
 φιλός 3 kopár, csupasz, puszta

I. Adja meg a szavak jelentését!

ἡ ὁδός – ἔξοδος, εἴσοδος, κάθοδος, μέθοδος, περιόδος, πρόσοδος, σύνοδος

II. Bontsa elemeire a szóösszetételt, és adja meg a magyar jelentését!

πολυάνθρωπος 2 πολυκέφαλος 2

πολύγλωττος 2 ἡ ὀλιγαρχία

πολύκαρπος 2 ἡ ὀλιγανθρωπία

III. Párosítsa a kifejezéseket!

(a) abban az időben	(1) κατ' ἀρχάς
(b) (egész) éjjel	(2) πρότερον
(c) korábban	(3) μέχρι δείλης
(d) napkeltekor	(4) ἐκ παίδων
(e) délutánig/estig	(5) διὰ νυκτός
(f) gyermekkoruk óta	(6) ἅμ' ἡλίῳ ἀνίσχοντι
(g) kezdetben	(7) κατ' ἐκείνον
τὸν χρόνον

IV. Fordítsa a kifejezéseket!

τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ

ταύτης τῆς νυκτός

ἅμ' ἡμέρᾳ

ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ

ἅμ' ἡρι

χειμῶνος μέσου

ἐν τρισὶν ἡμέραις

ἐν τῷ παρόντι

V. Fordítsa görögre!

1. Ezután a lakedaimóniak hadvezére felszólította az athéniakat, hogy küldjenek követeket Spártába a béke ügyében; ők pedig engedelmeskedtek. 2. Valaki dobál valakit valamivel. 3. Senki nem dobál senkit semmivel. 4. Engedelmeskedni szoktatok az athéniaknak. 5. Az álom hasonló a halálhoz. 6. A görög sereg tíz napig maradt azon a vidéken, és a tengerparton lakó barbároktól szereztek pénzt. 7. Az apa hiába kereste a könyvét, amit a fia eldugott. 8. Hol van a pénz? 9. A száműzött élete nehéz. 10. *Szép szeme van.*

ὁ πατήρ	apa
ἡ γαστήρ	gyomor
ἡ μήτηρ	anya
ἡ θυγάτηρ	lánya
ὁ ἀνὴρ	férfi, férj
ὁ θήρ	vadállat
ἡ χεὶρ	kéz
ὁ Μακρόχειρ	Hosszúkéz
ὁ μάρτυς	tanú
ὁ φῶρ	tolvaj
ὁ ῥήτωρ	szónok
ὁ Ἑλλήν	görög
ὁ βραχίων	kar
ὁ γείτων	szomszéd
ὁ ποιμήν	pásztor
ὁ δαίμων	daimón
ὁ ἡγεμῶν	vezető
ὁ χειμῶν	tél
ὁ χιτών	chitón
ὁ ἀγών	küzdelem
ὁ μῆν	hónap
εὐδαίμων	boldog
βελτίων	jobb
κακίων	rosszabb
πλείων	több
μείζων	nagyobb

οἱ μετὰ Κύρου	K. kísérete
μετὰ τοῦτον	ezután
μετὰ ταῦτα	ezután
μετὰ τὸν θάνατον	a halál után
μετ' ὀργῆς	haraggal
μετὰ τῶν δικαστῶν	a bírakkal
μετ' ἐμοῦ	velem
παρὰ νόμον	törvénytelenül
παρὰ τοὺς ἄλλους	másoknál
παρὰ τοὺς Πέρσας	a perzsákhoz
παρὰ τοῦ βασιλέως	a királytól
παρ' αὐτῶν	tőlük
παρὰ τοῦ θεοῦ	az istentől
τὰ παρ' αὐτοῖς	szokásaik

32 °Ο ὀστρακισμός – A cserépszavazás

Az atthidográfusok athéni helytörténeteket, Atthisokat írtak. A lesbosi Hellanikos írta az első Atthist, amit Thukydides is felhasznált, noha magát Hellanikost bírálta. A műfaj a negyedik századtól a harmadik század közepéig, Androtióntól Philochorosig virágzott. A terjedelmes munkák fő témája a város mythosba vesző múltja, a királyok és az előkelő családok genealogiájával; továbbá a kultuszok és a politikai intézmények ismertetése, valamint eredetük magyarázata. Az eseménytörténet, úgy tűnik, évről évre, pontosabban archónok szerint haladt az atthidográfus koráig. Az Atthisok alaphangját természetesen a hazaszeret és a hagyományokhoz való ragaszkodás, a patinás konzervativizmus adta meg. Csak töredékek maradtak ránk, mint például ez a cserépszavazásról szóló:

°Ο δὲ ὀστρακισμὸς τοιοῦτος· προεχειροτόνει μὲν ὁ δῆμος πρὸ τῆς ὀγδῆς πρυτανείας, εἰ δοκεῖ τὸ ὀστρακὸν εἰσφέρειν. ὅτε δ' ἐδόκει¹, ἐφράσσετο σάνισιν ἢ ἀγορά, καὶ κατελείποντο εἴσοδοι δέκα, δι' ὧν εἰσιόντες κατὰ φυλὰς ἐτίθεσαν τὰ ὀστρακα, στρέφοντες τὴν ἐπιγραφὴν· ἐπεστάτουν δὲ οἱ τε ἐννέα ἄρχοντες καὶ ἡ βουλὴ. διαριθμηθέντων δὲ ὅτω² πλεῖστα γένοιτο καὶ μὴ ἐλάττω ἐξακισχιλίων, τοῦτον ἔδει τὰ δίκαια δόντα καὶ λαβόντα³ ὑπὲρ τῶν ἰδίων συναλλαγμάτων ἐν δέκα ἡμέραις μεταστῆναι τῆς πόλεως ἔτη δέκα (ὑστερον δὲ ἐγένοντο πέντε), καρπούμενον τὰ ἑαυτοῦ, μὴ ἐπιβαίνοντα ἐντὸς Γεραιστοῦ τοῦ Εὐβοίας ἀκρωτηρίου. Ὑπέρβολος ἐκ τῶν ἀδόξων ἐξωστρακίσθη διὰ μοχθηρίαν τρόπων, οὐ δι' ὑποφίαν τυραννίδος· μετὰ τοῦτον δὲ κατελύθη τὸ ἔθος, ἀρξάμενον νομοθετήσαντος Κλεισθένους, ὅτε τοὺς τυράννους κατέλυσεν, ὅπως συνεχβάλαι καὶ τοὺς φίλους αὐτῶν.

¹ úgy határoztak ² < ὅστις ³ (kb.) adósságait rendezve és kintlévőségeit beszedve

ἄδοξος 2 rossz híré
τὸ ἀκρωτήριον, ou fok, kiszögellés
ὁ ἄρχων, ontos archón
δέκα tíz
ὁ δῆμος, ou (köz)nép
τὸ ἔθος, ou szokás
ἡ εἴσοδος, ou bejárat
ἐλάττων 2 kevesebb (aminél: gen.)
ἐννέα kilenc
ἐντός (+ gen.) belül
ἐξακισχιλίοι 3 (αι, α) hatezer
ἡ ἐπιγραφὴ, ἧς (a bekarcolt) felirat
τὸ ἔτος, ouς év
ἴδιος 3 saját
κατὰ φυλὰς phylénként
μετὰ τοῦτον ezután

ἡ μοχθηρία τρόπων jellemhiba
ὀγδοος 3 nyolcadik
ὅτε amikor
ὁ ὀστρακισμός, οὐ cserépszavazás
τὸ ὀστρακον, ou cserépdarab
τὸ ὀστρακον εἰσφέρειν szavazni
πέντε öt
ἡ πρυτανεία, ας prytaneia (a hivatali év
35/36 napos egysége)
ἡ σάνις, ἴδος korlát
τὰ ἑαυτοῦ „a vagyontát”
τὸ συνάλλαγμα, ατος ügylet
ὁ τύραννος, ou tyrannos
ἡ ὑποφία, ας gyanú
ὑστερον később
ἡ φυλή, ἧς törzs; (kleisthenési) phylé

– A félést kifejező igék után álló μή jelentése: hogy; a μή οὐκ jelentése: hogy nem. A mellékmondat coniunctivus vagy optativus módú állítmányát jövő idővel fordítjuk.

I. Tegye dativusba!

μικραὶ ἡδοναί
 ὁ ἐν τῇ ἀγορᾷ στρατιώτης
 οἱ πρὸ τῇ θαλάττῃ
 πᾶσα ἡ Ἑλλάς
 πᾶσα ἡ οἰκουμένη
 ὁ δῆμος ἅπας
 πᾶς ἀνὴρ
 πάντες οἱ πολῖται
 ἅπαντες Ἀθηναῖοι
 αἱ πράξεις ἅπασαι
 πάντες οἱ τεθνεῶτες

II. Melyik előjárószo illik a mondatba?

1. Ἀρξομαι δέ σοι (ἀπὸ – σὺν – ἀμφί) τῶν μικροτάτων παραδειγμάτων.
2. Ξέρξης (ἐπὶ – ἐκ – μετὰ) τῆς Ἑλλάδος ἡττηθεὶς τῇ μάχῃ ἀπεχώρει.
3. Κύρος δ' ἐπεὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, μετεπέμπετο τὸν Συένεσιν (ἀμφί – πρὸς – ἀνὰ) ἑαυτόν.
4. Οἱ (σὺν – περὶ – εἰς) Λύσανδρον τριάκοντα οἴκαδε ἀπέπλεον.

III. Melyik a kakukktojás, és miért?

μέρους – τάφρους – κράνους – ἥθους

IV. Fordítsa görögre!

1. A katonák tábornok vertek (ποιεῖν).
2. A katonák megmentették a hadvezért.
3. A legbátrabb katonát választották meg hadvezérnek.
4. A hírnök jelenti a hadvezérnek, hogy a katonák meghaltak.
5. A spártaiak, megtámadva az athéniakat, győzelmet arattak felettük.
6. Ezek voltak itt a legboldogabb emberek.
7. A katonák többsége meghalt, és a hadvezér is elesett.
8. A jó hadvezér bátran harcolva esik el.
9. A katonák egész nap harcoltak.
10. Az athéniak télen nem harcoltak.
11. Mikor történt ez?

τὸ μέγεθος	nagyság
τὸ πλῆθος	tömeg
τὸ φεῦδος	hazugság
τὸ τεῖχος	fal
τὸ σκεῦος	felszerelés
τὸ εἶδος	forma
τὸ φύχος	hideg idő
τὸ μῖσος	gyűlölet
τὸ ἥθος	jellem
τὸ ἔθος	szokás
τὸ ἔτος	év
τὸ σκάφος	hajó
τὸ μέρος	rész
τὸ γένος	származás, faj
τὸ πάθος	szenvedés
τὸ ἄνθος	virág
τὸ κράνος	sisak
τὸ ὄρος	hegy(ség)
τὸ σκέλος	láb, comb
τὸ κέρδος	nyereség
τὸ τέλος	cél
τὸ ἵχνος	nyom
τὸ κράτος	erő
τὸ ξίφος	kard
τὸ ἔθνος	nép

μέχρι θανάτου	a halálig
μέχρι τοῦδε	eddig
ὁμοῦ τῷ χρυσίῳ	az aranypénzzel
περὶ Ποτειδαίαν	P. közelében
περὶ αὐτόν	maga körül
οἱ περὶ αὐτόν	a kísérete
λέγει περὶ τινος	beszél vkiről
περὶ τῶν πολεμίων	az ellenségről
ἀγὼν περὶ τῆς ψυχῆς	élet-halál harc
περὶ τῆς νίκης	a győzelemről
περὶ ἐμοῦ	rólam
πλησίον τοῦ βωμοῦ	az oltárhoz közel

33 Μακρότατος τῶν ἱστορημένων πολέμων – A leghosszabb háború

Aristotelés tanítványa, a phaléroni Démétrios tíz évig állt Athén élén, bukása után pedig Alexandriába ment, a makedón hadvezérből egyiptomi királlyá lett Ptolemaios udvarába. Itt a király tanácsadójaként bábáskodott a könyvtár megszervezése körül. A könyvtárban működő tudósok régi és új szaktudományok kézikönyveinek sorát állították össze. A történetírás is felhasználta például a kronológiát, hiszen ennek segítségével rendszerezték a korábbi anyagot. Csak ezután írhatta meg Diodóros a maga negyven könyvnyi világkrónikáját, amelynek már a címe is árulkodó: *Történeti könyvtár*. Az eseményeket Diodóros a mitikus időktől Caesarig tárgyalta. Kompilációjának több mint a fele elveszett, a megmaradt rész mégis fontos, mert forrásait legalább tartalmukban megőrizte.

Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Πυθοδώρου Ῥωμαῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Τίτον Κοϊντίον καὶ Νίττον Μενήνιον, Ἡλεῖοι δ' ἤγαγον Ὀλυμπιάδα ἐβδόμην πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Σώφρων Ἀμπρακιώτης. ἐπὶ δὲ τούτων ἐν τῇ Ῥώμῃ Σπόριος Μαίλιος ἐπιθέμενος τυραννίδι ἀνῆρέθη. Ἀθηναῖοι δὲ περὶ Ποτίδαιαν νενικηκότες ἐπιφανεῖ μάχῃ, Καλλίου τοῦ στρατηγοῦ πεσόντος ἐν τῇ παρατάξει, στρατηγὸν ἕτερον ἐξέπεμψαν Φορμίωνα. οὗτος δὲ παραλαβὼν τὸ στρατόπεδον καὶ προσκαθήμενος τῇ πόλει τῶν Ποτιδαιατῶν συνεχεῖς προσβολὰς ἐποιεῖτο· ἀμυνομένων δὲ τῶν ἔνδον εὐρώστως ἐγένετο πολυχρόνιος πολιορκία. Θουκυδίδης δὲ ὁ Ἀθηναῖος τὴν ἱστορίαν ἐντεῦθεν ἀρξάμενος ἔγραφε τὸν γινόμενον πόλεμον Ἀθηναίοις πρὸς Λακεδαιμονίους τὸν ὀνομασθέντα Πελοποννησιακόν. οὗτος μὲν οὖν ὁ πόλεμος διέμεινεν ἐπὶ ἔτη εἴκοσι ἑπτὰ, ὁ δὲ Θουκυδίδης ἔτη δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι γέγραπεν ἐν βίβλοις ὀκτώ, ὥς δὲ τινες διαιροῦσιν, ἑννέα.

Ἀθήνησι(ν) Athénban
Ἀμπρακιώτης, ου ambrakiabeli
ἢ βίβλος, ου könyv
δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι huszonkettő
εἴκοσι ἑπτὰ huszonhét
ἐνδον belül, bent
ἐντεῦθεν innen; onnan
ἐπὶ τούτων ezalatt
εὐρώστος 2 erő
οἱ Ἡλεῖοι, ων az élisiek
ἱστορημένος 3 megöröklített
ὁ Καλλίας, ου Kallias
κατά (+ acc.) -on, -en, -ön
μακρότατος 3 leghosszabb
νενικηκώς 3 győztes
ὀκτώ nyolc

ἡ Ὀλυμπιάς, ἄδος olympiai játékok
ὀνομασθείς 3 (el)nevezett
Πελοποννησιακός 3 peloponnésosi
πολυχρόνιος 2 tartós, elhúzódó
ἡ Ποτίδαια, ας Pot(e)idaia
ὁ Ποτιδαιάτης, ου pot(e)idaiai
ἡ προσβολή, ἥς támadás
ἡ Ῥώμη, ης Róma
Ῥωμαῖος 3 római
τὸ στάδιον, ου stadion(futás)
τὸ στρατόπεδον, ου hadsereg; tábor
ὥς δὲ τινες ahogy némelyek
ἡ τυραννίς, ἰδος tyrannis (törvénytelen uralom)
ὁ ὕπατος, ου consul
ὁ Φορμίων, ωνος Phormión

– A gondoskodást, óvakodást kifejező igék után ὅπως (= hogy) vagy ὅπως μὴ (= hogy ne) kötőszó áll; a mellékmondat állítmánya jövő idejű.

I. Illesszen a mondatba participiumot a minta szerint!

Συμβουλευύ ὑμῖν καίπερ νεώτερος (εἰμί). : ὦν

1. Οἱ στρατιῶται (διώκουσιν) οὐδένα τῶν πολέμιων ἐζώγησαν. 2. Ὁ στρατηγὸς ταῦτα (εἶπεν) ἀπῆλθεν. 3. Ὁ στρατιώτης (ἀπέρχεται) εἶπεν ταῦτα πρὸς τοὺς ἄλλους. 4. Οἱ στρατιῶται ἐμάχοντο ἅμα (ἐπορεύοντο) 5. Ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἦλθεν ὥς (δουλώσει).

II. Melyik szó illik a mondatba?

1. Ἦν δὲ τοῖς μὲν ὀφθαλμοῖς ἐπικούρημα τῆς χιόνορος, εἴ τις μέλαν τι (ἔχων – ἔχον – ἐχόντων) πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπορεύετο.

2. Ἐμοὶ οὖν δοκεῖ οὐχ ὥρα εἶναι ἡμῖν καθεύδειν οὐδ' ἄμελειν ἡμῶν αὐτῶν (οὐδὲ – ἀλλὰ – μηδὲ) βουλεύεσθαι, ὅ τι χρῆ ποιεῖν ἐκ τούτων.

3. Οἱ κακοὶ οἰκονόμοι ἀναλίσκουσιν οὐκ εἰς ἃ δεῖ μόνον, (ἀλλ' ὅμως – ἀλλὰ καὶ – μέντοι) εἰς ἃ βλάβην φέρει αὐτῷ καὶ τῷ οἴκῳ.

4. Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθόντες οἱ στρατηγοὶ ἐθαύμαζον, (ὅτι – ὅτε – ὅταν) Κῦρος οὕτε ἄλλον πέμπει (σημαίνοντα – σηματοῶντα – σημῆναντα), ὅ τι χρῆ ποιεῖν, οὕτε αὐτὸς φαίνοιτο.

5. Ὑμεῖς δὲ μᾶλλον πιστεύετε τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν ὀφθαλμοῖς (ᾗ – ᾗ – ᾗ) τοῖς τούτου λόγοις.

III. Fordítsa görögre!

1. *Elfeledtem, hol születtem.* 2. *A háború után férjhez ment (γαμέομαι) a lányom.* 3. Ugyanaz a hadvezér győzte le őket. 4. Maga a hadvezér mondta, hogy ez a katona bátor. 5. Az athéni hadvezér katonái bátrabbak nálunk. 6. Nem te vagy az athéniak hadvezére, hanem ő. 7. A mi katonáink bátrak, a tieitek pedig gyávák. 8. Ez a hadvezér már nem a mi hadvezérünk. 9. Amilyen a hadvezér, olyanok a katonái. 10. *Mindenki tudja, hogy kicsodák.*

εὐήθης	becsületes, ostoba
συνήθης	(meg)szokott
δυσώδης	rossz szagú, büdös
πλήρης	teli
ἐνδεής	nélkülöző
ἐγκρατής	erős
ἄφανής	nem látható
ἄφυής	alkalmatlan
ἀκριβής	pontos
ἄτερπής	kellemetlen
ἀσφαλής	biztonságos
ἀληθής	igaz
ἄσθενής	erőtlen
εὐπρεπής	szép külsejű
εὐειδής	jó alakú
εὐγενής	nemes származású
εὐτυχής	szerencsés
δυστυχής	szerencsétlen
ἐπιφανής	feltűnő
ἐπεικής	jószívű
εὐτελής	egyszerű
πολυτελής	fényűző
ψευδής	hamis
σαφής	világos
συνεχής	folymatos

πρὸ θυρῶν	a kapu(k) előtt
πρὸ τῶν σκηνῶν	a sátrak előtt
πρὸ τοῦ πολέμου	a háború előtt
πρὸ τῆς μάχης	csata előtt
πρὸ πατρίδος	a hazáért
πρὸ τῆς πόλεως	a város előtt
πρὸς τὴν νῆσον	a sziget felé
πρὸς ἀλλήλους	egymáshoz
πρὸς αὐτόν	hozzá
πρὸς τῷ ποταμῷ	a folyónál
πρὸς ἀλλήλους	egymás ellen
πρὸς τούτοις	ezenkívül

34 Κτῆμα ἐς αἰεὶ ξύγκειται – Örök időkre szóló értéknek írtam

Kétségtelen, hogy az athéni Thukydides a legnagyobb történetírók egyike. A peloponnésosi háború történetét írta meg, amelyben Athén a Spárta vezette szövetséggel küzdött meg a Hellas fölötti hatalomért, és alulmaradt. A háborúban maga is részt vett, de egy kudarc után száműzték, és így kellő rálátással figyelhette a küzdelmet thrákiai birtokáról. A munkába, mint mondja, a háború kitörésekor kezdett bele, az eseményeket évek szerint adva elő. Mint a kortörténeti monográfiában mindig, művében sok beszéd van. Az egységes stílusú beszédek Thukydides alkotásai, s többnyire beszédpárokat alkotnak, amelyek az ellentétes véleményeket összegezik egy-egy politikai vitában. Ily módon került el Thukydides az egy nézőpontú elbeszélés buktatóit: a szofisták tanítványa volt.

Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ξυνέγραφε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων, ὥς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους, ἀρξάμενος εὐθὺς καθισταμένου¹ καὶ ἐλπίσας μέγαν τε ἔσθαι² καὶ ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων, τεκμαιρόμενος ὅτι ἀκμάζοντές τε ἦσαν ἐς αὐτὸν ἀμφοτέροι παρασκευῇ τῇ πάσῃ καὶ τὸ ἄλλο Ἑλληνικὸν ὄρωι ξυνιστάμενον πρὸς ἑκατέρους, τὸ μὲν εὐθύς, τὸ δὲ καὶ διανοούμενον. κίνησις γὰρ αὕτη μεγίστη δὴ τοῖς Ἑλλησιν ἐγένετο καὶ μέρει τινὶ τῶν βαρβάρων, ὥς δὲ εἰπεῖν καὶ³ ἐπὶ πλείστον ἀνθρώπων. τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν καὶ τὰ ἔτι παλαιότερα σαφῶς μὲν εὐρεῖν διὰ χρόνου πλῆθος ἀδύνατα ἦν, ἐκ δὲ τεκμηρίων ὧν ἐπὶ μακρότατον σκοποῦντί μοι πιστεῦσαι ξυμβαίνει οὐ μεγάλα νομίζω γενέσθαι οὔτε κατὰ τοὺς πολέμους οὔτε ἐς τὰ ἄλλα.

¹sc. πολέμου ²a létige fut. infinitivusa ³sőt

ἀδύνατος 2 nem lehetséges
ἀμφοτέρος 3 mindkettő (*együtt*)
ἀξιόλογος 2 feljegyzésre méltó
ἑκάτερος 3 mindkettő (*de külön*)
πρὸς ἑκατέρους ehhez vagy ahhoz
τὸ Ἑλληνικόν, οὐ a görögség
τὸ ἄλλο Ἑλληνικόν a többi görög
ἐπὶ μακρότατον a legmesszebbre (vissza)
ἐς αὐτόν abba (ti. a háborúba)
ἐς τὰ ἄλλα a többi dologban
εὐθύς mindjárt
κατὰ τοὺς πολέμους a háborúkat illetően

ἡ κίνησις, εως megrendítés; nyugtalanság
μέρει τινὶ egy részének
παλαιότερος 3 régebbi
ἡ παρασκευή, ἡς előkészület
οἱ Πελοποννήσιοι, ων a peloponnésosiaiak
προγεγενημένος 3 előző, korábbi
πρὸς ἀλλήλους egymás ellen
σαφῶς világosan
τὰ ἔτι παλαιότερα a még régebbi dolgok
τὰ πρὸ αὐτῶν az ezeket megelőző dolgok
ὥς εἰπεῖν úgyszólván
ὥς hogyan

– Alárendelt mellékmondatok helyett gyakran állnak melléknévi igenevek különböző „kötőszókkal”. Ezeket az igeneveket mellékmondatokkal fordítjuk. Participiummokkal álló „kötőszavak”: ὥς (hogy; *célhat.*); ἅτε (= mivel); ὥς (= abban a hiszemben); καίπερ (noha); ὥσπερ (mintha). Allhat participium a feltételes mondat előtagja helyett is.

I. Pótolja a kiesett magánhangzót! ὅτ' = ὅτε
 δ' , τ' , πάντ'(...) ἄνδρα , παρ' , γ' ,
 κατ' , ἀλλ' , καθ' , ἴν' , ὑπ' , ἐπ'
, μήθ' , ἄρ' ... , ὑφ' , ὥστ' , ἀνθ' ,
 μήτ' , μετ'

II. Fordítsa magyarral!

ἦκω ὡς ὑμᾶς :

ὁ ποταμὸς διὰ μέσης τῆς πόλεως ῥεῖ :

τί μοι ἀντὶ τούτων δώσεις; :

παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις νόμος ἦν :

ὁ μὺς μικρὸς ἐστὶ πρὸς τὸν κύνα :

μετὰ ταῦτα :

πρὸ τῆς μάχης καὶ μετ' αὐτήν :

ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν :

Δημοσθένους κατὰ Φιλίππου λόγοι :

III. Melyik szó illik a mondatba?

1. Ἐπεὶ δὲ φῶς ἐγένετο, (ἄγε – ἦγεν – ἦγαγον)
 ἕκαστος ὁ στρατηγὸς τὸν αὐτοῦ λόχον ἐπὶ κώμην.

2. Κῦρος τὸν παράδεισον (ἐκκόπτει – ἐξέκοπτεν –
 ἐξέκοψεν) καὶ τὰ βασιλεία κατέκαυσεν.

3. Ὁ δὲ Κλέαρχος καταφεύγει εἰς τὸ ἑαυτοῦ στρα-
 τευμα, καὶ εὐθὺς (παραγγέλλει – παρήγγελλε –
 παρήγγειλε) εἰς τὰ ὅπλα.

4. Τὸν μὲν ἀμφὶ τὸν χειμῶνα χρόνον ὁ Κῦρος (διά-
 γει – διῆγεν – διήγαγεν) ἐν Βαβυλῶνι ἑπτὰ μῆνας·
 τὸν δὲ ἀμφὶ τὸ ἔαρ τρεῖς μῆνας ἐν Σούσοις.

5. Καὶ ταύτη τῇ ἡμέρᾳ ἀφικνεῖται ὁ στρατηγὸς χρή-
 ματα (διδούς – δώσων – δούς) τῷ στρατεύματι.

IV. Fordítsa görögrel!

1. Ki jön itt? 2. Hová (ποι) megy? 3. Mit kell most
 csinálni? 4. Mit lehet tenni ilyen körülmények kö-
 zött? 5. Miféle küzdelemre készülődnek a szóno-
 kok? 6. Hová megy a hadvezér? 7. Ki mondta ezt?
 8. Miért mondta ezt a hadvezér? 9. Hány katona
 volt jelen (παρεῖναι)? 10. Honnan (πόθεν) jöttél?
 11. Odaadtad a zsoldot a katonáknak?

ἡ οἰκησις	lakás
ἡ γένεσις	születés
ἡ δύναμις	képesség
ἡ πρόδοσις	előleg
ἡ ὑπόθεσις	feltevés
ἡ πρόληψις	elképzelés
ἡ δῆλωσις	megvilágítás
ἡ παρατάξις	mellérendezés
ἡ ἔμφασις	bemutatás
ἡ κίνησις	mozdítás
ἡ σίτησις	étkezés
ἡ αἴσθησις	érzékelés
ἡ βούλησις	kívánság
ἡ τίμησις	kárpótlás
ἡ διόρθωσις	javítás
ἡ μάθησις	tanítás
ἡ διάβασις	átkelés
ἡ πρόκλησις	felszólítás
ἡ κτήσις	birtoklás
ἡ πρᾶξις	tevés, tett
ἡ χρήσις	haszon
ἡ τάξις	hadrend
ἡ φύσις	természet
ἡ ὄψις	látás
ἡ πόσις	korty

οἱ σὺν αὐτῷ	a vele lévők
σὺν πόνῳ	fáradtsággal
σὺν γέλῳτι	nevetve
ὑπὲρ δύναμιν	erőn felül
ὑπὲρ τῶν φίλων	a barátokért
ὑπὲρ σου	érted, miattad
ὑπὸ τὸ σπήλαιον	a barlangba
ὑπὸ φόβῳ	a félelem által
ὑπὸ θεῶν	az istenek által
οἱ ὑφ' αὐτῷ	az alárendeltjei
ὑφ' ὑμῶν	álatatok
ὑφ' οὗ	aki által
ὡς βασιλέα	a királyhoz
ὡς ὑμᾶς	hozzátok
ὡς ἑαυτὸν	magához

35 Οὐδεὶς ὅστις οὐχ ἱστορίαν συγγράφει – Történetírók mindenütt

Jól mondta Hérakleitos, hogy a háború mindenek atyja, hisz a mostani háború óta is lám, hogy elszaporodtak a történetírók: mindenütt Thukydideésekbe, Hérodotosokba és Xenophónokba botlik az ember. Csakhogy ezek a mostaniak nem tudják, *hogyan kell történelmet írni* — állapítja meg Lukianos, és úgy dönt, segít. A jó tanácsnak, mondja, két feladata van: megmondja, mit tegyél, és mit kerülj. Ezután kíméletlenül mutatja be kortársain mindazt, amit kerülni kell. Ezek a rossz történetírók ugyanis, mondja, tehetségtelen utánczók: nem azt utánozzák, amit kell. (Utánczáson itt az elődökkel való versengést és a példakép utánzását kell érteni, nem pedig a valóságot.) A csúfolódás után szavához híven tanácsokat is ad, mégpedig olyanokat, amelyeket a példaképek tanulmányozásából szűrt le.

Ἐτερος δὲ Θουκυδίδου ζηλωτῆς ἄκρος, οἷος εὖ μάλα τῷ ἀρχετύπῳ εἰκασμένος, καὶ τὴν ἀρχὴν ὡς ἐκείνος σὺν τῷ ἑαυτοῦ ὀνόματι ἤρξατο, χαριεστάτην ἀρχῶν ἀπασῶν καὶ θύμου τοῦ Ἀττικοῦ ἀποπνεύουσιν. ὅρα γάρ· «Κρεπέρηρος Καλπουρνιανὸς Πομπηίουπολίτης συνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Παρθυαίων¹ καὶ Ῥωμαίων, ὡς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους, ἀρξάμενος εὐθὺς συνισταμένου.» ὥστε μετὰ γε τοιαύτην ἀρχὴν τί ἂν σοι τὰ λοιπὰ² λέγοιμι – ὅποια ἐν Ἀρμενίᾳ ἐδημηγόρησεν τὸν Κερκυραῖον αὐτὸν ῥήτορα παραστησάμενος³, ἢ οἷον Νισιβηνοῖς⁴ λοιμὸν τοῖς μὴ τὰ Ῥωμαίων αἰρουμένοις ἐπήγαγεν παρὰ Θουκυδίδου χρησάμενος ὅλον ἄρδην πλὴν μόνου τοῦ Πελασγικοῦ καὶ τῶν τειχῶν τῶν μακρῶν, ἐν οἷς οἱ τότε λοιμώξαντες ὤκησαν; τὰ δ' ἄλλα καὶ ἀπὸ Αἰθιοπίας ἤρξατο, ὡς τότε, καὶ ἐς Αἰγυπτὸν κατέβη καὶ ἐς τὴν βασιλείῳ γῆν τὴν πολλήν⁵, καὶ ἐν ἐκείνῃ γε ἔμεινεν εὖ ποιῶν. ἐγὼ γοῦν θάπτοντα ἔτι αὐτὸν καταλιπὼν τοὺς ἀθλοῦς Ἀθηναίους ἐν Νισίβι ἀπῆλθον ἀκριβῶς εἰδὼς καὶ ὅσα ἀπελθόντος⁶ ἐρεῖν ἔμελλεν.

¹οἱ Παρθυαῖοι pártusok ²a többit ³színre léptetve ⁴Νισιβηνός Nisibis lakosa ⁵a perzsa király birodalmának nagy részére ⁶sc. ἐμοῦ

ἄθλιος 3 szerencsétlen
ἀκριβῶς εἰδὼς pontosan tudva
ἄκρος 3 szélsőséges
ἄρδην egészen, teljesen
τὸ ἀρχέτυπον, ου az eredeti
ἡ γῆ, γῆς föld; ország
ἐγὼ γοῦν én bizony
τὸ θύμον, ου kakukkfű(vel és mézzel kevert ital, az attikai szegények csemegéje)
εἰκασμένος 3 hasonló (+ dat.)
εὖ μάλα teljesen
ὁ ζηλωτής, οὐ utánczó
ὁ λοιμός, οὐ járvány
οἷος 3 milyen
ὅποῖος 3 milyen

ὅρα γάρ figyeld csak
παρά (+ gen.) -tól, -től
Πελασγικός 3 pelazg
τὸ Πελασγικόν az Akropolis falai
πλὴν (+ gen.) kivéve
τὰ ἄλλα egyébként
τὰ Ῥωμαίων a rómaiak ügye
τὸ τεῖχος, ους fal
τὰ μακρὰ τεῖχη (Athént a kikötővel összekötő) hosszú falak
τί ἂν λέγοιμι miért mondanám el
τότε akkor
οἱ τότε az akkori (emberek)
χαριέστατος 3 legbájosabb
ὥστε „no mármost”

I. Melyik a kakukktojás, és miért?

λοιπόν – ἀγγεῖλαν – ἐλπίσαν – βαλόν

II. Párosítsa a megadott szavakat a magyar jelentésükkel!

(a) földrajz	(1) μισογύνης
(b) dárdavivő	(2) σύνδουλος
(c) rabszolgatárs	(3) προδότης
(d) gyermekvezető; nevelő	(4) δορυφόρος
(e) tengeri csata	(5) αὐτόγραφος
(f) nőgyűlölő	(6) παιδαγωγός
(g) saját kezűleg írott	(7) νομοθέτης
(h) áruló	(8) γεωγραφία
(i) törvényhozó	(9) ναυμαχία

III. Fordítsa le többféleképpen a szerkezeteket!

1. ἀποθανόντος τοῦ βασιλέως
2. ἀποροῦντος τοῦ στρατηγοῦ
3. τούτων ἀγγελθέντων
4. τοῦ στρατεύματος νενικημένου
5. πείθοντος τοῦ Θεμιστοκλέους
6. στρατηγοῦντος τοῦ Κίμωνος
7. τοῦ ἐπιγενομένου χειμῶνος

IV. Fordítsa görögre!

1. Nem tudom, mikor halt meg a hadvezér. 2. Nem tudom, vajon ezek a katonák spártaiak vagy athéniaiak (πότερον – ἤ). 3. Úgy tűnt, egy katona sem tudja, hol a hadvezér. 4. A hadvezér tudja, hogy a katonái bátrak. 5. Elmondta neked, hogy milyen úton jöttek? 6. A katonák megkérdezték, vajon kapnak zsoldot, vagy nem. 7. A hírnök azt mondta, nem tudja, hol van a hadvezér. 8. A követek jelentették a királynak, miért jöttek. 9. Azt mondta, hogy még nem hallotta őt énekelni.

ἡδύς 3	kellemes
θρασύς 3	vakmerő
βαρύς 3	nehéz
γλυκύς 3	édes
δασύς 3	szőrös
βραχύς 3	rövid
ὁ/ἡ σῦς	disznó
ὁ ἰχθύς	hal
ἡ πίτυς	fenyő
ἡ ἰσχύς	erő
ἡ ὀφρύς	szemöldök
τὸ ἄστυ	város
ὁ πῆχυς	könyök
ὁ βασιλεύς	király
ὁ ἱερεύς	pap
ὁ γονεύς	szülő
ὁ ἵππεύς	lovas
ὁ γραφεύς	írnok
ὁ συγγραφεύς	történetíró
ὁ γραμματεύς	jegyző
ὁ ἑρμηνεύς	tolmács
ὁ φαρμακεύς	méregkeverő
ὁ φονεύς	gyilkos
ὁ νομεύς	pásztor
ὁ γναφεύς	ványoló

ἀμφὶ ἄγορὰν πλήθουσιν
 ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν
 ἀνὰ πᾶσαν τὴν Αἰγύπτου
 ὁδόντα ἀντὶ ὁδόντος
 ἀντὶ πολέμου εἰρήνην
 ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου
 ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας
 δι' εἰσόδων
 εἰς γυναῖκας ἐμπίπτει
 εἰς τοὺς δισχιλίους
 ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου
 ἐν (ταῖς) σπονδαῖς
 ἐν δέκα ἡμέραις

36 Μετὰ δὲ ταῦτα – Ezt követően

Xenophón Thukydídés utolsó mondatához kapcsolta *Görög történetét*, a *Hellénikát*. Thukydídés műve ugyanis a háború huszadik évében megszakad, noha a műből kiderül, hogy Thukydídés megérte a Spártával kötött megalázó békét, és megértette, hogy a vereség az athéni birodalom végét jelenti. Idővel azonban a korábban lényegesnek tűnő dolgok mellékessé, a mellékeseknek látszók pedig jelentősekké váltak, ezért valószínű, hogy átírta a korábban megírt részeket. Nem Xenophón volt az egyetlen, aki Thukydídés nyomába lépett, hiszen Theopompos *Hellénikája* is az ő művét folytatta, és papíruszon előkerültek egy harmadik folytatató töredékei is. A történetíró előd munkájának folytatása, a folyamatos történetre való törekvés a görög történetírás egyik sajátossága.

Μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον ἦλθεν ἐξ Ἀθηνῶν Θυμοχάρης ἔχων ναῦς ὀλίγας· καὶ εὐθὺς ἐναυμάχησαν αὖθις Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀθηναῖοι, ἐνίκησαν δὲ Λακεδαιμόνιοι ἡγουμένου Ἀγησανδρίδου. μετ' ὀλίγον δὲ τούτων Δωριεὺς ὁ Διαγόρου ἐκ Ῥόδου εἰς Ἑλλάσποντον εἰσέπλει ἀρχομένου χειμῶνος τέτταρσι καὶ δέκα ναυσὶν ἅμα ἡμέρα. κατιδὼν δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων ἡμεροσκόπος ἐσήμηνε τοῖς στρατηγοῖς. οἱ δὲ ἀνηγάγοντο ἐπ' αὐτὸν εἴκοσι ναυσὶν, ἃς ὁ Δωριεὺς φυγὼν πρὸς τὴν γῆν ἀνεβίβαζε τὰς αὐτοῦ τριήρεις, ὥς ἦνοιγε, περὶ τὸ Ῥοίτειον. ἐγγὺς δὲ γενομένων τῶν Ἀθηναίων ἐμάχοντο ἀπὸ τε τῶν νεῶν καὶ τῆς γῆς μέχρι οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν εἰς Μάδυτον πρὸς τὸ ἄλλο στρατόπεδον οὐδὲν πράξαντες. Μίνδαρος δὲ κατιδὼν τὴν μάχην ἐν Ἰλίῳ θύων τῇ Ἀθηνᾷ, ἐβοήθει ἐπὶ τὴν θάλατταν, καὶ καθελκύσας τὰς ἑαυτοῦ τριήρεις ἀπέπλει, ὅπως ἀναλάβοι τὰς μετὰ Δωριέως.

ἅμα ἡμέρα kora reggel
ἀπὸ τῶν νεῶν a hajókról
ἀπὸ τῆς γῆς a partról
αὖθις ismét
ἐγγὺς közel, közelbe(n)
εἰς Ἑλλάσποντον a Hellésponτος felé
ἐκ Ῥόδου Rhodosról
ἐν Ἰλίῳ Ilionban (= *Trójában*)
ἐπ' αὐτόν ellene
ἐπὶ τὴν θάλατταν a tenger felé
ὁ ἡμεροσκόπος, ou nappali őrsem
μετὰ ταῦτα ezután
μετ' ὀλίγον τούτων kevéssel ezután

μετὰ Δωριέως Dórieusszal
αἱ μετὰ Δωριέως Dórieus triérései
μέχρι amíg
ἡ ναῦς, νεώς hajó
ὀλίγος 3 kevés
ὅπως hogy
περὶ (+ acc.) körül, közelében
πρὸς τὴν γῆν a szárazföld felé
Ῥοίτειον, ου (*település Trója közelében*)
τέτταρσι καὶ δέκα ναυσὶν 14 hajóval
ἡ τριήρης, ους triérés (*hadihajó*)
ὁ χειμῶν, ὦνος viharos idő; tél

– A „katonákat”, „hajókat” és hasonlókat jelentő szavak mellett álló ἄγων, ἔχων, φέρων participiumok fordíthatók így is: -val/-vel (katonákkal, hajókkal stb.).

I. Képezze az igealakokat!

λείπω ao. ind. A. pl. 2. :

στέλλω ao. coni. M. sg. 2. :

δίδωμι praet. ipf. ind. A. pl. 3. :

παιδεύω ao. ind. P. pl. 2. :

εἰμί (lenni) pr. ipf. pl. 2. :

II. Mondja görögül!

Σόκратές és a pásztorok ellen :

a király városairól :

apám anyjának a lányát :

Korinthos polgárainak disznai :

a Μύζσák ajándékai :

III. Melyik szó illik a mondatba?

1. Ὁ δ' Ἀγησίλαος (μετὰ – διὰ – ἀντί) τοῦ ἐπὶ Καρίαν
ἵεναι εὐθὺς τὰναντία ἀποστρέφας ἐπὶ Φρυγίας ἐπορεύετο.2. Οἱ Ἀθηναῖοι Φοῖνιξι καὶ Κίλιξιν ἐναυμάχησαν καὶ ἐ-
πεζομάχησαν ἄμα, καὶ νικήσαντες ἀμφοτέρω ἀπεχώρησαν
(εἰς – ἐπ' – ἐν) οἴκου.3. Ὅποσοι τῶν (κατὰ – ἀμφὶ – ὑπὲρ) βασιλέα ἀπέθνησκον
ἐν τῇ μάχῃ, Κτησίας λέγει· παρ' ἐκείνῳ γὰρ ἦν.4. Ἔρχονται παρὰ (βασιλέα – βασιλέως – βασιλεῖ) καὶ
Τισσαφέρνους κήρυκες.5. Ἡμεῖς γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἤλθομεν εἰς τὸν πόλεμον τὸν
(ἀντί – εἰς – πρὸς) Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς συμμάχους ἔ-
χοντες τριήρεις τὰς μὲν ἐν θαλάττῃ τὰς δ' ἐν τοῖς νεωρίοις
οὐκ (ἐλάττονες – ἐλάττους – ἐλαττόνων) τριακοσίων.

IV. Fordítsa görögre!

1. *Mit tud az öregúr?* (γερόντιον) *Sokat, de nem azt, amit mi.* 2. *Azt mondják, hogy a katonák három nappal később érkeztek meg.* 3. *Ma azt írtam haza, hogy egészséges vagyok* (ὕγιαίνω). 4. *Mi is szeretjük és szeretjük a könyveket – mondja –, de figyelmünket most már az élet és a lélek felé fordítjuk* (τὸν νοῦν προσέχω). *Időnk kevés, és ma nem olvashatunk annyit, amennyit óhajtanánk.* 5. *Mit lehet itt tenni?* 6. *Most nyár van.* 7. *Olvasta őt, és szereti.* 8. *Megérkeztem a zárt* (κατακεκλεισμένος 3) *kapu elé.* 9. *Miért mosolyogsz?* (μειδιάω) 10. *A tanár boldogan* (ἄσμενος 3) *mosolyog.* 11. *Nem tudják, hogy ki vagytok, és milyen nyelvet hallanak.*

ἡ κλείς	retesz
ἡ γραῦς	szípirtyó
ὁ βοῦς	ökör
ἡ ναῦς	hajó
ἡ χεὶρ	kéz
τὸ δόρυ	dárda
ἡ θρίξ	hajsza
τὸ ὄναρ	álom
τὸ γόνυ	térd
ἡ γυνή	asszony
ὁ Ζεὺς	Zeus
ὁ ἡ κύων	kutya
τὸ πῦρ	tűz
ἡ οἶς	juh
ἡ Ἴώ	Ió

ἀναβὰς ἐφ' ἵππον
ἐκ πολλῶν τόπων
ἐπὶ τῶν τριάκοντα
ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις
καθ' ἐκάστην ἡμέραν
κατὰ τοὺς Ἡρακλείδας
μετὰ κινδύνων
ἡ αἰτία, παρ' ἣν
περὶ τῆς εἰρήνης
πρὸς θάνατον
πρὸς τοὺς Ἀθηναίους
ὑπὲρ συναλλαγμάτων
οἱ ὑπὸ τοῖς Ἀθηναίοις
ὑπὸ δαιμόνων
ὑπὸ τοῦ ὄρνιθος

37 Tò διαφηφίζεσθαι – A bírósági szavazás

Aristotelés szellemi műhelyének terméke *Az athéni állam*. Ez az alkotmányleírás aprólékosan ismerteti az athéni bíróságok működését. Ezekből teljességgel hiányoztak a jogászok, így közvédat is csak magánember emelhetett. Az esküdtbíróságokat a per napján sorsolták a héliastések közül, akik a 30 évnél idősebb polgárokból évente kisorsolt bírák voltak. A bírák száma a vád jellegétől függött, s a perben mindkét fél önmagát képviselte. Jogi tanácsot a logographos adhatott (ha valaki igényelte és megfizette), de ő elsősorban hivatásos beszédíró volt. A megrendelt pörbeszédet az ügyfél megtanulta, és maga adta elő. Az ügyek jelentős része közvédon alapuló politikai per volt. A siker, sokszor élet vagy halál a meggyőző erőn múlt, hisz a szavazókorongokat jogilag képzetlenek tartották kezükben.

Εἰσὶ δὲ ἀμφορεῖς δύο κείμενοι ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ὁ μὲν χαλκοῦς, ὁ δὲ ξύλινος, διαιρετοὶ ὅπως μὴ λάθῃ ὑποβάλλων¹ τις φήφους, εἰς οὓς φηφίζονται οἱ δικασταί, ὁ μὲν χαλκοῦς κύριος, ὁ δὲ ξύλινος ἄκυρος, ἔχων ὁ χαλκοῦς ἐπίθημα διερρινημένον, ὥστ' αὐτὴν μόνην χωρεῖν τὴν φῆφον², ἵνα μὴ δύο ὁ αὐτὸς ἐμβάλλῃ. ἐπειδὴν δὲ διαφηφίζεσθαι μέλλωσιν οἱ δικασταί, ὁ κῆρυξ³ ἀγορεύει πρῶτον, ἂν ἐπισκῆπτωνται οἱ ἀντίδικοι ταῖς μαρτυρίαις⁴. οὐ γὰρ ἔστιν ἐπισκῆψασθαι, ὅταν ἄρξωνται διαφηφίζεσθαι. ἔπειτα πάλιν ἀνακηρύττει «ἡ τετρυπημένη τοῦ πρότερον λέγοντος, ἡ δὲ πλήρης τοῦ ὕστερον λέγοντος.» ὁ δὲ δικαστὴς λαβόμενος ἐκ τοῦ λυχνεῖου τὰς φήφους, πιέζων τὸν αὐλίσκον τῆς φήφου καὶ οὐ δεικνύων τοῖς ἀγωνιζομένοις οὔτε τὸ τετρυπημένον οὔτε τὸ πλήρες, ἐμβάλλει τὴν μὲν κυρίαν εἰς τὸν χαλκοῦν ἀμφορέα, τὴν δὲ ἄκυρον εἰς τὸν ξύλινον.

¹hogyan titkon ne dobhasson be ²„így kizárólag egy szavazókorong fér be” ³(bírósági) kikiáltó

⁴vajon kívánnak-e vádat emelni hamis tanúzásért

οἱ ἀγωνιζόμενοι, ων a pereskedők
ὁ αὐτός ugyanaz a személy
ἄκυρος 2 érvénytelen
ὁ ἀμφορεύς, έως öblös edény, amphora
ὁ ἀντίδικος, ου peres fél
ὁ αὐλίσκος, ου „csapocsk” (a korong átfúrt vagy tömör tengelye)
διαιρετός 3 elkülönített
διερρινημένος 3 átfúrt
τὸ δικαστήριον, ου bíróság
ὁ δικαστής, οὐ bíró
τὸ ἐπίθημα, ατος fedél
ἵνα μή hogy ne; nehogy
κείμενος 3 elhelyezett, odatett
ὁ κῆρυξ, υχος kikiáltó; hírnök
κύριος 3 érvényes

τὸ λυχνεῖον, ου korongtartó
ἡ μαρτυρία, ας tanúvallomás
ξύλινος 3 fa-, fából való
ὁ μὲν .. ὁ δὲ az egyik ... a másik
ὅπως μή hogy ne; nehogy
ὅταν ha; amikor (csak)
οὐκ ἔστιν nem lehet
πλήρης 2 teli; tömör (átfúratlan)
πρότερον előbb, korábban
ὁ πρότερον λέγων a vádló
τετρυπημένος 3 átfúrt
ἡ τετρυπημένη az átfúrt φῆφος
ὁ ὕστερον λέγων a vádlott
ἡ φῆφος, ου szavazókorong
ὥστε úgyhogy

– A perfectum egy cselekvés következményeként fennálló állapotot fejez ki.

I. Határozza meg a következő alakokat! Példa:

κελεύει : κελεύω = parancsolok pr. ipf. ind. A. sg. 3

μετεπέμψατο :

καταλαβείν :

κεκμηκότες :

κατειλημμένοι :

ἠύξηθη :

ἐκβήση :

II. Párosítsa a kifejezéseket!

(a) törvényhozó	(1) εἰς νόσον ἐμπίπτει
(b) az öröksége	(2) ὁ θεὸς τὸν νόμον
(c) megtalálni az igazságot	(3) εἰς τὸν Ἀδρίαν πλεῖ
(d) a közelben lakók	(4) εὐρεῖν τὴν ἀλήθειαν
(f) az Adrián hajózik	(5) ἃ ὁ πατὴρ αὐτῷ κατέλιπε
(g) megbetegszik	(6) οἱ ἐγγὺς οἰκοῦντες

III. Melyik szó illik a mondatba?

1. Τί μένομεν; Ἡ οὐκ ἐπιστάμεθα ὅτι βασιλεὺς ἡμᾶς ἀπολέσαι ἂν περὶ παντὸς ποιήσαιτο, (ὥστε – ἴνα – ὅπως μὴ) καὶ τοῖς ἄλλοις Ἑλληνσι φόβος εἴη ἐπὶ βασιλέα μέγαν στρατεύειν.
2. Ἦν δὲ, (ὅτι – ὅτε – ἅτε) ἐτελεύτα, ἀμφὶ τὰ πεντήκοντα ἔτη.
3. Ἔμοι οὖν δοκεῖ οὐχ ὥρα εἶναι ἡμῖν καθεύδειν (μηδ' – καὶ – οὐδ' – ἀλλ') ἀμελεῖν ἡμῶν αὐτῶν.
4. Καὶ ὅστις τε ὑμῶν τοὺς οἰκείους ἐπιθυμεῖ ἰδεῖν, μεμνήσθω (ἀνὴρ ἀγαθός – ἄνδρα ἀγαθὸν – ἄνδρὸς ἀγαθοῦ) εἶναι.
5. Οἱ μὲν στρατιῶται προσεδόκων τὸν Χειρίσοφον ἄγοντά τι [sc. μισθὸν] σφίσιν (ἦκοντα – ἦκειν – ἦκει)· ὁ δ' ἦγεν οὐδέν.

IV. Fordítsa görögre!

1. A görögök sok istent tiszteltek.
2. Azt kívánja, hogy beszéljek az édesapámról.
3. Az igazságosság a királyok dísze.
4. A Nílusban sok krokodil van.
5. Haspók. (= A gyomrának szolgál.)
6. Az öregeknek kevés foguk van.
7. Diogenész, mikor megkérdezték tőle, hogy mit csinál, azt mondta: Embert keresek.
8. Csalódottan (σφάλῳμαι) halt meg.
9. Hol a lovam?
10. Mit csinálok, mit csinálok? Fürödni akarok!
11. A bölcsek szerint a sok nevetés az ostobaság bizonyítéka.

τεταγμένος 3
 τετρυπημένος 3
 πεπλάσμενος 3
 πεπαιδευμένος 3
 ἱστορημένος 3
 ἀπολελειμμένος 3
 ἐκκεκαλυμμένος 3
 κατακεκριμένος 3
 προγεγεννημένος 3
 διερρινημένος 3
 ἐξειλεγμένος 3
 εἰκασμένος 3
 προσηγγεμένος 3
 ὁρωρυγμένος 3
 συνερρηκώς 3
 τετελευτηκώς 3
 μεμαθηκώς 3
 ἀκηκώς 3
 εἰδώς 3
 ἐγνωκώς 3
 εὐρηκώς 3
 εἰωθώς 3
 τεταχώς 3
 ἐστηκώς 3
 ἐωρακώς 3
 πεφηνώς 3
 μεμηνώς 3
 κεκραγώς 3
 τεθνηκώς 3
 τεθνεώς 3

λελυκέναι	λελύσθαι
λέλυκα	λέλυμαι
λέλυκας	λέλυσαι
λέλυκε(ν)	λέλυται
λελύκαμεν	λελύμεθα
λελύκατε	λέλυσθε
λελύκασι(ν)	λέλυνται

38 Εὐθέως παραχρήμα ἀποθνήσκει – A végzetes bájjal

A peloponnésosi háború huszadik évében az oligarchák megdöntötték Athénban a demokráciát. Őket támogatta Antiphón is, sőt az egész ügyet ő készítette elő, s így az oligarchák könnyen jutottak hatalomhoz. Antiphónt ugyanis egyetlen kortársa sem előzte meg kiválóságban: éppoly páratlan képességgel tudott valamit végiggondolni, mint gondolatait kifejteni. Az oligarchák bukása után Antiphónt bevádolták, elítélték és kivégezték. Védőbeszédét, amely elveszett, az ókorban a legjobb törvényszéki beszédnek tartották. Antiphón mindazonáltal saját elhatározásából sohasem lépett a nép elé, mert a tömeg előítélettel hallgatta a képzett szónokokat — éppen retorikai képzettségük miatt. Ezért mintabeszédekert írt, illetve logographosként mások számára készített beszédekert, megrendelésre.

Ἡ δὲ παλλακὴ τοῦ Φιλόνεω τὴν σπονδὴν ἅμα ἐρχέουσα ἐκείνοις εὐχομένοις ἃ οὐκ ἔμελλε τελεῖσθαι¹, ὧς ἄνδρες, ἐνέχει τὸ φάρμακον. Καὶ ἅμα οἰομένη δεξιὸν ποιεῖν πλεον δίδωσι τῷ Φιλόνεω, ἴσως ὥς, εἰ δοίη² πλεον, μᾶλλον φιλησομένη ὑπὸ τοῦ Φιλόνεω· οὐπω γὰρ ᾗδει ὑπὸ τῆς μητρὸς τῆς ἐμῆς ἐξαπατωμένη, πρὶν ἐν τῷ κακῷ ᾗδῃ ᾗν· τῷ δὲ πατρὶ τῷ ἡμετέρῳ ἔλασσον ἐνέχει. Καὶ ἐκεῖνοι ἐπειδὴ ἀπέσπεισαν³, τὸν ἑαυτῶν φονέα μεταχειριζόμενοι ἐκπίνουσιν ὕστατην πόσιν. Ὁ μὲν οὖν Φιλόνεως εὐθέως παραχρήμα ἀποθνήσκει, ὁ δὲ πατήρ ὁ ἡμέτερος εἰς νόσον ἐμπίπτει, ἐξ ἧς καὶ ἀπώλετο εἰκοσταῖος. Ἄνθ' ὧν ἡ μὲν διακονήσασα καὶ χειρουργήσασα ἔχει τὰ ἐπιχειρα ὧν ἄξια ᾗν, οὐδὲν αἰτία οὖσα – τῷ γὰρ δημοκοίνῳ τροχισθεῖσα παρεδόθη⁴ –, ἡ δ' αἰτία τε ᾗδῃ καὶ ἐνθυμηθεῖσα ἔξει⁵, ἐὰν ὑμεῖς τε καὶ οἱ θεοὶ θέλωσιν.

¹(olyanokat), amelyek nem teljesedhettek be

²ha ad

³miután elvégezték az italáldozatot

⁴átadatott ⁵(sc. elnyeri büntetését)

αἷτιος 3 okozó, bűnös
 ἀντί (+ gen.) helyett; -ért; miatt
 ἀνθ' ὧν ezekért (=büntetésül)
 δεξιός 3 jobb oldali; kedvező
 ὁ δημόκοινος, ου hóhér
 εἰκοσταῖος 3 „a huszadik napon”
 ἔλασσον kevesebbet
 ἐμός 3 enyém
 τὰ ἐπιχειρα, ὧν bér, díj; büntetés
 εὐθέως azonnal, mindjárt
 ἡμέτερος 3 miénk
 ἴσως talán, valószínűleg
 ἐν τῷ κακῷ szerencsétlenségben
 μᾶλλον még inkább

ἡ μητρὸς, ὅς mostoha(anya)
 ἡ νόσος, ου betegség
 οὐδὲν semennyire sem
 οὐπω egyáltalán nem
 ἡ παλλακὴ ἡς ágyas
 παραχρήμα abban a pillanatban
 ὁ πατήρ, πατρός apa
 ἡ πόσις, εως korty
 πρὶν mielőtt; míg ... nem
 ἡ σπονδὴ, ἡς italáldozat
 ὕστατος 3 legutolsó
 τὸ φάρμακον, ου méreg
 ὁ Φιλόνεως, εω Philoneós
 ὁ φονεύς, εως gyilkos

– Ha a μέλλω ige ragozott alakjai mellett infinitivus áll, akkor az ige azt fejezi ki, hogy a főnévi igenévbe foglalt cselekvés hamarosan bekövetkezik. Fordítása: azon van, hogy; készül; már-már; a végzet rendelése az, hogy ...

I. Mennyi? ὀγδοήκοντα : nyolcvan

δέκα	ὀκτώ
εἴκοσι	χίλιοι
τέτταρες	δισχίλιοι
δύο	μία
έννέα	ὀκτωκαίδεκα
τέτταρες καὶ δέκα	πεντεκαίδεκα
εἷς	ὀγδοήκοντα
δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι	πεντήκοντα
εἴκοσι ἑπτὰ	τριάκοντα
ένδεκα	δώδεκα
πέντε	ἑξακισχίλιοι
έννεακαίδεκα	ἑπτὰ

II. Melyik szó illik a mondatba?

- Ἀλλὰ δίδωμί σοι, ἔφη ὁ Χειρίσοφος, (ἐκότερον – ἀμφοτέρων – ὁπότερον) βούλει ἐλέσθαι.
- Ὡς δὲ εἶδον οἱ Ἕλληνες ἐγγύς τε (ὄντες – εἶναι – ὄντας) τοὺς πολεμίους καὶ παρατεταγμένους ἐπῆσαν πολὺ προθυμότερον ἢ πρόσθεν.
- Ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες, ἦδη ὑμᾶς ἐπαινῶ· ὅπως δὲ καὶ ὑμεῖς ἐμὲ ἐπαινέσετε (ἐμοὶ – ἐμοῦ – ἐμὲ) μελήσει, ἢ μηκέτι με Κύρον νομίζετε.
- Ὁ Κύρος διὰ τὸ φιλομαθῆς (ἐστί – εἶναι – ἦν) πολλὰ μὲν αὐτὸς αἰεὶ τοὺς παρόντας ἀνθρώπα, πῶς ἔχοντα τυγχάνοι, καὶ ὅσα αὐτὸς ὑπ' ἄλλων ἐρωτῶτο.
- Ἐγὼ (σε – σου – σοι) τά τε χωρία ἀποδώσω καὶ τᾶλλα ἃ ὑπεσχόμην.

III. Fordítsa görögre!

1. A spártaiak hadvezért küldtek Korinthosba, hogy ő vezesse a korinthosiakat. 2. A hadvezér azért jött, hogy békét kössön (ποιεῖν). 3. Gyorsabban jár (προτρέχω+ gen.) a nyelved, mint az eszed. 4. A hadvezér elküldött néhány katonát, hogy temessék el a halottakat. 5. Azért jöttem, hogy megkérdezzem a hadvezért, hol van a spártaiak tábor. 6. *Gyerekknek lenni jó.* 7. A hadvezér hátrahagyott néhány katonát a tábor őrizetére. 8. *Két fia ott esett el, a harctéren.* 9. *Nem nagy (ἄξιόλογος 2) költő, de azért költő.* 10. *Éjszaka ma is veszedelmes (ἐπικινδυνεύομαι) itt járkalni.*

ε	ο	∅
λειπ-	λε-λοιπ-	λιπ-
πειθ-	πε-ποιθ-	πισ-τός
εἶδ-	οἶδ-	ἰδ-
ἐλευσ-	-ηλ(ο)υθ-	ἐλ(υ)θ-
φευγ-		φυγ-
χε(υ)-	χο-ή	χυ-
ῥε-	ῥο-ή	ῥυ-
στρεφ-	ἐ-στροφ-	στραφ-
τρεφ-	τε-τροφ-	τραφ-
φθερ-	φθορ-ά	φθαρ-
βέλ-ος	βολ-ή	βαλ-
		βλη-
στελ-	στόλ-ος	σταλ-
-κτεν-	-ε-κτον-	κταν-
πει-σ-	πε-πονθ-	πα-σ-
πελ-	πόλ-ος	πλ-
-τερ-	-τορ-	-τρ-
ἐχ-, ἑξ-	σχ-	ἑξ-οχ-ος
πετ-	ποτ-ή	πτ-
ἐπ-		-σπ-
τι-θη-	θω-μός	θε-
ἰ-στη-		στα-
φη-	φω-νή	φα-
δι-δω-		δο-
λη(β)-		λαβ-
θυ-		θυ-
-νυ-		-νυ-

pr. pf. A.	M.-P.
κέκοφα	ἤγμαι
κέκοφας	ἤξαι
κέκοφε(ν)	ἤκται
κεκόφμεν	ἤγμεθα
κεκόφατε	ἤχθε
κεκόφασι(ν)	ἤγμένοι εἰσί

39 ῥᾶον τοὺς ὀδόντας ἀριθμῆσαι – Több ujja van, mint foga

Stilizáltan egyszerű attikai nyelven írt a metoikos Lysias, aki fiatalon kiköltözött Thurioiba, s ott állítólag a szicíliai Teisiasztól tanult szónokolni. Amikor Thurioiban az oligarchák kerültek hatalomra, a demokrata Lysias visszatért Athénba, ahol a családnak jól menő fegyverkészítő műhelye volt. A harmincak épp azért akarták megölni őt és fivérét, hogy vagyonukat megszerezzék. Fivérét kivégezték, Lysias Megarába szökött. A zsarnokok megbuktatása után egyiküket bevádolta testvére meggyilkolásáért. Mint metoikos nem vehetett részt a közéletben, ezért logographos lett. Egyszer egy beszédét tanulgató ügyfél reklamált nála, hogy a beszéd ugyan elsőre lenyűgözőnek tűnt, de ahányszor újraolvassa, egyre laposabb; mire Lysias, mosolyogva: Hát nem csak egyszer fogod elmondani a bírák előtt?

Ἀλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐκ εἰς ἐμὲ μόνον τοιοῦτός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἅπαντας τοὺς αὐτῷ κεχρημένους. οὐχ οἱ μὲν κάπηλοι οἱ ἐγγὺς οἰκοῦντες, παρ' ὧν προδόσεις λαμβάνων οὐκ ἀποδίδωσι, δικάζονται αὐτῷ συγκλείσαντες τὰ καπηλεία, οἱ δὲ γείτονες οὕτως ὑπ' αὐτοῦ δεινὰ πάσχουσιν ὥστ' ἐκλιπόντες τὰς αὐτῶν οἰκίας ἐτέρας πόρρῳ μισθοῦνται; ὅσους δ' ἐράνους συνείλεται, τὰς μὲν ὑπολοίπους φορὰς οὐ κατατίθουσιν, ἀλλὰ περὶ τοῦτον τὸν κάπηλον ὡς περὶ στήλην διαφθεῖρονται. τοσοῦτοι δὲ ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἀπαιτήσαντες τὰ ὀφειλόμενα ἔρχονται ὥστε οἴεσθαι τοὺς παριόντας ἐπ' ἐκφορὰν αὐτοὺς ἤκειν τούτου τεθνεῶτος. οὕτω δ' οἱ ἐν τῷ Πειραιεῖ διάκεινται ὥστε πολὺ ἀσφαλέστερον εἶναι δοκεῖν εἰς τὸν Ἀδρίαν πλεῖν ἢ τούτῳ συμβάλλειν. πολὺ γὰρ μᾶλλον ἢ ἂν δανείσθαι αὐτοῦ νομίζει εἶναι ἢ ἃ ὁ πατὴρ αὐτῷ κατέλιπεν. ἀλλὰ γὰρ οὐ τὴν οὐσίαν κέκτηται Ἑρμαίου τοῦ μυροπώλου, τὴν γυναῖκα διαφθείρας ἐβδομήκοντα ἔτη γεγонуῖαν; ἥς ἐρᾶν προσποιησάμενος οὕτω διέθηκεν ὥστε τὸν μὲν ἄνδρα αὐτῆς καὶ τοὺς υἱοὺς πτωχοὺς ἐποίησεν, αὐτὸν δὲ ἀντὶ καπήλου μυροπώλην ἀπέδειξεν. οὕτως ἐρωτικῶς τὸ κόριον μετεχειρίζετο τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἀπολάων, ἥς ῥᾶον τοὺς ὀδόντας ἀριθμῆσαι ἢ τῆς χειρὸς τοὺς δακτύλους. καὶ μοι ἀνάβητε τούτων μάρτυρες.

ὁ Ἀδρίας, ou az Adria
ἅμα τῇ ἡμέρᾳ kora reggel
ἀσφαλῆς 2 biztonságos
ὁ γείτων, onos szomszéd
ὁ δάκτυλος, ou ujj
δεινός 3 szörnyű, félelmes
ἐβδομήκοντα hetven
εἰς ἐμέ ellenem
ἡ ἐκφορά, ἄς temetés
ὁ ἐράνος, ou kölcsöntőke
ἐρωτικῶς szerelmesen
ἡ ἡλικία, ἄς életkor
τὸ καπηλεῖον, ou kiskereskedés
ὁ κάπηλος, ou kiskereskedő
τὸ κόριον, ou leányzó
ὁ/ἡ μάρτυς, uros tanú
ὁ μυροπώλης, ou illatszérárus

ἡ οἰκία, ἄς lakás
ἡ οὐσία, ἄς vagyon
τὰ ὀφειλόμενα, ὡν kölcsön
οἱ ἐν τῷ Πειραιεῖ a kikötő népe
παρ' ὧν akiktől
πολύ sokkal
πόρρῳ távol
ἡ πρόδοσις, εως előleg
πτωχός 3 koldus
ῥᾶον könnyebb
ἡ στήλη, ἡς oszlop; fordulóoszlop (a
hippodromban)
ὑπόλοιπος 2 hátralevő, hátralékos
ἡ φορά, ἄς hozzájárulás, befizetés
ἡ χεῖρ, χειρὸς kéz
ὥστε οἴεσθαι úgyhogy arra gondolhat az
ember

I. Párosítsa a kifejezéseket!

(a) tíz év(ig)	(1) κατὰ τὸν νόμον
(b) az okokat keresni	(2) πολυκέφαλα ζῶα
(c) a kilenc archón	(3) οἱ ἐννέα ἄρχοντες
(d) a törvény szerint	(4) ἔτη δέκα
(e) semmi haszna	(5) τὰς αἰτίας πυνθάνεσθαι
(f) tíz nap alatt	(6) ἐν δέκα ἡμέραις
(g) sokfejű lények	(7) ἡ ὑποφία τυραννίδος
(h) az önkényuralom gyanúja	(8) οὐδὲν ὠφελεῖ

II. Illesszen a mondatba participiumot a minta szerint!

Συμβουλευώ ὑμῖν καίπερ νεώτερος (εἰμί). : ὦν

1. Οἱ ἄνθρωποι ἅτε θνητοί (εἰσιν) ἀποθνήσκουσιν.
2. Ὁ στρατηγὸς στράτευμα (συνέλεξε) ἐπὶ τὸν βασιλέα ἦλθεν.
3. Οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν (ἔπραξαν) ἀπέπλευσαν.
4. Οἱ στρατιῶται (προσῆλθον) πρὸς τὸν ποταμὸν διέβησαν εὐθύς.
5. Ὁ στρατηγὸς οὐκ (ἐθέλει) μισθὸν δοῦναι τοῖς στρατιώταις ἔφευγεν.
6. Οἱ στρατιῶται ἔμενον ἐν τῷ στρατοπέδῳ (δύνανται) ἀπελθεῖν.
7. Οἱ στρατιῶται συνελάμβανον τὸν στρατηγὸν (φεύγει) ὥς (ἀποκτενοῦσι).

III. Melyik szó illik a mondatba?

1. Κύρος (τὸν – τὴν – τὸ) πρόφασιν ἐποιεῖτο (ὅτε – ὡς – ἐπεὶ) Πισίδας βουλόμενος ἐκβαλεῖν παντάπασιν ἐκ τῆς χώρας· καὶ ἀθροίζει ὡς ἐπὶ τούτους τό τε βαρβαρικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικὸν [sc. στράτευμα].
2. (Οὔτοι – Οὔτοι) μέν, ὦ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει· σὺ δ' ἡμῖν εἰπέ, (τί – τι) λέγεις;
3. Ἐλθὼν δὲ εἰς Δελφοὺς ὁ Ξενοφῶν ἐπήρετο τὸν (Ἀπόλλω – Ἀπόλλωνος – Ἀπόλλωνι), (τινι – τίνι) ἂν θεῶν θύων καὶ εὐχόμενος κάλλιστα καὶ ἄριστα ἔλθοι τὴν ὁδόν, (ὅν – ἣν – ὅ) ἐπινοεῖ.
4. Ἀναβαίνει οὖν ὁ Κύρος λαβὼν Τισσαφέρην ὡς φίλον καὶ τῶν Ἑλλήνων (ἔχων – ἐχόντας – ἐχόντων) ὀπλίτας (τριακοσίας – τριακοσίους).
5. Μετὰ ταῦτα ἤδη ἡλίου δύνοντος (συνεκάλεσας – συγκαλέσας) στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς ἔλεξε τοιάδε. Ἐμοί, ὦ ἄνδρες, θυομένῳ ἰέναι (ὡς – ἐπὶ – διὰ) βασιλέα (οὐκ – μὴ) ἐγίγνετο τὰ ἱερά.

IV. Fordítsa görögre!

1. Felderítőket küld mindenfelé, hogy tudják meg ((ὡς) πευσόμενος 3), mi történt. 2. A király hadvezére néhány felderítőt küldött, hogy találják ki, hol vertek táborn az athéniak. 3. *Nem tudtam, hol vagyok.* 4. *Most már tudtam, hogy hol vagyok, csak azt nem tudtam, hogy mióta vagyok itt.* 5. Nagy Sándor halála után egyik hadvezére, Ptolemaios lett Egyiptom királya. 6. Győztködték a szónokot, hogy szólaljon föl. 7. Rávették a szónokot a felszólalásra. 8. A katonák látták, hogy a hadvezér halott. 9. *Nem tudom, kicsoda a halott. Most tudom meg* (πυνθάνομαι), *hogy élt, mikor már nem él.* 10. Most mit nevettek? Mit kell ezen nevetni?

40 Μήτε ἀποκτενεῖν ἄκριτον – Az ártatlanság védelme

A peloponnésosi háborúban Athén megpróbálta leigázni Szicíliát. A flotta kifutása előtt ket-tős szentségtörés bolydította föl Athént: előkelő ifjak gúnyt űztek az eleusisi misztériumokból, és egy éjjel meggyalázták a város Hermáit. (A Hermák kultikus Hermés-fők kőoszlopon, phallosszal és felirattal.) Közülük sokakat elfogtak, így Andokidést is. Az ifjú arisztokrata úgy menekült meg, hogy föladta a bűnösöket; többségüket kivégezték. Utóbb Andokidés száműzetésbe kényszerült, és csak a háború után tért haza. Ezután mondta el védőbeszédét *A misztériumokról*, amikor a régi ügy, a Hermák megcsonkítása és a misztériumok profanizálása miatt bevádolták. Beszéde elérte célját: fölmentették. Később hűtlen követséggel vádolták meg, ekkor végleg elhagyta Athént. Neve alatt maradt fenn az *Alkibiadés elleni beszéd*.

Ἄξιον δὲ μέμφασθαι τὸν θέντα τὸν νόμον, ὃς ἐναντία τῷ ὅρκῳ τοῦ δήμου καὶ τῆς βουλῆς ἐνομοθέτησεν· ἐκαὶ μὲν γὰρ ὁμνυτε μηδὲνα μήτ' ἐξελαῖν μήτε δῆσειν μήτε ἀποκτενεῖν ἄκριτον, ἐν δὲ τῷδε τῷ καιρῷ οὔτε κατηγορίας γενομένης οὔτε ἀπολογίας ἀποδοθείσης διαφηφισαμένων κρύβδην τὸν ὁστρακισθέντα τοσοῦτον χρόνον δεῖ στερηθῆναι τῆς πόλεως. Εἴτα ἐν τοῖς τοιούτοις οἱ πολλοὺς τοὺς ἐταίρους καὶ συνωμότας κεκτημένοι πλέον φέρονται τῶν ἄλλων¹· οὐ γὰρ ὥσπερ ἐν τοῖς δικαστηρίοις οἱ λαχόντες κρίνουσιν, ἀλλὰ τούτου τοῦ πράγματος ἅπανιν Ἀθηναίους μέτεστι. Πρὸς δὲ τούτοις τῷ μὲν ἐλλείπειν τῷ δ' ὑπερβάλλειν ὁ νόμος μοι δοκεῖ· τῶν μὲν γὰρ ἰδίων ἀδικημάτων μεγάλην τιμωρίαν ταύτην νομίζω, τῶν δὲ δημοσίων μικρὰν καὶ οὐδενὸς ἄξιαν ἡγοῦμαι ζημίαν, ἐξὸν κολάζειν χρήμασι καὶ δεσμῷ καὶ θανάτῳ.

¹πλέον φέρονται τῶν ἄλλων előnyben vannak a többiekhez képest

τὸ ἀδίκημα, atos jogsértés
ἀδίκημα τὸ ἴδιον magánszemély elleni
jogsértés
ἀδίκημα τὸ δημοσίον állam elleni
jogsértés
ἄκριτος 2 ítélet nélkül(i)
ἡ ἀπολογία, as védekezés
ὁ δεσμός, ou börtön
ἐν τοῖς τοιούτοις ilyen időkb
ἐξόν amikor lehetőség van
ἡ ζημία, as büntetés
ὁ θεῖς τὸν νόμον törvényhozó

ὁ καιρός, ou alkalom
ἡ κατηγορία, as vádemelés
κρύβδην titokban; titkos-
οἱ λαχόντες a kisorsoltak (ti. bírák)
ὁ ὅρκος, ou eskü
ὁστρακισθεῖς 3 „kicserepezett” (Arany J.)
πρὸς τούτοις továbbá, ráadásul
ὁ συνωμότης, ou összeesküvő
ἡ τιμωρία, as büntetés
τοσοῦτον χρόνον oly hosszú ideig
τῷ μὲν ... τῷ δὲ egyfelől ..., másfelől
χρήμασι κολάζειν pénzbüntetéssel sújtani

– Az optativus ἄν -nal lehetőséget fejez ki (potentialitas).

– A kijelentő módú, múltidejű ige mellett az ἄν lehetetlenséget fejez ki (irrealitas). Az ἄν + praet. ipf. jelenre vonatkozó irrealitás, az ἄν + ao. pedig múltira vonatkozó irrealitás.

– A coniunctivus ἄν-nal általánosítást illetve a jövőre utalást fejez ki.

I. Állítsa párba a szinonimákat!

οὐ διαφέρει, ἀθυμεῖ, οὐκέτ' ἔστι, πορεύεται, δύναται, προσβάλλει, ἀθύμως ἔχει, οἷός τέ ἐστι, ἐπιτίθεται, τέθνηκε, ὁμοίός ἐστι, βαίνει

II. Illessze a megfelelő előjárósókat a mondatokba!

1. Οἱ Ἀθηναῖοι πολιορκούμενοι γῆν καὶ θάλατταν ἠπόρουν τί χρὴ ποιεῖν.
2. Ἀποθησκόντων ... τῇ πόλει λιμῶ πολλῶν οἱ Ἀθηναῖοι οὐ διελέγοντο εἰρήνης.
3. Οἱ Ἀθηναῖοι ἔπεμψαν πρέσβεις βασιλέα.
4. Ὁ βασιλεὺς αὐτοὺς Λακεδαιμόνα ἐκέλευεν ἰέναι.
5. Ἐγένετο ψήφισμα μὴ ἐξεῖναι τούτων συμβουλεύειν.
6. ταῦτα ἤρέθη πρεσβευτῆς Λακεδαιμόνα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός.
7. Ὁ δὲ καὶ οἱ αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέρον ταῦτα τὰς Ἀθήνας.

III. Melyik szó illik a mondatba?

1. Ἄλλοι δὲ ἦσαν ἐξακισχίλιοι (ἵππους – ἵππεῖς), ὧν Ἀρταγέρσης ἤρχεν· οὗτοι δ' αὖ (ἄντι – ἐξ – πρὸ) αὐτοῦ βασιλέως τεταγμένοι ἦσαν.
2. Ταῦτα δὲ (λέγων – λέγοντος) θορύβου ἤκουσε διὰ τῶν τάξεων ἰόντος, καὶ ἤρετο, (τίς – τις) ὁ θόρυβος εἴη.
3. Ὁ Κῦρος ὑπολαβὼν (τοὺς – τὰς) φεύγοντας (συλλέγων – συλλέξων – συλλέξας) στράτευμα ἐπολιόρκει Μίλητον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν.
4. Καὶ ἐν τούτῳ Κῦρος παρελαύνων αὐτὸς σὺν Πίγρητι τῷ (ἐρμηνεύω – ἐρμηνεῖ – ἐρμηνεύω) καὶ ἄλλοις τρισὶν ἢ τέτταρσι τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον (τὸ – τὸν) τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἴη.
5. Ἐπεὶ μέντοι (θύοντι – θυομένῳ) αὐτῷ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά, συγκαλέσας (τοὺς στρατηγούς – σὺν τοῖς στρατηγοῖς) εἶπεν.

IV. Melyik a kakukktojás, és miért?

σύν – ἐκ – ἐν – μετά

V. Fordítsa görögre!

1. A hadvezér, akit megválasztottak, gyáva.
2. Hiábavaló volt a keresés.
3. A hadvezér is ezt mondta.
4. A katona is ugyanazt (+ dat.) mondta, mint a hadvezér.
5. Azt mondta, megmondja (ἐρεῖν), hol volt.
6. Egész nap meneteltek (πορεύομαι).
7. Bátran harcolva legyőzték a barbárokat.
8. A katonáknak a megmenekülés (gen. obj.) reménye adott bátorságot.
9. Akik ezt mondták, hazudtak.
10. Akik a táborban voltak, megmenekültek.
11. *Tudják, hogy betegek.*

41 Ὁ ἀκριβέστατος ἔλεγχος – Döntő bizonyíték

Örökösödési ügyekre szakosodott a logographos Isaios, aki Lysiashoz hasonlóan metoikos volt. Isaiostól tizenegy beszédet és egy hosszabb töredéket ismerünk. Stílusát így veti össze az ókori kritikus a Lysiaséval: Hogy a kettejük közti különbség még világosabbá váljék, a festészetből veszek hasonlatot. Az egyszerű színekkel festett régi képek nem tarkállnak az összekevert színektől, hanem határozott ecsetvonásokkal vannak megfestve, és finom báj vonja be őket. Ezeket olyan képek váltották föl, amelyekre kevésbé jellemzőek a határozott kontúrok, ugyanakkor kidolgozottabbak, fény és árnyék finomítja őket, és a színek gazdag keveredése adja szépségüket. A régebbiekre hasonlít Lysias, stílusának bája és egyszerűsége miatt, míg a finomabb és művészebb kidolgozásúakra Isaios.

Ἕμεῖς μὲν τοίνυν καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ βάσανον ἀκριβέστατον ἔλεγχον νομίζετε· καὶ ὁπότεν δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι παραγένωνται καὶ δέῃ εὐρεθῆναι τι τῶν ζητούμενων, οὐ χρῆσθε ταῖς τῶν ἐλευθέρων μαρτυρίαῖς, ἀλλὰ τοὺς δούλους βασανίζοντες, οὕτω ζητεῖτε εὐρεῖν τὴν ἀλήθειαν τῶν γεγενημένων. Εἰκότως, ὦ ἄνδρες· σύνιστε γὰρ ὅτι τῶν μὲν μαρτυρησάντων ἤδη τινὲς ἔδοξαν οὐ τάληθῃ μαρτυρῆσαι, τῶν δὲ βασανισθέντων οὐδένες πώποτε ἐξηλέγχθησαν¹· ὥς οὐκ ἀληθῆ ἐκ τῶν βασάνων εἰπόντες. Οὗτος δ' ὁ πάντων ἀναισχυντότατος ἀνθρώπων λόγους πεπλασμένοις καὶ μάρτυσιν οὐ τάληθῃ μαρτυροῦσιν ἀξιώσει πιστεῦειν ὑμᾶς, φεύγων οὕτως ἀκριβεῖς ἐλέγχους; Ἄλλ' οὐχ ἡμεῖς, ἀλλὰ πρότερον ὑπὲρ τῶν μαρτυρηθήσεσθαι μελλόντων ἀξιώσαντες εἰς βασάνους ἐλθεῖν, τούτους δὲ φεύγοντας ἐπιδείξαντες, οὕτως οἰησόμεθα δεῖν ὑμᾶς τοῖς ἡμετέροις μάρτυσι πιστεῦειν. Λαβὲ οὖν αὐτοῖς ταυτασί τὰς μαρτυρίας καὶ ἀνάγνωθι.

¹soha nem cáfolták meg őket

ἀκριβής 2 biztos, hitelt érdemlő
ἀναισχυντότατος 3 leggyalázatosabb
ἢ βάσανος, ou kínvallatás
εἰς βασάνους ἐλθεῖν kínvall.-hoz folyamodni
ἐκ τῶν βασάνων kínvall. hatására
δημοσίᾳ közbád esetén
εἰκότως méltán
ὁ ἔλεγχος, ou bizonyíték, cáfolat
τὸ ζητούμενον, ou vitás pont

ἰδίᾳ magánvád esetén
λαβὲ καὶ ἀνάγνωθι fogd és olvasd fel
τὰ μαρτυρηθήσεσθαι μέλλοντα tanúvallo-
másban elhangzó dolgok
μὲν τοίνυν nos hát
ὁπότεν valahányszor
πεπλασμένος 3 koholt, hamis
πώποτε valaha (tag.szóval: soha)
ταυτασί ezeket itt

– A következményes mellékmondat kötőszava ὥστε (= hogy), „állítmánya” pedig infinitivus; tagadása μὴ. Ha a következmény tényleges bekövetkeztén van a hangsúly, akkor az állítmány kijelentő módú ragozott ige; tagadása οὐ. Középfokú melléknév után álló ἢ ὥστε fordítása: annál, (mintsem/semmint) hogy.

I. Oldja fel a krasisokat! Minta: τὰ ἀναλίσκόμενα = τὰ ἀναλίσκόμενα

καλὸς κάγαθός, τάληθῃ, ταῦτά, κάκεινας, ἀνὴρ, τοῦνομα, κάγώ, κάκεινος, αὐτός, ταῦτῃ, αὐτοί

II. Illesse a megfelelő elöljárószót a megfelelő helyre!

σύν — περί — μετά — εἰς — παρὰ — μετά — κατὰ — ἐπὶ

1. Οἱ Θηβαῖοι εὐθὺς τὴν μάχην ἔπεμψαν Ἀθήνας ἄγγελον ἐστεφανωμένον.
2. Οἱ μέντοι Λακεδαιμόνιοι, ἀκούσαντες αὐτοῦ, πράττειν τῶν σπονδῶν ἐκέλευον.
3. δὲ ταῦτα τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐδόκει βοηθητέον εἶναι τοὺς ὄρκους τοῖς τεθνεῶσι τε τῶν Τεγεατῶν καὶ ἐκπεπωκόσι· καὶ οὕτω στρατεύουσιν τοὺς Μαντινέας, ὥς τοὺς ὄρκους ὅπλοις ἐληλυθότων αὐτῶν ἐπὶ τοὺς Τεγεάτας.

III. Párosítsa a megadott szavakat a magyar jelentésükkel!

(a) elsőszülött	(1) ἀποχειροβίωτος
(b) hamis tanú	(2) θεόπομπος
(c) hosszú combú (vagy lábú)	(3) ψευδόμαρτυς
(d) gyarmatváros; kivándorlás	(4) ἀποικία
(e) istentől küldött	(5) πατροκτόνος
(f) fényt hozó	(6) μακροσκελής
(g) keze munkájából élő	(7) πρωταγωνιστής
(h) főszereplő	(8) πρωτότοκος
(i) apagyilkos	(9) φωσφόρος

IV. εἰταίρα — ἐτέρα

1. Ὁ γοῦν πάντων πονηρότατος ἄνθρωπος πλὴν τούτου ἐν (εἰταίρα — ἐτέρα) πόλει ὤκει.
2. Ἔστιν οὖν (εἰταίρα — ἐτέρα), Ναῖς ὄνομα, ἧς Ἀρχίας κύριός ἐστιν.
3. Οὗτοι μὲν αὐτὸν ἐπεδίωκον, ἐγὼ δὲ (εἰταίραν — ἐτέραν) ἀπελθὼν ὁδὸν ὤχόμην.
4. Οὗτος γὰρ παῖς μὲν ὢν ἐκώμαζε μεθ' ἡμέραν, ἄνηβος (εἰταίραν — ἐτέραν) ἔχων, μιμούμενος τοὺς ἑαυτοῦ προγόνους.

V. Fordítsa görögre!

1. Csak róla beszél, aki már meghalt, mint az egyetlen valakiről, aki még igazán él.
2. A beteget hazaküldték a táborból.
3. A spártaiak elküldték az athéniaiakat, akik Kimón vezetésével azért jöttek, hogy segítsenek nekik.
4. Amikor ezt meghallották (pt.), Xenophónt választották meg hadvezérnek.
5. Miután ezt meghallotta, elmenekült.
6. Az athéniaiak gyakran harcoltak velük, és gyakran le is győzték őket.
7. Nem állítom, hogy ismernek bennünket.
8. Hadvezéreké a legderekből férfiakat választották.
9. A katonák eltemették a hadvezért.
10. Az elesett katonákat eltemették (pass.).

42 Μὴ θαυμάσης – Ne csodálkozz, Fülöp!

Az athéni Isokratés a khairóneiai csata után halt meg, közel százévesen. A peloponnésosi háború alatt elveszítette vagyonát, majd mint beszédíró és szónoklattanár szerzett másikat. Alapelvét a szofistáktól vette: mivel az igazságot nem ismerhetjük meg, meg kell elégednünk a valószínűvel. Arisztokratákat nevelt szónokká, hogy a szót uralva ők uralkodhassanak a közéletben. Beszédei tanulmányozóját, mondja Dionysios Halikarnasseus, Isokratés kiváló szónokká neveli, és még a jellemét is nemesíti, így azok nemcsak családjuknak válnak hasznára, hanem városuknak is, sőt egész Hellasnak. Évekig csiszolt beszédeiben a görögök összefogását sürgette. Hellas gondjait ugyanis Isokratés szerint csak a görög városok szövetsége és a perzsa király elleni hadjárat oldhatja meg.

Καὶ μὴ θαυμάσης, ἅπερ ἐπέστειλα καὶ πρὸς Διονύσιον τὴν τυραννίδα κτησάμενον, εἰ μήτε στρατηγὸς ὦν μήτε ῥήτωρ μήτ' ἄλλως δυνάστης θρασύτερόν σοι διείλεγμαι τῶν ἄλλων. Ἐγὼ γὰρ πρὸς μὲν τὸ πολιτεύεσθαι πάντων ἀφυέστατος ἐγενόμην τῶν πολιτῶν· οὔτε γὰρ φωνὴν ἔσχον ἱκανὴν οὔτε τόλμαν δυναμένην ὄχλῳ χρῆσθαι καὶ μολύνεσθαι καὶ λοιδορεῖσθαι τοῖς ἐπὶ τοῦ βήματος καλινδουμένοις· τοῦ δὲ φρονεῖν εὖ καὶ πεπαιδεῦσθαι καλῶς, εἰ καὶ τις ἀγροικότερον εἶναι φήσῃ τὸ ῥηθὲν, ἀμφισβητῶ καὶ θείην ἂν ἑμαυτὸν¹ οὐκ ἐν τοῖς ἀπολελειμμένοις ἀλλ' ἐν τοῖς προέχουσι τῶν ἄλλων. Διόπερ ἐπιχειρῶ συμβουλευεῖν τὸν τρόπον τοῦτον, ὃν ἐγὼ πέφυκα καὶ δύναμαι, καὶ τῇ πόλει καὶ τοῖς Ἑλλησιν καὶ τῶν ἀνδρῶν τοῖς ἐνδοξοτάτοις. (...) Διὸ δικαίως ἂν με πάντες ἐπαινοῖεν, ὅτι τῇ δυνάμει ταύτῃ χρώμενος, ἦν ἔχων τυγχάνω, διατετέλεκα πάντα τὸν χρόνον πολεμῶν μὲν τοῖς βαρβάροις, κατηγορῶν δὲ τῶν μὴ τὴν αὐτὴν ἔμοι γνώμην ἐχόντων, προτρέπειν δ' ἐπιχειρῶν οὓς ἂν ἐλπίσω μάλιστα δυνήσεσθαι τοὺς μὲν Ἑλληνας ἀγαθόν τι ποιῆσαι, τοὺς δὲ βαρβάρους ἀφελέσθαι τὴν ὑπάρχουσαν εὐδαιμονίαν.

¹ sorolnám magam

ἀγροικότερος 3 vaskosabb, durvább
ἄλλως másképp; egyébként
ἀπολελειμμένος 3 elmaradott
ἀφυής 2 nem rátermett; alkalmatlan
τὸ βῆμα, ατος (*szónoki*) emelvény
οἱ ἐπὶ τοῦ βήματος καλινδούμενοι a βῆμα-n
 forgolódnók (*szónokok*)
ἡ γνώμη, ης vélemény
διό(περ) amiért; mivel
ἡ δύναμις, εως képesség, tehetség
ὁ δυνάστης, ου hatalomgyakorló
δυνάστης τῶν ἄλλων hatása van a
 többiekre
εἰ καὶ noha
ἐνδοξος 2 híres, nagyrebecsült

ἡ ὑπάρχουσα εὐδαιμονία a meglévő
 boldogság
θρασύτερον kertelés nélkül
ἱκανός 3 elegendő
ὁ ὄχλος, ου tömeg
ὁ πολίτης, ου polgár
οἱ προέχοντες τῶν ἄλλων a zöm előtt
 járók
πρὸς Διονύσιον Dionysioshoz (*Syrakusai*
tyrannosa)
πρὸς τὸ πολιτεύεσθαι a közéletre
ὁ ῥήτωρ, ορος szónok, politikus
ἡ τόλμα, ης merészség
ὁ τρόπος, ου irány(zat), életmód
τὸ εὖ φρονεῖν helyes gondolkodás
τὸ καλῶς πεπαιδεῦσθαι műveltség

I. Adja meg a szavak jelentését!

ἄδελος 2, ἄδύνατος 2, ἄκων 3, ἄνομος 2, ἄσαφής 2, ἄτιμος 2, ἄσιτος 2

II. Foglalja mondatba a következő időhatározókat!

πρὸ τῆς μάχης csata előtt

ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ezalatt

τῇ προτερείᾳ az előző napon

ἂφ' ἐσπέρας estefelé

ἐν καιρῷ a megfelelő pillanatban

III. Párosítsa a kifejezéseket!

(a) a hosszú falak	(1) οὐκ ἄγνοοῦντες
(b) a 7. olympias	(2) οὐ πολλαῖς ἡμέραις
(c) a saját nevével	(3) ὥς ἔπος εἰπεῖν
(d) elhúzódo ostrom	(4) ὀλυμπιάς ἐβδόμη
(e) úgyszólván	(5) ἔχων ναῦς ὀλίγας
(f) (ők) jól tudván	(6) τὰ μακρὰ τείχη
(g) néhány nap múlva	(7) σὺν τῷ ἑαυτοῦ ὀνόματι
(h) néhány hajóval	(8) πολυχρόνιος πολιορκία

IV. ἡ βάσανος — ὁ βάνουσος

- Ἐγὼ τοίνυν εἰς τοῦτο προθυμίας ἀφικόμεν, ἡγούμενος μετ' ἐμοῦ εἶναι καὶ ἐκ (βασάνων — βανούσων) καὶ ἐκ μαρτύρων καὶ ἐκ τεκμηρίων ὑμᾶς περὶ τοῦ πράγματος τάληθῇ πυθέσθαι.
- Ἡ βελτίστη πόλις οὐ ποιήσει (βάσανον — βάνουσον) πολίτην.
- Ταῦτα γὰρ οὐτ' ἔλεγχον οὔτε (βάσανον — βάνουσον) εἶχεν.

V. Illessze a gnómákba az odaillő szavakat!

ιατρός – ἄπειρος – ἡμισυ – ἐγκώμιον – ἡδοναῖς – μέτρον – περιφέρει

Ἡ ἀρχὴ τοῦ παντός.

Ὁ γραμμάτων οὐ βλέπει βλέπων.

..... ἐν πᾶσιν ἄριστον.

Ὁ χρόνος θυμοῦ

Οὐδεὶς ἔπαινον ἐκτήσατο.

Ὁ σοφὸς ἐν αὐτῷ τὴν οὐσίαν.

Ὑπὲρ σεαυτοῦ μὴ φράσης

VI. Fordítsa görögre!

- Kit küld a hadvezér a folyóhoz? A legbátrabb katonát.
- A hadvezér nem tudja, hol vannak a katonái.
- A hadvezér azt mondja, nem tudja, mennyi katonája van.
- Az athéniaiak számúzték a hadvezért.
- Ez nem jó hadvezér, hanem szerencsés.
- Amíg ezt mondta, ránéztem* (εἰσοράω).
- Vannak a katonák között bátrak, és vannak gyávák.
- Nemcsak a katonák bátrak, hanem a hadvezérük is.
- A katonák nem tudják, hová ment a hadvezér.
- A katonák zajongtak, amikor a hadvezér azt mondta, hogy nem tudja, hol van az a katona, aki a folyóhoz ment.

43 Ὅρκος – Az ephébosok esküje

Lykurgos Isokratés tanítványa volt, ám vele ellentétben azt vallotta, hogy Hellasban a vezető szerep Athént illeti. A khairóneiai csata után 12 évig irányította a várost. Működése alatt nőtt Athén katonai ereje; színházat építtetett, és elkészíttette a tragikus triász műveinek híres példányait. Az összes törvényszegőt elüldözte, ezért egyes szofisták azt mondták róla, hogy nem tintába, hanem halálba mártotta tollát, mikor törvényeit írta. Az igazság szenvedélyes szeretetét mutatja a *Leókratés elleni vádbeszéde* is. A vádlott a khairóneiai vereség után megszegte ephébosi esküjét, és cserbenhagyta a várost. Lykurgos a beszédben a hazaszereget dicső példáit sorolva hosszan idéz költőktől, például Tyrtaiostól, ezzel is nagyítva a bűnt. Leókratést egy szavazatkülönbséggel mentették fel.

Ὑμῖν γὰρ ἔστιν ὅρκος, ὃν ὁμνύουσι πάντες οἱ πολῖται, ἐπειδὴν εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον ἐγγραφῶσιν καὶ ἐφηβοὶ γένωνται, μήτε τὰ ἱερὰ ὅπλα καταισχυνεῖν μήτε τὴν τάξιν λείψειν, ἀμυνεῖν δὲ τῇ πατρίδι καὶ ἀμείνω παραδῶσιν. ὃν εἰ μὲν ὁμώμοκε Λεωκράτης, φανερώς ἐπιώρκηκεν, καὶ οὐ μόνον ὑμᾶς ἠδίκηκεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ θεῖον ἡσέβηκεν· εἰ δὲ μὴ ὁμώμοκεν, εὐθὺς δηλὸς ἔστι παρασκευασάμενος ὥς οὐδὲν ποιήσων τῶν δεόντων, ἀνθ' ὧν δικαίως ἂν αὐτὸν καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν θεῶν τιμωρήσαισθε. βούλομαι δ' ὑμᾶς ἀκοῦσαι τοῦ ὅρκου. λέγε γραμματεῦ.

«Οὐκ αἰσχυνῶ τὰ ἱερὰ ὅπλα οὐδὲ λείψω τὸν παραστάτην ὅπου ἂν στοιχήσω· ἀμυνῶ δὲ καὶ ὑπὲρ ἱερῶν καὶ ὁσίων καὶ οὐκ ἐλάττω παραδῶσω τὴν πατρίδα, πλείω δὲ καὶ ἀρείω κατὰ τε ἑμαυτὸν καὶ μετὰ ἀπάντων· καὶ εὐηχοῦμαι τῶν ἀει κραινόντων ἐμφρόνως καὶ τῶν θεσμῶν τῶν ἰδρυμένων καὶ οὓς ἂν τὸ λοιπὸν ἰδρῦσονται ἐμφρόνως· ἐὰν δὲ τις ἀναιρεῖ, οὐκ ἐπιτρέφω κατὰ τε ἑμαυτὸν καὶ μετὰ πάντων, καὶ τιμῶ ἱερὰ τὰ πάτρια. Ἱστορες θεοὶ Ἀγλαυρος, Ἑστία, Ἐνυώ, Ἐνυάλιος Ἄρης καὶ Ἀθηνᾶ Ἀρεία, Ζεὺς, Θαλλώ, Αὐξώ, Ἡγεμόνη, Ἡρακλῆς, ὄροι τῆς πατρίδος, πυροί, κριθαί, ἄμπελοι, ἐλάαι, συκαί.» Καλὸς γ' ὦ ἄνδρες καὶ ὁσιος ὁ ὅρκος. παρὰ τοῦτον τοίνυν ἅπαντα πεποίηκε Λεωκράτης.

ἀμείνων 2 jobb, értékesebb
 ἀμείνω (ἀμείνονα) értékesebbként
 ἢ ἄμπελος, ου szőlő
 ἀρείω (ἀρείονα) erősebbként
 ὁ γραμματεὺς, έως jegyző, írnok
 τὰ δεόντα, ων kötelességek
 δικαίως jogosan
 ἢ ἐλάαι, ἄας olajfa
 ἐλάττω (ἐλάττονα) kisebbként
 ἐμφρόνως gondosan
 ὁ ἐφηβος, ου ephébos (18-20 éves sorkatona)
 τὸ θεῖον, ου istenség
 ὁ θεσμός, οὗ isteni törvény
 ὁ/ἡ ἵστωρ, ορος tanú
 κατ' ἑμαυτόν erőm szerint
 οἱ ἀεὶ κραινόντες a mindenkori felettesek

ἢ κριθή, ἧς árpa
 τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον, ου a
 polgárok jegyzéke
 (τὸ) λοιπὸν a jövőben
 ὅπου ἂν bárhol (is)
 ὁ ὅρος, ου határkő
 ὁσιος 3 kegyes; megszentelt
 ὁ παραστάτης, ου bajtárs
 παρὰ τοῦτον ez ellen; ezzel szemben
 πάτριος 3 atyai; ősi
 τὰ πάτρια, ων ősi szokások
 πλείω (πλείονα) többként
 ὁ πυρός, οὗ búza
 ἢ συκή, ἧς füge(fa)
 φανερώς nyilvánvalóan
 ὑπὲρ ὑμῶν magatokra tekintettel

I. ἑκατόν (100) Adja meg a szavak jelentését!

ὁ ἑκατοντάρχης, ἑκατογχείρος, ἑκατογκέφαλος, ἑκατόμπους

II. Határozza meg a következő igealakokat!

προσεποιεῖτο, ὤετο, πεπαίδευνται, κρίνειεν, ἀνήλωσαν, πεποιημένος

III. Képezze a megadott alakokat!

megtette, tanulgatott, elhajóztam, engedelmeskedni fogunk, megöltétek

IV. ἔνδοξος 2 — ἄδοξος 2

1. Πρὸς δὲ τούτοις (ἔνδοξοι — ἄδοξοι) ὄντες οἱ εὐνοῦχοι παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις καὶ διὰ τοῦτο δεσπότης ἐπικούρου προσδέονται.

2. Ἐκ τῶν κοινῶν ἐπιμελειῶν ἀπαλλάττου μὴ πλουσιώτερος ἀλλ' (ἐνδοξότερος — ἄδοξότερος)· πολλῶν γὰρ χρημάτων κρείττων ὁ παρὰ τοῦ πλήθους ἔπαινος.

V. Melyik szó illik a mondatba?

1. Κύρος δὲ ἔχων οὓς (λέγε – εἰπών – εἴρηκα) ὥρματο ἀπὸ (Σάρδεις – Σάρδεων – Σάρδεσιν).

2. Ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δι' οὐδὲν ἄλλ' ἢ διὰ σοφίαν τινὰ τοῦτο τὸ ὄνομα (ἔχω – ἔσχον – ἔσχηκα).

3. Ἀβροχόμας δὲ οὐ τοῦτ' ἐποίησεν, ἀλλ' ἐπεὶ ἤκουσε Κύρον ἐν Κιλικίᾳ (ὄντα – εἶναι – ἰέναι – ἰόντα), ἀναστρέφας ἐκ Φοινίκης (ἀπὸ – παρὰ – ἀνὰ) βασιλέα ἀπῆλαινε, ἔχων, ὥς ἐλέγετο, τριάκοντα μυριάδας στρατιᾶς.

4. Ἄνδρες, τά τε ἱερὰ (ἡμῖν – ὑμῖν – αὐτοῖς) καλὰ, οἳ τε οἰωνοὶ αἵσιοι τά τε σφάγια κάλλιστα· ἴωμεν ἐπὶ τοῖς ἄνδρας.

5. Ξενοφῶν δὲ (κελεύσας – ξυγκαλέσας – ξυγκελεύσας) τοὺς Ἑλληνας εἶπεν· Ἄνδρες στρατιῶται, (οὐδὲν – μηδὲν) ἀθυμήσητε ἕνεκα τῶν γεγενημένων.

6. Ὡ θαυμασιώτατε ἄνθρωπε, σύ γε οὐδὲ ὁρῶν γινώσκεις οὐδὲ ἀκούων (μέμνημαι – μέμνησαι – μέμνηται).

VI. Fordítsa görögre!

1. Az athéniaiak nem küldtek katonákat, de küldtek egy hadvezért. 2. A hadvezér azt mondta, hogy a király nem képes legyőzni az athéniaiakat. 3. Melyik katona fogja megmenteni magát a hadvezért? 4. A hírmondó jelentette a hadvezérnek, hogy nem látta az athéniaiak táborát. 5. Elismerem, hogy én magam öltem meg a hadvezért. 6. A hadvezér azt remélte, hogy egy katona sem látta meg őt, amikor ezt tette. 7. *Az olvasás is gondolkodás, s az írás is beszéd.* 8. A hadvezér azonnal követeket küldött a királyhoz. 9. Ez az a hadvezér, akivel jöttek. 10. *Hogy okos* (φρόνιμος 3) *volt, az valószínű.* *De hogy bölcs volt, az kétségtelen* (ἀναμφισβήτητος 2). 11. Azt akarom, hogy ezt tudjátok.

44 Ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον – Rabok legyünk, vagy szabadok

Gyöngye hangja elfúlt beszéd közben, ezért naphosszat gyakorolt, futás közben szavalt; hogy kiejtését javítsa, kavicsokat vett a szájába. Így vált az ókor elismerten legnagyobb szónokává Démosthenész. Isaiosnál tanult, s először gyámjait perelte be. A pereket megnyerte, de az örökség már elúszott, így beszédíró lett, és tanított. Hatvan-egynéhány műve maradt fenn, de többnek a hitelessége vitatott. Élete szorosan összefonódott a közélettel: politikai beszédeiben II. Philipposzt és athéni kiszolgálóit támadta. A beszédek alapgondolata az, hogy a király, miközben a békéről beszél, kiterjeszti befolyását, ám ebben nem saját tehetsége, hanem az athéniaiak tehetetlensége segíti. Démosthenész életének csúcspontja a három philippika; a harmadikat állítólag szinte bakkhosi őrjöngésben adta elő.

Ἀλλὰ τί τούτων ὄφελος αὐτοῖς; ἕως ἂν σώζηται τὸ σκάφος, ἂν τε μεῖζον ἂν τ' ἔλαττον ᾖ, τότε χρὴ καὶ ναύτην καὶ κυβερνήτην καὶ πάντ' ἄνδρ' ἐξῆς προθύμους εἶναι, καὶ ὅπως μὴθ' ἐκὼν μὴτ' ἄκων μηδεὶς ἀνατρέφει, τοῦτο σκοπεῖσθαι· ἐπειδὴν δ' ἡ θάλαττα ὑπέροσχη, μάταιος ἡ σπουδὴ. καὶ ἡμεῖς τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἕως ἐσμέν σῶοι, πόλιν μεγίστην ἔχοντες, ἀφορμὰς πλείστας, ἀξίωμα κάλλιστον, τί ποιῶμεν; πάλαι τις ἡδέως ἂν ἴσως ἐρωτήσας κάθηται. ἐγὼ νῆ Δί' ἐρῶ, καὶ γράψω δέ, ὥστ' ἂν βούλησθε χειροτονήσετε. αὐτοὶ πρῶτον ἀμυνόμενοι καὶ παρασκευαζόμενοι, τριήρεσι καὶ χρήμασι καὶ στρατιώταις λέγω· καὶ γὰρ ἂν ἅπαντες δήπου δουλεύειν συγχωρήσωσιν οἱ ἄλλοι, ἡμῖν γ' ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον· ταῦτα δὴ πάντ' αὐτοὶ παρεσκευασμένοι καὶ ποιήσαντες φανερὰ τοὺς ἄλλους ἤδη παρακαλῶμεν, καὶ τοὺς ταῦτα διδάξοντας ἐκπέμπωμεν πρέσβεις πανταχοῖ, εἰς Πελοπόννησον, εἰς Ῥόδον, εἰς Χίον, ὡς βασιλέα λέγω (οὐδὲ γὰρ τῶν ἐκείνῳ συμφερόντων ἀφέστηκε¹ τὸ μὴ τοῦτον ἔἶσαι πάντα καταστρέφασθαι), ἵν' ἂν μὲν πείσητε, κοινωνοὺς ἔχητε καὶ τῶν κινδύνων καὶ τῶν ἀναλωμάτων, ἂν τι δέη, εἰ δὲ μή, χρόνους γ' ἐμποιήτε τοῖς πράγμασιν.

¹hiszen neki is elemi érdeke

ἡμῖν ἀγωνιστέον küzdenünk kell
 ἄκων 3 nem akarva, kényszerből
 τὸ ἀνάλωμα, atos költség, kiadás
 τὸ ἀξίωμα, atos megbecsülés
 ἡ ἀφορμή, ἧς anyagi forrás
 δήπου bizonyára
 ἐκὼν 3 (οὔσα, ὄν) önként, akarva
 ἐξῆς sorban; egymás után
 ἕως ἂν amíg, mialatt
 ἵνα ἕάνm hogyha
 κάλλιστος 3 legszebb (itt: legnagyobb)
 ὁ κίνδυνος, ou veszély
 κοινωνός 2 szövetséges
 ὁ κυβερνήτης, ou kormányos
 λέγω „úgy értem”; „azaz”

μάταιος 2 hiábavaló
 ὁ ναύτης, ou tengerész, matróz
 νῆ Δία Zeusra! (istenemre!)
 τὸ ὄφελος haszon
 πάλαι régen, hajdan
 πανταχοῖ mindenüvé
 ὁ πρέσβυς, ewas követ
 πρόθυμος 2 harcra kész
 τὸ σκάφος, ouς hajó(test)
 ἡ σπουδὴ, ἧς igyekezet
 σῶος 3 ép, sértetlen
 τὰ συμφέροντα, ων érdekek
 τοίνυν ezért, ennélfogva
 ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας a szabadságért
 ὡς βασιλέα a (perzsa) királyhoz

I. Mondja görögül!

1. A katona a sisakját keresi. 2. Apák és fiúk. (*cím*) 3. Zeusra, csak nem Sókratés anyját látom? 4. A tábor őreit elfogták és megölték. 5. Atreidés hadseregének trójai nívását a Költő énekelte meg.

II. Párosítsa a kifejezéseket!

(a) szokásunk szerint	(1) ἄ βουλευόντο
(b) távozása után	(2) κινδυνεύει ἀποθανεῖν
(c) életveszélyben van	(3) ὡς εἰώθαμεν
(d) megghiúsultak a reményeik	(4) ἐφεύσθησαν ὧν ἤλπιζον
(e) a terveik	(5) ἐν νῶ εἶχε φυγεῖν
(f) egy kortársam sem	(6) ἐπεὶ ἀπῆλθεν
(g) a menekülést fontolgatta	(7) οὐδεὶς τῶν ἐπ' ἐμοῦ

III. Mondja görögül!

a kortársait; a terveink; megghiúsultak a reményeink; életveszélyben vagyunk; távozásom után, a terveimről; a terveid miatt; korábbi tervei helyett; terven felül

IV. Fordítsa magyarra!

1. ὡς ἔμοιγε δοκεῖ	6. οὐκ ἀφικόμεν ὡς πολεμήσων
2. ὡς φαίνεται	7. ἐξῆλθε ὡς μάθοι τὰ γενόμενα
3. ὡς καλὰ τὰ δῶρα	8. ὡς πλείστους στρατιώτας
4. λέγει ὡς ...	9. ἀφίκετο ὡς βασιλέα
5. ὡς ἀφίκετο, εἰσῆλθεν	

V. πολιτис — πολίτης

1. Ἐλθὼν οὖν εἰς τὸν τυρὸν (sajtpiac) ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐπυνθανόμενη αὐτῶν, εἴ τινα γινώσκοιεν Παγχλέωνα (πολίτιδα — πολίτην) σφέτερον.
 2. Οὗτοι γὰρ πολλοὺς μὲν τῶν (πολιτίδων — πολιτῶν) εἰς τοὺς πολεμίους ἐξήλασαν, πολλοὺς δ' ἀδίκως ἀποκτείναντες ἀτάφους ἐποίησαν.

VI. Melyik a kakukktojás, és miért?

ἔλκω – ἔπομαι – ἐλπίζω – ἔχω

VII. Fordítsa görögre!

1. Aznap, amikor az ellenség elfoglalta a várost, elesett a hadvezér is. 2. A katonák is megbetegedtek, és a hadvezér is. 3. Ezt a vidéket barbárok lakják. 4. Az alattvalóik a tenger mellett laknak (= azok, akiken uralkodnak). 5. Ezt a gonosz embert nem volt nehéz rávenni az árulásra. 6. *Vártam, míg eljött.* 7. *Szép-e ez vagy csúnya* (αἰσχρός 3), *helyes-e, vagy helytelen, nem tudom.* 8. *Visszatérek abba a kis vendéglőbe* (τὸ πανδοχεῖον), *ahonnan idejöttem, s ott följegyzem azt, amit láttam és hallottam, úgy, amint történt.* 9. *Az, akivel éppen szólni akarok, éppen fürdik.* 10. Hadvezér akarok lenni. 11. A jó szónokok meggyőzésre törekcszenek.

45 Οὐ τὸν τρόπον, ἀλλὰ τὸν τόπον – Kutyából nem lesz szalonna

Démostenés politikai ellenfele volt Aischinés, akit mindhárom ráncmaradt beszéde Démostenéshez köt. Démostenés a philokratési-béke után Timarchosszal bevádoltatta Aischinést azzal, hogy Philippos megvesztegette. Aischinés támadással védekezett: erkölcstelen-sége miatt bíróság elé állította Timarchost, akit el is ítélték. Úgyesen becsmérelte ellenfeleit, mondják ókori kritikusai, és könnyedén rögtönzött. Ezután maga Démostenés vádolta meg hűtlen követséggel. Mindkettejük beszéde fönmaradt; Aischinést felmentették. Aischinés később is Démostenést és híveit támadta: Ktésiphónt vádolva Démostenés működését a nép ellen elkövetett bűnnek állítja be. A pert elvesztette — még a szavazatok ötödét sem kapta meg —, ezért elhagyta Athént, és Rhodoson nyitott iskolát.

Οὗτος τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὁ τηλικούτος τὸ μέγεθος κόλαξ, πρῶτος διὰ τῶν κατασκόπων τῶν παρὰ Χαριδήμου πυθόμενος τὴν Φιλίππου τελευτήν, τῶν μὲν θεῶν συμπλάσας ἑαυτῷ ἐνύπνιον κατεφύσσατο ὥς οὐ παρὰ Χαριδήμου τὸ πρᾶγμα πεπυσμένος, ἀλλὰ παρὰ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀθηνᾶς, οὗς μεθ' ἡμέραν ἐπιτοκῶν νύκτωρ φησὶν ἑαυτῷ διαλέγεσθαι καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι προλέγειν, ἐβδόμην δ' ἡμέραν τῆς θυγατρὸς αὐτῷ τετελευτηκυίας, πρὶν πενθῆσαι καὶ τὰ νομιζόμενα ποιῆσαι, στεφανωσάμενος καὶ λευκὴν ἐσθῆτα λαβὼν ἐβουθύτει καὶ παρενόμει, τὴν μόνην ὁ δαίλειος καὶ πρώτην αὐτὸν πατέρα προσειπούσαν ἀπολέσας. Καὶ οὐ τὸ δυστύχημα ὀνειδίζω, ἀλλὰ τὸν τρόπον ἐξετάζω. Ὁ γὰρ μισότεκνος καὶ πατὴρ πονηρὸς οὐκ ἂν ποτε γένοιτο δημαγωγὸς χρηστός, οὐδὲ ὁ τὰ φίλτατα καὶ οἰκειότατα σώματα μὴ στέργων οὐδέποτε ὑμᾶς περὶ πολλοῦ ποιήσεται τοὺς ἄλλοτριους, οὐδέ γε ὁ ἰδίᾳ πονηρὸς οὐκ ἂν γένοιτο δημοσίᾳ χρηστός, οὐδ' ὅστις ἐστὶν οἴκοι φαῦλος, οὐδέποτε ἦν ἐν Μακεδονίᾳ καλὸς κάγαθός· οὐ γὰρ τὸν τρόπον, ἀλλὰ τὸν τόπον μετήλλαξεν.

ἀλλότριος 3 idegen
δαίλειος 3 nyomorult
ὁ δημαγωγός, οὐ νέρvezér
δημοσία „a köznek”
διὰ τῶν κατασκόπων a kémektől
τὸ δυστύχημα, atos sorscsapás
ἑβδομος 3 hetedik
τὸ ἐνύπνιον, ou álom(kép)
ἡ θυγάτηρ, trós leánya
ἰδίᾳ „a sajátjának”
καλὸς κάγαθός derék s kiváló
ὁ κατάσκοπος, ou kém
ὁ κόλαξ, akos hízelgő
λευκός 3 fehér
μεθ' ἡμέραν reggel
τὰ μέλλοντα, ων a jövő(end)ő
μισότεκνος 2 a gyermekét gyűlölő
τὰ νομιζόμενα, ων az illendő dolgok

οἰκειότατος 3 legközebbi (*rokon*)
ὅστις, ἥτις, ὅ τι aki, ami
οὐδέποτε sohasem
παρὰ τοῦ Διὸς Zeustól
οἱ παρὰ Χαριδήμου a Kharidémostól
(érkezők)
περὶ πολλοῦ ποιεῖται sokra tart
πονηρός 3 gonosz
πρὶν πενθῆσαι mielőtt meggyászolta volna
πρῶτος 3 első(ként)
τὸ σῶμα, atos személy
ἡ τελευτή, ἥς vég (*halál*)
τετελευτηκώς 3 (űia, ós) halott
τηλικούτος τὸ μέγεθος akkora
ὁ τρόπος, ou jellem
φαῦλος 3 gonosz, galád
φίλτατος 3 legkedvesebb

I. ὁ πόλεμος — (ὁ) πολέμιος

1. Ταῦτα διανοηθέντες, καὶ τὰς ἐν τῷ (πολέμῳ — πολεμίῳ) τύχας κοινὰς ἀπάντων ἀνθρώπων νομίζοντες, πολλοὺς μὲν (πολέμους — πολεμίους) κτώμενοι, τὸ δὲ δίκαιον ἔχοντες σύμμαχον ἐνίκων μαχόμενοι.

2. Οὐ γὰρ δὴ οὐδὲ τοῦτο αὐτῷ προσήκει ποιῆσαι, ὅπερ ἐν τῇδε τῇ πόλει εἰθισμένον ἐστί, περὶ δὲ σφῶν αὐτῶν ἕτερα λέγοντες ἐνίοτε ἐξαπατῶσιν, ὑμῖν ἀποδεικνύντες ὡς στρατιῶται ἀγαθοὶ εἰσιν, ἢ ὡς πολλὰς τῶν (πολέμων — πολεμίων) ναῦς ἔλαβον τριηραρχήσαντες, ἢ πόλεις πολεμίας οὕσας φίλας ἐποίησαν· ἐπεὶ κελεύετε αὐτὸν ἀποδείξει ὅπου τοσοῦτους τῶν (πολέμων — πολεμίων) ἀπέκτειναν ὅσους τῶν πολιτῶν.

II. Határozza meg az igealakokat!

ἀκουσάσῃ, λιπόντι, διελαύνοντα, ἐκμάθη, ἐπέλιπε

III. Képezze az alakokat!

megtette, küldeni fog, megmenekültem (biztonságban vagyok), engedelmeskedni fogsz, bíraskodik

IV. Melyik szó illik a mondatba?

1. [sc. οἱ στρατιῶται.] Ἀνεπαύοντο δὲ (ποῦ — ὅπου — που) ἐτύγχανον ἔκαστος, οὐ δυνάμενοι καθεῦδειν ὑπὸ λύπης καὶ πόθου πατριδῶν, γονέων, γυναικῶν, παίδων, οὓς (όπότ' — οὐποτ' — μήποτ') ἐνόμιζον ἔτι (ὄρᾶν — ὄψεσθαι — ἰδεῖν).

2. Ὡς δὲ καὶ ἡ πόλις (νόμον — νόμους) ὑπογράψασα, ἀγαθῶν καὶ παλαιῶν νομοθετῶν εὐρήματα, (παρὰ — κατὰ) τούτους ἀναγκάζει καὶ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι.

3. Ὅμως δὲ καὶ λέξον, ἔφη, ἐκ (τίνος — τινός) (ἐπληξας — ἐπλήγης).

4. Ἐνταῦθα διέσχον (ἀλλήλους — ἀλλήλων — ἀλλήλοις) βασιλεύς τε καὶ οἱ Ἕλληνες (διὰ — σὺν — ὥς) τριάκοντα στάδια.

V. Fordítsa a kifejezéseket!

1. ὄχλου συνδραμόντος

2. ἐμοῦ ἄκοντος

3. ὑμῶν ἐκόντων

4. ἡμῶν οὐχ ἐκόντων

5. οὐδενὸς κωλύοντος

6. σου τάληθῃ ἐροῦντος

7. ἰόντων εἰς μάχην [sc. στρατιωτῶν]

8. ἄκοντος Διός

9. οὕτως ἐχόντων [sc. πραγμάτων]

10. παίδων ὄντων ἡμῶν

11. τοῦ παιδὸς γελάσαντος

12. τῆς κόρης οὐκ ἀκούσης

VI. Fordítsa görögre!

1. A katonák úgy döntöttek (ἔδοξε+ dat.), hogy nem engedelmeskednek a hadvezérnek.

2. A hadvezér állítólag nem érkezett meg. 3. *Ti eldobtátok a trombitát, de a trombita zeng* (φθέγγομαι) *tovább.* 4. *Elhatározom, hogy lefekszem.* 5. A katonák vártak, amíg a hadvezér megjött. 6. *Mindnyáján ezt cselekedjük.* 7. *Nincs hajó és evező* (ἡ κώπη), *amely elvezetne innen.* 8. Amíg béke volt, a hadvezér nem félt. 9. *Ott essem el én, a harc mezején.* 10. *Minden öreg férfi szeme hasonlít a sas sokat látott szeméhez.*

46 Δημάδης ὁ ᾽Αθηναῖος – Ezer athéni sírja tanúskodik mellettem

Amikor megkérdezték Theophrastostól, milyen szónoknak tartja Démosthenést, így felelt: Méltó Athénhoz. És Démadést? Túlnőtt rajta — válaszolta. Démadés volt a legkönnyebben megvásárolható szónok. Khairóneinál fogságba esett, és fogolyként ő eszközölte ki Philipposnál az enyhe békét. Ettől fogva a makedónokat szolgálta Athénban. Szeretett jól élni, sőt botrányosan jól. A makedón Antipatros mondta az öreg Démadésről, hogy csak a nyelve maradt meg belőle, meg a zsigerek, mint egy áldozati állatból. A rögtönzéseiről híres szónok Démosthenés ellenfele volt, akit szótagokból és nyelvből álló emberkének tartott. Démadést már Cicero sem olvashatta. Neve alatt maradt ránk a kétes hitelű *Tizenkét év*. Ebben a beszédben a szerző a khairóneiai csatát követő évekről beszélteti a szónokot.

Χιλίων ᾽Αθηναίων ταφή μαρτυρεῖ μοι κηδευθεῖσα ταῖς τῶν ἐναντίων χερσίν, ἃς ἀντί πολεμίων φιλίας ἐποίησα τοῖς ἀποθανοῦσιν. ἐνταῦθα ἐπιστὰς τοῖς πράγμασιν¹ ἔγραφα τὴν εἰρήνην, ὁμολογῶ. ἔγραφα καὶ Φιλίππῳ τιμὰς, οὐκ ἄρνοῦμαι. δισχιλίους γὰρ αἰχμάλωτους ἄνευ λύτρων καὶ χίλια πολιτῶν σώματα χωρὶς κήρυκος καὶ τὸν ᾽Ωρωπὸν² ἄνευ πρεσβείας λαβὼν ὑμῖν ταῦτ' ἔγραφα. ἐπείληπτο δὲ τῆς γραφούσης χειρὸς³ οὐχ ἡ δωροδοκία τῶν Μακεδόνων, ὥς οὗτοι πλαττόμενοι λέγουσιν, ἀλλ' ὁ καιρὸς καὶ ἡ χρεῖα⁴ καὶ τὸ τῆς πατρίδος συμφέρον⁵ καὶ ἡ τοῦ βασιλέως φιλανθρωπία⁶. (...) ἐνταῦθ' ὁμοίως Δημοσθένης μὲν ἐκύρωσε πόλεμον, καλὴν μὲν τοῖς ὀνόμασιν οὐ σωτήριον δὲ τοῖς ἔργοις⁷ συμβουλίαν εἰσηγησάμενος τοῖς πολίταις· ὥς δὲ πλησίον ἔστη τῆς ᾽Αττικῆς⁸ ὁ πολέμιος, ἡ χώρα δὲ εἰς τὴν πόλιν κατεκλείετο⁹, καὶ τὸ περιμάχητον καὶ θαυμαζόμενον ὑπὸ πάντων ἄστει¹⁰ βοῶν καὶ προβάτων ὥσπερ ἔπαυλις¹¹ ἐπληροῦτο, βοθηθείας δ' οὐδαμόθεν¹² ἦν ἐλπίς, ἔγραφα τὴν εἰρήνην. ὁμολογῶ, καὶ φημί καλῶς καὶ συμφερόντως¹³ πεπραχθαι τοῦτο· κρεῖττον¹⁴ γὰρ ἐπερχόμενον ἐκκλίνει τὸ νέφος¹⁵ ἢ φερομένῳ συναπενεχθῆναι τῷ ῥεύματι. ἄξιῳ δέ, ὡς ἄνδρες ᾽Αθηναῖοι, τὴν ἐκ τῶν πραγμάτων λύπην ἐμοὶ παρ' ὑμῶν μηδεμίαν ἀπογεννησθαι δυσμένειαν. οὐ γὰρ ἐγὼ κρατῶ τῆς τύχης ἀλλ' ἡ τύχη τοῦ βίου, δι' ἣν κινδυνεύει¹⁶. δεῖ δὲ τὸν σύμβουλον, καθάπερ¹⁷ τὸν ἱατρόν, οὐ τῆς νόσου τὴν αἰτίαν ἔχειν, ἀλλὰ τῆς θεραπειᾶς τὴν χάριν ἀπολαμβάνειν. καταχωρίσαντες οὖν τὰ συμβάντα¹⁸ διὰ τὰς ἔξωθεν αἰτίας¹⁹, φιλῶς ἐπὶ τῶν πραγμάτων γυμνῇ²⁰ θεωρήσατέ μου τὴν πολιτείαν²¹.

¹„átvéve az államügyek irányítását” ²Attika és Boiótia határvidéke ³„a fogalmazó kezét ... vezette”
⁴kényszer ⁵a haza üdve ⁶(lat.) humanitás ⁷valójában; ténylegesen ⁸ἡ ᾽Αττικὴ (sc. γῆ) Attika
⁹a vidék beszorult a városba ¹⁰Athén (a vidékkel szemben) ¹¹mint egy juhakol ¹²schonnan
¹³(számunkra) előnyösen ¹⁴jobb ¹⁵ἐπερχόμενον τὸ νέφος a közelgő vihar(felleg) ¹⁶δι' ἣν κινδυνεύει
hiszen az élet a szerencse kockáján forog ¹⁷ugyanúgy, mint ¹⁸a történések ¹⁹a külső tényezők miatt
²⁰„önmagában” ²¹politikai működésemet

οἱ αἰχμάλωτοι, ων hadifoglyok
 ἡ βοήθεια, az segítség, felmentés
 ἡ δυσμένεια, az ellenszenv
 ἡ δωροδοκία, az megvesztegetés
 ἡ εἰρήνη, ης béke
 ὁ ἐνάντιος, ou ellenfél
 ἡ θεραπεία, az ápolás, gondozás
 τὸ λῦτρον, ou váltságdíj

ἡ πρεσβεία, az követség
 τὸ ρεῦμα, atos áradat
 ἡ συμβουλία, az tanács
 ὁ σύμβουλος, ou tanácsadó
 οὐ σωτήριος 2 „romlást okozó”
 ἡ τιμή, ἡς elismerés, előjog
 χωρὶς (+ gen.) vmi nélkül

I. τρόπος — τροχός

1. Ἀντὶ δὲ τούτου πολέμιστήρια κατεσκευάσατο ἄρματα (τρόποις — τροχοῖς) τε ἰσχυροῖς, ὡς μὴ ῥαδίως συντρίβηται.
2. Ὡςπερ γὰρ καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι διαφερόντως ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσιν ἐξεργασμέναί εἰσι, κατὰ τὸν αὐτὸν (τρόπον — τροχόν) καὶ τὰ παρὰ βασιλεῖ σῖτα πολὺ διαφερόντως ἐκπεπώνηται.
3. Οἶδε μὲν οὖν ἐκ παντὸς (τρόπου — τροχοῦ) προθυμοῦνται με τῇ δίκῃ ἀλῶναι.

II. Mondja görögül!

1. A potidaiaiak kecskéiről jobb nem beszélni.
2. Jobb királyokat érdemeltek, mint ezek.
3. A városaitokat a perzsák lerombolták.
4. A bíró apját megölték.
5. A király lányával szökött meg.

III. Melyik szó illik a mondatba?

1. Καὶ ταῦτα πάντα (ἐγένοντο — γέγονα — γέγονε) διὰ τὴν ἡμετέραν ἄνοιαν, ἀλλ' οὐ διὰ (τὸν — τοῦ — τὴν) ἐκείνου δύναιμι.
2. Οἱ δὲ φυγάδες ἡδέως ἐπέιθοντο· ἐπίστευον γὰρ αὐτῷ· καὶ (λαβόντες — λαμβάνοντες) τὰ ὅπλα παρήσαν (εἰς Σάρδεις — ἐν Σάρδεσι).
3. Περικλῆς (ὁ — τοῦ) Ξανθίππου, ἀνὴρ κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον πρῶτος (Ἀθηναῖος — Ἀθηναίων), λέγειν τε καὶ πράσσειν δυνατώτατος, (παραινέει — παρήνει) τοιάδε.
4. (Οὔτοι — Οὔτοι) ἔλεγον, ὅτι Κῦρος μὲν (ἀποθνήσκει — ἀπέθανεν — τέθνηκεν), Ἀριαῖος δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἶη μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων.
5. Καὶ Βρασιδᾶς καταστὰς ἐπὶ (ὁ — τὸν — τὸ) πλῆθος — ἦν δὲ οὐδὲ ἀδύνατος, ὡς (Ἀθηναῖος — Λακεδαιμόνιος), εἰπεῖν — ἔλεγε τοιάδε.

IV. Fordítsa a kifejezéseket!

1. ἀγαθὸν ἐστὶ μάχεσθαι	7. ὥρα ἐστὶ μάχεσθαι
2. τοῦτο ἐστὶ τὸ ἀδικεῖν	8. δεῖ ὑμᾶς πολεμεῖν
3. διὰ τὸ πολεμεῖν	9. χρὴ ἡμᾶς μάχεσθαι
4. βούλομαι μάχεσθαι	10. ἔξεστί σοι στρατηγεῖν
5. κελεύει με στρατηγεῖν	11. δοκεῖ ἀγαθὸς στρατηγὸς εἶναι
6. ἐκώλυεν ἡμᾶς μάχεσθαι	12. φαίνεται ἀγαθὸς εἶναι

V. Fordítsa görögre!

1. A hadvezér fél, hogy a katonák gyávának tartják.
2. A katonák félnek, hogy a hadvezér meg fog halni.
3. A hadvezér félt, hogy a katonák nem maradnak a táborban.
4. A hadvezérek félnek, hogy a katonák elhagyják a tábort.
5. Olyan jó hadvezér volt, hogy bár kevés katonája volt, legyőzte az athéniaikat.
6. A háború befejeződött, így aztán a katonák hazamentek.
7. A vesztes csata után a gyáva katonák a hadvezért szidták (κακῶς λέγειν + acc.).
8. A korinthesiak olyan gyávák voltak, hogy gyakran megfutamodtak a háborúban.
9. A hadvezér bátrabb volt annál, hogy (ἢ ὥστε+ inf.) féljen a haláltól.
10. Harcolni fogok, amennyiben megválasztotok hadvezérnek.
11. A katonák annyira féltek, hogy a hadvezér nem mert támadni.

47 Ἐξαπατῶντες ὑμᾶς – Becsapnak benneteket a politikusok

A korinthusi Deinarchos fiatalon került Athénba, ahol logographos lett. Az ókorban kanonizált tíz attikai szónokból az utolsót Dionysios Halikarnasseus azért dicsérte, mert az belátta, hogy számára már csak az utánzás maradt, lévén hogy Démosthenésszel már tetőpontjára jutott az ékesszólás. Ezért helyes, hogy őt követte, mondja Dionysios, azonban azok, akik nagyra tartják Deinarchost, tévednek, hiszen ő semmi újat nem hozott, és példaképével sem ér föl. Igyekezete mindenestre a „falusi Démosthenés” ragadványnévhez juttatta. A Démosthenés elleni beszéde a leghíresebb — a vádlott személye miatt. Démosthenést azzal vádolták, hogy előbb befogadta, majd szökni hagyta Nagy Sándor Athénba szökött kincstárnokát, Harpalost, aki lefizette őt. Az elítélt Démosthenés megszökött Athénból.

Πῶς οὖν μίαν γνώμην ἔξομεν ὡς Ἀθηναῖοι, πῶς ὁμονήσομεν ἅπαντες ὑπὲρ τῶν κοινῇ συμφερόντων, ὅταν οἱ ἡγεμόνες καὶ οἱ δημαγωγοὶ χρήματα λαμβάνοντες προίωνται τὰ τῆς πατρίδος συμφέροντα, καὶ ὑμεῖς μὲν καὶ ὁ δῆμος ἅπας κινδυνεύῃ περὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ τῆς πόλεως καὶ τῶν ἱερῶν τῶν πατρῶων καὶ παίδων καὶ γυναικῶν, οἱ δὲ διηλλαγμένοι πρὸς αὐτοὺς ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις λοιδορῶνται καὶ προσκρούουσιν ἀλλήλοις ἐξεπίτηδες, ἰδίᾳ δὲ ταῦτα πράττωσιν ἔξαπατῶντες ὑμᾶς τοὺς ῥᾶστα πειθόμενους τοῖς τούτων λόγοις; τί γάρ ἐστι ῥήτορος δημοτικοῦ καὶ μισοῦντος τοὺς κατὰ τῆς πόλεως λέγοντας καὶ γράφοντας; ἢ τί φασι τοὺς πρὸ ὑμῶν γεγεννημένους ὡς Δημόσθενες καὶ Πολύευκτε διατελεῖν ποιοῦντας, καὶ ταῦτ' οὐδενὸς δεινοῦ τότε τὴν πόλιν περιεστηκότος; οὐ κρίνειν ἀλλήλους; οὐκ εἰσαγγέλλειν; οὐ γράφεσθαι παρανόμων; ἔστιν οὖν ὃ τι πεποιθήκατε τούτων ὑμεῖς οἱ φάσκοντες τοῦ δήμου κήδεσθαι καὶ τὴν σωτηρίαν ὑμῖν ἐν τῇ τούτων εἶναι ψήφῳ; γέγραφαί ψήφισμα Δημόσθενες, πολλῶν ὄντων καὶ δεινῶν καὶ παρανόμων ὧν Δημάδης γέγραφε; κεκώλυκάς τινα πρᾶξιν ὧν ἐκεῖνος προελόμενος κατὰ τοῦ δήμου πεπολίτευται; οὐδ' ἦντινοῦν. εἰσῆγγελκας τὸν παρὰ τὰ τοῦ δήμου ψηφίσματα καὶ τοὺς νόμους πολλὰ διαπεπραγμένον; οὐδεπώποτε, ἀλλὰ περιεῖδες αὐτὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ χαλκοῦν σταθέντα καὶ τῆς ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως κεκοινωνηκότα τοῖς Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος ἀπογόνους.

οἱ ἀπόγονοι, ων leszármazottak
οἱ πρὸ ὑμῶν γεγεννημένοι elődeitek
τὸ δεινόν, οὐ szörnyűség
δημοτικός 3 nép- ; demokratikus
διηλλαγμένοι πρὸς αὐτοὺς összebeszélve
τὸ ἐδαφος τὸ τῆς πόλεως a haza földje
ἢ ἐκκλησία, ας népgyűlés
ἐξεπίτηδες szántszándékkal
τὸ ἱερόν, οὐ szentély
κατὰ τῆς πόλεως a város (érdeke) ellen
κατὰ τοῦ δήμου a nép (érdeke) ellen
κεκοινωνηκώς 3 részes (amiben: gen.)
ὁστισοῦν 3 bármelyik
ὁ ῥᾶστα πειθόμενος hiszékeny
παρά (+ acc.) ellen, ellenére

παράνομος 2 törvénytörtő
παρανόμων γράφεσθαι alkotmányellenes
javaslattétel vádját emelni
πατρῶος 3 atyai, ősi
περὶ παίδων a gyermekekért
πῶς hogyan
ῥᾶστα nagyon könnyen
τὰ κοινῇ συμφέροντα közérdek
ταῦτά (τὰ αὐτά) ugyanazon dolgok/at
ἢ σίτησις, εως étkez(tet)és
ἢ σωτηρία, ας menekvés, oltalom, üdv
αὐτὸν χαλκοῦν σταθέντα „őt bronzba
öntve”
τὸ ψήφισμα, atos határozat
ἢ ψήφος, ou szavazat; döntés, ítélet

I. Vesse a megfelelő hangsúlyt a megfelelő szótagra!

λιπειν, λιπωνται, ἐλιπομεν, λιπητε, λιπουσης, λιπου, λιποντων, λιπον, λιποιο, ἐλιπου

II. Párosítsa a kifejezéseket!

(a) semmitmondóan / szó nélkül	(1) νόσω ἀπέθανε
(b) miért csinálja ezt?	(2) οὐδαμῶς ἐταράχθη
(c) betegség vitte el	(3) ἀνὴρ τις ὃς γνώριμος ἦν
(d) harcban esett el	(4) ἰδὼν ἐθαύμαζε
(f) ámulva látta	(5) οὐδὲν εἰπὼν
(g) megőrizte hidegvérét	(6) μαχόμενος ἀπέθανε
(h) egy ismerős	(7) τί βουλόμενος ταῦτα δρᾷ

III. Mondja görögül!

az ismerőseimmel; ámulva látták; harc közben estek el; egy hölgyismerőset; sohasem veszítették el a fejüket

IV. ὁ σύμβουλος — ὁ σύμβολος — τὸ σύμβολον

1. Ὡστε οὐκ ἄξιον τούτοις πολλάκις χρῆσθαι (συμβούλοις — συμβόλοις), οἷς οὐδὲ ἄπαξ ἐλυσιτέλησε πειθομένοις.
2. Δῆμος γὰρ ὁ Πυριλάμπους, τριηραρχῶν εἰς Κύπρον, ἐδεήθη μου προσελθεῖν αὐτῷ, λέγων ὅτι ἔλαβε (σύμβουλον — σύμβολον) παρὰ βασιλέως τοῦ μεγάλου φιάλην χρυσῆν.
3. Οἱ μὲν οἰωνοὺς τε καὶ φήμας καὶ (συμβούλους — συμβόλους) τε καὶ μάντεις ὀνομάζουσι τοὺς προσημαίνοντας εἶναι, ἐγὼ δὲ τοῦτο δαιμόνιον καλῶ.

V. Fordítsa a következő mondatokat!

1. Πάντ' ἔστιν εὐρεῖν, ἂν πόνον μὴ φεύγη τις.
2. Δίκαιον εὖ πράττοντα μεμῆσθαι θεοῦ.
3. Τό τοι θανεῖν οὐκ αἰσχρόν, ἀλλ' αἰσχροῦς θανεῖν.
4. Οὐ συνέγνωσαν αὐτῷ τὸ ἀδίκημα.
5. Ὁ οὖν Κῦρος οὐκ ἐφεύσθη ἐλπίζων αὐτοὺς εὐπειθεῖς εὐρήσειν.
6. Ψιλῇ ἦν ἄπασα ἡ χώρα.

VI. Fordítsa görögre!

1. A hatalom veszélyekkel jár, de némelyek örömeiket lelik a veszélyekben és a hatalomban.
2. Ajándékokat kell küldeni.
3. Ajándékokat kell küldenünk nektek.
4. Nem kell ajándékot küldenetek nekünk.
5. Jónak lenni nehéz. Jóná válni nehéz.
6. Démostenés, Démostenés apja Theopompos elbeszélése szerint derék ember volt.
7. A hadvezér megparancsolja a katonáknak, hogy tegyenek kárt (βλάπτω) a gazdagokban.
8. A hadvezér megtiltja a katonáknak, hogy kárt tegyenek a szegényekben.
9. A hadvezér azt mondja, hogy álmos (ὕπνωδης 2).
10. Az mondták, hogy nem mennek a király ellen.
11. Nem törődik (φροντίζω) azzal, hogy mit mondanak.
12. Azt mondták, nem törődnek azzal, hogy mit mond.
13. Megkérdezte, hol voltak.
14. Megkérdeztem, hová megy.
15. Elfogadta a tanácsomat. (= Hallgatott rám.)
16. Csodálkozásának adott hangot. (= Azt mondta, hogy csodálkozik.)
17. Elkezdődött a csata. (= Csatázni kezdtek.)

48 Ὡσπερ ὁ ἥλιος – Athén beragyogja Hellast

Az athéni Hypereidés gazdag logographos és igazi ínyenc volt, a széplányokat is szerette. A politikus Hypereidés Démosthenés fegyvertársa volt — egészen a Harpalos-ügyig. Ekkor szakított a megvesztegetett Démosthenésszel. Hat beszéde maradt ránk töredékesen, papíruszon. Hypereidés *Epitaphios*a az egyetlen minden kétséget kizáróan hiteles epitaphios. Az epitaphios a bemutató beszéd egyik fajtája: temetési beszéd. Nagy Sándor halála után az athéniaiak hadat üzentek a makedónoknak, kezdeti sikereik után pedig több polis csatlakozott az athéniaiakhoz. Tavasszal, az első háborús év athéni áldozatait búcsúztatva Hypereidés még a sikereket sorolhatta beszédében, de őszre Athén kapitulált. A győztes Antipatros megkínnoztatta és kivégeztette Hypereidést, Démosthenés pedig öngyilkos lett.

Περὶ μὲν οὖν τῆς πόλεως διεξιέναι τὸ καθ' ἕκαστον ὦν πρότερον πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα εὐεργέτηκεν οὕτε ὁ χρόνος ὁ παρῶν ἱκανὸς οὕτε ὁ καιρὸς ἀρμότιων τῷ μακρολογεῖν, οὕτε ῥάδιον ἕνα ὄντα τοσαύτα καὶ τηλικαύτα πράξεις διεξελθεῖν καὶ μνημονεῦσαι. ἐπὶ κεφαλαίου δὲ οὐκ ὀκνήσω εἰπεῖν περὶ αὐτῆς· ὥσπερ γὰρ ὁ ἥλιος πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐπέρχεται, τὰς μὲν ὥρας διακρίνων εἰς τὸ πρέπον καὶ καλῶς πάντα καθιστάς, τοῖς δὲ σώφροσι καὶ ἐπιεικέσι τῶν ἀνθρώπων ἐπιμελούμενος καὶ γενέσεως καὶ τροφῆς καὶ καρπῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων τῶν εἰς τὸν βίον χρησίμων, οὕτως καὶ ἡ πόλις ἡμῶν διατελεῖ τοὺς μὲν κακοὺς κολάζουσα, τοῖς δὲ δικαίοις βοηθοῦσα, τὸ δὲ ἴσον ἀντὶ τῆς ἀδικίας ἀπασιν ἀπονέμουσα, τοῖς δὲ ἰδίοις κινδύνοις καὶ δαπάναις κοινὴν ἄδειαν τοῖς Ἑλλησιν παρασκευάζουσα. περὶ μὲν οὖν τῶν κοινῶν ἔργων τῆς πόλεως ὥσπερ προεῖπον φράσαι παραλείψω, περὶ δὲ Λεωσθένους καὶ τῶν ἄλλων τοὺς λόγους ποιήσομαι.

ἡ ἄδεια, ας biztonság
 ἡ ἀδικία, ας igazságtalanság
 ἀντὶ ἀδικίας igazságtalanság helyett
 ἀνυπέρβλητος 2 felülmúlhatatlan
 αὐτόχθων 2 őslakos
 ἡ δαπάνη, ης költség
 αἱ δαπάναι, ων kiadások
 ἡ εὐγένεια, ας előkelő származás; nemesség
 εὐήθης 2 jólelkű; együgyű, ostoba
 εἰς τὸ πρέπον illendően
 εἰς μίαν πόλιν egyetlen városba
 ἐπιεικής 2 okos; jószívű
 ἐπὶ κεφαλαίου röviden; általánosságban
 ὁ ἥλιος ου a Nap
 ἰδίᾳ egyénileg; egyenként
 ἴσος 3 egyenlő
 τὸ ἴσον, ου egyenlőség

κατ' ἄνδρα egyenként, személyenként
 τὸ μακρολογεῖν szószaporítás, terjengős beszéd
 νῦν most
 ἡ οἰκουμένη, ης a lakott világ; „a földkerekség”
 περίεργος 2 fölösleges
 πρότερος 3 melyik a kettő közül?
 ῥάδιον (ἔστι) könnyű
 τηλικαῦτος 3 oly nagy
 τὸ καθ' ἕκαστον minden egyes dolgot külön–külön
 ἡ τροφή, ἧς táplálék; ellátás
 χρήσιμος 3 (εἰς + acc.) hasznos (vmire)
 ὁ χρόνος ὁ παρῶν a jelen alkalom
 σώφρων 2 mértékletes; tisztességes

I. Melyik a kakukktójás, és miért?

δέκα – ἑπτακαίδεκα – πέντε – ἑννέα

II. Válaszoljon a kérdésekre, ill. egészítse ki a mondatot!

1. Főmondati múlt idő után a kijelentő tárgyi mellékmondatban általában ... (*mód*) áll.
2. Az okhatározói mellékmondatokban szereplő tagadószó:
3. A célhatározói mellékmondatban általában (*mód*) használatos, de múlt idő után (*mód*) is állhat.
4. A következményes mellékmondatok kötőszava általában :
5. A közvetlen érzékelést kifejező igék után (*mondatrövidítő szerkezet*) állhat (acc. c. inf. helyett).
6. Οὐκ οἶδα, ὅπως εἶπω. Milyen mellékmondat?
7. Milyen mellékmondatot kötnek ezek a kötőszavak: οὖν, τοίνυν, οὕκουν?
8. Ἐπεὶ πάντες συνῆλθον, ἐκαθέζοντο. Milyen mellékmondat?
9. A következményes mellékmondatban, ha a következmény csak lehetséges, szerepel (állítmányként).

III. Olvassa el a történetet, majd válaszoljon a kérdésekre! (I)gaz; (H)amis; (K)i tudja?

Χειλωνὶς Κλεάδα θυγάτηρ, Θεοπόμπου γυνή, μαθοῦσα τὸν ἄνδρα ὑπὸ Ἀρκάδων αἰχμάλωτον φυλάσσεσθαι ἦλθεν ἐς τοὺς πολεμίους ἐκοῦσα. Θαυμάσαντες αὐτῆς τὸ φίλανδρον Ἀρκάδες ἐπέτρεψαν ἐς τὸ δεσμωτήριον (börtön) αὐτὴν παρελθεῖν. Ἡ δὲ τὴν αὐτῆς ἐσθῆτα τῷ ἀνδρὶ περιθεῖσα, τὴν ἐκείνου δὲ αὐτὴ λαβοῦσα ἔπεισεν αὐτὸν ὑπεξελθεῖν, αὐτὴ δὲ ἂντ' αὐτοῦ παρὰ τοῖς πολεμίοις ἔμεινε. Θεόπομπος τῷ στρατηγῆματι (hadicsel) τῆς γυναικὸς διασωθεὶς καὶ αὐτὸς τὴν ἰέρειαν τῆς Ἀρτέμιδος εἰς Φενεὸν πομπεύουσιν ἤρπασε. Τεγεᾶται ταύτην ἀπολαβεῖν θέλοντες ἀπέδωκαν αὐτῷ τὴν Χειλωνίδα.

1. Kheilónis Kleadas húga. ...
2. Theopompos Árkádiába utazott. ...
3. Kheilónist bebörtönözték. ...
4. Kheilónis lefizette az őrköt. ...
5. Kheilónis ruhát cserélt Theopomposzal. ...
6. Theopompost ki akarták végezni. ...
7. Theopompos Artemishez imádkozott. ...
8. Theopompos elrabolta a papnőt. ...
9. A tegeiaiak kompromisszumot kötöttek. ...

IV. Fordítsa görögre!

1. Knidosi születésű volt, de Athénban lakott.
2. A katona okosabb volt annál, hogy szidja a hadvezéreket.
3. A hadvezér nem volt képes rávenni a katonákat a harcra.
4. A hadvezér nem akarja elolvasni a katonák levelét (= levelet, amit a k. írtak).
5. A hadvezér azért teszi mindezeket, hogy a katonák bátornak tartsák.
6. Hiábavaló volt a fáradozás, vagy nem?
7. A katona magas (μέγας), úgyhogy mindenki láthatja a sisakját.
8. A katonák követeket küldtek a hadvezérhez, hogy elkérjék a zsoldot.
9. *Akit én szeretek, meg van az szeretve.*
10. *Úgy kell írni, hogy azonnal megértsek (κατανοεῖν), mit akarunk mondani.*

49 Ὡςπερ ἡ μέλιττα – Mint a méh

Basileios (Nagy Szent Vazul) kaisareiai püspök arról beszél unokaöccseinek szóló intelmében, hogy hogyan forgathatjuk haszonnal az irodalmi műveket. A pogány íróknál is vannak olyan gondolatok, amelyek épülésünkre szolgálnak. De csak a hasznosat kell elfogadnunk, azaz válogatnunk kell. Használjuk tehát a könyveket a méhek példája szerint! A méhek sem repülnek oda minden virághoz, és ha egyet kiválasztanak, akkor sem akarják azt mindenestül magukkal vinni. Csak azt gyűjtik ki belőle, amire szükségük van. Jól akkor használjuk a könyveket, ha méhek módjára csak azt vesszük birtokba belőlük, ami hasznunkra van és rokon az Igazsággal, a többitől azonban óvakodunk. A méh és az olvasó közötti közismert allegóriát Basileios valószínűleg Isokratés egyik követőjének művéből „gyűjtötte”.

Εἰ δὲ δεῖ θνητὸν¹ ὄντα τῆς τῶν θεῶν στοχάσασθαι διανοίας, ἡγοῦμαι καὶ κεῖνους ἐπὶ τοῖς οἰκειοτάτοις² μάλιστα δηλῶσαι πῶς ἔχουσι³ πρὸς τοὺς φαύλους καὶ τοὺς σπουδαίους⁴ τῶν ἀνθρώπων. Ζεὺς γὰρ Ἡρακλέα καὶ Τάνταλον γεννήσας, ὡς οἱ μῦθοι λέγουσι καὶ πάντες πιστεύουσι, τὸν μὲν διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον⁵ ἐποίησεν, τὸν δὲ διὰ τὴν κακίαν ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐκόλασεν. Οἷς δεῖ παραδείγμασι⁶ χρώμενόν σ' ὀρέγεσθαι τῆς καλοκαγαθίας⁷, καὶ μὴ μόνον τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένους⁸ ἐμμένειν ἀλλὰ καὶ τῶν ποιητῶν τὰ βέλτιστα⁹ μαθεῖναι καὶ τῶν ἄλλων σοφιστῶν εἴ τι χρήσιμον εἰρήκασιν ἀναγιγνώσκειν. Ὡςπερ γὰρ τὴν μέλιτταν ὁρῶμεν ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστήματα¹⁰ καθιζάνουσιν, ἀφ' ἐκάστου δὲ τὰ βέλτιστα¹¹ λαμβάνουσιν, οὕτω δεῖ καὶ τοὺς παιδείας¹² ὀρεγομένους μηδενὸς μὲν ἀπείρους¹³ ἔχειν, πανταχόθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν.

¹θνητός 3 halandó ²„gyermekeiken” ³hogyan viszonyulnak ⁴σπουδαῖος 3 derék ⁵ἀθάνατος 2 halhatatlan ⁶τὸ παράδειγμα példa ⁷ἡ καλοκαγαθία tökéletesség ⁸a tanácsainkhoz ⁹„aranyigazságait” (βέλτιστος 3 legjobb) ¹⁰τὸ βλάστημα virág ¹¹leghasznosabbakat ¹²ἡ παιδεία műveltség ¹³ἀπείρους ἔχειν tinosz járatlan vmiben

A (tag)mondatokat sorrendbe állítva szerkesszen értelmes történetet!

- αὐξηθέντος δὲ αὐτοῦ ἐλάλει πρὸς αὐτὸν ὡς πρὸς ἀκούοντα.
- ἐς μέγιστον δὲ μέγεθος ἐλθὼν ὁ δράκων ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἐς ἐρημίαν ἀπηλάθη.
- παῖς παρ' αὐτοῖς δράκοντα μικρὸν ἐπρίατο καὶ ἔτρεφε μετὰ πολλῆς τῆς κομιδῆς.
- ὕστερον δὲ ὁ παῖς νεανίας γενόμενος ἀπὸ τινος θεάς ἐπανιών, λησταῖς περιπεσὼν μετὰ τῶν συνηλίκων.
- καὶ ἦθυρε μετ' αὐτοῦ καὶ συνεκάθευδεν αὐτῷ.
- βοῆς γενομένης ἰδοὺ ὁ δράκων· καὶ τοὺς μὲν διεσκόρπισεν, οὓς δὲ ἀπέκτεινεν, αὐτὸν δὲ περιεσώσατο.
- πόλις ἐστὶ τῆς Ἀχαΐας αἱ Πάτραι.

50 °Ο έτερόφθαλμος – Α félszemű

Azt mondják, hogy a lokrisiak éltek először írott törvényekkel, törvényhozójuk pedig Zaleukos volt. Zaleukos szigorú büntetéseket állapított meg: a bűnösöket általában megvakították. A lokrisiaknál új törvényt javasolni is veszélyes volt, hiszen mindenki csak hurokkal a nyakában adhatta elő javaslatát, s ha azt nem fogadták el, meghúzták a kötelet. Athénban az alkotmánnyal szemben föllépőket ostrakismosszal száműzték, ennek eltörlése után pedig törvénysértő javaslattétel vádjával perelték be azt, aki a népgyűlés elé törvénysértő javaslatot nyújtott be. Pervesztés esetén a határozatot eltörölték. Ha a javaslat elfogadásától még nem telt el egy év, a javaslattevőt meg is bírságozták, akár polgárjogát is elveszíthette. A γραφή παρανόμων-nal a bírák így még a népgyűlés szónokait is ellenőrzés alatt tartották.

Βούλομαι δ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐν Λοκροῖς ὡς¹ νομοθετοῦσι διηγήσασθαι· οὐδὲν γὰρ χείρου² ἔσσεσθε παράδειγμά τι ἄκηκοότες, ἄλλως τε καὶ³ ὧ πόλις εὐνομουμένη χρῆται. ἐκεῖ γὰρ οὕτως οἴονται δεῖν τοῖς πάλαι κειμένοις⁴ χρῆσθαι νόμοις καὶ τὰ πάτρια περιστέλλειν καὶ μὴ πρὸς τὰς βουλῆσεις⁵ μηδὲ πρὸς τὰς διαδύσεις⁶ τῶν ἀδικημάτων νομοθετεῖσθαι, ὥστ' ἂν τις βούληται νόμον καινὸν τιθέναι, ἐν βρόχῳ⁷ τὸν τράχηλον ἔχων νομοθετεῖ, καὶ ἐὰν μὲν δόξη καλὸς καὶ χρήσιμος εἶναι ὁ νόμος, ζῆ⁸ ὁ τιθεὶς⁹ καὶ ἀπέρχεται, εἰ δὲ μή, τέθνηκεν ἐπισπασθέντος τοῦ βρόχου. καὶ γὰρ τοι¹⁰ καινοὺς μὲν οὐ τολμῶσι τίθεσθαι, τοῖς δὲ πάλαι κειμένοις ἀκριβῶς χρῶνται. καὶ ἐν πολλοῖς δὲ πάνυ ἔτεσιν, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰς λέγεται παρ' αὐτοῖς νόμος καινὸς τεθῆναι. ὄντος γὰρ αὐτόθι¹¹ νόμου, ἐὰν τις ὀφθαλμὸν ἐκκόψῃ, ἀντεκκόφαι παρασχεῖν τὸν ἑαυτοῦ, καὶ οὐ χρημάτων τιμήσεως¹² οὐδεμίας, ἀπειλήσαι τις λέγεται ἐχθρὸς ἐχθρῷ ἐν' ἔχοντι ὀφθαλμὸν ὅτι αὐτοῦ ἐκκόφει τοῦτον τὸν ἄν. γενομένης δὲ ταύτης τῆς ἀπειλῆς¹³ χαλεπῶς ἐνεγκὼν ὁ ἑτερόφθαλμος, καὶ ἡγούμενος ἀβίωτον¹⁴ αὐτῷ τὸν βίον τοῦτο παθόντι, λέγεται τολμῆσαι νόμον εἰσενεγκεῖν, ἐὰν τις ἔνα ἔχοντος ὀφθαλμὸν ἐκκόψῃ, ἄμφω¹⁵ ἀντεκκόφαι παρασχεῖν, ἵνα τῇ ἴσῃ συμφορᾷ¹⁶ ἀμφοτέρωι χρῶνται. καὶ τοῦτον μόνον λέγονται Λοκροὶ θέσθαι τὸν νόμον ἐν πλεῖν ἢ διακοσίοις¹⁷ ἔτεσιν.

¹hogyan ²(χείρωνα) hitványabbak ³ἄλλως τε καὶ különösen ⁴a régóta fennálló ⁵ἡ βούλησις kényszer ⁶ἡ διάδυσσις mentesítés ⁷ὁ βρόχος hurok ⁸ἐλ(etben marad) ⁹a (javaslat)tevő ¹⁰bizony ¹¹ott ¹²ἡ τιμήσις kárpótlás ¹³ἡ ἀπειλή fenyegetés ¹⁴ἀβίωτος 2 elviselhetetlen ¹⁵ἄμφω mindkettő(t) ¹⁶ἡ συμφορὰ csapás; eredmény ¹⁷πλεῖν ἢ διακόσιοι 3 több mint kétszáz

Párosítsa a csattanókat a történetekkel!

1. Ἀρίστων πυνθανομένου τινος πόσοι Σπαρτιάται τὸ πλῆθος, εἶπε·
2. Διογένης λύχρον μεθ' ἡμέραν ἄψας, φησί·
3. Βίας ὁ Πριηνεὺς συμπλέων ποτὲ ἀσεβέσι, χειμαζομένης τῆς νεῶς καὶ κείνων τοὺς θεοὺς ἐπικαλουμένων, ἔφη·
4. Στρατόνικος διδάσκων κιθαριστάς, ἐπειδὴ ἐν τῷ διδασκαλείῳ εἶχεν ἐννέα μὲν εἰκόνας τῶν Μουσῶν, τοῦ δὲ Ἀπόλλωνος μίαν, μαθητὰς δὲ δύο, πυνθανομένου τινὸς πόσους ἔχοι μαθητάς, ἔφη·
 - (a) ἄνθρωπον ζητῶ.
 - (b) σὺν τοῖς θεοῖς δώδεκα.
 - (c) ὅσοι ἱκανοὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀπερύκειν.
 - (d) σιγᾶτε, μὴ αἰσθῶνται ὑμᾶς ἐνθάδε πλέοντας.

51 Σκεδαννύμενοι διεφθείροντο – Szétszóródva elpusztultak

Az abdérai Prótagoras mondta, hogy az istenekről nem tudhatja sem azt, hogy vannak, sem azt, hogy nincsenek. Ezzel egy másik filozófus szerint azt állította, hogy tudja, hogy nem léteznek. Ez azonban nem igaz; Prótagoras nem tagadta az istenek létezését, csak azt vonta kétségbe, hogy megismerhetők. Ő volt az első, aki magát szofistának nevezte. A szofisták filozófusok és szónokok voltak, akik városról városra járva előadásokat tartottak, és tandíj fejében oktattak. Céljuk politikusok képzése volt. Azt vetették a szemükre, hogy a vitakozásban való jártasságukkal a gyengébb érvet erősebbé tudják tenni – Prótagoras szerint ugyanis minden dologról két ellentétes állítás lehetséges. A szofisták művei elvesztek; tanaiakat Platón műveiből ismerjük, aki, mint közismert, támadta őket.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας¹ μετέσχε μοίρας², πρῶτον μὲν διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν³ ζῶων⁴ μόνον θεοὺς ἐνόμισεν, καὶ ἐπεχείρει βωμούς τε ἰδρύεσθαι καὶ ἀγάλματα⁵ θεῶν· ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχὺ⁶ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ⁷, καὶ οἰκήσεις⁸ καὶ ἐσθῆτας καὶ ὑποδείσεις⁹ καὶ στρωμνὰς¹⁰ καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἡὔρετο. οὕτω δὲ παρεσκευασμένοι κατ' ἄρχας¹¹ ἄνθρωποι ὥκουν σποράδην¹², πόλεις δὲ οὐκ ἦσαν· ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων διὰ τὸ πανταχῇ¹³ αὐτῶν ἀσθενέστεροι¹⁴ εἶναι¹⁵, καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη¹⁶ αὐτοῖς πρὸς μὲν τροφὴν¹⁷ ἱκανὴ βοηθός¹⁸ ἦν, πρὸς δὲ τὸν τῶν θηρίων πόλεμον ἐνδεής¹⁹ – πολιτικὴν γὰρ τέχνην²⁰ οὐπω εἶχον, ἥς μέρος πολεμική²¹ – ἐζήτουν²² δὲ ἄθροίζεσθαι καὶ σῶζεσθαι κτίζοντες πόλεις· ὅτ²³ οὖν ἀθροισθεῖεν, ἡδίκουν ἀλλήλους ἅτε²⁴ οὐκ ἔχοντες τὴν πολιτικὴν τέχνην, ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο.

¹θεῖος 3 isteni ²ἡ μοῖρα (osztály)rész ³ἡ συγγένεια rokonság ⁴az élőlények közül ⁵τὸ ἄγαλμα szobor ⁶gyorsan ⁷„mesterségesen” ⁸ἡ οἰκήσις lakhely ⁹ἡ ὑπόδεισις saru ¹⁰ἡ στρωμνή (vetett) ágy ¹¹kezdetben ¹²szétszórótan ¹³mindenképpen; minden tekintetben ¹⁴ἀσθενής 2 gyöngye ¹⁵διὰ τὸ ... εἶναι mivel ... voltak ¹⁶κὲν μὲν ἡ τέχνη ¹⁷az életben maradásra ¹⁸βοηθός 2 ἦν (+ dat.) segítségükre volt ¹⁹ἐνδεής 2 nem elegendő ²⁰a közösségalkotás képessége ²¹a hadviselés képessége ²²τὸ ἐκτελεῖν ²³valahányszor (opt. iterativus) ²⁴ἅτε (+ pt.) minthogy

Alkosson mondatokat a példa szerint a megadott szavak felhasználásával!

ἡ δύναμις, χράομαι, παρῆναι, πράττω, πρέπει

Χρῆσθαι τῷ παρόντι ἀεὶ πρέπει καὶ ὅτι ἂν πράττης πράττειν εἰς δύναμιν.

- (1) ἡ ἡμέρα, οἱ Ἕλληνες, πορεύομαι, πολεμέω, ὁ βασιλεὺς
- (2) ὁ κῆρυξ, πέμπω, αἰτέω, τὸ ἔτος, ἡ εἰρήνη
- (3) ὁ ποιητής, τὸ βιβλίον, ἔχω, ὁ ἑταῖρος, ἀναγιγνώσκω,
- (4) ὁ χρόνος, ἡ παιδεία, τὸ δένδρον, ἔξεστι, ὁ καρπός
- (5) ὁ πίθηκος, ὁ ἵππος, κελεύω, διὰ τί, ὁ ποταμός

52 Προϊόντος τοῦ χρόνου – Telt-múlt az idő

Egy athéni polgár megölte felesége szeretőjét, mert rajtakapta a házasságtörésen. A megölt férfi rokonai bevádolták gyilkosságért. A vádlott elismeri, hogy ölt, de azzal védekezik, hogy tette jogos volt, hiszen a törvények megengedik, hogy a férj megölje a rajtakapott szeretőt. A rokonok viszont azt állítják, hogy tette nem volt jogos; a vádlott ugyanis haragosa volt az áldozatnak, akit azzal a szándékkal csalt be a házába, hogy ott meggyilkolja. A vádlott először a házasságáról mesél a bírának. Gyermeük megszületése után vakon megbízott a feleségében, de az a csábító karmaiba került. Végül az asszonyt már olyan vakmerővé tette a szenvedély, hogy még akkor is engedett vágyainak, amikor a birtokról váratlanul hazatért férje az emeleti hálósobában aludt.

Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, ὦ ἄνδρες, ἦκον μὲν ἀπροσδοκίτως¹ ἐξ ἄγροῦ, μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον² τὸ παιδίον³ ἔβρα καὶ ἐδυσκόλαινον ὑπὸ τῆς θεραπαίνης⁴ ἐπίτηδες⁵ λυπούμενον, ἵνα ταῦτα ποιῇ· ὁ γὰρ ἄνθρωπος⁶ ἔνδον ἦν· ὕστερον γὰρ ἅπαντα ἐπυθόμην. καὶ ἐγὼ τὴν γυναῖκα ἀπιέναι ἐκέλευον καὶ δοῦναι τῷ παιδίῳ τὸν τιθόν⁷, ἵνα παύσῃται κλᾶν. ἡ δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ᾔθελεν, ὥς ἂν ἀσμένῃ⁸ με ἑωρακυῖα ἦκοντα διὰ χρόνου⁹. ἐπειδὴ δὲ ἐγὼ ὠργιζόμεν καὶ ἐκέλευον αὐτίκα¹⁰ ἀπιέναι, ἵνα σύ γε¹¹ ἔφη πειρᾶς ἐνταῦθα τὴν παιδίσκην¹². καὶ πρότερον δὲ μεθύων εἶλκας αὐτήν. καὶ ἐγὼ μὲν ἐγέλων, ἐκείνη δὲ ἀναστᾶσα καὶ ἀπιούσα προστίθῃσι τὴν θύραν¹³, προσποιουμένη παίζειν, καὶ τὴν κλείν¹⁴ ἐφέλκεται. καὶ ἐγὼ τούτων οὐδὲν ἐνθυμούμενος οὐδ' ὑπονοῶν ἐκάθευδον ἄσμενος¹⁵, ἥκων ἐξ ἄγροῦ. ἐπειδὴ δὲ ἦν πρὸς ἡμέραν¹⁶, ἦκεν ἐκείνη καὶ τὴν θύραν ἀνέωξεν. ἐρομένου δέ μου τί αἱ θύραι νύκτωρ φοφοῖεν, ἔφασκε τὸν λύχον¹⁷ ἀποσβεσθῆναι τὸν παρὰ τῷ παιδίῳ, εἴτα ἐκ τῶν γειτόνων ἐνάψασθαι. ἐσιώπων ἐγὼ καὶ ταῦτα οὕτως ἔχειν¹⁸ ἠγούμην. ἔδοξε δέ μοι, ὦ ἄνδρες, τὸ πρόσωπον ἐψιμυθιωσθαι, τοῦ ἀδελφοῦ¹⁹ τεθνεώτος οὕτω τριάκονθ' ἡμέρας²⁰. ὁμῶς δ' οὐδ' οὕτως²¹ οὐδὲν εἰπὼν περὶ τοῦ πράγματος ἐξελθὼν ὥχόμην ἔξω²² σιωπῇ²³.

¹ váratlanul ² τὸ δεῖπνον étkezés, vacsora ³ τὸ παιδίον gyerek ⁴ ἡ θεραπαίνα szolgálo; „szárazdajka” ⁵ szándékosan ⁶ (ti. a szerető) ⁷ δοῦναι τὸν τιθόν megszoptatni ⁸ ὥς ἂν ἀσμένῃ „örömtől színelve” ⁹ hosszú idő után ¹⁰ rögtön ¹¹ σύ γε „te meg” ¹² ἡ παιδίσκη kiscseléd ¹³ ἡ θύρα ajtó ¹⁴ ἡ κλείς retesz ¹⁵ „jóízűen”; „kiterülve” ¹⁶ hajnaltajt ¹⁷ ὁ λύχνος mécses ¹⁸ οὕτως ἔχει így van ¹⁹ ὁ ἀδελφός fivér ²⁰ még 30 napja sem ²¹ οὐδ' οὕτως még erre sem ²² ki ²³ csöndben; „szótlán”

Melyik szó illik a mondatba?

- Ἐπειδὴ δὲ ἔως ἐγένετο, (διαβαῖνον – διαβήσονται – διέβαινον) τὴν γέφυραν ἐξευγμένην πλοίοις τριάκοντα καὶ ἐπτά.
- Ποταμῷ γὰρ οὐκ (ἔστιν – ἐστίν – ἐστιν) ἐμβῆναι δις τῷ αὐτῷ καθ' Ἡράκλειτον.
- Οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου οἱ τ' ἔνδον συναμβάνοντο καὶ οἱ ἔξω (κατεκόπησαν – κατέκοψαν – κατακόφουσι).
- Κῦρος δὲ τούτοις ἀπορῶν τε καὶ λυπούμενος μετεπέμπετο τὸν Κλέαρχον· ὁ δὲ ἰέναι (οὐκ – οὐδὲν – μὴ – μηδὲν) ᾔθελε.
- Ὁ δ' ἄνθρωπος (πολλοῦ – πολλῷ – πολλῶν) μὲν ἄξιός ᾧ ἂν φίλος ᾖ, χαλεπώτατος δ' ἐχθρός ᾧ ἂν πολέμιος ᾖ.
- Ἐπει δὲ ἀφίκοντο εἰς τὸ αὐτό, ἄσμενοί τε εἶδον ἀλλήλους καὶ ἡσπάζοντο (οἶον – ἡ – ὥσπερ) ἀδελφούς.
- Οἱ βάρβαροι οὐ κραυγῇ (καὶ – ἀλλὰ) σιγῇ ὥς ἀνυστον καὶ ἡσυχῇ ἐν ἴσῳ καὶ βραδέως προσῆσαν.

53 Ἐπὶ τοὺς βαρβάρους – A perzsák ellen

„... a perzsa király nem szabad akaratukból uralkodik a szárazföld népei felett, hanem mert mindegyiküknél nagyobb fegyveres erőt gyűjtött maga köré; ha mi ennél is nagyobb haderővel kelünk át – amit közös elhatározás esetén könnyen megtehetnénk – háborítatlanul magunknak gyümölcsöztethetjük majd egész Ázsiát. És sokkal szebb is a nagykirállyal hadat viselnünk a [perzsa] királyságért, mint a vezetőszerépért civakodnunk egymás között.

A hadjáratra pedig méltányos a mostani nemzedék idejében sort kerítenünk, hogy a megpróbáltatások részesei a jószerecske áldásait is élvezhessék, s ne teljék el az életük végig balsorsban. Amúgyis elég a múlt – miféle szörnyűség meg nem esett benne? Mert sok rossz eleve megvan ugyan az emberi természetben, de mi a szükségszerűeknél is jóval többet eszeltünk ki ... ” (Isokratész; SZEPESSY TIBOR fordítása)

Ἐγὼ διελέχθην μὲν καὶ πρὸς Ἀντίπατρον περὶ τε τῶν τῇ πόλει καὶ τῶν σοί¹ συμφερόντων, ἐξαρκούντως² ὥς ἐμαυτὸν ἔπειθον³, ἡβουλήθην δὲ καὶ πρὸς σέ γράφαι, περὶ ὧν μοι δοκεῖ πρακτέον εἶναι⁴ μετὰ τὴν εἰρήνην, παραπλήσια⁵ μὲν τοῖς ἐν τῷ λόγῳ γεγραμμένοις, πολὺ δ' ἐκείνων συντομώτερα⁶. Κατ' ἐκείνων μὲν γὰρ τὸν χρόνον⁷ συνεβούλευον ὥς χρὴ διαλλάξαντά σε τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν καὶ τὴν Λακεδαιμονίων καὶ τὴν Θηβαίων καὶ τὴν Ἀργείων⁸ εἰς ὁμόνοιαν⁹ καταστήσαι τοὺς Ἑλληνας, ἡγούμενος, ἂν τὰς προεστώσας¹⁰ πόλεις πείσης οὕτω φρονεῖν, ταχέως καὶ τὰς ἄλλας ἐπακολουθήσειν. Τότε μὲν οὖν ἄλλος ἦν καιρὸς, νῦν δὲ συμβέβηκεν¹¹ μηκέτι¹² δεῖν πείθειν· διὰ γὰρ τὸν ἀγῶνα τὸν γεγενημένον ἡναγκασμένοι πάντες εἰσὶν εὖ φρονεῖν καὶ τούτων ἐπιθυμεῖν ὧν ὑπονοοῦσιν σε βούλεσθαι πράττειν καὶ λέγειν, ὥς δεῖ παυσαμένους τῆς μανίας¹³ καὶ τῆς πλεονεξίας¹⁴ ἦν ἐποιοῦντο πρὸς ἀλλήλους, εἰς τὴν Ἀσίαν τὸν πόλεμον ἐξενεγκεῖν. Καὶ πολλοὶ πυνθάνονται παρ' ἐμοῦ¹⁵ πότερον ἐγὼ σοι παρήγησα ποιεῖσθαι τὴν στρατείαν¹⁶ τὴν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ἢ¹⁷ σοῦ διανοηθέντος συνεῖπον· ἐγὼ δ' οὐκ εἰδέναι μὲν φημι τὸ σαφές¹⁸, οὐ γὰρ συγγεγενῆσθαι σοι πρότερον, οὐ μὴν ἄλλ' οἴεσθαι σέ μὲν ἐγνωκέναι περὶ τούτων, ἐμὲ δὲ συνειρηκέναι ταῖς σαῖς¹⁹ ἐπιθυμίαις.

¹ *ti. Philippos* ² eléggé ³ ὥς ἐμαυτὸν ἔπειθον „úgy gondolom” ⁴ πρακτέον teendő ⁵ hasonlóan
⁶ σύντομος 2 tömör ⁷ abban az időben ⁸ ἢ Ἀργείων (sc. πόλεις) Argos ⁹ ἢ ὁμόνοια egyetértés
¹⁰ προεστώσα (pt. pf.) „vezető” ¹¹ a dolog úgy áll, hogy ¹² többé már nem ¹³ ἢ μανία esztelenség
¹⁴ ἢ πλεονεξία kapzsiság; gőg ¹⁵ tőlem ¹⁶ ἢ στρατεία hadjárat ¹⁷ πότερον ... ἢ vajon ... vagy ¹⁸ „az igazság/ot”
¹⁹ σός 3 a te ...d; tiéd

Tagolja a szöveget, és tegye ki a hangsúlyjeleket!

ολεωνιδηςολακεδαμονιος
 καιοισυναυτρητριακοσιοιτον
 μαντευομενοναυτοισθανα
 τονειλοντοενπυλαιςκαιυπερτης
 ελλαδοςευκαιικαλωςαγωνισαμεν
 οιτελουςετυχονευκλουςκαιιδοξανε
 αυτοιςαθανατοναπελιπονκα
 ιφημηναγαθηνδιαγωνος

54 Τίς ἀγορεύειν βούλεται – Ki akar szólni?

Az athéniak szövetségre léptek a thébaiakkal a makedón Philippos ellen. A király athéni támogatói azonban elmérgesítették a két város viszonyát, így Philippos akadálytalanul vonulhatott Athén ellen, és elfoglalta Elateiát. A város elfoglalása riadalmat okozott Athénban; a prytanisok a hír vétele után azonnal intézkedéseket foganatosítottak. – A prytanisok a tanács ügyvivő tagjai voltak. Athénban évente ötszáz tanácstagot sorsoltak a tanácsba, minden phyléből ötvenet. Az évet tíz egységre osztották, és minden időszakban más phylé ötven tanácstagja vitte az ügyeket: ők határozták meg a tanács napirendjét, ők hívták össze a népgyűléseket, és javaslatokat készítettek elő a népgyűlés számára. A prytanisok általában a tanácsházban tartották üléseiket, és naponta együtt étkeztek az agorán, a tholosban.

Ἐσπέρα¹ μὲν γὰρ ἦν, ἥκε δ' ἀγγέλλων τις ὥς² τοὺς πρυτάνεις³ ὥς⁴ Ἐλάτεια κατείληπται. καὶ μετὰ ταῦθ⁵ οἱ μὲν⁶ εὐθὺς ἐξαναστάντες μεταξὺ⁷ δειπνοῦντες⁸ τοὺς τ' ἐκ τῶν σκηνῶν τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν⁹ ἐξεῖργον καὶ τὰ γέρρ¹⁰ ἐνεπίμπρασαν, οἱ δὲ τοὺς στρατηγοὺς μετεπέμποντο καὶ τὸν σαλπικτὴν ἐκάλουν· καὶ θορύβου¹¹ πλήρης ἦν ἡ πόλις. τῇ δ' ὕστεραίᾳ¹², ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, οἱ μὲν πρυτάνεις τὴν βουλὴν ἐκάλουν εἰς τὸ βουλευτήριον, ὑμεῖς δ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπορεύεσθε, καὶ πρὶν¹³ ἐκείνην¹⁴ χρηματίσαι καὶ προβουλεύσαι πᾶς ὁ δῆμος ἄνω¹⁵ καθῆτο. καὶ μετὰ ταῦτα ὥς¹⁶ ἦλθεν ἡ βουλὴ καὶ ἀπήγγειλαν οἱ πρυτάνεις τὰ προσηγγελημέν¹⁷ ἑαυτοῖς καὶ τὸν ἥκοντα παρήγαγον κακείνος εἶπεν, ἡρώτα μὲν ὁ κῆρυξ¹⁸ «τίς ἀγορεύειν βούλεται;» παρήει δ' οὐδεὶς. πολλάκις δὲ τοῦ κήρυκος ἐρωτῶντος οὐδὲν μᾶλλον¹⁹ ἀνίστατ' οὐδεὶς, ἀπάντων μὲν τῶν στρατηγῶν παρόντων, ἀπάντων δὲ τῶν ῥητόρων, καλούσης δὲ τῆς πατρίδος τὸν ἐροῦνθ' ὑπὲρ²⁰ σωτηρίας· ἦν γὰρ ὁ κῆρυξ κατὰ τοὺς νόμους φωνῆν²¹ ἀφίησι, ταύτην κοινὴν τῆς πατρίδος δίκαιον²² ἡγεῖσθαι.

¹ἡ ἐσπέρα este ²(+ acc.) -hoz ³οἱ πρυτάνεις prytanisok ⁴hogy ⁵μετὰ ταῦτα ezután ⁶οἱ μὲν ... οἱ δὲ egyesek ... mások pedig ⁷közben ⁸étkezés közben ⁹αἱ σκηναὶ αἱ κατὰ τὴν ἀγορὰν (piaci) bódék ¹⁰τὰ γέρρα (vesszőből font) kerítés (a piacon) ¹¹ὁ θόρυβος lármá; riadalom ¹²másnap ¹³πρὶν (+ Inf.) mielőtt ¹⁴(ti. a tanács) ¹⁵fenn (a Pnyx oldalában, ahol a népgyűlést tartották) ¹⁶mihelyt ¹⁷a nekik jelentetteket; „a híreket” ¹⁸kikiáltó ¹⁹οὐδὲν μᾶλλον mégsem ²⁰(+ gen.) érdekében ²¹ἦν ... φωνῆν amely hangot ²²jogosan, méltán

Tagolja a szöveget, és tegye ki a hangsúlyjeleket!

ΕΥΡΥΔΑΜΑΣΟΚΥΡΗΝΑΙ
ΟΣΠΥΓΜΗΝΕΝΙΚΗ
ΣΕΝΕΚΚΡΟΥΣΘΕ
ΙΣΜΕΝΥΠΟΤΟΥΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥ
ΤΟΥΣΟΔΟΝΤΑΣΚΑΤΑΠΙΩΝΔΕΑΥΤ
ΟΥΣΙΝΑΜΗΑΙΣΘΗΤΑΙΟΑΝΤΙΠΑΛΟΣ

55 Μόνος βαδίζων – Magamban bandukolva

Gyilkossági kísérletnek minősülő súlyos testi sértésekben az Areiospagos ítélkezett. A tényállást a vádlott általában elismerte, de azt állította, hogy tettét hirtelen felindulásában követte el, vagyis a szándék hiányát emelte ki. Ez akkor válhat meggyőzővé, ha bizonyítani tudja, hogy az erőszakos cselekmény kezdeményezője a sértett volt. A sértett ezért a védőbeszédében mindig pókhendi és erőszakos, mint az alábbiakban is: A két fél ugyanabba a fiúba szeretett bele, a fiú a vádlott szerelmese lett. A másik férfi ebbe nem tudott belenyugodni, s egy éjjel barátaival rátört vetélytársa házára. Nem találták otthon, így másutt kezdték keresni; amikor rátaláltak, összeverekedtek. A hasonló támadásokat elkerülendő a vádlott a fiúval együtt elhagyta a várost. Ám amint visszatértek, ismét megpróbálták elragadni tőle a fiút.

Μετὰ δὲ ταῦτα τὸ μὲν μεिरάκιον¹ εἰς γναφεῖον² κατέφυγεν, οὗτοι³ δὲ συνεισπεσόντες ἦγον αὐτὸν βίᾳ⁴, βοῶντα καὶ κεκραγότα⁵ καὶ μαρτυρόμενον. συνδραμόντων δὲ ἀνθρώπων πολλῶν καὶ ἀγανακτούντων τῷ πράγματι καὶ δεινὰ φασκόντων εἶναι τὰ γιγνόμενα⁶, τῶν μὲν λεγομένων οὐδὲν ἐφρόντιζον, Μόλωνα δὲ τὸν γναφέα⁷ καὶ ἄλλους τινὰς ἐπαμύνειν ἐπιχειροῦντας συνέκοψαν. ἤδη δὲ αὐτοῖς οὖσι παρὰ⁸ τὴν Λάμπωνος οἰκίαν ἐγὼ μόνος βαδίζων ἐντυχάνω⁹, δεινὸν δὲ ἡγησάμενος εἶναι καὶ αἰσχυρὸν¹⁰ περιδεῖν οὕτως ἀνόμως¹¹ καὶ βιαίως¹² ὑβρισθέντα τὸν νεανίσκον, ἐπιλαμβάνομαι αὐτοῦ. οὗτοι δέ, δι' ὃ τι¹³ μὲν τοιαῦτα παρενόμουν εἰς ἐκεῖνον, οὐκ ἠθέλησαν εἰπεῖν ἐρωτηθέντες, ἀφέμενοι δὲ τοῦ νεανίσκου ἔτυπτον ἐμέ. μάχης δὲ γενομένης, ὦ βουλή, καὶ τοῦ μεिरακίου βάλλοντος¹⁴ αὐτοὺς καμῶ περὶ τοῦ σώματος ἀμυνομένου καὶ τούτων ἡμᾶς βαλλόντων, ἔτι δὲ τυπτόντων αὐτὸν ὑπὸ τῆς μέθης¹⁵ κακείνου ἀμυνομένου, καὶ τῶν παραγενομένων ὥς¹⁶ ἀδικουμένοις ἡμῖν ἀπάντων ἐπικουρούντων, ἐν τούτῳ τῷ θορύβῳ¹⁷ συντριβόμεθα τὰς κεφαλὰς ἅπαντες.

¹τὸ μεिरάκιον ifjú, „fiúka” ²ványolóműhely ³(ti. a vádló és cimborái) ⁴erőszakkal ⁵κεκραγώς 3 ríkoltozó ⁶az eset(et) ⁷ὁ γναφεύς ványoló ⁸-nál, -nél ⁹αὐτοῖς ... ἐντυχάνω szembetalálkozom velük ¹⁰αἰσχυρός 3 rút ¹¹törvénytelenül ¹²erőszakkal ¹³διὰ ὃ τι miért ¹⁴βάλλει kövekkel dobál ¹⁵ὑπὸ τῆς μέθης részegségükben ¹⁶mint ¹⁷ὁ θόρυβος kavarodás, zűrzavar

Minden mondatban van egy fölösleges szó. Ha a mondatokba nem illő szavakat összeolvassa, egy mondatot kap, melyet Xenophón ad Sókratés szájába.

1. Ὁ πατήρ ὁ ἐπιμελούμενος ὅπως ἀνὴρ ἀγαθὸς γενοίμην ἡνάγκασέ με πάντα τὰ Ὀμήρου ἔπη ἀγαθὴ μαθεῖν· καὶ νῦν δυνάμην ἂν Ἰλιάδα ὅλην καὶ Ὀδύσειαν ἀπὸ στόματος εἰπεῖν.
2. Εἰπέ μοι, ὦ γύναι, ἄρα ἤδη κατενόησας ἐστίν τίνος ποτὲ ἔνεκα ἐγὼ τε σὲ ἔλαβον καὶ οἱ σοὶ γονεῖς ἔδοσαν σε ἐμοί;
3. Αἰνείας δὲ σώσας μὲν τοὺς πατρώους καὶ μητρώους θεούς, σώσας δὲ καὶ αὐτὸν τὸν πάτερ· ἡμέρα, δόξαν εὐσεβείας ἐξηνέγκατο, ὥστε καὶ οἱ πολέμιοι μόνῳ ἐκείνῳ ὦν ἐκράτησαν ἐν Τροίᾳ ἔδοσαν μὴ συληθῆναι.
4. Ἐγὼ μὲν τοῦτο ἀεὶ ποτε νομίζω, ὥς ὅποιοί τινες ἂν οἱ προστάται ὦσι, τοιαύτας καὶ τὰς πολιτείας γίγνεσθαι.
5. Πρὸς ταῦτα εἶπεν ὁ Σιμωνίδης· Ἄλλὰ ταῦτα μὲν πάνυ ἔμοιγε μικρὰ δοκεῖ ἀρετῆς εἶναι ἢ σὺ λέγεις.
6. ὅποτε δὲ φερόντων ἢ ἐπαινούντων τινὰς ἀκούοι, οὐχ ἥττον ᾤετο καταμανθάνειν ἄρχεσθαι τοὺς τῶν λεγόντων τρόπους ἢ περὶ ὧν λέγοιεν.

56 Εἰ ἔγημεν ἀστήν – Ha polgárnőt vett volna el

Egy athéni régi ellensége asszonyát állította bíróság elé: idegen nő létere egy athénival együtt élve bitorolja a polgárjogot. Bűnét még tetézte azzal, hogy lányát szintén be akarta csempészni a polgárok közé, hozzáadva egy polgárhoz. A vád közvád volt, hisz a polgárjoggal bírók féltékenyen vigyázták kiváltságaikat. A per súlyát jelzi a büntetés nagysága: a vádlottat, ha elítélték, eladták, a férj pedig akár a polgárjogát is elveszíthette. A vádló kíméletlenül tárja föl az idős nő múltját. Állítása szerint az nemcsak hogy nem athéni, de egyenesen rab-szolga volt, majd független hetéraként szinte egész Hellasszal kapcsolatba került, míg végül „feleség” lett Athénban. A szónok a hetéra feslettségét a tisztos polgárnő erényével állítja szembe, jól tudva, mit tart az ötszázegy athéni férfi a női nemről.

Τὸ γὰρ συνοικεῖν τοῦτ' ἔστιν, ὃς ἂν¹ παιδοποιῇται καὶ εἰσάγῃ εἰς τε τοὺς φράτερας² καὶ δημότας³ τοὺς υἱεῖς, καὶ τὰς θυγατέρας ἐκδιδῶ⁴ ὥς αὐτοῦ οὖσας⁵ τοῖς ἀνδράσιν. τὰς μὲν γὰρ ἐταίρας ἡδονῆς⁶ ἔνεκ⁷ ἔχομεν, τὰς δὲ παλλακὰς τῆς καθ' ἡμέραν⁸ θεραπειᾶς τοῦ σώματος, τὰς δὲ γυναῖκας τοῦ παιδοποιεῖσθαι γνησίως⁹ καὶ τῶν ἔνδον¹⁰ φύλακα¹¹ πιστὴν¹² ἔχειν. ὥστ'¹³ εἰ πρότερον ἔγημεν γυναῖκα ἀστήν καὶ εἰσὶν οὗτοι οἱ παῖδες ἐξ ἐκείνης καὶ μὴ Νεαίρας, ἐξῆν¹⁴ αὐτῷ ἐκ τῆς ἀκριβεστάτης μαρτυρίας¹⁵ ἐπιδείξει, παραδόντι τὰς θεραπαίνας ταύτας. ὥς δὲ προὔκαλεσάμην, τούτων¹⁶ ὑμῖν τὴν τε μαρτυρίαν καὶ τὴν πρόκλησιν¹⁷ ἀναγνώσεται. λέγε τὴν μαρτυρίαν, ἔπειτα τὴν πρόκλησιν.

¹ὃς ἂν (+ con.) ha valaki ²ὁ φράτηρ a phratra (a phylénél kisebb közig. egység) tagja ³ὁ δημότης a démos (közig. egység) tagja ⁴ἐκδιδῶ kiházasítja ⁵ὥς αὐτοῦ οὖσας (lányait) övéinek elismertként ⁶ἡ ἡδονή gyönyör ⁷ἐνεκ (+ gen.) ⁸καθ' ἡμέραν mindennap(i) ⁹τὸρvényesen ¹⁰τὰ ἔνδον „ház-tartás” ¹¹ὁ (ἡ) φύλαξ őr ¹²πιστός hű, megbízható ¹³következésképp ¹⁴lehetősége (lett) volna ¹⁵utalás a kínvallatásra ¹⁶„az ezt bizonyító” ¹⁷ἡ πρόκλησις felszólítás

Melyik szó illik a mondatba?

1. Καὶ εἰ μὴ ὑμεῖς ἦλθετε, ἐπορευόμεθα ἂν ἐπὶ (βασιλέα – βασιλέως – βασιλεῖ).
2. Ἡ πηγὴ ὑπὸ (τοῦ – τῆς) πλατάνου ρεῖ μάλα ψυχροῦ ὕδατος.
3. Καὶ στήλη ἔστηκε παρὰ τὸν ναὸν γράμματα ἔχουσα. Ἰερὸς ὁ χώρος (ὁ – τῆς) Ἀρτέμιδος.
4. Πολλὰ τῶν ὑποζυγίων (ἀπώλετο – ἀπώλοντο) ὑπὸ λιμοῦ.
5. Οἱ δὲ στρατιῶται ἐχαλέπαινον τοῖς στρατηγοῖς, καὶ ἔφασαν αὐτοὺς πάλαι ταῦτ' εἰδότας (κρύπτειν – κρύφειν – κρύφαι), καὶ οὐκ ἔφασαν ἰέναι, ἐὰν μὴ τις αὐτοῖς χρήματα διδῶ.
6. Εἰ δὲ τοῦτο πάντες (ποιοῦμεν – ἐποιοῦμεν), ἅπαντες ἂν ἀπωλόμεθα.
7. Ἔλεγον δέ, ὅτι ἦκοιεν ἡγεμόνας ἔχοντες οἱ αὐτοῦς, ἐὰν σπονδαὶ γένωνται, (ἄγουσιν – ἄξουσιν – ἄξοντες) ἔνθεν ἔξουσι τὰ ἐπιτήδεια.

57 Εἰ νῆσον ὥκουν – Ha szigeten laknának

Miután a perzsák elvonultak Hellasból, a szövetségesek hajóhada Pausanias vezetésével megtámadta Kyprost, és el is foglalta. De Pausanias erőszakos ember volt, ezért a szövetségesek az athéniakat kérték fel a vezetésre. Az athéniak ezt örömmel fogadták, és amikor a spártaiak hazahívták Pausaniast, átvették a vezetést. Meghatározták, hogy a szövetséges városok közül melyeknek kell hajókat, és melyeknek pénzt adni a barbár ellen. Az adót athéni hivatalnokok szedték be, akiket hellénotamiasoknak neveztek. A kincstár Déloson volt, és a gyűléseket is ott tartották. A szövetségesek eleinte önállóak voltak, később azonban az athéniak megerősödtek, és szövetségeseiket leigázva szolgálkákká tették őket. Ez volt a feltétele és alapja a demokráciának, amelynek bírálói is akadtak.

Ἐνὸς δὲ ἐνδεεῖς¹ εἰσιν· εἰ γὰρ νῆσον οἰκοῦντες θαλασσοκράτορες² ἦσαν Ἀθηναῖοι, ὑπῆρχεν ἂν αὐτοῖς³ ποιεῖν μὲν κακῶς, εἰ ἐβούλοντο, πάσχειν δὲ μηδέν⁴, ἕως τῆς θαλάττης ἤρχον, μηδὲ τμηθῆναι τὴν ἑαυτῶν γῆν μηδὲ προσδέχεσθαι τοὺς πολεμίους· νῦν δὲ οἱ γεωργοῦντες⁵ καὶ οἱ πλούσιοι Ἀθηναίων ὑπέρχονται τοὺς πολεμίους μᾶλλον, ὁ δὲ δῆμος, ἅτε⁶ εὖ εἰδῶς ὅτι οὐδὲν τῶν σφῶν⁷ ἐμπρήσουσιν οὐδὲ τεμοῦσιν, ἀδεῶς⁸ ζῇ καὶ οὐχ ὑπερχόμενος αὐτοῦς. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἐτέρου δέους⁹ ἀπηλλαγμένοι¹⁰ ἂν ἦσαν¹¹, εἰ νῆσον ὥκουν, μηδέποτε προδοθῆναι τὴν πόλιν ὑπ’ ὀλίγων μηδὲ πύλας¹² ἀνοιχθῆναι μηδὲ πολεμίους ἐπεισπεσεῖν· πῶς γὰρ νῆσον οἰκούντων ταῦτ’ ἂν ἐγίγνετο; μηδ’ αὖ¹³ στασιάσαι τῷ δήμῳ μηδέν¹⁴, εἰ νῆσον ὥκουν· νῦν μὲν γὰρ εἰ στασιάσαιεν, ἐλπίδα ἂν ἔχοντες¹⁵ ἐν τοῖς πολεμίοις στασιάσαιεν, ὥς κατὰ γῆν¹⁶ ἐπαξόμενοι· εἰ δὲ νῆσον ὥκουν, καὶ ταῦτ’ ἂν ἀδεῶς εἶχεν¹⁷ αὐτοῖς. ἐπειδὴ οὖν ἐξ ἀρχῆς¹⁸ οὐκ ἔτυχον οἰκήσαντες νῆσον¹⁹, νῦν τὰδε ποιοῦσι· τὴν μὲν οὐσίαν ταῖς νήσοις παρατίθενται, πιστεύοντες τῇ ἀρχῇ τῇ κατὰ θάλατταν²⁰, τὴν δὲ Ἀττικὴν γῆν περιορῶσι τεμνομένην, γινώσκοντες ὅτι εἰ αὐτὴν ἐλεήσουσιν, ἐτέρων ἀγαθῶν μειζόνων στερήσονται.

¹ἐνδεής 2 ἔστι híjával van (+ gen.) ^{2a}a tenger urai ³ὑπῆρχεν ἂν αὐτοῖς lehetőségük volna ⁴πάσχειν μηδέν „büntetlenül” ^{5a}a földművesek ⁶mivel ⁷τὰ σφῶν az ő vagyonuk ⁸félelem nélkül ⁹τὸ δέος félelem ¹⁰ἀπηλλαγμένος 3 megszabadult ¹¹ἂν ἦσαν volnának ¹²αἱ πύλαι városkapu ¹³μηδὲ αὖ és nem ¹⁴μηδέν egy (réteg) sem ¹⁵ἐλπίδα ἔχει ἐν (+ dat.) reménykedik vmiben ¹⁶szárazföldön ¹⁷ταῦτα ἂν ἀδεῶς εἶχε ez sem volna félelmes ¹⁸kezdetől fogva ¹⁹οὐκ ἔτυχον οἰκήσαντες νῆσον történetesen nem szigeten települtek meg ²⁰ἡ ἀρχὴ ἢ κατὰ θάλατταν uralom a tengeren

Tagolja a szöveget, és tegye ki a hangsúlyjeleket!

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣΕΛΕΓΕΔΥΟΤΑ
ΥΤΑΕΚΤΩΝΘΕΩΝΤΟ
ΙΣΑΝΘΡΩΠΟΙΣΔΕΔΟΣΘΑ
ΙΚΑΛΛΙΣΤΑΤΟΤΕΑΛΗ
ΘΕΥΕΙΝΚΑΙΤΟ
ΕΥΕΡΓΕΤΕΙΝΚΑΙΠΡΟΣΕΤΙ
ΘΕΙΟΤΙΚΑΙΕΟΙΚΕΤΟΙΣΘΕΩΝ
ΕΡΓΟΙΣΕΚΑΤΕΡΟΝ

58 Ὡςπερ τὰ πρόβατα ἔθνησκον – Hullottak, mint a legyek

A peloponnésosi háború első évei úgy teltek, ahogyan azt Periklés előre látta: a spártaiak Archidamos király vezetésével betörték Attikába, tönkretették a termést, kivágták az olajfákat, majd visszavonultak Lakedaimónba. Az athéniaiak nem ütköztek meg velük. A falusi lakosság értékeivel együtt a városba menekült, és a falak mögül figyelte a pusztítást, tehetetlenül és egyre dühösebben. Az elkeseredett athéniaiak visszahívták Periklést a stratégosi hivatalból, mert őt okolták birtokaik pusztulásáért. Periklés úgy gondolta, hogy az athéniaiak a háborút csak akkor nyerhetik meg, ha készleteikre támaszkodva és a tengert uralva kifárasztják ellenfeleiket, és nem akarnak hódítani. A terv jó volt, de a városba zsúfolódott tömeget járvány támadta meg, aminek Periklés is áldozatául esett.

Ἦρξατο δὲ τὸ μὲν πρῶτον, ὡς λέγεται¹, ἐξ Αἰθιοπίας τῆς ὑπὲρ² Αἰγύπτου, ἔπειτα δὲ καὶ ἐς Αἴγυπτον καὶ Λιβύην κατέβη καὶ ἐς τὴν βασιλέως γῆν τὴν πολλήν³. ἐς δὲ τὴν Ἀθηναίων πόλιν ἐξαπιναιώς⁴ ἐσέπεσε, καὶ τὸ πρῶτον ἐν τῷ Πειραιεῖ⁵ ἤψατο τῶν ἀνθρώπων, ὥστε καὶ⁶ ἐλέχθη ὑπ' αὐτῶν ὡς⁷ οἱ Πελοποννήσιοι φάρμακα ἐσβεβλήκοιεν ἐς τὰ φρέατα⁸. κρήναι⁹ γὰρ οὕτω ἦσαν αὐτόθι. ὕστερον δὲ καὶ ἐς τὴν ἄνω πόλιν¹⁰ ἀφίκετο, καὶ ἔθνησκον πολλῶ μᾶλλον ἥδη. λεγέτω¹¹ μὲν οὖν περὶ αὐτοῦ ὡς¹² ἕκαστος γινώσκει καὶ ἰατρὸς καὶ ἰδιώτης¹³, ἀφ' οὗτο¹⁴ εἰκὸς ἦν¹⁵ γενέσθαι αὐτό, καὶ τὰς αἰτίας ἄστινας¹⁶ νομίζει τοσαύτης μεταβολῆς ἱκανὰς εἶναι δύναμιν ἐς τὸ μεταστῆσαι¹⁷ σχεῖν¹⁸. ἐγὼ δὲ οἶόν τε ἐγίγνετο λέξω, καὶ ἀφ' ὧν¹⁹ ἂν τις σκοπῶν, εἴ ποτε καὶ αὐθις²⁰ ἐπιπέσοι, μάλιστ' ἂν ἔχοι τι προειδῶς μὴ ἀγνοεῖν, ταῦτα δηλώσω αὐτός τε νοσήσας καὶ αὐτὸς ἰδὼν ἄλλους πάσχοντας.

¹mint mondják ²ὑπὲρ (+ gen.) túli ³ἡ βασιλέως γῆ ἢ πολλή a perzsa birodalom jelentős része
⁴váratlanul ⁵ὁ Πειραιεύς (*Athén kikötője*) ⁶ὥστε καὶ hogy azt is ⁷ἐλέχθη ὑπὸ αὐτῶν ὡς vélték azt, hogy ⁸τὸ φρέαρ kút; víztároló ⁹ἡ κρήνη forrás ¹⁰ἡ ἄνω πόλις a felső város = Athén ¹¹λεγέτω mondja el ¹²ahogy ¹³laikus ¹⁴ἀπὸ οὗτο hogy mitől ¹⁵εἰκὸς ἐστί valószerű ¹⁶ἄστινας melyeket ¹⁷τὸ μεταστῆσαι a megváltoztatás ¹⁸δύναμιν ... σχεῖν előre tettek szert ¹⁹amiből ²⁰ismét

Poseidón Hermésszel beszélget, de Hermés válaszai összekeveredtek. (Poseidón mondatai helyes sorrendben vannak.) Rekonstruálja a párbeszédet!

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Ἦστιν, ὦ Ἑρμῆ, νῦν ἐντυχεῖν τῷ Διί;
 Ὅμως προσάγγελον αὐτῷ.
 Μὼν τῇ Ἥρᾳ σύνεστιν;
 Συνίημι· ὁ Γανυμήδης ἔνδον.
 Πόθεν, ὦ Ἑρμῆ; δεινὸν γὰρ τοῦτο φής.
 Ἀλλὰ οὐ χρὴ πρὸς ἐμὲ θεῖόν γε ὄντα.

ΕΡΜΗΣ

Οὐδὲ τοῦτο· ἀλλὰ μαλακῶς ἔχει αὐτός.
 Τέτοκεν ἀρτίως, ὦ Πόσειδον.
 Αἰσχύνομαι εἰπεῖν, τοιοῦτόν ἐστιν.
 Οὐδαμῶς, ὦ Πόσειδον.
 Οὐκ, ἀλλ' ἑτεροῖόν τί ἐστιν.
 Μὴ ἐνόχλει, φημί· ἄκαιρον γὰρ ἐστιν,
 ὥστε οὐκ ἂν ἴδοις αὐτὸν ἐν τῷ παρόντι.

59 Ταῦτα ἄξιον ἀκούσαι – Ezt érdemes meghallgatni

Egy politikai per vádlottja védekezése során kitér egyik vádlója, Kallias visszas házasságaira is. A pörös felek előkelő athéniak, sőt házasság révén távoli rokonok is. A perpatvar tulajdonképpen egy gazdag örökös nő keze (és vagyona) miatt tört ki, aki szintén a családhoz tartozott. A vádlott maga akarta feleségül venni a lányt, Kallias pedig a fia számára szemelte ki az örökös nőt és a hozományt. A vádlott úgy igyekszik hatástalanítani a vád érveit, hogy rámutat: a vádló a haragosa. A közvád tehát csak ürügy, Kallias valódi célja az, hogy őt, zavaros üzelmei kerékkötőjét, félretolja az útból. Kallias a Κήρυκες papi nemzetségből származott, azaz pap volt, mégpedig Démétér és leánya, Persephoné papja. A vádlott szavaiból kiderül, hogy Kallias hamisan esküdött a két istennő oltáránál.

Γαμεῖ μὲν Ἰσχομάχου θυγατέρα· ταύτη δὲ συνοικήσας οὐδ' ἐνιαυτὸν¹ τὴν μητέρα αὐτῆς ἔλαβε, καὶ συνῶκει ὁ πάντων σχετλιώτατος² ἀνθρώπων τῇ μητρὶ καὶ τῇ θυγατρὶ, ἱερεὺς³ ὢν τῆς μητρὸς καὶ τῆς θυγατρὸς, καὶ εἶχεν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀμφοτέρας. Καὶ οὗτος μὲν οὐκ ἡσχύνθη οὐδ' ἔδεισε τὼ θεῶ⁴· ἡ δὲ τοῦ Ἰσχομάχου θυγατὴρ τεθνάναι νομίσασα λυσιτελεῖν ἢ ζῆν ὁρῶσα τὰ γινόμενα⁵, ἀπαρχομένη μεταξὺ⁶ κατεκωλύθη⁷, καὶ ἐπειδὴ ἀνεβίω, ἀποδράσα ἐκ τῆς οἰκίας ὤχετο, καὶ ἐξήλασεν ἡ μήτηρ τὴν θυγατέρα. Ταύτης δ' αὖ⁸ διαπεπλησμένος⁹ ἐξέβαλε καὶ ταύτην. Ἡ δ' ἔφη κυεῖν ἐξ αὐτοῦ· καὶ ἐπειδὴ ἔτεκεν υἱόν, ἔξαρκος ἦν¹⁰ μὴ εἶναι ἐξ αὐτοῦ τὸ παιδίον. Λαβόντες δὲ οἱ προσήκοντες¹¹ τῇ γυναικὶ τὸ παιδίον ἦκον ἐπὶ¹² τὸν βωμὸν Ἀπατουρίοις¹³, ἔχοντες ἱερεῖον¹⁴, καὶ ἐκέλευον κατάρξασθαι τὸν Καλλίαν. Ὁ δ' ἠρώτα τίνος εἴη τὸ παιδίον· ἔλεγον Καλλίου τοῦ Ἰππονίκου. Ἐγὼ εἰμι οὗτος. Καὶ ἔστι γε σὸν¹⁵ τὸ παιδίον. Λαβόμενος τοῦ βωμοῦ ὤμοσεν ἢ μὴν μὴ εἶναι οἱ υἱὸν ἄλλον μηδὲ γενέσθαι πώποτε, εἰ μὴ¹⁶ Ἰππόνικον ἐκ τῆς Γλαύκωνος θυγατρὸς· ἢ ἐξώλη¹⁷ εἶναι¹⁸ καὶ αὐτὸν καὶ τὴν οἰκίαν, ὥσπερ ἔσται¹⁹. Μετὰ ταῦτα τοῖνυν, ὧ ἄνδρες, ὑστέρω πάλιν χρόνῳ τῆς γραφῆς τολμηροτάτης²⁰ γυναικὸς ἀνῆράσθη, καὶ κομίζεται αὐτὴν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ τὸν παῖδα ἤδη μέγαν ὄντα εἰσάγει εἰς Κήρυκας, φάσκων εἶναι υἱὸν αὐτοῦ. Ἀντίειπε μὲν Καλλιάρχης μὴ εἰσδέξασθαι, ἐψηφίσαντο δὲ οἱ Κήρυκες κατὰ τὸν νόμον ὅς ἐστιν αὐτοῖς, τὸν πατέρα ὁμόσαντα εἰσάγειν ἢ μὴν²¹ υἱὸν ὄντα ἑαυτοῦ εἰσάγειν. Λαβόμενος τοῦ βωμοῦ ὤμοσεν ἢ μὴν τὸν παῖδα ἑαυτοῦ εἶναι γνήσιον²², ἐκ Χρυσίλλης γεγονότα· ὃν ἀπώμοσε²³. Καὶ μοι τούτων ἀπάντων τοὺς μάρτυρας κάλει. Φέρε δὴ τοῖνυν, ὧ ἄνδρες, σκεφώμεθα εἰ πώποτε ἐν τοῖς Ἑλλήσι πρᾶγμα τοιοῦτον ἐγένετο, ὅπου γυναικὰ τις γήμας ἐπέγημε τῇ θυγατρὶ τὴν μητέρα καὶ ἐξήλασεν ἡ μήτηρ τὴν θυγατέρα· ταύτη δὲ συνοικῶν βούλεται τὴν Ἐπιλύκου θυγατέρα λαβεῖν, ἵν' ἐξελάσῃ τὴν τήτην²⁴ ἢ θυγατρίδην²⁵. Ἀλλὰ γὰρ τῷ παιδί αὐτοῦ τί χρὴ τοῦνομα θέσθαι; οἶμαι γὰρ ἔγωγε οὐδένα οὕτως ἀγαθὸν εἶναι λογίζεσθαι, ὅστις ἐξευρήσῃ τοῦνομα αὐτοῦ. Τριῶν γὰρ οὐσῶν γυναικῶν αἷς συνωκηκῶς ἔσται ὁ πατήρ αὐτοῦ, τῆς μὲν υἱός ἐστιν, ὥς φησι, τῆς δὲ ἀδελφός, τῆς δὲ θεῖος²⁶. Τίς ἂν εἴη οὗτος; Οἰδίπους, ἢ Αἰγισθος; ἢ τί χρὴ αὐτὸν ὀνομάσαι;

¹ἐνιαυτὸν egy évig ²σχετλιός 3 becstelen ³pap ⁴τὼ θεῶ (dualis) ⁵„helyzetet” ⁶közben ⁷(azaz már a kötélről vágják le) ⁸αὖ ugyancsak ⁹„ráunva” (+ gen.) ¹⁰ἔξαρκος ἔστι μὴ tagadja, hogy ¹¹οἱ προσήκοντες (+ gen. vagy dat.) rokonai vkinek ¹²ἐπὶ -hoz ¹³τὰ Ἀπατουρία Apaturia (az ünnep 3. napján jegyezték be a törvényes újszülötteket a közösség tagjai sorába) ¹⁴τὸ ἱερεῖον áldozati állat ¹⁵ἔστι γε sὸν bizony a tiéd ¹⁶ἢ μὴν μὴ εἶναι οἱ ... εἰ μὴ hogy neki nincs ... csak ¹⁷ἐξώλης 2 tönkretett ¹⁸vagy pusztuljon el ¹⁹„és így is lesz” (a beszélő teszi hozzá Kallias esküjéhez) ²⁰τολμηρός 3 vakmerő ²¹ὁμόςας 3 ἢ μὴν ha/miután megesküdött, hogy ²²γνήσιος 3 törvényes ²³akit (egyszer már) esküvel megtagadott ²⁴ἢ τήτην nagyanyó ²⁵leányunoka ²⁶ὁ θεῖος nagybácsi

60 °Ο ὙΕρωσ – A szerelem

A tragédiaköltő Agathón győzelmet aratott a tragédiaversenyen, és elsőségét megünnepeleendő symposionra hívta barátait. Igen díszes kompánia jelent meg az Agathón symposionán; a végét még a másutt már berúgott Alkibiadész is elcsípte. A symposion tulajdonképpen egy tánccal és zenével, szellemes vagy kevésbé szellemes játékokkal, beszélgetéssel és testi örömmel elmulatott este, társaságban, bor mellett. Ezt a bizonyos estét Platón írta meg, s dialógusában az összegyűlték komoly dologról beszélgetnek: Erósról. Több vélemény hangzik el a Szezelem mibenlétéről, és a vendégsereget asztal alá ivó Sókratész is elmondja Platón gondolatait az istenről. Platón *Symposion*ja a műfaj legjobb darabja; a symposionok leírása ugyanis önálló műfajjá, a dialógus egyik ágává nőtte ki magát.

Οὗτοι δὲ οἱ δαίμονες πολλοὶ καὶ παντοδαποὶ¹ εἰσιν, εἷς δὲ τούτων ἐστὶ καὶ ὁ ὙΕρωσ. Πατρὸς δέ, ἦν δ' ἐγώ², τίνος ἐστὶ καὶ μητρὸς; Μακρότερον³ μὲν, ἔφη, διηγῆσασθαι· ὅμως δέ σοι ἔρω. ὅτε γὰρ ἐγένετο ἡ Ἀφροδίτη, ἥσιτωντο οἱ θεοὶ οἷ τε ἄλλοι καὶ ὁ τῆς Μῆτιδος⁴ υἱὸς Πόρος⁵. ἐπειδὴ δὲ ἐδείπνησαν, προσαιτήσουσα⁶ οἶνον⁷ δὴ εὐωχίας⁸ οὔσης ἀφίκετο ἡ Πενία⁹, καὶ ἦν περὶ τὰς θύρας¹⁰. ὁ οὖν Πόρος μεθυθεὶς τοῦ νέκταρος – οἶνος¹¹ γὰρ οὐπω ἦν – εἰς τὸν τοῦ Διὸς κῆπον¹² εἰσελθὼν βεβαρῆμένος ἤυδεν. ἡ οὖν Πενία ἐπιβουλεύουσα διὰ τὴν αὐτῆς ἀπορίαν¹³ παιδίον ποιήσασθαι ἐκ τοῦ Πόρου, κατακλίνεται τε παρ' αὐτῷ¹⁴ καὶ ἐκύησε τὸν ὙΕρωτα. διὸ δὴ¹⁵ καὶ τῆς Ἀφροδίτης ἀκόλουθος¹⁶ καὶ θεράπων¹⁷ γέγονεν ὁ ὙΕρωσ, γεννηθεὶς ἐν τοῖς ἐκείνης γενεθλίοις¹⁸, καὶ ἅμα φύσει¹⁹ ἐραστὴς²⁰ ὢν περὶ τὸ καλὸν καὶ τῆς Ἀφροδίτης καλῆς οὔσης. ἅτε οὖν Πόρου καὶ Πενίας υἱὸς ὢν ὁ ὙΕρωσ ἐν τοιαύτῃ τύχῃ²¹ καθέστηκεν. πρῶτον μὲν πένης²² αἰεὶ ἐστὶ, καὶ πολλοῦ δεῖ²³ ἀπαλός²⁴ τε καὶ καλός, οἶον²⁵ οἱ πολλοὶ²⁶ οἶονται, ἀλλὰ σκληρὸς²⁷ καὶ αὐχμηρὸς²⁸ καὶ ἀνυπόδητος²⁹ καὶ ἄοικος³⁰, χαμαιπετής³¹ αἰεὶ ὢν καὶ ἄστρωτος³², ἐπὶ θύραις³³ καὶ ἐν ὁδοῖς ὑπαίθριος³⁴ κοιμώμενος, τὴν τῆς μητρὸς φύσιν³⁵ ἔχων, αἰεὶ ἐνδεία³⁶ σύνοικος³⁷. κατὰ δὲ αὐτὸν πατέρα ἐπιβουλός³⁸ ἐστὶ τοῖς καλοῖς καὶ τοῖς ἀγαθοῖς, ἀνδρείος³⁹ ὢν καὶ ἴτης⁴⁰ καὶ σύντονος⁴¹, θηρευτής⁴² δεινός, αἰεὶ τινὰς πλέκων μηχανάς⁴³, καὶ φρονήσεως⁴⁴ ἐπιθυμητής⁴⁵ καὶ πόριμος⁴⁶, φιλοσοφῶν διὰ⁴⁷ παντὸς τοῦ βίου, δεινὸς γόης⁴⁸ καὶ φαρμακεύς⁴⁹ καὶ σοφιστής⁵⁰. καὶ οὔτε ὡς ἀθάνατος πέφυκεν οὔτε ὡς θνητός, ἀλλὰ τοτὲ⁵¹ μὲν τῆς αὐτῆς ἡμέρας⁵² θάλλει τε καὶ ζῇ, ὅταν εὐπορήσῃ, τοτὲ δὲ ἀποθνήσκει, πάλιν δὲ ἀναβιώσκει διὰ τὴν τοῦ πατρὸς φύσιν, τὸ δὲ ποριζόμενον⁵³ αἰεὶ ὑπεκρεῖ, ὥστε⁵⁴ οὔτε ἀπορεῖ ὙΕρωσ ποτὲ οὔτε πλουτεῖ, σοφίας τε αὐτὸν καὶ ἀμαθίας⁵⁵ ἐν μέσῳ ἐστίν.

¹παντοδαπός 3 sokféle ²ἦν δ' ἐγώ „kérdeztem” ³„hosszas” ⁴ἡ Μῆτις Μῆτις (= Okosság) ⁵Poros (= Fortély) ⁶προσαιτήσουσα hogy kolduljon ⁷minthogy ⁸ἡ εὐωχία vendégség ⁹Penia (= Nyomor) ¹⁰az ajtónál ¹¹bor ¹²ὁ κῆπος kert ¹³ἡ ἀπορία szorultság ¹⁴mellé ¹⁵διὸ δὴ ezért aztán ¹⁶ἀκόλουθος 2 kísérő ¹⁷θεράπων 2 társ ¹⁸τὰ γενέθλια születésnap i ünnep ¹⁹ἅμα φύσει ösztönösen ²⁰ὁ ἐραστὴς περὶ τι szerelmese vminek ²¹ἡ τύχη végzet, sors ²²szegény ²³πολλοῦ δεῖ „korántsem” ²⁴zsenge; gyöngéd ²⁵ahogy ²⁶a tömeg ²⁷kegyetlen ²⁸mosdatlan ²⁹sarutlan ³⁰otthontalan ³¹a földön háló ³²takaró nélkül ³³a kapu(k) előtt ³⁴a szabad ég alatt(i) ³⁵ἡ φύσις természet ³⁶ἡ ἐνδεία ínség ³⁷(+ dat.) együtt élő ³⁸(+ dat.) ármányos (vkivel szemben) ³⁹bátor ⁴⁰elszánt ⁴¹tettrekész ⁴²vadász ⁴³ἡ μηχανή fondorlat ⁴⁴ἡ φρόνησις megfontoltság ⁴⁵ὁ ἐπιθυμητής (+ gen.) vágyakozó ⁴⁶találékony ⁴⁷folyamán ⁴⁸ὁ γόης, ητος szemfényvesztő ⁴⁹μέρεγκεverő ⁵⁰ὁ σοφιστής szócsavaró ⁵¹τοτὲ μὲν ... τοτὲ δὲ egyszer ... máskor ⁵²ugyanaznap ⁵³τὸ ποριζόμενον szerzemény ⁵⁴úgyhogy ⁵⁵ἡ ἀμαθία tudatlanság

61 Πρώτος ἦν τῶν πολιτῶν – Az első polgár

Az athéni Kimón Miltiadés fia volt. Miltiadés a marathóni csata után hajóhadat kért az athéniaktól azt ígérve, hogy a kiadások busásan megtérülnek majd. A hajókkal a parosiak megbüntetésére indult, mert azok segítettek a perzsákat. Mivel Paros városát hosszú ostrommal sem tudta bevenni, az athéniak bíróság elé állították árulásért, és mert becsapta a népet. Ötven talantonra büntették, amit nem tudott kifizetni. Miltiadés, a marathóni győztes az adósok börtönében belehalt Paroson szerzett sebeibe. Kimón az apjától örökölt adósságot csak úgy tudta kifizetni, hogy testvérét, Elpinikét hozomány nélkül elvette a dúsgazdag Kallias. Kimón stratégusként számos hadjáratot vezetett a szigetek és a perzsák ellen, nagy győzelmeket aratott, meggazdagodott, és a város első polgára lett.

Κίμων ὁ Ἀθηναῖος ἐν τοῖς ἀγροῖς¹ καὶ τοῖς κήποις οὐδένα τοῦ καρποῦ καθίστα φύλακα², ὅπως οἱ βουλόμενοι³ τῶν πολιτῶν εἰσιόντες ὁπαρίζονται καὶ λαμβάνωσιν εἴ τινος δέοντο τῶν⁴ ἐν τοῖς χωρίοις⁵. ἔπειτα τὴν οἰκίαν⁶ παρῆχε κοινὴν ἅπασιν· καὶ δεῖπνον αἰεὶ εὐτελές⁷ παρασκευάζεσθαι πολλοῖς ἀνθρώποις, καὶ τοὺς ἀπόρους⁸ τῶν Ἀθηναίων εἰσιόντας δειπνεῖν. ἐθεράπευεν δὲ καὶ τοὺς καθ' ἐκάστην ἡμέραν⁹ αὐτοῦ¹⁰ τι δεομένους, καὶ λέγουσιν ὡς περιήγετο μὲν αἰεὶ νεανίσκους δὴ ἢ τρεῖς¹¹ ἔχοντας κέρματα¹² τούτοις τε διδόναι προσέταττεν, ὅποτε τις¹³ προσέλθοι αὐτοῦ δεόμενος¹⁴. καὶ φασὶ μὲν αὐτὸν καὶ εἰς ταφὴν¹⁵ εἰσφέρειν. ποιεῖν δὲ καὶ τοῦτο πολλάκις, ὅποτε τῶν πολιτῶν τινα ἴδοι κακῶς ἡμφιεσμένον¹⁶, κελεύειν αὐτῷ μεταμφιένυσθαι τῶν νεανίσκων τινα τῶν συνακολουθούντων αὐτῷ¹⁷. ἐκ¹⁸ δὴ τούτων ἀπάντων ηὑδοκίμει καὶ πρῶτος ἦν τῶν πολιτῶν.

¹ὁ ἄγρος föld(birtok) ²ὁ φύλαξ ὄρ, „csősz” ³οἱ βουλόμενοι aki csak akar ⁴τὰ ἐν τοῖς χωρίοις termés ⁵τὸ χωρίον birtok ⁶ἡ οἰκία ház(tartás) ⁷εὐτελής 2 olcsó; „szerény” ⁸ἄπορος 2 megszorult ⁹mindennap ¹⁰tőle ¹¹νεανίσκους δύο ἢ τρεῖς két-három ifjút ¹²τὸ κέρμα aprópénz ¹³ὅποτε τις amikor csak valaki ¹⁴αὐτοῦ δεόμενος tőle kérő ¹⁵ἡ ταφή temetés(i költség) ¹⁶κακῶς ἡμφιεσμένος 3 „rongyos” ¹⁷οἱ νεανίσκοι οἱ συνακολουθοῦντες αὐτῷ a kíséretét alkotó ifjak ¹⁸miatt

Illessze az igéket *a megfelelő alakban* a szövegbe!

χράομαι – φημί – ζητέω – δύνάμαι – εἰμί – ἀναβαίνω

Περὶ δὲ τῆς ἐμῆς ἱππικῆς, ἥς οὗτος ἐτόλμησε μνησθῆναι πρὸς ὑμᾶς, οὔτε τὴν τύχην δέσας οὔτε ὑμᾶς αἰσχυνθεῖς, οὐ πολὺς ὁ λόγος. εἰκὸς γάρ, ὦ βουλῆ, πάντας τοὺς ἔχοντάς τι δυστύχημα τοῦτο . . . καὶ τοῦτο φιλοσοφεῖν, ὅπως ὡς ἀλυπότατα μεταχειρίζονται τὸ συμβεβηκὸς πάθος. ὦν εἰς ἐγώ, καὶ περιπεπτωκὼς τοιαύτη συμφορᾷ ταύτην ἐμαυτῷ ῥαστώνην ἐξηῦρον εἰς τὰς ὁδοὺς τὰς μακροτέρας τῶν ἀναγκαίων. ὁ δὲ μέγιστον, ὦ βουλῆ, τεκμήριον ὅτι διὰ τὴν συμφορὰν ἀλλ' οὐ διὰ τὴν ὕβριν, ὡς οὗτός . . . , ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβαίνω. εἰ γὰρ ἐκεκτῆμην οὐσίαν, ἐπ' ἀστράβης ἂν ὠχοῦμην, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τοὺς ἀλλοτρίους ἵππους . . . νυνὶ δ' ἐπειδὴ τοιοῦτον οὐ . . . κτήσασθαι, τοῖς ἀλλοτρίοις ἵπποις ἀναγκάζομαι . . . πολλάκις. καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπὸν ἐστίν, ὦ βουλῆ, τοῦτον ἂν, εἰ μὲν ἐπ' ἀστράβης ὀχοῦμενον ἐώρα με, σιωπᾶν (τί γὰρ ἂν καὶ ἔλεγεν;), ὅτι δ' ἐπὶ τοὺς ἡττημένους ἵππους ἀναβαίνω, πειρᾶσθαι πείθειν ὑμᾶς ὡς δυνατός . . . ; καὶ ὅτι μὲν δυοῖν βακτριαῖν χρῶμαι, τῶν ἄλλων μῖϛ χρωμένων, μὴ κατηγορεῖν ὡς καὶ τοῦτο τῶν δυναμένων ἐστίν· ὅτι δ' ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβαίνω, τεκμηρίῳ χρῆσθαι πρὸς ὑμᾶς ὡς εἰμι τῶν δυναμένων; οἷς ἐγὼ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἀμφοτέροις χρῶμαι.

62 Tò μέτριον ἄριστον – Keresd az egyensúlyt!

Az ember Aristotelés szerint πολιτικὸν ζῶον, közösségalkotó élőlény. Az embernek tehát közösségben lehet és kell élnie, hiszen csak így képes elérni az emberi élet célját, a boldog életet. A közösségnek viszont biztosítania kell azokat a feltételeket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a közösséget alkotók az erény szerint élhessenek, azaz boldogok lehessenek. Az erény pedig mindenben a szélsőségektől való mentesség, a közép; így a bátorság például a vakmerőség és a gyávaság közötti közép. A közösségek életét szabályozó alkotmányok is aszerint ítéltethők meg, hogy mennyire biztosítják polgáraik számára az erényes élet lehetőségét. A legjobb államforma az, amelyben a legtöbb ember boldog, vagyis ahol a legtöbb ember tud az erényt gyakorolva élni.

Ἡ γὰρ πολιτεία¹ βίος² τίς ἐστι πόλεως. ἐν ἀπάσαις δὴ³ ταῖς πόλεσιν ἔστι τρία μέρη⁴ τῆς πόλεως, οἱ μὲν εὐποροὶ⁵ σφόδρα, οἱ δὲ ἄποροι σφόδρα⁶, οἱ δὲ τρίτοι⁷ οἱ μέσοι τούτων. ἐπεὶ τοίνυν ὁμολογεῖται τὸ μέτριον⁸ ἄριστον⁹ καὶ τὸ μέσον¹⁰, φανερόν ὅτι¹¹ καὶ τῶν εὐτυχημάτων¹² ἡ κτῆσις¹³ ἡ μέση βελτίστη πάντων. ῥᾶστη¹⁴ γὰρ τῷ λόγῳ πειθαρχεῖν, ὑπέρχαλον¹⁵ δὲ ἢ ὑπερίσχυρον¹⁶ ἢ ὑπερευγενῆ¹⁷ ἢ ὑπερπλούσιον¹⁸ ὄντα, ἢ τὰναντία τούτοις, ὑπέρπτωχον¹⁹ ἢ ὑπερασθενῆ²⁰ ἢ σφόδρα ἄτιμον²¹, χαλεπὸν τῷ λόγῳ ἀκολουθεῖν· γίγνονται γὰρ οἱ μὲν ὕβρισται²² καὶ μεγαλοπρόνῃροι²³ μᾶλλον, οἱ δὲ κακοῦργοι²⁴ καὶ μικροπρόνῃροι²⁵ λίαν²⁶, τῶν δ' ἀδικημάτων τὰ μὲν γίγνεται δι' ὕβριν²⁷ τὰ δὲ διὰ κακοουργίαν²⁸. Βούλεται δέ γε ἡ πόλις ἐξ ἴσων εἶναι καὶ ὁμοίων ὅτι μάλιστα²⁹, τοῦτο δ' ὑπάρχει μάλιστα³⁰ τοῖς μέσοις. ὥστ' ἀναγκαῖον³¹ ἄριστα³² πολιτεύεσθαι ταύτην τὴν πόλιν ἣ ἔστιν ἐξ ὧν φαμεν³³ φύσει³⁴ τὴν σύστασιν³⁵ εἶναι τῆς πόλεως. καὶ σώζονται δ' ἐν ταῖς πόλεσιν οὗτοι μάλιστα τῶν πολιτῶν. οὔτε γὰρ αὐτοὶ τῶν ἄλλοτρίων, ὥσπερ οἱ πένητες, ἐπιθυμοῦσιν, οὔτε τῆς τούτων ἕτεροι, καθάπερ τῆς τῶν πλουσίων οἱ πένητες ἐπιθυμοῦσιν· καὶ διὰ τὸ μήτ' ἐπιβουλεύεσθαι μήτ' ἐπιβουλεύειν ἀκινδύνως³⁶ διάγουσιν.

¹ἡ πολιτεία alkotmány ²„életmód” ³nos ⁴τρία μέρη három rész ⁵εὐπορος 2 gazdag ⁶σφόδρα nagyon ⁷τρίτος 3 harmadik ⁸τὸ μέτριον a helyes mérték ⁹ἄριστος 3 legjobb ¹⁰τὸ μέσον a közép ¹¹φανερόν ὅτι nyilvánvaló, hogy ¹²τὰ εὐτυχήματα vagyон ¹³birtoклás ¹⁴ῥᾶστος 3 legkönnyebb ¹⁵ὑπέρχαλος 2 túl szép ¹⁶ὑπερίσχυρος 2 túl erős ¹⁷ὑπερευγενής 2 túl előkelő ¹⁸ὑπερπλούσιος 2 túl gazdag ¹⁹ὑπέρπτωχος 2 túl szegény ²⁰ὑπερασθενής 2 túl gyöngye ²¹ἄτιμος 2 meg nem becsült, megvetett ²²ὁ ὕβριστής önhitt ²³μεγαλοπρόνῃρος 2 (kb.) nagystílú gazember ²⁴κακοῦργος 2 ártó ²⁵μικροπρόνῃρος 2 (kb.) pitinier bűnöző ²⁶λίαντὸν túlontúl ²⁷ἡ ὕβρις hybris (a mérték áthágása) ²⁸ἡ κακοουργία gonoszság ²⁹ὅτι μάλιστα lehetőség szerint ³⁰leginkább ³¹ἀναγκαῖον szükségsszerű ³²a legjobban ³³ἐξ ὧν φαμεν azokból, (amikről azt) mondjuk, (hogy) ³⁴a természetéből adódóan ³⁵ἡ σύστασις anyag, összetétel ³⁶veszély nélkül

Ki mondta?

1. Ἦλθον, εἶδον, ἐνίκησα.
2. Εὐρηκα.
3. Πάντων μέτρον ἄνθρωπος ἐστίν.
4. Πόλεμος πάντων μὲν πατήρ ἐστι, πάντων δὲ βασιλεὺς.
5. Ἀπόστηθι, ὦ ἄνθρωπε, τοῦ διαγράμματός μου.
6. Ποταμῷ γὰρ οὐκ ἔστιν ἐμβῆναι δις τῷ αὐτῷ.
7. Δός μοι ποῦ στῶ καὶ κινῶ τὴν γῆν.

63 Πολυτελὲς ἀνάλωμα ὁ χρόνος – Az idő drága kincs!

A peripatétikus Theophrastos a lesbosi Eresosból származott. Eredetileg Týrtamosnak hívták, majd Aristotelész nevezte el tanítványát Theophrastosnak, mivel az nagyon gondosan választotta meg szavait. Aristotelésznek ugyanis valamennyi tanítványa ékesszóló volt, de mind közül Theophrastos volt a legjobb szónok. Filozófus volt és természettudós, aki egész életét a kutatásnak és a tanításnak szentelte. Ezért nem nősült meg soha, viszont írt egy könyvet a házasságról. Sokáig élt és sokat írt, műveinek többsége azonban elveszett. Aristotelész után Theophrastos lett a Peripatos vezetője. Sok tanítványa közül a leghíresebb a szónok Deinarchos, a komédiaköltő Menandros, valamint a mesteréhez hasonlóan sokoldalú phaléroni Démétrios. Legismertebb műve a *Kharaktéres*, azaz a *Jellemrajzok*.

Ἡ μὲν οὖν ἀκαιρία¹ ἐστὶν ἐπίτευξις χρόνου² λυποῦσα τοὺς ἐντυγχάνοντα³, ὁ δὲ ἄκαιρος⁴ τοιοῦτός τις⁵, οἷος ἀσχολουμένῳ προσελθὼν ἀνακοινοῦσθαι. καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ ἐρωμένην⁶ κωμάζειν πυρέττουσαν. καὶ δίκην ὠφληκότα⁷ ἐγγύης⁸ προσελθὼν κελεῦσαι αὐτὸν ἀναδέξασθαι. καὶ μαρτυρήσων⁹ παρῆναι τοῦ πράγματος ἤδη κεκριμένου. καὶ κεκλημένος εἰς γάμους τοῦ γυναικείου γένους¹⁰ κατηγορεῖν. καὶ ἐκ μακρᾶς ὁδοῦ ἤκοντα ἄρτι¹¹ παρακαλεῖν εἰς περίπατον¹². δεινὸς δὲ καὶ προσάγειν ὦνητήν¹³ πλείω¹⁴ διδόντα ἤδη πεπρακότεν¹⁵. καὶ ἀκηκοότα¹⁶ καὶ μεμαθηκότα¹⁷ ἀνίστασθαι ἐξ ἀρχῆς¹⁸ διδάσκων. καὶ προθύμως¹⁹ δὲ ἐπιμεληθῆναι, ἅ²⁰ μὴ βούλεται τις γενέσθαι, αἰσχύνεται δὲ ἀπειπάσθαι. καὶ θύοντας καὶ ἀναλίσκοντας ἤκειν τόκον²¹ ἀπαιτήσων²². καὶ μαστιγούμενου οἰκέτου²³ παρεστῶς²⁴ διηγείσθαι, ὅτι καὶ αὐτοῦ ποτε παῖς²⁵ οὕτως πληγὰς²⁶ λαβὼν ἀπήγξατο. καὶ παρὼν διαίτη²⁷ συγκρούειν, ἀμφοτέρων βουλομένων διαλύεσθαι. καὶ ὀρχησόμενος ἄφασθαι ἐτέρου μηδέπω μεθύοντος.

¹ ἡ ἀκαιρία tapintatlanság ² ἡ ἐπίτευξις χρόνου az időpont eltalálása ³ a jelenlétet ⁴ tapintatlan ⁵ olyasvalaki ⁶ ἡ αὐτοῦ ἐρωμένη a kedvese ⁷ δίκην ὠφληκῶς 3 pervesztes ⁸ ἡ ἐγγύη kezesség; ὠφληκῶς δίκην ἐγγύης elmarasztalt kezés ⁹ hogy tanúskodjék ¹⁰ τὸ γυναικίον γένος női nem ¹¹ tüstént ¹² ὁ περίπατος sétá ¹³ ὁ ὦνητής venő ¹⁴ (πλείονα) többet ¹⁵ πεπρακῶς 3 aki túladdott (a portékáján) ¹⁶ ἀκηκοῶς 3 tájékozott ¹⁷ μεμαθηκῶς 3 tanult; tudó ¹⁸ ἐλὼρὶ 19 buzgón ²⁰ (azokkal), amiket ²¹ ὁ τόκος kamat ²² hogy behajtsa ²³ ὁ οἰκέτης szolga ²⁴ παρεστῶς 3 ott lévő (aki odaállt) ²⁵ ὁ/ἡ παῖς szolga ²⁶ αἱ πληγαὶ verés ²⁷ ἡ διαίτα döntőbíráskodás, „békéltetés”

Illessze a névszokat *a megfelelő esetben* a megfelelő helyre!

ἥλιος – σῶμα – γῆ – φωνή – ἄνεμος – ὀρθός 3

Ἀντὶ μέντοι τοῦ ὕδατος ἐν ταῖς πυέλοις δρόσος θερμὴ ἔστιν. ἐσθῆτι δὲ χρῶνται ἀραχνίοις λεπτοῖς, πορφυροῖς. αὐτοὶ δὲ ... μὲν οὐκ ἔχουσιν, ἀλλ' ἀναφεῖς καὶ ἄσαρκοι εἰσιν, μορφὴν δὲ καὶ ἰδέαν μόνην ἐμφαίνουσιν, καὶ ἀσώματα ὄντες ὅμως συνεστᾶσιν καὶ κινεῦνται καὶ φρονοῦσι καὶ ... ἀφιᾶσιν, καὶ ὅλως ἔοικε γυμνὴ τις ἡ ψυχὴ αὐτῶν περιπολεῖν τὴν τοῦ σώματος ὁμοιότητα περικειμένη· εἰ γοῦν μὴ ἄφαιτό τις, οὐκ ἂν ἐξελέγξειε μὴ εἶναι σῶμα τὸ ὀρώμενον· εἰσι γὰρ ὥσπερ σκιαὶ ..., οὐ μέλαιναι. γηράσκει δὲ οὐδεὶς, ἀλλ' ἐφ' ἧς ἂν ἡλικίας ἔλθῃ παραμένει. οὐ μὴν οὐδὲ νῦξ παρ' αὐτοῖς γίνεταί, οὐδὲ ἡμέρα πάνυ λαμπρά· καθάπερ δὲ τὸ λυκαυγὲς ἤδη πρὸς ἑω, μηδέπω ἀνατείλαντος ..., τοιοῦτο φῶς ἐπέχει τὴν ... καὶ μέντοι καὶ ὥραν μίαν ἴσασιν τοῦ ἔτους· αἰεὶ γὰρ παρ' αὐτοῖς ἕαρ ἐστὶ καὶ εἰς ... πνεῖ παρ' αὐτοῖς ὁ ζέφυρος.

64 Ὡςπερ οὐκ ἔχοντες ὁ πράττωμεν – Mintha nem lenne egyéb dolgunk

Polybios katona, politikus és történetíró volt. A pydnai csata után mint az acháj szövetség hadvezére Rómába került túszként. Ott vált történetíróvá. Mint minden nagy történetírónak, neki is megvan a maga témája: hogyan lett és miért lehetett Róma rövid idő alatt az oikumené ura? Története egyetemes, mégis oknyomozó. A *Historiai* alaptónusa a tanító hang, amihez egyszerű stílus illik. A mű gyakorlati politikára oktat, s arra, hogy a Sors csapásait belső tartással kell megélni. A történelmet a Sors határozza meg, a kitágult világban az egyén hatóköre beszűkült. Az ifjabb Scipio barátjaként alkalma nyílt bejárni és megismerni története színpadát, földrajzi kitérőivel pedig visszakanyarodott a történetírás egyik forrásához. A diplomata Polybios Hellas és Róma között közvetített, ha tudott.

Ἦπερ¹ δὲ τῶν ἐξ Ἀχαΐας² φυγάδων³ ἐντευχθεῖς⁴ διὰ Πολύβιον ὑπὸ Σκιπίωνος, ὥς πολὺς ἐν τῇ συγκλήτῳ⁵ λόγος ἐγένετο, τῶν μὲν διδόντων κάθοδον⁶ αὐτοῖς, τῶν δ' ἐνισταμένων, ἀναστὰς ὁ Κάτων «ὥςπερ οὐκ ἔχοντες» εἶπεν «ὁ πράττωμεν, καθήμεθα τὴν ἡμέραν ὅλην περὶ γεροντίων⁷ Γραικῶν⁸ ζητοῦντες, πότερον ὑπὸ τῶν παρ' ἡμῖν⁹ ἢ¹⁰ τῶν ἐν Ἀχαΐᾳ νεκροφόρων¹¹ ἐκκομισθῶσι.» φημισθείσης δὲ τῆς καθόδου τοῖς ἀνδράσιν, ἡμέρας ὀλίγας οἱ περὶ τὸν Πολύβιον¹² διαλιπόντες αὖθις ἐπεχείρουν εἰς τὴν σύγκλητον εἰσελθεῖν, ὅπως ἂς πρότερον εἶχον ἐν Ἀχαΐᾳ τιμὰς¹³ οἱ φυγάδες ἀναλάβοιεν, καὶ τοῦ Κάτωνος ἀπειρῶντο τῆς γνώμης. ὁ δὲ μειδιάσας ἔφη τὸν Πολύβιον, ὥςπερ τὸν Ὀδυσσεά, βούλεσθαι πάλιν εἰς τὸ τοῦ Κύκλωπος σπήλαιον¹⁴ εἰσελθεῖν, τὸ πιλίον¹⁵ ἐκεῖ καὶ τὴν ζώνην¹⁶ ἐπιλελησμένον.

¹ügyében ²ἡ Ἀχαΐα Achaia ³ὁ/ἡ φυγάς száműzött ⁴megkeresztetett (ti. Cato) ⁵ἡ σύγκλητος senatus ⁶ἡ κάθοδος visszatérés ⁷τὸ γερόντιον „öregúr”; „bácsi” ⁸ὁ Γραικός görög ⁹οἱ παρ' ἡμῖν νεκροφόροι az itteni halottvívők ¹⁰πότερον ... ἢ vajon ... vagy ¹¹νεκροφόρος 2 hullaszállító ¹²a P-szal kapcsolatban állók ¹³ἡ τιμή megbecsülés; rang, hivatal ¹⁴τὸ σπήλαιον barlang ¹⁵τὸ πιλίον (nemez)kalap ¹⁶ἡ ζώνη öv

Illessze a szövegbe a megadott szavakat!

τρέπονται – διώκειν – πορευομένη – ἔχειν – ἐπορεύοντο – ἔφευγον – νομίζοντες

Ταῦτα παρελάνων ἔλεγε καὶ ἅμα ὑφηγεῖτο ἐπὶ φάλαγγος, καὶ τοὺς πελταστὰς ἐκατέρωθεν ποιησάμενοι ... ἐπὶ τοὺς πολεμίους. παρήγγελο δὲ τὰ μὲν δόρατα ἐπὶ τὸν δεξιὸν ὦμον ..., ἕως σημαίνει τῇ σάλπιγγι· ἔπειτα δὲ εἰς προσβολὴν καθέντας ἔπεσθαι βάδην καὶ μηδὲνα δρόμῳ ἐκ τούτου σύνθημα παρήει Ζεὺς σωτήρ, Ἡρακλῆς ἡγεμών. οἱ δὲ πολέμιοι ὑπέμενον, ... καλὸν ἔχειν τὸ χωρίον. ἐπεὶ δ' ἐπλησίαζον, ἀλαλάξαντες οἱ Ἕλληνες πελτασταὶ ἔθεον ἐπὶ τοὺς πολεμίους πρὶν τινα κελεύειν· οἱ δὲ πολέμιοι ἀντίοι ὤρμησαν, οἱ θ' ἵππεις καὶ τὸ στίφος τῶν Βιθυνῶν· καὶ ... τοὺς πελταστὰς. ἀλλ' ἐπεὶ ὑπηντίαζεν ἡ φάλαγξ τῶν ὀπλιτῶν ταχὺ ... καὶ ἅμα ἡ σάλπιγξ ἐφθέγγετο καὶ ἐπαιάνιζον καὶ μετὰ ταῦτα ἠλάλαζον καὶ ἅμα τὰ δόρατα καθίσταν, ἐνταῦθα οὐκέτι ἐδέξαντο οἱ πολέμιοι, ἀλλὰ

65 Τοῦ πιεῖν ἐπιθυμία – A szomjúság

A samosi Duris volt a tragikus történetírás egyik megalapozója. Szerinte a történetírónak a tetteket úgy kell megjelenítenie, hogy az olvasó szinte maga előtt lássa azokat, mint egy színrevitt tragédiát. A leírásnak érzelmeket kell keltenie, főképp szánalmat és félelmet, hogy az olvasó maga is átélje a történelem drámájában bekövetkező sorsfordulatokat, és a veszedelmek közt hányódó főszereplőkkel azonosulni tudjon. Az ilyen történetírás gyönyörködtet, mert az olvasó maga is az események részesévé válik. Duris művei elvesztek, de egy töredékében megtalálható két kulcsszava: a *mimésis* és a *hédoné*. Később az effajta történetírás legjobb mesterének Thukydidést tartották. Thukydidész valóban drámaian írta meg az athéniak tragikus szicíliai kalandjának utolsó felvonását.

Νικίας δ' ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο ἤγε τὴν στρατιάν¹· οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι προσέκειντο τὸν αὐτὸν τρόπον² πανταχόθεν βάλλοντές τε καὶ κατακοντίζοντες. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἠπείγοντο πρὸς τὸν Ἀσσίναρον ποταμόν, ἅμα μὲν βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς πανταχόθεν προσβολῆς ἱππέων τε πολλῶν καὶ τοῦ ἄλλου ὄχλου³, οἰόμενοι ῥῶόν τι⁴ σφίσιν⁵ ἔσσεσθαι, ἦν⁶ διαβῶσι τὸν ποταμόν, ἅμα δ' ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίας⁷ καὶ τοῦ πιεῖν ἐπιθυμία. ὥς δὲ γίνονται ἐπ' αὐτῶ⁸, ἐσπίπτουσιν οὐδενὶ κόσμῳ⁹ ἔτι, ἀλλὰ πᾶς τέ τις¹⁰ διαβῆναι αὐτὸς πρῶτος βουλόμενος καὶ οἱ πολέμιοι ἐπικείμενοι χαλεπὴν ἤδη τὴν διάβασιν¹¹ ἐποιοῦν· ἄθροοι¹² γὰρ ἀναγκαζόμενοι χωρεῖν ἐπέπιπτόν τε ἀλλήλοις καὶ κατεπάτουν, περί¹³ τε τοῖς δορατίοις¹⁴ καὶ σκευεσιν¹⁵ οἱ μὲν εὐθὺς διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐμπαλασσόμενοι κατέρρεον. ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα¹⁶ τε τοῦ ποταμοῦ παραστάντες οἱ Συρακόσιοι (ἦν δὲ κρημνῶδες¹⁷) ἔβαλλον ἄνωθεν¹⁸ τοὺς Ἀθηναίους, πίνοντάς τε τοὺς πολλοὺς ἀσμένους¹⁹ καὶ ἐν κοίλῳ²⁰ ὄντι τῷ ποταμῷ²¹ ἐν σφίσιν αὐτοῖς²² ταρассομένους. οἳ τε Πελοποννήσιοι ἐπικαταβάντες τοὺς ἐν τῷ ποταμῷ μάλιστα ἔσφαζον. καὶ τὸ ὕδωρ εὐθὺς διέφθαρτο, ἀλλ' οὐδὲν ἦσσαν²³ ἐπίνετό τε ὁμοῦ²⁴ τῷ πηλῷ²⁵ ἡματωμένον²⁶ καὶ περιμάχητον²⁷ ἦν τοῖς πολλοῖς.

¹ ἡ στρατιά hadsereg ² ugyanúgy (ti. mint korábban) ³ ὁ ἄλλος ὄχλος derékhad; a gyalogosok ⁴ ῥῶόν τι valamivel könnyebb ⁵ nekik ⁶ (ἐάν) (+ coni.) ha ⁷ ἡ ταλαιπωρία szenvedés ⁸ = ἐπὶ ποταμῷ ⁹ οὐδενὶ κόσμῳ rendezetlenül ¹⁰ πᾶς τις mindenki ¹¹ ἡ διάβασις átkelés ¹² ἄθροος 3 tömeges/en ¹³ (+ dat.) (szűrőfegyver) -tól/től, által ¹⁴ τὸ δοράτιον rövid dárda ¹⁵ τὸ σκεῦος felszerelés ¹⁶ τὰ ἐπὶ τὰ ἑτερα α túlpart ¹⁷ κρημνῶδες 2 meredek ¹⁸ felülről ¹⁹ ἄσμενος 3 önfedelt/en ²⁰ κοίλος 3 üreges ²¹ κοίλος ποταμός leapadt folyó ²² ἐν σφίσιν αὐτοῖς maguk közt; magukban ²³ kevésbé ²⁴ (+ dat.) együtt ²⁵ ὁ πηλός agyag; iszap ²⁶ ἡματωμένος 3 vértől zavaros (víz) ²⁷ περιμάχητος 2 (kb.) „a küzdelem tárgya”

Párosítsa a csattanókat a történetekkel!

- Ἀριστοτέλης ἐρωτηθεὶς τί δυσκολώτατόν ἐστιν ἐν τῷ βίῳ, εἶπε·
- Διογένης ἐρωτηθεὶς, τί τάχιστα γηράσκει παρ' ἀνθρώποις, εἶπε·
- Ἀρίστων, ἐπαινοῦντός τινος τὴν τοῦ Κλεομένου χρεῖαν, ὅτι ἐρωτηθεὶς τί δεῖ τὸν ἀγαθὸν βασιλέα ποιεῖν εἶπε τοὺς μὲν φίλους εὐεργετεῖν τοὺς δ' ἐχθροὺς κακῶς ποιεῖν· ἔφη·
- Διογένης πρὸς τοὺς ἐρπύσαντας ἐπὶ τὴν τράπεζαν μῦς, φησί·
 - Χάρις.
 - τὸ σιωπᾶν ἃ μὴ δεῖ λαλεῖν.
 - ἰδοῦ, καὶ Διογένης παρασίτους τρέφει.
 - καὶ πόσω κρεῖσσον ὧ λῶστε, τοὺς μὲν φίλους εὐεργετεῖν τοὺς δ' ἐχθροὺς φίλους ποιεῖν;

66 Tò τέλος ιστορίας – A történetírás célja

„Miként egy vonalzót – mondja Timaios –, még ha kissé rövid is vagy keskeny, de magában hordozza a vonalzó lényeges sajátosságát, vonalzóknak kell neveznünk, ha viszont elveszíti egyenességét, vagyis azt a tulajdonságot, hogy egyenes, akkor bárminek hívhatjuk, csak vonalzóknak nem; ugyanígy azt a történeti munkát is, amelyikben hibás ugyan a nyelvezet, a tárgyalásmód vagy valamelyik másik sajátos alkatelem, de ragaszkodik az igazsághoz, megilleti a történetírás elnevezés, ha azonban elszakad ettől, már nem nevezhetjük történetírásnak. Nekem is az a véleményem, hogy ezekben a munkákban az igazságnak kell a főszerepet játszania; magam írtam le munkámban valahol azt a hasonlatot, hogy miként az egész élő test tehetetlenné válik, ha elveszti szeme világát, ugyanúgy a történetírásból is haszontalan mese marad, ha az igazságot eltávolítjuk belőle.” (Polybios; KAPITÁNYFfy ISTVÁN fordítása)

Δεῖ τοιγαροῦν¹ οὐκ ἐπιπλήττειν τὸν συγγραφέα² τερατευόμενον διὰ³ τῆς ιστορίας τοὺς ἐντυγχάνοντα⁴ οὐδὲ τοὺς ἐνδεχομένους λόγους⁵ ζητεῖν καὶ τὰ παρεπόμενα τοῖς ὑποκειμένοις⁶ ἐξαρτιμεῖσθαι, καθάπερ⁷ οἱ τραγωδιογράφοι⁸, τῶν δὲ πραχθέντων καὶ ῥηθέντων κατ’ ἁλθῆσαν αὐτῶν μνημονεύειν πάμπαν⁹, καὶ¹⁰ πάνυ μέτρια¹¹ τυγχάνωσιν ὄντα. τὸ γὰρ τέλος ιστορίας καὶ τραγωδίας οὐ ταυτὸν¹², ἀλλὰ τοῦναντίον¹³. ἐκεῖ¹⁴ μὲν γὰρ δεῖ διὰ τῶν πιθανωτάτων¹⁵ λόγων ἐκπλήξαι καὶ φυχαγωγῆσαι κατὰ τὸ παρὸν¹⁶ τοὺς ἀκούοντα, ἐνθάδε¹⁷ δὲ διὰ τῶν ἀληθινῶν¹⁸ ἔργων καὶ λόγων εἰς τὸν πάντα χρόνον¹⁹ διδάξαι καὶ πείσαι τοὺς φιλομαθοῦντας, ἐπειδὴ περ²⁰ ἐν ἐκείνοις μὲν ἡγρεῖται τὸ πιθανόν²¹, καὶ ἡ²² φεῦδος, διὰ²³ τὴν ἀπάτην²⁴ τῶν θεωμένων, ἐν δὲ τούτοις τάληθές²⁵ διὰ τὴν ὠφέλειαν²⁶ τῶν φιλομαθοῦντων. χωρὶς²⁷ τε τούτων τὰς πλείστας ἡμῖν ἐξηγρεῖται τῶν περιπετειῶν²⁸, οὐχ ὑποτιθεῖς αἰτίαν καὶ τρόπον τοῖς γινομένοις, ὣν χωρὶς οὐτ’ ἐλεεῖν εὐλόγως²⁹ οὐτ’ ὀργίζεσθαι καθηκόντως³⁰ δυνάτον ἐπ’³¹ οὐδενὶ τῶν συμβαινόντων. ἐπεὶ τίς ἀνθρώπων οὐ δεινὸν ἡγρεῖται τύπτεσθαι τοὺς ἐλευθέρους; ἀλλ’ ὅμως, ἐὰν μὲν ἄρχων³² ἀδίκων χειρῶν πάθη τις τοῦτο, δικαίως κρίνεται πεπονθέναι· ἐὰν δ’ ἐπὶ διορθώσει³³ καὶ μαθήσει³⁴ ταῦτο τοῦτο³⁵ γίνηται, προσέτι³⁶ καὶ τιμῆς³⁷ καὶ χάριτος οἱ τύπτοντες τοὺς ἐλευθέρους ἀξιοῦνται. καὶ μὴν³⁸ τό γε τοὺς πολίτας ἀποκτείνουσι μέγιστον ἀσέβημα³⁹ τίθεται καὶ μεγίστων ἀξίων προστίμων⁴⁰. καίτοι γε⁴¹ προφανῶς⁴² ὁ μὲν τὸν κλέπτην⁴³ ἢ μοιχὸν⁴⁴ ἀποκτείνας ἀθῶος⁴⁵ ἐστίν, ὁ δὲ τὸν προδότην⁴⁶ ἢ τύραννον⁴⁷ τιμῶν καὶ προεδρείας⁴⁸ τυγχάνει παρὰ πᾶσιν. οὕτως ἐν παντὶ τὸ τέλος κεῖται τῆς διαλήψεως⁴⁹ ὑπὲρ τούτων οὐκ ἐν τοῖς τελουμένοις, ἀλλ’ ἐν ταῖς αἰτίαις καὶ προαιρέσεσι⁵⁰ τῶν πραττόντων καὶ ταῖς τούτων διαφοραῖς⁵¹.

¹ezért ²ő a szöveg szerzője történetíró ³(+ gen.) -val/vel ⁴„az olvasókat” ⁵„a beilleszthető beszédek” ⁶τὰ ὑποκείμενα a tárgyul szolgáló események ⁷mint ⁸tragédiaköltők ⁹teljesen ¹⁰még ha ... is ¹¹μετρίως 3 átlagos ¹²τὸ αὐτὸν ugyanaz ¹³(τὸ ἐναντίον) ¹⁴ott (ti. a tragédiában) ¹⁵πιθανός 3 valószínűnek tűnő ¹⁶κατὰ τὸ παρὸν a pillanatnak megfelelően ¹⁷(em)itt ¹⁸ἀληθινός 3 igazi ¹⁹(ἐς αἰ.) minden/örök időre ²⁰mielvhogy ²¹a hihető(ség) ²²(lét)ige coni. sg. 3) ²³végett ²⁴ἡ ἀπάτη csalás, megtévesztés ²⁵τὸ ἀληθές az igazság ²⁶ἡ ὠφέλεια haszon ²⁷(+ gen.) kívül ²⁸ἡ περιπέτεια fordulat (a drámában) ²⁹„joggal” ³⁰illően ³¹(+ dat.) miatt ³²ha a jogtalan tettek kezdeményezőjeként ³³ἡ διορθώσις javítás ³⁴ἡ μάθησις okítás ³⁵ugyanaz ³⁶ράadásul ³⁷ἡ τιμή tisztelet ³⁸bizony ³⁹τὸ ἀσέβημα istentelenség ⁴⁰τὸ πρόστιμον büntetés ⁴¹καίτοι γε pedig hát ⁴²nyilvánvalóan ⁴³ὁ κλέπτης tolvaj ⁴⁴ὁ μοιχός házasságtörő ⁴⁵ἀθῶος 2 büntetlen ⁴⁶ὁ προδότης áruló ⁴⁷(ti. megölőt) ⁴⁸„kitüntetés” ⁴⁹ἡ διάληψις megkülönböztetés, megítélés ⁵⁰ἡ προαίρεσις szándék ⁵¹ἡ διαφορά különbség

67 Σὺ στρατήγῃ – Te vezess minket hadba!

Nagyon dicsérik Kynaigeirost, aki a csatában is vitézül küzdött, s miután az ellenséget a hajókig üldözte, jobbajával visszafogta az egyik hajót. Amikor jobbát levágták, baljával ragadta meg, mikor ezt is levágták, fogaival tartotta vissza. Vitézségét keze elvesztése sem törte meg: mint egy oroszlán, a fogaival harcolt. A teljes történet Iustinus kivonatában olvasható, s egy Hérodotos-mondatból burjánzott föl: Kynaigeiros, Euphorión fia is elesett, kezét levágta egy bárd, amikor egy hajó orrát megragadta. Történetté persze nem a kivonatoló Iustinus csiszolta Kynaigeiros tettét, hanem a szónokiskolákban deklamáló nemzedékek. Mivel a regényírók is ott tanultak, a regényekben is feltűnnek az iskolába bejutott s így közismertté vált történetek Marathónról, Leónidasról s hasonlókról.

Βασιλεὺς¹ δὲ θαυμάσας αὐτοῦ τὸ φρόνημα² συνεχώρησεν ὁπόσον³ βούλεται τῆς στρατιᾶς ἐπιλεκτον⁴ λαβεῖν. ὁ δὲ οὐκ εὐθὺς εἴλετο, ἀλλὰ καταμίξας ἑαυτὸν εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ Πολύχαρμον κελεύσας τὸ αὐτό⁵, πρῶτον ἀνηρεύνα εἶ⁶ τινες εἶεν Ἕλληνες ἐν τῷ στρατοπέδῳ. πλείονες μὲν οὖν εὗρέθησαν οἱ μισθοφοροῦντες⁷, ἐξελέξατο δὲ Λακεδαιμονίους καὶ Κορινθίους καὶ τοὺς ἄλλους Πελοποννησίους· εὗρε δὲ καὶ ὥς⁸ εἴκοσι Σικελιώτας⁹. ποιήσας οὖν τριακοσίους¹⁰ τὸν ἀριθμὸν¹¹ ἔλεξεν ὧδε¹². «Ἄνδρες Ἕλληνες, ἔμοι τοῦ βασιλέως ἐξουσίαν¹³ παρασχόντος ἐπιλέξασθαι τῆς στρατιᾶς τοὺς ἀρίστους, εἰλόμην ὑμᾶς· καὶ γὰρ αὐτὸς Ἕλληνας εἰμί, Συρακόσιος¹⁴, γένος¹⁵ Δωριεύς. δεῖ δὲ ἡμᾶς μὴ μόνον εὐγενεῖα¹⁶ τῶν ἄλλων ἀλλὰ καὶ ἀρετῇ διαφέρειν. μηδεὶς¹⁷ οὖν καταπλαγῇ τὴν πρᾶξιν ἐφ' ἣν¹⁸ ὑμᾶς παρακαλῶ, καὶ γὰρ δυνατὴν¹⁹ εὕρησομεν καὶ ῥαδίαν²⁰, δόξη²¹ μᾶλλον ἢ²² πείρα²³ δύσκολον²⁴. Ἕλληνες ἐν Θερμοπύλαις τοσοῦτοι²⁵ Ξέρξην ὑπέστησαν. Τύριοι²⁶ δὲ οὐκ εἰσι πεντακόσιοι μυριάδες²⁷, ἀλλὰ ὀλίγοι καὶ καταφρονήσει²⁸ μετ' ἀλαζονείας²⁹, οὐ φρονήματι μετ' εὐβουλίας³⁰ χρώμενοι. γινώτσασαν³¹ οὖν πόσον Ἕλληνες Φοινίκων³² διαφέρουσιν. ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπιθυμῶ στρατηγίας³³, ἀλλ' ἔτοιμος³⁴ ἀκολουθεῖν ὅστις ἂν ὑμῶν³⁵ ἄρχειν θέλῃ· πειθόμενόν³⁶ με γὰρ εὕρησει, ἐπεὶ καὶ δόξης³⁷ οὐκ ἐμῆς ἀλλὰ κοινῆς ὀρέγομαι.» Πάντες ἐπεβόησαν «σὺ στρατήγῃ.»

¹(ti. a perzsa) ²τὸ φρόνημα önbizalom ³amennyit ⁴ἐπιλεκτος 3 válogatott ⁵ugyanazt ⁶vajon ⁷zsoldosok ⁸kb. ⁹ὁ Σικελιώτης szicíliai ¹⁰τριακόσιοι 3 háromszáz ¹¹számra ¹²így ¹³ἡ ἐξουσία lehetőség ¹⁴syrakusai ¹⁵származásra ¹⁶ἡ εὐγένεια előkelő (itt: dór) származás ¹⁷senki ¹⁸ἐπὶ ἦν amire ¹⁹δυνατός 3 megvalósítható ²⁰ῥαδῖος 3 könnyen megtehető ²¹ἡ δόξα vélekedés ²²μᾶλλον ἢ inkább, mint ²³ἡ πείρα próba ²⁴δύσκολος 2 nehezen megtehető ²⁵ugyanennyi/en ²⁶Tyros lakói ²⁷ἡ μυριάς tízezer; πεντακόσιοι μυριάδες ötmillió ²⁸ἡ καταφρόνησις elbizakodottság ²⁹ἡ ἀλαζονεία hetvenkedés ³⁰ἡ εὐβουλία megfontoltság ³¹tudják meg ³²Φοινῖξ főníciai ³³ἡ στρατηγία fővezérség ³⁴ἔτοιμος 3 kész, hajlandó ³⁵ὅστις ἂν ὑμῶν ha bármelyikőtök ³⁶πειθόμενος engedelmes ³⁷hírnévre

Illessze a szövegbe a megadott szavakat!

Εὐριπίδης – θεῶ – κόρης – ἀδελφῇν – χώραν – ὕστερον

Τυθείσης τινὸς ... καὶ ἀφανισθείσης ἀδῆλως τοῖς θύσασιν, ἰδρυνθείσης δὲ εἰς ἄλλην ..., ἐν ἣ νόμος ἦν τοὺς ξένους θύειν τῇ ..., ταύτην ἔσχε τὴν ἱερωσύνην· χρόνῳ δὲ ... τῷ ἀδελφῷ συνέβη ἐλθεῖν τῆς ἱερείας, τὸ δὲ ὅτι ἀνείλεν ὁ θεὸς ἐλθεῖν ἐκεῖ καὶ ἐφ' ὃ τι δὲ ἔξω τοῦ μύθου· ἐλθὼν δὲ καὶ ληφθεὶς θύεσθαι μέλλων ἀνεγνώρισεν, εἶθ' ὥς ... εἶθ' ὥς Πολύιδος ἐποίησεν, κατὰ τὸ εἰκὸς εἰπὼν ὅτι οὐκ ἄρα μόνον τὴν ... ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἔδει τυθῆναι, καὶ ἐντεῦθεν ἡ σωτηρία.

68 °Ο χαμαιλέων – A kaméleon

Alkibiadés kitűnő szónok volt, és tudott bánni a tömeggel, de büszkesége és okossága mellett leginkább fényűző életmódja volt feltűnő, amelyet kéjvágy jellemzett, és részeg kicsapongás. Földet söprő, nőies bíborköntösben mutatkozott az agorán; tékozolta vagyonát. Kifűrészel-tette triérései fedélzetét, hogy ne a deszkán kelljen feküdni, hanem függőágyban alhasson. Aranyborítású pajzsát a megszokott ábrák helyett a villámokat tartó Erós díszítette. Mindez dühítette és undorral töltötte el az előkelőket, de meg is rémítette őket a magamutogató tör-vénnytíprás, ami a tyrannos ismertetőjegye. Ellenségei tehát a Hermák megcsonkítása miatt hazarendelték Sziciliából a stratégos Alkibiadést, de ő Lakedaimónba szökött, és ott tanácsa-ival segítette a hazájával hadban álló Spártát.

Ἦν γὰρ ὥς φασι¹ μία δεινότης² αὕτη τῶν πολλῶν ἐν αὐτῷ καὶ μηχανή³ θήρας⁴ ἀνθρώ-
πων, συνεξομοιοῦσθαι καὶ συνομοπαθεῖν τοῖς ἐπιτηδεύμασι καὶ ταῖς διαίταις⁵, ὁξυτέρας⁶
τρεπομένῳ τροπᾷ⁷ τοῦ χαμαιλέοντος. πλὴν ἐκεῖνος μὲν ὥς λέγεται πρὸς ἐν ἐξαδυνα-
τεῖ χρῶμα⁸ τὸ λευκὸν ἀφομοιοῦν ἑαυτόν. Ἀλκιβιάδης δὲ διὰ χρηστῶν ἰόντι καὶ πονηρῶν
ὁμοίως⁹ οὐδὲν ἦν ἀμίμητον¹⁰ οὐδ' ἀνεπιτήδεον¹¹, ἀλλ' ἐν Σπάρτῃ γυμναστικός¹², εὐτε-
λής¹³, σκυθρωπός¹⁴, ἐν Ἰωνίᾳ χλιδανός¹⁵, ἐπιτερπής¹⁶, ῥάθυμος¹⁷, ἐν Θράκῃ μεθυστικός¹⁸,
ἱππαστικός¹⁹, Τισσαφέρην δὲ τῷ σατράπῃ²⁰ συνὼν ὑπερέβαλλεν ὄγκῳ²¹ καὶ πολυτελείᾳ²²
τὴν Περσικὴν μεγαλοπρέπειαν²³, οὐχ αὐτὸν ἐξιστὰς οὕτω ῥαδίως²⁴ εἰς ἕτερον ἐξ ἑτέρου
τρόπον²⁵, οὐδὲ πᾶσαν δεχόμενος τῷ ἥθει²⁶ μεταβολήν²⁷, ἀλλ' ὅτι τῇ φύσει²⁸ χρώμενος
ἔμελλε λυπεῖν τοὺς ἐντυγχάνοντας, εἰς πᾶν ἀεὶ τὸ πρόσφορον²⁹ ἐκείνοις σχῆμα³⁰ καὶ πλά-
σμα³¹ κατεδύετο καὶ κατέφευγεν. ἐν γοῦν³² τῇ Λακεδαιμόνι πρὸς τὰ ἔξωθεν³³ ἦν εἰπεῖν
«οὐ παῖς Ἀχιλλεύς³⁴, ἀλλ' ἐκεῖνος αὐτὸς εἶ»³⁵, οἷον ὁ Λυκούργος ἐπαίδευσεν, τοῖς δ' ἀλη-
θινοῖς ἂν τις ἐπεφώνησεν αὐτοῦ πάθει³⁶ καὶ πράγμασιν «ἔστιν³⁷ ἡ πάλαι γυνή»³⁸.

¹ὥς φασι mint mondják ²ή δεινότης félelmetes képesség ³ή μηχανή módszer, fogás ⁴ή θήρα
vadászat (amire: gen.) ⁵ή διαίτα életmód ⁶ὁξύς (εἶα, ὕ) éles ⁷ή τροπή fordulat, váltás ⁸τὸ
χρῶμα szín ⁹egyformán ¹⁰ἀμίμητος 2 nem utánzott, utánózhatatlan ¹¹ἀνεπιτήδεος 2 szokássá
nem vált ¹²a testét edző ¹³kevéssel beérő ¹⁴komor ¹⁵elpuhult ¹⁶élvhajhász ¹⁷könnyelmű
¹⁸részezes ¹⁹„lóbólond” ²⁰ὁ σατράπης satrapa (perzsa helytartó) ²¹ὁ ὄγκος döllyf ²²ή πολυτέλεια
tékozlás ²³ή μεγαλοπρέπεια fényűzés ²⁴könnyen ²⁵életmód ²⁶τὸ ἥθος jellem ²⁷ή μεταβολή
átalakulás ²⁸τῇ φύσει saját természetükkel ²⁹πρόσφορος 2 (+ dat.) illő ³⁰τὸ σχῆμα szerep ³¹τὸ
πλάσμα alak ³²πéldául ³³a külsejére ³⁴ὁ Ἀχιλλεύς, éως ³⁵tragikus töredék ³⁶τὸ πάθος érzelm;
szenvedély ³⁷„maradt” ³⁸Eurip. Or. 129; utalás Helenére

Illessze a szövegbe a megadott szavakat!

τὸ μνημεῖον – χρήματα – τάφον – νεκρῶν – βασιλεύς – ἀνήρ

Σεμίραμις δὲ ἑαυτῇ κατασκευάσασα ... ἐπέγραψεν «ὅστις ἂν χρημάτων δεηθῇ ... δι-
ελόντα ... ὅσα βούλεται λαβεῖν.» Δαρεῖος οὖν διελὼν ... μὲν οὐχ εὖρε, γράμμασι δὲ
ἐτέροις ἐνέτυχεν τάδε φράζουσιν· «εἰ μὴ κακὸς ἦσθα ... καὶ χρημάτων ἄπληστος, οὐκ ἂν
... θήκας ἐκίνεις.»

69 Μηδὲν ἄγαν – Semmit se túlságosan!

Solón idejében viszály tört ki Athénban a nép és az előkelők között, mert a földet az előkelők birtokolták, a nép pedig nekik szolgált. A viszály hosszú ideig tartott; végül a nép és az előkelők Solónt, az ismert költőt archónná és közvetítővé (diallaktés) választották. Solón eltörölte az adósságokat, és törvényeket hozott az athéniaknak, akik ezután nem használták többé a drakóni törvényeket. Később mindkét fél zaklatta, ezért – s hogy ne kényszeríthessék a törvények megváltoztatására – elhagyta a várost. Külföldre távozott, hogy világot lásson, és kereskedett is. Solón ugyanis, bár apja, Exékestidész Kodros királyig vezette vissza származását, nem örökölt nagy vagyont, így kereskedésből élt. Felkereste Egyiptomot, valamint Kroisos király udvarát is, majd hazatért Athénba.

Σόλων ὁ Ἐξηχαστίδου γέρων ἦδη ὦν ὑπώπτευε Πεισίστρατον τυραννίδι ἐπιθήσεσθαι, ἡνίκα¹ παρήλθεν ἐς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Ἀθηναίων καὶ ἦτι φρουρὰν² ὁ Πεισίστρατος. ὁρῶν δὲ τοὺς Ἀθηναίους τῶν μὲν αὐτοῦ λόγων ῥαθύμως³ ἀκούοντας, προσέχοντας δὲ τῷ Πεισιστράτῳ, ἔφη ὅτι τῶν μὲν ἐστὶ σοφώτερος, τῶν δὲ ἀνδρειότερος⁴. ὁπόσοι⁵ μὲν μὴ γινώσκουσιν ὅτι φυλακὴν λαβὼν περὶ τὸ σῶμα⁶ τύραννος ἔσται, ἀλλὰ τούτων μὲν ἐστὶ σοφώτερος· ὁπόσοι δὲ γινώσκοντες ὑποσιωπῶσι, τούτων ἀνδρειότερός ἐστιν. ὁ δὲ λαβὼν τὴν δύναμιν⁷ τύραννος ἦν. καθεζόμενος δὲ Σόλων πρὸ τῆς οἰκίας, τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ δόρυ⁸ παραθέμενος ἔλεγεν ὅτι ἐξώπλισται καὶ βοηθεῖ τῇ πατρίδι ἥ⁹ δύναται, στρατηγὸς μὲν διὰ τὴν ἡλικίαν οὐκέτι¹⁰ ὦν, εὖνους¹¹ δὲ διὰ τὴν γνώμην¹². ὅμως οὖν¹³ Πεισίστρατος, εἴτε αἰδοί¹⁴ τῇ πρὸς¹⁵ τὸν ἄνδρα καὶ τὴν σοφίαν αὐτοῦ, εἴτε¹⁶ καὶ μνήμη¹⁷ τῶν ἐφ' ἡλικίας¹⁸ (λέγεται γὰρ αὐτοῦ παιδικὰ¹⁹ γενέσθαι), οὐδὲν γε ἔδρασε κακὸν²⁰ Σόλωνα.

¹ amikor ²ή φρουρά (test)őrség ³„félvállról véne” ⁴τῶν μὲν ... τῶν δὲ egyeseknél ... másoknál ⁵mindazok ⁶ή φυλακή περὶ τὸ σῶμα testőrség ⁷ή δύναμις (had)erő ⁸τὸ δόρυ dárda ⁹ή aho-
gyan ¹⁰már nem ¹¹(εὖνους) jóindulatú ¹²ή γνώμη ítélőképesség ¹³ὅμως οὖν ennek ellenére ¹⁴ή
αἰδώς, οὐς tiszteletérzés ¹⁵αἰδοί τῇ πρὸς (+ acc.) iránt érzett tiszteletből ¹⁶εἴτε ... εἴτε akár ... akár
¹⁷ή μνήμη (+ gen.) emlékezés ...ra/re ¹⁸τὰ ἐπὶ ἡλικίας a fiatalori ügyek ¹⁹τὰ παιδικὰ αὐτοῦ az ő (ti.
Solón) kedvese ²⁰κακὸν τι δράν τινα vmi rosszat tenni vkivel

Melyik szó illik a mondatba?

1. Μετὰ ταῦτα ἀναστάντες εἰς τὴν αὐλὴν (περιῆμεν – περιῆμεν).
2. Ὁ ἡγεμὼν ἦτι δὲ μάλιστα τοὺς (δακτύλους – δακτυλίους) καὶ ἔλαβε πολλοὺς παρὰ τῶν στρατιωτῶν.
3. Ἐν (μεγάλῃ – πολλῇ) δὴ ἀπορία ἦσαν οἱ Ἕλληνες.
4. Οἱ μέντοι πολέμιοι οὐδὲν ἐπαύσαντο δι' ὅλης τῆς νυκτὸς (κυλινδεῖν – κυλινδοῦντες) τοὺς λίθους.
5. Προϊόντες δέ, ἐπεὶ ἐγένοντο οἱ ἡγούμενοι ἐπὶ (νάπη – νάπει) μεγάλῳ καὶ δυσπώρῳ, ἔστησαν ἀγνοοῦντες, εἰ διαβατέον εἴη τὸ νάπος.
6. Οἱ δ' ἔχοντες τὸν ἡγεμόνα κύκλῳ (περίοντες – περιόντες – παρόντες) καταλαμβάνουσι τοὺς φύλακας ἀμφὶ πῦρ καθημένους.
7. Ἐρωτώμενος δὲ ποδαπὸς εἶη Πέρσης μὲν ἔφη εἶναι, πορεύεσθαι δ' ἀπὸ τοῦ Τιριβάζου (στρατοπέδου – στρατεύματος – στρατοῦ), ὅπως ἐπιτήδεια λάβοι.
8. Τί δὴ (ἔστι – ἐστι – ἐστὶ) τοῦτο, περὶ οὗ αὐτὸς τε ἐπιστήμων (ἔστιν – ἐστιν – ἐστὶν) ὁ σοφιστής καὶ τὸν μαθητὴν ποιεῖ.

70 Πάντων ἀνδρῶν ἐπιμονώτατος – A legállhatatosabb

Athénban még meghalni sem lehet ingyen, mondta Phókión, miután elítélt társai kiürítették a méregpoharakat, és a hóhér nem akart újabb adag mérget sajtolni, míg meg nem kapta a pénzt, amibe a bürök kerül. Ekkor maga Phókión fizette ki a bürök árát, majd megitta a mérget. A népgyűlés később bronzszobrot szavazott meg neki, vádlóit pedig kivégezték. A *Párhuzamos életrajzokban* Phókión párja az ifjabb Cato. Cato a thasosi csata után kilátástalannak ítélte a Caesar elleni harcot, és öngyilkos lett. Barátai társaságában megvacsorázott, majd sétált egyet, és parancsokat adott ki az őrségnek. Lefekvés előtt megcsókolta fiát, majd visszavonult szobájába, és Platónnak a lélekről szóló dialógusát kezdte olvasni. Ekkor vette észre, hogy eltűntették szobájából a kardját.

Τὸ δὲ ξιφίδιον¹ τῇ κλίνῃ² τὸ σύνθητες³ οὐχ εὐρὼν παρακείμενον ἐξεβόησεν, ὅτι προδιδοῖτο ὑπὸ τῶν οἰκειῶν⁴ τοῖς πολεμίοις· τίνι γὰρ ἔφη χρήσεσθαι προσιόντων⁵, ἂν νυκτὸς ἐπίωσι; τῶν⁶ δὲ αὐτὸν παρακαλούντων μηδὲν ἐφ' ἑαυτὸν⁷ βουλευεῖν, ἀλλ' ἀναπαύεσθαι χωρὶς⁸ ξιφιδίου, ἄξιοπιστότερον⁹ ἔτι εἶπεν· «οὐ γὰρ ἔστι μοι θέλοντι καὶ δι'¹⁰ ἐσθῆτος ἐμαυτὸν ἀποπνίξαι καὶ ἐς τὰ τεῖχῃ¹¹ τὴν κεφαλὴν ἀπαράξαι καὶ ἐς τράχηλον κυβιστῆσαι καὶ τὸ πνεῦμα¹² κατασχόντα ἐκτρίψαι;» πολλὰ τε ὅμοια εἰπὼν παρήγαγεν αὐτοὺς παραθεῖναι τὸ ξιφίδιον. ὥς¹³ δὲ ἐτέθη, Πλάτωνος αἰτήσας τὴν περὶ φυγῆς συγγραφὴν¹⁴ ἀνεγίνωσκε. Καὶ ἐπεὶ τέλος¹⁵ εἶχε τῷ Πλάτῳ ὁ λόγος, ἀναπαύεσθαι τοὺς περὶ θύρας¹⁶ ὑπολαβὼν ἔτρωσεν αὐτὸν ὑπὸ¹⁷ τὰ στέρνα¹⁸· προπεσιόντων δ' αὐτῷ τῶν σπλάγχων¹⁹ καὶ στόνου²⁰ τινὸς ἐξακουσθέντος ἐσέδραμον οἱ περὶ θύρας· καὶ οἱ ἱατροὶ τὰ σπλάγχνα ἔτι²¹ σῶα ὄντα ἐνέθησαν ἔνδον²² καὶ τὰς πληγὰς²³ ἐπιρράφαντες ἐπέδθησαν. ὁ δὲ ἀνενεγκὼν²⁴ αὐθις ὑπεκρίνετο καὶ κατεμέμφετο μὲν ἑαυτῷ πληγῆς ἀσθενοῦς²⁵, χάριν²⁶ δ' ὠμολόγει τοῖς περισώσασιν²⁷ καὶ καταδαρθεῖν ἔφη δεῖσθαι. οἱ μὲν δὴ τὸ ξίφος²⁸ ἔχοντες ὥχοντο καὶ τὰς θύρας ὥς²⁹ ἡρεμοῦντι ἐπέκλεισαν· ὁ δ' ὕπνου δόξαν αὐτοῖς παρασχών³⁰ τὰ δεσμὰ³¹ ταῖς χερσὶ³² μετὰ σιγῆς³³ ἀπερρήγνυ καὶ τὰς ῥαφὰς³⁴ τοῦ τραύματος³⁵ ἀνέπτυσσεν, οἷα³⁶ θηρίον τό τε τραῦμα καὶ τὴν γαστέρα³⁷ εὐρύνων ὄνυξι³⁸ καὶ δακτύλοις ἐρευνῶν καὶ τὰ σπλάγχνα διαρρίπτων, μέχρι ἐτελεύτησεν.

¹τὸ ξιφίδιον (rövid) kard ²ἡ κλίνη ágy ³συνήθης 2 szokott ⁴οἱ οἰκεῖοι (saját) háznépe ⁵ti. τῶν πολεμίων gen. abs. ⁶(οἰκειῶν) ⁷maga ellen ⁸(+ gen.) nélkül ⁹meggyőzőbben ¹⁰διά (+ gen.) segítségével ¹¹τὸ τεῖχος fal ¹²τὸ πνεῦμα lélekzet ¹³mihelyt ¹⁴ἡ συγγραφὴ (prózai) mű; könyv ¹⁵τὸ τέλος cél, vég ¹⁶οἱ περὶ θύρας ajtónállók ¹⁷ὑπὸ τὰ στέρνα a melle alatt ¹⁸τὸ στέρνον mell(kas) ¹⁹τὰ σπλάγχνα belső részek; belek ²⁰ὁ στόνος nyögés ²¹μέγ ²²be(nt) ²³ἡ πληγὴ ütés(nyom), seb ²⁴„felocsúdva” ²⁵ἀσθενής 2 gyenge; „nem halálos” ²⁶ἡ χάρις köszönet ²⁷περισώσας 3 megmentő ²⁸τὸ ξίφος kard ²⁹abban a hiszemben ³⁰ὕπνου δόξαν παρασχών alvást színlelve ³¹τὰ δεσμά kötés ³²ἡ χεὶρ kéz ³³μετὰ σιγῆς csöndben ³⁴ἡ ῥαφή varrat ³⁵τὸ τραῦμα seb ³⁶mint ³⁷ἡ γαστήρ, γαστρός has ³⁸ὁ ὄνυξ, uxor köröm

Ki lehet a beszélő?

Ἔμοι δὲ τοῦτ' ἐστὶν ἐκ παιδὸς ἀρξάμενον, φωνή τις γιγνομένη, ἥ, ὅταν γένηται, αἰεὶ ἀποτρέπει με τοῦτο, ὃ ἂν μέλλω, πράττειν, προτρέπει δὲ οὐποτε· τοῦτ' ἐστὶν, ὃ μοι ἐναντιοῦται τὰ πολιτικὰ πράττειν.

71 Ἄλλος πρὸς ἄλλο πέφυκε – Mindenki másra született

Hypereidést pentathlosnak nevezték, mert az ékesszólás minden ágában kitűnt. A pentathlos öttusázót jelent. A pentathlon diszkoszvetésből, távolugrásból és gerelyhajításból, továbbá stadionfutásból és birkózásból állt. A testgyakorlás eredetileg az erő és az ügyesség fokozására szolgált, hiszen a polgár első kötelessége a polis védelme volt. Később a gyakorlás életformává, a küzdelem hivatássá vált, drága edzővel, sok lemondással, és a megkoszorúzott számára persze dicsőséggel is. A testgyakorlás a mindennapok része volt, a versenyszellem pedig a gyakorlóterekről az élet más területére is áttért: a zenészek, a szónokok és a költők egymással és elődeikkel is vetélkedtek. A versengés kultusza szükségszerűen a nyelvre, a metaforákra és hasonlatokra is ráütötte bélyegét.

Θέλεις Ὀλύμπια¹ νικῆσαι; κἀγώ, νῆ τοὺς θεοῦς². κομψὸν³ γάρ ἐστιν. ἀλλὰ σκόπει τὰ κατηγούμενα⁴ καὶ τὰ ἀκόλουθα⁵ καὶ οὕτως ἅπτου τοῦ ἔργου. δεῖ σ' εὐτακτεῖν, ἀναγκοτροφεῖν, ἀπέχεσθαι πεμμάτων⁶, γυμνάζεσθαι πρὸς ἀνάγκην⁷, ἐν ὥρᾳ τεταγμένη⁸, ἐν καύματι⁹, ἐν φύχει¹⁰, μὴ ψυχρὸν¹¹ πίνειν, μὴ οἶνον, ὥς ἔτυχεν¹², ἀπλῶς¹³ ὥς ἱατρῶ παραδεδωκέναι σεαυτὸν τῷ ἐπιστάτῃ¹⁴, εἴτα ἐν τῷ ἀγῶνι παρορούσεσθαι, ἔστι δὲ ὅτε¹⁵ χεῖρα ἐκβαλεῖν, σφυρὸν¹⁶ στρέφαι, πολλὴν ἀφήν¹⁷ καταπιεῖν, ἔσθ' ὅτε μαστιγωθῆναι¹⁸ καὶ μετὰ τούτων πάντων νικηθῆναι. ταῦτα ἐπισκεφάμενος, ἂν ἔτι¹⁹ θέλῃς, ἔρχου ἐπὶ τὸ ἀθλεῖν²⁰. εἰ δὲ μή, ὥς τὰ παιδία²¹ ἀναστραφήσῃ, ἃ νῦν μὲν παλαιστὰς²² παίζει²³, νῦν δὲ μονομάχους²⁴, νῦν δὲ σάλπιζει, εἴτα τραγωδεῖ. οὕτω καὶ σὺ νῦν μὲν ἀθλητής²⁵, νῦν δὲ μονομάχος, εἴτα ῥήτωρ²⁶, εἴτα φιλόσοφος, ὅλη δὲ τῇ ψυχῇ οὐδέν. ἀλλ' ὥς πίθηκος πᾶσαν θέαν²⁷, ἣν ἂν²⁸ ἴδῃς, μιμῇ καὶ ἄλλο ἐξ ἄλλου²⁹ σοι ἄρέσκει. οὐ γὰρ μετὰ σκέψεως³⁰ ἦλθες ἐπὶ τι οὐδὲ περιόδευσας, ἀλλ' εἰκῇ³¹ καὶ κατὰ ψυχρὰν ἐπιθυμίαν. οὕτω θεασάμενοί τινες φιλόσοφον καὶ ἀκούσαντες οὕτω τινὸς λέγοντος, ὥς Εὐφράτης λέγει (καίτοι³² τίς οὕτω δύναται εἰπεῖν, ὥς ἐκεῖνος;), θέλουσι καὶ αὐτοὶ φιλοσοφεῖν. ἄνθρωπε³³, πρῶτον ἐπίσκεψαι, ὁποῖόν ἐστι τὸ πρᾶγμα. εἴτα καὶ τὴν σεαυτοῦ φύσιν κατάμαθε, εἰ δύνασαι βασιτάσαι. πένταθλος εἶναι βούλει ἢ παλαιστής; ἴδε σεαυτοῦ τοὺς βραχίονας³⁴, τοὺς μηρούς³⁵, τὴν ὀσφύν³⁶ κατάμαθε. ἄλλος γὰρ πρὸς ἄλλο πέφυκε.

¹ az olympiai versenye/et ² az istenekre! ³ κομψός 3 remek ⁴ „kezdőlépések/et” ⁵ „velejároi/t” ⁶ τὸ πέμμα sütemény ⁷ „előírás szerint” ⁸ τεταγμένος 3 rögzített ⁹ τὸ καῦμα hőség ¹⁰ τὸ φύχος hideg idő, tél ¹¹ ψυχρός 3 hideg ¹² ὥς ἔτυχεν ahogy (már) megesett ¹³ egyszóval ¹⁴ ὁ ἐπιστάτης előljáró, „edző” ¹⁵ ἔστι ὅτε megesik, hogy ¹⁶ τὸ σφυρόν boka ¹⁷ ἡ ἀφή por, homok ¹⁸ (ti. a bíró szabálytalanságért) ¹⁹ ἂν ἔτι ha még ²⁰ τὸ ἀθλεῖν versenysport ²¹ τὰ παιδία, ἃ gyerkőcök, akik ²² ὁ παλαιστής birkózó ²³ „birkózósdit játszanak” ²⁴ ὁ μονομάχος gladiátor ²⁵ ὁ ἀθλητής atléta ²⁶ ὁ ῥήτωρ szónok(lattanár) ²⁷ ἡ θεὰ látvány(osság) ²⁸ ἣν ἂν (+ coni.) amit csak ²⁹ mindenkiből más ³⁰ ἢ σκέψις megfontolás ³¹ találomra ³² ámbár ³³ ember! ³⁴ ὁ βραχίων kar ³⁵ ὁ μηρός comb ³⁶ ἡ ὀσφύς csípő

Melyik mű tartalmának tömör összefoglalása ez?

Ἀποδημοῦντός τινος ἔτη πολλὰ καὶ παραφυλαττομένου ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ μόνου ὄντος, ἔτι δὲ τῶν οἴκοι οὕτως ἐχόντων ὥστε τὰ χρήματα ὑπὸ μνηστήρων ἀναλίσκεσθαι καὶ τὸν υἱὸν ἐπιβουλεύεσθαι, αὐτὸς δὲ ἀφικνεῖται χειμασθείς, καὶ ἀναγνωρίσας τινὰς ἐπιθέμενος αὐτὸς μὲν ἐσώθη τοὺς δ' ἐχθροὺς διέφθειρε.

72 Ὅμοιον εἶναι τῇ ἄκρᾳ – Légy, mint szikla, rendületlen

„A Stoa bölcsei és Epikur iskolája két, egymással ellenkező véleményt állítanak fel: am azok minden polgárnak a közdolgozatok foglalatosságát köteleességévé tévén; ez elvonulást s magányos kénynek életét tanítván. Csak azt csudálom, hogy mind két vélemény ugyanazon szabad társaság körében vett származást. Mert ha a Stoa tudománya szabad polgárokhoz oly igen méltó vala; Epikuré senkihez sem illet volna úgy, mint despotai üldözést megunt emberhez, ki messze rejtekben keres a vaspálca elől menedéket. Ezt fontolóra vevén, által fogod látni, miképpen azon jogokkal, miket sorsodtól nyerél, nemcsak élhetsz szabadon, de élni köteleztetel; és íme, ez a fő szempont, mi után élted tervét, gyenge ifjúságodtól kezdve, intézned szükséges.” (KÖLCSEY FERENC)

Ἐννοεῖν¹ συνεχῶς πόσοι² μὲν ἰατροὶ ἀποτεθνήκασιν, πολλάκις τὰς ὀφρῦς³ ὑπὲρ⁴ τῶν ἀρρωστων⁵ συσπάσαντες· πόσοι δὲ μαθηματικοί⁶, ἄλλων θανάτους ὥς τι μέγα⁷ προειπόντες· πόσοι δὲ φιλόσοφοι, περὶ θανάτου ἢ ἀθανασίας⁸ μυρία⁹ διατεινόμενοι· πόσοι δὲ ἀριστεῖς¹⁰, πολλοὺς ἀποκτείναντες· πόσοι δὲ τύραννοι, ἐξουσίᾳ ψυχῶν¹¹ μετὰ δεινοῦ φρυάγματος¹² ὥς ἀθάνατοι κεχρημένοι· πόσοι δὲ πόλεις ὅλαι, ἴν' οὕτως εἴπω¹³, τεθνήκασιν, Ἑλική¹⁴ καὶ Πομπήιοι καὶ Ἑρκλᾶνον¹⁵ καὶ ἄλλαι ἀναριθμητοί¹⁶. ἔπιθι δὲ καὶ ὄσους οἶδας, ἄλλον ἐπ' ἄλλῳ¹⁷· ὁ μὲν τοῦτον κηδεύσας εἶτα ἐξετάθη, ὁ δὲ ἐκείνον, πάντα δὲ ἐν βραχεῖ¹⁸. τὸ γὰρ ὅλον¹⁹, κατιδεῖν αἰεὶ τὰ ἀνθρώπινα²⁰ ὥς ἐφήμερος²¹ καὶ εὐτελῆ²² καὶ ἐχθρὸς²³ μὲν μυξάριον²⁴, αὖριον²⁵ δὲ τάριχος²⁶ ἢ τέφρα²⁷. τὸ ἀκαριαῖον²⁸ οὖν τοῦτο τοῦ χρόνου²⁹ κατὰ φύσιν διελεῖν καὶ ἱλεων³⁰ καταλῦσαι, ὥς³¹ ἂν εἰ ἐλαία³² πέπειρος³³ γενομένη ἐπιπτεν, εὐφημοῦσα τὴν ἐνεγκοῦσαν καὶ χάριν εἰδυῖα³⁴ τῷ φύσαντι δένδρῳ³⁵.

¹(inf.) „gondolj arra” ²mennyi ³ἡ ὀφρῦς szemöldök ⁴(+ gen.) fölött ⁵ἄρρωστος 2 beteg ⁶ὁ μαθηματικός „asztrológus” ⁷ὥς τι μέγα mint valami nagy dolgot ⁸ἡ ἀθανασία halhatatlanság ⁹sok ezerszer ¹⁰ὁ ἀριστεύς főember; kiválóság ¹¹ἐξουσία ψυχῶν életéről való döntés lehetősége ¹²τὸ φρύγμα gőg ¹³ἴνα οὕτως εἴπω hogy úgy mondjam ¹⁴Heliké (szökőár elmosta acháj város) ¹⁵Pompeii és Herculaneum (A Vezúv lávája „ölte meg őket” Kr. u. 79-ben.) ¹⁶ἀναριθμητος 2 számtalan ¹⁷sorban mindenkit ¹⁸ἐν βραχεῖ (χρόνῳ) rövid idő alatt ¹⁹τὸ ὅλον egyáltalá(ba)n ²⁰τὰ ἀνθρώπινα az emberi dolgok ²¹ἐφήμερος 2 egy nap élő; mulékony ²²εὐτελής 2 értéktelen ²³tegnap ²⁴τὸ μυξάριον (mirigy)váladék; (kb.) „embrió” ²⁵holnap ²⁶bebalzsamozott tetem ²⁷hamu ²⁸ἀκαριαῖος 3 nagyon rövid ²⁹εἰς τὴν villanásnyi időt ³⁰ἱλεως 2 (ἱλεων) jókedvű ³¹ahogy ³²ἡ ἐλαία olajbogyó ³³πέπειρος 2 (3) érett ³⁴χάριν εἰδέναι (+ dat.) hálát érezni ³⁵τὸ δένδρον fa

Illessze a szövegbe a megadott szavakat!

χαλεπῶς – τάχιστα – ἀπό – Σικυωνίος – ἐπί – μόλις – ἐκ

Σωτηρίδας δὲ ὁ ... εἶπεν· Οὐκ ἐξ ἴσου, ὦ Ξενοφῶν, ἐσμέν· σὺ μὲν γὰρ ... ἵππου ὄχη, ἐγὼ δὲ ... κάμνω τὴν ἀσπίδα φέρων. καὶ ὅς ἀκούσας ταῦτα καταπηδήσας ... τοῦ ἵππου ὠθεῖται αὐτὸν ... τῆς τάξεως καὶ τὴν ἀσπίδα ἀφελόμενος ὥς ἐδύνατο ... ἔχων ἐπορεύετο· ἐτύγχανε δὲ καὶ θώρακα ἔχων τὸν ἱππικόν· ὥστ' ἐπιέζετο. καὶ τοῖς μὲν ἔμπροσθεν ὑπάγειν παρεκελεύετο, τοῖς δὲ ὀπισθεν παριέναι ... ἐπόμενος.

Szemelvények Hérodotosból

Néhány antik testimonium

Bár Cicero Hérodotost tartotta a történetírás atyjának, életéről vajmi keveset tudunk. A legfontosabb forrásunk a X. századi Suda lexikon Hérodotos-szócikke.

Ἡρόδοτος, Λύξου καὶ Δρυοῦς, Ἀλικαρνασεύς, τῶν ἐπιφανῶν, καὶ ἀδελφὸν ἐσχηκῶς Θεόδωρον. μετέστη δ' ἐν Σάμῳ διὰ Λύγδαμιν τὸν ἀπὸ Ἀρτεμισίας τρίτον τύραννον γενόμενον Ἀλικαρνασσοῦ. Πισινδήλις γὰρ ἦν υἱὸς Ἀρτεμισίας, τοῦ δὲ Πισινδήλιδος Λύγδαμης. ἐν οὖν τῇ Σάμῳ καὶ τὴν Ἰάδᾳ ἡσκήθη διάλεκτον καὶ ἔγραφεν ἱστορίαν ἐν βιβλίοις θ, ἀρξάμενος ἀπὸ Κύρου τοῦ Πέρσου καὶ Κανδαύλου τοῦ Λυδῶν βασιλέως. ἐλθὼν δὲ εἰς Ἀλικαρνασσὸν καὶ τὸν τύραννον ἐξελάσας, ἐπειδὴ ὕστερον εἶδεν ἑαυτὸν φθονούμενον ὑπὸ τῶν πολιτῶν, εἰς τὸ Θούριον ἀποικιζόμενον ὑπὸ Ἀθηναίων ἐθελοντῆς ἦλθε καὶ ἐτελευτήσας ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τέθαιπται. τινὲς δὲ ἐν Πέλλαις αὐτὸν τελευτῆσαι φασιν. ἐπιγράφονται δὲ οἱ λόγοι αὐτοῦ Μοῦσαι.

A halikarnassosi Dionysios történetíró volt, aki Augustus korában Rómában tanította az ékesszólás szabályait. A szónokokról és történetírókról írt elemzéseit az a meggyőződése hatja át, hogy a klasszikus, tehát attikai nyelvi stílust és történetírói hagyományt fölülmúltni már nem, csak utánózni lehet. Célja tehát az, hogy az egyes íróknál követésre érdemes jellegzetességeket számba vegye és segédletként a tanulók elé tárja, vagy saját munkájában hasznosítsa. Hérodotosról alkotott értékelése egyedülálló, hiszen ellentétben áll szinte az összes antik testimoniummal.

Εἰ δὲ δεῖ καὶ περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, περὶ μὲν Ἡροδότου καὶ Θουκυδίδου ταῦτα φρονῶ. πρῶτόν τε καὶ σχεδὸν ἀναγκασιότατον ἔργον ἀπάντων ἐστὶ τοῖς γράφουσιν πᾶσιν ἱστορίας ὑπόθεσιν ἐκλέξασθαι καλὴν καὶ κεχαρισμένην τοῖς ἀναγνώσομένοις. τοῦτο Ἡρόδοτος κρεῖττον μοι δοκεῖ πεποιηκέναι Θουκυδίδου. ἐκείνος μὲν γὰρ κοινὴν Ἑλληνικῶν τε καὶ βαρβαρικῶν πράξεων ἐξενήνοχεν ἱστορίαν, «ὥς μήτε τὰ γενόμενα ἐξ ἀνθρώπων ἐξίτηλα γένηται, μήτε ἔργα» . . . καὶ ἅπερ αὐτὸς εἶρηκε. τὸ γὰρ αὐτὸ προοίμιον καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος ἐστὶ τῆς ἱστορίας. ὁ δὲ Θουκυδίδης πόλεμον ἓνα γράφει, καὶ τοῦτον οὔτε καλὸν οὔτε εὐτυχῆ· ὁ δὲ μάλιστα μὲν ὤφειλε μὴ γενέσθαι, εἰ δὲ μή, σιωπῇ καὶ λήθῃ παραδοθεὶς ὑπὸ τῶν ἐπιγιγνομένων ἡγοῆσθαι. ὅτι δὲ πονηρὰν εἶληφεν ὑπόθεσιν, καὶ αὐτὸς γε τοῦτο ποιεῖ φανερόν ἐν τῷ προοιμίῳ· πόλεις τε γὰρ δι' αὐτὸν ἐξηρημαθῆναι φησι πολλὰς Ἑλληνίδας, τὰς μὲν ὑπὸ βαρβάρων, τὰς δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν, καὶ φυγαδείας καὶ φθόρους ἀνθρώπων ὅσους οὕτω πρότερον γενέσθαι, σεισμούς τε καὶ αὐχμούς καὶ νόσους καὶ ἄλλας πολλὰς συμφοράς. ὥστε τοὺς ἀναγνόντας τὸ προοίμιον ἡλλοτριῶσθαι πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, Ἑλληνικῶν μέλλοντας ἀκοῦειν. ὅσα δὲ κρεῖττων ἢ τὰ θαυμαστὰ ἔργα δηλοῦσα Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων γραφὴ τῆς τὰ οἰκτρὰ καὶ δεινὰ πάθη τῶν Ἑλλήνων διαγγελλούσης, τοσοῦτω φρονιμώτερος Ἡρόδοτος Θουκυδίδου κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς ὑποθέσεως. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῦτο ἔνεστιν εἰπεῖν, ὅτι δι' ἀνάγκην ἦλθεν ἐπὶ ταύτῃ τὴν γραφὴν, ἐπιστάμενος μὲν ὥς ἐκεῖνα καλλίω, βουλόμενος δὲ μὴ ταῦτ' ἀτέροις γράφειν· πᾶν γὰρ τοῦναντίον ἐν τῷ προοιμίῳ διασύρων τὰ παλαιὰ ἔργα κάλλιστα καὶ θαυμασιώτατα τὰ καθ' αὐτὸν ἐπιτελεσθέντα φησὶν εἶναι, καὶ φανερός ἐστι ταῦτα ἐκὼν ἐλόμενος. οὐ μὲν Ἡρόδοτός γε τοῦτο ἐποίησεν,

ἀλλὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ συγγραφέων γενομένων Ἑλλανίκου τε καὶ Χάρωνος τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν προεκδεδωκότων οὐκ ἀπετράπετο, ἀλλ' ἐπίστευσεν αὐτῷ κρείσσον τι ἐξοίσειν· ὅπερ καὶ πεποίηκεν.

Δεύτερόν ἐστι τῆς ἱστορικῆς πραγματείας ἔργον γινῶναι πόθεν τε ἄρξασθαι καὶ μέχρι τοῦ προελθεῖν δεῖ. φαίνεται δὴ καὶ τούτῳ Θουκυδίδου πολὺ Ἡρόδοτος φρονιμώτερος· ἄρχεται τε ἀφ' ἧς αἰτίας ἤρξαντο πρῶτον κακῶς ποιεῖν τοὺς Ἕλληνας οἱ βάρβαροι, καὶ προελθὼν εἰς τὴν τῶν βαρβάρων κόλασιν καὶ τιμωρίαν λήγει. ὁ δὲ Θουκυδίδης ἀρχὴν μὲν ἐποίησατο ἀφ' ἧς ἤρξατο κακῶς πράττειν τὸ Ἑλληνικόν· ὅπερ Ἕλληνα ὄντα καὶ Ἀθηναῖον οὐκ ἔδει ποιεῖν (καὶ ταῦτα οὐ τῶν ἀπερριμμένων ὄντα, ἀλλ' ὧν ἐν πρώτοις ἦγον Ἀθηναῖοι στρατηγιῶν τε καὶ τῶν ἄλλων τιμῶν ἀξιοῦντες)· καὶ οὕτω γε φθονερῶς, ὥστε καὶ τῇ πόλει τῇ ἑαυτοῦ τὰς φανεράς αἰτίας τοῦ πολέμου περιάπτειν, ἐτέραις ἔχοντα πολλὰς ἀφορμαῖς περιάφαι τὰς αἰτίας, καὶ ἄρξασθαι γε τῆς διηγήσεως μὴ ἀπὸ τῶν Κερκυραϊκῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν κρατίστων τῆς πατρίδος ἔργων, ἃ μετὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον εὐθύς ἔπραξεν (ὧν ὕστερον οὐκ ἐν ἐπιτηδείῳ τόπῳ μνήμην ἐποίησατο φαύλως πως καὶ ἐξ ἐπιδρομῆς), διελθόντα δὲ ταῦτα μετὰ πολλῆς εὐνοίας ὡς ἄνδρα φιλόπολιν ἔπειτ' ἐπενεγκεῖν, ὅτι τούτων φθόνῳ καὶ δέει προελθόντες Λακεδαιμόνιοι προφάσεις ὑποθέντες ἐτεροίας ἦλθον ἐπὶ τὸν πόλεμον, καὶ τότε λέγειν τὰ Κερκυραϊκὰ καὶ τὸ κατὰ Μεγαρέων ψήφισμα καὶ εἰ τι ἄλλο τοιοῦτο λέγειν ἐβούλετο. τὰ δ' ἐν τέλει πλείονος ἀμαρτίας πλήρη· καίπερ γὰρ λέγων ὅτι παντὶ τῷ πολέμῳ παρεγένετο, καὶ πάντα δηλώσειν ὑποσχόμενος, εἰς τὴν ναυμαχίαν τελευτᾷ τὴν περὶ Κυνὸς σῆμα γεγεννημένην Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων, ἣ συνέβη κατὰ ἔτος εἰκοστὸν καὶ δεύτερον. κρεῖττον δὲ ἦν διεξελθόντα πάντα τελευτὴν ποιήσασθαι τῆς ἱστορίας τὴν θαυμασιωτάτην καὶ μάλιστα τοῖς ἀκούουσι κεχαρισμένην, τὴν κάθοδον τῶν φυγάδων τῶν ἀπὸ Φυλῆς ἀφ' ὧν ἡ πόλις ἀρξαμένη τὴν ἐλευθερίαν ἀνεκομίσαστο.

Τρίτον ἐστὶν ἀνδρὸς ἱστορικοῦ σκοπεῖν, τίνα τε δεῖ παραλαβεῖν ἐπὶ τὴν γραφὴν πράγματα καὶ τίνα παραλιπεῖν. δοκεῖ δὴ μοι καὶ τούτῳ λείπεσθαι Θουκυδίδης. συνειδὼς γὰρ Ἡρόδοτος, ὅτι πᾶσα μῆκος ἔχουσα πολὺ διήγησις ἂν μὲν ἀναπαύσεις τινὰς λαμβάνη, τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροωμένων ἡδέως διατίθῃσιν, ἐὰν δὲ ἐπὶ τῶν αὐτῶν μένῃ πραγμάτων, καὶ τὰ μάλιστα ἐπιτυγχάνηται, λυπεῖ τὴν ἀκοὴν τῷ κόρῳ, ποικίλῃ ἐβουλήθη ποιῆσαι τὴν γραφὴν Ὀμήρου ζηλωτῆς γενόμενος· καὶ γὰρ τὸ βυβλίον ἦν αὐτοῦ λάβωμεν, μέχρι τῆς ἐσχάτης συλλαβῆς ἀγάμεθα καὶ αἰεὶ τὸ πλέον ἐπιζητοῦμεν. Θουκυδίδης δὲ πόλεμον ἕνα κατατείνας ἀπνευστὶ διεξέρχεται μάχας ἐπὶ μάχαις καὶ παρασκευὰς ἐπὶ παρασκευαῖς καὶ λόγους ἐπὶ λόγοις συντιθεῖς· ὥστε μοχθεῖν μὲν τὴν διάνοιαν τῶν ἀκροωμένων, «κόρον δ' ἔχει» φησὶν ὁ Πίνδαρος «καὶ μέλι καὶ τὰ τέρπν' ἄνθε' ἀφροδίσια». ἥδη δ' ὁ λέγω κάκεινος ἐνεθυμήθη, ὡς ἥδὴ χρῆμα ἐν ἱστορίας γραφῇ μεταβολὴ καὶ ποικίλον, καὶ τοῦτο ἐν δύο ἢ τρισὶ τόποις ἐποίησεν, ἐπὶ τε τῆς Ὀδρυσῶν ἀρχῆς, δι' ἃς αἰτίας ἐγένετο μεγάλη, καὶ ἐπὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ πόλεων.

Μετὰ τοῦτο ἔργον ἐστὶν ἱστορικοῦ διελέσθαι τε καὶ τάξει τῶν δηλουμένων ἕκαστον ἐν ᾧ δεῖ τόπῳ. πῶς οὖν ἕκαστος διαιρεῖται καὶ τάττει τὰ λεγόμενα; Θουκυδίδης μὲν τοῖς χρόνοις ἀκολουθῶν, Ἡρόδοτος δὲ ταῖς περιοχαῖς τῶν πραγμάτων. καὶ γίνεται Θουκυδίδης μὲν ἀσαφὴς καὶ δυσπαρακολούθητος· πολλῶν γὰρ κατὰ τὸ αὐτὸ θέρος ἢ τὸν αὐτὸν χειμῶνα γιγνομένων ἐν διαφόροις ὡς εἰκὸς τόποις, ἡμιτελεῖς τὰς πρώτας πράξεις καταλιπὼν ἐτέρων ἄπτεται τῶν κατὰ θέρος ἢ τὸν αὐτὸν χειμῶνα γιγνομένων· πλανώμεθα δὴ καθάπερ εἰκός, καὶ δυσκόλως τοῖς δηλουμένοις παρακολουθοῦμεν ταραττομένης τῆς διανοίας. Ἡρόδοτος δὲ ἀπὸ τῆς Λυδῶν βασιλείας ἀρξάμενος καὶ μέχρι τῆς Κροίσου καταβάς ἐπὶ Κύρον εὐθέως τὸν καταλύσαντα τὴν Κροίσου ἀρχὴν μεταβαίνει, Αἰγυπτίων τε ἄρχεται διηγημάτων καὶ Σκυθικῶν καὶ Λιβυκῶν, τὰ μὲν ὡς ἀκόλουθα δηλῶν, τὰ δὲ ὡς

ἐπιζητούμενα προσαναλαμβάνων, τὰ δ' ὡς χαριεστέραν ποιήσοντα τὴν διήγησιν ἐπεισάγων· διεξελθὼν τε πράξεις Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων ἔτεσιν ὁμοῦ διακοσίοις καὶ εἴκοσι γενομένας ἐν ταῖς τρισὶν ἡπείροις καὶ παραγράφας τῆς Ξέρξου φυγῆς τὴν ἱστορίαν οὐ διέσπασε τὴν διήγησιν· ἀλλὰ συμβέβηκε τῷ μὲν μίαν ὑπόθεσιν λαβόντι πολλὰ ποιῆσαι μέρη τὸ ἐν σῶμα, τῷ δὲ τὰς πολλὰς καὶ οὐδὲν ἰοικυίας ὑποθέσεις προελομένῳ σύμφωνον ἐν σῶμα πεποιηκέναι.

Μιᾶς δ' ἰδέας ἐπιμνησθήσομαι πραγματικῆς, ἣν οὐδεμιᾶς τῶν εἰρημένων ἤττον ἐν ἀπάσαις ἱστορίαις ζητοῦμεν, τὴν αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως διάθεσιν, ἣ κέχρηται πρὸς τὰ πράγματα περὶ ὧν γράφει· ἡ μὲν Ἡροδότου διάθεσις ἐν ἅπασιν ἐπεικὴς καὶ τοῖς μὲν ἀγαθοῖς συνηδουμένη, τοῖς δὲ κακοῖς συναλγοῦσα· ἡ δὲ Θουκυδίδου διάθεσις αὐθέκαστος τις καὶ πικρὰ καὶ τῇ πατρίδι τῆς φυγῆς μνησικακοῦσα. τὰ μὲν γὰρ ἁμαρτήματα ἐπεξέρχεται καὶ μάλα ἀκριβῶς, τῶν δὲ κατὰ νοῦν κεχωρηκότων καθάπαξ οὐ μέμνηται, ἣ ὥσπερ ἡναγκασμένος. Καὶ κατὰ μὲν τὸν πραγματικὸν τόπον ἤττων ἐστὶν Ἡροδότου διὰ ταῦτα Θουκυδίδης· κατὰ δὲ τὸν λεκτικὸν τὰ μὲν ἤττων, τὰ δὲ κρείττων, τὰ δ' ἴσος. ἐρῶ δὲ καὶ περὶ τούτων, ὡς ὑπείληφα. Πρώτη τῶν ἀρετῶν γένοιτ' ἂν, ἥς χωρὶς οὐδὲ τῶν ἄλλων τῶν περὶ τοὺς λόγους ὀφελός τι, ἡ καθαρὰ τοῖς ὀνόμασι καὶ τὸν Ἑλληνικὸν χαρακτῆρα σφύζουσα διάλεκτος. ταύτην ἀκριβοῦσιν ἀμφοτέροι· Ἡρόδοτός τε γὰρ τῆς Ἰάδος ἄριστος κανὼν Θουκυδίδης τε τῆς Ἀτθίδος. τρίτην ἔχει χώραν ἡ καλουμένη συντομία· ἐν ταύτῃ δοκεῖ προέχειν Ἡροδότου Θουκυδίδης. καίτοι λέγοι τις ἂν, ὡς μετὰ τοῦ σαφοῦς ἐξεταζόμενον ἡδὺ φαίνεται τὸ βραχύ· εἰ δὲ ἀπολείποιο τούτου, πικρόν· ἀλλὰ μηδὲν ἤττων ἔστω παρὰ τοῦτο. ἐνάργεια μετὰ ταῦτα τέτακται πρώτη μὲν τῶν ἐπιθέτων ἀρετῶν· ἱκανῶς ἐν ταύτῃ κατορθοῦσιν ἀμφοτέροι. μετὰ ταύτην συνίσταται τὴν ἀρετὴν τῶν ἡθῶν τε καὶ παθῶν μίμησις· διήρηνται τὴν ἀρετὴν ταύτην οἱ συγγραφεῖς· Θουκυδίδης μὲν γὰρ τὰ πάθη δηλῶσαι κρείττων, Ἡρόδοτος δὲ τὰ γε ἦθη παραστῆσαι δεινότερος. μετὰ ταῦτα αἱ τὸ μέγα καὶ θαυμαστὸν ἐκφαίνουσιν τῆς κατασκευῆς ἀρεταί· ἴσοι καὶ ταύταις οἱ συγγραφεῖς. ἔπονται ταύταις αἱ τὴν ἰσχὺν καὶ τὸν τόνον καὶ τὰς ὁμοιοτρόπους δυνάμεις τῆς φράσεως ἀρεταὶ περιέχουσιν· κρείττων ἐν ταύταις Ἡροδότου Θουκυδίδης. ἡδονὴν δὲ καὶ πειθῶ καὶ τέρψιν καὶ τὰς ὁμοιογενεῖς ἀρετὰς εἰσφέρεται μακρῶ Θουκυδίδου κρείττονας Ἡρόδοτος. τῆς δὲ φράσεως τῶν ὀνομάτων τὸ μὲν κατὰ φύσιν Ἡρόδοτος ἐξήλωκε, τὸ δὲ δεινὸν Θουκυδίδης. λείπει πασῶν ἐν λόγοις ἀρετῶν ἡ κυριωτάτη τὸ πρέπον· ταύτην ὁ Ἡρόδοτος ἀκριβοῖ μάλλον ἢ Θουκυδίδης· ὁμοειδὴς γὰρ οὗτος ἐν πᾶσι, καὶ ταῖς δημηγορίαις μάλλον ἢ ταῖς διηγήσεσιν· ἐμοὶ μέντοι καὶ τῷ φιλότῳ Καικιλίῳ δοκεῖ τὰ ἐνθυμήματα αὐτοῦ μάλιστα μιμήσασθαι τε καὶ ζηλῶσαι Δημοσθένους. Ἵνα δὲ συνελὼν εἴπω, καλαὶ μὲν αἱ ποιήσεις ἀμφοτέροι (οὐ γὰρ ἂν αἰσχυνομένην ποιήσεις αὐτὰς λέγων), διαφέρουσι δὲ κατὰ τοῦτο μάλιστα ἀλλήλων, ὅτι τὸ μὲν Ἡροδότου κάλλος ἰλαρόν ἐστι, φοβερόν δὲ τὸ Θουκυδίδου. ἀπόχρη ταῦτα εἰρησθαι περὶ τούτων τῶν συγγραφέων, πολλῶν καὶ ἄλλων ἐνόντων λέγεσθαι, περὶ ὧν καὶ ἕτερος ἔσται καιρός.

A tarsosi Hermogenés, aki a Kr.u. II. században írt szónoklattani munkáival az ékesszólás tanításának a bizánci korig meghatározó irányt szabott, Hérodotos ión nyelvjárására a ποικίλη jelzőt használta.

Ἐκαταῖος δὲ ὁ Μιλήσιος, παρ' οὗ δὴ μάλιστα ὠφέληται ὁ Ἡρόδοτος, καθαρὸς μὲν ἐστι καὶ σαφής, ἐν δὲ τισι καὶ ἡδὺς οὐ μετρίως· τῇ διαλέκτῳ δὲ ἀκράτῳ Ἰάδι καὶ οὐ μεμιγμένῃ χρησάμενος οὐδὲ κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ποικίλη.

*Az ión nyelvjárás néhány sajátossága
Hérodotosnál az attikai nyelvjáráshoz képest*

1. Néhány szóban a tenuis és az aspirata mássalhangzó felcserélődhet.
2. A praepositíók akár elisióban, akár praeverbiumként nem aspirálódnak aspiráták előtt.
3. π helyett κ áll bizonyos adverbiumokban és pronomenen indefinitumokban.
4. Kettős sigma (σ) áll ott, ahol az attikaiban τ .
5. α áll α helyett; ϵ áll ϵ helyett; ϵ áll ϵ helyett; \omicron áll \omicron helyett; ω áll \omicron helyett; ω áll α helyett.
6. A hérodotosi kasis sajátossága, hogy $\epsilon\mu\epsilon\omicron \alpha\upsilon\tau\omicron\upsilon$ -ból $\epsilon\mu\epsilon\omega\upsilon\tau\omicron\upsilon$, $\sigma\epsilon\omicron \alpha\upsilon\tau\omicron\upsilon$ -ból $\sigma\epsilon\omega\upsilon\tau\omicron\upsilon$, $\omicron \alpha\upsilon\tau\omicron\varsigma$ -ból $\omicron\upsilon\tau\omicron\varsigma$, $\tau\omicron\upsilon\tau\omicron$ stb. lesz.
7. Az $\epsilon\iota\alpha$ és $\epsilon\iota\omicron\varsigma$ végű főnevekben, illetve melléknevekben nyújtás és diairesis hatására $\eta\eta$, ill. $\eta\iota\omicron\varsigma$ áll. Ugyanez a jelenség igéknél is előfordul.
8. A pronomenen reflexivum összevonása során $\epsilon\alpha\upsilon$ helyett $\epsilon\omega$ áll.
9. Az alpha tövű főnévragozásban a pl. dat. - $\alpha\iota\varsigma$ ragja helyett általában - $\eta\varsigma\iota$ áll, a pl. gen.-ban az összevont ω helyett $\epsilon\omega$ áll.
10. Az alpha purum helyett gyakorta η áll. Ilyen esetben az alpha tövű főnévragozás singularisában mindvégig η áll, az - $\epsilon\iota\alpha$ végűeknél csak a sg. gen.-ban és dat.-ban jelenik meg az η .
11. Az omikron tövű névszóragozásban a pl. dat.-ban - $\omicron\iota\varsigma$ helyett - $\omicron\iota\varsigma\iota$ áll.
12. Az alpha és omikron tövű névszóragozás attikaiban összevont alakjai összevonás nélkül képeztetnek.
13. A $\beta\alpha\varsigma\iota\lambda\epsilon\upsilon\varsigma$, $\nu\alpha\upsilon\varsigma$, illetve a $\pi\omicron\lambda\iota\varsigma$ ragozása metathesis előtti, a dat.-ban összevonás illetve a tövégi ι kiesése előtti állapotot mutat esetleges magánhangzó-rövidüléssel.
14. Az - $\epsilon\varsigma$, és - υ tövű fő- és melléknevek összevonás előtti állapotot mutatnak.
15. A - $\kappa\lambda\eta\varsigma$ végű tulajdonnevek genitivusa - $\kappa\lambda\epsilon\omicron\varsigma$ helyett - $\kappa\lambda\epsilon\omicron\varsigma$.
16. Az - ω végű tulajdonnevek acc.-a - ω helyett - $\omicron\upsilon\upsilon$.
17. A pronomenen possessivum sg. 1. személye, valamint a pronomenen relativum sg. gen.-a összevonást nem mutat.
18. A pronomenen personale sg. 2. személy dat.-a $\sigma\omicron\iota$ helyett $\tau\omicron\iota$, a sg. 3. személy acc.-a $\alpha\upsilon\tau\omicron\upsilon\upsilon$ helyett $\mu\epsilon\upsilon$, dat.-a $\alpha\upsilon\tau\omicron\omega$ / $\alpha\upsilon\tau\eta$ helyett $\omicron\iota$.
19. A pronomenen personale pl. 1., 2., és az attikaiban jobbra visszaható jelentésű 3. ($\sigma\phi\epsilon\iota\varsigma$) személyek acc.-ban és gen.-ban az attikaival szemben összevonást nem mutatnak. A neutrumban $\alpha\upsilon\tau\alpha$ helyett $\sigma\phi\epsilon\alpha$, az $\alpha\upsilon\tau\omicron\iota\varsigma$, $\alpha\upsilon\tau\alpha\iota\varsigma$ helyett $\sigma\phi\iota$, a reflexív $\epsilon\alpha\upsilon\tau\omicron\iota\varsigma$, $\epsilon\alpha\upsilon\tau\alpha\iota\varsigma$ helyett $\sigma\phi\iota\varsigma\iota$ áll.
20. A pronomenen relativum sg. és pl. nom.-ban csak neutrumban, ugyanakkor mindhárom nem további eseteiben kezdő τ jelenik meg.
21. A határozott névelő néhol őrizi még eredeti mutató névmási jelentését.
22. Az augmentum temporale, valamint a reduplicatio nem jelenik meg az eredetileg F -val illetve $*s > h$ -val kezdődő igéknél, tehát az attikai $\epsilon\iota$ - augmentált / reduplikált alakkal ellentétben az igealak elején nincs változás. Kivétel pl.: $\epsilon\iota\chi\omicron\nu$.
23. Az attikai mássalhangzós tövek passzív pf. pl. 3. alakok körülírt képzésével ellentétben a sonans η α -vá alakul $\tau\alpha\iota$ és $\tau\omicron$ végződés előtt minden ige passzív pr. és praet. pf. pl. 3. személyeiben (a $\tau\omicron$ végén álló hosszú magánhangzó megrövidül, a K- és P-hang

aspirálódik), valamint a μι-végű igék passzív pr. ipf.ű pl. 3. személyében és minden mediális és passiv optativusi alakban.

24. A passivum és a medium sg. 2. személyében az attikaiban összevont kötőhangzó, személyrag (η / ει illetve ου) összevonatlanul állhat (εαι illetve εο). A med. aor. sg. 2. személy -ω összevonást nem mutat, így -αο.

25. A μι-végű igék, valamint ezek ragozását analogikusan követő igék ao. 2. coni.-ban az összevont -ῶ helyett az összevonatlan -έω áll.

26. A participiumok és az -έω végű valódi magánhangzón végződő tövek az imperfecta actióban szinte kivétel nélkül mellőzik az attikaiban jellemző magánhangzó-összevonásokat. Összevonás az έω-végű igéknek csak azokban az alakjaiban figyelhető meg, ahol egy további magánhangzó áll a végződés előtt. Az εο és εου ευ-vá vonatik össze ποιεῦσι, ποιεῦντες mintájára.

27. A τίθημι, ἵστημι, δίδωμι valamint – hangsúlyozásbéli sajátosságokkal – a ἴημι ige az -έω, -άω, -όω-végű igék képzésének analógiájára a pr. ipf. sg. 2. és pl. 2., 3. személyeket thematikusan képezi.

28. A δεικνυμι típusú igék a pl. 3. személyt thematikusan képezik, tehát végződésük -ουσι.

A könnyebb hivatkozás végett a Hérodotos-szemelvények közül az első három mondatait – kerek zárójelben – folyamatos sorszámozással láttuk el. Ezen számokra utalnak a jegyzetek.

A jegyzetekben kötőjellel választottuk el a szemelvényekből kiemelt ión alakokat attikai megfelelőiktől. Az i. (ión alak) rövidítéssel jelöltük meg azokat a szavakat, amelyek nem jellemzőek az attikai prózára, illetve költői, vagy sajátos hérodotosi alakok. Ilyen esetekben az értelmileg, alakilag legközelebb álló attikai alakot adtuk meg. Az ión nyelvjárás vonatkozó sajátosságára arab számmal utalunk. Az első három szemelvény esetében igyekeztünk minden ión alakot (a Homéros idézeteket kivéve) átírni.

I. A mű bevezetése

(1) Ἡροδότου Ἀλικαρνασσεὸς ἱστορίας ἀπόδεξις ἦδε, ὥς μήτε τὰ γενόμενα ἐξ ἀνθρώπων τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα γένηται, μήτε ἔργα μεγάλα τε καὶ θαυμαστά, τὰ μὲν Ἑλλήσι, τὰ δὲ βαρβάροις ἀποδεχθέντα, ἀκλέα γένηται, τὰ τε ἄλλα καὶ δι' ἣν αἰτίην ἐπολέμησαν ἀλλήλοισι.

(2) Περσέων μὲν νυν οἱ λόγιοι Φοίνικας αἰτίους φασὶ γενέσθαι τῆς διαφορῆς· τούτους γάρ, ἀπὸ τῆς Ἐρυθρῆς καλεομένης θαλάσσης ἀπικομένους ἐπὶ τήνδε τὴν θάλασσαν καὶ οἰκήσαντας τοῦτον τὸν χῶρον τὸν καὶ νῦν οἰκέουσι, αὐτίκα ναυτιλίῃσι μακρῇσι ἐπιθέσθαι, ἀπαγινόντας δὲ φορτία Αἰγυπτία τε καὶ Ἀσσύρια τῇ τε ἄλλῃ χώρῃ ἐσαπικνέεσθαι καὶ δὴ καὶ ἐς Ἄργος· τὸ δὲ Ἄργος τοῦτον τὸν χρόνον προεῖχε ἅπασι τῶν ἐν τῇ νῦν Ἑλλάδι καλεομένη χώρῃ. (3) Ἀπικομένους δὲ τοὺς Φοίνικας ἐς δὴ τὸ Ἄργος τοῦτο διατίθεσθαι τὸν φόρτον. (4) Πέμπτη δὲ ἡ ἕκτη ἡμέρῃ ἀπ' ἧς ἀπίκοντο, ἐξεμπολημένων σφι σχεδὸν πάντων, ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν θάλασσαν γυναικῆς ἄλλας τε πολλὰς καὶ δὴ καὶ τοῦ βασιλέως θυγατέρα· τὸ δὲ οἱ οὐνομα εἶναι, κατὰ τῷτο τὸ καὶ Ἑλλήνες λέγουσι, Ἰοῦν τὴν Ἰνάχου. (5) Ταῦτας στάσας κατὰ πρύμνην τῆς νεὸς ὠνέεσθαι τῶν φορτίων τῶν σφι ἦν θυμὸς μάλιστα, καὶ τοὺς Φοίνικας διακελευσαμένους ὀρμῆσαι ἐπ' αὐτάς. (6) Τὰς μὲν δὴ πλέονας τῶν γυναικῶν ἀποφυγεῖν, τὴν δὲ Ἰοῦν σὺν ἄλλῃσι ἀρπασθῆναι· ἐσβαλομένους δὲ ἐς τὴν νέα οἴχεσθαι ἀποπλέοντας ἐπ' Αἰγύπτου.

(7) Οὕτω μὲν Ἰοῦν ἐς Αἴγυπτον ἀπικέσθαι λέγουσι Πέρσαι, οὐκ ὥς Ἑλλήνες, καὶ τῶν ἀδικημάτων πρῶτον τοῦτο ἄρξαι· μετὰ δὲ ταῦτα Ἑλλήνων τινάς (οὐ γὰρ ἔχουσι τοῦνομα ἀπηγήσασθαι) φασὶ τῆς Φοινίκης ἐς Τύρον προσσχόντας ἀρπάσαι τοῦ βασιλέως τὴν θυγατέρα Εὐρώπην· εἶψαν δ' ἂν οὗτοι Κρήτες. (8) Ταῦτα μὲν δὴ ἴσα πρὸς ἴσα σφι γενέσθαι· μετὰ δὲ ταῦτα Ἑλλήνας αἰτίους τῆς δευτέρης ἀδικίης γενέσθαι. (9) Καταπλώσαντας γὰρ μακρῇ νηὶ ἐς Αἴαν τε τὴν Κολχίδα καὶ ἐπὶ Φᾶσιν ποταμόν, ἐνθεῦτεν, διαπρηξαμένους καὶ τᾷλλα τῶν εἵνεκεν ἀπικάτο, ἀρπάσαι τοῦ βασιλέως τὴν θυγατέρα Μηδείην. (10) Πέμφαντα δὲ τὸν Κόλχων βασιλέα ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυκα αἰτέειν τε δίκας τῆς ἀρπαγῆς καὶ

1 Ἀλικαρνασσεὸς-Ἀλικαρνασσεὺς 13. | ἱστορίας-ἱστορίας 10. | ἀπόδεξις-ἀπόδειξις 5. | θαυμαστά-θαυμαστά 5. | βαρβάροις-βαρβάροις 11. | ἀποδεχθέντα-ἀποδειχθέντα 5. | αἰτίην-αἰτίαν 10. | ἀλλήλοισι-ἀλλήλοις 11. || 2 Περσέων-Περσῶν 9. | διαφορῆς-διαφορᾶς 10. | Ἐρυθρῆς-Ἐρυθρᾶς 10. | καλεομένης-καλουμένης 26. | θαλάσσης-θαλάττης 4. | ἀπικομένους-ἀφικομένους 2. | θαλάσσαν-θαλάτταν 4. | οἰκέουσι-οἰκοῦσι 26. | ναυτιλίῃσι μακρῇσι-ναυτιλίαις μακραις 9. | ἀπαγινόντας i.-ἀπάγοντας | χώρῃ-χώρᾳ 10. | ἐσαπικνέεσθαι-εἰσαφικνεῖσθαι 2./5./26. | ἐς-εἰς 5. | καλεομένη-καλουμένη 26. | χώρῃ-χώρᾳ 10. || 3 ἀπικομένους-ἀφικομένους 2. | ἐς-εἰς 5. || 4 ἡμέρῃ-ἡμέρᾳ 10. | ἀπ' ἧς ἀπίκοντο-ἀφ' ἧς ἀφίκοντο 2. | σφι-αὐτοῖς 19. | θαλάσσαν-θαλάτταν 4. | βασιλέως-βασιλέως 13. | οἱ-αὐτῇ 18. | οὐνομα-ὄνομα 5. | τῷτο-ταῦτό 8. | Ἰοῦν-Ἰώ 16. || 5 νεός-νέως 13. | ὠνέεσθαι-ὠνεῖσθαι 26. | σφι-αὐτοῖς 19. || 6 πλέονας i.-πλείονας | Ἰοῦν-Ἰώ 16. | ἄλλῃσι-ἄλλαις 9. | ἐσβαλομένους-εἰσβαλομένους 5. | ἐς-εἰς 5. | νέα-ναῦν 13. || 7 Ἰοῦν-Ἰώ 16. | ἐς-εἰς 5. | ἀπικέσθαι-ἀφικέσθαι 2. | ἀπηγήσασθαι-ἀφηγήσασθαι 2. | ἐς-εἰς 5. | βασιλέως-βασιλέως 13. || 8 σφι-αὐτοῖς 19. | δευτέρης ἀδικίης-δευτέρως ἀδικίας 10. || 9 καταπλώσαντας i.-καταπλεύσαντας. | μακρῇ-μακρᾷ 10. | ἐς-εἰς 5. | ἐνθεῦτεν-ἐντεῦθεν 1. | διαπρηξαμένους-διαπραξαμένους 10. | τῶν-ῶν 20. | εἵνεκεν-ἐνεκα 5. | ἀπικάτο-ἀφικμένοι ἦσαν 2./23. | βασιλέως-βασιλέως 13. | Μηδείην-Μηδείαν 10. || 10 ἐς-εἰς 5. | αἰτέειν-αἰτεῖν 26. |

ἀπαιτέειν τὴν θυγατέρα· τοὺς δὲ ὑποκρίνασθαι ὥς οὐδὲ ἐκείνοι Ἰοῦς τῆς Ἀργείης ἔδοσαν σφι δίκας τῆς ἀρπαγῆς· οὐδὲ ὧν αὐτοὶ δώσειν ἐκείνοισι.

(11) Δευτέρῃ δὲ λέγουσι γενεῇ μετὰ ταῦτα Ἀλέξανδρον τὸν Πριάμου ἀκηκοότα ταῦτα ἐθελῆσαι οἱ ἐκ τῆς Ἑλλάδος δι' ἀρπαγῆς γενέσθαι γυναῖκα, ἐπιστάμενον πάντως ὅτι οὐ δώσει δίκας· οὐδὲ γὰρ ἐκείνους διδόναι. (12) Οὕτω δὲ ἀρπάσαντος αὐτοῦ Ἑλένην, τοῖσι Ἑλλήσι δόξαι πρῶτον πέμψαντας ἀγγέλους ἀπαιτέειν τε Ἑλένην καὶ δίκας τῆς ἀρπαγῆς αἰτέειν. (13) Τοὺς δὲ προῖσχομένων ταῦτα προφέρειν σφι Μηδείης τὴν ἀρπαγὴν, ὥς οὐ δόντες αὐτοὶ δίκας οὐδὲ ἐκδόντες ἀπαιτεόντων βουλοίατό σφι παρ' ἄλλων δίκας γίνεσθαι.

(14) Μέχρι μὲν ὧν τούτου ἀρπαγὰς μούνας εἶναι παρ' ἀλλήλων, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου Ἑλλήνας δὴ μεγάλως αἰτίους γενέσθαι· προτέρους γὰρ ἄρξαι στρατεύεσθαι ἐς τὴν Ἀσίην ἢ σφέας ἐς τὴν Εὐρώπην. (15) Τὸ μὲν νυν ἀρπάζειν γυναῖκας ἀνδρῶν ἀδίκων νομίζειν ἔργον εἶναι, τὸ δὲ ἀρπασθισέων σπουδὴν ποιήσασθαι τιμωρέειν ἀνοήτων, τὸ δὲ μηδεμίαν ὥρην ἔχειν ἀρπασθισέων σωφρόνων· δηλὰ γὰρ δὴ ὅτι, εἰ μὴ αὐταὶ ἐβούλοντο, οὐκ ἂν ἥρπάζοντο. (16) Σφέας μὲν δὴ τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίας λέγουσι Πέρσαι ἀρπαζομένων τῶν γυναικῶν λόγον οὐδένα ποιήσασθαι, Ἑλλήνας δὲ Λακεδαιμονίης εἵνεκεν γυναικὸς στόλον μέγαν συναγεῖραι καὶ ἔπειτα ἐλθόντας ἐς τὴν Ἀσίην τὴν Πριάμου δύναμιν κατελεῖν. (17) Ἀπὸ τούτου αἰεὶ ἠγῆσασθαι τὸ Ἑλληνικὸν σφίσι εἶναι πολέμιον. (18) Τὴν γὰρ Ἀσίην καὶ τὰ ἐνοικέοντα ἔθνεα βάρβαρα οἰκιοῦνται οἱ Πέρσαι, τὴν δὲ Εὐρώπην καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἠγέεται κεχωρίσθαι.

(19) Οὕτω μὲν Πέρσαι λέγουσι γενέσθαι, καὶ διὰ τὴν Ἰλίου ἄλωσιν εὐρίσκουσι σφίσι ἐοῦσαν τὴν ἀρχὴν τῆς ἔχθρης τῆς ἐς τοὺς Ἑλλήνας. (20) Περί δὲ τῆς Ἰοῦς οὐκ ὁμολογέουσι Πέρσησι οὕτω Φοίνικες· οὐ γὰρ ἀρπαγῇ σφέας χρησαμένους λέγουσι ἀγαγεῖν αὐτὴν ἐς Αἴγυπτον, ἀλλ' ὥς ἐν τῷ Ἀργεῖ ἐμίσητο τῷ ναυκλήρῳ τῆς νεός· ἐπεὶ δὲ ἔμαθε ἔγκυος ἐοῦσα, αἰδεομένη τοὺς τοκέας, οὕτω δὴ ἐθελοντὴν αὐτὴν τοῖσι Φοίνιξι συνεκπλῶσαι, ὥς ἂν μὴ κατάδηλος γένηται. (21) Ταῦτα μὲν νυν Πέρσαι τε καὶ Φοίνικες λέγουσι. (22) Ἐγὼ δὲ περὶ μὲν τούτων οὐκ ἔρχομαι ἐρέων ὥς οὕτως ἢ ἄλλως κῶς ταῦτα ἐγένετο, τὸν δὲ οἶδα αὐτὸς πρῶτον ὑπάρξαντα ἀδίκων ἔργων ἐς τοὺς Ἑλλήνας, τοῦτον σημήνας προβήσομαι ἐς τὸ πρόσω τοῦ λόγου, ὁμοίως μικρὰ καὶ μεγάλα ἅστεα ἀνθρώπων ἐπεξιῶν.

ἀπαιτέειν-ἀπαιτεῖν 26. | Ἀργείης-Ἀργείας 10. | σφί-αὐτοῖς 19. | ὧν-οὖν 5. | ἐκείνοισι-ἐκείνοις 11. || 11 δευτέρῃ-δευτέρᾳ 10. | γενεῇ-γενεᾷ 10. | οἱ-αὐτῷ 18. || 12 τοῖσι-τοῖς 11. | ἀπαιτέειν-ἀπαιτεῖν 26. | αἰτέειν-αἰτεῖν 26. || 13 σφί-αὐτοῖς 19. | Μηδείης-Μηδείας 10. | ἀπαιτεόντων-ἀπαιτούντων 26. | βουλοίατο-βούλονται 23. | σφί-αὐτοῖς 19. | γίνεσθαι i.-γίγνεσθαι. || 14 ὧν-οὖν 5. | μούνας-μόνας 5. | ἐς-εἰς 5. | Ἀσίην-Ἀσίαν 10. | σφέας-σφᾶς 19. || 15 ἀρπασθισέων-ἀρπασθισῶν 9. | τιμωρέειν-τιμωρεῖν 26. | ὥρην-ῶραν 10. | ἀρπασθισέων-ἀρπασθισῶν 9. | δηλὰ γὰρ δὴ i.-δηλὸν γὰρ δὴ. || 16 σφέας-σφᾶς 19. | Ἀσίης-Ἀσίας 10. | Λακεδαιμονίης-Λακεδαιμονίας 10. | εἵνεκεν-ἐνεκα 5. | ἐς-εἰς 5. | Ἀσίην-Ἀσίαν 10. | κατελεῖν-καθελεῖν 2. || 17 αἰεὶ-ἀεὶ 5. | σφίσι-ἐαυτοῖς 19. || 18 Ἀσίην-Ἀσίαν 10. | ἐνοικέοντα-ἐνοικούντα 26. | ἔθνεα-ἔθνη 14. | οἰκιοῦνται-οἰκειοῦνται 7./26. | ἠγέεται-ἠγήμενοι εἰσὶν 23. || 19 σφίσι-ἐαυτοῖς 19. | ἐοῦσαν-οὔσαν 26. | ἔχθρης-ἐχθρας 10. | ἐς-εἰς 5. || 20 ὁμολογέουσι-ὁμολογοῦσι 26. | Πέρσησι-Πέρσαις 9. | σφέας-σφᾶς 19. | ἐς-εἰς 5. | ἐμίσητο i.-ἐμίσηνύτο | νεός-νέως 13. | ἐοῦσα-οὔσα 26. | αἰδεομένη-αἰδουμένη 26. | τοῖσι-τοῖς 11. | συνεκπλῶσαι i.-συνεκπλεῦσαι. || 22 ἔρχομαι ἐρέων-ἐρχομαι ἐρῶν 26. | κῶς-πῶς 3. | ἐς-εἰς 5. | ἅστεα-ἄστη 14. ||

(23) Τὰ γὰρ τὸ πάλαι μεγάλα ἦν, τὰ πολλὰ αὐτῶν σμικρὰ γέγονε· τὰ δὲ ἐπ' ἐμέο ἦν μεγάλα, πρότερον ἦν σμικρά. (24) Τὴν ἀνθρωπίνην ὦν ἐπιστάμενος εὐδαιμονίην οὐδαμὰ ἐν τῷτῳ μένουσαν, ἐπιμνήσονται ἀμφοτέρων ὁμοίως.

II. Helené Egyiptomban

(1) Τούτου δὲ ἐκδέξασθαι τὴν βασιλῆην ἔλεγον ἄνδρα Μεμφίτην, τῷ κατὰ τὴν τῶν Ἑλληνῶν γλῶσσαν οὖνομα Πρωτέα εἶναι. (2) Τοῦ νῦν τέμενος ἔστι ἐν Μέμφι κάρτα καλὸν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένον, τοῦ Ἑφαιστείου πρὸς νότον ἄνεμον κείμενον. (3) Περιοικέουσι δὲ τὸ τέμενος τοῦτο Φοῖνικες Τύριοι, καλέεται δὲ ὁ χώρος οὗτος ὁ συνάπας Τυρίων Στρατόπεδον. (4) Ἔστι δὲ ἐν τῷ τεμένει τοῦ Πρωτέος ἱρὸν τὸ καλέεται Ξείνης Ἀφροδίτης. (5) Συμβάλλομαι δὲ τοῦτο τὸ ἱρὸν εἶναι Ἑλένης τῆς Τυνδάρεω, καὶ τὸν λόγον ἀκηχώως ὥς διαιτῆθη Ἑλένη παρὰ Πρωτεί, καὶ δὴ καὶ ὅτι Ξείνης Ἀφροδίτης ἐπώνυμόν ἐστι· ὅσα γὰρ ἄλλα Ἀφροδίτης ἱρά ἐστι, οὐδαμῶς Ξείνης ἐπικαλέεται.

(6) Ἐλεγον δέ μοι οἱ ἱρέες ἱστορέοντι τὰ περὶ Ἑλένην γενέσθαι ὧδε. (7) Ἀλέξανδρον ἀρπάσαντα Ἑλένην ἐκ Σπάρτης ἀποπλέειν ἐς τὴν ἑωυτοῦ· καὶ μιν, ὥς ἐγένετο ἐν τῷ Αἰγαίῳ, ἐξώσται ἄνεμοι ἐκβάλλουσι ἐς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος, ἐνθεῦτεν δέ (οὐ γὰρ ἀνίει τὰ πνεύματα) ἀπικνέεται ἐς Αἴγυπτον καὶ Αἰγύπτου ἐς τε τὸ νῦν Κανωβικὸν καλεόμενον στόμα τοῦ Νείλου καὶ ἐς Ταριχηίας. (8) Ἦν δὲ ἐπὶ τῆς ἡιόνος, τὸ καὶ νῦν ἐστι, Ἑρακλέος ἱρὸν, ἐς τὸ ἦν καταφυγὼν οἰκέτης ὅτεο ὦν ἀνθρώπων ἐπιβάλλεται στίγματα ἱρά, ἑωυτὸν διδοὺς τῷ θεῷ, οὐκ ἔξεστι τούτου ἄφασθαι· ὁ νόμος οὗτος διατελεῖ ἐὼν ὁμοιος τὸ μέχρι ἐμέο ἀπ' ἀρχῆς. (9) Τοῦ ὦν δὴ Ἀλεξάνδρου ἀπιστέαται θεράποντες πυθόμενοι τὸν περὶ τὸ ἱρὸν ἔχοντα νόμον, ἰκέται δὲ ἰζόμενοι τοῦ θεοῦ κατηγόρεον τοῦ Ἀλεξάνδρου, βουλόμενοι βλάπτειν αὐτόν, πάντα λόγον ἐξηγεόμενοι ὥς εἶχε περὶ τὴν Ἑλένην τε καὶ τὴν ἐς Μενέλεων ἀδικίην· κατηγόρεον δὲ ταῦτα πρὸς τε τοὺς ἱεράς καὶ τὸν τοῦ στόματος τούτου φύλακον, τῷ οὖνομα ἦν Θῶνις.

(10) Ἀκούσας δὲ τούτων ὁ Θῶνις πέμπει τὴν ταχίστην ἐς Μέμφιν παρὰ Πρωτέα ἀγγελίην λέγουσαν τάδε· Ἦκει ξείνος, γένος μὲν Τευκρός, ἔργον δὲ ἀνόσιον ἐν τῇ Ἑλλάδι

23 ἐμέο-ἐμοῦ 17. || 24 ἀνθρωπίνην-ἀνθρωπείαν 7. | ὦν-οὖν 5. | εὐδαιμονίην-εὐδαιμονίαν 10. | τῷτῳ-ταῦτῳ 8. ||| II. 1 βασιλῆην-βασιλείαν 7./10. | τῷ-ῳ 20. | γλῶσσαν-γλῶτταν 4. | οὖνομα-ὄνομα 5. || 2 τοῦ-τούτου 21. | κάρτα i.-μάλα || 3 περιοικέουσι-περιοικούσι 26. | καλέεται-καλεῖται 26. || 4 Πρωτέος-Πρωτέως 13. | ἱρὸν i.-ιερόν | τό-ὅ 20. | καλεέται-καλεῖται 26. | Ξείνης-Ξένης 5. || 5 ἱρὸν i.-ιερόν. | Ξείνης-Ξένης 5. | ἱρά i.-ιερά. | Ξείνης-Ξένης 5. | ἐπικαλέεται-ἐπικαλεῖται 26. || 6 ἱρέες i.-ιερεῖς 13. | ἱστορέοντι-ιστοροῦντι 26. || 7 ἀποπλέειν-ἀποπλεῖν 26. | ἐς-εἰς 5. | ἑωυτοῦ-ἑαυτοῦ 8. | μιν-αὐτόν 18. | ἐς-εἰς 5. | ἐνθεῦτεν-ἐντεῦθεν 1. | ἀπικνέεται-ἀφικνεῖται 2./26. | ἐς-εἰς 5. | καλεόμενον-καλούμενον 26. | ἐς-εἰς 5. | Ταριχηίας-Ταριχεῖας 7. || 8 ἡιόνος i.-ἡόνος. | τό-τούτο 21. | Ἑρακλέος-Ἑρακλέους 15 | ἱρὸν i.-ιερόν. | ἐς τό-εἰς ὅ 20. | ὅτεο ὦν-ὅτου/οὔτινος οὖν 17. | ἱρά i.-ιερά. | ἑωυτόν-ἑαυτόν 8. | διατελεῖ-διατελεῖ 26. | ἐ-ὦν-ὦν 26. | ἐμέο-ἐμοῦ 17. || 9 ὦν-οὖν 5. | ἀπιστέαται-ἀφίστανται 2./23. | ἱρὸν i.-ιερόν. | κατηγόρεον-κατηγόρουν 26. | ἐξηγεόμενοι-ἐξηγούμενοι 26. | ἐς-εἰς 5. | ἀδικίην-ἀδικίαν 10. | κατηγόρεον-κατηγόρουν 26. | ἱεράς i.-ιερέας. | τῷ-ῳ 20. | οὖνομα-ὄνομα 5. ||

ἐξεργασμένος· ξείνου γὰρ τοῦ ἐωυτοῦ ἐξαπατήσας τὴν γυναῖκα αὐτὴν τε ταύτην ἄγων ἤκει καὶ πολλὰ κάρτα χρήματα, ὑπὸ ἀνέμων ἐς γῆν τὴν σὴν ἀπενειχθεῖς. (11) Κότερα δῆτα τοῦτον ἐῷμεν ἀσινέα ἐκπλέειν ἢ ἀπελώμεθα τὰ ἔχων ἤλθε; (12) Ἀντιπέμπει πρὸς ταῦτα ὁ Πρωτεύς λέγοντα τάδε· Ἄνδρα τοῦτον, ὅστις κοτέ ἐστι, ἀνόσια ἐργασμένον ξείνον τὸν ἐωυτοῦ συλλαβόντες ἀπάγετε παρ' ἐμέ, ἵνα εἰδῶ ὅ τι κοτέ καὶ λέξει.

(13) Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Θῶνις συλλαμβάνει τὸν Ἀλέξανδρον καὶ τὰς νέας αὐτοῦ κατίζει· μετὰ δὲ αὐτόν τε τοῦτον ἀνήγαγε ἐς Μέμφιν καὶ τὴν Ἑλένην τε καὶ τὰ χρήματα, πρὸς δὲ καὶ τοὺς ἰκέτας. (14) Ἀνακομισθέντων δὲ πάντων, εἰρώτα τὸν Ἀλέξανδρον ὁ Πρωτεύς τίς εἶη καὶ ὁκόθεν πλέοι. (15) Ὁ δὲ οἱ καὶ τὸ γένος κατέλεξε καὶ τῆς πάτρης εἶπε τὸ οὖνομα καὶ δὴ καὶ τὸν πλόον ἀπηγγέσατο ὁκόθεν πλέοι. (16) Μετὰ δὲ ὁ Πρωτεύς εἰρώτα αὐτὸν ὁκόθεν τὴν Ἑλένην λάβοι· πλανωμένου δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐν τῷ λόγῳ καὶ οὐ λέγοντος τὴν ἀληθείην, ἤλεγχον οἱ γενόμενοι ἰκέται ἐξηγεόμενοι πάντα λόγον τοῦ ἀδικήματος. (17) Τέλος δὲ δὴ σφι λόγον τόνδε ἐκφαίνει ὁ Πρωτεύς, λέγων ὅτι· Ἐγὼ εἰ μὴ περὶ πολλοῦ ἡγεόμην μηδένα ξείνων κτείνειν, ὅσοι ὑπ' ἀνέμων ἦδη ἀπολαμφθέντες ἤλθον ἐς χώραν τὴν ἐμήν, ἐγὼ ἂν σε ὑπὲρ τοῦ Ἑλλήνος ἐτεισάμην, ὅς, ὦ κάκιστε ἀνδρῶν, ξεινίων τυχὼν ἔργον ἀνοσιώτατον ἐργάσαο. (18) Παρὰ τοῦ σεωυτοῦ ξείνου τὴν γυναῖκα ἤλθες· καὶ μάλα ταυτά τοι οὐκ ἤρκεσε, ἀλλ' ἀναπτέρωσας αὐτὴν οἴχεαι ἔχων ἐκκλέφας. (19) Καὶ οὐδὲ ταυτά τοι μοῦνα ἤρκεσε, ἀλλὰ καὶ τὰ οἰκία τοῦ ξείνου κερατῆσας ἤκεις. (20) Νῦν ὦν, ἐπειδὴ περὶ πολλοῦ ἦγῃμαι μὴ ξεινοκτονέειν, γυναῖκα μὲν ταύτην καὶ τὰ χρήματα οὗ τοι προήσω ἀπάγεσθαι, ἀλλ' αὐτὰ ἐγὼ τῷ Ἑλληνι ξεινῷ φυλάξω, ἐς ὃ ἂν αὐτὸς ἐλθὼν ἐκεῖνος ἀπαγαγέσθαι ἐθέλῃ· αὐτὸν δὲ σε καὶ τοὺς σοὺς συμπλοὺς τριῶν ἡμερέων προαγορεύω ἐκ τῆς ἐμῆς γῆς ἐς ἄλλην τινὰ μετορμίζεσθαι, εἰ δὲ μὴ, ἅτε πολεμίους περιέψεσθαι.

(21) Ἑλένης μὲν ταύτην ἄπιξιν παρὰ Πρωτέα ἔλεγον οἱ ἱεεὺς γενέσθαι. (22) Δοκέει δέ μοι καὶ Ὅμηρος τὸν λόγον τοῦτον πυθέσθαι· ἀλλ', οὐ γὰρ ὁμοίως ἐς τὴν ἐποποιίην εὐπρεπῆς ἦν τῷ ἐτέρῳ τῷ περ ἐχρήσατο, ἐς ὃ μετῆκε αὐτόν, δηλώσας ὥς καὶ τοῦτον ἐπίστατο τὸν λόγον. (23) Δῆλον δέ, κατὰ περ ἐποίησε ἐν Ἰλιάδι (καὶ οὐδαμῇ ἄλλῃ ἀνεπόδισε

10 ἐς-εἰς 5. | ἀγγελίην-ἀγγελίαν 10. | ξείνος-ξένος 5. | ἐξεργασμένος-ἐξειργασμένος 22. | ξείνου-ξένου 5. | ἐωυτοῦ-ἐαυτοῦ 8. | κάρτα i.-μάλα | ἐς-εἰς 5. || 11 κότερα-πότερα 3. | ἀσινέα-ἀσινῇ 14. | ἐκπλέειν-ἐκπλεῖν 26. | ἀπελώμεθα-ἀφελώμεθα 2. | τά-ἃ 20. || 12 κοτέ-ποτέ 2. | ἐργασμένον-εἰργασμένον 22. | ξείνον-ξένον 5. | ἐωυτοῦ-ἐαυτοῦ 8. | εἰδέω-εἰδῶ 25. | κοτέ-ποτέ 2. || 13 νέας-ναῦς 13. | ἐς-εἰς 5. || 14 εἰρώτα-ἐρώτα 5. | ὁκόθεν-ὁπόθεν 3. || 15 οἱ-αὐτῷ 18. | πάτρης-πάτρας 10. | οὖνομα-ὄνομα 5. | πλόον-πλοῦν 12. | ἀπηγγέσατο-ἀφηγγέσατο 2. | ὁκόθεν-ὁπόθεν 3. || 16 εἰρώτα-ἐρώτα 5. | ὁκόθεν-ὁπόθεν 3. | ἀληθείην-ἀλήθειαν 10. | ἐξηγεόμενοι-ἐξηγούμενοι 26. || 17 σφί-αὐτοῖς 19. | ἡγεόμην-ἡγούμην 26. | ξείνων-ξένων 5. | ἀπολαμφθέντες i.-ἀποληφθέντες | ἐς-εἰς 5. | χώραν-χώραν 10. | ξεινίων-ξενίων 5. | ἐργάσαο-εἰργάσω 22./24. || 18 σεωυτοῦ-σεαυτοῦ 8. | ξείνου-ξένου 5. | τοί-σοί 18. | οἴχεαι-οἴχη 24. || 19 τοί-σοί 18. | μοῦνα-μόνα 5. | ξείνου-ξένου 5. | κερατῆσας i.-κεῖρας. || 20 ὦν-οὖν 5. | ξεινοκτονέειν-ξεινοκτονεῖν 5./26. | ξεινῷ-ξένῳ 5. | ἐς ὃ i.-ἕως | συμπλοὺς-συμπλοῦς 12. | ἡμερέων-ἡμερῶν 9. | ἐς-εἰς 5. || 21 ἄπιξιν-ἄφιξιν 2. | ἱεεὺς i.-ἱερεῖς 13. || 22 δοκέει-δοκεῖ 26. | ἐς-εἰς 5. | ἐποποιίην-ἐποποιίαν 10. | τῷ περ-ᾧπερ 20. | ἐς-εἰς 5. ||

έωυτόν) πλάνην τήν Ἀλεξάνδρου, ὡς ἀπηνείχθη ἄγων Ἑλένην τῇ τε δὴ ἄλλη πλαζόμενος καὶ ὡς ἐς Σιδῶνα τῆς Φοινίκης ἀπίκετο. (24) Ἐπιμένηται δὲ αὐτοῦ ἐν Διομήδεος Ἀριστήϊ· λέγει δὲ τὰ ἔπεα ᾧδε·

ἐνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν
Σιδονίων, τὰς αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδῆς
ἤγαγε Σιδονίηθεν, ἐπιπλῶς εὐρέα πόντον,
τὴν ὁδὸν ἦν Ἑλένην περ ἀνήγαγεν εὐπατέρειαν.

(25) Ἐπιμένηται δὲ καὶ ἐν Ὀδυσσεΐῃ ἐν τοῖσδε τοῖσι ἔπεσι·
τοῖα Διὸς θυγάτηρ ἔχε φάρμακα μητιόεντα,
ἐσθλά, τὰ οἱ Πολύδαμνα πόρεν Θῶνος παράκοιτις
Αἰγυπτίῃ, τῇ πλεῖστα φέρει ζεῖδωρος ἄρουρα
φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλά μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά.

(26) Καὶ τάδε ἕτερα πρὸς Τηλέμαχον Μενέλεως λέγει·
Αἰγύπτῳ μ' ἔτι δεῦρο θεοὶ μεμαῶτα νέεσθαι
ἔσχον, ἐπεὶ οὐ σφιν ἔρεξα τεληέσσας ἐκατόμβας.

(27) Ἐν τούτοις τοῖσι ἔπεσι δηλοῖ ὅτι ἠπίστατο τὴν ἐς Αἴγυπτον Ἀλεξάνδρου πλάνην· ὁμυρέει γὰρ ἡ Συρίη Αἰγύπτῳ, οἱ δὲ Φοῖνικες, τῶν ἐστὶ ἡ Σιδῶν, ἐν τῇ Συρίῃ οἰκέουσι.

(28) Κατὰ ταῦτα δὲ τὰ ἔπεα καὶ τότε τὸ χωρίον οὐκ ἦκιστα ἀλλὰ μάλιστα δηλοῖ ὅτι οὐκ Ὀμήρου τὰ Κύπρια ἔπεα ἐστὶ ἀλλ' ἄλλου τινός· ἐν μὲν γὰρ τοῖσι Κυπρίοις εἴρηται ὡς τριταῖος ἐκ Σπάρτης Ἀλέξανδρος ἀπίκετο ἐς τὸ Ἴλιον ἄγων Ἑλένην, εὐαεῖ τε πνεύματι χρυσάμενος καὶ θαλάσση λείῃ· ἐν δὲ Ἰλιάδι λέγει ὡς ἐπλάζετο ἄγων αὐτήν.

(29) Ὅμηρος μὲν νυν καὶ τὰ Κύπρια ἔπεα χαιρέτω.

(30) Εἰρομένου δέ μεο τοὺς ἱρέας εἰ μάταιον λόγον λέγουσι οἱ Ἕλληνες τὰ περὶ Ἴλιον γενέσθαι ἢ οὐ, ἔφασαν πρὸς ταῦτα τάδε, ἱστορίῃσι φάμενοι εἰδέναι παρ' αὐτοῦ Μενέλεω.

(31) Ἐλθεῖν μὲν γὰρ μετὰ τὴν Ἑλένης ἀρπαγὴν ἐς τὴν Τευκρίδα γῆν Ἑλλήνων στρατιὴν πολλὴν βοηθέουσαν Μενέλεω· ἐκβᾶσαν δὲ ἐς γῆν καὶ ἰδρυθεῖσαν τὴν στρατιὴν πέμπειν ἐς τὸ Ἴλιον ἀγγέλους, σὺν δὲ σφί ἵεναι καὶ αὐτὸν Μενέλεω. (32) Τοὺς δ' ἐπεῖτε ἐσελθεῖν ἐς τὸ τεῖχος, ἀπαιτεῖν Ἑλένην τε καὶ τὰ χρήματα τὰ οἱ οἶχeto κλέφας Ἀλέξανδρος, τῶν τε ἀδικημάτων δίκας αἰτέειν. (33) Τοὺς δὲ Τευκροὺς τὸν αὐτὸν λόγον λέγειν τότε καὶ μετέπειτα, καὶ ὁμνύντας καὶ ἀνωμοτί, μὴ μὲν ἔχειν Ἑλένην μηδὲ τὰ ἐπικαλούμενα χρήματα, ἀλλ' εἶναι αὐτὰ πάντα ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ οὐκ ἂν δικαίως αὐτοὶ δίκας ὑπέχειν τῶν Πρωτεὺς ὁ Αἰγύπτιος βασιλεὺς ἔχει. (34) Οἱ δὲ Ἕλληνες καταγελαῖσθαι δοκέοντες ὑπ' αὐτῶν οὕτω δὴ ἐπολιόρχεον, ἐς ὃ ἐξείλον. (35) Ἐλοῦσι δὲ τὸ τεῖχος ὡς οὐκ ἐφαίνετο ἡ

23 κατὰ περ-καθάπερ 2. | έωυτόν-εαυτόν 8. | ές-εις 5. | ἀπίκετο-ἀφίκετο 2. || 24 Διομήδεος-Διομήδους 14. | Ἀριστήϊ-Ἀριστεῖα 7./10. | ἔπεα-ἔπη 14. || 25 Ὀδυσσεΐ-Ὀδυσσεῖα 10. | τοῖσι-τοῖς 11. || 27 τούτοις τοῖσι-τούτοις τοῖς 11. | ές-εις 5. | ὁμυρέει-ὁμυρεῖ 26. | Συρίη-Συρία 10. | τῶν-ῶν 20. | Συρίη-Συρία 10. | οἰκέουσι-οἰκοῦσι 26. || 28 ἔπεα-ἔπη 14. | τοῖσι Κυπρίοις-τοῖς Κυπρίοις 11. | ἀπίκετο-ἀφίκετο 2. | ές-εις 5. | θαλάσση-θαλάττη 4. | λείῃ-λεία 10. || 29 ἔπεα-ἔπη 14. || 30 εἰρομένου-εἰρομένου 5. | μέο-μοῦ 17. | ἱρέας i.-ιερέας. | ἱστορίῃσι-ἱστορίαις 9. || 31 ές-εις 5. | στρατιήν-στρατιάν 10. | βοηθέουσαν-βοηθοῦσαν 26. | ές-εις 5. | στρατιήν-στρατιάν 10. | ές-εις 5. | σφί-αὐτοῖς 19. || 32 ἐπεῖτε i.-ἐπείδη. | ἐσελθεῖν-εἰσελθεῖν 5. | ές-εις 5. | ἀπαιτεῖν-ἀπαιτεῖν 26. | τὰ-ἃ 20. | οἶ-αὐτῶ 18. | οἶχeto i.-ῶχeto. | αἰτέειν-αἰτεῖν 26. || 33 ἀνωμοτί i.-ἀνωμότως. | ἐπικαλούμενα-ἐπικαλούμενα 26. | τῶν-τούτων, ἃ/ῶν 20. || 34 δοκέοντες-δοκοῦντες 26. | ἐπολιόρχεον-ἐπολιόρχουν 26. | ές ὃ i.-έως. ||

Ἐλένη, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν λόγον τῷ προτέρῳ ἐπυνθάνοντο, οὕτω δὴ πιστεύσαντες τῷ λόγῳ τῷ πρώτῳ οἱ Ἕλληνες αὐτὸν Μενέλεων ἀποστέλλουσι παρὰ Πρωτέα.

(36) Ἀπικόμενος δὲ ὁ Μενέλεως ἐς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἀναπλώσας ἐς τὴν Μέμφιν, εἵ-
πας τὴν ἀληθείην τῶν πρηγμάτων, καὶ ξεινίων ἤντησε μεγάλων καὶ Ἐλένην ἀπαθέα
κακῶν ἀπέλαβε, πρὸς δὲ καὶ τὰ ἑωυτοῦ χρήματα πάντα. (37) Τυχὼν μέντοι τούτων ἐγέ-
νετο Μενέλεως ἀνὴρ ἄδικος ἐς Αἴγυπτίους. (38) Ἀποπλέειν γὰρ ὠρμημένον αὐτὸν ἴσχον
ἄπλοιοι. (39) Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ἐπὶ πολλὸν τοιοῦτο ἦν, ἐπιτεχνᾶται πρήγμα οὐκ ὅσιον λα-
βῶν γὰρ δύο παιδία ἀνδρῶν ἐπιχωρίων ἔντομά σφεα ἐποίησε. (40) Μετὰ δέ, ὡς ἐπάϊστος
ἐγένετο τοῦτο ἐργασμένος, μισθθεὶς τε καὶ διωκόμενος οἴχετο φεύγων τῆσι νηυσὶ ἐπὶ Λι-
βύης. (41) Τὸ ἐνθεῦτεν δὲ ὅκη ἔτι ἐτράπετο, οὐκ εἶχον εἰπεῖν Αἰγύπτιοι. (42) Τούτων δὲ
τὰ μὲν ἱστορίησι ἔφασαν ἐπίστασθαι, τὰ δὲ παρ' ἑωυτοῖσι γενόμενα ἀτρεκέως ἐπιστάμενοι
λέγειν.

(43) Ταῦτα μὲν Αἰγυπτίων οἱ ἱρέες ἔλεγον. (44) Ἐγὼ δὲ τῷ λόγῳ τῷ περὶ Ἐλένης λε-
χθέντι καὶ αὐτὸς προστίθεμαι, τάδε ἐπιλεγόμενος· εἰ ἦν Ἐλένη ἐν Ἰλίῳ, ἀποδοθῆναι ἂν
αὐτὴν τοῖσι Ἕλλησι ἦτοι ἐκόντος γε ἢ ἀέκοντος Ἀλεξάνδρου. (45) Οὐ γὰρ δὴ οὕτω γε
φρενοβλαβῆς ἦν ὁ Πριάμος οὐδὲ οἱ ἄλλοι προσήκοντες αὐτῷ, ὥστε τοῖσι σφετέροις σώμασι
καὶ τοῖσι τέκνοισι καὶ τῇ πόλει κινδυνεύειν ἐβούλοντο, ὅπως Ἀλέξανδρος Ἐλένη συνοικέη.
(46) Εἰ δέ τοι καὶ ἐν τοῖσι πρώτοις χρόνοις ταῦτα ἐγίνωσκον, ἐπεὶ πολλοὶ μὲν τῶν ἄλ-
λων Τρώων, ὁκότε συμμίσχοιεν τοῖσι Ἕλλησι, ἀπώλλυντο, αὐτοῦ δὲ Πριάμου οὐκ ἔστι
ὅτε οὐ δύο ἢ τρεῖς ἢ καὶ ἔτι πλείους τῶν παιδῶν μάχης γινομένης ἀπέθνησκον (εἰ χρή τι
τοῖσι ἐποποιοῖσι χρεώμενον λέγειν), τούτων δὲ τοιούτων συμβαινόντων ἐγὼ μὲν ἔλπομαι,
εἰ καὶ αὐτὸς Πριάμος συνοίκεε Ἐλένη, ἀποδοῦναι ἂν αὐτὴν τοῖσι Ἀχαιοῖσι, μέλλοντά γε
δὴ τῶν παρόντων κακῶν ἀπαλλαγῆσεσθαι. (47) Οὐ μὲν οὐδὲ ἡ βασιλιγίη ἐς Ἀλέξαν-
δρον περιήϊε, ὥστε γέροντος Πριάμου ἐόντος ἐπ' ἐκείνῳ τὰ πρήγματα εἶναι, ἀλλὰ Ἐκτωρ
καὶ πρεσβύτερος καὶ ἀνὴρ ἐκείνου μᾶλλον ἐὼν ἔμελλε αὐτὴν Πριάμου ἀποθανόντος παρα-
λάμφεσθαι, τὸν οὐ προσήκε ἀδικέοντι τῷ ἀδελφεῷ ἐπιτρέπειν, καὶ ταῦτα μεγάλων κακῶν
δι' αὐτὸν συμβαινόντων ἰδίῃ τε αὐτῷ καὶ τοῖσι ἄλλοις πᾶσι Τρωσί. (48) Ἀλλ' οὐ γὰρ εἶ-
χον Ἐλένην ἀποδοῦναι οὐδὲ λέγουσι αὐτοῖσι τὴν ἀληθείην ἐπίστευον οἱ Ἕλληνες, ὡς μὲν

36 ἀπικόμενος-ἀφικόμενος 2. | ἐς-εἰς 5. | ἀναπλώσας i.-ἀναπλεύσας. | ἀληθείην-ἀλήθειαν
10. | πρηγμάτων-πραγμάτων 10. | ξεινίων-ξενίων 5. | ἀπαθέα-ἀπαθῆ 14. | ἑω-
τοῦ-ἑαυτοῦ 8. || 37 ἐς-εἰς 5. || 38 ἀποπλέειν-ἀποπλεῖν 26. || 39 πολλόν i.-πολύ. |
πρήγμα-πράγμα 10. | σφέα-αὐτά 19. || 40 ἐπάϊστος i.-ἐκπυστος. | ἐργασμένος-εἰργασμένος
22. | τῆσι-ταῖς 9. | νηυσί-ναυσί 13. || 41 ἐνθεῦτεν-ἐντεῦθεν 1. | ὅκη-ὄπη 3. || 42 ἱστο-
ρίησι-ἱστορίαις 9. | ἑωυτοῖσι-ἑαυτοῖς 8./11. | ἀτρεκέως-ἀτρεκῶς 14. || 43 ἱρέες i.-ιερεῖς
13. || 44 τοῖσι-τοῖς 11. | ἀέκοντος i.-ἄκοντος. || 45 τοῖσι σφετέροις-τοῖς σφετέροις 11.
| τοῖσι τέκνοισι-τοῖς τέκνοις 11. | πόλι-πόλει 13. | ὅπως-ὅπως 3. | συνοικέη-συνοικῆ
26. || 46 τοῖσι πρώτοις χρόνοις-τοῖς πρώτοις χρόνοις 11. | ἐγίνωσκον i.-ἐγίγνωσκον. |
ὁκότε-ὁπότε 3. | συμμίσχοιεν i.-συμμειγνύοιεν. | τοῖσι-τοῖς 11. | πλείους i.-πλείους. | γι-
νομένης i.-γιγνομένης. | τοῖσι ἐποποιοῖσι-τοῖς ἐποποιοῖς 11. | χρεώμενον-χρώμενον 26. |
συνοίκεε-συνοίκει 26. | τοῖσι Ἀχαιοῖσι-τοῖς Ἀχαιοῖς 11. | παρόντων-παρόντων 26. ||
47 βασιλιγίη-βασιλεία 8. | ἐς-εἰς 5. | περιήϊε i.-περιῆε. | ἐόντος-όντος 26. | πρήγ-
ματα-πράγματα 10. | ἐὼν-ῶν 26. | παραλάμφεσθαι i.-παραλήψεσθαι. | τόν-αὐτόν 21. |
ἀδικέοντι-ἀδικοῦντι 26. | ἀδελφεῷ i.-ἀδελφῷ. | ἰδίῃ-ιδίᾳ 10. | τοῖσι ἄλλοις-τοῖς ἄλλοις
11. ||

ἐγὼ γνώμην ἀποφαίνομαι, τοῦ δαιμονίου παρασκευάζοντος ὅπως πανωλεθρίῃ ἀπολόμενοι καταφανὲς τοῦτο τοῖσι ἀνθρώποισι ποιήσωσι, ὥς τῶν μεγάλων ἀδικημάτων μεγάλαί εἰσι καὶ αἱ τιμωρίαι παρὰ τῶν θεῶν. Καὶ ταῦτα μὲν τῇ ἐμοὶ δοκέει εἶρηται.

III. Szkíta szokások

(1) Τὰ δ' ἐς πόλεμον ἔχοντα ὧδέ σφι διάκειται. (2) Ἐπεὶν τὸν πρῶτον ἄνδρα καταβάλη ἀνὴρ Σκύθης, τοῦ αἵματος ἐμπίνει. (3) Ὅσους δ' ἂν φονεύσῃ ἐν τῇ μάχῃ, τούτων τὰς κεφαλὰς ἀποφέρει τῷ βασιλεῖ· ἀπενείκας μὲν γὰρ κεφαλὴν τῆς λήϊης μεταλαμβάνει τὴν ἂν λάβωσι, μὴ ἐνείκας δὲ οὐ. (4) Ἀποδεῖρει δὲ αὐτὴν τρόπῳ τοιῷδε· περιταμὼν κύκλῳ περὶ τὰ ὦτα καὶ λαβόμενος τῆς κεφαλῆς ἐκσεῖει, μετὰ δὲ σαρκίσας βοῆς πλευρῇ δέφει τῇσι χερσί, ὀργάσας δὲ αὐτὸ ἅτε χειρώμακτρον ἔκτεται, ἐκ δὲ τῶν χαλινῶν τοῦ ἵππου τὸν αὐτὸς ἐλαύνει, ἐκ τούτου ἐξάπτει καὶ ἀγάλλεται. (5) Ὅς γὰρ ἂν πλεῖστα δέρματα χειρώμακτρα ἔχῃ, ἀνὴρ ἄριστος οὗτος κέκριται. (6) Πολλοὶ δὲ αὐτῶν ἐκ τῶν ἀποδερμάτων καὶ χλαῖνας ἐπεινύσθαι ποιεῦσι, συρράπτοντες κατὰ περ βαίτας· πολλοὶ δὲ ἀνδρῶν ἐχθρῶν τὰς δεξιὰς χεῖρας νεκρῶν ἐόντων ἀποδεύοντες αὐτοῖσι ὄνου καλύπτρας τῶν φαρετρέων ποιεῦνται· δέρμα δὲ ἀνθρώπου καὶ παχὺ καὶ λαμπρὸν ἦν ἄρα, σχεδὸν δερμάτων πάντων λαμπρότατον λευκότητι. (7) Πολλοὶ δὲ καὶ ὄλους ἄνδρας ἐκδεύοντες καὶ διατείναντες ἐπὶ ξύλων ἐπ' ἵππων περιφέρουσι.

(8) Ταῦτα μὲν δὴ οὕτω σφι νενόμισται. (9) Αὐτὰς δὲ τὰς κεφαλὰς, οὔτι πάντων ἀλλὰ τῶν ἐχθίστων, ποιεῦσι τάδε. (10) Ἀποπρίσας ἕκαστος πᾶν τὸ ἔνερθε τῶν ὀφρύων ἐκκαθαίρει· καὶ ἦν μὲν ἡ πένης, ὃ δὲ ἔξωθεν ὠμοβοέην μούνην περιτείνας οὕτω χρᾶται, ἦν δὲ ἡ πλούσιος, τὴν μὲν ὠμοβοέην περιτείνει, ἔσωθεν δὲ καταχρυσώσας οὕτω χρᾶται ἅτε ποτηρίῳ. (11) Ποιεῦσι δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τῶν οἰκηίων, ἦν σφι διάφοροι γένωνται καὶ ἦν ἐπικρατήσῃ αὐτοῦ παρὰ τῷ βασιλεῖ· ξείνων δὲ οἱ ἐλθόντων τῶν ἂν λόγον ποιῆται, τὰς κεφαλὰς ταύτας παραφέρει καὶ ἐπιλέγει ὥς οἱ ἐόντες οἰκήιοι πόλεμον προσεθήκαντο καὶ σφεων αὐτὸς ἐπεκράτησε, ταύτην ἀνδραγαθίην λέγοντες.

(12) Ἀπαξ δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἕκαστος ὁ νομάρχης ἕκαστος ἐν τῷ ἑωυτοῦ νομῷ κινρᾷ κρητῆρα οἴνου, ἀπ' οὗ πίνουνσι τῶν Σκυθῶν τοῖσι ἂν ἄνδρες πολέμιοι ἄραιρημένοι ἕωσι· τοῖσι δ' ἂν μὴ κατεργασμένον ἦ τοῦτο, οὐ γεύονται τοῦ οἴνου τούτου, ἀλλ' ἡτιμωμένοι ἀποκατέαται· ὄνειδος δὲ σφί ἐστι μέγιστον τοῦτο· ὅσοι δὲ ἂν αὐτῶν καὶ κάρτα πολλοὺς ἄνδρας

48 αὐτοῖσι-αὐτοῖς 11. | ἀληθείην-ἀλήθειαν 10. | ὅπως-ὅπως 3. | πανωλεθρίῃ-πανωλεθρία 10. | τοῖσι ἀνθρώποισι-τοῖς ἀνθρώποις 11. | δοκέει-δοκεῖ 26. ||| III. 1 ἐς-εἰς 5. | σφί-αὐτοῖς 19. || 3 βασιλεῖ-βασιλεῖ 13. | ἀπενείκας i.-ἀπενέγκας. | λήϊης-λείας 7./10. | τήν-ἦν 20. | ἐνείκας i.-ἐνέγκας. || 4 περιταμὼν i.-περιτεμὼν. | πλευρῇ-πλευρᾷ 10. | τῇσι-ταῖς 9. | τόν-ὄν 20. || 6 ποιεῦσι-ποιοῦσι 26. | κατὰ περ-καθ' ἅπερ 2. | ἐόντων-όντων 26. | αὐτοῖσι-αὐτοῖς 11. | φαρετρέων-φαρετρῶν 9. | ποιεῦνται-ποιοῦνται 26. || 7 ἐπ' ἵππων-ἐφ' ἵππων 2. || 8 σφί-αὐτοῖς 19. || 9 ποιεῦσι-ποιοῦσι 26. || 10 ὠμοβοέην i.-ὠμοβόειαν δοράν. | μούνην-μόνην 5. | ὠμοβοέην i.-ὠμοβόειαν δοράν. || 11 ποιεῦσι-ποιοῦσι 26. | οἰκηίων-οἰκειών 7. | σφί-αὐτοῖς 19. | βασιλεῖ-βασιλεῖ 13. | ξείνων-ξένων 5. | οἱ-αὐτῶ 18. | τῶν-ῶν 20. | ἐόντες-όντες 26. | οἰκήιοι-οἰκεῖοι 7. | προσεθήκαντο i.-προσέθεντο. | σφέων-σφῶν/αὐτῶν 19. | ἀνδραγαθίην-ἀνδραγαθίαν 10. ||

ἀραιρηκότες ἔωσι, οὗτοι δὲ σύνδυο κύλικας ἔχοντες πίνουνσι ὁμοῦ. (13) Μάντιες δὲ Σκυθέων εἰσι πολλοί, οἱ μαντεύονται ῥάβδοις ἰτεῖνῃσι πολλῇσι ᾧδε. (14) Ἐπεὰν φακέλους ῥάβδων μεγάλους ἐνείκωνται, θέντες χαμαὶ διεξειλίσσουσι αὐτούς, καὶ ἐπὶ μίαν ἐκάστην ῥάβδον τιθέντες θεσπίζουσι, ἅμα τε λέγοντες ταῦτα συνειλέουσι τὰς ῥάβδους ὀπίσω καὶ αὐτίς κατὰ μίαν τιθεῖσι. (15) Αὕτη μὲν σφι ἡ μαντική πατρῴη ἐστί. (16) Οἱ δὲ Ἐνάρεις οἱ ἀνδρόγυνοι τὴν Ἀφροδίτην σφίσι λέγουσι μαντικὴν δοῦναι· φιλύρης ὦν φλοιῷ μαντεύονται· ἐπεὰν τὴν φιλύρην τρίχα σχίσῃ, διαπλέκων ἐν τοῖσι δακτύλοις τοῖσι ἑωυτοῦ καὶ διαλύων χρᾶ.

(17) Ἐπεὰν δὲ βασιλεὺς ὁ Σκυθέων κάμη, μεταπέμπεται τῶν μαντίων ἄνδρας τρεῖς τοὺς εὐδοκιμέοντας μάλιστα, οἱ τῷ τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ μαντεύονται· καὶ λέγουσι οὗτοι ὥς τὸ ἐπίπαν μάλιστα τάδε, ὥς τὰς βασιληίας ἰστίας ἐπιώρκεται ὃς καὶ ὅς, λέγοντες τῶν ἀστῶν τὸν ἄνδρα δὴ λέγωσι· τὰς δὲ βασιληίας ἰστίας νόμος Σκύθησι τὰ μάλιστα ἐστὶ ὁμνῦναι τότε ἐπεὰν τὸν μέγιστον ὄρκον ἐθέλωσι ὁμνῦναι. (18) Αὐτίκα δὲ διαλελαμμένος ἄγεται οὗτος τὸν ἄνδρα δὴ φῶσι ἐπιορκῆσαι, ἀπιγμένον δὲ ἐλέγχουσι οἱ μάντιες ὥς ἐπιορκήσας φαίνεται ἐν τῇ μαντικῇ τὰς βασιληίας ἰστίας καὶ διὰ ταῦτα ἀλγέει ὁ βασιλεὺς. (19) Ὁ δὲ ἀρνέεται, οὐ φάμενος ἐπιορκῆσαι, καὶ δεινολογέεται. (20) Ἀρνεομένου δὲ τούτου ὁ βασιλεὺς μεταπέμπεται ἄλλους διπλησίους μάντις· καὶ ἦν μὲν μιν καὶ οὗτοι ἐσορῶντες ἐς τὴν μαντικὴν καταδήσωσι ἐπιορκῆσαι, τοῦ δὲ ἰθέως τὴν κεφαλὴν ἀποτάμνουσι καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ διαλαγχάνουσι οἱ πρῶτοι τῶν μαντίων· ἦν δὲ οἱ ἐπελθόντες μάντιες ἀπολύσωσι, ἄλλοι πάρεσι μάντιες καὶ μάλα ἄλλοι· ἦν ὦν οἱ πλέονες τὸν ἄνθρωπον ἀπολύσωσι, δέδοκται τοῖσι πρῶτοις τῶν μαντίων αὐτοῖσι ἀπόλλυσθαι.

(21) Ἀπολλύουσι δὴτα αὐτοὺς τῷ τρόπῳ τοιῷδε. (22) Ἐπεὰν ἅμαξαν καμάρης φρυγάνων πλῆσωσι καὶ ὑποζεύξωσι βοῦς, ἐμποδίσαντες τοὺς μάντις καὶ χεῖρας ὀπίσω δῆσαντες καὶ στομώσαντες κατεργνύουσι ἐς μέσα τὰ φρύγανα, ὑποπρήσαντες δὲ αὐτὰ ἀπιεῖσι φοβήσαντες τοὺς βοῦς. (23) Πολλοὶ μὲν δὴ συγκατακαίονται τοῖσι μάντισι βόες, πολλοὶ δὲ περικεκαυμένοι ἀποφεύγουσι, ἐπεὰν αὐτῶν ὁ ῥυμὸς κατακαυθῇ. (24) Κατακαίουσι δὲ

12 ἑωυτοῦ-ἑαυτοῦ 8. | χρητῆρα-κρατῆρα 10. | ἀπ' οὐ-ἀφ' οὐ 2. | Σκυθέων-Σκυθῶν 9. | τοῖσι-οἷς 20./11. | ἀραιρημένοι ἰ.-ῆρημένοι. | ἔωσι-ᾧσι 26. | τοῖσι-οἷς 20./11. | κατεργασμένον-κατεργασμένον 22. | ἀποκατέαται-ἀποκαθημένοι εἰσὶ 2./23. | σφί-αὐτοῖς 19. | κάρτα ἰ.-μάλα | ἀραιρηκότες ἰ.-ῆρηκότες | ἔωσι-ᾧσι 26. || 13 μάντιες-μάντις 13. | Σκυθέων-Σκυθῶν 9. | ῥάβδοις-ῥάβδοις 11. | ἰτεῖνῃσι πολλῇσι-ἰτεῖναις πολλαῖς 9. || 14 ἐνείκωνται ἰ.-ἐνέγκωνται. | διεξειλίσσουσι ἰ.-διεξιλίσσουσι 5. | συνειλέουσι ἰ.-συνειλοῦσι 26. | αὐτίς ἰ.-αὐθίς. | τιθεῖσι-τιθέασι 27. || 15 σφί-αὐτοῖς 19. | πατρῴη ἰ.-πατρώα. || 16 Ἐνάρεις-Ἐνάρεις 14. | σφίσι-ἑαυτοῖς 19. | φιλύρης-φιλύρας 10. | ὦν-οὖν 5. | φιλύρην-φιλύραν 10. | τοῖσι δακτύλοις τοῖσι-τοῖς δακτύλοις τοῖς 11. | ἑωυτοῦ-ἑαυτοῦ 8. || 17 Σκυθέων-Σκυθῶν 9. | μαντίων ἰ.-μάντεων 13. | εὐδοκιμέοντας-εὐδοκιμοῦντας 26. | βασιληίας-βασιλείας 7. | ὃς καὶ ὅς ἰ.-οὗτος καὶ ἐκεῖνος. | τόν-ὄν 20. | βασιληίας-βασιλείας 7. | Σκύθησι-Σκύθαις 9. || 18 διαλελαμμένος ἰ.-διελημμένος. | τόν-ὄν 20. | ἀπιγμένον-ἀπιγμένον 2. | μάντιες-μάντις 13. | βασιληίας-βασιλείας 7. | ἀλγέει-ἀλγεί 26. || 19 ἀρνέεται-ἀρνεῖται 26. | δεινολογέεται-δεινολογεῖται 26. || 20 ἀρνεομένου-ἀρνεομένου 26. | μάντις-μάντις 13. | μίν-αὐτόν 18. | ἐσορῶντες ἐς-ἐισορῶντες εἰς 5. | τοῦ-τούτου 21. | ἰθέως ἰ.-εὐθύς. | ἀποτάμνουσι ἰ.-ἀποτέμνουσι. | μαντίων ἰ.-μάντεων 13. | μάντιες-μάντις 13. | ὦν-οὖν 5. | πλέονες ἰ.-πλείονες. | τοῖσι πρῶτοις-τοῖς πρῶτοις 11. | μαντίων ἰ.-μάντεων 13. | αὐτοῖσι-αὐτοῖς 11. || 21 ἀπολλύουσι-ἀπολλύασι 28. || 22 καμάρης-καμάρας 10. | μάντις-μάντις 13. | κατεργνύουσι ἰ.-κατείργουσι. | ἐς-εἰς 5. | ἀπιεῖσι-ἀφίαισι 2./27. || 23 τοῖσι-τοῖς 11. | μάντις ἰ.-μάντεσι 13. ||

τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ καὶ δι' ἄλλας αἰτίας τοὺς μάντις, ψευδομάντις καλέοντες. (25) Τοὺς δ' ἂν ἀποκτείνῃ βασιλεὺς, τούτων οὐδὲ τοὺς παῖδας λείπει, ἀλλὰ πάντα τὰ ἔρσενα κτείνει, τὰ δὲ θήλεα οὐκ ἀδικεῖ.

(26) Ὅρκια δὲ ποιεῦνται Σκύθαι ὥδε πρὸς τοὺς ἂν ποιέωνται. (27) Ἐς κύλικα μεγάλην κεραμίνην οἶνον ἐργχάντες αἶμα συμμίσγουσι τῶν τὸ ὄρκιον ταμνομένων, τύφαντες ὑπέ-
ατι ἢ ἐπιταμόντες μαχαίρῃ σμικρὸν τοῦ σώματος καὶ ἔπειτα ἀποβάφαντες ἐς τὴν κύλικα ἀκινάκην καὶ οἷστοὺς καὶ σάγαριν καὶ ἀκόντιον· ἐπεὰν δὲ ταῦτα ποιήσωσι, κατεύχον-
ται πολλὰ καὶ ἔπειτα ἀποπίνουσι αὐτοὶ τε οἱ τὸ ὄρκιον ποιούμενοι καὶ τῶν ἐπομένων οἱ
πλείστου ἄξιοι.

(28) Ταφαὶ δὲ τῶν βασιλέων ἐν Γέρροισι εἰσι, ἐς δ' ὁ Βορυσθένης ἐστὶ προσπλωτός.

(29) Ἐνθαῦτα, ἐπεὰν σφί ἀποθάνῃ ὁ βασιλεὺς, ὄρυγμα γῆς μέγα ὀρύσσουσι τετράγωνον, ἔτοιμον δὲ τοῦτο ποιήσαντες ἀναλαμβάνουσι τὸν νεκρὸν, κατακεκηρωμένον μὲν τὸ σῶμα, τὴν δὲ νηδὺν ἀνασχισθεῖσαν καὶ καθαρθείσαν, πλέην κυπέρου κεκομμένου καὶ θυ-
μικήματος καὶ σελίνου σπέρματος καὶ ἀννήσου, συνερραμμένην ὀπίσω, καὶ κομίζουσι ἐν
ἀμάξῃ ἐς ἄλλο ἔθνος. (30) Οἱ δὲ ἂν παραδέξωνται κομισθέντα τὸν νεκρὸν, ποιεῦσι τὰ
περ οἱ βασιλῆιοι Σκύθαι· τοῦ ὥτος ἀποτάμνονται, τρίχας περικείμενται, βραχίονας περιτά-
μνονται, μέτωπον καὶ ῥίνα καταμύσσονται, διὰ τῆς ἀριστερῆς χειρὸς οἷστοὺς διαβυνέονται.

(31) Ἐνθεῦτεν δὲ κομίζουσι ἐν τῇ ἀμάξῃ τοῦ βασιλέως τὸν νέκυν ἐς ἄλλο ἔθνος τῶν ἄρ-
χουσι· οἱ δὲ σφί ἔπονται ἐς τοὺς πρότερον ἦλθον. (32) Ἐπεὰν δὲ πάντας περιέλθωσι τὸν
νέκυν κομίζοντες, ἐν Γέρροισι ἔσχατα κατοικημένοις εἰσι τῶν ἐθνῶν τῶν ἄρχουσι καὶ
ἐν τῇσι ταφῇσι. (33) Καὶ ἔπειτα, ἐπεὰν θέωσι τὸν νέκυν ἐν τῇσι θήκησι ἐπὶ στιβάδος,
παραπήξαντες αἰχμὰς ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ νεκροῦ ξύλα ὑπερτείνουσι καὶ ἔπειτα ῥίφι κα-
ταστεγάζουσι, ἐν δὲ τῇ λοιπῇ εὐρυχωρίῃ τῆς θήκης τῶν παλλακῶν τε μίαν ἀποπνίξαντες
θάπτουσι καὶ τὸν οἰνοχόον καὶ μάγειρον καὶ ἵπποκόμον καὶ διήκονον καὶ ἀγγεληφόρον
καὶ ἵππους καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀπαρχὰς καὶ φιάλας χρυσέας· ἀργύρῳ δὲ οὐδὲν οὐ-
δὲ χαλκῷ χρέωνται· ταῦτα δὲ ποιήσαντες χοῦσι πάντες χῶμα μέγα, ἀμιγλῶμενοι καὶ
προθυμεόμενοι ὥς μέγιστον ποιῆσαι.

24 μάντις, ψευδομάντις-μάντις, ψευδομάντις 13. | καλέοντες-καλοῦντες 26. || 25 τοὺς-οὓς 20. | ἔρσενα i.-ἄρρενα. | ἀδικεῖ-ἀδικεῖ 26. || 26 ποιεῦνται-ποιοῦνται 26. | ποιέ-
ωνται-ποιῶνται 26. || 27 ἐς-εἰς 5. | συμμίσγουσι i.-συμμεῖγνύσασιν. | ταμνομένων
i.-τεμνομένων. | ἐπιταμόντες i.-ἐπιτεμόντες. | μαχαίρῃ-μαχαίρᾳ 10. | ἐς-εἰς 5. |
ποιούμενοι-ποιοῦμενοι 26. || 28 Γέρροισι-Γέρροις 11. | ἐς-εἰς 5. || 29 ἐνθαῦτα-ἐνταῦθα 1.
| σφί-αὐτοῖς 19. | ὀρύσσουσι-ὀρύττουσι 4. | πλέην-πλέαν 10. | θυμικήματος-θυμιάματος 10.
| ἐς-εἰς 5. || 30 ποιεῦσι-ποιοῦσι 26. | τὰ περ-ἅπερ 20. | βασιλῆιοι-βασιλῆιοι 7. | ἀποτά-
μνονται i.-ἀποτέμνονται. | περιτάμνονται i.-περιτέμνονται. | καταμύσσονται-καταμύττονται
4. | ἀριστερῆς-ἀριστερᾶς 10. | διαβυνέονται-διαβυνοῦνται 26. || 31 ἐνθεῦτεν-ἐντεῦθεν 1.
| βασιλέως-βασιλέως 13. | ἐς-εἰς 5. | τῶν-ᾧν 20. | σφί-αὐτοῖς 19. | ἐς-εἰς 5. | τοὺς-οὓς
20. || 32 Γέρροισι-Γέρροις 11. | κατοικημένοις-κατοικημένοις 11. | ἐθνῶν-ἐθνῶν 14.
| τῶν-ᾧν 20. | τῇσι ταφῇσι-ταῖς ταφαῖς 9. || 33 θέωσι-θῶσι 26. | τῇσι θήκησι-ταῖς
θήκαις 9. | εὐρυχωρίῃ-εὐρυχωρίᾳ 10. | παλλακῶν-παλλακῶν 9. | διήκονον-διάκονον
10. | ἀγγεληφόρον-ἀγγεληφόρον 10. | χρυσέας-χρυσᾶς 12. | χρέωνται-χρῶνται 26. |
προθυμεόμενοι-προθυμούμενοι 26.

IV. Thermopylai

Βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἐστρατοπεδεύετο τῆς Μηλίδος ἐν τῇ Τρηχινίῃ, οἱ δὲ δὴ Ἕλληνες ἐν τῇ διόδῳ· καλέεσθαι δὲ ὁ χώρος οὗτος ὑπὸ μὲν τῶν πλεόνων Ἑλλήνων Θερμοπύλαι, ὑπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων καὶ περιοίκων Πύλαι. Ἐστρατοπεδεύοντο μὲν νυν ἑκάτεροι ἐν τούτοις τοῖσι χωρίοις, ἐπεκράτεε δὲ ὁ μὲν τῶν πρὸς βορέην ἄνεμον ἐχόντων πάντων μέχρι Τρηχίνος, οἱ δὲ τῶν πρὸς νότον τε καὶ μεσαμβρίην φερόντων τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ἡπείρου.

Ἦσαν δὲ οἶδε Ἑλλήνων οἱ ὑπομένοντες τὸν Πέρσην ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ· Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι ὀπλῖται καὶ Τεγεατέων καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες ἑκατέρων, ἐξ Ὀρχομενοῦ τε τῆς Ἀρκαδίας εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἐκ τῆς λοιπῆς Ἀρκαδίας χίλιοι· τοσοῦτοι μὲν Ἀρκάδων· ἀπὸ δὲ Κορίνθου τετρακόσιοι καὶ ἀπὸ Φλειοῦντος διηκόσιοι καὶ Μυκηναίων ὀγδῶκοντα· οὗτοι μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου παρήσαν. Ἀπὸ δὲ Βοιωτῶν Θεσπιέων τε ἑπτακόσιοι καὶ Θηβαίων τετρακόσιοι.

Πρὸς τούτοις ἐπικλητοὶ ἐγένοντο Λοκροὶ τε οἱ Ὀπούντιοι πανστρατῆ καὶ Φωκέων χίλιοι. Αὐτοὶ γάρ σφεας οἱ Ἕλληνες ἐπεκαλέσαντο, λέγοντες δι' ἀγγέλων ὥς αὐτοὶ μὲν ἦκοιεν πρόδρομοι τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων προσδόκιμοι πᾶσαν εἶεν ἡμέρην, ἢ θάλασσά τέ σφι εἴη ἐν φυλακῇ ὑπ' Ἀθηναίων τε φρουρομένη καὶ Αἰγινητέων καὶ τῶν ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντων, καὶ σφι εἴη δεινὸν οὐδέν· οὐ γὰρ θεὸν εἶναι τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἀλλ' ἄνθρωπον, εἶναι δὲ θνητὸν οὐδένα οὐδὲ ἔσσεσθαι τῷ κακὸν ἐξ ἀρχῆς γινομένῳ οὐ συνεμίχθη, τοῖσι δὲ μεγίστοις αὐτῶν μέγιστα· ὀφείλειν ὦν καὶ τὸν ἐπελαύνοντα, ὥς ἐόντα θνητόν, ἀπὸ τῆς δόξης πεσεῖν ἄν. Οἱ δὲ ταῦτα πυνθανόμενοι ἐβόηθηον ἐς τὴν Τρηχίνα.

Τούτοις ἦσαν μὲν νυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλιν ἑκάστων, ὁ δὲ θωμαζόμενος μάλιστα καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος ἡγεόμενος Λακεδαιμόνιος ἦν Λεωνίδης ὁ Ἀναξανδρίδου τοῦ Λέοντος τοῦ Εὐρυκρατίδου τοῦ Ἀναξάνδρου τοῦ Εὐρυκράτους τοῦ Πολυδώρου τοῦ Ἀλκαμένους τοῦ Τηλέκλου τοῦ Ἀρχέλεω τοῦ Ἡγησίλεω τοῦ Δορύσσου τοῦ Λεωβάτew τοῦ Ἐχέστράτου τοῦ Ἡγίου τοῦ Εὐρυσθένης τοῦ Ἀριστοδήμου τοῦ Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Ὑλλου τοῦ Ἡρακλέως, κτησάμενος τὴν βασιληίην ἐν Σπάρτῃ ἐξ ἀπροσδοκήτου. Διξῶν γάρ οἱ ἐόντων πρεσβυτέρων ἀδελφῶν, Κλεομένους τε καὶ Δωριέους, ἀπελήλατο τῆς φροντίδος περὶ τῆς βασιλείης. Ἀποθανόντος δὲ Κλεομένους ἄπαιδος ἔρσηνος γόνου, Δωριέους τε οὐκέτι ἐόντος ἀλλὰ τελευτήσαντος καὶ τούτου ἐν Σικελίῃ, οὕτω δὴ ἐς Λεωνίδην ἀνέβαινε ἡ βασιληίη, καὶ διότι πρότερος ἐγεγόνει Κλεομβρότου (οὗτος γὰρ ἦν νεώτατος Ἀναξανδρίδου παῖς) καὶ δὴ καὶ εἶχε Κλεομένους θυγατέρα. Ὅς τότε ἦι ἐς Θερμοπύλας ἐπιλεξάμενος ἄνδρας τε τῶν κατεστεωμένων Τριηκονσίων καὶ τοῖσι ἐτύγχανον παῖδες ἐόντες. Παραλαβὼν δὲ ἀπῆκετο καὶ Θηβαίους τοὺς ἐς τὸν ἀριθμὸν λογισάμενος εἶπον, τῶν ἐστρατήγεε Λεοντιάδης ὁ Εὐρυμάχου. Τούτῳ δὲ εἵνεκα τούτους σπουδῇ ἐποίησατο Λεωνίδης μούνοους Ἑλλήνων παραλαβεῖν, ὅτι σφέων μεγάλως κατηγόρητο μηδίζειν· παρεχάλεε ὦν ἐς τὸν πόλεμον θέλων εἰδέναι εἴτε συμπέμψουσι εἴτε καὶ ἀπερεύουσι ἐκ τοῦ ἐμφάνους τὴν Ἑλλήνων συμμαχίην. Οἱ δὲ ἄλλα φρονέοντες ἔπεμπον.

Τούτους μὲν τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην πρῶτους ἀπέπεμψαν Σπαρτιῆται, ἵνα τούτους ὀρῶντες οἱ ἄλλοι σύμμαχοι στρατεύωνται μηδὲ καὶ οὗτοι μηδίσωσι, ἦν αὐτοὺς πυνθάνωνται ὑπερβαλλομένους· μετὰ δέ, Κάρνεια γάρ σφι ἦν ἐμποδῶν, ἔμελλον ὀρτάσαντες καὶ φύλακας λιπόντες ἐν τῇ Σπάρτῃ κατὰ τάχος βοηθεῖν πανδημεῖ. Ὡς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων ἐνένωντο καὶ αὐτοὶ ἕτερα τοιαῦτα ποιήσιν· ἦν γὰρ κατὰ τῷ αὐτῷ Ὀλυμπιάς τούτοις τοῖσι πρήγμασι συμπεσοῦσα· οὐκ ὦν δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθῆσθαι τὸν ἐν Θερμοπύλῃσι πόλεμον ἔπεμπον τοὺς προδρόμους. Οὗτοι μὲν δὴ οὕτω διενένωντο ποιήσιν.

Οἱ δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι Ἕλληνες, ἐπειδὴ πέλας ἐγένετο τῆς ἐσβολῆς ὁ Πέρσης, καταρρωδέοντες ἐβουλεύοντο περὶ ἀπαλλαγῆς. Τοῖσι μὲν νυν ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἐδόκεε ἐλθοῦσι ἐς Πελοπόννησον τὸν Ἴσθμὸν ἔχειν ἐν φυλακῇ· Λεωνίδης δέ, Φωκῶν καὶ Λοκρῶν περισπερχθέντων τῇ γνώμῃ ταύτῃ, αὐτοῦ τε μένειν ἐφηφίζετο πέμπειν τε ἀγγέλους ἐς τὰς πόλεις κελεύοντάς σφι ἐπιβοθῆειν, ὥς ἐόντων αὐτῶν ὀλίγων στρατὸν τὸν Μῆδων ἀλέξασθαι.

Ταῦτα βουλευομένων σφέων ἔπεμπε Ξέρξης κατὰσκοπον ἱππέα ιδέσθαι ὁκόσοι εἰσι καὶ ὅ τι ποιοῖεν· ἀκηκόεε δὲ ἔτι ἔων ἐν Θερμοπύλῃ ὡς ἀλισμένη εἶη ταύτῃ στρατιῇ ὀλίγῃ, καὶ τοὺς ἡγεμόνας ὡς εἶησαν Λακεδαιμόνιοι τε καὶ Λεωνίδης, ἔων γένος Ἡρακλείδης. Ὡς δὲ προσήλασε ὁ ἱππεὺς πρὸς τὸ στρατόπεδον, ἐθιγείτο τε καὶ κατῶρα πᾶν μὲν οὐ τὸ στρατόπεδον· τοὺς γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορθώσαντες εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἶά τε ἦν κατιδέσθαι· ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε, τοῖσι πρὸ τοῦ τείχεος τὰ ὅπλα ἔκειτο. Ἐτυχον δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαιμόνιοι ἔξω τεταγμένοι. Τοὺς μὲν δὴ ὥρα γυμναζομένους τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτενιζομένους· ταῦτα δὲ θεώμενος ἐθώμαζε καὶ τὸ πλῆθος ἐμάνθανε· μαθὼν δὲ πάντα ἀτρεκέως ἀπήλαυνε ὀπίσω κατ' ἡσυχίην· οὔτε γὰρ τις ἐδίωκε ἀλογίης τε ἐκύρησε πολλῆς· ἀπελθὼν τε ἔλεγε πρὸς Ξέρξην τὰ περ ὁπώπεε πάντα.

Ἀκούων δὲ Ξέρξης οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ ἐόν, ὅτι παρεσκευάζοντο ὡς ἀπολερόμενοί τε καὶ ἀπολέοντες κατὰ δύναμιν· ἀλλ' αὐτῷ γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιεῖν, μετεπέμψατο Δημάρτητον τὸν Ἀρίστωνος, ἐόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ. Ἀπικόμενον δὲ μιν εἰρώτα Ξέρξης ἕκαστα τούτων, ἐθέλων μαθεῖν τὸ ποιούμενον πρὸς τῶν Λακεδαιμόνιων. Ὁ δὲ εἶπε· Ἡκουσας μὲν καὶ πρότερόν με, εὔτε ὁρμῶμεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων· ἀκουσας δὲ γέλῳτά με ἔθεο λέγοντα τῇ περ ὥρων ἐκβησόμενα τὰ πρήγματα ταῦτα. Ἐμοὶ γὰρ τὴν ἀληθείην ἀσκέειν ἀντὶα σέο, ὦ βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστός ἐστι· ἄκουσον δὲ καὶ νῦν. Οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπικάται μαχησόμενοι ἡμῖν περὶ τῆς ἐσόδου καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. Νόμος γάρ σφι οὕτω ἔχων ἐστί· ἐπεὰν μέλλωσι κινδυνεύειν τῇ φυγῇ, τότε τὰς κεφαλὰς κοσμεύονται. Ἐπίστασο δέ· εἰ τούτους τε καὶ τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτῃ καταστρέφει, ἔστι οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἀνθρώπων τὸ σέ, βασιλεῦ, ὑπομενέει χεῖρας ἀνταειρόμενον· νῦν γὰρ πρὸς βασιλῆγιν τε καλλίστην τῶν ἐν Ἑλλήσιν προσφέρειαι καὶ ἄνδρας ἀρίστους. Κάρτα τε δὴ Ξέρξῃ ἄπιστα ἐφαίνετο τὰ λεγόμενα εἶναι, καὶ δευτέρα ἐπειρώτα ὄντινα τρόπον τοσοῦτοι ἐόντες τῇ ἐωυτοῦ στρατιῇ μαχήσονται. Ὁ δὲ εἶπε· ὦ βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶσθαι ὡς ἀνδρὶ φεύσῃ, ἣν μὴ ταῦτά τοι ταύτῃ ἐκβῇ τῇ ἐγὼ λέγω.

Ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε τὸν Ξέρξην. Τέσσερας μὲν δὴ παρήκε ἡμέρας, ἐλπίζων αἰεὶ σφας ἀποδρῆσεσθαι· πέμπτη δέ, ὡς οὐκ ἀπαλλάσσοντο ἀλλὰ οἱ ἐφαίνοντο ἀναιδείῃ τε καὶ ἀβουλίῃ διαχρεώμενοι μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μῆδους τε καὶ Κισσίους θυμωθεῖς, ἐντειλάμενός σφας ζωγρήσαντας ἄγειν ἐς ὄψιν τὴν ἐωυτοῦ. Ὡς δ' ἐσέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς Ἕλληνας οἱ Μῆδοι, ἔπιπτον πολλοί, ἄλλοι δ' ἐπεσῆσαν, καὶ οὐκ ἀπήλαυνον καίπερ μεγάλως προσπταίνοντες. Δῆλον δ' ἐποίουν παντὶ τρω καὶ οὐκ ἥκιστα αὐτῷ βασιλεῖ ὅτι πολλοὶ μὲν ἀνθρώποι εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες. Ἐγίνετο δὲ ἡ συμβολὴ δι' ἡμέρας. Ἐπεῖτε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιείποντο, ἐνθαῦτα οὗτοι μὲν ὑπεξήσαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπήσαν, τοὺς Ἀθανάτους ἐκάλεε βασιλεὺς, τῶν ἥρχε Ὑδάρνης, ὡς δὴ οὗτοί γε εὐπετέως κατεργασόμενοι. Ὡς δὲ καὶ οὗτοι συνέμισγον τοῖσι Ἕλλησι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς ἀλλὰ τὰ αὐτά, ἅτε ἐν στεينوπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι καὶ δόρασι βραχυτέροις χρεώμενοι ἢ περ οἱ Ἕλληνες καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθει χρήσασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως λόγου, ἄλλα τε ἀποδεικνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοις μάχεσθαι ἐξεπιστάμενοι, καὶ ὅπως ἐντρέφειαν τὰ νῶτα, ἀλέες φεύγεσκον δῆθεν, οἱ δὲ βάρβαροι ὁρῶντες φεύγοντας βοῇ τε καὶ πατάγῳ ἐπήσαν, οἱ δ' ἂν καταλαμβανόμενοι

ὑπέστρεφον ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροισι, μεταστρεφόμενοι δὲ κατέβαλλον πλήθει ἀναριθμήτους τῶν Περσέων. Ἐπιπτον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Σπαρτιητέων ἐνθαῦτα ὀλίγοι. Ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐδυνάετο παραλαβεῖν οἱ Πέρσαι τῆς ἐσόδου πειρώμενοι καὶ κατὰ τέλεα καὶ παντοίως προσβάλλοντες, ἀπήλκονον ὀπίσω. Ἐν ταύτῃσι τῇσι προσόδοισι τῆς μάχης λέγεται βασιλέα θηγόμενον τρεῖς ἀναδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δείσαντα περὶ τῇ στρατιῇ. Τότε μὲν οὕτω ἡγωνίσαντο. Τῇ δ' ὕστεραίῃ οἱ βάρβαροι οὐδὲν ἄμεινον ἀέθλεον· ἅτε γὰρ ὀλίγων ἐόντων, ἐλπίσαντές σφεας κατατετρωματίσθαι τε καὶ οὐκ οἶους τε ἔσσεσθαι ἔτι χειρας ἀνταίρεσθαι συνέβαλλον. Οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ τάξιν τε καὶ κατὰ ἔθνεα κεκοσμημένοι ἦσαν καὶ ἐν μέρει ἕκαστοι ἐμάχοντο, πλὴν Φωκέων· οὗτοι δὲ ἐς τὸ ὄρος ἐτάχθησαν φυλάξοντες τὴν ἀτραπὸν. Ὡς δὲ οὐδὲν εὗρισκον ἀλλοιότερον οἱ Πέρσαι ἢ τῇ προτεραιῇ ἐνῶρων, ἀπήλκονον.

Ἀπορέοντος δὲ βασιλέος ὃ τι χρήσεται τῷ παρόντι πρήγματι, Ἐπιάλτης ὁ Εὐρυδῆμου ἀνὴρ Μηλιεύς ἦλθέ οἱ ἐς λόγους ὥς μέγα τι παρὰ βασιλέος δοκέων οἴσεσθαι, ἔφρασε τε τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τοῦ ὄρους φέρουσαν ἐς Θερμοπύλας, καὶ διέφθειρε τοὺς ταύτῃ ὑπομείναντας Ἕλληνας. Ὑστερον δὲ δείσας Λακεδαιμονίους ἔφυγε ἐς Θεσσαλίην, καὶ οἱ φυγόντι ὑπὸ τῶν Πυλαγόρων, τῶν Ἀμφικτυόνων ἐς τὴν Πυλαίην συλληγομένων, ἀργύριον ἐπεκηρύχθη. Χρόνῳ δὲ ὕστερον, κατῆλθε γὰρ ἐς Ἀντικύρην, ἀπέθανε ὑπὸ Ἀθηνάδεω ἀνδρὸς Τρηχινίου· ὁ δὲ Ἀθηνάδης οὗτος ἀπέκτεινε μὲν Ἐπιάλτην δι' ἄλλην αἰτίην, τὴν ἐγὼ ἐν τοῖσι ὀπίσθε λόγοισι σημανέω, ἐτιμήθη μὲντοι ὑπὸ Λακεδαιμονίων οὐδὲν ἥσσον. Ἐπιάλτης μὲν οὕτω ὕστερον τούτων ἀπέθανε.

Ἔστι δὲ ἕτερος λεγόμενος λόγος, ὥς Ὀνήτης τε ὁ Φαναγόρεω ἀνὴρ Καρύστιος καὶ Κορυδαλλὸς Ἀντικυρεὺς εἰσι οἱ εἶπαντες πρὸς βασιλέα τούτους τοὺς λόγους καὶ περιηγησάμενοι τὸ ὄρος τοῖσι Πέρσῃσι, οὐδαμῶς ἔμοιγε πιστός. Τοῦτο μὲν γὰρ τῷδε χρή σταθμώσασθαι, ὅτι οἱ τῶν Ἑλλήνων Πυλαγόροι ἐπεκήρυξαν οὐκ ἐπὶ Ὀνήτῃ τε καὶ Κορυδαλλῷ ἀργύριον ἀλλ' ἐπὶ Ἐπιάλτῃ τῷ Τρηχινίῳ, πάντως κου τὸ ἀτρεκέστατον πυθόμενοι. Τοῦτο δὲ φεύγοντα Ἐπιάλτην ταύτην τὴν αἰτίην οἶδαμεν· εἰδείη μὲν γὰρ ἂν καὶ ἔων μὴ Μηλιεύς ταύτην τὴν ἀτραπὸν Ὀνήτης, εἰ τῇ χώρῃ πολλὰ ὠμιληκῶς εἴη. Ἀλλ' Ἐπιάλτης γὰρ ἐστι ὁ περιηγησάμενος τὸ ὄρος κατὰ τὴν ἀτραπὸν, τοῦτον αἴτιον γράφω. Ξέρξης δέ, ἐπεὶ οἱ ἦρεσε τὰ ὑπέσχετο ὁ Ἐπιάλτης κατεργάσεσθαι, αὐτίκα περιχαρὴς γενόμενος ἔπεμπε Ὑδάρνεα καὶ τῶν ἐστρατήγεε Ὑδάρνης· ὁρμέατο δὲ περὶ λύχνων ἀφὰς ἐκ τοῦ στρατοπέδου. Τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύτην ἐξεῦρον μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιεῖς, ἐξευρόντες δὲ Θεσσαλοῖσι κατηγήσαντο ἐπὶ Φωκέας, τότε ὅτε οἱ Φωκέες φράξαντες τείχεϊ τὴν ἐσβολὴν ἦσαν ἐν σκέπη τοῦ πολέμου· ἐκ τε τοσοῦδε κατεδέδεκτο ἐοῦσα οὐδὲν χρηστὴ Μηλιεῦσι. Ἔχει δὲ ὧδε ἡ ἀτραπὸς αὕτη. Ἀρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ τοῦ διὰ τῆς διασφάγος ῥέοντος, οὐνομα δὲ τῷ ὄρει τούτῳ καὶ τῇ ἀτραπῷ τὴν αὕτην, Ἀνόπαια· τείνει δὲ ἡ Ἀνόπαια αὕτη κατὰ ῥάχιν τοῦ ὄρους, λήγει δὲ κατὰ τὴν Ἀλπηνὸν πόλιν, πρώτην ἐοῦσαν τῶν Λοκρίδων πρὸς τῶν Μηλιέων, καὶ κατὰ Μελαμπύγου τε καλεόμενον λίθον καὶ κατὰ Κερκώπων ἔδρας, τῇ καὶ τὸ στεινότατόν ἐστι.

Κατὰ ταύτην δὴ τὴν ἀτραπὸν καὶ οὕτω ἔχουσιν οἱ Πέρσαι τὸν Ἀσωπὸν διαβάντες ἐπορεύοντο πᾶσαν τὴν νύκτα, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχοντες ὄρεα τὰ Οἰταίων, ἐν ἀριστερῇ δὲ τὰ Τρηχινίων. Ἡὼς τε δὴ διέφαινε καὶ οἱ ἐγένοντο ἐπ' ἀκρωτηρίῳ τοῦ ὄρους. Κατὰ δὲ τοῦτο τοῦ ὄρους ἐφύλασσον, ὥς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται, Φωκέων χίλιοι ὀπλῖται, ῥυόμενοι τε τὴν σφετέρην χώραν καὶ φρουρέοντες τὴν ἀτραπὸν· ἡ μὲν γὰρ κάτω ἐσβολὴ ἐφυλάσσετο ὑπὸ τῶν εἰρηται· τὴν δὲ διὰ τοῦ ὄρους ἀτραπὸν ἐθελονταὶ Φωκέες ὑποδεξάμενοι Λεωνίδῃ ἐφύλασσον.

Ἔμαθον δὲ σφεας οἱ Φωκέες ὧδε ἀναβεβηκότας· ἀναβαίνοντες γὰρ ἐλάνθανον οἱ Πέρσαι τὸ ὄρος πᾶν ἐὼν δρυῶν ἐπίπλεον. Ἦν μὲν δὴ νηνεμία, φόφου δὲ γινομένου πολλοῦ, ὡς οἰκὸς ἦν φύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσί, ἀνά τε ἔδραμον οἱ Φωκέες καὶ ἐνέδυνον τὰ ὄπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι παρήσαν. Ὡς δὲ εἶδον ἄνδρας ἐνδουμένους ὄπλα, ἐν θῶματι ἐγένοντο· ἐλπόμενοι γὰρ οὐδὲν σφι φανήσεσθαι ἀντίξοον ἐνεκύρησαν στρατῶ· ἐνθαῦτα Ὑδάρνης, καταρρωδήσας μὴ οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαιμόνιοι, εἶρετο Ἐπιάλτην ὁκοδαπὸς εἶη ὁ στρατός· πυθόμενος δὲ ἀτρεκέως διέτασσε τοὺς Πέρσας ὡς ἐς μάχην. Οἱ δὲ Φωκέες ὡς ἐβάλλοντο τοῖσι τοξεύμασι πολλοῖσι τε καὶ πυκνοῖσι, οἷχοντο φεύγοντες ἐπὶ τοῦ ὄρους τὸν κόρυμβον, ἐπιστάμενοι ὡς ἐπὶ σφέας ὁρμήθησαν ἀρχήν, καὶ παρεσκευάδατο ὡς ἀπολεόμενοι. Οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον, οἱ δὲ ἄμφι Ἐπιάλτην καὶ Ὑδάρνεα Πέρσαι Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ ὄρος κατὰ τάχος.

Τοῖσι δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι Ἑλλήνων πρῶτον μὲν ὁ μάντις Μεγιστίης ἐσιδὼν ἐς τὰ ἱρὰ ἔφρασε τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι ἅμα ἡοῖ σφι θάνατον, ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι ἦσαν οἱ ἐξαγγείλαντες τῶν Περσέων τὴν περίοδον· οὗτοι μὲν ἔτι νυκτὸς ἐσήμηναν, τρίτοι δὲ οἱ ἡμεροσκόποι καταδραμόντες ἀπὸ τῶν ἄκρων ἦδη διαφαινούσης ἡμέρης. Ἐνθαῦτα ἐβουλεύοντο οἱ Ἑλληγες, καὶ σφρων ἐσχίζοντο αἱ γνώμαι· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔων τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ ἀντέτεινον. Μετὰ δὲ τοῦτο διακριθέντες οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο καὶ διασκεδασθέντες κατὰ πόλιν ἐκαστοὶ ἐτρέποντο, οἱ δὲ αὐτῶν ἅμα Λεωνίδῃ μένειν αὐτοῦ παρεσκευάδατο.

Λέγεται δὲ καὶ ὡς αὐτὸς σφεας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μὴ ἀπόλωνται κηδόμενος· αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρτιγέων τοῖσι παρεοῦσι οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν ἐς τὴν ἡλθον φυλάξοντες ἀρχήν. Ταύτη καὶ μᾶλλον τὴν γνώμην πλείστος εἰμι· Λεωνίδην, ἐπεῖτε ἦσθετο τοὺς συμμάχους ἐόντας ἀπροθύμους καὶ οὐκ ἐθέλοντας συνδιακινδυνεύειν, κελεῦσαι σφεας ἀπαλλάσσεσθαι, αὐτῷ δὲ ἀπιέναι οὐ καλῶς ἔχειν· μένοντι δὲ αὐτοῦ κλέος μέγα ἐλείπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίῃ οὐκ ἐξηλείφετο. Ἐκέχρητο γὰρ ὑπὸ τῆς Πυθίης τοῖσι Σπαρτιγῆτισι χρεωμένοισι περὶ τοῦ πολέμου τούτου αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐγειρομένου, ἢ Λακεδαιμόνα ἀνάστατον γενέσθαι ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ἢ τὸν βασιλέα σφέων ἀπολέσθαι. Ταῦτα δὲ σφι ἐν ἔπεισι ἐξαμέτροισι χρᾶ λέγοντα ὧδε·

Ὑμῖν δ', ὦ Σπάρτης οἰκήτορες εὐρυχόριοι,
ἢ μέγα ἄστὺ ἐρικυδὲς ὑπ' ἀνδράσι Περσείδῃσι
πέρθεται, ἢ τὸ μὲν οὐχί, ἀφ' Ἡρακλέους δὲ γενέθλης
πενθήσει βασιλῇ φθίμενον Λακεδαιμόνος οὔρος·
οὐ γὰρ τὸν ταύρων σχήσει μένος οὐδὲ λεόντων
ἀντιβίην· Ζηνὸς γὰρ ἔχει μένος· οὐδὲ ἔφημι
σχήσεσθαι, πρὶν τῶνδ' ἕτερον διὰ πάντα δάσσηται.

Ταῦτά τε δὴ ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην καὶ βουλόμενον κλέος καταθέσθαι μούνων Σπαρτιγέων, ἀποπέμψαι τοὺς συμμάχους μᾶλλον ἢ γνώμῃ διενειχθέντας οὕτω ἀκόσμως οἷχεσθαι τοὺς οἰχομένους. Μαρτύριον δὲ μοι καὶ τόδε οὐκ ἐλάχιστον τούτου πέρι γέγονε, ὅτι καὶ τὸν μάντιν ὃς εἶπετο τῇ στρατιῇ ταύτῃ, Μεγιστίην τὸν Ἀκαρνῆνα, λεγόμενον εἶναι τάνεκαθεν ἀπὸ Μελάμποδος, τοῦτον τὸν εἶπαντα ἐκ τῶν ἱρῶν τὰ μέλλοντά σφι ἐκβαίνειν, φανερός ἐστι Λεωνίδης ἀποπέμπων, ἵνα μὴ συναπόληται σφι. Ὁ δὲ ἀποπεμπόμενος αὐτὸς μὲν οὐκ ἀπέλιπε, τὸν δὲ παῖδα συστρατευόμενον, ἐόντα οἱ μουνογενέα, ἀπέπεμψε.

Οἱ μὲν νυν σύμμαχοι οἱ ἀποπεμπόμενοι οἷχοντό τε ἀπιόντες καὶ ἐπέιθοντο Λεωνίδῃ, Θεσπιέες δὲ καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μόνου παρὰ Λακεδαιμονίοισι. Τούτων δὲ Θηβαῖοι μὲν ἀέκοντες ἔμενον καὶ οὐ βουλόμενοι (κατεῖχε γὰρ σφεας Λεωνίδης ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιούμενος), Θεσπιέες δὲ ἐκόντες μάλιστα, οἳ οὐκ ἔφασαν ἀπολιπόντες Λεωνίδην καὶ τοὺς μετ'

αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ καταμείναντες συναπέθανον· ἐστρατήγεε δὲ αὐτῶν Δημόφιλος Διαδρόμεω.

Ξέρξης δὲ ἐπεὶ ἡλίου ἀνατείλαντος σπονδὰς ἐποιήσατο, ἐπισχὼν χρόνον ἐς ἀγορῆς κου μάλιστα πληθῶρην πρόσδοον ἐποιέετο· καὶ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάλτεω οὕτω· ἀπὸ γὰρ τοῦ ὄρεος ἡ κατὰβασις συντομωτέρη τέ ἐστι καὶ βραχύτερος ὁ χώρος πολλὸν ἢ περ ἢ περιόδός τε καὶ ἀνάβασις. Οἱ τε δὴ βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Ξέρξην προσήισαν καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην Ἕλληνας, ὥς τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἔξοδον ποιούμενοι, ἤδη πολλῶ μᾶλλον ἢ κατ' ἀρχὰς ἐπεξήισαν ἐς τὸ εὐρύτερον τοῦ αὐχένος. Τὸ μὲν γὰρ ἔρυμα τοῦ τείχεος ἐφυλάσσετο, οἱ δὲ ἀνὰ τὰς προτέρας ἡμέρας ὑπεξιώντες ἐς τὰ στεινόπορα ἐμάχοντο· τότε δὲ συμμίσγοντες ἔξω τῶν στεινῶν ἔπιπτον πλήθει πολλοὶ τῶν βαρβάρων· ὅπισθε γὰρ οἱ ἡγεμόνες τῶν τελέων ἔχοντες μάστιγας ἐρράπιζον πάντα ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες. Πολλοὶ μὲν δὴ ἐσέπιπτον αὐτῶν ἐς τὴν θάλασσαν καὶ διεφθείροντο, πολλῶ δ' ἔτι πλέονες κατεπατέοντο ζωοὶ ὑπ' ἀλλήλων· ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου. Ἄτε γὰρ ἐπιστάμενοι τὸν μέλλοντά σφι ἔσεσθαι θάνατον ἐκ τῶν περιόντων τὸ ὄρος, ἀπεδείκνυντο ῥώμης ὅσον εἶχον μέγιστον ἐς τοὺς βαρβάρους, παραχρεώμενοί τε καὶ ἀτέοντες. Δόρατα μὲν νυν τοῖσι πλέοσι αὐτῶν τηνικαῦτα ἤδη ἐτύγχανε κατεηγότα, οἱ δὲ τοῖσι ξίφεσι διεργάζοντο τοὺς Πέρσας. Καὶ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτει ἀνὴρ γενόμενος ἄριστος, καὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ ὀνομαστοὶ Σπαρτιητέων, τῶν ἐγὼ ὥς ἀνδρῶν ἀξίῳ γενομένων ἐπυθόμην τὰ οὐνόματα, ἐπυθόμην δὲ καὶ ἀπάντων τῶν τριηκοσίων. Καὶ δὴ καὶ Περσέων πίπτουσι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ ὀνομαστοί, ἐν δὲ δὴ καὶ Δαρείου δύο παῖδες, Ἀβροκόμης τε καὶ Ὑπεράνθης, ἐκ τῆς Ἀρτάνεω θυγατρὸς Φραταγούνης γεγονότες Δαρεῖω· ὁ δὲ Ἀρτάνης Δαρείου μὲν τοῦ βασιλέως ἦν ἀδελφεός, Ὑστάσπεος δὲ τοῦ Ἀρσάμεος παῖς· ὃς καὶ ἐκδιδοὺς τὴν θυγατέρα Δαρεῖω τὸν οἶκον πάντα τὸν ἑωυτοῦ ἐπέδωκε, ὥς μούνου οἱ ἐούσης ταύτης τέκνου.

Ξέρξῳ τε δὴ δύο ἀδελφοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι μαχόμενοι, καὶ ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδεω Περσέων τε καὶ Λακεδαιμονίων ὠθισμὸς ἐγίνετο πολλός, ἐς ὃ τοῦτόν τε ἀρετῇ οἱ Ἕλληνας ὑπεξείρυσαν καὶ ἐτρέφαντο τοὺς ἐναντίους τετράκισ. Τοῦτο δὲ συνεστήκει μέχρι οὗ οἱ σὺν Ἐπιάλτῃ παρεγέροντο. Ὡς δὲ τούτους ἤκειν ἐπύθοντο οἱ Ἕλληνας, ἐνθεῦτεν ἤδη ἑτεροιοῦτο τὸ νεῖκος· ἐς τε γὰρ τὸ στεινὸν τῆς ὁδοῦ ἀνεχώρεον ὀπίσω καὶ παραμειφάμενοι τὸ τεῖχος ἐλθόντες ἵζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἀλέες οἱ ἄλλοι πλὴν Θηβαίων· ὁ δὲ κολωνός ἐστι ἐν τῇ ἐσόδῳ, ὅκου νῦν ὁ λίθινος λέων ἔστηκε ἐπὶ Λεωνίδῃ. Ἐν τούτῳ σφᾶς τῷ χώρῳ ἀλεξομένους μαχαίρησι, τοῖσι αὐτῶν ἐτύγχανον ἔτι περιεοῦσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόμασι κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν ἐξ ἐναντίας ἐπισπόμενοι καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τείχεος συγχώσαντες, οἱ δὲ περιελθόντες πάντοθεν περισταδόν. Λακεδαιμονίων δὲ καὶ Θεσπιέων τοιούτων γενομένων ὅμως λέγεται ἀνὴρ ἄριστος γενέσθαι Σπαρτιήτης Διηνέκης τὸν τότε φασὶ εἰπεῖν τὸ ἔπος πρὶν ἢ συμμειξαί σφεας τοῖσι Μήδοισι, πυθόμενον πρὸς τεο τῶν Τρηχινίων ὥς ἐπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπίωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ τοῦ πλήθεος τῶν οἰστῶν ἀποκρύπτουσι· τοσοῦτο τὸ πλήθος αὐτῶν εἶναι· τὸν δὲ οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοις εἰπεῖν, ἐν ἀλογίῃ ποιούμενον τὸ τῶν Μήδων πλῆθος, ὥς πάντα σφι ἀγαθὰ ὁ Τρηχίνιος ξεῖνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τὸν ἥλιον ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἡ μάχη καὶ οὐκ ἐν ἡλίῳ. Ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιουτότροπα ἔπεα φασὶ Διηνέκεα τὸν Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα.

Μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστεῦσαι λέγονται Λακεδαιμόνιοι δύο ἀδελφοί, Ἀλφεός τε καὶ Μάρων Ὀρσιφάντου παῖδες. Θεσπιέων δὲ εὐδοκίμει

μάλιστα τῷ οὐνομα ἦν Διθύραμβος Ἀρματίδew. Θαφθεῖσι δέ σφι αὐτοῦ ταύτη τῇ περ ἔπεσον καὶ τοῖσι πρότερον τελευτήσασι ἢ τοὺς ὑπὸ Λεωνίδew ἀποπεμφθέντας οἷχεσθαι ἐπιγέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε·

Μυριάσιν ποτὲ τῷδε τριακοσίαις ἐμάχοντο
ἐκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες.

Ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται, τοῖσι δὲ Σπαρτιήτησι ἰδίῃ·

Ὡ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις ὅτι τῇδε
κείμεθα, τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τοῦτο, τῷ δὲ μάντι τόδε·

Μνήμα τόδε κλεινοῖο Μεγιστία, ὃν ποτε Μῆδοι
Σπερχειὸν ποταμὸν κτείναν ἀμειφάμενοι,
μάντιος, ὃς τότε Κῆρας ἐπερχομένας σάφα εἰδὼς
οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἡγεμόνα προλιπεῖν.

Ἐπιγράμμασι μὲν νυν καὶ στήλῃσι, ἕξω ἢ τὸ τοῦ μάντιος ἐπίγραμμα, Ἀμφικτύονές εἰσι σφεας οἱ ἐπικοσμήσαντες· τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίew Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπεός ἐστι κατὰ ξεινίην ὁ ἐπιγράφας.

Δύο δὲ τούτων τῶν τριηκοσίων λέγεται Εὐρυτόν τε καὶ Ἀριστόδημον, παρεὼν αὐτοῖσι ἀμφοτέροισι κοινῷ λόγῳ χρησάμενοι ἢ ἀποσωθῆναι ὁμοῦ ἐς Σπάρτην, ὡς μεμετιμένοι τε ἦσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὑπὸ Λεωνίδew καὶ κατεκέατο ἐν Ἀλφειοῖσι ὀφθαλμιῶντες ἐς τὸ ἔσχατον, ἢ εἰ γε μὴ ἐβούλοντο νοστήσαι, ἀποθανεῖν ἅμα τοῖσι ἄλλοις, παρεὼν σφι τούτων τὰ ἔτερα ποιεῖν, οὐκ ἐθέλῃσαι ὁμοφρονεῖν, ἀλλὰ γνώμη διενειχθέντας Εὐρυτόν μὲν πυθόμενον τῶν Περσέων τὴν περίοδον αἰτήσαντά τε τὰ ὄπλα καὶ ἐνδύντα ἄγειν αὐτὸν κελεῦσαι τὸν εἴλωτα ἐς τοὺς μαχομένους, ὅπως δὲ αὐτὸν ἡγάγε, τὸν μὲν ἀγαγόντα οἷχεσθαι φεύγοντα, τὸν δὲ ἐσπεύοντα ἐς τὸν ὅμιλον διαφθαρῆναι, Ἀριστόδημον δὲ λιποφυγέοντα λειφθῆναι. Εἰ μὲν νυν ἦν μούνον Ἀριστόδημον ἀλγήσαντα ἀπονοστήσαι ἐς Σπάρτην ἢ καὶ ὁμοῦ σφεων ἀμφοτέρων τὴν κομιδὴν γενέσθαι, δοκέειν ἐμοὶ οὐκ ἂν σφι Σπαρτιήτας μῆνιν οὐδεμίαν προσθέσθαι· νῦν δέ, τοῦ μὲν αὐτῶν ἀπολομένου, τοῦ δὲ τῆς μὲν αὐτῆς ἐχομένου προφάσις οὐκ ἐθέλησαντος δὲ ἀποθνήσκειν, ἀναγκαίως σφι ἔχειν μνήσαι μεγάλως Ἀριστοδήμῳ. Οἱ μὲν νυν οὕτω σωθῆναι λέγουσι Ἀριστόδημον ἐς Σπάρτην καὶ διὰ πρόφασιν τοιήνδε, οἱ δὲ ἄγγελον πεμφθέντα ἐκ τοῦ στρατοπέδου, ἕξον αὐτῷ καταλαβεῖν τὴν μάχην γινομένην οὐκ ἐθέλῃσαι, ἀλλ' ὑπομείναντα ἐν τῇ ὁδῷ περιγενέσθαι, τὸν δὲ συνάγγελον αὐτοῦ ἀπικόμενον ἐς τὴν μάχην ἀποθανεῖν. Ἀπονοστήσας δὲ ἐς Λακεδαίμονα ὁ Ἀριστόδημος ὄνειδός τε εἶχε καὶ ἀτιμίην· πάσχων δὲ τοιάδε ἡτίμωτο· οὔτε οἱ πῦρ οὔδεις ἔναυε Σπαρτιητέων οὔτε διελέγετο, ὄνειδός τε εἶχε ὁ τρέσας Ἀριστόδημος καλούμενος. Ἄλλ' ὁ μὲν ἐν τῇ ἐν Πλαταιῇσι μάχῃ ἀνέλαβε πᾶσαν τὴν ἐπενειχθεῖσαν αἰτίην. Λέγεται δὲ καὶ ἄλλον ἀποπεμφθέντα ἄγγελον ἐς Θεσσαλίην τῶν τριηκοσίων τούτων περιγενέσθαι, τῷ οὐνομα εἶναι Παντίτην· νοστήσαντα δὲ τοῦτον ἐς Σπάρτην, ὡς ἡτίμωτο, ἀπάγξασθαι. Οἱ δὲ Θηβαῖοι, τῶν ὁ Λεοντιάδης ἐστρατήγεε, τέως μὲν μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐόντες ἐμάχοντο ὑπ' ἀναγκαίης ἐχόμενοι πρὸς τὴν βασιλέως στρατιήν· ὡς δὲ εἶδον κατυπέρτερα τῶν Περσέων γινόμενα τὰ πρήγματα, οὕτω δὴ, τῶν σὺν Λεωνίδῃ Ἑλλήνων ἐπειγομένων ἐπὶ τὸν κολωνόν, ἀποσχισθέντες τούτων χεῖράς τε προέτεινον καὶ ἦσαν ἄσπον τῶν βαρβάρων, λέγοντες τὸν ἀληθέστατον τῶν λόγων, ὡς καὶ μηδίζουσι καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐν πρώτοις ἐδοσαν ἂν βασιλεῖ, ὑπὸ δὲ ἀναγκαίης ἐχόμενοι ἐς Θερμοπύλας ἀπικόιατο καὶ ἀναίτιοι εἶεν τοῦ τρώματος τοῦ γεγονότος βασιλεῖ· ὥστε ταῦτα λέγοντες περιεγένοντο· εἶχον γὰρ καὶ Θεσσαλοὺς τούτων τῶν λόγων μάρτυρας. Οὐ μέντοι τά γε πάντα εὐτύχησαν· ὡς

γὰρ αὐτοὺς ἔλαβον οἱ βάρβαροι ἐλθόντας, τοὺς μὲν τινὰς καὶ ἀπέκτειναν προσιόντας, τοὺς δὲ πλείονας αὐτῶν κελεύσαντος Ξέρξεω ἔστιξαν στίγματα βασιλῆα, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λεοντιάδεω, τοῦ τὸν παῖδα Εὐρύμαχον χρόνῳ μετέπειτα ἐφόνευσαν Πλαταιέες στρατηγήσαντα ἀνδρῶν Θηβαίων τετρακοσίων καὶ σχόντα τὸ ἄστυ τὸ Πλαταιέων.

Az Íliás első éneke

TANULÓ ISKOLAI GYAKORLATA, amely az Iliás I. énekének tartalmát és az első 21 sor egyes szavainak magyarázatát adja. A homerosi eposzok, amelyek a görög iskolai oktatásnak minden időben tárgyai voltak, már az ókori görögök számára magyarázatra szorultak, nemcsak tárgyi, hanem nyelvi szempontból is. A homerosi költői nyelvet ugyanis sohasem beszélték, s annak egyes régies dialektikus elemeit a hellénisztikus, római és bizánci kori görög tanulóknak is külön meg kellett tanulniuk, ha természetesen mint görög anyanyelvűek nem is küzdöttek olyan nagy nehézségekkel, mint a mai diákok. Ezért maradt ránk a papírúszok közt oly sok, az itt közölthöz hasonló „Homéros-preparáció”.

(papírúsz-töredék, Kr. u. III/IV. sz.)

Ἀγαμέμνων αἰχμάλωτον ἔχων παλλακίδα ἱερέως Ἀπόλλωνος Χρύσου θυγατέρα Χρυσή-
ιδα οὐκ ἀπέδωκεν δεομένῳ λυτρώσασθαι τῷ πατρί. Διόπερ λοιμὸς κατέσχευε τοὺς Ἕλλη-
νας ἐπ' ἐννέα ἡμέρας μηνίσαντος τοῦ θεοῦ, ἕως Ἀχιλλεὺς ἐπέγνω τὴν αἰτίαν. Κάλχαντος
μαντευσαμένου καὶ Ἀγαμέμνων μὲν πρότερον ἐπὶ τῇ μαντεῖᾳ λοιδορησάμενος Κάλχαντι
τὴν μὲν Χρυσήιδα ἀπέδωκε τῷ πατρί, τὴν δὲ θυσίαν τῷ θεῷ. Τὴν δὲ Ἀχιλλεὺς ἀφεί-
λατο Βρισηίδα. Καὶ Ἀχιλλεὺς μὲν τῆς μητρὸς ἐδεήθη Θέτιδος, ὅπως αὐτῷ βοηθήσῃ.
Ἡ δὲ παρεκάλεσε τὸν Δία ἐξ Αἰθιοπίας ἤκοντα ἐλαττώσαι τοὺς Ἕλληνας ἐν τῇ μαχῇ.
Ἦρα δὲ ἔπειτ' οὕτω διηνέχθη πρὸς αὐτόν. Καὶ νῦν ἐγένετο γέλωτα παρὰ τὴν τῶν θεῶν
εὐωχείαν παρασχόντος Ἡφαίστου. Περιέχει δὲ ἡ ῥαφωδία ἡμέρας κα'.

(Az első ének cselekményének 21 napra való beosztása Aristarchosra, a híres Homéros-magyarázóra megy vissza; egy másik magyarázó, Zénodotos 20 napot vett fel.)

Μῆνιν	ὀργήν	ἡτίμησεν	ἄτιμον ἐποίησε
θεά	Μοῦσα	ἄρητῆρα	ιερέα
οὐλομένην	ὀλεθρίαν	λυσόμενος	λυτρωσόμενος
ἢ μὴρί'	ἤτις πολλά	ἀπερείσια	ἄπειρα, πολλά
ἔθηκεν	ἐποίησεν	ἄποινα	λύτρα
ἰφθίμους	ἰσχυροφύχους	στέμματα	τὰ ἱκετήρια
αὐτοὺς δέ	τὰ δὲ σώματα αὐτῶν	ἐκηβόλου	μακροβόλου
ἐλώρια	ἐλκύσματα, σπαράγματα	σκήπτρω	βασιλικῇ ῥάβδῳ
οἰωνοῖσι	τοῖς σαρκωφάγοις ὀρνέοις	ἐλίσσετο	παρεκάλει
ἐρίσαντε	φιλονικήσαντες	κοσμήτορε	ἡγεμόνες
ξυνέηκε	ξυνέβαλε	Ὀλύμπια	τὸν Ὀλυμπον κατ-
χολωθείς	ὀργισθείς	δῶματ'	οἰκοῦντες θεοί·
νοῦσον	νόσον	ἔχοντες	Ὀλυμπος δὲ ἐστὶν θεῶν
ὄρσε	ἐφώρμησε		ἐν Μακεδονίᾳ οἰκητήριον
ὀλέκοντο	ἀπώλλυντο	ἐκπέρσαι	ἐκπορθῆσαι
οὔνεκα	διότι	ἄζόμενοι	σεβόμενοι

(MORAVCSIK GYULA)

PLATÓN *Allam* CÍMŰ MŰVÉBEN a társadalmi igazságosság, az általa elképzelt tökéletes államforma jellegzetességeit elemzi. A dialógus főhőse, Sókratész arra a következtetésre jut, hogy bizonyos költők bizonyos műveit, köztük Homéros néhány botrányosnak ítélt versét nem szabad az ifjak kezébe adni. Homéros nem áthat az istenek erkölcssten tetteiről beszámolni. A költők olvasásának veszélye azonban nemcsak ebben rejlik. Platón filozófiai rendszere szerint a költők az utánzás folytán létrejött, bennünket körülvevő világot költeményeikben még egyszer lemásolják. Az áttételes mimesis révén teljesen eltávolodunk a valóban létező ideák világától. Az igazságot ábrázoló költészet lehetetlenségét mutatja, hogy a költő hősei szavait is utánozza. Az előadásmód megválasztása során az *Allam* „őreinek” óvakodni kell a túlzott utánzástól.

[᾽Αδείμαντος] Καὶ τοῦτο, ἥ δ' ὅς, ἔτι δέομαι σαφέστερον μαθεῖν. [Σωκράτης] Γελοῖος, ἦν δ' ἐγώ, ἔοικα διδάσκαλος εἶναι καὶ ἀσαφής· ὥσπερ οὖν οἱ ἀδύνατοι λέγειν, οὐ κατὰ ὄλον ἀλλ' ἀπολαβῶν μέρος τι πειράσομαι σοι ἐν τούτῳ δηλῶσαι ὃ βούλομαι. καὶ μοι εἰπέ· ἐπίστασαι τῆς Ἰλιάδος τὰ πρῶτα, ἐν οἷς ὁ ποιητής φησι τὸν μὲν Χρῦσιν δέισθαι τοῦ Ἀγαμέμνονος ἀπολῦσαι τὴν θυγατέρα, τὸν δὲ χαλεπαίνειν, τὸν δέ, ἐπειδὴ οὐκ ἐτύγχανεν, κατεύχεσθαι τῶν Ἀχαιῶν πρὸς τὸν θεόν; [Α.] Ἐγώ γε. [Σ.] Οἶσθ' οὖν ὅτι μέχρι μὲν τούτων τῶν ἐπῶν «καὶ ἐλίσσετο πάντας Ἀχαιοῦς, Ἀτρεΐδαν δὲ μάλιστα δύω, κοσμήτορε λαῶν» λέγει τε αὐτὸς ὁ ποιητής καὶ οὐδὲ ἐπιχειρεῖ ἡμῶν τὴν διάνοιαν ἄλλοσε τρέπειν ὡς ἄλλος τις ὁ λέγων ἢ αὐτός· τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ὥσπερ αὐτὸς ὢν ὁ Χρῦσις λέγει καὶ πειρᾶται ἡμᾶς ὅτι μάλιστα ποιῆσαι μὴ Ὅμηρον δοκεῖν εἶναι τὸν λέγοντα ἀλλὰ τὸν ἱερέα, πρεσβύτερον ὄντα. καὶ τὴν ἄλλην δὴ πᾶσαν σχεδὸν τι οὕτω πεποιήται διήγησιν περὶ τε τῶν ἐν Ἰλίῳ καὶ περὶ τῶν ἐν Ἰθάκῃ καὶ ὅλῃ Ὀδυσσεΐα παθημάτων. [Α.] Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. [Σ.] Οὐκοῦν διήγησις μὲν ἐστίν καὶ ὅταν τὰς ῥήσεις ἐκάστοτε λέγῃ καὶ ὅταν τὰ μεταξὺ τῶν ῥήσεων; [Α.] Πῶς γὰρ οὐ; [Σ.] Ἀλλ' ὅταν γέ τινα λέγῃ ῥῆσιν ὡς τις ἄλλος ὢν, ἄρ' οὐ τότε ὁμοιοῦν αὐτὸν φήσομεν ὅτι μάλιστα τὴν αὐτοῦ λέξιν ἐκάστῳ ὃν ἂν προείπῃ ὡς ἐροῦντα; [Α.] Φήσομεν· τί γάρ; [Σ.] Οὐκοῦν τό γε ὁμοιοῦν ἑαυτὸν ἄλλῳ ἢ κατὰ φωνὴν ἢ κατὰ σχῆμα μιμῆσθαι ἐστὶν ἐκείνῳ ὃ ἂν τις ὁμοιοῖ; [Α.] Τί μήν; [Σ.] Ἐν δὴ τῷ τοιούτῳ, ὡς ἔοικεν, οὗτός τε καὶ οἱ ἄλλοι ποιηταὶ διὰ μιμῆσεως τὴν διήγησιν ποιοῦνται. [Α.] Πάνυ μὲν οὖν. [Σ.] Εἰ δέ γε μηδ' αὖτε ἑαυτὸν ἀποκρύπτειτο ὁ ποιητής, πᾶσα ἂν αὐτῷ ἄνευ μιμῆσεως ἢ ποίησις τε καὶ διήγησις γεγонуῖα εἴη. ἵνα δὲ μὴ εἴπῃς ὅτι οὐκ αὖ μανθάνεις, ὅπως ἂν τοῦτο γένοιτο ἐγὼ φράσω. εἰ γὰρ Ὅμηρος εἰπὼν ὅτι ἦλθεν ὁ Χρῦσις τῆς τε θυγατρὸς λύτρα φέρων καὶ ἰκέτης τῶν Ἀχαιῶν, μάλιστα δὲ τῶν βασιλέων, μετὰ τοῦτο μὴ ὡς Χρῦσις γενόμενος ἔλεγεν ἀλλ' ἔτι ὡς Ὅμηρος, οἶσθ' ὅτι οὐκ ἂν μίμησις ἦν ἀλλὰ ἀπλὴ διήγησις. εἶχε δ' ἂν ὧδε πως – φράσω δὲ ἄνευ μέτρου· οὐ γάρ εἰμι ποιητικὸς – Ἐλθὼν ὁ ἱερεὺς ἠϋχετο ἐκείνοις μὲν τοὺς θεοὺς δοῦναι ἐλόντας τὴν Τροίαν αὐτοὺς σωθῆναι, τὴν δὲ θυγατέρα οἱ λῦσαι δεξαμένους ἅποινα καὶ τὸν θεὸν αἰδεσθέντας. ταῦτα δὲ εἰπόντος αὐτοῦ οἱ μὲν ἄλλοι ἐσέβοντο καὶ συνήνουν, ὁ δὲ Ἀγαμέμνων ἡγρίαιεν ἐντελλόμενος νῦν τε ἀπιέναι καὶ αὖθις μὴ ἐλθεῖν, μὴ αὐτῷ τό τε σκῆπτρον καὶ τὰ τοῦ θεοῦ στέμματα οὐκ ἐπαρκέσοι· πρὶν δὲ λυθῆναι αὐτοῦ τὴν θυγατέρα, ἐν Ἀργεὶ ἔφη γηράσειν μετὰ οὐ· ἀπιέναι δ' ἐκέλευεν καὶ μὴ ἐρεθίζειν, ἵνα σῶς οἴκαδε ἔλθοι. ὁ δὲ πρεσβύτερος ἀκούσας ἔδεισέν τε καὶ ἀπῆει σιγῇ, ἀποχωρήσας δὲ ἐκ τοῦ στρατοπέδου πολλὰ τῷ Ἀπόλλωνι ἠϋχετο, τάς τε ἐπωνυμίας τοῦ θεοῦ ἀνακαλῶν καὶ ὑπομιμνήσκων καὶ ἀπαιτῶν, εἴ τι πώποτε ἦ ἐν νῶν οἰκοδομήσεσιν ἢ ἐν ἱερῶν θυσίαις κεχαρισμένον δωρήσαιτο· ὢν δὴ χάριν κατηύχετο τεῖσαι τοὺς Ἀχαιοὺς τὰ ἃ δάκρυα τοῖς ἐκείνου βέλεσιν. οὕτως, ἦν δ' ἐγώ, ὧ ἐταίρε, ἄνευ μιμῆσεως ἀπλὴ διήγησις γίγνεται. [Α.] Μανθάνω, ἔφη.

Az epikus nyelvhasználat néhány jellegzetes sajátossága Homérosnál az attikai nyelvjáráshoz képest

(Az alanti, a feldolgozást segítő megjegyzések nem feltétlenül nyelvtörténeti magyarázatok.)

1. Apokopé, a szó rövid véghangzójának elhagyása mássalhangzóval kezdődő szó előtt. Különösen praepositíók és praeverbiumok esetében.
2. A *krasis* Homérosnál ritka. Előfordul a névelő, vonatkozó névmás, valamint *καί* és az ezt követő magánhangzóval kezdődő szó között.
3. A tövek hangzóinak kiegészítéseképpen elsősorban metrikai okokból a magánhangzók közül hol megelőző, hol követő betoldásként leggyakrabban *ε*, illetve *α*, *ο*, *ι*, *η*, *ω* magánhangzók jelennek meg. Ezek a szétvont alakok. Az *εια* és *ειος* végű főnevekben, illetve melléknevekben az *ε* gyakran *η*-vá nyúlik. Számos *εω*-végű ige imperfecta actiójában az *ε* *ει*-be nyúlik meg.
4. *ο* helyett nyújtott *ου* áll különösen *λ*, *ν*, *ρ*, valamint *σ* előtt.
5. Mellékalakokban előfordul, hogy a kettős mássalhangzó közül az egyik kiesik.
6. A szó belsejében, rövid hangzó után, bizonyos mássalhangzók, főleg a folyékonyak és a *σ*, *π*, *τ* megkettőződnek.
7. Az attikaiban álló kettős *ττ* helyett gyakran áll *σσ*.
8. Az *α* tövű főnévragozásban a pl. dat. -*αις* helyett rendre -*ησι* áll, illetve a pl. gen. -*ων* helyett -*εων* / -*αων*.
9. Az *α* tövű főnévragozásban előfordulnak a vocativusszal alakilag megegyező nominativusok (aiolismus).
10. Az *α* purum helyett gyakorta *η* áll.
11. Az attikaiban néhány névszónak -*ηος*, -*αος* végződéséből metathesis quantitatis útján -*εως* lett (attikai névszóragozás).
12. Az omikron tövű névszóragozásban a pl. dat.-ban -*οις* helyett -*οισι* áll.
13. Az *α* tövű declinációban a sg. gen. végződése az összevonás előtti -*αο*, valamint összevonva *ω*, vagy metathesis-szel *εω*. Utóbbinál mindig synizésis lép fel. Az omikron tövűek sg. gen.-a -*οιο* is lehet.
14. Az *α* és *ο* tövű névszóragozás attikaiban összevont alakjai összevonás nélkül képeztetnek. Ahol van összevonás, ott az ismert szabályok érvényesülnek, kivéve, hogy *εο*-ból és *εου*-ból általában *ευ* lesz.
15. Az ún. hangvesztő főnevek (*θυγάτηρ*, stb.) *ε*-ja mindenütt meg-, vagy elmaradhat.
16. A *ναῦς*, illetve a *πόλις* ragozása metathesis, illetve a tövégi *i* kiesése előtti állapotot mutat.
17. Az *ευ*-végű tövek *ε*-ja helyett metathesis előtti, eredeti *η* áll, a tulajdonneveknél *ε*-os mellékalakok is előfordulnak.
18. Az -*ες*, és -*υ* tövű fő- és melléknevek összevonás előtti állapotot mutatnak.
19. A mássalhangzós főnévragozásban pl. dat.-ban a *σι* mellett *εσι(ν)* végződés is előfordul.
20. A praepositíók eredeti határozói jelentése abban is jelentkezik, hogy a vonzatukban álló névszóktól és a hozzájuk tartozó ígéktől közbetoldott szavak által gyakran el vannak választva. Ez a jelenség a *tmésis*.

21. Az attikaiban határozott névelő (a régi grammatikus hagyomány szerint a szövegben hangsúlyt kaphat) Homérosnál hol mutatónévmási (ideértendő a személyes névmás harmadik személye is), hol vonatkozónévmási jelentésben használatos.
22. A pronomén relativum alakjaiban sg. és pl. nom. kivételével az attikaitól eltérően a függő esetekben kezdő τ jelenhet meg.
23. A coniunctivus sg. 1. személyben a személyrag gyakran -μι, a sg. 2. személyben -σθα, a sg. 3. személyben -σι.
24. A pl. 3. sekunder személyrag -σαν helyett gyakran áll *-nt >-ν megelőző rövid hangzóval, tehát *-ēnt, -ānt >-εν, -αν lehet.
25. A medio-passivum személyragjai a sg. 2. személyben az intervokális s kiesése után a kötőhangzóval gyakran összevonatlanok maradnak.
26. A medio-passivum pl.1. személyragja -μεθα helyett a versmérték miatt -μεσθα is lehet.
27. A perf. pl. 3. passivi alakjai attikai képzésével ellentétben a mássalhangzók közötti sonans η α-vá alakulhat ται és το végződés előtt minden ige passzív pr. és praet. pf. pl. 3. személyeiben. Ugyanez a jelenség figyelhető meg a mediális optativus pl. 3. személyű alakjaiban.
28. A coniunctivus képzése során a kötőhangzó gyakran nem nyúlik meg.
29. Az augmentum temporale és syllabicum különféle okok miatt gyakran elmarad.
30. Az augmentum syllabicum után nemcsak a kezdő ρ, hanem egyéb mássalhangzók is megkettőződnek.
31. Gyakorító értelmet ad az igéknek a -σθ- képző, amely a rendes kötőhangzókkal járul a töhöz, ebben az esetben az augmentum mindig elmarad.
32. A participiumok és a valódi magánhangzón végződő tövek az imperfecta actióban, valamint a futurumi alakok szinte kivétel nélkül mellőzik az attikaiban egyébként jellemző magánhangzó-összevonásokat. Hasonló jelenséget figyelhetünk meg a létige bizonyos alakjaiban.
33. Az aktív infinitivus képzője -εν, -ναι mellett gyakran -(έ)μεν, -(έ)μεναι.
34. A folyékonyhangú ige-tövek esetében előfordul, hogy a σ képző megjelenik.
35. A gyenge aoristos gyakran az erős aoristos kötőhangjait (ε, ο) kapja (aoristus mixtus).
36. Az aktív, a mediális, valamint a passzív aoristost Homéros gyakran reduplikált többszörös képezi, s a reduplikált alak augmentumot is kaphat.
37. Egyes magánhangzós tövekben a σ képző a futurumban elmarad.
38. Az indicativus futuruma, valamint a hozzá jelentésben közel álló coniunctivus gyakran áll ᾗν-nal, χέν-nel, vagy anélkül eventualitást, azaz egyfajta valószínűséget kifejezve.

Jegyzetek

A jegyzet összeállítása során követett szempontok:

1. A kiemelt homérosi alaktól kötőjellel elválasztva, álló betűvel szedtük az olyan alakot, amely a számmal jelölt epikus sajátosság elhagyása után az attikai prózában a megadott formában előfordul. Ha az Ílias szövegéből kiemelt alak nem jellemző az attikai prózára, akkor az ep. (epikus alak) rövidítés előzi meg a kötőjelet. Az epikus nyelvhasználat sajátos, számmal jelölt jellegzetességei alapján néhol ezeket az alakokat is átírtuk, hogy alkalmat teremtsünk a homérosi alaktan további gyakorlására. Előfordul azonban, hogy a fordítás megkönnyítésére ilyen esetekben csupán az értelmileg megfelelő attikai alakot tüntettük fel, vagyis az általunk megadott attikai alak a számmal jelölt epikus sajátosságok alapján nem magyarázható.
2. Ha a kiemelt alak/ok után vesszővel elválasztva csupán egy szám áll, akkor valamely jellegzetes mondattani jelenségre hívjuk fel a figyelmet.
3. Dőlt betűvel, a scholiasta pontos feltüntetése nélkül szerepelnek azok a görög nyelvű magyarázatok, amelyeket a Homéros-scholionokból emeltünk át egyes epikus alakok vagy gondolatok megvilágítására. Az összes epikus alak ilyen jellegű átírására újkori scholion-szerzőkként nem vállalkoztunk, így értelemszerűen csak az ókori hagyományban értelmezett verseket írhattuk körül. A scholionok magyarázataival természetesen nem minden esetben értünk egyet, de megítélésünk szerint a gördülékeny attikai prózában írt értelmezések sok tanulsággal szolgálnak. A dőlt betűvel szedett magyarázatok után szereplő rövidítések antik lexikonokra utalnak: Hes. (Hesychios), S. (Suda).

Minta egy vers jegyzetére:

	A verseket elkülönítő kettős függőleges vonal
50	A magyarázott sorra vonatkozó versszám
οὐρῆας	kiemelt homérosi alak
ep.	Lásd a fenti 1. pontot
οὐρέας	átírt „attikai” alak
17.	az epikus nyelv sajátosságaira (155. o.) utaló szám/ok
οὐρῆες λέγονται	vesszővel elkülönítve a scholionok vonatkozó magyarázatai
	soron belül az egyes magyarázott alakokat (függőleges vonal) különíti el
...	a scholionok szövegéből történő kihagyást jelzik

Ἰλιάδος ἄλφα Ὀμήρου ῥαψωδίας·

ἄλφα· λιτάς Χρύσου, λοιμὸν στρατοῦ,

ἔχθος ἀνάκτων

Μῆνιν ἄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
 οὐλομένην, ἣ μυρὶ Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε,
 πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαφεν
 ἡρώων, αὐτοὺς δὲ ἐλώρια τεῦχε κύνεσσιν
 5 οἰωνοῖσι τε πᾶσι, Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή,
 ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
 Ἀτρεΐδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς.

1 **Μῆνιν ἄειδε**, ζητοῦσι, διὰ τί ἀπὸ τῆς μήνιδος οὕτω δυσφήμου ὀνόματος ἤρξατο ... ἵνα ... προσεκτικωτέρους τοὺς ἀκροατὰς ἐπὶ τοῦ μεγέθους ποιήσῃ καὶ προσέτιση φέρειν γενναίως ἡμᾶς τὰ πάθη, μέλλων πολέμους ἀπαγγέλλειν. ... καὶ γὰρ προσεκτικούς ἡμᾶς ἡ τῶν ἀτυχημάτων διήγησις ἐργάζεται, καὶ ὡς ἄριστος ἱατρός πρῶτον ἀναστέλλων τὰ νοσήματα τῆς ψυχῆς ὕστερον τὴν ἴασιν ἐπάγει. Ἑλληνικὸν δὲ τὸ πρὸς τέλει τὰς ἡδονὰς ἐπάγειν ... ζητεῖται, διὰ τί Ἀχιλλέως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀριστεύοντος οὐκ Ἀχιλλεῖαν ὡς Ὀδύσειαν ἐπέγραψε τὸ σῶματιον. φαμέν δ' ὅτι ἐκεῖ μὲν, ἅτε μόνως ἐφ' ἐνὸς ἥρωος τοῦ λόγου πλακέντος, καλῶς καὶ τοῦνομα τέθεται, ἐνταῦθα δέ, εἰ καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων Ἀχιλλεύς ἠρίστευεν, ἀλλὰ γε καὶ οἱ λοιποὶ ἀριστεύοντες φαίνονται· οὐ γὰρ μόνον τοῦτον οἶος ἦν δηλῶσαι βούλεται, ἀλλὰ σχεδὸν ἅπαντας, ὅπου γε καὶ ἐξίσοι τινὰς αὐτῶ. ἔκ τινος οὖν ὀνομάσαι μὴ ἔχων αὐτό, ἀπὸ τῆς πόλεως ὀνομάζει καὶ τὸ αὐτοῦ καλῶς ὑποφαίνει ὄνομα. | **μῆνις**, ὀργή, θυμός, χόλος, κότος ... ὁ ποιητὴς ὡς συνωνύμοις ὀνόμασιν ἐπὶ Ἀχιλλέως χρῆται. | **ἄειδε** ep.-ἔδε 3., ἄδειν ποιεῖ ... ἔθος τοῦτο ποιητικόν, ὁ πάντες μικροῦ δεῖ ἐφωλάξαντο, καλεῖν τὰς Μοῦσας ἦτοι τὸ θεῖον ὡς ἐπικουρήσων αὐτοῖς. καὶ ἐν Ὀδυσσεῖα γὰρ φησιν «ἄνδρα μοι ἔννεπε Μοῦσα». | **Πηληϊάδεω** ep.-Πηλεΐδου 13. | **Ἀχιλῆος**-Ἀχιλλέως 5./17., διὰ τὸ μέτρον ἐν λ γράφει· καὶ γὰρ τὸ Κόμανδρος ἀντὶ τοῦ Σκάμανδρος γράφεσθαι. || 2 **οὐλομένην** ep.-ὀλομένην 4., ὀλέσασαν ἢ τὴν ὀλεθρίαν. | **ἄλγεα**-ἄλγη 18. || 3 **ἰφθίμους ψυχὰς**, κίνησιν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἔχει τὸ προσίμιον, εἰ μέλλει διηγείσθαι θανάτους πολλῶν ἰφθίμων ἡρώων. Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος γράφει «κεφαλὰς». | **Ἄϊδι** ep.-Ἀϊδη, οὖν ἔβλαψε πρὸ τοῦ ὅρου παραπέμψασα Ἀϊδη, τουτέστι πρὸ τοῦ πρέποντος ἀνθρώποις θανάτου. || 4 **αὐτούς**, ἦτοι περὶ τοῦ σώματος. | **ἐλώρια**, δασύνεται ... παρὰ τὸ ἔλω ἔλωρ ἐγίνετο, ὡς παρὰ τὸ πέλω πέλωρ ... δυσμενεῖς φασι τοὺς ἀκρωμένους ἀπεργάζεται, τοὺς Ἑλλήνας βλασφημεῖσθαι ποιῶν ὅτι τὰ σώματα οὐκ ἐκῆδυσαν ἀνελόμενοι. ἀλλ' οὐδὲ δι' ἀμέλειαν περιεῖδον ἀτάφους, ἀλλὰ καιρὸν τοῦ κηδεύειν οὐκ ἔχοντες. τεκμήριον δέ· ἐν μὲν τῇ πρώτῃ μάχῃ, ἐν ἣ Τρώων ἐκράτουν, θάπτουσι τοὺς πεσόντας, τῇ δὲ μετ' αὐτὴν ἡττώμενοι, διὰ τὴν Διὸς βούλησιν, ἐπαυλιζομένων ταῖς ναυσὶ τῶν βαρβάρων, οὐκέτι περὶ τοῦ θάψαι τοὺς τεθνεώτας, ἀλλὰ περὶ τῆς σφῶν αὐτῶν σωτηρίας φροντίζουσιν. | **τεῦχε**-ἔτευχε 29. | **κύνεσσιν**-κυσίν 19. || 5 **οἰωνοῖσι**-οἰωνοῖς 12. | **ἐτελείετο**-ἐτελεῖτο 3./32. | **Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή**, / **ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα**, Ἀρίσταρχος συνάπτει, ἵνα μὴ προοῦσά τις φαίνεται βουλή καθ' Ἑλλήνων, ἀλλ' ἀφ' οὗ χρόνου ἐγένετο ἡ μῆνις, ἵνα μὴ τὰ παρὰ τοῖς νεωτέροις πλάσματα δεξώμεθα. || 6 **διαστήτην**-διεστήτην 29., διέστησαν, ἡ δὲ τῶν δυϊκῶν κατάχρησις Ἀττική. || 7 **δῖος**, ὁ ἔνδοξος ἀπὸ τῆς Διὸς ὑπεροχῆς. ||

- Τίς τ' ἄρ σφωε θεῶν ἔριδι ξυνέηκε μάχεσθαι;
 10 Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὃ γὰρ βασιλῆϊ χολωθεὶς
 νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὥρσε κακὴν, ὀλέκοντο δὲ λαοί,
 οὔνεκα τὸν Χρύσην ἠτίμασεν ἄρητῆρα
 Ἀτρεΐδης· ὃ γὰρ ἦλθε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
 λυσόμενός τε θύγατρα φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα,
 15 στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἐκηβόλου Ἀπόλλωνος
 χρυσέῳ ἀνὰ σκήπτρῳ, καὶ λίσσετο πάντας Ἀχαιοῦς,
 Ἀτρεΐδα δὲ μάλιστα δύω, κοσμήτορε λαῶν·
 Ἀτρεΐδαι τε καὶ ἄλλοι εὐκνήμιδες Ἀχαιοί,
 ὑμῖν μὲν θεοὶ δοῖεν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
 ἐκπέρσαι Πριάμοιο πόλιν, εὖ δ' οἴκαδ' ἰκέσθαι·
 20 παῖδα δ' ἐμοὶ λύσαιτε φίλην, τὰ δ' ἄποινα δέχεσθαι,
 ἀζόμενοι Διὸς υἱὸν ἐκηβόλον Ἀπόλλωνα.
 Ἔνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοί
 αἰδεῖσθαι θ' ἱερῇα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα·

8 ἄρ-ἄρα 1., ἐπὶ τὸ διηγηματικὸν μετῴων οὐχ ὑποβάλλει τὰς διηγήσεις αὐτομάτως, ἵνα μὴ δοκῇ τοῖς ἀκούουσι προσκορὴς εἶναι, ἀλλὰ διὰ πεύσεως καὶ ἀποκρίσεως τὴν πραγματείαν πεποιήται, τὸν τῶν ἀκροατῶν νοῦν ἀναρτῶν καὶ ὑψῶν αὐτοὺς πρότερον τῇ πεύσει, εἴτα τὴν ἀπόκρισιν ἐπάγων. ἐν δὲ τῇ εἰσβολῇ τὸν λόγον ἀναρτήσας φιλοτέχνως διηγείται τὴν μῆνιν. τοιοῦτος δὲ ἐστὶ, κεφαλαιώδεις τινὰς ἐκδιδοὺς περιοχὰς καὶ ἐξ ἀναστροφῆς κατὰ μέρος διηγούμενος. | σφωῆ ep.-αὐτώ, σημαίνει τὸ αὐτοῦς. | τὸ δὲ «ἔριδι» ἀντὶ τοῦ μετὰ ἐριδος, ὡς μεθ' ὅπλων. | ξυνέηκε-ξυνῆκε 3. || 9 ὁ-οὔτος 21. | βασιλῆϊ-βασιλεῖ 17. || 10 νοῦσον-νόσον 4. | ὀλέκοντο ep.-ὠλέκοντο 29. | λαοί-λεῶ 11., καίτοι τοῦ λαός περιλημματικοῦ ὄντος πρὸς πλείονα ἔμφασιν τῷ πληθυντικῷ ἐχρήσατο. || 11 ἠτίμασεν, κατὰ συλλογισμὸν δὲ ἡ διήγησις· εἰ γὰρ θεοφιλεῖ τις ἀνδρὶ προσκορούων τοιαῦτα πάσχει, πόσω μᾶλλον εἰ θεῶ; καὶ εἰ βασιλεὺς οὕτω κολάζεται, τί ἄρα πείσεται ἰδιώτης; | ἀρητῆρα, ἱερέα Hes. || 12 ὁ-οὔτος 21. | νῆας-ναὺς 16. || 13 θύγατρα-θυγατέρα 15. | ἀπερείσι' ἄποινα, ἄπειρα δῶρα. S., ταῦτα καὶ ἐσθῆς καὶ χαλκὸς ἦν, δι' οἰκετῶν προσῆγε. || 14 στέμματ' ἔχων, ἵνα, εἰ μὲν θεοσεβής, τὰ στέμματα αἰδεσθῇ, εἰ δὲ φιλοχρήματος, τὰ δῶρα δέξηται. | ἐκηβόλου, τοῦ ἔκαθεν ἐπιτυγχάνοντος· πλείστοι ἔκαθεν βάλλουσιν, ἀλλ' οὐ τυγχάνουσι τοῦ σκοποῦ. || 15 χρυσέῳ-χρυσῷ 14. | λίσσετο-ἐλίσσετο 29. || 16 λαῶν-λεῶν 11. || 17 εὐκνήμιδες, ἡ εὐοπλοὶ ἀπὸ μέρους τῶν ὅπλων ἤγουν τῶν κνημίδων. || 18 θεοὶ δοῖεν, θεραπευτικὴ ἡ τοιαύτη ἔντευξις, τὸ ὑπερεύχεσθαι χειρώσασθαι τοὺς ἐχθροὺς καὶ τὸ εὐθεῖαν καὶ εὐάγωγον δοθῆναι ὁδόν. οἰκεία δὲ ἐστὶν ἡ ἱκετεία τῷ ἱερεῖ. ἄπασαν οὖν αὐτῶν ἐπιθυμίαν πληρωθῆναι ἐπεύχεται, τὴν παῖδα πρὸ ὀφθαλμῶν βλέπων αἰχμάλωτον. καλῶς δὲ οὐκ ἀπὸ τῶν λύτρων ἥρξατο, ἵνα μὴ μᾶλλον αὐτοὺς ἀπηνεστέρους ποιήσῃ. ἡ ἀνάγκη δὲ αὐτὸν ποιεῖ καὶ τοῖς οἰκείοις ἐπαρᾶσθαι. ἡ εἰκότως τοὺς Τρῶας ἐπαρᾶται, ἐπεὶ οὔτοι καὶ αὐτῷ καὶ πᾶσι τοῖς ἀστυγεῖσιν αἵτιοι κακῶν γεγόνασιν. ἰστέον δὲ ὡς εἰς Θήβας ἦκουσα ἡ Χρυσῆς πρὸς Ἰφινόην τὴν Ἡετίωνος μὲν ἀδελφὴν, Ἀκτορος δὲ θυγατέρα, θύουσιν Ἀρτέμιδι, ἦλω ὑπὸ Ἀχιλλεύως. | Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες, οὐκ ἐν οὐρανῷ μόνον, καὶ ἐπὶ γῆς τοὺς θεοὺς φησὶν οἰκεῖν, ἵνα μὴ καταφρονῶσιν αὐτῶν ὡς μακρὰν ὄντων. || 19 Πριάμοιο-Πριάμου 13. | ἰκέσθαι, μέσος ἀόριστος δευτέρως. || 20 φίλην, ἐλεεινὴ δὲ ἡ προσθήκη τοῦ «φίλην»· δηλοῖ γὰρ τὴν μόνην. || 22 ἐπευφήμησαν Ἀχαιοί, δεισίδαιμον γὰρ τὸ πλῆθος καὶ μισοπόνηρον. || 23 ἱερῇα-ἱερέα 17. | δέχθαι ep.-δέξασθαι, ὡς τιμῶντες μὲν οὔτοι ἱερέα λέγοντες ὡς χρὴ τὸν ἰκέτην μετ' αἰδοῦς δέχεσθαι. ||

- 25 ἄλλ' οὐκ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ἦνδανε θυμῷ,
 ἄλλὰ κακῶς ἀφίει, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλεν·
 μή σε γέρον κοίλῃσιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κιχέω
 ἢ νῦν δῆθ' ὀνύοντ' ἢ ὕστερον αὖτις ἰόντα,
 μή νύ τοι οὐ χραίσμη σκῆπτρον καὶ στέμμα θεοῖο·
 30 τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω· πρὶν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν
 ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ ἐν Ἄργεϊ τηλόθι πάτρης
 ἴστον ἐποιχομένην καὶ ἐμὸν λέχος ἀντιάουσιν·
 ἄλλ' ἴθι μή μ' ἐρέθιζε σαώτερος ὥς κε νέηαι.
 Ὡς ἔφατ', ἔδδαισεν δ' ὁ γέρον καὶ ἐπειθετο μύθῳ·
 35 βῆ δ' ἀκέων παρὰ θίνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης·
 πολλὰ δ' ἔπειτ' ἀπάνευθε κιῶν ἡρᾶθ' ὁ γεραίος
 Ἀπόλλωνι ἄνακτι, τὸν ἡύκομος τέκε Λητώ·
 κλυθὶ μευ ἄργυρότοξ', ὃς Χρῦσῃν ἀμφιβέβηκας
 Κίλλαν τε ζαθέην Τενέδοιο τε Ἴφι ἀνάσσεις,
 40 Σμινθεὺ εἴ ποτέ τοι χαρίεντ' ἐπὶ νηὸν ἔρεφα,
 ἢ εἰ δὴ ποτέ τοι κατὰ πύονα μηρί' ἔκηα
 ταύρων ἢ δ' αἰγῶν, τὸ δέ μοι κρήνην ἐέλδωρ·

24 Ἀτρεΐδῃ, Ζηνόδοτος γράφει· «ἄλλ' οὐκ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονος». ὁ δὲ ποιητὴς δοτικὴν ἀντιγενικῆς παραλαμβάνει. || 25 κρατερὸν ep.-καρτερόν, ἀντὶ τοῦ ἀπηνῆ. | ἐπὶ ... ἔτελλεν ep.-ἐπέτελλεν 20. || 26 κοίλῃσιν-κοίλαις 8. | νηυσὶ-ναυσί 16. | κιχέω ep.-κίχω 3., καταλάβω. S. || 27 αὖτις ep.-αὖθις. || 28 τοί ep.-σοί. | θεοῖο-θεοῦ 13. | μή ... οὐ χραίσμη, ἀναιρεῖ τὴν ἐλπίδα, καὶ ἔστι· μήποτε καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς οὐκ ἀνεξόχως τῆς σῆς ἀναιδείας περιόφεται σε. || 29 τὴν-τῆνδε/αὐτήν 21. | μίν ep.-αὐτήν. | γῆρας ἔπεισιν, οὐ τοῦτο δὲ λέγει, ὅτι γηράσασαν αὐτήν τότε ἀποδώσει, ἀλλ' ὅτι πρότερον γηράσει ἢ ἐκείνῳ ἀποδοθήσεται. || 30 ἐνὶ ep.-ἐν. | τηλόθι, καὶ τηλόσε· πόρρω, μακράν. S. | πάτρης-πάτρας 10. || 31 ἀντιάουσιν-ἀντιώσαν 32. | λέχος, ἐφύβριστος δὲ ἢ παρὰ πολεμίους μίξις. ὅτι δὲ ἐφ' ὕβρις φησὶν αὐτῇ χρησθαι, δηλοῖ διὰ τοῦ ἐκφωνήσαι τὸ «ἴστον ἐποιχομένην» καὶ τοῦτω τῷ λόγῳ συμπεριλαβεῖν τὸ λέχος. || 32 σαώτερος-σώτερος 14. | κέ ep.-ἄν 38. | νέηαι-νέη 25., πορευθῆς, ἐπανελθῆς. S. || 33 ἔφατο, ἔφη. | ἔδδαισεν ep.-ἔδαισεν. | ἐπειθετο, ἀντὶ τοῦ οὐκ ἀντέπρασε ... διδάσκει δὲ ὁ ποιητὴς εἶκιν ταῖς ὑπερβολαῖς. οἰκειῶς δὲ τὸν ἡτιμασμένον καὶ φοβούμενον γέροντα καλεῖ καὶ οὐχ ἱερέα, πλεόν οἰκτιζόμενος. || 34 βῆ-ἔβη 29. | ἀκέων παρὰ θίνα, οὐκ οἰμῶξας διὰ τὸν καιρὸν. | πολυφλοίσβοιο-πολυφλοίσβου 13. | θαλάσσης-θαλάττης 7. || 35 ἀπάνευθεν, μακρόθεν, ἄποθεν, προσωτέρω. S. || 36 τόν-ὄν 21. | τέκε-ἔτεκε 29. || 37 κλυθὶ-ἄκουσον. | μεῦ-ἐμοῦ 14. | ἄργυρότοξε, διὰ τὴν χρεῖαν τῶν βελῶν τοῦτό φησιν, ἔοικε δὲ μηδὲν διαφέρεισθαι περὶ τὸν ἄργυρον καὶ τὸν χρυσόν. | ἀμφιβέβηκας, κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῶν τετραπόδων, ὑπερμαχεῖς. || 38 ζαθέην-ζαθέαν 10., ἄγαν θείαν, θαυμαστήν Hes., Κίλλος ἡνίοχος Πέλοπος περὶ Λέσβου ἀποθανών. ἀθυμοῦντι δὲ αὐτῷ παρέστη, κελεύων Κίλλαίῳ Ἀπόλλωνι θῆναι διὰ τὸν αἰφνίδιον θάνατον, καὶ νικήσειν· ὅθεν καὶ τῆς ὀνομασίας ἔτυχεν ἡ πόλις. | Τενέδιοιο-Τενέδου 13. | Ἴφι, ἐσχημάτισται οὐτως· ἴς ἰνός ἰνόφι, ὥς χαλκὸς χαλκοῦ «χαλκόφι», καὶ κατὰ συγχοπὴν τῆς «νο» συλλαβῆς Ἴφι. || 39 Σμινθεὺ, ἐπίθετον Ἀπόλλωνος. | τοί ep.-σοί. | ἐπὶ ... ἔρεφα-ἐπέρεφα 20., ἐστέφετο γὰρ κισσῷ. | νηόν-νεών 11. || 40 τοί ep.-σοί. | κατὰ ... ἔκηα ep.-κατέκαυσα 20. || 41 ταύρων ἢ δ' αἰγῶν, θυσίαις ταύρων καὶ αἰγῶν ἥδεται ὁ Ἀπόλλων· ὕλη γὰρ τοῖς τόξοις τὰ κέρατα αὐτῶν. | κρήνην ep.-κρήνον 3. | ἐέλδωρ-ἐλδωρ 3. ||

- τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσιν.
 Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων,
 βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρῆνων χωόμενος κῆρ,
 45 τόξ' ὥμοισιν ἔχων ἀμφηρεφέα τε φαρέτρην·
 ἔκλαγξαν δ' ἄρ' οἷστοι ἐπ' ὤμων χωομένοιοι,
 αὐτοῦ κινηθέντος· ὃ δ' ἦϊε νυκτὶ ἐοικώς.
 ἔζετ' ἔπειτ' ἀπάνευθε νεῶν, μετὰ δ' ἰὸν ἔηκε·
 δεινὴ δὲ κλαγγὴ γένετ' ἀργυρέοιο βιοῖο·
 50 οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπῶχετο καὶ κύνας ἀργούς,
 αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτοῖσι βέλος ἔχεπευκὲς ἐφίεις
 βάλλε· αἰεὶ δὲ πυραὶ νεκύων καίοντο θαμειαί.
 Ἐννῆμαρ μὲν ἀνὰ στρατὸν ὥχετο κῆλα θεοῖο,
 τῇ δεκάτῃ δ' ἀγορῇδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς·
 55 τῷ γὰρ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη·
 κήδετο γὰρ Δαναῶν, ὅτι ῥα θνήσκοντας ὄρατο.
 οἷ δ' ἐπεὶ οὖν ἤγερθεν ὁμηγερέες τε γένοντο,
 τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·

42 **Δαναοί**, Ἑλληνες οὕτως. Βῆλος ὠνόμασεν. ἱστορεῖ Ἀπολλόδωρος ... πῶς Ἑλλησιν ἐπαρᾶται τοῖς ἐπευφημήσασι δοθῆναι αὐτῷ τὴν θυγατέρα καὶ μὴ μᾶλλον Ἀγαμέμνονι. φα-
 μὲν οὖν ὅτι, εἰ ἀπέθανεν Ἀγαμέμνων, ἀνεκζήτητος ἂν ἔμεινεν ἡ αἰτία τοῦ λοιμοῦ. ἡ πλεόντων
 ἐπὶ τὴν πατρίδα τῶν Ἑλλήνων ἀναπόδοτος ἔμεινεν ἡ Χρυσήϊς· ἡ ὅτι αὐτοὶ Θήβας πορθήσαν-
 τες ἐξέδοντο αὐτὴν Ἀγαμέμνονι· καὶ ὅτι συμπεριλαμβάνεται καὶ αὐτὸς τοῖς Δαναοῖς· καὶ ὅτι
 ὡς βάρβαρος ὁ Χρυσῆς πᾶσιν Ἑλλησιν ἐχθρὸς ἐστίν. | **σοῖσι-σοῖς** 12. | **βέλεσιν-βέλεσιν**
 19., μικρῷ λόγῳ μεγάλη αἰτεῖ· ἀνταποδοῖεν τοῖς βέλεσί σου ταῦτα τὰ δάκρυα, ὃ ἐστὶ τοξεύων
 εἰσπραξάσιο αὐτοὺς ἅπερ ἐγὼ ἐξέχεα δάκρυα. || 43 **ἔφατο**, ἔφη. | **τοῦ-αὐτοῦ** 21. || 44
βῆ-ἔβη 29. | **Οὐλύμποιο-Ολύμπου** 4./13. | **καρῆνων**, ὅτι ὄρος ὁ Ὀλύμπος· τὰ γὰρ
 κάρηνα ἐπὶ ὄρους. | **χωόμενος-χόμενος** 32. | **κῆρ**, παρὰ τὴν καῦσιν. τὸ δὲ ἔμφυτον θερμόν
 εἶναι τὴν ψυχὴν. || 45 **ὥμοισιν-ὥμοις** 12. | **ἀμφηρεφέα** ep.-ἀμφηρεφῆ 18., ἀμφοτέρωθεν
 ὠροφωμένῃ, ἐκ τοῦ ἐρέφω. | **φαρέτρην-φαρέτραν** 10. || 46 **χωομένοιοι-χωμένου** 13./32.
 || 47 **ὁ-αὐτοῦ** 21. | **ἦϊε** ep.-ῥῖει. | **νυκτὶ ἐοικώς**, τὰ φοβερά νυκτὶ εἰκάζει. || 48 **με-**
τά ... **ἔηκεν-μεθῆκεν** 3./20. | **ἰόν**, τοὺς δὲ οἷστοὺς διὰ τὸ βλαπτικὸν ἰοὺς ἐκάλεσεν. || 49
γένετο-ἐγένετο 29. | **ἀργυρέοιο βιοῖο** ep.-ἀργυροῦ βιοῦ 13. || 50 **οὐρῆας** ep.-οὐρέας
 17., οὐρῆες λέγονται διὰ τὸ ἄγονον, ὡς οὖρια ᾧ καλοῦμεν. εὐπαθῆ δὲ τὰ ζῶα ταῦτα καὶ
 εὐάλωτα ὑπὸ νόσων· σύμμικτος γὰρ οὖσα ἡ φύσις αὐτῶν καὶ ἐκ διαφερόντων τοῖς εἶδεσιν, οὐ
 μεγάλης εἰς τὸ φθεῖρῃσθαι δεῖται ἀνάγκης, οὐδὲ ἀντέχει μέχρι πολλοῦ βλαπτομένη. οἱ δὲ κύ-
 νες καθαροῦ δέονται τοῦ ἀέρος ὀξυτέρᾳ τῇ ὀσφρῇσει χρώμενοι. | **ἀργούς**, ἀκουστέον τοὺς
 λευκοὺς, ὅτι ἀσθενέστερά ἐστι ταῦτα τὰ σώματα τῶν ἐναντίως ἐχόντων, ἀραιότερα ὄντα καὶ εὐ-
 παθέστερα. || 51 **αὐτοῖσι-αὐτοῖς** 12., αὐτοῖς τοῖς Ἑλλησι. | **ἔχεπευκὲς**, ἔχον πικρίαν·
 ἀπὸ τῆς πύκνης ἐστὶ πικρόν. || 52 **βάλλε-ἔβαλλε** 29., ἀντὶ τοῦ ἐφόνευεν. | **αἰεὶ** ep.-ἀεὶ. |
καίοντο-ἐκαίοντο 29. | **θαμειαί**, πυκιναί. || 53 **ἐννῆμαρ**, ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας. | **κῆλα**,
 νῦν τὰ βέλῃ· ὅτε δὲ καὶ σημεία. | **θεοῖο-θεοῦ** 13. || 54 **ἀγορῇδε** ep.-ἀγοράνδε 10. | **κα-**
λέσσατο-ἐκαλέσσατο 6./29. | **λαόν-λεών** 11. || 55 **τῷ-τούτῳ** 21. | **ἐπὶ** ... **θῆκε-ἐπέθηκε**
 20./29. | **λευκώλενος**, λευκόπηχυς. ἀπὸ μέρους, ὅλη λευκὴ καὶ καλὴ. «ὠλέναι» γὰρ οἱ
 πῆχεις. Hes. | **Ἥρη-Ἥρα** 10. || 56 **κήδετο-ἐκήδετο** 29. | **ῥά** ep.-ἄρα. | **ὄρατο**
 ep.-ἑώρατο 29., Ζηνόδοτος «ὀρήτο» γράφει. ἀγνοεῖ δὲ ὅτι Δωρικὸν γίνεται. || 57 **οἷ-οὔτοι**
 21. | **ἤγερθεν-ἠγέρθησαν** 24. | **ὁμηγερέες** ep.-ὁμηγερεῖς 18. | **γένοντο-ἐγένοντο** 29. ||
 58 **τοῖσι-αὐτοῖς** 12./21. ||

- Ἀτρείδῃ νῦν ἄμμε παλιμπλαγχθέντας ὁτῶ
 60 ἄψ ἀπονοστήσειν, εἴ κεν θάνατόν γε φύγοιμεν,
 εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾶ καὶ λοιμὸς Ἀχαιοῦς·
 ἀλλ' ἄγε δὴ τινα μάντιν ἐρείομεν ἢ ἱερῆα
 ἢ καὶ ὄνειροπόλον, καὶ γάρ τ' ὄναρ ἐκ Διὸς ἐστίν,
 ὅς κ' εἴποι ὅ τι τόσσον ἐχώσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
 65 εἴ τ' ἄρ' ὅ γ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται ἥδ' ἐκατόμβης,
 αἶ κέν πως ἄρνῶν κνίσσης αἰγῶν τε τελείων
 βούλεται ἀντιάσας ἡμῖν ἀπὸ λοιγὸν ἀμῦναι.
 Ἦτοι ὃ γ' ὥς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
 Κάλχας Θεστοριδῆς οἰωνοπόλων ὄχ' ἄριστος,
 70 ὃς ἤδη τά τ' ἐόντα τά τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἐόντα,
 καὶ νήεσσ' ἠγήσατ' Ἀχαιῶν Ἰλιον εἴσω
 ἦν διὰ μαντοσύνην, τήν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων·
 ὃ σφιν εὐφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 ὦ Ἀχιλεῦ κέλεαί με Διὶ φίλε μυθήσασθαι
 75 μῆνιν Ἀπόλλωνος ἐκατηβελέταο ἄνακτος·
 τοὶ γὰρ ἐγὼν ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μοι ὄμοσον
 ἣ μὲν μοι πρόφρων ἔπαισιν καὶ χερσὶν ἀρήξιν·
 ἣ γὰρ ὅτομαι ἄνδρα χολωσέμεν, ὃς μέγα πάντων
 Ἀργείων κρατεεὶ καὶ οἱ πείθονται Ἀχαιοί·

59 ἄμμε ep.-ἡμᾶς. | παλιμπλαγχθέντας, ὅφ' ἐν Ἀρίσταρχος τὸ «παλιμπλαγχθέντας», τὸ πάλιν δὲ σημαίνει τὸ εἰς τοῦπίσω, ἥτοι μάντιν ἀπράκτους ὑποστρέφοντας, μονονουχὶ πλάνην, οὐκ εἰσβολὴν ποιησαμένους. || 60 εἴ κεν ... φύγοιμεν ep.-εἰ ... φύγοιμεν. || 61 εἰ δὴ, ἀντὶ τοῦ καὶ γάρ. | δαμᾶ ep.-δαμήσει 37. || 62 ἐρείομεν ep.-ἐρώμεν 3./28. | ἱερῆα-ιερέα 17., ὃ δὲ Πορφύριος τρία ἀποδέχεται, μάντιν λέγων τὸν διὰ οἰωνῶν ἢ σημείων ἢ τεράτων μαντευόμενον, ἱερέα δὲ τὸν διὰ θυσιῶν, ὄνειροπόλον δὲ τὸν ὄνειροκρίτην. || 64 κ' εἴποι ep.-ἂν εἴποι. || 65 ὅ-αὐτός 21. | εὐχολῆς, ὥσπερ παρὰ τὸ παύσω παυσωλή καὶ ἔλπω ἐλπωρή, οὕτω παρὰ τὸ εὐχῶ εὐχολή. | ἐκατόμβης, ἀπὸ τοῦ ἐκατόν καὶ τοῦ βοῦς. || 66 αἶ κέν ep.-ἔάν. || 67 βούλεται-βούληται 28. | ἀπό ... ἀμῦναι-ἀπαμῦναι 20. || 68 ὅ-οὗτος 21. | κατ' ... ἔζετο-ἐκαθέζετο 20./29. ὅτι Ζηνόδοτος γράφει «ἐκαθέζετο» δὲ ἐλληνίζει τὸν Ὅμηρον. ὥσπερ γὰρ οὐδὲ λέγει ἐκατέβαινε, οὕτως οὐδὲ ἐκαθέζετο. | τοῖσι-αὐτοῖς 12./21. || 69 ὄχα, ἐξόχως. ἀπὸ τοῦ ἐξέχω, ἔξοχος, τὸ ἐξοχόν, τὰ ἐξοχα, ἐπίρρημα ἐξοχα, ἀποβολῇ τῆς ἐξ προθέσεως ὄχα. ἀποβάλλεται γὰρ πολλάκις ἡ πρόθεσις· ὥς ἐπὶ τοῦ καταίγης, αἰγίς. || 70 ἐόντα-ὄντα 32. | ἐσσόμενα-ἐσόμενα 6. || 71 νήεσσι-ναυσί 16./19., ἀντὶ τοῦ νεῶν, ... Κάλχας ἠγήσατο τοῖς Ἑλλήσι καὶ οὐχὶ Τήλεφος, ὥς τινες νεώτεροι, ... τὸ εἴσω ἀντὶ τοῦ εἰς. || 72 ἦν ... μαντοσύνην ep.-μαντοσύνην αὐτοῦ. | τήν-ἦν 21. | οἶ ep.-αὐτῶ. | πόρε ep.-ἔπορε 29. || 73 ὅ-αὐτός 21. | σφιν ep.-αὐτοῖς. | εὐφρονέων, πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως ἀβελτερίαν. | μετέειπεν ep.-μετεῖπεν 3. || 74 Ἀχιλεῦ-Ἀχιλλεῦ 5. | κέλεαι-κέλη 25., καὶ τῶ βασιλεῖ ἀπολογεῖται ὡς ἀναγκαζόμενος ὑπὸ Ἀχιλλέως, καὶ τῶ πλήθει. || 75 ἐκατηβελέταο ep.-ἐκατηβελέτου 13. || 76 τοί ep.-σοί. | ἐρέω-ἐρῶ 32. | σύνθεο-συνθεῖ 25. | ὄμοσον-ὄμοσον 6., οὐκ ἀπιστῶν τῶ Ἀχιλλεῖ προβάλλει τὸν ὄρκον, ἀλλ' ἵνα ἔχῃ πρόφασιν πρὸς τὸν βασιλέα· ὁ συνεὶς Ἀχιλλεὺς οὐκ ἀγανακτεῖ ἐξαιτούμενος, ἀλλ' ἐτοιμῶς ὁμνυσιν. || 77 ἣ μὲν μοι, ἀντὶ τοῦ ἡμῖν. ἔστι δὲ ἐπίρρημα ὀρικόν. || 78 χολωσέμεν-χολώσειν 33. || 79 κρατεεὶ-κρατεῖ 32. | οἶ ep.-αὐτῶ. ||

- 80 κρείσσων γὰρ βασιλεὺς ὅτε χῶσεται ἀνδρὶ χέρηϊ·
εἷ περ γάρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέφη,
ἀλλὰ τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὄφρα τελέσῃ,
ἐν στήθεσιν ἐοῖσι· σὺ δὲ φράσαι εἷ με σωώσεις.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
85 θαρσήςσας μάλα εἰπὲ θεοπρόπιον ὃ τι οἶσθα·
οὐ μὰ γὰρ Ἀπόλλωνα Διὶ φίλον, ᾧ τε σὺ Κάλχαν
εὐχόμενος Δαναοῖσι θεοπροπίας ἀναφαίνεις,
οὗ τις ἐμεῦ ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο
σοὶ κοίλης παρὰ νηυσὶ βαρείας χεῖρας ἐποίσει
90 συμπάντων Δαναῶν, οὐδ' ἦν Ἀγαμέμνονα εἵπης,
ὃς νῦν πολλὸν ἄριστος Ἀχαιῶν εὐχεται εἶναι.
Καὶ τότε δὴ θάρσῃσε καὶ ἠϋδαε μάντις ἀμύμων·
οὐτ' ἄρ' ὃ γ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται οὐδ' ἐκατόμβης,
ἀλλ' ἔνεκ' ἀρητῆρος ὃν ἠτίμησ' Ἀγαμέμνων,
95 οὐδ' ἀπέλυσε θυγάτρᾳ καὶ οὐκ ἀπεδέξατ' ἄποινα,
τοῦνεκ' ἄρ' ἄλγε' ἔδωκεν ἐκηβόλος ἧδ' ἔτι δώσει·
οὐδ' ὃ γε πρὶν Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγὸν ἀπώσσει
πρὶν γ' ἀπὸ πατρὶ φίλῳ δόμεναι ἐλικώπιδα κούρην
ἀπριάτην ἀνάποινον, ἄγειν θ' ἱερὴν ἐκατόμβην
100 ἐς Χρύσην· τότε κέν μιν ἱλασσάμενοι πεπύθοιμεν.
Ἦτοι ὃ γ' ὧς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
ἦρως Ἀτρεΐδης εὐρὺν κρείων Ἀγαμέμνων
ἄχινύμενος· μένεος δὲ μέγα φρένες ἀμφιμέλαιναι
πίμπλαντ', ὅσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι εἵκτην·

80 κρείσσων-κρείττων 7. | χῶσεται-χώσεται 28. | χέρηϊ, χείρωνι, ἤττονι, ἢ ἥσσονι. Hes. || 82 ὄφρα, ὅπως, ἢ μέχρι, ἢ ἕως, ἢ ἵνα. S. | τελέσῃ-τελέση 6., πιθανῶς τὴν εἰς τὸ μετέπειτα σωτηρίαν αἰτεῖ· εἰκὸς γὰρ ἦν τὸ μὲν παρόν, αἰδεσθέντα τὸ πλήθος, παριδεῖν αὐτόν, εἰς δὲ τὸ μετέπειτα τιμαυρήσασθαι. || 83 στήθεσιν ἐοῖσι ep.-στήθεσι αὐτοῦ 12./19. | σωώσεις ep.-σώσεις. || 84 τόν-αὐτόν 21. || 85 θαρσήςσας ep.-θαρρήσας. | εἰπέ, τρία εἰσὶ τὰ ἐν τῇ κοινῇ ἐλθέ, εὐρέ, εἰπέ. Ἀττικοὶ δὲ καὶ ... ὁξύνουσι τὸ ἰδέ καὶ λαβέ. | θεοπρόπιον, τὸ ἐκ θεοῦ μάντευμα, ἢ προφῆτευμα. S. || 87 Δαναοῖσι-Δαναοῖς 12. || 88 ἐμεῦ-ἐμοῦ 14. | δερκομένοιο ep.-δερκομένου 13., δέρκειν· βλέπειν. S. || 89 κοίλης-κοίλαις 8. | νηυσὶ-ναυσὶ 16. | βαρείας, τὰς ὀπλῶν βεβαρημένας. || 91 πολλόν ep.-πολύ. || 92 θάρσῃσε ep.-ἐθάρρῃσε 29. | ἠϋδαε-ἠῦδα 32. | ἀμύμων, ἄφογος, ἄμειμπος. S. || 93 ὃ-αὐτός 21. || 95 θυγάτρᾳ-θυγατέρα 15. || 96 τοῦνεκα-τούτου ἔνεκα 21. | ἄλγεα-ἄλγη 18. || 97 ὃ-αὐτός 21. | Δαναοῖσιν-Δαναοῖς 12. | ἀεικέα-ἀεικῇ 18., ὀλεθρον ἀπεικικότα ... τοῦτο δὲ ἐστὶν ἀπεχθῆ. || 98 ἀπὸ ... δόμεναι-ἀποδοῦναι 20./33. | ἐλικώπιδα, τὴν μελανόφθαλμον, ὡς Καλλίμαχος. | κούρην-κόρην 4. || 99 ἀπριάτην, ἄνευ πράσεως Hes. | ἱερὴν-ἱεράν 10. || 100 ἐς ep.-εἰς. | κέν ep.-ἄν. | μὴν ep.-αὐτόν. | ἱλασσάμενοι-ἱλασάμενοι 6. | πεπύθοιμεν ep.-πέισαιμεν 36., εἰώθε δὲ τοὺς δευτέρους ἀορίστους ἀναδιπλασιάζειν. || 101 ὃ-οὗτος 21. | κατὰ ... ἔζετο-ἐκαθέζετο 20./29. | τοῖσι-αὐτοῖς 12./21. || 103 μένεος-μένους 18. || 104 πίμπλαντο-ἐπίμπλαντο 29., ἢ ἀμφὶ πρὸς τὸ πίμπλαντο, ἀπὸ τῆς τῶν ὑδάτων μεταφορᾶς, ὡς γὰρ ἐκ κεράμου ὑπερεξεχείτο ὁ θυμός. | ὅσσε, παρὰ τὸ ὅπτω ὅσσω, ... ἐκ δὲ τοῦ ὅσσω γίνετα ὄνομα ὅσσος, τὸ δυϊκὸν ὅσσω. | οἱ ep.-αὐτῶ. | λαμπετάωντι-λαμπετῶντι 32. ||

- 105 Κάλχαντα πρῶτιστα κάκ' ὁσόμενος προσέειπεν·
μάντι κακῶν οὐ πῶ ποτέ μοι τὸ κρήγυον εἶπας·
αἰεὶ τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι,
ἐσθλὸν δ' οὔτε τί πω εἶπας ἔπος οὔτε τέλεσσας·
καὶ νῦν ἐν Δαναοῖσι θεοπροπέων ἀγορεύεις
110 ὥς δὴ τοῦδ' ἔνεκά σφιν ἐκηβόλος ἄλγεα τεύχει,
οὔνεκ' ἐγὼ κούρης Χρυσηΐδος ἀγλά' ἄποινα
οὐκ ἔθελον δέξασθαι, ἐπεὶ πολὺ βούλομαι αὐτὴν
οἴκοι ἔχειν· καὶ γάρ ῥα Κλυταιμνήστρης προβέβουλα
κουριδίδης ἀλόχου, ἐπεὶ οὐ ἔθέν ἐστι χερσίων,
115 οὐ δέμας οὐδὲ φυὴν, οὔτ' ἄρ φρένας οὔτε τι ἔργα.
ἀλλὰ καὶ ὥς ἐθέλω δόμεναι πάλιν εἰ τό γ' ἄμεινον·
βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόν ἐμμεναι ἢ ἀπολέσθαι·
αὐτὰρ ἐμοὶ γέρας αὐτίχ' ἐτοιμάσας ὄφρα μὴ οἶος
Ἄργείων ἀγέραςτος ἔω, ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε·
120 λεύσσετε γὰρ τὸ γε πάντες ὃ μοι γέρας ἔρχεται ἄλλη.
Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα ποδάρκης διος Ἀχιλλεύς·
Ἀτρεΐδῃ κύδιστε φιλοκτεανώτατε πάντων,
πῶς γάρ τοι δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί;
οὐδέ τί που ἴδμεν ξυνήϊα κείμενα πολλὰ·

105 **κάκ' ὁσόμενος**, παρατηρητέον ὅτι, ὅταν ἐκ τινὸς ἐπάγειν λόγους μέλλῃ τινὰς ὁ ποιητής, προσημαίνει οἷος ἔσται ὁ λόγος· οἷον εἰπόντος «τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη» (148). | **προσέειπεν** ep.-προσεῖπεν 3. || 106 **μάντι κακῶν**, εἰ γὰρ καὶ ἀληθείς αἱ τῶν φαύλων προγνώσεις, οὐδὲν ἤττον οἱ δυστυχοῦντες τοὺς προειρηκότας μισοῦσιν ὥς αἰτίους. | **τό**-(τοιοῦτο), ὁ 21. | **κρήγυον**, ἀληθές, ἀγαθόν, καλογήρυον. γῆρυς γὰρ ἡ φωνή. S., ἀπαξ εἴρηται τὸ «κρήγυον», καὶ οὐκ ἔστιν ἀληθές, ἀλλ' ἀγαθόν· ἀντιδιαστέλλει γοῦν ἐπὶ τὸ «αἰεὶ τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα» (107). || 107 **αἰεὶ** ep.-αἰεὶ. | **τοί** ep.-σοί. | **τά**-ταῦτα ᾧ 21. || 108 **τέλεσσας**-ἐτέλεσας 6./29., καὶ ἔστιν ἐμφοτικὸν τὸ «οὔτε» δις λεγόμενον. ... Κάλχας ὁ μάντις ἐξεφώνησε μὴ δύνασθαι εἰς Ἴλιον ἄλλως ἐκπλεῦσαι αὐτούς, εἰ μὴ Ἀγαμέμνων Ἰφιγένειαν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ σφαγιάσῃ Ἀρτέμιδι, διὰ τὸ φονεῦσαι αὐτὸν τὴν ἱερὰν αἵγα. || 109 **Δαναοῖσι**-Δαναοῖς 12. | **θεοπροπέων** ep.-θεοπροπῶν 32. || 110 **σφίν** ep.-αὐτοῖς. | **ἄλγεα**-ἄλγη 18. || 111 **κούρης**-κόρης 4. || 113 **ῥά** ep.-ἄρα. | **Κλυταιμνήστρης**-Κλυταιμνήστρας 10., ἐξαίρει τὸν πόθον, ὅπως μεγίστην δοκῇ κατατίθεσθαι τοῖς Ἀχαιοῖς χάριν (δημαγωγικιώτατος γὰρ ἐστίν). ἢ ὅτι περισπούδαστος τοῖς ἐπ' ἀλλοδαπῆς ὁ τῶν γυναικῶν πόθος· ἀπάγων δὲ τοὺς Ἑλλήνας τοῦ τοιοῦτου πόθου ἐπαινεῖ τὴν αἰχμαλώτον. || 114 **κουριδίδης** ep.-κουριδίας 10., ἐκ παρθενίας γαμετῆς. Hes. | **ἔθέν** ep.-αὐτῆς. | **χερσίων** ep.-χείρων. || 115 **ἄρ**-ἄρα 1. | **οὐ δέμας**, δέμας ὁ ποιητής - σῶμα αἰσχύνομαι ... μονοστίχῳ πᾶσαν ἀρετὴν γυναικὸς περιέλαβεν. καὶ ἀλλαγῇ ... || 116 **δόμεναι**-δοῦναι 33. | **τό**-τοῦτο 21. || 117 **λαόν**-λεών 11. | **σόν** ep.-σῶν. | **ἐμμεναι**-εἶναι 33., ὁ δὲ λόγος τοιοῦτος· θέλω, φησὶν, ἐγὼ τὸν ὄχλον μᾶλλον σῶζεσθαι καὶ αὐτὸς ἀπολέσθαι. || 118 **ὄφρα**, ἵνα. | **οἶος**, μόνος. || 119 **ἔω**-ὥ 32., ἱκανὸν μὲν ἦν αὐτῷ καὶ τῶν ἀριστέων μόνον εἶπεν. ἀλλὰ διὰ τοῦτο πάντων ἔφη, ἵνα τὴν εἰς αὐτὸν ἀτιμίαν αὐξήσῃ. || 120 **τό**-τοῦτο 21. | **ὅ**-ὅτι 21. | **ἔρχεται ἄλλη**, ἔστιν ἄλλοσε, ὥσπερ τὸ «πάντη» (384). || 121 **τόν**-αὐτόν 21. | **ποδάρκης**, ὡκὺς τοῖς ποσίν, ἢ ἀρχεῖν δυνάμενος. Hes. || 122 **φιλοκτεανώτατε**, οὐ γὰρ γέρωσ Ἀγαμέμνων, κέρδους ἀντιποιεῖται. || 123 **τοί** ep.-σοί. || 124 **ἴδμεν** ep.-ἴσμεν. | **ξυνήϊα**, ξυνὸν δὲ ξυνεῖον ὡς κοινὸν κοινεῖον· καὶ διαιρέσει Ἰωνικῇ ξυνήϊον. ||

- 125 ἄλλὰ τὰ μὲν πολίων ἐξεπράθομεν, τὰ δέδασται,
 λαοὺς δ' οὐκ ἐπέοικε παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν.
 ἄλλὰ σὺ μὲν νῦν τῇνδε θεῶ πρόες· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
 τριπλῇ τετραπλῇ τ' ἀποτείσομεν, αἶ κέ ποθι Ζεὺς
 δῶσι πόλιν Τροίην εὐτείχεον ἐξαλαπάξαι.
- 130 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων·
 μὴ δ' οὕτως ἀγαθὸς περ ἔων θεοείκελ' Ἀχιλλεῦ
 κλέπτε νόω, ἐπεὶ οὐ παρελεύσεαι οὐδέ με πείσεις.
 ἣ ἐθέλεις ὄφρ' αὐτὸς ἔχης γέρας, αὐτὰρ ἔμ' αὐτως
 ἦσθαι δευόμενον, κέλεαι δέ με τῇνδ' ἀποδοῦναι;
- 135 ἄλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάλθυμοι Ἀχαιοὶ
 ἄρσαντες κατὰ θυμὸν ὅπως ἀντάξιον ἔσται·
 εἰ δέ κε μὴ δώωσιν ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι
 ἣ τεὸν ἢ Αἴαντος ἰὼν γέρας, ἣ Ὀδυσῆος
 ἄξω ἐλών· ὃ δέ κεν κεχολώσεται ὃν κεν ἴκωμαι.
- 140 ἄλλ' ἦτοι μὲν ταῦτα μεταφρασόμεσθα καὶ αὖτις,
 νῦν δ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἄλα διᾶν,
 ἐν δ' ἐρέτας ἐπιτηδὲς ἀγείρομεν, ἐς δ' ἐκατόμβην
 θείομεν, ἂν δ' αὐτὴν Χρυσηΐδα καλλιπάρηον
 βήσομεν· εἰς δέ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουληφόρος ἔστω,
- 145 ἣ Αἶας ἣ Ἴδομενεὺς ἣ δῖος Ὀδυσσεὺς

125 τὰ-ἄ 21. | πολίων ep.-πόλειων 16. | ἐξεπράθομεν, ἐξεπορθήσαμεν. Hes. | τὰ-ταῦτα 21. | δέδασται, μεμέρισται. S. || 126 λαοὺς-λεώς 11. | παλίλλογα, οὐ δίκαιόν ἐστι εἰς τὸ αὐτὸ συναγαγεῖν τοὺς Ἑλλήνας τὰ ἅπαξ φθάσαντα αὐτοῖς διαμερισθῆναι χρήματα. παρὰ τὸ λέγω, ὅθεν καὶ τὸ συλλέγω. || 127 θεῶ πρόες, πρὸς τὸ ἀναγκαῖον τῆς ἀποδόσεως οὐκ πατρὶ πρόες οὐδ' Ἀχαιοῖς, ἀλλὰ τῶ θεῶ. || 128 τριπλῇ, ἀντὶ τοῦ τριπλῶς. | αἶ κέ ποθι, ἐάν ποτε. S. || 129 δῶσι-δῶ 23., Ζωῖλος δὲ ὁ Ἀμφιπολίτης καὶ Χρυσίππος ὁ Στωϊκὸς σολοικίζειν οἴονται τὸν ποιητὴν, ἀντὶ ἐνικοῦ πληθυντικῶ χρησάμενον ῥήματι· τὸ γὰρ δῶσι φασὶ πληθυντικόν. ἀγνοοῦσι δέ· ἔστι γὰρ τὸ δῶ ἐνικὸν ἐκτεταμένον, ὡς τὸ λέγῃ λέγῃσι, φέρῃ φέρῃσι. | Τροίην-Τροίαν 10., ἐξαλαπάξαι, ἐκπορθῆσαι. Hes. || 130 τόν-αὐτόν 21. || 131 ἀγαθὸς περ, ἀντειρωνεύεται πρὸς τὸ «κῦδιστε» (122). ὁ δὲ «πέρ» ἐναντιωματικός ἐστιν. | ἐών-ών 32. || 132 κλέπτε νόω-νῶ 14., παραλογίζομαι. S. | παρελεύσεαι-παρελεύση 25., ἀπὸ τῶν δρομέων. || 133 ὄφρα, ἵνα., ἀθετοῦνται, εὐτελεῖς τῇ συνθέσει καὶ τῇ διανοίᾳ, καὶ μὴ ἀρμόζοντες Ἀγαμέμνονι. || 134 κέλεαι-κέλη 25. || 136 ἄρσαντες, Ἀρίσταρχος δασύνει· ἔνθεν γὰρ φησι γαγονέναι καὶ τὸ ἄρμα. ὁ δὲ Ἡρωδιανὸς φιλοῖ, λέγων ἀπὸ τοῦ ἄρω, οὗ ὁ μέλλων Αἰολικῶς ἄρσω. || 137 εἰ δέ κε ep.-ἐάν δέ. | δώωσι-δῶσι 3. | κέν ... ἔλωμαι 38. || 138 τεόν ep.-σόν. | Ὀδυσῆος-Ὀδυσσεὺς 5./17. || 139 ὁ-αὐτός 21. | κέν κεχολώσεται-χολώσεται 28./36./38., δοκεῖ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἀπολογεῖσθαι. | κέν ἴκωμαι 38. || 140 μεταφρασόμεσθα-μεταφρασόμεθα 26. | αὖτις ep.-αὖθις. || 141 νῆα-νέα 16. | ἐρύσσομεν-ἐρύσσωμεν 6./28. || 142 ἐν ... ἀγείρομεν-ἐναγείρωμεν 20./28. | ἐς ... θείομεν ep.-εἰσθῶμεν 20./28. || 143 ἂν ... βήσομεν-ἀναβήσωμεν 1./20./28. | καλλιπάρηον ep.-καλλιπάρειον 3., ἡ καλὰς παρειὰς ἔχουσα. S. || 144 ἀρχός, ναύαρχος. | βουληφόρος, ᾧ τὰ κοινὰ τῆς βουλῆς ἐπαναφέρεται. || 145 παραφυλακτέον δὲ ὅτι, ὅτε μὲν ἀτιμάσαι ἀπειλεῖ, προτίθῃσι τῶν ἀτιμαζομένων τὸν Ἀχιλλεῖα, «ἣ τεὸν ἢ Αἴαντος» (138), ὅτε δὲ ὑπὲρ Ἑλλήνων θῆσαι ἔδει ἀπελθόντα, τελευταῖον αὐτόν καταλέγει καὶ μετὰ ὕβρεως. ||

- ἤε σὺ Πηλεΐδῃ πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν,
 ὄφρ' ἤμιν ἐκάεργον ἰλάσσεαι ἱερὰ ῥέξας.
 Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς·
 ὦ μοι ἀναιδείην ἐπιειμένε κερδαλέοφρον
 150 πῶς τίς τοι πρόφρων ἔπεσιν πείθεται Ἀχαιῶν
 ἢ ὁδὸν ἐλθέμεναι ἢ ἀνδράσιν ἴφι μάχεσθαι;
 οὐ γὰρ ἐγὼ Τρώων ἔνεκ' ἤλυθον αἰχμητῶν
 δεῦρο μαχεσσόμενος, ἐπεὶ οὐ τί μοι αἵτιοί εἰσιν·
 οὐ γὰρ πῶποτ' ἐμάς βουῖς ἤλασαν οὐδὲ μὲν ἵππους,
 155 οὐδὲ ποτ' ἐν Φθίῃ ἐριβώλακι βωτιανείρῃ
 καρπὸν ἐδηλήσαντ', ἐπεὶ ἢ μάλα πολλὰ μεταξὺ
 οὖρεά τε σκιόνετα θάλασσά τε ἠχῆσσαν·
 ἀλλὰ σοὶ ὦ μέγ' ἀναιδὲς ἄμ' ἐσπόμεθ' ὄφρα σὺ χαίρης,
 τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάῳ σοὶ τε κυνῶπα
 160 πρὸς Τρώων· τῶν οὐ τι μετατρέπη οὐδ' ἀλεγίξεις·
 καὶ δὴ μοι γέρας αὐτὸς ἀφαιρήσεσθαι ἀπειλεῖς,
 ὦ ἔπι πολλ' ἐμόγησα, δόσαν δέ μοι υἷες Ἀχαιῶν.
 οὐ μὲν σοὶ ποτε ἴσον ἔχω γέρας ὀππότε' Ἀχαιοὶ
 Τρώων ἐκπέρσωσ' εὖ ναιόμενον πτολίεθρον·
 165 ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖον πολυδάϊκος πολέμοιο
 χεῖρες ἐμαὶ διέπουσ'· ἄτὰρ ἦν ποτε δασμὸς ἵκηται,
 σοὶ τὸ γέρας πολὺ μείζον, ἐγὼ δ' ὀλίγον τε φίλον τε

146 **ἤε** ep.-ἦ 3. | **ἐκπαγλότατε**, ὑβριστικὸν γὰρ τὸ ἐκπαγλον καὶ ἀεικές. || 147 **ὄφρα**, ἵνα. | **ἰλάσσεαι**-ἰλάσῃ 6./25./28. || 148 **τόν**-αὐτόν 21. || 149 **ἀναιδείην**-ἀναιδείαν 10. | **ἐπιειμένε**, προφανῆ τὴν ἀναιδείαν ἔχων ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς ἕξω καὶ πᾶσιν ὁρωμένης ἐσθῆτος. | **κερδαλέοφρον**, δολιόβουλος, σχολιὰ βουλευόμενος. S. || 150 **τοί** ep.-σοί., τοῦτο κατὰ ἀγανάκτησιν, ἥτοι ἐπιτίμησιν. || 151 **ἢ ὁδόν**, φασὶ μὲν τινες περὶ τοῦ πλοῦ λέγειν. ἐγὼ δὲ τὸν λόχον φημί, ἐπεὶ περ τὴν ὁδὸν λοχῶσι. | **ἐλθέμεναι**-ἐλθεῖν 33. || 152 **ἤλυθον** ep.-ἦλθον. | **αἰχμητῶν** ep.-αἰχμητῶν 8., ὁ ἔπαινος τῶν πολεμίων καὶ λυπεῖ Ἀγαμέμνονα καὶ Ἀχιλλεῖ δόξαν φέρει, ὡς ἐπὶ γενναίους στρατεύσαντι. || 153 **μαχεσσόμενος** ep.-μαχοῦμενος. | **οὐ τί μοι αἵτιοί εἰσιν**, ἅμα μὲν δηλοῖ ὅτι οὐκ πρόφασιν τῆς στρατιᾶς ἔχει (ἄλλως γὰρ ἂν προβάσῃς αἰτίας εὐλόγου ἐστράτευσεν, ἢ διὰ βουῖς ἐλαθείσας ἢ διὰ δηουμένην γῆν, οὐχὶ δ' ὡς οἱ Ἀτρεΐδαι διὰ πεπορνευκὸς γύναιον), ἅμα δὲ γε παρεμφαίνει ὡς βιασθεὶς πρὸς Ἴλιον ἔπλευσεν. || 155 **Φθίῃ** ep.-Φθίᾳ 10. | **ἐριβώλακι**, ἡ εὐγείας γῆ. S. | **βωτιανείρῃ** ep.-βωτιανείρᾳ 10., ἡ βόσκουσα τοὺς ἄνδρας. S. || 157 **οὖρεα**-ὄρη 4./18. | **θάλασσα**-θάλαττα 7. | **ἠχῆσσαν**, ἠχώδης, εὐηχος, θορυβώδης. Hes. || 158 **ὄφρα**, ἵνα. || 159 **τιμὴν ἀρνύμενοι**, Ζηνόδοτος γράφει «τιμὴν ἀρνύμενος», καὶ τὸν ἐξῆς ἠθέτηκεν. ἠ-γνόηκε δὲ ὅτι ἡ τιμὴ νῦν ἀντὶ τῆς τιμωρίας κεῖται· καὶ τὸ ἀρνύμενος οὐκ ἔστι λαμβάνων, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ εἰσπραττόμενος παρὰ Τρώων. | **Μενελάῳ**-Μενελέῳ 11. || 160 **τῶν**-ῶν 21. | **τῶν οὐ τι μετατρέπη**, τῶν ἀκολουθησάντων· ἢ τῶν προπεπονημένων· ἢ τῶν Τρώων, ὧν ἀμελήσας περὶ παλλακιδίου διαλέγῃ. || 162 **ὦ ἔπι** ep.-ἐφ' ὧ. | **δόσαν**-ἔδοσαν 29. | **υἷες** ep.-υἱοί. || 163 **ὀππότε**-ὀπότε 6. || 164 **Τρώων ἐκπέρσωσι**, φανερόν ἐκ τούτου, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἐπάνω (129), ὅτι περὶ τίνος τῶν περιχώρων ἐστὶ πόλεων ὁ λόγος. || 165 **πλεῖον** ep.-πλέον. | **πολυδάϊκος**, πολλὰς ὁρμὰς καὶ κινήσεις ἔχοντος τῶν μαχομένων. Hes. | **πολέμοιο**-πολέμου 13. || 167 **ὀλίγον τε φίλον τε**, φίλον διὰ τὸ ἐξ ἰδίων εἶναι κατωρθωμάτων· αὕτη γὰρ ἡ κτῆσις εὐφραίνει, ἡ δὲ ἐναντία ἐλέγχει. ||

- ἔρχομ' ἔχων ἐπὶ νῆας, ἐπεὶ κε κάμω πολεμίζων.
 νῦν δ' εἵμι Φθίηνδ', ἐπεὶ ἤ πολὺ φέρτερόν ἐστιν
 170 οἴκαδ' ἵμεν σὺν νηυσὶ κορωνίσιν, οὐδέ σ' οἴω
 ἐνθάδ' ἄτιμος ἔων ἄφενος καὶ πλουτοῖν ἀφύξειν.
 Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
 φεῦγε μάλ' εἴ τοι θυμὸς ἐπέσσυται, οὐδέ σ' ἔγωγε
 λίσσομαι εἶνεκ' ἐμείο μένειν· πάρ' ἐμοὶ γε καὶ ἄλλοι
 175 οἳ κέ με τιμήσουσι, μάλιστα δὲ μητίετα Ζεὺς.
 ἔχθιστος δέ μοι ἐσσι διοτρεφέων βασιλῆων·
 αἶε γάρ τοι ἔρις τε φίλη πόλεμοί τε μάχαι τε·
 εἰ μάλ' αὖ καρτερός ἐσσι, θεὸς που σοὶ τό γ' ἔδωκεν·
 οἴκαδ' ἰὼν σὺν νηυσὶ τε σῆς καὶ σοὶς ἐτάροισι
 180 Μυρμιδόνεσσιν ἄνασσε, σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἄλεγχίζω,
 οὐδ' ὄθομαι κοτέοντος· ἀπειλήσω δέ τοι ὦδε·
 ὥς ἔμ' ἀφαιρεῖται Χρυσήϊδα Φοῖβος Ἀπόλλων,
 τὴν μὲν ἐγὼ σὺν νηὶ τ' ἐμῇ καὶ ἐμοῖς ἐτάροισι

168 νῆας-ναῦς 16. | ἐπεὶ κε ep.-ἐπεάν, ἐπὴν κεκάμω, Ἀρίσταρχος γράφει «ἐπεὶ κε κάμω» ἵνα μὴ ἦ διπλασιασμός ἐν τῷ ῥήματι. καὶ οὕτως ἡ συνήθης ἀνάγνωσις. οὕτω δὲ καὶ Ἡρωδιανός, φάσκων ὅτι «τὸ ἐπὴν ἔχει τὸν ἄν, καὶ τίς χρεῖα ἐν δευτέρῳ αὐτὸν κεῖσθαι; οὐκ ἀγνοῶ δὲ ὅτι τινὲς ἐπὴν κε γράφουσι». || 169 Φθίηνδε ep.-εἰς Φθίαν 10. || 170 ἵμεν-ιέναι 33. | νηυσὶ-ναυσί 16. | κορωνίσιν, καμπυλόπρυμνος. Hes. || 171 ἔων-ῶν 32. | ἄφενος καὶ πλουτοῖν ἀφύξειν, πικρῶς φησι σκοπὸν συναγωγῆς χρημάτων αὐτῶ τὸν πόλεμον ἐξευρεῖν. || 172 τόν-αὐτόν 21. || 173 φεῦγε μάλ', τὴν ὑποχώρησιν φυγὴν ὀνομάζει κατασχύνων αὐτόν. | τοί ep.-σοί. | εἴ τοι θυμὸς ἐπέσσυται, εἰ λίαν ὥρμησαι ... θυμὸς, τοῦτο τὸ ὄνομα παρὰ τῷ ποιητῇ – ἐπίφρονι βουλῇ. || 174 εἶνεκα-ἐνεκα 3. | ἐμείο ep.-ἐμοῦ. | πάρ' ἐμοὶ-πάρεσιν ἐμοί. || 175 κέ με τιμήσουσιν 38. | μητίετα ep.-μητιέτης 9., ὡς καὶ τὸ «ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆς» (Hesiod. Th. 96), θαρσύνει δὲ τοὺς ἄλλους, παρατιθεῖς αὐτοῖς τὸν Δία ἀντὶ Ἀχιλλέως. τῇ δὲ πρὸς τὸν θεὸν κοινωνίᾳ οὐχ ὑπερέτας αὐτοὺς πεποίηκεν, εἰς δὲ τὴν ἰσθὲν εὐεργεσίαν ἐξῆρε τοὺς Ἕλληνας. || 176 ἐσσί ep.-εἰ. | διοτρεφέων ep.-διοτρεφῶν 18., ὑπὸ Διὸς τεθραμμένος. S. | βασιλῆων-βασιλέων 17. || 177 αἶε ep.-αἰ. | τοί ep.-σοί. | ἔρις τε φίλη, τὰ πλεονεκτήματα ὀνειδῇ μεθίστησιν, ὡς εἴ τις τὸν ἀνδρεῖον βίαιον καλεῖ καὶ τὸν σιωπηλὸν δόλιον. || 178 ἐσσί ep.-εἰ. | τό-τοῦτο 21. | θεὸς που σοὶ τό γ' ἔδωκεν, εὐτυχίαν, οὐκ ἀρετὴν ἰδίαν αὐτῷ μαρτυρεῖ. πιθανῶς δὲ ἐπὶ μὲν τοῦ Ἀχιλλέως ἀορίστως ἔφη τὸ θεός, ἐπὶ δὲ αὐτοῦ ὠρισμένως φέρει τὸν Δία (175). || 179 νηυσὶ-ναυσί 16. | σῆς-σαῖς 8. | ἐτάροισιν ep.-ἐταίροις 12. || 180 Μυρμιδόνεσσιν-Μυρμιδόνεσι 19. | ἄνασσε, φασὶν Αἰγίνης τῆς Ἀσώπου ἐραστῆναι τὸν Δία καὶ τῶ τῶν φίλων παρεικασθῆναι, καὶ εἰς Φλοιῶντα διακομίσαι, καὶ εἶθ' οὕτως αὐτῇ μιγῆναι. ἀδημονοῦντος δὲ τοῦ ἐκεῖσε βασιλεύοντος διὰ τὴν τῶν ἑνοικούντων σπάνιν, λέγουσι τὸν Δία τοὺς αὐτόθι μύρμηκας ἀνδρωθῆναι ποιῆσαι, τοῦ βασιλέως Αἰγίνα ἀίτησαμένου καὶ αὐτῆς τὸν Δία παραπεισάσης. ἔνθεν τοὺς Μυρμιδόνας μυθολογοῦσι γενέσθαι. | σέθεν ep.-σοῦ. || 181 ὄθομαι, οὐ ταράσσομαι, παρὰ τὸν ὄτοβον τὸν τάραχον. | κοτέοντος ep.-κοτοῦντος 32. || 182 Φοῖβος, πιθανῶς οὐχ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων φησὶν ἀφαιρεῖσθαι τὸ γέρας, ἵνα μὴ ὑποπτος γένηται ὡς μισῶν αὐτούς, διότι ἀποδίδωσιν, οὐδὲ ὑπὸ Ἀχιλλέως, ἵνα μὴ οἱ Ἕλληνες Ἀχιλλεὶ χάριν ἔχωσιν· ἀλλ' ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀφαιρεῖσθαι φησιν, ὡς οὐκ ἀνθρώπων ἤττων, ἀλλὰ θεοῦ γενόμενος. εὖ δὲ καὶ τὸ καθ' ἑαυτὸν ἠῤῥησεν, ὡς τοσοῦτον Ἀχιλλέως προὔχων ὅσον τοῦ θεοῦ ἀπολείπεται. || 183 τὴν-αὐτήν 21. | ἐτάροισιν ep.-ἐταίροις 12. ||

- πέμψω, ἐγὼ δέ κ' ἄγω Βρισηΐδα καλλιπάρηον
 185 αὐτὸς ἰὼν κλισίηνδε τὸ σὸν γέρας ὄφρ' ἐὺ εἰδῆς
 ὅσσον φέρτερός εἰμι σέθεν, στυγέη δὲ καὶ ἄλλος
 ἴσον ἐμοὶ φάσθαι καὶ ὁμοιωθήμεναι ἄντην.
 Ὡς φάτο· Πηλεΐωνι δ' ἄχος γένετ', ἐν δέ οἱ ἦτορ
 στήθεσσι λασίοισι διάνδιχα μερμήριξεν,
 190 ἦ ὃ γε φάσγανον ὅξυ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ
 τοὺς μὲν ἀναστήσειεν, ὃ δ' Ἀτρεΐδην ἐναρίζοι,
 ἦε χόλον παύσειεν ἐρητύσειέ τε θυμόν.
 ἦος ὃ ταῦθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
 ἔλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος, ἦλθε δ' Ἀθήνη
 195 οὐρανόθεν· πρὸ γὰρ ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη
 ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσά τε κηδομένη τε·
 στή δ' ὀπιθεν, ξανθῆς δὲ κόμης ἔλε Πηλεΐωνα
 οἶω φαινομένη· τῶν δ' ἄλλων οὐ τις ὄρατο·
 θάμβησεν δ' Ἀχιλεὺς, μετὰ δ' ἐτράπετ', αὐτίκα δ' ἔγνω
 200 Παλλὰδ' Ἀθηναίην· δεινὴ δὲ οἱ ὅσσε φάνθεν·
 καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 τίπτ' αὐτ' αἰγιόχοιο Διὸς τέκος εἰλήλουθας;
 ἦ ἵνα ὕβριν ἴδῃ Ἀγαμέμνωνος Ἀτρεΐδαο;
 ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τελέεσθαι οἶω·
 205 ἧς ὑπεροπλήσι τάχ' ἄν ποτε θυμόν ὀλέσση.

184 καλλιπάρηον ep.-καλλιπάρειον 3. || 185 κλισίηνδε ep.-εἰς κλισίαν 10. | ὄφρα, ἴνα. || 186 σέθεν ep.-σου. | στυγέη-στυγῇ 32. || 187 φάσθαι ep.-φάναι, ἀναιρεῖ τὴν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἰσηγορίαν· διὸ καὶ οἱ Ἀχαιοὶ φεύγουσιν, οὐ δυνάμενοι δικαιολογεῖσθαι αὐτῷ. | ὁμοιωθήμεναι ep.-ὁμοιωθῆναι. || 188 φάτο ep.-ἔφη. | γένετο-ἐγένετο 29. | οἶ ep.-αὐτῷ. || 189 στήθεσσι-στήθεσι 19. | λασίοισι-λασίοις 12., σημαίνει δὲ καὶ τοῖς θερμοῖς· ἡ θερμὴ γὰρ αἰτία τῆς ἐκφύσεως τῶν τριχῶν. | μερμήριξεν ep.-ἐμερμήριξεν 29., μερίζω μερμερίζω, καὶ ἐκτάσει μερμηρίζω ὡς δάπτω δαρδάπτω. || 190 ὅ-αὐτός 21. | ἐρυσσάμενος-ἐρυσσάμενος 6., σπασάμενος. || 191 ὅ-αὐτός 21. || 192 ἦε ep.-ἦ., ἡ γὰρ ὕβρις ἀνεξωπύρει, ἡ δὲ φρόνησις κατέστειλε. τοῦτο δὲ ὑποφαίνει διὰ τοῦ «κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν» (193). | ἐρητύσειε, κωλύσειε. ἐπειδὴ τὸ μὲν (sc. χόλος) διαχεόμενόν ἐστιν, ὡς ἐπὶ ὕδατος ῥέοντος εἶπε παύσειεν. ὁ δὲ θυμὸς ἐπειδὴ τὸ θυόν ἐστι, τῷ ἐρητύσειεν ἐχρήσατο. || 193 ἦος, νῦν ἀντὶ τοῦ τέως. | ὅ-αὐτός 21. | ὥρμαινε, διανοεῖτο. || 194 ἔλκετο-εἰλκετο 29. | κολεοῖο-κολέου 13. | Ἀθήνη-Ἀθηνᾶ 10. || 195 πρό ... ἦκε-προῆκε 20. | Ἥρη-Ἥρα 10. || 196 φιλέουσα-φιλοῦσα 32. || 197 στή-ἔστη 29. | ὀπιθεν ep.-ὀπισθεν. | ἔλε-εἶλε 29., ξανθῆς κόμης, διὰ τούτου δὲ αἰνίττεται τὸ θερμόν καὶ ὀργίλον τοῦ ἥρωος· οἱ γὰρ ξανθόχολοι τοιοῦτοι. || 198 οἶω ep.-μόνῳ. | ὄρατο ep.-ἑωράτο. || 199 θάμβησεν-ἐθάμβησεν 29. | Ἀχιλεὺς-Ἀχιλλεύς 5. | μετὰ ... ἐτράπετο-μετετράπετο 20. || 200 Ἀθηναίην ep.-Ἀθηναίαν 10. | οἶ ep.-αὐτῇ. | φάνθεν-ἐφάνθησαν 3./24./29. || 201 μιν ep.-αὐτήν. | φωνήσας, προσκαλεσάμενος, ἢ τὸ ὄνομα αὐτῆς εἰπών. | ἔπεα-ἔπη 18. || 202 αἰγιόχοιο ep.-αἰγιόχου 13., τοῦ ἀπὸ τῆς αἰγὸς ὄχλῃν λαβόντος. | εἰλήλουθας-ἐλήλυθας 3. || 203 Ἀτρεΐδαο-Ἀτρεΐδου 13. || 204 ἔκ ... ἐρέω-ἐξερῶ 20./32. | τοί ep.-σοί. | τό-τοῦτο, ὃ 21. | τελέεσθαι-τελεῖσθαι 32. || 205 ἧς ὑπεροπλήσι ep.-ὑπεροπλίαις αὐτοῦ 8. | ἄν ... ὀλέσση-ἄν ... ὀλέση 6./38., ὕπ' ἐμοῦ δὲ φησιν ἀπολείται.

- Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
 ἦλθον ἐγὼ παύσουσα τὸ σὸν μένος, αἶ κε πίθῃαι,
 οὐρανὸνθεν· πρὸ δέ μ' ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη
 ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσά τε κηδομένη τε·
 210 ἄλλ' ἄγε λῆγ' ἔριδος, μηδὲ ξίφος ἔλκεο χειρί·
 ἄλλ' ἦτοι ἔπεσιν μὲν ὀνειδισὸν ὥς ἔσεται περ·
 ὦδε γὰρ ἐξερῶ, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται·
 καὶ ποτέ τοι τρίς τόσσα παρέσσεται ἀγλαὰ δῶρα
 ὕβριος εἵνεκα τῆσδε· σὺ δ' ἴσχεο, πείθεο δ' ἡμῖν.
 215 Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 χρὴ μὲν σφωίτερόν γε θεὰ ἔπος εἰρύσσασθαι
 καὶ μάλα περ θυμῷ κεχολωμένον· ὥς γὰρ ἄμεινον·
 ὅς κε θεοῖς ἐπιπείθεται μάλα τ' ἐκλυον αὐτοῦ.
 Ἦ καὶ ἐπ' ἀργυρῇ κώπῃ σχέθε χεῖρα βαρεῖαν,
 220 ἄφ δ' ἐς κουλεὸν ὦσε μέγα ξίφος, οὐδ' ἀπίθησε
 μύθῳ Ἀθηναίης· ἦ δ' Οὐλυμπόνδε βεβήκει
 δώματ' ἐς αἰγιόχοιο Διὸς μετὰ δαίμονας ἄλλους.
 Πηλεΐδης δ' ἐξαῦτις ἀταρτηροῖς ἐπέεσσιν
 Ἀτρεΐδην προσέειπε, καὶ οὐ πῶ λῆγε χόλοιο·

206 τόν-αὐτόν 21. | προσέειπε-προσεῖπε 3. | Ἀθήνη-Ἀθηνᾶ 10. | γλαυκῶπις, φοβε-
 ρὰ ἐν τῷ ὁρᾶσθαι. λαμπρόφθαλμος. Hes. || 207 αἶ κε ep.-εάν. | πίθῃαι ep.-πέιση 25.
 || 208 πρὸ ... ἦκε-προῆκε 20. | Ἥρη-Ἥρα 10. || 209 φιλέουσα-φιλοῦσα 32., τὸ
 σφριγῶν τοῦ θυμοῦ μαλακοῖς ἰᾶται λόγοις. ὅμως ἐκδειματοῖ, καὶ τὸν ἐχθρὸν θεοφιλῇ εἶναι λέ-
 γουσα. οὐ πᾶς δὲ ὁ φιλῶν κηδεταὶ ὡς λύκος ἄρνα. || 210 λῆγ' ἔριδος, τεχνικῶς λίαν οὐχ
 ἅμα πάσης αὐτὸν ἐκκόπτει τῆς ἐπιθυμίας, ἀλλ' ὡς ἱατρὸς οἶνον ἀπαγορεύων ὕδωρ δίδωσιν,
 οὕτως διὰ τὸ τοῦ μείζονος ἐκτρέφει συγχωρεῖ τὸ ὀλίγον. | ἔλκεο-ἐλκου 25. || 211 ἔσεται
 ep.-ἔσται. || 212 ἐξερῶ-ἐξερῶ 32. | τό δέ-τόδε 21. | τετελεσμένον ἔσται, ὁ μὲν ὡς
 ἄνθρωπος «οἶω» (204), ἡ δὲ ὡς θεὸς διαβεβαιουται. || 213 τοί ep.-σοί. | τόσσα-τόσα 6.
 | παρέσσεται ep.-παρέσαι, πόθεν δέ φασιν ἡ Ἀθηνᾶ οἶδεν, ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς λήφεται πολ-
 λαπλάσια δῶρα; οὐδέπω γὰρ τῇ Θέτιδι τὴν Ἀχιλλέως τιμὴν ὑπέσχετο ὁ Ζεὺς. ὅτι οὐ μόνον
 θεός, ἀλλὰ καὶ ὁ τυχὼν ἄνθρωπος γνοίη, ὅτι οἱ τοὺς κρείττους ἀτιμάσαντες, εἰ κινδυνεύουσιν,
 ἐπὶ τοὺς ὕβρισμένους καταφεύγουσιν. || 214 ὕβριος-ὕβρεως 16. | εἵνεκα-ἐνεκα 3. | ἴ-
 σχεο-ἴσχου 25. | πείθεο-πείθου 25. || 215 τήν-αὐτήν 21. || 216 σφωίτερον, πρὸς
 δύο ἀμειβεταί· σφωίτερόν ἐστι δυϊκόν. | εἰρύσσασθαι-ἐρύσσασθαι 3./6. || 218 κέ ep.-ἄν. ||
 219 ἦ, δηλοῖ ... τὸ ἔφη· «ἦ καὶ κυανέησιν» (528) ... τοῦτο φιλῶς λεγόμενον καὶ περισπωμέ-
 νως δηλοῖ σύνδεσμον παραπληρωματικὸν τὸν ἦτοι, ἴσον τῷ δή, οἶον «ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερόν
 ἐστι» (169), καὶ παραλλήλως «ἦ δὴ λoίγια ἔργα» (518).; ἀργυρῇ-ἀργυρῇ 14., ἀργυροήλω.
 κώπῃ δὲ τὸ κωπίον, ἡγουν ἡ τοῦ ξίφους λαβή. βαρεῖαν δὲ τὴν πρώην ἐπτερωμένην τῷ θράσει,
 ἢ τὴν ἐτέρους τοῖς ὅπλοις βαρύνουσαν. | σχέθε ep.-ἔσχε. || 220 ἐς ep.-εἰς. | κουλε-
 ὄν, παρὰ τὸ κοῖλον εἶναι. | ὦσε ep.-ἔωσε. | ἀπίθησεν-ἠπίθησεν 29. || 221 Ἀθηναίης
 ep.-Ἀθηναίης 10. | ἦ-αὐτή 21. | Οὐλυμπόνδε-εἰς Ὀλυμπον 4. | βεβήκει-ἐβεβήκει
 29. || 222 ἐς ep.-εἰς. | αἰγιόχοιο ep.-αἰγιόχου 13., μετὰ, ἀντὶ τοῦ ἐπὶ. || 223 ἐξαῦ-
 τις-ἐξαῦθις. | ἀταρτηροῖς, ἀτηροῖς. | ἐπέεσσιν-ἔπεσιν 3./19. || 224 προσέειπε-προσεῖπε
 3. | λῆγε-ἔληγε 29. | χόλοιο-χόλου 13. ||

- 225 οἶνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο,
οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον ἅμα λαῶ θωρηχθῆναι
οὔτε λόχον δ' ἰέναι σὺν ἀριστήεσσιν Ἀχαιῶν
τέτληκας θυμῶ· τὸ δέ τοι κῆρ εἶδεται εἶναι.
ἧ πολὺ λωῖὸν ἐστὶ κατὰ στρατὸν εὐρύν Ἀχαιῶν
- 230 δῶρ' ἀποαιρεῖσθαι ὅς τις σέθεν ἀντίον εἴπη·
δημοβόρος βασιλεὺς ἐπεὶ οὔτιδανοῖσιν ἀνάσσεις·
ἧ γὰρ ἂν Ἀτρεΐδῃ νῦν ὕστατα λωβήσαιο.
ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω καὶ ἐπὶ μέγαν ὄρκον ὁμοῦμαι·
ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὐ ποτε φύλλα καὶ ὄζους
- 235 φύσει, ἐπεὶ δὴ πρῶτα τομὴν ἐν ὄρεσσι λέλοιπεν,
οὔδ' ἀναθηλήσει· περὶ γάρ ῥά ἐ χαλκὸς ἔλεφε
φύλλά τε καὶ φλοιόν· νῦν αὖτέ μιν υἷες Ἀχαιῶν
ἐν παλάμῃς φορέουσι δικασπόλοι, οἳ τε θέμιστας
πρὸς Διὸς εἰρύαται· ὃ δέ τοι μέγας ἔσσεται ὄρκος·
- 240 ἧ ποτ' Ἀχιλλῆος ποθὴ ἵξεται υἷας Ἀχαιῶν
σύμπαντας· τότε δ' οὐ τι δυνήσεται ἀχνύμενός περ
χραϊσμεῖν, εὐτ' ἂν πολλοὶ ὑφ' Ἑκτορος ἀνδροφόνιοι
θνήσκοντες πίπτωσι· σὺ δ' ἔνδοθι θυμὸν ἀμύξεις
χωόμενος ὃ τ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισας.
- 245 ὧς φάτο Πηλεΐδης, ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίη

225 **κραδίην** ep.-καρδίαν 10. | **ἐλάφοιο**-ἐλάφου 13., Ἰσοκράτης (4, 142) Κόνωνι τῷ Ἀθηναίων στρατηγῷ τρία μαρτυρεῖ, ἐπιμέλειαν, πίστιν, ἐμπειρίαν πολέμου. τούτων τὰ ἐναντία κατανοήσας Ἀγαμέμνονα ὀνειδίζει· ἐξ οἶνοποσίας μὲν γὰρ ἀμέλεια, ἀπιστία δὲ ἐξ ἀναιδείας, καὶ πολέμων ἀπειρίαν ἢ δειλία ἐργάζεται ... λέγεται κραδίαν μὴ ἔχειν τὸ ἐλάφιον. || 226 **ἐς** ep.-εἰς. | **λαῶ**-λεῶ 11. | **θωρηχθῆναι**, καθοπλισθῆναι. Hes. || 227 **ἀριστήεσσιν**-ἀριστεύσιν 17./19., ἀνδρείος. Hes. || 228 **τό**-τούτο 21. || 229 **λωῖον**-λῶον 3. || 230 **ἀποαιρεῖσθαι** ep.-ἀφαιρεῖσθαι 3. | **σέθεν** ep.-σοῦ. | **ἀντίον εἴπη**, ὡς ἀφαιροῦντα τὴν ἰσολογίαν διαβάλλει. || 231 **δημοβόρος**, κινητικὰ ταῦτα τοῦ πλήθους· μεγίστη κατηγορία τὸ σφετερίζεσθαι τὰ κοινά. | **οὔτιδανοῖσιν** ep.-οὔτιδανοῖς 12., οὔτισι. || 233 **ἐκ** ... **ἐρέω**-ἐξερώ 20./32. | **τοί** ep.-σοί. | **ἐπὶ** ... **ὁμοῦμαι**-ἐπομοῦμαι 20., ἐπόμνησθαι ἐστὶ τὸ ὑπισχνόμενον ὁμόσαι, ἀπομνύναι δὲ τὸ ἀποφάσκειν. μέγαν δὲ ὄρκον ἢ τὸν κοινὸν τῶν ὄρκων ἢ τὸν ὡς ἀληθῶς παρ' αὐτοῦ τελεσθισόμενον. || 234 **τό**-ὃ 21. || 235 **ὄρεσσι**-ὄρεσι 19. || 236 **ῥά** ep.-ἄρα. | **ἐ** ep.-αὐτό. || 237 **μίν** ep.-αὐτό. | **υἷες** ep.-υἱοί. || 238 **παλάμῃς**-παλάμαις 8. | **φορέουσι**-φοροῦσι 32., **θέμιστας**, νόμους, δίκας. Hes. || 239 **εἰρύαται** ep.-εἰρυμένοι εἰσιν 27., εἰς δικαιοσύνην παρακαλεῖ τοὺς ἄρχοντας, εἶγε τὸ δίκαιον ἐγχειρίζει αὐτοῖς ὁ Ζεὺς, παραφθειρομένοι δὲ αὐτοῦ δίκας δώσουσι Διί. ἢ ὅτι οὐπω νομογραφίας οὔσης ὁ λόγος τῶν βασιλέων νόμος ἦν. | **τοί** ep.-σοί. | **ἔσσεται** ep.-ἔσται. || 240 **Ἀχιλλῆος**-Ἀχιλλέως 17. | **ἵξεται** ep.-ἰκνεῖται. | **υἷας** ep.-υἱούς. || 241 **δυνήσεται**-δυνήσῃ 25. | **ἀχνύμενος**, λυπούμενος. Hes. || 242 **εὐτ' ἂν** ep.-ὅταν. | **ἀνδροφόνιοι**-ἀνδροφόνου 13. || 243 **θνήσκοντες πίπτωσι**, ἀναστροφὴ ὁ τρόπος. || 244 **χωόμενος**-χώμενος 32. | **ὃ τ'** ep.-ὅτι || 245 **φάτο** ep.-ἔφη 29. | **ποτί**, ep.-πρός. | **βάλε**-έβαλε 29. | **γαίη**, γῆ, νῦν μὲν τὸν Ἀχιλλέα, ἐν δὲ τῇ Ὀδυσσεΐα (II. 80-1) τὸν Τηλέμαχον ποιῶν τὸ σκῆπτρον ἀποτιθεμένους, ἐπ' ἐκείνου μὲν καὶ πλήθος ἐξέχεε δακρύων (καὶ γὰρ νεώτερος, καὶ αἱ συμφοραὶ δειναί). ὁ δὲ Ἀχιλλεὺς οὐ μάλα ὀλοφύρεται· οὔτε γὰρ ὁμοίως νέος, καὶ περὶ γυναικὸς ἡ μάχη ... ὁ θυμὸς τὰ μετὰ χεῖρας ἐχόμενα ῥίπτει. ||

- χρυσείοις ἥλοισι πεπαρμένον, ἔζετο δ' αὐτός·
 Ἀτρεΐδης δ' ἐτέρωθεν ἐμήνιε· τοῖσι δὲ Νέστωρ
 ἦδυεπῆς ἀνόρουσε λιγύς Πυλίων ἀγορητής,
 τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδῆ·
 250 τῷ δ' ἤδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων
 ἐφθίαθ', οἳ οἱ πρόσθεν ἅμα τράφεν ἡδ' ἐγένοντο
 ἐν Πύλῳ ἡγαθέη, μετὰ δὲ τριτάτοισιν ἄνασσαν·
 ὃ σφιν ἐὺ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 ὦ πόποι ἦ μέγα πένθος Ἀχαιίδα γαῖαν ἰκάνει·
 255 ἦ κεν γηθήσαι Πριάμος Πριάμοιό τε παῖδες
 ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροῖατο θυμῷ
 εἰ σφῶϊν τάδε πάντα πυθοῖατο μαρναμένοιν,
 οἳ περὶ μὲν βουλήν Δαναῶν, περὶ δ' ἐστὲ μάχεσθαι.
 ἀλλὰ πίθεσθ' ἄμφω δὲ νεωτέρῳ ἐστὸν ἐμείο·
 260 ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείοσιν ἡέ περ ὑμῖν
 ἀνδράσιν ὠμίλησα, καὶ οὐ ποτέ μ' οἳ γ' ἀθέριζον.
 οὐ γάρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας οὐδὲ ἴδωμαι,
 οἷον Πειρίθοόν τε Δρύαντά τε ποιμένα λαῶν
 Καινέα τ' Ἐξάδιόν τε καὶ ἀντίθεον Πολύφημον
 265 Θησέα τ' Αἰγείδην, ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν·

246 χρυσείοις-χρυσοῖς 3./14. | ἥλοισι-ἥλοις 12. || 247 τοῖσι-αὐτοῖς 12./21. || 248 ἀνόρουσε ep.-ἀνώρουσε 29. || 249 τοῦ ep.-οὐ 22. | γλώσσης-γλώττης 7. | ῥέεν-ῥρει 29./32., «μέλιτος» διὰ τὸ πείθειν, «ῥέεν» δὲ διὰ τὸ ἀνεμπόδιστον. ἔοικε δὲ ἀποτείνεσθαι εἰς ἑαυτὸν ὁ κατὰ συλλογισμόν ἔπαινος. || 250 τῷ-αὐτῷ 21., γενεαί, ἡ γενεὰ τριάκοντα ἔτη ἔχει· δύο οὖν γενεὰς πληρώσας εἰς τὴν τρίτην κατελέγετο, ὥστε δύο γενεαὶ ἀνθρώπων ἐφθάρησαν. οὐχ ὅτι δὲ ἀνθρώπους φησὶν ἀποθανεῖν, ἀλλὰ δύο περιοδικὰς γενεάς, τουτέστι τὰς καλουμένας δύο γενεὰς ἀνθρωπείας, ὥσει ἔλεγε δύο τριακονταετίας. οὕτω δὲ ζώντων τινῶν τῶν σὺν αὐτῷ ἀνθρώπων, ὅμως αἱ γενεαὶ ἂν εἶεν ἐφθαρμέναι. αὐτὸς δὲ ναύαρχος ἦν τῶν ἐν τῇ τρίτῃ γενεᾷ γενομένων, οἳ ἦγον τὴν στρατεύσιμον ἡλικίαν. | μερόπων, ἀνθρωποι· διὰ τὸ μεμερισμένην ἔχειν τὴν ὅπα, ἡγουν τὴν φωνήν. ἡ ἀπὸ Μέρωπος, τοῦ πατρὸς Φαέθοντος, Κωάφου. λέγονται δὲ καὶ Κῶοι Μέρωπες· καὶ ὄρεα τινα, ὡς Ἀριστοτέλης. || 251 ἐφθίατο ep.-ἐφθιμένοι ἦσαν 27. | οἳ ep.-αὐτῷ. | ἅμα, τὸ «ἅμα» ἐπὶ καιροῦ, τὸ ὁμοῦ ἐπὶ τόπου. | τράφεν-ἐτράφησαν 29./24. || 252 ἡγαθέη ep.-ἡγαθέα 10. | τριτάτοισιν ep.-τρίτοις 12., τοῖς ἀπὸ τῆς αὐτοῦ γενέσεως τρίτην ἡλικίαν ἀγορῶσιν. | ἄνασσαν-ἦνασσαν 29. || 253 ὃ-οὗτος 21. | σφιν ep.-αὐτοῖς. | ἀγορήσατο-ἡγορήσατο 29. | μετέειπεν-μετεῖπεν 3. || 254 Ἀχαιίδα-Ἀχαιίδα 3. | γαῖαν ep.-γῆν. || 255 κέν ep.-ἄν. | Πριάμοιο-Πριάμου 13. || 256 κέν ep.-ἄν. | κεχαροῖατο ep.-χαρείησαν 36. || 257 σφῶϊν ep.-σφῶν. | πυθοῖατο-πύθοιντο 27. || 259 πίθεσθε ep.-πέισασθε. | ἐμείο ep.-ἐμοῦ. || 260 ἡέ ep.-ἦ. || 261 οἳ-αὐτοῖ 21. | ἀθέριζον ep.-ἡθέριζον 29., ἀποδοκιμάζειν, ἀτιμάζειν. Hes. || 262 ἴδον-εἶδον 29. | ἀνέρας ep.-ἄνδρας, ἀπολογούμενος ὑπὲρ ὧν ἡλάττωσεν αὐτούς, οὐδὲ ἔσεσθαι τοιοῦτους λέγει, τοῖς γὰρ ἀποθανοῦσιν οὐδεὶς φθονεῖ, ἐπειδὴ τὸ ἀπὸν ἀνεμποδίστω εὐνοία τετιμῆται. οὐ παρέθετο δὲ τὰ ἐν Πελοποννήσῳ πεπραγμένα ἑαυτῷ ἐν τῷ πρὸς Ἡλείους πολέμῳ· οὐ γὰρ οὕτω τὸν Ἀγαμέμνονα πείθειν προηρεῖτο ὡς τὸν Ἀχιλλέα, ὃν εἶδε σπώμενον τὸ ξίφος. καλῶς οὖν ἀπὸ Θετταλικῶν παραινεῖ, ἐπεὶ κακείνοις περὶ γυναικῶν ἦν ἡ στάσις, ἔν' ἐξ ἐτοίμου τῷ μύθῳ τούτῳ πείσῃ αὐτόν. || 263 λαῶν-λεῶν 11. || 265 ἀθανάτοισιν-ἀθανάτοις 12. ||

- κάρτιστοι δὴ κείνοι ἐπιχθονίων τράφεν ἀνδρῶν·
κάρτιστοι μὲν ἔσαν καὶ καρτίστοις ἐμάχοντο
φηρσὶν ὀρεσχωῖσι καὶ ἐκπάγλως ἀπόλεσσαν.
καὶ μὲν τοῖσιν ἐγὼ μεθομίλεον ἐκ Πύλου ἐλθὼν
270 τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης· καλέσαντο γὰρ αὐτοί·
καὶ μαχόμεν κατ' ἔμ' αὐτὸν ἐγὼ· κείνοισι δ' ἂν οὐ τις
τῶν οἷ νῦν βροτοὶ εἰσιν ἐπιχθόνιοι μαχέοιτο·
καὶ μὲν μευ βουλέων ξύνιεν πείθοντό τε μύθῳ·
ἀλλὰ πίθεσθε καὶ ὕμμες, ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον·
275 μήτε σὺ τόνδ' ἀγαθὸς περ ἑὼν ἀποαίρεο κούρην,
ἀλλ' ἔα ὥς οἱ πρῶτα δόσαν γέρας υἱες Ἀχαιῶν·
μήτε σὺ Πηλείδῃ, θελ' ἐριζέμεναι βασιλῆϊ
ἀντιβίην, ἐπεὶ οὐ ποθ' ὁμοίης ἔμμορε τιμῆς
σκηπτοῦχος βασιλεύς, ᾧ τε Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν.
280 εἰ δὲ σὺ καρτερός ἐσσι θεὰ δέ σε γείνατο μήτηρ,
ἀλλ' ὅ γε φέρτερός ἐστιν ἐπεὶ πλεόνεσσιν ἀνάσσει.
Ἄτρεϊδῃ σὺ δὲ παῦε τὸν μένος· αὐτὰρ ἔγωγε
λίσσομ' Ἀχιλλεῖ μεθέμεν χόλον, ὃς μέγα πᾶσιν
ἔρκος Ἀχαιοῖσιν πέλεται πολέμοιο κακοῖο.
285 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων·

266 κάρτιστοι ep.-κράτιστοι. | κείνοι ep.-ἐκείνοι. | τράφεν-ἐτρέφισαν 24./29. || 267 κάρτιστοι ep.-κράτιστοι. | ἔσαν ep.-ἦσαν. | καρτίστοις ep.-κρατίστοις. || 268 ὀρεσχωῖσι-ὀρεσχωῖς 12. | ἀπόλεσσαν-ἀπώλεσαν 6./29., κάρτιστοι μὲν οὗτοι τῶν ἀνδρῶν· ἐκείνοι δὲ κράτιστοι πρὸς τὰ λοιπὰ συγχρινόμενοι θηρία. ἐκ Στίλβης μὲν οὖν τῆς Πηνειοῦ κόρης καὶ Ἀπόλλωνος γέγονε Λαπίθης, ἀφ' οὗ Λαπίθαι. ἐξήκοντα δὲ τοὺς ἐπισημοτάτους αὐτῶν καταλέγει Πορφύριος. οἱ δὲ Κένταυροι κατὰ μὲν τοὺς ποιητὰς λέγονται Ἰξίονος καὶ Νεφέλης· τινὲς δὲ Δουλίδι Ἰξίονα μιγῆναι, ἅμα δὲ καὶ Πήγασον τὸν περωτὸν κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα, ἐξ ὧν γενέσθαι Κένταυρον, ἀφ' οὗ πολὺ πλῆθος γίνεται. ὁ δὲ Χείρων δοκεῖ ἐκ Κρόνου γεννηθῆναι. ἀσελγεῖς δὲ λίαν γερόνασιν. ἐκ Φολόης δὲ αὐτοὺς Ἡρακλῆς ἐδίωξεν· εἰτα ἦκον εἰς τὸ Πήλιν. || 269 τοῖσι ep.-αὐτοῖς 21. | μεθομίλεον ep.-μεθωμίλουν 29./32., οὐκ εἶπεν ἐπεκούρουν οὐδὲ συνεμάχουν· οὐ γὰρ ἂν αὐτοῖς συνεμάχει μὴ ὦν καὶ παρόμοιος. || 270 ἀπίης-ἀπίας 10., ἀντὶ ἀπούσης, τῆς πόρρωθεν οὔσης, ἐκ τοῦ ἴημι. | γαίης ep.-γῆς. | καλέσαντο-ἐκαλέσαντο 29., δόξης ἔνεκεν τοῦτο φησιν, ὅτι μετεπέμφαντο καὶ οὕτως ἦκεν. || 271 μαχόμεν-ἐμαχόμεν 29. | ἔμ' αὐτόν ep.-ἐμαυτόν, οὕτως κατὰ παράθεσιν ἐν δύο ἐμὲ αὐτόν· σύνθετος γὰρ ἀντωνυμία παρὰ τῷ ποιητῇ οὐκ ἔστιν. | κείνοισι ep.-ἐκείνοις 12., Κενταύροις. || 272 τῶν-τούτων 21. | μαχέοιτο ep.-μάχοιτο 3. || 273 μεῦ ep.-ἐμοῦ 14. | βουλέων-βουλῶν 8. | ξύνιεν-ξυνίσταν 24. | πείθοντο-ἐπείθοντο 29. || 274 πίθεσθε ep.-πεισασθε. | ὕμμες ep.-ὕμεις. || 275 ἑὼν-ῶν 32. | τόνδ' ... ἀποαίρεο ep.-ἀφαιροῦ, ἀρχαϊκῶς «τόνδε» ἀφαιροῦ, ἀντὶ «τοῦδε». . . προκαταστέλλει δὲ τὸν θυμὸν διὰ τοῦ «ἀγαθός», ὃ ἐστι μὴ θελήσης ἀνάξια σαστοῦ ποιεῖν. τὸ δὲ «ἀποαίρεο» Ἀττικόν. | κούρην-κόρην 4. || 276 οἱ ep.-αὐτῷ. | δόσαν-ἔδοσαν 29. | υἱες ep.-υἱοί. || 277 ἐριζέμεναι-ἐρίζειν 33. | βασιλῆϊ-βασιλεῖ 17. || 278 ἀντιβίην ep.-ἀντιβίαν 10. | ὁμοίης-ὁμοίως 10. | ἔμμορε, ἔτυχεν, ἔλαχεν, ἐκλήρωσεν. || 280 ἐσσί ep.-εἰ. | γείνατο ep.-ἐγένετο 29. || 281 ὄ-οὗτος 21. | πλεόνεσσιν ep.-πλειόνεσιν 19. || 282 τέον ep.-σόν. || 283 Ἀχιλλεῖ-Ἀχιλλεῖ 5./17. | μεθέμεν-μεθεῖναι 33. || 284 Ἀχαιοῖσιν-Ἀχαιοῖς 12. | πολέμοιο κακοῖο-πολέμου κακοῦ 13., ὅσοι δὲ Ἀχιλλεῖα ὥς δίχα αὐτοῦ οὐδὲν ὄντων τῶν ἄλλων Ἀχαιῶν. || 285 τόν-αὐτόν 21. ||

- ναί δὴ ταῦτά γε πάντα γέρον κατὰ μοῖραν ἔειπες·
 ἀλλ' ὅδ' ἄνθρωπος ἐθέλει περὶ πάντων ἔμμεναι ἄλλων,
 πάντων μὲν κρατέειν ἐθέλει, πάντεσσι δ' ἀνάσσειν,
 πᾶσι δὲ σημαίνειν, ἃ τιν' οὐ πείσεσθαι οἶω·
 290 εἰ δέ μιν αἰχμητὴν ἔθεσαν θεοὶ αἰὲν ἔόντες
 τοῦνεκά οἱ προθέουσιν ὄνειδεα μυθήσασθαι;
 Τὸν δ' ἄρ' ὑποβλήδην ἡμείβετο δῖος Ἀχιλλεύς·
 ἧ γὰρ κεν δειλὸς τε καὶ οὔτιδανὸς καλεοίμην
 εἰ δὴ σοὶ πᾶν ἔργον ὑπείξομαι ὅττι κεν εἴπῃς·
 295 ἄλλοισιν δὴ ταῦτ' ἐπιτέλλεο, μὴ γὰρ ἔμοιγε
 σήμαιν'· οὐ γὰρ ἔγωγ' ἔτι σοὶ πείσεσθαι οἶω.
 ἄλλο δέ τοι ἔρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσι·
 χερσὶ μὲν οὐ τοι ἔγωγε μαχήσομαι εἵνεκα κούρης
 οὔτε σοὶ οὔτε τῷ ἄλλῳ, ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες·
 300 τῶν δ' ἄλλων ἅ μοι ἐστί θοῇ παρὰ νηϊ μελαίνῃ
 τῶν οὐκ ἄν τι φέροις ἀνελὼν ἀέκοντος ἐμείο·
 εἰ δ' ἄγε μὴν πείρησαι ἵνα γνῶωσι καὶ οἶδε·
 αἰψά τοι αἶμα κελαινὸν ἔρωήσῃ περὶ δουρί.
 Ὡς τῷ γ' ἀντιβίοισι μαχεσσαμένῳ ἐπέεσσιν
 305 ἀνστήτην, λῦσαν δ' ἀγορὴν παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν·
 Πηλεΐδης μὲν ἐπὶ κλισίας καὶ νῆας ἔϊσας
 ἦϊε σὺν τε Μενoitιάδῃ καὶ οἷς ἐτάροισιν·
 Ἀτρεΐδης δ' ἄρα νῆα θοὴν ἄλα δὲ προέρυσσεν,

286 ἔειπες-εἶπες 3. || 287 περὶ ... ἔμμεναι-περιεῖναι 20./33. || 288 κρατέειν-κρατεῖν 32. | πάντεσσι ep.-πᾶσι 19., ἴδιον τῶν θυμουμένων ἐπανακυκλοῦν τὰ αὐτά· οὐδέποτε γὰρ οἶονται ἰκανῶς εἰρηκέναι οἱ θυμούμενοι. καλεῖται δὲ τὸ σχῆμα ἐπιβολή, ἐν μιᾷ περιόδῳ ἀρχὰς πλείους ἐπιφερόμενον ... ἐκτός εἰ μὴ τὸ κρατεῖν σημαίνει τὸ νικᾶν, ἄρχειν δὲ τὸ ἀνάσσειν, ἐπιτάσσειν δὲ τὸ σημαίνειν. || 290 μῖν ep.-αὐτόν. | αἰέν ep.-ἀεί. | ἔόντες-ὄντες 32. || 291 τοῦνεκά-τοῦτον ἔνεκα 2./21. | οἱ ep.-αὐτῷ. | προθέουσιν ep.-προτιθέασιν. | ὄνειδεα-ὄνειδη 18., τοῦ δευτέρου στίχου (291.) πευστικῶς ἀναγινωσκομένου γίνεται ὁ λόγος τοιοῦτος· εἰ δὲ πολεμικὸν αὐτὸν ἐποίησαν οἱ θεοί, ἄρα ὀφείλει διὰ τοῦτο ἄλλοις ὄνειδιζεῖν. || 292 τόν-αὐτόν 21. | ὑποβλήδην, ὑποβάλλων τὸν λόγον πρὶν σιωπῆσαι τὸν λέγοντα, ἄλλοι ὑπολαμβάνων. Hes. || 293 κέν ep.-ἄν. | καλεοίμην-καλοίμην 32. || 294 ὅττι-ὅ τι 6. | κέν ep.-ἄν. || 295 ἄλλοισιν-ἄλλοις 12. | ἐπιτέλλεο-ἐπιτέλλου 25. || 297 τοί ep.-σοί. | ἔρέω-ἐρῶ 32. | ἐνὶ ep.-ἐν. | βάλλεο-βάλλου 25. | σῆσι-σαῖς 8. || 298 μαχήσομαι ep.-μαχοίμαι. | εἵνεκα-ἔνεκα 3. | κούρης-κόρης 4. || 299 ἀφέλεσθε-ἀφείλεσθε 29., ἔργῳ δὲ κοινωνεῖ εἰς ἅπαντας, τὴν αἰτίαν τῆς ἀφαιρέσεως ἀγνοῶν. || 301 τῶν-τούτων 21. | ἀέκοντος ep.-ἄκοντος. | ἐμείο ep.-ἐμοῦ. || 302 εἰ δ' ἄγε, εἰ δὲ βούλει, ἄγε. | γνῶωσι-γνώσι 3. || 303 τοί ep.-σοί. | δουρί ep.-δόρατι., ἐρωήσῃ, παρὰ τὴν ἐρωήν, ὁρμήσει. ἐναργῶς δὲ πεφάντασται τὸ περὶ τὸ δόρυ μεθ' ὁρμῆς ἐκχεόμενον αἶμα. καὶ ταῦτας ἐμφύχους ἔλεγεν εἶναι παρ' αὐτῷ τὰς λέξεις Ἀριστοτέλης. || 304 τῷ-αὐτῷ 21. | ἀντιβίοισι ep.-ἀντιβίοις, ἐξ ἐναντίας. Hes. | μαχεσσαμένῳ ep.-μαχισσάμενῳ 6. | ἐπέεσσιν-ἔπεσιν 3./19. || 305 ἀνστήτην-ἀνεστήτην 29. | λῦσαν-ἔλυσαν 29. | ἀγορὴν-ἀγοράν 10. | νηυσὶν-ναυσὶν 16. || 306 νῆας-ναῦς 16. || 307 ἦϊε ep.-ῆϊ. | ἦϊε σὺν τε Μενoitιάδῃ, εἰκότως τῷ Ἀχιλλεῖ θυμικῶ ὄντι ἥπιος ὢν Πάτροκλος πάρεστι πρὸς τὸ τὸν θυμὸν αὐτοῦ μαλάσσειν. | οἷς ἐτάροισιν ep.-ἐταίροις αὐτοῦ 12. || 308 νῆα-ναῦν 16. | προέρυσσεν-προεΐρυσεν 6./29. ||

- 310 ἔν δ' ἐρέτας ἔκρινεν ἐείκοσιν, ἔς δ' ἑκατόμβην
 βῆσε θεῶ, ἀνὰ δὲ Χρυσήϊδα καλλιπάρηον
 εἶσεν ἄγων· ἔν δ' ἀρχὸς ἔβη πολύμητις Ὀδυσσεύς.
 Οἷ μὲν ἔπειτ' ἀναβάντες ἐπέπλεον ὕγρὰ κέλευθα,
 λαοὺς δ' Ἀτρεΐδης ἀπολυμαίνεσθαι ἄνωγεν·
 οἷ δ' ἀπελυμαίνοντο καὶ εἰς ἄλλα λύματα βάλλον,
 315 ἔρδον δ' Ἀπόλλωνι τεληέσσας ἑκατόμβας
 ταύρων ἢ δ' αἰγῶν παρὰ θῖν' ἄλods ἀτρυγέτοιο·
 κνίσῃ δ' οὐρανὸν ἵκεν ἐλισσομένη περὶ καπνῶ.
 Ὡς οἷ μὲν τὰ πένοντο κατὰ στρατόν· οὐδ' Ἀγαμέμνων
 λῆγ' ἐρίδος τὴν πρῶτον ἐπηπείλῃσ' Ἀχιλῆϊ,
 320 ἀλλ' ὅ γε Ταλθύβιον τε καὶ Εὐρυβάτην προσέειπε,
 τῷ οἱ ἔσαν κήρυκε καὶ ὀτρηνῶ θεράποντε·
 ἔρχεσθον κλισίην Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος·
 χειρὸς ἐλόντ' ἀγέμεν Βρισηΐδα καλλιπάρηον·
 εἰ δέ κε μὴ δώῃσιν ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι
 325 ἐλθὼν σὺν πλεόνεσσι· τό οἱ καὶ ῥίγιον ἔσται.
 Ὡς εἰπὼν προΐει, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλε·
 τῷ δ' ἀέκοντε βάτην παρὰ θῖν' ἄλods ἀτρυγέτοιο,
 Μυρμιδόνων δ' ἐπὶ τε κλισίας καὶ νῆας ἰκέσθην,
 τὸν δ' εὖρον παρὰ τε κλισίῃ καὶ νηϊ μελαίνῃ
 330 ἦμενον· οὐδ' ἄρα τῷ γε ἰδὼν γήθησεν Ἀχιλλεύς.

309 ἔν ... ἔκρινεν-ἐνέκρινεν 20. | ἐείκοσιν-εἵκοσιν 3. | ἔς ... βῆσε ep.-εἰσέβησε 20./29.
 || 310 καλλιπάρηον ep.-καλλιπάρειον 3. || 311 εἶσεν ep.-ῆκε. | ἔν ... ἔβη-ἐνέβη
 20. || 313 λαοὺς-λεώς 11. | ἄνωγεν-ῆνωγεν 29. || 314 βάλλον-ἐβαλλον 29., ἀ-
 πεκαθαίροντο καὶ εἰς τὴν θάλατταν τὰ περιττώματα καὶ καθάρματα ἐβαλλον ... φύσει γὰρ τὸ
 ὕδωρ τῆς θαλάσσης καθαριστικόν. | λύματα, τὰ ρυπάσματα τοῦ σώματος. τὰ γὰρ τῆς νό-
 σου, τουτέστι τὰ καθάρματα. Hes. || 316 ἀτρυγέτοιο ep.-ἀτρυγέτου 13., ἀκάρπου ἀβύσσου
 καὶ ἀπείρου. Hes. || 317 κνίσῃ ep.-κνίσα., ἐλισσομένη περὶ καπνῶ, ὑπ' ὄφιν ἤγαγεν
 ἄμα τῷ μέλανι τοῦ καπνοῦ συναναμισγομένην τὴν λευκότητα τῆς πιμελῆς φανταστικῶς. ||
 318 τά-ταῦτα 21. | πένοντο ep.-ἐπένοντο 29. || 319 λῆγε-ἐληγε 29. | τήν-ῆν 21. |
 Ἀχιλῆϊ-Ἀχιλλεῖ 5./17. || 320 ὅ-αὐτός 21. | προσέειπε-προσεῖπε 3. || 321 τῷ-ῷ 21.
 | οἷ ep.-αὐτῶ. | ἔσαν ep.-ῆσαν. || 322 κλισίην-κλισίαν 10. | Πηληϊάδεω-Πηλίδου
 3./13. | Ἀχιλῆος-Ἀχιλλεύς 5./17. || 323 ἀγέμεν-ἄγειν 33., ἀντὶ προστακτικοῦ τοῦ
 ἄγε. | καλλιπάρηον ep.-καλλιπάρειον 3., βασιλικὸν τὸ ἀπόλυτον τῆς φράσεως καὶ τὸ δι'
 ἄλλων πειρασθαι καὶ οὕτως ἐπιχειρεῖν. ὕβριστικὸν δὲ καὶ τοῦτο· οὐ γὰρ ἐντυχεῖν Ἀχιλλεῖ κε-
 λεύει, ἀλλ' ὥς κενῆς οὔσης τῆς νεῶς ἄγειν αὐτήν. || 324 εἰ ... κέ ep.-ἐάν. | δώῃσιν
 ep.-δῶ 23. | κέν ... ἔλωμαι 38. || 325 πλεόνεσιν ep.-πλειόνεσι 19. | τό-ὅ 21. |
 οἷ ep.-αὐτῶ. || 326 προΐει, ἀντὶ τοῦ συνεχῶς ἐπέταττεν. | κρατέρον ep.-καρτέρον. | ἐ-
 πί ... ἔτελλε-ἐπέτελλε 20. || 327 τῷ-ῷ 21. | ἀέκοντε-ἄκοντε 3. | βάτην-ἐβάτην
 29., εἰκώτας· καὶ τὸν Ἀγαμέμνονα γὰρ δεδοίκασι καὶ πρὸς ὃν ἀποστέλλονται. | ἀτρυγέτοιο
 ep.-ἀτρυγέτου 13. || 328 νῆας-ναῦς 16. || 329 τόν-αὐτόν 21. | κλισίῃ-κλισίᾳ 10. |
 νηϊ μελαίνῃ, διὰ τῆς μελαίνης νηὸς τὸ σκυθρωπὸν τῆς ἔδρας δηλοῖ. || 330 τῷ-αὐτῷ 21. |
 γήθησεν-ἐγήθησεν 29., ἐκ τοῦ ἐναντίου τὸ ἐναντίον ἀκουστέον· οὐκ ἐγήθησεν, ἀλλ' ἐλυπήθη
 ... ὁ τρόπος ἀντίφρασις. ||

- τὼ μὲν ταρβήσαντε καὶ αἰδομένω βασιλῆα
 στήτην, οὐδέ τί μιν προσεφώνεον οὐδ' ἐρέοντο·
 αὐτὰρ ὃ ἔγνω ᾗσιν ἐνὶ φρεσὶ φώνησέν τε·
 χαίρετε κήρυκες Διὸς ἄγγελοι ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν,
 335 ἄσπον ἴτ' οὐ τί μοι ὕμμες ἐπαίτιοι ἀλλ' Ἀγαμέμνων,
 ὃ σφῶϊ προῖει Βρισηΐδος εἵνεκα κούρης.
 ἀλλ' ἄγε διογενὲς Πατρόκλεες ἔξαγε κούρην
 καὶ σφωῖν δὸς ἄγειν· τὼ δ' αὐτῷ μάρτυροι ἔστων
 340 πρὸς τε θεῶν μακάρων πρὸς τε θνητῶν ἀνθρώπων
 καὶ πρὸς τοῦ βασιλῆος ἀπηνέος εἴ ποτε δ' αὐτε
 χρεῖῳ ἐμείο γένηται ἀεικέα λοιγὸν ἀμῦναι
 τοῖς ἄλλοις· ἦ γὰρ ὃ γ' ὀλοῖῃσι φρεσὶ θύει,
 οὐδέ τι οἶδε νοῆσαι ἅμα πρόσσω καὶ ὀπίσσω,
 ὅπως οἱ παρὰ νηυσὶ σοὶ μαχέοιντο Ἀχαιοί.
 345 Ὡς φάτο, Πάτροκλος δὲ φίλῳ ἐπεπέθεθ' ἑταίρῳ,
 ἐκ δ' ἄγαγε κλισίης Βρισηΐδα καλλιπάρηον,
 δῶκε δ' ἄγειν· τὼ δ' αὖτις ἴτην παρὰ νῆας Ἀχαιῶν·

331 τῷ-τούτῳ 21. | **ταρβήσαντε καὶ αἰδομένω**, δύο δὲ ταῦτα συμβαίνειν περὶ τοὺς χρη-
 στοὺς αἰεὶ ὁ ποιητὴς φησιν, αἰδῶ καὶ φόβον. | **βασιλῆα**-βασιλέα 17. || 332 **στήτην**-ἐστήτην
 29. | **μῖν** ἐρ.-αὐτόν. | **προσεφώνεον**-προσεφώνουν 32. | **ἐρέοντο**-ἐροῦντο 32., τὸ μὲν
 γὰρ εἰπεῖν τι παροξυντικόν, τὸ δὲ θωπεῦσαι δουλοπρεπές. πρῶτος δὲ Ὅμηρος πρόσωπα κω-
 φὰ παρήγαγεν εἰς τὴν τραγωδίαν. || 333 **ὁ**-αὐτός 21. | **ᾗσιν** ... **φρεσὶ** ἐρ.-φρεσὶ αὐτοῦ.
 | **ἐνὶ** ἐρ.-ἐν. | **φώνησεν**-ἐφώνησεν 29. || 334 **Διὸς ἄγγελοι**, ἡ ὅτι τὰς ἑορτὰς αὐτοῦ
 ἀγγέλλουσιν, ἡ ὅτι ἀπὸ Ἑρμοῦ εἰσιν, ὅς ἄγγελος Διός. καλῶς δὲ οὐκ Ἀγαμέμνωνος ἔφη,
 ἀλλ' ἀνδρῶν καὶ Διός, οἷς δικαίως ὑπηρετοῦσι· τούτῳ γὰρ ἀδίκως. κοινὸς δὲ νόμος μὴ ἀδι-
 κείσθαι κήρυκα· ἱεροὶ γὰρ οὗτοι καὶ τὰ πρὸς θυσίαν ἐτοιμάζοντες. || 335 **ὕμμες** ἐρ.-ὕμεις.
 | **ἐπαίτιοι**, πεπαιδευμένως· οὐ γὰρ δεῖ τὰς αἰτίας ἐφ' ἐτέρους μετὰγειν ὥς κύνά κατὰ τοῦ βε-
 βλημένου λίθου. || 336 **ὁ**-ὁς 21. | **σφῶϊ** ἐρ.-σφῶ. | **εἵνεκα**-ἐνεκα 3. | **κούρης**-κόρης
 4. || 337 **κούρην**-κόρην 4., **Πατρόκλεες** ἐρ.-Πατρόκλεις, ἐξαίρει πάλιν τὸ πρόσωπον· τοῖς
 γὰρ τῶν φίλων γνησιωτάτοις εἰώθαμεν πιστεύειν τὰ γύναια. || 338 **καὶ σφωῖν**-καὶ αὐτοῖν
 | **τῷ**-τούτῳ 21. | **μάρτυροι ἔστων**, μαρτύρεται τῷ κήρυκε, ὅπως μὴ δοκῇ προδότης εἶ-
 ναι ὑπερορῶν τοὺς Ἀχαιοὺς ἀναιρουμένους. τὰ δὲ ἄλλα οὐχ ἄπτεται Ἀγαμέμνωνος, ὅπως μὴ
 δοκῇ μικροφυχεῖν ἐπὶ τῇ ἀφαιρέσει. || 340 **βασιλῆος**-βασιλέως 17. | **ἀπηνέος**-ἀπηνούς
 18., «ἀναιδέος», εὐεπίφορον γὰρ εἶναι (sc. φησί) τὸν Ἀχιλλέα εἰς τὸ ἀναιδῆ καλεῖν τὸν Ἀγα-
 μέμνονα. || 341 **χρεῖῳ**-χρέω 3. | **ἐμείο** ἐρ.-ἐμοῦ. | **ἀεικέα**-ἀεικῇ 18. || 342 **ὁ**-αὐτός
 21. | **ὀλοῖῃσι** ἐρ.-ὀλοιαῖς 8. | **φρεσὶ θύει**, ἐμφαντικῶς τὸ λυσσῶδες αὐτοῦ καὶ ἄλογον παρ-
 ἔστησε. μάρτυρας οὖν ὕμᾱς σχίσω τῆς παραπληξίας αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἶδε προνοῆσαι στρατιᾶς.
 || 343 **πρόσσω καὶ ὀπίσσω**-πρόσω καὶ ὀπίσω 6., δεῖ γὰρ τὸν ὅλως ἔχοντα γνῶσιν μὴ τὰ
 παρόντα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ μέλλοντα σκοπεῖν. || 344 **ὅπως**-ὅπως 6. | **νηυσὶ**-ναυσὶ
 16. | **σοὶ** ἐρ.-σῶ. | **μαχέοιντο** ἐρ.-μάχοντο 3. || 345 **φάτο** ἐρ.-ἔφη 29. | **Πάτρο-
 κλος δὲ φίλῳ ἐπεπέθεθ' ἑταίρῳ**, τὸ ἥπιον αὐ τοῦ διὰ τῆς σιωπῆς τῆς νῦν τε κἂν ὅλη τῇ
 στάσει κἂν τῷ μνηνιμῶ δείκνυται. καὶ νῦν δὲ οὐ φθέγγεται, ἵνα μὴ ἦ παροξυντικός. || 346
ἐκ ... **ἄγαγε**-ἐξήγαγε 20./29. | **κλισίης**-κλισίας 10. | **καλλιπάρηον** ἐρ.-καλλιπάρειον
 3. || 347 **δῶκε**-ἔδωκε 29. | **νῆας**-ναῦς 16., **αὖτις** ἐρ.-αὖθις. ||

- 350 ἢ δ' ἀέκουσ' ἅμα τοῖσι γυνὴ κίεν· αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
 δακρύσας ἐτάρων ἄφαρ ἔζετο νόσφι λιασθεῖς,
 θιν' ἔφ' ἄλδος πολιῆς, ὁρόων ἐπ' ἀπείρονα πόντον·
 πολλὰ δὲ μητρὶ φίλῃ ἠρήσατο χεῖρας ὀρεγνύς·
 μήτερ ἐπεὶ μ' ἔτεκές γε μινυνθάδιόν περ ἐόντα,
 τιμὴν πέρ μοι ὄφελλεν Ὀλύμπιος ἐγγυαλίξαι
 355 Ζεὺς ὑφιβρεμέτης· νῦν δ' οὐδέ με τυτθὸν ἔτισεν·
 ἢ γάρ μ' Ἀτρεΐδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων
 ἠτίμησεν· ἐλὼν γὰρ ἔχει γέρας αὐτὸς ἀπούρας.
 ὧς φάτο δάκρυ χέων, τοῦ δ' ἔκλυε πότνια μήτηρ
 ἡμένῃ ἐν βένθεσιν ἄλδος παρὰ πατρὶ γέροντι·
 καρπαλίμως δ' ἀνέδυσσε πολιῆς ἄλδος ἡὺτ' ὁμίχλῃ,
 360 καὶ ῥα πάροιθ' αὐτοῖο καθέζετο δάκρυ χέοντος,
 χειρὶ τέ μιν κατέρεξεν ἔπος τ' ἔφατ' ἐκ τ' ὀνόμαζε·
 τέκνον τί κλαίεις; τί δέ σε φρένας ἵκετο πένθος;
 ἐξαύδα, μὴ κεῦθε νόω, ἵνα εἶδομεν ἄμφω.
 Τὴν δὲ βαρὺ στενάχων προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεὺς·
 365 οἴσθα· τί ἤ τοι ταῦτα ἰδυίῃ πάντ' ἀγορεύω;

348 ἀέκουσα-ἄκουσα 3., ἔστι γὰρ φίλανδρος, ὡς τὸ πρόσωπον δηλοῖ. | τοῖσι-αὐτοῖς 12./21.
 | κίεν ep.-ἔκινεν 29. || 349 δακρύσας, ἔτοιμον τὸ ἡρωϊκὸν πρὸς δάκρυα ... καὶ ἡ παροιμία
 «ἀεὶ δ' ἀριδάκρυες ἄνδρες ἐσθλοί». | ἐτάρων ep.-ἐταίρων. | νόσφι, ὅπως μὴ γελῶτο πα-
 ρὰ τῶν ἐταίρων. ἢ τὴν διάλεξιν τῆς μητρός. || 350 πολιῆς-πολιᾶς 10. | ὁρόων ep.-ὄρων
 32. || 351 χεῖρας ὀρεγνύς, ὥσπερ ἀσπαζόμενος ὀρέγει τὴν χεῖρα τῇ μητρὶ. || 352 μινυν-
 θάδιον, τοῦτο μάλιστα δύναται λυπῆσαι μητέρα ὀλιγοχρόνιος υἱός· ὁ πρῶτον προβάλλεται. |
 ἐόντα-ὄντα 32. || 353 ὄφελλεν ep.-ὤφειλεν 29., ὄφελλεν Αἰολικῶς, ὡς χεῖρες χέρρες. |
 ἐγγυαλίξαι, ἐγγχειρίσαι, δοῦναι εἰς χεῖρας· ἐπειδὴ κοῖλα γύαλα λέγεται. ὁ δὲ λαμβάνων
 τὴν κύλικα, τῇ χειρὶ κοίλῃ αὐτὴν λαμβάνει. καλοῦνται δὲ «γυῖα» αἱ χεῖρες. Hes. || 354
 ὑφιβρεμέτης, ὁ ἐν ὕφει βρέμων διὰ τῶν βροντῶν ἢ τῶν ἀνέμων. | οὐδέ με τυτθόν, φι-
 ερκλήμονες κατὰ θεῶν οἱ ἀτυχεῖς. || 357 φάτο ep.-ἔφη 29. | τοῦ-αὐτοῦ 21. || 358
 βένθεσιν-βένθεσι 19. | πατρὶ γέροντι, ἴσως τοὺς ἐν θαλάσῃ τιμωμένους ἀλίους γέρον-
 τὰς φησιν, ὡς Πρωτέα Φόρκυνα Νηρέα. || 359 καρπαλίμως, ἀντὶ τοῦ κραίπνως. ταχέια
 δὲ ἡ ἄνοδος ὡς μητρός καὶ θεοῦ. φαντασία δὲ περικείται τῇ θεῷ διὰ τῆς ὁμίχλης. ἢ ὅτι θα-
 λασσία ἐστὶν ἡ θεός. | πολιῆς-πολιᾶς 10. || 360 ῥά-ἄρα 1. | αὐτοῖο-αὐτοῦ 13. |
 καθέζετο-ἐκαθέζετο 29. || 361 μίν ep.-αὐτόν. | ἐκ ... ὀνόμαζε-ἐξονόμαζε 20./29. ||
 363 ἐξαύδα, τῇ γὰρ τῶν λόγων <μη> ἄνοχῃ καὶ κουφιεῖται τοῦ βάρους ἢ ψυχῇ. | νόω-νῶ
 14. | εἶδομεν-εἶδωμεν 28. || 364 τὴν-αὐτήν 21. || 365 οἴσθα, ἄκρως ἐνέφηνε τὸ βα-
 ρύθυμον διὰ τοῦ προοιμίου καὶ πρὸς εἰδότας δὲ ἔθος λέγειν ἐπικουφίζοντας τὴν ὁδύνην. | τοί
 ep.-σοί. | ἰδυίῃ ep.-εἰδυίῃ. ||

- ὥχόμεθ' ἐς Θήβην ἱερὴν πόλιν Ἡετίωνος,
 τὴν δὲ διεπράθομέν τε καὶ ἤγομεν ἐνθάδε πάντα·
 καὶ τὰ μὲν εὖ δάσσαντο μετὰ σφίσιν υἱὲς Ἀχαιῶν,
 ἐκ δ' ἔλιν Ἀτρεΐδῃ Χρυσήϊδα καλλιπάρηον.
 370 Χρύσης δ' αὖθ' ἱερεὺς ἐκατηβόλου Ἀπόλλωνος
 ἦλθε θεὸς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
 λυσόμενός τε θύγατρα φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα,
 στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἐκηβόλου Ἀπόλλωνος
 χρυσέῳ ἄνᾳ σκήπτρῳ, καὶ λίσσετο πάντας Ἀχαιοὺς,
 375 Ἀτρεΐδα δὲ μάλιστα δύω κοσμήτορε λαῶν.
 ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοὶ
 αἰδεῖσθαι θ' ἱερῆα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα·
 ἄλλ' οὐκ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ἤνδανε θυμῷ,
 ἀλλὰ κακῶς ἀφίει, κρατερόν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλε·
 380 χῳόμενος δ' ὃ γέρων πάλιν ὥχετο· τοῖο δ' Ἀπόλλων
 εὐξαμένου ἤκουσεν, ἐπεὶ μάλα οἱ φίλος ἦεν,
 ἦκε δ' ἐπ' Ἀργείοισι κακὸν βέλος· οἱ δέ νυ λαοὶ
 θνητῶν ἐπασσύτεροι, τὰ δ' ἐπ' ὥχετο κῆλα θεοῖο
 πάντῃ ἄνᾳ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν· ἄμμι δὲ μάντις
 385 εὖ εἰδὼς ἀγόρευε θεοπροπίας ἐκάτοιο.
 αὐτίκ' ἐγὼ πρῶτος κελόμην θεὸν ἰλάσκεισθαι·
 Ἀτρεΐωνα δ' ἔπειτα χόλος λάβεν, αἶψα δ' ἀναστὰς
 ἠπείλῃσεν μῦθον ὃ δὴ τετελεσμένος ἐστί·
 τὴν μὲν γὰρ σὺν νηϊ θοῇ ἐλίκωπες Ἀχαιοὶ
 390 ἐς Χρύσην πέμπουσιν, ἄγουσι δὲ δῶρα ἄνακτι·

366 ἐς ep.-εἰς. | ὥχόμεθ' ἐς Θήβην, ὁ τρόπος ἀνακεφαλαίωσις. τέσσαρες δὲ διηγήσεων ἰδέαι· ἡ μὲν ὁμιλητική, ὡς ὅταν παρὰ τινος ἀκούσας τις αὐτῷ διηγῆται ἃ ἤκουσεν, ὡς τὸ «πολλάκι γὰρ σέο πατρός» (396). τὸ δὲ ἀπαγγελτικόν, ὅταν ἂ παρ' ἐτέρου ἤκουσεν ἐτέρῳ διηγῆται, τὸ δὲ ὑποστατικόν, ὅταν τῶν πραγμάτων τινὰ ἀπαγγεῖλαι ὑποθέμενοι διηγώμεθα, τὸ δὲ μικτόν ἐξ ὁμιλητικοῦ καὶ ὑποστατικοῦ, ὡς τὸ «ἀλλὰ σὺ τὸν γ' ἐλθούσα, θεά, ὑπελύσας δεσμῶν» (401), εἰ γὰρ ἦν ὁμιλητικόν, οὕτως ἂν εἶπεν· ἀλλὰ σὲ τῶν δεσμῶν αὐτὸν ἀπολύσαι καλέσασαν τὸν ἐκατόγχειρον. ὁ δὲ ἐφ' ἐτέραν πτωσὶν μετελθὼν ὡς ἴδιον ἦδη λόγον καὶ οὐχ ὡς παρ' ἐκείνης ἀκούσας διέξεισιν. | Θήβην, Θήβη χωρίον ἔρημον πλησίον Λέσβου, ἀπὸ Θήβης τῆς Ἀδράμυδος· ἄθλον γὰρ ταύτην ὁ πατὴρ προὔθετο τῷ προὔχοντι γυμνικῷ ἀγῶνι, λαβὼν δὲ αὐτὴν Ἡρακλῆς ἔκτισε τὴν πόλιν, ὀνομάσας ἐκ ταύτης. ὅσοι δὲ ἀθετοῦσι τοὺς στίχους (366–92), οὐκ ἐῷσιν ἡμᾶς μαθεῖν, ὅθεν ἤλω Χρυσήϊς. | ἱερήν-ιεράν 10. || 367 τήν-ταύτην 21. || 368 δάσσαντο-ἐδάσαντο 6./29. | σφίσιν ep.-ἐαυτοῖς. | υἱὲς ep.-υἱοί. || 369 ἐκ ... ἔλιν-ἐξείλιν 20./29. | καλλιπάρηον ep.-καλλιπάρειον 3. || 371 νῆας-ναῦς 16., χαλκοχιτώνων, λαμπρόν ἢ πορφυροῦν ἐχόντων χιτῶνας. || 372 θύγατρα-θυγατέρα 15. || 374 χρυσέῳ-χρυσῷ 14. | λίσσετο-ἐλίσσετο 29. || 375 λαῶν-λεῶν 11. || 377 ἱερῆα-ιερέα 17. | δέχθαι ep.-δέξασθαι. || 379 κρατερόν ep.-καρτερόν. | ἐπὶ ... ἔτελλε ep.-ἐπέτελλε 20. || 380 χῳόμενος-χώμενος 32. | τοῖο-αὐτοῦ 13./21. || 381 οἱ ep.-αὐτῶ. | ἦεν ep.-ἦν. || 382 Ἀργείοισι-Ἀργείοις 12. | λαοὶ-λεῶ 11. || 383 θνητῶν-ἐθνητῶν 29. | ἐπασσύτεροι, παρὰ τὸ ἄσσαν ἄσσυτεροι, ὡς παροίτεροι ἢ ἐκάτεροι. | θεοῖο-θεοῦ 13. || 384 ἄμμι ep.-ἡμῖν. || 385 ἀγόρευε-ἠγόρευε 29. | ἐκάτοιο ep.-ἐκάτου 13. || 387 κελόμην ep.-ἐκελόμην 29. || 388 λάβεν-ἔλαβεν 29. | ὃ-ὅς 21. || 390 ἐς ep.-εἰς. ||

τὴν δὲ νέον κλισίηθεν ἔβαν κήρυκες ἄγοντες
 κούρην Βρισηῖος τήν μοι δόσαν υἱες Ἀχαιῶν.
 ἀλλὰ σὺ εἰ δύνασαί γε περισχεο παιδὸς ἔηος·
 395 ἔλθοῦς Ὀλύμπῳ δὲ Δία λίσαι, εἴ ποτε δὴ τι
 ἦ ἔπει ὦνησας κραδίην Διὸς ἦε καὶ ἔργῳ.
 πολλάκι γάρ σεο πατὴρ ἐνὶ μεγάροισιν ἄκουσα
 εὐχομένης ὅτ' ἔφησθα κελαϊνεφεῖ Κρονίωνι
 οἷη ἐν ἄθανάτοισιν ἀεικέα λοιγὸν ἀμῦναι,
 400 ὅππότε μιν ξυνδῆσαι Ὀλύμπιοι ἤθελον ἄλλοι
 Ἥρην τ' ἠδὲ Ποσειδάων καὶ Παλλὰς Ἀθήνη·
 ἀλλὰ σὺ τὸν γ' ἔλθοῦσα θεὰ ὑπελύσαο δεσμῶν,
 ὦχ' ἑκατόγχειρον καλέσας ἔς μακρὸν Ὀλύμπῳ,
 ὃν Βριάρεων καλέουσι θεοί, ἄνδρες δὲ τε πάντες

391 κλισίηθεν ep.-κλισίαθεν 10. | ἔβαν-ἔβησαν 24. || 392 κούρην-κόρην 4. | Βρι-
 σῆος-Βρισηῖος 17., ὁ δὲ τρόπος ἀντονομασία. | τήν-τήν 21. | δόσαν-ἔδοσαν 29. | υἱες
 ep.-υἱοί. || 393 εἰ δύνασαί γε, οὐ διστάζων, ἀλλὰ σχετλιαζὼν εἴ γέ σοι καὶ τοῦτο χαρι-
 εῖται ὁ Ζεὺς, ἅμα δὲ καὶ κολακεύων αὐτήν, ὅπως ἐρεθίσῃ πρὸς τὸ αἰτούμενον, καὶ τὴν ἰσχὺν
 ἐνδείξεται ὡς δῆθεν τοῦ παιδὸς ἀγνοοῦντος. | περισχεο-περισχοῦ 25. | ἔηος ep.-σοῦ. ||
 394 Ὀλύμπῳ-Ὀλύμπῳ 4. || 395 κραδίην ep.-καρδίαν 10. | ἦε ep.-ἦ. || 396
 πολλάκι ep.-πολλάκις. | σέο ep.-σοῦ. | ἐνὶ ep.-ἐν. | μεγάροισιν-μεγάροις 12. | ἄ-
 κουσα-ἤκουσα 29., ὁ νοῦς οὕτως, πολλάκις γάρ σου ἐν τοῖς τοῦ ἔμοῦ πατρὸς δόμοις ἤκουσα
 εὐχομένης. || 397 κελαϊνεφεῖ, παρὰ τὸ μελαίνοντα τὸν ἀέρα νεφειν αὐτόν. || 398 οἷη
 ep.-μόνη 10. | ἄθανάτοισιν-ἄθανάτοις 12. | ἀεικέα-ἀεικῇ 18. || 399 ὅππότε-ὁπότε
 6. | μιν-αὐτόν 21. || 400 Ἥρην-Ἥρα 10. | Ποσειδάων ep.-Ποσειδῶν. | Ἀθήνη
 ep.-Ἀθηνᾶ., τί ποτε ἄρα βουλόμενος ταῦτα ἔπλασε, πολὺ ἔχοντα τὸ ἄλογον καὶ ἀνάρμοστον,
 εἴ γε Ἀθηνᾶ καὶ Ἥρα καὶ Ποσειδῶν ἐβούλοντο συνδῆσαι τὸν Δία, ἡ μὲν θυγάτηρ οὖσα, οἱ
 δὲ ἀδελφοί; διὸ καὶ ἀντὶ τῆς Ἀθηνᾶς τινες γράφουσι «καὶ Φοῖβος Ἀπόλλων», ὥσπερ οὐ τοῦ
 αὐτοῦ μένοντος ἀτόπου. καὶ ἄλλοι πάλιν ἐναλλάσσουσι τὰ ἔπη «οἷη ἐν ἄθανάτοισιν ἀεικέα
 λοιγὸν ἀμῦναι / Ἥρην τ' ἠδὲ Ποσειδάων καὶ Παλλὰς Ἀθήνη, / ὅππότε μιν ξυνδῆσαι Ὀλύμ-
 πιοι ἤθελον ἄλλοι» (398. 400. 399), ἵνα οὗτοι μὲν οἱ θεοὶ φαίνονται βοηθήσαντες αὐτῷ μετὰ
 τῆς Θέτιδος, ἄλλοι δὲ τινες οἱ ξυνδῆσαι θέλοντες· καὶ μύθους λέγουσιν ἐπὶ τούτοις πολλούς.
 μάχεται δὲ τοῖς ἐναλλάσσουσι τὰ ἔπη τὸ «οἷη ἐν ἄθανάτοισιν» (398)· πῶς γὰρ τοῦ ποιητοῦ λέ-
 γοντος ὅτι μόνη, ἐνδέχεται καὶ ἄλλους ἐπεισάγειν βοηθοὺς; τίνα δὲ καὶ τὸν Βριάρεων χρῆ-
 νοεῖν; καὶ πῶς οὗτος «βίη οὐ πατὴρ ἀμείνων» (404); – δεῖ τοίνυν φυσικὸν τινα μᾶλλον ἐν τού-
 τοις ὑπονοεῖν λόγον· Δία γάρ φησι τὴν ἄκρατον θερμασίαν, τὴν καὶ τοῦ ζῆν καὶ τοῦ εἶναι ἡμᾶς
 αἰτίαν, Ποσειδῶνα τὸ ὕδωρ, Ἥραν τὸν ἀέρα, Ἀθηνᾶν τὴν γῆν, Βριάρεων τὸν ἥλιον (πάντων
 γὰρ τῶν ἄστρον φωτεινότητός ἐστι), Θέτιν δὲ τὴν θέσιν καὶ φύσιν τοῦ παντός. τοῦ ἡλίου τοί-
 νυν ἀφισταμένου ἐπὶ τὰ μεσημβρινά, φύξεως γινομένης ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς μέρεσι, συμβαίνει
 τὸν ἀέρα, φύσιν ἔχοντα μεταβάλλειν εἰς ὕδωρ, τότε μάλιστα ἐξυγραίνεισθαι πλέον καὶ δυσχεί-
 μερον γίνεσθαι. Ποσειδῶνα οὖν καὶ Ἥραν καὶ Ἀθηνᾶν διὰ τοῦτο βουλομένους συνδῆσαι τὸν
 Δία φησὶν, ἐμφαίνων, ὡς ἔφην, τὴν χειμερινὴν κατάστασιν, ἐν ἣ συμβαίνει τὸ ψυχρὸν ἐπικρα-
 τέστερον εἶναι τοῦ θερμοῦ. ἀλλ' ἡ Θέτις ἀνάγουσα τὸν ἥλιον ἐπὶ τὰ βόρεια φαίνεται ὥσπερ
 βοηθοῦσα τῷ Δίῃ. εἰκότως δὲ ἑκατόγχειρον τοῦτόν φησιν, ὅτι πάντα τρέφει καὶ αὔξει καὶ φύει,
 καθάπερ πολλαῖς ὁμοῦ χερσὶν ἐργαζόμενος. «οὐ πατὴρ» δὲ «ἀμείνων», τοῦ Διὸς· Ἀπόλλωνα
 γὰρ φησι τὸν ἥλιον. || 401 τὸν-αὐτόν 21. | ὑπελύσαο-ὑπελύσω 25. || 402 ὦχ', εὐθέως,
 ταχέως, ὠκέως, ὀξέως. Hes. | ἐς ep.-εἰς. || 403 καλέουσι-καλοῦσι 32. ||

- Αιγαίων', ὃ γὰρ αὐτε βίην οὐ πατρός ἀμείνων·
 405 ὃς ῥα παρὰ Κρονίωνι καθέζετο κύδει γαίων·
 τὸν καὶ ὑπέδεισαν μάκαρες θεοὶ οὐδ' ἔτ' ἔδησαν.
 τῶν νῦν μιν μνήσασα παρέξεο καὶ λαβὲ γούνων
 αἷ κέν πως ἐθέλῃσιν ἐπὶ Τρώεσσιν ἀρῆξαι,
 τοὺς δὲ κατὰ πρύμνας τε καὶ ἀμφ' ἄλλα ἔλσαι Ἀχαιοὺς
 410 κτεινομένους, ἵνα πάντες ἐπαύρωνται βασιλῆος,
 γνῶ δὲ καὶ Ἀτρεΐδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων
 ἦν ἄτην ὃ τ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισεν.
 Τὸν δ' ἡμίβητ' ἔπειτα Θέτις κατὰ δάκρυ χέουσα·
 ὦ μοι τέκνον ἐμόν, τί νύ σ' ἔτρεφον αἰνὰ τεκοῦσα;
 415 αἰθ' ὄφελες παρὰ νηυσὶν ἀδάκρυτος καὶ ἀπῆμων
 ἦσθαι, ἐπεὶ νύ τοι αἴσα μίνυνθά περ οὐ τι μάλα δῆν·
 νῦν δ' ἅμα τ' ὠκύμορος καὶ οἰζυρὸς περὶ πάντων
 ἔπλεο· τῷ σε κακῇ αἴσῃ τέκον ἐν μεγάροισι.
 τοῦτο δέ τοι ἐρέουσα ἔπος Διὶ τερπικεραύνῳ
 420 εἰμ' αὐτὴ πρὸς Ὀλυμπον ἀγάννιφον αἶ κε πίθηται.
 ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν νηυσὶ παρήμενος ὠκυπόροις
 μῆνι' Ἀχαιοῖσιν, πολέμου δ' ἀποπαύεο πάμπαν·
 Ζεὺς γὰρ ἐς Ὀκεανὸν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας

404 **Αἰγαίωνα**, οὐκ ἔστι δὲ τῶν Τιτάνων ὁ Αἰγεύς, ἀλλὰ ἐνάλιος δαίμων· οὕτως γὰρ καὶ ἡ σύγκρισις λαμβανομένη πρὸς τὸν Ποσειδῶνα λόγον ἔξει. | ὃ **ερ.**-οὗτος 21. | **βίην**-βίαν 10. | **οὐ πατρός** **ερ.**-πατρός αὐτοῦ. || 405 **ῥά**-ἄρα 1. | **καθέζετο**-ἐκαθέζετο 29. || 406 **τόν**-τούτον 21. || 407 **τῶν**-τούτων 21. | **μιν** **ερ.**-αὐτόν 21. | **παρέξεο**-παρέξου 25. | **γούνων** **ερ.**-γονάτων 4., κεφαλῆς μὲν λαμβανόμεθα, ἐπεὶ ἡγεμονικόν· δεξιᾶς, ἐπεὶ πρακτικόν· γονάτων (δι' αὐτῶν γὰρ ἐπικλᾶται τὸ σῶμα) ἐπικλᾶν οἰωνιζόμενοι τὴν ψυχὴν τοῖς λόγοις. || 408 **αἶ κεν** **ερ.**-ἔάν. | **ἐθέλῃσιν**-ἐθέλη 23. | **ἐπὶ** ... **ἀρῆξαι**-ἐπαρῆξαι 20. | **Τρώεσσιν**-Τρωσίν 19. || 409 **ἔλσαι** **ερ.**-εἶλαι 34. || 410 **ἐπαύρωνται**, κατ' εἰρωνεῖαν εἴρηται παρ' αὐτοῦ. **βασιλῆος**-βασιλέως 17. || 412 **ἦν ἄτην** **ερ.**-ἄτην αὐτοῦ. | ὃ **τ'** **ερ.**-ὅτι || 413 **τόν**-αὐτόν 21. | **κατὰ** ... **χέουσα**-καταχέουσα 20. || 414 **ὦ μοι τέκνον**, οὐκ εὐθὺς αὐτῷ τὴν διακονίαν ὑφιστάνεται, προσλοφύρεται δὲ εἰδυῖα τὴν αἵτησιν πρόξενον αὐτῷ οὖσαν θανάτου. | **ἔτρεφον**, ἔθρεφα. | **αἰνά**, ἀντί τοῦ αἰνῶς, ἥτοι ματαίως καὶ ἀπράκτως. || 415 **ὄφελες**-ὠφελές 29., μᾶλλον ἢ προεθέμην σε τὸν ἀπρακτον βίον ζῆσαι· ἐπὶ λύμῃ γὰρ ἐμῇ τοῦτον εἶλου τὸν βίον. | **νηυσὶν**-ναυσίν 16. || 416 **τοί** **ερ.**-σοί. | **μίνυνθα**, ἐπ' ὀλίγον χρόνον, ἢ κατὰ ἀποκοπὴν τοῦ μι νυνθάδιος. || 417 **οἰζυρὸς**, ταλαίπωρος ... εἰ τοιαῦτα περὶ Ἀχιλλέως ὁ ποιητὴς φησι, τί περὶ τῶν ἄλλων εἴπομεν; || 418 **ἔπλεο** **ερ.**-ἐπέλου 25. | **τῷ** **ερ.**-διὰ τοῦτο. | **τέκον**-ἔτεχον 29. **μεγάροις**-μεγάροις 12. || 419 **ἐρέουσα**-ἐροῦσα 32. || 420 **ἀγάννιφον**, τὸν λίαν νιφόμενον κατὰ τὰ ὑπὸ τοῖς νέφεσι ὄρη· τὰ γὰρ ἄκρα τοῦ Ὀλύμπου ὡς ὑπερνεφῇ οὔτε νίφεται οὔτε κατομβρεῖται, κατ' αὐτὸν τὸν ποιητὴν... «ἀγάννιφον» οὖν ἢ τὸν πάνυ κατανιφόμενον, ἢ τὸν οὔτε ὄλως. | **αἶ κε** **ερ.**-ἔάν. | **πίθηται** **ερ.**-πέισσεται. || 421 **νηυσὶν**-ναυσίν 16. | **ὠκυπόροις** **ερ.**-ὠκυπόροις 12. || 422 **Ἀχαιοῖσιν**-Ἀχαιοῖς 12. | **ἀποπαύεο**-ἀποπαύου 25., τῆς ὀργῆς δὲ αὐτὸν οὐκ ἐπέχει, εἰδυῖα τὸ φιλονεικῶν αὐτοῦ καὶ φιλότιμον. καλῶς δὲ καὶ λόγοις μὲν χαρίζεται αὐτῷ, ἔργοις δὲ ἀναβάλλεται. || 423 **ἐς** **ερ.**-εἰς. | **Αἰθιοπῆας**-Αἰθιοπέας 17., ὁμοίον ἔστι τῷ ἡνιοχῆας. εὐσεβῶς φησι μηδὲ τῶν πόρρωθεν ἀνθρώπων ἀμελεῖν τὸ θεῖον. διττοὶ δὲ εἰσιν οἱ Αἰθίοπες· οἱ μὲν πρὸς ἀνατολήν, οἱ δὲ πρὸς δύσιν, ὀριζόμενοι διχῇ ὑπὸ Νείλου. ||

- 425 χθιζὸς ἔβη κατὰ δαῖτα, θεοὶ δ' ἅμα πάντες ἔποντο·
 δωδεκάτῃ δέ τοι αὐτὶς ἐλεύσεται Οὐλύμπον δέ,
 καὶ τότε ἔπειτά τοι εἶμι Διὸς ποτὶ χαλκοβατές δῶ,
 καὶ μιν γουνάσομαι καὶ μιν πείσσειν οἶω.
 ὣς ἄρα φωνήσας ἀπεβήσето, τὸν δὲ λίπε αὐτοῦ
 430 χρώμενον κατὰ θυμὸν ἐϋζώνιοιο γυναικὸς
 τὴν ῥα βίῃ ἀέκοντος ἀπηύρων· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
 ἐς Χρύσην ἵκανε ἄγων ἱερὴν ἑκατόμβην.
 οἱ δ' ὅτε δὴ λιμένος πολυβενθέος ἐντὸς ἵκοντο
 ἰστία μὲν στείλαντο, θέσαν δ' ἐν νηϊ μελαίνῃ,
 435 ἰστοδὸν δ' ἰστοδόκη πέλασαν προτόνοισιν ὑφέντες
 καρπαλίμως, τὴν δ' εἰς ὄρμον προέρεσαν ἑρετμοῖς.
 ἐκ δ' εὐνὰς ἔβαλον, κατὰ δὲ πρυμνήσι' ἔδρσαν·
 ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαίνον ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης,
 ἐκ δ' ἑκατόμβην βῆσαν ἐκηβόλῳ Ἀπόλλωνι·
 440 ἐκ δὲ Χρυσῆϊς νηὸς βῆ ποντοπόροιο.
 τὴν μὲν ἔπειτ' ἐπὶ βωμὸν ἄγων πολύμητις Ὀδυσσεὺς
 πατρὶ φίλῳ ἐν χερσὶ τίθει καὶ μιν προσέειπεν·

424 ἔποντο-εἵποντο 29., λέξεις Ἀριστάρχου ἐκ τοῦ Α τῆς Ἰλιάδος ὑπομνήματος: «τὸ μὲν μετ' ἀμύμονας» (423) ἐπ' ἀμύμονας, ὃ ἐστὶ πρὸς ἀμώμους, ἀγαθοὺς, τὸ δὲ «κατὰ δαῖτα» (424) ἀντὶ τοῦ ἐπὶ δαῖτα· οὕτως γὰρ νῦν Ὁμηρὸς τέθεικεν». || 425 αὐτὶς ep.-αὐθις, φασὶν ἐν Διοσπόλει μέγιστον εἶναι Διὸς ἱερόν, ἀφ' οὗ λαμβάνοντας τὸ ξόανον Αἰθιοπας μετὰ καὶ τῶν ἄλλων ἐγχαυρίων θεῶν κατὰ τινα χρόνον περινοστεῖν τὰ μέρη τῆς Λιβύης καὶ πολυτελεῖς ποι-εῖν πανηγύρεις ἐπὶ δώδεκα ἡμέρας, ὅτι καὶ τοσοῦτοι οἱ θεοί. | Οὐλύμπον-Ὀλύμπον 4. || 426 ποτὶ ep.-πρὸς. | χαλκοβατές, στερεὰν ἔχον τὴν βᾶσιν. οὐκ ἄπεισι δὲ εἰς Αἰθιοπίαν ἢ Θέτις, ὅτι ἔκει ἦσαν οἱ Ἀχαιῖκοι θεοί, καὶ τῷ υἱῷ καιρὸν μετανόιας διδοῦσα καὶ αὐτοῖς τοῖς Ἑλλήσι, καὶ ἵνα Τρῶες αἰσθῶνται τῆς μῆνιδος καὶ τολμῆσῃσι λοιπὸν εἰς τὴν μάχην. | δῶ ep.-δῶμα. || 427 μιν-αὐτόν 21. || 428 ἀπεβήσето-ἀπεβήσατο 35. | τὸν ep.-αὐτόν 21. | λίπε-ἔλιπε 29. || 429 χρώμενον-χῶμενον 32. | ἐϋζώνιοιο ep.-εὐζώνου 13. || 430 τὴν-ἦν 21. | βίῃ-βία 10. | ἀέκοντος-ἄκοντος 3. | αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς, ὅπως μὴ τῇ τῆς Θέτιδος ἀπαλλαγῇ συνάφῃ τὴν ἐπάνοδον, διὰ μέσου βάλλει τὰ κατὰ τὸν Ὀδυσσεά, μόνον οὐχὶ λόγῳ καταμετρήσας τὸν ἐπὶ Χρύσην πλοῦν. ἑκατέρους δὲ μετρίως χρώμενος διαναπαύει τὸν ἀκροατὴν, τῶν μὲν τὸν κόρον περιαιρῶν, τῶν δὲ τὴν ἐπιθυμίαν ἀποπληρῶν. || 431 ἐς ep.-εἰς. | ἱερὴν-ἱεράν 10. || 432 πολυβενθέος ep.-πολυβενθοῦς 18. || 433 στείλαντο-ἐστείλαντο 29. | θέσαν-ἔθεσαν 29. || 434 ἰστοδόκη, τὸ κατὰ τὴν πρύμναν ἐξέχον ξύλον, καθ' οὗ κλίνεται ὁ ἰστός. | πέλασαν-ἐπέλασαν 29. | προτόνοισι-προτόνοις 12., «προτόνοισιν ὑφέντες» Ζηνόδοτος μὲν «ὑφέντες» αἱ δὲ ἄλλαι πᾶσαι «ἐφέντες» πρότοννοι δὲ τὰ ἀπὸ πρύμνης εἰς πρῶραν διήκοντα σχοινία. || 435 τὴν-αὐτήν 21. | προέρεσαν ep.-προήρεσαν 29., οὐ γὰρ ἦδραν τῶν ἀνέμων τὸ παλίμβολον. ἄλλως τε ἐν Ἰλιάδι ταύτην μόνην ἔχων ἔκπλοισιν τρόπον ἐδίδαξε προσορμισμού. || 436 ἐκ ... ἔβαλον-ἐξέβαλον 20. | κατὰ ... ἔδρσαν-κατέδρσαν 20. || 437 ἐκ ... βαίνον-ἐξέβαινον 20./29. | θαλάσσης-θαλάττης 7. || 438 ἐκ ... βῆσαν-ἐξέβησαν 20./29., ἐκ, πολλὴν ἔχει τὴν ἡδονὴν ἢ τῆς προθέσεως ἐπαγωγῇ. τὸ δὲ σχῆμα ἐπανάληψις. || 439 νηὸς-νεώς 16. | ἐκ ... βῆ-ἐξέβη 20./29. | ποντοπόροιο ep.-ποντοπόρου 13. || 440 τὴν-ἦν 21. | ἐπὶ βωμὸν ἄγων, προσάγει τὴν κόρην τῷ βωμῷ ὥσπερ ἀποδιδούς ἐπὶ τοῦ θεοῦ μάρτυρος. ἔστι δὲ ἡ ἐπὶ ἀντὶ τῆς παρὰ. || 441 ἐν ... τίθει-ἐνετίθει 20./29. | μιν ep.-αὐτόν. | προσέειπεν-προσεῖπεν 3. ||

- ὦ Χρῦση, πρό μ' ἔπεμψεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
παῖδά τε σοὶ ἀγέμεν, Φοῖβω θ' ἱερὴν ἑκατόμβην
ῥέξαι ὑπὲρ Δαναῶν ὄφρ' ἱλασόμεσθα ἄνακτα,
445 ὃς νῦν Ἀργείοισι πολύστονα κήδε' ἐφῆκεν.
"Ὡς εἰπὼν ἐν χερσὶ τίθει, ὃ δὲ δέξατο χαίρων
παῖδα φίλην· τοὶ δ' ὦκα θεῷ ἱερὴν ἑκατόμβην
ἐξείης ἕστησαν εὐδμητον περὶ βωμόν,
χερνίφαντο δ' ἔπειτα καὶ οὐλοχύτας ἀνέλοντο.
450 τοῖσιν δὲ Χρύσης μεγάλ' εὐχετο χεῖρας ἀνασχών·
κλυθί μευ ἀργυρότοξ', ὃς Χρῦσιν ἀμφιβέβηκας
Κίλλαν τε ζαθέην Τενέδοιο τε ἴφι ἀνάσσεις·
ἧ μὲν δὴ ποτ' ἐμεῦ πάρος ἔκλυες εὐξαμένοιο,
τίμησας μὲν ἐμέ, μέγα δ' ἴφαο λαὸν Ἀχαιῶν·
455 ἦδ' ἔτι καὶ νῦν μοι τόδ' ἐπικρήνην ἐέλδωρ·
ἦδη νῦν Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγὸν ἄμυνον.
"Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων.
αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' εὐξάντο καὶ οὐλοχύτας προβάλλοντο,
αὔευσαν μὲν πρῶτα καὶ ἔσφαξαν καὶ ἔδειραν,
460 μηρούς τ' ἐξέταμον κατὰ τε κνίσῃ ἐκάλυψαν
δίπτυχα ποιήσαντες, ἐπ' αὐτῶν δ' ὠμοθέτησαν·

442 πρό ... ἔπεμψεν-προύπεμψεν 20. || 443 σοί, ὡς ἀντιδιαστελλόμενον τῷ «Φοῖβω» δεῖ ὀρθοτονεῖν καὶ διὰ τὸν τέ. | ἀγέμεν-ἄγειν 33. | ἱερὴν-ιεράν 10. || 444 ὄφρα, ἴνα. | ἱλα-σόμεθα-ἱλασώμεθα 28. || 445 Ἀργείοισι-Ἀργεῖοις 12. | κήδεα-κήδη 18. || 446 ἐν ... τίθει-ἐνετίθει 20./29. | δέξατο-δέδεξατο 29., περιέτεμε τὸν λόγον τοῦ γέροντος· οὔτε γὰρ ἐπαινεῖν οὔτε φέγειν ἦν τοὺς ἀποδόντας· τὸ μὲν γὰρ δουλοπρεπές, τὸ δὲ παροξυντικόν. ἀλλ' οὐδὲ τοσαύτην κίνησιν ἔχει τὰ ἡδέα λεγόμενα ὅποσιν τὰ λυπηρά. || 447 τοὶ δέ ἐρ.-οἱ δέ. | ἱερὴν-ιεράν 10. || 448 ἐξείης ἐρ.-ἐξῆς., οἶμαι τὴν εἰ πεπλεονακέναι ὡς ἐν τῷ ἀδελφειός. | εὐδμητον, δέμου δμῶ δμῆσω δέδμηται, δμητός, εὐδμητος, ὡς «εὐννητος». || 449 χερ-νίφαντο ἐρ.-ἐχερνίφαντο 29., «χερνιφάμενος» τὰς χεῖρας νιφάμενος. | οὐλοχύτας, κριθὰς δὲ μετὰ ἁλῶν μειμιγμένας ἐπέχεον – αὐτάς φησιν ὁ ποιητής. | ἀνέλοντο-ἀνείλοντο 29. || 450 τοῖσιν-αὐτοῖς 12./21. | μεγάλ' εὐχετο χεῖρας ἀνασχών, μεγάλως ἀνασχών τὰς χεῖρας· ἐπὶ σωτηρίᾳ γὰρ εὐχόμενος παρρησίαν ἄγει. ὅτε δὲ κατηρᾶτο τοὺς Ἑλλήνας, ἡσυχῇ ἠῦχετο· ἐπ' ὀλέθρῳ γὰρ ἀνθρώπων ἡ αἵτησις. | εὐχετο-ἠῦχετο 29. || 451 κλυθι ἐρ.-ἄκουσον. | μεῦ-μου 14. | πάρος ἔκλυες, ἐλεύθερον ἅμα καὶ προσακτικόν τὸ χάριτας εἰδέναι. φη-σὶν οὖν, εἰ προήκουσάς μου, καὶ νῦν δίκαιος εἰ ἄκουσαι. || 452 ζαθέην ἐρ.-ζαθέαν. | Τενέδοιο-Τενέδου 13. || 453 ἐμεῦ-ἐμοῦ 14. | εὐξαμένοιο-εὐξαμένου 13. || 454 τίμη-σας-ἐτίμησας 29. | ἴφαο ἐρ.-ἴψω. | λαόν-λεών 11. || 455 ἐπικρήνην ἐρ.-ἐπικρήνον 3. | ἐέλδωρ-ἐλδωρ 3. || 456 Δαναοῖσιν-Δαναοῖς 12. | ἀεικέα-ἀεικῇ 18. | λοιγὸν ἄμυνον, οὐ πολλῆς ἐδέησεν εὐχῆς αὐτῶ· ἐλεῆμον γάρ ἐστι τὸ θεῖον. || 457 τοῦ-αὐτοῦ 21. || 458 ῥά-ἄρα 1. | εὐξάντο-ἠῦξαντο 29. | προβάλλοντο-προυβάλλοντο 29., εἰς τὸν βωμόν ... ὁμοιοτέλευτον τὸ σχῆμα.. || 459 αὔευσαν ἐρ.-αὐήρυσαν 29., τὸ αὖ τὸ πάλιν δηλοῖ. || 460 ἐξέταμον ἐρ.-ἐξέτεμον. | κατὰ ... ἐκάλυψαν-κατεκάλυψαν 20. || 461 δίπτυχα, δύο περιβολὰς ἔχοντα, ὥστε τὸ μὲν ὑπεστρωσθαι, τὸ δὲ ἐπιβεβλησθαι. Hes. | ὠμοθέτησαν, ἀπὸ τῶν ὠμῶν ἱερείων ἀπαρξάμενοι ἔκοφαν μικρὸν ἀπὸ παντὸς μέλους, καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὰ μηρία, ὡς δοκεῖν ὅλα τὰ μέλη τοῦ ἱερείου καρποῦσθαι. ||

- καίε δ' ἐπὶ σχίζης ὃ γέρων, ἐπὶ δ' αἶθοπα οἶνον
 λείβε· νέοι δὲ παρ' αὐτὸν ἔχον πεμπώβολα χερσίν.
 αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ μῆρ' ἐκάη καὶ σπλάγχνα πάσαντο,
 465 μίστυλλον τ' ἄρα τᾶλλα καὶ ἄμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειραν,
 ὦπτησάν τε περιφραδέως, ἐρύσαντό τε πάντα.
 αὐτὰρ ἐπεὶ παύσαντο πόνου τετύκοντό τε δαῖτα
 δαίνυντ', οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς εἴσης.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
 470 κοῦροι μὲν κρητῆρας ἐπεστέφαντο ποτοῖο,
 νώμησαν δ' ἄρα πᾶσιν ἐπαρξάμενοι δεπάεσσιν·
 οἳ δὲ πανημέριοι μολπῇ θεὸν ἱλάσκοντο
 καλὸν ἀείδοντες παιήονα κοῦροι Ἀχαιῶν
 μέλποντες ἐκάεργον· ὃ δὲ φρένα τέρπετ' ἀκούων.
 475 Ἥμος δ' ἥελιος κατέδυσσε καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθε,
 δῆ τότε κοιμήσαντο παρὰ πρυμνήσια νηὸς·
 ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως,

462 καίε-ἐκαίε 29. | σχίζης-σχίζεις 8. | ἐπὶ ... λείβε-ἐπέλειβε 20./29. || 463 ἔχον-εἶχον 29. || 464 κατὰ ... ἐκάη ep.-κατεκαύθη 20. | μῆρα, ἀπὸ τοῦ μηρία συνεκλόπη, καὶ μάλιστα τὰ ἐναγίσματα τῶν θεῶν δηλοῖ. | σπλάγχνα, ἀντὶ τοῦ τῶν σπλάγχνων, ὃ ἐστὶ τῶν ἐντοσθιδίων, ἥπατος νεφρῶν καὶ τῶν ἐξῆς. τούτων δὲ πάντων ἀπεγεύσαντο. | πάσαντο ep.-ἐπάσαντο 29. || 465 μίστυλλον ep.-ἐμίστυλλον 29., παρὰ τὸ μείον, μείως ἐτίλλον, καὶ κατὰ συγκοπὴν μίστυλλον. | ὀβελοῖσιν-ὀβελοῖς 12. || 466 ὦπτησαν, ἐμπειρίας γὰρ προσδεῖ τοῖς ὀπτῶσι· καὶ ὀπτᾶν δὲ εἴρηται διὰ τὸ πυκνότερον ἐποπτεύειν τὸν ὀπτῶντα. | περιφραδέως-περιφραδῶς 18. | ἐρύσαντο-εἰρύσαντο 29. || 467 παύσαντο-ἐπαύσαντο 29. | πόνου, ὅτι πόνον τὸ τῆς ἱερουργίας ἔργον. οὐδέποτε δὲ τὴν ἀλγηδὸνά πόνον εἴρηκεν. | τετύκοντο ep.-ἐτύκοντο 36., τεύχω ἔτυχον ἐτυχόμεν ἐτύκοντο, ποιητικὸς καὶ Ἰωνικὸς διπλασιασμὸς οἰκείος τοῖς δευτέροις ἀορίστοις. || 468 δαίνυντο-ἐδαίνυντο 29. | δαιτὸς εἴσης, τῆς ὁμοίως πᾶσιν ἐπιγινωμένης διὰ ἔρωτα. ἡ τῆς μεριζομένης, ἐπεὶ κἂν τοῖς εὐτελεῖσι τὴν ἰσότητά ἐτήρουν. || 469 πόσιος-πόσεως 16. | ἐξ ... ἔντο-ἐξείντο 20./29., ἀστικὸν δὲ τὸ μὴ φάναι ὅτι μέχρι κόρου ἦσθιον· τοῦτο γὰρ δουλοπρεπές ... τὸ μὲν ἔρος ἐπὶ πάντων λέγουσι λέγεσθαι, τὸ δὲ ἔρος ἐπὶ μόνων τῶν ἀφροδισίων, ὃ ἐστὶ ἀπίθανον. || 470 κοῦροι-κόροι 4., ἀρχαῖον ἔθος οἰνοχοεῖν τοὺς νέους. | κρητῆρας-κρατῆρας 10. | ἐπεστέφαντο, ὑπὲρ τὸ χεῖλος ἐπλήρωσαν ὡς δοκεῖν ἐστέφθαι τῷ ὕγρῳ. | ποτοῖο-ποτοῦ 13. || 471 νώμησαν ep.-ἐνώμησαν 29. | δεπάεσσιν ep.-δέπασιν 19., ὃ δὲ νοῦς· τῇ οἰνοχόῃ ἐπιχέαντες τοῖς ποτηρίοις διέδωκαν πᾶσιν. ἡ ἀπαρξάμενοι σπονδὴν τοῖς θεοῖς πᾶσιν ἐνώμησαν. νέμω δὲ νωμῶ, ὡς τρέχω τραχῶ. τὸ δὲ δεπάεσσι πλεονασμῷ τοῦ εἰς ὡς πλέοσι πλεόνεσσι. || 472 πανημέριοι, ἀντὶ τοῦ τὸ πᾶν τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας τὴν ὥδην ἀναλίσκοντες· οὐ γὰρ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας. ἡ δὲ «μολπή» ποτε καὶ ἐπὶ παιδιᾷς τίθεται. || 473 ἀείδοντες ep.-ᾄδοντες 3. | παιήονα-παιᾶνα 3./10., παιῶν καὶ παιᾶν ὕμνος ἐπὶ καταπαύσει λοιμοῦ ἢ πολέμου ἄδόμενος, πολλάκις καὶ προσδοκωμένου τοῦ δεινοῦ ... πέντε δὲ αἱ παρὰ τοῖς ἥρωσι νηοὶ· σωφρονιστικόν, ὡς τὸ τοῦ αἰδοῦ Κλυταίμνηστρας· ἐγκωμιαστικόν, οἷον Ἀχιλλεὺς εὐρηται ᾄδων· παιανικόν, ὡς νῦν· θρηνητικόν, ὅπερ ἐπὶ γυναικῶν μᾶλλον τάσσει, καὶ ὑπορχηματικόν. | κοῦροι-κόροι 4. || 474 τέρπετο-ἐτέρπετο 29. || 475 ἥελιος ep.-ἥλιος 3. | ἐπὶ ... ἦλθε-ἐπηλθε 20. || 476 κοιμήσαντο-ἐκοιμήσαντο 29. | νηὸς-νεὸς 16., ἵνα, ἐὰν εὐφορος αὔρα γένηται αἰσθωνται κινηθείσης τῆς νεώς. || 477 φάνη-ἐφάνη 29. | ῥοδοδάκτυλος, πυρώδης γὰρ - ἀκτίνων σχῆμα. συνεκδοχῇ, ἀπὸ μέρους τὸ ὅλον. ||

- καὶ τότε ἔπειτ' ἀνάγοντο μετὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν·
 τοῖσιν δ' ἵκμενον οὖρον ἵει ἐκάεργος Ἀπόλλων·
 480 οἷ δ' ἰστὸν στήσαντ' ἀνά θ' ἰστία λευκὰ πέτασσαν,
 ἐν δ' ἄνεμος πρῆσεν μέσον ἰστίον, ἀμφὶ δὲ κῦμα
 στεῖρην πορφύρεον μεγάλ' ἵαχε νηὸς ἰούσης·
 ἦ δ' ἔθεεν κατὰ κῦμα διαπρήσσουσα κέλευθον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἵκοντο κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν,
 485 νῆα μὲν οἷ γε μέλαιναν ἐπ' ἠπείροιο ἔρυσσαν
 ὑφουῖ ἐπὶ φαρμάθοις, ὑπὸ δ' ἔρματα μακρὰ τάνυσσαν·
 αὐτοὶ δ' ἐσκίδναντο κατὰ κλισίας τε νέας τε.
 Αὐτὰρ ὁ μῆνιε νηυσὶ παρήμενος ὠκυπόροισι
 διογενὴς Πηλῆος υἱὸς πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 490 οὔτε ποτ' εἰς ἀγορὴν πωλέσκετο κυδιάνειραν
 οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον, ἀλλὰ φθινύθεσκε φίλον κῆρ
 αὐθι μένων, ποθέεσκε δ' αὐτὴν τε πτόλεμόν τε.
 Ἄλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐκ τοῖο δυωδεκάτῃ γένετ' ἡώς,
 καὶ τότε δὴ πρὸς Ὀλυμπον ἴσαν θεοὶ αἰὲν ἐόντες
 495 πάντες ἅμα, Ζεὺς δ' ἦρχε· Θέτις δ' οὐ λήθετ' ἐφετμέων
 παιδὸς ἐοῦ, ἀλλ' ἦ γ' ἀνεδύσετο κῦμα θαλάσσης.
 ἡερίῃ δ' ἀνέβη μέγαν οὐρανὸν Οὐλύμπόν τε.
 εὖρεν δ' εὐρύοπα Κρονίδην ἄτερ ἤμενον ἄλλων
 ἀκροτάτῃ κορυφῇ πολυδειράδος Οὐλύμπιοι·
 500 καὶ ῥα πάροιθ' αὐτοῖο καθέζετο, καὶ λάβε γούνων
 σκαιῇ, δεξιτερῇ δ' ἄρ' ὑπ' ἀνθερεῶνος ἐλοῦσα

478 ἀνάγοντο-ἀνήγοντο 29. || 479 τοῖσιν-αὐτοῖς 12./21. || 480 στήσαντο-ἐστήσαντο 29. | ἀνά ... πέτασσαν-ἀνεπέτασαν 6./20./29. || 481 ἐν ... πρῆσεν ep.-ἐνέπρησεν 20./29., ἐφύσησεν ... Ἀριστοτέλης φησὶν ὡς κινούμενα ὀνόματα γράφει ὁ ποιητής. || 482 πορφύρεον-πορφύρου 14. | νηός-νεώς 16. || 483 ἔθεεν-ἔθειν 32. | κατὰ κῦμα, ἀντί τοῦ κατὰ κύματος. | διαπρήσσουσα-διαπράττουσα 7./10. || 484 ῥά-ἄρα 1. || 485 νῆα-ναῦν 16. | οἷ-αὐτοὶ 21. | ἠπείροιο-ἠπείρου 13. | ἔρυσσαν-ἔϊρυσαν 29., διδάσκει πολὺ ἀπὸ θαλάττης νεωλκεῖν ὑφορωμένους τὴν πλήμμυραν. || 486 ὑπό ... τάνυσσαν ep.-ὑπουτάνυσαν 20./29. || 487 νέας-ναῦς 16. || 488 ὁ ep.-αὐτός 21. | μῆνιε-ἐμῆνιε 29. | νηυσὶ-ναυσί 16. | ὠκυπόροισι ep.-ὠκυπόροις 12. || 489 Πηλῆος-Πηλέως 17. || 490 ἀγορὴν-ἀγοράν 10. | πωλέσκετο ep.-ἐπωλεῖτο 31. || 491 ἐς ep.-εἰς. | φθινύθεσκε ep.-ἐφθίνυθε 31. || 492 ποθέεσκε-ἐπόθει 31. | πτόλεμον ep.-πόλεμον. || 493 ῥά ep.-ἄρα. | τοῖο-τούτου 13./21., ἐκ τούτου δὴ τοῦ χρόνου, τοῦ μῆνιδος. | γένετο-ἐγένετο 29. || 494 ἴσαν ep.-ἦσαν. | αἰέν ep.-αἰεί. | ἐόντες-όντες 32. || 495 λήθετο-ἐλήθετο 29. | ἐφετμέων-ἐφετμῶν 8. || 496 ἐοῦ ep.-αὐτῆς. | ἦ-αὐτή 21. | ἀνεδύσετο-ἀνεδύσατο 35. | θαλάσσης-θαλάττης 7. || 497 ἡερίῃ ep.-ἡερίᾳ 10., διδάσκει δὲ καὶ τὸν τῶν ἐντεῦξεναι καιρόν· ἥσυχος γὰρ καὶ νηφάλιος ὁ ἐωθινὸς καιρός. | Οὐλύμπων-Ὀλυμπον 4. || 498 εὐρύοπα, μεγάλῳφθαλμον. ἢ μεγάλῳφωνον. ἢ τὸν μέγਾਲως ἐφορῶντα. οἱ δὲ τὸν μέγालος ἥχους ἀποτελοῦντα διὰ τῶν βροντῶν. Hes. || 499 Οὐλύμπιοι-Ὀλύμπου 4./13., παροιμία· «τρὶς τριηκόσαι κορυφαὶ νιφόντος Ὀλύμπου». || 500 ῥά ep.-ἄρα. | αὐτοῖο-αὐτοῦ 13. | καθέζετο-ἐκαθέζετο 29. | λάβε-ἔλαβε 29. | γούνων ep.-γονάτων, εἰκόνα δεομένου ὡς ἐν γραφῇ. || 501 σκαιῇ-σκαίᾳ 10. | δεξιτερῇ-δεξιτερᾷ 10., ὑπολαβοῦσα τὸν ἀνθερεῶνα. ||

- λισσομένη προσέειπε Δία Κρονίωνα ἄνακτα·
 Ζεῦ πάτερ εἴ ποτε δὴ σε μετ' ἀθανάτοισιν ὄνησα
 ἢ ἔπει ἢ ἔργῳ, τόδε μοι κρήνην ἐέλωρ·
 505 τίμησόν μοι υἱὸν δὲ ὠκυμωρότατος ἄλλων
 ἔπλετ'· ἀτάρ μιν νῦν γε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
 ἠτίμησεν· ἐλὼν γὰρ ἔχει γέρας αὐτὸς ἀπούρας.
 ἀλλὰ σύ πέρ μιν τίσον Ὀλύμπιε μητίετα Ζεῦ·
 τόφρα δ' ἐπὶ Τρώεσσι τίθει κράτος ὄφρ' ἂν Ἀχαιοὶ
 510 υἱὸν ἐμὸν τίσωσιν ὀφέλλωσιν τέ εἰ τιμῇ.
 ὣς φάτο· τὴν δ' οὐ τι προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς,
 ἀλλ' ἀκέων δὴν ἦστο· Θέτις δ' ὥς ἤφατο γούνων
 ὥς ἔχετ' ἐμπεφυῖα, καὶ εἴρετο δεύτερον αὐτίς·
 νημερτές μὲν δὴ μοι ὑπόσχεο καὶ κατάνευσον
 515 ἢ ἀπόειπ', ἐπεὶ οὐ τοι ἔπι δέος, ὄφρ' εὖ εἰδέω
 ὅσσον ἐγὼ μετὰ πᾶσιν ἀτιμοτάτη θεὸς εἰμι.
 Τὴν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·
 ἢ δὴ λοίγια ἔργ' ὅτε μ' ἐχθοδοπῆσαι ἐφήσεις
 Ἥρην ὅτ' ἂν μ' ἐρέθῃσιν ὄνειδείους ἐπέεσσιν·
 520 ἢ δὲ καὶ αὐτῶς μ' αἰεὶ ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι
 νικεῖ, καὶ τέ μέ φησι μάχη Τρώεσσι ἀρήγειν.

502 προσέειπε-προσείπε 3. || 503 ἀθανάτοισιν-ἀθανάτοις 12. | ὄνησα-ὠνησα 29. ||
 504 κρήνην ep.-κρήνον 3. | ἐέλωρ-ἐλδωρ 3. || 505 τίμησόν μοι υἱόν, εὖ τὸ μὴ εἰπεῖν
 «Ἀχιλλέα» ἀγωγὸν γὰρ πειθοῦς μᾶλλον τὸ τῆς φύσεως ὄνομα. καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς «υἱὸν ἐμὸν τί-
 σωσιν» (510). || 506 μίν ep.-αὐτόν. || 508 μίν ep.-αὐτόν., ἠθικὸν τὸ σύ· ὃν ἐκεῖνος ὕβρισε,
 σὺ μὴ ἐξουθενήσης. | μητίετα, βουλευώτατε ... ἔστι δὲ εἰπεῖν ὅτι ἀπὸ τοῦ μητίετα κατὰ πλεο-
 νασμὸν τοῦ εἰ καὶ συστολῇ τοῦ ι ... κλητικὴ γέγονε «μητίετα» καὶ ὁ τόνος ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τόπου
 ἔμεινε μετὰ τὸν πλεονασμὸν. οὕτως Ὡρος. καὶ Ἀπολλώνιος ἐν τῷ Περὶ παρωνύμων καὶ ἀπὸ
 τοῦ μητίετα φησι τὸ μητίετα. || 509 ἐπὶ ... τίθει-ἐπιτίθει 20. | Τρώεσσι-Τρωσί 19. | ὄ-
 φρ' ἂν ep.-ἕως ἂν. || 510 ὀφέλλωσιν, αὐξωσιν. ὅθεν καὶ ὄφλημα τὸ χρέος διὰ τὸν τόκον. |
 ἔ ep.-αὐτόν. || 511 φάτο ep.-ἔφη 29. | τὴν-αὐτήν 21. | τὴν δ' οὐ τι προσέφη μετ' ἐπι-
 σκέψεως ποιεῖσθαι τὰς ἀποκρίσεις δεῖ, ὅπου καὶ ὁ Ζεὺς σκέπτεται· ἅμα δὲ καὶ ὅτι περὶ πάσης
 ἐνθυμεῖται τῆς Ἰλιακῆς περιπετείας. | νεφεληγερέτα-νεφεληγερέτης 9. || 512 ὥς ἤφατο
 γούνων, ὥς ὥσπερ, ἀναφορικῶς. διδάσκει δὲ ἡμᾶς ὁ ποιητὴς μὴ ἀποκάμνειν ἐν ταῖς ἱκεσί-
 αϊς. | γούνων ep.-γονάτων. || 513 ἔχετο-εἵχετο 29. | ἐμπεφυῖα ep.-ἐμπεφυκυῖα. |
 αὐτίς ep.-αὐθις. || 514 νημερτές, ἀναμαρτές, ἀληθές, σαφές. Hes. | ὑπόσχεο-ὑπόσχου
 25. || 515 τοί ep.-σοί. | ἔπι, ἔπεστι. | ὄφρα ep.-ἵνα. | εἰδέω-εἰδῶ 32. || 516 ὅσ-
 σον-ὅσον 6. | ἀτιμοτάτη θεὸς εἰμι, ἣν ἔδει καὶ λίαν τιμιωτάτην παρὰ σοί. πιθανῶς δὲ
 οὐκ εἶπεν, ὅσον ἀχάριστος παρὰ πάντας εἰ, ἐαυτὴν δὲ ἀτιμοτάτην ἔσεσθαι. || 517 τὴν-αὐτήν
 21. | ὀχθήσας, εἰς ὕψος ἐπάρας τὸν θυμὸν, παρὰ τοὺς ὄχθους ἢ παρὰ τὸ ἄχθος ἀχθήσας,
 ὃ ἔστιν ἀχθεσθεῖς, καὶ ὀχθήσας. | νεφεληγερέτα-νεφεληγερέτης 9. || 518 ἐχθοδοπῆσαι
 ἐφήσεις, ἐντέχνως ηὔξησε τὴν χάριν, διὰ αὐτὴν φάσκων τὴν εἰς τοὺς φιλάτους παρορᾶν τι-
 μὴν. || 519 Ἥρην-Ἥρα 10. | ἐρέθῃσιν ep.-ἐρέθη 23. | ἐπέεσσιν-ἔπεσιν 3./19. ||
 520 αὐτῶς, μάτην, ψευδῶς, ἐμοῦ μὴ ταῖς ἀληθείαις ἐπικουροῦντος αὐτοῖς. ἄκρως δὲ γυναι-
 κεῖον ἦθος ἐξέθετο· ὑποπτεύουσι γὰρ ἅπαντα, καὶ τοῖς ἀνδράσιν ὀνειδίζουσιν ὥς οὐ πράττουσι
 τὰ κεχαρισμένα αὐταῖς. | αἰεὶ ep.-ἀεί. | ἀθανάτοισι θεοῖσι-ἀθανάτοις θεοῖς 12. || 521
 Τρώεσσι-Τρωσί 19. ||

- 525 ἄλλα σὺ μὲν νῦν αὖτις ἀπόστιχε μή τι νοήσῃ
 Ἥρῃ· ἐμοὶ δέ κε ταῦτα μελήσεται ὄφρα τελέσσω·
 εἰ δ' ἄγε τοι κεφαλῇ κατανεύσομαι ὄφρα πεποιθήσῃ
 τοῦτο γὰρ ἐξ ἐμέθεν γε μετ' ἄθανάτοισι μέγιστον
 τέκμωρ· οὐ γὰρ ἐμὸν παλινάγρετον οὐδ' ἀπατηλὸν
 οὐδ' ἀτελεύτητον ὃ τί κεν κεφαλῇ κατανεύσω.
 Ἥ καὶ κυανέησιν ἐπ' ὄφρυσι νεῦσε Κρονίων·
 ἀμβρόσια δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος
 530 κρατὸς ἀπ' ἄθανάτοιο· μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὀλύμπου.
 Τῷ γ' ὥς βουλευόμενος διέτμαγεν· ἦ μὲν ἔπειτα
 εἰς ἄλλα ἄλτο βαθεῖαν ἀπ' αἰγλήεντος Ὀλύμπου,
 Ζεὺς δὲ ἐὼν πρὸς δῶμα· θεοὶ δ' ἅμα πάντες ἀνέστησαν
 ἐξ ἐδέων σφοῦ πατρός ἐναντίον· οὐδέ τις ἔτλη
 535 μείναι ἐπερχόμενον, ἀλλ' ἀντίοι ἔσταν ἅπαντες.
 ὥς δ' ὁ μὲν ἔνθα καθέζετο ἐπὶ θρόνου· οὐδέ μιν Ἥρῃ
 ἡγνοίησεν ἰδοῦσ' ὅτι οἱ συμφράσσατο βουλὰς
 ἀργυρόπεζα Θέτις θυγάτηρ ἁλίοιο γέροντος.
 αὐτίκα κερτομίοισι Δία Κρονίωνα προσήδα·
 540 τίς δ' αὖ τοι δολομήτα θεῶν συμφράσσατο βουλὰς;
 αἰεὶ τοι φίλον ἐστὶν ἐμεῦ ἀπὸ νόσφιν ἐόντα

522 αὖτις ep.-αὖτις. || 523 Ἥρῃ-Ἥρα 10. | **κέ**, περισσὸς ὁ **κέ**. | **ὄφρα** ep.-ὄπως. | **τελέσσω**-τελῶ 6., μελήσει δέ μοι, πῶς ταῦτα τελέσω. ὠρεᾶς δὲ ἐμφήνας τὸ μέγεθος ὅτι τε τῇ γυναικὶ προσκρούσει δούς αὐτήν, ὅμως ἐπὶ τελέσει ἐπινεύει, διδάσκοντος τοῦ ποιητοῦ ὡς μέγιστόν ἐστιν ἀποδιδόναι χάριν ὀφείλοντα. || 524 **τοί** ep.-σοί. | **ὄφρα** ep.-ἵνα. || 525 **ἐμέθεν** ep.-ἐμοῦ. | **ἄθανάτοισι**-ἄθανάτοις 12. || 527 **κέν** ep.-ἄν., περιώριξε τοὺς τρόπους ... διὰ τοῦ «παλινάγρετον» (526) ἐσημαίνειν ὅτι βέβαιός ἐστιν· ὅτι φιλάγαθος διὰ τοῦ «ἀπατηλόν» (526)· ὅτι τελεσιουργός διὰ τοῦ «ἀτελεύτητον» (527). || 528 **κυανέησιν** ep.-κυανέαις 8. | **ἐπ'** ... **νεῦσε**-ἐπένευσε 20./29., ἐπένευσε ταῖς ὄφρυσιν· μέρος γὰρ αὐταὶ τῆς κεφαλῆς. κυάνεαι δὲ αἱ μέλαιναί ... ἀπὸ τούτων λέγεται τῶν δύο στίχων Φειδίαν τὸν ἀγαλματοποιὸν ποιῆσαι τὸν ἐν Ἥλιδι χαλκοῦν ἀνδριάντα οὕτως καμπτόμενον καὶ συνωθούμενον. || 530 **ἄθανάτοιο**-ἄθανάτου 13. | **ἐλέλιξεν**, τῷ δὲ τάχει τῶν συλλαβῶν τὸν τρόπον τοῦ ὅρου διαγράφει καὶ τὸ ταχὺ τῆς κινήσεως δηλοῖ ... Εὐφράνωρ δὲ Ἀθήνησι τοὺς δώδεκα θεοὺς γράφων ἐν τῇ στοᾷ, ὡς ἡπόρει ποῖον ἀρχέτυπον περιθεῖν Διί, παριῶν ἐν διδασκάλου τῶν ἐπῶν τούτων ἤκουσε, κεκραγώς τε ὡς ἔχοι τὸ ἀρχέτυπον ἀπιὼν ἔγραψεν. || 531 **τῷ**-τούτῳ 21. | **διέτμαγεν** ep.-διετμάγησαν 24., διεχωρίσθησαν. ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τῶν τεμνομένων σωμάτων. || 532 **ἄλτο** ep.-ἤλατο. | **αἰγλήεντος**, λαμπροῦ. Hes. || 533 **ἐὼν** ... **δῶμα** ep.-δῶμα αὐτοῦ. | **ἀνέστησαν**-ἀνέστησαν 24. || 534 **ἐδέων**-ἐδῶν 18. | **σφοῦ πατρός** ep.-πατρός αὐτῶν, συγχοπῇ τοῦ σφετέρου. || 535 **ἔσταν**-ἔστησαν 24., ἀπὸ τούτων τῶν δύο στίχων λέγουσι γέροντας τιμῆσαι τὸν Λυκοῦργον τὸν τῶν Λακεδαιμονίων γράψαντα νόμον ἐπανίστασθαι τοὺς νέους τοῖς πρεσβυτέροις. || 536 **καθέζετο**-ἐκαθέζετο 29. | **μῖν** ep.-αὐτόν. | **Ἥρῃ**-Ἥρα 10. || 537 **ἡγνοίησεν**-ἡγνόησεν 3. | **οἱ** ep.-αὐτῶ. | **συμφράσσατο** ep.-συνεφράσσατο 6./29. || 538 **ἀργυρόπεζα** ep.-ἀργυροπέζης 9., κόσμον περὶ τὰς ὥας ἔχουσα· ἢ διὰ τοὺς αἰγιαλούς. | **ἁλίοιο**-ἁλίου 13. || 539 **κερτομίοισι** ep.-κερτομίους 12., τοῖς τὸ κέαρ βάλλουσι. γυναικεῖα δὲ ἄμφω, τό τε ὑπονοῆσαι καὶ τὸ μὴ ἐπισχεῖν τοῦ λόγου ... τοῖς τὸ κέαρ τέμνουσιν, ὃ ἐστι τὴν ψυχὴν, καὶ λυποῦσιν, οἰοῖνε κερτομίους. || 540 **τοί** ep.-σοί. | **συμφράσσατο** ep.-συνεφράσσατο 6./29. || 541 **αἰεὶ** ep.-ἀεὶ. | **τοί** ep.-σοί. | **ἐμεῦ**-ἐμοῦ 14. | **ἐόντα**-ὄντα 32. ||

κρυπτάδια φρονέοντα δικαζέμεν· οὐδέ τί πώ μοι
 πρόφρων τέτληκας εἰπεῖν ἔπος ὅττι νοήσης.

545 Τὴν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
 Ἦρῃ μὴ δὴ πάντας ἐμοὺς ἐπιέλπεο μύθους

εἰδήσειν· χαλεποί τοι ἔσονται ἀλόχῳ περ ἐούσῃ·
 ἀλλ' ὃν μὲν κ' ἐπιεικὲς ἀκουέμεν οὐ τις ἔπειτα
 οὔτε θεῶν πρότερος τὸν εἴσεται οὔτ' ἀνθρώπων·
 550 ὃν δέ κ' ἐγὼν ἀπάνευθε θεῶν ἐθέλωμι νοῆσαι
 μή τι σὺ ταῦτα ἕκαστα διεῖρο μηδὲ μετάλλα.

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἦρῃ·
 αἰνότατε Κρονίδη ποῖον τὸν μῦθον ἔειπες;
 καὶ λίην σε πάρος γ' οὔτ' εἶρομαι οὔτε μεταλλῶ,
 ἀλλὰ μάλ' εὖκηλος τὰ φράζειαι ἄσσι ἐθέλησθα.

555 νῦν δ' αἰνῶς δεῖδοικα κατὰ φρένα μή σε παρείπη
 ἀργυρόπεζα Θέτις θυγάτηρ ἁλίοιο γέροντος·
 ἡερίη γὰρ σοί γε παρέζετο καὶ λάβε γούνων·
 τῇ σ' ὅτω κατανεῦσαι ἐτήτυμον ὥς Ἀχιλῆα
 τιμῆσης, ὀλέσης δὲ πολέας ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν.

560 Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·
 δαιμονίη αἰεὶ μὲν ὄτεαι οὐδέ σε λήθω·

542 φρονέοντα-φρονούντα 32. | δικαζέμεν-δικάζειν 33., ἀντὶ τοῦ πράττειν. | οὐδέ τί πώ μοι, δυσχεραίνουσιν αἱ γυναῖκες, εἰ μὴ πάντα αὐταῖς ἀνακοινοῖντο οἱ ἄνδρες. || 543 ὅττι-ὅ τι 6. || 544 τὴν-αὐτήν 21. | πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε, διὰ τί τὸν Δία μόνον τῶν θεῶν οὕτω καλεῖ; ὅτι τὸ συναμφοτέρον ἔχει οὗτος μόνος· θεῶν μὲν ἐστὶ πατὴρ καθ' Ὅμηρον Ἀπόλλωνος, Ἡφαίστου, Ἄρεος, Ἑρμοῦ, Διονύσου, Χαρίτων, Μουσῶν, Ἀφροδίτης, καὶ πολλῶν θνητῶν, Σαρπηδόνος, Αἰακοῦ, Ζήθου, Ἀμφίονος, Μίνως, Ῥαδαμάνθυος, Ἡρακλέους, Περσέως καὶ ἐτέρων πολλῶν. οἱ δὲ ἄλλοι πολλοὶ καθ' Ὅμηρον πατέρες εἰσὶ μόνως ἢ θνητῶν ἢ ἀθανάτων, οἷον Κρόνος μὲν Διός, Ἥρας, Αἰδου, Ποσειδῶνος, θνητοῦ δὲ οὐδενός· καὶ Ποσειδῶν πάλιν θεοῦ μὲν οὐδενός, θνητοῦ δὲ Κύκλωπος, Ἐφιάλτου, Ὠτου. || 545 Ἦρῃ-Ἥρα 10. | ἐπιέλπεο-ἐπιέλπει 25. || 546 εἰδήσειν ep.-εἴσεσθαι. | τοί ep.-σοί. | ἐούση-οὔση 32. || 547 κέ ep.-ἄν. | ἐπιεικὲς, πράως διαλεγόμενος ὥς τιμὴν αὐτῇ περιάπτει, ἔστι δὲ καὶ βιωτικὰ μιμήματα, πρῶτον ἡπίως ἀρξάμενον ἐπάγειν τὰς ἀπειλὰς ὕστερον. | ἀκουέμεν-ἀκούειν 33. || 548 τόν-τοῦτον 21. || 549 κέ ep.-ἄν. | ἐθέλωμι-ἐθέλω 23. || 550 διεῖρο-διείρου 25. || 551 τόν-αὐτόν 21. | Ἦρῃ-Ἥρα 10. || 552 τόν-τοῦτον 21. | ἔειπες-εἶπες 3. || 553 λίην-λίαν 10. | καὶ λίην σε πάρος, ἔθος γυναιξὶν ἀρνεῖσθαι, ὅτι ποτε παρηνώχλησαν τοῖς ἀνδράσιν. || 554 εὖκηλος, ἥσυχος, πρᾶος, σώος. Hes. | τά-ταῦτα 21. | φράζειαι-φράζει 25. | ἄσσα, Ἀρίσταρχος φησι τρία σημαίνειν τὴν λέξιν, τὸ τινά, τὸ ἅτινα, τὸ ὅσα. καὶ αἰεὶ φιλοῦται, πλὴν τοῦ ὅτε δηλοῖ τὸ ἅτινα· τότε γὰρ δασύνεται. καὶ ἔστι κατὰ Ἡρωδιανὸν δύο μέρη λόγου, τὸ ἅ ἄρθρον καὶ τὸ σά Μεγαρικὸν δηλοῦν τὸ τινά. ἐν δὲ τῷ προκειμένῳ στίχῳ φιλοῦται τὸ ἄσσα, καὶ φησιν αὐτὸ δηλοῦν τὸ ὅσα. | ἐθέλησθα-ἐθέλη 23. || 555 δεῖδοικα-δέδοικα 3., ἠθικῶς δεδοικέναι φησί, μὴ πλεονεκτῆθῃ ὑπὸ Θετίδος. || 556 ἀργυρόπεζα ep.-ἀργυροπέζης 9. | ἁλίοιο-ἁλίου 13. || 557 ἡερίη ep.-ἡερία 10. | λάβε-ἔλαβε 29. | γούνων ep.-γονάτων. || 558 τῇ-αὐτῇ 21. | ἐτήτυμον, ἀληθές ἢ ἀληθῶς. Hes. | Ἀχιλῆα-Ἀχιλλέα 5./17. || 559 πολέας ep.-πολλούς. | νηυσὶν-ναυσὶν 16. || 560 τὴν-αὐτήν 21. | νεφεληγερέτα-νεφεληγερέτης 9. || 561 δαιμονίη-δαιμονία 10., μακαρία, ἐν σαρκασμῷ. | οἶεαι-οἶη 25., ὑπονοεῖς τὰ ἐμὰ βουλευμάτα. ||

- πρῆξαι δ' ἔμπης οὐ τι δυνήσεαι, ἀλλ' ἀπὸ θυμοῦ
 μᾶλλον ἔμοι ἔσσαι· τὸ δέ τοι καὶ ῥίγιον ἔσται.
 εἰ δ' οὕτω τοῦτ' ἐστὶν ἔμοι μέλλει φίλον εἶναι·
 565 ἀλλ' ἀκέουσα κάθησο, ἐμῷ δ' ἐπιπείθεο μύθῳ,
 μὴ νύ τοι οὐ χραίσμωσιν ὅσοι θεοὶ εἰς ἔν Ὀλύμπῳ
 ἄσπον ἰόνθ', ὅτε κέν τοι ἀάπτους χεῖρας ἐφείω.
 Ὡς ἔφατ' ἔδδειςεν δὲ βοῶπις πότνια Ἥρη,
 καὶ ῥ' ἀκέουσα καθῆστο ἐπιγνάμψασα φίλον κῆρ·
 570 ὄχθησαν δ' ἀνὰ δῶμα Διὸς θεοὶ Οὐρανίωνες·
 τοῖσιν δ' Ἥφαιστος κλυτοτέχνης ἦρχ' ἀγορεύειν
 μητρὶ φίλῃ ἐπὶ ἥρα φέρων λευκωλένῳ Ἥρῃ·
 ἧ δὴ λοίγια ἔργα τάδ' ἔσσεται οὐδ' ἔτ' ἀνεκτά,
 εἰ δὴ σφῶ ἔνεκα θνητῶν ἐριδαίνετον ὦδε,
 575 ἐν δὲ θεοῖσι κολῶν ἐλαύνετον· οὐδέ τι δαιτὸς
 ἐσθλῆς ἔσσεται ἦδος, ἐπεὶ τὰ χερεῖονα νικᾷ.
 μητρὶ δ' ἐγὼ παράφημι καὶ αὐτῇ περ νοεούσῃ
 πατρὶ φίλῳ ἐπὶ ἥρα φέρειν Δίί, ὄφρα μὴ αὐτε
 νεικείῃσι πατήρ, σὺν δ' ἡμῖν δαίτα ταράξῃ.

562 πρῆξαι-πρᾶξαι 10. | ἔμπης ep.-ἐμπας. | δυνήσεαι-δυνήση 25. || 563 ἔσσαι-ἔση 25. | τό-τούτο 21. | τοί ep.-σοί. | ῥίγιον, φοβερώτερον. χαλεπώτερον. φορικτόν. Hes. || 564 εἰ δ' οὕτω τοῦτ' ἐστὶν, εἰ συνθέμην δέ, πάντως τοῦτο κατὰ τὸ ἀρέσκον μοι ἐποίησα. ἀρχοντικῶς δὲ οὕτε συντίθεται οὔτε ἀρνείται. || 565 κάθησο, ἀποπαύει δὲ διὰ τούτου καὶ τὴν τῶν λοιπῶν πολυπραγμοσύνην. | ἐπιπείθεο-ἐπιπείθου 25. || 566 τοί ep.-σοί. | οὐ χραίσμωσι, νῦν μὲν λόγοις αὐτὴν ἀποκρούεται, ἐτέρωθι δὲ καὶ ἔργῳ κολάζει, διδάσκοντος ἴσως τοῦ ποιητοῦ ὅτι ἀφόρητον ἂν εἴη γυνὴ μὴ ἐπηρεαζομένη. || 567 κέν ep.-ἄν. | ἀάπτους, εἰσὶ δὲ οἱ ἀπροσπελάστους ἀποδιδόασιν, ἀπὸ τοῦ ἄφασθαι, ὧν οὐδεὶς ἂν ἄφαιτο δι' ἰσχύν. ἔμοι δὲ δοκεῖ παρὰ τὸ ἰάπτω γεγενῆσθαι, ὃ σημαίνει τὸ διαφθεῖραι καὶ βλάπτω· ἔνθεν τὸ «πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαφεν» (3). | ἐφείω ep.-ἐφῶ 3./38. || 568 ἔδδειςεν-ἔδδειςεν 6. | Ἥρη-Ἥρα 10. || 569 ῥά ep.-ἄρα. | καθῆστο, τοῦ ἔξω ἐστὶν ἡ κλίσις, ἥσμαι ἥσμην καὶ ἐν συνθέσει «καθῆστο», οἱ δὲ τοιοῦτοι παρακείμενοι καὶ ὑπερσυντέλικοι δι-σύλλαβοι, ἔχοντες δύο σύμφωνα ἐν τῇ συνθέσει, φυλάσσουν τὸν τόνον, εἰργμαὶ καθεῖργμαι, ἥγμαι κατήγμαι. οὕτως οὖν καὶ τὸ «καθῆστο». | ἐπιγνάμψασα, τὴν ἀκουσίως πεισθεῖσαν δηλοῖ. || 570 ὄχθησαν ep.-ὥχθησαν 29. || 571 τοῖσιν-αὐτοῖς 12./21. || 572 ἐπὶ ... φέρων-ἐπιφέρων 20. | ἥρα, ἐστὶν ἥρ ἡ ἐπικουρία, καὶ ὀξύνεται ἡ γενική, ἥρός· καὶ ἡ αἰτιατική ἥρα καὶ ἐν συνθέσει «ἐπίηρα». Ἀρίσταρχος δὲ ὑφ' ἐν κατ' ὀρθὴν σημασίαν τὸ ἐπίηρα. καὶ ἐπεκράτησεν ἡ Ἀριστάρχου, καίτοι λόγον οὐκ ἔχουσα. | Ἥρη-Ἥρα 10. || 573 ἔσσε-ται ep.-ἔσται. || 574 σφῶ, τοῦτο πρὸς ἔμφασιν τῶν προσώπων. τὸ δὲ «ἐνεκα θνητῶν» πρὸς εὐτελισμὸν τῆς αἰτίας. τὸ δὲ «ὦδε» πρὸς τὴν αὔξησιν τῆς ἐριδος. || 575 θεοῖσι-θεοῖς 12. || 576 ἔσσεται ep.-ἔσται. | ἦδος, κατὰ μετασχηματισμὸν ἐστὶ τὸ ἦδος τοῦ ἡδονῆ· δασυνόμενον γὰρ μετασχηματίζεται εἰς τὸ ἦδος φιλούμενον, ὡς τὸ ἡμέρα μετασχηματίζεται εἰς τὸ «ἡμαρ». | χερεῖονα-χερεῖονα 3. || 577 παράφημι, τὸ ἡμί καὶ φημί καὶ εἰμί ἐν τῇ συνθέσει ἀναβιβάζει τὸν τόνον. | νοεούσῃ-νοοούσῃ 32., οὐ δεομένη παραινέσεώς τινος. ἀνθρωπίνως κοινῇ μὲν ἀμφοτέροις ἐπιπλήττει ἔνεκεν ἀνθρώπων διαφερομένοις, ἰδίᾳ δὲ τῇ Ἥρᾳ εἵκειν τῷ Δίι παραινεῖ. || 578 ὄφρα ep.-ἵνα. || 579 νεικείῃσι-νεικῇ 3./23. | σὺν ... ταράξῃ-συνταράξῃ 20. ||

- 580 εἴ περ γάρ κ' ἐθέλῃσιν Ὀλύμπιος ἄστεροπητῆς
 ἐξ ἐδέων στυφελίξαι· ὃ γὰρ πολὺ φέρτατός ἐστιν.
 ἀλλὰ σὺ τὸν ἐπέεσσι καθάπτεσθαι μαλακοῖσιν·
 αὐτίκ' ἔπειθ' Ἴλαος Ὀλύμπιος ἔσσεται ἡμῖν.
 Ὡς ἄρ' ἔφη καὶ ἀναΐξας δέπας ἀμφικύπελλον
 585 μητρὶ φίλῃ ἐν χειρὶ τίθει καὶ μιν προσέειπε·
 τέτλαθι μήτηρ ἐμή, καὶ ἀνάσχεο κηδομένη περ,
 μή σε φίλῃν περ ἐοῦσαν ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἴδωμαι
 θεινομένην, τότε δ' οὐ τι δυνήσομαι ἀχνύμενός περ
 χραίσμειν· ἀργαλέος γὰρ Ὀλύμπιος ἀντιφέρεσθαι·
 590 ἦδη γάρ με καὶ ἄλλοι' ἀλεξέμεναι μεμαῶτα
 ῥίφε ποδὸς τετάγων ἀπὸ βηλοῦ θεσπεσίοιο,
 πᾶν δ' ἡμαρ φερόμην, ἅμα δ' ἡελίῳ καταδύντι
 κάππεσον ἐν Λήμνῳ, ὀλίγος δ' ἔτι θυμὸς ἐνῆεν·
 ἐνθά με Σίντιες ἄνδρες ἄφαρ κομίσαντο πεσόντα.
 595 Ὡς φάτο, μείδησεν δὲ θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
 μειδήσασα δὲ παιδὸς ἐδέξατο χειρὶ κύπελλον·
 αὐτὰρ ὃ τοῖς ἄλλοισι θεοῖς ἐνδέξια πᾶσιν
 οἶνοχόει γλυκὺ νέκταρ ἀπὸ κρητῆρος ἀφύσσω·
 ἄσβεστος δ' ἄρ' ἐνῶρτο γέλως μακάρεσσι θεοῖσιν

580 ἐθέλῃσι-ἐθέλη 23., θωπευτικῶς τὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ προβάλλεται, ἅμα δὲ καὶ πρὸς κατάπληξιν τῆς μητρός. τὸ δὲ ὅλον· εἰ θέλοι καταβαλεῖν ἡμᾶς ὁ Ζεὺς (δυνήσεται γάρ), σὺ δὲ θωπεύσεις αὐτόν, εὐθέως ἡμερωθήσεται. | ἄστεροπητῆς, ἀστραπαῖς ποιῶν. || 581 ἐδέων-ἐδῶν 18. | ὃ-αὐτός 21. || 582 τόν-αὐτόν 21. | ἐπέεσσι-ἔπεισι 19. | μαλακοῖσιν-μαλακοῖς 12. || 583 Ἴλαος-Ἴλεως 11. | ἔσσεται ep.-ἔσται. || 584 ἀναΐξας, γέλωτα κινεῖ τὸ «ἀναΐξας» ἐπὶ τοῦ χωλοῦ τιθέμενον· γελοῖος γάρ ἐστι μιμούμενος τοὺς καλίστους οἶνοχόους, Ἥβην καὶ Γανυμήδεα, καὶ μεμνημένος, πῶς ὁ Ζεὺς τοῦ ποδὸς λαβόμενος ἔρριπεν αὐτὸν οὐρανόνθεν. || 585 ἐν ... τίθει-ἐνετίθει 20./29. | μίν ep.-αὐτήν. | προσέειπε-προσεῖπε 3. || 586 ἀνάσχεο-ἀνάσχου 25. | κηδομένη, λυπούμενη. || 587 ἐοῦσαν-οὔσαν 32. | ὀφθαλμοῖσιν-ὀφθαλμοῖς 12. || 588 οὔτι δυνήσομαι, κωμικῶς τὴν ἰδίαν πῆρῳσιν προτίθησι. || 590 ἀλεξέμεναι-ἀλέξειν 33. || 591 ῥίφε-ἔρριψε 29., δύο ῥίφεις Ἡφαίστου, προτέρα μὲν ὑπὸ τὴν γένεσιν ὑπὸ τῆς Ἥρας, δευτέρα δὲ ἡ ὑπὸ Διὸς διὰ τοὺς τῆς Ἥρας δεσμούς. | τετάγων ep.-λαβών 36. | θεσπεσίοιο ep.-θεσπεσίου 13., θεῖον. Hes. || 592 φερόμην-εφερόμην 29., πῶς Ἡφαιστος δι' ὅλης ἡμέρας φέρεται; φαμέν οὖν ὅτι τὸ πᾶν ἡμαρ οὐ δηλοῖ τὸν ἀπὸ πρωῒας ἕως ἐσπέρας καιρόν, ἀλλὰ τὴν πελάζουσαν τῇ νυκτὶ ὥραν, ὡς καὶ ἄλλαχού (472) «οἱ δὲ πανημέριοι μολπῇ θεὸν ἰλάσκοντο» καὶ ἐξῆς (601-2) «πρόπαν ἡμαρ ἐς ἡέλιον καταδύντα / δαίνυντο». | ἡελίῳ-ἡλίῳ 3. || 593 κάππεσον ep.-κατέπεσον. | ἐνῆεν ep.-ἐνῆν. || 594 Σίντιες ἄνδρες, Φιλόχορος Πελασγούς αὐτοὺς ὄντας οὕτω προσ-αγορευθῆναι, ἐπεὶ πλεύσαντες εἰς Βραυρώνια κανηφόρους παρθένους ἤρπασαν· σίνεσθαι δὲ τὸ βλάπτειν λέγουσιν. Ἐρατοσθένης δέ, ἐπεὶ γόητες ὄντες εὐρον δηλητήρια φάρμακα. ὁ δὲ Πορφύριος, ἐπεὶ πρῶτοι τὰ πολεμιστήρια ἐδημιούργησαν ὄπλα, ἃ πρὸς βλάβην ἀνθρώπων συντελεῖ. ἡ ἐπεὶ πρῶτοι ληστήρια ἐξεύρον. | κομίσαντο-ἐκομίσαντο 29. || 595 φάτο ep.-ἔφη. | μείδησεν-ἐμείδησεν 29. | Ἥρη-Ἥρα 10. || 597 ὃ-αὐτός 21. | ἄλλοισι-ἄλλοις 12. | ἐνδέξια, ἐπιδεξίως. || 598 οἶνοχόει-ὠνοχόει 29. | κρητῆρος-κρατῆρος 10. || 599 μακάρεσσι-μακάρεσι 19. | θεοῖσι-θεοῖς 12. ||

- 600 ὥς ἴδον Ἦφαιστον διὰ δῶματα ποιπνύοντα.
 ὥς τότε μὲν πρόπαν ἡμᾶρ ἐς ἡέλιον καταδύντα
 δαίνυντ', οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐτσης,
 οὐ μὲν φόρμιγγος περικαλλέος ἦν ἔχ' Ἀπόλλων,
 Μουσάων θ' αἶ ᾄειδον ἀμειβόμεναι ὀπὶ καλῇ.
 605 Αὐτὰρ ἐπεὶ κατέδου λαμπρὸν φάος ἡελίοιο,
 οἱ μὲν κακχεύοντες ἔβαν οἶκον δὲ ἕκαστος,
 ἥχι ἐκάστω δῶμα περικλυτὸς ἀμφιγυήεις
 Ἦφαιστος ποίησεν ἰδυίησι πραπίδεσσι·
 Ζεὺς δὲ πρὸς ὃν λέχος ἦι' Ὀλύμπιος ἀστεροπητής,
 610 ἔνθα πάρος κοιμᾶθ' ὅτε μιν γλυκὺς ὕπνος ἰκάνοι·
 ἔνθα καθεῦδ' ἀναβάς, παρὰ δὲ χρυσόθρονος Ἦρη.

600 ἴδον-εἶδον 29. | ποιπνύοντα, «ποιπνύσαντα», ἔστι δὲ παρὰ τὸ πονῶ, πονύω, πνύω, ποπνύω καὶ ποιπνύω. || 601 ἐς ep.-εἰς. | ἡέλιον-ἥλιον 3. || 602 δανίυντο ep.-ἐδαίνυντο. || 603 περικαλλέος-περικαλλοῦς 18. | ἔχε-εἶχε 29. || 604 Μουσάων-Μουσῶν 8. | ᾄειδον-ᾄδον 3./29., εὐ τὸ μὴ ἀπειροκάλως ἐπιμηκῦναι, τίνα ᾄδον αἱ Μοῦσαι, ὥς Ἡσίοδος «ᾄειδον δ' οὐς Γαῖα καὶ Οὐρανὸς εὐρὺς ἔτικτεν, / οἱ τ' ἐκ τῶν ἐγένοντο». || 605 φάος ep.-φῶς. | ἡελίοιο-ἥλιου 3./13. || 606 κακχεύοντες ep.-κατακχεύοντες. | ἔβαν-ἔβησαν 24. || 608 ποίησεν-ἐποίησεν 29. | ἰδυίησι ep.-εἰδυίαις 8. | πραπίδες-πραπίσι 19., ἡ φρήν. S. || 609 ὃν λέχος ep.-λέχος αὐτοῦ. | ἦι ep.-ῆι. || 610 κοιμᾶτο-ἐκοιμᾶτο 29. | μιν ep.-αὐτόν. || 611 καθεῦδε-ἐκαθεῦδε 29., ἀνέβη καθευδήσων ... διδάσκει δὲ ὁ ποιητὴς μὴ χωρίζεσθαι ἄνδρα γυναικὸς ἐν κοίτῃ, ὥς μὴ τῇ ἀπουσίᾳ λυπήσῃ αὐτόν. | Ἦρη-Ἦρα 10.

Igeszótár

Az igekötőket az igétől és egymástól kötőjellel választjuk el; a szótári alakok általában az alapige alatt találhatók. (Létezik néhány olyan ige is, melynek simplexe nem használatos, például ἀπο-λύνω, ἀν-αλίσσω.)

Ha az ige az augmentumot vagy a reduplikációt az igekötőn veszi föl (vagy azon is), akkor a kötőjelet zárójelbe tesszük.

Nem írjuk ki a „szabályos” igék szótári alakjait, mivel a nyelvtanokban leírtak szerint az alakok kikövetkeztethetők.

Ebbe a körbe tartoznak az -εύω, -άω, -έω, -όω, -άζω, -ίζω, -αίνω, -ύνω, -είρω, a többszótagú tövű -έλλω, ill. a deponens -άομαι, -έομαι, -όομαι végű igék.

	praes.	fut.	ao.	perf.	pf. M.	ao. P.	adj. verb.
[1]	παιδεύω	παιδεύσω	ἐπαίδευσα	πεπαίδευκα	πεπαίδευσμαι	ἐπαιδεύθην	παιδευτός
[1b]	ιδρύω	ιδρύσω	ιδρύσα	ἰδρῦκα	ἰδρῦμαι	ἰδρύθην	ιδρυτός
[2]	τιμάω	τιμήσω	ἐτιμήσα	τετίμηκα	τετίμημαι	ἐτιμήθην	τιμητός
[2b]	πειράω	πειράσω	ἐπειράσα	πεπειράκα	πεπειράμαι	ἐπειράθην	πειρατός
[3]	ἀδικέω	ἀδικήσω	ἡδικήσα	ἡδίκηκα	ἡδίκημαι	ἡδικήθην	ἀδικητός
[4]	δηλώω	δηλώσω	ἐδηλώσα	δεδήλωκα	δεδήλωμαι	ἐδηλώθην	δηλωτός
[5]	ὀνομάζω	ὀνομάσω	ὠνόμασα	ὠνόμακα	ὠνόμασμαι	ὠνομάσθην	ὀνομαστός
[6]	ἐλπίζω	ἐλπῖω	ἤλπισα	ἤλπικα	ἤλπισμαι	ἤλπίσθην	ἐλπιστός
[7]	ἄγγελλω	ἄγγελῶ	ἤγγειλα	ἤγγελκα	ἤγγελμαι	ἤγγέλθην	ἄγγελτός
[8]	σημαίνω	σημανῶ	ἐσήμηνα	σεσήμαγκα	σεσήμασμαι	ἐσημάνθην	σημαντός
[8b]	κραίνω	κρανῶ	ἔκρανα		κέκρασμαι	ἐκράνθην	κραντός
[8c]	αἰσχύνω	αἰσχυνῶ	ἤσχῦνα	ἤσχυγκα	(ἤσχυμμαι)	ἤσχύνθην	αἰσχυντός
[9]	σπείρω	σπερῶ	ἔσπειρα	ἔσπαρκα	ἔσπαρμαι	ἔσπάρην	σπαρτός

Az ezekre a típusokra való utalás nem feltétlenül jelenti azt, hogy az itt felsorolt alakok mind elő is fordulnak, de az előfordulók a minta szerint képezhetők.

A deponens igék esetében értelemszerűen medialis illetve passzív alakok képezhetők a szabályos igékből.

A szám mellett egy vagy két s betű a passzív szigma (gyakran ingadozó) betoldására utal, mégpedig egy s azt jelenti, hogy megjelenik az ao. P.-ban és az adiectivum verbalé(k)ban, kettős ss pedig azt, hogy emellett még a pf. M.-P.-ben is.

A személytelen igéket sg. 3. személyben vesszük föl (például δεῖ).

A -σσω / -ττω párok esetében általában az attikaiban szokásosabb -ττω végű változatokat vesszük föl (pl. ἀντι-τάσσω → τάττω).

A tőkezdő ρ- az igekötők végmagánhangzója után megkettőződik (pl. ἀπο-ρρήγνυμι → ῥήγνυμι).

A

ἄγανακτέω [3] méltatlankodik
 ἄγγέλλω [7] hírrül ad
 ἄγνοέω [3] nem tud, nem ismer
 ἄγορεύω fut. stb. ld. λέγω beszél
 ἄγχω fut. ἄξω ao. ἤξα szorít, fojt
 ἄγω fut. ἄξω ao. ἤγαγον pf. ἤξα pf. M.
 ἤγμαι ao. P. ἤχθην adj. verb. ἄκτός úz, ve-
 zet
 ἄγωνίζομαι [6] küzd
 ἄδω ao. ἤσα énekel
 ἀδικέω [3] jogtatlankodik
 ἀθλέω [3] sportol
 ἀθροίζω, ἀθροίζω [6] összegyűjt
 αἰματώω [4] összevétel, vérrel kever
 αἰνέω fut. αἰνέσω ao. ἤνεσα pf. ἤνεκα pf.
 M. ἤνημαι ao. P. ἤνεθην dicsér
 αἰρέω fut. αἰρήσω ao. εἶλον pf. ἤρηκα pf.
 M. ἤρημαι ao. P. ἤρεθην adj. verb. αἰρετός
 megfog, elér, elfoglal, M. elvesz, megszerez,
 választ
 αἰσθάνομαι fut. αἰσθήσομαι ao. ἤσθόμην
 pf. ἤσθημαι észlel, érzékel
 αἰσχύνω [8c] csúfít, szégyenít
 αἰτέω [3] kér, követel
 ἀκμάζω [5] a csúcson van
 ἀκολουθεύω [3] kísér, követ
 ἀκούω fut. ἀκούσομαι ao. ἤκουσα pf. ἄ-
 κήκοα hall
 ἄληθεύω [1] igazat mond
 ἄλλάττω fut. ἄλλάξω ao. ἤλλαξα pf. ἤλ-
 λαχα pf. M. ἤλλαγμαi ao. P. ἤλλάγην vál-
 toztat
 ἄμελέω [3] nem törődik
 ἄμύνω [8c] elhárít, bosszul; segít, véd
 (dat.)
 ἄμφι(-)έννυμι ao. ἤμφιεσα pf. M. ἤμφιε-
 σμαι félöltöztet, M. felölt
 ἄμφι-λέγω vitázik
 ἄμφι(-)σβητέω [3] vitat, vitázik
 ἄνα-βάλλω földob, halaszt
 ἄνα-βαίνω föllép, -száll (acc.)
 ἄνα-βιβάζω fölléptet, -vezet; partra vonat
 (hajót)
 ἄνα-βιώσκομαι ao. ἀνεβίων föléleszt, föl-
 éled

ἄνα-γι(γ)νώσκω fölismer, -olvas, meg-
 győz
 ἄναγκάζω [5] kényszerít
 ἄναγκοτροφέω [3] szigorúan diétázik
 ἄν-άγω fölvezet, kivezet (hajót a nyílt ten-
 gerre); kifut (hajóval)
 ἄνα-δέχομαι fölvállal, jótáll vkiért (acc.)
 ἄνα-ζητέω [3] felkutat
 ἄν-αιρέω fölvesz; jósol; elvesz, elpusztít
 ἄνα-κηρύττω kihirdet
 ἄνα-κοινώω [4] közöl, tanácsot kér
 ἄνα-κράζω fölkiált
 ἄνα-λαμβάνω átvesz, maga mellé vesz,
 visszakup
 ἄν-αλίσκω fut. ἀναλώσω ao. ἀναλώσα,
 ἀνηλώσα pf. ἀνηλώκα pf. M. ἀνήλωμαι
 ao. P. ἀνηλώθην adj. verb. elkölt
 ἄνα-μιμνήσκω emlékeztet
 ἄνα-παύω kipihentet
 ἄνα-πτερώ [4] fölszárnnyaz
 ἄνα-πτύσσω föltép
 ἄνα-στομώω [4] fölnyit
 ἄνα-στρέφω fölfordít, M. P. „belekap”
 ἄνα-τίθημι föllállít, följáról; tulajdonít
 ἄνα-τρέπω fölfordít, fejre állít, elpusztít
 ἄνα-φέρω fölvisz; jobban van
 ἄν-έραμαι P. újra szeret
 ἄν-ερευνάω [2a] fölkatat, kutat
 ἄν-ευρίσκω megtalál
 ἄν-ίστημι föllállít; fölkel
 ἄν(-)οίγω (praet. ἀνέωγον, ἤνοιγον) fut.
 ἀνοίξω ao. ἀνέωξα, ἤνοιξα pf. ἀνέωχα pf.
 M. ἀνέωγμαi, ἤνοιγμαi ao. P. ἀνεώχθην,
 ἤνοιχθην fölnyit, (teret) föltár, utat csinál
 ἄντι-λέγω ellentmond, tagad
 ἄντι-εχ-κόπτω viszontkiüt
 ἄντι-εράω viszontszeret
 ἄντι-τάσσω szemben föllállít
 ἄντι-παρὰ-τίθημι mellé állít (összehason-
 lítva)
 ἄξιόω [4] méltányosnak, igaznak tart
 ἄπ-αγγέλλω hírrül ad, jelent
 ἄπ-αγορεύω megtilt, visszautasít
 ἄπ-άγχω megfojt, fölakaszt
 ἄπ-άγω elvezet
 ἄπ-αιτέω [3] kikövetel, behajt

ἀπ-αλλάττω *elválaszt, megszabadít vmitől (gen.)*
 ἀπ-αντάω [2] *szembe jön*
 ἀπ-αράσσω *szétver*
 ἀπειλέω [3] *fenyveget*
 ἄπ-ειμι *elmegy*
 ἀπ-έρχομαι *elmegy*
 ἀπ-έχω *távol tart*
 ἀπιστέω [3] *nem bízik, nem hisz, kétségbe von*
 ἀπο-γεννάω [2] *eredményez*
 ἀπο-δείκνυμι *fölmutat, „beállít”, bizonyít*
 ἀπο-δημέω [3] *eltávozik, távol van*
 ἀπο-δίδωμι *megad*
 ἀπο-διδράσκω *elszökik*
 ἀπο-θνήσκω *meghal, megöletik, elesik*
 ἀπο-λαμβάνω *elvesz, részesül vmiben (acc.)*
 ἀπο-καθ-ίστημι *visszahelyez, -változtat*
 ἀπο-κείρω *levág, lenyír*
 ἀπο-κοτταβίζω [6] *kiloccsant*
 ἀπο-κτείνυμι *megöl*
 ἀπο-κτείνω fut. ἀποκτενῶ ao. ἀπέκτεινα pf. ἀπέκτονα *megöl*
 ἀπο-λαμβάνω *elvesz*
 ἀπο-λαύω [1] *élvez vmit (gen.)*
 ἀπο-λείπω *elhagy, P. lemarad*
 ἀπ-όλλυμι fut. ἀπολῶ ao. ἀπώλεσα, M. ἀπωλόμην pf. ἀπολώλεκα, ἀπόλωλα *elpusztít; elveszt; intr. elvész; M. elpusztul*
 ἀπ-όμνυμι *esküszik; esküvel megtagad*
 ἀπο-νέμω *kioszt*
 ἀπο-πειράομαι *megpróbál, -vizsgál*
 ἀπο-πλέω *elhajózik*
 ἀπο-πνέω *kilehel, kifúj; szaglik vmitől (gen.)*
 ἀπο-πνίγω *megfojt*
 ἀπο-ρρήγνυμι *letép, leszakít*
 ἀπο-σβέννυμι *kiolt, P. kialszik, meghal*
 ἀπο-σπένδω *kiönt (italáldozatot)*
 ἀπο-στέλλω *elküld, levélben megír*
 ἀπο-στερέω [3] *megfoszt*
 ἀπο-τρέπω *eltérít*
 ἀπορέω [3] *tanácstalan; szűkölködik*
 ἄπτω fut. ἄψω ao. ἤψα pf. M. ἤμμαι ao. P. ἤφθην adj. verb. ἄπτός *ráerősít, M. meg-*

fog, érint, megtámad vmit (gen.), belefog
 ἀράσσω fut. ἀράξω ao. ἤραξα ao. P. ἤράχθην *üt*
 ἀρέσχω fut. ἀρέσω ao. ἤρεσα *tetszik*
 ἀριθμέω [3] *(össze)számol*
 ἀρμόττω fut. ἀρμόσω ao. ἤρμοσα pf. ἤρμοκα pf. M. ἤρμοσμαι ao. P. ἤρμόσθην adj. verb. ἀρμοστός *illeszt; intr. illik, alkalmas vmire (dat.)*
 ἀρνέομαι [3] *tagad*
 ἀρπάζω [5] *elragad, rabol*
 ἄρχω fut. ἄρξω ao. ἤρξα pf. ἤρχα pf. M. ἤρχμαι ao. P. ἤρχθην *vezet; kezd, elindít; M. (bele)kezd, megpróbál; P. alattvaló, engedelmeskedik*
 ἄσεβέω [3] *istentelen(ül viselkedik)*
 ἀσκέω [3] *gyakorol*
 ἀσχολέω [3] *elfoglalt*
 ἀφ-αιρέω *elvesz, eltávolít; M. megfoszt vkit (acc.) vmitől (acc.)*
 ἀφ-ίημι *elküld, M. elenged vmit (gen.)*
 ἀφ-ικνέομαι fut. ἀφίξομαι ao. ἀφικόμην pf. ἀφίγμαι *megérkezik*
 ἀφ-ίστημι *félreállít; intr. eltávolodik vmitől (gen.), külömbözik*
 ἀφ-ομοιόω [4] *hasonít*

B

βαδίζω [6] fut. βαδιοῦμαι ao. ἐβάδισα *bandukol*
 βαίνω fut. βήσω ao. ἔβην, ἔβησα pf. βέβηκα adj. verb. βατός *lép(tet)*
 βάλλω fut. βαλῶ ao. ἔβαλον pf. βέβληκα pf. M. βέβλημαι ao. P. ἐβλήθην adj. verb. βλητός *dob*
 βαρέω [3] *elnehezít, elnyom*
 βαστάζω [5] *fölemel, elbír, elvisel*
 βιάζομαι [5] *kényszerít*
 βιβάζω [5] fut. βιβάσω, βιβῶ *szállít, emel*
 βλέπω fut. βλέψω ao. ἔβλεφα pf. βέβλεφα pf. M. βέβλαμμαι ao. P. ἐβλόβην, ἐβλόφθην *árt*
 βοάω [2] *kiált*
 βοηθέω [3] *segít*
 βουθυτέω [3] *ökröt áldoz*

βουλεύω [1] *tanácsol, kitalál, megfontol, dönt*

βούλομαι fut. βουλήσομαι ao. ἐβουλήθην, ἤβουλήθην pf. βεβούλημαι *akar*

Γ

γαμέω fut. γαμῶ (-εῖς) ao. ἔγημα pf. γεγάμηκα pf. M. γεγάμημαι *feleségül vesz, M. férjhez megy ukihez (dat.)*

γελάω fut. γελάσομαι ao. ἐγέλασα pf. γεγέλακα pf. M. γεγέλασμαι ao. P. ἐγέλασθην adj. verb. γελαστός *nevet*

γενεαλογέω [3] *származást megadni, kutatni*

γεννάω [2] *nemz*

γεωργέω [3] *földet művel*

γί(γ)νομαι fut. γενήσομαι ao. ἐγενόμην pf. γέγονα pf. M. γεγένημαι *születik, lesz, válik*

γί(γ)νώσκω fut. γνώσομαι ao. ἔγνων pf. ἔγνωκα pf. M. ἔγνωσμαι ao. P. ἔγνώσθην adj. verb. γνω(σ)τός *(meg)ismer, (meg)tud*

γράφω fut. γράψω ao. ἔγραφα pf. γέγραφα pf. M. γέγραμμαι ao. P. ἐγράφη adj. verb. γραπτός *(meg)ír, beterjeszt*

γυμνάζω [5] *edz*

Δ

δακρύω [1b] *sír, sirat*

δανείζω [5] *kölcsön vesz*

δαρθάνω fut. καθευδήσω ao. ἔδαρθον pf. δεδάρθηκα *alszik*

δεῖ fut. δεήσει ao. ἐδέησε *kell, szüksége van vkinek (dat.) vmire (gen.)*

δεῖδω fut. δέισομαι ao. ἔδεισα pf. δέδοικα *fél, tart vkitől (+ acc.)*

δείκνυμι, δεικνύω fut. δείξω ao. ἔδειξα pf. δέδειχα pf. M. δέδειγμαι ao. P. ἐδείχθην adj. verb. δεικτός *(meg)mutat, bizonyít*

δειπνέω [3] *vacsorázik*

δέομαι fut. δεήσομαι pf. δεδέημαι *híján van vminek, szüksége van vmire (gen.), kér vkitől (gen.)*

δέχομαι fut. δέξομαι ao. ἐδέξαμην pf. δέδεγμαι ao. P. ἐδέχθην adj. verb. δεκτός *elfogad*

δέω fut. δήσω ao. ἔδησα pf. δέδεκα pf. M. δέδεμαι ao. P. ἐδέθην adj. verb. δετός *(meg)köt*

δηλόω [4] *megvilágít, bizonyít*

δημηγορέω [3] *nyilvános beszédet tart*

δια-βαίνω *átkel vmin (acc.)*

δι-αγγέλλω *kihirdet*

δι-άγω *átvezet, odavezet; időt tölt, él*

δι-αιρέω *elkülönt, feloszt*

διά-κειμαι *valamilyen állapotban van, viszonyul*

διακονέω [3] *szolgál; elvégez*

δια-κρίνω *elválaszt, megkülönböztet, eldönt*

δια-λέγομαι P. *megfontol, (meg)beszél vkiel (dat., πρόσ acc.), megvitat*

δια-λείπω *közte (ki)hagy*

δι-αλλάττω *megváltoztat, kicserél; összebékít, M. P. kibékül, kiegyezik vkiel (dat., πρόσ acc.)*

δια-λύω *felold, megsemmisít; M. P. kibékül*

δια-μένω *marad, tart*

δια-νοέομαι [3] P. *(át)gondol, megfontol*

δια-πίμπλημι *tele tölt vmivel (gen.)*

δια-πίπτω *szétesik, nem sikerül*

δια-πράττομαι M. *véghez visz*

δι-αρθρώω [4] *tagol, M. tagolva létrehoz*

δι-αριθμέω [3] *megszámol*

δια-ρρινάω [2] *átfür*

δια-ρρίπτω *szétdobál*

δια-τίθημι *vmilyen állapotba, helyzetbe hoz*

δια-τείνω *kitár, M. megfeszül, erölködik, minden erejével alkot*

δια-τελέω *bevégez; kitart, folyton tesz vmit (pt.)*

δια-φέρω *különbözik, jobb vminél (gen.)*

δια-φθείρω *elpusztít*

δια-ψηφίζομαι [6] *szavaz*

διδάσκω fut. διδάξω ao. ἐδίδαξα pf. δεδίδαχα pf. M. δεδίδαγμαι ao. P. ἐδιδάχθην adj. verb. διδακτός *tanít vmire (acc.)*

διδράσκω → *τρέχω*

δίδωμι fut. δώσω ao. ἔδωκα, ἔδομεν pf. δέδωκα pf. M. δέδομαι ao. P. ἐδόθην adj.

verb. δοτός *ad*

δι-έξ-ειμι *végig megy, előad*

δι-έξ-έρχομαι *végig megy, előad*

δι-έρχομαι *keresztülmegy, átolvas; életet leél*

δι-ηγέομαι [3] *elmagyaráz, előad, leír*

δικάζω [5] *ítélkezik, M. pereskedik vkivel (dat.)*

δι-ορθόω [4] *helyesbít, javít*

διώκω fut. διώξω ao. ἐδίωξα *űz, kerget*

δοκέω fut. δόξω ao. ἔδοξα pf. M. δέδοκται *vél; látszik; helyesnek látszik vmi vki-nek (dat.)*

δουλεύω [1] *szolgál*

δραμ- → τρέχω

δράω [2bs] *cselekszik, tesz vmit vkivel (acc.)*

δύναμαι (praet. ἠδυνάμην, ἐ-) fut. δυνήσομαι ao. ἐδυνήθην, ἦ- pf. δεδύνημαι adj. verb. δυνατός *képes, hatalma van; ér vmennyit; jelent vmit; hatása van*

δυσσημερέω [3] *rossz napja van, peches*

δυσκολαίνω *elégedetlen*

δύω fut. δύσω ao. ἔδυσα, ἔδυν pf. δέδυκα pf. M. δέδυμαι ao. P. ἐδύθην adj. verb. δυτός *merít, M. merül, felölt*

E

ἔάω (praet. εἶων) fut. ἔάσω ao. εἶασα pf. εἶακα *hagy, (át)enged*

ἐγ-γράφω *beír*

ἐγκωμιάζω [5] *dicsőít*

ἐγχειρέω [3] *megkísérel*

ἐγ-χέω *beleönt, italáldozatot önt, beleke-ver*

ἐθέλω fut. ἐθελήσω ao. ἠθέλησα pf. ἠθέληκα *akar, kíván, szándékozik*

εἰδοποιέω [3] *alakít, ábrázol*

εἰκάζω [5] *hasonlít, hasonlít; vél*

εἰλεγ- → λέγω

εἰμί fut. ἔσομαι ao. ἐγενόμην pf. γέγονα *van, lehet*

εἶμι *megy*

εἶργω fut. εἶρξω ao. εἶρξα pf. M. εἶργμαι ao. P. εἶρχθην adj. verb. εἰρκτός *nyomaszt, bezár*

εἰς-αγγέλλω *feljelent*

εἰς-άγω *bevezet*

εἰς-βάλλω *beledob*

εἰς-δέχομαι *befogad, fölvesz*

εἶσ-ειμι *bemegy*

εἰς-έρχομαι *bemegy*

εἰς-ηγέομαι [3] *beterjeszt, javasol*

εἰς-πίπτω *beesik, betör, ráveti magát*

εἰς-πλέω *oda-, elhajózik*

εἰς-τρέχω *belefut, behatol*

εἰς-φέρω *behoz, bevisz, beterjeszt; hozzájárul, adakozik*

ἐκ-βάλλω *kidob, -szór, elvállik (asszonytól), kifecamít (izületet)*

ἐκ-βοάω *(ingerülten) kiszól*

ἐκ-δέχομαι *átvesz*

ἐκ-δίδωμι *kiházásít, férjhez ad*

ἐκ-καλύπτω *felfed, feltár*

ἐκ-κλίνω *elhajlít; kitér vmi elől (acc.)*

ἐκ-κομίζω *utolsó útjára kísér*

ἐκ-κόπτω *küit*

ἐκ-λέγω *kiválogat*

ἐκ-λείπω *elhagy*

ἐκ-πέμπω *kiküld*

ἐκ-πίνω *kiiszik, fölhajt*

ἐκ-πλήσσω *megijeszt, megdöbbszent*

ἐκ-τείνω *kinyújtóztat (halottat)*

ἐκ-τρίβω *felmorzsol; intr. elemésztí magát*

ἐκ-φέρω *kivisz; áttesz, kiterjeszt*

ἐλαύνω fut. ἐλάσω, ἐλῶ ao. ἤλασα pf.

ἐλήλακα pf. M. ἐλήλαμαι ao. P. ἤλαθην

adj. verb. ἐλατός *űz, vezet; intr. vonul*

ἐλάω → ἐλαύνω

ἐλέγχω fut. ἐλέγξω ao. ἤλεγξα pf. M. ἐλήλεγμαι ao. P. ἤλέγχθην adj. verb. ἐλεγκτός *(meg)cáfol*

ἐλεέω [3] *(meg)sajnál, megszánn*

ἔλκω (praet. εἶλκον) fut. ἔλξω ao. εἶλκυσα pf. εἶλκυκα pf. M. εἶλκυσαι ao. P. εἶλκύσθην adj. verb. ἐλκ(υσ)τέος *hűz, vonszol, „molesztál”*

ἐλ-λείπω *hátrahagy, intr. hátramarad, hiányos*

ἐλπίζω [6] *remél, sejt, vél, gondol*

ἐμ-βάλλω *beleejt, beledob*

ἐμ-μένω *megmarad, kitart*

- ἐμ-παλάσσω *belebonyolít, belegabalyít*
 ἐμ-πίμπρημι *felgyújt, feléget*
 ἐμ-πίπτω *beleesik*
 ἐμ-ποιέω [3] *elér, szerez, teremt (időt)*
 ἐμ-φαίνω *megmutat*
 ἐν-άπτω *ráérőst, M. meggyújt*
 ἐν-δέχομαι *befogad, intr. beleillik*
 ἐν-δύω *felöltöztet, M. felölt vmit, beleme-
rül vmibe*
 ἐν-ειμι *bent van*
 ἐνεχ- → φέρω
 ἐν-θυμέομαι [3] *megfontol*
 ἐν-ίστημι *beállít, M. szembe helyezkedik*
 ἐν-νοέω [3] *meggondol*
 ἐννυμι fut. ἔσ(σ)ω ao. ἔσ(σ)α pf. M. εἴ-
μαι, ἔσμαι *öltöztet, M. ölt*
 ἐν-οράω *észrevesz, ránéz*
 ἐν-τέλλομαι *parancsol*
 ἐν-τεύχω *fölkeres*
 ἐν-τίθημι *betesz, berak*
 ἐν-τυγχάνω *találkozik vkivel (dat.)*
 ἐξ-αγγέλλω *kihirdet, kinyilatkoztat*
 ἐξ-αδυνατέω [3] *nem képes*
 ἐξ-ακούω *hall, észlel*
 ἐξ-αν-ίστημι *felállít, intr. feláll*
 ἐξ-απατάω [2] *becsap*
 ἐξ-αριθμέω [3] *kiszámol*
 ἔξ-ειμι *lehetősége van*
 ἐξ-είργω *kiszorít, kizár, elűz*
 ἐξ-ελάω *kiűz*
 ἐξ-ελέγχω *(meg)cáfol*
 ἐξ-έρχομαι *kimegy, megszökik*
 ἐξ-ετάζω [5] *megvizsgál*
 ἐξ-ηγέομαι *vezet, elővezet, említ, megtár-
gyal*
 ἐξ-ίστημι *eltért, intr. megváltozik*
 ἐξ-οπλίζω [6] *főlfegyverez*
 ἐξ-οστρακίζω [6] *száműz*
 ἔοικα (pf.) *hasonlít*
 ἐπ-άγω *odavezet, előidéz, M. segítségül
hív*
 ἐπ-αινέω *elégedett, dicsér*
 ἐπ-ακολουθέω [3] *kísér, követ*
 ἐπ-αμύνω [8c] *véd, segít*
 ἐπείγω fut. ἐπείξομαι ao. ἥπειξα pf. M.
ἥπειγμαι ao. P. ἥπειχθην adj. verb. ἐπει-
 κτέον nyom, szorít, úz; M. nyomul, siet
 ἔπ-ειμι *odamegy, előre indul*
 ἐπ-εισ-πίπτω *betör*
 ἐπ-έρομαι *visszakérdez*
 ἐπ-έρχομαι *közeledik*
 ἐπ-ερωτάω (rá) *kérdez*
 ἐπι-βαίνω *belép*
 ἐπι-βοάω [2] *félkiált, odakiált*
 ἐπι-βουλεύω [1] *cselet sző vki ellen (acc.)*
 ἐπι-δείκνυμι *bebizonyít*
 ἐπι-δέω *beköt(öz)*
 ἐπι-δημέω [3] *külföldön van*
 ἐπι-θυμέω [3] *vágyódik, kíván vmit (gen.)*
 ἐπι-καλέω *segítségül hív*
 ἐπι-κατα-βαίνω *levonul*
 ἐπί-κειμαι *rátámad, szorongat*
 ἐπι-κλείω *rázár*
 ἐπι-κουρέω [3] *segít(ségül siet)*
 ἐπι-κρατέω [3] *legyőz*
 ἐπι-λαμβάνω *A. megragad, M. fog, tart,
megtámad*
 ἐπι-λανθάνομαι *elfelejt, elhallgat*
 ἐπι-λέγω *kiválogat*
 ἐπι-μελέομαι *P. törődik, foglalkozik vmi-
vel (gen.)*
 ἐπι-ορχέω [3] *hamisan esküszik*
 ἐπι-πίπτω *rátör, kitör, rázuhan, ráveti
magát*
 ἐπι-πλήττω *megdőbbsen*
 ἐπι-ρράπτω *közeledik*
 ἐπι-σκέπτομαι *megvizsgál*
 ἐπι-σκήπτω *vádol, M. vádat emel*
 ἐπι-σπάω *meghúz*
 ἐπίσταμαι fut. ἐπιστήσομαι ao. ἡπιστήθην
adj. verb. ἐπιστητός *tud, ismer, képes*
 ἐπι-στατέω [3] *élén áll, vezet, irányít*
 ἐπι-τέμνω *megvág, megrövidít, összevon*
 ἐπι-τίθημι *rátessz, M. rátámad, törekszik*
 ἐπι-τρέπω *átenged, megenged, eltűr, rábíz*
 ἐπι-φέρω *odavisz, rávisz*
 ἐπι-φωνέω [3] *rámond*
 ἐπι-χειρέω [3] *megpróbál*
 ἐπι-χωρέω [3] *előrevonul, menetel*
 ἔπομαι (praet. εἰπόμεν) fut. ἔφομαι ao. ἔ-
σπόμεν *követ*
 ἐράω ao. D. ἡράσθην *szeret*

ἐρευνάω [2] *feltár, kirúr*

ἐρο- → ἐρωτάω

ἐρχομαι fut. ἐλεύσομαι, εἶμι, ἦξω, ἀφίξομαι ao. ἦλθον pf. ἐλήλυθα (ἦκω) *jön, meg, érkezik*

ἐρωτάω [2] fut. ἐρήσομαι is ao. ἠρόμην is *kérdez*

ἐσ- → εἶσ-

ἐσθίω fut. ἔδομαι ao. ἔφαγον *eszik*

ἐστιάω [2b] (praet. εἰστίων, ἥστίων) *megvendégel*

εὐδαιμονέω [3] *boldog*

εὐδω fut. εὐδήσω ao. εὐδησα, ηῦ- *alszik*

εὐδοκιμέω [3] *jó híre, tekintélye van*

εὐεργετέω [3] *jót tesz*

εὐηχοέω [3] *szívesen engedelmeskedik*

εὐλαβέομαι [3] *óvatos*

εὐνομέομαι [3] *jól kormányoztatik*

εὐπορέω [3] *bővében van*

εὐρίσκω fut. εὐρήσω ao. ηῦρον, εὔρον pf.

εὔρηκα ao. P. εὐρέθην *talál*

εὐρύνω *szélesít*

εὐτακτέω [3] *rendet tart, engedelmes*

εὐφημέω [3] *magasztal*

εὐχομαι fut. εὐξομαι ao. ηὔξαμην, εὖ- pf. M. ηὔγμαι adj. verb. εὐκτός *kér, imádkozik*

ἐφ-έπομαι *követ, sarkában van*

ἐφ-έλκω *ráhúz, rátol*

ἐφ-ίστημι intr. *odaáll, élére áll*

ἔχω (praet. εἶχον) fut. ἔξω, σχήσω ao. ἔσχον (imper. σχές) pf. ἔσχηκα pf. M. ἔσχημαι ao. P. ἐσχέθην *bír, van*

Z

ζάω fut. βιώσομαι ao. ἐβίων pf. βεβίωκα *él*

ζητέω [3] *keres*

ζωγρέω [3] *élve elfog*

H

ἡβάω [2] *felserdül*

ἡβουλήθην → βούλομαι

ἡγέομαι [3] *vezet, irányít, vél, gondol*

ἦδω ao. P. ἦσθην *örvendezett*

ἦκω fut. ἦξω ao. (ἦξα) pf. (ἦκα) *érkezik*

ἡρεμέω [3] *nyugodt, megnyugszik*

Θ

θάλλω ao. ἔθαλον pf. τέθηλα *virágzik, ki- virul*

θάπτω fut. θάψω ao. ἔθαψα pf. τέταφα pf. M. τέθαμμαι ao. P. ἐτάφην adj. verb. θαπτέον *temet*

θαρρύνω [8c] *bátorít, bátor*

θαυμάζω [5] *csodálkozik, csodál, elámul, meggondol, belegondol*

θεάομαι [2b] *néz, meglát*

θέλω → ἐθέλω

θεραπεύω [1] *gondoz, gondoskodik*

θέω (vö. τρέχω) fut. θεύσομαι *fut*

θεωρέω [3] *tekint*

θνήσκω fut. θανοῦμαι ao. ἔθανον pf. τέθνηκα (τεθνάναι, τεθνεώς) adj. verb. θνητός *meghal, megöletik, elesik*

θορυβέω [3] *zajong*

θύω fut. θύσω ao. ἔθυσα pf. τέθυκα pf. M.

τέθυμαι ao. P. ἐτύθην adj. verb. θυτέος *áldozik*

I

ιδ- → ὁράω

ιζάνω, ιζω fut. (ιζήσω) ao. (ιζησα) *ültet, ül*

ἵημι fut. ἦσω ao. ἦκα, εἶμεν pf. εἶκα pf. M. εἶμαι ao. P. εἶθην adj. verb. ἐτός *küld, dob*

ιδρύω [1b] *létesít*

ἵστημι fut. στήσω ao. ἔστην, ἔστησα pf. ἔστηκα, ἔσταμεν ao. P. ἐστάθην *állít*

ιστορέω [3] *feljegyez*

K

καθ(-)έζομαι (praet. ἐκαθεζόμην) fut. καθεδοῦμαι ao. καθεῖσα, ἐκαθεισάμην pf. (κάθημαι) adj. verb. καθεστέος *leültet, M. leül*

καθ-έλκω *lehúz, vízre bocsát*

καθ(-)εύδω *alszik*

κάθ(-)ημαι *ül, tartózkodik*

καθ-ιερόω [4] *szentel, áldoz*

καθ-ιζάνω *ráül, rátelepszik*

καθ-ιζω *leül, ráül*

καθ-ίημι *leejt, ledob*
 καθ-ιστάω vö. καθίστημι *állít*
 καθ-ίστημι *beiktat, M. létrejön, kirobban, kitör*
 καθ-οράω *néz, tekint, meglát, észlel, ki-kémlel*
 καίω fut. καύσω ao. ἔκαυσα *A. gyújt, P. ég*
 καλέω fut. καλέσω, καλῶ ao. ἐκάλεσα
 pf. κέκληκα pf. M. κέκλημαι ao. P. ἐκλή-
 θην adj. verb. κλητός *hív, szólít, nevez*
 καλινδέομαι P. [3] *hentereg; foglalkozik vmivel*
 καλύπτω fut. καλύψω ao. ἔκαλυφα pf.
 M. ἐκαλυμμαι ao. P. ἐκαλύφθην adj. verb.
 καλυπτός *takar, rejt*
 κάμπτω fut. κάμψω ao. ἔκαμψα pf. M.
 ἐκάμμαι ao. P. ἐκάμφθην adj. verb. καμ-
 πτός *hajlít, görbít*
 καρπός [4] *M. szüretel*
 κατα-βαίνω *lejön, áterjed*
 κατα-βάλλω *ledob, megöl*
 κατα-βιβάζω *levezet, leereszkedni paran-*
csol
 κατα-δραθάνω *alszik, aludni megy*
 κατα-δύω *lemerít*
 κατ-αισχύνω [8c] *megszégyenít, szégyent*
hoz vmire (acc.)
 κατα-κλείω *bezár, beszorít*
 κατα-κλίνω *mellé fektet*
 κατα-κρίνω *elítél*
 κατ-ακοντίζω [6] *ledárdáz*
 κατα-κρύπτω *elrejt; intr. elrejtőzik*
 κατα-κωλύω [1b] *visszatart, akadályoz*
 κατα-λαμβάνω *megfog, elér (célt), elfog-*
lal, rátalál, megtalál
 κατα-λείπω *elhagy*
 κατα-λύω [1c] *felold, megdönt, véget vet,*
megszűntet
 κατα-μανθάνω *kiismer, megismer*
 κατα-μείγνυμι *elkever*
 κατα-μέμφομαι *M. gyaláz, hibáztat*
 κατα-νοέω [3] *megért, megfigyel, kiismer*
 κατα-πατέω [3] *széttapos, lenéz*
 κατα-πίνω *iszik, lenyel*
 κατα-πλήττω *lesújt, megrémít*
 κατα-πέτομαι *le-, rárepül*

κατα-ρρέω *lefelé folyik, lerohan, tódul*
 κατ-άρχω *elkezd, megkezd az áldozatot*
 κατα-στρέφω *felforgat, M. leigáz*
 κατα-τίθημι *lehelyez, megad*
 κατα-φεύγω *el-, bemenekül*
 κατα-χωρίζω *elkülönít, „elvonatkoztat”*
 κατα-φεύδομαι *M. hazudik, hazugságot*
előad
 κατα-φηφίζομαι [6] *ellene szavaz, elítél*
 κατ-εσθίω *elfogyaszt*
 κατ-έχω *lefog, visszatart*
 κατ-ηγορεύω [1] *vádol*
 κατ-οικέω [3] *lakik*
 κατ-ορθόω [4] *kiegyenesít*
 κατ-ορύττω *elás, eltemet*
 κείμαι *fekszik, van*
 κείρω fut. κερῶ ao. ἔκειρα pf. κέκαρκα pf.
 M. κέκαρμαι ao. P. ἐκάρην adj. verb. καρ-
 τός *nyír, kopaszt*
 κελεύω [1ss] *parancsol*
 κηδεύω [1] *gondoz, eltemet, végtisztesség-*
ben részesít
 κήδω fut. κηδήσω ao. ἐκήδησα pf.
 κέκηδα *sért, bánt, búst; M. törődik vmivel*
(gen.)
 κηρύττω fut. κηρύξω ao. ἐκήρυξα pf.
 κεκήρυκα pf. M. κεκήρυγμαι ao. P. ἐκηρύ-
 χθην adj. verb. κηρυκτός *kihirdet*
 κινδυνεύω [1] *kockán forog*
 κλάω fut. κλαύσομαι ao. ἔκλαυσα pf.
 M. ἐκλαυμαι ao. P. ἐκλαύσθην adj. verb.
 κλαυ(σ)τός *sír, sírat*
 κλείω fut. κλείσω ao. ἔκλεισα pf. κέ-
 κλεικα pf. M. ἐκκλειμαι ao. P. ἐκκλείσθην
 adj. verb. κλειστός *(be)zár*
 κληρονομέω [3] *örököl*
 κλίνω fut. κλινῶ ao. ἔκλινα pf. κέκλικα
 pf. M. ἐκκλινμαι ao. P. ἐκκλίθην adj. verb.
 κλιτέος *hajlít*
 κοιμάω [2] *altat*
 κοινόω [4] *közösen tesz, közöl*
 κοινωνέω [3] *részt kap vmiben (gen.)*
 κοιτάζω [5] *megszáll*
 κολάζω [5] *büntet, fenyít*
 κομίζω [6] *visz, M. vendégül lát, magával*
visz

κόπτω fut. κόψω ao. ἔκοφα pf. κέκοφα
pf. M. κέκομαι ao. P. ἐκόπην adj. verb.
κοπτός *üt, lök*

κραίνω [8b] *uralkodik, parancsol*

κράζω ao. ἔκραγον pf. κέκραγα *kiált*

κρατέω [3] *uralkodik, uralmon van vmi felett (gen.)*

κρίνω fut. κρίνω ao. ἔκρινα pf. κέκρινα pf.
M. κέκριμαι ao. P. ἐκρίθην *ítél*

κρούω [1s] fut. κρούσω ao. ἔκρουσα pf.
κέκρουκα pf. M. κέκρουμαι ao. P. ἐκρου-
σθην adj. verb. κρουστέος *üt, lök*

κρύπτω fut. κρύψω ao. ἔκρυφα pf. κέκρυ-
φα pf. M. κέκρυμαι ao. P. ἐκρύφθην adj.
verb. κρυπτός *rejt, dug, titkol*

κτάομαι ao. ἐκτησάμην pf. κέκτημαι *sze-
rez*

κτιζώ fut. κτίσω ao. ἔκτισα pf. ἔκτικα, κέ-
κτικα pf. M. ἔκτισμαι ao. P. ἐκτίσθην adj.
verb. κτιτός *alapít*

κυβιστάω [2] *fejest ugrik*

κυέω [3] *teherbe esik, állapotos*

κυρώω [4] *érvényesít, jóváhagy, eldönt*

κωλύω [1b] *akadályoz*

κωμάζω [5] *tivornyázik, szerenádot ad*

Λ

λαγχάνω fut. λήξομαι ao. ἔλαχον pf.
εἴληχα pf. M. εἴληγμαι ao. P. ἐλήχθην adj.
verb. ληκτέος *sorsolás útján elnyer, kisorsol*

λαμβάνω fut. λήψω ao. ἔλαβον pf. εἴλη-
φα pf. M. εἴλημμαι ao. P. ἐλήφθην *fog, vesz,
(meg)szerez*

λανθάνω fut. λήσω ao. ἔλαθον pf. λέληθα
pf. M. λέλησμαι ao. P. (ἐλάσθην) *rejtve van*

λέγω fut. λέξω, ἐρῶ ao. ἔλεξα, εἶπον,
εἶπα pf. εἶρηκα pf. M. εἶρημαι ao. P. ἐλέ-
χθην, ἐρρήθην *mond, beszél*

λείπω fut. λείψω ao. ἔλιπον pf. λέλοιπα
pf. M. λέλειμμαι ao. P. ἐλείφθην *hagy*

λογίζομαι [6] *számba vesz*

λοιδορέω [3] *gyaláz, szidalmaz*

λοιμώττω fut. λοιμώξω ao. ἐλοιμώξα
pestises

λούω [1] *mos, M. mosakszik*

λυπέω [3] *szomorít, bosszant*

λυσιτελέω [3] *használ, előnyös*

λύω [1] *old*

Μ

μανθάνω fut. μαθήσομαι ao. ἔμαθον pf.
μεμάθηκα *tanul*

μακρολογέω [3] *hosszan beszél, szót sza-
porít*

μαρτυρέω [3] *tanúskodik vki/vmi mellett
(dat.)*

μαρτύρομαι *tanúul hív*

μαστιγώω [4] *korbácsol, fenyít*

μάχομαι fut. μαχοῦμαι ao. ἐμαχεσάμην
pf. μεμάχημαι *harcol vki ellen (dat.)*

μεθ-ίστημι *átfordít, megváltoztat, intr. el-
hagyja a várost, eltávozik*

μεθύω ao. ἐμεθύσθην *részeg*

μείγνυμι fut. μείξω ao. ἔμειξα pf. μέ-
μειχα pf. M. μέμειγμαι ao. P. ἐμείχθην, ἐ-
μίγην adj. verb. μεικτός *kever, egyesít*

μειδιάω [2b] *mosolyog, kacag*

μέλω fut. μελήσω ao. ἐμέλησα pf. με-
μέληκα, μέμηλα pf. M. μεμέλημαι ao. P.
ἐμελήθην adj. verb. μελητέον *gond tárgya,
szíven fekszik; impers. gondoskodik vki
(dat.) vmiről (gen.)*

μέλλω fut. μελλήσω ao. ἐμέλλησα, ἦ- adj.
verb. μελλητέον *készül, szándékozik, azon
van*

μέμφομαι fut. μέμφομαι ao. ἐμεμφάμην
ao. P. (ἐμέμφθην) adj. verb. μεμπτός *szid,
gyaláz, szemére hány*

μένω fut. μενῶ ao. ἔμεινα pf. μεμένηκα
marad, vár

μετα-βάλλω *átváltoztat, intr. átváltozik*

μετα-μορφώω [4] *átváltoztat*

μετ-αμφι-έννυμι *átöltöztet, M. átöltözik,
ruhát cserél vkivel (dat.)*

μετα-φέρω *átvisz, alkalmaz*

μετα-χειρίζω [6] *A. M. kezel, ápol*

μετα-πέμπω *hivat*

μέτ-ειμι *ott van, benne van; vkinek (dat.)
része, beleszólása van vmiben (gen.)*

μετ-έχω *része van, részt szerez vmiben
(gen.)*

μετα-τυπώω [4] *átváltoztat*

μετ-αλλάττω *megváltoztat, fölcserél*
 μιγ- → μειγ-
 μιμέομαι M. [3] *utánoz*
 μιμνήσκω fut. μνήσω ao. ἔμνησα pf. M. μέμνημαι ao. P. ἐμνήσθην *emlékeztet; P. megemlékezik vmiről (gen.)*
 μισθόω [4] *bérbe ad*
 μισθοφορέω [3] *zsoldot kap*
 μισέω [3] *utál*
 μνημονεύω [1] *említ, fölidéz*
 μολύνω [8c] *beszennyez*

N

ναυμαχέω [3] *tengeri ütközetet vív*
 νεμεσάω [2] *megharagszik, zokon vesz, haragos*
 νέμω fut. νεμῶ ao. ἔνειμα pf. νενέμηκα pf. M. νενέμημαι ao. P. ἐνεμήθην adj. verb. νεμητέος *oszt, birtokol*
 νικάω [2] *győz*
 νομίζω [6] *vél, gondol, tart*
 νομοθετέω [3] *törvényt hoz*
 νοσέω [3] *beteg*

Ξ

ξύμ- → συμ-
 ξυν- → συν-

Ο

όδηγέω [3] *utat mutat*
 οἶγω fut. οἶξω ao. ἔωξα *nyit*
 οἶδα *tud, ismer*
 οἰκέω [3] *lakik*
 οἰμῶζω, οἰμῶττω fut. οἰμῶξω ao. ὤμωξα pf. M. ὤμωγμαι ao. P. ὤμωχθην *jajong*
 οἶσμαι, οἶμαι fut. οἰήσομαι ao. P. ὤήθην adj. verb. οἰητέον *vél(ekedik), gondol*
 οἴχομαι fut. οἰχήσομαι pf. ὄχημαι (οἴχωκα) *eltávozik*
 ὀκνέω [3] *habozik, aggódik*
 ὀμιλέω [3] *együtt van, társalkodik, érintkezik*
 ὀμνυμι fut. ὀμοῦμαι ao. ὤμοσα pf. ὀμώμοχα *esküszik, esküt tesz*
 ὀμνύω [1b] *esküszik*

ὀμοιόω [4] *hasonít*
 ὀμολογέω [3] *egyetért, elismer*
 ὀμονοέω [3] *egyetért*
 ὀνειδίζω [6] *ócsárol, kárhoztat, szemrehányást tesz*
 ὀνομάζω [5] *nevez*
 ὄντ- → εἰμί
 ὀπλίζω [6] *fölszerel, -fegyverez*
 ὀπωριζω [6] *betakarít*
 ὀράω fut. ὀφομαι ao. εἶδον pf. ἑώρακα, ὀπωπα pf. M. ἑώραμαι, ὤμμαι ao. P. ὤφθην adj. verb. ὀρατός *lát, néz*
 ὀργίζω [6] *dühít*
 ὀρέγω fut. ὀρέξω ao. ὠρεξα pf. M. ὀρώρεγμαι ao. P. ὠρέχθην adj. verb. ὀρεκτός *nyújt, M.P. törekszik*
 ὀρύττω fut. ὀρύξω ao. ὠρυξα pf. ὀρώρυχα pf. M. ὀρώρυγμαι ao. P. ὠρύχθην adj. verb. ὀρυκτός *ás*
 ὀρχέομαι M. [3] *táncol*
 ὀστρακίζω [6] *cserépszavazással száműzetésbe küld*
 οὔσ- → εἰμί
 ὀφλισκάνω fut. ὀφλήσω ao. ὤφλον pf. ὤφληκα pf. M. ὤφλημαι *elítelt, pervesztes*

Π

παιδεύω [1] *nevel, kiművel*
 παιδοποιέω [3] *A. M. gyermeket nemz*
 παίζω [5] fut. παίσομαι *játsz(ado)zik*
 παίω [1ss] *üt, ütést mér vkire*
 παλάζω, παλάττω, πάλλω ao. ἔπηλα pf. πέπηλα ao. P. πέπαλμαι, πεπάλασμαι *lendít, ráz*
 παρα-βοηθέω [3] *segítő szándékkal odavonul*
 παρα-γί(γ)νομαι *odajön, ott terem, jelen van*
 παρ-άγω *rávezet, rávesz*
 παρα-δίδωμι *átad, rábíz*
 παρ-αινέω *tanácsol, buzdít vkit (dat.) vmire (inf.)*
 παρ-αιτέομαι [3] *M. kér vkit, kér magának vkitől (acc.) vmit (acc., inf.)*
 παρα-καλέω *felhív, -szólt, buzdít, kér vmire (είς, ἐπί, inf.)*

παρα-κατα-βάλλω *mellette ledob*
 παρά-κειμαι *mellette van*
 παρα-κελεύομαι *parancsol, tanácsol, buzdit*
 παρα-λαμβάνω *átvesz*
 παρα-λείπω *mellőz*
 παρα-λύω *megszabadít*
 παρα-νομέω [3] *törvénytelenséget követ el, szokást, törvényt tipor, vét vmi ellen (εις)*
 παρα-σιωπάω [2] *elhallgat vmit*
 παρα-σκευάζω [5] *előkészületeket tesz, megteremt, megszerez; nyújt, készít*
 παρα-τίθημι *mellé helyez, M. letesz, biztonsgba helyez*
 παρα-τυγχάνω *éppen jelen van*
 παρ-εγγυάω [2] *parancsot ad; egymásnak tovább ad (jelszót)*
 πάρ-ειμι *jelen van*
 πάρ-ειμι *odamegy, mellette elmegy*
 παρ-ελάυνω *mellette, előtte (acc.) elvonul*
 παρ-έπομαι *mellékesen követ*
 παρ-έρχομαι *bemegy, belép vhová (εις)*
 παρ-έχω *átad, (át)nyújt, mutat*
 παρ-ίστημι *oda állít, M. maga mellé állít, föléptet*
 παρ-ορύττω *szemben és (küzdőteret) előkészít)*
 πάσχω fut. πείσομαι ao. ἔπαθον pf. πέπονθα *elszenved (bántalmazást, stb.) vkitől (ὕπό gen.)*
 πατάσσω fut. πατάξω ao. ἐπάταξα pf. M. πεπάταγμαi ao. P. ἐπατάχθην *agyonüt*
 παύω [1s] ao. P. ἐπαύ(σ)θην *szüntet, M. szűnik, abbahagy, föl hagy vmivel (gen.)*
 πειθαρχέω [3] *engedelmeskedik, hallgat vmire (dat.)*
 πείθω fut. πείσω ao. ἔπεισα pf. πέπεικα, πέποιθα pf. M. πέπεισμαι ao. P. ἐπεισθην adj. verb. π(ε)ιστ- *meggyőz, rábeszél, (erős pf.) bízik, M. enged a rábeszélésnek, engedelmeskedik*
 πειράω [2b] *megkísérel*
 πέμπω fut. πέμψω ao. ἔπεμψα pf. πέπομφα pf. M. πέπεμμαι ao. P. ἐπέμφθην adj. verb. πεμπτός *küld*
 πενθέω [3] *meggyászol*

περι-άγομαι M. *mindenhová magával visz*
 περι-βάλλω *körüldob; megölel*
 περι-ειμι *förlélműl vkit (gen.) vmiben (dat.)*
 περι-ίστημι *körbe állít, M. körbe vesz*
 περι-οδεύω [1] *át tanulmányoz*
 περι-οράω *elnéz, megenged*
 περι-στέλλω *véd, ragaszkodik vmihez (acc.)*
 περι-σώζω *megment (haláltól)*
 πέτομαι fut. π(ε)τήσομαι ao. ἐπτόμεν, ἔπττην *repül*
 πιέζω [5] *nyom, szorít*
 πίμπλημι vö. πλήθω fut. πλήσω ao. ἔπλησα pf. πέπληκα pf. M. πέπλησμαι ao. P. ἐπλήσθην adj. verb. πληστέος *tölt*
 πίμπρημι vö. πρήθω fut. πρήσω ao. ἔπρησα pf. πέπρηκα pf. M. πέπρησμαι ao. P. ἐπρήσθην *fűj, lángra lobbant*
 πίνω fut. πίομαι ao. ἔπιον pf. πέπωκα pf. M. πέπομαι ao. P. ἐπόθην adj. verb. ποτός *iszik*
 πιπράσκω pf. πέπρακα pf. M. πέπραμαι ao. P. ἐπράθην adj. verb. πρατός *elad*
 πίπτω fut. πεσοῦμαι ao. ἔπεσον pf. πέπτωκα *lehullik, elesik, elpusztul*
 πιστεύω [1] *megbízik vkiben (dat.); elhisz, elfogad*
 πλάττω fut. πλάσω ao. ἔπλασα pf. πέπλακα pf. M. πέπλασμαι ao. P. ἐπλάσθην adj. verb. πλαστός *kohol*
 πλέκω fut. πλέξω ao. ἔπλεξα pf. πέπλοχα pf. M. πέπλεγμαι ao. P. ἐπλάκην adj. verb. πλακτός *fon, kieszel*
 πλέω fut. πλεύσομαι, πλευσοῦμαι ao. ἔπλευσα pf. πέπλευκα pf. M. πέπλευσμαι ao. P. ἐπλεύσθην adj. verb. πλευστέος *hajózik*
 πληρώω [4] *megtölt, P. megtelik*
 πλήττω fut. πλήξω ao. ἔπληξα pf. πέπληγα pf. M. πέπληγμαι ao. P. ἐπλήγην, -επλάγην, ἐπλήχθην adj. verb. πληκτός *(meg)üt, sebet üt*
 πλουτέω [3] *vagyonos, gazdag*
 πνέω fut. πνεύσομαι ao. ἔπνευσα pf. πέ-

πνευχα pf. M. πέπνυμαι ao. P. ἐπνεύσθην
fűj
 πνίγω fut. πνίξω ao. ἔπνιξα pf. M. πέ-
 πνιγμαι ao. P. ἐπνίγην adj. verb. πνικτός
főjt, fullaszt
 ποιέω [3] tesz, csinál (kettős acc.), készít
 πολεμέω [3] háborút indít, visel vki ellen
 (πρός + acc.)
 πολιτεύομαι [1] államférfiként működik
 πορεύομαι [1] megy, vonul
 πορύνω [8c] elkészít, elrendez
 πορίζω [6] előteremt
 πράττω fut. πράξω ao. ἔπραξα pf. πέ-
 πραχα pf. M. πέπραγμαι ao. P. ἐπράχθην
 (meg)tesz, cselekszik, véghez visz
 προ-αιρέομαι kiválaszt, kitűz magának
 προ-βάλλομαι előrevet, -szegez
 προ-βουλεύω előzetes határozatot hoz,
 törvényjavaslatot készít elő
 προ-γίγνομαι korábban történik
 προ-δίδωμι elárul
 πρό-ειμι előremegy, halad, nyomul
 προ-έχω fölülmúl vkit (gen.)
 προ-ίημι előreküld, átenged, M. eltékozol,
 elhanyagol, kiszolgáltat
 προ-ίστημι élére állít
 προ-λέγω megparancsol, korábban említ,
 jövendöl
 πρό-οιδα előre tud
 προ-χειροτονέω [3] előzetesen szavaz
 προ-οράω előre lát
 προ-πίπτω kiesik, kifordul
 προσ-αγγέλλω jelent
 προσ-αγορεύω szól vkihez, (meg)szólt,
 nevez
 προσ-άγω odavezet, odavisz
 προσ-αιτέω [3] ráadásul kér, koldul
 προσ-δέχομαι házába fogad; beenged
 πρόσ-ειμι odamegy, odavonul, bejön, tá-
 mad
 προσ-έρχομαι odajárul, megkeres
 προσ-έχω figyel vkire (dat.), húz vkihez
 προσ-ήκω köze van vkinek (dat.) vmihez
 (gen.); illik; rokoni kapcsolatban áll
 προ-σημαίνω előre jelez
 προσ-χάθ-ημαι ostromzár alatt tart

πρόσ-κειμαι nekifekszik, szorongat
 προσ-κρούω megsért, összekülönbözik
 vkivel
 προσ-ποιέομαι [3] színlel, tettet
 προσ-τάττω megparancsol
 προσ-τίθημι hozzátesz, kiegészít, becsuk
 προ-καλέομαι felhív, felszólít
 προ-πέμπω előreküld
 προ-τρέπω sarkall, bízgat
 πτύσσω fut. πτύξω ao. ἔπτυσσα pf. M.
 ἔπτυγμαi ao. P. ἐπτύχθην (ἐπτύγην) adj.
 verb. πτυκτός (össze)hajt
 πυνθάνομαι fut. πεύσομαι ao. ἐπυθόμην
 pf. πέψυμαι tudakol vkitől (gen.) vmit, ér-
 tesül, megtud, tudomást szerez
 πυρέττω fut. πυρέξω ao. ἐπύρεξα pf. πε-
 πύρεχα lázas beteg
 πωλέω [3] elad

P

ῥάπτω fut. ῥάψω ao. ἔρραφα pf. M.
 ἔρραμμαi ao. P. ἐρράφην adj. verb. ῥαπτός
 varr
 ῥέω fut. ῥεύσομαι, ῥύησομαι pf. ἔρρύηκα
 ao. P. ἔρρύην adj. verb. ῥυτός folyik
 ῥήγνυμι fut. ῥήξω ao. ἔρρηξα pf. ἔρρωγα
 pf. M. ἔρρηγμαi ao. P. ἐρράγην adj. verb.
 ῥηκτός (szét)tör
 ῥηθ- → λέγω
 ῥίπτω fut. ῥίψω ao. ἔρριπα pf. ἔρριφα pf.
 M. ἔρριμμαi ao. P. ἐρρίφ(θ)ην adj. verb. ῥι-
 πτός dob, elszór

Σ

σαλπίζω ao. ἐσάλπιγξα trombitál (harci
 jelet ad), (fel)harsan (a kürt)
 σβέννυμι fut. σβέσω ao. ἔσβεσα, ἔσβην pf.
 ἔσβηκα pf. M. (ἔσβεσμαι) ao. P. ἐσβέσθην
 adj. verb. σβεστός (ki)olt, intr. kialszik
 σημαίνω [8] jelez, jelent
 σιωπάω [2] (el)hallgat
 σκεδάννυμι fut. σκεδάσω, σκεδῶ ao. ἐ-
 σκεδάσα pf. M. ἐσκέδασμαι ao. P. ἐσκεδά-
 σθην adj. verb. σκεδαστός szétszór

σκέπτομαι fut. σκέφομαι ao. έσκεφάμην
pf. M. έσκεμμαι adj. verb. σκεπτός *tekint, megvizsgál*

σκήπτω fut. σκήψω ao. έσκηψα pf. έσκη-
φα pf. M. έσκημμαι ao. P. έσκήφθην adj.
verb. σκηπτός *támaszt*

σκοπέω vö. σκέπτομαι *megnéz, -vizsgál, ügyel, tekint*

σπάω fut. σπάσω ao. έσπασα pf. έσπακα
pf. M. έσπασμαι ao. P. έσπασθην adj. verb.
σπαστός *húz, tép*

σπένδω fut. σπείσω ao. έσπεισα pf. έ-
σπεικα pf. M. έσπεισμαι ao. P. έσπείσθην
italt áldoz, szerződést köt

σπουδάζω [5] *igyekszik*

στα- → ίστημι

στασιάζω [5] *fölkel, pártot üt*

στέλλω [9] *felöltöztet, elküld*

στέργω fut. στέρξω ao. έστερξα pf. έ-
στοργα pf. M. έστεργμαι ao. P. έστέρχθην
adj. verb. στερχτός *szeret*

στερέω [3] *megfoszt*

στέρομαι *meg van fosztva*

στεφανώω [4] *koszorúz*

στη- → ίστημι

στοιχέω [3] *hadi sorban áll*

στοχάζομαι M. [5] *törekszik, eltalál*

στρατηγέω [3] *hadvezérként vezet*

στρέφω fut. στρέψω ao. έστρεψα (ki)fordít

συγ-γίγνομαι *találkozik*

συγ-γράφω *megír*

συγ-καλέω *összehív*

συγ-κάμπτω *behajlít, felhúz*

συγ-κατα-μίγνυμι *belevegyít, belemérít*

συγ-κλείω *bezár*

συγ-κόπτω *összever*

συγ-κρούω *összeüt, csikorgat, összeütkö-
zésbe visz, összezavar*

συγ-χωρέω [3] *enged, beleegyezik*

συκοφαντέω [3] *rosszindulatúan bírál*

συλάω [2] *elvesz, -rabol*

συλ-λέγω *összegyűjt, összeszed*

συμ-βαίνει *történik*

συμ-βάλλω *összecsap*

συμ-βουλεύω *tanácsot ad*

συμ-παρ-ακολουθέω [3] *kísér*

συμ-πλάττω *összetákol, hamisít*

συμ-φέρω *hasznos, előnyös*

σύμ-φημι *helyesel, elismer*

συν-αγορεύω *egyetért, támogat*

συν-ακολουθέω [3] (el)kísér, vele megy

συν-απο-θνήσκω *együtt meghal*

συν-απο-φέρω *elsodor, elragad, magával
sodor*

σύν-ειμι *együtt van, tartózkodik*

συν-εισ-πίπτω *együtt bezúdul, rátör*

συν-εχ-βάλλω *együtt kihajt, száműz*

συν-έρχομαι *összejön, találkozik*

συν-εξ-ομοιόω *hasonít vmihez*

συν-ίστημι *mellé állít, M. föl sorakozik*

συν-τάττω *parancsot ad*

συν-τίθημι *összeállít, megír, M. megegye-
zik*

συν-τρέχω *összefut*

συν-ίημι (meg)ért

συν-οικέω [3] *együtt él, házaságban él*

συν-ομοπαθέω [3] *együttérez, rokonszen-
vet érez*

συν-τρίβω *összever, betör*

συρ-ρέω *összefolyik, összesereglik*

συ-σκοτάζει [5] *besötétedik*

συ-σπάω *összehúz, összevon*

σφάζω fut. σφάξω ao. έσφαξα pf. έσφακα

pf. M. έσφαγμαi ao. P. έσφάγην adj. verb.

σφακτός *lemészárol*

σώζω fut. σώσω ao. έσωσα pf. σέσωσα pf.

M. σέσωσα, σέσωσμαι ao. P. έσώθην adj.

verb. σωστέος *megment*

T

ταράττω fut. ταράξω ao. έτάραξα pf. τε-

τάραχα pf. M. τετάραγμαi ao. P. έταράχθην

adj. verb. ταρακτός *összezavar*

τάττω fut. τάξω ao. έταξα pf. τέταχα pf.

M. τέταγμαi ao. P. έτάχθην adj. verb. τα-

κτός *elrendez, hadrendbe állít*

τείνω fut. τενῶ ao. έτεινα pf. τέτακα pf.

M. τέταμαι ao. P. έτάθην adj. verb. τατός

feszít, nyújt

τεκμαίρομαι M. [8] *megítél, következtet*

τελευτάω [2] *bevégez*

τελέω fut. τελέσω, τελῶ ao. ἐτέλεσα pf. τετέλεκα pf. M. τετέλεσμαι ao. P. ἐτετέλεσθην adj. verb. τελεστέος *bevégez, véghez visz, M. végbe megy*

τέλλω fut. τελῶ ao. ἔτειλα pf. τέταλκα pf. M. τέταλμαι ao. P. ἐτάλθην *beteljesít, bevégez*

τέμνω fut. τεμῶ ao. ἔτεμον pf. τέτμηκα pf. M. τέτμημαι ao. P. ἐτμήθην *(ki)vág, elpusztít*

τερατεύομαι [1] *csodás történeteket beszél el*

τεύχω fut. τεύξω ao. ἔτευξα pf. τέτευχα pf. M. τέτυγμαι ao. P. ἐτ(ε)ύχθην adj. verb. τυκτός *készít*

τίθημι fut. θήσω ao. ἔθηκα, ἔθεμεν pf. τέθηκα pf. M. κείμαι ao. P. ἐτέθην adj. verb. θετός *tesz, helyez*

τίκτω fut. τέξομαι ao. ἔτεκον pf. τέτοκα pf. M. (τέτεγμαι) ao. P. (ἐτέχθην) *szül*

τίλλω fut. τιλῶ ao. ἔτιλα pf. M. τέτιλμαι *tép, húz*

τιμάω [2] *tisztel*

τιμωρέω [3] *A. M. bosszul*

τιτρώσκω fut. τρώσω ao. ἔτρωσα pf. τέτρωκα pf. M. τέτρωμαι ao. P. ἐτρώθην adj. verb. τρωτός *átfür, megsebesít*

τολμάω [2] *merészel*

τραγωδέω [3] *tragédiatróként ír*

τρέπω fut. τρέψω ao. ἔτρεφα, ἐτράπομην pf. τέτροφα, τέτραφα pf. M. τέτραμμαι ao. P. ἐτράπην, ἐτρέφθην adj. verb. τρεπτός *fördít*

τρέφω fut. θρέψω ao. ἔθρεφα pf. τέτροφα pf. M. τέθραμμαι ao. P. ἐτράφην adj. verb. θρεπτέος *táplál*

τρέχω fut. δραμοῦμαι ao. ἔδραμον pf. δεδράμην *fut, rohan, nyomul*

τρίβω fut. τρίψω ao. ἔτριφα pf. τέτριφα pf. M. τέτριμμαι ao. P. ἐτρίβην adj. verb. τριπτός *dörzsöl*

τροχιζώ [6] *kerékbe tör, kínoz*

τρυπάω [2] *fúr*

τυγχάνω fut. τεύξομαι ao. ἔτυχον pf. τετύχηκα pf. M. (τέτευγμαι) ao. P. (ἐτύχθην) *eltalál vmit (gen.), történetesen van vhog*

(pt.)

τύπτω fut. τυπτήσω ao. ἔτυψα pf. M. τέτυμμαι ao. P. ἐτύπην *üt, levág*

Υ

ὕβριζω [6] *erőszakot követ el*

ὕπ-άρχω *megvan, rendelkezésre áll, lehetősége van*

ὕπ-εκ-ρέω *kifolyik*

ὕπερ-βάλλω *fölte átdob, túltesz, túlhalad, felülmúl*

ὕπερ-έχω *föülkerekedik*

ὕπ-έρχομαι *kedvez, meghunyászkodik*

ὕπο-βάλλω *bedob, beejt*

ὕπό-κειμαι *alapul szolgál, tárgya vminek*

ὕπο-κρίνομαι *M. válaszol*

ὕπο-λαμβάνω *gyanít, föltételez*

ὕπο-νοέω [3] *gyanít*

ὕπ-οπτεύω [1] *gyanít*

ὕπο-σιωπάω [2] *gyáván hallgat*

ὕπο-τίθημι *alátesz, megalapoz*

ὕφ-ίστημι *szembeállít, szembeszáll*

Φ

φαγ- → *észti*

φαίνω [8] pf. πέφηναι is *mutat, jelez, intr., P. tűnik*

φάσκω *mondogat*

φέρω fut. οἴσομαι ao. ἤνεγκα pf. ἐνήνοχα pf. M. ἐνήνεγμαι ao. P. ἤνέχθην adj. verb. οἰστός *visz, mozgat, P. zúdul*

φεύγω fut. φεύξομαι ao. ἔφυγον pf. πέφευγα adj. verb. φευκτός *menekül*

φημί vö. λέγω *mond*

φθείρω fut. φθερῶ ao. ἔφθειρα pf. ἔφθαρκα pf. M. ἔφθαρμαι ao. P. ἐφθάρην adj. verb. φθαρτός *elpusztít*

φθονέω [3] *irigyel*

φιλέω [3] *kedvel*

φιλομαθέω [3] *szívesen tanul*

φιλοσοφέω [3] *szívesen bölcselkedik*

φοβέομαι [3] *fél, tart vmitől (acc.)*

φοιτάω [2] *fel-alá jár, bejár*

φονεύω [1] *meggyilkol*

φορέω [3] *hordoz*

φράζω [5] *mond, beszél, közöl*

φράσσω fut. φράξω ao. ἔφραξα pf. M. πέφραγμαi ao. P. ἐφράχθην adj. verb. φρακτός *bekerít*

φρονέω [3] *gondolkodik*

φροντίζω [6] *megfontol, törődik + gen.*

φυλάττω fut. φυλάξω ao. ἐφύλαξα pf.

πεφύλαχα pf. M. πεφύλαγμαi ao. P. ἐφυλάχθην adj. verb. φυλακτέος *őríz*

φύω fut. φύσω ao. ἔφυσσά, ἔφυν pf. πέφυκα

adj. verb. φυτός *növeszt, teremt, intr. válik*

φωνέω [3] *hangot ad*

X

χαίρω fut. χαιρήσω ao. ἐχάρην pf.

κεχάρηκα adj. verb. χαρτός *örül, örömet lel, örvend*

χαλεπαίνω [8] *neheztel*

χειμάζω [5] *gyötör*

χειροτονέω [3] *(kézfeltartással) szavaz*

χειρουργέω [3] *kivitelez*

χέω fut. χέω ao. ἔχεα pf. κέχυκα pf. M.

κέχυμαι ao. P. ἐχύθην adj. verb. χυτός *önt*
χράομαι M. [2as] *él vmivel, (fel)használ, kezel*

χράω [2as] *jóslatot ad*

χρή fut. χρῆσται *kell*

χρηματίζω [6] *tárgyal*

χωρέω [3] *kitér, visszavonul*

Ψ

ψεύδω fut. ψεύσω ao. ἔψευσα pf. M. ἔψευ-

σμαι ao. P. ἐψεύσθην *hazuggá tesz, becsap;*

M. *hazudik*

ψηφίζω [6] *szavaztat, M. szavaz, dönt*

φιμαυτιόω [4] *fehérré sminkel*

φοφέω [3] *zajt csinál, csikorog*

ψυχαγωγέω [3] *vonz, szórakoztat*

Ω

ώρύομαι *üvölt*

ώφελέω [3] *segít, használ*

ώχριάω [2b] *sápadt*

Nyelvtani összefoglaló

1.§ Rövidítések: Ebben a nyelvtani összefoglalóban (általában) a Györkösy-Kapitánffy-Tegyey-féle szótárban használt rövidítéseket alkalmazzuk. A leggyakoribbak: sg. = singularis, pl(ur). = pluralis, ipf. = imperfectus/a/um, pf. = perfectus/a/um, pr. = praesens, praet. = praeteritum, fut. = futurus/i/um, A. = activum/i, M. = medium, P. = passivum, nom. = nominativus, acc. = accusativus, gen. = genitivus, dat. = dativus, ind. = indicativus, coni. = coniunctivus, opt. = optativus, imper. = imperativus, ao. = aoristos, pt. = participium, sim. = simuló(szó).

A kötet elején szereplő olvasmányok anyagára Olv. rövidítéssel és lapszámmal hivatkozunk.

1 Írás

2.§ Az ógörög szövegek szedésére használt ábécé alapjául a könyvnyomtatás kezdetekor használatos kódexírás szolgált. A betűnevek többsége sémi eredetű, a maradék bizánci. Kézírásban a nyomtatott betűket szoktuk utánozni (s nem a jelenlegi görög folyóírást); érdemes megfigyelní a középkori írás duktusát (ld. pl. kötetünk borítóján és MORAVCSIK GYULA könyvében: *Bevezetés a bizantinológiába*. Bp. 1966. 74–79. és a táblák).

3.§ A hehezetes mássalhangzók egyetlen hangnak ejtendőék és számítanak.

4.§ A kis szigma két változata közül σ használatos szó elején és belsejében, ς pedig szó végén; az összetett szavakban a végsigma nemcsak az utolsó elem végén állhat, például προσαγγέλλω avagy προσαγγέλλω.

5.§ A veláris nazálist a görögben a gamma jelöli, melyet tehát orrhangnak kell ejteni α, γ, χ és ξ előtt.

6.§ A klasszikus attikaiban az ει ejtése hosszú zárt é volt (így érthető a pótlónyújtás és az augmentálás), az η-é pedig hosszú nyílt e, mint a magyar ‘bee’ szóban.

7.§ Az α, ι, υ betűk jelölhetnek rövid és hosszú magánhangzót egyaránt; ha hosszú voltukat jelölni akarjuk, a (modern) felső vonás alkalmazható: ᾱ, ῑ, ῡ.

8.§ A szóhangsúlyt háromféle hangsúlyjellel jelöljük; nevük éles (´), hajtott (˘) ill. tompa (˙). (Vannak, akik „hangsúlyjel” helyett az „ékezet” elnevezést használják.)

9.§ A hangsúlyjel helye a kisbetűk esetében fölöttük, a nagybetűk esetében előttük van. A közönséges kettős magánhangzóknak a második eleme kapja a hangsúlyt, a hosszúaknak az első (ᾱ).

10.§ A szókezdő magánhangzók hehezet(jel)et kapnak, mely lehet erős (´) vagy gyenge (˘). A kettőshangzók hehezetét ugyanazon szabályok szerint kell elhelyezni, mint a hangsúlyjeleket.

11.§ Ha egy magánhangzó hehezetet és hangsúlyjelet is kap, akkor az éles és a tompa a hehezet után, a hajtott pedig fölötte nyer elhelyezést.

12.§ A szókezdő ρ mindig erős hehezetet kap. Szó belsejében -ρρ- avagy -ρ̂ρ̂- írható.

A görög ábécé				
érték	betű	név		kiejtés
1	A α	ἄλφα	alpha	a, á
2	B β	βῆτα	béta	b
3	Γ γ	γάμμα	gamma	g
4	Δ δ	δέλτα	delta	d
5	E ε	ἒ ψιλόν	epszilon	e
7	Z ζ	ζῆτα	dzéta	dz (zd)
8	H η	ἦτα	éta	é (ē)
9	Θ θ	θῆτα	théta	th
10	I ι	ἰῶτα	ióta	i, í
20	K κ	κάππα	kappa	k
30	Λ λ	λάμβδα	lambda	l
40	M μ	μῦ	mű	m
50	N ν	νῦ	nű	n
60	Ξ ξ	ξῖ	kszi	x
70	O ο	ὀ μικρόν	omikron	o
80	Π π	πῖ	pí	p
100	P ρ	ῥῶ	ró	r
200	Σ σ ς	σίγμα	szigma	sz
300	T τ	ταῦ	tau	t
400	Υ υ	ὕ ψιλόν	űpszilon	ü ű u
500	Φ φ	φῖ	phí	ph, f
600	X χ	χῖ	khí	kh
700	Ψ ψ	ψῖ	pszí	psz
800	Ω ω	ὦ μέγα	ómega	ó
csak számíráshoz használt betűk				
6	Ϟ ϟ Ϡ	σῖ	sztí	(szt)
90	Ϻ ϻ	κόππα	koppa	(k)
900	Ͱ ͱ	σαμπεῖ	szampí	(sz)
az attikaiban nem használt betű				
(6)	Ͳ	διγάμμα	digamma	v (w)

kettős magánhangzók		
Αι αἰ	ai	(aj)
Ει εἰ	ei	(ej)
Οι οἰ	oi	(oj)
Αυ αὐ	au	
Ευ εὐ	eu	
Ου ου	ú	
hosszú kettős magánh.		
Αι ᾱ	á	
Ηι ηῖ	é	
Ωι ωῖ	ó	

példák hangsúlyjelekre		
hehezetes magánh.		
᾿Α ᾱ́	a, á	
᾿Α ᾱ̂	ha, há	
kettős magánh.		
Αἶ αῖ	ai (aj)	
Αἷ αῖ	hai (haj)	
hosszú kettős magánh.		
Αῖ ᾱ̂	á	
᾿Αῖ ᾱ̂́	á	
᾿Αῖ ᾱ̂̂	á	
mellékjeles magánh.		
᾿Α ᾱ̃	á	
᾿Α ᾱ̂̃	ā	
᾿Α ᾱ̂̄	à	
᾿Α ᾱ̂̅	á	
᾿Α ᾱ̂̆	ā	
Αῖ̃ αῖ̃	ai (aj)	
Αῖ̄ αῖ̄	hai (haj)	
Αῖ̅ αῖ̅	ai (aj)	

13.§ Csupa nagybetűs írásban nem tesszük ki sem a hangsúlyjeleket, sem a hehezete-
ket.

14.§ Ha két olyan magánhangzó áll egymás mellett, melyek kettőshangzót alkothat-
nak, de külön szótagban ejtendők, akkor a második fölé dupla pont tehető a diairesis
jelölésére, például ἸΑτρεῖδης. Az első elemen lévő hangsúlyjel vagy hehezet fölöslegessé
teheti a dupla pontot a második elem fölött.

15.§ A tagmondatok közé a latin kettőspontéhoz vagy a pontosvesszőéhoz hasonló
helyzetben fel(emelt) pontot (·) teszünk, a kérdőjel görög alakja pedig a pontosvessző-
höz hasonló.

2 Hangtan

Időmérték, hangsúly, elválasztás, szótagolás

16.§ A hosszú kettős magánhangzók mindig hosszú magánhangzók, a közönséges ket-
tős magánhangzók viszont csak általában hosszú magánhangzók.

17.§ A szóvégi -αι, -οι a névszói és igei végződésekből az optativus kivételével rövid
magánhangzónak számít. A ritka υι és ηυ diphthongusok hosszú magánhangzók.

18.§ Hangsúly a szavak utolsó három magánhangzója egyikén lehet. Helyét hátulról
számolva a vég-, másod-, harmad- előtaggal jelöljük. A nem véghangsúlyos szavakat
tompahangúaknak is nevezzük. Hajtott hangsúly csak hosszú magánhangzónak lehet,
éles és tompa bármilyennek.

19.§ Tompa hangsúly önállóan nem létezik, viszont tagmondat belsejében másik szó
előtt a végéles szavak hangsúlya tompára változik. Ez a hangsúly elvesztését vagy leg-
alábbis lényeges csökkenését jelölhette.

20.§ Az ókori hangsúly valószínűleg zenei volt, azaz a szavak hangsúlyos részét maga-
sabbban ejtették. Hosszú magánhangzó esetében a hajtott hangsúlyjel a magánhangzó
első felének hangsúlyosságát, az éles pedig a magánhangzó második felének hangsúlyos-
ságát jelölhette, azaz az utóbbi hangsúly emelkedő, az előbbi pedig eső.

21.§ Harmadéles vagy másodhajtott csak akkor lehet egy szó, ha az utolsó magánhang-
zója rövid. Ha egy szó másodhangsúlyos („másodékes”), utolsó magánhangzója rövid,
az utolsó előtti pedig hosszú, akkor a szó hangsúlya hajtott, például πολίτης – πολῖται,
φεύγων – φεύγον.

22.§ A szótagolás során általában egy mássalhangzó kerül a következő szótagba a szó-
határt is figyelmen kívül hagyva. Már Homérosnál előfordul, hogy a *muta cum liquida*
kapcsolat mindkét tagja átkerül a következő szótagba (azaz nem képeznek pozíciót), az
attikai drámában pedig igen gyakori (*correptio Attica*).

23.§ A ξ, φ, ζ betűk két mássalhangzónak számítanak.

24.§ Valamely szótag természeténél fogva hosszú, ha hosszú a magánhangzója; helyze-
ténél fogva, ha mássalhangzóra végződik (azaz zárt). Ha egyik eset sem áll fenn, akkor
rövid.

25.§ A daktylikus végződésű szavak végéles helyett gyakran másodélesek, például γυφί
– πατράσι, στρατηγός – βουκόλος, majd ezek mintájára δροστομός.

26.§ Az amphibrachysre (ti-tá-ti) végződő szavak hangsúlya másodhajtott helyett gyak-
ran harmadéles, például ἀρχαῖος – τέλειος, ἐγώ + γε > ἔγωγε.

27.§ Az összetett szavakat lehetőleg alkotóelemeik szerint választjuk el, nem pedig a szótagolási szabályok szerint. Írásban minden szókezdő mássalhangzócsoport átvihető az elválasztó kötőjel utánra.

28.§ Nincs saját hangsúlya a következő egyszótagúaknak: \acute{o} , η , $o\acute{i}$, $\alpha\acute{i}$, $\epsilon\acute{i}$, $\acute{\epsilon}$, $\acute{\epsilon}\nu$, $\acute{\epsilon}\chi$, $\acute{\epsilon}\xi$, $\epsilon\acute{i}$, $\acute{\omega}$, $o\acute{u}$, $o\acute{u}\chi$, $o\acute{u}\chi$; de a tagadószó tagmondat végén éles hangsúlyt kap.

Simulósók

29.§ Néhány egy- és kétszótagú szó a megelőzővel egyetlen hangsúlyozási egységet alkothat; ezt nevezzük simulásnak.

30.§ A simulók közé tartozik a $\tau\acute{\iota}\varsigma$, $\tau\acute{\iota}$ határozatlan névmás valamennyi alakja, kivéve $\acute{\alpha}\tau\tau\alpha$ -t; az (egyszótagú) határozatlan névmási határozószók ($\pi\omicron\tau\epsilon$ stb.); a személyes névmások egyszótagú alakjai, kivéve $\acute{o}\acute{u}$; az $\epsilon\iota\mu\acute{\iota}$, $\varphi\eta\mu\acute{\iota}$ igék kétszótagú alakjai praes. ipf. ind.-ben és néhány particula ($\tau\acute{\epsilon}$, $\gamma\acute{\epsilon}$, $\nu\acute{u}\nu$, $\tau\omicron\acute{\iota}$, $\pi\acute{\epsilon}\rho$, $\pi\acute{\omega}$).

31.§ Véghangsúlyos szó után a simuló elveszti a hangsúlyát, a megelőző szó megtartja (éles nem tompul).

32.§ Másodéles szó után az egyszótagú simuló elveszíti, a kétszótagú megtartja a hangsúlyát.

33.§ Harmadéles és másodhajtott szó után a simuló átadja hangsúlyát a megelőzőnek, amely tehát kéthangsúlyú lesz, ha nem simuló, s hangsúlyos, ha az is simuló; az átadott hangsúly végéles.

34.§ Ha a simulószó nyomatékos, megtarthatja hangsúlyát.

Magánhangzók változásai

35.§ Eredetileg hosszú magánhangzó másik magánhangzó vagy -ντ- előtt megrövidül, például $\gamma\acute{\nu}\omega + \nu\tau + \omicron\varsigma > \gamma\nu\acute{o}\nu\tau\omicron\varsigma$.

36.§ Zárt szótag végén kieső mássalhangzó helyett a szótag rövid magánhangzója pótlónyújtást kap, melynek során α , ι , υ hosszú lesz, ϵ , o pedig $\epsilon\iota$ -be ill. $o\upsilon$ -ba nyúlik.

37.§ A szó belsejében találkozó magánhangzók gyakran összevonatnak, az alábbiak szerint (az első magánhangzó α , ϵ , o).

	α	$\alpha\iota$	ϵ	$\epsilon\iota$	η	$\eta\iota$	ι	o	$o\iota$	$o\upsilon$	υ	ω	$\omega\iota$
α	α	$\alpha\iota$	α	$\alpha\epsilon$	$\alpha\eta$	$\alpha\iota$	$\alpha\iota$	ω	$\omega\iota$	$\omega\upsilon$	$\alpha\upsilon$	ω	$\omega\iota$
ϵ	η	$\eta\iota$	$\epsilon\iota$	$\epsilon\iota$	$\eta\iota$	$\eta\iota$	$\epsilon\iota$	$o\upsilon$	$o\iota$	$o\upsilon$	$\epsilon\upsilon$	ω	$\omega\iota$
o	ω	$\omega\iota$	$o\upsilon$	$o\iota$	ω	$o\iota$	$o\iota$	$o\upsilon$	$o\iota$	$o\upsilon$	$o\upsilon$	ω	$\omega\iota$

38.§ Az összevonás eredményén akkor van hangsúly, ha az egyik alkotóelemen volt, mégpedig ha az elsőn volt, akkor hajtott, ha a másodikon, akkor éles a keletkezett magánhangzó hangsúlyjele.

39.§ Szó(elem)ek határán az első elem rövid végmagánhangzója kieshet; ez az *elisió*, jele különírt szavaknál az apostrophos ('). Elisiót szenvedhetnek például a praepositíók (kivéve $\pi\epsilon\rho\acute{\iota}$, $\pi\rho\acute{o}$), valamint sok kötőszó és határozószó ($\acute{\alpha}\lambda\lambda\acute{\alpha}$, $\delta\acute{\epsilon}$, $\acute{o}\tau\epsilon$, $\acute{\alpha}\mu\alpha$ stb.) és egyéb ($\varphi\eta\mu\acute{\iota}$, $\acute{\epsilon}\sigma\tau\acute{\iota}$, - α végű semleges szavak).

40.§ Az elisió során a végéles szavak hangsúlya megváltozik, mégpedig a praepositíók és kötőszavak elvesztik, az egyéb szavak pedig a megelőző szótagra vonják vissza.

41.§ Egy magánhangzóra végződő és egy magánhangzóval kezdődő szó vagy szóelem

összeolvadását krasisnak (κρᾶσις) nevezzük: κἀκείνας ← καὶ ἐκείνας. A krasis jele a korónis, melynek alakja megegyezik a gyenge hehezetével.

2.1 Magánhangzóváltakozás (ablaut)

42.§ A ragozás és szóképzés során a szóelemek magánhangzója különféle változatokban jelenhet meg; ezt nevezzük (újabb két szóval) hangmásulásnak vagy apophóniának. Ebben történeti okból az *μ*, *ν* mássalhangzók is olykor részt vesznek (τεν-ῶ : τα-τός).

43.§ Az ablaut alaptípusában (legfőljebb) öt szóelemváltozatot figyelhetünk meg; ezeket fokoknak nevezzük, mégpedig a szótag magánhangzója szerint e-foknak (τερ), o-foknak (τορ), null-foknak (τρ), nyújtott e-foknak (τηρ) ill. nyújtott o-foknak (τωρ).

44.§ A görögben gyakran (már) nem látszanak ilyen tisztán a különféle fokok, hanem elmosódtak, s vannak például ún. nehéz tövek, melyeknek már az e-fokában is hosszú magánhangzó áll; ld. a táblázatot az Olv. 87. lapján.

45.§ A következő alakokban általában e-fok áll:

A képző nélküli ipf. tövekben: φέρω, ἔχω, ἔπομαι, εἰμί, az ipf. reduplicatiós tövek praes. ipf. sg.-ában: τίθημι, ἵημι, ἴσθημι, δίδωμι, hasonlóképp a -νῦ-μι igevégződésben a praes. és praet. ipf. ind. sg.-ban, a fut. és a szigmatikus ao. A. és M. alakjaiban: δείξω, πείσομαι, λήψομαι, a semleges szigma-töví főnevekben: εἶδος, κλέος, ῥέος, βέλος, ἔδος, ἔπος, a semleges -μα végű főnevekben: πνεῦμα, ῥεῦμα, χεῦμα, φλέγμα, δέρμα, σπέρμα, λῆμμα.

46.§ A következő alakokban általában o-fok áll:

Igetövekből képzett végéles nőnemű főnevek: βολή, δορά, πομπή, ποτή, ῥοή, σπονδή, τομή, χοή, a praes. perfectum ind. sg.-ában: οἶδα és ennek mintájára a plur.-ban is: λέλοιπα, πέποιθα, kauzatív és iteratív -έω végű igék tövében: φορέω, φοβέω, τροπέω, igitövekből képzett -εύς végű főnevek: φορεύς, γονεύς, ἡνιοχεύς, sok, igitőből képzett utótagú összetett mellék- és főnévben: ἄ-φρον-, τρί-ποδ-, δημο-βόρος, δρυο-τόμος, s végül a thematikus igék kötőhangzója -μ-, -ν-, -ντ-, -ι- előtt.

47.§ A következő alakokban általában null-fok áll:

Az erős, kötőhangzós ao.-ban: ἰδεῖν, λιπεῖν, φυγεῖν, βαλεῖν, παθεῖν, az athematikus igék praes. és praet. ipf. ind. plur.-ában: ἴμεν, δείκνυμεν, τίθεμεν, δίδομεν, ἴσταμεν, hasonlóképp a praes. perf. A. plur.-ában az ἴσμεν alakban, az athematikus igék A. coniunctivusában és optativusában, valamint az egész mediumban διδοίην, δείκνυμαι, δίδομαι, főleg az erős ao. P.-ban: δαρῆναι, κλαπῆναι, φθαρῆναι, az adiectivum verbalékban: πιστός, ἰτός, κλυτός, βατός, θετός, στατός, δοτός, a -τις, -σις képzős déverbatív nőnemű főnevekben: πίστις, φύσις, χύσις, βάσις, θέσις, στάσις, πρόφασις, az -ίω és a -σχω képzős imperfectum-tövekben: βᾶίνω, πάσχω.

2.2 Mássalhangzók és változásaik

48.§ A szavak végén a mássalhangzók közül csak háromféle állhat: *ν*, *ρ* és *ς* (ξ, ψ), kivétel ἐκ, οὐκ, οὐχ. Az eredeti szónévi -m helyén -ν áll, a többi mássalhangzó pedig lekopik: χειμ-ών – χιών, σώματος – σῶμα, μέλιτος – μέλι, παιδός – (ῶ) παῖ, παντός – πᾶν.

49.§ Az εἵκοσι számnév és néhány rag végén ún. mozgó nú (ν ἐφελκυστικόν) állhat, melynek kitétele magánhangzó előtt és tagmondat végén kötelező.

50.§ Mozgó nő járulhat a következő ragokhoz: a plur. dat. (παῖσι, γυναῖξι) és locativus (Ἀθήνησι), s a sg. és plur. 3. személy (δίδωσι, φέρουσι, εἰσί) -σι ragja (hasonlóképp ἔστι(ν)); a sg. 3. személyű -ε végződés (ἔφερε, ἐτίμησε, τέθνηκε). (A könyv táblázataiban nem tesszük ki minden egyes alkalommal a mozgó nőt.)

51.§ Az οὐ tagadószo gyenge hehezetű magánhangzó előtt οὐκ, erős hehezetű előtt pedig οὐχ alakot vesz föl; mássalhangzó előtt οὐ, tagmondat végén pedig hangsúlyos οὖ.

52.§ A οὕτω adverbium ill. az ἐκ praepositio magánhangzó előtti alakja οὕτως ill. ἐξ.

53.§ Szó(elem)ek határán a zöngétlen zárhangok hehezetessé lesznek erős hehezetű magánhangzó előtt: ἀπό + οὖ → ἀφ' οὖ, ἀντί + ὦν → ἀνθ' ὦν, ἐπί + ὁδός → ἐφοδος, οὐ(κ) + οὗτος → οὐχ οὗτος.

54.§ Ha szóelemek határán két mássalhangzó találkozik, akkor az első gyakran megváltozik az alábbi szabályok szerint:

	σ, ς	σθ, θ	τ	δ	μ	π	β	φ	κ	γ	χ	j	ρ	λ
τ, θ - δ	σ, ς	σθ	στ		σμ				(κ)			ττ - ζ		
π, β, φ	ψ	φθ	πτ	βδ	μμ							πτ		
κ, χ - γ	ξ	χθ	κτ	γδ	γμ							ττ - ζ		
ν	νσ, ν, σ(σ)	νθ	ντ	νδ	σμ, μμ	μπ	μβ	μφ	γκ	γγ	γχ	ιν	νδρ, ρρ, νρ	λλ

55.§ A foghangú tövek gyenge pf.-ában a foghang nyom nélkül kiesik (πειθω – πέ-πεικω).

56.§ Nem jelöljük a hasonulást vagy összeolvadást az ἐκ igekötő esetében (ἐκδέρω, ἐκ-θύω, ἔκστασις).

57.§ Az ν + μ kapcsolat igető és személyrag vagy képző találkozásakor σμ, igekötő és utótag találkozásakor μμ kapcsolatot eredményez: φαίνω – πέφασμαι φάσμα, ἐμμένω.

58.§ A ν az igetövek végén a σαι személyrag előtt valamint az ἐν igekötőben σ- előtt megmarad (πέφανσαι, ἐνσείω), névszótő és pl. dat. rag találkozásakor nyomtalanul kiesik (δαίμοσι). A συν igekötő vége teljesen hasonló a rákövetkező σ, ζ hangokhoz (σύσ-σιτος, συ-σπάω, συ-ζυγία). A gyenge ao.-ban a ν, μ, ρ és λ után a σ pótlónyújtással kiesik.

59.§ Az ν + ρ kapcsolat (ἀνὴρ – ἀνδρός), igekötő és utótag találkozásakor ρρ kapcsolatot eredményez (συρρέω), kivéve az ἐν igekötőt (ἐνρίπτω).

60.§ Az ντ, νδ kapcsolat pótlónyújtással esik ki az σ, ς előtt (λέοντ + σι → λέουσι, σπενδ + σω → σπείσω, φερ + οντ + ια → φερ + ονσα → φέρουσα).

61.§ Az ιόν és korai attikai -σσ- kapcsolatnak az újattikai nyelvjárásban -ττ- felel meg (πράσσω – πράττω).

62.§ Ha szomszédos szótagok egyaránt hehezetes hanggal kezdődnének, akkor az egyik (általában az első) elveszítheti a hehezetét: θι + θι → τίθη-μι, χε + χρη → χέχρη-μαι, θυ + θη → ἐ-τύθη-ν, θε + θη → ἐ-τέ-θη-ν, θη + θι → παιδεύ-θητι. A többi olyan esetben, amikor többeli és ragbeli hehezetes mássalhangzó kerül egymás szomszédságába, mindkét hehezet megmarad (γράφητι).

63.§ Ha egy tőnek az elején és a végén is hehezetes hang van, akkor az a látszat, hogy a hehezet a tő végéről az elejére ugrik: θrikh – τριχός – θρίξ, thakh – ταχύς – θάττων, thaph – ἐτάφην – θάπτω, threph – τρέφω – θρέφω, hekh – ἔχω – ἔξω. Hehezetet tartalmazó tövekkel összetéve vesztette el eredeti hehezetét az alpha copulativum ('együtt'): ha – ἄ-παξ, ἄ-πλόος – ἀκόλουθος, ἀδελφός, ἄλοχος.

64.§ A szókezdő ρ összetételekben rövid magánhangzó után megkettőződik: ῥίπτω – ῥριφα, ῥέω – καταρρέω.

65.§ Két magánhangzó között és szó elején magánhangzó előtt a σ hehezetté lesz vagy elvész (γένος – γένει, ἴ-στη-μι, ἔξω), azonban a medialis sg. 2.-ben gyakran helyreállítatik (λέλυσαι, δίδουσαι, ἐδίδοσο).

66.§ A j hang pl. az -ιω ipf.-, az -ια nőnem-, az -ιος melléknév- és az -ιων középfokképzőben léphet föl (φύλακ-ος – φυλάττω, ἔκραγον – κράζω, μέλιτ-ος – μέλιττα, ποδ-ός – τράπεζα πεζός, ἐλάχιστος – ἐλάττων, μέγας – μείζων). Kissé rendhagyó a τάττω ipf. a ταγ- többől és az υν végű igetövek ipf.-a (ἄμυν + ιω → ἄμύνω).

3 Alaktan

3.1 Névszók

67.§ A görög főnevek három nem egyikébe tartoznak: hímnem, nőnem és semleges; állhatnak egyes (kettős = dualis, ld. 125.§) vagy többes számban, mégpedig alany-, tárgy-, birtokos- vagy részesesetben. (Az utóbbi három esetet összefoglalóan függő eseteknek is nevezik.) A névelő, a melléknév, a számnév és a névmás többnyire egyeztethető nemben, számban és esetben a megfelelő főnévvel.

68.§ A főnevek szótári alakja a nemet jelölő névelő, s az egyes (vagy ha ez nincs, akkor többes) alany- és birtokoset. A melléktnevek, számnevek és névmások szótári alakja az egyes alanyeset a különböző nemekben; az egyszerű típusoknál elegendő a különböző egyes alanyesetű alakok számát megadni. Ha egy névszó hangsúlyáról beszélünk, akkor ezen az első szótári alakét kell érteni, például a γλυκὺς melléknevet véglegesnek mondjuk, noha a nőnemben sg. nom.-a másodhajtott, a pl. gen.-a pedig véghajtott.

69.§ Nemi szabályok: hímneműek az illetén élőlényeken kívül a folyók, szelek és hónapok; nőneműek a megfelelő élőlények, s a fák, országok, szigetek és városok (ld. még lentebb); többnyire semlegesek a kicsinyítő-képzős szavak (például παιδίον 'gyermek-cse').

70.§ Az egyesszámban a főnevek és a melléktnevek egy részének külön vocativusi alakja is van, például ὦ φίλε. Néhány ilyen szó vocativusában a hangsúly előrevonatik, például ὦ πάτερ, ὦ Σώκρατες.

71.§ A semleges szavak alany- és tárgyesete (s vocativusa) minden számban egymás között azonos, s többes számban mindig -α ragot kap.

72.§ A hangsúly általában az első szótári alakban meglévő helyén igyekszik maradni; a szónévi -αι és -οι rövid.

73.§ A hangsúlyos végszótagok alany- és tárgyesetben általában élesek, birtokos- és részesesetben viszont, hacsak lehet, mindig hajtottak. (Kivétel az attikai ragozás!)

3.2 A névelő

74.§ A határozott névelő (324.§) a szótárakban és a nyelvtanokban a főnevek nemének jelölésére is szolgál; határozatlan névelő nincs a görögben.

sg. nom.	ὁ	ἡ	τό
sg. acc.	τόν	τήν	τό
sg. gen.	τοῦ	τῆς	τοῦ
sg. dat.	τῷ	τῇ	τῷ

pl. nom.	οἱ	αἱ	τά
pl. acc.	τούς	τάς	τά
pl. gen.	τῶν	τῶν	τῶν
pl. dat.	τοῖς	ταῖς	τοῖς

3.3 Első avagy alpha tövű névszók declinációja

75.§ Az ide tartozó nőnemű névszók szótári alakjai végződése -α, -ας (alpha purum), -α, -ης (alpha impurum) vagy -η, -ης; a csekélyebb számú hímnemű szónál -ας, -ου vagy -ης, -ου.

76.§ Ha az -α végződés előtt ε, ι vagy ρ áll, akkor a szó a tiszta alphás csoportba tartozik. (Emlékeztető: ρεῖ.)

77.§ Az egyes alany- és tárgyesetben az alpha purum többnyire hosszú, az alpha impurum pedig mindig rövid; az egyes birtokos és a többes tárgyesetben az alpha mindig hosszú.

78.§ Rövid az alpha purum például a μοῖρα, ἔνδεια, ὠφέλεια, εὐγένεια szavakban, de hosszú az ἀλαζονεία, πολιτεία szavakban.

79.§ Az alpha tövű névszók többes genitivusa mindig véghajtott, kivéve az -ος, -α/-η, -ον háromvégű melléknevek közül a nem véghangsúlyosakat (például δικαίων), valamint a μεγάλων és τούτων alakokat, melyek a három nemből egyformák.

tompahangú					
	f.	f.	f.	m.	m.
sg. nom.	-α	-ᾱ	-η	-ας	-ης
acc.	-αν	-ᾶν	-ην	-αν	-ην
gen.	-ᾱς	-ης	-ης	-ου	-ου
dat.	-ᾱ	-ῆ	-ῆ	-ᾱ	-ῆ
pl. nom.	-αι	→			
acc.	-ᾱς	→			
gen.	-ῶν	→			
dat.	-αις	→			
sg. voc.	-α	-ᾱ	-η	-ᾱ	-η -ᾱ

véghangsúlyos				
	f.	f.	m.	m.
sg. nom.	-ά	-ή	-άς	-ής
acc.	-άν	-ήν	-άν	-ήν
gen.	-ᾱς	-ῆς	-οῦ	-οῦ
dat.	-ᾱ	-ῆ	-ᾱ	-ῆ
pl. nom.	-αί	→		
acc.	-ᾱς	→		
gen.	-ῶν	→		
dat.	-αῖς	→		
sg. voc.	-ά	-ή	-ά	-ή -ά

80.§ A nőneműek vocativusa azonos az alanyesettel; a hímneműek sg. vocativusa általában úgy kapható, hogy a nom.-ból levágjuk a szigmát (ὦ Σιμωνίδη), azonban -η helyett rövid alphára végződik például a -της végűek voc.-a: ὦ πολίτα.

81.§ Némely dór és nem görög -ας végű hímnemű tulajdonnév gen.-a -ᾱ-ra végződik (<-αο): Εὐρώτας – Εὐρώτα, Σύλλας – Σύλλα; ezek mintájára μαρτιχώρας – μαρτιχώρα.

3.4 Második avagy omikron tövű declinatio

82.§ Az ide tartozó hímnemű és csekélyebb számú nőnemű névszó sg. nom. és gen. végződése -ος, -ου, a semlegeseké -ον, -ου.

tompahangú		
	m. f.	n.
sg. nom.	-ος	-ον
acc.	-ον	-ον
gen.	-ου	→
dat.	-ω	→
plur. nom.	-οι	-α
acc.	-ους	-α
gen.	-ων	→
dat.	-οις	→
sg. voc.	-ε	-ον

véghangsúlyos		
	m. f.	n.
sg. nom.	-ός	-όν
acc.	-όν	-όν
gen.	-οῦ	→
dat.	-ῶ	→
plur. nom.	-οί	-ά
acc.	-ούς	-ά
gen.	-ῶν	→
dat.	-οῖς	→
sg. voc.	-έ	-όν

83.§ Nőnemű például θεός (ha istennő), πλίνθος, φάμμος, ἡπειρος 'szárazföld' (vö. ἡπειρώτης), κέλευθος, ἀτραπός, βάσανος, ὁρόσος 'harmat' (vö. Olv. 65.).

84.§ A sg. voc. hímn- és nőnemben -ε-ra végződik: ᾧ ἄνθρωπε.

Az első-másodikos (alpha és omikron tövű) melléknevek

85.§ Ezen melléknevek hímneme -ος-ra, semlegese -ον-ra végződik. Lehetnek háromvégűek, ekkor a nőnem vagy -α purumra, vagy pedig -η-ra végződik; s lehetnek kétvégűek, ekkor a nőnem azonos a hímnemmel.

86.§ A háromvégű harmadéles melléknevek többes nőnemű alanyesete a hímnemet követve szintén harmadéles. A nem-véghangsúlyos melléknevek nőnemű többes birtokosete másodéles, mint a hímnemben.

87.§ A mellékneveket követik a -μενος 3 végű participiumok, a sorszámnevek, kétszáz-tól a ragozható tőszámnevek, és a névmások egy része.

Összevontak

88.§ Az -εο-, -οο- tövű szavak némelyikében a magánhangzók összevonatnak. Eltérés az általános szabályoktól, hogy a többes semlegesben εα > α, οα pedig összevonatlan marad. Nincs összevonás például a véος 3 melléknévben (Olv. 15.).

89.§ Az egyszerű (simplex) szavak hangsúlya mindenütt véghajtott; az összetettek hangsúlya ott marad, ahol az egyes alanyesetben van.

Lásd a νόος > νοῦς, ὁστέον > ὁστοῦν, εὔνοος > εὔνους névszók ragozását (223. o.).

Attikai ragozás

90.§ Néhány szóban (a magánhangzó-hosszúság átvétele miatt) az omikron tőhang megnyúlik. A hangsúly rendhagyó módon megmarad olyannak, mint amilyen az első szótári alakban volt. Ld. az ἱλεως 2 melléknév ragozását a 223. o. Rendhagyó ἡ ἕως, ἔω, ἔω, ἔω 'hajnal' acc.-a.

3.5 Harmadik avagy mássalhangzós tövű declinatio

91.§ Ide tartozik az összes többi főnév és az egyéb névszók alakjainak egy része; egyes birtokosetük -ος, -ους vagy -ως végződésű.

92.§ A hím- és nőnemű szavak egyes alanyesete vagy -ς raggal, azaz szigmatikusan, vagy az utolsó szótag magánhangzójának megnyújtásával, azaz aszigmatikusan képezte-tik.

93.§ A többes dat. ragjához mozgó nő (-ν) járulhat.

94.§ Azok a főnevek és névmások, melyeknek töve egyszótagú, gen.-ban és dat.-ban véghangsúlyosak, s így többes birtokosban véghajtottak.

95.§ Ha a sg. voc. nem egyezik meg a nominativusszal, akkor a pusztá többől áll, a szokásos mássalhangzó-lekopással, például ὦ γέρον.

96.§ A zárhangú tövek közül a κ, γ, χ tövűeknél a -K-, a π, β, φ tövűeknél a -Π-, a τ, δ, θ tövűeknél pedig a -T- jelölést alkalmazzuk a tőhangzóra. A szigmával kezdődő ragokkal való összeolvadás után rendre ξ, φ ill. ζ/σ az eredmény (sg. nom., pl. dat.).

97.§ A semleges alakok az egyes alany- és tárgyesetben ragtalanok, s a tővégi mássalhangzó(k) is elmarad(nak), kivéve a -ν, a -ρ és a -ς betűt.

98.§ Az -ις és -υς végű, hím- és nőnemű T-tövek egyes tárgyesete α-ra végződik, ha az alanyeset véghangsúlyos, s ν-re, ha nem.

	mf.	n.	mf.	mf.	m.	n.
tővég			-K-	-Π-	-T-	
sg. nom.	-ς	∅	-ξ	-φ	-ς	∅
acc.	-α	∅	-Kα	-Πα	-Tα -ν	∅
gen.	-ος		-Kος	-Πος	-Tος	
dat.	-ι		-Kι	-Πι	-Ti	
pl. nom.	-ες	-α	-Kες	-Πες	-Tες	-Tα
acc.	-ας	-α	-Kας	-Πας	-Tας	-Tα
gen.	-ων		-Kων	-Πων	-Tων	
dat.	-σι(ν)		-ξι(ν)	-φι(ν)	-σι(ν)	

	mf.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
tővég			-αντ-		-οντ-		-εντ-	
sg. nom.	-ς	∅	-ας	-αν	-ους -ων	-ον	-εις	-εν
acc.	-α	∅	-αντα	-αν	-οντα	-ον	-εντα	-εν
gen.	-ος		-αντος		-οντος		-εντος	
dat.	-ι		-αντι		-οντι		-εντι	
pl. nom.	-ες	-α	-αντες	-αντα	-οντες	-οντα	-εντες	-εντα
acc.	-ας	-α	-αντας	-αντα	-οντας	αντα	-εντας	-εντα
gen.	-ων		-αντων		-οντων		-εντων	
dat.	-σι(ν)		-ασι(ν)		-ουσι(ν)		-εισι(ι)	

99.§ A part. perf. A. τ-tövű, de a hímnemű egyes alanyesete -ώς-ra, a semleges pedig -ός-ra végződik.

100.§ A -ντ-tövű névszók esetében a szigmatikus alanyesetben és a többes dativusban nemcsak a -τ-, hanem a -ν- is kiesik, de (általában) pótlónyújtással; például az ὁδοντ- tő-

ből a sg. nom. ὁδοῦς, a pl. dat. ὁδοῦσι(ν). Aszigmatikus például a λέων alanyesete, de a pl. dat. itt is λέουσι(ν). A -ντ-önvű főnevek mind hímneműek.

101.§ A hímnemben és semlegesben -ντ-önvű melléknevek és participiumok mind háromvégűek, s nőnemük alpha impurumra végződik.

102.§ Az -εις -εσσα -εν háromvégű melléknevek többes dativusa hímnemben és semlegesben -εσι(ν) végű (szemben az -εις végű participiumok szabályos -εσι(ν) alakjával).

103.§ Rendhagyó a ἡ γυνή, γυναικός főnév alanyesete és voc.-a (ὦ γύναι).

Folyékonyhangú tövek

104.§ A hímn- és nőnemű szavak egyes alanyesete általában aszigmatikus. Kivételek: az egyetlen λ-tő, ὁ ἄλς, ἄλός, ἡ Σαλαμίς, -ίνος.

105.§ A többes részeseset ragja előtt a ν nyom nélkül kiesik.

106.§ N tövűek az -ων -ον (-ονος) kétvégű melléknevek. Ezek hangsúlya mindig a lehető legelőrébb van, még az első szótári alakénál is előbbre mehet: εὐδαίμων – n. εὐδαίμων.

107.§ Az -ιον- képzős közép fokú melléknevek mellékalakjai m.f. sg. acc. és n. pl. nom.-acc.-ονα helyett -ω és m.f. pl. nom.-acc. -ονες ill. -ονας helyett -ους.

108.§ A háromvégű μέλας (μέλανος), μέλαινα (μελαίνης), μέλαν (μέλανος) melléknév hímneme és semlegese is ν-önvű.

109.§ Rendhagyó ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ἡ θυγάτηρ; ezek hárman egyformán ragoztatnak, kissé eltér tőlük ὁ ἀνήρ.

Szigma tövek

110.§ Ide tartozik a nagyszámú -ος végű (és a kisszámú -ας végű) semleges főnév. A tőhang csak az egyes nom.-acc.-ban marad meg, különben kiesik; a találkozó magánhangzók összevonatnak.

111.§ A szigma-önvű semleges főnevek hangsúlya elől van.

112.§ A szigma-önvű melléknevek a hímn- és nőnemű alanyesetet tőnyújtással képezik, s kétvégűek: -ης, -ες, genitivusuk mindhárom nemből -ους.

113.§ Hangsúlyuk vagy a tő végén van, s ekkor a magánhangzón kezdődő ragokkal való összevonás után hajtottá lesz, vagy pedig a lehető legelőrébb van, még az összevonást is figyelmen kívül hagyva.

114.§ A hímnemű személynevek ragozása olyan, mint a mellékneveké, azonban az egyes tárgyesetben van -ην végű mellékalakjuk is; külön csoportot alkotnak a -κλής < -κλέης végű nevek: Περικλῆς Περικλέᾱ Περικλέους Περικλεῖ.

Az ún. -ι tövek

115.§ Közéjük csak főnevek tartoznak, szótári alakjaik -ις, -εως végűek, s nagyrészt -ις végű nőneműek (φύσις, μετοίχης, ἔμφας). Lásd ὄφις ragozását (224.o.).

116.§ Hangsúlyuk elől van, s az egyes és többes genitivusban harmadélesek.

117.§ Rendhagyó a ἡ οἷς 'juh': οἷς οἶν οἰός οἶι οἷες οἷας οἶων οἷσι.

Az -υ-önvűek

118.§ Az -υ-önvű hímn- és nőnemű főnevek végződése -υς, -υος, lásd μῦς ragozását. Az ide tartozó háromvégű (-υς, -εια, -υ) melléknevek nőneme alpha purum ragozású,

a hímnem és a semleges genitivusa -εος; a hímnemű és a semleges alanyeset általában végéles, a nőnem pedig másodhajtott. Lásd ἡδύς ragozását (224.o.).

119.§ Az -ις, -εως csoport ragozását követi ὁ πῆχυς: πῆχυς, πῆχυν πήχεως πήχει πήχεις πήχεις πήχεων πήχεσι. A csoport egyetlen gyakoribb semleges főneve, ἄστρ, ἄστρεως ehhez hasonló, csupán a nom.-acc. tér el (pl. ἄστρ).

120.§ Külön alcsoportot alkotnak az -εύς, -έως végű, hímnemű főnevek, lásd ἱππεύς ragozását (224.o.).

121.§ Szintén rendhagyó a ὁ, ἡ βοῦς, βοός főnév (lásd 224), valamint Ζεὺς Δία Διός Διί (voc. Ζεῦ) és ναῦς.

Egyéb rendhagyók

122.§ Ugyan a ὁ ἥρως, ἥρωος szóban a tővégi υ-nak már semmi nyoma nincsen, ez is – különben szabályosan – a mássalhangzós tövek szerint ragozódik.

123.§ Csak néhány alak mássalhangzós a υίός 'fia' szóból: sg. gen. υίέος, dat. υίεϊ, pl. υίεϊς υίεϊς υιέων υιέσι.

124.§ A szigma tövekéhez hasonló a kevés nőnemű -ώ végű tulajdonnév ragozása: Λητώ Λητώ Λητούς Λητοῖ; ettől csak nom.-ban (és az acc. hangsúlyában) tér el ἡ αἰδώς αἰδῶ αἰδοῦς αἰδοῖ.

3.6 A kettős szám

125.§ A kettős szám már a klasszikus attikaiban is ritka. Csak két különböző alakja van, az egyik a nom., az acc. és a vocativus, a másik pedig a gen. és a dat. számára.

126.§ A dualis végződése az α-töveknél -ᾶ, -αιν, az o-töveknél -ω, -οιν, a többi névszónál -ε, -οιν; a névelő és a névmások nőnemben (is) megegyeznek a hímnemmel. Pl. τῶ θεῷ 'két isten(nő)', ἄμφω, ἀμφοῖν, ἐν δυοῖν χώραιν, ἄνδρε, ἀνδροῖν.

3.7 A helyhatározó eset illetve végzések

127.§ Néhány α-tövű, többesszámú helynévnek még használatos 'hol?' kérdésre felelő önálló helyhatározó esete (azaz locativusa): Πλαταιᾶσι(ν), Ἀθῆνῃσι(ν). Az o-töveknél hasonló jelenség egyesszámban fordul elő: οἴχοι 'otthon', Πυθοῖ 'Pythóban', Ἰσθμοῖ.

128.§ 'Hová?' kérdésre felelő helyhatározó kifejezésére a -δε végződéssel találkozhatunk: οἴκαδε 'haza', Ἀθήναζε 'Athénba'. Viselkedhet simulószóként is: Μέγαράδε 'Megarába'.

129.§ 'Honnan?' kérdésre felelő helyhatározó kifejezésére a -θεν végződéssel találkozhatunk: οἴκοθεν 'házról', Μεγάροθεν 'Megarából', Ἀθῆνηθεν 'Athénból'.

3.8 A melléknevek áttekintése

Háromvégűek

130.§ A háromvégűek hímneme és semlegese mindig azonos tövű, a nőnem pedig alpha tövű.

131.§ A magánhangzós tövek első-másodikosak, végződésük -ος -η -ον vagy -ος -α -ον. (Igen ritkák az attikai ragozásúak.) Az összes felsőfokú melléknév -ος, -η, -ον végű, s a középfokúak jó része -τερος, -α, -ον végű.

132.§ Az összevontak nőneme szintén vagy -η végű (χαλκοῦς χαλκῇ χαλκοῦν), vagy tiszta alpha végű (πορφυροῦς πορφυρᾷ πορφυροῦν). Ezek összevontatlanul is gyakoriak, ekkor a hangsúlyozásuk általában eltérő (πορφύρεος πορφύρεα πορφύρεον).

133.§ Az aktív (és ao. P.) participiumok hímnemű és semleges alakjai -ντ- tövűek; a valódi melléknevek ritkák (παῖς, χαρίεις).

134.§ Csaknem minden υ tövű melléknév végleges (-ύς, -εῖα, -ύ), tompahangú például ἥμισυς 'fél', θῆλυς 'nő(stény)'.

135.§ Az egyetlen gyakoribb -ν- tövű háromvégű: μέλας, μέλαινα, μέλαν 'fekete'.

Kétvégűek

136.§ A kétvégűek mindhárom nemben azonos tövűek, a hím- és a nőnem minden alakja azonos.

137.§ Az összetett omikron tövűek általában kétvégűek, s több egyszerű melléknév is csak kétvégű. (Bizonyos esetekben ingadozik némely melléknév a két- és a háromvégűség között, ἀνάξιος, βέβαιος 'szilárd', ὠφέλιμος 'hasznos').

138.§ Az összevont kétvégűek tompahangúak (εὔνους 2).

139.§ Van néhány attikai ragozású kétvégű is (ἴλεως 2).

140.§ Gyakoriak a -ν- tövű melléknevek (εὐδαίμων 2, σῶφρων 2, ἄρρην 2 'hím'), melyekhez járul a „ritkább” képzésű közép fokú melléknevek jelentős csoportja (βελτίων 2 stb.).

141.§ Általában összetettek, s nagyobb részben végélesek, kisebb részben tompahangúak a szigma tövű kétvégűek (εὐειδής 2); egyszerű például a σαφής 2 melléknév (további példák Olv. 77.).

142.§ Ritkák az -ις -ι kétvégű foghangú tövek, például εὐελπις 2, m.f. acc. εὐελπιν, n. acc. εὐελπι, m.f.n. gen. εὐέλπιδος.

Egyvégűek

143.§ Az egyvégű melléknevek ritkák, semlegesben nem nagyon fordulnak elő, sőt némelyek csak hím- vagy csak nőnemben. Példák: πένης 'szegény', μάκαρ 'boldog'.

Szabálytalan melléknevek

144.§ Igen gyakori a háromvégű melléknevek közül e kettő, mely a m.n. sg. nom. és acc. alakjait eltérőleg képezi: μέγας, μεγάλη, μέγα és πολύς, πολλή, πολύ. A hímnemű acc. μέγαν, πολύν, a semleges azonos a nom.-szal, az összes többi alak szabályosan a μεγάλο-, πολλό- többől képeztetik (μεγάλου, πολλοῦ stb.). Megjegyzendő a μεγάλοι, μεγάλοι, μεγάλα alakok hangsúlya.

3.9 A melléknevek fokozása

145.§ A fokozás során a képzők az alapfok hímneme tövéhez járulnak.

146.§ Minden közép- és felsőfokú melléknév hangsúlya a lehető legelőrébb van, még a hímnemű alakénál (βελτίων – βέλτιον vö. 106.§) vagy az alanyeseténél (δικαιοτέρα – δικαιοτέρας) is előbbre mehet.

147.§ A melléknevek számszerű többségénél az ún. szokottabb képző használatos, mely középfokban -τερος, -τέρῃ, -τερον, fősfokban -τατος, -τάτη, -τατον.

alapfok	tő	alapf. adverbium	középfok	felsőfok
δικαιος μέλας σαφής βραχύς	δικαιο- μελαν- σαφεσ- βραχυ-	δικαίως – σαφῶς βραχέως	δικαιότερος μελάντερος σαφέστερος βραχύτερος	δικαιότατος μελάντατος σαφέστατος βραχύτατος
νέος σοφός	νεο- σοφο-	– σοφῶς	νεώτερος σοφώτερος	νεώτατος σοφώτατος
παλαιός γεραίος φίλος	παλαι(ο)- γεραιο- φιλο-	(παλαιῶς) – φίλως	παλαι(ό)τερος γεραίτερος μᾶλλον φίλος	παλαι(ό)τατος γεραίτατος φίλτατος
εὐδαιμόν εὖνους ἄπλοῦς	εὐδαιμον-εσ- εὖνοο-εσ- ἄπλοο-εσ-	εὐδαιμόνως εὖνως ἄπλῶς	εὐδαιμονέστερος εὖνούστερος ἄπλούστερος	εὐδαιμονέστατος εὖνούστατος ἄπλούστατος
σοφός			μᾶλλον σοφός	μάλιστα σοφός

148.§ Az omikron tövűek omikronja, ha a megelőző szótag rövid, ómegává nyúlik.

149.§ Néhány omikron tövű melléknév esetében az omikron elmarad(hat) a közép- és a felsőfokban.

150.§ A melléknévek két csoportja -εσ- bővítményt kap a tő és a (közép- és felső-)fok jele között. Az egyik csoport az -ων 2 kétvégeűké, a másik pedig az összevont omikron tövűek.

151.§ A körülírt fokozásban μᾶλλον áll a középfokban, μάλιστα pedig a felsőfokban. A tulajdonság csökkenő fokait ἥττον ill. ἥκιστα fejezi ki.

152.§ A melléknévek számszerint kisebb, de igen gyakran előforduló csoportja az ún. ritkább képzőkkel fokoztatik, mely középfokban -ίων, -ιον (gen. -ιονος), felsőfokban pedig -ιστος 3. (Önálló főnévként ismert a régies ὁ βραχίων '(fel)kar' középfok.) A középfok képzőjének iótája j-vel váltakozva összeolvadhat a tővégi mássalhangzóval (vö. a 66. o.-t.).

alapfok	adv.	középfok	felsőfok
ἥδύς	ἥδέως	ἥδιων (ἥδύτερος)	ἥδιστος (ἥδύτατος)
ταχύς	ταχέως, ταχύ, τάχα	θάττων (ταχίων)	τάχιστος
αἰσχρός	αἰσχυρῶς	αἰσχίων	αἰσχιστος
ἐχθρός	ἐχθρῶς	ἐχθίων (ἐχθρότερος)	ἐχθιστος (ἐχθρότατος)
καλός	καλῶς	καλλίων	καλλιστος

153.§ A főnti melléknévekből előfordulhatnak „szabályosan” képzett alakok, s ritkán egyéb melléknévekből is előfordulnak ritkább képzős alakok, pl. μακρός – μάσσων – μήκιστος.

154.§ Még több a rendhagyóság néhány igen gyakori melléknévnél; a jó–derék–erős, rossz–silány–gyenge, kicsi–csekély–kevés jelentéssel több tő is keveredik (suppletiva).

alapfok	adv.	középfok	felsőfok
ἀγαθός	εὖ (ἀγαθῶς)	ἀμείνων, βελτίων	ἄριστος, βέλτιστος
ἀγαθός		κρείττων	κράτιστος
κακός	κακῶς	κακίων, χείρων	κάκιστος, χείριστος
κακός		ἥττων	(ἥκιστος) ἥκιστα adv.
μέγας	μεγάλως, μέγα, μέγαλα	μείζων	μέγιστος
μικρός	μικρῶς, μικρόν	μικρότερος	μικρότατος
ὀλίγος	(ὀλίγως)	(ὀλίγων) μείων, ἐλάττων	ὀλίγιστος, ἐλάχιστος
πολύς	πολύ, πολλά	πλείων πλέον	πλείστος
ῥᾶδιος	ῥᾶδιως	ῥᾶων	ῥᾶστος

155.§ A tulajdonság lehető legnagyobb mértékét a felsőfok elé tett ὥς vagy ὅτι fejezi ki: ὥς πλεῖσται νῆες 'a lehető legtöbb hajó'.

156.§ (Nemcsak körülírtan) fokozott alakok participiumokból és adiectivum verba-
lékből is előfordulnak.

3.10 Az adverbiumok

Alapfok

157.§ A szokásos végződés -ως; hangsúlya megegyezik a pl. gen. m.-ével, úgyhogy a gyakorlatban ezen alak utolsó betűjének -ς-ra cserélésével nyerhető. Például συνεχής – συνεχῶς.

158.§ Ilyen -ως végű adv. névmásokból és participiumokból is képezhető: ἄλλως, οὕτως (rendhagyóan ἄνω stb. mintájára οὕτω).

159.§ Nem ritkán a semleges acc. is betölthet adverbális szerepet, például πολύ 'nagyon', ταχύ 'gyorsan'.

160.§ Az εὖ alak használatos ἀγαθός adverbiumaként.

Közép- és felsőfok

161.§ A középfokban általában a semleges sg. acc. szolgál adverbiumként.

162.§ A középfokban ritka az -ως végű adverbium, pl. μειζόνως, μείονως, καλλιόνως.

163.§ A felsőfokban a semleges plur. acc. szolgál adverbiumként.

164.§ A felsőfokban ritka és késői az -ως végű adverbium.

3.11 Névmások

165.§ A ragozható névmások közül a háromvégűek hímnemben és semlegesben o-tönűek, nőnemben α-tönűek. Kétvégű csupán a τίς, τί, mely ν-tönű. Egyvégűek és rendhagyók a személyes névmások.

166.§ Néhány háromvégű, főnévileg is használható névmás semlegesének sg. nom.-acc. végződése („névmási”) -ο, mint a névelőnek (τό, αὐτό, ἄλλο, τοῦτο, ἐκεῖνο, ὃ és összetételeik). Ingadozó a τοιοῦτο(ν), α τοσοῦτο(ν) és a τηλικοῦτο(ν) összetételek végződése, a többi háromvégű pedig teljesen az -ος, -α/η, -ον végű melléknevek szerint

ragozódik.

A személyes névmások és αὐτός

	én	te	ő	mi	ti	ők
nom.	ἐγώ	σύ		ἡμεῖς	ὕμεῖς	σφεῖς
acc.	ἐμέ, μέ	σέ (ἐ)		ἡμᾶς	ὕμᾶς	σφᾶς
gen.	ἐμοῦ, μοῦ	σοῦ (οῦ)		ἡμῶν	ὕμῶν	σφῶν
dat.	ἐμοί, μοί	σοί, οἱ		ἡμῖν	ὕμῖν	σφίσι(ν)

167.§ A μέ, μοῦ, μοί, σέ, σοῦ, σοί, οἱ simulók használatosak, ha a névmáson nincsen nyomaték.

168.§ A táblázatbeli harmadik személyű névmások mellékmondatban, a főmondat alanyára visszahatólag fordulnak elő.

169.§ A harmadik személyre vonatkoztatva bármely esetben használható az ἐκεῖνος 3 és a οὗτος 3 mutatónévmás; alanyesetben kapcsolatosan még ő δέ 'ő pedig' és αὐτός δέ 'ő (maga) pedig' is használható.

170.§ A harmadik személyben, függő esetekben, rendszeren az αὐτός 3 névmás használatos.

171.§ Az αὐτός 3 névmás jelentése nom.-ban, acc.-ban és dat.-ban, állítmányi szórendben (328.§) 'ő maga, ők maguk', pl. αὐτὸν τὸν λέοντα 'magát az oroszlánt'.

172.§ Az αὐτός 3 névmás jelentése jelzői szórendben (326.§) 'ugyanaz'.

Az összetett visszaható névmások

173.§ Az alanti visszaható névmások a személyes névmások és αὐτός részben összeolvasztott összetételei. A különböző nemű alakok eltérnek, kivéve a plur. gen.-t.

	én magam		te magad		(ő) maga		
	m.	f.	m.	f.	m.	f.	n.
sg. acc.	ἐμαυτόν	-ήν	σ(ε)αυτόν	-ήν	ἐαυτόν, αὐτόν	-ήν	-ό
gen.	ἐμαυτοῦ	-ῆς	σ(ε)αυτοῦ	-ῆς	ἐαυτοῦ, αὐτοῦ	-ῆς	-οῦ
dat.	ἐμαυτῷ	-ῇ	σ(ε)αυτῷ	-ῇ	ἐαυτῷ, αὐτῷ	-ῇ	-ῷ
pl. acc.	ἡμᾶς αὐτούς	-άς	ὕμᾶς αὐτούς	-άς	σφᾶς αὐτούς,	-άς	-ά
					ἐαυτούς, αὐτούς	-άς	-ά
gen.	ἡμῶν αὐτῶν		ὕμῶν αὐτῶν		σφῶν αὐτῶν,		
					ἐαυτῶν, αὐτῶν		
dat.	ἡμῖν αὐτοῖς	-αῖς	ὕμῖν αὐτοῖς	-αῖς	σφισί(ν) αὐτοῖς	-αῖς	-οῖς
					ἐαυτοῖς, αὐτοῖς	-αῖς	-οῖς

174.§ A második személyben σεαυτόν vagy σεαυτόν egyaránt lehetséges; a többi változatot kiírtuk.

A kölcsönös névmás

175.§ Az ἄλλος ‘más(ik)’ névmásnak önmagával való összetételéből származik ἀλλήλους 3 ‘egymást’, melynek nincsen sg.-a és nom.-a, különben szabályos a ragozása.

A birtokos névmások

176.§ Ha a birtokos az első vagy a második nyelvtani személy, akkor a birtokviszony nemcsak a személyes vagy a visszaható névmások gen.-ával fejezhető ki, hanem melléknévi jelzőként viselkedő birtokos névmásokkal is, melyek nemben, számban és esetben egyeznek a birtokkal, pl. τοὺς ὑμετέρους ὀφθαλμούς ‘a ti szemeiteket’.

177.§ A birtokos névmások: ἐμός 3 ‘az (én) ... -om/-em, enyém’, σός 3 ‘a (te) -od/-ed, tiéd’, ἡμέτερος 3 ‘a (mi) ... -unk/-ünk’, ὑμέτερος 3 ‘a (ti) ... -tok/-tek’.

178.§ Harmadik személyben, visszaható értelemben s többnyire többes számú birtokos esetén használható a σφέτερος 3 ‘a saját. ... -uk/-ük; a saját ... -a/-e’ névmás.

A mutató névmások

179.§ Közelre mutat ὅδε, ἥδε, τόδε és οὗτος, αὕτη, τοῦτο, távolra pedig ἐκεῖνος 3. A ὅδε névmás ὁ ἡ τό összetétele és eszerint is ragozódik; a οὗτος látszólag hangzóilleszkedést mutat; az ἐκεῖνος szabályos (166.§).

sg. nom.	οὗτος	αὕτη	τοῦτο
sg. acc.	τοῦτον	ταύτην	τοῦτο
sg. gen.	τούτου	ταύτης	τούτου
sg. dat.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ

pl. nom.	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
pl. acc.	τούτους	ταύτας	ταῦτα
pl. gen.	←	τούτων	→
pl. dat.	τούτοις	ταύταις	τούτοις

180.§ A mutatónévmások állítmányi szórendben (328.§) állnak.

181.§ A mutatónévmásokhoz nyomatékosítóul -ί járulhat: Θηραμένην τουτονί ‘ezt a Thérámenést itt’. Ezen ún. *iota demonstrativum* előtt a rövid magánhangzó kiesik (39.§).

Vonatkozó, kérdő és határozatlan névmások

182.§ A ὅς, ἥ, ὅ ‘aki, ami, amely’ vonatkozó névmás semlegese „névmási” (166.§); a többi vonatkozó névmás ragozása szabályos, a melléknevek szerint.

183.§ A főnévi kérdő és határozatlan névmások ragozása igen hasonló; a semleges sg. nom. „névmási” jellegű.

	ki? mi?		valaki, valami		hogy ki/mi? aki/mi csak			
	m.	f.	n.	m.f.	n.	m.	f.	n.
sg. nom.	τίς;	τί;		τις	τι	ὅστις	ἥτις	ὅ τι
acc.	τίνα;	τί;		τινά	τι	ὄντινα	ἥντινα	ὅ τι
gen.	τίνος;			τινός		οὗτινος	ἥστινος	οὗτινος
	τοῦ;			τοῦ		ὅτου		ὅτου
dat.	τίνι;			τινὶ		ὧτινι	ἥτινι	ὧτινι
	τῷ;			τῷ		ὅτῳ		ὅτῳ
pl. nom.	τίνες;	τίνα;		τινές	τινὰ	οἵτινες	αἵτινες	ἅτινα
					ἅττα			ἅττα
acc.	τίνας;	τίνα;		τινάς	τινὰ	οὗστινας	ἅστινας	ἅτινα
					ἅττα			ἅττα
gen.	τίνων;			τινῶν		ῶντινων		
dat.	τίσι(ν);			τισί(ν)		οἷσισι(ν)	αἷσισι(ν)	οἷσισι(ν)

184.§ A határozatlan névmásnak ἅττα kivételével minden alakja simuló.

185.§ Egyéb fontos kérdő- és határozatlan névmások a 294. o.-on lévő táblázatban találhatók.

3.12 Számnevek

186.§ A tőszámnevek közül az első négy ragozása:

	egy			kettő		három			négy		
	m.	f.	n.	m.=f.=n.		m.	f.	n.	m.	f.	n.
nom.	εἷς	μία	ἓν	δύο		τρεις	τρία		τέτταρες	τέτταρα	
acc.	ἓνα	μίαν	ἓν	δύο		τρεις	τρία		τέτταρας	τέτταρα	
gen.	ένός	μιᾶς	ένός	δυοῖν, δυῶν		τριῶν			τεττάρων		
dat.	ένί	μιᾷ	ένί	δυοῖν, δυσί(ν)		τρισί(ν)			τέτταρσι(ν)		

Az οὐδεῖς összetétel ragozását ld. Olv. 47.

187.§ A négynél nagyobb tőszámnevek közül csak a kétszáznál nem kisebb százzal oszthatók ragozhatók, mégpedig az -α/o-tövű háromvégű melléknevek mintájára.

188.§ Az összes sorszámnév az -α/o-tövű háromvégű melléknevek mintájára ragozható.

3.13 Összefoglaló táblázatok

Alpha és omikron tövűek

	ή	ή	ό	(ό)	ό
sg. nom.	δείλη	ἀρχή	λόγος	μῶρος	θυμός
acc.	δείλην	ἀρχήν	λόγον	μῶρον	θυμόν
gen.	δείλης	ἀρχῆς	λόγου	μώρου	θυμοῦ
dat.	δείλη	ἀρχῇ	λόγῳ	μώρῳ	θυμῷ
plur. nom.	δείλαι	ἀρχαί	λόγοι	μῶροι	θυμοί
acc.	δείλας	ἀρχάς	λόγους	μῶρους	θυμούς
gen.	δειλῶν	ἀρχῶν	λόγων	μῶρων	θυμῶν
dat.	δείλαις	ἀρχαῖς	λόγοις	μῶροις	θυμοῖς
sg. voc.	δείλη	ἀρχή	λόγε	μῶρε	θυμέ

Összevont és attikai omikron tövűek

	ό	τò	(ό ή)	(τò)	(ό ή)	(τò)
sg. nom.	νοῦς	ὄστοῦν	εὔνους	εὔνουν	ἴλεως	ἴλεων
acc.	νοῦν	ὄστοῦν	εὔνουν	εὔνουν	ἴλεων	ἴλεων
gen.	νοῦ	ὄστοῦ	εὔνου	εὔνου	ἴλεω	ἴλεω
dat.	νῶ	ὄστῳ	εὔνῳ	εὔνῳ	ἴλεῳ	ἴλεῳ
plur. nom.	νοῖ	ὄστᾱ	εὔνοι	εὔνοα	ἴλεω	ἴλεα
acc.	νοῦς	ὄστᾱ	εὔνους	εὔνοα	ἴλεως	ἴλεα
gen.	νῶν	ὄστῶν	εὔνων	εὔνων	ἴλεων	ἴλεων
dat.	νοῖν	ὄστοις	εὔνοις	εὔνοις	ἴλεως	ἴλεως
sg. voc.	νοῦ	ὄστοῦν		εὔνουν	ἴλεως	ἴλεων

Zárhangú tövűek

	ό	ό	ό	τò	ό
sg. nom.	κήρυξ	σφήξ	γύψ	σῶμα	λέων
acc.	κήρυκα	σφήκα	γύπα	σῶμα	λέοντα
gen.	κήρυκος	σφηκός	γυπός	σώματος	λέοντος
dat.	κήρυκι	σφηκί	γυπί	σώματι	λέοντι
plur. nom.	κήρυκες	σφήκες	γύπες	σώματα	λέοντες
acc.	κήρυκας	σφήκας	γύπας	σώματα	λέοντας
gen.	κηρύκων	σφηκῶν	γυπῶν	σώματων	λεόντων
dat.	κήρυξι	σφηξί	γυφί	σώμασι	λέουσι
sg. voc.	κήρυξ	σφήξ	γύψ	σῶμα	λέον

Sigma tövűek

	τὸ	(ὁ ἡ)	(τὸ)	ὁ	ὁ	τὸ
sg. nom.	ἵχνος	εὐειδής	εὐειδές	Σωκράτης	Περικλῆς	γέρας
acc.	ἵχνος	εὐειδῇ	εὐειδές	Σωκράτη(ν)	Περικλέᾳ	γέρας
gen.	ἵχνους	εὐειδοῦς	εὐειδοῦς	Σωκράτους	Περικλέους	γέρως
dat.	ἵχνει	εὐειδεῖ	εὐειδεῖ	Σωκράτει	Περικλεῖ	γέρα
plur. nom.	ἵχνη	εὐειδεῖς	εὐειδῇ			γέρα
acc.	ἵχνη	εὐειδεῖς	εὐειδῇ			γέρα
gen.	ἵχνων	εὐειδῶν	εὐειδῶν			γερῶν
dat.	ἵχνεσι(ν)	εὐειδέσι	εὐειδέσι			γέρασι(ν)
sg. voc.	ἵχνος	εὐειδές	εὐειδές	Σώκρατες	Περικλείς	γέρας

Folyékony hangú tövűek

	ὁ	ὁ	ὁ	ὁ	ὁ
sg. nom.	δαίμων	Ἕλληγν	ρήτωρ	πατήρ	ἄνθρω
acc.	δαίμονα	Ἕλληγνα	ρήτορα	πατέρα	ἄνδρα
gen.	δαίμονος	Ἕλληγνος	ρήτορος	πατρός	ἀνδρός
dat.	δαίμονι	Ἕλληγνι	ρήτορι	πατρί	ἀνδρί
plur. nom.	δαίμονες	Ἕλληγνες	ρήτορες	πατέρες	ἄνδρες
acc.	δαίμονας	Ἕλληγνας	ρήτορας	πατέρας	ἄνδρας
gen.	δαίμόνων	Ἕλληγνων	ρήτόρων	πατέρων	ἀνδρῶν
dat.	δαίμοσι	Ἕλληγσι	ρήτορσι	πατράσι	ἀνδράσι
sg. voc.	δαῖμον	Ἕλληγν	ρήτορ	πάτερ	ἄνερ

Félhangzó tövűek

	ὁ	ὁ	ὁ ἡ	ἡ	(ὁ)	(τὸ)	ὁ
sg. nom.	ὄφις	μῦς	βοῦς	ναῦς	ἡδύς	ἡδύ	ἰππεύς
acc.	ὄφιν	μῦν	βοῦν	ναῦν	ἡδύν	ἡδύ	ἰππέᾳ
gen.	ὄφεως	μυός	βοός	νεώς	ἡδέος	ἡδέος	ἰππέως
dat.	ὄφει	μυί	βοί	νηί	ἡδεῖ	ἡδεῖ	ἰππεῖ
plur. nom.	ὄφεις	μύες	βόες	νήες	ἡδεῖς	ἡδέα	ἰππεῖς
acc.	ὄφεις	μῦς	βοῦς	ναῦς	ἡδεῖς	ἡδέα	ἰππεῖς
gen.	ὄφεων	μυῶν	βοῶν	νεῶν	ἡδέων	ἡδέων	ἰππέων
dat.	ὄφεσι	μυσί	βοῦσι	ναυσί	ἡδέσι	ἡδέσι	ἰππεῦσι
sg. voc.	ὄφι	μῦ	βοῦ	ναῦ	ἡδύ	ἡδύ	ἰππεῦ

3.14 Az igeragozásról általában

189.§ Akárcsak a névszónak, az igének is háromféle száma lehet: egyes, kettős és többes (de a kettős szám itt is ritka, és alakjai nem mindig különülnek el). A görög is megkülönbözteti a három személyt (de a kettős szám alakjai nem mindig különülnek el). A három igenem az activum (cselekvő), a medium és a passivum (szenvedő).

190.§ A cselekvő igenem használata olyan, mint a magyarban. A medium általánosságban azt hangsúlyozza, hogy az alany érintett a tényállásban, vagy hogy tárgy nem érintett benne (408.§). A szenvedő alakok használata a görögben kiterjedtebb mint a magyarban (416.§).

191.§ A többi igei kategória nem csoportosítható homogén dimenziókba, azonban ha az egy-egy igenembe tartozó alakokat a síkon kétdimenziós táblázatba szeretnénk rendezni, ez a következőképp tehető meg:

	praesens	praeteritum	coniunctivus	optativus	imperativus	infinitivus	participium
imperfectum	+	+	+	+	+	+	+
futurum	+	–	–	+	–	+	+
aoristos	–	+	+	+	+	+	+
perfectum	+	+	+	+	+	+	+

192.§ A táblázatban „+” jelöli, ha az illető két kategória kombinálható, „–” pedig, ha nem. A kombinálhatóság mindhárom igenemben azonos, kivéve, hogy a perfectumnak activumban nincsen imperativusa.

193.§ A latinhoz képest újdonság az ao. és az opt., s föltűnő, hogy a futurum nem ugyanabba a dimenzióba tartozik, mint a praesens és a praeteritum. A tempusok, modusok és „actiók” viszonya más mint a latinban, vagyis a latinból vett terminusok jelentése is más a görög igére alkalmazva.

194.§ A vízszintesen felsorolt kategóriák közül az első kettőt az indicativus tempusainak nevezik, s így négy módról beszélnek: indicativus, coniunctivus, optativus és imperativus. Tág értelemben modusnak vagy tempus-modusnak nevezhetjük a megfelelő igei dimenziót, akár még az igeneveket is beleértve.

195.§ A függőlegesen felsorolt kategóriákkal kapcsolatban az actio és az aspectus terminust, vagy ezek valamely változatát használják. Az aspectus (a tényállásnak a kontextustól függő szemlélete) szempontjából az egyik csoportot egyedül az ao. alkotja, mely az eseményt teljességében (kezdet–vég) ragadja meg, vagyis befejezettnek vagy perfektiivnek is nevezhető. Mint folyót ábrázolja a tényállást az imperfectum, mely tehát folyamatosnak vagy imperfektiivnek is nevezhető. Aspectus szempontjából imperfektiiv a perfectum is, mely a görögben a cselekvés következtében beállt állapotot jelöl (hasonlóan a latin pf. logicumhoz). A szűkebb értelemben vett imperfectumtól az különbözteti meg, hogy jelöli a tényállásnak azt az objektív jellemzőjét is, hogy az állapot valamilyen eseménynek a következménye. Végül, a futurum a jövőbeli tényállást jelöli; aspectus szempontjából eredetileg szintén imperfektiiv volt, de a görögben e szempontból már semleges (vagyis jelöletlen). Mindezen kategóriák dimenzióját általánosságban az actio névvel illetjük, anélkül hogy e terminusnak egyéb értelmet tulajdonítanánk, hiszen inhomogén kategóriákat fog össze.

196.§ Az imperfecta és a perfecta actiónak egyaránt van praesense és praeterituma; a futurumot és az aoristost néha egy instans actióba foglalják össze, azonban ez a szóhasználat az előbbieket szerint inkább megtévesztő.

197.§ A főnévi és a melléknévi igenéven kívül a görög igének kétféle adiectivum verba-léja is lehet, mely az ige tövéből képzett, egyik igei dimenzióhoz sem kötődő melléknév.

198.§ A medium és a passivum csak a futurumban és az aoristosban különbözik, másutt medio-passivumként is említjük. A futurum passivi mediális, az aoristos passivi pedig aktív végződéseket kap.

199.§ Az álszenvedő igéket attól függően, hogy aoristosuk milyen, a deponentia medialia vagy a deponentia passiva csoportba soroljuk; a futurumuk általában mediális.

200.§ Az imperativusnak nincsenek első személyei; alkalmasint használható a coniunctivus hortativus (441.§).

201.§ Indicativusban a két praeteritum és az aoristos ún. augmentumot kap, mely az igető elé kerül.

202.§ Sok ige esetében a különféle alakokat lényegesen különböző tövekből kell képezni, ezért a görög igének hat, egyes szám első személyű szótári alakja lehet: a praesens imperfectum activi, a futurum activi, az aoristos activi, a praesens perfectum activi, a praesens perfectum medio-passivi és az aoristos passivi; hetedikként említhető a -τός végű (vagy ha ilyen nincs, akkor a -τέος végű) adiectivum verbale.

203.§ Az igék többségének első szótári alakja -ω-ra vagy -ομαι-ra végződik, ezek ragozása az imperfecta actioban kötőhangzós avagy thematikus; a többiek -μι-re (vagy ha álszenvedő, akkor például -αμαι-ra) végződnek, s ipf. actiójuk kötőhangzó nélküli avagy athematikus.

204.§ Tágabb értelemben -ω-végűeknek mondjuk az -ω-ra vagy -ομαι-ra végződő igéket, sőt ide tartozik néhány sing. 3.-ban személytelenül használt ige, mint δεῖ, ὕει; az athematikus imperfectumú igéket pedig -μι-végűeknek mondjuk.

205.§ Az aoristos A. és M., a perfectum A. és az ao. és futurum P. képzése több típusba sorolható, melyeket a gyenge ill. erős jelzővel illetünk. A gyenge alakokra jellemző egy olyan képzőelem (-σ-, -χ- ill. -θ-), mely nincs meg az erős alakokban.

206.§ A coniunctivust általában hosszú kötőhangzó jellemzi mind a thematikus, mind az athematikus ragozásban.

207.§ Az optativus módjele -ι-, -ιη- vagy megrövidülve -ιε-.

Személyragok

208.§ A praesensek és a futurum ragjait priméreknek is, a praeteritumokéit és az aoristoséit pedig szekundéreknek is nevezzük. A coniunctivus primér, az optativus pedig szekundér személyragokat kap.

209.§ Az alanti táblázat összefoglalja a ragsorokat, figyelmen kívül hagyva néhány különöséget.

	Activum			Medium		
	primér	szekundér	imperat.	primér	szekundér	imperat.
sg. 1.	-ω -μι -α	-ν -α	—	-μαι	-μην	—
2.	-ις -σ(ι)	-ς	-θι -ς -θ	-(σ)αι	(σ)ο	(σ)ο
3.	-ι -τι -σι -ν(ν)	-θ -ν(ν)	-τω	-ται	-το	-σθω
pl. 1.	-μεν	-μεν	—	-μεθα	-μεθα	—
2.	-τε	-τε	-τε	-σθε	-σθε	-σθε
3.	-ντι -ν(ν)σι(ν)	-ν -σαν	-ντων -τωσαν	-νται	-ντο	-σθω(σα)ν

210.§ Az -ω végű igék egyesszámú primér végződéseiben nem különíthetők tisztán el a kötőhangzók, s a többes harmadik személyben a -σι előtti ν pótlónyújtással ki szokott esni. Az optativus néhány sg.1. alakja -μι ragot kap.

211.§ Az aktív praes. perfectum és gyöngé aoristos végződései egyesszámban -α -ας -ε(ν). Ugyanezen végződések kapja három rendhagyó ige ao.-a, úgymint ἔδωκα, ἔθηκα és ἤκα. Ezen alakokat alpha-thematikusaknak is nevezik, de megjegyzendő, hogy a 3. személyben nincs alpha.

212.§ A plur.-ban az alpha-thematikus szekundér végződések -αμεν, -ατε, -αν (gyöngé ao.), a primér végződések -αμεν, -ατε, -ασι(ν) (praes. pf.). A három rendhagyó ige athematikusan képezi az ao. többesét.

213.§ Néhány sg. 2. ragja -(σ)θα: οἶσθα, ἤσθα, ἔφησθα.

214.§ Az sg. 2. imperativus végződése a gyenge aoristosban aktív -σον és mediális -σαι.

215.§ Az aktív infinitivusok végződése -εν, -ναι, a gyenge aoristosban -σαι; a medio-passzívaké -σθαι.

216.§ A participiumok mind háromvégűek, aktívumban hímnemben és semlegesben -ντ- tövűek, kivéve a perfectumot, ahol -οτ- a fő; a nőnem -σα végű és az alpha impurum csoport szerint ragozódik, kivéve a pf.-ot, ahol -νῆα végű és így tiszta alphás. Medio-passzívumban minden participium végződése -μενος, -μένη, -μενον.

217.§ Az igeragozásban a hangsúly többnyire a lehető legelőrébb van; a szóvégi -αι, -οι csak az optativusban számít hosszúnak. Nem mehet azonban előbbre, mint a prefixum utolsó szótagja (beleértve az augmentum temporale-t és a perfecta reduplicatio „temporalis”-t is): ἀπόδος, περίθες, κατέσχε, ἀπῆγον, ἀνῆγμαι.

218.§ A „lehető legelőrébb” szabály alól további kivételek a μι-végű igék között is vannak.

219.§ A kötőhangzót hangsúlyozza a (kötőhangzós) erős aoristos néhány alakja, ld. 293.

220.§ A -ναι, -σαι végű infinitivusok másodékesek.

221.§ A participiumok hangsúlya – miként a mellékneveké – lehetőleg a hímnemű egyes alanyesetet követi; itt a part. perf. activi végéles, a part. perf. medii pedig másodékes.

222.§ Az adiectiva verbalia hangsúlya -τός, -τέος.

Ragozási típusok

223.§ A föntiek szerint tehát háromféle ragozási típus létezik: athematikus, thematikus (ε/ο kötőhangzóval) és alpha-thematikus.

224.§ Az athematikus típus szerint ragoztatik:

- a) a -μι végű igék imperfectuma (bizonyos kivételekkel)
- b) néhány ige kötőhangzó nélküli erős ao.-a (ἔστην, ἔβην stb.)
- c) a perf. A. infinitivusa és participiuma
- d) néhány rendhagyó perf. A. (ἔσταμεν, τέθναμεν, οἶδα) szinte összes alakja, köztük kivételesen létező imperativusa (vö. § 306)
- e) a perf. M–P. összes alakja
- f) az ao. P. összes alakja.

225.§ A thematikus típus szerint ragoztatik:

- a) az -ω végű igék imperfecta actiója
- b) a thematikus erős ao. minden alakja
- c) minden coniunctivusi alak
- d) a futurum minden alakja
- e) a -νυμι végű igék és εἶμι ipf.-ának optativusa
- f) a szintetikus pf. A. opt.-a (πεπαιδεύοιμι)
- g) az ὦν és az ἰὼν participiumok (de a hangsúlyuk az athematikusok szerint; ide tartozik az elárvelt ἔκων is).

226.§ Az alpha-thematikus típus szerint ragoztatik:

- a) a szigmatikus avagy gyenge ao., kivéve a coni.-t és az imperat. A. S. 2.-t
- b) a ritka aszigmatikus alpha-thematikus ao. (εἶπα, ἤνεργα, ἔχεα)
- c) az említett (§211) három ige ao. indicat. A. sg.-a
- d) a pr. perf. A. (amely tulajdonképpen a praet. pf. A.-nek is alapja volt).

227.§ Az athematikus ragozású alakoknak van néhány közös vonása, melyekben eltérnek a thematikus ragozás szabályaitól:

228.§ Az aktív part. m. sg. nom.-a szigmatikus és végéles. Ragozása során általában a -ντ- előtti magánhangzó-rövidülés, s a pótlónyújtás szabályai érvényesülnek (διδούς, γνούς, στάς, λυθείς). A part. perf. A. sima -τ- tövű, de a m. sg. N. még nyújtást is kap (λελυκώς).

229.§ Az -ω végű igék ragozásától eltérő aktív személyragok a praesensben sg.1. -μι, 2. -ς, 3. -σι(ν), pl. 3. -ᾱσι(ν), a praet.-ban pl. 3. többnyire -σαν.

230.§ Az aktív inf. képzője másodhangsúlyos -ναι.

231.§ Az athematikus képzésű optativusban a hangsúly a módjelen van (διδόειν, λυθείν, viszont thematikus δεικνύειν). Hasonló ezek összevont coniunctivusa (διδῶσι, λυθῶσι, viszont összevonatlan δεικνύωσι).

232.§ Az előző szabály alól medium beli kivételek a „kisebb” -ημι, -αμαι végű igék (vagyis ἴστημι kivételével az összes: δύνωμαι, δύναιτο, ὀνίναίτο, πίμπλαιτο, κρέμαιτο), valamint a „kisebb” mediális ao.-ok (πρίαιτο, ὄναιτο).

233.§ Az igekötős igék hangsúlya általában olyan, mint az alapigéké (coni.-ban és opt.-ban már az előző pont szerint is, az igeneveknél pl. ἀποδόσθαι, καθ(-)ῆσθαι, κατακεῖσθαι, παρ-ών, ἀπ-ιών, ἀπο-βάς, μετα-στῆναι), csak az indicativusban és az imperativusban vonható előre (πάρειμι, ἀπόφημι, ὑπόκειμαι, κάθημαι, πάρισιθι, ἄπιθι, κάθησο, ἀπόδος, μετά-στηθι).

Az augmentum

234.§ A múlt idők (praeteritum imperfectum, aoristos, praeteritum perfectum) személyragos, kijelentő módú alakjai az igető elején (az esetleges igekötő és az esetleges

reduplicatio között) augmentumot kapnak.

235.§ Mássalhangzóval kezdődő tövek szótagos augmentumot (augmentum syllabicum) kapnak, azaz egy *ê*- praefixumot. A szókezdő *ê*-t az augmentum után meg kell kettőzni.

236.§ A magánhangzóval kezdődő igék időbeli *augmentum temporalet* kapnak, azaz általában megnyúlik a kezdőmagánhangzó.

tőkezdet	α	ε	η	ο	ω	ι	υ	αι	α	αυ	οι	ου	ει	ευ
augmentálva	η	η	η	ω	ω	ι	υ	η	η	ηυ	ω	ου	ει	ηυ

237.§ A két utolsó esetben ingadozik az augmentálás. Az augmentálás során a hehezeztesség jellege nem változik.

238.§ A főnti szabályokról többféle eltérés is előfordul. Négy ige *ê*-val is augmentálható: θέλω, βούλωμαι, δύνωμαι, μέλλω.

239.§ Néhány ige az *ε*-t nem *η*-ba, hanem *ει*-be augmentálja. (Nem ebbe a csoportba tartozik az είπον ao., melynek inf.-a ειπεῖν.)

240.§ További rendhagyóságot mutat ὀράω és ἀνοίγω. Az utóbbi ige egyike azoknak, melyek az igekötőn (is) kaphatnak augmentumot (ekkor a főnti *Igeszótárban* a kötőjelet zárójelbe tesszük).

pr. ipf.	praet. ipf.	ao. ind.	ao. inf.	ao. P.	ao. P. inf.
ἔάω→ εῶ	εἶων	εἶασα	ἔᾱσαι	εἰάθην	ἔαθῆναι
ἔλκω	εἶλκον	εἶλκυσα	ἔλκυσαι	εἰλκύσθην	ἔλκυσθῆναι
ἔπομαι	εἰπόμην	ἔσπόμην	(ἐ)σπέσθαι		
ἔστιάω→ ἐστιῶ	εἰστίων	εἰστίασα	ἔστιᾱσαι	εἰστιάθην	ἔστιαθῆναι
ἔχω	εἶχον	ἔσχον	σχεῖν	ἔσχεθην	(σχεθῆναι)
(αἰρέω)		εἶλον	ἐλεῖν		
ὀράω→ ὀρῶ	ἑώρων	εἶδον	ἰδεῖν		
ἀν(-)οίγω	ἀνέωγον	ἀνέωξα	ἀνοιξαι	ἀνέωχθην	ἀνοιχθῆναι
	ῆνοιγον	ῆνοιξα		ῆνοιχθην	
ἀμφιέννυμι		ῆμφιεσα	ἀμφιέσαι	ῆμφιέσθην	(ἀμφιεσθῆναι)
καθέζομαι	ἐκαθεζόμην	καθεῖσα			
καθεύδω	ἐκάθευδον				
	καθηῦδον				
ἵημι, ἀφίημι	ἴειν	ῆχα, εἶμεν	εἶναι	εἶθην	ἔθῆναι

241.§ Az akciórendszerbe illeszkedő igealakok tehát a következő elemeket tartalmazhatják, éspedig a következő sorrendben: igekötő(k)–augmentum–reduplicatio–gyök (benne esetleg infixum)–akcióhoz kötődő tőképző–kötőhangzó–módjel–személyrag (vagy az utóbbi kettő helyett igenévképző).

Az igekötők és a tő

242.§ Az igekötők és a tő találkozásakor az igekötő vége módosulhat az általános hangtani szabályok szerint, azaz elveszítheti végmagánhangzóját (περι-, προ- és ritkán ἀμφικivételével) vagy hasonulhat végmássalhangzója.

243.§ Ez az augmentált (vagy reduplikált) töre is érvényes, így az első szótári alakhoz képest megváltozhat az igekötő alakja. Például:

ps. ipf.	ἐκστρα-	ἐμβα-	ἐγγρα-
praet. i.	ἐξεστρα-	ἐνεβα-	ἐνεγρα-

244.§ Az egyes igék a különféle actiókban más-más módon képezhetik a tövüket. A helyzet tehát némiképp hasonló a latinhoz, ahol az imperfecta actio alapján négy coniugatiót különítenek el, de ezektől a perfectum-tő képzése általában független: azonos coniugatiohoz tartozó igék is képezhetik egymástól eltérően a perfectum-tövüket (laudavi, dedi, domui), s különböző coniugatiohoz tartozók is képezhetik hasonlóan (domui, habui, gemui).

245.§ Szintén eltérő lehet a M-P. perf. és az ao. P. képzése. Az igék a tő vége szerint több csoportba oszthatók, melyeknek közös vonásaik vannak. Néhány példa:

ps. ipf.	παιδεύ-ω	τιμά-ω	λείπ-ω	δίδωμι	δείκνυμι
futurum	παιδεύ-σ-ω	τιμή-σ-ω	λείψ-ω	δώσω	δείξω
aoristos A.	ἐπαίδευ-σ-α	ἐτίμη-σ-α	ἔλιπ-ον	ἔδωκα	ἔδειξα
perf. A.	πεπαίδευ-κ-α	τετίμη-κ-α	λέλοιπ-α	δέδωκα	δέδειχα
perf. M-P.	πεπαίδευ-μαι	τετίμη-μαι	λέλειμ-μαι	δέδομαι	δέδειγμαι
aor. P.	ἐπαίδεϋ-θη-ν	ἐτιμή-θη-ν	ἐλείφ-θη-ν	ἐδόθην	ἐδείχθην
puszta tő	παιδευ-	τιμη-	λειπ-	δω-	δεικ-

246.§ A különféle actió-tövek alapjául egy azokból több-kevesebb sikerrel elvonható ún. puszta igető szolgált, mely ritkán azonos az ipf. tövel, mint például a παιδεύω esetében. A bonyolult képzési folyamatok helyett (az -ω végű futurumok és a -σμαι végű perf. M-P. kivételével) elégséges a szótári alakok ismerete; ezeknek pontosan ez a szerepük.

247.§ Mindazonáltal a szótári alakok megértéséhez és megjegyzéséhez segítségül lehet a puszta igető és főleg véghangzójának ismerete. E szempontból megkülönböztetünk magánhangzós (ideértve az -u-diphthongusokat is, [1]–[4] csoportok az *Igeszótárban*, verba vocalia) és mássalhangzós töveket.

magánhangzós tövek							
tő	praes.	fut.	ao.	perf.	pf. M.	ao. P.	adj. verb.
ευ	παιδεύω	παιδεύσω	ἐπαίδευσα	πεπαίδευσκα	πεπαίδευμαι	ἐπαίδεύθην	παιδευτός
υ	ἰδρύω	ἰδρύσω	ἰδρῦσα	ἰδρῦκα	ἰδρῦμαι	ἰδρύθην	ἰδρυτός
η	τιμάω	τιμήσω	ἐτίμησα	τετίμηκα	τετίμημαι	ἐτιμήθην	τιμητός
ᾱ	πειράω	πειράσω	ἐπείρᾱσα	πεπείρᾱκα	πεπείρᾱμαι	ἐπείράθην	πειρᾱτός
η	ᾱδικέω	ᾱδικήσω	ῆδικησα	ῆδικηκα	ῆδικημαι	ῆδικήθην	ᾱδικητός
ω	δηλόω	δηλώσω	ἐδήλωσα	δεδήλωκα	δεδήλωμαι	ἐδηλώθην	δηλωτός

248.§ A mássalhangzós tövek egyik csoportja zárhangra vagy némahangra, a másik folyékonyhangra (λ μ ν ρ) végződik.

249.§ A zárhangokon belül a képzés helye szerint megkülönböztetünk ajak- vagy P- (π β φ), fog- vagy T- (τ δ θ) és torok- vagy K-hangokat (κ γ χ).

foghangú avagy T-tövek							
tő	praes.	fut.	ao.	perf.	pf. M.	ao. P.	adj. verb.
τ	πλάττω	πλάσω	ἔπλασα	πέπλακα	πέπλασμαι	ἐπλάσθην	πλαστός
δ	ὀνομάζω	ὀνομάσω	ὠνόμασα	ὠνόμακα	ὠνόμασμαι	ὠνομάσθην	ὀνομαστός
δ	ἐλπίζω	ἐλπιῶ	ἤλπισα	ἤλπικα	ἤλπισμαι	ἤλπίσθην	ἐλπιστός
θ	πείθω	πείσω	ἔπεισα	πέπεικα	πέπεισμαι	ἐπείσθην	πειστέον πιστός

ajakhangú avagy P-tövek							
tő	praes.	fut.	ao.	perf.	pf. M.	ao. P.	adj. verb.
π	λείπω	λείψω	ἔλιπον	λέλοιπα	λέλειμμαι	ἐλείφθην	
β	τρίβω	τρίψω	ἔτριφα	τέτριφα	τέτριμμαι	ἐτρίβην	τριπτός
φ	γράφω	γράψω	ἔγραφα	γέγραφα	γέγραμμαι	ἐγράφην	γραπτός

torokhangú avagy K-tövek							
tő	praes.	fut.	ao.	perf.	pf. M.	ao. P.	adj. verb.
κ	δείκνυμι	δείξω	ἔδειξα	δέδειχα	δέδειγμαι	ἐδείχθην	δεικτός
γ	πράττω	πράξω	ἔπραξα	πέπραχα	πέπραγμαι	ἐπράχθην	πρακτός
γ	ζεύγνυμι	ζεύξω	ἔzeugα		ἔzeugμαι	ἐζύγην	
χ	τυγχάνω	τεύξομαι	ἔτυχον	τετύχηκα	(τέτευγμαι)	(ἐτύχθην)	

250.§ Csökevényes a -σ-tővű igék csoportja; ragozásuk a perf. M–P.-ben a többi foghangú tőével azonos.

-σ-tövek							
tő	praes.	fut.	ao.	perf.	pf. M.	ao. P.	adj. verb.
σ	τελέω	τελῶ	ἐτέλεσα	τετέλεκα	τετέλεσμαι	ἐτελέσθην	τελεστέος
σ	ἄμφι(-)έννυμι	ἄμφιῶ	ἤμφισα		ἤμφισμαι		

251.§ A folyékonyhangra végződő tövek közül a λ- és ρ-tövek esetében a tővég nem szenved módosulást; a ν-tövekre ld. §54 skk.; μ-tövek esetében nem fordul elő mássalhangzók találkozása.

folyékonyhangú tövek							
tő	praes.	fut.	ao.	perf.	pf. M.	ao. P.	adj. verb.
λ	ἄγγελλω	ἄγγελῶ	ἤγγειλα	ἤγγελκα	ἤγγελμαι	ἤγγέλθην	ἄγγελτός
ρ	σπείρω	σπερῶ	ἔσπειρα	ἔσπαρκα	ἔσπαρμαι	ἔσπάρην	σπαρτός
ν	σημαίνω	σημανῶ	ἐσήμηνα	σεσήμαγκα	σεσήμασμαι	ἐσημάνθην	σημαντός
ν	κραίνω	κρανῶ	ἔκρανα		κέκρασμαι	ἐκράνθην	κραντός
ν	αἰσχύνω	αἰσχυνῶ	ἥσχυνα	ἥσχυγκα		ἥσχύνθην	αἰσχυντός
μ	νέμω	νεμῶ	ἐνειμα	νενέμηκα	νενέμημαι	ἐνεμήθην	νεμητέος
μ	τέμνω	τεμῶ	ἔτεμον	τέτμηκα	τέτμημαι	ἐτμήθην	τμητός

3.15 Az imperfecta actio

252.§ Mint láttuk, itt az igék két csoportra avagy coniugatióra oszlanak, a thematikus és az athematikus igékére.

Az -ω, -ομαι végű igék ragozása

253.§ Az első szótári alak -ω vagy -ομαι végződésének levágása után az imperfectum tövet kapjuk. Ebből az ipf. tőből képeztetnek az ipf. actio alakjai, azaz a praesens, a praeteritum, a coniunctivus, az optativus, az imperativus és az igenevek.

254.§ A tő és a személyragok ill. igenévképzők közötti kötőhangzó μ, ν és az opt. ι-ja előtt ο, α τ és a magánhangzók között gyakran kieső σ ill. ζ előtt pedig ε.

255.§ Az inf. activi képzője a kötőhangzóval -ειν-be vonatik össze. Űgyszintén szabályos a mediális egyes 2. személyekben az összevonás a σ kiesése után.

256.§ A part. activi hímnemben és semlegesben a -ντ- tövek szerint ragozódik; semlegese a hímnemet követve másodékes.

257.§ A mediális sg. 2. thematikus primér végződése ind.-ban főleg bizonyos igéknél -η mellett -ει is lehet: βούλει, οἶει, hasonlóképp fut. ὀφεί.

activum							
	praes.	praet.	coní.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	λύω	ἔλυον	λύω	λύοιμι			λύων
2.	λύεις	ἔλυες	λύης	λύοις	λύε		(λύοντος)
3.	λύει	ἔλυε(ν)	λύη	λύοι	λύέτω	λύειν	λύουσα
pl. 1.	λύομεν	ἐλύομεν	λύωμεν	λύοιμεν			(λυούσης)
2.	λύετε	ἐλύετε	λύητε	λύοιτε	λύετε		λύον
3.	λύουσι(ν)	ἔλυον	λύωσι	λύοιεν	λύόντων		(λύοντος)

258.§ A táblázatokban kerek zárójelben az opcionális mozgó nú, valamint a participiumok genitivusa áll.

medio-passivum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	λύομαι	ἔλυόμην	λύωμαι	λυοίμην			λυόμενος
2.	λύῃ (-ει)	ἔλυου	λύῃ	λύοιο	λύου		(λυομένου)
3.	λύεται	ἔλυετο	λύηται	λύοιτο	λύεσθω	λύεσθαι	λυομένη
pl. 1.	λύομεθα	ἔλυόμεθα	λύώμεθα	λυοίμεθα			(λυομένης)
2.	λύεσθε	ἔλύεσθε	λύησθε	λύοισθε	λύεσθε		λυόμενον
3.	λύονται	ἔλυντο	λύωνται	λύοιντο	λύεσθων		(λυομένου)

verba contracta

259.§ A szótárban -άω, -έω, -όω ill. -άομαι, -έομαι, -όομαι végű igék a találkozó magánhangzókat az általános szabályok (ld. §37 sk.) szerint összevonják. Ezen igéket a főnti *Igeszótárban* a [2], [3] és [4] csoportba soroljuk.

260.§ Külön megjegyzendő az aktív infinitivus, mely az -άω, -όω végűeknél nem tartalmaz ι-t, azaz -ᾶν, -οῦν végződésű.

261.§ Sajátos az aktív opt. egyesszáma, mely a hosszabb -ιη- jelet tartalmazza, s a sg. 1. a szabályos -ν személyragot kapja (ún. attikai képzés).

activum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	τιμῶ	ἐτίμων	τιμῶ	τιμῶην			τιμῶν
2.	τιμᾶς	ἐτίμας	τιμᾶς	τιμῶης	τίμα		(τιμῶντος)
3.	τιμᾶ	ἐτίμα	τιμᾶ	τιμῶη	τιμᾶτω	τιμᾶν	τιμῶσα
pl. 1.	τιμῶμεν	ἐτιμῶμεν	τιμῶμεν	τιμῶμεν			(τιμῶσης)
2.	τιμᾶτε	ἐτιμᾶτε	τιμᾶτε	τιμῶτε	τιμᾶτε		τιμῶν
3.	τιμῶσι(ν)	ἐτίμων	τιμῶσι	τιμῶεν	τιμῶντων		(τιμῶντος)

medio-passivum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	τιμῶμαι	ἐτιμῶμην	τιμῶμαι	τιμῶμην			τιμώμενος
2.	τιμᾶ	ἐτιμῶ	τιμᾶ	τιμῶο	τιμῶ		(-ωμένου)
3.	τιμᾶται	ἐτιμᾶτο	τιμᾶται	τιμῶτο	τιμᾶσθω	τιμᾶ-σθαι	τιμωμένη
pl. 1.	τιμώμεθα	ἐτιμώμεθα	τιμώμεθα	τιμώμεθα			(-ωμένης)
2.	τιμᾶσθε	ἐτιμᾶσθε	τιμᾶσθε	τιμῶσθε	τιμᾶσθε		τιμώμενον
3.	τιμῶνται	ἐτιμῶντο	τιμῶνται	τιμῶντο	τιμᾶσθων		(-ωμένου)

262.§ Néhány α-tönű ige, pl. ζάω és χράομαι α helyett η-ba von össze. Így ζῆς ζῆ ζῆτε ἔζης ζῆν, ill. χρῆ χρῆται ἐχρῆτο.

activum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	ζητῶ	ἔζητουν	ζητῶ	ζητοίην	ζήτει	ζη-	ζητῶν
2.	ζητεῖς	ἔζητεῖς	ζητῆς	ζητοίης			(-οὔντος)
3.	ζητεῖ	ἔζητει	ζητῆ	ζητοίη			ζητοῦσα
pl. 1.	ζητοῦμεν	ἔζητοῦμεν	ζητῶμεν	ζητοῖμεν	ζητεῖτε	τεῖν	(-οὔσης)
2.	ζητεῖτε	ἔζητεῖτε	ζητῆτε	ζητοῖτε			ζητοῦν
3.	ζητοῦσι(ν)	ἔζητουν	ζητῶσι(ν)	ζητοῖεν			(-οὔντος)

medio-passivum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	ζητοῦμαι	ἔζητούμην	ζητῶμαι	ζητοίμην	ζητοῦ	ζη-	ζητούμενος
2.	ζητῇ (-εῖ)	ἔζητοῦ	ζητῇ	ζητοῖο			(-ουμένου)
3.	ζητεῖται	ἔζητεῖτο	ζητῆται	ζητοῖτο			ζητουμένη
pl. 1.	ζητούμεθα	ἔζητούμεθα	ζητῶμεθα	ζητοίμεθα	ζητεῖσθε	σθαι	(-ουμένης)
2.	ζητεῖσθε	ἔζητεῖσθε	ζητῆσθε	ζητοῖσθε			ζητούμενον
3.	ζητοῦνται	ἔζητούντο	ζητῶνται	ζητοῖντο			(-ουμένου)

263.§ Az egyszótagú -ε- tövek csak az ει-be való összevonást tűrik. Tehát πλέω πλείς πλεῖ, de πλέομεν ἔπλεον.

activum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	δηλῶ	ἔδήλουν	δηλῶ	δηλοίην	δήλου	δη-	δηλῶν
2.	δηλοῖς	ἔδήλους	δηλοῖς	δηλοίης			(-οὔντος)
3.	δηλοῖ	ἔδήλου	δηλοῖ	δηλοίη			δηλοῦσα
pl. 1.	δηλοῦμεν	ἔδηλοῦμεν	δηλῶμεν	δηλοῖμεν	δηλοῦτε	λοῦν	(-οὔσης)
2.	δηλοῦτε	ἔδηλοῦτε	δηλῶτε	δηλοῖτε			δηλοῦν
3.	δηλοῦσι(ν)	ἔδήλουν	δηλῶσι(ν)	δηλοῖεν			(-οὔντος)

medio-passivum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	δηλοῦμαι	ἔδηλούμην	δηλῶμαι	δηλοίμην	δηλοῦ	δη-	δηλούμενος
2.	δηλοῖ	ἔδηλοῦ	δηλοῖ	δηλοῖο			(-ουμένου)
3.	δηλοῦται	ἔδηλοῦτο	δηλῶται	δηλοῖτο			δηλουμένη
pl. 1.	δηλούμεθα	ἔδηλούμεθα	δηλῶμεθα	δηλοίμεθα	δηλοῦσθε	σθαι	(-ουμένης)
2.	δηλοῦσθε	ἔδηλοῦσθε	δηλῶσθε	δηλοῖσθε			δηλούμενον
3.	δηλοῦνται	ἔδηλούντο	δηλῶνται	δηλοῖντο			(-ουμένου)

A -μι végű igék ragozása

264.§ Az athematikus igék végződése M–P-ban -αμαι, -εμαι vagy -νυμαι. Egyedülálló a δίδομαι, κάθημαι és κείμαι alakok végződése.

265.§ Az athematikus igék imperf.-tövének véghangzója csak a praes. és praet. indicat. A. sg.-ában valamint az imperat. S. 2. A.-ben hosszú; bizonyos alakokban a hosszú magánhangzó helyett diphthongus áll.

266.§ A többi alakban az ipf. fő véghangzója rövid, kivéve az említett κάθημαι és κεῖμαι igéket.

267.§ A part. imperf. A. ragozása során a pótlónyújtás szabályai érvényesülnek, s a m. sg. nom. szigmatikus és végéles.

268.§ Az -ω végű igék ragozásától eltérő aktív személyragok a praesensben sg.1. -μι, 2. -ς, 3. -σι(ν), pl. 3. -ᾱσι(ν), a praet.-ban pl. 3. -σαν.

269.§ Az aktív inf. képzője másodhangsúlyos -ναι.

270.§ A hangsúlyozási főszabályoktól (217.§) való eltérések a személyragos igealakokban:

a) Az athematikus képzésű optativusban a hangsúly a módjelen van (διδόειν, λυθείεν, viszont thematikus δεικνύοιεν). Hasonló ezek összevont coniunctivusa (διδῶσι, λυθῶσι, viszont összevonatlan δεικνύωσι);

b) az igekötős igék hangsúlya általában olyan, mint az alapigéké (καθ(-)ῆσθαι, κατα-κεῖσθαι, παρ-ών, ἀπ-ών), csak az indicativusban és az imperativusban vonható előre (πάρειμι, ἀπόφημι, ὑπόκειμαι, κάθημαι, πάρισθι, ἄπιθι, κάθησο).

271.§ Igen hasonló négy gyakori imperfecta-reduplicatiós ige (az ún. nagy igék) ragozása:

activum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	δίδωμι	ἔδιδουν	διδῶ	διδοίην			διδούς
2.	δίδως	ἔδιδους	διδῶς	διδοίης	δίδου		(διδόντος)
3.	δίδωσι(ν)	ἔδιδου	διδῶ	διδοίη	διδότω	διδόναι	διδούσα
pl. 1.	δίδομεν	ἔδιδομεν	διδῶμεν	διδοίμεν			(διδούσης)
2.	δίδοτε	ἔδιδοτε	διδῶτε	διδοίτε	δίδοτε		διδόν
3.	διδόασι(ν)	ἔδιδοσαν	διδῶσι(ν)	διδοίεν	διδόντων		(διδόντος)

medio-passivum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	δίδομαι	ἔδιδόμην	διδῶμαι	διδοίμην			διδόμενος
2.	δίδοσαι	ἔδιδοσο	διδῶ	διδοίῃο	δίδοσο		(διδομένου)
3.	δίδοται	ἔδιδοτο	διδῶται	διδοίτο	διδόσθω	δίδο-	διδομένη
pl. 1.	διδόμεθα	ἔδιδόμεθα	διδῶμεθα	διδοίμεθα		σθαι	(διδομένης)
2.	δίδοσθε	ἔδιδοσθε	διδῶσθε	διδοίσθε	δίδοσθε		διδόμενον
3.	δίδονται	ἔδιδοντο	διδῶνται	διδοίντο	διδόσθωσαν		(διδομένου)

activum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	τίθῃμι	ἔτιθην	τιθῶ	τιθείην	τίθει τιθέτω	τιθέναι	τιθείς
2.	τίθης	ἔτιθεις	τιθῆς	τιθείης			(τιθέντος)
3.	τίθῃσι(ν)	ἔτιθει	τιθῇ	τιθείη			τιθείσα
pl. 1.	τίθεμεν	ἔτιθεμεν	τιθῶμεν	τιθείμεν	τίθετε τιθέντων		(τιθείσης)
2.	τίθετε	ἔτιθετε	τιθῆτε	τιθείτε			τιθέν
3.	τιθέασι(ν)	ἔτιθεσαν	τιθῶσι(ν)	τιθείεν			(τιθέντος)

medio-passivum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	τίθεμαι	ἔτιθέμην	τιθῶμαι	τιθείμην	τίθεσο τιθέσθω	τίθεσθαι	τιθέμενος
2.	τίθου	ἔτιθεσο	τιθῇ	τιθείο			(τιθεμένου)
3.	τίθεται	ἔτίθετο	τιθῆται	τιθείτο			τιθεμένη
pl. 1.	τιθέμεθα	ἔτιθέμεθα	τιθώμεθα	τιθείμεθα	τίθεσθε τιθέσθων		(τιθεμένης)
2.	τίθεσθε	ἔτίθεσθε	τιθῆσθε	τιθείσθε			τιθέμενον
3.	τίθενται	ἔτίθεντο	τιθῶνται	τιθείντο			(τιθεμένου)

activum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	ἵημι	ἵειν	ἰῶ	ἰείην	ἵει ἰέτω	ἰέναι	ἰείς
2.	ἵης	ἵεις	ἰῆς	ἰείης			(ἰέντος)
3.	ἵησι(ν)	ἵει	ἰῇ	ἰείη			ἰείσα
pl. 1.	ἵεμεν	ἵεμεν	ἰῶμεν	ἰείμεν	ἵετε ἰέντων		(ἰείσης)
2.	ἵετε	ἵετε	ἰῆτε	ἰείτε			ἰέν
3.	ἰᾶσι(ν)	ἵεσαν	ἰῶσι	ἰείεν			(ἰέντος)

medio-passivum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	ἵεμαι	ἰέμην	ἰῶμαι	ἰείμην	ἵεσο ἰέσθω	ἵεσθαι	ἰέμενος
2.	ἵου	ἵεσο	ἰῇ	ἰείο			(ἰεμένου)
3.	ἵεται	ἵετο	ἰῆται	ἰείτο			ἰεμένη
pl. 1.	ἰέμεθα	ἰέμεθα	ἰώμεθα	ἰείμεθα	ἵεσθε ἰέσθων		(ἰεμένης)
2.	ἵεσθε	ἵεσθε	ἰῆσθε	ἰείσθε			ἰέμενον
3.	ἵενται	ἵεντο	ἰῶνται	ἰείντο			(ἰεμένου)

activum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	ἴστημι	ἴστην	ἴσῳ	ἰσταίην			ἰστάς
2.	ἴστης	ἴστης	ἰσθής	ἰσταίης	ἴσθη		(ἰστάντος)
3.	ἴστησι(ν)	ἴσθη	ἰσθή	ἰσταίῃ	ἰστάτω	ἰσταναι	ἰσῆσα
pl. 1.	ἴσταμεν	ἴσταμεν	ἰσῶμεν	ἰσταῖμεν			(ἰστάσης)
2.	ἴστατε	ἴστατε	ἰσῆτε	ἰσταῖτε	ἴστατε		ἰσάν
3.	ἰσῆσι(ν)	ἴστασαν	ἰσῶσι	ἰσταῖεν	ἰσάντων		(ἰστάντος)

medio-passivum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	ἴσταμαι	ἰστάμην	ἰσῶμαι	ἰσταίμην			ἰστάμενος
2.	ἴστασαι	ἴστασο	ἰσῆ	ἰσταῖο	ἴστασο		(ἰσταμένου)
3.	ἴσταται	ἴστατο	ἰσῆται	ἰσταῖτο	ἰστάσθω	ἴστα-	ἰσταμένη
pl. 1.	ἰστάμεθα	ἰστάμεθα	ἰσῶμεθα	ἰσταίμεθα		σθαι	(ἰσταμένης)
2.	ἴστασθε	ἴστασθε	ἰσῆσθε	ἰσταῖσθε	ἴστασθε		ἰστάμενον
3.	ἴστανται	ἴσταντο	ἰσῶνται	ἰσταῖντο	ἰστάσθων		(ἰσταμένου)

272.§ Hasonló a ragozása három másik, fontos igének, melyeknek csak A.-uk van:

‘mond’ activum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	φημί	ἔφην	φῶ	φαίην			φάς
2.	φής	ἔφησθα	φῆς	φαίης	φάθι		(φάντος)
3.	φησί(ν)	ἔφη	φῆ	φαίῃ	φάτω	φάναι	φῆσα
pl. 1.	φαμέν	ἔφαμεν	φῶμεν	φαῖμεν			(–)
2.	φατέ	ἔφατε	φῆτε	φαῖτε	φάτε		φάν
3.	φῶσί(ν)	ἔφασαν	φῶσι	φαῖεν	φάντων		(φάντος)

‘van’ activum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	εἰμί	ἦν	ῶ	εἶην			ῶν
2.	εἶ	ἦσθα	ῆς	εἶης	ἴσθι		(ῶντος)
3.	ἐστί(ν)	ἦν	ῆ	εἶῃ	ἔστω	εἶναι	οὔσα
pl. 1.	ἐσμέν	ἦμεν	ῶμεν	εἶμεν			(οὔσης)
2.	ἐστέ	ἦ(σ)τε	ῆτε	εἶητε	ἔστε		ὄν
3.	εἰσί(ν)	ἦσαν	ῶσι	εἶεν	ἔστων		(ῶντος)

‘(majd) megy’ activum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	εἶμι	ἦα	ἴω	ἴοιμι			ἴών
2.	εἶ	ἦεις	ἴης	ἴοις	ἴθι		(ἰόντος)
3.	εἶσι(ν)	ἦει	ἴη	ἴοι	ἴτω	ἰέναι	ἰοῦσα
pl. 1.	ἴμεν	ἦμεν	ἴωμεν	ἴοιμεν			(ἰούσης)
2.	ἴτε	ἦτε	ἴητε	ἴοιτε	ἴτε		ἰόν
3.	ἴασι(ν)	ἦσαν	ἴωσι	ἴοιεν	ἰόντων		(ἰόντος)

273.§ Két állapotot jelölő igének deponens (M–P.) a ragozása, és nagyon ritka a coni.-a és az opt.-a:

deponens					
	praes.	praet.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	κάθηναι	ἐκάθην			καθήμενος
2.	κάθησαι	ἐκάθησο	κάθησο		(καθημένου)
3.	κάθηται	ἐκάθητο καθῆστο	καθήσθω	καθῆσθαι	καθημένη
pl. 1.	καθήμεθα	ἐκαθήμεθα			(καθημένης)
2.	κάθησθε	ἐκάθησθε	κάθησθε		καθήμενον
3.	κάθηνται	ἐκάθηντο	καθήσθων		(καθημένου)

deponens					
	praes.	praet.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	κείμαι	ἐκείμην			κείμενος
2.	κείσαι	ἔκεισο	κείσο		(κειμένου)
3.	κείται	ἔκειτο	κείσθω	καθῆσθαι	κειμένη
pl. 1.	κείμεθα	ἐκείμεθα			(κειμένης)
2.	κείσθε	ἔκεισθε	κείσθε		κείμενον
3.	κείνται	ἔκειντο	κείσθωσαν		(κειμένου)

274.§ A -νυμι végű igék (és ἀπ-όλλυμι) coni.-a és opt.-a mindig, egyéb alakjai a klasszikus kor után növekvő gyakorisággal tematikusan képeztetnek, azaz mintha -νύω végűek lennének.

activum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	δείκνυμι	ἐδείκνυν	δείκνύω	δείκνυοιμι			δείκνύς
2.	δείκνυς	ἐδείκνυς	δείκνύης	δείκνυοις	δείκνυ		(-νύντος)
3.	δείκνυσι(ν)	ἐδείκνυ	δείκνύη	δείκνυοι	δείκνύτω	δεικ- νύναι	δείκνυσα
pl. 1.	δείκνυμεν	ἐδείκνυμεν	δείκνύωμεν	δείκνυοιμεν			(-νύσης)
2.	δείκνυτε	ἐδείκνυτε	δείκνύητε	δείκνυοιτε	δείκνυτε		δείκνύν
3.	δείκνυνσι(ν)	ἐδείκνυσαν	δείκνύωσι	δείκνυοιεν	δείκνύντων		(-νύντος)

(A táblázatokban néhol vonás jelöli a hangsúlytalan δεικ gyököt.)

medio-passivum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	δείκνυμαι	ἔδεικνύμην	-νύωμαι	-νυοίμην			-νύμενος
2.	δείκνυσαι	ἔδεικνυσσο	-νύῃ	-νύοιο	δείκνυσσο	δείκ-	(-νυμένου)
3.	δείκνυται	ἔδεικνυτο	-νύηται	-νύοιτο	δείκνύσθω	νυ-	-νυμένη
pl. 1.	δείκνύμεθα	ἔδεικνύμεθα	-νυώμεθα	-νυοίμεθα		σθαι	(-νυμένης)
2.	δείκνυσθε	ἔδεικνυσθε	-νύησθε	-νύοισθε	δείκνυσθε		-νύμενον
3.	δείκνυνται	ἔδεικνυντο	-νύωνται	-νύοιντο	δείκνύσθωσαν		(-νυμένου)

275.§ Csupán néhány összeolvaszt alakja van a χρή (ἔστί) kapcsolatnak, sg. 3. praet. ἐχρήν vagy χρῆν, coni. χρή, opt. χρείη, inf. χρῆναι.

3.16 A futurum A. és M.

276.§ A futurum tövét a második szótári alakból kapjuk, levágva az általában -ω vagy -ομαι végződést, mely előtt -σ-, -ξ- vagy -φ- áll.

277.§ A pusztá igetőből tehát a futurum-tövet általában egy -σ-val kapjuk.

278.§ A futurumnak nincsen praeterituma, coniunctivusa és imperativusa.

279.§ A verba vocalia (contracta) esetében általában -ᾱσ- ([2b] csoport), -ησ-, -ωσ- a futurum-tő végződése, pl. πειράσω, τιμήσω, δηλώσω.

futurum								
activum					medium			
	indicat.	opt.	inf.	pt.	indicat.	opt.	inf.	pt.
sg. 1.	λύσω	λύσοιμι		λύσων	λύσομαι	λυσοίμην		λυσό-
2.	λύσεις	λύσοις			λύση (-ει)	λύσοιο	λύ-	μενος
3.	λύσει	λύσοι	λύ-	λύ-	λύσεται	λύσοιτο	σε-	λυσό-
pl. 1.	λύσομεν	λύσοιμεν	σειν	σουσα	λυσόμεθα	λυσοίμεθα	σθαι	μένη
2.	λύσετε	λύσοιτε		λῦσον	λύσεσθε	λύσοισθε		λυσό-
3.	λύσουσι(ν)	λύσοιεν			λύσονται	λύσοιντο		μενον

Futurum contractum

280.§ A folyékony hangra végződő tövek és néhány más ige futura hajtott (fut. Atticum vagy contractum), -ῶ ill. M. -οῦμαι végződésű. Nagy többségük -έω ill. -έομαι összevonásaként keletkezett (s így ragozásuk azonos a ζητέω ipf.-áéval).

-ῶ < -έω futurum				
activum				
	indicat.	opt.	inf.	pt.
sg. 1.	στελῶ	στελοίην	στελεῖν	στελῶν
2.	στελείς	στελοίης		(στελοῦντος)
3.	στελεῖ	στελοίη		στελοῦσα
pl. 1.	στελοῦμεν	στελοῖμεν		(στελούσης)
2.	στελείτε	στελοῖτε		στελοῦν
3.	στελοῦσι(ν)	στελοῖεν		(στελοῦντος)

-ῶ < -έω futurum				
medium				
	indicat.	opt.	inf.	pt.
sg. 1.	στελοῦμαι	στελοίμην	στελεῖσθαι	στελούμενος
2.	στελεῖ (-εῖ)	στελοῖο		στελουμένη
3.	στελεῖται	στελοῖτο		
pl. 1.	στελούμεθα	στελοίμεθα		στελούμενον
2.	στελεῖσθε	στελοῖσθε		
3.	στελοῦνται	στελοῖντο		

281.§ Egy kisebb csoport -άω összevonásaként keletkezett (s így ragozása azonos a τιμάω ipf.-áéval); ezeket külön meg kell jegyezni. A jelenség oly ritka, hogy teljes paradigmát nem is lehet összeállítani. Néhány példa: βιβάζω – fut. βιβῶ, βιβᾶς, βιβᾷ, κεράννυμι – κερῶ, κερᾶς inf. κερᾶν, κρεμάννυμι – κρεμῶμεν, σκεδάννυμι – σκεδῶ, σκεδᾷ.

Más futurumok

282.§ Eredetileg is aszigmatikus az ἔδομαι (ἔσθιω-hoz) és πίομαι (πίνω-hoz) futurum.

283.§ Szintén jövő időt fejez ki az εἶμι praes. ipf.-a. Jövőre és jelenre egyaránt vonatkozhatnak opt.-a és igenevei.

284.§ Sok cselekvő igének mediálisan deponens a futuruma, pl. ἀπαντάω – ἀπαντήσομαι, σιωπάω – σιωπήσομαι.

3.17 Az aoristos A. és M.

A gyenge, alpha-thematikus aoristos

285.§ A pusztá igetöből a gyenge aor. tövét általában egy -σ-val kapjuk, melyet többnyire egy α is követ.

286.§ A ragozási tövet a harmadik szótári alakból az -α (ill. mediális alak esetében az -άμην) végződés levágásával kapjuk.

287.§ Az aoristosnak van coniunctivusa, de abban nincs α, hanem ugyanazokat a végzódéseket kapja, mint az ipf. coni.

288.§ A mediális egyes 2. személyben -σασο > -σω.

289.§ Sajátos az aktív és mediális imperat. sg. 2. ragja, s az aktív inf.

290.§ A három -σαι (ao.) és a két -σον végű (ao. és fut.) alak gyakran megkülönböztethető a hangsúly alapján (ld. 244.o.).

Erős, kötőhangzós aoristos

291.§ Az erős, kötőhangzós ao. ragozási tövét a harmadik szótári alakból az -ov (ill. mediális alak esetében az -όμην) végződés levágásával kapjuk.

292.§ Az erős, kötőhangzós aoristosok ragozása általában megegyezik a thematikus igék ipf.-ának ragozásával.

293.§ A hangsúlyozási főszabálytól (217.§) eltérően a kötőhangzó hangsúlyos néhány alakban: imperat. M. sg. 2. (λιποῦ), inf. A. (λιπεῖν) és M. (λιπέσθαι), pt. A. (λιπών) és néhány aktív imperativus sg. 2. (pl. εἰπέ, ἰδέ, λαβέ; σχέζε[!]).

Erős, kötőhangzó nélküli aoristos

294.§ Az erős, kötőhangzó nélküli ao. ragozási tövét a harmadik szótári alakból az -v (ill. mediális alak esetében a -μην) végződés levágásával kapjuk.

295.§ Ez a töv az aktív alakok esetében mindig hosszú magánhangzóra végződik, mely magánhangzók (coni. és opt.) és -vτ- előtt rövidre változik; a coni. mindig összevont.

296.§ Az erős, kötőhangzó nélküli aoristosok aktívumban úgy ragoztatnak, mint az erős ao. P. (néhány gyakori alakot l. az Olv. 31. és 35. lapján). A rövid magánhangzós gyökváltozat α-ra végződik ἴστημι – ἔστην, βαίνω – ἔβην és φθάνω – ἔφθην esetében, ezért az opt. végződése -αίην stb., az imperat. pl. 3.-é -άντων, a pt.-é pedig -άς (-άντος), -ᾶσα, -άν. A γιγνώσκω – ἔγνων és a hasonlóknak e végzések rendre -οίην, -όντων, -ούς (-όντος), -οῦσα, -όν, a coni.-ban pedig végig ω/ω az összevonás eredménye. Az ū tövűeknek nincsen coni.-a és opt.-a.

297.§ A δίδωμι, ἵημι és τίθημι további eltérést mutat: a rövid magánhangzós gyökváltozat (δο, ἐ, θε) található az ind. kappátlan alakjaiban és az imperat.-ban is, és rendhagyók az imperat. sg. 2. (δός, ἔς, θές) és az inf. (δοῦναι, εἶναι, θεῖναι), ld. Olv. 33., 35. és 239.§ is.

298.§ Az attikai nyelvben az athematikus ao. M. alakjai csak öt igéből fordulnak elő: ἐδόμεν, εἶμεν, ἐθέμεν, ἐπριάμεν és (ὀνίνημι-ből) ὠνάμεν. A gyök rövid magánhangzós, azaz nullfokú. Az első három ige ragozása olyan, mint az ipf.-ban, de eltér az ind. sg. 2. (ἔδου, εἶσο, ἔθου), az imperat. sg. 2. (δοῦ, οὔ, θοῦ), és ἐ végig εἰ-be augmentál.

Kappás aoristos

299.§ A δίδωμι, τίθημι, ἵημι igék ao. ind. A.-je sg.-ban kappával képezi alakjait (Olv. 33. és 35. l.). Ritkábban az ind. A. pl.-ban is előfordulnak kappás alakok (-καμεν, -κατε, -καν, pl. ἀφῆκαν).

3.18 *A perfectum activi*

300.§ Tövét a negyedik szótári alak -α-ja levágásával kapjuk.

A perfecta reduplicatio

301.§ A perfecta actio minden alakja reduplicatiót kap az igető elején.

302.§ Ha a töv egy mássalhangzóval kezdődik (mely nem ρ), vagy pedig kettővel, me-

lyek közül az első zárhang, a második pedig folyékony (*muta cum liquida*), akkor a reduplicatio szótagos, azaz a tőkezdő mássalhangzóból és egy ε-ból álló szótag kerül a tő elé; ha ez a mássalhangzó hehezetes, akkor elveszíti hehezétét.

303.§ Minden más esetben a reduplicatio megegyezik az augmentummal. (Két mássalhangzónak számít a ζ, ξ, ψ is.) Az ilyen szavak esetében a praeteritum perfectumban már nincs tőváltozás a praesens perfectumhoz képest.

Például:

τό	πα-	χο-	φυ-	θη-	κλε-	δρα-	ρι-	ζη-	στη-	σιγη-
perf.	πεπα-	κεχο-	πεφυ-	τεθη-	κεκλε-	δεδρα-	ερρι-	εζη-	εστη-	σεσιγη-

304.§ Rendhagyó pl. az εἴληφα, εἴρηκα alakok reduplicatiója. Ezek praeteritum pf.-a nem kap látható augmentumot.

305.§ A pusztá igetőből a gyenge pf. tövét általában egy -x-val kapjuk, melyet praesensben többnyire egy α is követ. Az erős (vagy 2.) pf. nem tartalmazza a x bővítményt; a labiális vagy veláris zárhangra végződő gyökökből csak ilyen erős pf. képezhető (vö. Olv. 85. és 87.).

306.§ A perfectumnak nincsen aktív imperativusa.

307.§ A coni. és az opt. mind szintetikus (egy szóval), mind pedig összetetten (körülrítan) képezhető.

308.§ Gyakori rendhagyó, erős képzésű és athematikus alakok τεθνάναι τεθνεώς (τεθνε-ῶτος).

309.§ Az egyetlen reduplicatio nélküli perfectum: οἶδα, οἶσθα, οἶδε(ν), ἴσμεν, ἴστε, ἴσασι(ν), praet. ᾔδειν, coni. εἰδῶ, opt. εἰδείη, inf. εἰδέναι, pt. εἰδώς, fut. εἴσομαι, fut. opt. sg. 3. εἴσοιτο.

310.§ A praeteritum pf. és a futurum perfectum (pl. τεθνήξω) meglehetősen ritka.

3.19 Perfectum medio-passivi

311.§ Tövét az ötödik szótári alak -μαι-ja levágásával kapjuk.

312.§ A pusztá igetőből a pf. MP. tövét általában változtatás nélkül kapjuk.

313.§ Ha az igető mássalhangzóra végződik, akkor az 54.§ beli szabályokat kell alkalmazni.

314.§ A coni. és az opt. csak összetetten (körülrítan) képezhető.

315.§ A mássalhangzós tövű igék esetében az ind. pl. 3. személyű alakjai is csak körülírta képezhetők (pt. pf. MP. + εἰσί(ν) / ᾔσαν).

316.§ A praeteritum pf. MP. is meglehetősen ritka.

317.§ Az inf. és a part. másodhangsúlyos.

3.20 Aoristos passivi

318.§ Az ao. P. tövét a hatodik szótári alak -ν ragját levágva kapjuk.

319.§ A pusztá igetőből a gyenge ao. P. tövét -θη- képzővel kapjuk, az erős (vagy 2.) ao. P. esetében csak -η- a képző; ragozásuk különben majdnem azonos.

320.§ Az erős ao. P. imperat. S. 2. személyragja -θι.

321.§ Az erős P. aor. jelentése nagyon gyakran tárgyatlan (intr.); eredetileg valamilyen állapotba kerülést jelentett, pl. πήγνυμι ‘megerősít’ – ἐπάγη ‘megszilárdult’, χάρω – ἐχάρην ‘megörült’ (utóbb erős athematikus ao.-nak értelmeztetett, melytől alakilag nem különböztethető meg).

3.21 Futurum passivi

322.§ Tőképzése megegyezik az ao. P.-vel, ezért általában nem szerepel mint külön szótári alak; tövét az aor. P. -ν ragját levágva kapjuk.

323.§ A fut. P. mediális ragokat kap.

3.22 Az igeragozás összefoglaló táblázatai

Activum						
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf. és pt.
imperfectum						
sg. 1.	λύω	ἔλυον	λύω	λύοιμι		
2.	λύεις	ἔλυες	λύης	λύοις	λύε	λύειν
3.	λύει	ἔλυε(ν)	λύη	λύοι	λύέτω	
pl. 1.	λύομεν	ἐλύομεν	λύωμεν	λύοιμεν		λύων
2.	λύετε	ἐλύετε	λύητε	λύοιτε	λύετε	λύουσα
3.	λύουσι	ἔλυον	λύωσι	λύοιεν	λυόντων	λύον
futurum						
sg. 1.	λύσω			λύσοιμι		
2.	λύσεις			λύσοις		λύσειν
3.	λύσει			λύσοι		
pl. 1.	λύσομεν			λύσοιμεν		λύσων
2.	λύσετε			λύσοιτε		λύσουσα
3.	λύσουσι			λύσοιεν		λύσον
aoristos						
sg. 1.		ἔλυσα	λύσω	λύσαιμι		
2.		ἔλυσας	λύσης	λύσαις, λύσειας	λύσον	λύσαι
3.		ἔλυσε(ν)	λύση	λύσαι, λύσειε	λυσάτω	
pl. 1.		ἐλύσαμεν	λύσωμεν	λύσαιμεν		λύσας
2.		ἐλύσατε	λύσητε	λύσαιτε	λύσατε	λύσασα
3.		ἔλυσαν	λύσωσι(ν)	λύσαιεν, λύσειαν	λυσάντων	λύσαν
perfectum						
sg. 1.	λέλυκα	ἐλέλυκειν	λελύκω	λελύκοιμι		
2.	λέλυκας	ἐλέλυκεις	λελύκης	λελύκοις		λελυκέναι
3.	λέλυκε	ἐλέλυκει	λελύκη	λελύκοι		
pl. 1.	λελύκαμεν	ἐλελύκειμεν	λελύκωμεν	λελύκοιμεν		λελυκώς
2.	λελύκατε	ἐλελύκειτε	λελύκητε	λελύκοιτε		λελυκυῖα
3.	λελύκασι	ἐλελύκεσαν	λελύκωσι	λελύκοιεν		λελυκός

	ao. opt. A. sg. 3.	ao. inf. A.	ao. imperat. M. sg. 2.	ao. imperat. A. sg. 2.	pt. fut. A. n.
παιδεύω	παιδεύσαι	παιδεῦσαι	παιδευσαι	παιδευσον	παιδεῦσον
ἀπολύω	ἀπολύσαι	ἀπολύσαι	ἀπόλῡσαι	ἀπόλυσον	ἀπολύσον
λύω	λύσαι	λύσαι		λύσον	
συγγράφω	συγγράφαι		σύγγραφαί	σύγγραφον	συγγράφον
γράφω	γράφαι			γράφον	

	pr. ind.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf. és pt.
	imperfectum Medii & Passivi					
sg. 1.	λύομαι	ἐλύομην	λύομαι	λυοίμην		
2.	λύῃ (-ει)	ἐλύου	λύῃ	λύοιο	λύου	λύεσθαι
3.	λύεται	ἐλύετο	λύηται	λύοιτο	λύεσθω	
pl. 1.	λύόμεθα	ἐλυόμεθα	λυώμεθα	λυοίμεθα		λυόμενος
2.	λύεσθε	ἐλύεσθε	λύησθε	λύοισθε	λύεσθε	λυομένη
3.	λύονται	ἐλύοντο	λύωνται	λύοιντο	λύεσθων	λυόμενον
	futurum Medii					
sg. 1.	λύσομαι			λυσοίμην		
2.	λύσῃ (-ει)			λύσοιο		λύσεσθαι
3.	λύσεται			λύσοιτο		
pl. 1.	λυσόμεθα			λυσοίμεθα		λυσόμενος
2.	λύσεσθε			λύσοισθε		λυσομένη
3.	λύσονται			λύσوينτο		λυσόμενον
	aoristos Medii					
sg. 1.		ἐλυσάμην	λύσωμαι	λυσαίμην		
2.		ἐλύσω	λύσῃ	λύσαιο	λύσαι	λύσασθαι
3.		ἐλύσατο	λύσηται	λύσαιτο	λύσάσθω	
pl. 1.		ἐλυσάμεθα	λυσώμεθα	λυσαίμεθα		λυσάμενος
2.		ἐλύσασθε	λύσησθε	λύσαισθε	λύσασθε	λυσαμένη
3.		ἐλύσαντο	λύσωνται	λύσαιντο	λύσάσθων	λυσάμενον
	perfectum Medii & Passivi					
sg. 1.	λέλυμαι	ἐλελύμην	λελυμένος ὦ	λελυμένος εἶην		
2.	λέλυσαι	ἐλέλυσο	λελυμένος ἦς	λελυμένος εἶης	λέλυσο	λελύσθαι
3.	λέλυται	ἐλέλυτο	λελυμένος ἦ	λελυμένος εἶη	λέλύσθω	
pl. 1.	λελύμεθα	ἐλελύμεθα	λελυμένοι ὤμεν	λελυμένοι εἶμεν		λελυμένος
2.	λέλυσθε	ἐλέλυσθε	λελυμένοι ἦτε	λελυμένοι εἶητε	λέλυσθε	λελυμένη
3.	λέλυνται	ἐλέλυντο	λελυμένοι ὦσι	λελυμένοι εἶεν	λέλύσθων	λελυμένον

	fut. ind.	ao. ind.	coni.	opt.	imper.	inf. és pt.
	futurum Passivi					
sg. 1.	λυθήσομαι			λυθησοίμην		
2.	λυθήσῃ (-ει)			λυθήσοιο		λυθήσεσθαι
3.	λυθήσεται			λυθήσοιτο		
pl. 1.	λυθησόμεθα			λυθησοίμεθα		λυθησόμενος
2.	λυθήσεσθε			λυθήσοισθε		λυθησομένη
3.	λυθήσονται			λυθήσوينτο		λυθησόμενον
	aoristos Passivi					
sg. 1.		ἐλύθην	λυθῶ	λυθείην		
2.		ἐλύθης	λυθῆς	λυθείης	λύθητι	λυθῆναι
3.		ἐλύθη	λυθῇ	λυθείη	λυθήτω	
pl. 1.		ἐλύθημεν	λυθῶμεν	λυθεῖμεν, λυθείημεν		λυθεῖς
2.		ἐλύθητε	λυθῆτε	λυθεῖτε, λυθείητε	λύθητε	λυθεῖσα
3.		ἐλύθησαν	λυθῶσι	λυθεῖεν, λυθείησαν	λυθέντων	λυθέν

4 Mondattan

Az alábbiakban a magyar és más nyelvek nyelvtanából többé-kevésbé ismert hagyományos fogalmakat további magyarázat nélkül alkalmazzuk. Ezek mindenekelőtt a következők: mondat, szintaktikai (mondattani) viszony és szerkezet (alárendelő, mellérendelő és predikatív szerkezet), szófaj, mondatrész (alany, állítmány, tárgy, jelző, határozó és számos fajtája), mondatfajták modalitás szerint (kijelentő, kérdő, felszólító, óhajtó, felkiáltó).*

A rendszerezés alapja gyakran nem tartalmi, hanem formai; ez különösen szembeötlő az esetben tárgyalásában, ahol az eset, és az alárendelt mellékmondatok tárgyalásában, ahol a kötőszó és a mellékmondati módhasználat a csoportosítás alapja.

4.1 A névelő, a jelző és az állapothatározó

324.§ A névelővel az azt követő (melléknévi, igenévi, határozói) kifejezés főnevesíthető, s a hímnemű névelő embereket, a semleges pedig dolgokat jelöl: τὸ ἀληθές ‘az igazság’, τὰ συμφέροντα ‘a hasznos dolgok’.

φοβεῖται καὶ αὐτοὺς τοὺς φυλάττοντας	fél maguktól a testőröktől is
--------------------------------------	-------------------------------

τὸ ἐμὲ τετιμῆσθαι	az, hogy megbecsülésben van részem
-------------------	------------------------------------

τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου	a tanácsháza előtti terület
-------------------------------	-----------------------------

325.§ A névelő a ὁ μέν... ὁ δέ ‘az egyik... a másik’, ὁ δέ ‘ő pedig’ stb. kapcsolatokban megőrzi eredeti mutató névmási jelentését.

A jelzői szórend

326.§ A jelző szokásos helyzete névelős főnév mellett vagy a névelő és a főnév között, vagy pedig a főnév és a megismételt névelő után van. Az utóbbi egyúttal az értelmezőre is érvényes.

327.§ Jelzői helyzetben határozói kifejezések is jelzői funkciót töltenek be.

ἡ διὰ τῆς πόλεως ὁδός	a városon keresztüli (át vezető) út
-----------------------	-------------------------------------

μετοίκησις τῇ ψυχῇ τοῦ τόπου τοῦ ἐνθένδε εἰς ἄλλον τόπον	a lélek átköltözése az itteni helyről egy másik helyre
--	--

* Bizonyos fogalmak és terminusok használatában Tóttössy Csaba felfogását igyekeztünk követni.

Az állítmányi szórend

328.§ Ha egy melléknév vagy melléknévi igenév az állítmányhoz tartozik, azaz határozói funkciót tölt be, akkor vagy a főnév névelője előtt áll, vagy pedig – szintén névelő nélkül – a főnév után. A hagyományos magyar nyelvtanban az állítmányhoz tartozó névszót állítmánykiegészítőnek, az állítmány névszói részének, vagy – ha az állítmány a hangsúlytalan (azaz nem létezését jelentő) és elhagyható létige – névszói állítmánynak nevezik. A hagyományos latin terminus *attributum praedicativum*. Mi mindkét esetben inkább állapothatározóról beszélünk.

Χαλεπὰ τὰ καλὰ.	A szép dolgok nehezek.
-----------------	------------------------

Οἱ ὅμοιοι τοῖς ὁμοίοις εὖνοι εἰσιν.	A hasonlók a hasonlók iránt jóindulatúak.
-------------------------------------	---

329.§ Állapothatározó főnév is lehet. A hagyományos latin terminus *appositio praedicativa*.

Ἡ φιλοσοφία ἐπιστήμη τῆς ἀληθείας ἐστίν.	A filozófia az igazság ismerete.
--	----------------------------------

330.§ Noha nem az állítmányhoz tartozik, „állítmányi” a szórendje a genitivus partitivusnak (364.§), a személyes névmások genitivusának, és néhány szónak, melyeknek jelentése a szórendtől is függ (ld. alant és a szótárban s. v. πᾶς, ἅπας, σύμπας, ὅλος, αὐτός).

Fordított jelzős szerkezet

331.§ Az „állítmányi szórendben” álló és főleg bizonyos jelentéstani csoportokhoz tartozó melléknév bizonyos esetekben se jelzői, se állapothatározói szerepet nem tölt be.

πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης	a phalanx közepe előtt
------------------------	------------------------

Az ilyen szerkezetet fordított jelzős szerkezetnek nevezzük. A fordított jelzős szerkezet magyarra birtokos jelzős szerkezettel fordítható, melyben a görög jelzőnek megfelelő magyar főnév a birtok, a görög főnév magyar megfelelője pedig a birtokos jelző.

332.§ Fordított jelzős szerkezetben gyakran szerepel az ἄκρος, μέσος, ἔσχατος melléknév.

333.§ Némileg hasonló μόνος használata, melynek jelentése jelzői szórendben ‘egyetlen, egyedüli’, állítmányiban ‘egyedül, csak’.

ἵχνη μόνᾳ ζητῶ	csak a nyomokat keresem
----------------	-------------------------

4.2 Egyeztetés

- 334.§ Az igei állítmány az alannal számban és személyben egyezik.
 335.§ A létige jelen idejű harmadik személyű alakja gyakran elmarad.
 336.§ A többesszámú semleges alany mellett az állítmány egyes számban áll.
 337.§ A jelző, az értelmező és az állapothatározó („jelzőfélék”) lehetőleg nemben, számban és esetben egyezik azzal a szóval, melyre vonatkozik.
 338.§ Mellérendelt egyesszámú alanyok mellett az ige többesszámban is állhat.
 339.§ Mellérendelt főnevek közös jelzőféléje többesszámban áll, éspedig az „erősebb” főnév nemében. A nemek csökkenő erősrendje hímnem, nőnem, semleges.
 340.§ Élettelen dolgokat jelölő szavak közös jelzőféléje semlegesben is állhat.
 341.§ Kettősszámban csak összetartozó, párt alkotó dolgok állhatnak, pl. páros testrészek, testvérek, anya és leánya (Déméter és Persephoné).
 342.§ A nyelvtani szabályoktól eltérően a jelzőféle és az állítmány hímnemben ill. többesszámban is állhat gyűjtőfogalmak, személyt jelölő többes semleges szavak valamint egyesszámú, de általánosító értelmű névmások mellett. A latin szakkifejezés *constructio ad sensum* vagy *ad intellectum*.

Ἀθηναίων τὸ πλῆθος οἴονται Ἱπ-
παρχον τύραννον ὄντα ἀποθανεῖν.

Az athéniak többsége úgy gondolja, hogy Hipparchos tyrannosként halt meg.

4.3 Esettan

- 343.§ A névszók körében a legtöbb nehézséget a pusztá (előljáró nélküli) függő esetben álló kifejezések helyes értelmezése okozhatja. Az előljárós kifejezések értelméről a szótárak alapján (az előljárók ill. az előljárós kifejezéssel álló igék címszaiban) jól lehet tájékozódni. (Ld. az Olvasókönyv 59–81. páratlan oldalán alul lévő táblázatokat is.)

A nominativus

- 344.§ Nominativusban nemcsak az alanyra vonatkozó jelző és állapothatározó, hanem az eredményhatározó is állhat, különösen a valaminek nevezést, tartást, valamivé tevést, választást jelentő igék (λέγω, καλέω, ὀνομάζω, νομίζω, κρίνω, αἰρέομαι stb.) szenvedő alakja mellett. Ilyenkor kettős nominativusról beszélünk.

ἡ Σπάρτη δυνάτωτάτη τε καὶ ὀνο-
μαστοτάτη ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐφάνη

Spárta a leghatalmasabbnak és a legnevezetesebbnek bizonyult (egész) Hellásban.

αὐτοὶ νομοθέται κληθήσονται

Ők maguk törvényhozóknak fognak neveztetni.

- 345.§ Szintén kettős nom. áll a vmilyenné válást, vminek levést stb. jelentő aktív és mediális igék (εἰμί, πέφυκα, ἀκούω ‘mondatik, hírében áll’, δοκέω ‘tűnik’, εἰκα, ‘tűnik, olyan mint’) mellett.

τύραννος ἐγενόμην	(έν) tyrannosszá lettem
-------------------	-------------------------

346.§ Az olyan előrevetett értelmezőt, amely egy vagy több tagmondatra vonatkozik, vonatkozó mellékmondatlall fordíthatjuk magyarra.

τὸ πάντων θαυμαστότατον	– (ami) mindenek közül a legcsodálatosabb (dolog) –
-------------------------	---

Az accusativus

347.§ Különben tárgyatlan (intranszítív) ígék is vehetnek magukhoz olyan ún. belső tárgyat, mely az ígével azonos tőből van képezve (vö. ‘életet él’). Ezen szerkezet latin neve *figura etymologica*: μάχην μάχομαι ‘csatát vív’. Kissé tágabb értelemben az ígéével rokon jelentésű tőből képzett tárgyat is ide érthetjük.

348.§ A belső tárgynak általában jelzője van (éppen ez ad jelentésbeli többletet az ígéhez képest), s a jelzett szó el is maradhat. Ekkor a jelző semlegesben áll: ἤδῃ γελάω ‘édesen nevet’ (vö. latin *dulce ridens*), Ὀλύμπια νικάω ‘olympiai győzelmet arat’.

349.§ Accusativusban nemcsak valamely igealak tárgya (és annak jelzője) állhat, hanem az arra vonatkozó állapothatározó és eredményhatározó is, különösen a valaminek nevezést, tartást, valamivé tevést, választást jelentő ígék (λέγω, καλέω, ὀνομάζω, νομίζω, κρίνω, αἰρέομαι) mellett (vö. 344.§). Ilyenkor kettős accusativusról beszélünk.

αὐτὸν φαλακρὸν ἐποίησαν	megkopasztották
-------------------------	-----------------

350.§ Tágabb értelemben kettős acc.-nak nevezzük azon ígék vonzatát is, melyek mellett külső tárgyként ált. személy, tágabb értelmű belső tárgyként dolog áll. Passzív szerkesztés esetén a két tárgy közül a belső acc.-ban marad, ami mutatja, hogy a tárgy-esetben álló dolog a mondatban határozó.

351.§ A külső és belső tárggyal álló ígék magyarra fordításánál gyakran kétféle szerkezet áll rendelkezésünkre: διδάσκω ‘tanít vkit vmire, vkinek vmit’, αἰτέω ‘kér vkit vmire, vkitől vmit’, πράττω ‘behajt vkitől vmit’, κρύπτω ‘eltitkol vki elől vmit’, ἐνδύω ‘beöltöztet vkit vmibe’, ἀφαιρέω A.M. ἀποστερέω ‘megfoszt vkit vmitől, elvesz vkitől vmit’.

352.§ A külső tárgya mellett szűkebb értelemben vett (347.§) belső tárgya tárgyas ígéknek is lehet (τύπτω ‘sújt vkit ütessel’, γράφομαι ‘vádol vkit vmivel’, ἀναγκάζω ‘kényszerít vkit vmire’, ἀδικέω ‘károsít vkit vmivel’ stb.). Passzív szerkesztés esetén a két tárgy közül a belső itt is acc.-ban marad.

Τοῦτον ἀνέκραγον ὥς ὀλίγας παῖσειεν	Azt kezdték el kiabálni, hogy kevés ütést mért rá.
-------------------------------------	--

Τύπτομαι πληγὴν βαρυτάτην	Nagyon súlyos ütést kapok.
---------------------------	----------------------------

353.§ A magyartól eltérően tárgyesettel álló igék pl.: ὀνίνημι ὠφελέω ‘használ vkinek’, βλάπτω ‘árt vkinek’, κακῶς λέγω ‘szid’, κακῶς ποιέω ‘rosszat tesz vkivel’, φοβέομαι δέ-δοικα ‘fél vkitől’, φεύγω menekül vki elől, αἰσχύνομαι ‘szégyelli magát vki előtt’, λανθάνω ‘rejtve marad vki előtt’, ἔχω ‘van neki’, θαυμάζω ‘csodálkozik valamin’, νομίζω ‘hisz vmiben/vkiben’, τιμωρόμαι ‘bosszút áll vkin’.

μέθην δὲ καὶ ὕπνον φυλάττομαι	óvakodom a bódulattól és az alvástól
-------------------------------	--------------------------------------

354.§ Pusztá tárgyesetben áll a ‘mennyre?’ kérdésre felelő mértékhatározó (*accusativus spatii*): τριάκοντα στάδια ‘harminc stadionnyira’.

355.§ Pusztá tárgyesetben áll a ‘meddig?’ kérdésre felelő időhatározó (*accusativus temporis*): ὅλην τὴν νύκτα ‘egész éjjel’. Megjegyzendő: ἐβδομήκοντα ἔτη γεγонуῖα ‘hetven-éves (nő)’.

356.§ Igen gyakori és jellegzetes a tekintet- avagy korlátozóhatározói *accusativus respectivus* avagy egyszerűen *accusativus Graecus* avagy *acc. limitationis*.

κόρη Θελεξινόη τὸ ὄνομα	nevére nézve Th. / Th. nevű leány
συνέκαμψε τὸ σκέλος ἀνὴρ	lábszárát illetően összerándult a férfi (megrángott a lába)

357.§ Néhány semleges szó esetében (dat. helyett: 402.§) acc. (mensurae) használatos fokhatározóként: πολὺ ‘sokkal’, ὀλίγον ‘kevéssel’, τί ‘mennnyivel?’, τί ‘valamennnyivel’, οὐδὲν μηδὲν ‘semennnyivel’.

ἥττον τι ἀπέθανεν;	valamennnyivel is kevésbé halt meg?
--------------------	-------------------------------------

358.§ Sok intranszitiv jelentésű egyszerű ige tranzitívvá lesz, ha igekötőt kap, pl.: διαβίνω ‘átkel vmin’, περι-εἰμι ‘körbe-, végigjár vmit’.

πάντας παρήλασε	az összes előtt elvonult
-----------------	--------------------------

359.§ A melléknevek közép- és felsőfokában rendszeresen, alapfokában nem ritkán az egyes vagy többes semleges acc. adverbális értelemben szerepel; hasonló acc.-ok főnevekből is vannak: τὰ πρῶτα ‘eleinte’, τέλος τελευταῖον ‘végül’, τὸ νῦν ‘most’.

360.§ Az ún. *accusativus absolutus*-t a participiumoknál tárgyaljuk (563.§).

A genitivus

361.§ Mint mondják, a genitivus a főnévi jelző esete, használata azonban ennél kiterjedtebb: egyaránt függhet főnévtől, melléknévtől, igétől, határozószótól, és persze előljárószótól.

362.§ Főnév mellett jelölheti a gen. az illető dolog anyagát (*genitivus materiae*): τεῖχος λίθου 'kőfal', γέρρα δασειῶν βοῶν 'szőrös ökörbőrből készült pajzsok'.

363.§ Cselekvést jelentő főnév mellett a gen.-ban álló szó egyaránt lehet a cselekvés alanya vagy (tág értelemben vett) tárgya. Az előbbi eset a *gen. subiectivus*, az utóbbi a *gen. obiectivus*. A ὁ τῶν βαρβάρων φόβος kifejezés jelentése tehát vagy 'a barbárokban lévő félelem' (gen. subi.), vagy 'a barbároktól való félelem' (gen. obi.).

364.§ Valamely nagyobb egység vagy mennyiség gen.-ban (és állítmányi szórendben) áll az annak egy részét jelölő szó mellett (*gen. partitivus*): τις θεῶν 'valamelyik az istenek közül', τὸ ἕτερον τῶν ὑποδημάτων 'az egyik saru', εἰς ἡμῶν 'egy közülünk', μηδὲνα ἀνθρώπων 'egyetlen embert sem', δυοῖν γὰρ θάτερον 'két dolog közül az egyik', ποῦ γῆς; 'a föld mely részén?', ἐνθα τοῦ Παρνασσοῦ 'a Parnassosnak azon a részén, ahol'.

365.§ Genitivusban áll az az időtartam, melynek során a cselekvés történik: θέρους 'nyáron, a nyár folyamán', νυκτὸς καὶ ἡμέρας 'éjjel-nappal'.

366.§ Genitivus áll a közép fokú melléknevek és azon kifejezések mellett, melyek jelentése összehasonlítást implikál (*gen. comparationis*): ἐμοῦ δικαιότερος 'nálam igazságosabb', τῶν ἰδιωτῶν περιεῖναι 'fölülmúlni a közembereket'.

367.§ Hasonlóképp genitivus áll a vmi/vki fölött uralkodást jelentő kifejezések mellett (κρατέω, βασιλεύω, ἄρχω stb.).

368.§ Genitivusban áll a vádolást, rajtakapást, elítélést és fölmentést jelentő igék és melléknevek mellett a vád tárgya (*gen. criminis*): ἀπέφυγε κακῆγορίας 'fölmentették a rágalmazás vádjától', κατεφηφίζοντό μου καὶ κατηγοροῦν 'elítéltek és vádoltak engem'.

369.§ Genitivusban áll az emlékezés és feledés tárgya (*gen. memoriae*): ἐπιλαθομένη τῶν παρόντων 'elfeledkezőn a körülményekről'.

370.§ Genitivusban áll az érzékelést, értesülést jelentő igék mellett a személy, akitől megtudunk vmit.

371.§ Genitivusban áll a vásárlást, eladást, értékelést jelentő kifejezések mellett az ár vagy érték (*gen. pretii*): ἄξιος ἐπαίνου 'dicséretre méltó'.

372.§ Genitivus áll az érintést, megfogást, elérést, eltalálást, vmi után törekvést, vágyakozást, szeretést, törődést, rászorulást jelentő igék mellett.

373.§ 'Honnan?', 'mitől?' kérdésre felelő genitivus áll az elválasztást, eltávolítást, megfosztást jelentő kifejezések mellett (*gen. separationis*): ἐξελεῖν Λακεδαιμόνος 'eltávolozni Spártából', ἀπηλλάχθαι πραγμάτων 'megszabadulni az (ügyes-bajos) dolgoktól'.

374.§ Genitivus áll a vmiben bővelkedést (*gen. copiae*) és hiányt szenvedést (*gen. inopiae*) jelentő igék és melléknevek mellett.

375.§ 'Kitől?' kérdésre felelő genitivus áll a születést, származást, létezést jelentő igék mellett (*gen. originis*).

376.§ Méret, mennyiség megadására használatos az ún. *gen. qualitatis*: πένθ' ἡμερῶν σιτία 'öt napra való élelem'.

377.§ A családi és tulajdoni kapcsolatok kifejezésére kihagyásosnak (is) értelmezhető (ellipticus) szerkezet állhat: Διὸς Ἄρτεμις, ἐν Ἀίδου 'Hádésében / az alvilágban', εἰς διδασχάλου 'a tanárába / az iskolába'.

378.§ Az ún. *gen. explicativus*-ban álló szó közelebbről meghatároz, értelmez egy főnevet: Τροίας πολίεθρον 'Trója városa'.

379.§ Településnév mellett a vidék, melyen fekszik, ún. *gen. chorographicus*-ban áll: Πλαταιαὶ τῆς Βοιωτίας 'a boiótiai Plataiai'.

380.§ Az érzelmi- vagy kedélyállapotot kifejező igék (*verba affectuum*) mellett – egyik

lehetőségként – ún. *gen. causae*-ban állhat az előidéző ok (és *acc.*-ban a személy): πολλάκις σε ηὐδαιμόνισα τοῦ τρόπου ‘sokszor boldognak tartottalak a jellemed miatt’.

381.§ A *verba affectuum* mellett ritkábban a személy, akinek vmely tulajdonsága kiváltja az érzelmet, szintén *gen.*-ban áll: Θαυμάζω δὲ μάλιστα τούτου τῆς διανοίας. ‘Ezen az emberen leginkább a lelkülete miatt csodálkozom / Ebben az emberben leginkább a lelkületét csodálom’. Ha a tulajdonság mellékmondatlaltal van kifejezve, a rámutató névmás *acc.*-ban áll: τοῦτο πρῶτον θαυμάζω Μελήτου ‘ezt csodálom először is Melétosban’.

382.§ A létigéhez tartozó ún. *gen. proprietatis* kifejezi vkinek a sajátosságát vagy kötelességét.

οὐ γὰρ τοῦ αὐτοῦ ἐστὶν ἐρᾶν τε καὶ συκοφαντεῖν, ἀλλὰ τὸ μὲν τῶν εὐηθεστέρων, τὸ δὲ τῶν πανουργοτάτων.	Ugyanis nem ugyanannak az embernek a sajátja a szeretet és a feljelentgetés, hanem az egyik a jólelkűbbeké, a másik pedig a legalávalóbbaké.
---	--

383.§ Genitivust vonz sok, az ἀπό, ἐκ, πρό, κατά, ὑπέρ igekötőkkel összetett ige.

384.§ Genitivus áll néhány egyéb melléknévvel, pl. ἱερός ‘vkinek szentelt’, ἔμπειρος ‘jártas vmiben’, ἀντίος ἐναντίος ‘szemközti, ellentétes, ellenséges’.

385.§ Az ún. *genitivus absolutus*-t a participiumoknál tárgyaljuk (555.§).

4.4 A dativus

386.§ A magyarban részesesettel álló (ad, tetszik, segít stb.) megfelelőkkel rendelkező igeiken kívül dativusszal állnak a találkozást, közeledést, illést, jóindulatot, egyetértést, haragvást, szemrehányást, bizalmat, biztatást, imádkozást stb. jelentő igeik (pl. εὐχομαι ‘imádkozik vkihez’, προσήκει ‘illik, tartozik vkihez’, ὀνειδίζω ‘szid’).

τοῦτο αὐτοῖς ἄξιον μέμφεσθαι	jogos ezt nekik fölhánytorgatni / ezért szemrehányást tenni nekik
------------------------------	---

387.§ Az εἰμί és a γίγνομαι igeik mellett ún. *dativus possessivus*-ban állhat az alany tulajdonosa: πολλοὶ μοι φίλοι εἰσὶν ‘sok barátom van’, ὄνομα τῷ ὄρει ἦν Θήκης ‘a hegy neve Th. volt’.

388.§ Főleg személyes névmások dativusa kifejezheti az illető személyes érdekeltségét (*dat. ethicus*): μὴ μοι θορυβήσητε ‘nekem ne zajongjatok’.

389.§ Szenvedő (jellegű) igealak mellett a végrehajthatározó (*dat. auctoris*) dativusban is állhat. Ez a szokásos a -τέος végű adi. verbale mellett, és nem ritka a perf. P. mellett: ἐμοὶ πολεμητέον ἐστὶν ‘harcolnom kell’, καὶ τοῖς παλαιοῖς ποιηταῖς δεδῆλωται ‘a régi költők által is világhosszá van téve’.

390.§ A -τός végű adi. verbaléhoz hasonló jelentésű (‘-ható’) -σιμος végű melléknevek mellett is *dat.* állhat: ἡ ὁδὸς πορεύσιμος ἀνθρώποις ἐγίγνετο ‘az út emberek számára/által járhatóvá vált’.

391.§ Főleg a közlekedést és a véleményalkotást jelentő igék participiumának dativusa jelölheti azt a személyt, akinek a szempontjából érvényes egy kijelentés (*dat. iudicandi*): ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι ἐς τὸν Ἴόνιον κόλπον 'jobbra annak, aki behajózik az ión öbölbe'.

392.§ A (baráti vagy ellenséges) közösködés, összekeverés, összehasonlítás stb. kifejezései mellett, valamint főleg katonai csapatokat jelölő kifejezések esetében használatos a társhatározói *dat. societatis*: τὰ ἔργα οὐ σωφρονεῖ τοῖς λόγοις 'a tettek nem csengenek össze a szavakkal', οἱ Λοκροὶ τῷ πεζῷ ἀπεχώρησαν 'a lokrisiak a gyalogsággal visszavonultak', ὁ αὐτός τινι 'ugyanaz, mint', ἐν ταύτῳ μοι 'ugyanott mint/ahol én', σύν: τῷ σφηκί συναπέθανεν 'együtt halt meg a darázssal', ἡμῖν ἐφείποντο 'üldöztek, nyomunkban voltak'.

393.§ A pusztá dativus kifejezheti az eszközhatározót (*dat. instrumenti*). τῷ κέντρῳ πλήσσει 'fullánkjával bántja'.

Dativus instrumentalis áll a megtöltést, mérést, büntetést, megítélést, használat (él vmivel) jelentő igék mellett: γινώσκω, τεκμαίρομαι, ὅτῳ ποτὲ γνοῦς 'vajon honnan tudva', φωναῖς τεκμαίρονται 'hangokból következtetnek'.

394.§ Dat. áll a χρᾶσμαι 'használ' ige és igekötős összetételei mellett. Például: εὐφροσύναις χρώμενος 'élvezve az örömöket'.

395.§ A pusztá dativus kifejezheti az okhatározót (*dat. causae*), különösen gyakran a *verba affectuum* mellett.

396.§ A felülmúl, kárt szenved, csalódik jelentésű igék mellett, majd egyre tágabb körben fejezhet ki 'mely téren?' kérdésre válaszoló korlátozó határozót a pusztá *dat. limitationis* az acc. helyébe lépve (vö. 356.§), pl.:

ἀνδρείᾳ περιεῖναι 'bátorságban fölülmúlni',
ἀρετῇ διαφέρει 'érenyben kitűnik',
μήκει σύμμετροι 'hosszukra nézve összemérhetők'.

ἐγὼ δ', ἔφη, οὔτε ποσὶν εἰμι ταχὺς οὔτε χερσὶν ἰσχυρός	én sem gyorslábu nem vagyok, sem erős kezű
---	---

397.§ Módszathatározóként csak névszók egy meghatározott körénél állhat a pusztá dativus (*dat. modi*): οὐδενὶ τρόπῳ 'semmiképpen', σιωπῇ 'csöndben', βίᾳ 'erőszakkal', λόγῳ 'szóval, színleg', ἔργῳ 'tettel, valójában'; δημοσίᾳ 'államilag', πεζῇ 'gyalog', δρόμῳ 'futva', ταύτῃ 'így'.

ὁ δὲ Κύρος ἐπιμελεῖα τοῦτο ἐποίει	Kyros szándékosan tette ezt
-----------------------------------	-----------------------------

398.§ Ritka, és szintén inkább csak szavak bizonyos körére korlátozódik a helyhatározói 'hol?' kérdésre felelő pusztá dativus (*dat. loci*): Μαραθῶνι 'Marathónban', κύκλῳ 'körben' (vö. 127.§ is).

399.§ Helyhatározóként pusztá dat. jelölheti a mozgás végpontját is (pl. πίπτω πῆδῳ 'földre esik'), különösen igekötős igék mellett: εἰσέρχεται αὐτῷ δέος 'félelem érkezik belé / elfogja a félelem'.

τὴν κεφαλὴν τῷ τροχῷ ὑπέθηκε	elhelyezte a fejét a kerék alatt
------------------------------	----------------------------------

400.§ Igekörtös igék mellet a dat. jelölheti a nyugalmi helyzetet is: ἐνὼν ταῖς ψυχαῖς ‘(mint) amely benne van a lelkekben’.

401.§ Az időhatározói, ‘mikor?’ kérdésre felelő pusztá dativus (*dat. temporis*) többnyire jelzős: τῇ ὑστεραίᾳ (ἡμέρᾳ) ‘másnap’, τρίτῳ μηνί ‘a harmadik hónapban / két hónap múlva’, Παναθηναίοις ‘a Panathénaia ünnepen’.

402.§ Összehasonlítás kifejezései mellett ‘mennnyivel?’ kérdésre válaszol a mértékhatározó (*dativus mensurae*, vö. 357.§):

πολλῷ μείζων ἐγίγνετο ἡ βοή ὅσω δὴ πλείους ἐγίγνοντο	egyre nagyobb lett a lárma, ahogy egyre többen lettek
---	--

4.5 Az igenemek

Az activum

403.§ Jónéhány igének mind tárgyas, mind pedig tárgyatlan jelentése lehet: ἔχω ‘fog, birtokol – vhogyan van’, πράττω ‘tesz, cselekszik – vmilyen sorsa van’, ἄγω ‘vezet – vonul’ stb.

404.§ Egyes igéknek kétféle aktív aoristosa vagy perfectuma van; ilyenkor általában a gyenge képzésű alak tárgyas, az erős képzésű pedig tárgyatlan (intranszitiv vagy „mediális”) jelentésű (pl. πέπεικα ‘meggyőzte’ – πέποιθα ‘bízik’).

405.§ Az activum lehet műveltető értelmű: Ξέρξης τὸν Ἑλλησποντον ἔξευξε ‘X. hidat veretett a Hellésponton’.

406.§ A tárgyas, aktív igék esetében a visszaható jelentést általában a tárgyesetű visszaható névmással fejezik ki, pl.: ἐπαίνῳ ἑμαυτὸν ‘dicsekszik’, ἐστείλαμεν ἑαυτοὺς ‘beöltöz-tünk’.

407.§ Néhány cselekvő ige betöltheti valamely másik ige passivumának szerepét, és még végrehajthatározót is vehet maga mellé: ἀποθνήσκω ‘megöletik’, φεύγω ‘vádoltat-tik’.

A medium

408.§ Általánosságban a medium az alanynak az igei tartalomban való valamiféle belső, személyes részesedését fejezi ki (vö. 190.§).

409.§ Visszaható értelemben (*medium directum*: a cselekvés tárgya „közvetlenül” az alany) kevés igéből használatos: λούομαι ‘mosakodik’, ἀμφιέννυμαι ‘öltözködik’, γυμνάζομαι ‘gyakorlatozik’, ὀπλίζομαι ‘fegyverkezik’, φαίνομαι ‘mutatkozik’, φυλάττομαι ‘óvakodik’, ἀπέχομαι ‘tartózkodik’.

410.§ A medium jelölheti az alany érdekében, az alany részére kifejtett cselekvést (*medium indirectum*): αἰρέομαι ‘választ magának’, μεταπέμπομαι ‘magához hívát’, αἰτέομαι ‘kér magának’, εὐρίσχομαι ‘kiderít magának’, pl.: ἄγομαι γυναῖκα ‘feleséget vesz magának’, νόμους τίθεμαι ‘(a nép) törvényt hoz magának’ de: νόμους τίθημι ‘(a törvényhozó) törvényt alkot másnak’, ἀμύνομαι κίνδυνον ‘elhárítja magától a veszélyt’.

411.§ Ritka a medium kölcsönös (*reciprocum*) értelme; ilyenkor maga az igei jelentés kölcsönösséget hordoz, és főleg a többesszám használható: διαλέγομαι ‘beszélget’, ὁμολογέομαι ‘megegyezik’, μάχομαι ‘küzd’, διανεμόμεθα ‘osztzkodunk egymás között’.

412.§ Dinamikusnak nevezzük a mediumot (*dynamicum* avagy *subiectivum*), ha az alany a maga erejéből, a maga eszközeivel végzi a cselekvést: πόλεμον ποιέομαι ‘háborúzik’ (de: πόλεμον ποιέω ‘háborút okoz’), παρέχομαι ‘a magából ad’, ἐνέδραν ποιησάμενοι ‘csapdát állítva’.

413.§ A mediumnak is lehet műveltető (*causativum*) értelme; ekkor az alany a maga érdekében tétet valamit: διδάσχομαι τὸν υἱόν ‘taníttatja a fiát’, ποιέομαι ὄπλα ‘fegyvert készített magának’.

414.§ Bizonyos esetekben az aktív és a mediális alakok között semmiféle jelentéskülönbség nem állapítható meg, pl. εἰμί – ἔσομαι, σπέρχω – σπέρχομαι ‘siet’.

415.§ Mediális futurumnak lehet passzív a jelentése, pl. τρέφω ‘táplál’ – θρέφομαι ‘tápláltatni fog’.

A passivum

οὐδὲ ἀμελεῖται ὑπὸ θεῶν τὰ τούτου πράγματα	s az ilyen ember dolgai nem hanyagoltatnak el az istenek által / s az ilyen ember sorsával nagyonis törődnek az istenek
--	---

416.§ A szenvedő szerkezetben az ún. logikai alany, azaz a cselekvés végrehajtója vagy ágense (végrehajtó határozó) ὑπό + gen.-szal fejezhető ki.

417.§ A végrehajtó határozó az ἐξ, πρὸς, παρὰ, ἀπό (+gen.) igekötőkkel is állhat, s kifejezheti a *dat. auctoris* (389.§).

418.§ A végrehajtó határozó nélküli passivum az általános alany kifejezésének gyakori módja: λέγεται δ' ἐν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ ‘emlegettetik ez az egy mondása is / emlegetik ezt a mondását’.

Καὶ αἱ μὲν τάφροι ἤδη ὀρωρυγμέναι ἦσαν. ‘És az árkok már ki voltak ásva.’

419.§ A végrehajtó határozó szenvedő igenevek mellett is állhat: τὸ πραχθὲν ὑπὸ τοῦ ὀρνιθος ‘a madár által csinált dolog / a madár tette’.

420.§ Különféle határozók kifejezésére szenvedő igealak mellett is állhat pusztá tárgyesetben álló névszó (vö. 350.§):

ὁ παῖς διδάσκεται τὴν μουσικὴν	a gyermek zenére taníttatik
--------------------------------	-----------------------------

421.§ Személyes passivuma olyan igéknek is lehet, melyek cselekvő alakja genitivust vagy dativust vonz: ἄρχω + gen. ‘uralkodik vkin’ – ἄρχομαι ‘alá van vetve’, ἐπιβουλεύω + dat. ‘ármánykodik vki ellen’ – ἐπιβουλεύομαι ‘ármánykodnak ellene’.

422.§ Passzív képzésű ao.-nak lehet „mediális” a jelentése: αἰσχύνω ‘szégyenít’ – ἡσχύνην ‘szégyenkezik’, κινέω ‘mozdít’ – ἐκινῆσθαι ‘mozdul’.

423.§ Néhány igének nemcsak a passzív képzésű ao.-a, hanem a passzív fut.-a is mediális jelentésű: σήπω ‘rothaszt’ – σαπῆσομαι ‘rothad’.

Hiányzó aktívum

424.§ Bizonyos igéknek nincsenek aktív képzésű alakjaik, jelentésükben pedig nem mindig érzékeljük (már) a medialitást. Ezeket „csak mediális” (*media tantum*), vagy a

latin nyelvtanból átvett felfogás szerint álszenvedő (*deponens* = D.) igéknek nevezik. Van közöttük olyan, amelyiknek minden alakja mediális (pl. ἔπομαι DM.), s olyan is, melynek aoristosa passzív (δύναμαι DP.), magyarul viszont mindegyiket álszenvedőnek mondjuk.

425.§ A ἡδόμεαι 'örvendezik' és a ἡττάομαι 'veszít, legyőzetik' igének mind fut.-a, mind ao.-a passzív.

426.§ Vannak olyan igék is, melyek csak fut.-ban deponensek, azaz aktív ipf.-ukhoz társul mediális, cselekvő értelmű futurum (pl. τικτω).

4.6 Az ún. akciók, az idők és a módok főmondatban

Az indicativus

427.§ A praesens imperfectum jelöli a jelenben folyamatos vagy bármikor ismétlődő (*pr. iterativum*) cselekvést.

428.§ A pr. ipf. használható élénkebb előadásban múlt idejű események „megjelenítésére” (*pr. historicum*), főleg az aoristos helyett.

429.§ A praeteritum imperfectum jelöli a múltban folyamatos vagy ismétlődő cselekvést.

430.§ Az imperfectummal (főleg a praet. ipf.-mal) kifejezett cselekvés befejezetlensége lehet oly mértékű, hogy a fordításban jelezhető, hogy csupán a megkísérléséről van szó (*ipf. de conatu*).

πρῶτος δὲ Κλέαρχος τοὺς αὐτοῦ
στρατιώτας ἐβιάζετο ἰέναι· οἱ δ' αὐ-
τὸν τε ἔβαλλον καὶ τὰ ὑποζύγια τὰ
ἐκείνου

Klearchos először megpróbálta
kényszeríteni a katonáit, hogy to-
vábbmenjenek; ők azonban őt is
meg az ígásállatait is (kövekkel)
dobálták meg.

431.§ A futurum imperfectív és perfektív értelemben egyaránt használható (195.§), s jelentheti azt ami meg fog történni, ami várhatóan megtörténik, s lehet fölszólító érteleme is.

432.§ Az ao. általában a múltra vonatkozik, s használata meglehetősen széles körű. Ha nincs különös hangsúly perfektív voltán, ábrázolhatja a múltbéli történéseket egyszerűen mint megtörténteket.

433.§ Az ao. hangsúlyozhatja az esemény perfektív voltát; ez a fordításban a befejezettséget kifejező igekötős igével érzékeltethető, pl. ἔβαλον ἄνδρα 'megdobta / eltalálta a férfit'.

434.§ Az ao. jelölheti az állapot változását s így valamely más állapot kezdetét (*ingresszív* ao.): ἐβασίλευσα 'királlyá lett', ἐνόσησα 'megbetegedett'.

435.§ Az ao. időtől független, általános érvényű gnómákban (szólások, közmondások) is használatos (*ao. gnomicus*).

436.§ A pr. perfectum valamely a jelenben fennálló állapotot jelöl, mégpedig akár az alanyét (τέθνηκα 'halott vagyok'), akár a tárgyét (κατέκτονα 'megöltem / az illető halott').

437.§ A praet. pf. valamely (már) a múltban fennálló állapotot jelöl.

438.§ Az ἄν partikulával a praeteritum ipf. a jelenre vonatkozó lehetetlen feltételeességet fejezi ki, az ao. pedig a múltra vonatkozót.

A coniunctivus

439.§ A coni.-ban az akciókhoz nem társul valamely meghatározott idő; többnyire mindhárom akció a jelenre vonatkozik.

440.§ A coniunctivus μή-vel tagadható.

441.§ Csak az első személyben használható buzdítás, ösztönzés kifejezésére a *coni. hortativus*: ἴωμεν 'menjünk!', Ἐννοήσωμεν 'vegyük észbe!', Τὴν ἀρετὴν μὴ μόνον λόγους ἐπιτηδεύωμεν, ἀλλὰ καὶ ἔργοις ἐπιδεικνυώμεθα. 'Az erényt ne csak szavakban gyakoroljuk, hanem tettekkel is bizonyítsuk!', Μήποτε ἀποβάλλωμεν τὴν δόξαν, ἣν οἱ πρόγονοι μετὰ πολλῶν καὶ μεγάλων κινδύνων ἡμῖν ἐκτήσαντο. 'Soha ne vessük el azt a dicsőséget, melyet őseink sok és nagy veszély árán szereztek nekünk'.

442.§ Csak az ao. második és harmadik személyében használható tiltás kifejezésére a *coni. prohibitivus*: μὴ ποιήσης 'ne tedd!'.

443.§ Felszólítást váró jelen idejű kérdést fejez ki a *coni. dubitativus*: τί ποιῶ; 'mit tegyek?'.

Az optativus

444.§ Az opt. fut. csak mellékmondatokban fordul elő, különben az opt.-ban az akciókhoz nem társul valamely meghatározott idő; többnyire a jelenre (vagy jövőre) vonatkozik.

445.§ Az opt. használatos a jelenre vonatkozó lehetséges óhaj kifejezésére, gyakran az εἴθε vagy εἰ γάρ partikulákkal bevezetve, pl.: ὦ παῖ, μήποτε τὸν πλοῦτον περὶ πλείονος ποιοῖο τῆς ἀρετῆς. 'Gyermezem, bárcsak sosem becsülnéd többre a vagyont az erénynél!'

446.§ Az ἄν partikulával (mely nem lehet a mondat első szava) az opt. a jelenre vonatkozó lehetséges (feltételes) közlésekben és kérdésekben használható (*potentialis*): τοῦτο γένοιτο ἄν 'ez esetleg megtörténhet', τίς ἄν νομίζει; 'ki hinné esetleg el?'.

447.§ Az opt. potentialis οὐ-vel tagadható, pl.: Τίς οὐκ ἄν ἐπαινέσειε τοὺς εἰς τὴν κοινὴν τῆς πόλεως σωτηρίαν τὰς ψυχὰς ἀναλώσαντας; 'Ugyan ki ne dicsérné azokat, akik a város közös üdvéért életüket áldozták?'

448.§ Az opt. potentialis kifejezhet szerény állítást (*opt. urbanitatis*): Ἀρετὴ μὲν ἄρα, ὥς ἔοικεν, ὑγίειά τις ἄν εἴη ψυχῆς 'nemde úgy tűnik, hogy az erény a lélek valamilyen egészséges állapota lenne'.

Az imperativus

449.§ Az imperat. ipf. hosszabb érvényű utasítást vagy általános érvényű törvényt fejez ki.

450.§ Az imperat. ao. azonnal végrehajtandó parancsban használható, pl.: ἀκούσατε 'hallgassátok meg'.

451.§ Az imperat. ao. második személyben nem tagadható (helyette coni. ao. állhat).

Az igenevek

452.§ Az inf. actiója általában az aspektust fejezi ki, de a verba dicendi mellett kifejezheti az előidejűséget.

453.§ A participium actiója általában időviszonyt fejez ki, mégpedig a pt. ao. előidejűséget, a pt. ipf. egyidejűséget, a pt. fut. pedig utóidejűséget.

4.7 Az alárendelt mellékmondati módhasználat

454.§ Az alárendelt mellékmondatok szerkesztése szempontjából a főmondatban használt igeidők és módok két csoportba sorolhatók, melyek hagyományos elnevezése főidők illetve mellékidők.

455.§ Főidőnek számít a pr. ipf., a pr. pf., a fut. ind., az ao. gnosticus, az opt. potentialis, az imperat., valamint az olyan coni.-ok és igenevek, melyek maguk is valamely főidejű igétől függenek.

456.§ Mellékidőnek számít a praet. ipf., az ao. ind., a praet. pf., a praes. historicum, valamint az olyan coni.-ok, opt.-ok és igenevek, melyek maguk is valamely mellékidejű igétől függenek.

Optativus obliquus

457.§ A mellékmondatok bizonyos típusaiban főmondati mellékidő után – a főidő után szokásos pusztá coni., coni.+ŷv vagy pusztá ind. helyett is – pusztá opt., ún. *opt. obliquus* állhat.

458.§ Az opt. obliquusnak háromféle értelme lehet, óhajtó, potenciális és szubjektív, melyek nem mindig különíthetők el tisztán.

459.§ Ritkán főmondati főidő után is áll pusztá opt., ekkor csak óhajtó vagy potenciális értelmű lehet.

460.§ Az opt. obliquus – elnevezéséhez hűen – kifejezheti a beszélő óhaját (ez a használat *cupitivus*nak is nevezhető).

οἶομαι γὰρ ἂν ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν
οἷα τοὺς ἐχθροὺς οἱ θεοὶ ποιήσειαν.

Úgy gondolom ugyanis, hogy
olyanokat kellene (tőlük) elszen-
vednünk, amilyeneket az iste-
nek (kívánom) az ellenségeinkkel
tegyenek!

461.§ Az opt. obliquus kifejezhet potentialitást; ebben az értelemben az ŷv particulás opt. is szerepelhet.

462.§ Harmadszor, az opt. obliquus kifejezheti azt a szubjektív színezetet, mellyel a beszélő vagy a főmondat alanya viszonylik a mellékmondat tartalmához; ezt a fő- és a mellékmondat közti belső függésnek is nevezik.

Προκλῆς καὶ Γλοῦς ἔλεγον ὅτι Κυ-
ρος μὲν τέθνηκεν, Ἀριαῖος δὲ πε-
φευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἶη μετὰ τῶν
ἄλλων βαρβάρων ὅθεν τῇ προτεραίᾳ
ὥρμῳ.

Proklés és Glus jelentették, hogy
Kyros halott, Ariaaios pedig meg-
menekülve (állítólag) ugyanazon a
szálláshelyen van a többi barbárral,
ahonnan előző nap elindultak.

463.§ További példák: Οἱ πρέσβεις ἔλεγον, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐν βραχεὶ ἤξει / ἤξει. 'A követek azt mondták, hogy a király rövid időn belül megjön.', 'Ο τύραννος τοὺς πρέσβεις ἀνηρώτα, τί βούλονται / βούλονται. 'A tyrannos megkérdezte a követeket, hogy mit akarnak'.

464.§ Ritkán a mellékmondat állítmánya a főnti szabályoktól függetlenül átveheti a főmondat állítmányának módját. Ezt a jelenséget *attractio modi*-nak hívják.

4.8 Prolepsis

465.§ A prolépsis a következő szerkezeti átalakítással értelmezhető:

Ἴσμεν τὴν γῆν, ὅτι σφαιρική ἐστιν = Ἴσμεν, ὅτι ἡ γῆ σφαιρική ἐστιν

Tudjuk a földről, hogy gömb alakú = Tudjuk, hogy a föld gömb alakú.

Οἴσθα δὴπου τὴν τοῦ νεῖν ἐπιστήμην, ὅτι τοὺς ἀνθρώπους ἐκ θανάτου σώζει, ὅταν εἰς τοιαῦτα ἐμπέσωσιν, ὅπου ταύτης τῆς ἐπιστήμης δεῖ.	Nyilván tudod, hogy az úszás tudománya az embert megmenti a haláltól, amennyiben olyan helyzetbe kerül, ahol szükség van erre a tudományra.
---	---

466.§ További példák: Τοὺς τυράννους ῥαδίως ἂν τις μάθοι, ὥς ὑποπτοὶ εἰσι, λογιζόμενος, ὅτι κελεύουσι τοὺς διακόνους πρῶτους γεύσασθαι τῶν σιτίων καὶ ποτῶν, ἵνα μὴ ἐν αὐτοῖς κακόν τι φάγωσιν ἢ πίωσιν.

Könnyen beláthatja az ember, hogy a tyrannusok gyanakvóak, számbavéve, hogy szolgálíknak megparancsolják, hogy elsőként kóstolják meg az ételleket és italokat, ne-hogy bennük valami rosszat megegyenek vagy megigyanak.

Τοὺς θεοὺς οὐκ ἂν ἐλεγχομεν, ὅτι μοναρχία χρῶνται, εἰ μὴ ἐνομιζομεν ταύτην τῶν ἄλλων πολὺ διαφέρειν.

Nem állítanánk (irrealis), hogy az istenek monarchiában élnek, ha nem tartanánk ezt a többi (államformánál) sokkal jobbnak.

Ὅτάνης πρῶτος ὑπώπτευε τὸν μάγον, ὃς τελευτήσαντος Καμβύσου ἐβασίλευσεν, ὥς οὐκ εἶη Σμέρδης ὁ Κύρου.

Otanés elsőként gyanította, hogy a mágus, aki Kambysés halála után uralkodott, nem Smerdis, Kyros fia.

4.9 Alanyi és tárgyi kijelentő mellékmondatok

467.§ Az alanyi és tárgyi kijelentő mellékmondatok kötőszava ὅτι vagy ὥς, tagadásuk οὐ. Főmondati főidő után indicativusban van a mellékmondat állítmánya, mellékidő után pedig vagy indicativusban, vagy opt. obliquusban.

468.§ Az alanyi kijelentő mellékmondat személytelen kifejezéstől (δηλόν ἐστι, σαφές) és szenvedő igelaktól függhet.

σαφές, ὅτι παλαιότατοι οὗτοι οἱ νόμοι εἰσὶ	nyilvánvaló, hogy ezek a törvények szerfőlött régiek
--	--

469.§ A tárgyi kijelentő mellékmondat a mondást (*verba dicendi*), közlést, tudást, érzékelést (*verba sentiendi*), érzelmi állapotot (*verba affectuum*) jelentő igéktől függhet (pl. δηλῶ, λέγω, ἀγγέλλω, ἀγνοέω, διανοέομαι).

4.10 Függő kérdések

470.§ A függő kérdések vagy kötőszó nélkül, közvetlenül a kérdő névmásokkal, vagy pedig kérdőszókkal kapcsoltatnak a főmondatához.

471.§ Függő kérdés állhat pl. a mondat, tudást, kérdezést, bizonytalanságot, tanácskozást, nemtudást jelentő kifejezések után (ἐρωτάω, βουλεύομαι, οὐ δῆλον, φροντίζω).

472.§ A függő kérdések módhasználata ugyanolyan, mint a kérdő mondatoké, de főmondati mellékidő után gyakori az opt. obliquus.

473.§ Függő kérdésben mind az egyszerű kérdő névmások (τίς, ποῖος, ποῦ, πῶς stb.), mind pedig a ὁ- előtaggal összetettek (ὅστις, ὁποῖος, ὅπου, ὅπως stb.) használhatók.

ἄλλους δ' ἐκέλευε λέγειν διὰ τί ἕκαστος ἐπλήγη.

a többiekkel pedig elmondatta, hogy ki-ki miért kapott ütet

474.§ A függő kérdések kérdőszói: εἰ 'vajon', πότερον... ἤ, εἰ... ἤ, εἴτε... εἴτε 'vajon... vagy'.

ὁ δὲ ἐκέλευσε σκέψασθαι εἰ πορεύσιμον εἴη τὸ ἔδαφος τοῦ ποταμοῦ

megvizsgáltatta, hogy járható-e a folyómeder?

4.11 Okhatározói mellékmondatok

475.§ Az érzelmi állapotot kifejező igék (*verba affectuum*) után ὅτι mellett εἰ is lehet a kötőszó, különösen, ha az érzelem oka csak feltételezett.

πάνυ γὰρ αὐτῷ ἐδόκει θαυμαστὸν εἶναι εἰ οἱ μὲν βάνανσοι ἴσασι τῆς αὐτοῦ τέχνης ἕκαστος τῶν ἐργαλείων τὰ ὀνόματα

szerfölött furcsának gondolta, hogy a mesteremberek közül mindegyik ismeri a saját mester-sége szerszámainak a nevét

4.12 Célhatározói mellékmondatok

476.§ A célhatározói mellékmondatok kötőszói: ἵνα, ὥς, ὅπως, tagadásnál ugyanezek + μή, ritkán pusztá μή.

477.§ A mellékmondatban főidő után coni., mellékidő után opt. obliquus vagy coni. áll.

ἡνάγκασα δὲ σὲ τοῦτον ἄγειν, ὥς μὴ ἀπόλοιτο

rákényszerítettem, hogy támogasd, nehogy elpusztuljon

ἡῤῥατο τῇ Ἀφροδίτῃ, ὅπως αὐτὴν μεταμορφώσῃ εἰς γυναῖκα

könyörgött Aphroditéhoz, hogy változtassa asszonnyá

4.13 Célzatos mellékmondatok

478.§ A célzatos mellékmondatok a főmondat alanyának szándékát, óhaját és hasonlókat fejeznek ki. Abból a szempontból, hogy milyen mondatrészt fejez ki, vegyes csoport, többnyire tárgyi vagy véghatározói. Szerkesztésük a főmondat igéjétől függ, mely vagy törekvést, vagy félést jelenthet.

479.§ A törekvést, törődést, gondoskodást (*verba studii / curandi*), óvakodást jelentő igék után a kötőszó ὅπως, ὥς (tagadva μή-vel), a mellékmondat állítmánya pedig többnyire fut. ind.-ban áll.

χρὴ ναύτην σκοπεῖσθαι, ὅπως μη- δεὶς ἀνατρέφει τὸ σκάφος	kell, hogy a hajós ügyeljen, hogy senki se borítsa föl a hajót
---	---

480.§ A félelem és aggodás kifejezéseitől (*verba timendi*, pl. δέιδω, φοβέομαι, φόβος ἐστὶ) függő mellékmondatok kötőszava μή 'hogy', tagadása οὐ-val történik a mellékmondat valamely helyén.

481.§ A mellékmondatban főidő után coni., mellékidő után opt. obliquus vagy coni. áll.

Ἀθηναῖοι φοβοῦνται, μὴ Βοιωτοὶ δηώσωσι τὴν Ἀττικὴν	Az athéniaiak félnek, hogy a boiótok földüljék Attikát.
---	--

4.14 Következményes mellékmondatok és szerkezetek

482.§ A következményes mellékértelmű mellékmondatok és inf.-os szerkezetek a főmondat tartalmának következményét fejtik ki. Mondatrész szempontjából többfélék, kötőszavuk ὥστε vagy ritkábban ὥς. A főmondatban gyakori valamilyen mutatónév-más.

483.§ Ha a következmény valóságos és a tényleges bekövetkeztén van a hangsúly, akkor a mellékmondat állítmánya indicativusban áll, tagadása οὐ.

οἱ γείτονες οὕτως ὑπ' αὐτοῦ δεινὰ πάσχουσιν, ὥστ' ἐκλιπόντες τὰς αὐ- τῶν οἰκίας ἐτέρας πόρρω μισθοῦνται	A szomszédaival oly rosszul bánik, hogy azok elhagyván saját házukat távol bérelnek másikat.
---	--

484.§ Ritkán ind. irrealis + ἄν vagy opt. potentialis vagy opt. obliquus is állhat a következményes mellékmondatban.

αὐτῷ ἐδόκει θαυμαστὸν εἶναι, εἰ ὁ στρατηγὸς οὕτως ἡλίθιος ἔσοιτο, ὥ- στε οὐκ εἴσοιτο τῶν ἡγεμόνων τὰ ὀνόματα	Meglepőnek találta (volna), ha a hadvezér annyira együgyű lenne, hogy ne tudná a tisztek nevét.
---	---

485.§ Ha a következmény nem valóságos vagy nincsen hangsúly a tényleges bekövetkezten, akkor rendszerint infinitivuszos szerkezet használatos.

οὕτω κατέδραθεν ὥστε μηδὲ ὄναρ ἰδεῖν	úgy aludt, hogy még álmot sem látott
---	---

486.§ Középfokú melléknév után álló ἢ ὥστε fordítása ‘annál, (mintsem/semmint) hogy’.

σωφρονέστερον παιδεύομεθα, ἢ ὥστε τῶν νόμων ἀνηκουστέιν	Józanabbul neveltettünk, mint- sem hogy ne engedelmeskedjünk a törvényeknek.
--	--

487.§ A következményt kifejező tagmondat önállóvá is válhat, ekkor a ὥστε fordítása ‘úgyhogy, így tehát’.

ῥῆδικουν ἀλλήλους, ὥστε σκεδαννύ- μενοι διεφθείροντο	Jogtalanságokat követtek el egy- más ellen, úgyhogy szétszóródva elpusztultak.
---	--

4.15 Feltételes mondatok

488.§ A feltételes mondatoknak többnyire a mellékmondata áll elől, ezért ennek neve előtag (πρότασις), a főmondatnak pedig utótag (ὑπόδοσις).

489.§ A feltételes mellékmondatok kötőszava εἰ (az ἔν partikulával összeolvadva ἐάν, ἔν, ἦν) vagy εἴπερ, tagadásuk μή.

490.§ A fő- ill. a mellékmondatokban elkülöníthető szerkesztési módokat eseteknek (latinul *casus*) nevezzük, melyek általában kapcsolatot mutatnak az eseményeknek a valósághoz illetve a beszélőhöz való viszonyával.

491.§ A *casus realis* esetében a beszélő tárgyszerűen, „hidegen” tekinti az eseményeket, a *casus potentialis* esetében személy szerint lehetségesnek tartja, a *casus irrealis* esetében pedig lehetetlennek állítja be bekövetkeztüket.

492.§ A feltételes főmondatban a realitást (ind.), potentialitást (lehetséges feltétel, 446.§) ill. irrealitást (lehetetlen feltétel, 438.§) a főmondatokban szokásos módon fejezik ki.

493.§ A feltételes mellékmondatokban a realitást ind. (vagy imperativus) fejezi ki.

εἰ τοιοῦτον ὁ θάνατός ἐστιν, κέρδος ἔγωγε λέγω	Ha ilyen a halál, én bizony haszon- nak mondom.
---	--

494.§ A feltételes mellékmondatokban a potentialitást *puszta* optativus fejezi ki.

495.§ A mellékmondatokban az irrealitást *puszta* praet. vagy ao. indicativus fejezi ki. Az ao. többnyire a múltra vonatkozik, ritkábban a jelenre, a praet. pedig többnyire, de nem mindig a jelenre: a választást az aspektus befolyásolja.

496.§ További lehetőség az ún. *casus eventualis*: a feltétel nem bizonyos ugyan, de várható, s – bármikori vagy jövőbeli – teljesültével a következmény bizonyos. A mellékmondatban coni. +ǻν, a főmondatban praesens ind. illetőleg fut. ind. vagy imperat. áll.

ἂν σιωπῶ, οὐκ οἰμώξομαι;	Ha hallgatok, nem lesz nekem jaj?
--------------------------	-----------------------------------

497.§ A mellékmondatban ritkán (és inkább más nyelvjárásokban) pusztá coni. is állhat.

498.§ A *casus eventualis* múlt idejű változatának is lehet tekinteni azt, amikor a mellékmondatban pusztá opt. (ún. *opt. iterativus*), a főmondatban pedig többnyire praet. áll. Annak kifejezésére, hogy mind a feltétel, mind a következmény ismétlődött a múltban, a kötőszó fordítása ‘valahányszor’ is lehet.

	casus realis		casus potentialis	
	πρότασις	ἀπόδοσις	πρότασις	ἀπόδοσις
jelen	ind.	ind., imper.	opt.	opt.+ǻν
múlt	praet., ao. ind.	ind.	–	(praet., ao.+ǻν)
	casus irrealis		casus eventualis	
jelen	praet. ipf. ind.	praet.ipf.ind.+ǻν	ǻν+ coni.	ind.
múlt	ao. ind.	ao.ind.+ǻν	ipf./ao. opt.	praet./ao.(+ǻν)

499.§ Gyakori, hogy a fő- és a mellékmondat a feltételesség más-más árnyalatát hangsúlyozza, ezért a két tagmondat szerkesztése különböző; ezen eseteket a *casus mixtus* elnevezéssel illetik.

Θηραμένης, εἰ μὴ σιωπήσειεν, οἰμώξεται.	Théramenésnak jaj lesz, ha nem hallgat el.
---	--

Az előtag potentialis, az utótag reális.

εἰ οἷον ἀποδημησαί ἐστιν ὁ θάνατος, τί μείζον ἀγαθὸν τούτου εἴη ǻν;	Ha a halál olyan, mint (valami) elköltözés, ugyan mi lehetne nagyobb jó annál?
---	--

Az előtag reális, az utótag potenciális.

500.§ Az érzelmi állapotot kifejező igék (verba affectuum) utáni εἰ-es mellékmondatokat az okhatározóiaknál tárgyaltuk (475.§).

501.§ A megengedő mellékmondatok kötőszava εἰ καὶ ‘noha, ámbár’, καὶ εἰ ‘még ha... is’, avagy ezek összeolvadása az ǻν-nal, szerkesztése pedig a feltételesekével azonos.

τοῦ φρονεῖν εἶ, εἰ καὶ τις ἀγροικότερον εἶναι φήσει τὸ ῥηθὲν, ἀμφισβητῶ	a helyes gondolkozást, még ha valaki bárdolatlannak is mondja e kijelentésemet, a magaménak tulajdonítom
---	--

4.16 Időhatározói mellékmondatok

502.§ Az időhatározói mellékmondatok kötőszavai:

ἐπει, ἐπειδὴ ‘miután’,
ὥς, ὅτε, ὁπότε, ἥνίκα ‘midőn, amikor’,
ἐπει/ἐπειδὴ/ὥς τάχιστα, ἐπειδὴ πρῶτον ‘mihelyt’,
ἐξ/ἄφ’ οὗ ‘mióta’,
ἐν ᾧ ‘mialatt’,
ἕως, ἕστε, μέχρι οὗ ‘ameddig, amíg’,
πρὶν ‘mielőtt’, οὐ πρότερον/πρόσθεν πρὶν ‘nem előbb, mint’.

503.§ Ha az időhatározói mellékmondatban az hangsúlyos, hogy (múlt vagy jelen) tényről, megtörtént eseményről szól, állítmánya indicativusban van, s tagadása οὐ.

504.§ Az előidejű időhatározói mellékmondatokban gyakran ao. áll, például

ἐπειδὴ τύραννος ἐγενόμην	miután tyrannosszá lettem
--------------------------	---------------------------

505.§ További példa:

Κύρος, ἐπειδὴ τάχιστα συνεσχότασε, ἀνεστόμωσε τὰς τάφρους ‘Kyros, mihelyt besötétedett, megnyitatta az árkokat’.

506.§ Ha a mellékmondat eventuális vagy iteratív mellékértelmű, akkor főmondati jelen után coniunctivus + ἄν (‘eventualis’), főmondati múlt után pedig pusztá optativus (‘opt. iterativus’) használható:

ξυνῆν ἐμαυτῷ, ὁπότε ἡσυχίας ἐπιθυμήσαιμι	magamban voltam, amikorcsak magányra vágytam
--	--

507.§ A πρὶν-nel bevezetett indicativuszos mellékmondat csak tagadó főmondat után használatos, állító főmondat után helyette πρὶν + (acc. c.) inf. áll.

οὐπω ἦδαι ὑπὸ τῆς μητροῦς τῆς ἐμῆς ἐξάπατωμένη, πρὶν ἐν τῷ κακῷ ἦδη ᾗν	egyáltalán nem tudta, hogy a mostohám becsapja, amíg már bajban nem volt
--	--

4.17 Helyhatározói mellékmondatok

508.§ A helyhatározói mellékmondatok kötőszavai: ὅθεν, ἔνθεν ‘ahonnan’, οὗ, ἧ, ὅπη, ἐνθα, ἴνα (költ.), ὅπου(περ) ‘ahol’, οἱ, ὅποι, ἧ, ὅπη ‘ahová’.

509.§ A módhasználat olyan, mint az időhatározói és a feltételes mellékmondatok esetében, azaz tény esetében indicat., általános, potenciális vagy iteratív mellékértelmezés esetén főidő után coni. eventualis, mellékidő után opt. obl. vagy iterativus.

Ὅπου ἂν ᾖμεν, ὑμῶν μεμνήμεθα.	Bárhol is vagyunk, emlékezetünkben őrzünk titeket.
-------------------------------	--

4.18 Hasonlító mellékmondatok

510.§ A hasonlító mellékmondatok kötőszavai: ὥς, ὥσπερ, ὅπως; állítmányukra ugyanaz érvényes, mint az időhatározóiakra.

ὥς ἐγὼ οἶμαι	amint vélem
--------------	-------------

4.19 Vonatkozó mellékmondatok

511.§ Általánosságban vonatkozó mellékmondatok azok, amelyeket vonatkozó névmás (kül. ὅς, ὅστις, οἷος, ὅποιος, ὅσος, ὅπόσος) vezet be.

512.§ A vonatkozó névmás nemben és számban megegyezik azzal a szóval, amelyre vonatkozik, esete és esetleges előjárója pedig a mellékmondat állítmányától függ.

513.§ Ha a névmás a főmondatnak genitivusban vagy dativusban álló szavára vonatkozik, akkor a vonatkozó névmás átveheti annak esetét is; ez az ún. *attractio*.

Μέμνησθε τοῦ ὅρκου, οὗ ὁμωμόκατε.	Emlékezzetek az esküre, melyet esküdtetek.
-----------------------------------	--

514.§ Ha a főmondatbeli szó, melyre a vonatkozó névmás vonatkozik, mutató névmás, akkor ez *attractio* esetén elmarad.

Πολλοὶ ἴσασι οὐδὲν ὧν λέγουσι	Sokan semmit sem tudnak abból, amit/amiről beszélnek
-------------------------------	--

515.§ A vonatkozó mellékmondatok általában a főmondati mód- és időhasználatot követik.

Κῦρος ἤρχε πολλῶν ἐθνῶν, ὧν οὐδ' ἂν τὰ ὀνόματα ἔχοι τις εἰπεῖν.	Kyros sok népnek parancsolt, melyeknek még a nevét sem tudná az ember felsorolni.
---	---

516.§ Az okhatározói vagy következményes mellékértelmű mellékmondatok állítmánya indicativusban van, tagadásuk οὐ.

Θαυμαστὸν ποιεῖς, ὃς τῆς σοφίας καταφρονεῖς.	Csodás dolgot művelsz, aki/mivel lebecsülöd a bölcsességet.
--	---

Τίς οὕτω μαίνεται, ὅστις οὐ βούλεται φίλος σοι εἶναι;	Ugyan ki annyira őrült, hogy nem akar veled jó viszonyban lenni?
---	--

517.§ A következményes mellékértelmű mellékmondatokban a fut. ind. várható következményt fejez ki.

Παῖδές μοι οὐκ εἰσίν, οἳ με θεραπεύουσιν.	Nincsenek gyermekeim, akik majd gondoskodhatnak rólam.
--	---

518.§ A célhatározói mellékértelmű mellékmondatok állítmánya fut. ind.-ban áll, tagadásuk μή.

Δώσω ὑμῖν ἡγεμόνα, ὃς ὑμᾶς διὰ τῶν ὄρων ἄξει.	Majd adok nektek vezetőt, hogy átvezessen titeket a hegyeken.
--	--

519.§ A feltételes mellékértelmű mm.-ok a feltételes mm.-ok mintájára szerkesztettek, tagadásuk is μή. Állhat tehát bennük ind., opt. potentialis, coni. eventualis vagy opt. iterativus.

4.20 A participium

520.§ A görög melléknévi igenévre igei jellegéből fakadóan vonatkoznak az igenem (diathesis) és az akció kategóriái. Így egy igének e két dimenzió szerint (legfőljebb) tíz különféle participiuma lehet:

	Activum	Medium	Passivum
imperfectum	γράφων	γραφόμενος	
futurum	γράφων	γραφόμενος	γραφησόμενος
aoristos	γράψας	γραφάμενος	γραφείς
perfectum	γεγραφώς	γεγραμμένος	

521.§ A part. ao. kifejezhet előidejűséget, a part. futuri pedig szándékot.

522.§ Igei jellegéből fakadóan a melléknévi igenév olyan vonzatokat vehet maga mellé, mint maga az ige, azaz tárgyat és határozót.

523.§ Feltételes, megengedő, okadatoló mellékértelem kifejezésére partikula (ἄν, καίπερ, ἄτε stb.) járulhat a participiumhoz.

524.§ Névszói, melléknévi jellege folytán a participiumok melléknévként ragozhatók. Minden participium háromvégű, s nőnemben α-tövű. A névelővel a participium is főnevesíthető.

525.§ A participium tagadása οὐ-val történhet. Ritkábban, pl. feltételes mellékértelem esetén μή-vel tagadható.

4.21 A participium jelzői és főnévi használata

526.§ A jelző szokásos helyén participium is állhat jelzőként.

εἶποντο γὰρ ὀπισθεν ἐκ τῆς καιο- μένης χώρας	kövezték ugyanis hátulról az égő föld felől
---	--

Νόμους γεγραμμένους Λυκούργος οὐκ ἔθηκεν.	Leírt (tehát írva lévő) törvényeket nem alkotott Lykurgos.
--	---

527.§ Főnévként használt participium bármely nemben és számban előfordulhat, pl. οἱ παρόντες ‘a jelenlévő’k’, τὰ λεγόμενα ‘a mondottak’.

528.§ A főnévként használt participium nemcsak meghatározott személyekre vagy dolgokra vonatkozhat, hanem meghatározatlan, általános értelme is lehet; ilyenkor μή a tagadása.

Κίμων ἐν τοῖς ἀγροῖς οὐδένα τοῦ καρποῦ καθίστα φύλακα, ὅ- πως οἱ βουλούμενοι τῶν πολιτῶν ὀπωρίζωνται.	Kimón vidéki birtokain senkivel sem őriztette a termést, hogy a pol- gárok közül aki csak akar, szedjen.
--	--

4.22 A participium használata határozóként

529.§ A főnévvel egyeztetett, arra vonatkozó participium általában nem valamely, (legalábbis a mondatban) állandó tulajdonságot fejez ki, hanem a főnévvel jelölt személy vagy dolog adott állapotát. Ilyenkor a participium valamely igéhez tartozik, annak többnyire állapothatározója, s a *participium coniunctum* terminussal illetjük.

Ταῦτ' εἶπε γελῶν.	Ezeket nevetve (nevetőként) mondta.
-------------------	--

530.§ A határozóként használt participium időviszonyt, okot és célt is kifejezhet, ezért magyarra alárendelt idő-, ok- vagy célhatározói mellékmondatl is fordítható:

Ταῦτ' εἶπε γελῶν.	Ezeket mondta, miközben nevetett.
-------------------	--------------------------------------

531.§ A participium ao. előidejűséget fejez ki, a pt. ipf. és pf. egyidejűséget, a pt. fut. szándékot vagy célt.

τινὰς ἐξώγρησαν ἐνέδραν ποιησάμενοι	néhányat élve elfogtak, miután csapdát állítottak
--	--

ἀναβὰς ἐφ' ἵππον παρεβόηθει	miután lóra szállt, segíteni igyekezett
-----------------------------	--

ᾧρα (ἔστί) ἀπιέναι, ἐμοὶ μὲν ἀπο- θανουμένῳ, ὑμῖν δὲ βιωσομένοις	itt az idő a távozásra/ideje menni, nekem, hogy meghaljak, nektek, hogy éljetek
---	---

532.§ A participium coniunctum feltétel- és megengedőhatározói szerepet is betölthet.

οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμῶν εὐδαιμονεῖν	nem élhetsz boldogul, ha nem fáradtál
---------------------------------------	--

τινὲς τὰ κακὰ γινώσκοντες, ὅτι κα- κά ἐστίν, ὅμως ἐπιθυμοῦσιν αὐτῶν	sokan, noha fölismerik a rosszról, hogy rossz, mégis vágnak rá
--	---

533.§ A participium által betöltött szerepet világosabbá teheti egy elégett particula. Az időbeli jelleget határozza meg ἄμα, εὐθύς és μεταξὺ.

ἄμα ἀπιόντες διελέγοντο πρὸς ἀλλήλους	miközben elmentek, beszélgettek egymással
--	--

οἱ μὲν εὐθύς ἐξαναστάντες μεταξὺ δειπνοῦντες τὰ γέρρ' ἐνεπίμπρασαν	egyesek, mihelyt fölugrottak ét- kezés közben, meggyújtották a kerítéseket
---	--

534.§ A participium megengedő értelmét emeli ki a καί, καίπερ vagy καὶ ταῦτα kifejezés.

συμβουλευῶ σοι καίπερ νεώτερος ὢν	tanácsot adok neked, noha fiatalabb vagyok
-----------------------------------	--

535.§ A ἅτε (δὴ) particula(k) a tényleges, objektív okot fejezik ki, a ὥς vagy ὥσπερ pedig a vélt vagy egyenesen valótlán okot.

ἡδίκουν ἀλλήλους ἅτε οὐκ ἔχοντες τὴν πολιτικὴν τέχνην	jogtalanságokat követtek el egymás ellen, minthogy nem volt meg ben- nük a közösségalkotó képesség
--	--

οἱ παραγενόμενοι ὥς ἀδικουμένοις ἡμῖν ἅπαντες ἐπεκούρουν	a jelenlévők mindnyájan segítettek nekünk, minthogy (véleményük szerint) mi voltunk a sértettek
---	---

ὥσπερ οὐκ ἔχοντες, ὃ πράττωμεν	mintha nem lenne, amit csináljunk
--------------------------------	-----------------------------------

536.§ A melléknévi igenév gyakran alkot szerkezetet igék jól körülhatárolható csoportjainak tagjaival, s találó fordításuk eltérhet a fönti sémától.

537.§ Határozóval is fordítható a participium a következő igék (vagy predikatív szerkezetek) mellett: τυγχάνω ‘történetesen/éppen van’, διαγίγνομαι διατελέω διάγω διαμένω, λανθάνω+acc., φαίνομαι ‘bizonyul’ (inf.-szal ‘tűnik’), φανερός εἰμι, δῆλός εἰμι, οἶχομαι, φθάνω ‘megelőz’, ὑπάρχω.

οὐκ ἔτυχον οἰκήσαντες νῆσον	nem voltak éppen szigeten lakókként
οὐκ ἔτυχον οἰκήσαντες νῆσον	történetesen nem szigeten települtek meg

τὸ τεθνάναι μεταβολή τις τυγχάνει οὕσα	a halál éppenséggel valamiféle átváltozás
--	---

θύων τε γὰρ φανερός ἦν	látható volt ugyanis áldozóként is
θύων τε γὰρ φανερός ἦν	látható volt ugyanis, hogy áldozik is
θύων τε γὰρ φανερός ἦν	nyilvánvalóan áldozatot is szokott bemutatni

οὐδεπώποτε ψευδόμενος ἐφάνην	még sohasem bizonyultam hazugnak
------------------------------	----------------------------------

μαντική χρώμενος οὐκ ἀφανῆς ἦν.	nagyonis közismert volt róla, hogy szokott jóslattal élni
---------------------------------	---

538.§ Az εἰοικα (pf.) ige mind pt.-mal, mind inf.-szal szerkeszthető azonos értelemmel.

εἰδότει εἰοικας	tudónak tűnsz
εἰδότει εἰοικας	olyan vagy, mint aki tudja

539.§ Szintén participiummal áll: ἀνέχομαι καρτερέω ὑπομένω ‘kitartó, türelmes’, κάμνω ἀπαγορεύω ‘kifárad, nem győzi’, παύομαι λήγω ‘abbahagy’.

ἐπαύσατο κλᾶον	abbahagyta a sírást
----------------	---------------------

μη κάμης φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν	ne fáradj el barátoddal jól téve
μη κάμης φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν	ne fáradj bele, hogy jól teszel a barátoddal
μη κάμης φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν	ne sajnáld a fáradságot attól, hogy jól tegyél a barátoddal

καρτερεῶ ἀκούων	türelmesen hallgatok
-----------------	----------------------

540.§ Szintén participiummal áll: εὖ/καλῶς ποιέω ‘jól teszi, helyesen cselekszik, szerencsére’, ἀδικεῖω ‘vétkezik’, ἁμαρτάνω ‘bűnt követ el’.

ἀδικεῖ Σωκράτης θεοὺς οὐ νομίζων	Vétkezik Sókratész, amikor/mivel nem hisz istenekben
----------------------------------	--

541.§ Szintén participiummal áll: νικάω κρατέω περιγίγνομαι ‘felülmúl’, ἡττάομαι λείπομαι ‘alulmarad’.

περιγίγνεται σου καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ εὖ ποιῶν	felülmúl téged mind szóban, mind tettben jótevésként
---	--

542.§ Az érzelmi- vagy kedélyállapotot kifejező igék (verba affectuum) mellett – egyik lehetőségként (vö. 380.§) – szintén participium állhat. Ilyenek: χαίρω ἡδομαι ‘örül’, ἀγαπάω ‘elégedett’, ἀγανακτέω ἄχθομαι χαλεπῶς φέρω ‘méltatlankodik, bosszankodik, elégedetlenkedik, nehezen tűr’, ὀργίζομαι ‘dühös’, λυπέομαι ἀλγέω ‘báncódik’, μεταμέλλομαι ‘megbán’, αἰσχύνομαι ‘szégyenkezik’ stb.

Ἀλλὰ διὰ τί δὴ ποτε μετ’ ἐμοῦ χαίρουσί τινες πολὺν χρόνον διατρίβοντες;	Dehát miért örülnek egyesek, ha sok időt tölthetnek velem?
---	--

Participium függő esetben álló főnév mellett

543.§ A pt. nemcsak az alanyra vonatkozhat, hanem bármely más függő esetben álló főnévre (vagy azt helyettesítő szóra) is.

544.§ Különösen gyakran fordul elő egyeztetett főnév és pt. az érzékelést jelentő igék (verba sentiendi) mellett. Ezt a szerkezetet *accusativus cum participio*-nak is nevezik.

545.§ Az érzékelést vagy megismerést jelentő igék (verba sentiendi) mellett általában acc.c.pt. áll: ὁράω ‘lát’, ἀκούω ‘hall’, πυνθάνομαι ‘értesül, megtud’, αἰσθάνομαι ‘észlel, fölfog’, μανθάνω ‘megtud’, εὕρισκω καταλαμβάνω φωράω ‘talál, rajtakap, leleplez’, γιγνώσκω ‘megismer’, οἶδα ἐπίσταμαι ‘tud’, ἄγνοέω ‘nem tud’.

καταλαμβάνω (σε) βόθρον ὀρύττοντα	rajtakaplak, amint gödröt ásol
--------------------------------------	--------------------------------

546.§ A participium futuri szándékot, célt fejez ki.

καταλαμβάνω ὥς κατορύζοντα τὸν ἄνθρωπον	Rajtakaplak, amint el akarod temetni az illetőt
--	---

547.§ Az ἀκούω, αἰσθάνομαι és πυνθάνομαι igék mellett többféle szerkezet is állhat. Közvetlen érzékelés ill. ismeretszerzés esetén a főnév és a vele egyező pt. gen.-ban áll, mivel e jelentésben ez az igék szokásos vonzata (vö.§370.). A szerkezetet *genitivus cum participio*-nak nevezzük.

ἀκούουσι βοώντων τῶν στρατιωτῶν Θάλαττα θάλαττα	hallják, hogy a katonák azt kiáltozzák: „tenger, tenger”
--	--

548.§ Ha az ismeretszerzés közvetett, de biztos értesülésen alapszik, akkor az ἀκούω, αἰσθάνομαι és πυνθάνομαι igék mellett is acc.c.pt. használatos.

549.§ Accusativus cum participio áll az (ἀπο)δείκνυμι (ἀπο)φαίνω δηλώω ‘kimutat, bizonyít’, ἐλέγχω ‘rábizonyít’ és ritkábban az ἀγγέλλω ‘jelent’ ige mellett.

ἐπιδείξω τοῦτον παραβάντα τοὺς νόμους	Be fogom bizonyítani, hogy ez az ember áthágta a törvényeket.
--	---

550.§ A pt. függő esetben nemcsak a felsorolt igecsoportok tagja mellett, hanem szinte bármely „közönséges” ige mellett is állhat.

οὐκ ἔστιν ἀνδρὶ ἀγαθῷ κακὸν οὐδὲν οὔτε ζῶντι οὔτε τελευτήσαντι	az igaz embert nem érheti semmi baj, sem ha él, sem ha meghalt / sem élteben, sem holta után
---	--

Személyes szerkesztés

551.§ Abban az esetben, amikor a vezérigé alanya azonos azzal a grammatikai személlyel, melyre a pt. vonatkozik, a pt.-ot az alannyal kell egyeztetni. Ezt személyes szerkesztésnek is nevezzük.

οἶδα θνητὸς ὢν	Tudom, hogy halandó vagyok.
----------------	-----------------------------

οἱ ἄνθρωποι ἴσασι θνητοὶ ὄντες	Az emberek tudják, hogy halandók.
--------------------------------	-----------------------------------

αἰσθάνομαι στερόμενος αὐτῶν	Érzékelem, hogy meg vagyok tőlük fosztva.
-----------------------------	---

οἱ Θηβαῖοι ἔδειξαν ἑτοῖμοι ὄντες ἀμύνεσθαι.	A thébaiak nyilvánvalóvá tették, hogy készek (egy támadás ellen) védekezni.
---	---

552.§ Figyeljük meg, hogy formailag ez a személyes szerkezet azonos a 537.§-ban felsorolt igék melletti szerkezettel!

553.§ A participium nominativusban szenvedő vezérige mellett is állhat.

ὁ βασιλεὺς ἡγγέλθη τετελευτηκώς.	A király halottként jelentetett.
ὁ βασιλεὺς ἡγγέλθη τετελευτηκώς.	Jelentették, hogy a király halott.

Feltételes értelmű particula participium mellett

554.§ Az ἄν partikulával a participium (lehetséges vagy lehetetlen) feltételes mellékértelmet nyerhet.

εὕρισκω ταύτην ἄν μόνην γενομένην τῶν μελλόντων κινδύνων ἀποτροπήν	Úgy találom, hogy egyedül ezzel lehetne esetleg elhárítani a tornyosuló veszélyeket.
--	--

Κύρος εἰ μὴ ἀπέθανεν, ἄριστος ἂν ἄρχων γενόμενος φανερός ᾗν.	Kyrosból, ha nem halt volna meg, nyilvánvalóan a legjobb vezető vált volna.
--	---

Participium független fordított jelzős szerkezetben

πολλῶν παρόντων ἀνείλεν ὁ Ἀπόλλων	sokak jelenlétében válaszolt Apollón
-----------------------------------	--------------------------------------

555.§ A fönti példamondatban a παρόντων alakilag jelzője a πολλῶν főnévként használt szónak, azonban utóbbi semmilyen módon nem tekinthető valamely mondatrész vonzatának (ellentétben a 547.§-beli gen.c.participioval). Ezért ezt a szerkezetet függetlennek, latinul *participium absolutum*nak, vagy ha az esetét is meghatározzuk, *genitivus absolutus*nak (gen. abs.) nevezzük.

556.§ A genitivus absolutus a mondatban határozói szerepet tölt be, mégpedig leggyakrabban idő-, ok-, mód- vagy megengedőhatározó.

557.§ A genitivus absolutus kétféleképp fordítható: vagy jelzős szerkezettel, vagy alárendelt mellékmondatdal.

558.§ A genitivus absolutust jelzős szerkezettel úgy fordíthatjuk, hogy a participiumból cselekvést kifejező főnevet alkotunk, a genitivusban álló főnévből pedig ennek birtokos jelzője lesz. A magyar főnevet olyan raggal, névutóval vagy hasonlóval kell ellátni, ami kifejezi azt a határozót, amit a gen. abs. képvisel a görög mondatban.

559.§ A genitivus absolutus mellékmondatból való fordításakor a görög főnévből lesz a mellékmondat alanya, a participiumból pedig az állítmánya. A participium fordításakor ügyeljünk az igenem megtartására! Minthogy ezen a ponton még nem tudjuk, miféle határozó is a gen.abs., először időhatározói mellékmondatból fordítjuk. Ha a szerkezetben pt. ipf. szerepel, akkor az 'amikor, miközben' kötőszók egyikét használjuk, ha pedig pt. ao., akkor a 'miután' kötőszót. Ha a magyar főmondat jelen idejű és a pt. egyidejűséget fejez ki (azaz ipf.), akkor a mellékmondat állítmánya is jelen idejű legyen, ha pedig a főmondat múlt idejű vagy jelen, de a pt. előidejűséget fejez ki (azaz ao.), akkor a mellékmondat állítmánya múlt idejű legyen.

πολλῶν παρόντων ἀνείλεν ὁ Ἀπόλλων	válaszolt Apollón, miközben sokan voltak jelen
-----------------------------------	--

560.§ A nyersfordítás segítségével állapítsuk meg, hogy milyen határozó a gen.abs. a görög mondatban, s eszerint finomítsuk fordításunkat.

561.§ A pt. pf. szintén egyidejűséget fejez ki, de ügyelni kell a fennálló következmény találó fordítására.

παρεστηκότων ἡμῶν συνέκαμψε τὸ σκέλος ἀνήρ	miközben ott álltunk körben, az illető lába megrángott
--	--

562.§ A pt. mellől hiányozhat a gen.-ban álló főnév (vagy azt helyettesítő szó), amennyiben az könnyen odaérthető, főlöslleges avagy mellékmondatból van kifejtve. E csonka szerkezetet *genitivus absolutus sine genitivo*-nak is lehet nevezni.

ἀκριβῶς οἶδα καὶ ὅσα ἀπελθόντος (τι. ἐμοῦ) ἐρεῖν ἔμελλεν	Pontosan tudom azt is, hogy mit akart mondani eltávozásom után.
--	---

ἤδη δὲ ἐν ὁρμῇ ὄντων (τι. αὐτῶν) ἦλθε Προκλῆς	Megérkezett Proklés, amikor már indulóban voltak.
---	---

Σημανθέντων δὲ τῷ Ἀστυάγει ὅτι πολέμοι εἰσιν ἐν τῇ χώρᾳ, ἐξεβόηθει καὶ αὐτὸς	Miután jelentetett Astyagésnak, hogy ellenség van a vidéken, maga is kivonult segíteni.
--	---

Accusativus absolutus

563.§ A genitivus absolutushoz különben mindenben hasonló szerkezet ritkán semleges accusativusban is előfordul.

δόξαντα δὲ ταῦτα καὶ περανθέντα, τὰ στρατεύματα ἀπῆλθε	miután ezek a dolgok elhatároz- tattak és bevégeztettek, a seregek elvonultak
---	---

564.§ Bizonyos személytelen vagy szenvedő kifejezésekből gyakoribb az acc. abs. csonka változata, amikor hiányzik a főnévi accusativus. A főnevet helyettesítheti mellékmondat, infinitivus vagy infinitivusos szerkezet.

οὐδεὶς ἐξὸν εἰρήνην ἄγειν πόλεμον αἰρήσεται	ha lehetséges békében élni, senki sem fogja a háborút választani
--	---

565.§ A teljes acc. absolutus mindhárom nemben előfordul a ὥς vagy ὥσπερ partikulával.

Σωκράτης ἤρχετο πρὸς τοὺς θεοὺς ἀπλῶς τὰγαθὰ διδόναι, ὥς τοὺς θε- οὺς κάλλιστα εἰδότας ὅποια ἄγαθὰ ἐστι.	Sókratész pusztán azért imádkozott az istenekhez, hogy jót adjanak neki, minthogy szerinte az istenek tudják a legjobban, hogy mi is a jó.
---	---

4.23 Az infinitivus

566.§ A görög főnévi igenévre igei jellegéből fakadóan vonatkoznak az igenem (diathesis) és az akció kategóriái. Így egy igenek e két dimenzió szerint (legfőljebb) tíz különféle infinitivusa lehet:

	Activum	Medium	Passivum
imperfectum	γράφειν	γράφεσθαι	
futurum	γράφειν	γράψεσθαι	γραφῆσεσθαι
aoristos	γράψαι	γράψασθαι	γραφῆναι
perfectum	γεγραμέναι	γεγράφθαι	

567.§ Az inf. ao. időviszony szempontjából lehet semleges, vagy kifejezhet előidejűséget.

568.§ Igei jellegéből fakadóan a főnévi igenév olyan vonzatokat vehet maga mellé, mint maga az ige, azaz tárgyat és határozót.

569.§ Feltételes mellékértelme kifejezésére ὥν partikula járulhat az infinitivushoz.

570.§ A τὸ névelővel az infinitivus is főnevesíthető, s mint ilyen, ragozható.

571.§ Az infinitivus tagadása általában μή-vel történhet. Ritkábban, mondást és vélelét jelentő igeik mellett οὐ-val tagadható.

572.§ A főnévi igenév valamilyen igealaktól vagy igei szerkezettől függ, melyet vezérigének nevezünk.

573.§ Az infinitivusszal kifejezett cselekvés végrehajtója (ágense) és az ezen ágenssel egyeztetendő szavak (jelző, értelmező, állapothatározó stb.) tárgyesetbe kerülnek,

amennyiben az inf. ágense nem fordul elő a főlérendelt szerkezetben. Ezt a szerkezetet *accusativus cum infinitivo*-nak nevezzük.

574.§ Minthogy az inf.-tól függhet tárgy, akkor, ha valamely tárgyesetben álló névszó az inf.-hoz képest alanyyszerű (azaz az inf. cselekvésének a végrehajtója), megkülönböztetésül *accusativus subiectivus*-ról beszélünk.

575.§ Ha az inf. ágense (explicite vagy implicite) előfordul a főlérendelt szerkezetben, akkor nem kell külön kitenni; a vele egyeztetendő szavak abba az esetben kerülnek, amiben a főlérendelt szerkezetben van az inf. ágense.

Főnévi igenév névelővel

576.§ A főnévként használt infinitivus bármely esetben előfordulhat.

μέχρι τοῦ ἐπιλαθῆσθαι	a feledésig
διὰ τὸ μηκέτι δύνασθαι πορεύεσθαι	mivel már nem tudott menni

577.§ Az általános szabály szerint a főnevesített inf. ágense is accusativusban áll.

Főnévi igenév névelő nélkül

578.§ Az inf. tárgyként vagy határozóként igéknek és kifejezéseknek több jelentéstani csoportja mellett használatos.

579.§ Inf. áll a δύναμαι οἷός τέ ειμι 'képes', πέφυκα 'természettől alkalmas', ἐπίσταμαι οἶδα 'ért vmihez', εἴωθα φιλέω 'szokott', πειράω 'megpróbál', φοβέομαι 'fél, vonakodik' és más, hasonló jelentésű kifejezések mellett.

ὁ ἀνὴρ μηκέτι ἡδύνατο πορεύεσθαι	Az illető már nem tudott járni.
ἔχω ἀμύνεσθαι	távol tudom tartani
οἱ πολέμιοι οὐχ ἱκανοὶ ᾗσαν ἡμᾶς ἐξελαύνειν	Az ellenség nem volt rá képes, hogy elűzzön bennünket.

580.§ Szenvedő inf.-szal álló δύναται magyarrá '-ható' képzős melléknévvel is fordítható.

οὐ δύναμαι πεισθῆναι	nem vagyok meggyőzhető
----------------------	------------------------

581.§ Accusativus subiectivus is vehetnek maguk mellé a következő igék melletti infinitivusok: κελεύω 'utasít', παραινέω προτρέπω πείθω 'rábeszél' (a parancsolást jelentő igéket *verba iubendi*-nek nevezzük), συγχωρέω ἐπιτρέπω ἔαω 'hagy, enged', κωλύω εἰργώ 'akadályoz', ἀναγκάζω 'kényszerít', βούλομαι ἐθέλω 'akar' (*verba voluntatis* ezen igék másik neve), ἐπιθυμέω 'vágylk', σπεύδω προθυμέομαι 'törekszik, igyekszik'.

ἐκέλευσε προβαλέσθαι τὰ ὄπλα ὅλην τὴν φάλαγγα	Megparancsolta, hogy az egész phalanx szegezze előre a fegyvereit.
---	--

A főnti mondatban tehát a φάλαγγα *acc. subiectivus*, a τὰ ὄπλα pedig az inf. tárgy, mondhatjuk, hogy *acc. obiectivus*.

Βούλομαι δέ σοι καὶ κείνας τὰς εὐφροσύνας δηλῶσαι	meg kívánom neked azokat az örömeket is mutatni
---	---

582.§ Az ἐπιτρέπω mellett accusativus helyett – az ige saját vonzatának megfelelően – többnyire dativusban áll az inf.-hoz képest alanyyszerű névszó (az inf. ágense). Az ilyen szerkezetet *dativus cum infinitivo*-nak is lehet nevezni.

οὐδενὶ ἐπιτρέπω κακῶ εἶναι	Senkinek sem engedem meg, hogy gonosz(ként) legyen.
----------------------------	---

583.§ A *verba iubendi* és társaik mellett inf. ipf. vagy ao. állhat; ez a kétactió (acc.) cum inf. Logikailag mindkettő egy- vagy utóidejűségre használatos, hiszen amire parancsot adunk vagy amit megengedünk, nem lehet előidejű. Az inf. ipf. hosszadalmas vagy ismétlődő cselekvést fejez ki, az inf. ao. pedig mozzanatosat.

ἐπιθυμῶ τοὺς μὲν ἐλευθέρους δοῦλους ἔχειν, τοὺς δὲ δούλους ἀναγκάζομαι ποιεῖν ἐλευθέρους	Arra vágyom, hogy a szabadok a szolgálaim legyenek, a szolgálaimat meg kénytelen vagyok szabadokká tenni.
--	---

584.§ Általában inf. futuri áll a μέλλω ‘szándékozik’ mellett.

οἶδα καὶ ὅσα ἐρεῖν ἔμελλεν	Azt is tudtam, hogy mit szándékozik mondani.
----------------------------	--

585.§ A mondást (*verba dicendi*), közlést és vélelét jelentő igék mellett szintén acc.c.inf. állhat. Ilyenek: λέγω, νομίζω, ἡγέομαι.

ὁ Ξενοφῶν καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες ὥρθησαν ἔμπροσθεν ἄλλους ἐπιτίθεσθαι πολεμίους	X. és az utóvéd tagjai úgy gondolták, hogy az ellenség másik része előlről támad
---	--

586.§ A *verba dicendi* mellett az inf. bármely actióban előfordulhat, s ilyenkor négyactió (acc. cum) inf.-ról beszélünk. Az inf. fut. utóidejűséget fejez ki.

τινὲς δεινὸν τι ὄντο πείσεσθαι εἰ ἀποθανοῦνται	egyesek azt gondolták, hogy valami szörnyűséget fognak elszenvedni, ha meg fognak halni
--	---

587.§ Acc.c.inf. áll az értesülést jelentő igék (548.§) mellett, amennyiben az alany nem biztos hírt kap.

Κῦρος ἑορτὴν ἐν τῇ Βαβυλῶνι ἤκουσεν εἶναι	Kyros úgy hallotta, hogy van B.-ban egy ünnep
---	---

588.§ Számos ige egyaránt kifejezhet közlést és utasítást, s mellette az inf. egyaránt kifejezheti a közlés (valós vagy vélt) tartalmát és az utasítást. Így tehát ugyanaz a görög ige tartozhat egyik jelentésében a *verba dicendi*, másik jelentésében a *verba iubendi* csoportjába. Ezek a terminusok tehát tulajdonképpen szerkesztésmódokat, nem pedig pontosan körülhatárolt szócsoportokat jelölnek.

589.§ Alanyként inf. vagy acc.c. inf. állhat sok személytelen ige és kifejezés mellett: ἔξιςτι 'lehetséges', πρέπει προσήκει 'illik', χρή δεῖ 'kell', συμβαίνει 'meg történik', δοκεῖ 'helyesnek tűnik, elhatároztatik', δικαίον ἐστὶ 'jogos', δυνατόν ἐστὶ 'lehetséges', ἀνάγκη ἐστὶ 'szükséges', ὥρα ἐστὶ 'ideje van', εἰκός ἐστι 'elvárható, valószínű'.

ὥρα (ἐστὶ) ἀπιέναι	itt az idő a távozásra/ideje menni
--------------------	------------------------------------

590.§ Mint láttuk, ha az inf. ágense (explicite vagy implicite) előfordul a főlerendelt szerkezetben, akkor nem kell külön kitenni:

νομίζω νενικηκέναι	Úgy gondolom, hogy győztes vagyok.
--------------------	------------------------------------

ὕπεςχετο παρέσεσθαι εἰς τὴν ἐσπέραν	Azt ígérte, hogy estére itt lesz.
-------------------------------------	-----------------------------------

ἔδοξας γὰρ μοι εἰδοῦτι εἰοικέναι	úgy tűntél nekem, hogy tudóhoz hasonlítasz / úgy tűnt nekem, hogy olyan vagy mint, aki tudja
----------------------------------	--

591.§ Ha az inf. ágense a vezérigének az alanyával azonos, akkor az inf. ágensének jelzője és állapothatározója is alanyesetbe kerül. Ezt személyes szerkezetnek vagy (tágabb értelemben vett) *nominativus cum infinitivo*-nak nevezzük.

592.§ A nom. c. inf. használatos szenvedő igealakok mellett, a latinhoz hasonlóan: νομίζομαι, κελεύομαι, κωλύομαι, λέγομαι, φαίνομαι 'mutatkozik, tűnik'.

οἱ Φοίνικες νομίζονται εὐρεῖν τὰ γράμματα	Általános vélemény, hogy a föníciaiak találták föl a betűket.
---	---

Περικλῆς, ὅτε δημηγοροῖτο, ἐλέγετο βροντᾶν καὶ ἀστράπτειν.	Azt mondják, hogy Periklész, miközben szónokolt, dörgött és villámokat szórt.
--	---

593.§ A főnti szenvedő igékkel azonos δοκέω és εἶναι ‘tűnik, látszik’ szerkesztése:

ἐδόκει δὴ μείζον τι εἶναι τῷ Ξενοφῶντι	Xenophón úgy látta, hogy valami komolyabb dologról van szó.
--	---

594.§ A görögben (a latintól eltérően) cselekvő vezérige mellett is használatos a személyes szerkesztés, ha az inf. ágense azonos a vezérige alanyával.

ὁ Ἀλέξανδρος ἔφασκεν εἶναι Διὸς υἱός	Nagy Sándor azt mondogatta, hogy Zeus fia.
--------------------------------------	--

ἐλπίζε τιμῶν τὸν θεὸν πράξειν καλῶς	Biztos lehetsz, ha féled az istent, jól fog menni a sorod.
-------------------------------------	--

δίκαιος εἰ ἄγειν ἀνθρώπους	jogosult vagy embereket vezetni / jogos, hogy embereket vezess
----------------------------	--

Infinitivusok mellékmondati kötőszóval

595.§ Bizonyos esetekben névelő nélküli (acc.c.) inf. használatos két mellékmondati kötőszóval, ti. ὥστε (vagy ὡς, ἐφ' ὧ, ἐφ' ᾧτε) után, ha nincs hangsúly a következmény ténylegesen bekövetkező voltán, és πρίν után, ha a főlérendelt mondat állító.

4.24 Az adiectiva verbalia

596.§ A -τός végű adi. verbale szenvedő értelmű; jelölhet befejezettséget vagy lehetőséget: λυτός ‘oldott, oldható’, ὄρατός ‘látható’.

597.§ A -τέος végű adi. verbale szenvedő értelmű és szükségességet fejez ki: λυτέος ‘oldandó’, ποιητέον ἔστι ‘tenni kell’. Mellette a végrehajthatározó dativusban áll (389.§).

598.§ A tranzitív igékből képzett -τέος végű adi. verbale személyesen és személytelenül is, az intranszitiv igékből képzett csak személytelenül szerkeszthető.

599.§ Személytelen szerkesztés esetén az adi. verbale egyesszám semlegesben áll, s az acc.c.inf. mintájára a végrehajthatározó acc.-ban is állhat.

4.25 Függő beszéd

600.§ Az idézésnek azt a módját, amikor az író valakinek a mondatait szó szerint idézi, egyenes beszédnek (*oratio recta*) nevezzük, azt pedig, amikor valamilyen mondást vagy hasonlót jelentő igétől van az idézet függővé téve, függő beszédnek (*oratio obliqua*) mondjuk.

601.§ A függő beszédben (többnyire) érvényesül a módok és a személyek „eltolódása”, valamint meghatározott esetekben az inf.-os szerkezetté alakulás.

602.§ A függő beszéddé alakítás során kijelentő főmondatból vagy ὅτι, ὥς kötőszavas kijelentő mellékmondat (467.§), vagy infinitivusos szerkezet (585.§) lesz; a parancsot vagy kívánságot tartalmazó főmondat mindig infinitivusos szerkezetté (581.§) lesz; kérdő főmondatok a függő kérdés (470.§) alakját veszik föl.

603.§ Főmondati mellékidő után érvényesülhet a módok „eltolódása”, azaz praesens ind. és coni. helyett többnyire (puszta) opt. obliquus áll.

604.§ A személyek „eltolódása” értelemszerűen, a magyar használathoz hasonlóan érvényesül(het).

Az alábbi részletben a triérarchos számol be Kallippos és a kormányos vitájáról:

<p>λέγω τῷ κυβερνήτῃ ἀποπλεῖν εἰς τὴν Θάσον. ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ Καλλιππου καὶ κελεύοντος πλεῖν εἰς τὴν Μακεδονίαν, οἱ προσέταξεν ὁ στρατηγός, ἀποκρίνεται αὐτῷ Ποσειδίππος ὁ κυβερνήτης ὅτι τριήραρχός τε ἐγὼ τῆς νεῶς εἶην καὶ ὑπεύθυνος, καὶ τὸν μισθὸν παρ' ἐμοῦ λαμβάνοι· πλεύσοιτο οὖν οἱ ἐγὼ κελεύω, εἰς Θάσον ὥς τὸν στρατηγόν.</p>	<p>Utasítom a kormányost, hogy induljon el Thasos felé. Midőn pedig Kallippos ellentmondott és arra utasította, hogy Makedonia felé hajózzék, amerre a stratégos rendelte, Poseidippos kormányos azt válaszolta, hogy én vagyok a hajó triérarchosa és én felelek érte, s a bért tőlem kapja; arra fog tehát hajózni, amerre én mondom, Thasosra, a stratégoshoz.</p>
---	---

605.§ A vezérigétől való függés fokozatai keveredhetnek, sőt az is előfordul, hogy az egyáltalán nem érvényesül, vagyis az idézetet bevezető kötőszó csupán idézőjel szerepét tölti be; ez az ún. ὅτι *recitativum*.

Igealak-meghatározó analitikus gyakorlat

Az igék és igenevek elemzésekor, a szótári alak megállapítása során a görög igéknek három, egymást bizonyos mértékben átfedő felosztását kell együttesen figyelembe venni. A három hagyományos csoportosítási szempont a következő:

I. Az imperfecta actio képzése szerint:

1. Thematikus (kötőhangzós) ω -végű. Az ω -végű igék további csoportosítása megfelel az alábbi, II. és III. felosztás szempontjainak.
2. Általában athematikus (kötőhangzó nélküli) μ -végű igék csoportjai:
 - a, $-(\nu)\nu$ suffixummal képzett imperfecta tő, pl.: $\delta\epsilon\acute{\iota}\chi\nu\mu\iota$.
 - b, Pusztá imperfecta reduplicatióval képzett imperfecta tő, pl.: $\tau\acute{\iota}\theta\eta\mu\iota$.
 - c, Az igtő azonos az imperfectum tővel, pl.: $\epsilon\acute{\iota}\mu\iota$.

II. A tő- ill. gyökvégi hangzó milyensége szerint:

1. Magánhangzós tövek – verba pura
 - a, Félhangzós tövek (ι , υ) – $\pi\alpha\iota\delta\epsilon\acute{\upsilon}\omega$, $\lambda\acute{\upsilon}\omega$.
 - b, Valódi magánhangzós tövek (α , ϵ , o) – verba pura contracta: $\tau\iota\mu\tilde{\omega}$ ($\leftarrow \tau\iota\mu\acute{\alpha}\omega$), $\pi\omega\iota\tilde{\omega}$ ($\leftarrow \pi\omega\iota\acute{\epsilon}\omega$), $\delta\omega\upsilon\lambda\tilde{\omega}$ ($\leftarrow \delta\omega\upsilon\lambda\acute{o}\omega$).
2. Mássalhangzós tövek
 - a, Néma mássalhangzós tövek – verba muta
 - α , T-hangú tövek, pl.: $\pi\epsilon\acute{\iota}\theta\omega$.
 - β , K- és P-hangú tövek, pl.: $\pi\rho\acute{\alpha}\tau\tau\omega$, $\kappa\rho\acute{\upsilon}\pi\tau\omega$.
 - b, Folyékony mássalhangzós tövek – verba liquida: $\beta\acute{\alpha}\lambda\lambda\omega$
 - c, szigma (és egyéb) tövek, pl.: $\sigma\kappa\epsilon\delta\acute{\alpha}\nu\mu\iota$, $\pi\lambda\acute{\epsilon}\omega$.

III. Az igtő (gyök) és az imperfectum tő viszonya szerint hat osztályt különböztetnek meg.

1. Első vagy jeltelen: imperfectum tő = igtő, pl.: $\pi\alpha\iota\delta\epsilon\acute{\upsilon}\omega$.
2. Második vagy i (j) képzős: imperfectum tő = igtő + i (j), pl.: $\phi\upsilon\lambda\alpha\chi-$ + (j) = $\phi\upsilon\lambda\acute{\alpha}\tau\tau\omega$.
3. Harmadik vagy orrhangú: az imperfectum tő = igtő + n (önmagában vagy magánhangzóval), pl.: $\tau\acute{\iota}-\nu\omega$, $\alpha\acute{\upsilon}\xi-\acute{\alpha}\nu-\omega$.
4. Negyedik vagy kezdő igék: imperfectum tő = igtő + $\sigma\kappa$ (közvetlenül vagy ι -val), pl.: $\gamma\eta\rho\acute{\alpha}-\sigma\kappa-\omega$, $\epsilon\acute{\upsilon}\rho-\acute{\iota}-\sigma\kappa-\omega$.
5. Ötödik vagy E : az imperfectum tő és az igtő közötti különbözet az E hang (ϵ , η), amely vagy az imperfectum tőhöz, vagy az igtőhöz járul, miközben a másiktól hiányzik, pl.: $\gamma\alpha\mu-\acute{\epsilon}-\omega$ (tő: $\gamma\alpha\mu$) ill. $\mu\acute{\epsilon}\lambda\lambda\omega$ (tő: $\mu\epsilon\lambda\lambda-\eta$), fut. $\mu\epsilon\lambda\lambda\acute{\eta}\sigma\omega$.
6. Hatodik vagy vegyestövű igék – verba suppletiva.

A töveket (ipf.-tő, illetve igtő) érintő vizsgálatot meg kell előznie a következők felismerésének: a kitett vagy elmaradó esetragok, személyragok, igenévképzők, módjelek, kötőhangzók, képzők, illetve reduplikációk, augmentumok, igekötők. A hangmátsulások sikeres feloldása mellett az ige szótári alakjának meghatározása feltételezi a harmadik felosztás 2–6. osztályaihoz tartozó igék alapalakjainak, az úgynevezett ‘averbók’ (*a verbo*) ismeretét.

Elemezze az alábbi igéket a táblázatban látható példák alapján (lehetőség szerint tün-tesse fel a hangmásulás előtti állapotot is)!

augm. igekötő	redupl. (ipf., pf., att.) tő (gyök, ipf., perf.)	képző (fut., ao., perf.)	kötő- hangzó	módjel, igenév- képző	rag (személy, eset)	ποῦ χεῖται;	
∅	πε- παίδευ	-χ	-ο	-ι	-μι	παίδευω: pr. pf. opt. A. sg. 1.	πεπαιδεύκοιμι
∅	(πειθ) πεις	(-θη) -θε	∅	-ιη	-μεν	πείθω: ao. opt. P. pl. 1.	πεισθείημεν
∅	ποιη	-σ	-α	-ντ	-ες	ποιέω: ao. pt. A. m. pl. nom.	ποιήσαντες
κατ(α)- ε-	γνω	∅	∅	∅	-ν	κατα- γινώσκω ao. ind. A. sg. 1.	κατέγνω
∅	πε- (πραγ) πραχ	∅	∅	οτ	α	πράττω pf. pt. m. sg. acc.	πεπραχότα

Az igealakok meghatározására szolgáló latin nyelvű műszavak javasolt sorrendje:

1. ragozott ige – verbum finitum
(tempus,) actio, modus, genus, numerus, persona,
pl.: praesens perfectum optativi Activi singularis prima
2. igenév – verbum infinitum
 - a) actio, „modus”, genus
pl.: aoristi infinitivus Activi
 - b) actio, „modus”, genus verbi, genus nominis, numerus, casus
pl.: aoristi participium Activi, masculini pluralis nominativus

Az itt felsorolt ezerhatszáz igealakot és igenevet eredeti szövegek átalakításával MAY-WALD JÓZSEF adaptálta olvasókönyvébe, hogy a görög igeragozás minden jelenségére fölhívja a figyelmet. Az egyes alakok gyakorisága a ránkmaradt attikai prózában változó, néha elenyésző. Az elemző gyakorlatozásra azonban a legritkább alakok is jó alkalmat teremtenek.

1. συμβουλευόντος 2. ἀκούειν 3. παρακελευοίμην 4. δουλεύωμεν 5. λέγοιμι 6. οἶοιτο
7. τυραννεύοιτο 8. δουλευέτω 9. βασιλευέτω 10. πιστεύειν 11. ἀλήθευε 12. ἔλεγε
13. ἐφύεδου 14. πιστεύοιεν 15. παύοιο 16. κωλύουσι 17. πείθεσθε 18. πυνθανομένου
19. νομίζοι 20. πράττοι 21. ἐπιτηδεύοιεν 22. βουλώμεθα 23. φέρη 24. βλέπωσιν
25. νικῶντος 26. ἐχθαίρων 27. γίγνησθε 28. ζώητε 29. νικᾷ 30. τελευτᾷ 31. ἐσιώπα
32. ἐρωτώμενος 33. σιωπῶεν 34. ἐρωτῶντος 35. ζῶμεν 36. ἐπιτιμῶμεν 37. δρῶμεν
38. χρῶτο 39. ἔχοι 40. ἀγορεύοντας 41. σιγῶν 42. κτῶ 43 ἀγάπα 44. ἐξαπάτα 45. ἐκτῶ
46. ἐχρήτο 47. ἤσθιε 48. ζῆν 49. ἐσθίοιεν 50. ζώη 51. λοιδοροῦντες 52. ποιοῦσιν
53. πειρῶμαι 54. ποιεῖν 55. κατηγοροῦσιν 56. φοβεῖ 57. φοβοίτο 58. ἐπαινοῦντος
59. ἡγοίμην 60. ἐπιστρατεύσαντος 61. ἀπειλοῦντος 62. ἀπειλῶν 63. φοβώμεθα
64. ἀδικεῖ 65. ποιῶμεν 66. ἀπειλεῖ 67. συνέπλει 68. χειμαζομένης 69. ἐπικαλουμένων
70. σιγᾷτε 71. πλεόντας 72. ὀρώσα 73. χρώμενον 74. δυστυχεῖ 75. εὐτυχῇ 76. φρόνει
77. μιμοῦ 78. ἀδικῶν 79. δεῖται 80. ἡβούλετο 81. βεβαιουῖσθαι 82. ἀδικῶσιν
83. ζημιούσθωσαν 84. μαστιγούντων 85. ἐμαστίγουν 86. ἡναντιοῦντο 87. μαστιγούμενοι
88. ἐκαρτέρουν 89. ὀρῶντες 90. καρτεροῦντα 91. ζηλοῦσιν 92. ἀξιοῦσιν 93. ἐκαρποῦτο
94. ἐμείουν 95. ἐχειροῦντο 96. ἡλευθέρουν 97. μισθοῦν 98. πολεμείν 99. κατεδουλοῦτο
100. ἐδήλου 101. βεβαιοίη 102. ζήλου 103. δουλοῦται 104. στρατεύσων 105. ἐποίησατο
106. παρόντων 107. συνέλεξα 108. βουλευσαίμεθα 109. ἐνίκησαν 110. ἐδούλωσαν
111. ἐφρόντιζον 112. λείφομαι 113. προσκτήσομαι 114. γεφυρώσας 115. στρατεύσειν
116. τιμωρησόμενος 117. ἐποίησαν 118. δουλώσωμεν 119. κτησόμεθα 120. φθονήσαιεν
121. δηλώσατε 122. ἀκούσαντες 123. ἐτόλμησεν 124. ἀποφαίνεσθαι 125. σιωπώντων
126. ἡχροασάμεθα 127. ἐβουλεύσω 128. ποιήσιν 129. παρεκελεύσω 130. δηλώσαι
131. χρήσομαι 132. δηλώσω 133. ἄκουσον 134. λέγοντι 135. στρατεύσοιτο
136. συνεβούλευσα 137. στρατεύσασθαι 138. καταδουλώσεσθαι 139. στρατεύσάμενος
140. προσέπταισεν 141. συμβουλευσάμην 142. ἐννόησον 143. χρυσάμενοι 144. ἐνίκησαν
145. κατανοήσας 146. κινδυνεύσης 147. πείθου 148. συμβουλεύσονται 149. διάλυσον
150. βούλευσαι 151. προτιμήσαι 152. ποιήσαιτο 153. συμβουλεύσαντι 154. ἐστρατεύσατο
155. ἡττώμενος 156. κατενόησεν 157. ἡλήθευσεν 158. κτήση 159. ἐλέησον
160. δυστυχοῦντας 161. εὐτυχῶν 162. τυραννευθείσης 163. ἐπολιτεύθησαν
164. φυγαδευθεῖς 165. ἐτυράννευσεν 166. πολιτευθῆναι 167. φοβούμενος
168. φονευθεῖη 169. βεβαιωθήσεται 170. ἐκόσμησεν 171. καταφυτευθῆναι
172. ἐκέλευσεν 173. ἐπεμελήθη 174. θεραπευθήσονται 175. τελευτήσαντος
176. ἡδίκησεν 177. ἀδικηθείσης 178. ἡδικήτης 179. πειράθητι 180. τιμωρήσασθαι
181. βοηθήσω 182. ἐλευθερωθῇ 183. τιμηθήσεσθαι 184. ζημιωθήτω 185. ὠμολόγησεν
186. ἐφόνευσαν 187. ἐφονεύθησαν 188. φυγαδευθῆναι 189. θανατωθῆναι 190. ἐμαίνετο
191. ἐστέρησαν 192. ἐλευθερωθῆναι 193. ὑμνήθησαν 194. ἰδρύθησαν 195. παιδευθεῖσι
196. βουλευθέντων 197. ἐπιμελοῦνται 198. ἔσονται 199. πεποιήται 200. κεκοσμημένοι
201. ἐνεφάνιζον 202. πιστεύσαι 203. ἡδικηκέναι 204. πεποιηκέναι 205. πεφύκασιν
206. πεποιήσθαι 207. ἀγαπᾶσθαι 208. ἐπιθυμεῖς 209. τιμᾶσθαι 210. βουλεύου
211. βεβουλευμένα 212. βεβουλεύσθαι 213. πεπιστευκόσι 214. πεφυκώς 215. ἐβασίλευε
216. ἐνδεδουκίᾳ 217. φέρουσα 218. κεκλημένων 219. ἐκλήθη 220. παρήνευσεν
221. ὠνεῖσθαι 222. ἐθέλοντος 223. ὠνήσασθαι 224. ἀπέσπασε 225. ἐφλέγετο
226. τυθῆναι 227. κατέκασσε 228. ἐπῶλει 229. γελασθεῖσα 230. αἰτεῖ 231. ἥτει
232. ἐγέλασεν 233. αἰδεσθεῖς 234. προσεκαλέσατο 235. ἡρώτησεν 236. ἐκέλευσαν
237. ἀποτελέσαι 238. περιόντας 239. ὠνεῖσθαι 240. κεκελευσμένα 241. ἐτέλεσεν
242. ἐνεκλείσθησαν 243. ἐκελεύσθησαν 244. κατελύθη 245. διασεισθείσης

246. χρησθέντα 247. ἐτρέποντο 248. ἐρευνῶντες 249. ἀρκέσειαν 250. λύσειαν
 251. ἐπλευσεν 252. κομίζοι 253. ἀποπλεύσεσθαι 254. ἐπνευσε 255. φοβούμενοι
 256. καταδυθείη 257. ὤκνησαν 258. ἔτρεσεν 259. κελεύσας 260. ἐλκυσθῆναι
 261. ἀνασπασθῆναι 262. ἀνεβόησεν 263. πλεῖ 264. πείσει 265. συμφέροντα
 266. φηφίσασθαι 267. ἤθροισεν 268. ἠθροισμένοι 269. ἐδημηγόρει 270. προσεῖχον
 271. πεπλασμένῳ 272. ὠργίσθη 273. ἤτησεν 274. φράσαι 275. προτρεπόντων
 276. ἔφρασε 277. ἐκομίσθησαν 278. ἐρωτησάσης 279. πετομένη 280. βαδιοῦμαι
 281. διανεύσομαι 282. φράσας 283. ἐσιώπησεν 284. θαυμασάντων 285. ὠργίσθαι
 286. λογισάμενοι 287. σωθήσεται 288. μεθήρμοσεν 289. ἤρισε 290. ηὔξησεν
 291. ἐμήνισαν 292. συνοργισθεῖς 293. κατέκλυσε 294. ἐπεμφεν 295. ἐπιέσθησαν
 296. ἐχρήσθη 297. παύσεται 298. σωθεῖεν 299. προβάλληται 300. ἀναγκασθεῖς
 301. πεπιεσμένων 302. προσέδωκε 303. ἐκομίσθη 304. θεασάμενος 305. δεδεμένην
 306. ἀγωνιεύσθαι 307. πέπεισμαι 308. φονεύσειν 309. σώσειν 310. σωθεῖσαν
 311. συνοικιεῖν 312. ὁμολογήσαντος 313. ἡγωνίσατο 314. ἐφεύσθη 315. ἐφόνευσε
 316. σεσωσμένη 317. συνωκίσθη 318. γυμνάσεις 319. φράσης 320. πείση 321. φιλήσαι
 322. δικάσης 323. ἀκούσης 324. ἀπαλλάξεσθαι 325. ποιῆσαι 326. μετεπέμψατο
 327. παρήσαν 328. καλυφθήσομαι 329. καταλείφω 330. συνήκται 331. κέκρυπται
 332. ἔκρυφα 333. κλέφειν 334. κεκρυμμένα 335. ἐξορύξῃτε 336. ὑπάρξει 337. πράξετε
 338. ἔξετε 339. ταραχθεῖτε 340. βλάψαι 341. μακαριοῦσι 342. εὔξονται 343. χρήσθαι
 344. παρέξει 345. ἐτελεύτησεν 346. ἀπέπλευσαν 347. ἔθαψαν 348. πραχθέντων
 349. ἤρξατο 350. ἀπῆλλακται 351. τέθραπται 352. καταλείλειπται 353. κατασκάφωμεν
 354. κλέψῃ 355. ἐπραξαν 356. ἐπραξας 357. κατέσκαψαν 358. ἐφαίνετο
 359. λυπούμενοι 360. βεβλάμμεθα 361. φυλαχθέντα 362. ἐξορύξας 363. ἔκλεψεν
 364. νομίσαντες 365. κεκλέφθαι 366. ἐφεύσθησαν 367. ἐργασθείσα 368. ἔβλεψαν
 369. κατελείφθη 370. κατασκάφαντες 371. ἐκτήσαντο 372. καταπράξαντος
 373. ἔχαιρεν 374. συντρεφομένης 375. ἀπολείπει 376. διαπέπρακται 377. πράξω
 378. ἄλλαξον 379. ἐδάκρυσε 380. ἐνίκησε 381. πέπρακται 382. ἐρρίφθω
 383. γεγραμμένους 384. ἐνσείσαντα 385. φύλαξαι 386. πλήξας 387. πονήσης
 388. πεπραγμένου 389. κατελίπετο 390. δηλοῖ 391. πεποιθέναι 392. ἀποφυγεῖν
 393. ἐκράτησεν 394. ἐτράπετο 395. ἐτρέφατο 396. ἐβλάβη 397. κατεκόπησαν
 398. κατελελοίπει 399. δεδεμένους 400. ἀπήγαγεν 401. σκαφήναι 402. στρατεύσαιο
 403. ἀπέβαινεν 404. ἐπεπράχει 405. ἐκπλαγείς 406. ἀκούσαι 407. ἡγαγον
 408. τέτροφε 409. ἀνῆχεν 410. ἐκφύγῃς 411. τραποῦ 412. ἀπόρριφον 413. βλαβεῖη
 414. ἐπεφυλάχει 415. κλαπείη 416. ἀπορρίψαι 417. πληροῖ 418. ἀναγαγεῖν
 419. ῥίψας 420. ἐπανέρχεται 421. βεβλαφώς 422. διηλλαχώς 423. τραφέντα
 424. ἐγράφῃ 425. δεξάμενος 426. κατεπλάγῃ 427. ἐννοῶν 428. μεταλλαγῆναι
 429. πεπεισμένος 430. ἀνατραπήσεται 431. διέλυσε 432. κατετρίβῃ 433. ἐστερήθη
 434. ἔφυγε 435. ἐτελεύτησαν 436. ἐμαντεύσατο 437. κεκλοφότας 438. ἐκεκλόφει
 439. ἐμαστίγουν 440. κεκλοφέναι 441. πεφωρᾶσθαι 442. θεώμενον 443. πληγέντος
 444. ἐκεκλόφειν 445. ἀνέκραγε 446. πεπληγμένου 447. κεκράγασιν 448. φέγειν
 449. ἀνακληθεῖς 450. κελυσθεῖς 451. ἐπήνεσεν 452. ἔφεξεν 453. ἀπάγαγε
 454. ἐπνίγῃ 455. ἐποιήσατο 456. ἄφασθαι 457. τεκοῦσαν 458. νομίσασα 459. τέξεται
 460. πεποίηκεν 461. ἔτεκεν 462. ἐπιθυμοῦντες 463. διέφθαρτο 464. ἐκρίθη 465. ἐσήμηνε
 466. τελευτήσει 467. βλήθει 468. ἐξεγέρθη 469. ταραχθεῖς 470. ἐλογίσατο 471. ἀμυνεῖ
 472. λογισάμενος 473. ἔκρινεν 474. ἀποστεῖλαι 475. ἀφικνεῖται 476. μεμιασμένον
 477. εἶδετο 478. καθαρθῆναι 479. καθήρας 480. ἠρώτησεν 481. ἤχοι 482. ἀπεκρίνατο

483. κέκλημαι 484. ἀποκτείνασαν 485. πέφευγε 486. ἐκβεβλημένον 487. ἐστερημένους
 488. ἀπορήσεις 489. κερδανείς 490. ἔμεινεν 491. διέφθειρεν 492. ἀγρεύειν
 493. ἀπέστειλαν 494. ἐστάλμεθα 495. αἰτήσοντες 496. διαφθείρει 497. συναπόστειλον
 498. ἀποκτείνωμεν 499. μνημονεύων 500. ἀποστελῶ 501. ἐντελοῦμαι 502. ἀμῦναι
 503. ἀποστείλαιμι 504. ἐβάρυνθη 505. ἤθελε 506. ἀποφῆναι 507. ἀποφηνάμενος
 508. συναποστελῶ 509. διεφθαρμένον 510. προσημῆναι 511. βληθήσεσθαι 512. βληθῶ
 513. ἀπεφάνετο 514. ἔπεισε 515. συναπέστειλε 516. ἐντείλατο 517. ἐπαγγειλάμενος
 518. ποιήσεσθαι 519. περανεῖ 520. ἐντεταλμένα 521. ὠρμήθη 522. ἤκοντες 523. ἐζήτουν
 524. ἰχνεύσαντες 525. ἐκυκλοῦντο 526. ἀνατεταμένοι 527. εἰσηκόντιζον 528. καθαρθεῖς
 529. ἀπέστειλαν 530. ἀγγελοῦντα 531. συντεταραγμένος 532. ὠδύρατο 533. ἀπέκτεινεν
 534. ἐκάθηρεν 535. ἀράμενοι 536. ἐπιτρέφων 537. προτείνας 538. ἐπισφαγῆναι
 539. τετελευτηκότι 540. ὥκτιρε 541. ἐπέραντας 542. προσήμηνε 543. ἔσεσθαι
 544. ἐπέσφαξε 545. κατακλιθεῖς 546. βεβαιῶσαι 547. ἀρπασθεῖη 548. ἐγκεκρίσθαι
 549. ἐγκριθεῖς 550. προκέκρινται 551. χαλεπήνας 552. ἀγωνίσασθαι 553. ἔκρινεν
 554. νενικηκέναι 555. ἐξέδειρε 556. ἤσχυεν 557. μανείς 558. ἀπεκτονῶς 559. διέβαλεν
 560. ἐπιβουλεύει 561. πιστεύσας 562. διαβαλοῦση 563. διαφθαρεῖη 564. ἐκβαλεῖν
 565. ἐβούλετο 566. φανήσεται 567. ἐκβαλὼν 568. ἐμχανᾶτο 569. ἀπαλλαγεῖη
 570. γράφας 571. ἐγχειρίσας 572. ἀπεστάλη 573. ἐπεχείρησε 574. ἐγγράπτο
 575. ἀποκτείνει 576. τολμήσας 577. πρᾶξαι 578. ἐπέταξεν 579. κατακαίνειν
 580. διαφθαρήσεσθαι 581. διεφθάρησαν 582. ἔπνει 583. ἐφάνη 584. διέφθειρε
 585. διαφθαρήσεται 586. ἐσφάλη 587. ἀναβιβάσας 588. ἀρθεῖς 589. κατέκανε
 590. σφαλεῖς 591. συμβαλέσθαι 592. συμβαλόμενος 593. ἐνέβαλεν 594. ἐκπλαγέντας
 595. διασπαρῆναι 596. περιβάλοι 597. ἀγωνίσασθαι 598. συλλέξας 599. θαυμάσας
 600. ἔφηνε 601. μένειν 602. ἡξίωσε 603. ἡγάγετο 604. τελευτήσαντος 605. ἤρξεν
 606. ἐρωτηθεῖς 607. φθονοῦντας 608. τιμωρησαίμην 609. φανῆς 610. μεμνηνός
 611. κόφας 612. κατέβαλε 613. ἐπεκαλεῖτο 614. φανέντος 615. παρακαλεῖται 616. ἄρης
 617. μεταβαλεῖν 618. φθαρήσεται 619. δαρεῖς 620. κτίσαντος 621. μεμνησθαι 622. ἐώκει
 623. ἐκέκτητο 624. εἰώθει 625. κατεστρέφατο 626. ἀκηκόαμεν 627. μεμνήμεθα
 628. καλουμένων 629. ἐβασίλευσεν 630. ἠνείχοντο 631. ἐπιστρατευόμενοι 632. εἶων
 633. ἡναντιοῦτο 634. συνειλοχῶς 635. ἀπεωθέτο 636. κεκτημένος 637. ἀπειργάσατο
 638. εὐδοκιμησάντων 639. ἐφείλκετο 640. εἶποντο 641. εἶχεν 642. ὀρωρυγμένους
 643. εἰργασμένους 644. κατεσκεύαστο 645. ἀνήπτετο 646. ἐώρων 647. ἀνεώχθησαν
 648. συνειλεγμένοι 649. παρεῖχε 650. ἰδρύθη 651. κεκοσμημένην 652. εἶλκον
 653. εἶπετο 654. ἐφυλάχθη 655. ἀπειργάσθη 656. ἐτάφη 657. εἰώθασι 658. ἤσκουν
 659. ἐωνημένοι 660. ἔκτισαν 661. συνεισιῶντο 662. ἡκηκοί 663. κατεσκαμμένοι
 664. προσέταξεν 665. παρεσκευασμένου 666. προσβοῆσαι 667. μέμνησο 668. ἔγραψε
 669. εἶθισαι 670. εἰθίσμεθα 671. κρατῆσαι 672. εἰωθός 673. ἐξεγερθεῖς
 674. ἐκάθευδον 675. ἐγρηγόρει 676. ἐλιχθέντος 677. εἰοκέναι 678. εἰοικεν
 679. περιελίχθη 680. ἐμαστίγου 681. κλέφαι 682. δαρῆναι 683. θεασάμενος
 684. ἐκαθέζετο 685. πληγῶ 686. πεπλευκῶς 687. ἐώρακεν 688. ἐγκαλύπτει
 689. εἰργασμένα 690. εἰοκότες 691. ἐπιδεικνύντες 692. ἀγείροντες 693. διεσκεδασμένα
 694. πηγνύασι 695. ἀποδεικνύναι 696. ἀπαντήσας 697. διέτεινε 698. δείκνυ
 699. ἐδείκνυν 700. δεῖξω 701. ἔρωτο 702. ἐπεπήγει 703. ἀπέσβη 704. ἐνδείκνυτο
 705. συνέμιξαν 706. διαρρήξαντες 707. διασκεδάσαντες 708. καταστορέσας
 709. ἀπώλετο 710. πεπταμέναις 711. συνεκεράσατο 712. ἀνεπέτασεν 713. ἀπολεῖ
 714. ἐπιρρώσει 715. ἐθέλης 716. πορεύητι 717. ἔρωσο 718. ἀναζεύξειν

719. ἐπιδειχθεῖς 720. μῆναι 721. συνέμιξαν 722. ἀνέζευξεν 723. ἀνεδείκνυ
 724. ἐγίγνεται 725. ποιοῖτο 726. ὤμοσε 727. σβέσειν 728. ἀποδεδειγμένον 729. ἀπολεῖν
 730. κατεστρώθησαν 731. ἀπώλοντο 732. ἐκάλεσε 733. ἀπώλεσε 734. ὁμωμοκῶς
 735. βλάφειν 736. ἀπωλώλεσαν 737. ἀπολώλεκεν 738. ἀπόλοιτο 739. συνεκάλεσε
 740. κελεύσαντος 741. ἀπεδείχθησαν 742. ἡγείσθαι 743. ἐκελεύσθη 744. μεμιγμένη
 745. ἀναπεπταμένης 746. πήξαντες 747. ἐξεύγνυσαν 748. ἀποπεπηγότες 749. ἀπολέσθαι
 750. ἐπικρεμασθέντα 751. ἀποφυγόντες 752. διεσώθησαν 753. ἐπιδέδειχεν 754. ἐκτήσατο
 755. ἀπέσβηκεν 756. ἀπολείται 757. ἐπιρρωνύναι 758. καταγύναι 759. μετεπέμφατο
 760. μετείχε 761. ἡναγκάσθη 762. ἐμάχετο 763. ἐπεμίγνυτο 764. κατᾱΐζει
 765. ἐπεχειρήσας 766. ἀποπέμφαι 767. ἐτίμησαν 768. ἐκβληθέντα 769. ὑπεδέξαντο
 770. ἐδωρήσαντο 771. διετέλει 772. κατοικήσαι 773. συγκρατῆναι 774. ἀποσβέσειαν
 775. στρατευσομένους 776. ἐνδειξάμενος 777. ἀπώλετο 778. ἡγγέλθη 779. ἡμφισμένους
 780. ἐστεμμένους 781. ἀπολωλέναι 782. ἀπεστεφανώσατο 783. ἐστεφανώσατο
 784. συνέγραψε 785. κεκραμένη 786. ἐκαλείτο 787. ὁμνῆς 788. ὄλοιτο 789. ἡσθάνει
 790. ὑπώπτει 791. ἐνίστασθαι 792. διαδιδόει 793. διατιθείη 794. κατεστάθη
 795. ἤκουσε 796. συνέθετο 797. ἐτίθετο 798. ἔσπευδε 799. διατιθέναι 800. ἀπόντος
 801. ἀναστάντες 802. διασταίειν 803. διαστῶσιν 804. διέθηκε 805. προσκαλεσάμενος
 806. διέδωκεν 807. κατέστησε 808. ὑπέστησεν 809. διαθείς 810. κατέστη 811. ἐφιείτο
 812. ἐνδίδωσι 813. ἐντίθησι 814. συνεικῶς 815. διδῶ 816. ἐφίλει 817. συνεῖσα
 818. ἔτετο 819. παραστᾶσα 820. μεθῆναι 821. μεθήσειν 822. μεθειμένος 823. ἐπιθείη
 824. μετέθετο 825. ἀφέμενος 826. μεθήκε 827. κατέστησεν 828. κινδυνεύσας
 829. διατεθείς 830. καθίστατο 831. καταστάς 832. ἀφείθη 833. ἐποιεῖ 834. ἀφικνεῖτο
 835. διατιθείς 836. ἀφίει 837. συνίστατο 838. ἐπιθείτο 839. ἐποιεῖτο 840. ἐφεστηκόσι
 841. ἐδίδου 842. δεδομένοι 843. ἀφειστήκεσαν 844. ἐκώλυσεν 845. ἀποστήναι
 846. προσθέσθαι 847. συνῆκεν 848. ἀποστήσεσθαι 849. παραδώσειν 850. ἐξανεστηκότες
 851. συστησάμενος 852. ἐπειρᾶτο 853. κατὰγειν 854. ἐπέθετο 855. συνιστάναι
 856. ἐνδιδόει 857. ἡΐου 858. δοθῆναι 859. παρεστηκέναι 860. ὑποστάς
 861. ἀπεδεδώκει 862. ἐξηπάτησε 863. πολεμοῦντα 864. δαπανᾶν 865. ἤχθετο
 866. πολεμούντων 867. συνέστη 868. ἀνέπεισε 869. δοῦναι 870. ἐπιθῆ 871. διατιθέας
 872. ἐξέπλευσεν 873. μεθεστηκότες 874. ἀποστάντα 875. ἀνθίσταται 876. ἐθανατώθη
 877. ἀπειθῶν 878. παρίσταται 879. μεταστήναι 880. ἀφίησι 881. δίδωσι
 882. ὑποθέμενος 883. συνίστη 884. ἐπιθῆς 885. ἀφίεσαν 886. παράδος 887. ἀπόσθητι
 888. ποίησον 889. συνέλεξε 890. ἐπιθέμενος 891. διετεθήκεσαν 892. ὠφέλησεν
 893. ἐδίδουσαν 894. τρεφόμενον 895. δράσειν 896. δίωκε 897. δοῦσα 898. τεθέν
 899. προδῶς 900. διδόντος 901. μοχθήσασι 902. ἔθηκαν 903. ἐδόκει 904. ἡδύναντο
 905. ἡθροίξε 906. βούλεσθαι 907. ἐνέπρησαν 908. ἐνέπλησαν 909. δύνωνται
 910. προειστήκει 911. ἄγοντα 912. δύναιτο 913. ἐμπλήσας 914. ὄναιτο 915. ὀνήσειν
 916. δυνηθείη 917. διαπρᾶξαι 918. παύσεσθαι 919. καταγάγοι 920. ὀνήσεσθαι
 921. ἐπείθοντο 922. ἡγάσθησαν 923. δυνάμενον 924. ἀποπλήσας 925. ἡπίστατο
 926. ἐμπιμπλάναι 927. παρήσαν 928. κατανοήσαντι 929. ἐνεπλήσθης 930. ἡπιστήθητε
 931. ἡγησαμένω 932. ἐδύνάτο 933. ἐπικρέμασθαι 934. ἀντιπαρεσκευάζετο 935. ὥρματο
 936. ἡδυνήθησαν 937. ἐξευγμένη 938. οἰκουμένην 939. ἦκε 940. πεπλησμένοις
 941. ἐθήρευνεν 942. γυμνάσαι 943. βούλοιτο 944. ὀνίνησιν 945. ὦνητο 946. ἐκδαρῆναι
 947. ἐπιστάμενος 948. ἤθελεν 949. φάναι 950. ἡττημένον 951. διαθήσει 952. ὁμολογεῖς
 953. στρέφας 954. ἡγωνίζετο 955. ἐπίστασαι 956. αὐλεῖν 957. ἐφησθα 958. δυνήσεσθαι
 959. ἡδύνω 960. ἐπίστω 961. δῶσεις 962. ἐξέδειρε 963. ἐκρέμασεν 964. κρεμαμένου

965. καλείται 966. πρόσσειν 967. ιέναι 968. χρῆναι 969. διάκειται 970. διακέοιτο
 971. ἰοῦσα 972. ἀγγελοῦσαν 973. διακείσθαι 974. ἐσόμεθα 975. ἔσει 976. παρόντι
 977. ἐπιόντι 978. διακείσεται 979. ἔδωκεν 980. ἐσομένης 981. ἦσθη 982. ἀποδοῦναι
 983. ἀπέδωκεν 984. εἶψαν 985. προῖοῦσι 986. συνείπετο 987. καθημένη 988. καθήσθαι
 989. ἐνέκειτο 990. ἐπιδείξει 991. συνῆσαν 992. ταχθῆναι 993. στήναι 994. ἐθεώρει
 995. παριών 996. ἐκκεκαλυμμένης 997. παρήει 998. στήσας 999. ἔθι 1000. λέξον
 1001. ὁρώην 1002. προβάλλοιτο 1003. ἐπίοι 1004. παρήγγειλαν 1005. ἐσάλπιγξε
 1006. προβαλλόμενοι 1007. ἐπῆσαν 1008. προϊόντων 1009. ὁρώντες 1010. καταλιπόντες
 1011. ἐφοβήθησαν 1012. οἰόμενοι 1013. ἦσαν 1014. προΐασι 1015. ἐπέτρεφε
 1016. διαρπάσαι 1017. οὔσαν 1018. χρεῖη 1019. ἀπιέναι 1020. θάρρει 1021. κτήση
 1022. ἦσθα 1023. παρούσης 1024. νουθετεῖν 1025. ἔφασαν 1026. ἴσμεν 1027. ἔσται
 1028. ἔφυ 1029. δεδιώς 1030. καταλίποιεν 1031. ἐβιάζετο 1032. ἥρξατο 1033. ὦτετο
 1034. ἐνδύντας 1035. ἔπεσθαι 1036. ἐνέδυσαν 1037. ἔβαλλον 1038. ἐξέφυγε
 1039. καταπετρωθῆναι 1040. ἦδει 1041. ἔσβη 1042. δυνήσεται 1043. βιάσασθαι
 1044. συνήγαγεν 1045. ἀμφέστασαν 1046. ἐστώς 1047. παρεστῶσι 1048. θαυμάζοι
 1049. ἴστω 1050. ὦνσε 1051. φεύγοντα 1052. ἐπριάμην 1053. ἐδαπάνων 1054. οἶδεν
 1055. ἐποίουν 1056. συνειδότων 1057. ἐβίωσαν 1058. ἐδέδισαν 1059. ἐσώσαμεν
 1060. ἦδeite 1061. ἦστε 1062. πεφυκέναι 1063. εἰδέναι 1064. πεφυκώς 1065. πρίαιτο
 1066. φανῆναι 1067. πρίασθαι 1068. ἐπρίω 1069. εἴσονται 1070. ἀπεσβηκέναι
 1071. δοκεῖ 1072. παρεστῶτα 1073. συμπορεύεσθαι 1074. προδοῦναι 1075. φῦναι
 1076. ποιήσω 1077. βιῶναι 1078. ὑποδῦναι 1079. εἰδῆτε 1080. ὄντα 1081. ἀκούσαντες
 1082. φαίη 1083. ἀπέστησαν 1084. ἀπορῶν 1085. δεδοικώς 1086. ἀφεστῶσιν
 1087. οἶσθα 1088. πεφυκότα 1089. ὑποδύσομαι 1090. πείσαι 1091. πρόοιδα
 1092. μενοῦσιν 1093. συναγαγών 1094. ἀφεστῶτας 1095. ἐσμέν 1096. συνεπόμεθα
 1097. ἀδικεῖσθαι 1098. μεταπεμπομένου 1099. ἐπιθῇ 1100. ἐνεστώς 1101. εἰδείη
 1102. δεδιέναι 1103. βλάβη 1104. παρεστάναι 1105. ἴσασι 1106. ἐστᾶσιν
 1107. λεγέτω 1108. εἰδῇ 1109. ἐπαύσατο 1110. ἀνίσταντο 1111. προσποιούμενοι
 1112. ἐξελάσας 1113. ἀφίκετο 1114. λάβοιεν 1115. ἦσθετο 1116. κεκμήκασιν
 1117. ἔμαθεν 1118. ἀφιγμέναι 1119. ἔφθασαν 1120. ἀφικόμεναι 1121. παρήσαν
 1122. ἐπολιόρκει 1123. τίσασθαι 1124. ἔτυχε 1125. παρών 1126. συνέβη
 1127. ἀποστάντας 1128. προσβῆναι 1129. ἀπήχθετο 1130. προὔβησαν 1131. ῥεῖ
 1132. παρελάσαι 1133. ἐξικνούμενα 1134. διαβαίη 1135. ἔλαθε 1136. ὑποτμηθείη
 1137. ὑπολαβών 1138. φυλάξειν 1139. ἐφεύσθη 1140. ἐνέτυχεν 1141. κατέλαβεν
 1142. μαθών 1143. ἀφίκοιτο 1144. ἔφθη 1145. ἀπέβη 1146. ἀφικόμενος
 1147. κεκμηκότες 1148. ἐλογίζοντο 1149. ἀποβαῖεν 1150. κατέδραρον 1151. ἐμβάντες
 1152. ἐνθέμενοι 1153. ἔλαθον 1154. ἀποπλεύσαντες 1155. συμβεβηκότα
 1156. ἐπύθοντο 1157. ὑπέλαβον 1158. διώξει 1159. καταλήφεται 1160. ἐδόκουν
 1161. ἡμαρτηκέναι 1162. εὔχοντο 1163. ληφθῆναι 1164. ὥκτιρον 1165. κατειλημμένοι
 1166. ὠφληκότες 1167. ζημιωθεῖεν 1168. αἰσθόμενος 1169. ἀποβεβηκότας 1170. ἐδήχθη
 1171. συγκαλέσας 1172. ἀπεληλάκασιν 1173. λήσειν 1174. λέλθη 1175. τισαίμην
 1176. καταλαβεῖν 1177. ἀποτεμνημένοι 1178. ἀποτίσειαν 1179. διώξω 1180. συλλαβών
 1181. καταμεμάθηκα 1182. τεύξομαι 1183. παρέβησαν 1184. ἐπελάθοντο 1185. ἔτυχον
 1186. ἐπιλέλυσμαι 1187. ἔκαμον 1188. ἀποτίνων 1189. καμοῦμαι 1190. ἰόντων
 1191. τίσουσι 1192. δῆξεται 1193. αἰσθωνται 1194. ἡμαρτόντες 1195. ἔλαχε
 1196. ηὔξήθη 1197. εἰλήχασιν 1198. συλλαβεῖν 1199. ἀδικεῖν 1200. ἀπεχθῆσεσθαι
 1201. ἐξελαύνων 1202. ἄρχοντος 1203. φύουσιν 1204. ἐξέτεμε 1205. κατέκαυσεν

1206. προβάς 1207. ὥκειτο 1208. ἀναβήσοιτο 1209. συναναβῆναι 1210. ποιήσαντες
 1211. ἀπήγγελλον 1212. προαισθόμενοι 1213. λάβωσιν 1214. ἔλαθεν 1215. καμούνται
 1216. πυθόμενος 1217. ὑποτεμεῖν 1218. ηὔξησαν 1219. καταληφθείσης 1220. λήφιοιτο
 1221. καταστήσῃ 1222. μαθόντες 1223. αὐξήσεσθαι 1224. συναναβήσεσθαι
 1225. ὁμιλῶν 1226. ἐκβήσῃ 1227. δύναιο 1228. ἐξαμαρτεῖν 1229. ἁμαρτῶν
 1230. βούλου 1231. λήψῃ 1232. δούς 1233. ἐπιλαθοῦ 1234. ἐπιτορχῶν 1235. δράσας
 1236. τεύξῃ 1237. ἐξήλανον 1238. ἀνέμνησεν 1239. εὔρον 1240. εὔρέθη 1241. εὔρεῖν
 1242. ὦντο 1243. ἄλῶναι 1244. ἐδίδαξεν 1245. ἀπέδρασαν 1246. ἀπεγνωκότες
 1247. διέστησαν 1248. ἐθήρων 1249. διαδεχόμενοι 1250. ἐάλωσαν 1251. ἁλόντων
 1252. ἐάλω 1253. ἐτρώθη 1254. ἀνήλωσαν 1255. ἔτρεχε 1256. αἵρουσα 1257. χρωμένη
 1258. ἤρσεν 1259. πορευόμενοι 1260. ἐγνώσθη 1261. καθέζεσθαι 1262. ἐπισιτισάμενοι
 1263. ἀπέθανεν 1264. ἐνοικοῦντες 1265. ἐπώλουν 1266. ἔζων 1267. ἐπέλιπε
 1268. πρίσθαι 1269. ἐπράθη 1270. ἀπέδοντο 1271. ἀναλῶσαι 1272. ἐσθίοντες
 1273. διεγίγνοντο 1274. προσεποιεῖτο 1275. ἀποθάνοιεν 1276. γνῶναι 1277. εὔροι
 1278. λαβόντας 1279. ἠβήσαντας 1280. ἀπῆρσε 1281. διδάξειν 1282. συνεπισπεῦσαι
 1283. ἔγνω 1284. ῥίψαντες 1285. ἡμφιεσμένοι 1286. ἀμελοῦντες 1287. εἰσεπήδησαν
 1288. ἐξεκόμισαν 1289. ἐφεύσθη 1290. εὔρήσειν 1291. μνησθῶμεν 1292. κελύσῃ
 1293. τραθησομένους 1294. ἀποθανουμένους 1295. δεδιδαγμένοι 1296. ἠβήσαντες
 1297. γηράσαντες 1298. εὔρεθειν 1299. ἡγόραζον 1300. διαβαίνοντες 1301. ἐπίμπλασαν
 1302. συνῆγον 1303. συνέσπων 1304. ἄπτεσθαι 1305. ἐπράθησαν 1306. ἐνοικούντων
 1307. πεποιημένος 1308. ἀμφιλεξάντων 1309. προσῆι 1310. γνωσόμενος
 1311. ἐγνωκέναι 1312. ἐαλωκός 1313. κατέγνω 1314. ἐδιδάχθησαν 1315. ἔγνωσαν
 1316. ἀπῆρσεν 1317. ὠρίζοντο 1318. μεταγνώσεται 1319. ἐξιλάσεται
 1320. ἀδικηθέντα 1321. ἐξιλάσατο 1322. μεταγνῶναι 1323. συνέγνω 1324. μεμνήσονται
 1325. διήλασε 1326. διελαύνοντα 1327. μεμνημένος 1328. ἁλούς 1329. ἴησι
 1330. ἡμαρτε 1331. ἔτρωσεν 1332. μεθυθέντες 1333. γνούς 1334. ἀποδρᾶναι
 1335. τραθῆναι 1336. ἀποθανεῖν 1337. ἀπέδρα 1338. ζῶν 1339. γνῶθι
 1340. ἐκμάθη 1341. μεμνήσθαι 1342. ἡμέλησεν 1343. γεγονώς 1344. ἐγήματο
 1345. ἐδέησε 1346. ἐπιμεληθῆναι 1347. ἐγένετο 1348. ἐπεμνήσθη 1349. συνθέμενος
 1350. ἐμαχέσατο 1351. περιέγενετο 1352. παύσασθαι 1353. αἰσθόμενος 1354. ἐρρύη
 1355. ἐδεήθη 1356. ὁμόςας 1357. βουλήσεσθαι 1358. μαχεῖσθαι 1359. ἐχάρη
 1360. ὥθη 1361. μεταμελήσῃ 1362. ἡβουλήθη 1363. ποιήσασθαι 1364. ἔλαβε
 1365. ἐμμεῖναι 1366. ἐξερρύησαν 1367. ἡχθέσθη 1368. ἀπολιπών 1369. ἀπέστη
 1370. διακειμένους 1371. μαχούμενος 1372. παροξυνθέντες 1373. ἡμέλλησαν
 1374. συνερρύηκεσαν 1375. ἐπιπτόμενοι 1376. ἡδύναντο 1377. προσέπτετο
 1378. ἐξέωσεν 1379. ἀπωσθέντων 1380. ἐπιμελησόμενος 1381. κατέφυγε
 1382. πέμψας 1383. γεγονέναι 1384. ὠφελον 1385. μετεμελήθη 1386. ἀδικήσας
 1387. ὠφείληκα 1388. προγεγεννημένων 1389. οἰθηθῇ 1390. ἐξερρυηκέναι
 1391. δεδοκται 1392. γενήσεσθαι 1393. διαπτήσεται 1394. χαίρησι 1395. ὀφειλήσει
 1396. ἀπεώσατο 1397. ἐφαίνετο 1398. ἐπῆλυνεν 1399. ἐμέλησεν 1400. δεήσεται
 1401. γεγεννημένα 1402. προκατακαίοντες 1403. ἡχθέσθη 1404. ἀπέπτοντο
 1405. ἀχθεσθέντα 1406. ἐπιμελήσομαι 1407. δυνήσονται 1408. προκατακαῦσαι
 1409. ἐπιγενησόμενον 1410. διαγγεῖλαι 1411. ἐρομένου 1412. μέλλοι 1413. ἐθελῆσαι
 1414. ἐνεδρεύσας 1415. ζῶντας 1416. κεχαρηκώς 1417. οἰθηθείς 1418. δεθηθῆναι
 1419. ἐπενενέμητο 1420. ὀφειλήσας 1421. ἡβουλήθη 1422. διεγίγνετο 1423. ἐπισκοπῶν
 1424. γενήσεται 1425. ἥξοι 1426. δύνηται 1427. διαπεφύλαχεν 1428. ἐπιμεμέληται

1429. δίδωσιν 1430. ἀναγνούς 1431. ἡχθέσθημεν 1432. διαγένηται 1433. μελλήσας
 1434. συγκαλεῖ 1435. γένοιτο 1436. ἀγαγόντες 1437. προτιμηθῆναι 1438. ἦρχε
 1439. ἡβουλήθη 1440. παραγενέσθαι 1441. πράξω 1442. ἐγκαλέσας 1443. ἔρεσθαι
 1444. ἀδικηθεῖς 1445. γέγονας 1446. ἀποκρινάμενος 1447. ἦρετο 1448. γεγενῆσθαι
 1449. ἐρήσομαι 1450. γένοιο 1451. γενοίμην 1452. δόξαμι 1453. προελθὼν
 1454. εἰσέπεσεν 1455. ἔσπετο 1456. ἐπέσχε 1457. προεῖπε 1458. συνελθεῖν
 1459. ὤφθησαν 1460. διῆλθεν 1461. ἀπόσχοι 1462. ἐπιούση 1463. ἐπιπέσοι
 1464. συνεληλύθεσαν 1465. προερρήθη 1466. διελὼν 1467. εἴλετο 1468. σπέσθαι
 1469. διέχοντας 1470. προσέδραμον 1471. ἀνθέξειν 1472. συνοίσειν 1473. ἔλονται
 1474. προσενεχθῆναι 1475. προδεδραμηκότες 1476. ὑπέσχοντο 1477. συνέφεσθαι
 1478. ἐρεῖν 1479. εἶδον 1480. παθεῖν 1481. προσηνέχθη 1482. ἐωράκασιν
 1483. τεταγμένη 1484. ἥρημένοι 1485. ταχθήσονται 1486. ἐπιπεσοῦνται
 1487. εἰπεῖν 1488. προσπεσούσης 1489. συνεκάλεσε 1490. σπέσθαι 1491. μετασχεῖν
 1492. εἰσῆλθε 1493. συγκρούοι 1494. προήρημαι 1495. πέποιθα 1496. διάγοντας
 1497. διενεγκεῖν 1498. ἐώρακα 1499. παρέξετε 1500. κέκτησθε 1501. ἐλοίμην
 1502. εἰδῆτε 1503. εἰδώς 1504. προερούντα 1505. ὄψεσθε 1506. ἐπιφερομένους
 1507. ἴδωσιν 1508. ἀνασχομένους 1509. προσενεχθισομένους 1510. ἀνθέξουσιν
 1511. ἀντιστήσουσιν 1512. ἀποδραμοῦνται 1513. πάθωσιν 1514. ἀναιρήσεσθε
 1515. πείσεσθε 1516. παράσχητε 1517. ἀνέλγητε 1518. ὑπέσχημαι 1519. ὑπισχνούμαι
 1520. ἐπανελθεῖν 1521. ἀφήσειν 1522. οἴσονται 1523. ἔσονται 1524. δεήσει
 1525. πίνονται 1526. ἔδονται 1527. αἰρήσονται 1528. ῥηθέντα 1529. εἴρηται
 1530. οἴσεσθαι 1531. περιπεπτώκαμεν 1532. προσελθόντα 1533. συνοίσειν 1534. οἶει
 1535. γένηται 1536. μεμνήσεσθαι 1537. μεμνήο 1538. βούλοιο 1539. δύνασθαι
 1540. ἀποδοῦναι 1541. ὑπέσχου 1542. παρεληλυθότι 1543. ἡνέγκαμεν 1544. ἐπάθομεν
 1545. περιεπέσομεν 1546. φαγεῖν 1547. πειν 1548. ἔσχομεν 1549. ὀφόμεθα
 1550. εἰπέ 1551. παράσχε 1552. ἐνιηρόχατε 1553. πεπόνθατε 1554. κατεδιδόκατε
 1555. καταβεβρώκατε 1556. ἐπιμελήσομαι 1557. ἔξετε 1558. δυνήσομαι 1559. ἐρῶ
 1560. δύνανται 1561. ἀνελώμεθα 1562. προσπέση 1563. παρέξω 1564. αἰρήσομαι
 1565. μετεσχηκότες 1566. μετάσχητε 1567. οἴσεται 1568. ὑποσχόμενος 1569. ἐνέπλησεν
 1570. παρεκελεύοντο 1571. τάττεσθαι 1572. ἐπιδεῖν 1573. εἰσῆλθε 1574. ἐνεχθεῖς
 1575. περιπέσοι 1576. πάθοι 1577. ἀφαιρεθεῖεν 1578. ἀνθέξειν 1579. περιόφεται
 1580. ἀφελομένους 1581. καθέξει 1582. ἀμνημονεῖ 1583. πάθοις 1584. ζῶντα
 1585. πείσομαι 1586. παραδράμης 1587. ἰδὼν 1588. ἐνεγκε 1589. δίδου 1590. ἀπόσχοι
 1591. ὑπερβῆς 1592. δείξων 1593. ὀφόμενος 1594. πιών 1595. φαγών 1596. εἰπών
 1597. κεῖται 1598. καταπηδήσας 1599. ἀπέγνω 1600. διαρρήξοντα.

Mondattani gyakorlatok

1 Kijelentő alanyi és tárgyi mellékmondatok

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Euandros bűnlajstromát, amit Lysias olvastat a fejére, hogy megakadályozza archónná választását!

Ἐγὼ δὲ περὶ τούτου τρία ἔξω εἰπεῖν τηλικαῦτα τὸ μέγεθος, ὥστ' ἄξιον εἶναι ἕκαστον ἔργον θανάτου· πρῶτον μὲν ὅτι τὴν ἐν Βοιωτοῖς πολιτείαν χρήματα λαβὼν μετέστησε καὶ τῆς συμμαχίας ἡμῶς ταύτης ἀπεστέρησεν, ἔπειτα ὅτι τὰς ναῦς προὔδωκε καὶ τὴν πόλιν περὶ σωτηρίας βουλευέσθαι πεποίηκεν, ἔπειτα ὅτι παρὰ τῶν αἰχμαλώτων, οὓς αὐτὸς ἀπώλεσε, τριάκοντα μνᾶς ἐσυκοφάντησεν, οὐ φάσκων αὐτοὺς λύσεσθαι, εἰ μὴ τοῦτο αὐτῷ παρὰ σφῶν αὐτῶν παράσχοιεν. συνειδότες οὖν ἡμῶν ἑκατέρῳ τὸν βίον, πρὸς ταῦτα βουλευέσθε ὁποτέρῳ χρὴ πιστεῦειν περὶ τῆς Εὐάνδρου δοκιμασίας, καὶ οὕτως οὐκ ἐξαμαρτήσεσθε.

A kijelentő alanyi és tárgyi mellékmondatok ὅτι vagy ὥς 'hogy' kötőszó vezet be. Tagadása οὐ-val történik. E mellékmondat állhat: 1. személytelen kifejezések után, pl.: ἔστι, δεῖ, χρή, συμφέρει; δυνατόν / καλόν / ἀναγκαῖον / δίκαιον / αἰσχρόν (ἐστίν); νόμος / ὥρα (ἐστίν) stb. 2. mondatst jelentő igék (verba dicendi) után, pl.: λέγω, φθέγγομαι, φράζω, ἀγγέλλω stb. 3. észlelést, észrevevést jelentő igék illetve ezek műveltető alakjai után, pl.: ὁράω, ἀκούω, οἶδα, γινώσκω, δηλόω, ἀποφαίνω, σημαίνω stb. 4. olykor érzelmet, illetve érzelmkifejezést jelentő igék után, pl.: θαυμάζω, ἀχθάνομαι stb. (cf.: okhatározói mellékmondatok).

Főmondati praesens követően a mellékmondatban a kijelentő főmondatok módjai állnak. Főmondati praeteritumot követően a mellékmondatban megmaradhatnak a kijelentő főmondatok módjai; de az indicativus helyett gyakran optativus obliquus áll.

Δῆλον ὅτι οὕτως ἔχει.	Világos, hogy így van.
Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἦκεν ἄγγελος λέγων ὅτι λελοιπῶς εἶη Συέννεσις τὰ ἄκρα.	A következő napon megjött a hírnök, aki jelentette, hogy Syennesis elhagyta a magaslatokat.
Ἄνδρες στρατιῶται, μὴ θαυμάζετε ὅτι χαλεπῶς φέρω τοῖς παροῦσι πράγμασιν.	Katonák, ne csodáljátok, hogy nehezen viselem a mostani helyzetet.

A gondolkodás, vélekedés igéi után, pl.: δοκέω, δοξάζω, νομίζω, ἡγέομαι, stb. gyakran ὥς kötőszó vagy infinitivus áll:

Ἰκανὰ νομίζω τὰ εἰρημένα.	Elegendőnek tartom az elmondottakat.
Ἡγοῦμαι δέ, ὦ ἄνδρες, τοῦτό με δεῖν ἐπιδείξαι, ὥς ἐμοίχευεν Ἐρατοσθένης τὴν γυναῖκα τὴν ἐμήν.	Úgy gondolom, férfiak, ezt kell nekem bebizonyítanom, hogy tudniillik Eratosthenés elcsábította a feleségemet.

A φημί ige alakjai után mindig infinitivus áll:

Τὰ ὀνόματα οὐκ ἔφη αὐτῶν ἔρεῖν.	Azt mondta, hogy a nevüket nem mondja meg.
---------------------------------	--

A mellékmondatot kiváltó, rövidítő szerkezetként, de különösen a mondatst jelentő igék után gyakran áll accusativus vagy nominativus cum infinitivo, az észrevevést, érzékelést jelentő igék után pedig accusativus cum participio.

Megjegyzendő, hogy a felszólító tárgyi mellékmondatokat a görög mindig infinitivusos szerkezettel fejezi ki.

Ὑπέσχετο ταῦτα ποιήσῃν.	Megígérte, hogy meg fogja ezt tenni.
Λέγεται τοὺς κακῶς πεπονθότας μνησθῆναι μᾶλλον ἢ τοὺς εὖ.	Azt mondják, hogy akiket baj ért, jobban emlékeznek, mint akiket szerencse ért.
Ἐλέγετο ἐν Φλειοῦντι σίτος εἶναι.	Úgy hírllett, hogy Phliusban van élelem.
Ὡς ἦσθετο Κύρον πεπτωκότα, ἔφυγεν.	Amint rájött, hogy Kyros elesett, elmenekült.
Ποιεῖν ἐκέλευεν ὃ τι βούλομαι.	Fölszólított, hogy tegyek, amit akarok.

A kijelentő alanyi- és tárgyi mellékmondatokhoz szorosan kapcsolódnak az értelmezői mellékmondatok. Kötőszó- és módhasználatuk egyezik:

Περὶ μὲν οὖν τοῦ ζεύγους τῶν ἱππων, ὥς οὐκ ἀφελόμενος ὁ πατὴρ Τεισίαν εἶχεν, ἀλλὰ πριάμενος παρὰ τῆς πόλεως τῶν Ἀργείων, ἀκηκόατε τῶν μαρτυρούντων.	A versenyfogattal kapcsolatban tehát, hogy (tudniillik) apám nem Teisiástól lopta és bitorolta, hanem az argosiai városától vette, hallotátok a tanúkat.
---	--

II. Fordítsa az alábbi mondatokat görögre!

A görögre fordítandó magyar mondatok szövegében kerek zárójelek közé tettük azokat a szavakat ill. betűket, amelyeket nem kell görögre fordítani. Hegyes zárójelben szerepelnek a görög mondatban álló, tükörfordításban megadott szavak.

1. Gyanú(s) volt, hogy a nagykirály ellen vezet, mégis úgy gondoltuk, hogy követjük. 2. Megmondtam, hogy ez az, aki bejár(atos) a feleségemhez. 3. Elterjedt a hír, hogy Kyros hadihajókkal üldöz(tet)i őket. 4. Azt azonban jól véssék a fejükbe <tudják>, hogy nem nyertek egérutat <elszöktek, biztonságban vannak>. 5. Soha nem szűnt meg ismételtetni, hogy véleménye szerint az istenek ugyanúgy <nemkevésbé> örülnek a jámbor tetteknek, mint a szent áldozatoknak. 6. Azt (szokta) mondani, hogy az athéniai nyelvben a lakomázást hívják evésnek. 7. Én pedig azt mondtam, hogy nem én foglak téged megölni, hanem a város törvénye. 8. Azt mondta, hogy útjuk a nagykirály ellen, Babylónba fog vezetni, és megparancsolja, hogy mondják meg ezt a katonáknak, és győzzék meg őket, hogy kövessék (őt). 9. Elmondtam, hogy mindenről tudok, (ami) a házamban folyik. 10. Közli (velem), hogy bent van. 11. Tudtam, hogy nem ismer se istent, se embert. 12. Gondoljuk meg <meg kell fontolni>, senki sincs az emberek között, aki természettől fogva oligarchikus vagy demokrata (beállítottóságú). 13. Azt mondta, hogy nem kell nekik ezt tenni. 14. Eratosthenésnek szabad lett volna azt mondania, hogy nem találkozott (vele), vagy teszem azt <azután>, hogy nem látta. 15. Tudom, hogy úgy gondolja, hogy sérelmet szenvedett tőlünk. 16. Azt mondta, nincs. 17. Talán azt mondhatná, hogy félt, és ez néhányotoknak elég lesz. 18. Nem szabad elfelejteni <emlékezni kell>, hogy nem azért vagytok itt, hogy törvényeket hozzatok róluk, hanem hogy a hatályos törvények alapján szavazzatok. 19. Szerintem tudjátok, hogy hadvezér volt. 20. Azt mondta, hogy valamelyiknek a kettő közül (be) kell (következnie), vagy ők nem laknak Olynthosban, vagy ő nem (lakik) Makedoniában. 21. A vezetés (kérdéséről) tehát, hogy (tudniillik) városunkat (illetné) jog szerint, az elmondottak alapján könnyű meggyőződni. 22. Világos, hogy ez igaz.

III. Egészítse ki az alábbi mondatokat a megadott igék megfelelő alakjaival!

1. Ἐκεῖνος γὰρ ὅτ' ἦλθεν αὐτῷ ἐπιστολὴ παρὰ βασιλέως, ἣν ὁ μετὰ Καλλία τοῦ Λακεδαιμονίου Πέρσης ἤνεγκε, περὶ ξενίας τε καὶ φιλίας, ταύτην μὲν οὐκ ἐδέξατο, τῷ δὲ φέροντι εἶπεν (ἀπαγγέλλω) ... βασιλεῖ ὡς ἰδίᾳ μὲν πρὸς αὐτὸν οὐδὲν (δεῖ) ... ἐπιστολὰς πέμπειν, ἣν δὲ φίλος τῇ Λακεδαιμονίᾳ καὶ τῇ Ἑλλάδι εὖνους ὦν φαίνεται, ὅτι καὶ αὐτὸς φίλος ἀνὰ κράτος αὐτῷ (εἰμί) ... ἦν μέντοι, ἔφη, ἐπιβουλεύων ἀλίσκηται, μὴ δ' ἂν πάνυ πολλὰς ἐπιστολὰς δέχωμαι, φίλον ἔξιν με οἰέσθω.

2. Ἐδόκει μοι ταύτῃ (πειράομαι) ... σωθῆναι, ἐνθυμουμένῳ ὅτι, ἐὰν μὲν λάθω, (σώζω P.) ... , ἐὰν δὲ ληφθῶ, ἡγούμην μὲν, εἰ Θεογνὶς εἴη πεπεισμένος ὑπὸ τοῦ Δαμνίππου χρήματα λαβεῖν, οὐδὲν ἥττον (ἀφίημι P.) ... , εἰ δὲ μή, ὁμοίως (ἀποθνήσκω P.) ...

3. Καὶ μὲν δὴ, ὧ ἄνδρες δικασταί, πᾶσιν ἡγοῦμαι φανερόν (εἰμί) ... ὅτι οἱ περὶ τῶν τοιούτων ἄγωνες κοινότατοι (τυγχάνω) ... ὄντες τοῖς ἐν τῇ πόλει, ὥστε πεύσονται ἥντινα γνώμην περὶ αὐτῶν ἔχετε.

4. Καὶ οὐ τοῦτο λέξων ἔρχομαι, ὥς πολὺ μὲν ἐλάττους πολὺ δὲ χείρονας ἔχων ὅμως (συμβάλλω sg. 3.) . . . · εἰ γὰρ ταῦτα λέγοιμι, Ἄγησίλαόν τ' ἂν μοι δοκῶ ἄφρονα (ἀποφαίνω) . . . καὶ ἑμαυτὸν μωρόν, εἰ ἐπαινοίην τὸν περὶ τῶν μεγίστων εἰκῇ κινδυνεύοντα· ἀλλὰ μᾶλλον τάδ' αὐτοῦ ἄγαμαι, ὅτι πληθὸς τε οὐδὲν μείον ἢ τὸ τῶν πολεμίων (παρασκευάζομαι) . . . , (ὀπλίζω) . . . τε οὕτως ὥς ἅπαντα μὲν χαλκόν, ἅπαντα δὲ φοινικᾶ φαίνεσθαι· ἐπεμελήθη δ' ὅπως οἱ στρατιῶται τοὺς πόνους δυνήσονται ὑποφέρειν· ἐνέπλησε δὲ καὶ φρονήματος τὰς ψυχὰς αὐτῶν, ὥς ἱκανοὶ εἶεν πρὸς οὕστινας δέοι μάχεσθαι· ἔτι δὲ φιλονικίαν ἐνέβαλε πρὸς ἀλλήλους τοῖς μετ' αὐτοῦ ὅπως ἕκαστοι αὐτῶν ἄριστοι φαίνονται. ἐλπιδὼν γε μὴν πάντας ἐνέπλησεν ὥς πᾶσι πολλὰ κἀγαθὰ ἔσοιτο, εἰ ἄνδρες ἀγαθοὶ γίγνοιτο, νομίζων ἐκ τῶν τοιούτων ἀνθρώπους προθυμότατα τοῖς πολεμίοις (μάχομαι) . . . καὶ μέντοι οὐκ ἐφεύσθη.

5. Ὅτι μὲν οὖν, ὦ βουλὴ, οὐδενὸς αἰτιός εἰμι τῶν γεγεννημένων, ἱκανῶς (ἀποδείκνυμι pf.,P) . . . νομίζω.

6. Πρότερον μὲν, ὦ βουλὴ, ἐνόμιζον (ἔξεστι) . . . τῷ βουλομένῳ, ἡσυχίαν ἄγοντι, μήτε δίκας ἔχειν μήτε πράγματα.

2 Függő kérdések

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre a jámbor Xenophón istenfélelemre intő szavait, majd Sókratés gondolatait az önismeret fontosságáról!

Πρῶτον μὲν γὰρ καὶ μέγιστον οἱ θεῶν ἡμᾶς ὄρκοι κωλύουσι πολεμίους εἶναι ἀλλήλοισ· ὅστις δὲ τούτων σύνοιδεν αὐτῷ παρημεληκώς, τοῦτον ἐγὼ οὐποτ' ἂν εὐδαιμονίσαιμι. τὸν γὰρ θεῶν πόλεμον οὐκ οἶδα οὐτ' ἀπὸ ποίου ἂν τάχους οὔτε ὅποι ἂν τις φεύγων ἀποφύγοι οὐτ' εἰς ποῖον ἂν σκότος ἀποδραίῃ οὐθ' ὅπως ἂν εἰς ἐχρὸν χωρίον ἀποσταίῃ. πάντη γὰρ πάντα τοῖς θεοῖς ὕποχα καὶ πάντων ἴσον οἱ θεοὶ κρατοῦσι. . . .

Πότερα δέ σοι δοκεῖ γινώσκειν ἑαυτόν, ὅστις τοῦνομα τὸ ἑαυτοῦ μόνον οἶδεν, ἢ ὅστις, ὥσπερ οἱ τοὺς ἵππους ὠνούμενοι οὐ πρότερον οἶονται γινώσκειν ὃν ἂν βούλωνται γνῶναι, πρὶν ἂν ἐπισκέψωνται πότερον εὐπειθής ἐστὶν ἢ δυσπειθής, καὶ πότερον ἰσχυρὸς ἢ ἀσθενής, καὶ πότερον ταχὺς ἢ βραδύς, καὶ τᾶλλα τὰ πρὸς τὴν τοῦ ἵππου χρεῖαν ἐπιτήδειά τε καὶ ἀνεπιτήδεια ὅπως ἔχει, οὕτως ἑαυτὸν ἐπισκεψάμενος, ὁποῖός ἐστι πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην χρεῖαν, ἔγνωκε τὴν αὐτοῦ δύναμιν· Οὕτως ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη, ὁ μὴ εἰδὼς τὴν αὐτοῦ δύναμιν ἀγνοεῖν ἑαυτόν.

A kérdő alanyi és tárgyi mellékmondatok kötőszó nélkül, közvetlenül kapcsolódnak a főmondatához.

Kiegészítendő (vagy egytagú) kérdés bevezetésére egyenes vagy függő (ő- előtagú) kérdő névmások, illetve kérdő határozószók szolgálnak:

Egyenes	Függő	
τίς	ὅστις	ki / mi – hogy ki / mi
πότερος	ὁπότερος	melyik – hogy melyik
ποῖος	ὁποῖος	milyen – hogy milyen
πόσος	ὁπόσος	mekkora – hogy mekkora
πηλίκος	ὁπηλίκος	milyen korú – hogy milyen korú
ποῦ	ὅπου	hol – hogy hol
πόθεν	ὁπόθεν	honnan – hogy honnan
ποῖ	ὅποι	hová – hogy hová
πότε	ὁπότε	mikor – hogy mikor
πηνίκα	ὁπηνίκα	(hogy) milyen időszakban
πῶς	ὅπως	hogyan – hogy hogyan
πῇ	ὅπῃ	merre – hogy merre

Eldöntendő (vagy többtagú, választó) kérdés bevezetésére:

εἰ	(vajon) ... -e, (vajon) nem ... -e
μή	(hogy) nem ... -e
πότερον - ἤ	vajon ... vagy
πότερα - ἤ	vajon ... vagy
εἰ - ἤ	vajon ... vagy
εἰ - εἴτε	(vajon) ... -e ... vagy pedig ... -e
εἴτε - εἴτε	(vajon) ... -e ... vagy pedig ... -e
εἰ / πότερον ... ἤ οὐ / ἢ μή	(vajon) ... -e ... vagy nem / sem

A mellékmondat állítmánya megmaradhat a függő kérdésnek megfelelő egyenes kérdés módjában, tehát feltétlen kérdés esetében indicativusban, feltételes kérdés esetében coniunctivus dubitativusban (ritkábban optativus potentialisban). Gyakran azonban a főmondat múlt idejű állítmányához igazodva a mellékmondat állítmánya optativus obliquus-ba kerül. A két lehetőség közötti választás a szövegkörnyezettől, végső soron az író stílusától függ.

Κῦρος ἤρετο τίς ὁ θόρυβος εἷη.	Kyros megkérdezte, (hogy) mi ez a lárma.
Ἦρετο πότερος ἔσται ὁ τὸ στράτευμα ἄγων, ὁ παῖς ἢ αὐτός.	Megkérdezte, hogy melyikük vezet majd a sereget, a fia, vagy ő.
Κῦρος ἐρωτᾷ πότερον βούλεται εἰρήνην ἢ πόλεμον ἔχειν.	Kyros azt kérdezi, vajon békét akar, vagy háborút.

II. Fordítsa görögre az alábbi mondatokat!

1. Seuthés megkérdezte Xenophónról, hogy miféle ember. 2. Bajban ismerszik meg a barát <hogy milyen>. 3. Egyébként, bíraskodó férfiak, méltányos (lenne) azt megmondolni, hogy közületek hányan is tartották Kleophónt rossz polgárnak. 4. Megkérdezte, hogy mi a jelszó. 5. Sókratés megkérdezte az athéniakat, milyen ló vagy milyen fogat olyan hasznos, mint a jó barát, másfelől milyen rabszolga olyan jószándékú és állhatatos, vagy milyen más szerzemény alkalmas ennyire mindenre. 6. Nem tudom megmondani, hogy mikor halt meg. 7. Először is azt kell megvizsgálnunk, hogy ki ura a hasának, az italozásnak, a bujaságnak, az alvásnak és a lustaságnak. 8. Megkérdezték, hogy kinek adják át városukat. 9. (Abban az esetben,) ha megkérdezné, hol vagyok, mondd az igazat, hogy a határon. Ha pedig megkérdezné, hogy jövök-e magam is, ez esetben is az igazat mondd, hogy nem tudod. Ha pedig arról érdeklődne, hogy hányan vagyunk, tanácsold azt, hogy küldjön el valakit veled, és tudja meg. 10. Megkérdeztem, hogy hol harcolnak.

11. Mondd meg nekem, mennyire széles a folyó! 12. Sokat bolyong a nyúl, (mert / ha) nem tudja eldönteni, hogy hol feküdjön le. 13. Azt is vizsgáljuk meg, vajon a vezetők vagy az alattvalók élnek-e boldogabban. 14. Megpróbáltuk kifürkészni <megtalálni>, hogy hol táborozott le az ellenség. 15. Mondja meg, (hogy) mi lesz a katonákkal. 16. Vizsgáljuk meg (tüzetesen) mindkettejük tetteit, hogy megtudjuk, vajon ugyanazok-e, vagy némileg különböznek. 17. Mindenki mást mond, mondd meg hát nekünk, (hogy) mit mondasz te. 18. Valaki azt kérdezgette, vajon Themistoklés valamelyik bölcs tanítása <együttléte> révén vagy természetéből (fakadóan) különbözött ennire polgártársaitól. 19. Nem tudom, hogy hová fussak. 20. Nem tudom biztosan, vajon a sereg elindult vagy a táborban maradt. 21. Megtutuk, hogy hogyan nevelik a spártaiak gyermekeit. 22. Nem tudtuk, vajon ezek barátok vagy ellenségek. 23. Mondd meg nekem, mit válaszoljak. 24. Megkérdeztem, hány íjsza van. 25. Próbáljuk kitálatálni, vajon nincs-e itt valamilyen folyó! 26. Kérdezik, (ugyan) hová mennénk. 27. Mondd meg nekem, hogyan tudtad meg ezeket! 28. Kérdezem őt, hogy hová hajózik, és kihez. 29. Megtutuk, hogy miért voltak olyan erősek a spártaiak. 30. (Miután) ezt elmondta, megkérdezte Médosadést, igaz-e ez. 31. Először megkérdezte, vajon menni vagy maradni jobb-e neki. 32. Agésilaos gyakran homályba burkolódzott <nem volt világos>, hogy hol is van, hogy hová is megy, hogy mit is csinál.

III. Fordítsa szabatos magyar nyelvre az alábbi mondatokat!

1. Κατέμαθες οὖν πρὸς τῷ ναῷ που γεγραμμένον τὸ Γνωθὶ σαυτὸν· Ἐγώ γε. Πότερον οὖν οὐδὲν σοι τοῦ γράμματος ἐμέλησεν ἢ προσέσχες τε καὶ ἐπεχείρησας σαυτὸν ἐπισκοπεῖν ὅστις εἴης.

2. Ἄν τὰ ὅμοια ποιῶσιν ὃ τε ἰδιώτης καὶ ὁ τύραννος, ἐννόει πότερος μείζω ἀπὸ τῶν ἴσων κτᾶται χάριν.

3. Ἐπεὶ δὲ θορύβου τε ἦσθετο καὶ σημαινόντων ἀλλήλοις τῶν περὶ Σεύθην, κατέμαθεν ὅτι τούτου ἕνεκα τὰ πυρὰ κεκαυμένα εἶη τῷ Σεύθῃ πρὸ τῶν νυκτοφυλάκων, ὅπως οἱ μὲν φύλακες μὴ ὀρῶντο ἐν τῷ σκότει ὄντες μήτε ὁπόσοι μήτε ὅπου εἶεν, οἱ δὲ προσιόντες μὴ λανθάνοιεν, ἀλλὰ διὰ τὸ φῶς καταφανεῖς εἶεν.

4. Ἀλλὰ γάρ, ἔφην ἐγώ, τούτων οὐ σὺ αἰτία, ἀλλ' ἐγὼ οὐ τάξας σοι παρέδωκα ὅπου χρὴ ἕκαστα κεῖσθαι, ὅπως εἰδῆς ὅπου τε δεῖ τιθέναι καὶ ὁπόθεν λαμβάνειν. ἔστι δ' οὐδὲν οὕτως, ὧ γύναι, οὔτ' εὐχρηστον οὔτε καλὸν ἀνθρώποις ὡς τάξις.

5. Τὸν δὲ τοῦ κυβερνήτου διάκονον, ὅς πρωρεὺς τῆς νεῶς καλεῖται, οὕτως ἡῆρον ἐπιστάμενον ἐκάστων τὴν χώραν ὡς καὶ ἀπὼν ἂν εἴποι ὅπου ἕκαστα κεῖται καὶ ὁπόσα ἐστὶν οὐδὲν ἥττον ἢ ὁ γράμματα ἐπιστάμενος εἴποι ἂν Σωκράτους καὶ ὁπόσα γράμματα καὶ ὅπου ἕκαστον τέτακται.

6. Δεῖ δὲ καὶ εἶ τινα χαλεπότητα ἔχει ὁ ἵππος καταμανθάνειν, εἴτε πρὸς ἵππους εἴτε πρὸς ἀνθρώπους, καὶ εἰ δυσγάργαλὶς γε εἴη· πάντα γὰρ ταῦτα χαλεπὰ τοῖς κεκτημένοις γίγνεται.

7. Θαυμάσας δέ, ἔφη, τὴν ἐπίσκεψιν αὐτοῦ ἡρόμην τί πράττει. ὁ δ' εἶπεν· Ἐπισκοπῶ, ἔφη, ὧ ξέने, εἴ τι συμβαίνοι γίγνεσθαι, πῶς κεῖται, ἔφη, τὰ ἐν τῇ νηί, ἢ εἴ τι ἀποστατεῖ ἢ εἰ δυστραπέλως τι σύγκειται. οὐ γάρ, ἔφη, ἐγχωρεῖ, ὅταν χειμάζῃ ὁ θεὸς ἐν τῇ θαλάττῃ, οὔτε μαστεύειν ὅτου ἂν δέῃ οὔτε δυστραπέλως ἔχον διδόναι. ἀπειλεῖ γὰρ ὁ θεὸς καὶ κολάζει τοὺς βλᾶκας.

8. Καὶ νῦν ἐθυόμην περὶ αὐτοῦ τούτου, εἰ ἄμεινον εἴη ἄρχεσθαι λέγειν εἰς ὑμᾶς καὶ πράττειν περὶ τούτων ἢ παντάπασι μηδὲ ἄπτεσθαι τοῦ πράγματος.

9. Ἐπεὶ ἤχθησαν παρὰ Ξενοφῶντα, ἐρωτᾷ αὐτοὺς εἴ που ἦσθηνται ἄλλου στρατεύματος ὄντος Ἑλληνικοῦ.

10. Τὰ δὲ μέγιστα τῶν ἐν τούτοις ἔφη τοὺς θεοὺς ἑαυτοῖς καταλείπεσθαι, ὧν οὐδὲν δῆλον εἶναι τοῖς ἀνθρώποις. οὔτε γὰρ τῷ καλῶς ἀγρὸν φυτευσασμένῳ δῆλον ὅστις καρπώσεται, οὔτε τῷ καλῶς οἰκίαν οἰκοδομησασμένῳ δῆλον ὅστις ἐνοικήσει, οὔτε τῷ στρατηγικῷ δῆλον εἰ συμφέρει στρατηγεῖν, οὔτε τῷ πολιτικῷ δῆλον εἰ συμφέρει τῆς πόλεως προστατεῖν, οὔτε τῷ καλὴν γῆμαντι, ἢ εὐφραίνηται, δῆλον εἰ διὰ ταύτην ἀνιάσεται, οὔτε τῷ δυνατοῦς ἐν τῇ πόλει κηδεστὰς λαβόντι δῆλον εἰ διὰ τούτους στερήσεται τῆς πόλεως. τοὺς δὲ μηδὲν τῶν τοιούτων οἰομένους εἶναι δαιμόνιον, ἀλλὰ πάντα τῆς ἀνθρωπίνης γνώμης, δαιμονῶν ἔφη.

3 Időhatározói mellékmondatok I.

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Xenophón emlékeit, amelyekben Sókratész törvénytisztelő magatartását idézi fel!

Ἄλλα μὴν καὶ περὶ τοῦ δικαίου γε οὐκ ἀπεκρύπτετο ἦν εἶχε γνώμην, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἀπεδείκνυτο, ... καὶ ὅτε ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐπιστάτης γενόμενος οὐκ ἐπέτρεψε τῷ δήμῳ παρὰ τοὺς νόμους ψηφισασθαι, ἀλλὰ σὺν τοῖς νόμοις ἡναντιώθη τοιαύτῃ ὁρμῇ τοῦ δήμου ἦν οὐκ ἂν οἶμαι ἄλλον οὐδένα ἄνθρωπον ὑπομεῖναι· καὶ ὅτε οἱ τριάκοντα προσέταττον αὐτῷ παρὰ τοὺς νόμους τι, οὐκ ἐπέιθετο· τοῖς τε γὰρ νέοις ἀπαγορευόντων αὐτῶν μὴ διαλέγεσθαι καὶ προσταξάντων ἐκείνῳ τε καὶ ἄλλοις τισὶ τῶν πολιτῶν ἀγαγεῖν τινα ἐπὶ θανάτῳ, μόνος οὐκ ἐπέισθη, διὰ τὸ παρὰ τοὺς νόμους αὐτῷ προστάττεσθαι· καὶ ὅτε τὴν ὑπὸ Μελήτρου γραφὴν ἔφευγε, τῶν ἄλλων εἰωθότων ἐν τοῖς δικαστηρίοις πρὸς χάριν τε τοῖς δικασταῖς διαλέγεσθαι καὶ κολακεύειν καὶ δεῖσθαι παρὰ τοὺς νόμους, καὶ διὰ τὰ τοιαῦτα πολλῶν πολλὰκις ὑπὸ τῶν δικαστῶν ἀφιεμένων, ἐκεῖνος οὐδὲν ἠθέλησε τῶν εἰωθότων ἐν τῷ δικαστηρίῳ παρὰ τοὺς νόμους ποιῆσαι, ἀλλὰ ῥαδίως ἂν ἀφεθείς ὑπὸ τῶν δικαστῶν, εἰ καὶ μετρίως τι τούτων ἐποίησε, προεῖλετο μᾶλλον τοῖς νόμοις ἐμμένων ἀποθανεῖν ἢ παρανομῶν ζῆν.

Ha tényről, valóban bekövetkező, megtörtént eseményről van szó, az állítmány indicativusban áll.

Kötőszók:

ἐπεὶ, ἐπειδὴ ‘miután; azt követően, hogy’

Az események egymásutániságát hangsúlyozzák, egyben okhatározói mellékértelemmel is rendelkeznek. Ha hangsúlyozott az előidejűség, akkor ἐπειδὴ szerepel.

Φίλιππος ἐπεὶ ἐγκρατὴς πολλῶν ἐγένετο χρημάτων, ἐξέβαλε καὶ ἔρριψε.	Fülöp azt követően, hogy sok pénzt szerzett, elszórta, kidobta az ablakon.
Ἐπεὶ ἐπύθετο, προσῆλθε τῇ πόλει.	Miután (mivel) megtudta, odavonult a városhoz.
Ἐπειδὴ ἐγένοντο ἐπὶ τῇ διάβασει ...	Miután (azt követően, hogy) elértek az átkelőt...

ὅτε, ὁπότε, ἡνίκα ‘amikor, midőn’

ὥς ‘(abban a pillanatban,) amikor’

Az események egyidejűségét hangsúlyozzák.

Ξέρξης, ὅτε ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἤττηθεις τῇ μάχῃ ἀπεχώρει, ὠκοδόμησε βασιλεία.	Xerxés, miközben háborús veresége után Hellásból visszavonulóban volt, palotát építtetett.
Ὅτε δὲ ἐγγύτερον ἐγίγνοντο, αἱ τάξεις καταφανεῖς ἐγίγνοντο.	Ahogy egyre közeledtek, a csatasorok fokozatosan láthatóvá váltak.

ἐπεὶ τάχιστα, ἐπειδὴ τάχιστα, ὥς τάχιστα, ἐπειδὴ πρῶτον
 ‘mihelyt; amint; legott; nyomban; alighogy ... máris’

A hangsúly az események közvetlen egymásutániságán van. Ha múltbéli események leírásáról van szó, aoristos indicativusa vagy perfectum áll.

Ἐπειδὴ τάχιστα ἀπέσπεισαν, ἐκπί- νουσι ὑστάτην πόσιν.	Nyomban azután, hogy áldoztak, kiisszák utolsó poharukat.
Ἐπεὶ δ' ἦλθε τάχιστα, τοὺς ἔχθρους ἀπέκτεινεν.	Amint eljött, az ellenségeit nyom- ban megölte.

ἐξ οὗ, ἄφ' οὗ ‘mióta; amióta; attól fogva, hogy’ (cf.: vonatkozó mellékmondatok).
 Ebben az értelemben: ὥς.

Ἐξ οὗ τὰ ξενικὰ στρατεύεται, τοὺς φίλους νικᾷ.	Mióta zsoldosokat vezet hadba, le- győzi barátait.
Ἡμέρᾳ τρίτῃ ὥς οἴκοθεν ὥρμησαν.	A harmadik napon, hogy otthon- ról eljöttek.

ἕως ‘míg; amíg ... (nem)’

ἔστε ‘(egészen addig,) míg ... (nem)’

μέχρι (οὗ) ‘ameddig ... (nem)’

Az időtartam hangsúlyozására szerepelhet még: ὅσον χρόνον ‘(mindazon ideig,)
 amíg.’

Ὁ δὲ Κλέαρχος ἰσχυρῶς κατέτεινεν, ἔστε διεπράξατο πέντε μὲν στρατη- γοὺς ἰέναι, εἴκοσι δὲ λοχαγούς.	Klearchos szívósan kitarzott, (egé- szen addig) míg el (nem) érte, hogy öt vezér és húsz alvezér menjen vele.
Ἀλκιβιάδης δὲ ἐδίωκεν ἔχων τοὺς τε ἱππέας καὶ τῶν ὀπλιτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατόν, μέχρι σκοτός ἀφείλετο.	Alkibiadés a lovasokkal és százhusz nehézfegyverzetű gyalogossal addig üldözte őt, amíg el nem nyelte a söté- tség.
Ὅσονπερ χρόνον ἐβόηθει, τοσοῦτον καὶ τὸ κέρως ἐφθέγγετο αὐτῷ.	(Azalatt az idő alatt) míg segítsé- gükre volt, mindvégig a kürtöt is fújták.

ἐν ᾧ, ἐν ὅσῳ ‘mialatt; miközben’

ἐν ᾧ ἄπεισι	amíg nincs itt
-------------	----------------

Az időhatározói mellékmondatokat gyakran participiális szerkezetek rövidítik, ame-
lyekhez időhatározói particulák járulhatnak:

Σχολῆς δὲ γενομένης ἀμφοῖν εἶπεν ὁ Σιμωνίδης· Ἄρ' ἂν μοι ἐθελήσαις, ὦ Ἱέρων, διηγήσασθαι ἃ εἰκὸς εἶδέναι σε βέλτιον ἐμοῦ;	Mivel pedig (miután ráérő idejük támadt) mindketten ráérték, azt mondta Simónidész: Nem lenne kedved, Hierón, elmondani nekem azt, amit te minden bizonnyal jobban tudsz, mint én?
Τέως μὲν ἐμάχοντο ἅμα πορευόμενοι οἱ Ἑλληνες.	Ezidáig a hellének menet közben harcoltak.

II. Fordítsa az alábbi mondatokat görögre!

1. Várj, míg felkel a nap. 2. Miután Dareios meghalt, Artaxerxés lett a király. 3. Amikor Perzsiában voltam, sok különös dolgot ismertem meg. 4. Amikor alkonyodott, láthatóvá vált egy porfelhő, (amely olyan volt,) mint egy fehér felhő. 5. Miután (minthogy) úgy tűnt, hogy itt a megfelelő alkalom, elindította <kezdte> a támadást. 6. Nem mertek addig háborút indítani ellenünk, míg el (nem) fogták a vezéreinket. 7. Mi történt, miután a városokat felprédálták? 8. Barátunknak hívták <neveztetett>, míg be (nem) vette Olynthost. 9. Addig küzdöttek a hajókról és a szárazföldről, míg az athéniak el (nem) hajóztak. 10. Ezt csinálták, míg sötét (nem) lett. 11. Még beszélt, amikor megérkeztek a követek. 12. Amikor meghalt, körülbelül 30 éves volt. 13. Mihelyt ezt elrendezték, elmentek. 14. Amint az ellenség Attika közelébe került <állt>, békét javasoltam. 15. Athéni férfiak, amíg épségben vagyunk és hatalmas a városunk, mit tegyünk!? 16. Miután összegyűlt a sereg, elhajózott. 17. Azt követően, hogy lerombolták a hosszú falakat és a peiraieusi (védműveket), rögtön megválasztották a Harmincakat. 18. Attól fogva ugyanis, hogy Sínis, Skeirón és Prokrystés is meghalt, senki sem bántja már az idegeneket. 19. Mialatt ezek történtek, Epameinondas kivonult az összes boióttal. 20. Miután pedig úgy gondolták, hogy távozásuk nem lesz feltűnő, akkor mentek el vacsorázni.

III. Egészítse ki a mondatokat a zárójelben megadott igék megfelelő alakjaival!

1. "Οτε ὁ δῆμος τοὺς τυράννους (καταλύω) ... , Κλεισθένης ἐνομοθέτησε.
2. Ἀπὸ τούτου δὴ ἔφερε καὶ ἦγε τούτους καὶ πολεμῶν διεγένετο μέχρι Κῦρος (δέομαι) ... τοῦ στρατεύματος.
3. Ἐπεὶ δ' ἐγγὺς (γίγνομαι) ... τοῦ χωρίου, ἐκδραμόντες τρέπονται αὐτούς, καὶ ἀπέκτειναν συχνοὺς τῶν βαρβάρων καὶ τῶν ξυναναβάντων Ἑλλήνων τινάς, καὶ ἐδίωκον μέχρι οὗ (ὁράω) ... τοὺς Ἑλλήνας βοηθοῦντας.
4. Ἀλλ' οὐ πολλὰ ἡμέραι ἀφ' οὗ ἀντιταξάμενοι τούτοις τοῖς ἐκείνων ἐκγόνοις πολλὰ πλάσιους ὑμῶν αὐτῶν (νικάω pl. 2.) ... σὺν τοῖς θεοῖς.
5. Λακεδαιμόνιοι, καίπερ εὐνοϊκῶς ἔχοντες τοῖς φυγάσιν, ὅσον χρόνον (ἔχω) ... αὐτῶν τὴν πόλιν, οὐδ' ἐμνήσθησαν παντάπασιν περὶ καθόδου φυγάδων, ἀλλ' ἐπεὶ ἀναθαρρῆσαι (δοκέω) ... ἡ πόλις, (ἐξέρχομαι) ... καὶ τὴν πόλιν καὶ τοὺς νόμους παραδόντες οἵ-ανπερ καὶ παρέλαβον.
6. Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ θύραις ταῖς Τισσαφέρνους, οἱ μὲν στρατηγοὶ (παρακαλέω) ... εἶσω, Πρόξενος Βοιωτίας, Μένων Θετταλός, Ἀγίας Ἀρκάς, Κλέαρχος Λάκων, Σωκράτης Ἀχαιός· οἱ δὲ λοχαγοὶ ἐπὶ ταῖς θύραις (μένω) ...
7. Οἱ δ' ἄλλοι στρατιῶται παῖουσι καὶ βάλλουσι καὶ λοιδοροῦσι τὸν Σωτηρίδαν, ἔστε (ἀναγκάζω) ... λαβόντα τὴν ἀσπίδα πορεύεσθαι. ὁ δὲ ἀναβάς, ἕως μὲν βάσιμα ἦν, ἐπὶ τοῦ ἵππου ἦγεν, ἐπεὶ δὲ ἄβατα ἦν, καταλιπὼν τὸν ἵππον ἔσπευδε πεζῇ.
8. Ἦν δὲ ὅτε (τελευτάω) ... ἀμφὶ τὰ πεντήκοντα ἔτη.
9. Ὁ δὲ Κῦρος ἐπειδὴ ἐορτὴν τοιαύτην ἐν τῇ Βαβυλῶνι (ἀκούω) ... εἶναι, ἐν ἣ πάντες Βαβυλώνιοι ὅλην τὴν νύκτα πίνουσι καὶ κωμάζουσιν, ἐν ταύτῃ, ἐπειδὴ τάχιστα (συνσκοτάζω) ... , λαβὼν πολλοὺς ἀνθρώπους ἀνεστόμωσε τὰς τάφρους πρὸς τὸν ποταμόν.
10. Ἐπεὶ δὲ τάχιστα (διαβαίνω) ... τὰ ὅρια, ἐκεῖ αὖ καὶ Γῆν ἰλάσκετο χοαῖς καὶ θεοὺς θυσίαις καὶ ἥρωας Ἀσσυρίας οἰκήτορας ἡὔμενίζετο.
11. Ἴππεῖς βοηθήσαντες τῶν μὲν πολεμίων οὐδένα ἔτι εἶδον, προσμείναντες δὲ ἕως τοὺς νεκροὺς (ἀναιρέω) ... οἱ προσήκοντες (ἀναχωρέω) ... εἰς ἄστυ.
12. Νῦν δ' ὁπότε περὶ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὁ ἀγὼν (εἰμί) ... , πολὺ δήπου ὑμᾶς προσήκει καὶ ἀμείνονας καὶ προθυμότερους εἶναι.

IV. Egészítse ki a mondatokat a megfelelő időhatározói kötőszóval!

1. ... δ' ἦν ἀμφὶ τὴν τελευταίαν φυλακὴν καὶ ἐλείπετο τῆς νυκτὸς ὅσον σκοταίους διελθεῖν τὸ πεδῖον, τηνικαῦτα ἀναστάντες ἀπὸ παραγγέλσεως πορευόμενοι ἀφικνοῦνται ἅμα τῇ ἡμέρᾳ πρὸς τὸ ὄρος.

2. Οἱ δ' ἐν τῇ Χίῳ μετὰ τοῦ Ἑτεονίκου στρατιῶται ὄντες, ... μὲν θέρος ἦν, ἀπὸ τε τῆς ὥρας ἐτρέφοντο καὶ ἐργαζόμενοι μισθοῦ κατὰ τὴν χώραν· ... δὲ χειμῶν ἐγένετο καὶ τροφὴν οὐκ εἶχον γυμνοὶ τε ἦσαν καὶ ἀνυπόδητοι, συνίσταντο ἀλλήλοις καὶ συνετίθεντο ὥς τῇ Χίῳ ἐπιθησόμενοι.

3. Ἡ δὲ Αἰολίς αὕτη ἦν μὲν Φαρναβάζου, ἐσατράπευε δ' αὐτῷ ταύτης τῆς χώρας, ... μὲν ἔζη, Ζῆνις Δαρδανεύς· ... δὲ ἐκεῖνος νόσῳ ἀπέθανε, παρεσκευάζετο Φαρναβάζης ἄλλῳ δοῦναι τὴν σατραπείαν.

4. Οἱ δὲ πολῖται, ... μὲν νύξ ἦν, ἀπιστοῦντες ἡσυχίαν εἶχον· ... δ' ἡμέρα τ' ἦν καὶ φανερόν ἦν τὸ γεγεννημένον, ταχὺ δὴ καὶ οἱ ὀπλίται καὶ οἱ ἵππεις σὺν τοῖς ὅπλοις ἐξεβοήθουν.

5. Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή,

... δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε

Ἄτρεϊδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς.

6. ... γάρ τοι ἔφυσέ σε δεκάτῳ μηνὶ ἐγένου.

7. Ἄξιον λογίσασθαι τὰ πράγματα· ... καθέστηκε νυνὶ τὰ Φιλίππου.

4 Időhatározói mellékmondatok II.

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre az alábbi görög szöveget! Sókratés bebizonyítja Aristodémosnak, hogy istentagadó álláspontja tarthatatlan. Az ember mindkét nagy adományból, a gondolkodás képességéből és a testi ügyességéből is részesült.

Σὺ δ' ἀμφοτέρων τῶν πλείστου ἀξίων τετυχηκῶς οὐκ οἶει σοῦ θεοὺς ἐπιμελεῖσθαι· ἀλλ' ὅταν τί ποιήσωσι, νομιεῖς αὐτοὺς σοῦ φροντίζειν. Ὅταν πέμπωσιν, ὥσπερ σὺ φῆς πέμπειν αὐτούς, συμβούλους ὃ τι χρὴ ποιεῖν καὶ μὴ ποιεῖν. Ὅταν δὲ Ἀθηναῖοις, ἔφη, πυνθανομένοις τι διὰ μαντικῆς φράζωσιν, οὐ καὶ σοὶ δοκεῖς φράζειν αὐτούς, οὐδ' ὅταν τοῖς Ἑλλήσι τέρατα πέμποντες προσημαίνωσιν, οὐδ' ὅταν πᾶσιν ἀνθρώποις, ἀλλὰ μόνον σὲ ἐξαιροῦντες ἐν ἀμελείᾳ κατατίθενται· οἶει δ' ἂν τοὺς θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις δόξαν ἐμφῦσαι ὥς ἱκανοὶ εἶσιν εὖ καὶ κακῶς ποιεῖν, εἰ μὴ δυνατοὶ ἦσαν, καὶ ἀνθρώπους ἐξαπατωμένους τὸν πάντα χρόνον οὐδέποτε ἂν αἰσθῆσθαι· οὐχ ὁρᾷς ὅτι τὰ πολυχρονιαῦτα καὶ σοφώτατα τῶν ἀνθρωπίνων, πόλεις καὶ ἔθνη, θεοσεβέστατά ἐστι, καὶ αἱ φρονιμώταται ἡλικίαι θεῶν ἐπιμελέσται;

Ha a mellékmondat általánosságban vagy feltételes mellékértelemmel jelöl időt, érvényesül(het) a consecutio modorum.

1. Főmondati praesens után, ha az időhatározói mellékmondat ismétlődő, a jövőben várhatóan (de nem bizonyosan) bekövetkező cselekvést fejez ki, az állítmány ἄν + coniunctivusban áll. Az ἄν particula gyakorta összeolvad a kötőszóval. A tagadás μή-vel történik.

ὅταν, ὁπότεν 'amikor (majd, esetleg); hogyha (majd, esetleg); valahányszor; mindannyiszor (ahányszor)'

ἐπειδὴν, ἐπὴν, ἐπὶ ἄν 'valahányszor; mindannyiszor (azt követően, hogy)'

ἐπειδὴν τάχιστα 'nyomban azután, hogy (mindannyiszor); mihelyt azután, hogy (majd, esetleg)'

ἕως ἄν, μέχρι ἄν, ἔστε ἄν 'amíg (majd, esetleg)'

Ὅπότεν δοῦλοι παραγένωνται τοὺς δούλους βασανίζοντες ζητεῖτε εὐρεῖν τὴν ἀλήθειαν.	Valahányszor rendelkezésre állnak szolgák, úgy igyekeztek kideríteni az igazságot, hogy a szolgákat kínozzátok meg.
Ὅταν ἀποθάνης, τάφος σε δέξεται.	Hogyha (majd) meghalsz, a sír befogad.
Μένε ἕως ἄν μάθης.	Várj, míg (majd, esetleg) megtudod.

A II/1.-ben tárgyalt időhatározói mellékmondatok feltételes jelentésárnyalatát a görög a feltételes mondatok évenként, gyakori értelmű alesetével (cf.: casus eventualis és casus iterativus) is ki tudja fejezni. Utóbbi csak az időhatározói kötőszó hiányában különbözik az időhatározói mellékmondatától.

<p>Ὅταν ὑμεῖς πλήρη ἔχητε τὰ ἐπιτήδεια, τότε καὶ ἐμὲ ὀφείσθε ἀφθονώτερον διαιτῶμενον· ἂν δὲ ἀνεχόμενόν με ὁρᾶτε καὶ ψύχη καὶ θάλπη καὶ ἀγρυπνίαν, οἴεσθε καὶ ὑμεῖς ταῦτα πάντα καρτερεῖν.</p>	<p>Amikor (majd / mindannyiszor) bőven van elemőzsiátok, akkor látok majd engem is bőségesen táplálkozni; ha pedig azt látjátok, hogy én tűröm a hideget, a meleget és az álmatlanságot, tekintsétek úgy, hogy nektek is mindezt el kell viselnetek.</p>
---	--

2. Főmondati praeteritum után, ha az időhatározói mellékmondat ismétlődő, a (múlt részét képező) jövőben várható (de nem bizonyosan) bekövetkező cselekvést fejez ki, az állítmány puszta optativus (iterativus)-ban áll. A tagadás *μη* - vel történik. *ὅποτε*, *ὅτε* amikor (csak); *hogya*; *valahányszor*; *mindannyiszor* (*ahányszor*) *ἕως*, *μέχρι*, *ἔστε* amíg (majd, esetleg); *μῖγ* (nem / majd, estleg); *hogy* (majd)

<p>Ἀγησίλαος, ὅποτε εὐτυχοίη, θεοῖς χάριν ᾗδει.</p>	<p>Agésilaos, ahányszor csak szerencsével járt, hálát adott az isteneknek.</p>
---	--

A főmondati praeteritum után a '*μῖγ*' jelentésű kötőszavak esetében az optativus helyett gyakrabban fordul elő, hogy *ἂν* + *coniunctivus* áll.

<p>Ἡσυχάζον ἕως οἱ πολέμοι ἐπίοιεν.</p>	<p>Nyugton maradtak, <i>μῖγ</i> az ellenség támad. (=Azt várták, <i>hogy majd támadni fog, de nem biztos, hogy támadott.</i>)</p>
<p>᾽Ωιοντο γὰρ ἀνδραποδισθήσεσθαι, καὶ ἕως ἂν πέμπωσιν ἐτέρους πρέσβεις, πολλοὺς τῷ λιμῷ ἀπολεῖσθαι.</p>	<p>Azt gondolták ugyanis, hogy el fogják adni őket rabszolgának, és <i>μῖγ</i> (majd) más követeket küldenek, sokan éhen fognak halni.</p>

A II/2.-ban tárgyalt időhatározói mellékmondatok feltételes jelentésárnyalatát a görög a feltételes mondatok gyakorító, potenciális mellékértelmű alesetével (cf.: *casus potentialis* és *casus iterativus*) is ki tudja fejezni. Utóbbiban az időhatározó kötőszó helyett *εἰ* feltételes particula áll a feltételes mellékmondat előtagjában.

<p>... χῳπότ' εὖ πράσσοι πόλις, ἔχαιρε, λυπρῶς δ' ἔφερεν, εἴ τι δυστυχοῖ.</p>	<p>... és valahányszor a város virágzott, örült; azt viszont nehezen viselte, ha a várost valami balszerencse érte</p>
---	--

II. Fordítsa az alábbi mondatokat görögre!

1. Míg élek, remélek. 2. Az istenek, amikor csak akarják, képesek a nagyokat kicsiké tenni, a kicsiket pedig nagyokká. 3. Amikor havon vonulnak, a lovak és az igásállatok patáit zsákokkal kell bebugyolálni. 4. Amikor majd nyugodt (lesz) a tenger, behajózok. 5. Azt mondják, amikor az északi szél fúj, kedvező a hajózás Hellás felé.

6. Valahányszor vihar van és föltornyosulva zúdul ránk a tenger, a kormányos méltatlankodik. 7. Mindazok, akik tudatában vannak, hogy a halál minden ember számára egyformán és szükségszerűen bekövetkezik <közös és szükségszerű>, ameddig élnek, boldogabban töltik idejüket. 8. A törvény előírja: jogfosztott legyen, míg (esetleg, majd) ki-(nem) fizeti a pénzt. 9. Valahányszor egy hídon, vagy valamilyen más átkelőn kellett átmenni, mindenki sietett, mert meg akarta előzni (a többit). 10. Bizony, ha addig várunk, míg (esetleg, majd) el (nem) ismeri, hogy hadban áll velünk, mindenki közül mi vagyunk a legostobábbak. 11. Amikor nyilaztak, (úgy) ajzották fel íjait, hogy bal lábukkal ráléptek az íj alsó részére. 12. A kikötőt is (mindannyiszor) megtámadta, amikor (csak) a vihar nem akadályozta meg (ebben). 13. Kritón, amikor gabonát, olajat, bort, gyapjút, vagy valami más mezőgazdasági <a földön keletkező> terményt hozott magával, (amely) a megélhetéshez szükséges <hasznos>, elvett és adott belőle, sőt, valahányszor áldozott, meghívott, és minden ilyesmire gondja volt. 14. A színészek nem sértődnek meg <nehezen viselik>, amikor a tragédiákban a legdurvább (dolgokat) mondják egymásnak. 15. Amikor valakinek barátja akarsz lenni, mondd meg neki, hogy csodálad, és szeretnél a barátja lenni. 16. Világos, hogy amikor majd öregebb leszel, szükséged lesz pénzforrásra. 17. Amikor egy pásztornak jó kuttyája van, a többi pásztor is a közelében akarja terelgetni <megállítani> a nyáját. 18. Amikor a zsarnok egyeseket meggyanúsít és kivégeztet, tudja, hogy a város egészét nem gyarapítani fogja, érti, hogy kevesebbek felett fog uralkodni. 19. Ahogy az atlétákat nem teszi boldoggá az, amikor amatőröket <magánzók> győznek le <válnak erősebbekké>, az viszont, amikor ellenfeleik kerekednek föléjük, bosszantja őket, így a zsarnok sem akkor vígad, (ha) a magánembereknél egyértelműen nagyobb a vagyona <többet bírva látszik>, azon viszont szomorkodik, ha más zsarnokoknál kevesebbje van. 20. Amikor egy ló haragszik egy lóra, vagy lovassági gyakorlat közben makrancoskodik, jobban kitágítja az orrlukait.

III. Egészítse ki a mondatokat a zárójelben megadott igék megfelelő alakjaival!

1. Ἔως ἄν (σώζομαι) ... τὸ σκάφος, ἄν τε μεῖζον ἢ τ' ἔλαττον ᾖ, τότε χρὴ καὶ ναύτην καὶ κυβερνήτην καὶ πάντ' ἄνδρ' ἐξῆς προθύμους εἶναι.

2. Οἱ φάσκοντες κάλλιστα τοὺς υἱεῖς παιδεύειν, ἐπειδὴν τάχιστα αὐτοῖς οἱ παῖδες τὰ λεγόμενα (ξυνίημι) ... , εὐθὺς μὲν ἐπ' αὐτοῖς παιδαγωγοὺς θεράποντας (ἐφσίτημι) ... , εὐθὺς δὲ πέμπουσιν εἰς διδασκάλων μαθησομένους καὶ γράμματα καὶ μουσικὴν καὶ τὰ ἐν παλαιστρᾷ.

3. Νῦν μὲν οὖν στρατοπεδευσώμεθα προελθόντες ὅσον ἂν (δόκει) ... καιρὸς εἶναι εἰς τὸ δειπνοποιεῖσθαι· ἕως δ' ἂν (πορευόμεθα) ... , Τιμασίῳ ἔχων τοὺς ἱππέας (προελαύνω) ... ἐφορῶν ἡμᾶς καὶ σκοπεῖτω τὰ ἔμπροσθεν, ὥς μηδὲν ἡμᾶς λάθῃ.

4. Πῶς οὖν μίαν γνώμην (ἔχω) ... ὧ Ἀθηναῖοι, πῶς (ὁμονοέω) ... ἅπαντες ὑπὲρ τῶν κοινῇ συμφερόντων, ὅταν οἱ ἡγεμόνες καὶ οἱ δημαγωγοὶ χρήματα λαμβάνοντες (προίεμαι) ... τὰ τῆς πατρίδος συμφέροντα, καὶ ὑμεῖς μὲν καὶ ὁ δῆμος ἅπας (κινδυνεύω) ... περὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ τῆς πόλεως καὶ τῶν ἱερῶν τῶν πατρῶων καὶ παίδων καὶ γυναικῶν, οἱ δὲ διηλλαγμένοι πρὸς αὐτοὺς ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις (λοιδοροῦμαι) ... καὶ (προσκραύω) ... ἀλλήλοισι ἐξεπίτηδες.

5. Ὁ δ' ὑπέσχετο ἄνδρι ἐκάστῳ δώσειν πέντε ἀργυρίου μνᾶς, ἐπὰν εἰς Βαβυλῶνα (ῆκω) ... , καὶ τὸν μισθὸν ἐντελῇ μέχρι ἂν (καθίστημι) ... τοὺς Ἑλληνας εἰς Ἰωνίαν πάλιν.

6. Παρήγγειλεν ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἐκατέρωθεν τοὺς ὀπλίτας ἀναπτύσσοντας τὴν φάλαγγα

ἀπιέναι παρὰ τὸ ἐστηκὸς τοῦ στρατεύματος, ἕως (γίγνομαι) ... ἐκατέρωθεν τὸ ἄκρον κατ' αὐτὸν καὶ κατὰ τὸ μέσον.

7. Ἐπειδὴ δ' ἡ θάλαττα (ὑπερέχω) ... , μάταιος ἡ σπουδή.

8. Καὶ γὰρ ὁπότε (ἐλαύνω) ... τὰ θηρία τοῖς ἵππευσιν εἰς τὰ πεδία, φέρεσθαι σῖτον εἰς θήραν τούτοις ἐπέτρεπε, τῶν δὲ ἐλευθέρων οὐδενί· καὶ ὁπότε πορεία (εἰμί) ... , (ἄγω) ... αὐτοὺς πρὸς τὰ ὕδατα ὥσπερ τὰ ὑποζύγια. καὶ ὁπότε δὲ ὥρα (εἰμί) ... ἀρίστου, (ἀναμένω) ... αὐτοὺς ἔστ' (ἐνεσθίω) ... τι.

9. Καὶ ὁπότε δέ τις (ἀσθενέω) ... τῶν θεραπεύεσθαι ἐπικαιρίων, ἐπεσκόπει καὶ παρῆχε πάντα ὅτου ἔδει. καὶ τοῖς ἰατροῖς δὲ χάριν ἤδει, ὁπότε τις (ἰάομαι) ... τινὰ τῶν παρ' ἐκείνου λαμβάνων.

10. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ τὸ ὑγιαίνειν καὶ τὸ νοσεῖν, ὅταν μὲν ἀγαθοῦ τινος αἷτια (γίγνομαι) ... , ἀγαθὰ ἂν εἴη, ὅταν δὲ κακοῦ, κακά. Πότε δ' ἂν, ἔφη, τὸ μὲν ὑγιαίνειν κακοῦ αἷτιον γένοιτο, τὸ δὲ νοσεῖν ἀγαθοῦ· Ὅταν νῆ Δί', ἔφη, στρατείας τε αἰσχροῦ καὶ ναυτιλίας βλαβεροῦ καὶ ἄλλων πολλῶν τοιούτων οἱ μὲν διὰ ῥώμην μετασχόντες (ἀπόλλυμαι) ... , οἱ δὲ δι' ἀσθένειαν ἀπολειφθέντες (σώζω P.)

IV. Egészítse ki a mondatokat a megfelelő kötőszavakkal!

1. ... μὲν ἂν ἐγὼ ζῶ, ἐμὴ γίγνεται ἡ ἐν Πέρσαις βασιλεία· ... δ' ἐγὼ τελευτήσω, δῆλον ὅτι Κύρου, ἐὰν ζῇ. καὶ ... μὲν οὗτος ἀφίκεται εἰς Πέρσας, ὁσίων ἂν ὑμῖν ἔχοι τοῦτον θύειν τὰ ἱερὰ ὑπὲρ ὑμῶν ἅπερ νῦν ἐγὼ θύω· ... δ' οὗτος ἔκδημος ἦ, καλῶς ἂν οἶμαι ὑμῖν ἔχειν εἰ ἐκ τοῦ γένους ὅς ἂν δοκῇ ὑμῖν ἄριστος εἶναι, οὗτος τὰ τῶν θεῶν ἀποτελοίη.

2. Κἀγὼ μὲν ἡξίουν αὐτοὺς μαστιγοῦν τὸν ἐκδοθέντα καὶ στρεβλοῦν ... τάληθῃ δόξειεν αὐτοῖς λέγειν.

3. Καὶ γὰρ ἐπὶ θήραν τοὺς μὲν ἄλλους ἐξῆγεν, ... μὴ μένειν ἀνάγκη τις εἴη· αὐτὸς δὲ καὶ ... ἀνάγκη εἴη, οἴκοι ἐθήρα τὰ ἐν τοῖς παραδείσοις θηρία τρεφόμενα· καὶ οὐτ' αὐτός ποτε πρὶν ἰδρῶσαι δεῖννον ἥρειτο οὔτε ἵπποις ἀγυμνάστοις σῖτον ἐνέβαλλε.

4. ... ἡσυχίας ἐπιθυμήσαιμι, διῆγον δ' ἐν συμποσίοις πολλάκις μὲν ... ἐπιλαθέσθαι πάντων εἴ τι χαλεπὸν ἐν ἀνθρωπίνῳ βίῳ ἦν, πολλάκις δὲ ... ὦδαίς τε καὶ θαλίαις καὶ χοροῖς τὴν ψυχὴν συγκαταμιγνύναι, πολλάκις δὲ ... κοίτης ἐπιθυμίας ἐμῆς τε καὶ τῶν παρόντων.

5 Időhatározói mellékmondatok III.

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Isokratés elismerő szavait Euagoráról, a kyprosi királyról! A szigetállam uralkodója korának mindkét nagyhatalmát, a perzsákat és a spártaiakat is féken tudta tartani.

Τελευτῶν δ' οὕτως ἐνέπλησεν αὐτοὺς τοῦ πολεμεῖν ὥστ', εἰθισμένων τὸν ἄλλον χρόνον τῶν βασιλέων μὴ διαλλάττεσθαι τοῖς ἀποστᾶσιν πρὶν κύριοι γένοιτο τῶν σωμάτων, ἄσμενοι τὴν εἰρήνην ἐποιήσαντο, λύσαντες μὲν τὸν νόμον τοῦτον, οὐδὲν δὲ κινήσαντες τῆς Εὐαγόρου τυραννίδος. Καὶ Λακεδαιμονίων μὲν τῶν καὶ δόξαν καὶ δύναμιν μεγίστην ἔχόντων κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἐντὸς τριῶν ἐτῶν ἀφείλετο (ὁ Πέρσης) τὴν ἀρχὴν, Εὐαγόρα δὲ πολεμήσας ἕτη δέκα τῶν αὐτῶν κύριον αὐτὸν κατέλιπεν ὥνπερ ἦν καὶ πρὶν εἰς τὸν πόλεμον εἰσελθεῖν. Ὁ δὲ πάντων δεινότατον· τὴν γὰρ πόλιν, ἣν Εὐαγόρας ἐτέρου τυραννοῦντος μετὰ πεντήκοντ' ἀνδρῶν εἴλεν, ταύτην βασιλεὺς ὁ μέγας τοσαύτην δύναμιν ἔχων οὐχ οἷός τ' ἐγένετο χειρώσασθαι.

πρὶν 'mielőtt; míg ... nem'

πρὶν ἢ 'mielőtt még ...'

A kötőszók után álló kijelentő értelmű mellékmondatok szerkesztése

1. Állító mondatokban szinte kivétel nélkül acc. cum inf. szerkezet követi a πρὶν kötőszót.

Διέβησαν πρὶν τοὺς ἄλλους ἀποκρινασθαι.	Átkeltek, mielőtt a többiek válasszoltak (volna).
---	---

Ha a főmondat alanya azonos a mellékmondat alanyával, az infinitivusos szerkezetek mintájára a mellékmondat alanya nominativusban áll.

Πρὶν δὲ τόξευμα ἐξικνεῖσθαι ἐκκλίνουσιν οἱ βάρβαροι καὶ φεύγουσι.	Mielőtt lőtávolságra érnek, a barbárok kitérnek és elmenekülnek.
---	--

Ezzel a szerkesztéssel találkozunk jellegzetesen a φθάνω participiuma és verbum finitum után.

Βρασίδης Θεσσαλίαν φθάσας διέδραμε πρὶν τινὰ κωλύειν παρασκευάσασθαι, καὶ ἀφίκετο ὥς Περδικκᾶν καὶ ἐς τὴν Χαλκιδικὴν.	Brasidas gyorsan átrohant Thessalián, mielőtt valaki megakadályozta (volna) előkészületeiben és megérkezett Perdikkashoz a Chalkidikére.
---	--

2. Tagadó értelmű főmondat után:

a, Ha a főmondathoz viszonyítva a hangsúly a mellékmondat feltételes/általános mellékértelmű utóidejűségén van, akkor főmondati praesens után, akárcsak a ἔως, μέχρι esetében, (ὅν) + coniunctivus, főmondati praeteritum után optativus (is) áll:

Οὐ χρή με ἐνθένδε ἀπελθεῖν πρὶν ἂν δῶ δίκην.	Ne menjek el innen, míg (mielőtt) meg-(nem) bűnhődöm.
Ἕμεῖς δὲ κακοί, πρὶν ἐν τῷ παθεῖν ὤμεν, προφυλάξασθαι.	Mi képtelenek vagyunk vigyázni, míg benne (nem) vagyunk a pácban.
Ἀπηγόρευε μηδένα βάλlein, πρὶν Κύρος ἐμπλησθεῖη θηρῶν.	Megtiltotta, hogy bárki lőjön, mielőtt Kyros be (nem) telik a vadászattal.

b, Ha azonban mind a főmondat, mind a mellékmondat cselekménye által meghatározott idő az elbeszélt múlthoz tartozik, mintegy két tény pusztá összekapcsolásáról, szinte mellérendeléséről van szó, – amelyek közül az egyik történetesen halasztást szenvedett, míg a másik bekövetkezett –, pusztá indicativus használatos.

Οὐ πρότερον ἐνέδοσαν πρὶν ἢ ἵππος αὐτοὺς ἔτρεψαν.	Nem hátráltak meg addig, amíg (mielőtt) a lovasság meg nem futamította őket.
---	--

II. Fordítsa görögre az alábbi mondatokat!

1. Mielőtt válaszolsz, gondolkozz! 2. Azt kéri tőle, míg (nem) tanácskozott vele, ne béküljön ki a pártütőkkel. 3. Az ellenség nem üzent előbb ellenünk hadat, míg úgy (nem) gondolták, hogy jól előkészültek. 4. Megpróbáltak azelőtt odaérni, hogy az ellenség elfoglalja a magaslatokat. 5. Ne hívasd az orvost, amíg meg nem betegedsz. 6. Nem mertek előbb ellenünk háborút indítani, amíg el nem fogták vezéreinket. 7. A vadászkutyák remegnek, amikor látják a nyulat, de nem támadnak, amíg mozdulni nem látják. 8. Meggyőzték őket, hogy ne bocsátkozzanak ütközetbe, mielőtt (majd) ott (nem) lesznek a thébaiiak. 9. Megparancsolta, hogy vonuljanak vissza, mielőtt a nehézfegyverzetű gyalogosok összegyülekeznek. 10. Csaknem megöltem őt, míg meg (nem) láttam, hogy kicsoda. 11. Le akarták gázolni a lovassággal a helléneket, mielőtt még nehéz terepre (nem) érnek. 12. Nem szabad elítélnetek ezeket, amíg (nem) hallottátok, mi mondanivalójuk van. 13. Alkibiadés, mielőtt húsz éves (nem) lett, engedelmeskedett gyámjának, Periklésnek. 14. Nem megyek el (addig), míg végképp be (nem) zár a piac. 15. Közelharcba keveredtek, mielőtt készen álltak (volna). 16. Fölkerekedtek, mielőtt reggeliztek (volna). 17. Előbb ölték meg őket, mint a többiek segítségükre siettek (volna). 18. Azt mondom tehát, hogy (addig) nem szabad vádolni senkit, míg úrrá (nem) lesztek a helyzeten. 19. Az eseményeket megelőzően semmit nem láttok előre, míg (az) nem jut tudomásotokra, hogy megtörtént, vagy hogy éppen történik valami. 20. Nem lehet (addig) a város külső ellenségei fölé kerekedni, míg magában a városban lévő ellenséget meg nem zabolázzátok.

III. Egészítse ki a mondatokat a zárójelben megadott szavak megfelelő alakjaival, illetve a megfelelő particulákkal!

1. Ἀπολέξας τριακοσίους τοῦ στρατοῦ, πρὶν (ἔκπυστος, γίγνομαι) ... , προσῆλθε τῇ τῶν Μεγαρέων πόλει λαθὼν τοὺς Ἀθηναίους ὄντας περὶ τὴν θάλασσαν.
2. Ἐγὼ δὲ αὐτῷ οὐκ ἀποκρινοῦμαι πρότερον εἴτε καλὸν εἴτε αἰσχρὸν ἡγοῦμαι εἶναι τὴν ῥητορικὴν πρὶν (πρῶτον, ἀποκρίνομαι sg. 1.) ... ὅτι ἐστίν.
3. Τῇ δ' ὕστεραίᾳ ἐδόκει πορευτέον εἶναι ὅπη δύναιτο τάχιστα πρὶν (συλλέγω) ... τὸ στράτευμα πάλιν καὶ (κατελαμβάνω) ... τὰ στενά.
4. Ὁ δ' οὔτε πρότερον οὐδενὶ πω κρείττονι ἑαυτοῦ εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἔφη οὔτε τότε Κύρω ἶναι ἤθελε, πρὶν (ἡ γυνή) ... αὐτὸν (πείθω) ... καὶ πίστεις (λαμβάνω) ...
5. Ἐκέλευον δ' οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὶν (τέλος τι) ... αὐτῶν (ἔχω) ... , ἦκειν ἐς τὰ Ὑακίνθια τοὺς ὄρκους ποιησομένους.
6. Φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι προθύμως, μηδέν' αἰτιᾶσθαι πρὶν (τῶν πραγμάτων κρατέω pl. 2.) ... , τήνικαῦτα δ' ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρίναντας τοὺς μὲν ἄξιους ἐπαίνου τιμᾶν.
7. Ἐπὶ μὲν τὸ ἄκρον ἀναβαίνει Χειρίσοφος πρὶν (τίς, αἰσθάνομαι) ... τῶν πολεμίων· ἔπειτα δ' ὕφηγετο.
8. Αἱ κύνες μαλκίουςαι τὰς ῥίνας οὐ δύνανται αἰσθάνεσθαι ὅταν ἡ τοιαῦτα, πρὶν (ὁ ἥλιος, διαλύω) ... αὐτὰ ἡ (ἡ ἡμέρα προϊοῦσα) ...
9. Ἄνδρες, ἐμοὶ μὲν ἐνθάδε καλὸν ἀποθανεῖν· ὑμεῖς δὲ πρὶν (συμμείγνυμι)... τοῖς πολεμίοις σπεύδετε εἰς τὴν σωτηρίαν.

IV. Egészítse ki az alábbi történetet a hiányzó kötőszavakkal, illetve a zárójelben megadott szavak megfelelő alakjaival!

„A kergemarhakór hiteles eredete”

Οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον, ... ὁ Ἡρακλῆς σχεδὸν ἀφικόμενος πρὸς τὰς Μυκήνας παρὰ τὴν ἀκτὴν (πορεύομαι) ... , Ἡρα μέγαν τινὰ κώνωπα ἔπεμψεν ὃς περὶ τὰ κτήνη πετόμενος ἔδρακνεν ... ἄλλα ἄλλοσε (ἀποτρέχω) ... πολλῶν δὲ εἰς τὴν θάλασσαν εἰσαλομένων ὁ Ἡρακλῆς καὶ αὐτὸς εἰσαλόμενος πάντα ὅσα λαβεῖν δύναιτο ἀπήγαγε, τὰ μὲν ἐπισπῶν τοῖς κέρασι τὰ δὲ πρὸ ἑαυτοῦ ἐλαύνων· τὰ δὲ πολλὰ εἰς τὸν πόντον ἐκνεύσαντα ἀπώλετο πρὶν (ἐκείνος, δύναμαι, αὐτό, καταλαμβάνω) ... ἔπειτα (πειράομαι) ... ἀγείρειν, πάνθ' ὅσα καταλάβοι πρὸς τὰς Μυκήνας ἀγαγὼν τῇ Ἡρᾷ ἔθυσεν.

6 Feltételes mellékmondatok I.

A feltételes összetett mondat (periódus) két tagból (tagmondatból) áll: a. előtag (pro-tasis), amely a feltételt tartalmazza, b. utótag (apodosis), amely az előtagból származó következményt adja meg. A feltételes körmondatnak mind elő-, mind utótagjára sajátos igemódhasználat jellemző, amelynek szabályait az egyes alesetek (casus) jellegzetességei határozzák meg.

Az előtag kötőszavai:

εἰ, ἐάν, (ἥν) 'ha'

εἰ μή, ἐάν μή 'ha nem'

εἴπερ 'ha ugyan; ha valóban'

εἰ μὴ ἄρα 'hacsak nem'

Az utótagban ἄν feltételes particula szerepelhet.

Tagadás az előtagban μὴ-vel, az utótagban οὐ-val történik.

A feltételes periódusnak, a casus mixtus-t leszámítva öt alesetét különböztetik meg:

1. casus realis, 2. casus eventualis, 3. casus potentialis, 4. casus irrealis, 5. casus iterativus. A feltételes előtagot participiális-, illetve infinitivusos szerkezetekkel lehet rövidíteni.

Casus realis – valós (tényleges) feltétel

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre az alábbi beszédrészletet, amelyben Lysias a fokozás eszközével megsemmisítő csapást mér az ifjabb Alkibiadésra!

Καὶ τὸ τελευταῖον, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὑπερβολὴν ποιησάμενος τῆς προτέρας πονηρίας ἐτόλμησε τὰς ναῦς Λυσάνδρῳ μετὰ Ἀδαιμάντου προδοῦναι. ὥστε εἴ τις ὑμῶν ἢ τοὺς θεοῦ ἐν τῇ ναυμαχίᾳ ἐλεεῖ, ἢ ὑπὲρ τῶν δουλευσάντων τοῖς πολεμίοις αἰσχύνεται, ἢ τῶν τειχῶν καθηρημένων ἀγανακτεῖ, ἢ Λακεδαιμονίους μισεῖ, ἢ τοῖς τριάκοντα ὀργίζεται, τούτων ἀπάντων χρητὴν τὸν τούτου πατέρα αἴτιον ἡγεῖσθαι, καὶ ἐνθυμηθῆναι ὅτι Ἀλκιβιάδην μὲν τὸν πρόπαππον αὐτοῦ καὶ τὸν πρὸς μητρὸς πάππον Μεγακλέα οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι δις ἀμφοτέρους ἐξωστράχισαν, τοῦ δὲ πατρὸς αὐτοῦ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν θάνατον κατέγνωσαν· ὥστε νῦν χρητὴν ἡγησάμενους πατρικὸν ἐχθρὸν τοῦτον εἶναι τῇ πόλει καταψηφίσασθαι, καὶ μήτε ἔλεον μήτε συγγνώμην μήτε χάριν μηδεμίαν περὶ πλείονος ποιήσασθαι τῶν νόμων τῶν κειμένων καὶ τῶν ὅρκων οὕς ὠμόσατε.

Az elő- és utótag állítmánya indicativusban áll.

Az előtag kötőszava: εἰ.

Εἰ τοῦτο λέγεις, ἁμαρτάνεις.	Ha ezt mondd, tévedsz.
Ἄλλους στρατηγούς χρὴ ἐλέσθαι, εἰ μὴ βούλεται Κλέαρχος ἀπάγειν.	Más hadvezéreket kell választani, ha Klearchos nem akar elvezetni.

II. Fordítsa az alábbi mondatokat görögre!

1. Ha megparancsoljátok, hogy én legyek a hadvezér, nem (fogom) kifogásként említeni életkoromat. 2. Ha nem tetszettek neked a törvények, megvolt a lehetőség, hogy elmenj a városból. 3. Ha szükségszerűen harcolnunk kell, erre kell fölkészülni. 4. Ha minden ember halandó, (akkor) ti is meg fogtok halni. 5. Nincs hadtáp a seregnek, ha nem foglaljuk el a területet. 6. Ha nem fékezed meg a nyelvedet, pórul fogsz járni. 7. Ha nem akadályoz meg semmi <valami>, meg akarom beszélni velük. 8. Ha nincs semmi a rovásodon <nem tettél semmi rosszat>, mitől féltél? 9. A hóvakság ellenszere <a szemek számára a hó elleni védelem> az volt, ha az ember (úgy) ment, (hogy) valami feketét tartott a szemei előtt. 10. Ha ezt mondod, ostoba vagy. 11. Ha pedig valaki közületek (amiatt) csügged, mert nekünk nincsenek lovasaink, az ellenségnek viszont sok van, fontoljátok meg, hogy a rengeteg lovas semmi más, mint rengeteg ember. 12. Ha akarod, maradj a seregnél, én szívesen megyek, ha viszont azt kívánod, menj a hegyhez, én pedig majd itt maradok. 13. Ha most Fülöp kezén van Thermopylai, képes bevonulni Attikába (úgy, hogy) senki nem akadályozza meg. 14. Egyetérték veled, ha akarod. 15. Nem az államforma, hanem a testi épségetek lesz a (kérdés), ha nem fogjátok azt tenni, amit Thérámenés parancsol. 16. Ha valaki úgy gondolja, hogy a büntetés nagy és a törvény túl szigorú, emlékezzetek <emlékezni kell> arra, hogy nem azért vagytok itt, hogy a bűnösöket megszánjátok. 17. Ha valaki akar, tegyen tanúvallomást az én beszédidőm terhére <beszédemben>! 18. Ha egyesek ellenségesen viselkedtek <váltak> a ti hatalmatokkal szemben, vagy hátrányos <nem megfelelő> javaslatot mondtak, nem a távollevők felelősök ezért, hiszen ti a jelenlévőket is felmentettétek. 19. Ha valaki az itt jelenlévők közül nem a legjobbat javasolja (és) meggyőző benneteket, nem ti vagytok a felelősök, hanem az, aki félrevezet benneteket. 20. Ha nincs bűnük, nem szabad (megengedni), hogy bírósági eljárás nélkül elpusztuljanak.

III. Fordítsa az alábbi mondatokat szabatos magyar nyelvre!

1. Τίνα γὰρ αὐτῶν ἐγὼ κωλύω ἢ λέγειν εἴ τις τι ἀγαθὸν δύναται ἐν ὑμῖν, ἢ μάχεσθαι εἴ τις ἐθέλει ὑπὲρ ὑμῶν τε καὶ ἑαυτοῦ, ἢ ἐγρηγορέναι περὶ τῆς ὑμετέρας ἀσφαλείας ἐπιμελούμενον.

2. Εἰ δὲ καὶ σὺ πολεμικῶν ἔμπειρος εἶ, ὦ Σιμωνίδη, καὶ ἤδη ποτὲ πολεμικὰ φάλαγγι πλησίον ἀντετάξω, ἀναμνήσθητι ποῖον μὲν τίνα σῖτον ἡροῦ ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, ποῖον δὲ τίνα ὕπνον ἐκοιμῶ. οἷα μέντοι σοὶ τότ' ἦν τὰ λυπηρά, τοιαῦτά ἐστι τὰ τῶν τυράννων καὶ ἔτι δεινότερα.

3. Καὶ πῶς, ἔφη, ὦ Ἰέρων, εἰ οὕτως πονηρόν ἐστι τὸ τυραννεῖν καὶ τοῦτο σὺ ἔγνωκας, οὐκ ἀπαλλάττη οὕτω μεγάλου κακοῦ, ἀλλ' οὔτε σὺ οὔτε ἄλλος μὲν δὴ οὐδεὶς πώποτε ἐκῶν εἶναι τυραννίδος ἀφείτο.

4. Εἰ δ' ἐγὼ ταῦτα φεῦδομαι ἀντία τῆς Ἑλλάδος ἐπισταμένης ἐκεῖνον μὲν οὐδὲν ἐπαινῶ, ἑμαυτὸν δὲ φέγω.

5. Ἐνθυμεῖσθαι δὲ χρὴ ὅτι ἀδύνατον ὑμῖν ἐστὶν ἀποφηφίσασθαι. εἰ γὰρ ἀπογνώσθε ὁμολογούντων αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἐμπόρους συνίστασθαι, δόξεθ' ὑμεῖς ἐπιβουλεύειν τοῖς εἰσπλέουσιν.

7 Feltételes mellékmondatok II.

Casus eventualis – valószínű, várhatóan bekövetkező feltétel

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre az athéni nép rendelkezéseit, amelyekkel a szónokokat és a politikusokat igyekezett kordában tartani!

Τῶν ῥητόρων ἔάν τις λέγῃ ἐν τῇ βουλῇ ἢ ἐν τῷ δήμῳ μὴ περὶ τοῦ εἰσφερομένου, ἢ μὴ χωρὶς περὶ ἐκάστου, ἢ δις περὶ τοῦ αὐτοῦ ὁ αὐτὸς τῆς αὐτῆς, ἢ λοιδορῇται, ἢ κακῶς ἀγορεύῃ τινά, ἢ ὑποκρούῃ, ἢ χρηματιζόντων μεταξύ ἀνεστηκὼς λέγῃ περὶ τοῦ μὴ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἢ παρακελεύεται, ἢ ἔλκη τὸν ἐπιστάτην, ἀφειμένης τῆς ἐκκλησίας ἢ τῆς βουλῆς κυριευέτωσαν οἱ πρόεδροι μέχρι πεντήκοντα δραχμῶν εἰς ἕκαστον ἀδίκημα ἐγγράφειν τοῖς πράκτορσιν. Ἐὰν δὲ πλέονος ἄξιος ἢ ζημίας, ἐπιβαλόντες μέχρι πεντήκοντα δραχμῶν εἰσφερέτωσαν εἰς τὴν βουλὴν ἢ εἰς τὴν πρώτην ἐκκλησίαν. Ὅταν δ' ἐξίωσιν αἱ κλήσεις, κρινάτωσαν· καὶ ἔαν καταγνωσθῇ αὐτοῦ κρύβδην ψηφίζομένων, ἐγγραφάτωσαν οἱ πρόεδροι τοῖς πράκτορσιν.

Ha az előtag feltétele teljesül, akkor az utótag cselekménye bizonyosan bekövetkezik. Az előtagban ἔαν (εἰ ἄν = ἦν, ἄν) kötőszó után coniunctivus áll. Az utótagban futurum, imperativus vagy általános kijelentést kifejező praesens indicativus áll. Az előtagban az aoristos coniunctivusa általában a cselekvés befejezettségét, lezártságát fejezi ki, míg a coniunctivus imperfectus a befejezetlenséget, egyidejűséget jelzi. Az utótag futurumát a magyarban jelen idővel fordít(hat)juk.

Ἐὰν τοῦτο εἴπῃς, ἀμαρτήσῃ.

Ha (esetleg) ezt mondd, (egész biztosan) tévedsz.

II. Fordítsa az alábbi mondatokat görögre!

1. Ha még egy ütközetben legyőznek bennünket, (biztos, hogy) teljesen elveszünk.
2. Férfiak, ha hallgattok rám, Kyros szemében <Kyros által> sokkal nagyobb becsben fogtok állni, mint a többi katona.
3. Ha igazat mondasz, tíz talentum üti a markodat <fogok adni>.
4. Ha mindent hallottatok, döntsetek.
5. Minden beszéd hiábavaló, ha a tettek elmaradnak.
6. Én már (biztosan) nem leszek öregebb, ha ma átadom magam az ellenségnek.
7. A spártaiak számára törvény<es>, (hogy) ha lopás közben rajtakapják, megkorbácsolják őket.
8. Szépszőrűek a vadászkutyák, ha a szőrük finom, sűrű és puha.
9. Ha tétlenkedtek és mindent megengedtek, végül majd ő jön el ellenetek.

10. Ha hagyjuk, meglesz. 11. Ha valaki rámbizonyítja, hogy hazudok, tegyetek velem, amit akartok. 12. Ha nem jössz rögtön, nem várlak meg. 13. Ha most engem megöltök, senki sem marad már nemzetségünkéből, bizony írmagja sem marad. 14. Ha nem jönnek el, legyen a miénk az ajándékuk. 15. Ha írok neked, nyomban indulj el. 16. Jól tudom, ha meglátsz valahol egy (jó) ácsot, azt megpróbálok megszerezni. 17. Megszavasták és megesküdtek, ha valaki zsarnokuralomra tör, vagy elárulja a várost, vagy megdönti a nép (uralmát), az (aki) észleli ezt és megöli (öt), büntelen. 18. Ha ezt megvizsgáljátok, athéni férfiak, úgy fogjátok találni, hogy a lehető legjobb. 19. Ha a lovasok közül mindegyik havonta harminc drachmát kap, (minthogy) kétszázan vannak, (az összesen) tizenkét talentum. 20. Ha az utak mentén álló műhelyek egyikébe orvos költözik be, rendelőnek hívják, ha pedig ez kiköltözik, és ugyanebbe a műhelybe egy kovács költözik be, kovácsműhelynek (szokás) elnevezni, ha viszont kallós, kallós-műhelynek, ha ács, ácsműhelynek, ha pedig egy bordélytulajdonos és kéjnök, (akkor) erről a tevékenységről rögtön bordélynak (szokás) titulálni <elnevezni>.

III. Tegye a zárójelben megadott ígékét a megfelelő coniunctivusi alakba!

1. Εὐφυχοὶ μὲν οὖν ἔσονται (αἱ κυνές), ἐὰν μὴ (λείπω pl. 3.) ... τὰ κυνηγέσια ὅταν (εἰμί) ... πνίγη· εὐρίνες δέ, ἐὰν τοῦ λαγῶ (ὑσφαίνομαι) ... ἐν τόποις φιλοῖς, ξηροῖς, προσηλείοις τοῦ ἄστρου ἐπιόντος· εὐποδες δέ, ἐὰν τῇ αὐτῇ ὥρᾳ μὴ (καταρρήγνυμαι) ... αὐτῶν οἱ πόδες τὰ ὄρη θεουσῶν· εὐτριχες δέ, ἐὰν (ἔχω) ... λεπτήν καὶ πυκνὴν καὶ μαλακὴν τὴν τρίχα.

2. Τὸν κυνηγέτην ἐξιέναι χρὴ ἐὰν μὲν (εἰμί) ... χειμῶν, ἅμ' ἡλίῳ ἀνίσχοντι, ἐὰν δὲ θέρος, πρὸ ἡμέρας, τὰς δὲ ἄλλας ὥρας μετὰ τούτου.

3. Διὰ χρόνου δὲ δικάσαι δεῖ στρατιᾶς καὶ ἐάν τι ἄλλο ἐξαπιναῖον ἀδίκημα (γίγνομαι) ... , ἐάν τε (ὑβρίζω) ... τινες ἄθρες ὑβρισμα ἐάν τε (ἄσεβέω)...

4. Ἐὰν οὖν (κελεύω) ... , ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γράψω, καθάπερ αἱ συνθῆκαι κελεύουσι, πολεμεῖν τοῖς παραβεβηκόσιν.

5. Ἀκούεις, Αἰσχίνη, τοῦ νόμου λέγοντος σαφῶς, «πλὴν ἐάν τις ὁ δῆμος ἢ ἡ βουλή (ψηφίζομαι) ... τούτους δ' ἀναγορευέτω.» τί οὖν, ὧ ταλαίπωρε, συκοφαντεῖς· τί λόγους πλάττεις.

6. Ὁ Φιλοκράτης ἐγγράφει τοῦτ' εἰς τὸ ψήφισμα, «ἐὰν δὲ μὴ (ποιέω) ... Φωκεῖς ἃ δεῖ καὶ (παραδίδωμι) ... τοῖς Ἀμφικτύοσιν τὸ ἱερόν, ὅτι βοηθήσει ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων ἐπὶ τοὺς διακωλύοντας ταῦτα γίνεσθαι.»

7. Δέομαι δ' ὑμῶν ὧ Ἀθηναῖοι, ἀκοῦσαί μου τῆς κατηγορίας διὰ τέλους, καὶ μὴ ἄχθεσθαι, ἐὰν (ἄρχομαι) ... ἀπὸ τῶν τῇ πόλει τότε συμβάντων.

8. Ἐὰν μὲν οὖν αὐτὸν (ἀποκτείνω) ... , δόξετε πᾶσιν τοῖς Ἑλλήσι καὶ ὑμεῖς τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων μισεῖν· εἰ δὲ μή, καὶ τοὺς προγόνους τῆς παλαιᾶς δόξης ἀποστερήσετε, καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας μεγάλα βλάψετε.

9. Ἐὰν μὲν Λεωκράτην (ἀπολύω) ... , προδιδόναι τὴν πόλιν καὶ τὰ ἱερὰ καὶ τὰς ναῦς ψηφιεῖσθε· ἐὰν δὲ τοῦτον (ἀποκτείνω) ... , διαφυλάττειν καὶ σῶζειν τὴν πατρίδα καὶ τὰς προσόδους καὶ τὴν εὐδαιμονίαν παρακελεύσεσθε.

10. Καίτοι σε ἔχρην, ἐπεὶ περ προήρησαι πολιτεῦεσθαι, καὶ νῆ Δία καὶ δύνασαι, μὴ τοὺς ἰδιώτας κρίνειν μηδ' εἰς τούτους νεανιεύεσθαι, ἀλλὰ τῶν ῥητόρων ἐάν τις (ἀδίκει) ... , τοῦτον κρίνειν, στρατηγὸς ἐάν τις μὴ τὰ δίκαια (πράττω) ... , τοῦτον εἰσαγγέλλειν.

11. Ἐάν τις κακῶς (λέγω) . . . τινὰ τῶν κατοικομένων, καὶ ὑπὸ τῶν ἐκείνου παίδων (ἀκούω) . . . κακῶς, πεντακοσίας καταδικασθεὶς ὥφλε τῷ δημοσίῳ.

12. Ἀλκιβιάδην δὲ τὸν στρατηγὸν ἀποδείξω ὑμῖν τὰ μυστήρια ποιοῦντα ἐν οἰκίᾳ μεθ' ἐτέρων, καὶ ἐὰν (ψηφίζομαι) . . . ἄδειαν ᾧ ἐγὼ κελεύω, θεράπων ὑμῖν ἐνὸς τῶν ἐνθάδε ἀνδρῶν ἀμύητος ὧν ἐρεῖ τὰ μυστήρια· εἰ δὲ μή, χρησθέ μοι ὅ τι ἂν ὑμῖν δοκῇ, ἐὰν μὴ τάληθῇ (λέγω) . . .

13. Ἐὰν γὰρ μὴ (μεταλαμβάνω) . . . τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων καὶ (ἀτιμώω pass.) . . . ὁ ἐνδείξας ἐμὲ Κηφίσιος οὕτοσί, οὐκ ἔξεστιν αὐτῷ εἰς τὸ ἱερὸν τοῖν θεοῖν εἰσιέναι, ἢ ἀποθανεῖται.

14. Ἡ δὲ στήλη παρ' ἧ ἔστηκας χιλίας δραχμὰς κελεύει ὀφείλιν, ἐάν τις ἱκετηρίαν (τίθημι) . . . ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ.

15. Οἶδε γὰρ ἀκριβῶς ὅτι δουλεύειν μὲν ὑμεῖς οὐτ' ἐθελήσετε, οὐτ', ἐὰν (ἐθέλω) . . . , ἐπιστήσεσθε – ἄρχειν γὰρ εἰώθατε –, πράγματα δὲ παρασχεῖν αὐτῷ, ἂν καιρὸν (λαμβάνω) . . . , πλείω τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀπάντων δυνήσεσθε. διὰ ταῦθ' ὑμῶν οὐχὶ φείσεται, εἴπερ ἐγκρατὴς γενήσεται.

8 Feltételes mellékmondatok III.

Casus potentialis - a feltétel lehetséges, elképzelhető

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Simonidész és a tyrannos Hierón beszélgetésének alábbi részletét! Ha megfontolnád tanácsaim, Hierón, ...

Ἄλλ' ἐγὼ σοὶ φημι, ὦ Ἱέρων, πρὸς ἄλλους προστάτας πόλεων τὸν ἀγῶνα εἶναι, ὢν ἐὰν σὺ εὐδαιμονεστέρα τὴν πόλιν ἢς προστατεύεις παρέχης, κηρυχθῆσθαι νικῶν τῷ καλλίστῳ καὶ μεγαλοπρεπεστέτῳ ἐν ἀνθρώποις ἀγωνίσματι. καὶ πρῶτον μὲν εὐθύς κατεργασμένος ἂν εἴης τὸ φιλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀρχομένων, οὗ δὴ σὺ ἐπιθυμῶν τυγχάνεις· ἐπειτα δὲ τὴν σὴν νίκην οὐκ ἂν εἴς εἴη ὁ ἀνακηρύττων, ἀλλὰ πάντες ἄνθρωποι ὑμνοῖεν ἂν τὴν σὴν ἀρετὴν. περίβλεπτος δὲ ὢν οὐχ ὑπὸ ἰδιωτῶν μόνον ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πολλῶν πόλεων ἀγαπῶ ἂν, καὶ θαυμαστός οὐκ ἰδίᾳ μόνον ἀλλὰ καὶ δημοσίᾳ παρὰ πᾶσιν ἂν εἴης, καὶ ἐξείη μὲν ἂν σοι ἔνεκεν ἀσφαλείας, εἴ ποι βούλοιο, θεωρήσοντι πορεύεσθαι, ἐξείη δ' ἂν αὐτοῦ μένοντι τοῦτο πράττειν. αἰεὶ γὰρ ἂν παρὰ σοὶ πανήγυρις εἴη τῶν βουλομένων ἐπιδεικνύναι εἴ τίς τι σοφὸν ἢ καλὸν ἢ ἀγαθὸν ἔχει, τῶν δὲ καὶ ἐπιθυμούντων ὑπηρετεῖν. πᾶς δὲ ὁ μὲν παρὼν σύμμαχος ἂν εἴη σοι, ὁ δὲ ἀπὼν ἐπιθυμοίη ἂν ἰδεῖν σε. ὥστε οὐ μόνον φιλοῖο ἂν, ἀλλὰ καὶ ἐρῶο ὑπ' ἀνθρώπων, καὶ τοὺς καλοὺς οὐ πειρᾶν, ἀλλὰ πειρώμενον ὑπ' αὐτῶν ἀνέχεσθαι ἂν σε δεοί, φόβον δ' οὐκ ἂν ἔχῃς ἀλλ' ἄλλοις παρέχῃς μὴ τι πάθης, ἐκόντας δὲ τοὺς πειθομένους ἔχῃς ἂν καὶ ἐθελουσίως σου προνοοῦντας θεῶο ἂν, εἰ δὲ τις κίνδυνος εἴη, οὐ συμμάχους μόνον ἀλλὰ καὶ προμάχους καὶ προθύμους ὁρώης ἂν, πολλῶν μὲν δωρεῶν ἀξιούμενος, οὐκ ἀπορῶν δὲ ὅτῳ τούτων εὐμενεῖ μεταδώσεις, πάντας μὲν συγχαίροντας ἔχων ἐπὶ τοῖς σοῖς ἀγαθοῖς, πάντας δὲ πρὸ τῶν σῶν ὥσπερ τῶν ἰδίων μαχομένους. θησαυροὺς γε μὴν ἔχῃς ἂν πάντας τοὺς παρὰ τοῖς φίλοις πλοῦτους.

A feltétel és a következmény a beszélő véleménye szerint lehetséges. Előtagban: εἰ feltételes particula után az állítmány optativusban áll. Utótagban: ἂν feltételes particula után az állítmány optativusban áll.

Eἰ τοῦτο λέγοις, ἄμαρτάνοις ἂν.	Ha ezt mondanád, tévednél.
---------------------------------	----------------------------

II. Fordítsa görögre az alábbi mondatokat!

1. Mert ha bebizonyosodnék <tűnnék>, hogy ez is lehetséges, ezekből is sok bevétel származna. 2. Ha valami rosszat terveznél ellenem, úgy tűnik nekem <tűnsz nekem>, hogy magadnak is rosszakarója lennél. 3. Ha úgy gondolnám, hogy az istenek fíkaronyit is gondolkodnak az emberek felől, nem hanyagolnám el őket. 4. Ha szükségünk lenne egy jó barátira, hogyan próbálnánk keresni? 5. Ha te beszélnél, hallgatnálak. 6. Úgy gondolom, athéni férfiak, sokért nem adnátok <sok pénz helyett választanátok>, ha ismertté válna a jövőendő.

7. Ha megtudná, hol rejtőzik a pénz, ellopná. 8. Igen igazságtalan lennél, ha szemrehányást tennél nekem. 9. Ha választásom lenne <valaki adna>, a mi városunk szerencséjét választanám. 10. Ha nagyon szeretne <igyekezne> (vele) enni, azt mondanám, hogy a nőknél van. 11. Én a helyedben <ha én volnék te>, mondta Kyros, a lehető leggyorsabban fegyvereket gyártatnék minden perzsának. 12. Hát nem legeltetnétek biztonságban, ha a magaslatok a ti kezetekben <szövetségesek> lennének? 13. Örömet elfogadnám, ha adna. 14. Ha most elvonulnátok, egy istenség akaratának tekinteném <mondanám>. 15. Ha veszve látnám ezeket, úgy gondolnám, megszabadultam a szolgaságtól. 16. Sok mindent tudnék mondani ennek a szavaira, ha lehetőségem volna. 17. Ha ez megtörténne, gondolod, hogy belepusztulna? 18. Ha uralkodni akarnék, mindenki nekem engedelmeskedne és a leghatalmasabb lennék az emberek (között). 19. Ha ezt mondanám, azt hiszem Agésilaost is esztelennek, és magamat is bolondnak nyilvánítanám. 20. Ha részletesen kellene beszélnem, nem lenne elég a rendelkezésre álló idő.

III. Egészítse ki a zárójelben megadott igék megfelelő optativusi alakjaival, majd fordítsa szabatos magyar nyelvre az alábbi mondatokat!

1. Ἀλλὰ μὴν ἔν γε τοῖς πέριξ οἰκοῦσι σὺ εἰ μὲν (βούλομαι) ... φίλος ὥς μέγιστος ἂν (εἰμί) ... , εἰ δέ τις σε (λυπέω) ... , ὥς δεσπότης ἂν (ἀναστρέφομαι) ... ἔχων ἡμᾶς ὑπηρέτας, οἳ σοι οὐκ ἂν μισθοῦ ἔνεκα (ὑπηρετέω) ... ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος ἦν σωθέντες ὑπὸ σοῦ σοὶ ἂν (ἔχω) ... δικαίως.

2. Ἐὰν δὲ ἐπ' ὀλίγων τεταγμένοι ὦμεν, οὐδὲν ἂν (εἰμί) ... θαυμαστὸν εἰ (διακόπτω P.) ... ἡμῶν ἢ φάλαγξ ὑπὸ ἄθρόων καὶ βελῶν καὶ ἀνθρώπων πολλῶν ἐμπεσόντων· εἰ δέ πη τοῦτο ἔσται, τῇ ὅλῃ φάλαγγι κακὸν ἔσται.

3. Ἄνευ ὁμονοίας οὐτ' ἂν πόλις εὖ (πολιτεύω P.) ... οὐτ' οἶκος καλῶς (οἰκέω P.) ...

4. Ὡςπερ γε καὶ ἵππος εἰ ἀγαθὸς μὲν (εἰμί) ... , φοβερὸς δὲ μὴ ἀνήκεστόν τι ποιήσῃ, χαλεπῶς μὲν ἂν τις αὐτὸν ἀποκτείνει διὰ τὴν ἀρετὴν, χαλεπῶς δὲ ζῶντι (χράομαι) ...

5. Ἄνδρες φίλοι, ἔστι μὲν τὰ ὄρη ταῦτα ἃ ὁρῶμεν Χαλδαίων· εἰ δὲ ταῦτα (καταλαμβάνω) ... καὶ ἐπ' ἄκρου (γίγνομαι) ... ἡμέτερον φρούριον, σωφρονεῖν ἀνάγκη ἂν (εἰμί) ... πρὸς ἡμᾶς ἀμφοτέροις, τοῖς τε Ἀρμενίοις καὶ τοῖς Χαλδαίοις.

6. Οὐκοῦν, ἔφη, εἰ μὲν ἀργύριον (δεῖ) ... ἀρπάζειν, τοὺς φιλαργυρωτάτους πρώτους καθιστάντες ὀρθῶς ἂν (τάττω pl. 1.) ...

7. Δοκεῖ γοῦν, ἔφη ὁ Κριτόβουλος, οἰκονόμου ἀγαθοῦ εἶναι εὖ οἰκεῖν τὸν ἑαυτοῦ οἶκον. Ἡ καὶ τὸν ἄλλου δὲ οἶκον, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἰ (ἐπιτρέπω) ... τις αὐτῷ, οὐκ ἂν (δύναμαι) ... , εἰ (βούλομαι) ... , εὖ οἰκεῖν, ὥσπερ καὶ τὸν ἑαυτοῦ;

8. Ὡς δὲ τῆς Ἑλλάδος ἐδόκουν ἐγγὺς γίγνεσθαι, ἤδη μᾶλλον ἢ πρόσθεν εἰσῆει αὐτοὺς ὅπως ἂν καὶ ἔχοντές τι οἴκαδε ἀφίκωνται. ἡγήσαντο οὖν, εἰ ἕνα (αἰρέω M.) . . . ἄρχοντα, μᾶλλον ἂν ἢ πολυαρχίας οὔσης δύνασθαι τὸν ἕνα χρῆσθαι τῷ στρατεύματι καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας, καὶ εἴ τι (δεῖ) . . . λανθάνειν, μᾶλλον ἂν κρύπτεσθαι, καὶ εἴ τι αὖ δέοι φθάνειν, ἥττον ἂν ὑστερίζειν· οὐ γὰρ ἂν λόγων δεῖν πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ τὸ δόξαν τῷ ἐνὶ περαίνεσθαι ἄν· τὸν δ' ἔμπροσθεν χρόνον ἐκ τῆς νικώσης ἔπραττον πάντα οἱ στρατηγοί. ὥς δὲ ταῦτα διανοοῦντο, ἐτράποντο ἐπὶ τὸν Ξενοφῶντα.

9. Περὶ ὧν εἰ δεήσειε καθ' ἕκαστον διελθεῖν, οὐκ ἂν πάνυ μικρὸν ἔργον (γίγνομαι) . . . Ἐὰν μὲν οὖν ὑμεῖς κελεύητε, περὶ ἐνίων μνησθεῖην ἂν αὐτῶν· εἰ δέ τισιν ὑμῶν ἀηδὲς ἀκούειν ἐστίν, ὥσπερ ἐμοὶ λέγειν τι περὶ τούτων, αὐτὰς τὰς μαρτυρίας ὑμῖν παρέξομαι τὰς μαρτυρηθείσας ἐν τῇ προτέρᾳ δίκῃ, ὧν οὐδεμιᾶ ἐπισκήφασθαι ἡξίωσαν οὗτοι.

9 Feltételes mellékmondatok IV.

Casus irrealis – a feltétel lehetetlen

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Démosthenés megsemmisítő véleményét Philipposról!

Καὶ μὴν χάκεϊνó γ' ἴστε, ὅτι ὅσα μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἢ ὑφ' ἡμῶν ἐπασχον οἱ Ἕλληνες, ἀλλ' οὖν ὑπὸ γνησίων γ' ὄντων τῆς Ἑλλάδος ἡδικοῦντο, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ἄν τις ὑπέλαβεν τοῦτο, ὥσπερ ἂν εἰ υἱὸς ἐν οὐσίᾳ πολλῇ γεγονώς γνήσιος διώκει τι μὴ καλῶς μηδ' ὀρθῶς, κατ' αὐτὸ μὲν τοῦτ' ἄξιον μέμφεως εἶναι καὶ κατηγορίας, ὥς δ' οὐ προσήκων ἢ ὥς οὐ κληρονόμος τούτων ὦν ταῦτ' ἐποίει, οὐκ ἐνεῖναι λέγειν. εἰ δέ γε δοῦλος ἢ ὑποβολιμαῖος τὰ μὴ προσήκοντ' ἀπώλλυε καὶ ἐλυμαίνετο, Ἡράκλεις ὅσω μᾶλλον δεινὸν καὶ ὀργῆς ἄξιον πάντες ἂν ἔφησαν εἶναι. ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ Φιλίππου καὶ ὦν ἐκεῖνος πράττει νῦν, οὐχ οὕτως ἔχουσιν, οὐ μόνον οὐχ Ἕλληνας ὄντος οὐδὲ προσήκοντος οὐδὲν τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλ' οὐδὲ βαρβάρου ἐντεῦθεν ὅθεν καλὸν εἰπεῖν, ἀλλ' ὀλέθρου Μακεδόνοιο, ὅθεν οὐδ' ἀνδράποδον σπουδαῖον οὐδὲν ἢν πρότερον πρίασθαι.

A feltétel biztosan nem igaz, tehát a következmény sem. Az előtagban εἰ és praeteritum indicativusa (praet. ipf., ao.), az utótagban ἄν és praeteritum indicativusa áll. Általában a praeteritum imperfectum jelen idejű, az aoristos múlt idejű irrealitást fejez ki.

Εἰ τοῦτο ἔλεγες, ἡμάρτανες ἄν.	Ha ezt mondanád, tévednél.
Εἰ τοῦτο εἶπες, ἡμαρτες ἄν.	Ha ezt mondtad volna, tévedtél volna.

II. Fordítsa görögre az alábbi mondatokat!

1. Ha nem volnánk emberek, nem lenne a lelkünk halhatatlan. 2. Mindenesetre ha vártatok volna egy kis ideig, magától megtörtént volna ez <nektek>. 3. Az ellenség elmenekült volna, ha a szövetségeseink időben megjöttek volna. 4. Ha nem érkezett volna meg a hadvezér, elesett volna a város. 5. Ha képes volna a sokaság a legnagyobb jótéteményeket véghezvinni, (bizony) rendjén is volna. 6. Nem mondta volna előre, ha nem bízott volna abban, hogy igaza lesz. (ipf.!) 7. Ha valami hitványságot tenne, méltán tűnne gazembernek. 8. Ha személyesen ott lett volna, ez nem történt volna meg. 9. Nem volna rendjén, ha az istenek jobban örülnének a nagy áldozatoknak, mint a kicsiknek. 10. Ha így viselkedtek <tettek> volna, most nem volnának biztonságban. 11. Ha te jelen lettél volna, senki nem mert volna szólni. 12. Ha nem Brasidas lett volna Thrákiában, az athéniaiak győztek volna. 13. Ha Démosthenés beszélné, hallanám. 14. Ha megérkeztek volna a hírnökök, minden rendben volna.

15. Hihetetlen dolgokat mondasz, mondta Simonidész, mert ha ez így volna, miért <hogyan> vágyakoznának sokan a zsarnokuralomra! 16. Ha ármánykodtál volna a város ellen, áruló volnál. 17. Ha hallgattál volna, bölcs maradtál volna. 18. Ha látták volna előre, nem vesztek volna (oda). 19. Ha tudnám, elmondanám nektek. 20. Ha ez a per a város színe előtt folyna, bizony én benneteket szólítottalak volna föl, hogy legyetek tanúim, (hiszen) ti tudjátok a legjobban, hogy igazat beszélek. 21. Ha nem kerestem volna, soha nem találtam volna rá. 22. Sokért nem adnám <sok miatt szeretném>, ha életben volna az az Anagyrasios! 23. Ha futva nagynehezen el nem menekültünk volna Delphoiba, az életünket kockáztattuk volna <az a veszély fenyegetett volna bennünket, hogy odaveszünk>.

III. Egészítse ki az alábbi mondatokat a megadott ígék megfelelő alakjaival!

1. Εἰ μὲν ὑπὲρ ἰδίου τινὸς ἦν ὁ ἄγων, (δέομαι sg. 1.) ... ἂν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκούσαι μου.

2. Ὅσμων γε μὴν, εἰ μὴ ῥίνες (προστίθηναι P.) ... , τί ἂν ἡμῖν ὄφελος ἦν· τίς δ' ἂν αἰσθησὶς ἦν γλυκέων καὶ δριμέων καὶ πάντων τῶν διὰ στόματος ἡδέων, εἰ μὴ γλῶττα τούτων γνώμων (ἐνεργάζομαι) ... ;

3. Ὅ τε γὰρ ἀγορὰ μεστὴ ἦν παντοδαπῶν καὶ ὄπλων καὶ ἵππων ὠνίων, οἳ τε χαλκοτύποι καὶ οἱ τέκτονες καὶ οἱ σιδηρεῖς καὶ σκυτεῖς καὶ γραφεῖς πάντες πολεμικὰ ὅπλα κατεσκευάζον· ὥστε τὴν πόλιν ὄντως ἂν (ἡγέομαι sg.2.) ... πολέμου ἐργαστήριον εἶναι. (ἐπιρρώννυμι P.) ... δ' ἂν τις κᾶκεῖνο ἰδὼν, Ἀγησίλαον μὲν πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ἐστεφανωμένους.

4. Ἐν τοῖς μεγίστοις δὲ ὠφελήμασι τῆς πατρίδος καὶ τόδε ἐγὼ τίθημι αὐτοῦ, ὅτι δυνατώτατος ὢν ἐν τῇ πόλει φανερός ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων. τίς γὰρ ἂν (ἐθέλω) ... ἀπειθεῖν ὁρῶν τὸν βασιλέα πειθόμενον· τίς δ' ἂν ἡγούμενος μειονεκτεῖν νεώτερόν τι (ἐπιχειρέω) ... ποιεῖν εἰδὼς τὸν βασιλέα νομίμως καὶ τὸ κρατεῖσθαι φέροντα;

5. Εἰ μὲν τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, Τίμαρχος οὕτοσί (διαμένω) ... παρὰ τῷ Μισγόλῳ καὶ μηκέτι ὥς ἄλλον ἦκε, μετριώτερός ἂν (διαπράττω pf. P.) ... , εἰ δὴ τι τῶν τοιούτων ἐστὶ μέτριον, καὶ ἔγωγε οὐκ ἂν (ὀκνέω) ... αὐτὸν οὐδὲν αἰτιᾶσθαι ἢ ὅπερ ὁ νομοθέτης παρρησιάζεται, ἡταιρηχέναι μόνον.

6. Πῶς ἂν τὸ πρᾶγμα (σιγάω P.) ... · εἰ δ' ἄρα ἐγὼ (τολμάω) ... τοῦτο ποιεῖν, (ἐπιτρέπω) ... ἂν, ὦ Δημόσθενες, καὶ οὐκ (ἐμπίμπλημι) ... βοῆς καὶ κραυγῆς τὴν ἀγοράν, ὁρῶν με, ὥς ἐφησθ' ἄρτίως, ὠθοῦντα ἀπὸ τῶν ἱερῶν τὸν πρεσβευτήν;

7. Ὑμῖν γὰρ (ἐκγίγνομαι) ... ἂν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν προτέραν ἐκείνην εἰρήνην ποιήσασθαι μετὰ κοινού συνεδρίου τῶν Ἑλλήνων εἴ τινες ὑμᾶς (ἐάω)... περιμεῖναι τὰς πρεσβείας ὅς ἦτε ἐκπεπομφότες κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

8. Ὡς ἄνδρες Ἕλληνες, εἰ (σωφρονέω pl.2.) ... , οὐδ' ἂν (ὀνομάζω P.) ... τοῦ νομα τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων ἐν ταῖσδε ταῖς ἡμέραις, ἀλλ' ὥς ἐναγείς (ἐξείργω pl.2.) ... ἂν ἐκ τοῦ ἱεροῦ.

9. Οὐδ' ἂν ὑμεῖς (ἐθέλω) ... δήπου σφάζειν αὐτούς, εἰ τοῦτο προὔλεγον ὑμῖν, ὅτι σωθέντες, ἐὰν μὴ ποιεῖν ὃ τι βούλονται πάλιν αὐτοὺς ἔατε καὶ ἀδικεῖν, οὐδεμίαν ὑμῖν χάριν ἔξουσιν τῆς σωτηρίας.

IV. Fordítsa szabatos magyar nyelvre az alábbi részletet Aischinésnek a feslett erkölcsű Timarkhos ellen elmondott beszédéből!

Φέρε δὴ πρὸς τοῦ Διός, εἰ, ὥσπερ περὶ τοῦ γένους, οὕτω καὶ περὶ τοῦ ἐπιτηδεύματος τούτου ἐδέησε δοῦναι φῆφον, εἴτ' ἔνοχός ἐστιν εἶτε μὴ, ἐκρίνετο δὲ τὸ πρᾶγμα ἐν τῷ δικαστηρίῳ, εἰσήγετο δ' εἰς ὑμᾶς ὥσπερ νυνί, μὴ ἐξῆν δ' ἐκ τοῦ νόμου ἢ ψηφίσματος μήτε ἐμοὶ κατηγορεῖν μήτε τούτῳ ἀπολογεῖσθαι, ὃ δὲ κῆρυξ οὕτοσί ὃ νυνὶ παρεστηκώς ἐμοὶ ἐπηρώτα ὑμᾶς τὸ ἐκ τοῦ νόμου κήρυγμα· «τῶν ψήφων ἢ τετραπημένῃ, ὅτῳ δοκεῖ πεπορνεῦσθαι Τιμαρχος, ἢ δὲ πλήρης, ὅτῳ μὴ,» τί ἂν ἐψηφίσασθε· ἀκριβῶς οἶδ' ὅτι κατέγνωτ' ἂν αὐτοῦ. Εἰ δὴ τίς με ἔροιτο ὑμῶν· «σὺ δὲ τί οἶσθα εἰ ἡμεῖς ἂν τούτου κατεψηφισάμεθα;» εἵποίμ' ἂν· «διότι πεπαρρησίασθέ μοι καὶ διείλεχθε.»

10 Feltételes mellékmondatok V.

Casus iterativus – ismétlődő feltétel

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Xenophón dicsérő szavait Agésilaosról, aki, szokásához híven, minden alkalommal kiváló vezetőnek bizonyult!

Ὅς καὶ πρὸς τοὺς διαφόρους ἐν τῇ πόλει ὥσπερ πατὴρ πρὸς παῖδας προσεφέρετο. ἐλοιδορεῖτο μὲν γὰρ ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασιν, ἐτίμα δ' εἴ τι καλὸν πράττειν, παρίστατο δ' εἴ τις συμφορὰ συμβαίνει, ἐχθρὸν μὲν οὐδένα ἡγούμενος πολίτην, ἐπαινεῖν δὲ πάντας ἐθέλων, σῶζεσθαι δὲ πάντας κέρδος νομίζων, ζημίαν δὲ τιθεὶς εἰ καὶ ὁ μικροῦ ἄξιος ἀπόλοιτο· εἰ δ' ἐν τοῖς νόμοις ἡρεμοῦντες διαμένοιεν, δῆλος ἦν εὐδαίμονα μὲν αἰεὶ ἔσεσθαι τὴν πατρίδα λογιζόμενος, ἰσχυρὰν δὲ τότε ὅταν οἱ Ἕλληνες σωφρονῶσιν. εἴ γε μὴν αὖ καλὸν Ἕλληνα ὄντα φιλέλληνα εἶναι, τίνα τις οἶδεν ἄλλον στρατηγὸν ἢ πόλιν οὐκ ἐθέλοντα αἰρεῖν, ὅταν οἴηται πορθήσιν, ἢ συμφορὰν νομίζοντα τὸ νικᾶν ἐν τῷ πρὸς Ἕλληνας πολέμῳ.

1. Utótagban praesens, előtagban ἔάν / ἄν és coniunctivus. (Cf.: a casus eventualis 'általános' értelmű praesens használata.)

2. Utótagban praeteritum (ipf.), előtagban εἰ és optativus. Az ao. + ἄν particula az utótagban a múltban lezajlott, meghatározatlan ismétlődést jelöli. A görögről magyarra történő fordítás során elsősorban e múltbéli iterativitás okozhat nehézséget, amely formailag megfelel a gyakorlatban nem létező múltra vonatkozó potentialitásnak („ha úgy hozta a sors ...”).

Az előtagokban az imperfecta actio általában a cselekvés egyidejűségét, az aoristos az előidejűségét jelöli.

Ἐάν τοῦτο λέγῃς, ἁμαρτάνεις.	Valahányszor ezt mondd, tévedsz.
Εἰ τοῦτο λέγοις, ἡμάρτανες.	Valányszor ezt mondtad, tévedtél.
Εἰ τοῦτο λέγοις, ἡμαρτες (ἄν).	Valányszor ezt mondtad, (előfordult, hogy) tévedtél.

Cf.: az időhatározói mellékmondatok gyakorító értelmű alfaját, ahol az ἄν összeolvad az időhatározói kötőszóval (jelenre, illetve a jövőre vonatkozó iteratív értelem), vagy az időhatározói kötőszó mellett pusztán optativus iterativus áll (múltra vonatkozó iteratív értelem). A múlt idejű iterativitás kifejezésében láthatóan igen közel áll egymáshoz a sokkal gyakoribb ópoté időhatározói kötőszó és a feltételes szerkesztés jellegzetes bevezető particulái: εἰ δέ ποτε:

Μαίνόμεθα πάντες, ἔάν ὀργιζώμεθα.	Μαίνόμεθα πάντες, ὁπότε ὀργιζώμεθα.
Ἀγησίλαος, εἰ εὐτυχοίη, θεοῖς χάριν ᾗδει.	Ἀγησίλαος, ὁπότε εὐτυχοίη, θεοῖς χάριν ᾗδει.

II. Fordítsa görögre az alábbi mondatokat!

1. Kyros gyakran, amikor tábornok bontott és észrevette, hogy kicsiny gyermekeket hagytak hátra, róluk is gondoskodott. 2. Agésilaos nem röstellt hadvezér helyett követként szolgálni <kivonulni>, amikor (csak) hazájának lehetett hasznára <hazáját készült szolgálni>. 3. Kyros amikor vonult, és egyértelmű volt, hogy sokan fogják látni, magához hívta a barátait, és komolyan elbeszélgetett velük, hogy kinyilvánítsa, kiket tisztel. 4. A tanárok megdicsérik tanítványaikat, amikor csak látják, hogy szorgalmasan tanulnak. 5. A sereg, amikor csak olyasmire bukkant, amit megkíméltek, mindent felperzselt, amiről látta, hogy éghető. 6. Agésilaos amikor csak látta, hogy az ifjak szorgalmasan gyakorlatoznak, (előfordult, hogy) megdicsérte őket. 7. Amikor csak elolvasom leveledet, szemeim könnybe borulnak <megtelnek könnyekkel>. 8. A lábakon az segített <a lábak segítsége> (az volt), ha az ember mozgatta őket, soha nem maradt nyugton, és éjszakára lehúzta lábbelijét. 9. Csakugyan, valahányszor előfordult, hogy a sereg gyötrődött, Agésilaos önként küszködött a többiek mellett, mert úgy tartotta, hogy minden ilyen (tett) bátorításként hat <van> a katonákra. 10. Agésilaos valahányszor látta, hogy katonái vitézül harcolnak, alkalmasint megdicsérte vitézségüket, ha viszont jogtalanságot követtek el, megfeddte őket. 11. Kyrosnak volt ott egy palotája és egy nagy vadasparkja teli vadakkal, amikre lóhátról <ő> szokott vadászni, amikor (csak) magát és a lovait edzeni akarta. 12. Ha valaki, (bár) semmi értelmes mondandója nem volt, ellentmondott neki valamivel kapcsolatban, jobbára visszavezette az egész beszélgetést az alaptémára. 13. A vacsorákra is, ahová csak ment, és ahol ivott, magával vitte őt, (tívornyázni) is vele tívornyázott mindig (Neaira), és amikor csak megkívánta, együtt is hált <volt> vele mindenütt, mindenki szeme láttára. 14. Ha valaki csak ellentmondott, rögtön halál fia volt egy alkalmas pillanatban <módon>. 15. Rajta állt, hogy jó anyagi helyzetét kihasználva <meggazdagodva>, amikor csak akarja, megadja nekünk a pénzt. 16. Valahányszor valami rossz fát tett a tűzre, <tett> lakolt (érte), és megbűnhődött. 17. Amikor valakinek elkönfiskálták a vagyonát, odajárulhatott <szabad volt annak> (az), aki azt állította, hogy hitelezője ennek az embernek. 18. Valahányszor akart valamit, az összes hellént és barbárt rávette, (hogy) bátran kössenek vele megállapodást.

III. Egészítse ki a mondatokat a megadott igék megfelelő alakjával!

1. Καὶ ἐνταῦθα ἦν Κλέαρχον καταμαθεῖν ὡς ἐπεστάτει, ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ τὸ δόρυ ἔχων, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ βακτηρίαν· καὶ εἴ τις αὐτῷ (δοκέω)... τῶν πρὸς τοῦτο τεταγμένων βλακεύειν, ἐκλεγόμενος τὸν ἐπιτήδειον (παίω) ... ἄν.

2. Ἐθαύμαζε δ' εἴ τις ἀρετὴν ἐπαγγελλόμενος ἀργύριον (πράττομαι) ... καὶ μὴ (νομίζω) ... τὸ μέγιστον κέρδος ἔξειν φίλον ἀγαθὸν κτησάμενος, ἀλλὰ (φοβέομαι) ... μὴ ὁ γινόμενος καλὸς καὶ ἀγαθὸς τῷ τὰ μέγιστα εὐεργετήσαντι μὴ τὴν μεγίστην χάριν ἔξει.

3. Ἀπατεῶνα δ' ἐκάλει οὐ μικρὸν μὲν οὐδ' εἴ τις ἀργύριον ἢ σκεῦος παρὰ τοῦ πειθοῖ λαβὼν (ἀποστερέω) ... , πολὺ δὲ μέγιστον ὅστις μηδενὸς ἄξιος ὢν (ἐξαπατάω pf.) ... πείθων ὡς ἱκανὸς εἶη τῆς πόλεως ἡγεῖσθαι.

4. Οὐδὲ τῆς ἐπιμελείας ἔφησθα ὄφελος οὐδὲν γίγνεσθαι, εἰ μὴ τις (ἐπίσταμαι) ... ἃ δεῖ καὶ ὡς δεῖ ποιεῖν.

5. Πότερα δέ, ὦ Ἰσχόμαχε, ὁπόσους ἐξειργάσατο χώρους ὁ πατήρ πάντας ἐκέκτητο ἢ καὶ (ἀποδίδομαι) ... , εἰ πολὺ ἀργύριον (εὐρίσκω) ... Καὶ ἀπεδίδοτο νῆ Δί', ἔφη ὁ

Ἰσχύμαχος· ἀλλὰ ἄλλον τοι εὐθὺς ἀντεωνεῖτο, ἄργον δέ, διὰ τὴν φιλεργίαν.

6. Ἀλλὰ μὴν εἴ τις γέ τι αὐτῷ προστάξαντι καλῶς (ὑπηρετέω) ... , οὐδενὶ πώποτε ἀχάριστον (ἐάω) ... τὴν προθυμίαν. τοιγαροῦν δὴ κράτιστοι ὑπηρεταὶ παντὸς ἔργου Κύρῳ ἐλέχθησαν γενέσθαι. εἰ δέ τινα (ὀράω) ... δεινὸν ὄντα οἰκονόμον ἐκ τοῦ δικαίου καὶ κατασκευάζοντά τε ἧς ἄρχοι χώρας καὶ προσόδους ποιοῦντα, οὐδένα ἂν πώποτε (ἀφαιρέω) ... , ἀλλ' αἰεὶ πλείω (προσδίδωμι)...

7. Ὅποτε μὲν (καταμένω) ... τὸ στράτευμα ἀναπαυόμενον, ἐξῆν ἐπὶ λείαν ἰέναι, καὶ ἐλάμβανον οἱ ἐξιόντες· ὅποτε δὲ ἐξίοι πᾶν τὸ στράτευμα, εἴ τις χωρὶς ἀπελθὼν (λαμβάνω) ... τι, δημόσιον ἔδοξεν εἶναι.

8. Ἀντασπαζόμενος δὲ ὁ πάμπρος αὐτὸν καὶ στολὴν καλὴν ἐνέδυσσε καὶ στρεπτοῖς καὶ φελίοις ἐτίμα καὶ ἐκόσμη, καὶ εἴ ποι (ἐξελαύνω) ... , ἐφ' ἵππου χρυσοχαλίνου (περιάγω) ... , ὥσπερ καὶ αὐτὸς εἰώθει πορεύεσθαι.

9. Εἰ δέ ποτε θυσίαν (ποιέομαι) ... καὶ ἑορτὴν (ἄγω) ... , καὶ ἐν ταύτῃ ὅσα πολέμου ἕνεκα μελετῶσιν ἄνθρωποι πάντων τούτων ἀγῶνας (ποιέω) ... καὶ ἄθλα τοῖς νικῶσι μεγαλοπρεπῶς (δίδωμι) ... , καὶ (εἰμί) ... πολλὴ εὐθυμία ἐν τῷ στρατεύματι.

10. Εἰ δέ ποτε κληθεῖς (ἐθέλω) ... ἐπὶ δεῖπνον ἐλθεῖν, ὁ τοῖς πλείστοις ἐργωδέστατόν ἐστιν, ὥστε φυλάξασθαι τὸ ὑπὲρ τὸν κόρον ἐμπίμπλασθαι, τοῦτο ῥαδίως πάνυ (φυλάττωμαι) ...

11 Megengedő mellékmondatok

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Xenophón emlékezéseinek alábbi részletét! Sókratés egyik fiatal barátját ugratja, aki egy szofistától kitanulta a hadvezetés tudományát.

Ἐπεὶ δὲ μεμαθηκὼς ἦκε, προσέπειζεν αὐτῷ λέγων· Οὐ δοκεῖ ὑμῖν, ὦ ἄνδρες, ὥσπερ Ὁμηρος τὸν Ἀγαμέμνονα γεραρὸν ἔφη εἶναι, οὕτω καὶ ὅδε στρατηγεῖν μαθὼν γεραρώτερος φαίνεσθαι· καὶ γάρ, ὥσπερ ὁ κιθαρίζειν μαθὼν, καὶ ἔαν μὴ κιθαρίζη, κιθαριστὴς ἐστὶ, καὶ ὁ μαθὼν ἰᾶσθαι, καὶ μὴ ἰατρεύῃ, ὅμως ἰατρός ἐστιν, οὕτω καὶ ὅδε ἀπὸ τοῦδε τοῦ χρόνου διατελεῖ στρατηγὸς ὢν, καὶ μὴδεὶς αὐτὸν ἔλῃται. ὁ δὲ μὴ ἐπιστάμενος οὔτε στρατηγὸς οὔτε ἰατρός ἐστιν, οὐδ' ἔαν ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων αἰρεθῇ. ἀτάρ, ἔφη, ἵνα καί, ἔαν ἡμῶν τις ἢ ταξιαρχῇ ἢ λοχαγῇ σοι, ἐπιστημονέστεροι τῶν πολεμικῶν ὦμεν, λέξον ἡμῖν πόθεν ἤρξατό σε διδάσκειν τὴν στρατηγίαν. καὶ ὅς, Ἐκ τοῦ αὐτοῦ, ἔφη, εἰς ὅπερ καὶ ἐτελεύτα· τὰ γὰρ τακτικὰ ἐμέ γε καὶ ἄλλ' οὐδὲν ἐδίδαξεν.

A megengedő mellékmondat főmondatával egy feltételes periódust alkot. Az ilyen összetett mondat azt fejezi ki, hogy ha az előtag (megengedő mellékmondat) feltétele meg is valósul, a főmondat cselekménye – éppen ellenkezőleg – nem következik be.

Kötőszók: εἰ καί, ἔαν καί 'ámbar; noha; habár; ha ... is; jöllehet'; καὶ εἰ (καί), καὶ ἔ-άν (καὶν) 'még ha ... is; akkor is, ha; εἰ καὶ μή, ἔαν καὶ μή '(még) ha nem ... is'; οὐδ' εἰ 'akkor sem, ha'.

A megengedő mellékmondatok idő és mód tekintetében követik a feltételes mellékmondatok egyes casusait.

Εἰ καὶ τῷ σώματι βούλει δυνατὸς εἶναι, τῇ γνώμῃ ὑπηρετεῖν ἐθιστέον τὸ σῶμα.	Jöllehet a testeddel akarsz hatalmas lenni, a testet hozzá kell szoktatni, hogy engedelmeskedjen az értelemnek.
Οὕτως ἤδη τότε πόρρω τῆς ἡλικίας ἦν, ὥστ', εἰ καὶ μὴ τότε, οὐκ ἂν πολλῷ ὕστερον τελευτῆσαι τὸν βίον.	Akkor már olyan hajlott korban volt, hogy ha akkor nem is, nem sokkal később meghalt volna.
Ἐνιοὶ λέγουσι οὐδ' εἰ μεμνηῖό τε καὶ βούλοιο δύνασθαι ἂν ἀποδοῦναι ὅσα ὑπισχνῇ.	Néhányan azt mondják, még ha emlékeznél és akarnád is, akkor sem tudnád megadni mindazt, amit ígérsz.

A megengedő értelem gyakori kifejezési módja a καί illetve καίπερ partikulákkal nyomatékosított participiális szerkezet.

Ὁ δὲ καίπερ πολλὰ τραύματα ἔχων ἐκέλευσε προπέμψαι τοὺς ἄμφ' αὐτὸν ἱππεῖς.	Ő pedig, bár sok sebből vérzett, megparancsolta, hogy küldjék előre a mellette lévő lovasokat.
Ἀπέπλει οἴκαδε καίπερ μέσου χειμῶνος ὄντος.	Bár a tél közepén jártunk, hazahajózott.

II. Fordítsa görögre az alábbi mondatokat!

1. Először is tehát, tűnjék bár nagyon rossznak <akkor sem, ha>, nem (szabad) csüggedni a jelenlegi helyzet miatt. 2. Jól tudom, hogy most is, (bár) hallgatok, gyorsabban rávehetném itt ezt a fiúcskát és e lánykát, hogy megcsókoljon, mint te, Sókratész, még ha rengeteg bölcs dolgot mondanál is. 3. Az apák fiaikat, még ha (azok) megfontoltak is, távol tartják <elzárják> a hitvány emberektől. 4. Akik törbe esnek, megriadnak, még (akkor) is, ha sokkal többen vannak. 5. A hellének, ha volt is (olyan), aki kevésbé lelkesedett a fölvonulásért, értesülve Kyros kiválóságáról nagyobb örömmel és elszántabban vonultak vele. 6. Még ha el is jönnének, hogyan tudnának maradni, ha nincs élmük? 7. Bár azt gondolod, hogy valami van a rovásomon <jogtalanságot követek el>, én nem ütöttem meg senkit és nem is lőttem. 8. Sőt, még ha esdekelve könyörögnek is hozzátok, (akkor) sem lenne jogos megszánnotok őket. 9. Azt azonban jól véd az eszedbe, mondta Kyros, hogy ha az összes perzsa eljönne, akkor sem lennének túlerőben <tennének túl számban az ellenségen>. 10. Nos hát, mi (lenne), még ha történetesen a testvérei, vagy a fiai is volnátok? Fölmenthetnétek? 11. Még ha meg is történt, nem tudok róla. 12. Akkora tömeg embert tud (ellenetek) vezetni, amekkorát akkor sem tudátok megölni, ha erre lehőségetek lenne. 13. Jóllehet nincs erre félelmetes (képességem), (rávisz) a kényszer, hogy apámon és magamon úgy segítsek, ahogyan csak tőlem telik. 14. Ha más nem is volna a rovásán, csupán ezek miatt jogos lenne az elutasítása. 15. Mások, még ha valakit törvény szerint el is ítélnék, (soha) nem végzik ki ünnep alatt. 16. Ha a csataló minden más tekintetben kiváló is lenne, de a lába gyenge lenne, vajmi keveset érne <semmi haszna nem lenne>. 17. Akkor sem tekintenél <tűnnék neked> már barátodnak, Kyros, ha azzá lennék. 18. Ha nagyon kiválóak lennétek, az éhséggel akkor sem tudátok megküzdeni. 19. Ha az ökörnek emberi értelme lenne, akkor sem tudná megtenni, amit akar. 20. Még ha valaki szükségét is szenved, a törvény elég hozományt biztosít.

III. Egészítse ki a zárójelben megadott igék mondatba illő alakjaival az alábbi mondatokat!

1. Ἄλλ' εἰ καὶ ἐρμηνεύειν τοιαῦτα (μελετάω sg. 2.) ... , τοῦτό μοι, ἔφην ἐγώ, ἔτι, ὦ Ἰσχύμαχε, δῆλωσον.

2. Ἄλλ' εἰ καὶ μηδὲν αὐτὸς πονηρὸν ποιῶν ἐκείνους φαῦλα πράττοντας ὁρῶν (ἐπαινέω) ... , δικαίως ἂν ἐπιτιμῶτο.

3. Καὶ ἐξὸν αὐτῷ τὴν οὐσίαν ἀφανῆ καταστήσαντι μηδὲν ὑμᾶς ὠφελεῖν, εἴλετο μᾶλλον συνειδέναι ὑμᾶς, ἴν', εἰ καὶ (βούλομαι) ... κακὸς εἶναι, μὴ ἐξείη αὐτῷ, ἀλλ' εἰσφέρει τε τὰς εἰσφορὰς καὶ λητουργοίη.

4. Ἐγούντο, οὐδ' εἰ δεκάκις Φίλιππος αὐτοὺς (ἐξαπατάω) ... , οὐδέποτε ἂν τοὺς γ' Ἀθηναίους πρέσβεις Ἀθηναίους ἐξαπατᾶν τολμῆσαι, ἀλλ' εἶναι ταῦτ' ἀληθῆ ἃ οὗτος ἀπήγγελλε πρὸς ὑμᾶς.

5. ΟΡΚΟΣ ΗΛΙΑΣΤΩΝ. Ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῆς βουλῆς τῶν πεντακοσίων. καὶ τύραννον οὐ ψηφιοῦμαι εἶναι οὐδ' ὀλιγαρχίαν· οὐδ' ἂν τις (καταλύω) ... τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων ἢ (λέγω) ... ἢ (ἐπιψηφίζω) ... παρὰ ταῦτα, οὐ πείσομαι.

6. Ὅρᾳς γὰρ ὅτι καὶ τῶν βρωμάτων τὰ ἥδιστα, ἂν μὲν τις προσφέρῃ πρὶν ἐπιθυμεῖν, ἀγῆ φαινεται, κεκορεσμένοις δὲ καὶ βδελυγμίαν παρέχει, ἂν δὲ τις προσφέρῃ λιμὸν

ἐμποιήσας, καὶν φαυλότερα (εἰμί) . . . , πάνυ ἡδέα φαίνεται.

7. Ἐννόει δ' ὅτι καὶ αἱ σύες ἐπειδὴν ὀφθῶσι, φεύγουσι, καὶν πολλαὶ (εἰμί) . . . , σὺν τοῖς τέκνοις· ἐπειδὴν δέ τις αὐτῶν θηρᾷ τι τῶν τέκνων, οὐκέτι φεύγει οὐδ' ἦν μία τύχη οὔσα, ἀλλ' ἔεται ἐπὶ τὸν λαμβάνειν πειρώμενον.

8. Σῶφρον δὲ καὶ τὸ ἐκείσε ὁρμᾶν ὅπου ἂν ἀσθενῇ τὰ τῶν πολεμίων ἦ, καὶν πρόσω ὄντα (τυγχάνω) . . . τὸ γὰρ σφόδρα πονῆσαι ἀκινδυνότερον ἢ πρὸς τοὺς κρείττους ἀγωνίζεσθαι. ἦν δὲ πη εἰς μέσον φιλίων τειχέων εἰσίσωσιν οἱ πολέμιοι, καὶν πολὺ κρείττους ὄντες, καλὸν μὲν ἐντεῦθεν ἐπιχειρεῖν ὁποτέρωθι ἂν λελήθης παρών, καλὸν δὲ καὶ ἅμα ἀμφοτέρωθεν.

9. Τοὺς μὲν σφίσιν αὐτοῖς ἐπιτηδεῖους καὶ συμφόρους φιλοῦσι, καὶν πονηροὶ (εἰμί) . . . , τοὺς δὲ χρηστοὺς μισοῦσι μᾶλλον· οὐ γὰρ νομίζουσι τὴν ἀρετὴν αὐτοῖς πρὸς τῷ σφετέρῳ ἀγαθῷ πεφυκέναι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κακῷ.

10. Ἄλλ', ὦ Κλεώνυμε, ἴσθι μὲν ὅτι ἐγὼ τῷ ἐμῷ πατρὶ οὐδ' ἀντιβλέπειν δύναμαι, ἀλλὰ καὶν τι (βούλομαι sg.1.) . . . διαπράξασθαι ἐν τῇ πόλει, πάντων μᾶλλον ἢ τοῦ πατρὸς δέομαι· ὅμως δ', ἐπεὶ σὺ κελεύεις, νόμιζε πᾶσάν με προθυμίαν ἕξειν ταῦτά σοι πραχθῆναι.

12 Hasonlító mellékmondatok

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre az alábbi szöveget! Góbryas, asszír főember Kyros pártjára áll, mert, ahogy panaszozza, az ifjú asszír uralkodó megölte egyetlen fiát:

“Ηκω πρὸς σέ καὶ ἰκέτης προσπίπτω καὶ δίδωμί σοι ἑμαυτὸν δοῦλον καὶ σύμμαχον, σὲ δὲ τιμωρὸν αἰτοῦμαι ἑμοὶ γενέσθαι· καὶ παῖδα οὕτως ὥς δυνατόν σε ποιοῦμαι· ἅπαις δ’ εἰμι ἄρρένων παίδων. ὃς γὰρ ἦν μοι μόνος καὶ καλὸς καὶ ἀγαθός, ὃ δέσποτα, καὶ ἐμὲ φιλῶν καὶ τιμῶν ὥσπερ ἂν εὐδαίμονα πατέρα παῖς τιμῶν τιθείη, τοῦτον ὁ νῦν βασιλεὺς [ἀπέκτεινε] οὗτος καλέσαντος τοῦ τότε βασιλέως, πατρός δὲ τοῦ νῦν, ὥς δώσοντος τὴν θυγατέρα τῷ ἐμῷ παιδί, ἐγὼ μὲν ἀπεπεμφάμην μέγα φρονῶν ὅτι δῆθεν τῆς βασιλείας θυγατρός ὀφείμην τὸν ἐμὸν υἱὸν γαμέτην· ὁ δὲ νῦν βασιλεὺς εἰς θήραν αὐτὸν παρακαλέσας καὶ ἀνεὶς αὐτῷ θηρᾶν ἀνὰ κράτος, ὥς πολὺ κρείττων αὐτοῦ ἵππεὺς ἡγούμενος εἶναι, ὁ μὲν ὥς φίλῳ συνεθήρα, φανείσης δ’ ἄρκτου διώκοντες ἀμφοτέροι, ὁ μὲν νῦν ἄρχων οὗτος ἀκοντίσας ἡμαρτεν, ὥς μήποτε ὠφελεν, ὁ δ’ ἐμὸς παῖς βαλὼν, οὐδὲν δέον, καταβάλλει τὴν ἄρκτον. . . .

ἐν τούτῳ δὴ οὐκέτι κατίσχει ὁ ἀνόσιος τὸν φθόνον, ἀλλ’ αἰχμὴν παρὰ τινος τῶν ἐπομένων ἀρπάσας, παίσας εἰς τὰ στέρνα τὸν μόνον μοι καὶ φίλον παῖδα ἀφείλετο τὴν ψυχὴν. κατὰ γὰρ μὲν ὁ τάλας νεκρὸν ἀντὶ νυμφίου ἐκομισάμην καὶ ἔθαφα.

A hasonlító mellékmondat a főmondat valamelyik mondatrészt (gyakran a módhatározót, hasonlító határozót, minőségjelzőt) a könnyebb megértés elősegítésére hasonlat formájában fejti ki.

A főmondatban kitett, vagy odaérthető névmási határozószók οὕτω(ς), ὥς, ὥδε ‘úgy, oly módon, (a)mint’ után kötőszóként állnak:

1. ὥς, ὥσπερ, ὅπως ‘(a)hogyan; (a)mint; mintha; miként’, amelyek után az ige módja vagy indicativus (reális kijelentés) vagy ἂν particulával bevezetett optativus potenciális, vagy általános értelmű éventuális feltételes előtag gyanánt ἂν és coniunctivus. Ide tartozik az a különösen gyakori szerkesztés, amelyben a ὥς particula mellett felsőfokú melléknév vagy határozószó áll.

2. ὥσπερ ἂν εἰ (← ὥσπερ ἂν πράττοι τις, εἴ τις) – mintha; mintha csak – feltételes értelmű kötőszó-particula együttes, amely egy elliptikusan szerkesztett feltételes periódus vezet be, vagy optativusszal (potentialitás), vagy indicativusszal (ipf.– jelen idejű, ao.– múlt idejű irrealitás) áll.

A hasonlító mellékmondatok körébe tartoznak a οὕτως – ὥς típusú τοιοῦτος – οἷος (mint amilyen) és τοσοῦτος – ὅσος (mint ahány) és egymásra vonatkozó névmások függő esetei által ‘keretezett’ összetett mondatok is.

Οὕτως ἐπισταμενῶς εἶπε ὥς οὐδεὶς ἂν ἄλλος δύναιτο.	Olyan frappánsan megmondta, ahogy senki más nem tudná.
Ἀγησίλαος ἦγε τὸ στράτευμα ἡσυχῶς ὥσπερ ἂν παρθένος ἡ σωφρονεστάτη προβαίνει.	Agésilaos óvatosan vezette seregét, mintha csak egy igen szemérmes szűzlány haladna előre.
Ὅποτε γε μὴν οἱ ἵπποι εἰσὶν οἴους δεῖ ὥς ἂν αὐτοὶ οἱ ἵππεῖς ἄριστοι γίγνοιτο, τοῦτο διηγῆσομαι.	Azt fogom elmondani, hogy amikor a lovak csakugyan olyanok, amilyennek lenniük kell, hogyan válhatnak a lovasok maguk is a legjobbakká.
Φέρε δὴ καὶ περὶ Θηραμένους ὥς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων διδάξω.	Nosza, amennyire tőlem telik, igen röviden Théramenés felől is fölvilágosítalak benneteket.
Ὅμοιον γὰρ ὥσπερ ἂν εἰ φαίη εἰδέναι, καὶ μὴ παραγενόμενος, ὅσα ὑμεῖς πάντες πράττετε.	Hiszen hasonló ez ahhoz, mintha azt mondaná, hogy tudja, mi mindent csináltok ti mindannyian, jól-lehet ő nincs jelen.

II. Fordítsa görögre az alábbi mondatokat!

1. Ha az ezüsbányákról csakugyan (úgy) gondoskodnának, ahogy kell, úgy gondolom, a többi bevétel nélkül is bőséges jövedelem <pénz> származna belőlük. 2. Hasonlóan tesznek, mintha valaki Pheidiaszt, Athéna szobrának készítőjét terakotta-készítőnek merné nevezni. 3. Az ilyenekkel majdnem ugyanaz történik, mint azzal, aki hitvány lovas <lovagolni tudó> létre paripára tenne szert. 4. Jobb, ha abban <úgy> a csatarendben vonulnak, mint (amiben) a legjobban harcolnának, ha szükség lenne rá. 5. Hasonlóan tesznek, mintha valaki Zeuxisról és Parrhasiosról azt mondaná, hogy művészetük egyenlő a piktorokéval <táblafestők>. 6. A jelenlévő chaldeusok, amikor közeledtek az örmények, ahogy szokták, csatakiáltásban (törtek ki), és rájuk rohantak. Az örmények viszont szokásukhoz híven <ahogy szokták> nem várták be őket. 7. Szinte ugyanúgy tesznek, mintha valaki a legerősebb atlétának kiáltaná ki magát <tetretné> ott lépve küzdőterre, ahol senki más nem méltatná (válaszra). 8. Hogy lehetne tehát vétkes a vádban(?), aki ahelyett, hogy tagadta (volna) az isteneket, ahogy (tudniillik) a vádiratban szerepelt, nyilvánvalóan a többi embernél sokkal jobban tisztelte az isteneket. 9. Mindenesetre úgy élsz, ahogy egy szolga sem bírná, (aki) urának van alávetve. 10. Amennyire tőlem telik mégis megpróbálom tömören elmagyarázni <nektek> (a történetet).

11. Leókratés hosszú éveken át bitorolta <bírta és örökölte> Archiadés vagyonát örökség (gyanánt), mintha adoptált fia (lenne). 12. Bármi tűnjék <ami csak> föl váratlanul, a csökönyös lovat, ahogy az embert, a váratlan látnivalók, zajok, események megzavarják. 13. Védőbeszédemet, amennyire tőlem telik, a legrövidebben fogom megtartani. 14. Ahogy az illő volt, gyászruhát <fekete> öltve érkezett a férje miatt, akit ilyen csapás sújtott. 15. (Olyan) jóindulattal vagyok irántatok, amilyennel, azt kívánám, ti legyetek irántam <jóindulat tekintetében úgy ..., mint>. 16. Szinte ugyanazt teszik, mintha valakiről kiderülne <mutatkoznék>, hogy az ő kezében vannak az istenek (kincsei), (bár éppen) mást vádol templomrablással. 17. Ugyanazt teszik, mintha a spártaiak nekilátának megbüntetni a hivatásos hadfiakat <a hadi dolgokat gyakorlókat>. 18. Majdnem ugyanazt teszik, mintha a thessálok elhatároznák, hogy felelősségre vonják a „huszárokat” <a lovaglást gyakorlókat>. 19. Hasonlóan tesznek, mintha Phrynóndas valakinek a szemére vetné a gonoszságát. 20. Hasonlóan tesznek, mintha Philourgos, aki ellopta a Gorgóneiont, azt mondaná, hogy a többiek a templomrablók.

III. Fordítsa szabatos magyar nyelvre az alábbi mondatokat!

1. Μειδίας, θυγατὸς ἀνὴρ αὐτῆς ὢν, ἀναπτερωθεὶς ὑπὸ τινων ὡς αἰσχροὺς εἶη γυναῖκα μὲν ἄρχειν, αὐτὸν δ' ἰδιώτην εἶναι, τοὺς μὲν ἄλλους μάλα φυλαττομένης αὐτῆς, ὥσπερ ἐν τυραννίδι προσῆκεν, ἐκεῖνῳ δὲ πιστευούσης καὶ ἀσπαζομένης ὥσπερ ἂν γυνὴ γαμβρὸν ἀσπάζοιτο, εἰσελθὼν ἀποπνίξει αὐτὴν λέγεται.

2. Δοκεῖς μοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, τὸ εὐρυθμον οὐ καθ' ἑαυτὸ λέγειν, ἀλλὰ πρὸς τὸν χρώμενον, ὥσπερ ἂν εἰ φαίης ἀσπίδα, ᾧ ἂν ἀρμόττη, τούτῳ εὐρυθμον εἶναι, καὶ χλαμύδα, καὶ τᾶλλα ὡσαύτως ἔοικεν ἔχειν τῷ σῶ λόγῳ.

3. Νῦν ἡμῖν λέγεις περὶ τῶν παρεληλυθόντων· ὥσπερ ἂν εἴ τις ἱατρὸς ἀσθενοῦσι μὲν τοῖς κάμνουσιν εἰσιὼν μὴ λέγοι μηδὲ δεικνύοι δι' ὧν ἀποφεύξονται τὴν νόσον, ἐπειδὴ δὲ τελευτήσειε τις αὐτῶν καὶ τὰ νομιζόμεν' αὐτῷ φέροιτο, ἀκολουθῶν ἐπὶ τὸ μνήμα διεξίει «εἰ τὸ καὶ τὸ ἐποίησεν ἄνθρωπος οὕτως, οὐκ ἂν ἀπέθανεν.»

4. Ἡμῖν δοκεῖ, εἰ μὲν τις ἐξ ἡμᾶς ἀπιέναι οἴκαδε, διαπορεύεσθαι τὴν χώραν ὡς ἂν δυνώμεθα ἀσινέστατα· ἦν δὲ τις ἡμᾶς τῆς ὁδοῦ ἀποκωλύη, διαπολεμεῖν τούτῳ ὡς ἂν δυνώμεθα κράτιστα.

5. Ὡς δὲ ἀφίκετο τάχιστα καὶ ἔγνω ὁ Κῦρος τὸν Ἀστυάγην τῆς μητρὸς πατέρα ὄντα, εὐθύς οἷα δὴ παῖς φύσει φιλόστοργος ὦν ἠσπάζετό τε αὐτὸν ὥσπερ ἂν εἴ τις πάλαι συνθεθραμμένος καὶ πάλαι φιλῶν ἀσπάζοιτο.

6. Ὁ δὲ Λυκούργος, κατασκευάσαι βουλόμενος ὡς ἂν μηδὲν βλάπτοντες ἀπολαύοιεν τι οἱ πολῖται ἀλλήλων ἀγαθόν, ἐποίησε παίδων ἕκαστον ὁμοίως τῶν ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἀλλοτρίων ἄρχειν. ὅταν δὲ τις εἰδῇ ὅτι οὗτοι πατέρες εἰσι τῶν παίδων, ὦν αὐτὸς ἄρχει ἀνάγκη οὕτως ἄρχειν ὥσπερ ἂν καὶ τῶν ἑαυτοῦ ἄρχεσθαι βούλοιτο. ἦν δὲ τις παῖς ποτε πληγὰς λαβὼν ὑπ' ἄλλου κατείπη πρὸς τὸν πατέρα, αἰσχρὸν ἐστὶ μὴ οὐκ ἄλλας πληγὰς ἐμβάλλειν τῷ υἱεῖ. οὕτως πιστεύουσιν ἀλλήλοις μηδὲν αἰσχρὸν προστάττειν τοῖς πασίν.

7. Εἰς φωρῶν δὲ λιμένα ὁρμίζονται, ὅς ἐστιν ἔξω τῶν σημείων τοῦ ὑμετέρου ἐμπορίου, καὶ ἔστιν ὅμοιον εἰς φωρῶν λιμένα ὁρμίσασθαι, ὥσπερ ἂν εἴ τις εἰς Αἴγιναν ἢ εἰς Μέγαρα ὁρμίσαιτο.

8. Νῦν δ' εἰς μὲν οὐδείς ὄλον τὸ πρᾶγμ' ἀνεδέξατο, οὐδὲ μεμαρτύρηκεν ἀπλῶς, ὥς ἂν τις τᾶληθῇ μαρτυρήσειεν, μέρος δ' ἕκαστος, ὥς δὴ σοφὸς καὶ διὰ τοῦτ' οὐ δώσω διίκην, ὁ μὲν γραμματεῖον ἔχειν ἐφ' ᾧ γεγράφθαι «διαθήκη Πασίωνος», ὁ δὲ . . .

9. Ὡσπερ ἂν εἴ τις ναύκληρον πάντ' ἐπὶ σωτηρίᾳ πράξαντα καὶ κατασκευάσαντα τὸ πλοῖον ἀφ' ᾧ ὑπελάμβανε σωθήσεσθαι, εἴτα χειμῶνι χρησάμενον καὶ πονησάντων αὐτῷ τῶν σκευῶν ἢ καὶ συντριβέντων ὅλως, τῆς ναυαγίας αἰτιῶτο.

10. Ἐγὼ μὲν οὖν τοιαῦτα ἐπαινῶ Ἀγησίλαον. ταῦτα γὰρ οὐχ ὥσπερ εἰ θησαυρῷ τις ἐντύχοι, πλουσιώτερος μὲν ἂν εἴη, οἰκονομικώτερος δὲ οὐδὲν ἂν, καὶ εἰ νόσου δὲ πολεμίοις ἐμπεσούσης κρατήσειεν, εὐτυχέστερος μὲν ἂν εἴη, στρατηγικώτερος δὲ οὐδὲν ἂν· ὁ δὲ καρτερίᾳ μὲν πρωτεύων ἔνθα πονεῖν καιρός, ἀλκῇ δὲ ὅπου ἀνδρείας ἀγών, γνώμῃ δὲ ὅπου βουλῆς ἔργον, οὗτος ἔμοιγε δοκεῖ δικαίως ἀνὴρ ἀγαθὸς παντελῶς ἂν νομίζεσθαι.

13 Okhatározói mellékmondatok

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Xenophón lovaglásról szóló írásának bevezető sorait!

Ἐπειδὴ διὰ τὸ συμβῆναι ἡμῖν πολὺν χρόνον ἱππεύειν οἰόμεθα ἔμπειροι ἱππικῆς γεγενῆσθαι, βουλόμεθα καὶ τοῖς νεωτέροις τῶν φίλων δηλῶσαι ἢ ἂν νομίζομεν αὐτοὺς ὀρθότατα ἵπποις προσφέρεσθαι. συνέγραφε μὲν οὖν καὶ Σίμων περὶ ἱππικῆς, ὃς καὶ τὸν κατὰ τὸ Ἐλευσίνιον Ἀθήνησιν ἵππον χαλκοῦν ἀνέθηκε καὶ ἐν τῷ βάρῳ τὰ ἑαυτοῦ ἔργα ἐξετύπωσεν· ἡμεῖς γε μέντοι ὅσοις συνετύχομεν ταῦτά γνόντες ἐκείνῳ, οὐκ ἐξαλείφομεν ἐκ τῶν ἡμετέρων, ἀλλὰ πολὺ ἥδιον παραδώσομεν αὐτὰ τοῖς φίλοις, νομίζοντες ἀξιοπιστότερα εἶναι ὅτι κακείνος κατὰ ταῦτά ἡμῖν ἔγνω ἱππικὸς ὢν· καὶ ὅσα δὴ παρέλιπεν ἡμεῖς πειρασόμεθα δηλῶσαι.

Az alárendelt mellékmondaton kívül az ok kifejezésének egyéb, gyakori módjai:

a, genitivus absolutusszal, participium coniunctummal, a szerkezetek particulákkal bővíülhetnek. A ἄτε (οἶον, οἷα δὴ) particula általában az ok valós, tényleges voltát emeli ki, míg a ὥς, ὥσπερ ürügyként használt képzelt okot jelölnek:

Προσδεδόμενοι οἱ Ἀθηναῖοι χρημάτων ἐς τὴν πολιορκίαν ἐξέπεμψαν ἐπὶ τοὺς ξυμμαχοὺς ἀργυρολόγους ναῦς δώδεκα καὶ Λυσικλέα πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν.	Minthogy az athéniaknak szükségük volt még pénzre az ostromhoz, kiküldtek tizenkét pénzbehajtó hajót a szövetségesekhez, hadvezérként pedig Lysiklést ötödmagával.
Ὁ δὲ Κύρος ἄτε παῖς ὢν ἦδετο τῇ στολῇ.	Kyros pedig, minthogy gyerek volt, örült a ruhának.

b, praepositiókkal: κατὰ, διὰ (+ acc.), ἔνεκα (+ gen.), ἐπὶ (+ dat.)

Οἱ ξύμμαχοι κατὰ τὴν παλαιὰν ξυμμαχίαν πείθουσι τοὺς Ἀθηναίους πέμψαι σφίσι ναῦς.	A szövetségesek ősi szövetségük okán meggyőzik az athéniakat, hogy küldjenek nekik hajókat.
---	---

gyakorta főnevesült acc.cum inf. szerkezettel:

Πολλὰ ὑπισχνῇ νῦν διὰ τὸ ἐν τοιοῦτῳ εἶναι.	Sokat ígérsz most, mert ilyen helyzetben vagy.
--	--

Az okhatározói mellékmondatok idő és mód tekintetében úgy tekintendők, mint független kijelentő főmondatok, tehát indicativus áll a mellékmondatban. Abban az esetben, ha az író azt sugallja, hogy az ok mások értelmezése szerint ok, akkor ez szinte már függő beszédnek értelmezhető, és főmondati praeteritum után optativus obliquus állhat.

Ennek megfelelően Thukydidész alábbi állítása elsősorban az athéniak véleményét tolmácsolja:

(Οἱ Ἀθηναῖοι) τὸν Περικλέα ἐν ὀργῇ εἶχον, καὶ ἐκάκιζον ὅτι στρατηγὸς ὢν οὐκ ἐπεξάγοι.	Az athéniak haragudtak Periklésre és szüntelen gyalázták, mert hadvezér létére nem vezette őket hadba az ellenség ellen.
---	--

Még hangsúlyosabban állhatna még - akárcsak a függő beszédben – praesens ind.: (Οἱ Ἀθηναῖοι) τὸν Περικλέα ... ἐκάκιζον ὅτι ... οὐκ ἐπεξάγει. Ha ezzel Thukydidész egyetértett volna, talán így fogalmazott volna: (Οἱ Ἀθηναῖοι) τὸν Περικλέα ... ἐκάκιζον ὅτι ... οὐκ ἐπεξῆγε.

Kötőszavak: 1. ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὥς, ritkábban ὅτε, ὁπότε, amelyek időhatározói kötőszavak is egyben, ennek megfelelően a hangsúly a főmondatban álló tényen van:

Ἀγσιλάος, ἐπεὶ ὥρα ἦν, ἐστρατοπεδεύσατο.	Agésilaos, minthogy elérkezett az ideje, letáborozott.
Ἐπειδὴ ἀπορία ἦν, συνήγαγον τὸ στράτευμα οἱ ἄρχοντες.	(Minekutána) mivel nem tudták, mit tegyenek, a vezérek összehívták a sereget.

2. ὅτι, διότι ha a hangsúly az okon, magyarázaton van (legtöbbször a főmondat után következik):

Οἱ δὲ Μιλήσιοι ὅτι οὐκ ἤθελε τοὺς φεύγοντας προέσθαι ἐφοβοῦντο Κύρον.	A milétosziak tartottak Kyróstól, mert nem akarta elárulni a száműzötteket.
---	---

3. Érzelmet jelentő igék és kifejezések után, így pl.: θαυμάζω, ἄχομαι, αἰσχύνομαι, ἀγαπάω, ἀγανακτέω; δεινόν /αἰσχρόν /ἀγαπητόν ἐστίν, stb. előfordul, hogy ὅτι helyett εἰ áll, amely esetben a körülményt, aminek alapján az adott érzelm létrejön (létrejöhet), feltételezett (reális), elképzelt okként fogjuk fel:

Μὴ θαυμάσης, εἰ πολλὰ τῶν λεγόμενων ἐστὶν ἃ καὶ σὺ γινώσκεις.	Ne csodálkozz, ha (mert) mondanóban sok minden van, amit te is ismersz.
Πάντες δ' ἡγανάκτουν, εἰ δειλὸν εἶναι τινα δοκεῖ αὐτῷ.	Mindenki méltatlankodott, hogy (mert / ha) úgy gondolja, hogy valamelyikük gyáva.

II. Fordítsa az alábbi mondatokat görögre!

1. Mivel pedig Lysandros nem szállt vele szembe mert sokkal kevesebb hajója volt, elhajózott Samos felé. 2. Kleónt nevezték ki hadvezérnek, mivel a korábban kinevezettek nem voltak képesek elfoglalni a szigetet. 3. Mivel már dél felé járt az idő, kihajóztak a kikötőből. 4. Megvádolták Miltiadést, mert (ahogy állították) megvesztegették. 5. A

szövetségesek fellázadtak <elszakadtak>, mert nem akarták fizetni az adót. 6. Életem, pénzem és minden más vagyonom kockán forog, mert követtem <engedelmeskedtem> városunk törvényeit. 7. Elhajították a fegyvereket, mert már nem tudtak ellenállni az ellenségnek. 8. Mivel – mondta –, Sókratés, tudatlan vagy, a következő könnyebben megtanulható dolgot parancsoljuk meg neked: egyáltalán ne beszéljess a fiatalokkal. 9. Ti is a cinkosai vagytok <jogtalanságot követtek el>, mert a ti polgárotok. 10. A hellének, mivel úgy tűnt, hogy elegendő hajó áll (rendelkezésükre), behajóztak, (majd) kedvező széllel egy nap és egy éjszaka hajóztak. 11. Ami engem illet, meggyőződésemm, hogy (azért) haragudott meg, mert nem választják meg hadvezérnek. 12. Meghara-gudtak Themistoklésra, mert rávette őket, hogy hagyják el a várost. 13. Quae cum ita sint <minthogy így áll a dolog>... 14. A szigetet leigázták, mert elszakadt az athéni-aktól. 15. Hibáztatták a hadvezért, mert nem parancsolta meg, hogy büntessék meg a fellázadt törzseket. 16. Kisstíli az, aki méltatlankodik <méltatlankodó>, mert <ha> másoknak jobban megy, mint neki. 17. A milétosiak fellázadtak, mert elnyomták őket a perzsák. 18. A milétosiak (azzal az ürüggyel) lázadtak föl, hogy elnyomják őket a perzsák. 19. Sok egyéb mellett (különösen azért) jogos <sok más miatt is, és ...>, hogy leszavazzátok őt, mert hőstetteitekkel példálózik saját hitványságával kapcsolatban <vi-tézsegeiteket használja példaként>. 20. Kinevezték hadvezérnek, mert a megelőző háborúban megmentette a sereget. 21. A milétosiak kivándoroltak, mert tudták, hogy a médek nem fogják kímélni őket. 22. Dögvész támadt a hellének seregében, mert az istenek haragudtak rájuk. 23. Mivel régóta nem válaszoltak, kívártam. 24. Homéros dicsőítette Agamemnónt, mert jó király.

III. Fordítsa az alábbi mondatokat szabatos magyar nyelvre!

1. Λοχροὶ μὲν Συρακοσίων ἦσαν, Ῥηγῖνοι δὲ κατὰ τὸ ξυγγενὲς Λεοντίνων. ἐς οὖν τὰς Ἀθήνας πέμφαντες οἱ τῶν Λεοντίνων ξύμμαχοι κατὰ τε παλαιὰν ξυμμαχίαν καὶ ὅτι Ἱωνες ἦσαν πείθουσι τοὺς Ἀθηναίους πέμψαι σφίσι ναῦς.

2. Νῆ Δία καλῶς γε, ὥς ἔγωγέ φημι. Διὰ τί· ὅτι εἴ τις, οὓς ἐξ Ἰσοῦ δεῖ τιμᾶν τοῖς θεοῖς, εἰς τούτους ἐστὶ φαῦλος, τί ποτε, φησὶν, ὕπ' αὐτοῦ πείσονται οἱ ἀλλότριοι καὶ ἡ πόλις.

3. Ἀχθομαι δὲ καὶ νυκτὶ καὶ ὕπνῳ ὅτι ἐκείνων οὐχ ὁρῶ, ἡμέρᾳ δὲ καὶ ἡλίῳ τὴν μεγίστην χάριν οἶδα ὅτι μοι Κλεινίαν ἀναφαίνουσιν.

4. Οἱ δὲ Ἀσσύριοι, ἅτε καὶ τεθνηκός τοῦ ἄρχοντος καὶ σχεδὸν σὺν αὐτῷ τῶν βελτί-στων, ἠθύμουν μὲν πάντες, πολλοὶ δὲ καὶ ἀπεδιδρασκον αὐτῶν τῆς νυκτὸς ἐκ τοῦ στρατο-πέδου.

5. Οὐ γὰρ ἂν καλῶς ἔχοι εἰ ὅτι τελέως ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐγένετο, διὰ τοῦτο οὐδὲ μειόνων ἂν τυγχάνοι ἐπαίνων.

6. Ἀγῆσιλαος δὲ μάλα φαιδρῷ τῷ προσώπῳ ἀπαγγεῖλαι τῷ Τισσαφέρνει τοὺς πρέ-σβεις ἐκέλευσεν ὥς πολλὴν χάριν αὐτῷ ἔχοι ὅτι ἐπιорκήσας αὐτὸς μὲν πολεμίους τοὺς θεοὺς ἐκτήσατο, τοῖς δ' Ἑλλησι συμμάχους ἐποίησεν.

7. Καὶ μὴ θαυμάσης, ἅπερ ἐπέστειλα καὶ πρὸς Διόνυσιον τὴν τυραννίδα κτησάμενον, εἰ μήτε στρατηγὸς ὢν μήτε ῥήτωρ μήτ' ἄλλως δυνάστης θρασύτερόν σοι διείλεγμαι τῶν ἄλλων.

8. Τὰ δὲ γένη τῶν κυνῶν διττά, αἱ μὲν καστόριαι, αἱ δὲ ἄλωπεκίδες. ἔχουσι δ' αἱ μὲν καστόριαι τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην ὅτι Κάστωρ ἦσθεις τῷ ἔργῳ μάλιστα αὐτὰς διεφύ-

λαξεν· αἱ δ' ἄλωπεκίδες διότι ἐκ κυνῶν τε καὶ ἄλωπέκων ἐγένοντο· ἐν πολλῶ δὲ χρόνῳ συγχέχραται αὐτῶν ἡ φύσις.

9. Διὰ τοῦτ' οὖν ἰσηγορίαν καὶ τοῖς δούλοις πρὸς τοὺς ἐλευθέρους ἐποιήσαμεν – καὶ τοῖς μετοίκους πρὸς τοὺς ἀστούς, διότι δεῖται ἡ πόλις μετοίκων διὰ τε τὸ πλῆθος τῶν τεχνῶν καὶ διὰ τὸ ναυτικόν· διὰ τοῦτο οὖν καὶ τοῖς μετοίκους εἰκότως τὴν ἰσηγορίαν ἐποιήσαμεν.

10. Ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι διὰ τοῦθ' ὑμᾶς δικαίως ἂν αὐτῶ ὀργίζεσθαι, ὅτι τοῦ νόμου κελεύοντος, ἐάν τις ἄδοκίμαστος ἱππεύῃ, ἄτιμον εἶναι, ἐτόλμησεν ἄδοκίμαστος ἱππεύειν.

11. Καὶ πολλάκις ἤδη παρ' ἐκείνων πολιτῶν ὄντων δίκην τὴν μεγίστην ἐλάβετε, ὅτι οὐχ οἱοί τ' ἦσαν τῆς τούτων πονηρίας ἐπικρατῆσαι.

12. Ἀλλὰ μὴν τὰ περὶ Θηβαίους οὐδὲ σὲ λέληθεν. Καλλίστην γὰρ μάχην νικήσαντες καὶ δόξαν ἐξ αὐτῆς μεγίστην λαβόντες, διὰ τὸ μὴ καλῶς χρῆσθαι ταῖς εὐτυχίαις οὐδὲν βέλτιον πράττουσιν τῶν ἡττηθέντων καὶ δυστυχισάντων.

14 Célhatározói mellékmondatok

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Lysiasnak a házasságtörő Eratosthenés meggyilkolása ügyében írt védőbeszédéből azt a részletet, amelyben a megcsalt férj felesége csalfaságát ecseteli!

Καὶ οὕτως ἦδη συνειθισμένον ἦν, ὥστε πολλάκις ἡ γυνὴ ἀπῆει κάτω καθευδήσουσα ὥς τὸ παιδίον, ἵνα τὸν τιτθὸν αὐτῷ διδῶ καὶ μὴ βοᾷ. καὶ ταῦτα πολὺν χρόνον οὕτως ἐγίγνετο, καὶ ἐγὼ οὐδέποτε ὑπώπτευσα, ἀλλ' οὕτως ἡλιθίως διεκείμην, ὥστε ῥόμην τὴν ἐμαυτοῦ γυναικῶ πασῶν σωφρονεστάτην εἶναι τῶν ἐν τῇ πόλει. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, ὦ ἄνδρες, ἦκον μὲν ἀπροσδοκῆτως ἐξ ἀγροῦ, μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον τὸ παιδίον ἐβόα καὶ ἐδυσκόλαινεν ὑπὸ τῆς θεραπαίνης ἐπίτηδες λυπούμενον, ἵνα ταῦτα ποιῇ· ὁ γὰρ ἄνθρωπος ἔνδον ἦν· ὕστερον γὰρ ἅπαντα ἐπυθόμην. καὶ ἐγὼ τὴν γυναικῶ ἀπιέναι ἐκέλευον καὶ δοῦναι τῷ παιδίῳ τὸν τιτθόν, ἵνα παύσῃται κλᾶν. ἡ δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ᾔθελεν, ὥς ἂν ἀσμένῃ με ἐωρακυῖα ἦκοντα διὰ χρόνου· ἐπειδὴ δὲ ἐγὼ ὠργιζόμην καὶ ἐκέλευον αὐτίκα ἀπιέναι, «ἵνα σύ γε» ἔφη «πειρᾶς ἐνταῦθα τὴν παιδίσκην· καὶ πρότερον δὲ μεθύων εἷλκες αὐτήν».

A cél kifejezésének egyéb gyakori módjai: a, a futurum participiumával, ὥς particula a participium mellett a cél esetlegességét, feltételességét hangsúlyozza.

*Ἦλθον λυσόμενος τοὺς πολίτας.	(Azzal a szándékkal) jöttem, hogy megszabadítom a polgárokat.
Παρεσκευάζοντο ὥς πολεμήσοντες.	Készülődtek, (hogy) mint akik harcolni akarnak.

b, ὅστις vonatkozó névmás és futurum indicativusszal, még abban az esetben is, ha praeteritum áll a főmondatban (cf.: vonatkozó mellékmondatok).

Πρέσβεις ἔπεμψαν οἵτινες ταῦτα ἀπαγγελοῦσι τῷ βασιλεῖ.	Követeket küldtek, hogy jelentsék ezeket a királynak (akik majd jelenteni fogják).
--	--

c, főnevesült infinitivusos szerkezet (acc. cum inf.) genitivusban:

Ὁ νόμος ὕστερον οὐκ ἔῃ γίνεσθαι Ἀθηναῖον ἐξεῖναι, ὅς ἂν μὴ νῦν γένηται, τοῦ μὴ πολλοὺς κατασκευάζειν αὐτοῖς πολιτεῖαν.	Ha valaki most nem lesz athéni, annak nem engedi meg a törvény, hogy a későbbiekben azzá váljék, nehogy sokan kaparintsák meg maguknak a polgárjogot.
--	---

A célhatározói alárendelt mellékmondat kötőszavai: ἵνα, ὥς, ὅπως, amelyek esetében főmondati praesens után a mellékmondatban coniunctivus áll. Főmondati praeteritum után a mellékmondatban többnyire optativus, ritkábban coniunctivus áll. Tagadószó: μή. A coniunctivusszal használt ὥς, ὅπως kötőszavak után álló ἂν particula a cél esetlegességét, a körülményektől való függését jelöli.

Μάχονται ὅπως τὴν πόλιν λάβωσιν.	Küzdenek, hogy bevegyék a várost.
Ἀπέφευγον ἵνα μὴ ληφθεῖεν, (ληφθῶσιν).	Elmenekültek, hogy el ne fogják őket.

II. Fordítsa görögre az alábbi mondatokat!

1. Lapítottam <nyugalomban voltam>, nehogy lebukjak. 2. Minden eszközzel élni kell, hogy megtéveszd Brasidast. 3. Könörgött és esedezett, hogy ne ölje meg <haljon meg>. 4. Hívd meg a tanácsba Brasidast, hogy tanácskozzunk vele! 5. Remélem, Démosthenész itt lesz, hogy beszéljen az érdekemben. 6. Siettem, hogy jelen legyek. 7. A győztesek visszatértek, hogy emlékoszlopot állítsanak. 8. Megvadtuk, hogy ne <lehessen neki> hagyassa el a várost. 9. Háromszázat hagytak hátra, hogy eltemessék a halottakat. 10. Azt kérem hát tőletek, férfiak, figyeljete a tanúvallomásra, nehogy megtévesszenek benneteket. 11. Bevezette őt, hogy részese legyen a társaságnak. 12. Csatába vezette a katonáit, (azzal a szándékkal) hogy megütközzön. 13. Azért mondom ezt, hogy megismerjétek őt, hogy kicsoda (valójában). 14. Küldj szolgákat, hogy jelentsék neki ezeket! 15. Hívták az orvost, hogy lássa el őt <aki majd el fogja látni>. 16. Themistoklész követeket küldött, hogy azok megtévesszék a spártaiakat <akik majd meg fogják tévesztetni>. 17. Elfogatja Kyrozt, (azzal a szándékkal) hogy megölse. 18. Felderítőket küldünk mindenhová, hogy megtudják, mi történik. 19. Magához szólítva a barátait komolyan elbeszélgetett velük, hogy megmutassa, kiket tisztel. 20. A hajókat elégették, nehogy Kyros átkeljen a folyón. 21. Küldj egy spártait, hogy ő vezesse a sereget <aki majd vezetni fogja>! 22. A vezér hírnököket küldött, hogy találják meg, hol ütött tábornak az ellenség. 23. Gyorsan előre kell nyomulnunk, nehogy valaki meglásson benneteket. 24. Béketeremtő szándékkal vagyunk itt. 25. Neki fogunk indulni hajóinkkal, hogy új földeket találjunk. 26. Hogy ne sértsék meg a megállapodást, a hellének egész nap a táborban maradtak. 27. Ezeket nem azzal a szándékkal mondták, hogy bennünket becsapjanak, hanem hogy meggyőzzék a vezetőket. 28. A vezér elküldött néhány katonát, hogy temessék el a halottakat és állítsanak győzelmi oszlopot. 29. Hamis váddal illették bennünket, hogy a javainkat megszerezzék. 30. A spártaiak lerombolták Athén falait, hogy az athéniak soha többé ne legyenek hatalmasak. 31. Ezek a hajók azért érkeznek, hogy bort és gabonát hozzanak Athénbe. 32. Sokan mentek Delphoiba, hogy megkérdezzék az istent. 33. A satrapa magához hívatta Alkibiadést, hogy megtudja, mi történik Athénban. 34. Árkot (ástak) és falat emeltek, hogy megvédjék a várost. 35. Elküldtünk az orvosért, nehogy úgy tűnjék, hogy mi öltük meg. 36. Elrejtettük az ezüstöt, hogy becsapjuk a bírót.

III. Egészítse ki az alábbi mondatokat a megadott igék megfelelő alakjaival!

1. Πότερον συνηγόρουες τοῖς κελεύουσιν ἀποκτείνειν ἢ ἀντέλεγες· Ἀντέλεγον. Ἴνα (ἀποθνήσκω pl.1.) ... ἢ μὴ (ἀποθνήσκω pl.1.) ... Ἴνα μὴ (ἀποθνήσκω pl.2.) ... Ἡγούμενος ἡμᾶς ἄδικα πάσχειν ἢ δίκαια· Ἀδίκαια. Εἴτ' ὧς σχετικώτατε πάντων, ἀντέλεγες μὲν ἵνα (σώζω sg.2.) ... , συνελάμβανες δὲ ἵνα (ἀποκτείνω sg.2.) ...

2. Ἀπαιδὰ δὲ τὸν τελευτήσαντα καὶ ἀνώνυμον βούλεται καταστήσαι, ἵνα μήτε τὰ ἱερὰ τὰ πατρῶα ὑπὲρ ἐκείνου μηδεὶς (τιμὰς) ... μήτ' (ἐναγίζω) ... αὐτῷ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν, ἀλλὰ (ἀφαιρέομαι) ... τὰς τιμὰς τὰς ἐκείνου· ἃ προνοηθεὶς ὁ Μενεκλῆς, κύριος ὢν τῶν ἑαυτοῦ, ἐποίησατο ὅν ἑαυτῷ, ἵνα τούτων ἀπάντων (τυγχάνω) ...

3. Οὕτω τοίνυν περιφανῶς παράνομα γεγραφώς, παραταχθεὶς μετὰ Δημοσθένους ἐποίσει τέχνας τοῖς νόμοις· ἅς ἐγὼ δηλώσω καὶ προερῶ ὑμῖν, ἵνα μὴ (λανθάνω)... ἐξαπατηθέντες.

4. Ἐγραψας τοὺς δούλους ἐλευθέρους εἶναι· ἔγραψα, ἵνα μὴ οἱ ἐλεύθεροι (δουλεύω)

5. Ἐβούλοντο οὖν ἄκοντα δοκεῖν αὐτὸν καὶ μὴ ἐκόντα μηνύειν, ὅπως πιστοτέρα ἢ μήνυσις (φαίνομαι)

6. Εἰπέ σὺ ἐμοί, μέτοικος εἶ· Ναί. Μετοικεῖς δὲ πότερον ὥς (πείθομαι part.) ... τοῖς νόμοις τοῖς τῆς πόλεως, ἢ ὥς (ποιέω part.) ... ὃ τι ἂν βούλῃ· Ὡς (πείθομαι part.)

7. Ἐκέλευσεν ἄνδρας λαβόντας ἐλθεῖν ὅτι πλείστους, ὥς (πολεμέω part.) ... Τισσαφέρνει.

IV. Néhány jellegzetes szónoki fordulat a terjengősség, bőbeszédű részletezés mentegetésére, amely gyakran a παρασιώπησις alakzatot vezeti be:

Amphipolisról én is tudtam (volna) beszélni / Amphipolisszal kapcsolatban nekem is lett volna mondanivalóm, de hogy Démosthenésnek alkalma legyen beszélni róla, (ezért) mellőztem.	Περὶ δ' Ἀμφιπόλεως εἶχον μὲν καὶ γὰρ λέγειν· ἵνα δ' ἐγγένηται Δημοσθένει περὶ αὐτῆς εἰπεῖν, παρέλιπον.
De, hogy el ne kalandozzam, fogd a rendeleteket ...	Ἄλλ' ἵνα μὴ πόρρω τοῦ παρόντος γένωμαι, λαβὲ τὰ ψηφίσματα
... hogy mást ne mondjak ...	ἵνα μηδὲν ἄλλ' εἶπω
De, hogy szavaimat egymásba ne öltsem és el ne térjek a tárgytól, ezeket mellőzni fogom ...	Ἄλλ' ἵνα μὴ λόγον ἐκ λόγου λέγων τοῦ παρόντος ἑμαυτὸν ἐκκρούσω, παραλείψω ταῦτα.
nehogy elveszem a részletekben ...	ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγων διατρίβω
Hogy ne nyújtsam hosszúra ...	Ἵνα δὲ μὴ μακρολογῶ
De, hogy a végére járjak és több időt már ne vesztegessenek, tekintsétek azt ...	Ἵνα δὲ παύσωμαι λέγων καὶ μηκέτι πλείω χρόνον διατρίβω, σκέψασθε
De, hogy benneteket a tárgytól el ne térítselek ...	Ἵνα δὲ μὴ ἀποπλανῶ ὑμᾶς ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως
De, hogy a tárgynál maradjak, fogd (olvasd) a rendeletet ...	Ἵνα δ' ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως μείνω, λαβέ μοι τὸ ψήφισμα
Nehogy azonban, athéni férfiak, túl hosszú beszédemmel untassalak benneteket, miután összefoglaltam javaslataim lényegét, le fogok lépni (a szónoki emelvényről).	Ἵνα δ', ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ μακρὰ λίαν λέγων ἐνοχλῶ, τὰ κεφάλαι' ὧν συμβουλευῶ φράσας ἄπειμι.

15 A törekvés, gondoskodás, előkészítés (verba studii et curandi) igéi után álló mellékmondatok

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Sókratés vitaindító kérdéseit a jó hadvezér mi-benlétéről!

Ἐντυχὼν δέ ποτε στρατηγεῖν ἡρημένῳ τῷ, Τοῦ ἕνεκεν, ἔφη, Ὅμηρον οἶει τὸν Ἀγαμέμνονα προσαγορεῦσαι ποιμένα λαῶν· ἄρά γε ὅτι, ὥσπερ τὸν ποιμένα δεῖ ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως σῶαί τε ἔσονται αἱ οἶες καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἔξουσι καί, οὗ ἕνεκα τρέφονται, τοῦτο ἔσται, οὕτω καὶ τὸν στρατηγὸν ἐπιμελεῖσθαι δεῖ, ὅπως σῶαί τε οἱ στρατιῶται ἔσονται καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἔξουσι καί, οὗ ἕνεκα στρατεύονται, τοῦτο ἔσται· στρατεύονται δέ, ἵνα κρατοῦντες τῶν πολεμίων εὐδαιμονέστεροι ᾖσιν . . . καὶ γὰρ οὔτε κάλλιον τούτου ἄλλο ῥάδιον εὐρεῖν οὔτε αἴσχιον τοῦ ἐναντίου. καὶ οὕτως (Ὅμηρος) ἐπισκοπῶν τίς εἴη ἀγαθοῦ ἡγεμόνος ἀρετὴ τὰ μὲν ἄλλα περιήρει, κατέλιπε δὲ τὸ εὐδαιμόνας ποιεῖν ὧν ἂν ἡγήται.

φροντίζειν, ἐπιμελεῖσθαι, μέλει μοι 'gondolkodik; töri a fejét; törődik; gondja van'
 σπουδάζειν, προθυμεῖσθαι 'igyekszik; törekszik; lelkesedik; óhajt'
 βουλεύομαι 'tervez; latolgat; kieszel; fondorkodik'
 παρασκευάζεσθαι, μηχανᾶσθαι, πράττειν 'előkészít; ügyeskedik; kieszközöl'
 σκοπεῖν, σκοπεῖσθαι, σκεπτέον ἐστί 'tekint; szemügyre vesz; megvizsgál; meggondol;
 meg kell gondolni'

A törekvés, gondoskodást, előkészítést jelentő igék és kifejezések után a célhatározói mellékmondat ismert módjai állhatnak, de legtöbbször futurum ind. áll, ὅπως kötőszó után. Az állító mellékmondat jelentése közel áll a (függő) kérdő értelemhez. Tagadás: μή-vel.

A fentiekhez jelentésében közel álló φυλάττεσθαι, εὐλαβεῖσθαι 'óvakodik, tartózkodik, őrizkedik, elkerül, óvatosan jár el, lelkében megőriz, ügyel, aggályosan jár el' igék és kifejezések után gyakrabban áll a (ὅπως) μή és coniunctivus, illetve (μή és) pusztá infinitivus, mint a ὅπως μή utáni futurum indicativus. A kötőszó fordítása: 'hogyan, hogy ne'.

Πάντα ποιοῦσιν ὅπως ὑμεῖς τοῖς εὖ πεποιηκόσιν ὀργισθήσεσθε.	Mindent elkövetnek, hogy megha- ragudjatok jótevőitekre.
--	---

Ha a főmondat állítmánya imperativus második személye és a mellékmondat állítmánya is második személyben van, a főmondat elmaradhat:

Ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας.	Legyetek hát méltók a szabadságra!
Φυλάττου ὅπως μὴ καὶ σὺ ἐλάττους τὰς βοῦς ποιήσης.	Őrizkedj attól, hogy te is csök- kentsd a tehenek (számát)!

II. Fordítsa görögre az alábbi mondatokat!

1. Arra kell törekedni, hogy a barátság a lehető leghosszabb ideig megmaradjon. 2. Törekedj arra, hogy ne légy kontár <magánzó> ebben a dologban. 3. Nem akarnak gondoskodni (arról), hogy meglegyen nekik, amit akarnak. 4. Feltett szándékom,

hogy a jövőben őrizkedem és óvakodom attól, hogy ilyen (emberekkel) érintkezzem. 5. Mi azon fondorkodunk, hogy inkább megcsókoljunk valakit, mint hogy harcoljunk. 6. Arra kell törekedni, hogy megszabaduljunk (a köztünk) lévő gyűlölködéstől. 7. El kell kerülni, hogy a királynak ürügyet szolgáltatassunk. 8. Azt tervez(get)i, hogy testvérének soha többé ne legyen már kiszolgáltatva, sőt, ha lehetséges, uralkodjék helyette. 9. A hősök inkább a dicsőségre törekszenek, mint arra, hogy éljenek <életre>, és mindent elkövetnek, hogy emlékeztük halhatatlan legyen <hátrahagyják>. 10. A lovas parancsnoknak nem szabad arra törekednie, hogy egyedül ő legyen nyalka <ragyogó>, arra azonban sokkal inkább, hogy az egész osztag <a követő> lássék megtekintésre méltónak. 11. Óvakodjatok attól, hogy miközben a háborútól igyekeztek megszabadulni, egy zsarnokot szereztek. 12. Senki nem készül arra és nem is foglalkozik azzal, hogy megvédjük (magunkat). 13. Gondom lesz rá, hogy ti is dicsérjétek engem, vagy ne legyen többé Kyros a nevem <tartsatok>!. 14. Mindent meg kell tenni, hogy ne legyünk neki kiszolgáltatva. 15. Akkor ez vakmerő (dolognak) tűnt, óvakodtak is megtenni. 16. Gondoskodni kell arról, hogy a páncélzat <védőfegyver> a ló pofája körül puha legyen. 17. Ideje tanácskozni, hogy a lehető legjobban harcoljunk. 18. Ha elkerülhetetlenül <kényszer> harcolni kell, azt kell előkészíteni, hogy a lehető legeredményesebben <erősen> harcoljunk. 19. Vigyázni kell, hogy váratlanul rajtunk ne üssön az ellenség. 20. Figyelni kell, hogy veletek semmi ilyesmi ne történjék meg, és az se derüljön ki <mutatkozott>, hogy magatok estek azokba (a hibákba), amiket esetleg a többiek szemére vettek. 21. Vigyáznunk kell, hogy a szónok ne vádoljon bennünket. 22. Gondjuk volt rá, hogy senki ne csapja be őket. 23. Vigyázni kell arra, hogy semmi ilyesmit ne kövessetek el magatokkal szemben. 24. Ne szidalmazd a tanárokat!

III. Egészítse ki az alábbi mondatokat a megadott igék egy-egy lehetséges alakjával!

1. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκκλησία Μουνιχίασιν ἐν τῷ θεάτρῳ ἐγίγνετο, οὕτω σφόδρα τινὲς ἐπεμελοῦντο ὅπως καὶ ἐν τῷ δήμῳ περὶ τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν ταξιάρχων μήνυσις (γίγνομαι) ... – περὶ δὲ τῶν ἄλλων ἀπέχρη ἐν τῇ βουλῇ μόνῃ γεγενημένη –, ὥστε καὶ ἐκεῖ παράγουσιν αὐτὸν εἰς τὸν δῆμον.

2. Ἐνθυμεῖσθε δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ πάντων ἔργον σχετλιώτατον (ἐργάζομαι) ...

3. Εἰκὸς γάρ, ὦ βουλῇ, πάντας τοὺς ἔχοντάς τι δυστύχημα τοῦτο ζητεῖν καὶ τοῦτο φιλοσοφεῖν, ὅπως ὡς ἀλυπότατα (μεταχειρίζομαι) ... τὸ συμβεβηκὸς πάθος.

4. Τῆς ἐορτῆς ἐπιμελήσεται μυστηρίοις, ὅπως ἂν μηδεὶς (ἀδικέω) ... μηδὲ (ἀσεβέω) ... περὶ τὰ ἱερά.

5. Οὕτως οὐχ ὑπὸ τῶν πολεμίων μόνον ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τούτων πολιτῶν ὄντων ἐπεβουλεύεσθε ὅπως μήτ' ἀγαθὸν μηδὲν (ψηφίζομαι pl.2.) ... πολλῶν τε ἐνδεεῖς (εἰμί pl.2.)

...

6. Καίτοι σφόδρ' ἂν αὐτὸν οἶμαι μετὰ Θεμιστοκλέους πολιτευόμενον προσποιεῖσθαι πράττειν ὅπως (οἰκοδομέω pass.) ... τὰ τείχη, ὅποτε καὶ μετὰ Θηραμένους ὅπως (καθαίρέω pass.) ...

7. Οὗτος τοίνυν οὐχ ὅπως (ὠφελέω) ... τὴν πόλιν ἐν τοιούτῳ καιρῷ καὶ τοιαύτη καταστάσει διενόηθη, ἀλλ' ὅπως τι (κερδαίνω) ... ἀπὸ τῶν ὑμετέρων συμφορῶν παρεσκευάσατο.

8. Τούτων τῶν ἀρχόντων ἐπιμελεῖσθε οὐχ ὅπως νομίμως (ἄρχω) ... , ἀλλ' ὅπως (δύναμαι) ... βίᾳ κατέχειν τὰς πόλεις. ὥστ' εἴκατε τυραννίσι μᾶλλον ἢ πολιτείαις ἡδόμενοι.

9. Οὐκοῦν, ἔφη, σὺ τὴν μητέρα, εὖνουν τέ σοι οὕσαν καὶ ἐπιμελομένην ὡς μάλιστα δύναται κάμνοντος ὅπως (ὕγιαίνω) ... τε καὶ ὅπως τῶν ἐπιτηδείων μηδενὸς ἐνδεῆς (εἰμί) ... , καὶ πρὸς τούτοις πολλὰ τοῖς θεοῖς εὐχομένην ἀγαθὰ ὑπὲρ σοῦ καὶ εὐχὰς ἀποδιδούσαν, χαλεπὴν εἶναι φής;

10. Οὐκοῦν δεῖ παντὶ τρόπῳ διατειναμένους φεύγειν ὅπως μὴ ἀνδράποδα (εἰμί pl.1.)

...

11. Ἀλλὰ σωφρόνων τοί ἐσσι καὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς οὕτω ποιεῖν, ὅπως τά τε ὄντα ὡς βέλτιστα (ἔχω) ... καὶ ἄλλα ὅτι πλείστα ἐκ τοῦ καλοῦ τε καὶ δικαίου (προσγίγνομαι)

...

12. Ὅπως γε μένομεν αὐτοῦ σκεπτέον μοι δοκεῖ εἶναι ὅπως ἀσφαλέστατα (μένω) ... , εἴ τε ἤδη δοκεῖ ἀπιέναι, ὅπως ἀσφαλέστατα (ἄπειμι) ... , καὶ ὅπως τὰ ἐπιτήδεια (ἔχω) ... ἄνευ γὰρ τούτων οὔτε στρατηγοῦ οὔτε ιδιώτου ὄφελος οὐδέν.

13. Ἐπεμελήθη δὲ τίς ἄλλος πώποτε πλὴν Ἀγησίλαος ἢ ὅπως φύλον τι (ἀφίσταμαι) ... τοῦ Πέρσου ἢ ὅπως τὸ ἀποστὰν μὴ (ἀπόλλυμαι) ... ἢ τὸ παράπαν ὡς καὶ βασιλεὺς κακὰ ἔχων μὴ (δύναμαι) ... τοῖς Ἑλλησι πράγματα παρέχειν· ὅς καὶ πολέμου τῆς πατρίδος πρὸς Ἑλληνας ὅμως τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ τῇ Ἑλλάδι οὐκ ἡμέλησεν, ἀλλ' ἐξέπλευσεν ὅ τι δύναίτο κακὸν ποιήσων τὸν βάρβαρον.

14. Τῶν δέ γε μὴν αὐτῷ ἤδη μέλειν δεῖ τῷ ἱππάρχῳ· πρῶτον μὲν ὅπως (καλλιερέω) ... τοῖς θεοῖς ὑπὲρ τοῦ ἱππικοῦ, ἔπειτα ὅπως τὰς πομπὰς ἐν ταῖς ἑορταῖς ἀξιοθεάτους (ποιέω) ... , ἔτι δὲ καὶ ἄλλα ὅσα ἐπιδεικνύναι δεῖ τῇ πόλει ὅπως ἢ δυνατόν κάλλιστα (ἐπιδείκνυμι) ... , τά τε ἐν Ἀκαδημείᾳ καὶ τὰ ἐν Λυκείῳ καὶ τὰ Φαληροῖ καὶ τὰ ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ. καὶ ταῦτα μὲν ἄλλα ὑπομνήματα· ὡς δὲ τούτων ἕκαστα κάλλιστ' ἂν πράττειτο, νῦν αὐτὰ ταῦτα λέξω.

15. Ὅτι τοίνυν ὑμᾶς κἄκεῖν' εὐλαβεῖσθαι δεῖ, ὅπως μηδὲν ὧν ἰδίᾳ φυλάξαισθ' ἂν, τοῦτο δημοσίᾳ ποιοῦντες (φαίνομαι) ...

16. Πολλῶν δὲ πραγμάτων ἡμῖν καὶ δεινῶν ἐφεστώτων ἃ δεῖ διαφυγεῖν, ἐκείνο μάλιστα φυλακτέον, ὅπως μηδὲν ἀνάνδρως (φαίνομαι) ... διαπραττόμενοι μηδὲ συγχωροῦντες τοῖς πολεμίοις παρὰ τὸ δίκαιον.

16 A félelem és aggodás igéi (verba timendi) után álló mellékmondatok

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Hierón tyrannos panaszát: a zsarnoknak félnie kell a derék emberektől!

Χαλεπὸν δ' ἐρῶ σοι καὶ ἄλλο πάθημα, ὦ Σιμωνίδη, τῶν τυράννων. γινώσκουσι μὲν γὰρ οὐδὲν ἥττον τῶν ιδιωτῶν τοὺς ἀλκίμους τε καὶ σοφοὺς καὶ δικαίους. τούτους δ' ἀντὶ τοῦ ἄγασθαι φοβοῦνται, τοὺς μὲν ἀνδρείους, μὴ τι τολμήσωσι τῆς ἐλευθερίας ἕνεκεν, τοὺς δὲ σοφοὺς, μὴ τι μηχανήσωνται, τοὺς δὲ δικαίους, μὴ ἐπιθυμήσῃ τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτῶν προστατεῖσθαι. ὅταν δὲ τοὺς τοιούτους διὰ τὸν φόβον ὑπεξαίρῳνται, τίνες ἄλλοι αὐτοῖς καταλείπονται χρῆσθαι ἀλλ' ἢ οἱ ἄδικοί τε καὶ ἀκρατεῖς καὶ ἀνδραποδῶδεις· οἱ μὲν ἄδικοι πιστευόμενοι, διότι φοβοῦνται ὥσπερ οἱ τύραννοι τὰς πόλεις μῆποτε ἐλεύθεραι γενόμεναι ἐγκρατεῖς αὐτῶν γένωνται, οἱ δ' ἀκρατεῖς τῆς εἰς τὸ παρὸν ἐξουσίας ἕνεκα, οἱ δ' ἀνδραποδῶδεις, διότι οὐδ' αὐτοὶ ἀξιούσιν ἐλεύθεροι εἶναι. χαλεπὸν οὖν καὶ τοῦτο τὸ πάθημα ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, τὸ ἄλλους μὲν ἡγεῖσθαι ἀγαθοὺς ἀνδρας, ἄλλοις δὲ χρῆσθαι ἀναγκάζεσθαι.

A félelmet jelentő igék és kifejezések, így φοβεῖσθαι, δεδιέναι, ὀκνεῖν, φόβος ἐστί, κίνδυνός ἐστι stb. után rendszerint érvényesül a consecutio modorum. A főmondati praesens után coniunctivus, főmondati praeteritum után optativus áll(hat). Köötőszavak: μή – hogy, μή οὐ – hogy nem. A mellékmondatban ritkán ind. is állhat, mely azt az éppen folyamatában megvalósuló vagy már megvalósult cselekvést jelzi, amittől a beszélő tart.

Δεῖδω μὴ ἀποθάνη.	Félek, hogy meghal.
Δεῖδω μὴ δὴ μοι τελέσῃ ἔπος ὄβριμος Ἑκτωρ.	Félek, hogy végül beteljesíti szavát a hatalmas Hektór.
Ἐφοβοῦντο μὴ ἐπιθοῖντο αὐτοῖς διαβαίνουσιν οἱ πολέμιοι.	Féltek, hogy átkelés közben rajtuk üt az ellenség.

Ahol a magyar a 'félni' (szégyenkezem, restellem, ódzkodom) ige után főnévi igenevet használ, ott a görög is:

Πολλὰ εἶπε, ἃ γράφειν αἰσχύνομαι.	Sok mindent mondott, amit szégyellek leírni.
-----------------------------------	--

II. Fordítsa görögre az alábbi mondatokat!

1. Nem attól félek, hogy nem tudok (majd) mit adni minden egyes barátomnak, ha sikerül (a vállalkozásom), hanem hogy nem lesznek elegenden, akiknek adjak. 2. A barbárok hatvan stadionnyira táboroztak le a hellén seregtől, (mert) féltek, hogy az éjszaka a hellének rajtuk ütnek. 3. Félttem, hogy a bírák (majd) elítélik őt. 4. Félek, hogy senki sem siet segítségünkre. 5. Megrettentek, hogy mint a kutyaiban, valamilyen veszettség támadt bennünk. 6. Engedelmeskedtek neki, mert féltek, hogy megbűnhődnek. 7. Félek, hogy az ellenség rendezi sorait, összegyülekezik valahol, és valami bajt okoz. 8. Félek, hogy éppen az ellenkezőjét teszem annak, amit akarok. 9. Leírtam, mert félttem, hogy nem (fogok) emlékezni. 10. Mivel félttem, hogy valaki megtudja, az volt a szándékom <vágyakoztam>, hogy megölöm őt. 11. Ódzkodtam elkérni tőle a pénzt. 12. Félttem, hogy ismét ugyanaz történik velünk. 13. Félek, hogy egyesek a szemünkre hányják ... 14. Félek, hogy nem tudunk (majd) hazatérni. 15. Félek, hogy a költői fecsegés rabjává válva hosszan beszélek. 16. Féltünk éjszaka utazni. 17. Félnék, hogy a vezér halott. (Tény!) 18. Hiszen mi van annál fájdalmasabb dolog, mint örökös félelemben élni, hogy valaki a környezetünkől meggyilkol, ráadásul <és> ugyanúgy <nemkevésbé> félni az öröktől, mint a cselszövőktől? 19. Féltünk, hogy bántani akarnak minket. 20. Jogos a félelem, hogy most is ilyen meggondolatlanság áldozataivá <rabjaivá> válunk. 21. Félek, hogy nagyon messzire kalandozom a tárgytól. 22. Félték, hogy egyszer maga a király indít hadjáratot, és hatalmába keríti a területet. 23. Tartok tőle, hogy az ilyen beszéd falra hányt borsó <Félek, hogy az ilyesfélét hiába mondjunk>. 24. Nagyon tartok tőle, hogy ez igaz. (Tény!)

III. Egészítse ki az alábbi mondatokat a megadott igék megfelelő alakjaival!

1. Ὁ δὲ Σιλανὸς δεδιὼς μὴ (γίγνομαι) ... ταῦτα καὶ (καταμείνω) ... που ἢ στρατιά, ἐκφέρει εἰς τὸ στρατεύμα λόγον ὅτι Ξενοφῶν βούλεται καταμείναι τὴν στρατιάν καὶ πόλιν οἰκίσαι καὶ αὐτῷ ὄνομα καὶ δύναμιν περιποιήσασθαι.

2. Ἐγὼ δ' αὐτὸ τοῦτο φοβοῦμαι, μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν οὐ (δύναμαι) ... δηλῶσαι περὶ τῶν πραγμάτων ὑμῖν.

3. Φοβοῦμαι μὴ τῇ προθυμίᾳ τουναντίον οὐ δεῖ (ποιέω sg.1.) ...

4. Ἀλλὰ μὴν, εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ῥαδίως ἐπὶ τοῖς μεγάλοις τόκοις μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον ὕστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐπὶ πολλῷ (φαίνω) ... ἐρραθυμηκότες, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες πολλὰ καὶ χαλεπὰ ὧν οὐκ ἐβουλόμεθ' ὕστερον εἰς ἀνάγκην (ἔρχομαι) ... ποιεῖν, καὶ (κινδυνεύω) ... περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ.

5. Ἐκπεπληγμένος καὶ περιπαθὼν ἦν, μὴ τις ὑποφία προδοσίας ἐπ' αὐτὸν (ἔρχομαι) ... τοσούτων ἅμα καὶ τοιούτων πολιτῶν ἀπολομένων.

6. Ἐφοβήθη μὲν γάρ, καὶ ἔτι καὶ νῦν τεθορύβημαι μή τινες ὑμῶν (ἀγνοέω) ... με φυχαγωγηθέντες τοῖς ἐπιβεβουλευμένοις καὶ κακοήθεσι τούτοις ἀντιθέτοις.

7. Ταῦτα μὲν οὖν μοι δοκῶ καὶ ἄλλα τὰ τούτοις ὅμοια ὑπερβήσεσθαι, οὐ προδιδούς ὑμᾶς οὐδὲ τὸν ἀγῶνα καταχαριζόμενος, ἀλλ' ἐκείνο φοβούμενος μή μοι παρ' ὑμῶν (ἀπαντάω) ... τὸ δοκεῖν μὲν ἀληθῆ λέγειν, ἀρχαῖα δὲ καὶ λίαν ὁμολογούμενα.

8. Ταῦτα δὲ ποιεῖν ἐτόλμων οὐχ οὕτω τῶν πολεμίων καταφρονοῦντες ὥς πρὸς ἀλλήλους ἀγωνιῶντες, Λακεδαιμόνιοι μὲν ζηλοῦντες τὴν πόλιν τῆς Μαραθῶνι μάχης καὶ ζητοῦντες αὐτοὺς ἐξισῶσαι καὶ δεδιότες μὴ δις ἐφεξῆς ἡ πόλις ἡμῶν αἰτία (γίγνομαι) ... τοῖς Ἑλλήσιν τῆς σωτηρίας.

9. Οὐ δέδοικα μὴ (φαίνω sg.1.) ... μείζω λέγων τῶν ἐκείνῳ προσόντων, ἀλλὰ μὴ πολὺ λίαν (ἀπολείπω P.sg.1.) ... τῶν πεπραγμένων αὐτῷ.

10. Δέδοικα μὴ τάναντία πράττοντες (φαίνω pl.1.) ...

11. Μᾶλλον δὲ καὶ περὶ τούτων βούλομαι μικρὰ προειπεῖν· δέδοικα γὰρ μὴ διὰ τὸ πολλοῖς ἐπιτιμᾶν (δοκέω sg.1.) ... τισὶν προηρῆσθαι τῆς πόλεως κατηγορεῖν.

12. Ἔχου δ' ἂν τις πλείω περὶ τούτων εἰπεῖν· ἀλλὰ γὰρ ἦν πολλὰ λίαν λέγω περὶ τῶν παρὰ τοῖς πλείστοις ὁμολογουμένων, δέδοικα μὴ περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων ἀπορεῖν (δοκέω) ...

17 Következményes mellékmondatok

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Lysiasnak egy gátlástalan alakról adott jellemzését!

Οἱ δὲ γείτονες οὕτως ὑπ' αὐτοῦ δεινὰ πάσχουσιν ὥστ' ἐκλιπόντες τὰς αὐτῶν οἰκίας ἐτέρας πόρρω μισθοῦνται. ὅσους δ' ἐράνους συνείλεται, τὰς μὲν ὑπολοίπους φορὰς οὐ κατατίθουσιν, ἀλλὰ περὶ τοῦτον τὸν κάπηλον ὥς περὶ στήλην διαφθεύονται. τοσοῦτοι δὲ ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἀπαιτήσοντες τὰ ὀφειλόμενα ἔρχονται ὥστε οἶεσθαι τοὺς παριόντας ἐπ' ἐκφορὰν αὐτοὺς ἥκειν τούτου τεθνεῶτος. οὕτω δ' οἱ ἐν τῷ Πειραιεὶ διάκεινται ὥστε πολὺ ἀσφαλέστερον εἶναι δοκεῖν εἰς τὸν Ἀδρίαν πλεῖν ἢ τούτῳ συμβάλλειν. πολὺ γὰρ μᾶλλον ἢ ἂν δανείσθαι αὐτοῦ νομίζει εἶναι ἢ ὁ πατήρ αὐτῷ κατέλιπεν. ἀλλὰ γὰρ οὐ τὴν οὐσίαν κέκτηται Ἑρμαίου τοῦ μυροπώλου, τὴν γυναικα διαφθείρας ἐβδομήκοντα ἔτη γεγενησάν; ἥς ἔρᾳν προσποιησάμενος οὕτω διέθηκεν ὥστε τὸν μὲν ἄνδρα αὐτῆς καὶ τοὺς υἱοὺς πτωχοὺς ἐποίησεν, αὐτὸν δὲ ἀντὶ καπήλου μυροπώλην ἀπέδειξεν· οὕτως ἐρωτικῶς τὸ κόριον μετεχειρίζετο τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἀπολαύων, ἥς ῥᾶν τοὺς ὀδόντας ἀριθμῆσαι ἢ τῆς χειρὸς τοὺς δακτύλους. καὶ μοι ἀνάβητε τούτων μάρτυρες.

A következményes mellékmondatokban általában ὥστε, (ὥς) kötőszóval infinitivust (acc. cum inf.) használnak, a tagadás μή-vel történik, de ha a következményképpen bekövetkező esemény különösen hangsúlyos, akkor indicativus áll, a tagadás pedig οὐ-val történik. Tagadott οὕτω után a mellékmondatban mindig infinitivus áll.

Οὐχ οὕτω μῶρος ἦν ὥστε ἐκείνῳ πείθεσθαι.	Nem voltam olyan bolond, hogy engedelmeskedjem neki.
Οὕτω ταχέως ἔδραμον ὥστε μηδὲνα αὐτοὺς λαβεῖν.	Olyan gyorsan futottak, hogy senki nem fogta el őket.
Οὐχ ἦλθεν· ὥστε πάντες ἐθαύμαζον.	Nem jött el, így mindenki csodálkozott.

A ὥστε kötőszó minden esetben indicativusszal áll a τοσοῦτου δέω, εἰς τοσοῦτον ... (gen.) ἔλθειν kifejezések után:

Τοσοῦτου δέω ὑμᾶς ἐπαινεῖν, ὥστε πάνυ μέφομαι.	Oly távol áll tőlem, hogy dicsérjelek titeket, hogy bizony kárhoztatlak benneteket.
Εἰς τοσοῦτον ὕβρεως ἦλθον ὥστ' ἔπεισαν ὑμᾶς καὶ τιμᾶν αὐτόν.	A gőg olyan fokára jutottak, hogy meggyőztek benneteket arról, hogy tiszteljétek is őt.

A ὥστε helyett áll ἐφ' ᾧ, ἐφ' ᾧτε 'azzal a feltétellel' jelentésben vagy infinitivusszal (acc.c.inf.), vagy a futurum indicativusával, tagadása mindig μή-vel.

Συνέβησαν ἐφ' ᾧτε ἐξίεναι (ἐξίασιν) ἐκ Πελοποννήσου.	Meggyeztek azzal a feltétellel, hogy elhagyják a Peloponnésost.
--	---

Megjegyzendő, hogy az ἢ ὥστε által kifejezett összehasonlítás '(nagyobb / kisebb) ... mintsem, hogy ...'; 'semmint, hogy ...' mindig infinitivusszal áll.

Μεῖζόν ἐστι τὸ κακὸν ἢ ὥστε φέρειν
δύνασθαι.

A baj nagyobb, mintsem el lehetne
viselni.

II. Fordítsa az alábbi mondatokat görögre!

1. A tanárok olyan szegények voltak, hogy mindig pénzt akartak kapni. 2. Közeli vagyunk az ellenséghez, mintsem hogy itt letáborozzunk. 3. Bárki érkezett hozzá a nagykirálytól, mindenkivel úgy bánt, hogy amikor visszaküldte <olyan állapotba hozva küldte vissza> őket, inkább voltak az ő, mint a nagykirály barátai. 4. Azzal a feltétellel fogom ezt megtenni, hogy nem mondd el senkinek. 5. Nagy fahasábokat dobáltak felülről, így maradni is és elmenni is nehéz volt. 6. Józanabb volt annál, (mintsem) hogy gyalázza a bírót. 7. Amiképpen a nemzetségük hazájukban a legelőkelőbb, úgy városuk is a legfényesebb Hellásban, így hát nem a másodrendűek <másodikok> között elsők, hanem a vezetőket vezetik. 8. Kimenekültek a házból, (így) nem égtek meg. 9. Sokan, akik a szabadságra vágyakoztak, át is álltak hozzá, így Agésilaos már nemcsak a helléneknek, hanem sok barbárnak is vezére volt. 10. Soha senkit nem hallottam és nem is láttam, aki olyan gőgös lett <gőg olyan fokán állt> (volna), hogy ilyesmit tegyen. 11. Vitézebbek voltak, mintsem hogy féljék a halált. 12. Olyan kapzsi volt, hogy még a tanárokat is megfosztotta bérüktől. 13. Azzal a feltétellel fogom megengedni, hogy használd ezeket a könyveket, (ha) hamarosan visszaadod őket nekem. 14. Olyan szívós volt, hogy képes volt elviselni az összes megpróbáltatást. 15. Árulónak bizonyult, így a hadvezér megparancsolta, hogy öljék meg. 16. Néhányan oly bátrak, hogy nem félnek a farkastól. 17. Annyira rettegett a sereg, hogy a vezér nem mert támadni. 18. Előfordult olykor az is, hogy a barbárok éppen azoknak okoztak nagy nehézségeket (amikor) ismét leereszkedtek, akik (korábban) fölkapaszkodtak, ugyanis fürgék voltak, így ha közelről futottak meg, akkor is elmenekültek. 19. A spártaiak észrevették, hogy kisebb az ereje, (mintsem) hogy segítse barátait. 20. Démosthenész olyan jól beszélt, hogy gyakran meggyőzte az athéniakat, akaratuk ellenére. 21. A flotta gyengébb volt, mintsem hogy kihajózh(ot)t (volna) a kikötőből. 22. Abban az esetben, ha visszaadod nekem a pénzt, nem foglak vádolni. 23. Sokkal fiatalabb vagyok, (mintsem) hogy megfelelő módon elégtételt tudnék szerezni magamnak. 24. Olyan komoly volt a veszély, hogy a thébaiak haza akartak menni. 25. Remélem, úgy fogsz beszélni, hogy meggyőződ őket. 26. Annyi hadtápot szállítottak a városba, hogy három évig kitartottak. 27. Fülöp olyan kitartóan tartotta ostromzár alatt Olynthost, hogy a polgárok nem tudtak már hadtápot szerezni. 28. Az athéniak annyi pénzt elköltöttek Démosthenész idejében, hogy nem volt zsoldjuk a katonák számára. 29. Olyannyira letörték az athéniak, hogy hazahívták Alkibiádest.

III. Fordítsa szabatos magyar nyelvre az alábbi mondatokat!

1. Οὗτος Κύρω εἶπεν, εἰ αὐτῷ δοίη ἰππέας χιλίους, ὅτι τοὺς προκατακαίοντας ἰππέας ἢ κατακαίνοι ἂν ἐνεδρεύσας ἢ ζῶντας πολλοὺς αὐτῶν ἂν ἔλοι καὶ κωλύσειε τοῦ καίειν ἐπιόντας, καὶ ποιήσειεν ὥστε μήποτε δύνασθαι αὐτοὺς ἰδόντας τὸ Κύρου στρατεύμα βασιλεῖ διαγγεῖλαι.

2. Ἐγὼ αὐτὸν προσπολεμῶν ἐποίησα ὥστε δόξαι τούτῳ τοῦ πρὸς ἐμὲ πολέμου παύσασθαι, καὶ δεξιὰν ἔλαβον καὶ ἔδωκα.

3. Ἄλλ' ἢ μὲν ἡμῶν μοῖρ' ὅποιπερ εἰς' ἵτω·

παίδων δὲ τῶν μὲν ἀρσένων μή μοι, Κρέων,
προσθῇ μέριμναν· ἄνδρες εἰσίν, ὥστε μὴ
σπάνιν ποτὲ σχεῖν, ἔνθ' ἂν ᾧσι, τοῦ βίου.

4. Ἐὰν δὲ βούλῃ εἰς Θετταλίαν ἰέναι, εἰσὶν ἐμοὶ ἐκεῖ ξένοι οἳ σε περὶ πολλοῦ ποιήσου-
ται καὶ ἀσφάλειάν σοι παρέξονται, ὥστε σε μηδὲνα λυπεῖν τῶν κατὰ Θετταλίαν.

5. Κραυγὴν πολλὴν ἐποιοῦν καλοῦντες ἀλλήλους, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν·
ὥστε οἱ μὲν ἐγγύτατα τῶν πολεμίων καὶ ἔφυγον ἐκ τῶν σκηνωμάτων. δῆλον δὲ τοῦτο τῇ
ὑστεραίᾳ ἐγένετο.

6. Κατατίθῃσιν αὐτῆς τὰς εἴκοσι μνᾶς τῷ Εὐκράτει καὶ τῷ Τιμανορίδᾳ ἐπ' ἐλευθερίᾳ
καὶ ἐφ' ᾧ ἐν Κορίνθῳ μὴ ἐργάζεσθαι.

7. Πολλῶν δὲ καὶ δεινῶν ὑπαρχόντων τοὺς μὲν παῖδας αὐτῶν ζηλῶ, ὅτι νεώτεροί
εἰσιν ἢ ὥστε εἰδέναι οἷων πατέρων ἐστέρηνται, ἐξ ᾧ δ' οὗτοι γεγόνασιν, οἰκτίρω, ὅτι
πρεσβύτεροι ἢ ὥστε ἐπιλαθέσθαι τῆς δυστυχίας τῆς ἑαυτῶν.

8. Φησὶ μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν, ἐγὼ δὲ τοσούτου δέω ταῦτα ποιοῦντ' ἐκείνον ἄγειν ὁ-
μολογεῖν τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην, ὥστε καὶ Μεγάρων ἀπτόμενον καὶ Εὐβοίᾳ τυραννίδα
κατασκευάζοντα καὶ νῦν ἐπὶ Θράκην παριόντα καὶ τὰν Πελοποννήσῳ σκευωρούμενον καὶ
πάνθ' ὅσα πράττει μετὰ τῆς δυνάμεως ποιοῦντα, λύειν φημί τὴν εἰρήνην καὶ πολεμεῖν ὑμῖν,
εἰ μὴ καὶ τοὺς τὰ μηχανήματ' ἐφιστάντας εἰρήνην ἄγειν φήσετε, ἕως ἂν αὐτὰ τοῖς τείχε-
σιν ἤδη προσαγάγωσιν. ἀλλ' οὐ φήσετε· ὁ γὰρ οἷς ἂν ἐγὼ ληφθῇην, ταῦτα πράττων καὶ
κατασκευαζόμενος, οὗτος ἐμοὶ πολεμεῖ, καὶ μήπω βάλλῃ μηδὲ τοξεύῃ.

9. Démosthenés feddi / dicséri az athéniaikat: a ... olyan fokán (álltok), hogy ... /
annyira ... , hogy (ebből következően) ...

ὁμοῖς μὲν τοίνυν, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντες

εἰς τοσοῦτον ἀφίχθε, προῆχθε

φιλανθρωπίας καὶ εὐσεβείας

εὐηθείας καὶ ῥαθυμίας

ἀναισθησίας

ὥστε

καὶ τῶν πρότερον γεγενημένων ἀδικημάτων

τὸ λαμβάνειν δίκην ἐπέσχετε ταύτας τὰς ἡμέρας.

18 Vonatkozó mellékmondatok I.

Kijelentő, felszólító és kívánó értelmű mellékmondatok, az attractio

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Sókratésnek Glaukónhoz intézett tanácsait a valódi tudás fontosságáról!

Φυλάττου, ἔφη, ὦ Γλαύκων, ὅπως μὴ τοῦ εὐδοξεῖν ἐπιθυμῶν εἰς τοῦναντίον ἔλθῃς. ἢ οὐχ ὁρᾷς ὥς σφαλερόν ἐστι τό, ἃ μὴ οἶδέ τις, ταῦτα ἢ λέγειν ἢ πράττειν· ἐνθυμοῦ δὲ τῶν ἄλλων, ὅσους οἶσθα τοιούτους, οἳ φαίνονται καὶ λέγοντες ἃ μὴ ἴσασι καὶ πράττοντες, πότερά σοι δοκοῦσιν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἐπαίνου μᾶλλον ἢ φόγου τυγχάνειν καὶ πότερον θαυμάζεσθαι μᾶλλον ἢ καταφρονεῖσθαι· ἐνθυμοῦ δὲ καὶ τῶν εἰδότεων ὅ τι τε λέγουσι καὶ ὅ τι ποιοῦσι· καί, ὥς ἐγὼ νομίζω, εὐρήσεις ἐν πᾶσιν ἔργοις τοὺς μὲν εὐδοκιμοῦντάς τε καὶ θαυμαζομένους ἐκ τῶν μάλιστα ἐπισταμένων ὄντας, τοὺς δὲ κακοδοξοῦντάς τε καὶ καταφρονουμένους ἐκ τῶν ἀμαθεστάτων. εἰ οὖν ἐπιθυμεῖς εὐδοκιμεῖν τε καὶ θαυμάζεσθαι ἐν τῇ πόλει, πειρῶ κατεργάσασθαι ὥς μάλιστα τὸ εἰδέναι ἃ βούλει πράττειν· ἐὰν γὰρ τούτῳ διενέγκας τῶν ἄλλων ἐπιχειρῆς τὰ τῆς πόλεως πράττειν, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι εἰ πάνυ ῥαδίως τύχοις ὧν ἐπιθυμεῖς.

A vonatkozó mellékmondatok vonatkozó névmásokkal vagy névmási határozószókkal kapcsolódnak a főmondatához.

A kijelentő, felszólító és kívánó értelmű mellékmondatok önálló főmondatokként viselkednek, ennek megfelelő a módhasználatuk. Az attractio jelensége az, amikor a vonatkozó névmás felveszi a főmondatban álló vonatkozószó esetét is annak neme és száma mellett. Ha mutatónévmás a vonatkozószó, akkor az attractio jelensége során eltűnhet, hangsúlyos esetben megmarad. Az attractio során leggyakrabban a vonatkozószó genitivusa kerül át a vonatkozó névmás accusativusára.

Καὶ ὁ Κῦρος ἀπέπεμπε τοὺς γιγνομένους δασμοὺς βασι- λεῖ ἐκ τῶν πόλεων ὧν Τις- σαφέρνους ἐτύγχανεν ἔχων. ἐκ τῶν πόλεων ἃς ... ἔχων	Kyros is megküldte a nagykirálynak az adókat, amelyek azokból a városokból folytak be, amelyek történetesen Tissaphernésé voltak.
Οὔτε ἃ δεῖ πράττειν οὔτε ὧν δεῖ ἀπέχεσθαι δύνανται. οὔτε ταῦτα ἃ δεῖ ... οὔτε τουτῶν ὧν	Sem arra nem képesek, hogy azt tegyék, amit kell, sem arra, hogy távol tartsák magukat attól, amitől kell.

Ha a vonatkozószó főnév, akkor az attractio során gyakran elveszíti névelőjét, és a mellékmondat végére kerül:

Οὕς ἐώρα ὁ Κῦρος ἐθέλοντας κινδυνεύειν, τούτους καὶ ἄρχοντας ἐποίει ἥς κατεστρέφετο χώρας.	Kyros akikről látta, hogy önként vállalják a veszélyt, azokat annak a területnek, amit meghódított, akár a parancsnokaivá is kinevezte.
--	---

II. Fordítsa görögre az alábbi mondatokat!

1. Amint észrevette, hogy Kyros elesett, elmenekült a teljes sereggel együtt, amelynek a parancsnoka volt <vezetett>. 2. Hiszen jól tudjátok, hogy a szabadságot választanám cserébe mindazért, amim van, sőt még sokkal többért is. 3. A hadtápot jobb volt arról a piacról beszerezni <venni>, amit a helybeliek tartottak. 4. Minthogy csaknem egész Hellás összesereglett és felsorakozva állt (a csatatéren), kivétel nélkül mindenki azt gondolta <senki nem volt, aki nem>, ha ütközet lesz, a győztesek uralkodni fognak, a vesztesek pedig alávetettek lesznek. 5. Volt ott még más hatezer lovas, akiket Artagersés irányított. 6. A falu fölött volt egy domb, amire a király kísérete visszavonult. 7. Tissaphernés amire megesküdött, rögtön meghazudtolta. 8. Ezekről a bajoktól kivétel nélkül mindenki <senki, aki nem> mentes lesz, (ha) megszívleli (azt), amit én tanácsolok. 9. Én legalábbis (abból), amit hallok úgy ítélem meg, hogy senki (mást) nem vett körül több (ember) szeretete. 10. Kyros azt ígéri, hogy annak, amit korábban kaptak, a másfélszeresét fogja mindekinek adni, közkatonának havonta egy dareikos helyett három féldareikost. 11. (Mivel) ilyen helyzetben vagyunk, tanácsot kérünk tőled, hogy mit kell tenni azokkal kapcsolatban, amikről beszélsz. 12. Legyetek hát méltók a szabadságra, ami a tiétek, és amiért én boldognak tartalak benneteket. 13. Kyrosnak volt ott egy palotája és egy nagy vadasparkja teli vadakkal, amikre lóhátról <ő> szokott vadászni, amikor (csak) magát és a lovait edzeni akarta. 14. De hiszen az, amit te mondasz, véleményem szerint igazán csekély(ség). 15. Az istenekre, adj nekünk tanácsot, ami (csak) szerinted a legjobb és leghelyesebb! 16. Tudom az (utat), amerre mennek. 17. Tissaphernés nagy sereget kért <küldetett érte> a nagykirálytól annak kiegészítésére <ahhoz>, ami korábban volt neki. 18. Azoknak a városoknak, amelyekbe be kellett vonulnia, megüzente, hogy biztosítsanak piacot. 19. Miután átkelt a Hellésponton, ugyanazonkon a népeken át vezetett az útja, amelyeken a perzsa is (vonult) mérhetetlen seregével. 20. Az utat, amit a barbár egy év alatt tett meg, Agésilaos kevesebb, mint egy hónap alatt leküzdötte.

III. Fordítsa szabatos magyar nyelvre az alábbi hely- és időhatározói mellékmondatokat, amelyek általánosságban a vonatkozó mellékmondatok közé is sorolhatók!

1. Ταρσοί, τῆς Κιλικίας πόλις μεγάλη καὶ εὐδαίμων, οὗ ἦν τὰ Σουενέσιος βασιλεία τοῦ Κιλικίων βασιλέως.
2. Ἐὰν δὲ μὴ τὸ πλῆθος, ἀλλ', ὥσπερ ὅπου ὀλιγαρχία ἐστίν, ὀλίγοι συνελθόντες γράψωσιν ὃ τι χρὴ ποιεῖν, ταῦτα τί ἐστι;
3. Καὶ ἐπεὶ ἐγένοντο ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ μαστοῦ ἀφ' οὗ Ξενοφῶν κατέβαινε, ἐκυλίνδουν πέτρους.
4. Ἐνθα δὲ τὸ πῦρ ἐκαίετο, διατρηομένης τῆς χιόνης βόθροι ἐγένοντο μεγάλοι ἔστε ἐπὶ τὸ δάπεδον· οὗ δὴ παρῆν μετρεῖν τὸ βάθος τῆς χιόνης.

5. Ἐδίδαξεν αὐτοὺς ἡ ἀνάγκη κατασκηνηῆσαι οὗ πρῶτον εἶδον κώμην καὶ μὴ πορεύεσθαι ἔτι μαχομένους.

6. Ἀλλ' οὐ πολλαὶ ἡμέραι ἀφ' οὗ ἀντιταξάμενοι τούτοις τοῖς ἐκείνων ἐχγόνους πολλαπλασίους ὑμῶν αὐτῶν ἐνικᾶτε σὺν τοῖς θεοῖς.

IV. Oldja föl az attractiót, majd fordítsa szabatos magyar nyelvre az alábbi mondatokat!

1. Πέπεισμαι γὰρ ἐξ ὧν παρῶν καὶ ἀκούων σύνοιδα, τὰ πλείω τῶν πραγμάτων ἡμᾶς ἐκπεφευγένοι τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ δέοντα ποιεῖν ἢ τῷ μὴ συνιέναι.

2. Δέδοικ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες πολλὰ καὶ χαλεπὰ ὧν οὐκ ἐβουλόμεθ' ὕστερον εἰς ἀνάγκην ἔλθωμεν ποιεῖν.

3. Ἐπειδὴ δὲ Κύρος ἐκάλει, λαβὼν ὑμᾶς ἐπορευόμην, ἵνα εἴ τι δέοιτο ὠφελοῖην αὐτὸν ἀνθ' ὧν εὖ ἔπαθον ὑπ' ἐκείνου.

4. Οὐ μὴν οὐδ' ἐκείνῳ γ' ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ψήφισμ' οὐδενὸς ἄξιόν ἐστιν, ἂν μὴ προσγένηται τὸ ποιεῖν ἐθέλειν τά γε δόξαντα προθύμως. εἰ γὰρ αὐτάρκη τὰ ψηφίσματ' ἦν ἢ ὑμᾶς ἀναγκάζειν ἃ προσήκει πράττειν ἢ περὶ ὧν γραφεῖη διαπράξασθαι, οὔτ' ἂν ὑμεῖς πολλὰ ψηφίζόμενοι μικρά, μᾶλλον δ' οὐδὲν ἐπράττετε τούτων, οὔτε Φίλιππος τοσοῦτον ὑβρίζει χρόνον· πάλαι γὰρ ἂν εἵνεκά γε ψηφισμάτων ἐδεδώκει δίκην.

5. Πόθ' ἃ δεῖ πράξετ', εἰ μὴ νῦν;

19 Vonatkozó mellékmondatok II.

Okhatározó, célhatározó, következményes és feltételes értelmű mellékmondatok

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Xenophón Kyros neveltetése című művének alábbi részletét! Kyros a hú Pantheiát igyekszik megvigasztalni, aki a csatában elesett Abradatas holtteste mellett térdel.

Ἔπειτα δ', ἔφη, ἴσθι ὅτι οὐδὲ τὰ ἄλλα ἄτιμος ἔσται, ἀλλὰ καὶ τὸ μνημα πολλοὶ χώ-
σουσιν ἀξίως ἡμῶν καὶ ἐπισφαγήσεται αὐτῷ ὅσα εἰκὸς ἀνδρὶ ἀγαθῷ. καὶ σὺ δ', ἔφη, οὐκ
ἔρημος ἔσσι, ἀλλ' ἐγὼ σε καὶ σωφροσύνης ἕνεκα καὶ πάσης ἀρετῆς καὶ τᾶλλα τιμήσω καὶ
συστήσω ὅστις ἀποκομιεῖ σε ὅποι ἂν αὐτὴ ἐθέλῃς· μόνον, ἔφη, δῆλωσον πρὸς ἐμὲ πρὸς
ὄντινα χρήξεις κομισθῆναι. καὶ ἡ Πάνθεια εἶπεν· Ἀλλὰ θάρρει, ἔφη, ὦ Kῦρε, οὐ μὴ σε
κρύψω πρὸς ὄντινα βούλομαι ἀφικέσθαι. ὁ μὲν δὴ ταῦτ' εἰπὼν ἀπῆει, κατοικτίρων τὴν τε
γυναῖκα οἷου ἀνδρὸς στέροίτο καὶ τὸν ἀνδρα οἷαν γυναῖκα καταλιπὼν οὐκέτ' ὄφιοιτο. ἡ
δὲ γυνὴ . . . σφάττει ἑαυτὴν καὶ ἐπιθεῖσα ἐπὶ τὰ στέρνα τοῦ ἀνδρὸς τὴν ἑαυτῆς κεφαλὴν
ἀπέβησεν.

Azok a vonatkozó mellékmondatok, amelyek okhatározó, illetve következményes ér-
telemmel rendelkeznek, semmiben sem különböznek a kijelentő értelmű vonatkozó
mellékmondatoktól. Tagadásuk is οὐ - val történik. Felismerésük a szöveggörnye-
zet, az írói szándék pontos megértésétől függ.

Ἦοικεν, ἔφη, ὦ Ἱέρων, μέγα τι εἶ- ναι ἡ τιμή, ἥς ὀρεγόμενοι οἱ ἄν- θρωποι πάντα μὲν πόνον ὑποδύον- ται, πάντα δὲ κίνδυνον ὑπομένουσι.	Alighanem, Hierón, mondta, a ha- talom valami nagy dolog, mert az emberek, ha erre törekednek, min- den megpróbáltatást vállalnak, és minden veszéllyel szembenéznek.
--	---

A célhatározó értelmű vonatkozó mellékmondatokban is indicativus áll, de jobbra
futurumban (cf.: célhatározói mellékmondatok). Tagadása μή -vel történik.

Συμβουλεύω ἡγεμόνα αἰτεῖν Kῦρον ὅστις διὰ τῆς χώρας ἀπάξει.	Azt javaslom, kérjünk vezetőt Ky- rostól, hogy átvezessen a területen.
--	---

A feltételes értelmű vonatkozó mellékmondatokban a feltételes periódus különböző
casusai vannak jelen. Leggyakrabban casus iterativusszal találkozunk, mind az általános
érvényű jelen, mind pedig a múlt idő tekintetében. A casusok felismerése a ὅς, ὅστις =
εἴ τις megfeleltetésen múlik. Tagadása μή -vel történik.

Οὐδενὶ φασι πολέμιοι ἦκειν, ὅστις μὴ πολέμου ἐρῷ.	Azt mondják, ha valaki nem szereti a háborút, arra nem jön ellenség.
Ὑμῖν ἔξεστιν πορεύεσθαι ὅπῃ ἂν ἔλθῃτε καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θά- λατταν.	Lehetőségetek van oda menni, ahová éppen kívántok, szárazföl- dön is és tengeren is.

II. Fordítsa az alábbi mondatokat görögre!

1. Ezek mind törvények, (mert) ezeket a nép összegyülekezve megvitatta <kivizsgálva> és írásba foglalta, meghatározva azt, amit szabad tenni és azt, amit nem. 2. Agésilaos, ha valahol <ahol csak> úgy gondolta, hogy hazájának fog valamilyen szolgálatot tenni, nem adta fel a küszködést, nem hátrált meg a veszélyek elől, nem kímélte a pénzt, nem hivatkozott sem a test(i fáradtság)ra, sem az öregségre. 3. Benneteket foglak tehát választani, és veletek szenvedem el, amit csak el kell (szenvedni). 4. Véleményem szerint minden ember úgy tartja, hogy akitől az ember ajándékot kap, iránta jószándékkal kell lenni(e). 5. Szemei tágra nyíltak <voltak>, ruhája pedig (olyan volt), amiből leginkább villanhat ki <átsejlik> érett szépsége. 6. Ha valaki történetesen nem tudott úszni, megfulladt. 7. Ha az ember valamit nem tud, hogyan lehetne abban bölcs? 8. Bármerre járunk, elfoglaljuk a vidéket. 9. Azt mondogatta, hogy a daimonion előre jelzi neki azt is, amit kell, és azt is, amit nem kell tenni. 10. Kényszeríteni fog, hogy azt tegyünk, ami csak tetszik neki. 11. Bármit tegyél is, azzal a lehető legnagyobb igyekezettel kell törődni. 12. Közületek is mondja meg mindenki, ha van valami hasznos (tanácsa). 13. Bármilyenek is a zablák, legyenek hajlékonyak. A ló ugyanis a merevet, ahogyan éppen megragadja, teljes egészében a pofájához szorítja <bírja>, ahogy a bot (esetében) is, bárhonnan ragadja meg az ember, az egészet emeli fel. 14. Ha tanácsot adnál nekem, hogy milyen tevékenységgel gyarapíthatnám a házamat, nem hiszem, hogy ezek, akiket te úrnőknek nevezel, megakadályoznának ebben. Rajta hát, bátran adj tanácsot, ha van valami jó (javaslatod). 15. Ha valakiről látta, hogy igazságos úton-módon ügyes gazda, megszervezi a területet, amit irányít, és jövedelmet termel, általában senkitől nem vonta (ezt) meg, sőt örökösen gyarapította (birtokait). 16. Kyros sokat ér, ha valakinek a barátja, de a legsúlyosabb ellenség, ha valakivel szemben áll, (olyan) gyalogsága, lovasága és haditengerészete van, amit mindannyian egyformán látunk és ismerünk. 17. Kyros tartományában <megvalósult az>, ha nem követett el jogsértést, félelem nélkül utazhatott hellén és barbár egyaránt (oda), ahová csak akart, magával víve azt, ami éppen kedvére való volt. 18. Hát nem tartanál el akár egy embert is, ha ez a valaki akarná is és képes is lenne arra, hogy távol tartsa tőled azokat, akik megpróbálnak igazságtalanságot elkövetni ellened? 19. Ha valaki tehát közületek szakértő gazda, vagy beleváló népvezér, vagy hozzáértő hadúr akar lenni, vagy hasonló akar lenni Akhilleushoz, vagy Aiashoz, vagy Nestorhoz, vagy Odysseushoz, az az én kedvem keresse. Mert én mindezt tudom. 20. Azokat a bölcselőket, akik ugyanígy pénzért árulják a bölcsességet az erre igényt tartóknak, éppen úgy hímrinyóknak hívják, az azonban, aki fölismeri valakiről, hogy tehetséges, és megtanítva arra, ami jó csak van benne <bír> a barátjává teszi, erről úgy tartjuk, hogy azt teszi, ami egy derék polgárhoz illik.

III. Egészítse ki az alábbi mondatokat a megfelelő vonatkozó névmásokkal és névmási határozószókkal!

1. Ἐγὼ σὺν ὑμῖν ἔφομαι καὶ ... ἂν δέῃ πείσομαι. νομίζω γὰρ ὑμᾶς ἐμοὶ εἶναι καὶ πατρίδα καὶ φίλους καὶ συμμάχους, καὶ σὺν ὑμῖν μὲν ἂν οἶμαι εἶναι τίμιος ... ἂν ὦ, ὑμῶν δὲ ἔρημος ὣν οὐκ ἂν ἱκανὸς οἶμαι εἶναι οὐτ' ἂν φίλον ὠφελῆσαι οὐτ' ἂν ἐχθρὸν ἀλέξασθαι. ὥς ἐμοῦ οὖν ἰόντος ... ἂν καὶ ὑμεῖς οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε.

2. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἄνευ ἡγεμόνος ἐπορεύοντο· μαχόμενοι δ' οἱ πολέμιοι καὶ ... εἶη στενὸν χωρίον προκαταλαμβάνοντες ἐκώλυνον τὰς παρόδους.

3. Τὸ δὲ ... ἂν ἐρᾷ τις τοῦτω ἡδεσθαι ἀνιωμένῳ καὶ φιλοῦντα μισεῖσθαι καὶ ἄπτε-

σθαι ἀχθομένου, πῶς οὐχὶ τοῦτο ἤδη δυσχερὲς τὸ πάθημα καὶ οἰκτρὸν;

4. Μέμνημαι γάρ, ἔφη, ἀκούσας ποτέ σου ὅτι εἰκότως ἂν καὶ παρὰ θεῶν πρακτικώτερος εἴη ὥσπερ καὶ παρ' ἀνθρώπων ... μὴ ὁπότε ἐν ἀπόροις εἴη, τότε κολακεύοι, ἀλλ' ὅτε τὰ ἄριστα πράττοι, τότε μάλιστα τῶν θεῶν μεμνήτο.

5. Ὡς δὲ συνελόντι εἰπεῖν, ... εὖπους μὲν εἴη, πρῶτος δέ, ἀρκούντως δὲ ποδῶκης, ἐθέλοι δὲ καὶ δύναιτο πόνους ὑποφέρειν, πείθοιτο δὲ μάλιστα, οὗτος ἂν εἰκότως ἀλυπότατος τ' εἴη καὶ σωτηριώτατος τῷ ἀναβάτῃ ἐν τοῖς πολεμικοῖς.

6. Πλοῖα δ' ὑμῖν πάρεστιν, ὥστε ... ἂν βούλησθε ἐξαίφνης ἂν ἐπιπέσοιτε.

7. Εἰπέ μοι, πότερά σοι δοκοῦσιν οἱ σοφοί, ... ἐπίστανται, ταῦτα σοφοὶ εἶναι, ἢ εἰσίν τινες ... μὴ ἐπίστανται σοφοί;

8. ... μὲν γὰρ ὁ ἵππος ἀναγκαζόμενος ποιεῖ, ὥσπερ καὶ Σίμων λέγει, οὐτ' ἐπίσταται οὔτε καλὰ ἐστὶν οὐδὲν μᾶλλον ἢ εἴ τις ὀρχηστὴν μαστιγῶν καὶ κεντρίζων ρυθμίζει.

9. Πάντα ... ἂν τὸ κρατοῦν τῆς πόλεως βουλευσάμενον, ... χρὴ ποιεῖν, γράφη, νόμος καλεῖται. Κἂν τύραννος οὖν κρατῶν τῆς πόλεως γράφη τοῖς πολίταις ... χρὴ ποιεῖν, καὶ ταῦτα νόμος ἐστί· Καὶ ... τύραννος ἄρχων, γράφει, καὶ ταῦτα νόμος καλεῖται.

10. Καὶ γὰρ δὴ οἱ μὲν ἄλλοι τεχνῖται ἀποκρύπτονται πως τὰ ἐπικαιριώτατα ... ἔκαστος ἔχει τέχνης, τῶν δὲ γεωργῶν ὁ κάλλιστα μὲν φυτεύων μάλιστ' ἂν ἤδοιτο, εἴ τις αὐτὸν θεῶτο, ὁ κάλλιστα δὲ σπεύρων ὡσαύτως· ... δὲ ἔροιο τῶν καλῶς πεποιημένων, οὐδὲν ... ἂν σε ἀποκρύψαιτο ὅπως ἐποίησεν. οὕτω καὶ τὰ ἥθη, ὧ Σώκρατες, ἔφη, γενναιοτάτους τοὺς αὐτῇ συνόντας ἢ γεωργία ἔοικε παρέχεσθαι.

20 Fügő beszéd (oratio obliqua)

Egyenes beszéd fügő helyzetbe kerülése után a főmondatok sajátosságuknak megfelelően a kijelentő, felszólító, illetve kérdő alanyi és tárgyi mellékmondatok igemódjait vagy szerkezetét mutatják (cf.: kijelentő és kérdő alanyi és tárgyi mellékmondatok). Megjegyzendő, hogy a felszólítást, parancsot, vagy óhajt tartalmazó kívánó mondatok állítmánya mindig infinitivusba kerül. Egyenes beszéd fügő helyzetbe kerülése után a mellékmondatok megtarthatják igemódjukat, de a fügő beszédet 'keretező' mondat praeterituma után e mellékmondatok indicativusai és a coniunctivusai az *ἄν* elhagyásával optativus obliquusba is kerülhetnek (kivéve a praeteritumi alakok, így az irreális alakok is). Az egyenes beszéd személy, idő- és helyviszonyai a megváltozott szövegkörnyezethez igazodnak.

Amikor pedig stratégos volt Anytos azt mondta, hogy nem kell, hogy ezt tegyék azzal érvelt, hogy még nincsenek abban a helyzetben, hogy bosszút álljanak egyes ellenségeiken, hanem most nyugton kell maradniuk, ha pedig egyszer hazatérnek, akkor majd bosszút fognak állni a törvénytiprókon.	Στρατηγῶν δὲ ἄνυτος οὐκ ἔφη χρῆναι ποιεῖν αὐτοὺς ταῦτα, λέγων ὅτι οὕτω οὕτω διακείντο, ὥστε τιμωρεῖσθαι τινὰς τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ νῦν μὲν δεῖν αὐτοὺς ἡσυχίαν ἔχειν· εἰ δὲ ποτε οἴκαδε κατέλθοιεν, τότε καὶ τιμωρήσιντο τοὺς ἀδικοῦντας.
--	--

I. Tegye az alábbi idézeteket fügő beszédbe!

1. Θηραμένης εἶπεν·

οὐδέν μοι μέλει τοῦ ὑμετέρου θορύβου, ἐπειδὴ πολλοὺς μὲν Ἀθηναίων οἶδα τοὺς τὰ ὅμοια πράττοντας ἐμοί, δοκοῦντα δὲ Λυσάνδρῳ καὶ Λακεδαιμονίοις λέγω.

μετ' ἐκεῖνον δὲ Λύσανδρος ἀναστὰς ἄλλα τε πολλὰ εἶπε καί·

παρασπόνδους ὑμᾶς ἔχω,

(εἶπε) καί·

οὐ περὶ πολιτείας ὑμῖν ἔσται ἀλλὰ περὶ σωτηρίας, εἰ μὴ ποιήσῃ ὃ Θηραμένης κελεύει.

2. Κίμωνος εἰπόντος·

φοβοῦμαι μὴ δικαιολογούμενος περιγένηται ἡμῶν ὁ Φίλιππος,

Δημοσθένης ἐπηγγέλλετο·

πηγὰς δὴ λόγων ἔχω ἀφθόνους,

καὶ ἔφη·

περὶ τῶν δικαίων τῶν ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ πολέμου τοιαῦτα ἐρῶ ὥστε ἀπορράψω τὸ Φιλίππου στόμα ὀλοσχοίνῳ ἄβρόχῳ, καὶ πείσω Ἀθηναίους μὲν καταδέξασθαι Λεωσθένην, Φίλιππον δ' Ἀθηναίοις Ἀμφίπολιν ἀποδοῦναι.

3. Ἐν δὲ ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ Κριτόβουλος ὁ Λαμφακηνὸς εἶπε παρελθὼν·
ἔπεμψε μὲν ἐμὲ Κερσοβλέπτης, ἀξιοὶ δὲ ἀποδοῦναι τοὺς ὄρκους τοῖς Φιλίππου πρέσβεσι,
καὶ συναναγραφῆναι Κερσοβλέπτην ἐν τοῖς ὑμετέροις συμμάχοις.

ἀναστὰς ἐκ τῶν προέδρων Δημοσθένης ἔφη·
τὸ φήφισμα οὐκ ἐπιψηφίω, οὐδὲ λύσω τὴν πρὸς Φίλιππον εἰρήνην, οὐδὲ γινώσκω τῶν
συμμάχων τοὺς ὥσπερ συνεφαπτομένους τοῖς σπένδουσι τῶν ἱερῶν· ἀπεδόθη γὰρ περὶ
τούτων ἑτέραν ἐκκλησίαν.

4. Ἀνίσταται τελευταῖος Δημοσθένης, καὶ τερατευσάμενος, ὥσπερ εἴωθε, τῷ σχήματι
καὶ τρίφας τὴν κεφαλὴν, ὁρῶν ἐπισημαινόμενον τὸν δῆμον καὶ δεδεγμένον τοὺς παρ' ἐμοῦ
(Αἰσχίνης) λόγους, ἔφη·

ἀμφοτέρων θαυμάζω, καὶ τῶν ἀκουόντων καὶ τῶν πρεσβευσάντων, ὅταν παρέντες τὸν
χρόνον, οἱ μὲν τὸν τοῦ βουλευσάσθαι, οἱ δὲ τὸν τοῦ συμβουλευεῖν, ἀποδιατρίβωσι τὴν ὑ-
περόριον λαλίαν ἀγαπῶντες ἐν τοῖς οἰκείοις πράγμασιν· οὐδὲν γὰρ ἐστὶ ῥᾶον ἢ πρεσβεῖαν
ἀπαγγεῖλαι.

5. Ἐτόλμησε δὲ Δημοσθένης εἰπεῖν·

σὺ (Αἰσχίνης) τοῖς σεαυτοῦ λόγοις περιπίπτεις.

Φησὶ γάρ·

αὐτὸς εἶπες ὦ Αἰσχίνη, ὅτ' ἔκρινες Τίμαρχον·

πάντες κατ' αὐτοῦ (Τίμαρχος) τὴν τῆς πορνείας φήμην παρελήφασι, ὁδ' Ἡσίοδος ποιητῆς
ἀγαθὸς ὧν λέγει·

φήμη δ' οὔτις πάμπαν ἀπόλλυται, ἦντινα λαοὶ

πολλοὶ φημίξωσι· θεὸς νυ τίς ἐστι καὶ αὐτή,

ἢ δ' αὐτὴ ταύτῃ ἦκει νῦν θεὸς σοῦ κατηγοροῦσα· πάντες γὰρ λέγουσι·

χρήματα ἔχει Αἰσχίνης παρὰ Φιλίππου.

II. Tegye az áruló Orontas és Kyros Xenophón által leírt beszélgetését egyenes be-
széddbe! A szereplők természetesen tegeződnek. A gondolatjelek között olvasható beszú-
rás a szövegösszefüggés megértését segíti, az átalakítás során eltűnik.

Ὁ Κῦρος ἡρώτα Ὀρόντα, εἰ εἴη ὃ τι ἐκείνον ἡδίκησε. ἀπεκρίνατο ὅτι οὐ. πάλιν δὲ ὁ
Κῦρος ἡρώτα, οὐκοῦν ὕστερον, ὥς αὐτὸς ἐκείνος ὁμολογεῖ, οὐδὲν ὑπ' αὐτοῦ ἀδικούμενος
ἀποστὰς εἰς Μυσοὺς κακῶς ἐποίει τὴν χώραν αὐτοῦ ὃ τι ἐδύνατο. ἔφη Ὀρόντας. Οὐκοῦν,
ἔφη ὁ Κῦρος, ὁπότε αὐτὸς ἔγνων τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν, ἐλθὼν ἐπὶ τὸν τῆς Ἀρτέμιδος βωμὸν με-
ταμέλιν τε αὐτῷ ἔφη καὶ πείσας αὐτὸν πιστὰ πάλιν ἔδωκε αὐτῷ καὶ ἔλαβε παρ' αὐτοῦ.
καὶ ταῦθ' ὡμολόγει Ὀρόντας. Τί οὖν, ἔφη ὁ Κῦρος, ἀδικηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ τότε τὸ τρίτον
ἐπιβουλεύων αὐτῷ φανερὸς γέγονε. εἰπόντος δὲ τοῦ Ὀρόντα ὅτι οὐδὲν ἀδικηθεὶς, ἡρώ-
τησεν ὁ Κῦρος αὐτόν· εἰ οὖν ὁμολογοῖ περὶ αὐτὸν ἄδικος γεγενῆσθαι. Ἡ γὰρ ἀνάγκη
εἶναι ἔφη Ὀρόντας. ἐκ τούτου πάλιν ἡρώτησεν ὁ Κῦρος, ἔτι οὖν ἂν γένοιτο τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ πολέμιος, αὐτῷ δὲ φίλος καὶ πιστός. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο ὅτι οὐδ' εἰ γενοίτο αὐτῷ γ'
ἂν ποτε ἔτι δόξαι. πρὸς ταῦτα Κῦρος εἶπε τοῖς παροῦσιν, ὅτι ὁ μὲν ἀνὴρ τοιαῦτα μὲν πε-
ποίηκε, τοιαῦτα δὲ λέγει· αὐτῶν δὲ πρῶτον – ἐκέλευε – Κλέαρχον ἀποφύνασθαι γυνώμη
ὃ τι ἐκείνῳ δοκεῖ.

III. A makedón Alexandros, Amyntas fia, a nagykirály fővezérének, Mardoniosnak követeként érkezett Athénba. Feladata az lett volna, hogy rávegye az athéniakat, kössenek szövetséget a perzsákkal. Hérodotos ión nyelvjárásban írt beszámolója a következő egymásba fonódó egyenes beszédek, idézetek tartalmazza:

1. Alexandros beszél az athéniakhoz
2. Mardonios beszél Alexandroshoz
3. Xerxés (levele) beszél Mardonioshoz
4. Mardonios beszél Alexandroshoz
5. Mardonios (Alexandros közvetítését kikapcsolva) beszél az athéniakhoz
6. Alexandros beszél az athéniakhoz
- 6a. Hérodotos közbeékkelt megjegyzése
6. Alexandros beszél az athéniakhoz.

Tegye az ión szöveg vonatkozó részeit attikai függő beszédbe az összes lehetséges változat megjelölésével! Gondolatjelek között vannak a szövegösszefüggés könnyebb megértése végett az eredeti szövegbe szúrt kiegészítések.

1. Ὡς δὲ ἀπῖκετο Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθεὶς ὑπὸ Μαρδονίου, ἔλεγε τάδε·

Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Μαρδόνιος τάδε λέγει·

2. Ἐμοὶ ἀγγελίη ἔχει παρὰ βασιλέος λέγουσα ὥδε·

3. Ἀθηναίοισι τὰς ἀμαρτάνδας τὰς ἐς ἐμὲ ἐξ ἐκείνων γενομένας πάσας μετίημι. Νῦν τε ὥδε, Μαρδόνιε, – προλέγω –, ποίει· τοῦτο μὲν τὴν γῆν σφι ἀπόδος, τοῦτο δὲ ἄλλην πρὸς ταύτη ἐλίσθων αὐτοί, ἦντινα ἂν ἐθέλωσι, ἐόντες αὐτόνομοι· ἱρά τε πάντα σφι, ἣν δὴ βούλωνται γε ἐμοὶ ὁμολογέειν, ἀνόρθωσον, ὅσα ἐγὼ ἐνέπρησα.

4. – Τούτοις δὲ πρὸς ἔπεισι προσέθηκε Μαρδόνιος· – Τούτων δὲ ἀπιγμένων ἀναγκαίως ἔχει μοι ποιεῖν ταῦτα,

5. ἦν μὴ τὸ ὑμέτερον ἀντίον γένηται. Λέγω δὲ ὑμῖν τάδε. Νῦν τί μαίνεσθε πόλεμον βασιλεῖ ἀειρόμενοι· Οὔτε γὰρ ἂν ὑπερβάλοισθε οὔτε οἰοί τέ εἰστε ἀντέχειν τὸν πάντα χρόνον. Εἴδετε μὲν γὰρ τῆς Ξέρξεω στρατηλασίης τὸ πλήθος καὶ τὰ ἔργα, πυνθάνεσθε δὲ καὶ τὴν νῦν παρ' ἐμοὶ ἐοῦσαν δύναμιν, ὥστε καὶ ἦν ἡμέας ὑπερβάλλησθε καὶ νικήσητε, τοῦ περ ὑμῖν οὐδεμία ἐλπίς εἴ περ εὖ φρονέετε, ἄλλη παρέσται πολλαπλησίη. Μὴ ὦν βούλεσθε παρισσόμενοι βασιλεῖ στέρεσθαι μὲν τῆς χώρας, θέειν δὲ αἰεὶ περὶ ὑμέων αὐτῶν, ἀλλὰ καταλύσασθε· παρέχει δὲ ὑμῖν κάλλιστα καταλύσασθαι, βασιλέος ταύτη ὀρμημένου.

– καὶ ἐκέλευε –

Ἔστε ἐλεύθεροι, ἡμῖν ὁμαιχμίην συνθέμενοι ἄνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης.

6. – μετὰ δὲ ταῦτα Ἀλέξανδρος προσέθηκε –

Μαρδόνιος μὲν ταῦτα, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐνετείλατό μοι εἰπεῖν πρὸς ὑμέας. Ἐγὼ δὲ περὶ μὲν εὐνοίης τῆς πρὸς ὑμέας ἐξ ἐμέο ἐούσης οὐδὲν λέξω οὐ γὰρ ἂν νῦν πρῶτον ἐκμάθοιτε, προσχρηρίζω δὲ ὑμέων πείθεσθαι Μαρδονίῳ. Ἐνορέω γὰρ ὑμῖν οὐκ οἷοίσι τε ἐσομένοισι τὸν πάντα χρόνον πολεμέειν Ξέρξη εἰ γὰρ ἐνῶρων τοῦτο ἐν ὑμῖν, οὐκ ἂν κοτε ἐς ὑμέας ἦλθον ἔχων λόγους τούσδε· καὶ γὰρ δύναμις ὑπὲρ ἄνθρωπον ἢ βασιλέος ἐστὶ καὶ χεὶρ ὑπερμήκης. Ἦν ὦν μὴ αὐτίκα ὁμολογήσητε,

6α. μεγάλα προτεινόντων ἐπ' οἷσι ὁμολογέειν ἐθέλουσι,

6. δειμαίνω ὑπὲρ ὑμέων ἐν τρίβῳ τε μάλιστα οἰκημένων τῶν συμμάχων πάντων αἰεὶ τε φθειρομένων μούνων, ἐξαίρετόν τι μεταίχμιον τὴν γῆν ἐκτεμένων.

– καὶ ἐκέλευε – Ἀλλὰ πείθεσθε· πολλοῦ γὰρ ὑμῖν ἄξια ταῦτα, εἰ βασιλεύς γε ὁ μέγας μούνοισι ὑμῖν Ἑλλήνων τὰς ἀμαρτάδας ἀπιεὶς ἐθέλει φίλος γενέσθαι.

Ἀλέξανδρος μὲν ταῦτα ἔλεξε.

Kiegészítendő mondatok

1. Οἱ μὲν σοφοὶ εὖ πράττουσι, ... κακοὶ οὐ.
A : οἱ B : οἱ C : οἱ δὲ D : οἱ γὰρ
2. Ἡ πενία ... τέχνας ἐγείρει.
A : ἡ B : τῆς C : τὰς D : ἄς
3. Ῥώμη ... γνώμης νίκην οὐ φέρει.
A : μετὰ B : ἄνευ C : σὺν D : ἵνα
4. Οἱ ἐνθάδε οὐ πείθονται ...
A : ἐμέ B : σοῦ C : ὑμεῖς D : ἡμῖν
5. Νεκρὸς ... δάκνει.
A : μὴ B : οὐ C : νεκρὸν D : πολλάκις
6. Οἱ Μιλήσιοι διαφέρουσι ...
A : οἱ σοφοὶ B : πῶς C : τὴν σοφίαν D : φιλοσοφῶ
7. ... ἔχομεν οὔτε ὄπλα οὔτε ἵππους.
A : Οὐ γάρ B : Οὐκ C : Μὴ D : Μήτε
8. Τὰς Μοίρας οὐκ ... ἐκφεύγειν.
A : ἔστιν B : ἐστὶν C : εἰσὶν D : εἴσιν
9. Οἱ ὑπὲρ τῆς πατρίδος τεθνηκότες ἄξιοι εἰσι ...
A : τῆς τιμῆς B : τῇ πόλει C : φιλόπολις D : φιλοπολίτας
10. Ὁ στρατηγός, ... πειθόμεθα, τολμηρὸς ἐστίν.
A : ὁ B : ὑμεῖς C : τῷ D : ᾧ
11. ... παῖδες οἱ γέροντες.
A : Ἄπαξ B : Τρίτοι C : Δίς D : Ἐξ
12. Πλούσιοι ἐγένοντο ... φεύδεσθαι.
A : τὸ B : οὐ C : τῷ D : οἱ
13. Τὰς μελίττας ... τὴν φιλεργίαν θαυμάζομεν.
A : ἐπὶ B : ἕνεκα C : διὰ D : χάριν
14. ... βέλη ἐβλήθη ὑπὸ τῶν βαρβάρων.
A : Πολλὰ B : Πόλεις C : Μεγάλη D : Ἡ δὲ
15. Τοῦτον τὸν πολίτην ... ἤρουντο.
A : στρατηγῷ B : στρατηγὸν C : ἄρχοντι D : ταχέως
16. Τοῖς παισὶ σωφροσύνη ...
A : προσήκειν B : πρέπει C : προσήκετε D : πρέπομεν
17. Οἱ Ἀθηναῖοι ... ἡδίκησαν.
A : ὑμῖν B : τὸν Σωκράτην C : πολλῶν D : σε
18. Δῶρα θεοὺς ...
A : πείθει B : πείθουσιν C : ἐπείθοντο D : πείθεσθε
19. ... πιστεύετε τῇ τύχῃ.
A : Μηδεὶς B : Μὴ C : Οὐδένα D : Οὐδενὸς
20. ... οἷη ὠφελήσιν τοὺς δικαίους ἐν τῷ πολέμῳ;
A : Οἱ θεοὶ B : Τοὺς θεοὺς C : Τῶν θεῶν D : Τοῖς θεοῖς

21. Αἱ ἡδοναὶ πολλάκις ... πηγαὶ λυπῶν.
A : εἰσὶ B : εἴσι C : ἦσαν D : ἐστὶ
22. Τοῦτον τὸν κήρυκα νίκην ... ἐλπίζομεν.
A : ἀγγέλλει B : ἀγγέλλειν C : ἀγγελεῖν D : ἀγγέλλουσιν
23. ... ὑγείας ἄβιος βίος.
A : Μέχρι B : Χωρὶς C : Ἐξω D : Μεταξὺ
24. Εἰκότως τὴν εἰρήνην ... προκρίνομεν.
A : τὰς μάχας B : ταῖς μάχαις C : τοῦ πολέμου D : τῷ πολέμῳ
25. Ἀπέθανον ἐν τῇ μάχῃ ὀγδοήκοντα ...
A : ἱππέα B : στρατιώτης C : ὀπλίται D : πολέμια
26. Τὸ ... λέγειν χαλεπὸν ἐστίν.
A : καλὸς B : εὖ C : κάλλος D : καλεῖν
27. Τὴν φιλίαν μὴ λῦε, ... φύλαττε.
A : καίπερ B : ὅτε C : ἀλλὰ D : ὅπλα
28. ... πειρατῆς ἀπάγει τὸν ἵππον.
A : Ἦ B : Τῆς C : Ὁ D : Τίς
29. Ταῦτα ... ἔφυγον.
A : ἄκων B : ἀκούοντος C : ὁρώσης D : ἀκούσαντες
30. Τὰ δῶρά ... ἐν τῇ οἰκίᾳ.
A : ἔστι B : ἐστίν C : ἔστιν D : εἴσιν
31. Ἦ μὲν δειλία ... φέρει, ἡ δὲ ἀνδρεία νίκην.
A : ἤρχθην B : ἤττον C : ἤτταν D : ἦσαν
32. Οἱ ... ἐπιθέμενοι ἐάλωσαν.
A : ἡμᾶς B : σοῦ C : ὑμῖν D : ἑαυτὸν
33. Τὰ ἀνδράποδα οὐκ ἀναμένει ... τῇ ἀγορᾷ.
A : ἀπὸ B : ἐν C : ἀνὰ D : διὰ
34. Οἱ πελτασταὶ ἀπέθανον ...
A : τοῖς βέλεσιν B : βαλῶν C : βελτίων D : τοῦ βέλους
35. Μετὰ δὲ τοῦτο φίλος ἦν ...
A : αὐτῇ B : αὐτῷ C : τοῦτον D : ἐκεῖνο
36. Τῶν ... Ἀρτεμισία γνώμη καὶ σοφία διαφέρει.
A : βασιλέων B : βασιλειῶν C : βασιλεία D : βασιλίσσα
37. Χεὶρ νίπτει, δάκτυλοι δὲ δακτύλους.
A : χρεῖα B : χερσὶν C : χεῖρα D : χεῖρες
38. Ἐλέφαντα ... μυίας ποιεῖς.
A : ἐκ B : πλήν C : ἔξ D : τὰς
39. Ὁ λύκος ταῖς ... ἐπιβουλεύει.
A : αἰγίς B : αἰγὶ C : ἀξίαις D : αἰξίν
40. ... ἄδικοι ἐγένοντο, ὥστε πολίτας ἀπέκτειναν ἀκρίτους.
A : Ὅπως B : Οὕτως C : Οἱ δὲ D : Ὡςπερ

41. Ἑλληνες ... παῖδες, γέρων δὲ Ἑλλήν οὐκ ἔστιν.
A : οὐποτε B : εἶθε C : ἀεὶ D : οὕτοι
42. Ἐν πολέμῳ ... ἔνεστι δις ἁμαρτεῖν.
A : οὐκ B : οὐχ C : οὐδὲν D : οὐδενὶ
43. Οἱ οἴκοι μείναντες ... τοὺς μισθοφόρους τοὺς ἀπὸ τῶν νήσων ἀφικομένους.
A : ἴησι B : ἴσασι C : οἶδεν D : εἶδον
44. ... χελιδὼν ἕαρ οὐ ποιεῖ.
A : Εἷς B : Μία C : Εἷς D : Τῶν
45. Τοῦ μὲν διδασκάλου ἐστὶ διδάσκειν, τῶν δὲ παίδων ...
A : φοιτᾶν B : μαντεύεσθαι C : παιδεύειν D : μανθάνειν
46. ... οἱ ὀπλίται ἀφίκοντο, ἔμενον ἐν τῷ στρατοπέδῳ.
A : Ποῖ B : Ἐπεὶ C : Ὅπως D : Ἐάν
47. ... ἀνθρώπων οὐκ ἀποθνήσκει.
A : Μηδεὶς B : Τῶν C : Ἀπάντων D : Οὐδεὶς
48. Ἡ μὲν πόλις ... , οἱ δὲ πολῖται ἔφευγον.
A : διέφθειρεν B : διέφθειραν C : διεφθείρετο D : διέφθορα
49. ... συχναὶ γλαῦκες ἦσαν.
A : Ἀθήναζε B : Εἰς Ἀθήνας C : Ἐν Ἀθήναις D : Ἀθήνηθεν
50. Οἱ Μῆδοι ἐπέθεντο ἡμῖν ...
A : πορεύειν B : πορεύσασιν C : πορευομένοις D : πορεύεσθαι
51. Ὁ Νικίας ... ἐδίωκεν αὐτοὺς.
A : αὖριον B : ἐχθὲς C : ἀργύριον D : πότε
52. Ἐξ ὀνύχων ... λέοντα ἔνεστι μαθεῖν.
A : τὰ B : τὸν C : τῶν D : ἐν
53. Ἄλλοι ... τρόπους ἐπαινοῦσιν.
A : οὓς B : πούς C : ἄλλους D : οὓς
54. Μὴ τρέφε ... ἐλπίδα.
A : ἐκεῖνον B : κενὴν C : ἐκεῖ D : ὦ
55. Οἱ σύμμαχοι οὐ ... τῷ στρατηγῷ ἀπέθανον.
A : πεισθησόμενοι B : πέπεικεν C : πέποιθα D : πεισθέντες
56. Οὐτὲ συμπόσιον χωρὶς ὁμιλίας ... πλοῦτος χωρὶς ἀρετῆς ἡδονὴν ἔχει.
A : οὐδὲ B : οὕτοι C : οὔτε D : οὐχὶ
57. Ἐν τῷ ἐν ... ἱερῷ καλὰ ἀναθήματα ἦν.
A : Δελφίς B : Δελφοῖς C : Πυθοῖ D : Πυθωνόθεν
58. Οὐδὲν ἐφίλει μᾶλλον ... κλέος.
A : τοῦ B : ἧ C : ἧ τὸ D : —
59. Φυλάττεσθε ... κόλακας.
A : ὑμᾶς B : τῆς C : τοὺς D : τὰς
60. ... ὀπλῖται ἐκ Πλαταιῶν ἀφορμηθέντες ἐπορεύθησαν ἐπὶ τοὺς Πέρσας.
A : Ἀπαξ B : Τέτταρα C : Διακόσιαι D : Χίλιοι

61. Παῖς μὲν ... ἡδέως συνδιατρίβει, νεανίας δὲ νεανία.
A : παῖ B : παισὶ C : πᾶσι D : παιδὶ
62. Περὶ τοῦ ... ἔλεγεν.
A : νυκτὸς B : παιδεύειν C : πόλεως D : νεῶς
63. Τούτων οὕτως ... ἐσπείσαντο.
A : ἔχων B : ἔχοντες C : ἐχόντων D : ἐν ταῖς σπονδαῖς
64. Τὸν ποιητὴν ... εἰκάζομεν.
A : Ὅμηρον B : τῇ μελίττῃ C : τῶν τεττίγων D : ἀηδῶν
65. Τῇ δωδεκάτῃ ἡμέρᾳ τὸ στράτευμα ... τῇ πόλει ἐστρατοπεδεύσατο.
A : πρὸς B : ἀμφὶ C : πρὸ D : ἀντὶ
66. Πολλὰ ἔχει ... καλά.
A : κώνειον B : λοιμὸς C : σιωπὴ D : ταραχὴ
67. Τὴν σοφίαν ... προκρίνω.
A : δόξαν B : τὴν δόξαν C : τῆς δόξης D : δόξῃ
68. Δοκεῖς, ἔφη, ... Νικία, εὖ λέγειν.
A : ᾧ B : ᾧ C : ὁ D : ὁ
69. Τοῦ ταξιάρχου φυγόντος οἱ ὀπλίται ἑαυτοὺς ... παρέδωκαν.
A : βασιλέας B : τοῦ βασιλέως C : τῷ βασιλεῖ D : βασιλεῖς
70. Ὁ ὕπνος ... ὁμοίος ἐστίν.
A : καὶ ὁ θάνατος B : θάνατον C : τοῦ θανάτου D : τῷ θανάτῳ
71. Ὁ στρατὸς νυκτὸς ἀφορμηθεὶς πρὸς τὴν πόλιν ἀφίκετο πρὸ τῆς ...
A : ἕως B : ἕω C : ἕω D : ἕω
72. ... δὲ Μούσας εἶναι νομίζουσιν.
A : Τρία B : Ἐννέα C : Ἐννεὰς D : Τρεῖς
73. Ἡ μάχῃ ἐπαύθη ...
A : θέρος B : χειμῶνι C : πρὸς τὸ ἔαρ D : εὐδία
74. Μίαν οὖν ἡμέραν οἱ Θηβαῖοι ... ἐστρατοπέδευσαν.
A : αὐτὸς B : αὐτὸν C : αὐτοῦ D : αὐτῷ
75. Οἱ ... τὸν βασιλέα ἀπέθανον ὑπὸ τῶν συνωμοτῶν.
A : ἀνὰ B : διὰ C : μετὰ D : ἀμφὶ
76. Καὶ τοῦτο δῆλόν ἐστιν, ... οὐδὲν με ὠφελήσει ὅδε ὁ βωμός.
A : ὁ B : τοῦτο C : ὅτι D : ὥστε
77. Τῇ ὀγδόῃ καὶ δεκάτῃ ἡμέρᾳ ... τὰς Σάρδεις ἀφίκοντο.
A : πρὸς B : διὰ C : ὡς D : πρὸ
78. Ὁ νόμος ... λέγεται.
A : τύραννος B : τύραννον C : τυράννου D : τυράννω
79. Οἱ Μιλήσιοι ὑπὸ τῶν Περσῶν ... ἀπέθανον.
A : ἐλόντες B : ἀλόντες C : ἀλωσόμενοι D : αἰρήσοντες
80. ... τὸν ποιητὴν ἐπαινῶ, ὑμεῖς δὲ τὸν ῥήτορα.
A : Ἐγὼ B : Σὺ C : Οὗτος μὲν D : Ἐκεῖνη μὲν

81. Ἐννέα ἔτη οἱ Ἀχαιοὶ ... τῆς Τροίας ἐστρατοπέδευον.
A : ἐν B : πρὸ C : ἀνὰ D : μετὰ
82. Τὴν ἀλήθειαν ... τῶν ἀρετῶν εἶναι λέγουσιν.
A : πηγῇ B : κρήνῃ C : ῥίζαν D : μάρτυς
83. Ἡ βασιλεια ἄρξασα τετταράκοντα ... ἀπέθανεν.
A : ἔτι B : ἔτη C : ἦθη D : ἔθων
84. Πλοῦς ... οὐκ ἔστιν ὅμοιος.
A : πλῶ B : ναυσίν C : πλοίῳ D : ὀλκάσι
85. Ἐπήνεσεν τοὺς ... φυγόντας ἐν τῇ μάχῃ.
A : — B : οὐ C : μὴ D : αὐτοὺς
86. Τὸ κελεύειν ... ἐστι ῥᾶον τοῦ πείθεσθαι.
A : πολύς B : πολλῶν C : πολλῶ D : πολλοῦ
87. Νοῦς ... καὶ νοῦς ἀκούει.
A : ὀρᾶ B : ὄρα C : ὀρᾶν D : ὀρῶν
88. Ὁ νεανίας φίλός τε καὶ χαρίεις ἦν, ὥσθ' ὑπὸ πάντων
A : φιλεῖν B : φιλεῖσθαι C : φιλοῦσιν D : φιλοῦ
89. ... ὁ πρεσβευτῆς ἀφίκετο, ἀπέθανε.
A : Ὅπόταν B : Ἐπεὶ C : Πρὶν ἂν D : Ὄταν
90. ... , γυναιξὶ κόσμον ἢ σιγῇ φέρει.
A : Γυναῖκα B : Γύναι C : Γυναῖκας D : Γυναικί
91. Ὁ στρατὸς ... ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους.
A : σέσωκεν B : σώσοντος C : ἐσώθη D : σωθήσῃ
92. Ὁ Πεισίστρατος τύραννον τῶν Ἀθηναίων τρίς ... κατέστησε.
A : — B : τυραννίδα C : ἑαυτὸν D : ἡ ἐνάκις
93. Οἱ πολῖται ... ἔβαλλον τὸν ῥήτορα.
A : μῆλα B : καρπῶν C : λίθοις D : δόρατι
94. Οὐκ ἤλθομεν ὥς τῷ βασιλεῖ ...
A : θαφῶσαι B : καταλιπεῖν C : πολεμήσοντες D : ἀγγελλέντι
95. Οὐ ... , ἀλλ' ἐμὲ διώκει.
A : σύ B : σά C : σέ D : σή
96. Αἱ νῆες ἔπλευσαν ... ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου.
A : Ἀθήνηθεν B : Ἀθήνας C : Ἀθήναζε D : Ἀθήναις
97. Ὁ τοξότης ... μάχεται.
A : δόρατι B : τῷ τόξῳ C : τῷ δορὶ D : χειρὶ
98. Οὔτε παρὰ νεκροῦ ὁμιλίαν, ... παρὰ φιλαργύρου χάριν δεῖ ζητεῖν.
A : αὐτε B : ἀλλὰ C : οὔτε D : εἶτε
99. Οἱ ἄγγελοι οἱ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐλθόντες ... ταῦτα τοῖς Λακεδαιμονίοις.
A : ἡγγεῖλαν B : καὶ λέγοντες C : γεγραμμένα D : ἐρεῖν
100. Ὁ λύκος τὴν ... , οὐ τὴν γνώμην ἀλλάττει.
A : θριξίν B : τρίχα C : τριχί D : τριχός

101. Ούτε ξένους νόμιμόν ἐστιν ἐν τῇ Σπαρτῇ ... οὔτε τοῖς Σπαρτιάταις ἐν τῇ ξένῃ.
A : ἰέναι B : διατρίβειν C : ἔξεστιν D : μάχεσθαι
102. ... δύνатаι ὁ βασιλεύς· ὥστε ζητεῖτε πείσαι αὐτόν ὑμᾶς ὠφελεῖν.
A : Μέγα B : Πολλὰς C : Δύναμιν D : Τοσοῦτος
103. Στράτευμα ἐπέμφθη ἀπὸ Πλαταιῶν ... τοὺς Ἀθηναίους Μαραθῶνι ὄντας.
A : πρὸς B : ἐπὶ C : ἀνὰ D : διὰ
104. ... ἐστιν ἡ ἐν Θερμοπύλαις μάχη.
A : Δόξα B : Ἐνδοξός C : Εὐδοκία D : Λαμπροτάτη
105. ... λέοντες, ἐν μάχῃ δ' ἄλῳπεκες.
A : Οἴκοι B : Οἴκους C : Οἴκων D : Οἴκοι
106. Ἡμεῖς ... δύναμιν εἵχομεν τῶν Λακεδαιμονίων.
A : κρείττον B : πολλήν C : μείζω D : κράτιστον
107. Οἱ μὲν ἄνθρωποι θνητοὶ εἰσιν, ... θεοὶ ἀθάνατοι.
A : ἀλλὰ οἱ B : καὶ οἱ C : οἱ δὲ D : εἰσιν
108. Ἄφρων ἐστὶν οὗτος, ὃς ἑαυτῷ δοκεῖ πάντα ...
A : δύνασθαι B : δύνασαι C : δεδύνηται D : δυνάμεων
109. Τὰ χρήματα ... ἐπέμφθη ἀπὸ τῶν νήσων.
A : Ὀλυμπίασιν B : Θήβῃθεν C : Ἀθήναζε D : Μεγαροῖ
110. Τοῦ ... ἐστὶ μανθάνειν.
A : μαθητῆς B : νεανίου C : γυναικὸς D : παρθένου
111. Νυκτὸς καθεύδοντες ...
A : ἐπλευσαν B : ἐμάχοντο C : ἔφυγον D : ἀπέθανον
112. Καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ παντοῖα ζῷα ...
A : ζῶσιν B : βίοι C : ἐστὶν D : βιοῦσιν
113. Τὰ χρήματα ἀνθρώποις εὕρισκε ...
A : κέρδους B : πάθους C : φίλους D : μίσους
114. Οὐ ... εἰμι ἀνόητος οὐδὲ ἐθέλω τὸν πόλεμον ἀντὶ τῆς εἰρήνης.
A : μὲν B : οὖν C : γάρ D : μόνον
115. Οἱ νησιῶται ... χρήματα ἢ ναῦς ἔπεμψαν.
A : πλείω B : πολλή C : πλείους D : πλήρη
116. Ὁ Λυσίας τὸν δοῦλον ἐκέλευσε ... τὴν θύραν.
A : κροῦσαι B : φαγεῖν C : ἀγγεῖλαι D : πέπραξαι
117. Πολλὰ δῶρα ... ναυσὶ παρὰ τῶν ἐν ταῖς νήσοις.
A : ἔρχονται B : διαφέρει C : ἐφέρετο D : ἐκφέροντο
118. Ὁ ἀνεξέταστος βίος οὐ βιωτὸς ...
A : ἄνθρωπος B : ἄνθρωπον C : ἀνθρώπου D : ἀνθρώπῳ
119. Πείθεσθε, ὦ ... , τῷ νόμῳ.
A : παῖ B : γύναι C : πολῖται D : βασιλεῦ
120. Οἱ ἄφρονες τὰ παρόντα ... τὰ ἀπόντα διώκουσιν.
A : ἀφέντες B : φαιδρότητα C : εἶς D : λαμβάνουσι, ὅπως

121. Πρέσβεις ... ὑπὸ τῶν Θηβαίων ὡς τὸν βασιλέα.
A : πέπεμπται B : πεμφόμενος C : πεμφαμένους D : ἐπέμφθησαν
122. Τὸν χειμῶνα ἡ ναὺς ἔμενε ἐν τῷ λιμένι, καὶ ... ἐξέπλευσεν.
A : μηδεὶς B : οὐδ' C : ἅμ' ἤρι D : ἐπὶ τὴν ἔω
123. ... τῆς νίκης τὸ ἐγκώμιον ᾄδεις.
A : Ἀπὸ B : Πρὸ C : Πρὸς D : Κατὰ
124. Οὐδείς τῶν ἀνθρώπων ... πρὸ τοῦ θανάτου.
A : ὄλβος B : ὄλβιος C : μακαρίζει D : μάκαρος
125. Τὰ δένδρα ... τοῖς φύλλοις καὶ τοῖς καρποῖς.
A : συμφέρουσι B : διαφέρουσι C : διαφέρει D : συμφορὰ
126. Ἑκατὸν στάδια ... πᾶσαν τὴν νύκτα πρὸς τῷ ποταμῷ ἔμενον.
A : πορεύομαι B : πορευθέντες C : ἐπόρευσαν D : πορευσομένην
127. Δεῖ γαμεῖν ἐκ ... ὁμοίων.
A : τοὺς B : τῶν C : τὰς D : ταῖς
128. ... σωφροσύνη πρέπει.
A : Τὸν νέον B : Τοῦ νεανίσκου C : Τῷ νεανίᾳ D : Ὡ παῖ
129. Φαῦλος ... καλοῦ πράγματος ὄχλος.
A : κριτῆς B : δικαστὴν C : κριτοῦ D : δικαίῳ
130. Καὶ ὁ ληστής ὧ γύναι' ... ὄνομά σοι τί ἐστίν;'.
A : φασὶ B : ἔφη C : φάτω D : φαίεν
131. Τοῖς μὲν οὖν τῶν Αἰγυπτίων ἱεροὶ εἰσιν οἱ κροκόδιλοι, ... δ' οὐ.
A : τοῖς B : οἷς C : οἱ D : καίτοι
132. Οἱ φύλακες τοὺς ... ἐφύλαξαν.
A : ὁδοὺς B : ἱππεῖς C : Πέρσας D : ποὺς
133. Οὐ μετανοεῖν, ... προνοεῖν χρὴ τὸν σοφόν.
A : καὶ B : ἀλλὰ C : οὐδὲ D : ἢ
134. Ἀπέχει ... ἡ Ἥλις πολλοὺς σταδίους.
A : τὰς Ἀθήνας B : τοῦ Ἀργους C : Πυθοῖ D : Θήβας
135. ... ναύτης τῇ θαλάττῃ χαίρει.
A : Τῇ B : Τῆς C : Ὁ D : Ὡ
136. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὁ στρατηγὸς ἐκκλησίαν ...
A : ἔδρασαν B : πράξοντος C : ἐποίησε D : δρᾶν
137. Ὁ μὲν στρατηγὸς ἦν ἐν τῇ σκηνῇ· ὁ δὲ στρατιώτης ... ἔφερεν.
A : νοῦς B : ὅρος C : οἶνον D : χερσίν
138. Ἐπεμφαν ἱππέας ... τὴν ἤτταν.
A : ἀγγέλλειν B : ἀγγελλούσας C : ἀγγελοῦντας D : ἀγγελομέναν
139. Χαίρετε, ὦ στρατιῶται· ... ἱερὰ καλὰ ἐστίν.
A : ἡ δὲ B : τὰ γὰρ C : καίτοι D : τά τε
140. Αἱ Μοῦσαι τοῖς ποιηταῖς ... εἰσιν.
A : εὖνοι B : εὐνοιαί C : νενόημαι D : εὐνοί

141. Δεινὴ ἦν τοῖς βαρβάροις ... φάλαγγος προσβολή.
A : τοῖς B : τὰ τοῦ C : ἡ τῆς D : ἣ τῆς
142. Οὕτως ἄφρονές ἐστε, ... ἐλπίζετε τὸν Φίλιππον φίλιον γενήσεσθαι.
A : ὥσπερ B : οὕτω C : ὥστε D : οἶος
143. Ὁ βασιλεὺς ἐβούλετο καταδουλοῦν τοὺς Ἑλληνας τοὺς τοῖς Μήδοις ...
A : μάχεσθαι B : μαχεσάμενους C : μαχεσόμενος D : ἐμάχοντο
144. Τὸν μὲν ἀδελφόν μου ἐπήνεσας, ...
A : καὶ μὴ με B : οὔτε μοί C : ἐμὲ δ' οὐ D : ὧ διδάσκαλοι
145. Ὁ διδάσκαλος ... ἐδίδασκεν.
A : με B : ἡμᾶς C : ἡμῖν D : ὑμῶν
146. Νικίας ἔφη τὴν θυγατέρα χιτῶνα ...
A : χρήξει B : κτήσεσθαι C : χρησθαι D : πριαμένη
147. Οἱ τῶν Ἑλλήνων ὑποκριταὶ κοθόρνους ... ἐβάδιζον.
A : ὑποδήματα B : ὑποδήσοντες C : ὑποδησάμενοι D : ὑποδεδεμένοις
148. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐθαύμαζον Δημοσθένη ... τὴν τῶν λόγων δεινότητα.
A : ἐπὶ B : διὰ C : ἔνεκα D : —
149. Ποῦ ἐστίν ... λιμὴν;
A : ὁ B : ἡ C : τὸ D : τὴν
150. Τοὺς νοσοῦντας δεῖ ταῖς τῶν ἱατρῶν συμβουλίαις πείθεσθαι, ἵνα ... ἀπαλλαγῶσιν.
A : τὰς νήσους B : τῶν νόσων C : τῷ ἱατρῷ D : μὴ τὸν βίον
151. Λέγει ... μῶρός εἰμι.
A : ἐμὲ B : μοι, ὁ C : ὡς D : τις, ὅτι μὴ
152. Οἱ Θρᾷκες τὸν ... ἐκ κερῶν ἔπινον.
A : ὕδωρ B : γάλα C : οἶνον D : γλεῦκος
153. Ὑπέσχοντο τοὺς δούλους ...
A : ἐλευθερώσειν B : ἐλευθέριοι εἶναι C : ἐλευθερίαν D : ἐλευθεροῦν
154. Πείθεσθαί σε χρὴ ... δοῦλον ὄντα.
A : ὅτι B : ὅτε C : ἅτε D : ὥστε
155. Οἱ σοφοὶ νομίζουσι τὴν φυγὴν ... εἶναι.
A : ἀθάνατον B : βροτὸν C : θνητὴν D : θάνατον
156. Χειμῶνος ὄντος αἱ μὲν ἡμέραι βραχεῖαι, αἱ δὲ ... μακραί εἰσιν.
A : σκιαὶ B : σεληναί C : νύκτες D : ὥραι
157. Ἡ φύσις τὰ δάκρυα ἡμῖν ἔδωκε ... ἐν ταῖς ἀτυχείαις.
A : παραμυθίαν B : τοῖς C : καὶ δώσεται D : κεκλαυμένοις
158. Τὰ τῶν ἀγρίων ὄνων κρέα ... ἐστὶ τοῖς τῶν ἐλάφων κρέασιν.
A : ὁμοίως B : ὁμοιά C : ὁμόνοιά D : ὁμοιόν
159. Οὐκ ἤθελον αὐτῷ δοῦναι ... ξίφος.
A : τὸ ἐμὸν B : ὁ σὸς C : οὐδένα D : ὁξὺς
160. Οἱ Πέρσαι προσεκύνουν τὸν Δαρεῖον ... βασιλέα.
A : τὰ B : οὕτω C : ὡς D : καίπερ

161. ... ὄντες μὴ ἐπιλανθάνεσθε τῶν ἀτυχῶν.
A : Εὐτυχεῖς B : Εὐτυχοῦς C : Δυστυχεῖς D : Δυστυχοῦντες
162. Οἱ Πέρσαι ἐλόντες τὰς Ἀθήνας ἐνόμιζον ... πάντα τὸν πόλεμον.
A : τελευτῆσαι B : τέλος C : τελευτῆν D : τελευτῶν
163. Φίλιππος Ἑλληνίδας πόλεις τὰς μὲν ... ἐποίησε, τὰς δὲ κατέσκαψεν.
A : ἐμφοῦρους B : εὐδαίμονες C : μέγας D : θρασεῖς
164. ... Ἀρκαδίας ὄρη ὑψηλά ἐστιν.
A : Ἡ B : Τὰ τῆς C : Τὰς D : Ἡ τὰς
165. Φίλιππος ἔφη βασιλεὺς ...
A : εἶναι B : ἦ C : σεαυτὸν ἔσεσθαι D : εἶμι
166. Αἱ Θερμοπύλαι ... ὑπ' Ἐφιάλτου πολλοῖς χρήμασι πεισθέντος.
A : προδότου B : προδιδῶται C : προυδόθησαν D : προδόμεναι
167. ... Σωκράτει συνδιατρίβοντες ἐγκρατεῖς καὶ σώφρονες ἐγίγνοντο.
A : Οἱ γὰρ B : Οἱ οὖν C : Οἱ D : Οἱ
168. Τέλος δὲ ἦσθοντο ... ἀληθῆ ὄντα.
A : τὸ κλέος B : τὰ ἀγγεληθέντα C : ὅτι ὁ κῆρυξ D : πρεσβευτῆ
169. Ὁ στρατηγὸς ... τὴν βασιλίσσαν καλὴν εἶναι.
A : ὀνόμαζε B : ἐνόμιζε C : ἡγήσαντο D : διαλέξει
170. Ἀρχύτας Πυθαγόρειος ὦν ... ἀπείχετο.
A : κύαμος B : κύαμον C : κυάμου D : κυάμω
171. ... μισθὸν ὑπέσχετο αὐτοῖς;
A : Ποιοῦν B : Ποῖον C : Ποιῶν D : Ποίαν
172. Ὄταν ὁ δάκτυλος ... , πᾶν τὸ σῶμα αἰσθάνεται καὶ συναλγεῖ.
A : πληγαί B : πληγῇ C : πλήττει D : ἐπληξε
173. Ἀπέκτειναν τοὺς πολίτας ... γυναιξίν.
A : μετὰ B : καὶ C : τε καὶ D : αὐταῖς ταῖς
174. Ἄμα τῷ ἔαρι τὰ δένδρα φύλλα ...
A : φέρουσι B : φύει C : ἐστίν D : αὐξάνουσι
175. Ὁ στρατηγὸς αὐτὸς τῷ αὐτῷ ξίφει αὐτοὺς ...
A : ἐσφάγη B : ἐσφάχθη C : ἐσφαξεν D : ἐφαγεν
176. Ἀπεκρίναντο, ὅτι στρατὸν ...
A : πεμφούση B : μὴ πεμπούσαις C : οὐ πέμφουσιν D : πέμφασιν
177. Οἱ σοφοὶ ἀνδράσι συνδιατρίβοντες ... μαθάνουσιν.
A : σοφία B : σοφὰ C : μηδὲν D : τοῖς
178. Ἐάν τις φανερὸς ... κλέπτων, τούτοις θάνατός ἐστιν ἢ ζημία.
A : γέγονε B : γένηται C : γεγένηται D : ἐγένετο
179. Ὁ ἰχθύς μάλα ἐλαφρὸς ἐστίν· χαλεπὸν ... ἐστὶν ἰχθὺν θηρεύειν.
A : γάρ B : οὖν C : δ' οὐκ D : ὅμως
180. Ἀναξαγόραν τὸν Κλαζομένιον φασιν ... γελῶντα ὀφθῆναι οὐδὲ μειδιῶντα.
A : μὴ B : πολὺν C : οὔποτε D : τὸν

181. Νομίζω τούτους τοὺς ... ἀξίους τῆς αὐτῆς ζημίας.
A : προδοῦς B : προδιδοῦς C : προδοτάς D : προδοσίας
182. Χαλεπὸν τὸ ποιεῖν, ... κελεῦσαι ῥάδιον.
A : ἀλλὰ B : τὸ δὲ C : τοῦ D : καὶ
183. Εἶπον, ... Νικίας φεύγει.
A : ὅπως B : ὅ C : ὅτι D : ἵνα
184. Μὴ ... τῇ γαστρί.
A : δοῦλε B : δούλευε C : δουλεύσει D : δουλοῦμεν
185. Οὐτε πλούτου οὔτε κάλλους ὄφελος, ὅταν τις μὴ φρένας ...
A : ἔχει B : σχήσει C : ἔχη D : σχήσοι
186. Ἔλεγον, ὅτι ὁ βασιλεὺς ταῦτα οὐ ...
A : ποίει B : ποιῇ C : ποιήσει D : ποιήσασι
187. Οἱ Ἀθηναῖοι ... ἐνίκησαν ἐν τῷ αὐτῷ πολέμῳ.
A : μήποτε B : ποτε C : τρίς D : πῶς
188. Ἐκ ... ἐσορᾶν γίγνεται ἀνθρώποις ἐρᾶν.
A : — B : τὸ C : τὴν D : τοῦ
189. Οἱ μὲν ἐν τῇ πόλει ἔμενον, ... ἐξῆσαν ἐπὶ τοὺς πολεμίους.
A : ὅπως B : καὶ C : ὥστε D : οἱ δὲ
190. Κύρος, ὁ Περσῶν βασιλεὺς, ... ταῖς ἀρεταῖς ἐθαυμάζετο.
A : εἰ B : ἐπὶ C : διὰ D : ἕνεκα
191. Ἡ τῶν ἐναντίων δειλία τὴν νίκην ἄπονον ... παρέσχετο.
A : ὑμῶν B : ἡμῖν C : ἑαυτῷ D : σφᾶς
192. Νικίας τοὺς ἀγγέλους, τί βούλονται· οἱ δ' ἔλεγον, ὅτι περὶ σπονδῶν ἤκοιεν.
A : ἀνηρώτησε B : ἐρωτᾷ C : ἀπεκρίνατο D : πεύσεται
193. Ἄκουε, ὦ ... , τῶν εὐχομένων.
A : Δία B : Διός C : Δί D : Ζεῦ
194. ... διαβαίνοντες εὐρὺν ποταμόν.
A : Ἐληφεν B : Ἐλήφθησαν C : Ἐλήφθην D : Ἀπολώλεκεν
195. Ὅμηρος Ἀγαμέμνονα ποιμένα ... προσαγορεύει.
A : Ἐλλην B : λαῶν C : κακὸν D : προβάτων
196. Οἱ κατὰσκοποι ἀγγέλλουσιν, ὅτι οἱ πολέμιοι ὑπερβαίνουνσι ...
A : τείχους B : τοῖς κινδύνοις C : τὰ ὄρη D : τῶν ὄρκων
197. Ἀπαγγέλλετε τῷ βασιλεῖ, ὅτι πρῶτον ... δεῖ.
A : πόλεμος B : ὕδατι C : μάχης D : μισθὸν
198. Ὡς ἡδὺ ἐστι τὸ ἔαρ ... χειμῶνα.
A : καὶ B : ἄνευ C : μετὰ τὸν D : πλὴν
199. Οἱ Πέρσαι ἐκ τῶν Σάρδεων ... ἐπέθεντο τῇ Ἑλλάδι μεγάλῳ στρατῷ.
A : ἔλοντες B : ἄλοντες C : ἄραντες D : πορεύοντες
200. Ὑπὸ τῶν Μήδων ... ἔμενον ἐν Σάρδεσι εἵκοσιν ἔτη.
A : ἐάλων B : ἤλων C : ἀλόνς D : ἀλῶν

201. Θαλῆν οἱ τότε ἐθαύμασαν ... τῷ ἡλίῳ ἔκλειψιν προειπεῖν.
A : διὰ B : ἀμφὶ C : ἐπεὶ D : ἐπὶ
202. Θάνατον εἰσορῶ, ὃς ᾿Αλκηστιν εἰς ᾿Αϊδου δόμον μέλλει ...
A : κατάγει B : κατὰξιν C : καταγαγών D : κατῆχε
203. Ὁ στρατηγὸς ὑπέσχετο χρήματα πρὸς τὰς Ἀθήνας ...
A : συνενήνοχα B : εἰσφέρειεν C : προσοίσειν D : ἐξενεργεῖν
204. Ὡδινεν ὄρος, εἴτα ... ἔτεκεν.
A : νῦν B : μῦν C : σὺν D : μὴν
205. Ὡσπερ τὸ χρῶμα τὸν ὀφθαλμόν, ... ἡ φωνὴ τὸ οὖς εὐφραίνει.
A : ὥστε B : οὕτως C : ὅτε D : ἕως
206. Ἐν ἐκάστῳ ... τρεῖς ἦσαν ἄνδρες.
A : σκάφει B : ξίφει C : ὀλκάδι D : νηὶ
207. Οἱ κατάσκοποι ἀπήγγειλαν τοὺς πολεμίους ...
A : πεφευγέναι B : φεύγοντες C : φυγόντας D : φεύζοντο
208. ... ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον.
A : Ἡμεῖς B : Ἡμεῖς C : Ἡμῶν D : Ἡμῖν
209. Οἱ Σκύθαι οὐ λούονται ...
A : χεῖρας B : πούς C : ὕδατι D : ὁδούς
210. Οἱ ναῦται τῆς νεῶς ἐν κινδύνῳ ... τοῖς Διοσκούροις εὐχονται.
A : ὄντας B : εἶεν C : οὐσης D : ὦσιν
211. Ἀγγέλλεται ... οἱ πολέμοι πεφεύγασιν.
A : τῷ βασιλεῖ B : ὑπὸ κήρυκος C : ὅτι D : ταχέως
212. Τοὺς Σῆρας ἱστοροῦσιν ... τὰ τριακόσια ἔτη ζῆν.
A : εἰς B : ὅτι C : μέχρι D : ἐγγύς
213. Εἶδομεν τοὺς ἐναντίους εὐθὺς ... ἐπιησομένους.
A : τὰ ὄρη B : τοὺς ὄρους C : ὑμῶν D : ἡμῖν
214. ... Λεωνίδας, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ μετ' αὐτοῦ ἐν Θερμοπύλαις ἀπέθανον.
A : Ὁ B : Ὁ αὐτὸς C : Οὐ μόνον D : Καὶ ὁ
215. Αἱ ... τοῖς κέρασι παίουσιν.
A : κύνες B : λέοντες C : γαλαὶ D : αἶγες
216. Μὴ ἄκων, ἀλλ' ... τὰ δίκαια πρᾶττε.
A : ἔχων B : οὐποτε C : ἐκὼν D : παρόντα
217. ... τῶν βουλευτῶν ἔδοξε τοὺς τῶν πρέσβων λόγους μὴ δέξασθαι.
A : Τί B : Τοῖς πλείοσι C : Ἐνιοι D : Τινές
218. ... ἔχεις καλὸν σῶμα καὶ φυγὴν κακὴν, καλὴν ἔχεις ναῦν καὶ κυβερνήτην κακόν.
A : Ὅποταν B : Ἐὰν C : Κἂν D : Εἰ
219. ... θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος.
A : Οἱ μὲν B : Οὐκ οἱ C : Ὅν οἱ D : Ἦν οὖν οἱ
220. Ὁ κύων τοὺς λύκους ... ἀπερύκει.
A : τῇ οἷ B : τὰς οἷς C : τῶν οἷων D : οἷσιν

221. Εἰπέ μοι, ... οἱ ἐναντίοι ἐπιθήσονται ἡμῖν ἢ οὐ.
A : πόσοι B : ποῖοι C : πότερον D : πόθεν
222. Τῶν τριήρων ... κατέδυσαν αὐτοῖς ἀνδράσιν.
A : ἓνα B : μίαν C : τρία D : οἱ Φοίνικες
223. Οἱ πολέμιοι τὴν ἄμπελον ... περὶ τὸ ἱερὸν ἔκοφان.
A : ἡ B : τὸν C : τὴν D : τὰ
224. ... ὄντος πᾶσι τοῖς ἐν ἡλικίᾳ οὓσι πρέπει στρατεύεσθαι.
A : Μάχης B : Ἐν τῷ πολέμῳ C : Λοιμοῦ D : Πολέμου
225. Οἱ αἰχμᾶλῳτοι ἀπετμήθησαν ...
A : τὰς κεφαλὰς B : ποσὶν C : οὓς D : τῇ χειρὶ
226. Οἴκτιρε, ὦ Ζεῦ, τοὺς ἐν δεινοῖς ...
A : ἑαυτοῖς B : ἡμᾶς C : ὄντας D : εὐχόμεθα
227. Ὁ Πέρσης ... μένειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἐπιθυμεῖ.
A : τῷ B : τε C : — D : πολλῷ
228. Ὁ στρατηγὸς ἤγαγεν στρατὸν ἀπὸ τῶν πόλεων, ... ἔπεισεν.
A : οἷς B : ὧν C : ταύτην D : ὃ
229. Κροῖσος, ὁ τῶν Λυδῶν βασιλεύς, ... δυνατὸς ἦν καὶ πλούσιος.
A : μάλα B : μέγαν C : ὃς D : ὁ
230. Ποῖ ἦει ἐκεῖνος, ... διελέγου;
A : πρὸς οὐ B : σὺν οἷς C : ᾧ D : μεθ' ἧς
231. Ὁ ἀγαθὸς πολίτης ... προθύμως πείθεται.
A : ὑμῶν B : τοῖς νόμοις C : τοῦ βασιλέως D : ἐμὲ
232. Οὐκ ἀπεκρύπτετο, ... εἶχε γνώμην.
A : τί B : ἡ C : ἣν D : ὁπότεν
233. Οὐ γίγνεται ἄνευ πολλοῦ πόνου ἔργον ...
A : μέγα B : μέγαν C : πολύν D : μέλαν
234. Χαλεπὸν ἦν εὐρεῖν, ... εἶεν οἱ Μῆδοι.
A : πότε B : ὃ τι C : πόσοι D : ποῖ
235. Πρεσβευτὴς ἦλθε δέκατος ...
A : αὐτός B : αὐτός C : αὐτοί D : αὐτοί
236. Δεινὸν οἱ πολλοί, ὅταν κακούργους ... προστάτας.
A : ἔχοι B : ἔχουσιν C : ἔχωσι D : ἔσχον
237. Ἔρα οἶσθα, ... τοῦτο εἶπεν;
A : τις B : ὅστις C : ἐὰν D : αἶ
238. Οἱ ὄνυχες ἐν τοῖς ... ἄκροις εἰσίν.
A : δακτυλίοις B : χερσίν C : ποσίν D : δακτύλοις
239. Ἐδίδασκον ... τὴν τῶν Ἑλλήνων γλῶτταν.
A : παιδί B : τοὺς παῖδας C : τῶν παίδων D : παισίν
240. Κῦρος Ἀστυάγην, τὸν τῶν Μήδων ... ἔπαυσε τῆς ἀρχῆς.
A : βασιλέων B : βασιλέα C : βασιλεὺς D : βασιλεῖ

241. Οἱ πολέμιοι τοὺς πρέσβεις συλληφθέντας ...
A : ἀποθνήσκουσιν B : τεθνεώς C : ἀπέκτειναν D : ἀπέθανον
242. Βεβαίαν τὴν πίστιν ἔχω ἐκ τοῦ πολέμου τὴν εἰρήνην καλὴν καὶ μενετὴν ...
A : ἔσται B : εἶναι C : ἔσεσθαι D : ἔστω
243. Ταῦτα ... ὁ βασιλεὺς ἤγαγε ταχέως τὸν στρατὸν ἐπὶ τῶν Θηβῶν.
A : ἤκουσας B : ἄκων C : ἀκούσας D : ἀκούοντα
244. Οἱ ἄδολέσχοι ... συνεχῶς λαλεῖν τὸ ἥδὺ τῆς ὁμιλίας ἀποβάλλουσιν.
A : τὸ B : τοῦ C : τῷ D : —
245. Ἐὰν τοὺς κύνας φυλάττεσθαι ... , ἄρτον αὐτοῖς δίδου.
A : βουλὴν B : βούλη C : βουλῇ D : βούλει
246. Ὁ ναύαρχος ἀπέπεσεν ... τὴν θάλατταν καὶ ἀπέθανεν.
A : εἰς B : κατὰ C : ἀπὸ D : ἀνὰ
247. ... ἀποθανόντος τοῦ στρατηγοῦ οἱ στρατιῶται ἔφευγον.
A : Τοῦ B : Οἱ δὲ C : Καίπερ D : —
248. Δυνάμενος ... ὁ κατὰκριτος ἐν τῇ πόλει ἔμενεν.
A : φεύγειν B : ἀποφυγεῖν C : καὶ ἐκόντος D : μάλα
249. Τῶν ἱππέων ἐς φυγὴν ... τὸ στράτευμα ἀνεχώρησε.
A : ἔτρεφε αὐτὰς καὶ B : τραπομένων C : τρέπων D : ἐτραπόμεθα καὶ
250. Οἱ θεοὶ μόνοι ... προορῶσιν.
A : τὸ μέλον B : τὰ ἐπιόντα C : ἡμᾶς D : τοῦ μέλλοντος
251. Ὁ γέρων ... γνώμη διαφέρει.
A : νεανίαν B : τοῦ νέου C : νεανίας D : τοῖς νεανίαις
252. Ὁ δὲ Κῦρος ... αὐτοῖς τὸν αὐτὸν μισθόν.
A : ἐδίδουν B : ἔδοσαν C : ἔδωκε D : ἐδόθη
253. Οἱ ποιηταὶ περὶ τῶν ἐν ... πολλὰ παράδοξα γεγράφασιν.
A : ᾿Αιδης B : ᾿Αιδην C : ᾿Αιδου D : ᾿Αιδη
254. Τοῖς ... ὁμόνοια πρέπει.
A : γείτοσιν B : πρόδοσιν C : μάθησιν D : ὑπόθεσιν
255. Μὴ συμβούλευε τῷ δήμῳ, ... βλαβερά ἐστι τῇ πατρίδι.
A : τὰ B : ἡ C : ἡ γὰρ D : ἅ
256. Οὐδεὶς ἐδόκει εἰδέναι, ... εἴμεν.
A : οὐδὲ B : τίς C : ὅτε D : ὅπου
257. Περὶ ... ποιοῦ δόξαν καλὴν ἢ πλοῦτον μέγαν τοῖς παισὶ καταλιπεῖν.
A : πολλοῦ B : πλείονος C : πλείστου D : οὐδενὸς
258. Οὐ ῥάδιόν ἐστιν εἰδέναι, ... ἄμεινόν ἐστι μάχεσθαι ἢ ἀποφεύγειν.
A : πότερος B : πότερον C : ὁπότερος D : πρότερον
259. Ῥαδίως συγγιγνώσκωμεν τοῖς ... ἁμαρτάνουσιν.
A : εἰ μὴ B : ἄκουσιν C : ἀκούουσιν D : ἐκοῦσι
260. ... οὖν, ὥσπερ ἄξιος ἦν, κακὸς κακῶς ἀπέθανεν.
A : Οὕτως B : Καί C : Αὕτη D : Οὕτοι

261. Θαυμάζω τί οὐκέτι εὐνοί εἰσιν ...
A : ἡμᾶς B : αὐτῶν C : αἷς D : ἡμῖν
262. Ὑποπτεύω τὸν στρατηγὸν τέτταρα ἄσπίδια ἔχθες ...
A : κέκτησαι B : κτήσεσθαι C : κτήσασθαι D : κτηθῆναι
263. Οὐ φησι τὸν ... εὐθὺς ἀφίξεσθαι.
A : στράτευμα B : στρατιάν C : στρατὸν D : στρατόπεδον
264. Πῶς ᾔδει ἡμᾶς μενούντας ... εἶμεν;
A : που B : ποῖ C : πόθεν D : ὅπου
265. Ὁ τοὺς θεοὺς ἐπιорκήσας ... οὐ λήσει.
A : πολίταις B : τοῦ πολίτου C : τοὺς θεοὺς D : τῇ θεῷ
266. Οὕτως ἐκεῖνοι λέγουσιν, ... τῆς ἀρετῆς οὐ μέλει.
A : αἷς B : ὅς C : οἷς D : ὅ
267. Μᾶλλον ἡμῖν ... πιστεύωμεν ἢ τοῖς συμμάχοις.
A : ταύταις B : αὐτοὺς C : αὐτοῖς D : τίσιν
268. Τί ἂν εἴη ἀφρονέστερον ... τὰ φανερὰ διώκειν τὰ φανῆ;
A : τοῦ B : ἡ ἀφέντα C : ὥσπερ καὶ D : ἡ ἀφιέναι
269. Ἐνόμιζον μὲν αὐτὸν ἀποθνήσκειν ... δὲ ἀνέστη.
A : ἐξαίφνης B : νυν C : τεθνεῶς D : ἡγοῦμαι
270. Οὕτω τὰ τῶν Ἀθηναίων πράγματα ...
A : διέφθειρον B : ἐφάνθη C : ἐπύθετο D : ἐφθάρη
271. Τούτους δὲ ὁ στρατηγὸς ἰδὼν ἤρετο, τίνες πότ' εἰσι καὶ ... πορεύονται.
A : ὅποι B : ποτε C : οὐδαμοῦ D : πανταχοῦ
272. Τῶν κρειττόνων ἐστὶ καὶ τὰ ἑαυτῶν σφάζειν καὶ τὰ τῶν ... λαμβάνειν.
A : ἡσσων B : ἡττόνων C : νικησάντων D : παλαιτέρων
273. Ἦρετο, ... ἀπεδεξάμεθα τὰ χρήματα, ἃ ἔπεμψε.
A : ἡμεῖς δ' B : εἰ C : τί D : ἐάν
274. Μὴ ... ἀλλήλοις, ἀλλὰ ὁμόνους ὑμᾶς αὐτοὺς παρέχετε.
A : μάχεσθαι B : διελέγεσθε C : ἐρίζετε D : ὁμιλεῖτε
275. Οὐδεμία ὄρνις ᾔδει, ὅταν ... ἡ ῥιγῷ.
A : πενθήσῃ B : πεινῇ C : κραυγῇ D : ἐπόθῃ
276. Φείδεσθε τῶν παίδων καὶ τῶν γυναικῶν· οὗτοι γὰρ ... εἰσι τοῦ πολέμου.
A : ἀναίτιοι B : μέτοχοι C : αἵτιοι D : αἰχμάλωτοι
277. Ὁ δὲ ἀφωρμήθη οὐκ εἰδὼς, ... πορεύεται.
A : πόσοι B : ὅποι C : ἄλλοτε D : πάντοσε
278. Ἡ νῆσος κατεστράφη, ... ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἀπέστη.
A : ὅτι B : εἰ C : ὁπότεν D : ὅπως
279. Οἱ μῶροι μάλιστα ... αὐτοὺς στέργουσιν.
A : αὐτοὺς B : ἄλλους C : σφᾶς D : ἑαυτοῦ
280. Μὴ ... μένωμεν, ἀλλ' εὐθὺς ἀπίωμεν.
A : αὐτόθεν B : νυν C : οἷκαδε D : αὐτοῦ

281. Φανερόν ἐστιν, ὅτι ὁ πειρατὴς ἐξέβη ἐκ τῆς ... καὶ οὐκ εἰσέβη πάλιν.
A : ὀλκὰς B : τόλμης C : σκάφους D : νεῶς
282. Δημοσθένης ἐπωνυμίαν ... Μαργίτην ἐτίθετο.
A : Αἰσχίνην B : αὐτῆς C : Ἀλεξάνδρῳ D : ὄνομα
283. Οἱ Ἀθηναῖοι πολλάκις ἀπέδειξαν στρατηγούς τοὺς ... ἀπείρους ὄντας.
A : πολέμους B : στρατεύμα C : τῶν πολεμικῶν D : ταῖς ναυσίν
284. ... μέν σε χρὴ ὀρέγεσθαι, ἐκείνων δ' ἀπέχεσθαι.
A : Ἐκεῖνα B : Τοῦτο C : Ἔας D : Τούτων
285. Ὀλίγοι μὲν ἀπὸ πολλῶν ... , οἱ δὲ πλείστοι ἀπέθανον.
A : πέφευγεν B : ἐσώθησαν C :φυγοῦσαν D : ἐσφάγην
286. Ἀγαθὸν τοῦτο ἐστίν, ... τοῖς θεοῖς ἀρέσκει.
A : ὦ ἄνδρες, B : ὁ δὲ C : ταῖς τε γυναιξὶ καὶ D : ὁ
287. Αἰσχύλος ἔγραφεν ... τὰ ἐβδομήκοντα δράματα.
A : ἀμφὶ B : θᾶττον C : καὶ καταλιπεῖν D : κρύφα
288. ... τὰς ὑμετέρας οἰκίας ἦλθον.
A : Εἰς B : Ἐξ C : Εἰς D : Ἐξ
289. Οὐκ ἤδη, ... εἴη ὁ κίνδυνος.
A : ὅπόσος B : εἴθε C : τι D : ἔτι
290. Ἦλθον ... βασιλέως πρέσβεις πολλὰ καὶ λαμπρὰ δῶρα φέροντες.
A : ὥς B : σὺν C : παρὰ D : οἱ ἀμφὶ
291. Οἱ κριταὶ κατέγνωσαν ... θάνατον.
A : συκοφάντας B : τῶν προδοτῶν C : ναυάρχους D : τὸν κλέπτην
292. ... οὐκ ἀγαθῶν φεῖδεται, ἀλλὰ κακῶν.
A : Πόλεμον B : Διὸς C : Ἄρης D : Ἐριδος
293. Τὸ πῦρ ... ἐπελάβετο, ἐπεὶ ὁ ἄνεμος ἔπνει μέγας.
A : οἰκίαις B : τὴν χώραν C : πάσας τὰς πόλεις D : ὅλης τῆς πόλεως
294. Οἱ Σπαρτιᾶται ... τοὺς παῖδας ψευδομένους.
A : κολάσειεν B : ἐκόλαζον C : ἐκολάσθησαν D : κολάσασαν
295. Ὁ σοφὸς οὐδὲν ... ποιεῖ.
A : ἀκούων B : ἄκων C : ἔχον D : ἐκὼν
296. Κρεῖττον ἓνα φίλον ἔχειν πολλοῦ ἄξιον ὄντα ἢ πολλοὺς ... ἄξιους.
A : πλείονος B : πλείστου C : οὐδενὸς D : πολλοῦ
297. Ἐπειτα οἱ πρέσβεις ἠγγειλαν τῷ βασιλεῖ, ... ἤκουσιν.
A : ἐπεὶ B : διὰ τί C : ταῦτα D : ποτε
298. Οἱ δὲ ἀπεκρίναντο πρὸς τὴν Κολχίδα ... ζητοῦντες τὸν χρύσουν πόκον.
A : ἰέναι B : ἦσαν C : ἱεμεν D : ἰέναι
299. Ὁ ... πατήρ, Ἡρόδοτον λέγω, Ἀλικαρνασσεὺς γένος ἦν.
A : τῆς συγγραφῆς B : τῷ ἱστορεῖν C : τὰς ἱστορίας D : συγγραφέας
300. Καλὸν τὸ ἀποθνήσκειν, ... ὕβριν τὸ ζῆν φέρει.
A : οἶ B : οἱ δὲ C : οἷς D : ποῖ

301. Ἐμοῦ μὲν ... παῖδες γίνονται, σοῦ δὲ δύο.
A : πολλοὶ B : ἄριστοι C : οὐδένᾳ D : τέτταρα
302. Χρήματα ἔλαβον παρὰ τῶν πλουσιωτάτων, ... Ἀσίαν οἰκούντων λέγω.
A : τοὺς B : τῶν C : οἱ τὴν D : ἔγωγε τούτους τὴν
303. Τὰ ἔργα, οἷς ἂν ἄκοντες ἐπιχειρήσωμεν, ... καλῶς προχωρεῖν φιλεῖ.
A : μήποτε B : οὐ C : οὗτοι D : μηδὲν
304. Χειμῶνος δὲ μεγάλου ἐπιγενομένου οὐκ ἐδύναντο ὄρᾱν, ... ἵοιεν.
A : τοὺς πολεμίους B : ὅποι C : οἱ δὲ D : βοηθήσαντες
305. Ὄνομα ... ἦν Νικίας.
A : ταύτᾳ B : ταύτῃ C : αὐτῷ D : ἐκείνον
306. Ὅρα ... ἐν τῷ κατόπτρῳ.
A : σαυτὸν B : ἐαυτὴν C : σεαυτῆς D : σέ
307. Ἐρώτησον αὐτὸν, πότερον ἐλπίζει τὸν μισθὸν ... ἢ οὐ.
A : ἐνεργεῖν B : πείσειν C : λήψεσθαι D : βῆναι
308. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ οἱ ... ἐξέπλευσαν.
A : ἥρωες B : πλοῖα C : νῆες D : παρθένοι
309. Παραιτοῦμαι ὑμᾶς μὴ ... κατακρίνειν.
A : τέχνα B : τοῖς κριταῖς C : τῶν ἀναιτίων D : ἐμέ
310. Τῆς τῶν ναυτῶν σωτηρίας τοῖς Διοσκούροις ...
A : μέλει B : μέλλει C : δεῖ D : προσήκειν
311. Ἐάν τις τὸ θεῖον ὑγίειαν μόνον καὶ πλοῦτον ... , θνητὰ ἀγαθὰ αἰτεῖ.
A : αἰτίᾳ B : αἰτήσῃ C : αἰτήσῃ D : αἰτεῖ
312. Διογένης ἐρωτηθεὶς ποῖον οἶνον ἡδέως πίνει, ἔφη τὸν ...
A : γλυκύ B : ἀλλότριον C : πυρός D : ἡδύ
313. Ἐπειρώμεθα πείθειν ... ἐν τέλει φείδεσθαι τῶν αἰχμαλώτων.
A : — B : τῷ C : τῇ D : τοὺς
314. Τήμερόν ... χρὴ ἀποθνήσκειν.
A : ἡμᾶς B : ὑμῖν, ὦ ἄνδρες C : ἐμοὶ D : σε
315. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ οἱ ὀπλῖται ὁδὸν ἐνενήκοντα ... ἐπορεύθησαν.
A : σταδίων B : στάδια C : σταδίους D : στάδιον
316. ... παντὶ λίθῳ σκόρπιος καθεύδει.
A : Ἀνὰ B : Ἐν C : Ὑπὸ D : Πρὸ
317. Ὁ ... ἄρχων ἀληθῶς βασιλικὸς ἀνὴρ ἐστίν.
A : ἡμετέρων B : ὑμᾶς C : αὐτοῦ D : ἐαυτῶν
318. Ἄρ' ἐχρήσω τοῖς χρήμασι, ... ἐδέξω;
A : τὰ B : ἅς C : οὐς D : οἷς
319. Ἀποδότω τὸ ἀργύριον, ... ἔκλεψε.
A : ὁ B : τὸ C : τὰ D : δ
320. Ἡ Τροία ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν ...
A : διέφθαρκεν B : ἐπορθήθη C : διαφθείραιτο D : πορθοῦσῃ

321. Ἄρ' οὐκ ἀκηκόατε, διὰ τί οἱ δίκασται ... κατέγνωσαν;
A : οἱ κακοὶ B : τοὺς προδότας C : ὧ βουλή, D : αὐτῶν
322. Ὁ σοφὸς ἐν ... περιφέρει τὴν οὐσίαν.
A : ἑαυτοῦ B : σφίσιν αὐτοῖς C : σαυτῷ D : αὐτῷ
323. Οἱ πρέσβεις παρηγοῦντο τοὺς Ἀθηναίους ... χώρας αὐτῶν φείδεσθαι.
A : τῶν B : τοὺς C : τῆς D : τὰς
324. Οἱ Μῆδοι τὴν πρὸς ... ὄρος φέρουσιν ὁδὸν ἤεσαν.
A : τὸ B : ὃ C : τὰ τοῦ D : τὴν τοῦ
325. Οὐδέν με ... ἀφείναι αὐτὴν.
A : πεύσεται B : πείσει C : πείσεται D : πεσεῖται
326. Γλυκὺς ... πόλεμος.
A : ἀπείρω B : μάχη καὶ C : ἐστι D : πικρῶς ὁ
327. Μὴ ἀπόλειπέ με, ὦ βέλτιστε, ἀλλὰ ... παρ' ἐμοί.
A : μένε B : μενεῖ C : μένει D : μείναι
328. ... εἶπέ τις κακὸν εἶναι τὸ ζῆν, ὁ Διογένης, οὐ τὸ ζῆν, ἔφη, ἀλλὰ τὸ κακῶς ζῆν.
A : Τινὶ B : Ὅταν C : Ὁ αὐτὸς D : Ὅτε
329. Οἰκτιρετε ... , ὦ θεοί.
A : με B : ἡμᾶς C : αὐτῶν D : ταύτη
330. Εἴθε μὴ γενοίμεθά ποτε ... τῶν πάλοι.
A : χείρους B : κακοὶ C : ἄριστοι D : χεῖρες
331. Οἱ ἄνθρωποι ἐν τῇ νεότητι καὶ ἐν τῷ γήρῳ οὐχ ... εἰσιν.
A : ὅμοιον B : οἱ ἄνδρες C : αὐτοί D : ὁμοιοῦσι
332. Αἱ τρίχες ἔρρεον, ἃς ... ἔφυσε τὸ φάρμακον.
A : ἐὰν B : πότε C : πρὶν D : ἐπειδὴν
333. Ἡ τυραννὶς ... μῆτηρ ἔφυ.
A : φιλίας B : τιμῆς C : ἀδικίας D : συνουσίας
334. Πρῶτον μὲν ... φρόντιζε, ἔπειτα δὲ τῶν ἄλλων.
A : σαυτὸν B : σεαυτοῦ C : ἑαυτῶν D : αὐτῷ
335. Ἀεὶ εὖ ... οἱ Διὸς κύβοι.
A : βάλλεται B : βαλεῖν C : πίπτουσιν D : ἔπεσεν
336. Τίς κίνδυνος τοῖς ἀνθρώποις μείζων ἢ χειμῶνος ὥρα ... τὴν θάλατταν.
A : πλὴν B : πλεῖν C : πλεόν D : πλεύσεσθαι
337. Οὐκ ... σε τούτοις τοῖς χρήμασι χρῆσθαι.
A : ἔω B : ἐῷ C : ἄξω D : ἔξω
338. Τῆς μητρὸς με ἀεὶ ... εἶναι πρέπει.
A : μνημόνα B : ἐπιλησόμενος C : ἐπιλαθομένης D : ἀμελῇ
339. Φωκίων ὁ Ἀθηναῖος ... οὔτε γελῶν οὔτε δακρύων ἐώραται.
A : μήποτε B : οὐδενὶ C : μηδένα D : οὐδένα
340. Ὡκτιρέ ... τῆς μωρίας.
A : σε B : μοι C : μου D : πως

341. Νικίας έώρα τούς Θηβαίους μέλλειν προσβαλύν νανυσί τε ἄμα καί ...
A : τριήρους B : ίππέας C : πεζῶ D : τῶν ἱππων
342. ... κακῶς λέγε τούς ἄρχοντας.
A : Εὖ καί B : Οὐποτε C : Μή D : Ὑγωγε
343. Ὑριφός τις ἐπὶ στέγης ἐστηκῶς ... ἐλοιδορήσατο.
A : τὸν λύκον B : λύκου C : λύκῳ παριόντι D : λύκους ἀπόντας
344. Ὑρ' οὐχ ἡμᾶς αἰτιάζονται ...
A : προδοσίας ἔνεκεν B : τῆς μωρίας C : ἀδικεῖσθαι D : τῇ κλοπῇ
345. Ὑλεύθερος οὕτις ἐστὶ πλὴν ...
A : Ζεῦ B : Δία C : Διός D : Δί
346. Τίς Σωκράτη ... ἐγράφατο;
A : ἄνδρες δικασταί, B : ἄπιστον C : ἀσεβείας D : ἀσεβῆς
347. Ὑπέσχετο μὴ ἄφεισθαι ...
A : αὐτήν B : τῷ λόγῳ C : τοῦ ἀργυρίου D : χρήμασιν
348. Δῆλον, ὅτι πορεύεσθαι ἡμᾶς δεῖ, ... ἔξομεν τὰ ἐπιτήδεια.
A : ὅπου B : ἵνα C : ὅπως μὴ D : ποῖ
349. Ὑδετο τοῖς δώροις, ... αὐτῷ ἔδωκα.
A : οἷς B : ταῦτα C : ὃ D : τὰ
350. Πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις προσήκει ... βοηθεῖν.
A : τοῖς δυστυχέσι B : τοὺς εὐτυχεῖς C : εὐτυχοῦντες D : ἀτυχῶν
351. Οὐ δεῖ σε εἰπεῖν, ... πόνους ἔχεις.
A : τοὺς B : ἐκεῖ C : ἐπεὶ D : πόσους
352. Τοὺς μὲν φίλους ἤθελον εὖ ποιεῖν, ... ἐπειρῶντο κακὰ δρᾶν.
A : ἐχθρῶ δ' B : τοὺς δ' ἐχθροὺς C : τοῖς οὖν ἐχθροῖς D : ἐχθρῶν
353. Ἀπελλῆς μὲν δεινὸς ἦν τὴν ζωγραφίαν, Πραξιτέλης δὲ ...
A : τὸ ἄγαλμα B : τὴν ἀνδριαντοποιίαν C : τῷ λέγειν D : λογογράφον
354. ... ῥᾶόν ἐστι πάντων τῶν ἄλλων ζῶων ἄρχειν ἡ ἀνθρώπων.
A : Ἀνθρώπων B : Ἀνθρώπῳ C : Παισίν D : Ἀνθρώπου
355. Εἰπέ μοι, ὅποσοι ... ἔπονται.
A : πόλεμοι B : ὑμᾶς C : ἡμῖν D : ἐμοῦ ἀπόντος
356. Πέπεισθε τῆς αὐτῆς ζημίας ἀξίους εἶναι τοὺς συγκρύφοντας ...
A : ἡ κλεπτῶν B : πλὴν κλοπῆς C : τοῖς κλέφασιν D : οἱ κλώπες
357. Χάριν ἔχω σοι ...
A : βοηθῶν B : τῆς βοηθείας C : βοηθέντι D : βεβοηθηκότα
358. Ὑ γεωργία τῆς ἐμπορίας πολλὰ μείον ... φέρει.
A : κέρδος B : κέρδους C : ἐμπόριον D : χρήματα
359. Ὑμηρος τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον τοῖς τῶν δένδρων φύλλοις ...
A : ὅμοιοι B : ὁμοίων C : ὁμοιοῦν D : ὁμοιοῖ
360. Ταχὺ μὲν ὁ ἄνεμος, ... δὲ ὁ κεραυνός, τάχιστον δὲ ὁ νοῦς.
A : τάττων B : θᾶττον C : τάττον D : ταχέως

361. ... τὰ πάντα κρίνεται.
A : Ὁ χρόνος B : Ὁ καιρὸς C : Κρόνος D : Χρόνω
362. Μὴ ποίει, ἄ ... , ἐὰν ποιήσωσιν, ἐπιτιμῶς ἄν.
A : ἄλλοι B : ἄλλας C : ἄλλων D : ἄλλοις
363. Συμφέρει ... πείθεσθαι τῷ ρήτορι.
A : ἡμῖν B : οὐδὲν C : τὰ D : ὑμῶν
364. Σιγᾶτε, ἵνα μὴ ... ὑμῶν ἐνθάδε πλεόντων.
A : αἰσθάνει B : αἰσθάνωνται C : αἰσθάνοισθε D : ᾗσθανόμεθα
365. Ἐκρυψαν ... τὸν χρυσόν.
A : αὐτῇ B : αὐτοῦς C : σφίσιν D : ἐμοὶ
366. Ὡς ἡδὺ τὴν θάλατταν ἀπὸ τῆς ... ὀρᾶν.
A : ἄστεως B : κρήνης C : γῆς D : ναῦς
367. Οἱ πολλοὶ φθονεῖν εἰώθασι τοῖς ... ἢ ἄλλω τινὶ διαφέρουσιν.
A : συνέσει B : σοφοῦς C : γνώμην D : ποδὸς
368. Οὐκ ἔστι ... κτῆμα τιμιώτερον.
A : τιμῇ B : σοφίας C : πολλῷ D : ὑγεία καὶ
369. Οἱ Ἑλληγες τέτταρας ναῦς ἔλαβον ... ἀνδράσιν.
A : αὐτοῖς B : ἔτι δὲ καὶ C : σὺν D : ἔχοντας
370. Κλέπτης κἂν εἰδῇ, ὅτι τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἀπαχθήσεται, ... κλέπτει.
A : καὶ δὴ καὶ B : ὅπως C : ὅμως D : ἔως
371. Ποῖ ... , ποῖ καταφύγω;
A : θρέφω B : τράφω C : τρέπω D : τράπωμαι
372. Ὁ δὲ δι' ἀπορρήτων φιλίαν συνέθετο βασιλεῖ, ... τοὺς Ἑλληγας προδοίῃ.
A : καὶ B : ὥστε C : πρὶν D : ἵνα
373. Οἱ κύνες ἄπαξ δὴ καυθέντες λέγονται φοβεῖσθαι ...
A : λύκον B : τὴν λέαιναν C : τοὺς κλέπτας D : τὸ πῦρ
374. Μὴ ἔχε σιγὴν, ... τι ἔχεις λέγειν.
A : εἶ B : εἶθε C : εἰ D : ἐὰν
375. ... ἐν ἱμάτιον θέρους τε καὶ χειμῶνος ἐξήρκει.
A : Ὁ Διογένης B : Διογένη C : Τοῦ Διογένους D : Διογένη
376. Οὔτω ῥάθυμος ἦν ὁ στρατηγὸς, ... πολλάκις καιρὸν παριέναι.
A : ὥσπερ B : δυνάμενος C : ὥστε D : ἵνα μὴ
377. Ὁ ἄνθρωπος μόνος πάντων τῶν ζώων λόγου ... ἐστιν.
A : ὁμοίος B : μέτοχός C : ἄπειρός D : εὐλαβής
378. ... ἀεὶ τὰ αἰσχυρὰ φεύγοις.
A : Ἐὰν B : Εἰ C : Οὐκουν D : Εἶθε
379. Τοῖς σοφοῖς ὁμιλῶν καὶ αὐτὸς ... σοφός.
A : ἀποβήσῃ B : ἔστων C : γενέσθαι D : οὔσῃ
380. Φυλάττου, ... τοὺς δικαστὰς κακὰ ἐρεῖς.
A : ἵνα B : ὅπως μὴ C : μὴ οὐ D : ὁπότε

381. Οὐδεὶς ἔτι ... μάχεται.
A : τοὺς πολεμίους B : ἡμᾶς C : ὑμῖν D : χρῆ
382. Ἐνταῦθα μενοῦμεν ... ἡμέρας.
A : μία B : ἅμφι C : εἰς τέτταρα D : τρεῖς
383. Πότερόν σοι ἀρέσκει τοῦτο ἢ ...
A : οὐδέ; B : ἄλλον; C : ἐκεῖνο; D : μήπως;
384. ... δέχοιτο τὰ δῶρα, ἀπῆλθεν οἴκοθεν.
A : Ὅτε B : Ὅπως μὴ C : Ὡστε D : Ἔστε
385. Ἐγγυτέρω ἐσμέν τῶν ἐναντίων ... ἐνθάδε αὐλίζεσθαι.
A : ἢ ὥστε B : ἢ C : ὥστε D : τοῦ
386. Αἰσχύνου τοὺς γονέας, ... κακῶς, ἀλλὰ καλῶς πράττης.
A : ὅπως B : ὥστε C : ὅτι οὐ D : ἵνα μὴ
387. Δέδοικα μὴ οὐδεὶς ... βοηθήσῃ.
A : σοι B : μήποτε C : ἡμῖν D : μηδενὶ
388. ... οὐδὲ οἱ θεοὶ μάχονται.
A : Σὺν τύχῃ B : Ἀνάγκῃ C : Σὺν ἀνάγκῃ D : Μοῖρα
389. Οἱ μὲν τῶν τῆς πόλεως ἀγαθῶν ἄπειροὶ εἰσιν, οἱ δὲ ... ἐν ἀγροῖς βίου.
A : τοῖς B : τὸν C : τῶν τοῖς D : τῶν τοῦ
390. Βραδέως μὲν βουλευόμεθα, ταχέως δὲ ...
A : πράττωμεν B : δρώντων C : ποιούμεν D : ποιούμεν
391. Πολλοὶ πρὸς Δελφοὺς ἦσαν ... τῷ θεῷ.
A : διαλέγεσθαι B : χρῆ C : χρησόμενοι D : μαντευσάμενοι
392. Ἐλπίζω σε οὕτω λέξειν ... πείσαι αὐτοὺς.
A : ἵνα B : ὅτι C : ὥστε D : εἴθε
393. Ὁ δύο λαγῶς διώκων ... καταλαμβάνει.
A : μηδὲν B : οὐδέτερον C : πότερον D : τίς
394. Διὰ τάχους ἄπιθι ... μηδεὶς σε ὀρᾷ.
A : ἐπειδὴ B : ὅτι C : πρὶν D : ἵνα
395. Τέτταρας δακτύλους θανάτου οἱ ... ἀπέχουσιν.
A : πλέοντες B : πλείονες C : πλεύσονται D : πόλεις
396. Ἄρά σοι δῆλόν ἐστιν, ... οὐκ ἔστιν ἀγαθόν, ὅ τι οὐ θεὸς παρέχει;
A : ὅτι B : οὐδὲν C : καὶ D : ὅπως
397. Θεμιστοκλῆς ἐν νυκτὶ ἐπιστολὴν ... οἰκέτου Ξέρξη ἔπεμψεν.
A : δι' B : μετ' C : σὺν D : ὑπ'
398. Ἐάν ἐτοῖμος ..., ἅμ' ἔω ἐνταῦθα πορευσόμεθα.
A : ἦς B : ἐσμέν C : ἔστε D : ἦσθα
399. Οἱ Ἀθηναῖοι ... ἀμαθίαν ὠνείδιζον.
A : μωρίας B : τοῖς Βοιωτοῖς C : τῶν ἰδιωτῶν D : αὐτὰς
400. Ὁ βασιλεύς, ... τὸν χρυσὸν ἔχων πάντα, ἐπικούρους ἐμισθώσατο.
A : ὅτι B : ἐπεὶ C : ἅτε D : ὅτε

401. Ἄγνοίᾳ μόνον ... τις ἐπιθυμοίη ἄν.
A : πολεμίων B : πόλεμον C : μάχαις D : πολέμου
402. Ἐάν τις ... θάπτειν τὸν Πολυνείκη, ἀποθανεῖται.
A : τολμήσῃ B : τόλμα C : τολμᾷ D : τόλμη
403. Κλέαρχος ἐπολέμει τοῖς Θραξί, ... Κῦρος τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ ἐδεῖτο.
A : μέχρι οὗ B : μεταξὺ C : νῦν δὲ D : ὁπότεν
404. Ἐὰν οἱ γέροντες λέγωσιν, οἱ νέοι ...
A : σιγῶντων B : σιωπῶν C : οὐ λέγουσιν D : μὴ σιωπᾶτε
405. ... ἐφύλαττον τὰς πύλας, ἢ πόλιν ἂν ἤρεθῃ.
A : Οὕτως B : Οἱ μὲν C : Εἰ μὴ D : Μάτην
406. Οἱ ... ταῖς μὲν εὐπραγίαις τῶν ἄλλων ἄχθονται, ταῖς δὲ δυστυχίαις χαίρουσιν.
A : φρόνιμοι B : φθονεροὶ C : ἔμφρονες D : ἀτυχοῦντες
407. Ὅποτεν οἱ Λακεδαιμόνιοι ... , προηγουῖνται αὐληταὶ ἐμβατήρια αὐλοῦντες.
A : ἐκστρατεύονται B : ἐπολέμουν C : στρατηγοῦνται D : ἐστράτευσαν
408. Ταῦτα φέρειν ἀνάγκη ... ὄντα δύσφορα.
A : τε καὶ B : καὶ δὴ καὶ C : καίπερ D : πρὶν ἂν
409. Εἰ ... , ἔλεγον ἂν ὑμῖν.
A : ἥδη B : ἥδη C : ἴσμεν D : γνοῦσαν
410. ... τοὺς θεοὺς ἐξαπατᾶν· μάτην γὰρ ἂν πειρῶ.
A : Πειρῶ B : Μὴ πειρῶ C : Πείρα D : Πείρας
411. Ὁ στρατηγὸς τοὺς Πέρσας εἵρξεν ... κατασκόπους ὄντας.
A : ὅτι B : ὥς C : ἐπειδὴ D : ὥστε
412. Εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ... , Διογένης ἂν εἶναι ἡβουλόμην.
A : ἔγωγε B : εἰμι C : ἦν D : φαίην
413. Λέγε μοι, ὅ τι βούλει· ἔπειτα περὶ τούτων ...
A : βουλευόμεν B : βουλευσόμεθα C : βουλώμεθα D : βούλοιτο
414. Δόξω γυναῖκα καίπερ οὐκ ἔχων ...
A : παλλακὴν B : ἐταίρας C : ἄγεται D : ἔχειν
415. Πολέμου ὄντος οἱ παλαιοὶ ἐκ τῆς ... τὰς γυναῖκας αἰχμαλώτους ἀπῆγον.
A : νόσου B : νίκας C : πολεμίας D : ἄστεως
416. Ἀπολύσομέν σε, ἐὰν τοὺς σοὺς ἐταίρους ...
A : αἰτίας B : αἰτιάσῃ C : ἀτιμίας D : αἰτιῶ
417. Ὁ ἀνδρεῖος ἀνὴρ ὀδύναις οὐ κλᾶται, οὐδ' ἀθυμεῖ ...
A : ἀπειλῶν B : ἀμφὶ ἀπειλαῖς C : ἀπειλαῖς D : πρὸς ἀπειλῆς
418. Ἐκὼν γε ... ἂν ἐξαπατῶν.
A : οὐδένα B : σε μήποτε C : πολλῶν D : πᾶσιν
419. Οὐχ ... ἔχοντες πλανῶνται ἀνὰ τὰ ὄρη.
A : ἐρμηνεῖς B : κρέασιν C : ἡγεμόνας D : ξίφους
420. Νυκτὸς ἐξελθοῦσα ... τὸν νεκρόν.
A : ἔσπετο B : θρέφεται C : ἡγάσθη D : ἔθαφε

421. Φίλους μὴ πολλοὺς ... , ἀλλ' ἀγαθοὺς.
A : κέκτησο B : ἀπέκτεινεν C : βούλομαι D : χαίρει
422. Εἰ θεοὶ ... , ἐστὶ καὶ ἔργα θεῶν.
A : εἰσὶν B : εἴσιν C : οὐκ ἔστιν D : ἦσαν
423. ... μὴ γαμῶν οὐκ ἔχει κακὰ.
A : Ἐὰν B : Ἦ C : Ὅ D : Ὡς
424. Ἡ τῶν Μήδων ἀρχὴ ... τῶν Περσῶν κατελύθη.
A : τῶν Λυδῶν καὶ B : ὑπὸ C : ὡς D : πάλαι
425. Ὁ δὲ ... ὑπέσχετο τῷ Διὶ θύσειν.
A : πρεσβῦτις B : κλωπὸς C : ποιμὴν D : ἄρματος
426. Ὅταν ἄφεσθαι ἔργου τινὸς ... , λογίζεσθε, ὁποῖόν ἐστιν τὸ ἔργον.
A : ἔδοξε B : μέλλητε C : ἄρχεσθε D : παύοιτο
427. Λίαν φιλῶν ... οὐχ ἔξεις φίλον.
A : αὐτῶν B : ἑαυτοῦς C : σεαυτὸν D : ἄς
428. Πάντες οἱ ποταμοὶ ... γίνονται προϊόντι πρὸς τὰς πηγὰς.
A : ἐκβῆναι B : εὐπορον C : διαβατοὶ D : πλατεῖς
429. Ἄνευ ὁμονοίας πόλις ... ἂν εὖ πολιτευθεῖη.
A : οὐκ B : μηδὲν C : ἡμετέρα D : πως
430. Σωκράτης τιμῆς ἄξιός ἐστιν τῇ πόλει μᾶλλον ἢ ... ἐδόκει;
A : ὑμῖν, ὦ δικασταί, B : καταγινῶναι C : ἀσεβῇ D : θανάτου
431. Ἀνέβη ἐπὶ τὰ ὄρη τῶν πολεμίων οὐ ...
A : κολάζων B : εἰδώς C : κωλόντων D : τρώσων
432. Ἄξω ὑμᾶς ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ... ἀνδρεῖοι ὄντες ῥαδίως τρέφεσθε.
A : οἱ δὲ B : οἷ C : οὖς D : οἷς
433. Βελτίων ἐστίν, ... κακὰ δρᾶν τινα.
A : ὥσπερ B : καθάπερ C : ἢ ὥστε D : καίπερ
434. Ταύτην τὴν χώραν ἐπέτρεφε ... τοῖς στρατιώταις ὡς πολεμίαν οὔσαν.
A : ἰέναι σὺν B : κίνδυνον γενέσθαι C : διαρπάσαι D : ἔφεσθαι
435. Μὴ γνοίης ποτέ, ... ταῦτά μοι ἔλεξεν.
A : τις B : ἡ C : ὅστις D : ἥ
436. Ἐαυτὸν οὐ τρέφων κύνας ...
A : τρέπει B : τρέφει C : θρέφεις D : τραποῦ
437. Καταφύγωμεν πρὸς τὰ ὄρη, ... ἡμᾶς λάβωσιν οἱ πολέμιοι.
A : ὅπως B : ἵνα μὴ C : ὅτι οὐχ D : ὥστε
438. ... ἐστὶν ὀλίγοις καλῶς χρῆσθαι ἢ πολλοῖς κακῶς.
A : Βελτίων B : Κακὸν C : Ἀγαθὸν D : Κρεῖττόν
439. Ἐν κακοῖς ὦν εὐχου θεῶ ... σε ἀπαλλάξαι.
A : τῶν φίλων B : πολεμίων C : τῶν κακῶν D : δυστυχήματος
440. Λεαίνης ... οὐ δεῖ ἔχνη ζητεῖν.
A : ἀπόντος B : παρούσης C : ὁρῶντα D : καὶ ἀλώπηξ

441. Οὐδείς ... καλὰ ᾄδει.
A : ἀνθρώπου B : χελιδὼν C : πεινῶν D : μελωδία
442. Εἰ ... , εἶδον ἂν αὐτούς.
A : ἐλθόν B : ἔρχεται C : ἦλθεν D : δραμούμεθα
443. Χαλεπὸν ἐστὶ πρὸς γαστέρα λέγειν ὥτα οὐκ ...
A : ἔχοντα B : ἔχουσαν C : σχήσων D : ἔξοντα
444. Ἐν Τήνῳ τῇ νήσῳ κρήνη ἦν, ἥς τὸ ὕδωρ ... οὐκ ἐμίγνυτο.
A : μέλι B : πυρὸς C : οἶνω D : γάλα
445. Εὖ βεβουλευμένος ... πρὸς τὸ ἔργον.
A : τραποῦ B : παύεσθε C : ἀρχώμεθα D : πορεύομεν
446. Ὁ δηχθεὶς ὑπὸ ὄφεως καὶ σχοινίον ...
A : φοβεῖ B : ἔφυγον C : φυλάττει D : φοβεῖται
447. Ὁ δὲ κυνηγὸς ἐξῆει εἰς τὴν ὕλην τὸν λέοντα ...
A : ἐγερεῖν B : κυνηγετῶν C : ζητήσων D : ἐφόμενος
448. Ἀνδρείως μάχεσθε, ... οἱ πολέμοι νικηθῶσιν.
A : ὅπως μὴ B : ἵνα C : ἐὰν D : ἐπεὶ τάχιστα
449. Εἰ μὴ τὸ στράτευμα ... , ἡ πόλις ἂν ἐάλω.
A : ἔρχονται B : βοηθήσων C : ἀφίκετο D : πορθοῦ
450. Οἱ Ὀλύμπιοι ... Φιλίππου κατεστράφησαν.
A : μετὰ B : καὶ οἱ περὶ C : ὑπὸ D : πρὸ
451. Ἀγροϊκὸς εἰμι τὴν σκάφην ... λέγων.
A : σκάφην B : τὴν σκάφην C : τῆς σκάφης D : σκάφη
452. Σὺν θεῷ ἄφαι ... , καὶ ὁ ἂν βούλη πεπράχθαι, ταχέως πεπράζεται.
A : ἄρνα B : κυσίν C : τοῦ ἔργου D : τῇ οἴῃ
453. Ἡδεῖας ἡμέρας ἐωράκαμεν ... στυγνάς.
A : πλείονας τῆς B : ὑμεῖς, ἐγὼ δὲ C : πλείους ἢ D : Ζεῦ πάτερ,
454. Ἐφοβούμην, ... ἔρχονται ἡμῖν ἐπιθησόμενοι.
A : ὅτι B : ἵνα C : μὴ D : ὥς
455. Καπνὸν ... εἰς τὸ πῦρ ἐνέπεσες.
A : φυγόντες B : φεύγομεν ὅπως C : μὲν ἐγώ, σὺ δὲ D : φεύγων
456. ... μάλλον θεῷ ἢ ἀνθρώποις.
A : Πείθωμεν B : Πεύσομαι C : Πεσοῦμεθα D : Πείσομαι
457. Τὸν ἱατρὸν μετεπέμφαντο, ... αὐτὸν θεραπεύσει.
A : μὴ B : ὅστις C : ὥστε D : ὅτι
458. Ὅσῳ μείζω ἀγαθὰ τις ἔπαθε, ... ἀδικιώτερος ἂν εἴη χάριν μὴ ἀποδοῦς.
A : τοῦτο B : τοσοῦτω C : ᾧ D : ὅταν
459. Ἄτε πυκνοῦ ὄντος τοῦ ἄλσους οὐκ εἶδον οἱ ἐντὸς ... ἐκτός.
A : οὐδὲ τοῦ B : οἱ δὲ C : τοὺς D : οἷς
460. Ψευδῶς με ἠτιάσαντο, ... τὰ ἐμὰ χρήματα κτήσαιντο.
A : ἡνίκα B : ἔνεκα C : ἵνα D : μὴ

461. Οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων ... πονηρός ἐστιν.
A : μὴ B : φύσει C : φαίη D : ὁ
462. Τοῦτο μάλιστα τὴν πόλιν ὠφέλησα, ὅτι τοὺς Θηβαίους ... διήλλαχα.
A : αὐτάς B : ἀντὶ ἡμῶν C : ὑμῖν D : καὶ ὑμεῖς
463. Τοῖς μὲν χαίρουσι σύγχαيره, τοῖς δὲ κλάουσι ...
A : ἐπιμελής ἴσθι B : ἀμέλει C : σύγκλαε D : φρόντιζε
464. Κλοπή ἐστίν, ... πάνυ μικρόν τι ἐκλάπη.
A : εἰ καὶ B : πρὶν ἂν C : ἄν D : ἐὰν
465. Κάλεσον τὸν στρατηγὸν εἰς τὴν βουλὴν, ... αὐτῷ συμβουλευόμεθα.
A : ὅτι B : ὅστις C : ἵνα D : ὥστε
466. Ταῦτα ... Νικίου στρατηγοῦντος.
A : ἐγένοντο B : γενέσθαι C : πράξαντος D : ἐπράχθη
467. ... πέπραχας, ἐπαίνου ἄξιός ἐστιν.
A : ᾠ B : Ἐπειδὴ C : Κἂν D : ᾠΑ
468. ... ἐκόντες βλάφωμεν.
A : Μηδεμία B : Μηδεῖα C : Μηδένα D : Μὴ δ' ἔα μ'
469. Πάντα ταῦτα πράττει, ... φαίνεται σοφὸς ὢν.
A : ὅπως μὴ B : μὴ C : ὅτι D : ἵνα
470. Ὡς ἤδῃ λεύσσειν τὸ φῶς τοῖς τε ... πράττουσι καὶ τοῖς δυστυχοῦσιν.
A : κακῶς B : καλῶς C : ὅμως D : χαλεπώτατα
471. Τῶν Λακεδαιμονίων τὴν Ἀττικὴν δηούντων ὁ δῆμος ἐχαλέπαινε ...
A : Περικλέα B : Περικλέους C : Περικλεῖ D : Περίκλεις
472. Ἡ οἰκία ἐπτὰ ... ἐστίν.
A : ὀβολός B : δραχμὴν C : μνῶν D : ταλάντῳ
473. Διακόσιοι κατελείφθησαν, οἵτινες τοὺς θανόντας ...
A : στησόμενοι B : θάψουσι C : κομίσαι D : κλαυσάμενοι
474. Πάντα τὰ ἡμέτερα εἰς ... κεκομίσκαμεν.
A : τὸν πλοῦν B : ναυσὶν C : τὰς ναῦς D : τὸ σκάφιον
475. Ἑρμῆς, ... καὶ Μαίας, ἔτι ἐν σπαργάνοις ὦν τὰς Ἀπόλλωνος βοῦς ἔκλεψεν.
A : ᾠΑρει B : Ἀπόλλω C : ὁ Διὸς D : τῆς Λητοῦς
476. ... χαίρω τὴν νόσον ἐκπεφευγώς.
A : ᾠΟτι B : Ὡς C : ᾠΟπως D : ᾠΙνα
477. Ἀποπλεῖ ... καίπερ μέσου χειμῶνος ὄντος.
A : οἴκαδε B : διὰ χιόνος C : κατὰ θέρους ἀκμὴν D : ἐφ' ἄρματος
478. Μὴ μέτρει ... μήτε τῇ πλούτου ἀφθονίᾳ μήτε τῇ τιμῇ λαμπρότητι.
A : τὴν εὐδαιμονίαν B : εὐδαιμόνων C : τοῦ ὄλβου D : εὐδαίμοσιν
479. Σπαρτιάτην τινὰ πέμφον, ... τοῦ στρατοῦ στρατηγήσει.
A : ὅστις B : τίς C : διότι D : ὅτι
480. Κατασχόπους πανταχόσε πέμπωμεν ὥς ... , ὃ τι ἐγένετο.
A : πυνθανόμενοι B : πευσόμενος C : πεισομένους D : πεσούμενοι

481. Ὁρέστης ἐμίανε τὰς χεῖρας τῷ ... αἵματι.
A : τοῦ πατρὸς B : τοῦ πάππου C : τῆς μητρὸς D : τῆς ἀδελφῆς
482. Ὅταν τὰ ἄλλων ἀνθρώπων κακὰ γνῶς, τὰ σαυτοῦ ἦττον ...
A : δυσφορεῖ B : δυσφορήσεις C : ἐδυσφόρεις D : δυσφορεῖτε
483. Ἡγγέλθη, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐπίοι ἡμῖν ... δισχιλίους ἱππέας ἔχων.
A : εἰς B : ἀνὰ C : μετὰ D : σὺν
484. Οὐκ αἰσχύνη εἰς τοιαῦτα ... τοὺς λόγους;
A : ἄγων B : λέγειν C : ἔνεκα D : ὀφομένων
485. Οἱ Ἀργεῖοι ἐφοβοῦντο, μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι αὐτοῖς ...
A : ἐνέπεσον B : ἐπιθεῖντο C : ἐπιβαλοῦσιν D : ὀρμῶσιν
486. Ἀπέθανε ... ἐπιβουλεύσας τοῖς ἄρχουσιν.
A : εἰ B : ὥς C : ὅτε D : ἐπεὶ
487. Ἀπέφυγε, ... οἱ Πέρσαι μὴ ἔλοιεν αὐτόν.
A : ἵνα μὴ B : ὅτι C : ὅμως D : ὅπως
488. Φίλον, ὅπερ μέγιστον ἀγαθὸν ἐστίν, οἱ πολλοὶ, ὅπως ... , οὐ φροντίζουσιν.
A : χρῆσονται B : κτήσονται C : κέκτησθαι D : χρήσασθαι
489. Οὐ καταισχυνῶ ... , οὐδ' ἐγκαταλείψω τὸν παραστάτην.
A : τὰ ὅπλα B : κατὰ πολεμίων C : τῶν ἱερέων D : τοῖς ἱεροῖς
490. Ἀποφεύγωμεν, ἵνα οἱ βάρβαροι μὴ ... ἡμᾶς.
A : ἔλωσιν B : τεύξοιντο C : ἐλάβοντο D : ἐπιθῶνται
491. Ὡδινεν ὄρος, Ζεὺς δ' ἐφοβεῖτο, ... ἔτεκε μῦν.
A : καὶ B : τὸ δ' C : μὴ D : μὴ οὐ
492. Ἐχαίρομεν πάντες ... ὑμᾶς ἀσφαλῶς ἀφικομένους.
A : ὅτι B : ὥς C : ἐπεὶ D : ἀκούσαντες
493. Διὰ τί διατελεῖς ταῦτα ἡμᾶς ...
A : λέγειν B : εἰπεῖν C : ἐρωτῶν D : πυθομένους
494. Φυλάττου, ... βουλόμενος σαυτὸν εὐτυχῇ τιθέναι ἄλλους ἀτυχεῖς τιθῆς.
A : ὥς B : ὅπως C : μὴ D : ὅτι
495. Εἰς τὰ ὄρη ἀφίκοντο τοὺς Πέρσας ... καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν χωρίῳ ἰσχυρῷ.
A : διατελοῦντας B : λανθάνοντας C : τυγχάνοντες D : φθάσαντες
496. Μὴ φθόνει τοῖς πλέον ... κεκτημένοις.
A : χρήματα B : σαυτοῦ C : ἑαυτῷ D : αὐτοῖς
497. Ἀρίων τῶν ναυτῶν ἐπιβουλευόντων ... εἰς τὴν θάλατταν ἤλατο.
A : αὐτὸς B : αὐτὸν C : αὐτοῦ D : αὐτῷ
498. Κριτίας ἐπιθυμήσας τῆς σωφροσύνης, ἣν Σωκράτης εἶχεν, ὠρέξατο ... αὐτοῦ.
A : διαλέγεσθαι B : τὸν θάνατον C : τῆς ὁμιλίας D : ἐσπέσθαι
499. ... ἐσθίουσι καὶ πίνουσιν, ἐὰν καὶ μὴ πεινῶσι καὶ διψῶσιν.
A : Ἐγκρατεῖς B : Ἀκρατεῖς C : Ἐπιθυμεῖς D : Ἀγνοεῖς
500. Ἐπαύσαντο πολεμοῦντες ... ἀμφοτέρων τῶν στρατηγῶν ἀποθανόντων.
A : ὅταν B : ὅποτε C : ἅτε D : ἐπειδὴ

501. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ ... ὁ πόλεμος ἐτελεύτησεν.
A : ἔπει B : ἔτει C : ἔθει D : ἐπεί
502. Ἐπέπεσε χιὼν ἅπλετος, ... ἀπέκρυψε καὶ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους.
A : ἀλλὰ B : ὥστε C : εἶθε D : ὁ δὲ
503. Ἐφθασαν τὸν χειμῶνα ἀνασπᾶσαντες τὰς ...
A : ἀμάξας B : ὀλκὰς C : ναῦς D : ἡγεμόνας
504. Φοβοῦμαι, ... ὁ ξένος μοι ὀργισθῇ.
A : ὅτι B : ὥς C : ἵνα D : μὴ
505. Ἐὰν μὴ φυλάξης τὰ μικρά, ... τὰ μείζονα.
A : ἀποβάλλεις B : ἀποβαλῆς C : ἀποβάλλεται D : ἀποβάλοιτο
506. Ἐπίσπου τῇ βασιλείῳς βουλῇ καὶ συνθοῦ αὐτῷ· εἰ δὲ μὴ ... , ἐπιθησόμεθά σοι.
A : συντίθης B : συντιθῆς C : συντιθείης D : συνθήσῃ
507. Εἶπον χάριν ἔχειν ἡμῖν, ... ἐποιήσαμεν.
A : ὅσων B : ταῦτα C : ἡμεῖς D : τοῦτο
508. Ἰέρων ἵππους ἔχων εἰς Ὀλυμπίαν ἦλθεν ὥς ... τῶν ἀγώνων.
A : μεταλαβεῖν B : μεταλαβὼν C : μεταλαβοῦσαι D : μεταληφόμενος
509. Ὁ μέλλεις ..., μὴ πρόλεγε· ἀτυχήσας γὰρ καταγελασθήσει.
A : ὁρᾶν B : ποιεῖν C : πράξειν D : ποιεῖσθαι
510. Ὅταν τις ... , ζημιοῦνται.
A : κλέπτῃς B : κλώφ C : κλέπτῃ D : κλέπτου
511. Οἱ μὴδὲν ἀδικοῦντες οὐδενὸς ... νόμου.
A : χρῇ B : δεῖ C : χρῆται D : δέονται
512. Τὸν τριήραρχον ἐν αἰτίᾳ εἶχον ὥς ... σώσαντα τοὺς ναύτας.
A : τὰ B : οὐ C : τοὺς D : —
513. Ὁ πλοῦτος αὐτὸς ... ἂν εὐδαίμονα ποιοίῃ.
A : οὐδένα B : μὴδένα C : οὐδενὶ D : μὴδενὶ
514. ... ἥδη λέγων, μὴ μείζων ὁ λόγος ἐκταθῇ.
A : Ἀρχομαι B : Παύου C : Διατέλει D : Παύετε
515. ... μὲν κατεγέλασε, σὲ δὲ ἐπήνεσεν.
A : Ἐμὲ B : Ἐμοῦ C : Ἐμοὶ D : Μοὶ
516. Ὁρέστης ἀπολυθεὶς ἐν τῷ Ἀρείῳ πάγῳ ἐκαθάρθη ... ἐν Δελφοῖς.
A : φονέως B : φονέα C : τοῦ φόνου D : τῷ φόνῳ
517. Ἐθυον πρότερον οἱ Πελασγοὶ τοῖς θεοῖς, ὄνομα δὲ ἐποιοῦντο ... αὐτῶν.
A : οὐδεμία B : μὴδένα C : οὐδενὸς D : οὐδενὶ
518. Ἀφορμητέον ἦν εὐθύς, ὥστε εἰς καιρὸν ...
A : ἀφικέσθαι B : ἐλθόν C : ἐρχόμενοι D : ἤκωμεν
519. Ὁ βασιλεὺς ἐθήρευεν ἀπὸ ἵππου, ... γυμνάσαι βούλοιτο ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἵππους.
A : ἐπεὶ B : ἔως C : ὅποτε D : πρὶν
520. ... ὑμεῖς ἐμὲ ἐπαινέσεσθε, ἐμοὶ μέλει.
A : Ἵνα μὴ B : Μὴ C : Πῶς D : Ὅπως

521. ... τὰ πάθη κουφίζεται.

A : Θρήνος B : Γέλως C : Τοῖς δακρύοις D : Δάκρυα

522. Νομίζω τοῦτο ἄδικον μὲν οὐκ εἶναι, λέγω δὲ ὅτι οὐ συμφέρει ...

A : αὐτός B : ὑμᾶς C : σοῦ D : ἡμῖν

523. Δεῖ εἰσέρχεσθαι εἰς τὴν πόλιν, ... κλεισθῆναι τὰς πύλας.

A : ἐπεὶ B : ὅταν C : πρὶν D : ὁπότε

524. Παύου κλάουσα, ὦ μήτερ, ἐὰν γὰρ μὴ παύῃ, καὶ ἐγὼ ...

A : κλείω B : κλαύσομαι C : κλαῦσαι D : ἐκλαύσω

525. Εἰς τοσοῦτον ... ἤλθον, ὥστε ἔπεισεν ὑμᾶς ἐλαύνειν αὐτόν.

A : τόλμας B : ἀναιδὲς C : πρᾶγμα D : ὕβρεως

526. Οἱ ἀνόητοι ... δεδίασιν οἰόμενοι αὐτόν τῶν μεγίστων κακῶν εἶναι.

A : τὸν θάνατον B : τοῦ θανάτου C : ἀπὸ θανάτου D : ἐκ θανάτου

527. Τὸ ἐμὸν σῶμα, ἐὰν τελευτήσω, μὴ ... μήτε ἐν χρυσῷ μήτε ἐν ἀργύρῳ.

A : τιθέντες B : ἔθετε C : θεῖτε D : θῆτε

528. Καὶ ταῦτα διαδίδου, ... σὺ βούλει, καὶ τῶν ἄλλων, ὅποσα ἐθέλεις.

A : ὅτω B : ὅσῳ C : οἱ δὲ D : οὗς

529. Αἱ νῆες ἔλαθον τοὺς ἐναντίους ἐκ τοῦ ... ἐξελθοῦσαι.

A : πόλεως B : λιμένος C : νήσου D : ἡπείρου

530. Ἐὰν περὶ τὴν νῆσον ... , λιμένα εὐρήσετε.

A : πλεύσεσθε B : ἔπλεῖτε C : πλεύσητε D : ἐπλεύσατε

531. Μακάριός ἐστιν ... οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει.

A : καὶ B : ὅστις C : ὥτινι D : ὅτω

532. Οἱ περὶ Λεωνίδα πάντες ἀπέθανον ... παρὸν ἐκφεύγειν.

A : ἅτε B : ὥς C : οὐ μόνον D : καίπερ

533. Ἀγῆσίλαος, εἴ ... συνθεῖτο, αἰ ἐνέμενε τῇ ὁμολογίᾳ.

A : οἷ B : σὺν αὐτῇ C : τίνων D : τινι

534. Τοξότης ἀγαθὸς ἰεῖς ... ῥαδίως ἁμαρτάνοι τοῦ σκοποῦ.

A : μηδὲν ἂν B : οὐχ C : οὐκ ἂν D : ἂν

535. Ἐὰρ οὐ μεταμέλει ὑμῖν, ... πεποίηκατε;

A : οἷς B : ὦν C : ὁ D : ἧ

536. Οἱ Μεσσήνιοι ἐκ παλαιοῦ ... τοῖς Λακεδαιμονίοις ἦσαν.

A : ὑπὸ B : σὺν C : χρόνου D : καιροῦ

537. Ὁ μῶρος γελᾷ, καὶ ὅταν τι μὴ γέλοιον ...

A : ἧ B : ῆ C : ἐγένετο D : γενέσθαι

538. Ὡς κακῶς ἔχει ἅπας ... , ἐὰν κακῶς μηδεὶς ἔχη.

A : ἱατρός B : ἀδόλεσχος C : ἐπὶ τῇ νόσῳ D : νόσος

539. Ὑπέσχοντο μισθὸν ... τὸν σῖτον σφίσι πορίσαντι.

A : διδόναι B : δόσθαι C : δώσειν D : δόντες

540. Ὁ βασιλεὺς ἐφοβεῖτο, ... ὁ στρατηγὸς ἑαυτῷ ἐπιβουλεύοι.

A : ὅτι B : μὴ οὐ C : μὴ οὐχ D : μὴ

541. Εἰ παρὰ τὸν νόμον ἔπραξαν, δίκην ἂν ...
A : ἔδωκεν B : δίδονται C : δοῦσαν D : ἔδοσαν
542. Πίθηκος ὁ πίθηκος, κἂν χρυσᾶ ... σάνδαλα.
A : ἔχη B : ἔχον C : ἔσχον D : σχήσεται
543. Συνεφείπετο τοῖς πελτασταῖς καὶ τὸ Ἀρκαδικὸν ὀπλιτικόν, ... ἦρχε Κλεάνωρ.
A : ὦν B : οὖς C : τοῦ D : ὦν
544. Ἐὰν περὶ πολλοῦ ποιῇσθε τὴν ἐλευθερίαν οὐδέποτε ἐπὶ τυράννῳ ...
A : ἐστέ B : ἔστε C : ἔσεσθε D : γένησθε
545. Εἰπέ μοι, τίς σοι ἔδωκεν, ὃ δῶρον περὶ πλείστου ...
A : ποιεῖς B : ποιεῖ C : ποιῆς D : ποιεῖται
546. Ἐὰν τῶν δούλων τις νοσήσῃ σοι, ἱατρὸν ἐπικαλῇ, ἵνα μὴ ...
A : ἀποθάνῃ B : τελευτῇ C : τελεύτα D : ἀποθανεῖ
547. Ὁ Διογένης ἰδὼν ... ἄφυῃ παρὰ τὸν σκόπον ἐκάθισεν εἰπὼν, ἵνα μὴ πληγῶ.
A : δορυφόρον B : σφενδονήτης C : τοξότην D : πελταστήν
548. Ὁ ἀρπαγῆς ἡ ... δίκην ὀφλὼν θανάτῳ ζημιούσθω.
A : κλωπὸς B : κλέπτῃς C : κλοπῆς D : κλέπτου
549. Ὁ δὲ ἀνὴρ, ὃν συνέλαβον, ... ποδαπὸς εἴη, Πέρσης ἔφη εἶναι.
A : ἐρωτώμενος B : ἐρωτηθέντος C : ἐρωτηθεῖσιν D : ἐρωτήσας
550. Ὅστις τοὺς θεοὺς τιμᾶν βούλεται, ... τοὺς πέλας εὖ ποιεῖν δεῖ.
A : τοῦτον B : σεαυτὸν C : οἷς D : ἀλλήλους
551. Μῶρος ἂν ... , εἰ τὰ εὐρημένα ἐζήτεις εὐρεῖν.
A : εἶ B : ἦσθα C : ἦς D : εἰ
552. ... ἄλλο ἀρέσκει.
A : ἄλλος B : ἄλλην C : ἄλλου D : ἄλλῳ
553. Ὁ ... ἐρῶν καὶ τῶν παρόντων ἀποστερεῖται.
A : πλείων B : πλεόνων C : πλοῖον D : πλέως
554. ... λέγεις φίλου παρόντος, οὕτω καὶ ἀπόντος αὐτοῦ φρόνει.
A : ὥστε B : Σὺ μὲν C : ὥσπερ D : Σὺ οὖν
555. Ὁ Νεῖλος ἐπτά ... εἰς τὴν θάλατταν ἐξίησιν.
A : στόμασιν B : ἐκβολῶν C : εἰσβολὰς D : ποταμῶ
556. Οὐκ ἀεικέες ... πάσχειν ὑπὸ ἐχθρῶν.
A : εὖ B : κακῶς C : γλυκέα D : κακοῖς
557. ... θάνατος κατεγνώσθη, ὅτι τὴν πατρίδα προδοὺς ἐφαίνετο.
A : Ὁ ναύαρχος B : Τὸν Νικίαν C : Παυσανίου D : Ἐφιάλτη
558. ... ὥφελεν τὸ θυγάτριον τῇ μητρὶ ὅμοιον εἶναι.
A : Εἰ B : Εἶθε C : Εἴτε D : Εἴτα
559. Οἱ φιλάργυροι οὐ χρῶνται τοῖς χρήμασιν, ... κέκτῃνται.
A : ὃν B : ἃς C : ὦν D : οἷς
560. Εἰς τοσοῦτο τῆς αἰσχύνῃς ἢ τοῦ Περικλέους πόλις ...
A : πεπτῶς B : πέπωκεν C : πέπομφε D : πέπτωκεν

561. Κλέανδρος ἐτυράννευσε ... ἐπτὰ ἔτη.
A : Γέλας B : Ἀθήνας C : Θήβαις D : Μέγαρα
562. ... τοῦτο πράξης, ἀμαρτήσεις.
A : Εἰ B : Ἦν C : Ἐάν D : Διότι
563. Ἀποκτενοῦμεν τοὺς πειράτας, ... ἂν αὐτοὺς λάβωμεν.
A : εἰ B : ἡμεῖς C : ὅπου D : πρὶν
564. Μειζόν ἐστι τὸ κακὸν ... φέρειν.
A : τὸ B : ἡμῖν C : χαλεπῶς D : ἢ ὥστε
565. Καὶ τὸ πάλαι νόμος ἦν ἴσων φήφων κειμένων τὸν ... ἀεὶ ἀποφεύγειν.
A : φεύγοντα B : ἀποφυγόντα C : διώκοντα D : ἄκριτον
566. Ὁ θεὸς πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις πόνους ἐπέταξεν ἄλλοις ...
A : ἄλλὰ B : ἄλλα C : ἄλλων D : ἄλλους
567. Ὁ τύραννος ἐτελεύτησεν ὑπὸ τῶν ... οἰκισιότατων.
A : αὐτὸν B : σεαυτοῦ C : ἑαυτοῦ D : σαυτῷ
568. Φυλάττου, μὴ ἀτιμίᾳ ...
A : ἀποφύγῃς B : πείσῃ C : περιπέσῃς D : πεύσῃ
569. Ὁ χρυσὸς κρείττων μυρίων λόγων ...
A : θνητός B : ἀθανάτους C : ἀνθρώπων D : βροτοῖς
570. Τὸν οἶνον ... κεράννυ.
A : ὕδωρ B : σὺν μέλιτι C : οἶνου D : ὕδατι
571. Ὅσον οὐκ ἀπέκτεινε αὐτόν, πρὶν ἰδεῖν, ... εἶη.
A : τις B : πηλίκον C : ὅστις D : ὁπόσον
572. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἦλθον Κίμωνος ... πληθῇ οὐκ ὀλίγῳ.
A : ὁ Μιλτιάδου B : σὺν τῷ C : ὁ Ἀθηναῖος D : στρατηγούντος
573. Ἐμὲ κακῶς ἀκούσαντα ... μεγάλη ἔδακε λύπη.
A : ὑπὸ σοῦ B : ἡ C : ταῦτα D : πάντα
574. Λαβὼν ἀπόδος καὶ ... πάλιν.
A : λείψει B : λήξει C : λήφει D : λήσει
575. Πολλάκις χαλεπὸν ἐστι ... φίλον καὶ κόλακα.
A : διακρινῶν B : διακρίναι C : διακρίναι D : διάκριναι
576. Μόνοι οἱ θεοὶ ἴσασιν, ... τελευτήσομεν.
A : ὅτε B : πότε C : μήποτε D : ὁπότε
577. Τὸ φιλοπόλεις εἶναι ἔσωσε τοὺς Ἑλλήνας ... ὑπὸ τῶν Περσῶν ἡττᾶσθαι.
A : οἱ B : τοὺς C : τοῦ D : τὸ
578. Δύο ὧτα ἔχομεν, στόμα δὲ ἓν, ... πλείω μὲν ἀκούωμεν, ἥττω δὲ λέγωμεν.
A : ὥστε B : ἵνα C : ὥσπερ D : ὅτι
579. Μὴ δῆτ' ἀπείθεσθε ... Αἰσχίνην λέγουσιν, ὅτι Φίλιππος φίλος ἐστίν.
A : τὴν B : τὸν C : τὰ οἱ περὶ D : τοῖς ἀμφ'
580. Καί ποτε ... πάγου δεινοτάτου Σωκράτης ἐξηλθεν ἱμάτιον ἔχων.
A : μετὰ B : ὄντως C : ἀντὶ D : ὄντος

581. Διατελοῦμεν ... , ἕως ἂν τὴν πόλιν λάβωμεν.
A : ναυμαχεῖν B : μαχόμενοι C : πεζομαχεῖν D : πολεμήσονται
582. ... ἀποκρίνεσθαι, φρόντιζε.
A : Πρὶν B : Ὅποτε C : Ὅταν D : Πρὶν ἂν
583. Μετέδωκά σοι πάντων, ... εἶχον.
A : ἐὰν B : ὁπότε C : ἐγὼ D : ὦν
584. Ἐν Δελφοῖς ἦν γεγραμμένον πρὸς τῷ ἱερῷ ... Ἐνῶθι σαυτόν'.
A : τὸ B : σύμβολος C : μαντεία D : χρησμός
585. ... τις ἔμαξε μᾶζαν, ταύτην καὶ ἐσθιέτω.
A : Ὅν B : Ὡν C : Ἐὰν D : Ὡν
586. Οὐδὲν, ... ἡλπίζομεν, ἀποβέβηκεν.
A : ὦν B : ὄν C : τὰ D : ταῦτα
587. Οἱ δὲ μέντοι τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ... τινι καταληφθέντες διεφθάρησαν.
A : ἔδρα B : ἐνέδρα C : συνεδρεῖα D : καθέδρα
588. Μηδεὶς ἀρχέτω, πρὶν ἂν ... ἄρχεσθαι.
A : ἔμαθε B : μάθη C : μαθεῖν D : μεμάθηκε
589. Ἀεὶ ... πέρυσι βελτίω.
A : οἱ B : τὸ C : τὰ D : τῷ
590. Μέμνησθε τοῦ ὅρκου, ... ὁμωμόκατε.
A : ὃ B : οὗ C : ᾧ D : ἅττα
591. Ξένος ... ἀκολούθει τοῖς ἐπιχωρίοις νόμοις.
A : τις B : ὦν C : ὄντος D : ὅς
592. Μεταδίδου τοῖς ἄλλοις, ... ἔχεις.
A : εἶτα B : ὦν C : οἷς D : ἔπειτα
593. Εἴθ' ὥφελεν ὁ Μιλτιάδης τῇδε τῇ ἡμέρᾳ ... στρατηγός.
A : ἡμέτερος B : ἡμῖν C : ὦν D : παρεῖναι
594. Ὅρα σύνοισθα ... οὐδένα ἀδικήσαντι;
A : ὅτι B : περὶ τοῦ C : σεαυτῷ D : αὐτῶν
595. Ἐμμένομεν, ... ὠμολογήσαμεν.
A : ὦν B : τούτοις C : οἷς D : περὶ τῶν
596. Τὸ χρυσόμαλλον ... ἐκρέματο ἐκ δρυὸς ἐν τῷ Ἄρεως ἄλσει.
A : Πυθοῖδε B : Ἀθήνηθεν C : ἐν Κόλχοις D : Θήβαζε
597. Οὐδὲν ἔτι ἐμποδὼν ἦν, ... πᾶσαν τὴν στρατίαν ἀπολέσθαι.
A : ὅτι B : ὥς C : μὴ οὐ D : ἵνα
598. Ἦδη ἰσχυρότερον ἦν τὸ τείχισμα, ... ῥαδίως ἀλῶναι.
A : πρὶν B : ἢ C : ἢ ὥστε D : τοῦ μὴ
599. Φαγέτω με λέων καὶ ... ἀλώπηξ.
A : οὐ B : μὴ C : σε D : οὐκ
600. Διουνυσίου ... ὑπὲρ τῆς Δαμοκλέους κεφαλῆς ξίφος ἐκ τριχὸς ἐκρεμάσθη.
A : στρατηγούντος B : τυραννοῦντος C : κελεύσαντος D : τυράννου

601. Οὐδείς οὐκέτι οἶός ... ἦν κωλύσαι αὐτοὺς καταστρέφεσθαι τὴν πόλιν.
A : γε B : τε C : που D : πως
602. Μιλτιάδης ... πάντων τὴν στρατηγίαν ἐπετρέπη.
A : μετὰ B : ὑπὸ C : κατὰ D : ὑπὲρ
603. Ὡς τάχιστα ἐπορεύοντο, ὥστε οὐδείς ... ὑπὸ τῶν Θρακῶν.
A : κατέκτεινα B : ἀπέθανον C : ἐλήφθη D : ὠφθην
604. Ὁ φιλάργυρος οὐκ ἀπολαύει τῶν ἀγαθῶν, ... ἔχει.
A : ὦν B : ὅς C : οὗς D : ὃ
605. ... νόμοι πλείστοι εἰσιν, ἐνταῦθα καὶ ἀδικίαι πλείσται εἶναι φιλοῦσιν.
A : Εἰ καὶ B : Ὅπου C : Οὐκοῦν D : Καὶ ἐὰν
606. ... φύχῃ ἢ γῇ ἔρρωγε καὶ οἱ ποταμοὶ πεπήγασιν.
A : Ἡ B : Οὔσα C : Διὰ τὰ D : Τὰ
607. Πεζῇ βαδίζων μὴ φοβοῦ ...
A : κλύδων B : τὰ κύματα C : τῆς ναυαγίας D : θαλάττῃ
608. Πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων ἀπεκαίοντο ῥινάς τε καὶ ...
A : γόνασιν B : ὦτα C : ποδός D : δακτύλων
609. Ἀπεκρίνατο πεισθῆναι ἂν τῷ βασιλεῖ, εἰ ... ὑπήκοοι αὐτοῦ.
A : γενήσονται B : ἦσαν C : ὥσιν D : γένοιτο
610. Οἱ ... παρὰ φύσιν ἐπιθυμοῦντες καὶ ἃ ἔχουσι δυστυχοῦσι.
A : ἃ B : τὰ C : τὴν D : τῶν
611. Εἰ τότε ἐπόνεις, ὅτε με ὠνείδιζες, οὐκ ἂν νῦν τροφῆς ...
A : ἐπιθυμεῖς B : μελήσοις σοι C : ἐπεδέου D : τεύξῃ
612. ... ἐδείπνουν, ὁ σὸς φίλος ἀφίκετο.
A : Ὄποτε B : Ἐχθές C : Ἐν ᾧ D : Τήμερον
613. Οὐ δεῖ φλυάρων ἀνδρῶν ... ἀκούειν.
A : διαλεγόντων B : μηδένᾳ C : κατηγορίας D : γνῶμῃ
614. Νεανίσκος τις ἀκούσας ... ἁδόντων ἦσθη ἐπὶ τῇ εὐφωνίᾳ.
A : χελιδῶν B : τεττίγων C : παρθένων D : ἀηδῶν
615. ... προφυλάττοιμι ὑμᾶς, οὐδ' ἂν νέμεσθαι δύναισθε φοβούμενοι μὴ ἀπόλησθε.
A : Ἐὰν B : Ὄποτε C : Ὅπως D : Εἰ μὴ
616. Τότε μάλιστα τοὺς πρῶτους δεσπότας ποθοῦσιν οἱ οἰκέται, ὅταν ἐτέρων πείραν ...
A : ἔλαβον B : λάβωσι C : λάβοιεν D : λαμβάνοιντο
617. Λάκαινά τις πρὸς τὸν υἱὸν λέγοντα μικρὸν ἔχειν τὸ ξίφος εἶπε, καὶ βῆμα ...
A : πρόσθεν B : ἐχθές C : πρόσθες D : προσήκει
618. Οἱ παλαιοὶ τοῖς ἀποθανούσιν ... εἰς τὸ στόμα κατετίθεσαν.
A : ἄλαντον B : μνῶν C : δραχμῇ D : ὀβολὸν
619. Εὖ ἴστε, ὅτι οὐκ ἂν ἐτόλμησα εἰπεῖν, εἰ μὴ ἔγων τοὺς ἐμοὺς λόγους ... τῷ κοινῷ.
A : συνοίσειν B : προβαίνειν C : χρήσεται D : δυσπαθεῖν
620. Παῦσάί με δάκνων ἢ καταφιλῶν, ... πότερον ἔχθρὸς ἢ φίλος μου καθέστηκας.
A : ἵνα γνῶ B : ἵνα βῶ C : ἵνα ἴω D : ἵνα ἴστω

621. Ἀλλ' οὐτε ὅτε ἤλθες, ἔγνων, οὐτε ἐὰν ἀπέλθης, ...
A: γνῶσομαι B: ἔγνων C: γνῶ D: γνοίην
622. Δραχμῆς μὲν ἠϋλει, ... δὲ παύεται.
A: μίαν B: δις C: τετάρων D: τρισί
623. Ὑμῖν ῥῶον πιστεύουσιν ἐκεῖνοι ἢ ...
A: ἡμεῖς B: ἡμᾶς C: ἐμαντῶ D: σφῶν
624. ... τοῖς θεοῖς καὶ μὴ θρήνει.
A: εὐχῇ B: εὖχου C: εὖζεται D: ἠϋξάτο
625. Ἄνδρες στρατιῶται, μηδὲν ἀθυμήσητε ... τῶν γεγεννημένων.
A: ἤνεγκεν B: ἠνίκα C: ἔνεκα D: ἤνεγκα
626. Ἄνδρες, ἀναμιμνήσκεσθε, ὅσας δὴ μάχας ... ὁμόσε ἰόντες νενικήκατε.
A: σὺν τοῖς θεοῖς B: τοῖς θεοῖς C: τοὺς πολεμίους D: τὸν πόλεμον
627. ... ὁ Δαρεῖος ἐτελεύτησε, ἐβασίλευσεν ὁ Ξέρξης.
A: Ὅταν B: Πρὶν ἂν C: Ἐπεὶ D: Ἐπειδὴν
628. Εἰ μὲν φίλος ... , τί δάκνεις; Εἰ δὲ ἐχθρὸς, τί σαίνεις οὐράν;
A: εἰ B: ἂν ἦς C: ἦσθα D: οὐκ ἂν ἦς
629. Εἰ δὲ τοῦτο πάντες ἐποιοῦμεν, ἅπαντες ... ἀπωλόμεθα.
A: — B: οὐκ C: ἂν D: μὴ
630. Ἵσθι ὥς ὅπου περ ἂν ... φυλάξομαι σε.
A: ἦς B: ἦς C: ἴθι D: ἦς
631. Ἐβοηθήσαμεν ἂν ὑμῖν, εἰ μὴ ... , τίνες ἐστέ καὶ τίσι πολεμεῖτε.
A: οἶσθα B: ἥδαιμεν C: εἰδείη D: εἰδέναι
632. Ὁ πόλεμος ... ἡμᾶς ἀπεστέρηκεν.
A: πάντα B: πάντας C: ἀπάντων D: ἅπασιν
633. Τίνος χιτῶν ... ἐκλάπη;
A: αὐτὸς B: ἐκεῖνος C: ὑπὸ σοῦ D: σὸν
634. Κάλλιστόν τε καὶ ... καὶ ἥδιστον ἀπὸ γεωργίας τὸν βίον ποιεῖσθαι.
A: χεῖριστον B: ἐλάχιστον C: ἄριστον D: πικρότατον
635. Μαίνόμεθα πάντες, ... ὀργιζώμεθα.
A: πρὶν B: ὥς C: ὁπόταν D: ἐπεὶ
636. Ξενοφῶντος δὲ κατηγόρησάν τινες ... παῖεσθαι ὑπ' αὐτοῦ.
A: φάσκοντες B: λέγοιεν, ὅτι C: τῷ D: ἴνα
637. Ἔργων ... χεῖρα ἐλευθέραν ἔχε.
A: κακὸς B: κακὰ C: ἀγαθῶν D: πονηρῶν
638. Ὁ βασιλεὺς ἦλθεν εἰς Περσέπολιν, ... ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐτέθαπτο.
A: πρόσθεν B: ἔνθα C: μὴ D: ἕως ἂν
639. Ἀποροῦμεν ... φύγωμεν.
A: καὶ B: ἢ C: πῶς D: ἐὰν
640. Ἐὰν δύνῃ ... , μὴ πλεύσης.
A: ὀδεῦσαι B: πλεῖν C: πλεῦσαι D: βαδίζων

641. Αὐλείτωσαν Θηβαίων παῖδες, οὐ γὰρ ... διαλέγεσθαι.
A : ἴσασι B : ἴασι C : δύναται D : δυνηθῆναι
642. ... δύναται τὸ μέλλον ἐκφυγεῖν.
A : Οὐδεὶς B : Μηδεὶς C : Πᾶς ἄνθρωπος D : Ὅς
643. Ὁ γὰρ πρεσβευτὴς τέτταρσιν ἡμέραις πρότερον ἀφίκετο.
A : καὶ ὕστερον B : τοῦ στρατοῦ C : ὡς βασιλεὺς D : ἐσφάγη καὶ
644. Αὔριον τὸ ἀργύριόν σοι ...
A : διδου B : ἐδίδομεν C : δώσω D : ἔδωκε
645. Δικτύῳ τί ποιήσεις, ... κυνηγῆς;
A : ἐπεὶ B : ἐπειδὴ C : ὅταν D : εἴ τις
646. Πάντες ἄνθρωποι ... εἰδέναι ὀρέγονται φύσει.
A : ὅτω B : τι C : τοῦ D : τῷ
647. ... τῶν πονηρῶν φίλον ποιοῦ.
A : Μηδὲν B : Οὐδὲν C : Μηδένα D : Οὐδένα
648. Τότε μάλιστα καὶ οἴκοι καὶ πόλεις ἐρημοῦνται, ... οἱ προσεστῶτες χαλεπαίνωσι.
A : εἰ B : ἐπεὶ C : ὅταν D : ὥστε
649. Ἄρχοντός ἐστι τῶν ἀρχομένων ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως ὡς βέλτιστοι ...
A : ᾗσαν B : ἧσαν C : εἶεν D : ἔσονται
650. Ὑδωρ πίνων ... ἂν τέκοις σοφόν.
A : οὐδὲν B : οὐδεμίαν C : μηδένα D : μήποτε
651. ... τοιαύτας πόλεις κτίζης, οὐ πολλοὺς τοὺς ἐνοικοῦντας εὐρήσεις.
A : Ὅτι B : Ὡς C : Ἐὰν D : Ἐπειδὴ
652. Τῷ δῆμῳ τῷ Ἀθηναίων ... καὶ ἄμυνῶ, ἐὰν τις ἀδικῇ τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων.
A : βοηθῶ B : βοηθῶ C : βοηθήσω D : βοηθησοίμην
653. Μήποτε τὸν πλουτοῦν περὶ πλείονος ... τῆς ἀρετῆς.
A : ποιεῖ B : ποίει C : ποιοῖο D : ποιοῖτο ἂν
654. Πηλίκος ἂν ᾖ ὑμῖν θόρυβος, εἰ ἐγὼ τοῦτο ... ;
A : ποιῶ B : ἐποίουν C : ποιοίην D : ποιῶμαι
655. Λύκος ἀκολουθῶν ... προβάτων οὐδὲν ἡδίκηι.
A : — B : αὐτὸν τῶν C : ποιμένος D : ποιμνῆ
656. Ἐν κοίλῃ ὄρυι ... κατειργάζοντο μέλιτται.
A : μέλι B : μέλιτος C : μέλιτι D : κηροῦ
657. ... μὴ οἱ πολέμιοι ἐπιθεῖντο.
A : Φόβος οὖν ἐστὶ B : Φοβούμεθα C : Ἐφοβοῦντο D : Δέδοικα
658. Φαίνει λύχνε καὶ ...
A : σιγῆς B : σιγᾶ C : σίγα D : σιγῇ
659. Οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς συμμάχους ἐδεδίδεσαν, ... ἀποσταῖεν.
A : ὅτι B : ἵνα C : μὴ D : ὥς
660. Ἀλλὰ ... ἐμὲ λάθῃτε ἐπιорκοῦντες, θεοὺς μέντοι οὐ λήσετε.
A : εἰ B : καὶ C : ἅτε D : ἥνικα

661. Οὐχ ὥς ἤτησας, ... γενήσεται σοι.
A : ὥς B : ὅτι C : οὕτως D : οὐ μὴ
662. Τίνας δικαιότερον βλάψω ... ἀδικήσαντας;
A : ἡ B : τῶν ἡμᾶς C : τῆς D : ἡ τοὺς ἐμὲ
663. Κέλευσον καὶ ... ἂν βούλη, εὐθὺς πεπράξεται.
A : ταῦτα B : ὧν C : ὅτου D : ἅττα
664. Ὅποιοις μὲν λόγοις Κλέαρχος Κῦρον ἔπεισεν, ... γέγραπται.
A : ἥδη B : ἄλλη C : χθές D : ταχέως
665. Ἐν ταῖς εὐχαῖς οὐ δεῖ ... τῶν ἐχθρῶν τι ἐξαιτεῖσθαι κακόν.
A : πρὸς B : ἐπὶ C : κατὰ D : ὑπὸ
666. Πόρρω ... ὁ θεὸς ἐγγύθεν βλέπει.
A : ἐστῶς B : ἦσθα C : ἦ D : ἐστῶτος
667. Ἐμοί, ὦ ἄνδρες, θυομένῳ ἰέναι ἐπὶ βασιλέα οὐκ ... τὰ ἱερά.
A : εἰσὶ καλὰ B : ἐγίγνετο C : εὐτυχῶς D : καλῶς
668. Οὐκ ἂν ἐβασίλευον, εἰ μὴ βελτίων ὑμῶν ...
A : ἦν B : ὦ C : εἶην D : ἔσομαι
669. ... σώζεται τὸ σκάφος, χρὴ καὶ ναύτην καὶ κυβερνήτην προθύμους εἶναι.
A : ἕως ἂν B : Μέχρι C : ἕως D : ἕνίκα
670. Μετὰ ταῦτα ... εἰς τὴν αὐλὴν περιῆμεν.
A : ἀνέστημεν B : ἐστήσαμεν C : ἀναστάντες D : ἐστῶς
671. ... εἶχες βελτίους φρένας.
A : Ἐὰν B : Εἶτε C : Εἴθε D : Ἐάντε
672. Ὁ στρατηγὸς ἐδεδίει, ... οἱ ἵππεῖς τοὺς πολεμίους οὐχ ὑπομείνωσιν.
A : ὥς B : ὅτι C : ἵνα D : μὴ
673. Οἱ πολέμιοι τὸ φρούριον παρέδωκαν, ... τὰ σιτία ἐπελελοίπει.
A : ἐπειδὴν B : ὅτι C : ὅταν D : εἰ
674. Διανοεῖται τὴν γέφυραν λῦσαι ... διαβῆτε.
A : ὁμῶς B : ὥστε C : ὥς μὴ D : ὅ τι
675. Λέων εἰ ... τρίχα, ὄνος δὲ τὸν βίον.
A : τὸ B : τὰ C : τὸν D : τὴν
676. Ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ εὐδαίμων ἐστίν, ἔαντε πλούσιος, ἔαντε πένης ...
A : ἐστίν B : ἦν C : ἦ D : ἔση
677. Εἴθε ... τότε συνεγενόμην.
A : μετ' αὐτὴν B : μετ' αὐτῆς C : σοι D : σου
678. Τοσούτου δέω ὑμᾶς ἐπαινεῖν, ... πάνυ μέφομαι.
A : ὥστε B : ὑμᾶς δὲ C : οὕτως D : ὅπως μὴ
679. Οἱ Ἀθηναῖοι πράττουσιν, ὅπως μὴ ὁ Φίλιππος ... κρατήσῃ.
A : τὴν πόλιν B : λιμὴν C : τῶν ἄκρων D : τῷ λιμένι
680. Δεινὸν ἐστὶν ἐλεύθερον ὄντα ... ἄρχεσθαι.
A : δοῦλον B : δούλους C : ὑπὸ δούλου D : ἀντὶ δούλων

681. Εἰ τάληθ' ἔλεγεν, ἐπιστεύομεν ...
A : αὐτῆς B : αὐτῷ C : ἄν D : αὐτίκα
682. Μὴ ἀπέλθετε πρὶν ... μου ἀκούσῃτε.
A : — B : ἄν C : ἦν D : ἔαν
683. Ἐπειδὴ περ Ἀλέξανδρος βούλεται θεὸς εἶναι, ... θεός.
A : ἴσθι B : ἴθι C : ἔστω D : ἔσθω
684. Διὰ τί ὅμοιοι ὄντες ἡμῖν ἐν πᾶσιν οὐχ ὁμοφρονεῖτε ... ἀδελφοί;
A : ὧ B : ἡμᾶς C : ὡς D : ἡμῖν ὡς
685. Ἐὰν ταῦτα ... , χαλεπῶς οἴσεται.
A : ὧσιν B : εἶεν C : γένηται D : γίγνοιτο
686. Ταῦτα ἐποιοῦν, ... σκότος ἐγένετο.
A : ἕως ἄν B : πρὶν ἄν C : μέχρι D : ἐν ἧ
687. Πόλεμον οἱ λύκοι ... συνῆψαν.
A : ἄρνα B : καὶ ἰχθύν C : τῶν συῶν D : τοῖς προβάτοις
688. Γραμματικῶς θυγάτηρ ἔτεκεν φιλότῃ μιγεῖσα παιδίον ἀρσενικόν, θηλυκόν, ...
A : πότερον B : ἕτερον C : ὁπότερον D : οὐδέτερον
689. Εὖ ἴσθι, ὅτι καὶ γὰρ ἄν σε ἐφοβήθην, εἰ μὴ ... ὄνον ὄντα σε.
A : ἴσμεν B : ἦδη C : ἦδειν D : εἰδείη
690. Τὸν δὲ χρόνον ὃν ἐπιτηράρχουν, ἡ ναὺς ἄριστά μοι ... παντὸς τοῦ στρατοπέδου.
A : πλεῖ B : ἔπλει C : πλεύσεται D : ἔπλευσε
691. Ἦν δὲ, ὅτε ἐτελεύτα, ἀμφὶ τὰ ... ἔτη.
A : πεντεκαίδεκαχίς B : πεντήκοντα C : τέτταρες D : ἀνὰ δέκα
692. Τὰ Ἀναξαγόρου βιβλία ... τούτων τῶν λόγων.
A : γέμει B : πλέως C : ὅμοια D : πλήθουσι
693. Ἄρα μὴ κακόν τι λέγων ... λέληθα.
A : σὺ B : ἐμαυτὸν C : σαυτοῦ D : ἐαυτῇ
694. Οἱ αἰχμάλωτοι ἐδέθησαν ... μὴ φεύγειν ἕνεκα.
A : ὑπὸ τοῖς Πέρσαις B : διὰ τὸ C : τοῦ D : ὅπως
695. Ἐπελθὼν καὶ ὁ στρατιώτης ἐκάθισεν πλησίον ...
A : τὸν στρατηγόν B : βραδέως C : τοῦ πανδοχέως D : κακίων
696. Ἀλλὰ, ... βούλει, μένε ἐπὶ τῷ στρατεύματι, ἐγὼ δ' ἐθέλω πορεύεσθαι.
A : ἔαν B : σὺ μὲν C : εἰ D : ὁπότε
697. Ὁ κάστωρ ζῶν ἔστι ... ἐν λίμναις τὰ πολλὰ διαιτῶμενον.
A : ἄπους B : δίπουν C : τρίπους D : τετράπουν
698. Ποταμῷ γὰρ οὐκ ἔστιν ἐμβῆναι ... τῷ αὐτῷ καθ' Ἡράκλειτον.
A : ἅπαξ B : δις C : ἐν D : διπλοῦς
699. Ἀγαθὸν ἰατρὸν νομίζω οὐκ ἂν ἔἶσαι τὸν νοσοῦντα ἐμπίπλασθαι, ... ἐπιθυμεῖ.
A : ὁπότε B : οὐδ' ἔαν C : ὦν D : εἰ καὶ τούτοις
700. Οὐκ ἔστιν οὐδείς τῶν θνητῶν, ὅστις οἶδεν, εἰ τὴν αὔριον ἡμέραν ἔτι ...
A : βίοι B : βιοῖ C : βιώσεται D : ζῇ

701. Σόλων τοῖς αἰσχυρῶς ... ἀπείπε μὴ δημηγορεῖν.
A : ἀνδράσιν B : βιοῦσιν C : ῥήτορσιν D : ταφείσιν
702. Ὁ ξένος ταῦτ' εἰπὼν ...
A : ἀνεστήσατο B : ἀνέστησε C : ἀνέστη D : ἀναστήσει
703. Εἰ ἀληθὲς τοῦτ' ἔστιν, οὐδὲν δεῖ ... μαρτύρων
A : λόγον B : σοῦ C : σοι D : τὸν λόγον τῶν
704. Δύνασάι μοι λέγειν ... διδασκτὸν ἢ ἀρετὴ ἢ οὐ;
A : διότι B : ὡγαθέ C : εἰ D : ἐστί
705. Οἱ στρατιῶται αἰτιῶνται αὐτὸν ...
A : ἐγκρατείας B : δειλίας C : προδότης D : κλοπῇ
706. Μὴ ἀπέλθητε ... ἀκούσητε.
A : ὥς B : ἕως C : πρὶν ἂν D : ὅ τι
707. Εἰ ἀνάγκη μάχεσθαι, τοῦτο δεῖ παρασκευάσασθαι, ... κράτιστα μαχοῦμεθα.
A : ἵνα μὴ B : μὴ C : ὅπως ὥς D : ὅτι
708. Οἱ ὀπλῖται ... ἐδέησαν φυγεῖν.
A : ἀνδρείως B : πολὺ C : ταχέως D : ὀλίγου
709. Ταῦτα μάλιστα τοῖς ... ἐναντιοῦται, ἃ τοῖς χρηστοῖς ἔστιν εὐεργετήματα.
A : ἀγαθοῖς B : πονηροῖς C : ἀρίστοις D : βελτίστοις
710. Νόμος τῶν Ἀθηναίων ἦν τὸν τοὺς γονέας τύψαντα ἢ μὴ τρέφοντα ... εἶναι.
A : ἄκριτον B : ἄτιμον C : ἐπεικῇ D : ὅσιον
711. ... δὲ ἐκεῖ ἡμέρας τινὰς ὁ κλέπτης προσδοκῶν κλέψαι τι.
A : Πίνει B : Διέμενεν C : Κατέλυσε D : Γεγήρακε
712. Ἡ ἀρετὴ αὐτῷ σοι πρῶτον ἐργαστέα ἐστίν, εἰ ἄλλω τινὶ ... αὐτῆς μέλλεις.
A : μετέχειν B : μεταδῶσιν C : λάβεσθαι D : συνθήσεσθαι
713. Ἐγὼ δὲ ὑμῶν δέομαι ... καταγνῶναι δωροδοκίαν ἐμοῦ.
A : ὥστε B : μὴ C : ὅτι D : ἵνα
714. Ἴωμεν ἀπολυσόμενοι ... ἀπὸ τῆς μάχης ἰδρῶτα.
A : ἡ B : τὴν C : τὸν D : τὰ
715. Ὁ μέντοι Ξενοφῶν ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν ἀνακοινοῦται ... περὶ τῆς πορείας.
A : Σωκράτη B : Σωκράτους C : Σωκράτει D : Σώκρατες
716. Ἀκουσον, ὥς ἂν μάθῃς, ὅτι οὐκ ἂν δικαίως ... ἀπιστοίης.
A : ἐμοὶ B : αὐτοῦ C : αὐτῆς D : ἡμᾶς
717. Τί γὰρ ἀλιεύειν μὴ μαθῶν ... ἐπεχείρουν;
A : ταύτη B : τούτῳ C : τούτου D : ταύτης
718. Ἐὰν τὸν βασιλέα ἔλῃς, ... ἀντ' ἐκείνου.
A : ἄρχεις B : ἄρχεσθαι C : ἄρξεις D : ἀρχόμεθα
719. Οἶδατε, ... χάριν βραδύνω;
A : ὅτι B : πότε C : τίνος D : πόθεν
720. Ἀλλὰ πέρυσι ... μου ἐλοιδόρησας.
A : — B : ἀδελφοῦ C : τὸν πατέρα D : τῇ μητρὶ

721. ... ϕευδῆ λέγε.
A : Οὐποτε B : Οὐδενὶ C : Μηδενὸς D : Μῆ
722. Ἐπὶ τούτῳ ὁ πρεσβευτῆς ἀνέστη καὶ ... ᾧδε.
A : εἶπα B : ἔλεξεν C : ἐρρήθην D : φασὶν
723. Σωκράτης τοιοῦτος ἦν, οἷος ... ἄλλω πείθεσθαι ἢ λόγῳ.
A : τε B : οὐκ C : τῷ D : μηδενὶ
724. Λέοντα ... ταῦρος εἰσῆλθεν εἰς σπήλαιον.
A : πέφευγα B : φεύγων C : φεύγοντα D : φυγόντος
725. Ἄλλ' εἰ θέρους ἡῦλεις, χειμῶνος ...
A : ὀρχοῦ B : ὀρχήσει C : ὀρκου D : ὀρχήσῃ
726. Εἰκότως ταῦτα ἡγεῖ σὰ εἶναι, ... ἂν ἄρξης καὶ ἐξῆ σοι αὐτοῖς χρῆσθαι, ὅ τι ἂν βούλῃ.
A : πρὶν B : ἕως C : οὐκ D : ὦν
727. Ἄλλ' ἔγωγε ... , εἰ μὴ ἐώρων πολλῶν εἰσιόντων ἔχνη, ἐξιόντος δὲ οὐδενός.
A : εἰσῆλθον B : εἰσῆλθον ἂν C : εἰσέλθοιεν D : εἰσέλθωσι
728. Μελήσει ἡμῖν, ὅπως ... σοι.
A : ἐπιλησόμεθα B : μὴ ἀδικῶμεν C : ὀργίζωμεν D : ἀρέσομεν
729. Πρέπει αἰεὶ ποιεῖν, ... ἂν παραινέσωσιν οἱ σοφοί.
A : τοῦτο B : ταῦτα C : ὅ τι D : ὥς
730. Λέγεται Ἀλκιβιάδης, ... εἰκοσιν ἐτῶν εἶναι, Περικλεῖ διαλεχθῆναι περὶ νόμων.
A : πρὶν B : πρὶν ἂν C : ἕως ἂν D : ὅτε
731. Κύρος δὲ ... εἰσῆλασεν εἰς τὴν πόλιν, μετεπέμπετο τὸν Σύνεσιν πρὸς ἑαυτόν.
A : πότε B : ἐπεὶ C : ὅταν D : ὥστε
732. Οὐδὲν ... διαλλάττομεν, πλὴν τῇ γνώμῃ.
A : αὐτοῖς B : ὑμᾶς C : ὑμῶν D : ἀλλήλοις
733. Ἐὰν ἔλθῃ ὁ λύκος δεῦρο, ... αὐτόν.
A : φονεῖ B : φονεύεις C : φονῇ D : φονεύσομεν
734. ... ἔλθοι, τοῦτο ἡρώτα.
A : Ὅστις B : Ὅτι μὴ C : Ὅτε μὴ D : Ὅτε
735. Οἱ στρατιῶται οὐκ ἔφασαν ... πορεύσεσθαι.
A : — B : ὅτι C : ἑαυτοὺς D : ἰέναι
736. ὦ φίλε, ποῖ δὴ καὶ ...
A : ποῦ B : τίς C : πόθεν D : ὅστις
737. Ἐπειθον αὐτοὺς ... ποιεῖσθαι μάχην πρὶν οἱ σύμμαχοι παραγένοιτο.
A : ὥς B : μὴ C : τί D : τὸ
738. Εἴθε εὖρομέν σε, ὦ φίλε, ... λυπούμενον.
A : τὸν B : ὃν C : σὸν D : μὴ
739. Ἐμοὶ μὲν ἀπόδος τὴν ἀσπίδα, ... δὲ πρῶν καπηλεῖον, ἐν ᾧ καταζήσεις.
A : σὺ B : ἔγωγε C : σαυτῷ D : τὸ
740. Ἐγὼ μὲν πρὸς ὀλίγον χρόνον ζῶ καὶ κἂν ... κόφῃ με, τήκομαι· σὺ δὲ ἀνθεὶς αἰεὶ.
A : τίς B : μηδεὶς C : σὺ D : οὐ

741. Ὁμολογοῦμεν ... ἄδικοι περὶ ὑμᾶς γεγενῆσθαι.
A : ὅτι αὐτὸς B : ὁπότε C : ὁπότεν D : —
742. Χαλεπὸν καὶ δύσκολον ἐπιτάττεις ... πράγμα.
A : τὸ B : τὰ C : ἐμοὶ D : ταῦτα
743. Ἐρασθέντα φασὶ νεανίαν παρθένου διαλεχθῆναι ... τῆς κόρης ὑπὲρ τοῦ γάμου.
A : βούλεται B : — C : βουλόμενον D : τῷ πατρὶ
744. Οὐ ... παύσονται, πρὶν ἂν τὴν πόλιν ἔλωσιν.
A : ὕστερον B : πέρυσι C : πρότερον D : μὴ
745. Ἦδοξεν αὐτοῖς προιέναι ... τῷ βασιλεῖ συμμείξειαν.
A : καὶ B : ἕως C : παρὰ D : σὺν
746. Τίς ... , ὧ βέλτιστε, διαιρεῖν οὕτως ἐδίδαξεν;
A : ἀνθρώπων B : τε καὶ πότε C : σε D : καὶ πόσου
747. Μὰ Δία, οὐκ εἶδον ... ἀμείνω ῥαφιδόν.
A : ποτε B : καὶ C : αὐτῷ D : ἐμαυτοῦ
748. Τίνι ἂν μᾶλλον μέλοι ἢ τοῖς γονεῦσιν, ὅπως οἱ παῖδες εὖ ...
A : ποῖοι B : ποιοῖ C : ἔχουσιν D : πράξουσιν
749. Τί ... μάτην αἰτιᾷ;
A : ἡμῖν B : ὑμῶν C : με D : σε
750. Ὁ βασιλεὺς ἦν ... κάλλιστος, ψυχὴν δὲ φιланθρωπότατος.
A : ἀνδρὸς B : ὡς C : εἶδος μὲν D : μάλιστα
751. Οὐχ οὕτως εὐήθης πέφυκα, ... σοὶ πιστεύειν.
A : ὥστε B : ὅπως C : πότερον D : εἰ
752. Ἐκλαίεν οὖν ἑαυτὸν καὶ ... κατεμέμεφετο.
A : λέοντα B : τὸν λύκον C : τῆς δειλίας D : προβατίοις
753. Κύρος δίδωσιν αὐτῷ μυρίους ...
A : δραχμάς B : μνᾶς C : τάλαντα D : δαρεικοὺς
754. ... ὁ πατήρ ἐστιν, τοιοῦτος καὶ ὁ υἱός.
A : Οὗτος B : Ποῖος C : Οἶος D : Τοῖος
755. Ὁ δῆμος τριάκοντα ἄνδρας εἴλετο, οἳ τοὺς πατέριους νόμους ...
A : συγγράφουσιν B : συγγράφουσιν C : θεῖην D : τιθέντες
756. Ὅρᾳς ὅσον ἰσχύος ὁ κώνωψ ἔχει, ... καὶ ἐλέφαντα φοβεῖν.
A : ὡς B : ὅτι C : ὅπως D : πρὶν
757. ... αἱ τῶν πονηρῶν τέχναι οὐ λανθάνουσι.
A : Σώφρων B : Τοὺς φρονίμους C : Ἐμφρόνων D : Σώφρονες
758. Εἰ ... ὁ λοχαγὸς, μάχεσθαι ἡμῖν ἂν παρεκελεύετο.
A : αὐτός ἐστιν B : παρεῖναι C : παραινεῖ D : παρῆν
759. Ἐπεμέλετο, ὅπως μήτε ἄσιτοι μήτε ἄποτοί ποτε ...
A : ἴοι B : εἶην C : ἔσονται D : ἐσόμενοι
760. Χειμῶνος ἐπιγεγονότος οἱ μύρμηκες, ... ἐπόνουν, ἐτρέφοντο.
A : ὅτε B : οἵτινες C : οἷς D : πρὶν

761. Οἱ περὶ Λύσανδρον τριάκοντα ... ἀπέπλεον.
A : τὴν οἰκίαν B : τὸν οἶκον C : οἴκαδε D : οἴκοι
762. Τί ... σπαράττεις μηδὲν ἡδικοχότα;
A : μηδένα B : ἡμᾶς C : με D : αὐτὴν
763. Ἐπὶ τὸ ἄκρον ἀνέβη Νικίας πρὶν ... αἰσθῆσθαι τῶν πολεμίων.
A : τις B : ἄν C : τὸ D : τινα
764. Εἰ μὴ ἤρεσκόν σοι οἱ νόμοι, ... σοι ἀπιέναι ἐκ τῆς πόλεως.
A : ἔδεον B : πρέπειν C : ἐξῆν D : ὑπάρχειν
765. ... παρὰ Σπαρτιατῇ εὐρεθῇ χρυσὸς ἢ ἄργυρος, θανάτῳ ζημιούται.
A : Ὅτε B : Ἐὰν C : Πρὶν D : Πρὶν ἂν
766. Γυμνοὶ ἤλθομεν οἱ πάντες, γυμνοὶ ... ἀπελευσόμεθα.
A : γὰρ B : τε C : οὖν D : δέ
767. Οἱ γαστρίμαργοι τὰ τυχόντα ἐσθίουσι καὶ πίνουσιν, ... ὑπερπλησθῶσιν.
A : ἐὰν B : ἐπειδὴ C : ἕως ἂν D : ὅπως μὴ
768. Ἀνῆλθέ τις εἰς ... τοξικῆς ἔμπειρος κυνηγῆσαι.
A : κυνηγὸς B : τοξότης C : ὄρος D : κυνηγέτης
769. Μηδεὶς μηδένα ὄλβιον κρινέτω, πρὶν ἂν αὐτὸν εὖ τελευτήσαντα ...
A : ἴδῃ B : ὁρᾷ C : ᾗδῃ D : εἰδέναι
770. Ὅα δρᾷ τις καὶ ...
A : πείθειν B : πείσει C : πείσεται D : πάθῃεν
771. Ὅς ἄγριος ... παρὰ τι δένδρον τοὺς ὀδόντας ἠκόνα.
A : ἔστω B : ἔστων C : ἐστὼς D : ἔστη
772. Οἱ Θηβαῖοι φίλον, εὐεργέτην, σωτήρα ... βασιλέα ἡγοῦντο.
A : καὶ B : σύμμαχον C : τὸν D : τε καὶ
773. Ἀρξομαι δέ ... ἀπὸ τῶν μικροτάτων παραδειγμάτων.
A : λέγειν B : ἔγωγε C : σοι D : λέγων
774. Φαίδων παρεγένετο ... ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ἣ τὸ φάρμακον ἔπιεν.
A : Σωκράτῃ B : Σωκράτους C : Σωκράτει D : Σώκρατες
775. Φαλακρὸς τις ... τρίχας τῇ ἑαυτοῦ περιθεὶς κεφαλῇ ἵππευεν.
A : ξένας B : ἑαυτοῦ C : ἀλλοτρίους D : τὰς ἑαυτοῦ
776. ... ἔλαβε, πᾶσι μετέδωκε.
A : Ὡς B : Ὡν C : Ὅστις D : Ταῦτα
777. Τί ἂν ἐποίησας, εἰ τὴν γλῶτταν ... , ὅπου τμηθείσης τοσαῦτα λαλεῖς;
A : λήσεις B : εὐρίσκοις C : εἶχες D : ἔχης
778. ... ἂν οἱ νόμοι μὴ ἰσχύωσιν, ἐνταῦθα πάντα λέλυται καὶ συγκέχυται.
A : Ὅτε B : Ὅπου C : Ἐπεὶ D : Ἐκεῖ
779. Ἐὰν αὐτὸν ἀτιμάσῃς, ὦ γύναι, οὐ προσελεύσεταιί ...
A : σά B : σε C : σου D : σοι
780. Ὅτις ἐστε τῆς ἐλευθερίας, ... κέκτησθε.
A : ὁ B : τὴν C : ἥς D : ὑμεῖς

781. Ἔξεστι ... ἀγαθοῖς γενέσθαι.
A : πρὶν B : ἐξ αὐτῶν C : ὑμῖν D : οἷς
782. Ὁ ἡγεμὼν ἦται δὲ μάλιστα τοὺς ... καὶ ἔλαβε πολλοὺς παρὰ τῶν στρατιωτῶν.
A : ὁδοὺς B : μέρους C : δακτυλίου D : ναῦς
783. Ἔχομεν τοσούτους στρατιώτας, ... οἱ πολέμιοι.
A : πόσους B : ὅσους C : ἤ D : ὥσπερ
784. Ὁ δὲ θεασάμενος ἐπυνθάνετο ... , τίς ἐστι καὶ πόθεν ἦλθεν.
A : μου B : αὐτοῦ C : σου D : αὐτὸν
785. Νέω δὲ σιγᾶν μᾶλλον ἢ ... πρέπει.
A : τρέχειν B : νοσεῖν C : λαλεῖν D : πονεῖν
786. Ὁ δεσπότης με ... ἐπρίατο.
A : νέα B : αὐριον C : νεωστὶ D : μήποτε
787. Τοῖς θεοῖς δίκης ...
A : μέλει B : φέρει C : πρέπει D : μένει
788. Καταλαμβάνουσι τοὺς φύλακας ... πῦρ καθημένους.
A : ἀνὰ B : ὑπὸ C : διὰ D : ἀμφὶ
789. Χαλεπὸν δ' ἐρῶ σοι καὶ ... πάθημα, ὧ Σιμωνίδῃ, τῶν τυράννων.
A : ἀλλὰ B : ἄλλον C : ἄλλο D : ἄλλα
790. Εἰ μὴ κακὸς ἦσθα ἀνὴρ, οὐκ ἂν νεκρῶν θήκας ...
A : ἐκβάλλης B : ἐκβαλεῖς C : ἐκλίποις D : ἐκίνεις
791. ... μοι γένοιτο, ἃ βούλομαι, ἀλλὰ ἃ συμφέρει.
A : Οὐ B : Οὐποτε C : Μή D : Μηδὲν
792. Ἐγὼ σοι τά τε χωρία ἀποδώσω καὶ τᾶλλα ... ὑπεσχόμην.
A : αἷς B : ἄλλω C : ἃ D : ταῦτα
793. Ὁ μῦθος δηλοῖ, ὅτι ἃ μέλλει συμβῆναί τινι, ... γενναίως ἐγκαρτερεῖται.
A : τούτοις B : τούτων C : οἷς D : ὧν
794. Οἶος ὁ ... , τοιοῦτος ὁ λόγος.
A : τροχός B : τόπος C : τρόπος D : τόκος
795. Παιῖς τις θηρεύων ἀκρίδας περιέτυχε ...
A : σαῦρον B : κροκοδίλου C : σκορπίω D : χρυσόν
796. Τοῦτο καρδαίνουσι οἱ ψευδόμενοι, τὸ μὴδὲ ὅταν ἀληθεύωσι ...
A : πιστεῦσθαι B : πιστεύονται C : πιστεύονται D : πιστεύωνται
797. Καὶ ἐπειδὴ ἔδοξεν αὐτοῖς, ἤμελλον ἄπτεσθαι ...
A : τοῦτο B : ἐκεῖνο C : τοῦ ἔργου D : τῷ ἔργῳ
798. Ἀλλὰ δίδωμί σοι, ἔφη ὁ Χειρίσοφος, ὁπότερον ... ἐλέσθαι
A : βουλὴ B : βούλεσθαι C : βούλει D : βουλῆς
799. Νικίας ... ἔστιν, ὥς ἔπος εἰπεῖν.
A : μήποτε B : οὔποτε C : οὐκέτι D : μηκέτι
800. Ποιμὴν ἐλάσας τὰ πρόβατα εἰς τινα δρυμῶνα ἐθεάσατο δρῶν παμμεγέθη μεστὴν ...
A : μῆλων B : βαλάνων C : φοίνικων D : ἀγρῶν

801. Ἀπορῶ δ' ὁπόθεν χρὴ πρῶτον ... διὰ τὴν ἀνωμαλίαν τῆς κατηγορίας.
A : ἄρχειν B : ἀρχήσομαι C : ἄρξασθαι D : ἀρχθῆναι
802. Τοῦτ' αὐτὸ νῦν διδάσχ', ὅπως ἂν ἐκμάθω.
δίδασχ' = A : διδάσκω B : ἐδίδασκε C : διδάξειν D : δίδασκε
803. Ἔδοξέ μοι γῆμαι καὶ γυναῖκα ... εἰς τὴν οἰκίαν.
A : ἡγαγόμεν B : ἡγαγον C : ἦχα D : ἦγε
804. Προσέρχεταιί μοί τις πρεσβύτες ἄνθρωπος ὑπὸ γυναικὸς ... ἣν ἐκεῖνος ἐμοίχευεν.
A : ὑποπεμφθεῖσα B : ὑποπεμφθεῖς C : ὑποπεμφθέντος D : ὑποπεμφθείση
805. ... μὲν οὐκ ἀπορίαν μοι ἔσεσθαι δοκῶ.
A : μάρτυρες B : μάρτυρας C : μαρτύρων D : μάρτυσι
806. ... ἔστι μοι διπλοῦν.
A : οἶκος B : οἰκία C : οἶκον D : οἰκίδιον
807. Ἰστοροῦσι δ' αὐτὸν καὶ γυναικῶν ... μετὰ τοῦ στρατοπέδου περιάγεσθαι.
A : πόλεων B : πλῆθος C : πλείων D : πολλῶν
808. Ἐὰν οὖν λάβῃς αὐτὸν καὶ βασανίσης, ἅπαντα ...
A : λέγει B : πέπυσαι C : πυθανόμεθα D : πεύση
809. Οἶεται γὰρ ὑμᾶς εἰς τοσοῦτον εὐηθείας ἤδη προβεβηκέναι, ὥστε καὶ ταῦτα ...
A : ἀναπεισθήσεσθαι B : ἀναπείθη C : ἀναπείσειν D : ἀνεπίθοντο
810. Ὡμολόγει ... ταῦτα ποιήσιν.
A : ἑαυτόν B : σεαυτόν C : σαυτόν D : —
811. Ἰσοκράτης ὁ ῥήτωρ ... ἄρχοντα ἔλεγεν εἶναι τὸν ἄρχειν ἑαυτοῦ μὴ δυνάμενον.
A : κράτιστον B : βέλτιστος C : κάκιστον D : μέγιστος
812. Ἐγὼ ... εἰς δουλείαν ὑπὸ Νικίου Πιττάλακον ἀφειλόμην εἰς ἐλευθερίαν.
A : ἄγων B : ἀγόμενον C : ἡγμαι D : ἡγαγον
813. Βούλομαι δ' ὑμᾶς καὶ ... ὑπομῆσαι, ἐν οἷς ἐβουλεύεσθε.
A : περὶ τοῦ καιροῦ B : ὑπὸ τῶν καιρῶν C : ἐν τοῖς καιροῖς D : τοὺς καιροῦς
814. Μετὰ ταῦτα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἦκον οἱ Φιλίππου ...
A : ἀγγέλλοι B : πρεσβύτεδες C : κηρύττεις D : πρέσβεις
815. Ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἐξ αὐτοῦ τοῦ δόγματος ἀκούσαντες ...
A : μαθόντες B : μαθήσεσθε C : μάνθανε D : μανθανέτω
816. Καὶ κυβερνήτης ἀγαθὸς ... ναυαγεῖ καὶ ἀνὴρ σπουδαῖος ἀτυχεῖ.
A : αἰεῖ B : ὁπότερον C : ἐνίοτε D : ὁπότεν
817. Ἀνθ' ὧν ὁ τύραννος ... σίτου καὶ ἄλλα πολλὰ δῶρα ἔπεμψεν ἐκ Σικελίας.
A : πολλοῦ B : πλοῦν C : πλείων D : πλοῖον
818. Δημοσθένης ἦν ... ἐπιτήδειος καὶ φίλος.
A : μοι B : μου C : ἐμέ D : ἐμοῦ
819. Περὶ τούτων δὲ λέγων πόθεν ἄρξωμαι; Τί δὲ πρῶτον ... ;
A : εἶπω B : εἰπὼν C : εἶπον D : εἵποιμι
820. Οὐδὲν ... ἔστι χρησιμώτερον.
A : σιωπᾶς B : σιγῇ C : σιωπῇ D : σιωπῆς

821. Χαλεπὸν ἄρχεσθαι ... χείρονος
A : ὄντος B : ὑπὸ C : ἔστι D : μηδεὶς
822. Ζάλευκος ὁ τῶν Λοκρῶν νομοθέτης τοὺς νόμους ἔφησε . . . ὁμοίους εἶναι.
A : λέοντας B : τοῖς ἀραχνίοις C : νομοθετῶν D : τοὺς πολίτας
823. ... , ὦ φίλε Ζεῦ, κατὰ τῆς ἀρούρας τῆς Ἀθηναίων καὶ τῶν πεδίων.
A : υἱέ, υἱέ B : ὕει, ὕει C : ὕσον, ὕσον D : ὕες, ὕες
824. Περὶ δὲ τῆς ... καὶ τῆς τιμῆς ὁ κίνδυνός ἐστι.
A : ἀτιμᾶς B : ἀτιμίας C : ἀτιμοτέρας D : ἀτίμητος
825. Κρατεῖτε γὰρ καὶ τούτων, ὧν οὐδὲν ἐγὼ τυγχάνω ...
A : κρατῶν B : κράτος C : κράτους D : κρατῶ
826. Μετὰ τοῦτον κατελύθη τὸ ἔθος ... νομοθετήσαντος Κλεισθένους.
A : ἄρξαι B : ἤρχον C : ἀρξάμενον D : ἄρχων
827. ... οὐ δεῖ εὐχεσθαι ἢ οὕτως ἀπλῶς καὶ ἐλευθέρως.
A : ἦ B : ἦτοι C : ἦδε D : ἦδη
828. Ὅτι δ' ὁ κατήγορος κατηγορεῖ ..., σαφῶς οἶδα.
A : ἐμέ B : σε C : μου D : σοι
829. Πάντες γὰρ ἄρα ... ἐπιθυμοῦσιν.
A : τῶν ἀγαθῶν B : τοῖς ἀγαθοῖς C : ἀγαθόν D : ὠγαθέ
830. Ὅμως δὲ καὶ ... , ἔφη, ἐκ τίνος ἐπλήγης.
A : λέξον B : λέγετε C : φάτε D : ἐρεῖ
831. Σύνοιδα γὰρ ... σαφῶς οὐδὲν τοιοῦτον πεποιηκώς.
A : ἐγὼ B : ἐμαυτῷ C : τούτου D : σφᾶς
832. Ἀδικεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολέμου ἄρχοντες καὶ ... λύνοντες.
A : σπονδῆν B : σπονδᾶς C : σπονδῆς D : σπονδαῖς
833. ... τις ὡς χρήμασι τὴν πίστιν ἐποιούμεθα.
A : φήσει B : ἔστι C : φύσει D : λέγεται
834. Οὗτοι Ἀθηναῖοι δίκην ... καλοῦσιν, ἀλλὰ γραφὴν.
A : οὔτοι B : ἦν C : αὐτὴν D : ἦν
835. Ἐνταῦθα ... ἀλλήλων βασιλεύς τε καὶ οἱ Ἕλληνες ὡς τριάκοντα στάδια.
A : διέχων B : ἀπέχεται C : διέσχον D : ἀπεχόντων
836. Ἐπὶ τοῦτον δὲ τὸν λόγον εἴμι πρῶτον, ὡς ἀδύνατός ... τοῦτο πράττειν.
A : εἴμι B : εἴμι C : εἶ D : ἔστι
837. Ἀπαντα γὰρ πλήρη ...
A : φύλακα B : φυλακή C : φυλακῶν D : φυλάκτης
838. Ὁ δὲ στρατηγὸς τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματος κατέλιπε ... τὸ στρατόπεδον.
A : φυλάττειν B : φυλάξαντος C : φύλακα D : πεφυλάχα
839. Ἐν ὅπλοις πάντες πάντα ὀρώσι καὶ πάντες ὑπὸ ... ὀρώνται.
A : πᾶσιν B : παισὶν C : πάντων D : πασῶν

840. Συνήλθομεν, εἵπομεν, ἡκούσαμεν, χρήματα ... αὐτῶν ἔλαβον, ἔλαθον λαβών, ἔκρυφα.
A : σὺν B : ἀνὰ C : παρὰ D : ἐν
841. Ἐὰν ἀδίκως ... με, πολλοῖς γενήσεται φανερόν.
A : ἀποκτείνετέ B : ἀποκτείνητέ C : ἀποκτενεῖτέ D : ἀποκτείνοιτέ
842. Οὐκ ἀπατήσαντά με δεῖ διαφυγεῖν ...
A : διὰ τὴν αἰτίαν B : τὴν αἰτίαν C : ἐκ τῆς αἰτίας D : περὶ τῆς αἰτίας
843. Εἴρηται τὰ παρ' ... καὶ παύσομαι.
A : ἐμὲ B : ὑμῖν C : ἐμοῦ D : ἐαυτοῦ
844. Τίς γὰρ ἂν ... δουλείαν ἀντὶ βασιλείας;
A : ἔλοιτο B : αἰρήσει C : ἦρε D : ἥρεθῃ
845. Ἀνεπαύοντο δὲ οἱ στρατιῶται ὅπου ἐτύγχανον ἕκαστος, ... δυνάμενοι καθεύδειν ὑπὸ λύπης.
A : μὴ B : οὐ C : μὴ οὐ D : οὐ μὴ
846. Τί οὖν ... τὰ γράμματα;
A : ἀναγιγνώσκονται B : φασὶ C : λέγει D : ἀναλέγουσι
847. Εἴποι τις ἂν, ὅτι ... ἐρασθεὶς ἐπεχείρησα τούτοις.
A : χρήματι B : χρήματα C : χρημάτων D : χρήμασιν
848. Ὁ δ' Ἄριθμος ... διακονῶν χρυσίον ἤγαγεν εἰς Πελοπόννησον.
A : τῷ δεσπότη B : τοῦ βασιλέως C : ἐαυτοῦ D : τὴν πόλιν
849. Οὐκοῦν ἐνόμιζον ἐκείνοι τῆς πάντων τῶν Ἑλλήνων σωτηρίας ... ἐπιμελητέον εἶναι.
A : αὐτοῖς B : οἷ C : σφῶν D : σαυτοῦ
850. Χρήματα μὲν μέτρια κέκτημαι, ... δὲ οὐδὲν δέομαι.
A : πολλὰ B : πολλῶν C : πλοῦτον D : πλούτοις
851. Τί τούτων μέλει ... ;
A : ἡ πόλις B : τὴν πόλιν C : τῆς πόλεως D : τῇ πόλει
852. Προδότῃ ... ἀνδρὶ πῶς ἂν γένοιτο τιμῇ;
A : τὸ ἐλληνικὸν B : τὴν πατρίδα C : τῆς Ἑλλάδος D : τῇ πόλει
853. Καὶ τοῦτ' ἐκ ... λόγου ῥάδιον δεῖξαι.
A : βραχίονος B : βραχέος C : βράχεος D : βραχέως
854. Ἐν δὴ ταῖς ἄλλαις Καλλιρρόῃ ὄνομα παρθένος μεγάλη ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἦκε ...
A : λύνει B : λούων C : λουσομένη D : ἔλουσα
855. Τοῦτον λύνει φημὶ τὴν εἰρήνην καὶ πολεμεῖν ...
A : ἡμᾶς B : σφῶν C : ὑμῖν D : πρὸς ἐμοῦ
856. Πῶς ... ἂν ἀβίωτος ᾦν ὁ βίος μοι πρᾶξαντι ταῦτα;
A : οὐ B : οὐκ C : μὴ D : μηδαμῇ
857. Ὁ δὲ στέφει ... δόναξιν.
A : ἐαυτὸ B : ἐαυτὸν C : ἐαυτοῦ D : ἐαυτῷ

858. Ὡς δὲ ... λέγω, μάρτυρα πιστὸν παρέξομαι τὸν παροιχόμενον βίον.
A: ἀλητεία B: ἀληθῆ C: τὸ ἀληθές D: ἀλήθεια
859. Δόξη πιστεύσας τολμᾶς ἄνδρα περὶ ... διώκειν.
A: φόνου B: σφαγῆς C: θανάτου D: τελευτῆς
860. Οὐ μὴν ἔδρασεν ... τῶν ἐν τοῖς Ἑλλήσιν αἰσχύνην φερόντων.
A: μηδὲν B: αὐτὸς C: — D: οὐδὲν
861. Οἱ μὲν γὰρ τοὺς φίλους παρόντας μόνον τιμῶσιν, οἱ δὲ καὶ ... ἀπόντας ἀγαπῶσι.
A: μακρῶ B: μακρὰν C: μακρὰς D: μακροὺς
862. Ἀπέσταλκά ... τόνδε τὸν λόγον δῶρον.
A: μου B: μοι C: σου D: σοι
863. Τίς δ' ἂν ἀπείχετό ... τῶν κακῶς πεπονθότων;
A: σε B: μου C: ὑμῶν D: ἡμῖν
864. Τοῦτο δ' ἐστὶν οὐχ ... οὕτωςί τις ἂν φήσειεν ἀτιμίαν.
A: ἦν B: ἦν C: ἄττα D: ἄ
865. Τέτταρσιν ὕστερον ἡμέραις πομπὴ μὲν ἦν ... , ἐπόμευον δὲ αἱ νεωστὶ γεγαμημένοι.
A: Δία B: Ἄρει C: Ἀφροδίτης D: Ἥρᾳ
866. Περιελόμενος τὸν δακτύλιον ἔρριπεν ἀδήλως παρὰ ... πόδας.
A: τῆς B: τοὺς C: τὰς D: —
867. Πάντα οὖν ... ἡβουλήθη κατεπράξατο.
A: ὑπ' αὐτοῦ B: ὃ C: ἥτις D: ὅσα
868. Γράφει δὲ ὑμῖν ... χρὴ τρόπον πολιτεύεσθαι.
A: ὃ B: ὃν C: τὸν D: τὸ
869. Δεινὸν ἐστὶν ὅταν τις ἐκ τῶν ἰδίων ...
A: κινδυνεύει B: κινδυνεύσει C: κινδυνεύσῃ D: κινδυνεύσοι
870. Ἔστι δὲ ... ἱερὸς ὁ ἀετός.
A: Ζεῦ B: τῇ Ἥρᾳ C: Ἀπόλλω D: τοῦ Διὸς
871. Τί ποτέ ... ἠδίκησα;
A: ὑμῖν B: σε C: σφί D: ὑπ' ἐμοῦ
872. Ἔχει δὲ καὶ τὴν προμαντείαν ...
A: τὸν θεόν B: τοῦ θεοῦ C: τῷ θεῷ D: τοῖς θεοῖς
873. Ὁ λυπηθεὶς ἐκ τινος τύχης καὶ ... φεύγειν θέλει ἔνθα ἡ λύπη συνέβη.
A: ἐκ τοῦ τόπου B: ἀπὸ τοῦ τόπου C: τὸν τόπον D: εἰς τὸν τόπον
874. Σὺ μὲν γὰρ ... ἐπιθυμεῖς, ἐγὼ δὲ παιδεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ.
A: παιδεῖαν B: τὴν παιδείαν C: παιδείας D: τὰς παιδείας
875. Κολοῖος τοῦτο θεασάμενος διὰ ζῆλον ... μιμήσασθαι ἤθελε.
A: τοῦτον B: τούτου C: τούτῳ D: —
876. Πρέπει ... ὥσπερ τῆς οὐσίας οὕτω καὶ τῆς φιλίας τῆς πατρικῆς κληρονομεῖν.
A: οἱ παῖδες B: τοὺς παῖδας C: τῶν παίδων D: τοῖς παισίν
877. Ἔλεγε δὲ ταῦτα περσίζων ... ἐρμηνέως.
A: ὧς B: σὺν C: διὰ D: ἐκ

878. Ὅρῳ τὸν Σκάμανδρον ... τὴν παρθενίαν ἔδωκα;
A: ὧ B: οἷ C: τούτῳ D: ἐκείνῳ
879. Καὶ ... ὅσα πράττει μετὰ τῆς δυνάμεως ποιεῖ.
A: πᾶσα B: παντί C: πάντα D: πᾶσιν
880. Εὗρεν ἐκεῖ ἀγρίας αἰγας καὶ τράγους πλείονας ... εἶχεν αὐτὸς καὶ μείζους.
A: ἄς B: οὖς C: ὦν D: οἷς
881. Φράσον τούτοις τὸν τρόπον, τὸν τόπον, τὸν χρόνον, πότε, ... , πῶς εἶδες.
A: οὗ B: που C: ποῦ D: ὅπου
882. Βίος δὲ οὐ βιωτὸς ... ἐστερημένῳ.
A: βασιλεῖ B: βραδέως C: πίστεως D: γέροντι
883. ... δὲ Πυλῶν (= Θερμοπυλῶν) καὶ τῶν ἐπὶ τοὺς Ἑλληνας παρόδων ἐστίν.
A: ἔχει B: Διασκοπεῖ C: Μάχεται D: Κύριος
884. Τὰ κακὰ συνεχῇ ... ὡς πλησίον ὄντα ἐπέρχεται.
A: ἀνθρώπους B: ἀνθρώπων C: τοῖς ἀνθρώποις D: ἐν τοῖς ἀνθρώποις
885. Καὶ δὴ κατηγόρει ... ὡς ὀχληρὸς εἶη τοῖς πολίταις.
A: αὐτὸν B: αὐτοῦ C: αὐτῷ D: αὐτῇς
886. Ἐὰν τι ... , ἀνάγγειλόν μοι καὶ πάντα σοι παρέξω.
A: χρήσεις B: χρήσεις C: χρήξης D: χρήσοις
887. Οὐδαμῶς ἡμᾶς πρέπει ἀμελεῖν ...
A: οἰκείους B: ὑπὸ τῶν οἰκείων C: τῶν οἰκείων D: οἰκείοις
888. Εἰ μὲν οὖν εἰμι σοφός, ... ἤμαρτον· εἰ δ' ἤμαρτον, ... σοφός εἰμι.
A: οὐχ οὐ B: μὴ μὴ C: οὐδὲ οὔτε D: μὴδὲ μήτε
889. Ἀγαθὰ πάντα ... τῶν κακῶν ἐδιώχθη ὡς ἀσθενῇ ὄντα.
A: περὶ B: ἀντὶ C: ὑπὸ D: ἐπὶ
890. Οὗτος ἐμοὶ πολεμεῖ, κἂν μήπω ... μὴδὲ τοξεύῃ.
A: βάλοις B: ἔβαλες C: βάλλῃ D: βαλοῦ
891. Ἐπυνθάνετο αὐτῶν ... ἔχοιεν· αἱ δὲ ὑποτυχοῦσαι καλῶς ἔφασαν.
A: ποῦ B: πόθεν C: πῶς D: τίνες
892. Οἱ φρόνιμοι, ὅταν τῆς ἐνίων μοχθηρίας ... , οὐκέτι αὐτῶν ταῖς ὑποκρίσεσιν ἐξαπατῶνται.
A: πειρῶεν B: πειραθῶσιν C: πειρώσης D: πειρώντων
893. Ὑμεῖς δὲ ... πιστεύετε τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν ὀφθαλμοῖς ἢ τοῖς τούτου λόγοις.
A: μάλα B: μᾶλλον C: μᾶλλον ἢ οὐ D: μάλιστα
894. Οἱ ... οἰκονόμοι ἀναλίσκουσιν οὐκ εἰς ἃ δεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς ἃ βλάβην φέρει αὐτῷ καὶ τῷ οἴκῳ.
A: βέλτιστοι B: ἀγαθοὶ C: κακοὶ D: μέγιστοι
895. Ἀλεκτρούνες συμπεσόντες ... ἐμάχοντο.
A: ἄλληλα B: ἀλλήλοις C: ἀλλήλους D: ἀλλήλαις
896. Οἱ πονηροὶ ... οὐ λανθάνουσιν, κἂν τὰ μάλιστα χρηστότητα ὑποκρίνωνται.
A: πᾶσιν B: τοὺς φρονίμους C: τῶν φρονίμων D: οὐδένι
897. Ὁ δὲ στρατηγὸς τὸν ἱατρὸν καλέσας ... βοηθεῖν.

A : αἰτήσων B : αἰτηθήσει C : αἰτησαι D : ἤτει

898. Ἐὰν σὺ ... , ἐγὼ οὐκ ἀποθνήσκω.

A : παρέλθης B : ἤξεις C : παρείης D : ἀπίη

899. ... χαλεπὰ τῶν πραγμάτων ὁ χρόνος διαλύει.

A : Τῶν B : Ἡ C : Τὰ D : Τίνα

900. Ἐκ πολλῆς ... ἀνάγκη καὶ χειμῶνα γενέσθαι.

A : εὐλογίας B : εὐωδίας C : εὐδίας D : εὐδοξίας

901. Ἡ δὲ φθονήσασα ... διὰ τὸ περισσὸν τῆς τροφῆς ἔλεγεν, ὥς ἄπειρα κολάζη.

A : αὐτῷ B : ἐπ' αὐτῷ C : ἐπ' αὐτὸν D : αὐτὸν

902. Ἀλλ' ἔγωγε ηὐχαρίστησα ἄν σοι, εἰ τοῖς λόγοις ὅμοια τὰ ἔργα ...

A : εἶχε B : εἶχες C : ἔχεις D : σχήση

903. Ὅσοις καθ' ἑτέρου δόλια μηχανᾶται, ἑαυτοῦ γίγνεται ... ἀρχηγός.

A : κακὸς B : τῷ κακῷ C : τῶν κακῶν D : ὁ κακὸς

904. Πολλάκις ἂ μὴ τέχνη παρέσχε, ... τύχη ἐδωρήσατο.

A : ταῦτα B : τοῦτο C : τοῦτον D : αὕτη

905. Ἀλλ' ἔγωγε εὐθεστάτος ἂν εἶην, εἰ τὸ παρὸν κέρδος ἀφείς ἄδηλον ἐλπίδα ...

A : διώκω B : ἐδίωκον C : διώκοιμι D : διώκων

906. Μανία γάρ ἐστιν ἐπιχειρεῖν ...

A : ἔργοις ἀδυνάτοις B : ἐπ' ἀδυνάτοις C : ἀδύνατα D : ἂν' ἀδύνατα

907. Πότερον τοὺς σοφοὺς ἄνδρας νομίζεις ἀνοήτους ... φρονίμους;

A : καὶ B : ἀλλὰ C : ἢ D : τε καὶ

908. Ἐν τινι οἰκίᾳ πολλοὶ μῦες ...

A : ἴασι B : ἦσαν C : ἦσαν D : ἴσασι

909. Τὸ μὲν σῶμα ... ἐγύμναζεν, τῇ δὲ ψυχῇ τοὺς κινδύνους ὑπέμενεν.

A : πόνων B : μετὰ πόνων C : σὺν τοῖς πόνοις D : τοῖς πόνοις

910. Ὁ δ' ἡττηθεὶς εἰς τόπον κατάσκιον ἀπιὼν ...

A : κέκρυφα B : ἐκρύφθην C : ἐκρύβη D : κρυφθήση

911. Ὁ δὲ νικηθεὶς ... ὑποδὺς ἀπεκρύπτετο.

A : εἰς κλίνην B : ἐκ κλίνης C : κλίνη D : ὑπὲρ κλίνης

912. Καὶ παρευθὺς ἀετὸς καταπτὰς ἤρπασεν ...

A : αὐτῶν B : αὐτόν C : αὐτῆς D : αὐτῷ

913. Τῶν δὲ περὶ τὸν τόπον οἰκούντων τις ἐθεάσατο αὐτὸν τοῦτο ...

A : πέπραξαι B : ποιοῦντα C : πράξεσθαι D : ποιήσων

914. Ἐὰν μὴ οὕτως ὁ ποταμὸς ταράσσεται, ἐμὲ ... λιμώττοντα ἀποθανεῖν.

A : χρή B : δεῖ C : δεήσει D : χρήσεται

915. Ἀντικατηγορεῖσθαι δέ σου πολλὰ καὶ μεγάλα πράττοντος ... οὐ βούλομαι.

A : δυνάμενος B : δυναμένου C : οἱ δυνατοὶ D : δύναιμι

916. Περὶ ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐστὶ μοι λόγος, ὃν εἰπὼν παύσομαι ...

A : ἀπολογίαν B : τῆς ἀπολογίας C : ἀπολογούμενον D : ἀπολογούμενα

917. Ὁ γε προδότης τὸ μὲν πλῆθος διαφθείρει, τὸ δὲ ... ἀτιμάζει.
A : θεὸν B : θεοῦς C : θεῖον D : θεῶν
918. Ποτὲ ἀλλώπεκες ἐπὶ τὸν Μαίανδρον ποταμὸν ... πιεῖν ἐξ αὐτοῦ θέλουσαι.
A : συνηθροίσθησαν B : ἐπερχόμεναι C : παρῆλθεν D : ἀπήεσαν
919. Ὁ δὲ ἡβουλήθη ... περιγενέσθαι καὶ οὐκ ἠδύνατο.
A : σαυτοῦ B : ἑαυτῆς C : αὐτῶν D : σφῶν αὐτῶν
920. Στρατοπεδευομένων δ' αὐτῶν γίγνεται τῆς νυκτὸς χιῶν ...
A : μέγας B : πολλή C : βαθύ D : μέγα
921. Ἡδέως μὲν ἔχε πρὸς ἅπαντας, χρῶ δὲ ...
A : μικροτάτους B : μέγιστων C : τῶν ἀγαθῶν D : τοῖς βελτίστοις
922. Οὐκ ... γὰρ ἄνευ πολλῆς δυσχερείας ἰδεῖν ἐξ ὧν συνέστηκε τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος.
A : ἐστι B : ἐστίν C : ἔστι D : εἶη
923. Ζῶων καὶ φυτῶν αἰτία φύσις, καὶ ... φύσιν γίγνεται πάντα τὰ τοιαῦτα.
A : παρὰ B : κατὰ C : εἰς D : ἐπὶ
924. Δῆλον ὅτι καὶ ἐσμὲν ἔνεκα ... φρονῆσαι τι καὶ μαθεῖν.
A : — B : τὸ C : τοῦ D : τῷ
925. Τοὺς νοῦν ἔχοντας καὶ δυναμένους ὁρᾶν πλεόν τι ... περὶ πολλοῦ ποιοῦ.
A : — B : ἄλλο C : τᾶλλα D : τῶν ἄλλων
926. Οὐδὲν ἢ φύσις ποιεῖ ...
A : κατὰ φύσιν B : περίεργον C : οὔποτε D : οὐπως
927. Οὐδὲν γάρ, ... φαμέν, μάτην ἢ φύσις ποιεῖ.
A : ὅτι B : ὅτε C : ὥς D : ὁπόταν
928. Τῶν ζώων τὰ μὲν ἔχει πόδας, τὰ δὲ ...
A : δίποδα B : ἄποδα C : ἀποδία D : ἄπους
929. Οἶμαι δὴ πάντας εἰδέναι, ὅτι μάλιστα συκοφαντεῖν ἐπιχειροῦσιν οἱ ... μὲν δεινοί, ἔχοντες δὲ μηδὲν.
A : λόγοι B : λέγουσι C : λέγειν D : εὐλόγως
930. Βέλτιον δ' ἔμφυχον τοῦ ἀφύχου διὰ τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ εἶναι τοῦ ... εἶναι.
A : οὐ B : μὴ C : οὔποτε D : οὐκέτι
931. Ἐν δ' Ἀραβίᾳ σαῦραι ... πηχυαίων γίγνονται.
A : μείζους B : μεγάλοι C : μέγιστοι D : μείζω
932. Περὶ τὴν γένεσιν τὴν τῶν μελιττῶν οὐ ... τρόπον πάντες ὑπολαμβάνουσιν.
A : τὸν αὐτὸν B : αὐτὸν τὸν C : ταῦτό D : τὸν τοῦτον
933. Τίτκει δ' ὁ δελφίς ἐν τῷ θέρει ἐν ... δ' ὥρα οὐδεμιᾷ.
A : ἀλλοδαπῇ B : ἄλλῃ C : ἀλλαχῇ D : ἀλλοτρίᾳ
934. Καὶ ἔστιν ὁ δελφίς φιλότεχνος καὶ ζῇ ... πολλά.
A : ἐνιαυτῶν B : ἥθη C : ἔτη D : χρόνον
935. Διηγῆσομαι ... ὥς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων.
A : ὑμᾶς B : ὥς ὑμᾶς C : ὑμῶν D : ὑμῖν
936. Λόγον δὲ μόνον ἄνθρωπος ἔχει ...

A : τῶν ὀρνίθων B : τῶν ἀμφιβίων C : τῶν ζώων D : τῶν φυτῶν

937. Εἰς τοῦτ' αὐτῶν τὰ πράγματα προήγαγεν, ... πολὺν χρόνον δεσπότει τῶν Ἑλλήνων κατέστησαν.

A : ἐπειδὴν B : ὥστε C : ἵνα D : ὅπως μὴ

938. Ὁ δὲ χαμαιλέον στρέφει τὸν ὀφθαλμὸν κύκλῳ καὶ ... ἐπὶ πάντας τοὺς τόπους μεταβάλλει.

A : τὴν ὄφιν B : τῷ ὄρῳ C : τῶν ὀφθαλμῶν D : τοῖς ὀμμασι

939. Περικλῆς δὲ ... ἐγένετο μαθητῆς, Ἀναξαγόρου τε τοῦ Κλαζομενίου καὶ Δάμωνος.

A : δυοῖν B : τριῶν C : τρισὶν D : ἄμφω

940. Οὐχ αἱ δυνάμεις αἱ τῶν λόγων ... τοὺς ἀνθρώπους ποιοῦσιν.

A : κακῶν B : κακοπράγμων C : κακοπράγμονας D : κακοποιῶν

941. Ὁ δὲ συνεβούλευσε ... ἡμῶν ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν.

A : τῶν πατέρων B : σὺν τοῖς πατράσι C : τοῖς πρόγονοις D : μεθ'

942. ... ὁ Ζεὺς οὐχ ὅπως τὸν σῖτον αὐξήσῃ, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης.

A : Ὑσθην B : Ὑει C : Ὑοντος D : Ὑσον

943. Ἀναξαγόρας οὖν φησὶ διὰ ... ἔχειν φρονιμώτατον εἶναι τῶν ζώων ἄνθρωπον.

A : ἡ χεῖρ B : χεῖρα C : τὸ χεῖρας D : χερσίν

944. Θεμιστοκλέα τῶν μεγίστων ... ἡξίωσαν.

A : δῶρα B : δωρεᾶν C : δώρημασι D : δωρεῶν

945. Ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ψυχρόν, ἔφη, ἐστὶν ... λούσασθαι.

A : μὴ B : πρὶν C : ὥστε D : ἄρα

946. Καὶ τὸ ... ἐτελεύτα.

A : ἔαρος B : θέρος C : χειμῶν D : ἐνιαυτὸν

947. Ἐπὶ τὸ γινῶναι τε καὶ θεωρῆσαι πᾶς ἄνθρωπος ... τοῦ θεοῦ συνέστηκεν.

A : περὶ B : ὑπὲρ C : ὑπὸ D : μετὰ

948. Καὶ αὐτοῖς τῇ ὑστεραίᾳ ἦλθε κῆρυξ ἀναίρεσιν ... τῶν νεκρῶν.

A : αἰτῶν B : αἰτήσεων C : ποιῶν D : ἀναιρησόντων

949. Τοὺς δὲ ... ἐπιθυμοῦντας οὐκ ἐπράττετο χρήματα.

A : χρήματα B : ἑαυτοῦ C : ὑμῖν D : ἐπὶ τιμῆς

950. Τέλος γὰρ γενέσεως καὶ κινήσεως ... τοῦτ' ἐστίν.

A : πᾶν B : παντὸς C : πάσης D : πάντα

951. Ἐκ δὲ Θεσσαλίας Ὀρέστης ὁ Ἐχεκρατίδου φεύγων ... Ἀθηναίους ἑαυτὸν κατάγειν.

A : πρὸς B : ἔπεισεν C : ἐπείσεισιν D : ἔπεσεν

952. Τὰ τε ἱερὰ ἐν οἷς ἐσκήνηντο νεκρῶν πλέα ἦν ... ἐναποθησκόντων.

A : αὐτῇ B : αὐτὰ C : αὐτοῦ D : αὐτῶν

953. Νόμοι τε πάντες συνεταράχθησαν ... ἐχρῶντο πρότερον περὶ τὰς ταφάς.

A : οἷ B : οἷς C : ἄς D : αἷς

954. Καὶ διὰ τοῦτο τῶν ἐλάφων οἱ μὲν ἄρρενες ἔχουσι ... , αἱ δὲ θήλειαι οὐκ ἔχουσιν.

A : κρέα B : κέρατα C : οὖς D : ὦτα

955. Οἱ δ' ἐν τῇ κεφαλῇ λέγοντες τὴν ἀρχὴν τῶν φλεβῶν οὐκ ὀρθῶς ...

A : εἰπόν B : λέγοντες C : ὑπέλαβον D : εἴρηται

956. Τῇ δ' ὕστεραίᾳ οἱ Συρακόσιοι δύο ... ἔστησαν.
 Α : τρόπους Β : τροπαῖα C : τροφεῖα D : τροφῶν
957. Ἀπέθανον οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν, ὅπλα μέντοι ἔτι ... ἦ κατὰ τοὺς νεκροὺς ἐλήφθη.
 Α : πλείω Β : πολλὰ C : πλείους D : πολλοὶ
958. Ἐπιμελὴς τε τῶν φίλων εἶ καὶ οὐδενὶ οὕτω ... ὥς φίλοις ἀγαθοῖς.
 Α : χαῖρε Β : χαίροντι C : χαρήσεται D : χαίρεις
959. Ὁ δὲ κόκκυξ τίκτει μὲν, ἀλλ' οὐ ποιησάμενος ...
 Α : νεοττιάν Β : νεοττούς C : νεόττια D : ῥά
960. Μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλῶ ὕστερον ... Ἀθηναίων ἐπὶ τὰς ναῦς ἐπιβάντες παρέπλευσαν ἐς Σικυῶνα.
 Α : τῶν Β : τις τῶν C : ἀγγέλλοι D : χίλιοι
961. Νεοττοὺς δὲ κόκκυγος λέγουσιν ... οὐδεὶς ἐώρακεν.
 Α : ὡς Β : ὅπως C : ἵνα D : ἐπεὶ
962. Ὁ δὲ κόκκυξ, ... εἴρηται ἐν ἐτέροις, οὐ ποιεῖ νεοττιάν, ἀλλ' ἐν ἀλλοτρίαις τίκτει νεοττιαῖς.
 Α : βιβλίοις Β : λόγοις C : ὥσπερ D : πῶς
963. Ἀπλῶς τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀπεφαίνετο Σωκράτης πρὸς τοὺς ὁμιλοῦντας ...
 Α : ταύτην Β : ἑαυτήν C : αὐτοῦ D : αὐτῶ
964. Καὶ ταύτην τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ... νύκτα ἐν φυλακῇ εἶχον αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι.
 Α : ἐπιόντα Β : ἐπείην C : ἐπειδὴν D : ἐπιούσαν
965. Ἄ ποιεῖν αἰσχροῖν, ταῦτα νόμιζε ... λέγειν εἶναι καλόν.
 Α : οὔτε Β : μηδὲ C : μάλιστα D : οὐδενὶ
966. Οὐ ... τὰς χεῖράς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος φρονημώτατος.
 Α : διὰ Β : μετὰ C : παρὰ D : πρὸς
967. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι κήρυκα ... τοὺς νεκροὺς διεκομίσαντο.
 Α : πέμφοντες Β : πέμφαντες C : πέμφαντα D : πέμφοντα
968. Βουλευτικὸν δὲ μόνον ἄνθρωπός ἐστι τῶν ...
 Α : ζωνῶν Β : ζῶων C : ζῶν D : ζητῶν
969. Μίαν μὲν ναῦν λαμβάνουσιν αὐτοῖς ... , τὰς δ' ἄλλας οὐκ ἐδυνήθησαν.
 Α : σὺν ἐρέταις Β : σὺν ἀνδράσιν C : μετ' ἀνδρῶν D : ἀνδράσιν
970. Καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἐν ... ταραχῇ καὶ ἀπορίᾳ ἐγίγνοντο οἱ Ἀθηναῖοι.
 Α : πολλῇ Β : μεγάλῃ C : μακρᾷ D : κακῇ
971. Οἵτινες τὰ μὲν χρηστὰ σαφῶς ἐπαγγέλλονται, ἔργα δὲ φαῦλα ...
 Α : ποιῶσιν Β : δρῶσιν C : πράττωσι D : πλάττονται
972. Ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Λακεδαιμόνιοι Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχινίᾳ ... καθίσταντο.
 Α : πόλιν Β : οἰκίαν C : ἀποικίαν D : ἀκρόπολιν
973. Ὑπὸ δὲ τῶν Θηβαίων καὶ αὐτοὶ ...
 Α : διαφθεύουσιν Β : φθαρήσοιτο C : διεφθάρκασιν D : ἐφθείροντο
974. Οὗτοι ἔλεγον, ὅτι Κύρος μὲν τέθνηκεν, Ἀριαῖος δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῶ ... μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων.
 Α : φαίεν Β : ἴη C : εἴη D : εἴσι

975. Καταστάντες δὲ ἐτείχισαν τὴν πόλιν, ἣ νῦν Ἡράκλεια καλεῖται ... Θερμοπυλῶν σταδίους τεσσαράκοντα.
A : ἐπέχοντα B : ἀπέχουσα C : ἐνέχων D : περισχίσων
976. Τῶν φευδολόγων ἀνθρώπων ... ἐστι τὰ πράγματα.
A : ἔλεγχος B : ἔλεγχός C : ἐλάττων D : ἔλαφος
977. ... τῶν ἀμφὶ βασιλείᾳ ἀπέβησκον ἐν τῇ μάχῃ, Κτησίας λέγει· παρ' ἐκείνῳ γὰρ ἦν.
A : Ὅπου B : Πότε C : Ὅποσοι D : Πῶς
978. Καταλαμβάνουσι τοὺς φύλακας ... πῦρ καθημένους.
A : ὑπὸ B : μετὰ C : ἀμφὶ D : ἐπὶ
979. Καὶ τὰ φοβερὰ τῶν πραγμάτων ἢ συνήθεια ...
A : καταπραΐνει B : χρήσεται C : ἐπυθέτο D : χαίρει
980. Καὶ ταῦτα πάντα γέγονε διὰ τὴν ἡμετέραν ἄνοιαν, ἀλλ' οὐ διὰ τὴν ... δύναμιν.
A : ἐκείνου B : μέγαν C : ἐαυτὴν D : ἡμῶν αὐτῶν
981. Καὶ πόσον ἐγὼ σου καλλίων ὑπάρχω, ἥτις οὐ ... , τὴν δὲ φυχὴν πεποίκιλμαι.
A : τὸ σῶμα B : τὰ σώματα C : τοῦ σώματος D : τῷ σώματι
982. Πρῶτον μὲν οὖν ... Δελφοῖς τὸν θεὸν ἐπήρουντο.
A : τοῖς B : ταῖς C : ἐν D : ἐν τὸν
983. Οἱ δ' οὐ μόνον αὐτοὶ εὐεξίας ἀμελοῦσιν, ἀλλὰ καὶ ... καταγελῶσι.
A : ἀμελούντων B : εὐεξίαν C : τῶν ἐπιμελομένων D : ἐαυτοὺς
984. Ὅμολογῶ μέντοι καὶ γὰρ ... ταῦτα.
A : ὑμῖν B : σοι C : μεθ' ἡμῶν D : σὺν σοι
985. Οἱ δὲ καὶ ἀγάλλονται ἐπὶ τῷ καταφρονεῖν ...
A : τῶν ἀρχόντων B : κατὰ τῶν ἀρχόντων C : ἄρχουσιν D : ἐπὶ τοῖς ἄρχουσιν
986. Οἱ δ' ἐξέπεμψαν τοὺς οἰκήτορας αὐτῶν τε καὶ τῶν περιόικων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ... ἐκέλευον ἔπεσθαι.
A : τὸν βουλόμενον B : οἱ βουλόμενοι C : — D : τῶν βουλομένων
987. Τοῦ σωματικῶ ... ἀμείνων ἐστὶν ὁ τῆς διανοίας κόσμος.
A : κάλλου B : καλοῦ C : κάλλος D : κάλλους
988. Οἱ φευδολόγοι τότε μάλιστα καταλαζονεύονται, ὅταν τοὺς ἐλέγχοντας ...
A : οὐκ ἔχουσι B : οὐχ ἔξοιεν C : μὴ ἔχουσι D : ἐχέσθων
989. ὦ φίλε, δεῦρο συνδείπνησόν ...
A : ἡμῖν B : μοι C : σὺν μοι D : ἐμοῦ
990. Οἱ δὲ φυγάδες ἡδέως ἐπέβησαν ... γὰρ αὐτῶν καὶ λαβόντες τὰ ὅπλα παρῆσαν εἰς Σάρδεις.
A : ἔπειθον B : ἐπίστευον C : πέποιθεν D : πέπυσαι
991. Εὐκαίρως ἐφεύσω· οὐδεὶς γὰρ τῶν ἐνταῦθα ... ἀπελέγξαι σε δύναται.
A : ταφεῖς B : θαφόντων C : νεκρὸς D : ταφέντων
992. Ὁ δὲ θεασάμενος αὐτὴν ... , εἰ καλὸν εἶη τὸ ὕδωρ.
A : λέγει B : εἰπέ C : ἐπυνθάνετο D : ἐπερώτα
993. Τὸν δ' οὖν Εὐφράτην οἶδαμεν, ὅτι ἀδύνατον ... κωλύόντων πολεμίων.
A : διέβην B : διαβῆναι C : διαβαίην D : διαβεβηκώς

994. Σὺ καὶ ... μεγίστης εἰ καὶ παρὰ τῷ βασιλεῖ τὸ σὸν ὄνομα μέγιστόν ἐστι.
A : πόλεως B : ἄστεως C : πολίτης D : πολιτεῖαν
995. Πολλάκις ἐκ τῶν μικρῶν ... γνωρίζεται.
A : μικρὸς B : μέγαν C : τὰ μεγάλα D : ἄνθρωποι
996. Ἄνῃρ πένης νοσῶν ἠϋξάτο τοῖς θεοῖς ἐκατόμβην τελέσαι, εἰ ... αὐτόν.
A : σφῶζη B : περισώσῃ C : περισώσειαν D : περισφῶζουσιν
997. Ταῦτα ... ὁ Τισσαφέρνης ἔδοξε τῷ Κλεάρχῳ ἀληθῆ λέγειν.
A : μὲν ἔλεγε B : δ' εἶπεν C : λέγοντι D : εἰπὼν
998. Εἰ μὴ ... τοῦτο συνέφερον, οὐκ ἂν ἡμῖν αὐτὸ συνεβούλευσας.
A : σφῶν B : σοι C : ὑμῖν αὐτοῖς D : ἑαυτοῦ
999. Ἀλλὰ δὴ ... οὔτε λανθάνειν οὔτε βιάσασθαι δυνατόν.
A : τοῦ θεοῦ B : θεοῖς C : θεοὺς D : τοῖς θεοῖς
1000. ... τις ἀποκτείνας ὑπὸ τῶν αὐτοῦ συγγενῶν ἐδιώκετο.
A : ἄνθρωπος B : ἄνθρωπός C : ἄνθρωπόν D : ἄνθρώπους
1001. Ἄνῃρ πένης νοσῶν τοῖς θεοῖς ἠϋχετο ἐκατόμβην ποιῆσαι, ἐὰν ...
A : σφῶζης B : ἐξαναστῇ C : ἀνέστη D : περισφῶζοιτο
1002. Κύρος δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικούς. Ὁ δὲ λαβὼν τὸ χρυσίον στράτευμα ...
A : εἶπεν τοιαῦτα B : ἔλεξεν ὧδε C : συνέλεξεν D : τοιαῦτα λέγων διετέλει
1003. Ἐξ ὀργῆς πολλάκις τυγχάνει βλάβην γίνεσθαι ... τοῖς δυσοργήτοις.
A : μέγα B : μεγάλην C : μέγαν D : μεγάλης
1004. Ἐπιτήδειος μὲν ... τυγχάνεις ὦν, ἦκω δ' εἰς τὴν οἰκίαν.
A : οἱ B : μοι C : σου D : ἡμῶν
1005. Ὁ δὲ προσελθὼν παρεκάλει αὐτόν, ὅπως σύνοικος αὐτῷ ...
A : ἐγένετο B : γένηται C : γεγένηται D : γίγνοιτο
1006. Πρᾶον εἶναι χρὴ καὶ ... ἀμέτρως θυμοῦσθαι.
A : οὐδένος B : οὐκ C : μὴ D : μὴ οὐκ
1007. Ἄνδρες στρατιῶται, μὴ θαυμάζετε, ... χαλεπῶς φέρω τοῖς παροῦσι πράγμασιν.
A : ἵνα B : ὅτι C : ἥτις D : ὅπως
1008. Ἄνθρωπός τις ἡτοίμαζε δείπνον ... τινὰ τῶν φίλων αὐτῷ καὶ οἰκείων.
A : ἐστιασόμενα B : ἐστιάσων C : εἰστίων D : ἐστίας
1009. Ἄδικῳ ... , χρημάτων δ' ἔνεκα ἀπόλλυμαι.
A : μηδένα B : οὐδενί C : οὐδέν D : μηδενός
1010. Τοιαῦτα ὁ Περικλῆς λέγων ἐπειρᾶτο τοὺς Ἀθηναίους τῆς ἐς αὐτόν ὀργῆς ...
A : παραλύειν B : περιλούει C : λούεσθαι D : κατέλυεν
1011. Ὁ δ' ὑπέσχετο ταῦτα ...
A : πράττωσιν B : πράξαντα C : ποιήσειν D : ποιεῖσθαι
1012. Εἰπάτω οὖν τίς ὑμῶν ὑπ' ἐμοῦ κακῶς ... ἢ πέπονθεν.
A : ἔσπετο B : ἀπήγαγεν C : ἀκήκοεν D : ἀντέσχηται
1013. Τίς ἐμοῦ δεηθεὶς οὐκ ἔτυχεν ... ἐγὼ τε δυνατός ἦν κάκεινος ἐπήγγειλε.
A : τούτων B : ὦν C : ὧν D : ὡς

1014. Ἐκ τῆς πολλῆς πόσεως μεθυσθεὶς ὑπὲρ κόρον, οὐδὲ τὴν ὁδὸν αὐτὴν, ... ἐξῆλθον, οἶδα.
A : τίνες B : ὅτε C : ὅθεν D : οἷ
1015. Τοιαῦτα δὲ ἀκούσασα ἡ πόλις ἀμφοτέρων Ἀγησίλαον ... βασιλέα.
A : εἶλεν B : αἵρήσων C : εἶλοντο D : ἤρέθην
1016. Ὁ τοῖς ἴσοις δικαίως χρώμενος οὐκ ἀπορήσει ...
A : τοὺς φίλους B : τὰ χρήματα C : τῆς νίκης D : τοῖς θεοῖς
1017. Οἱ δ' ἡγεμόνες, οὓς ἔχομεν, οὗ φασιν εἶναι ... ὁδόν.
A : ἄλλον B : ἄλλην C : ἄλλο D : ἄλλως
1018. Τί οὖν; Ποίῳ τρόπῳ ... ; Ἐπὶ ποίαν ἔλθω μηχανήν;
A : χρῶμεν B : χρήσομεν C : χρήσωμαι D : χρησάσθω
1019. Ὁ δὲ στρατηγὸς ἐπηρώτα τί τοῦτο ...
A : ἦσαν B : εἶη C : εἶεν D : ἦει
1020. Κίμωνος ἀποθανόντος καὶ ... γενομένου ἀπεχώρησαν ἀπὸ Κιτίου.
A : λιμοῦ B : λίνου C : λιμένος D : λειμῶνος
1021. Καὶ δὴ φύχους γενομένου ὁ στρατιώτης τὰς χεῖρας ... ἐπέπνει.
A : ἐπὶ γλῶτταν B : τῷ σώματι C : τῷ στόματι D : ἀπὸ γλώσσης
1022. Οὐκ οἶδα ... γένωμαι ἐν τοῖς παροῦσιν.
A : ὅτι B : ὅτε C : ἵνα D : τίς
1023. Ἀστρολόγος ἐξῶν ἐκάστοτε ἐσπέρας ἔθος ... τοὺς ἀστέρας ἐπισκοπῆσαι.
A : ἔστω B : ἦει C : εἶχε D : ὄντας
1024. Ἐμὲ γὰρ εἰ κατὰσχος, οὐδὲν ἐξ ἐμοῦ τὸ παράπαν ...
A : κέρδος B : κερδαίνεις C : κερδίον D : κερδανεῖς
1025. Καὶ ὁ στρατηγὸς νυκτὸς ἀναλαβὼν ... ἐπῆει πρὸς τὸ τεῖχος.
A : τὴν στρατιὰν B : στρατεύματος C : στρατηγίας D : τῷ στρατῷ
1026. ... τὰ τῶν πολέμων, καὶ ἐξ ὀλίγου τὰ πολλὰ καὶ δι' ὀργῆς αἱ ἐπιχειρήσεις γίνονται.
A : Δηλονότι B : Δηλὸν ἐστι C : Ἀδελὰ γὰρ D : Ἀδελον οὖν εἰ
1027. Ἐκκαλέσας με ... , ἐπειδὴ τάχιστα ἐξῆλθον, εὐθύς με τύπτειν ἐπεχείρησεν.
A : ἔνθα καὶ ἔνθα B : εἴσω C : ἔνδοθεν D : ἔξωθεν
1028. Καὶ ἐμοῦ μὲν ἀμαρτάνει, Νικίου δὲ ... λίθῳ συντρίβει τὸ μέτωπον.
A : βάλλοντος B : βελῶν C : βαλὼν D : βαλόντι
1029. Τὰς ἡμετέρας παρασκευὰς ... ὁ πόλεμος.
A : ἀνήλωσας B : ἀνάλωσεν C : ἀναλωθήσῃ D : ἀνάλωται
1030. Δίκαια λέγετε, ὦ ἄνδρες Πλαταιῆς, ἣν ποιῆτε ὁμοῖα ...
A : λέγοντα B : τὰ λεγόμενα C : τῶν λόγων D : τοῖς λόγοις
1031. Καὶ τάδε ... ἀρκέσει.
A : πρὸς ὑμῶν B : με C : ἡμῖν D : σοῦ
1032. Ὑμεῖς δὲ πόλιν καὶ οἰκίας ἡμῖν ... τοῖς Ἀθηναίοις.
A : ἐκδιδοῖεν B : δόσθων C : παράδοτε D : ἀποδῶμεν
1033. Περὶ μὲν οὖν τούτων οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ ... λέγειν.
A : πολλῶν B : πλευσάτω C : πλέως D : πλείω

1034. ... οὕτως ἐν αἰτίᾳ ἔχοντες τὸν Νικίαν ἀνεχώρουν.
 Α : Αἱ στρατεῖαι Β : Τοῦ στρατεύματος C : Αἱ στρατιαὶ D : Τὸ στρατόπεδον
1035. Τὴν ἐλπίδα τῶν ... συνέτριψεν ἡ συμφορὰ τῶν ἀποθανόντων.
 Α : ζῶων Β : ζῶν C : ζώντων D : ζήσων
1036. Ὁὕξει Δωριακὸς πόλεμος καὶ λοιμὸς ... αὐτῶ.
 Α : μετ' Β : ἄν' C : ἄμ' D : δι'
1037. Ταῦτα δὲ πράξας καὶ οἵκοι ἀντίγραφα καταλιπὼν ὥχετο ... μετὰ Νικίου.
 Α : στρατευόμενος Β : στρατεύσοντος C : στρατευσόμενος D : στρατεύοντες
1038. Καὶ ἐκεῖνοί τε ἄξιοι ... καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ πατέρες ἡμῶν.
 Α : τιμήμασι Β : τιμὴν C : ἐπαίνου D : δειλοὶ
1039. Πῶς οὖν οὐχ ... προσήκει ὑμῖν τούτου καταφθίξεσθαι.
 Α : ἄπασι Β : μηδὲνα C : παντὸς D : οὗτος
1040. Μηδὲνα φίλον ποιοῦ πρὶν ἢν ἐξετάσης, πῶς κέχρηται τοῖς ... φίλοις.
 Α : ὕστερον Β : πρότερον C : ὑστέροις D : ἔπειτα
1041. Λέξει δὲ καὶ ... ὑμᾶς πειράσεται, ὥς Νικίαν ἀπέκτεινε.
 Α : ἡπάτων Β : ἐξαπατήσαι C : ἐξαπατηθήσεσθε D : ἀπάτην
1042. Ἐγὼ σοι ἐξ ἀρχῆς ... πειράσομαι διηγήσασθαι.
 Α : παντὸς Β : πάντα C : ἀπάσας D : ἀπάσης
1043. Μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσης· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη καὶ ... ἀόρατον.
 Α : τὸν ἐσόμενον Β : τὰ ὕστερα C : ἐπιόντα D : τὸ μέλλον
1044. Περὶ δὲ ... εἰρημένων καὶ μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι.
 Α : τὰς Β : τοὺς C : τῶν D : τοῖς
1045. Σὺ δὲ, ὦ Νικόμαχε, ... τᾶναντία πεποίηκας.
 Α : ἐμὴ Β : τούτων C : τὰ D : τὸ
1046. Ἀποθανόντος δὲ ἐκείνου Νικίας ... ἔκρυπτε τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός.
 Α : τὴν θυγατέρα Β : γυναιξὶν C : μητρὸς D : τῇ γυναικὶ
1047. Πρῶτον μὲν οὖν σκεπτέον, ... τῶν βασιλευόντων ἔργον ἐστίν.
 Α : τὸ Β : τις C : τί D : αὐτῶν
1048. Νόμιζε ... εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον.
 Α : οὐκ Β : οὐδεμίαν C : μηδὲν D : μήποτε
1049. Ὁ δὲ στρατηγὸς οὔτε φίλος ὢν, οὔτε συγγενής, οὔτε φυλέτης ἔπλει ἐπὶ ... νεώς.
 Α : τοῦ σοῦ Β : τοὺς ἐμοὺς C : τῆς ἐμῆς D : τῆς ἐμοῦ
1050. Τὸ γὰρ ὁμοῖον ... φύσει συγγενές ἐστίν.
 Α : τῇ ὁμοίᾳ Β : τῷ ὁμοίῳ C : ὁμοίου D : ὅμοια
1051. Ἐμοῦ ... γενομένης σὺ ... ἢν ᾗσθα.
 Α : — μὴ Β : οὐ — C : μὴ οὐκ D : οὐ μὴ
1052. Πυνθάνομαι δὲ αὐτὸν λέγειν ὥς ἀσεβῶ ... τὰς θυσίας.
 Α : καταλυούσας Β : καταλύων C : καταλύσω D : καταλυσάμενας
1053. Καὶ οὐ νῦν πρῶτον ὥφθησαν ἀδικοῦντες, ἀλλὰ καὶ πρότερον ἤδη ... ἐκρίθησαν.
 Α : ἐκ δώρου Β : χρήμασι C : δώρων D : περὶ χρήματι

1054. Nūn μέντοι, ὥσπερ ὠρμήσαμεν, ἴωμεν καὶ ... τοῦ ἀνδρός.
A : ἀκούομεν B : ἀκούοντες C : ἀκούσωμεν D : ἀκούσοιμεν
1055. Δέομαι οὖν ... παραμεῖναι ἡμῖν.
A : σὺ B : σε C : σου D : σοι
1056. Πᾶς ἄνθρωπος φιλόζωος ἐν τῷ βίῳ καὶ ...
A : εὐτυχῆς B : τύχη C : δυστυχῆ D : εὐτύχηται
1057. Τὰ μὲν ποίει, τὰ δὲ ... ποίει.
A : οὐ B : μὴ C : οὐχὶ D : μηδεῖς
1058. Πῶς δ' ἂν τις εὐσεβέστερος γένοιτο ...
A : ἡ μοι B : ἡ ἐμοῦ C : ἐμοῦ D : ἐμοί
1059. Ὅθεν δὲ ἀπελίπομεν ἐπανεέλθωμεν, ... σοι ἡδομένῳ ἐστίν.
A : εἰ B : εἴ C : εἶ D : ἐάν
1060. ... δὲ φῶς ἐγένετο, ἦγεν ἕκαστος ὁ στρατηγὸς τὸν αὐτοῦ λόχον ἐπὶ κώμην.
A : Ἐπεὶ B : Ἐάν C : Ὅπως μὴ D : Ὡστε
1061. Ἐπὶ δὲ Εὐκλείδου ... κωμῳδοῖς χορηγῶν Κηφισοδώρῳ ἐνίκων.
A : ἄρχοντος B : ἀρχομένου C : ἀρχουσι D : ἀρχομένοις
1062. Ἦν δέ ... ἐν τῇ στρατιᾷ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὅς οὔτε στρατηγὸς οὔτε λοχαγὸς οὔτε στρατιώτης ὦν συνηκολούθει.
A : τίς B : ὅστις C : τις D : ὅς
1063. Ταῦτα ἤρεσε ... , καὶ πάντες ἐπήνεσαν.
A : ἡμῶν B : τοῖς παροῦσι C : πάντων D : μοι
1064. Τῷ γὰρ πλήθει τῶν Πλαταιῶν οὐ βουλομένῳ ἦν ... ἀφίστασθαι.
A : Ἀθήναζε B : τῶν Ἀθηναίων C : ἀπ' Αθηνῶν D : τοὺς Ἀθηναίους
1065. Ὁ δὲ ἐξελθὼν εἶπεν ἡμῖν μὴ πρότερον παριέναι ... ἂν αὐτὸς κελεύσῃ.
A : ἐν ᾧ B : ἡνίκα C : ἕως D : ἐπὶ
1066. Τεχμήριον δὲ ... ὑμῖν μέγιστον ἐρῶ.
A : αὐτοῖς B : τούτου C : ἀλλήλοις D : ἑαυτοῦ
1067. Ἐάν μὴ πρόχειρος ... ἡ πείρα, πᾶς λόγος ἀργὸς ὑπάρχει.
A : ἡ B : ᾗ C : ᾗ D : ᾗ
1068. Πολλάκις τὸ πείθειν ... βιάζεσθαι ἀνυστικώτερόν ἐστι.
A : — B : τὸ C : τοῦ D : τῷ
1069. Ἐλεγε πρῶτος Τισσαφέρνης δι' ... τοιάδε.
A : φονέας B : ἐρμηνέως C : φονέα D : ἐρμηνευτῇ

1070. Ἄλλ' ἵνα μὴ ἀδόξως ἀποθάνω, αὔλησον, ὅπως ...
A : ὀρχέομαι B : ὀρχήσομαι C : ὀρχήσωμαι D : ὀρχησαίμην
1071. Οὐ ... δ' οὖν χρόνον ἐπισχὼν ἤκεν καὶ ἐκέλευεν ἡμᾶς εἰσιέναι.
A : πολὺν B : πλέον C : πολὺ D : πλείον
1072. Θεμιστοκλῆς ἦκω παρὰ σέ, ὃς κακὰ πλεῖστα ... εἰργασμαι τὸν ὑμέτερον οἶκον.
A : ὡς Ἑλλήνων ὦν B : Ἑλλήνων C : ὥσπερ Ἑλληνίδος D : Ἑλλήνος
1073. Ὁ οὖν Κέβης ὑπολαβὼν· Νῆ τὸν Δία, ἔφη, ὦ Σώκρατες, εὖ γ' ἐποίησας ... με.
A : ἀναμνήσων B : ἀνέμνησας C : ἀναμνησάσας D : ἀναμνήσας
1074. Οὐ γινώσκει, ... βούλονται.
A : ὅστις B : ὅ τι C : ὡς D : τι
1075. Τοὺς ἀγαθὸν ... πεπονθότας ἀντευεργετεῖν χρή.
A : τοὺς B : τὰς C : τι D : τινα
1076. Καὶ ἤκομεν καὶ ἡμῖν ἐξελθὼν ὁ θυρωρὸς ... εἰώθει ὑπακούειν εἶπεν ἐπιμένειν.
A : ὃ B : ὃν C : ὅσπερ D : —
1077. Καὶ οὐχ οἶον τε εἰπεῖν ὡς οὐχ ἱκανὰ ἦν ἃ προσῆλθε ...
A : τὴν πόλιν B : πρὸς πόλει C : τῇ πόλει D : πρὸς πόλεις
1078. Οὐδεὶς ... ἐπιλανθάνεται, ἐφ' ὅσον βλέπει μνημόσυνον, δι' οὗ ἐλυπήθη.
A : ἐχθροὺς B : μίσους C : περὶ τοὺς ἐχθροὺς D : κέρδος
1079. Δίκαια πάσχω ... οἰκτεῖρας.
A : τὸν πονηρὸν B : τοῦ πονηροῦ C : πονηρῶ D : πονηρῶν
1080. Τῶν ἀπόντων φίλων μέμνησο πρὸς τοὺς παρόντας, ἵνα ... μηδὲ τούτων ἀπόντων ὀλιγωρεῖν.
A : δόξης B : δοκῆς C : δόξει D : δόξει
1081. Διέφθειραν δὲ Πλαταιῶν μὲν αὐτῶν οὐκ ... διακοσίων, Ἀθηναίων δὲ πέντε καὶ εἴκοσιν.
A : ἐλάσσους B : πολλοὶ C : ὀλίγους D : πλείονες
1082. Τῇ γὰρ προτεραίᾳ ἡμέρᾳ ἐπυθόμεθα, ὅτι τὸ πλοῖον ἐκ Δήλου ...
A : ἀφίξεται B : ἀφιγμένον εἶη C : ἀφίκη D : ἀφίγμην
1083. Νῦν δ' οὕτως ἡ πόλις διάκειται, ... οὐκέτι ὦν οὔτοι κλέπτουσιν ὀργίζεσθε, ἀλλ' ὦν αὐτοὶ λαμβάνετε χάριν ἴστε.
A : ὅτι B : ἵνα C : ὥστε D : ὅπως
1084. Πολὺ γὰρ οἱ ὄνοι ... ἔτρεχον θᾶττον.
A : μᾶλλον B : ἄγριοι C : τῶν ἵππων D : ὡς τάχιστα
1085. Καὶ θεασάμενος Διὸς ἄγαλμα ἐπύθετο ...
A : ποῖος ἦν B : πόσου ἐστίν C : πόση εἶη D : πῶς ἔχοιεν
1086. Καὶ ἅμα ταῦτ' εἰπὼν ... ὡς ἀπιών.
A : ἀνίστην B : ἀνιστάμην C : ἀνίστησιν D : ἀνισταίην

1087. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔπλευσεν ὡς τὸν Κιτιῶν βασιλέα καὶ ... ληφθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἐδέθη.
A : προδιδούς B : προδιδόν C : προδότου D : προδὸς
1088. Προσέβαλόν τε εὐθὺς καὶ εἰς χεῖρας ἦσαν ...
A : ταχοὺς B : κατὰ τάχος C : κατὰ ταχέως D : τεῖχος
1089. Οὐκ ... ἡμῖν πίστις ἢ φιλία, ἕως ἂν ἐγὼ τὴν πέτραν ὀρώ, σὺ δὲ τὸν τύμβον τοῦ τέκνου.
A : ἔση B : ἦει C : ἔσται D : ἔστω
1090. Καὶ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀφικνεῖται Βίων καὶ Νικίας ... δώσοντες τῷ στρατεύματι.
A : μισθῶν B : χρήματα C : κέρμασι D : κέρδους
1091. Ἀπέχει δ' ἡ Πλάταια ... σταδίους ἑβδομήκοντα.
A : Λακεδαιμονίων B : τῶν Θηβῶν C : τοῖς Θηβαίοις D : Ἀθήνησιν
1092. Εἰσιόντες κατελαμβάνομεν τὸν μὲν Σωκράτη ἄρτι λελυμένον, τὴν δὲ Ξανθίππην ... τὸ παιδίον αὐτοῦ.
A : φέροντα B : ἔχουσιν C : ἐτεκόμεν D : ἐτέχθη
1093. Ἐὰν δ' ἐμὲ πένητα ποιήσητε, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ...
A : ἡδικεῖτε B : ἀδικησόμεν C : ἡδικήσατε D : ἀδικήσητε
1094. Πολλάκις ἐθαύμασα ... τῶν λεγόντων ὑπὲρ αὐτοῦ.
A : ὡς B : εἰ C : τῆς τολμῆς D : ὅτι
1095. Καλὸν ἐστὶ μὴ συγκοινωνεῖν ἀνδράσι κακοῖς, μή πως ... σὺν αὐτοῖς ἐμπέσης.
A : κινδύνευμα B : κινδύνους C : διὰ κινδύνους D : κινδυνεύοντες
1096. Δεινότερόν ἐστι λύπη, ὅταν τις ὑπὸ τῶν συγγενῶν ... , ἢ παρὰ τῶν ἀλλοτρίων.
A : πάσχῃ B : πείσῃ C : πέπονθε D : πέσῃ
1097. Καὶ ἐκείνην ἀπήγόν τινες τῶν τοῦ Κρίτωνος βοῶσαν τε καὶ ...
A : ἔκοφαν B : κόφουσιν C : κοπτομένην D : κόφασαν
1098. Ἐλαφος ... φεύγουσα ὑπ' ἀμπέλῳ ἐκρύβη.
A : κύων B : κυνηγὸς C : κυσὶν D : παρὰ κυνηγοῦ
1099. . Οἱ ἀδικοῦντες ... ὑπὸ θεοῦ κολάζονται.
A : εὐεργέταις B : τῶν εὐεργετῶν C : τοὺς εὐεργέτας D : εὐεργέτουν
1100. Καὶ ἐξ ὧν μὲν ἡ πόλις εὐδαίμων ἔσται, οὐ συμβάλλονται, πάντα δὲ ποιοῦσιν, ... ὑμεῖς τοῖς εὖ πεπονηκόσιν ὀργισθήσεσθε.
A : ἵνα B : ὅτι C : ὅπως D : ἐπὶ
1101. Τὸν δὲ Νικίαν ὕστερον οἱ Ἀθηναῖοι ἀποστέλλουσι ... εἰς Ἔφεσον καὶ πρέσβεις ἄμα.
A : νεῶν B : τοῦ πλοίου C : τριήρει D : ναῦς
1102. Ὡς Σώκρατες, ὕστατον δὴ σε προσερούσι νῦν οἱ ἐπιτήδαιοι καὶ σὺ ...
A : τούτους B : τούτοις C : ὑμᾶς αὐτοὺς D : οὓς
1103. Οὐκ ἀφήσομέν σε, ὦ Σώκρατες· ἐὰν γὰρ σὺ ἐξέλθῃς, οὐχ ὁμοίως ἡμῖν ... οἱ διάλογοι.
A : εἶσιν B : εἰσιν C : ἔσονται D : ὦσιν

1104. Ὁ δὲ στρατηγὸς καταφεύγει εἰς τὸ ἑαυτοῦ στράτευμα, καὶ ... παραγγέλλει εἰς τὰ ὄπλα.
A: εὖτε B: εὖγε C: εὐθὺς D: εἴθε
1105. Ἐλθὼν δ' ἐκεῖνος λέγει, ὅτι ἄξει αὐτοὺς πέντε ἡμερῶν εἰς χωρίον, ... ὀφονται θάλατταν.
A: ἵνα B: ὅποιον C: ὅθεν D: τότε
1106. Καὶ ὕστερον κατέστην ... παιδικῶ χορῶ καὶ ἀνήλωσα πλέον ἢ πεντεκαίδεκα μναῖς.
A: χορηγίαν B: χορηγὸς C: χορήγιον D: χοροὺς
1107. Βάτραχοι λυπούμενοι ἐπὶ τῇ ἑαυτῶν ἀναρχίᾳ πρέσβεις ἔπεμψαν ἱκετεύοντες τὸν Δία, ὅπως αὐτοῖς βασιλέα ...
A: διδοίην B: αἰρήσῃ C: παράσχη D: πέμψειν
1108. Καὶ γιγνομένων λόγων Εὐφαιμίδας ὁ Κορίνθιος οὐκ ἔφη τοὺς λόγους ... ὁμολογεῖν.
A: ἔργου B: ἔργῳ C: τῶν ἔργων D: τοῖς ἔργοις
1109. Καὶ ὁ πατὴρ πέλεκυν λαβὼν ἔμελλε τὸν ὄφιν ...
A: φωνῆσαι B: διαφθεῖρει C: φονεύσειν D: ἀποτεθνηκότα
1110. ... τις αὐτὴν οἴκαδε.
A: Ἀγαπάτω B: Εἰσαγαγοῦ C: Ἀγάγοιεν D: Ἀπαγέτω
1111. Ἦκουσα δέ ... αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων διαλεγομένου.
A: πόθεν B: πότε C: ὁπόθεν D: ποτε
1112. Ὑπὲρ ... μοι προσήκει λέγειν, ὥς ἂν οἶόν τε διὰ βραχυτάτων ἐρῶ.
A: δ' αὐτῶν B: οὖν τούτων C: ὦν D: γὰρ ἑμαυτοῦ
1113. Γεωργὸς τις σκάπτων ... περιέτυχε.
A: χρυσίῳ B: χρήματα C: ἀργύριον D: κερματίων
1114. Καὶ ὑμεῖς ἐὰν ὁμοφρονῆτε, ἀχείρωτοι τοῖς ἐχθροῖς ...
A: ἦτε B: ἔσεσθαι C: ἔσεσθε D: ἔστε
1115. Τότε γὰρ αὐτὴ καθ' αὐτὴν ἡ ψυχὴ ἔσται ... τοῦ σώματος, πρότερον δ' οὐ.
A: χάριν B: ἐντὸς C: χωρὶς D: χώρας
1116. Γυνὴ πρεσβῦτις ... νοσοῦσα ἱατρὸν ἐπὶ μισθῷ παρεκάλεσεν.
A: μετ' ὀφθαλμοὺς B: τοὺς ὀφθαλμοὺς C: μετ' ὄψεως D: σὺν ὄμματι
1117. Πρὸς ταῦτα οἱ βάρβαροι ... χρόνον διαλεχθέντες ἀλλήλοις ἀπῆλθον οὐδὲν ἀποκρινάμενοι.
A: πολλῶ B: πολὺν C: ὕστερον D: τὸ μείον
1118. Νενίκηκα δὲ ... ἀμιλλώμενος ἐπὶ Σουνίῳ.
A: τριήρει B: τριήρους C: τριηραρχίαν D: τριήρων
1119. Ἐγὼ μὲν ἤδη τοῦ βίου ὑπέξειμι, ὑμεῖς δ' ἅπερ ἐν τῇ ἀμπέλῳ ... κέκρυπται, ζητήσαντες εὐρήσετε πάντα.
A: ἐγὼ B: ἐμὲ C: μοῦ D: μοι
1120. Οἱ δὲ Ἕλληνες, ... τὰ πλοῖα ἱκανὰ ἐδόκει παρεῖναι, ἀναβάντες ἔπλεον ἡμέραν καὶ νύκτα πνεύματι καλῶ.
A: ποῖ B: ἐπειδὴ C: οἷς D: εἰ
1121. Βάτραχοι λυπούμενοι ἐπὶ τῇ ἑαυτῶν ἀναρχίᾳ πρέσβεις ἔπεμψαν ἐπὶ τὸν Δία δεόμενοι βασιλέα αὐτοῖς ...
A: παρασχεῖν B: αἰρήσεται C: δοῦσαι D: πέμψοι

1122. Τί τοῦτον ἀπολλύμενον ἔσφζον, ὃν ... καί ἐρρωμένον ἀναιρεῖν;
A : ἤδη B : ἔδει C : δεήσει D : δέομαι
1123. Καί πρῶτον μὲν ... τοὺς Θρᾶκας ἐπολέμησα καί ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐτιμωρούμην ... ὑμῶν.
A : πρὸς μεθ' B : ἐπὶ σὺν C : ὑπὲρ περὶ D : πρὸ παρὰ
1124. Οὐ γὰρ ἂν ἔχοιμι ὃ τι ... μείζον αὐτοῖς εὐξαίμην κακόν.
A : μᾶλλον B : μέλλον C : τούτου D : τούτοις
1125. Οἱ δὲ πρέσβεις πυθόμενοι αὐτόθι βασιλέα Ἄρταξέρξην τὸν Ξέρξου νεωστὶ ... ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησαν.
A : ἀποθνήσκειν B : τεθνηκότα C : καταλύειν τὸν βίον D : τελευτήσοντα
1126. Κύρος τὸν παράδεισον ἐξέκοφεν καί ... κατέκαυσεν.
A : τὰ βασιλεια B : βασιλίσσα C : βασιλείαν D : τῶν βασιλέων
1127. Καί ἡμᾶς δεῖ ... τῶν πονηρῶν συνουσίας φεύγειν.
A : τὸ B : τῆς C : τὰς D : τοῦ
1128. Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἡγεῖτο τῆς ... ταύτης, συνεκάλεσε τοὺς στρατηγούς.
A : ἀνοδος B : ἀφοδος C : εἰσφορᾶς D : ἐξόδου
1129. Ταῦτα δὲ ἔχων ἔφη πρὸς τοῖς ἐν Πύλῳ στρατιώταις ἐντὸς ἡμερῶν εἴκοσιν ἢ ... Λακεδαιμονίους ζῶντας ἢ αὐτοῦ ἀποκτενεῖν.
A : ἄγειν B : ἄξειν C : ἀγάγω D : ἄξει
1130. Ὑμεῖς ... αἵτιοι τῆς τοιαύτης ἑαυταῖς καθεστήκατε συμφορᾶς.
A : αὐτοὶ B : αὐταὶ C : αὐτῆς D : αὐτὰς
1131. Μετὰ δὲ τοῦτο Ἀλκιβιάδης Τισσαφέρην παρεσκεύαζε καὶ ἀνέπειθεν, ... φίλος ἔσται τοῖς Ἀθηναίοις.
A : ὅτι B : ὅπως C : ἵνα D : ὥστε
1132. ... δὲ τούτου ἐν Κορίνθῳ Νικίας μετ' ἐμοῦ συνέπλει.
A : Θάφοντος B : Ἀποθανόντος C : Ἀποκτείνας D : Τεθνηκῶς
1133. Νόμος ἐστὶν ἐπιχώριος Πέρσαις τὸν ἐς ὀφθαλμοὺς ἐλθόντα βασιλέως μὴ πρότερον λόγου μεταλαγχάνειν ... προσκυνῆσαι αὐτὸν.
A : ὁπόταν B : ὕστερον C : πρὶν ἢ D : μήτε
1134. Ἔγωγε μάλα φοβοῦμαι αἰεὶ, ... μείζον ἢ ὥστε φέρειν δύνασθαι κακὸν τῇ πόλει συμβῆ.
A : μὴ οὐ B : μὴ C : μὴ τι D : μὴ τὸν
1135. Περιεμένομεν οὖν ἐκάστοτε, ... ἀνοιχθεῖν τὸ δεσμωτήριον, διατρίβοντες μετ' ἀλλήλων.
A : ἥνικα B : ἵνα C : ἕως D : πρὶν
1136. Περὶ τούτων τοσαῦτά ... εἰρήσθω.
A : ἐγὼ B : ἔγωγε C : ἐμοῦ D : μοι

Megoldások

Az alábbi mondatok, igealakok és kötőszók a feladatoknak csupán egy lehetséges megoldását jelentik. Olykor tüntettünk csak fel [] zárójelben egy-egy további jó megoldási lehetőséget.

1 Kijelentő alanyi és tárgyi mellékmondatok

II. 1. Ὑποφία ἦν ὅτι ἄγει πρὸς βασιλέα, ὅμως δὲ ἐδόκει ἐπεσθαι. 2. Εἶπον ὅτι οὗτος ὁ φοιτῶν εἶη πρὸς τὴν γυναικα. 3. Διήλθε λόγος ὅτι διώκει αὐτοὺς Κύρος τριήρεσι. 4. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπιστάσθων ὅτι οὐ ἀποδεδράκασιν. 5. Ἐκείνος ὑμῶν οὐποτ' ἔλθῃ ὡς τοὺς θεοὺς οἶοιτο οὐδὲν ἤττον ὁσίοις ἔργοις ἢ ἀγνοῖς ἱεροῖς ἡδεσθαι. 6. Ἔλεγε ὡς τὸ εὐχαῖσθαι ἐν τῇ Ἀθηναίων γλώττῃ ἐσθῆιν καλοῖτο. 7. Ἐγὼ δ' εἶπον ὅτι οὐκ ἐγὼ σε ἀποκτενῶ, ἀλλ' ὁ τῆς πόλεως νόμος. 8. Ἔλεγεν ὅτι ἡ ὁδὸς ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν εἰς Βαβυλῶνα· καὶ κελεύει αὐτοὺς λέγειν ταῦτα τοῖς στρατιώταις καὶ ἀναπεῖθῃν ἐπεσθαι. 9. Ἔλεγον ὅτι ἐγὼ πάντα εἶην πεπυσμένος τὰ γιγνόμενα ἐν τῇ οἰκίᾳ. 10. Φράζει ὅτι ἔνδον ἐστί. 11. Ἐπιστάμην ὅτι οὔτε θεοὺς οὔτ' ἀνθρώπους νομίζει. 12. Ἐνθυμηθῆναι χρὴ ὅτι οὐδεὶς ἐστὶν ἀνθρώπων φύσει οὔτε ὀλιγαρχικὸς οὔτε δημοκρατικὸς. 13. Οὐκ ἔφη χρῆναι ποιεῖν αὐτοὺς ταῦτα. 14. Τῷ Ἐρατοσθένει ἐξῆν εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἀπήντησεν, ἔπειτα ὅτι οὐκ εἶδεν. 15. Ὅτι ἀδικεῖσθαι νομίζει ὑφ' ἡμῶν οἶδα. 16. Οὐκ ἔφη εἶναι. 17. Ἰσως ἂν ἔχοι εἰπεῖν ὅτι ἐδεδοίκει, καὶ ὑμῶν τοῦτο ἐνίοις ἱκανὸν ἔσται. 18. Μεμῆσθαι χρὴ ὅτι οὐ νομοθετήσαντες περὶ αὐτῶν ἤκατε, ἀλλὰ κατὰ τοὺς κειμένους νόμους φησιούμενοι. 19. Ὑμᾶς οἶμαι εἰδέναι ὅτι στρατηγὸς ἦν. 20. Εἶπεν ὅτι δεῖ δυοῖν θάτερον, ἢ ἐκείνους ἐν Ὀλύμπῳ μὴ οἰκεῖν ἢ αὐτὸν ἐν Μακεδονίᾳ. 21. Περὶ οὖν τῆς ἡγεμονίας, ὡς δικαίως ἂν εἴη τῆς πόλεως, ῥᾶδιον ἐκ τῶν εἰρημένων καταμαθεῖν. 22. Δῆλον ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ. III. 1. ἀπαγγεῖλαι, δέοι, ἔσοιτο. 2. πειρᾶσθαι, σωθήσομαι, ἀφεθήσεσθαι, ἀποθανεῖσθαι. 3. εἶναι, τυγχάνουσιν. 4. συνέβαλεν, ἀποφαίνειν, παρεσκευάσατο, ὥπλισέν, μάχεσθαι. 5. ἀποδεδεῖχθαι. 6. ἐξείναι.

2 Κérdő alanyi és tárgyi mellékmondatok, függő kérdések

II. 1. Σεύθης ἠρώτησε περὶ Ξενοφῶντος τίς ἀνὴρ εἶη. 2. Ἐν κινδύνῳ γινώσκεται ὁ ποῖός ἐστιν ὁ φίλος. 3. Εἰκὸς τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἐνθυμεῖσθαι καὶ ὁπόσοι ὑμῶν ἐνόμιζον Κλεοφῶντα κακὸν πολίτην εἶναι. 4. Ἦρετο ὃ τι εἶη τὸ σύνθημα. 5. Σωκράτης ἠρώτησε τοὺς Ἀθηναίους ποῖος ἵππος ἢ ποῖον ζεύγος οὕτω χρήσιμον ὥσπερ ὁ χρηστὸς φίλος, ποῖον δὲ ἀνδράποδον οὕτως εὖνουν καὶ παραμόνιμον, ἢ ποῖον ἄλλο κτῆμα οὕτω πάγχρηστον. 6. Οὐ δύναμαι λέγειν πότε [ὅποτε] ἀπέθανεν. 7. Πρῶτον μὲν ζητητέον, ὅστις ἄρχει γαστρός τε καὶ φιλοποσίας καὶ λαγνείας καὶ ὕπνου καὶ ἀργίας. 8. Ἦροντο τίνοι παραδῶσι [παραδοῖεν] τὴν πόλιν. 9. Ἦν δ' ἐρωτᾷ ὅπου εἰμί, λέγε τάληθῃ ὅτι ἐπὶ τοῖς ὁρίοις. ἦν δ' ἐρωτᾷ εἰ καὶ αὐτὸς ἔρχομαι, λέγε κἀνταῦθα τάληθῃ ὅτι οὐκ οἶσθα. ἐὰν δ' ὁπόσοι ἐσμέν πυνθάνηται, συμπέμπειν τινὰ κέλευε καὶ μαθεῖν. 10. Ἠρώτησα ὅπου μάχοντο [μάχονται]. 11. Εἰπέ μοι ὡς εὐρύς ἐστιν ὁ ποταμός. 12. Πολλὰ πλανᾶται ὁ λαγῶς ἀπορούμενος ὅπου κατακλινῇ. 13. Καὶ τοῦτο σκεφώμεθα, πότερον ἥδιον ζῶσιν οἱ ἄρχοντες ἢ οἱ ἀρχόμενοι. 14. Ἐπειρώμεθα εὐρεῖν ὅπου οἱ πολέμιοι ἐστρατοπε-

δεύσαντο. 15. Λεγέτω τί ἔσται τοῖς στρατιώταις. 16. Ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα ἑκατέρου αὐτῶν, ἵνα εἰδῶμεν πότερον τὰ αὐτά ἐστιν ἢ διαφέρει τι. 17. Ἄλλος ἄλλα λέγει· σὺ δ' ἡμῖν εἰπέ τί λέγεις. 18. Ἐπυνθάνετό τις πότερον Θεμιστοκλῆς διὰ συνουσίαν τινὸς τῶν σοφῶν ἢ φύσει τοσοῦτον διήνεγκε τῶν πολιτῶν. 19. Οὐκ οἶδα ποῖ φύφω. 20. Οὐ σαφῶς οἶδα πότερον τὸ στράτευμα ἀφωρμήθη ἢ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἔμεινεν. 21. Ἐμάθομεν ὅπως οἱ Λακεδαιμονίων παῖδες παιδεύονται. 22. Οὐκ ᾔσμεν πότερον οὗτοι φίλοι εἶεν ἢ ἐχθροί. 23. Εἰπέ μοι τί ἀποκρίνωμαι. 24. Ἡρόμην ὁπόσους ἔχει [ἔχει] τοξότας. 25. Πειρώμεθα εὐρεῖν εἰ μὴ ποταμός τις ἐστὶν ἐνθάδε. 26. Ἐρωτῶσιν ὅποι βαδίζοιμεν. 27. Εἰπέ μοι ὅπως [πῶς] ταῦτα ἔμαθες. 28. Ἐρωτῶ αὐτὸν ὅποι τε τὸν πλοῦν ποιεῖται καὶ ἐπὶ τίνα. 29. Ἐμάθομεν διὰ τί οἱ Λακεδαιμόνιοι οὕτως ἰσχυροὶ ἦσαν. 30. Ταῦτα εἰπὼν ἐπήρετο τὸν Μηδοσάδην εἰ ἀληθῆ ταῦτα εἶη. 31. Πρῶτον ἡρώτα πότερον λῶον εἶη αὐτῷ πορεύεσθαι ἢ μένειν. 32. Ἀγησίλαος πολλάκις ἀδελγὸς ἐγίγνετο ὅπου τε εἶη καὶ ὅποι ἴοι καὶ ὅ τι ποιήσοι.

3 Időhatározói mellékmondatok I.

II. 1. Μείνον ἕως ὃ ἥλιος ἀνατέλλει. 2. Ἐπειδὴ ὁ Δαρείος ἀπέθανεν, Ἀρταξέρξης βασιλεὺς κατέστη. 3. Ὅτε ἐν τῇ Περσικῇ διήγον, πολλὰ καὶ δεινὰ ἔμαθον. 4. Ἡνίκα δὲ δειλὴ ἐγίγνετο, ἐφάνη κονιορτὸς ὥσπερ νεφέλη λευκή. 5. Ἐπειδὴ ἔδοξε καιρὸς εἶναι, ἤρξε τῆς ἐφόδου. 6. Οὐκ ἐτόλμησαν πόλεμον ἡμῖν ἐπιφέρειν ἕως τοὺς στρατηγούς ἡμῶν συνελήφεσαν. 7. Ἐπεὶ αἱ πόλεις καθηρέθησαν, τί ἐγένετο; 8. Φίλος ἡμῶν ἐκλήθη ἕως ὅλυνθον εἶλεν. 9. Ἐμάχοντο ἀπὸ τε τῶν νεῶν καὶ τῆς γῆς μέχρι οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν. 10. Τοῦτο ἐπράττον ἕως σκότος ἐγένετο. 11. Ἔως ἔτι ἔλεγεν οἱ ἄγγελοι ἀφίκοντο. 12. Ὅτε δε ἀπέθνησκεν ἦν ἐτῶν ὡς τριάκοντα. 13. Ἐπεὶ τάχιστα ταῦτα διέθεντο ἀπῆλθον. 14. Ὡς δὲ πλησίον ἔσθη τῆς Ἀττικῆς ὁ πολέμιος, ἔγραφα τὴν εἰρήνην. 15. Ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἕως ἐσμέν σῶοι, πόλιν μεγίστην ἔχοντες, τί ποιῶμεν; 16. Ἐπεὶ συνελήγη τὸ στράτευμα, ὥχeto πλεύσας. 17. Οἱ τριάκοντα ἠρέθησαν ἐπεὶ τάχιστα τὰ μακρὰ τεῖχη καὶ τὰ περὶ τὸν Πειραιᾶ καθηρέθη. 18. Τοὺς γὰρ ξένους, ἐξ οὗ ὃ τε Σίνις καὶ ὁ Σχεῖρων καὶ ὁ Προκρούστης ἀπέθανον, οὐδεὶς ἔτι ἀδικεῖ. 19. Ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτ' ἐπράττετο, Ἐπαμεινώνδας ἐξῆει, Βοιωτοὺς ἔχων πάντας. 20. Ἐπεὶ δὲ ὦντο ἀφανεῖς εἶναι ἀπιόντες, τότε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸ δεῖπνον.

III. 1. κατέλυσε. 2. ἐδεήθη. 3. ἐγένοντο, εἶδον. 4. ἐνίκητε. 5. εἶχον, ἐδόκει, ἐξηλθον. 6. παρεκλήθησαν, ἔμεινον. 7. ἠνάγκασαν. 8. ἐτελεύτα. 9. ἤκουσεν, συνεσκότασε. 10. διέβη. 11. ἀνείλκοντο, ἀνεχώρησαν. 12. ἐστι.

IV. 1. Ἡνίκα. 2. ἕως, ἐπεὶ. 3. ἕως, ἐπειδὴ. 4. ἕως, ἐπεὶ. 5. ἐξ οὗ. 6. ἀφ' οὗ. 7. ἐν ᾧ.

4 Időhatározói mellékmondatok II.

II. 1. Ἔως ἂν ζῶ, ἐλπίζω. 2. Οἱ θεοὶ ὅταν βούλωνται ἱκανοὶ εἰσι καὶ τοὺς μεγάλους μικροὺς ποιεῖν καὶ τοὺς μικροὺς μεγάλους. 3. Περὶ τοὺς πόδας τῶν ἵππων καὶ τῶν ὑποζυγίων σακκία περιειλεῖν χρή, ὅταν διὰ τῆς χιόνος ἄγωσιν. 4. Ὅποταν γαλήνη ἢ

ἐμβιβῶ. 5. Λέγεται ὅτι, ὅταν βορρᾶς πνέῃ, καλοὶ πλοῖ εἰσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα. 6. Ὅταν χειμῶν ἢ καὶ θάλαττα μεγάλη ἐπιφέρηται, χαλεπαίνει ὁ κυβερνήτης. 7. Ὅπόσοι τὸν μὲν θάνατον ἐγνώκασιν πᾶσι κοινὸν εἶναι καὶ ἀναγκαῖον ἀνθρώποις, ἕως ἂν ζῶσιν εὐδαιμονέστερον διάγονται. 8. Ὁ νόμος κελεύει ἄτιμος ἔστω, μέχρι ἂν ἐκτεῖσῃ τὸ ἀργύριον. 9. Ὅποτε δέοι γέφυραν διαβαίνειν ἢ ἄλλην τινὰ διάβασιν, ἔσπευδεν ἕκαστος βουλόμενος φθάσαι. 10. Καὶ μὴν εἰ μέχρι τούτου περιμενοῦμεν, ἕως ἂν ἡμῖν ὁμολογήσῃ πολεμεῖν, πάντων ἐσμέν εὐθέςτατοι. 11. Εἴλκον τὰς νευρὰς ὁπότε τοξεύοιεν πρὸς τὸ κάτω τοῦ τόξου τῷ ἀριστερῷ ποδὶ προσβαίνοντες. 12. Καὶ ἐπὶ τῷ λιμένι, ὁπότε μὴ χειμῶν κωλύοι, ἐφώρμει. 13. Ὁ Κρίτων, ὁπότε συγκομίζοι ἢ σίτον ἢ ἔλαιον ἢ οἶνον ἢ ἔρια ἢ τι ἄλλο τῶν ἐν ἀγρῷ γιγνομένων χρησίμων πρὸς τὸν βίον, ἀφελὼν ἔδωκε· καὶ ὁπότε θύοι, ἐκάλει, καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα ἐπεμελεῖτο. 14. Οἱ ὑποκριταὶ οὐ χαλεπῶς φέρουσι ὅταν ἐν ταῖς τραγωδίαις ἀλλήλους τὰ ἔσχατα λέγωσιν. 15. Ὅταν φίλος τινὶ βούλῃ γενέσθαι, εἰπὲ πρὸς αὐτὸν ὅτι ἄγασαι αὐτοῦ καὶ ἐπιθυμεῖς φίλος αὐτοῦ εἶναι. 16. Ὅταν πρεσβύτερος γένῃ, δῆλον ὅτι δαπάνης μὲν δεῆσῃ. 17. Ὅταν νομεῦς ἀγαθὸν κύνᾳ ἔχῃ καὶ οἱ ἄλλοι νομεῖς βούλονται πλησίον αὐτοῦ τὰς ἀγέλας ἰστάναι. 18. Ὁ τύραννος ὅταν ὑποπτεύσῃ καὶ τινὰς ἀποκτείνῃ, οἶδεν ὅτι οὐκ αὔξει ὅλην τὴν πόλιν, ἐπίσταται τε ὅτι μειόνων ἄρξει. 19. Ὡσπερ οἱ ἀθληταὶ οὐχ ὅταν ἰδιωτῶν γένωνται κρείττονες, τοῦτ' αὐτοὺς εὐφραίνει, ἀλλ' ὅταν τῶν ἀνταγωνιστῶν ἦττους, τοῦτ' αὐτοὺς ἀνιᾶ, οὕτω καὶ ὁ τύραννος οὐχ ὅταν τῶν ἰδιωτῶν πλείω φαίνεται ἔχων, τότ' εὐφραίνεται, ἀλλ' ὅταν ἐτέρων τυράννων ἐλάττω ἔχῃ, τούτῳ λυπεῖται. 20. Ὅταν ὀργίζεται ἵππος ἵππῳ ἢ ἐν ἵππασίᾳ θυμῶται, εὐρύνει μᾶλλον τοὺς μυκτῆρας.

III. 1. σφύζεται, 2. ξυνιῶσιν, ἐφιστᾷσιν. 3. δοκῇ, πορευώμεθα, προελαινέτω. 4. ἔξομεν, ὁμονόησομεν, προϊῶνται, κινδυνεύῃ, λοιδορῶνται, προσκρούωσιν. 5. ἤκωσι, καταστήσῃ. 6. γένοιτο. 7. ὑπέρσχη. 8. ἐλαύνοιεν, εἴη, ἦγεν, εἴη, ἀνέμενε, ἐμφάγοιεν. 9. ἀσθενήσεις, ἰάσαιτό. 10. γίγνηται, ἀπόλονται, σωθῶσιν.

IV. 1. ἕως, ὅταν, ὅταν, ὅταν. 2. ἕως. 3. ὁπότε, ὁπότε. 4. ὁπότε, μέχρι τοῦ, μέχρι τοῦ, μέχρι.

5 Időhatározói mellékmondatok III.

II. 1. Πρὶν ἀποκρίνεσθαι φρόντιζε. 2. Δεῖται αὐτοῦ μὴ καταλύσαι πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας πρὶν ἂν αὐτῷ συμβουλευέσθαι. 3. Οἱ πολέμιοι οὐ πρότερον πρὸς ἡμᾶς τὸν πόλεμον ἐξέφηναν πρὶν ἐνόμισαν καλῶς τὰ ἑαυτῶν παρασκευάσασθαι. 4. Ἐπειρῶντο φθάσαι πρὶν τοὺς πολεμίους καταλαβεῖν τὰ ἄκρα. 5. Μὴ μεταπέμψῃ τὸν ἱατρὸν πρὶν ἂν νοσήσῃ. 6. Οὐ πρόσθεν ἐξενεγκεῖν ἐτόλμησαν πρὸς ἡμᾶς πόλεμον πρὶν τοὺς στρατηγούς ἡμῶν συνέλαβον. 7. Αἱ κύνες ὀρώμεναι τὸν λαγῷ τρέμουσι καὶ οὐκ ἐπέρχονται πρὶν ἂν ἴδωσιν ὑποκινουντα. 8. Ἐπειθον αὐτοὺς μὴ ποιεῖσθαι μάχην, πρὶν οἱ Θηβαῖοι παραγένοιντο. 9. Ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐκέλευε, πρὶν τοὺς ὀπλίτας ὁμοῦ γίγνεσθαι. 10. Ὅσον οὐκ ἀπέκτεινα αὐτὸν πρὶν ἰδεῖν ὅστις εἴη. 11. Ἐβούλοντο καταπατῆσαι τῇ ἵππῳ τοὺς Ἑλληνας, πρὶν εἰς τὰ δύσιππα ἀφικέσθαι. 12. Οὐ δεῖ ὑμᾶς τούτων καταγνῶναι πρὶν ἂν ἀκούσητε ὅτι ἔχουσι λέγειν. 13. Ἀλκιβιάδης, πρὶν εἰκοσιν ἐτῶν εἶναι, Περικλεῖ ἐπιτρόπῳ ἐπέθετο. 14. Οὐκ ἀπέρχομαι πρὶν (ἂν) παντάπασιν ἢ ἀγορὰ λυθῇ. 15. Εἰς χεῖρας ἦλθον πρὶν ἐτοίμοι εἶναι. 16. Ἦραν πρὶν ἀριστοποιήσασθαι. 17. Φθάνουσιν ἀπολέσαντες αὐτοὺς πρὶν τοὺς ἄλλους προσβοηθῆσαι. 18. Φημί δὴ δεῖν μηδὲν αἰτιᾶσθαι πρὶν

ἂν τῶν πραγμάτων κρατήσητε. 19. Πρὸ τῶν πραγμάτων προορᾷτ' οὐδέν, πρὶν ἂν ἡ γεννημένον ἢ γιγνόμενόν τι πύθῃσθε. 20. Οὐκ ἔστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσῃτ' ἐχθροὺς.

III. 1. ἔκπυστος, γενέσθαι. 2. ἂν πρῶτον, ἀποκρίνωμαι. 3. συλλεγῆναι, καταλαβεῖν. 4. ἡ γυνή, ἔπεισε, ἔλαβε. 5. τέλος τι, ἔχειν. 6. ἂν τῶν πραγμάτων κρατήσητε. 7. τινας αἰσθέσθαι. 8. ἂν ὁ ἥλιος διαλύσῃ, προῖοῦσα ἡ ἡμέρα. 9. συμμεῖξαι.

IV. ἐπεὶ, ἐπορεύετο, ἔως, ἀπέτρεχε, ἐκείνον δύνασθαι αὐτὰ καταλαβεῖν, ἐπειρᾶτο.

6 Feltételes mellékmondatok I.

II. 1. Εἰ δ' ὑμεῖς τάττετ' ἐμὲ ἡγείσθαι, οὐδέν προφασίζομαι τὴν ἡλικίαν. 2. Εἰ μὴ ἥρεσκόν σοι οἱ νόμοι, ἐξῆν σοι ἀπιέναι ἐκ τῆς πόλεως. 3. Εἰ μὲν ἀνάγκη ἐστὶ μάχεσθαι, τοῦτο δεῖ παρασκευάσασθαι. 4. Εἰ πάντες ἄνθρωποι θνητοὶ εἰσι, καὶ ὑμεῖς ἀποθανεῖσθε. 5. Τῇ στρατιᾷ οὐκ ἔστι τὰ ἐπιτήδεια, εἰ μὴ ληφόμεθα τὸ χωρίον. 6. Εἰ μὴ καθέξεις γλῶτταν, ἔσται σοι κακὰ. 7. Εἰ μὴ τι κωλύει, ἐθέλω αὐτοῖς διαλεχθῆναι. 8. Εἰ μὴδὲν κακὸν ἐπεποιήκεις, τί ἐφοβοῦ; 9. Ἦν δὲ τοῖς μὲν ὀφθαλμοῖς ἐπικούρημα τῆς χιόνης εἴ τις μέλαν τι ἔχων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπορεύετο. 10. Εἰ τοῦτο λέγεις ἀγνοεῖς. 11. Εἰ δέ τις ὑμῶν ἀθυμεῖ ὅτι ἡμῖν μὲν οὐκ εἰσὶν ἵππεῖς, τοῖς δὲ πολεμίοις πολλοὶ πάρειςιν, ἐνθυμήθητε ὅτι οἱ μύριοι ἵππεῖς οὐδὲν ἄλλο ἢ μύριοι εἰσὶν ἄνθρωποι. 12. Ἀλλά, εἰ βούλει, μένε ἐπὶ τῷ στρατεύματι, ἐγὼ δ' ἐθέλω πορεύεσθαι· εἰ δὲ χρήζεις, πορεύου ἐπὶ τὸ ὄρος, ἐγὼ δὲ μενῶ αὐτοῦ. 13. Εἰ Φίλιππος νῦν κρατεῖ τῶν Θερμοπυλῶν οἷός τε ἐστὶν εἰς τὴν Ἀττικὴν πορεύεσθαι οὐδένοος κωλύοντος. 14. Ὁμολογῶ σοι, εἰ βούλει. 15. Οὐ περὶ πολιτείας ὑμῖν ἔσται ἀλλὰ περὶ σωτηρίας, εἰ μὴ ποιήσεθ' ἃ Θηραμένης κελεύει. 16. Εἴ τῳ δοκεῖ μεγάλη ἢ ζημία εἶναι καὶ λίαν ἰσχυρὸς ὁ νόμος, μεμνησθαι χρὴ ὅτι οὐ ἤκατε τοὺς ἀδικοῦντας ἐλεήσοντες. 17. Εἴ τις βούλεται, ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ μαρτυρησάτω. 18. Εἰ δέ τινες κακόνιοι ἐγένοντο εἰς τὰ ὑμέτερα πράγματα ἢ γνώμην μὴ ἐπιτηδεῖαν εἶπον, οὐχ οἱ ἀπόντες τούτων αἵτιοι εἰσιν, ἐπεὶ καὶ τοὺς παρόντας ὑμεῖς ἀπελύσατε. 19. Εἴ τις τῶν ἐνθάδε μὴ τὰ ἄριστα λέγων πείθει ὑμᾶς, οὐχ ὑμεῖς ἐστέ αἵτιοι, ἀλλ' ὁ ἐξαπατῶν ὑμᾶς. 20. Εἰ δὲ μὴδὲν ἀδικοῦσιν, οὐ δεῖ αὐτοὺς ἀκρίτους ἀπολωλέναι.

7 Feltételes mellékmondatok II.

II. 1. Ἐὰν ἔτι μίαν μάχην νικηθῶμεν, παντελῶς ἀπολούμεθα. 2. Ἄνδρες, ἐὰν μοι πεισθῇτε, τῶν ἄλλων πλέον προτιμήσεσθε στρατιωτῶν ὑπὸ Κύρου. 3. Ἐὰν δ' ἀληθεύσης, δώσω σοι δέκα τάλαντα. 4. Ἐὰν πάντα ἀκούσητε, κρίνατε. 5. Ἄπας λόγος μάταιός ἐστι, ἐὰν ἀπῇ τὰ πράγματα. 6. Οὐ ἔγωγ' ἔτι πρεσβύτερος ἔσομαι, ἐὰν τήμερον προδῶ ἐμαυτὸν τοῖς πολεμίοις. 7. Νόμιμον Λακεδαιμονίοις ἐστίν, ἐὰν ληφθῶσι κλέπτοντες, μασιγοῦσθαι. 8. Εὐτριχες αἱ κυνές, ἐὰν ἔχωσι λεπτὴν καὶ πυκνὴν καὶ μαλακὴν τὴν τρίχα. 9. Ἐὰν ἄγρηθ' ἡσυχίαν καὶ ἅπαντα προῆσθε, ἐπ' ὑμᾶς τελευτῶν ἐκεῖνος ἤξει. 10. Ἐὰν ἐῷμεν, ἔσται. 11. Καὶ ἐὰν τις ἐλέγξῃ με ὅτι φεύδομαι, χρήσασθέ μοι ὃ τι βούλεσθε. 12. Ἐὰν μὴ σὺ εὐθὺς ἔλθῃς, οὐ καταμενῶ. 13. Ἐὰν με νυνὶ διαφθείρῃτε, οὐκ ἔστιν ὑμῖν ἔτι λοιπὸς τοῦ γένους τοῦ ἡμετέρου οὐδεὶς, ἀλλ' οἴχεται πᾶν πρόρριζον. 14. Ἐὰν μὴ ἐλθῶ-

σιν, ἔχωμεν αὐτοὶ τὰ δῶρα. 15. Ἐάν σοι γράψω, ἀφορμήθητι εὐθύς. 16. Εὖ οἶδ' ὅτι ἄν που ἴδης τεκτονικόν, τοῦτον πειρᾷ κτᾶσθαι. 17. Ἐφηφίσαντο καὶ ὤμοσαν, ἐάν τις τυραννίδι ἐπιτιθῇται ἢ τὴν πόλιν προδιδῶ ἢ τὸν δῆμον καταλύῃ, τὸν αἰσθανόμενον καθαρὸν εἶναι ἀποκτείναντα. 18. Τοῦτο ἐάν σκοπῇτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εὐρήσετε ὅτι πάντων ἄριστα ἔχει. 19. Τῶν ἱππέων διακοσίων ὄντων, ἐὰν τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος λαμβάνῃ τοῦ μηνός, δώδεκα τάλαντα. 20. Ἐὰν δ' εἰς ἓν δῆπου τούτων τῶν ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς ἐργαστηρίων ἱατρὸς εἰσοικίσῃται, ἱατρεῖον καλεῖται· ἐὰν δ' ὁ μὲν ἐξοικίσῃται, εἰς δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο ἐργαστήριον χαλκεὺς εἰσοικίσῃται, χαλκεῖον ἐκλήθη, ἐὰν δὲ κναφεύς, κναφεῖον, ἐὰν δὲ τέκτων, τεκτονεῖον· ἐὰν δὲ πορνοβοσκὸς καὶ πόρνοι, ἀπὸ τῆς ἐργασίας εὐθύς ἐκλήθη πορνεῖον.

III.1. λείπωσι, ἥ, ὁσφραίνωνται, καταρρηγνύωνται, ἔχωσι. 2. ἥ. 3. γίγνηται, ὑβρίζωσί, ἀσεβήσωσι. 4. κελεύετε, 5. φηφίσανται. 6. ποιῶσι, παραδιδῶσι. 7. ἄρξωμαι. 8. ἀποκτείνετε. 9. ἀπολύσετε, ἀποκτείνετε. 10. ἀδικῇ, πρᾶττε. 11. εἶπη, ἀκούση. 12. φηφίσθητε, λέγω. 13. μεταλάβη, ἀτιμωθῇ. 14. θῇ. 15. ἐθέλητε, λάβητε.

8 Feltételes mellékmondatok III.

II. 1. Εἰ γὰρ καὶ τοῦτο οἶόν τε ὃν φανείη, πολλὴ ἂν καὶ ἀπὸ τούτων πρόσσδος γίγνοιτο. 2. Εἴ τι ἐμοὶ κακὸν βουλευοῖς, ἅμα ἂν μοι δοκοῖς καὶ σαυτῷ κακόνους εἶναι. 3. Εἰ νομίζοιμι θεοὺς ἀνθρώπων τι φροντίζειν, οὐκ ἂν ἀμελοῖην αὐτῶν. 4. Εἰ δεοίμεθα φίλου ἀγαθοῦ, πῶς ἂν ἐπιχειροῖμεν σκοπεῖν; 5. Εἴ συ λέγοις, ἀκούοιμι ἄν. 6. Ἄν τι πολλῶν ἂν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων ὑμᾶς ἐλέσθαι νομίζω, εἰ φανερόν γένοιτο τὸ μέλλον. 7. Εἰ μάθοι ὅπου τὸ ἀργύριον κρύπτεται, κλέψειεν ἂν αὐτό. 8. Ἀδικώτατος ἂν εἴης εἴ μοι μέφοιο. 9. Εἴ τις αἵρεσίν μοι δοίη, τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἐλοίμην. 10. Εἰ δὲ πάνυ σπουδάζοι φαγεῖν, εἴποιμ' ἂν ὅτι παρὰ ταῖς γυναιξίν ἐστιν. 11. Ἐγὼ μὲν ἄν, ἔφη ὁ Κῦρος, εἰ σὺ εἶην, ὡς τάχιστα ὅπλα ποιοίμην πᾶσι Πέρσαις. 12. Οὐκοῦν ἀσφαλῶς ἂν νέμοιτε, εἰ τὰ ἄκρα ἔχετε σύμμαχα; 13. Ἐδέως ἂν λάβοιμι, εἰ διδοίη. 14. Εἰ νῦν ἀπέλθοιτε, δαίμονος ἂν φαίην τὴν ἐπιβουλὴν εἶναι. 15. Εἰ δ' ἴδοιμ' ὀλωλότας τούτους, δοκοῖμ' ἂν τὴν δουλοσύνην πεφευγένας. 16. Πόλλ' ἂν λέγειν ἔχοιμι πρὸς τὰ τοῦδ' ἔπη, εἴ μοι παρείκοι. 17. Εἰ τοῦτο γένοιτο, νομίζεις ἂν διαφθαρῆναι αὐτόν; 18. Εἰ θέλοιμι ἄρχειν, πάντες ἂν ἐμοὶ πείθοντο καὶ μέγιστος ἂν εἶην ἀνθρώπων. 19. Εἰ ταῦτα λέγοιμι, Ἀγησίλαόν τ' ἂν μοι δοκῶ ἄφρονα ἀποφαίνειν καὶ ἐμαυτὸν μωρόν. 20. Καθ' ἕκαστον εἰ δεήσειε λέγειν, οὐκ ἂν ἐξαρκέσειεν ὁ παρὼν χρόνος.

III. 1. βούλοιο, εἴης, λυποῖη, ἀναστρέφοιο, ὑπηρετοῖμεν, ἔχοιμεν. 2. εἴη, διασκοπεῖη. 3. πολιτευθεῖη, οἰκηθεῖη. 4. εἴη, χρῶτο. 5. καταλάβοιμεν, γένοιτο, εἴη. 6. δέοι, τάττοιμεν. 7. ἐπιτρέποι, δύναιτο, βούλοιο. 8. ἔλιντο, δέοι. 9. γένοιτο.

9 Feltételes mellékmondatok IV.

II. 1. Εἰ μὴ ἦμεν ἄνθρωποι, οὐκ ἂν εἴχομεν τὴν ψυχὴν ἀθάνατον. 2. Εἰ γοῦν περιεμένατε ὀλίγον χρόνον, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ἂν ὑμῖν τοῦτο ἐγένετο. 3. Οἱ πολέμοι ἐφυγον ἄν, εἰ οἱ σύμμαχοι ἐν καιρῷ ἦλθον. 4. Εἰ μὴ ὁ στρατηγὸς ἀφίκετο ἢ πόλις ἂν ἐάλω.

5. Εἰ οἱ πολλοὶ οἰοί τ' ἦσαν ἀγαθὰ τὰ μέγιστα ἐργάζεσθαι, καὶ καλῶς ἂν εἶχεν. 6. Οὐκ ἂν προέλεγεν, εἰ μὴ ἐπίστευεν ἀληθεύσειν. 7. Εἰ ἐποίει τι φαῦλον, εἰκότως ἂν ἐδόκει πονηρὸς εἶναι. 8. Εἰ αὐτὸς παρῆν ταῦτα οὐκ ἂν ἐγένετο. 9. Οὐκ ἂν καλῶς εἶχεν, εἰ οἱ θεοὶ ταῖς μεγάλας θυσίαις μᾶλλον ἢ ταῖς μικραῖς ἔχαιρον. 10. Εἰ οὕτως ἔπραξαν νῦν οὐκ ἂν ἦσαν ἀσφαλεῖς. 11. Εἰ σὺ παρῆσθα, οὐδεὶς ἂν ἐτόλμησε λέγειν. 12. Εἰ μὴ Βρασίδης ἐν Θράκῃ παρῆν ἐνίκησαν ἂν οἱ Ἀθηναῖοι. 13. Εἰ Δημοσθένης ἔλεγεν ἤκουον ἂν. 14. Εἰ οἱ ἄγγελοι ἀφίκοντο πάντα εὖ ἂν εἶχεν. 15. Ἄπιστα λέγεις, ἔφη ὁ Σιμωνίδης. εἰ γὰρ οὕτως ταῦτ' εἶχε, πῶς ἂν πολλοὶ ἐπεθύμουν τυραννεῖν. 16. Εἰ τῇ πόλει ἐπεβούλευσας προδότης ἂν ἦσθα. 17. Εἰ εἰσίγησας, σοφὸς ἂν ἔμεινας. 18. Εἰ προείδοντο, οὐκ ἂν ἀπώλοντο. 19. Εἰ ἤδη, ἔλεγον ἂν ὅμιν. 20. Εἰ μὲν τοίνυν ἦν ὁ ἀγὼν οὗτοσί ἐν πόλει ἐκκλητῶ, ὅμᾶς ἂν ἔγωγε ἤξιωσα μάρτυράς μοι γενέσθαι, τοὺς ἄριστα εἰδότας ὅτι ἀληθῆ λέγω. 21. Εἰ μὴ ἐζήτησα οὐκ ἂν εὗρον ποτε αὐτό. 22. Εἰ ἐκεῖνος ὁ Ἀναγυράσιον ἐζῆ, ἐβουλόμην ἂν πολλῶν ἔνεκα. 23. Εἰ μὴ δρόμῳ μόλις ἐξεφύγομεν εἰς Δελφοὺς, ἐκινδυνεύσαμεν ἂν ἀπολέσθαι.

III. 1. ἐδεόμην. 2. προσετέθησαν, ἐνεργάσθη. 3. ἡγήσω, ἐπερρώσθη. 4. ἠθέλησεν, ἐπεχείρησε. 5. διέμεινε, διεπέπρακτο, ὤκνησα. 6. ἐσιγήθη, ἐτόλμων, ἐπέτρεφας, ἐνέπλησας. 7. ἐξεγένετο, εἶασαν. 8. ἐσωφρονεῖτε, ὠνομάζετο, ἐξείργετε. 9. ἠθελήσατε.

10 Feltételes mellékmondatok V.

II. 1. Κύρος πολλάκις ὅποτε μεταστρατοπεδεύοιτο, εἰ αἰσθοίτο καταλελειμμένα παιδάρια μικρὰ ἐπεμέλετο καὶ τούτων. 2. Ἀγησίλαος οὐκ ἡσχύνετο, εἰ μέλλοι τὴν πόλιν ὠφελῆσειν, πρεσβευτὴς ἐκπορευόμενος ἀντὶ στρατηγοῦ. 3. Εἰ δὲ δὴ ποτε Κύρος πορεύοιτο καὶ πλείστοι μέλλοιεν ὄψεσθαι, προσκαλῶν τοὺς φίλους ἐσπουδαιολογεῖτο, ὡς δηλοίη ὅς τιμᾷ. 4. Οἱ διδάσκαλοι ἐὰν τοὺς μαθητὰς σπουδαίως μανθάνοντας ὀρώσιν, ἐπαινοῦσιν. 5. Ἡ στρατιὰ εἴ τιτι παραλείπομένῳ ἐντυγχάνοι, ἔκαιε πάντα ὅσα καύσιμα ἐώρα. 6. Ἀγησίλαος εἰ τοὺς νέους σπουδαίως γυμναζομένους ἴδοι, ἐπήνεσεν ἂν. 7. Ἦν [ἐὰν] τὴν ἐπιστολὴν σου ἀναγινώσκω, οἱ ὀφθαλμοί μου δακρύων πίμπλονται. 8. Ἐπικούρημα τῶν ποδῶν ἦν, εἴ τις κινεῖτο καὶ μηδέποτε ἡσυχίαν ἔχοι καὶ εἰς τὴν νύκτα ὑπολύοιτο. 9. Καὶ μὴν εἴ ποτε μοχθῆσαι στρατιᾷ συμβαίη, Ἀγησίλαος ἐκὼν ἐπόνει παρὰ τοὺς ἄλλους, νομίζων πάντα τὰ τοιαῦτα παραμυθίαν εἶναι τοῖς στρατιώταις. 10. Ἀγησίλαος εἰ μὲν τοὺς στρατιώτας ἀνδρείως μαχομένους ἴδοι, ἐπήνεσεν ἂν τὴν ἀνδρείαν αὐτῶν, εἰ δ' ἀδικήσειάν τι, ἐμέμφετο αὐτούς. 11. Ἐνταῦθα Κύρῳ βασιλεία ἦν καὶ παράδεισος μέγας ἀγρίων θηρίων πλήρης, ἃ ἐκεῖνος ἐθήρευεν ἀπὸ ἵππου, ὅποτε γυμνάσαι βούλοιο ἐαυτὸν τε καὶ τοὺς ἵππους. 12. Εἰ δὲ τις αὐτῷ περὶ τοῦ ἀντιλέγει μηδὲν ἔχων σαφὲς λέγειν, ἐπὶ τὴν ὑπόθεσιν ἐπανῆγεν ἂν πάντα τὸν λόγον. 13. Καὶ ἐπὶ τὰ δεῖπνα ἔχων αὐτὴν πανταχοῖ ἐπορεύετο ὅπου πίνει, ἐκώμαζέ τ' αἰετ μετ' αὐτοῦ, συνῆν τ' ἐμφανῶς ὅποτε βουλευθεῖη πανταχοῦ. 14. Εἰ δὲ τις καὶ ἀντεῖποι, εὐθύς ἐκ τρόπου τινὸς ἐπιτηδεῖου ἐτεθνῆκει. 15. Ἐπὶ τούτῳ ἐρίγνετο, ὅποτε βούλοιο εὐπορήσας ἡμῖν ἀποδοῦναι. 16. Δίκας ἐλάμβανε καὶ ἐδίδου, ὅποτε κακὸν τι ἐργάσαιτο. 17. Ὅποτε δημευθεῖη τινὸς ἡ οὐσία, ἐξῆν προσελθεῖν τῷ φάσκοντι δανειστῇ γεγονέναι τούτου τοῦ ἀνδρός. 18. Πάντας ἐποίησε καὶ Ἑλλήνας καὶ βαρβάρους θαρροῦντας συντίθεσθαι ἑαυτῷ, εἴ τι βούλοιο.

III. 1. δοκοίη, ἔπαισεν. 2. πράττειτο, νομίζοι, φοβοῖτο. 3. ἀποστεροίη, ἐξηπατήκοι. 4. ἐπίστατο. 5. ἀπεδίδοτο, εὕρισκοι. 6. ὑπηρετήσειεν, εἶασε, ὀρώη, ἀφείλετο, προσεδί-

δου. 7. καταμένοι, λάβοι. 8. ἐξελαύνου, περιῆγεν. 9. ποιοῖτο, ἄγοι, ἐποίει, ἐδίδου, ἦν. 10. ἐθελήσειεν, ἐφυλάττετο.

11 Megengedő mellékmondatok

II. 1. Πρῶτον μὲν οὖν οὐκ ἄθυμητέον τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ' εἰ πάνυ φαύλως ἔχειν δοκεῖ. 2. Εὖ οἶδ' ὅτι καὶ νυνὶ θάττον ἂν ἐγὼ καὶ σιωπῶν πείσαιμι τὸν παῖδα τόνδε καὶ τὴν παῖδα φιλήσαι με ἢ σύ, ὦ Σώκρατες, εἰ καὶ πάνυ πολλὰ καὶ σοφὰ λέγοις. 3. Τοὺς υἱεῖς οἱ πατέρες, κἂν ὥσι σώφρονες, ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσιν. 4. Οἱ ἐνέδραις ἐμπίπτοντες ἐκπλήττονται, καὶ ἂν πολὺ πλείους ὦσι. 5. Οἱ δὲ Ἕλληνες, εἴ τις καὶ ἄθυμότερος ἦν πρὸς τὴν ἀνάβασιν, ἀκούοντες τὴν Κύρου ἀρετὴν ἥδιον καὶ προθυμότερον συνεπορεύοντο. 6. Εἰ καὶ ἔλθοιεν, πῶς ἂν δύναιτο μένειν μὴ ἔχοντες τὰ ἐπιτήδεια; 7. Ἐγὼ, εἰ καὶ οἶε με ἀδικούντά τι, οὔτε ἔπαιον οὐδένα οὔτε ἔβαλλον. 8. Καὶ μὲν δὴ οὐδ' ἂν ἀντιβολῶσιν ὑμᾶς καὶ ἱκετεύωσι, δικαίως ἂν αὐτοὺς ἐλεήσαιτε. 9. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν, ἔφη ὁ Κύρος, εὖ ἴσθι ὅτι, οὐδ' εἰ πάντες ἔλθοιεν Πέρσαι, πλήθει γε οὐχ ὑπερβαλοίμεθ' ἂν τοὺς πολεμίους. 10. Φέρε δὴ, τί ἂν εἰ καὶ ἀδελφοὶ ὄντες ἐτύχετε αὐτοῦ ἢ καὶ υἱεῖς ἀποφηφίσαισθε; 11. Οὐδ' εἰ καὶ γέγονεν οἶδα. 12. Τοσοῦτον πλῆθος ἀνθρώπων ἐφ' ὑμᾶς δύνανται ἀγαγεῖν, ὅσον οὐδ' εἰ παρέχοι ὑμῖν δύναισθε ἂν ἀποκτεῖναι. 13. Ἀνάγκη οὖν, εἰ καὶ μὴ δεινὸς πρὸς ταῦτα πέφυκα, βοηθεῖν τῷ πατρὶ καὶ ἐμαυτῷ οὕτως ὅπως ἂν δύνωμαι. 14. Εἰ καὶ μηδὲν αὐτῷ ἄλλο ἡμάρτητο, διὰ μόνα ταῦτα δίκαιον εἶη ἀποδοκιμασθῆναι. 15. Ἄλλοι, κἂν νόμῳ τις καταγνωσθῇ, οὐκ ἀποκτινύνουσιν ἐν ἑορτῇ. 16. Ἴππου πολεμιστηρίου οὐδὲν ἂν ὄφελος εἶη, οὐδ' εἰ τᾶλλα πάντα ἀγαθὰ ἔχοι, κακόπους δ' εἶη. 17. Οὐδ' εἰ γενοίμην φίλος, ὦ Κύρε, σοί γ' ἂν ποτε ἔτι δόξαιμι. 18. Λιμῷ ὑμεῖς οὐδ' εἰ πάνυ ἀγαθοὶ εἴητε μάχεσθαι ἂν δύναισθε. 19. Εἰ καὶ ὁ βοῦς ἀνθρώπου γνῶμην εἶχε, οὐκ ἐδύνατ' ἂν πράττειν ἅ βούλεται. 20. Κἂν ἀπορηθῇ τις, ἱκανὴν προῖκα ὁ νόμος συμβάλλεται.

III. 1. μελετᾶς. 2. ἐπῆνει. 3. βούλοιτο. 4. ἐξηπάτα. 5. καταλύη, λέγη, ἐπιψηφίζη. 6. ἦ. 7. ὥσι. 8. τυγχάνη. 9. ὥσι. 10. βούλωμαι.

12 Hasonlító mellékmondatok

II. 1. Τά γε μὴν ἀργύρεα εἰ κατασκευασθεῖη ὥς δεῖ, πάμπολλα ἂν νομίζω χρήματα ἐξ αὐτῶν καὶ ἄνευ τῶν ἄλλων προσόδων προσιέναι. 2. Παραπλήσιον ποιοῦσιν ὥσπερ ἂν εἴ τις Φειδίαν τὸν τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἔδος ἐργασάμενον τολμῶν καλεῖν κοροπλάθον. 3. Παραπλήσιον οἱ τοιοῦτοι πάσχουσιν, ὥσπερ ἂν εἴ τις Ἴππον κτήσαιτο καλὸν κακῶς ἱππεύειν ἐπιστάμενος. 4. Βέλτιόν ἐστι τεταγμένους πορεύεσθαι οὕτως ὥς ἂν ἄριστα μάχοιντο, εἰ δέοι. 5. Παραπλήσιον ποιοῦσιν ὥσπερ ἂν εἴ τις Ζεῦξιν καὶ Παρράσιον τὴν αὐτὴν ἔχειν φαίη τέχνην τοῖς τὰ πινάκια γράφουσιν. 6. Τῶν δὲ Χαλδαιῶν οἱ παρόντες, ὥς ἐπλησίαζον οἱ Ἀρμένιοι, ἀλαλάξαντες ἔθειον, ὥσπερ εἰώθεσαν, εἰς αὐτούς· οἱ δὲ Ἀρμένιοι, ὥσπερ εἰώθεσαν, οὐκ ἐδέχοντο. 7. Παραπλήσιον ποιοῦσιν ὥσπερ ἂν εἴ τις προσποιεῖτο κράτις εἶναι τῶν ἀθλητῶν ἐνταῦθα καταβαίνων οὐ μὴδεις ἂν ἄλλος ἀξιώσειεν. 8. Πῶς οὖν ἂν ἔνοχος εἴη τῇ γραφῇ· ὅς ἀντὶ μὲν τοῦ μὴ νομίζειν θεούς, ὥς ἐν τῇ γραφῇ ἐγγέγραπτο,

φανερὸς ἦν θεραπεύων τοὺς θεοὺς μάλιστα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. 9. Ζῆς γοῦν οὕτως ὡς οὐδ' ἂν εἷς δοῦλος ὑπὸ δεσπότη διαιτῶμενος μένειε. 10. Ὅμως πειράσομαι ὑμᾶς ἐξ ἀρχῆς ὡς ἂν δύνωμαι δι' ἐλαχίστων διδάξαι. 11. Ὁ Λεωκράτης εἶχεν τὴν τοῦ Ἀρχιάδου οὐσίαν καὶ ἐκληρονόμει πολλὰ ἔτη ὡς ἂν ἐκείνου υἱὸς ποιητός. 12. Ὁ τι δ' ἂν ἐξαίφνης σημήνη, θυμοειδῇ ἵππον ὥσπερ ἄνθρωπον ταράττει τὰ ἐξαπίναια καὶ ὁράματα καὶ ἀκούσματα καὶ παθήματα. 13. Ποιήσομαι τὴν ἀπολογίαν ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων. 14. Ἀφίκετο μέλαν ἱμάτιον ἡμφιεσμένη, ὡς εἰκὸς ἦν ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς τοιαύτη συμφορᾷ κεχρημένω. 15. Τῇ εὐνοίᾳ οὕτως ἔχω πρὸς ὑμᾶς ὡς ὑμᾶς ἂν εὐξαίμην πρὸς ἐμέ. 16. Παραπλήσιον ποιοῦσιν ὥσπερ ἂν εἴ τις ἱεροσυλίας ἕτερον διώκων αὐτὸς τὰ τῶν θεῶν ἐν τοῖν χερσὶν ἔχων φανείη. 17. Παραπλήσιον ποιοῦσιν ὥσπερ ἂν εἰ Λακεδαιμόνιοι τοὺς τὰ περὶ τὸν πόλεμον ἀσχοῦντας ζημιοῦν ἐπιχειροῖεν. 18. Παραπλήσιον ποιοῦσιν ὥσπερ ἂν εἰ Θεταλοὶ παρὰ τῶν ἱππεύειν μελετώντων δίκην λαμβάνειν ἀξιοῖεν. 19. Παραπλήσιον ποιοῦσιν ὥσπερ ἂν εἴ τῳ Φρυνῶνδας πανουργίαν ὀνειδίσειεν. 20. Παραπλήσιον ποιοῦσιν ὥσπερ ἂν εἰ Φιλουργὸς ὁ τὸ Γοργόνειον ὑφελόμενος τοὺς ἄλλους ἱεροσύλους ἔφασκεν εἶναι.

13 Okhatározói mellékmondatok

II. Ἐπειδὴ δὲ Λύσανδρος οὐκ ἀντανήγαγε διὰ τὸ πολλαῖς ναυσὶν ἐλαττοῦσθαι, ἀπέπλευσεν εἰς Σάμον. 2. Κατέστησαν τὸν Κλέωνα στρατηγὸν ὅτι οἱ πρὶν καταστάντες οὐκ ἐδύναντο τὴν νῆσον ἐλεῖν. 3. Ἐπειδὴ ἤδη μέσον ἡμέρας ἦν ἐξέπλευσαν ἔξω τοῦ λιμένος. 4. Ἡτιάσαντο τὸν Μιλιτιάδην ὅτι δῶρα λάβοι [ἔλαβεν]. 5. Οἱ σύμμαχοι ἀπέστησαν διότι οὐκ ᾔθελον φέρειν τὸν φόρον. 6. Καὶ περὶ τοῦ σώματος καὶ περὶ τῶν χρημάτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων κινδυνεύω, ὅτι τοῖς τῆς πόλεως νόμοις ἐπειθόμην. 7. Τὰ ὅπλα ἔρριψαν ὅτι οὐκέτι ἐδύναντο τοῖς πολεμίοις ἀνθίστασθαι. 8. Ἐπειδὴ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀγνοεῖς, τάδε σοι εὐμαθέστερα ὄντα προαγορεύομεν, τοῖς νέοις ὅλως μὴ διαλέγεσθαι. 9. Καὶ ὑμεῖς ἀδικεῖτε, ὅτι ὑμῶν ἐστι πολίτης. 10. Οἱ Ἕλληνες, ἐπειδὴ πλοῖα ἱκανὰ ἐδόκει παρεῖναι, ἀναβάντες ἔπλεον ἡμέραν καὶ νύκτα πνεύματι καλῶ. 11. Τὸ ἐπὶ ἐμὲ πιστεύω αὐτὸν ὀργισθῆναι ὅτι οὐ στρατηγὸς καθίσταται. 12. Ὀργίσθησαν τῷ Θεμιστοκλεῖ ὅτι αὐτοὺς πείσειε τὴν πόλιν ἀπολιπεῖν. 13. Ἐπειδὴ οὖν ταῦτα οὕτως ἔχει ... 14. Ἡ νῆσος κατεστράφη ὅτι ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἀπέστη. 15. Ἡτιῶντο τὸν στρατηγὸν ὅτι οὐ κελεύει τιμωρεῖσθαι τὰ φύλα τὰ ἀποστάντα. 16. Μικρολόγος ἐστὶν ὁ ἀχθόμενος, εἰ ἄλλοι μᾶλλον εὐτυχοῦσιν ἢ αὐτός. 17. Οἱ Μιλήσιοι ἀπέστησαν ὅτι ὑπὸ τῶν Περσῶν ἐπιέζοντο. 18. Οἱ Μιλήσιοι ἀπέστησαν ὅτι ὑπὸ τῶν Περσῶν πιέζοντο [πιέζονται]. 19. Ἄλλων τε πολλῶν ἕνεκα ἄξιον αὐτοῦ καταφθίσασθαι, καὶ ὅτι ταῖς ὑμετέραις ἀρεταῖς χρῆται παραδείγμασι περὶ τῆς ἑαυτοῦ πονηρίας. 20. Στρατηγὸς κατέστη ὅτι ἐν τῷ πρὶν πολέμῳ ἔσωσε τὸ στράτευμα. 21. Οἱ Μιλήσιοι ἀνέστησαν διότι ᾔδσαν τοὺς Μήδους οὐχ αὐτῶν φεισομένους. 22. Λοιμός τις ἐγένετο ἐν τῷ τῶν Ἑλλήνων στρατῷ διότι οἱ θεοὶ διὰ ὀργῆς εἶχον αὐτούς. 23. Ἐπεὶ πολὺν χρόνον οὐκ ἀπεκρίνοντο, ἐπέιχον. 24. Ὁμηρος ἐπήνεσεν Ἀγαμέμνονα ὅτι ἀγαθὸς εἶη βασιλεὺς.

14 Célhatározói mellékmondatok

II. 1. Ὡς μὴ περιβόητος εἶην, ἡσυχίαν ἤγον. 2. Δεῖ πάντι τρόπῳ χρῆσθαι ἵνα Βρασίδαν ἐξαπατήσης. 3. Ὅπως μὴ ἀποθάνῃ ἡντεβόλει καὶ ἰκέτευεν. 4. Κάλεσον Βρασίδαν εἰς τὴν βουλὴν ἵνα αὐτῷ συμβουλευώμεθα! 5. Ἐλπίζω τὸν Δημοσθένη παρέσεσθαι ἵνα ὑπὲρ ἐμοῦ λέγῃ. 6. Ἐσπευσα ἵνα παρείην. 7. Οἱ νικήσαντες ἐπανήλθον ὡς τρόπαιον στηρόμενοι. 8. Ἡττιάσαμεθα αὐτὸν ἵνα μὴ αὐτῷ ἐξείῃ ἐκ τῆς πόλεως ἀπιέναι. 9. Τριακόσιοι κατελείφθησαν οἵτινες τοὺς θανόντας θάψουσι. 10. Δέομαι οὖν ὑμῶν, ὦ ἄνδρες, ἵνα μὴ ἐξαπατηθῆτε, τῇ μαρτυρίᾳ τὸν νοῦν προσέχειν. 11. Ἐκείνον εἰσῆγαγεν ἵνα μετέχοι τῆς κοινωνίας. 12. Ἐξήγαγε τοὺς στρατιώτας, ὡς μαχοῦμενος. 13. Ταῦτ' δὲ λέγω ἵνα γνωρίσητε αὐτὸν ὅστις ἐστίν. 14. Πέμφον δούλους ὡς ταῦτα αὐτῷ ἀγγελοῦντας. 15. Τὸν ἱατρὸν μετεπέμφαντο ὅστις αὐτὸν θεραπεύσει. 16. Θεμιστοκλῆς πρέσβεις ἔπεμφεν οἵτινες τοὺς Λακεδαιμονίους ἐξαπατήσουσι. 17. Συλλαμβάνει Κύρον ὡς ἀποκτενῶν. 18. Κατασκόπους πανταχόσε πέμπομεν ὡς πευσσομένους ὅτι γίγνεται. 19. Προσκαλῶν τοὺς φίλους ἐσπουδαιολογεῖτο, ὡς δηλοῖ οὗς τιμᾷ. 20. Τὰς ναῦς κατέκαυσαν ἵνα μὴ ὁ Κύρος τὸν ποταμὸν διαβαίῃ. 21. Σπαρτιάτην τινὰ πέμφον ὅστις τοῦ στρατοῦ στρατηγήσει. 22. Ὁ στρατηγὸς ἀγγέλους ἐξέπεμφεν εὐρήσοντας ὅπου οἱ πολέμιοι ἐστρατοπεδεύσαντο. 23. Δεῖ ἡμᾶς ταχέως προχωρεῖν ἵνα μηδεὶς ἡμᾶς ἴδῃ. 24. Ἦκομεν εἰρήνην ποιησόμενοι. 25. Ἀφορμησόμεθα ταῖς ναυσὶν ὅπως νέας χώρας εὕρωμεν. 26. Ὡς μὴ λύοιεν τὰς σπονδὰς οἱ Ἕλληνες πᾶσαν τὴν ἡμέραν ἔμενον ἐν τῷ στρατοπέδῳ. 27. Ταῦτα εἶπον οὐχ ἡμᾶς ἐξαπατήσοντες ἀλλὰ πείσοντες τοὺς ἐν τέλει. 28. Στρατιῶταί τινες ἐπέμφθησαν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τοὺς τε νεκροὺς θάφοντες καὶ τρόπαιον στηρόμενοι. 29. Ψευδῶς ἡμᾶς ἡτιάσαντο ἵνα τὰ ἡμέτερα χρήματα κτήσαιντο. 30. Οἱ Λακεδαιμόνιοι καθεῖλον τὰ τῶν Ἀθηνῶν τείχη ἵνα οἱ Ἀθηναῖοι μηδέποτε δυνατοὶ εἶεν τοῦ λοιποῦ. 31. Αὐταὶ αἱ νῆες ἤκουσιν οἶνόν τε καὶ σίτον Ἀθήναζε κομιοῦσαι. 32. Πολλοὶ πρὸς Δελφοὺς ἦσαν χρησόμενοι τῷ θεῷ. 33. Ὁ σατράπης προσεκάλεσε τὸν Ἀλκιβιάδην ὡς μαθησόμενος ὅτι Ἀθήνησι γίγνεται. 34. Τάφρον τε καὶ τείχος ἐποίησαν ὡς φυλάξοντες τὴν πόλιν. 35. Μετεπεμφάμεθα τὸν ἱατρὸν ἵνα μὴ αὐτοὶ δοκοῖμεν αὐτὸν ἀπεκτονέειν. 36. Ἐκρύψαμεν τὸ ἀργύριον ὡς ἐξαπατήσοντες τὸν κριτὴν.

III. 1. ἀποθάνωμεν, ἀποθάνωμεν, ἀποθάνητε, σώσειας, ἀποκτείνης. 2. τιμᾷ, ἐν-αγίξει, ἀφαιρήται, τυγχάνῃ. 3. λάθητε. 4. δουλεύουσιν. 5. φαίνονται. 6. πεισόμενος, ποιήσω, πεισόμενος. 7. πολεμήσω.

15 A gondoskodás, törekvés, aggódás, előkészítés (verba studii et curandi) igéi után álló mellékmondatok

II. 1. Χρὴ τοῦτο σκοπεῖν, ὅπως ἡ φιλία ὅτι πλεῖστον χρόνον συμμενεῖ. 2. Σκόπει ὅπως μὴ ἰδιώτης ἔσει τούτου τοῦ ἔργου. 3. Οὐκ ἐθέλουσιν ἐπιμελεῖσθαι ὅπως αὐτοῖς ἔσται ἃ βούλονται εἶναι. 4. Ἐγνώκα τὸ λοιπὸν εὐλαβεῖσθαι καὶ φυλάττεσθαι μὴ πλησιάζειν τοῖς τοιούτοις. 5. Ἡμεῖς βουλευόμεθα ὅπως φιλήσομέν τινα μᾶλλον ἢ μαχοῦμεθα. 6. Δεῖ σκοπεῖν, ὅπως ἀπαλλαγῇσόμεθα τῆς παρούσης ἔχθρας. 7. Φυλάττεσθαι δεῖν μὴ πρόφασιν δῶμεν βασιλεῖ. 8. Βουλευέται ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ, ἀλλὰ, ἦν

δύνηται, βασιλεύσει ἀντ' ἐκείνου. 9. Οἱ ἥρωες μᾶλλον περὶ τῆς δόξης ἢ τοῦ βίου σπουδάζουσι, καὶ πάντα ποιοῦσι ὅπως ἀθάνατον τὴν περὶ αὐτῶν μνήμην καταλείψουσιν. 10. Οὐ δεῖ τὸν ἱππαρχον τοῦτο σπουδάζειν, ὅπως αὐτὸς μόνος λαμπρὸς ἔσται, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ὅπως ὅλον τὸ ἐπόμενον ἀξιοθέατον φανεῖται. 11. Φυλάττεσθε ὅπως μὴ πολέμου ζητοῦντες ἀπαλλαγῇναι δεσπότην εὑρήτε. 12. Ὅπως ἀμυνόμεθα οὐδεὶς παρασχευάζεται οὐδὲ ἐπιμελεῖται. 13. Ὅπως καὶ ὑμεῖς ἐμὲ ἐπαινέσετε ἐμοὶ μελήσει, ἢ μηκέτι με Κῦρον νομίζετε. 14. Ὅπως μὴ ἐπ' ἐκείνῳ γενησόμεθα πάντα ποιητέον. 15. Τότε τοῦτο θρασὺ τι ἐδόκει εἶναι καὶ εὐλαβοῦντο αὐτὸ πράττειν. 16. Τὰ ὅπλα περὶ τὸ στόμα τοῦ ἵππου ὅπως μαλακὰ ἔσται ἐπιμελεῖσθαι δεῖ. 17. Ὅρα βουλεύεσθαι ὅπως ὡς κάλλιστα ἀγωνιούμεθα. 18. Εἰ ἀνάγκη ἐστὶ μάχεσθαι, τοῦτο δεῖ παρασχευάσασθαι, ὅπως ὡς κράτιστα μαχούμεθα. 19. Δεῖ φυλάττεσθαι ὅπως μὴ ἀπροσδοκῆτως οἱ πολέμιοι ἡμῖν ἐπιθήσονται. 20. Φυλακτέον ἐστίν, ὅπως μηδὲν ὑμῖν συμβήσεται τοιοῦτον, μηδ' ἂν τοῖς ἄλλοις ἂν ἐπιτιμήσετε, τούτοις αὐτοὶ φανήσεσθε περιπίπτοντες. 21. Δεῖ ἡμᾶς φυλάττεσθαι ὅπως μὴ ὁ ῥήτωρ ἡμᾶς αἰτιάσεται. 22. Ἐπεμελοῦντο ὅπως μηδεὶς αὐτοὺς ἐξαπατήσῃ. 23. Φυλακτέον ἐστίν ὅπως μηδὲν τοιοῦτον ἐξαμαρτήσεσθε περὶ ὑμᾶς αὐτοὺς. 24. Ὅπως μὴ τοὺς διδασκάλους κακὰ ἐρεῖς.

III 1. γένοιτο. 2. ἐργάσηθε. 3. μεταχειριῶνται. 4. ἀδικῇ, ἀσεβῇ. 5. φηφεισθε, ἔσεσθε. 6. οἰκοδομηθήσεται, καθαιρεθήσεται. 7. ὠφελήσῃ, κερδανεῖ. 8. ἄρχωσιν, δύνωνται. 9. ὑγιάνῃς, ἔσει. 10. ὦμεν. 11. ἔξει, προσγενήσεται. 12. μενούμεν, ἄπιμεν, ἔξομεν. 13. ἀποστήσεται, ἀπόληται, δυνήσεται. 14. καλλιερῇσῃ, ποιήσῃ, ἐπιδείξει. 15. φανήσεσθε. 16. φανησόμεθα.

16 A félelem és aggódás igéi (verba timendi) után álló mellékmondatok

II. 1. Οὐ τοῦτο δέδοικα, μὴ οὐκ ἔχω ὃ τι δῶ ἐκάστω τῶν φίλων, ἂν εὖ γένηται, ἀλλὰ μὴ οὐκ ἔχω ἱκανοὺς οἷς δῶ. 2. Ἀπεστρατοπεδεύοντο οἱ βάρβαροι τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐξήκοντα σταδίων, φοβούμενοι μὴ τῆς νυκτὸς οἱ Ἕλληνες ἐπιθῶνται αὐτοῖς. 3. Ἐφοβούμεν μὴ οἱ κριταὶ αὐτοῦ κατακρίνωσι [κατακρίνοιν]. 4. Δέδοικα μὴ οὐδεὶς ἡμῖν βοηθήσῃ. 5. Ἐδειςαν μὴ λύττα τις ὥσπερ κυσὶν ἡμῖν ἐμπεπτῶκοι. 6. Ἐπείθοντο αὐτῷ φοβούμενοι μὴ δίκας διδοῖεν [διδῶσι]. 7. Δέδοικα μὴ συστάντες ἄνθρωποι που κακόν τι ἐργάσωνται οἱ πολέμιοι. 8. Δέδοικα μὴ τοῦναντίον οὐ βούλομαι ποιῶ. 9. Συνέγραφα φοβούμενος μὴ οὐ μεμνημένος ᾧ. 10. Ὁ ἐγὼ δεδιὼς μὴ τις πύθηται ἐπεθύμουν αὐτὸν ἀπολέσαι. 11. Ἐδεδοίkein αὐτὸν αἰτεῖν τὸ ἀργύριον. 12. Ἐφοβούμεν μὴ ταῦτά πάλιν πάσχοιμεν. 13. Φοβοῦμαι μὴ τινες ἐπιτιμήσωσιν ἡμῖν ... 14. Φοβοῦμαι μὴ οὐ δυνώμεθα οἵκαδε κατιέναι. 15. Δέδοικα, μὴ ποιητικῆς λαβόμενος φλυαρίας μακρογῶ. 16. Ἐφοβούμεθα νυκτὸς πορεύεσθαι. 17. Φοβοῦνται μὴ ὁ στρατηγὸς τέθηκε. 18. Τί γάρ ἐστιν ἄλγιον ἢ ἔξῃν ἀεὶ δεδιότα μὴ τις τῶν παρεστώτων ἀποκτείνῃ, καὶ μηδὲν ἥττον φοβούμενον τοὺς φυλάττοντας ἢ τοὺς ἐπιβουλεύοντας; 19. Ἐφοβούμεθα μὴ βούλωνται ἡμᾶς βλάπτειν. 20. Ἀξίον ἐστίν δεδιέναι, μὴ καὶ νῦν ἡμεῖς ἔνοχοι γενώμεθα ταῦταις ταῖς ἀνοίαις. 21. Δέδοικα μὴ πόρρω λίαν τῆς ὑποθέσεως ἀποπλανηθῶ. 22. Ἐφοβοῦντο μὴ ποτε βασιλεὺς αὐτὸς ποιησάμενος στρατείαν κρατήσῃεν τῆς χώρας. 23. Δέδοικα μὴ μάτην τὰ τοιαῦτα λέγωμεν. 24. Σφόδρα φοβοῦμαι μὴ τοῦτο ἀληθές ἐστι.

III. 1. γένηται, καταμείνη. 2. δυνηθῶ. 3. ποιήσω. 4. φανῶμεν, ἔλθωμεν, κινδυνεύωμεν. 5. ἔλθῃ. 6. ἀγνοήσωσί. 7. ἀπαντήσῃ. 8. γένηται. 9. φανῶ, ἀπολειφθῶ. 10. φανῶμεν. 11. δόξω. 12. δόξω.

17 Következményes mellékmondatok

II. 1. Οἱ διδάσκαλοι οὕτω πένητες ἦσαν ὥστε αἰεὶ ἐθέλουν χρήματα δέχεσθαι. 2. Ἐγυτέρω ἐσμέν τῶν πολεμίων ἢ ὥστε ἐνθάδε αὐλιζεσθαι. 3. Ὅστις ἀφικνεῖτο τῶν παρὰ βασιλέως πρὸς αὐτὸν πάντας οὕτω διατιθεῖς ἀπεπέμπετο ὥστε αὐτῷ μᾶλλον φίλους εἶναι ἢ βασιλεῖ. 4. Τοῦτο ποιήσω ἐφ' ὧτέ σε μηδὲν λέγειν. 5. Κεῖνὰ μεγάλα ἐπερρίπτουν ἄνωθεν, ὥστε χαλεπὸν ἦν καὶ μένειν καὶ ἀπιέναι. 6. Φρονιμώτερος ἦν ἢ ὥστε κακὰ λέγειν τὸν κριτὴν. 7. Ὡς περ τὸ γένος αὐτῶν τῆς πατρίδος ἐντιμότερον, οὕτω καὶ ἡ πόλις ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐνδοξοτάτη ὥστε οὐ δευτέρων πρωτεύουσιν, ἀλλ' ἡγεμόνων ἡγεμονεύουσιν. 8. Ἐξέφυγον ἐκ τῆς οἰκίας ὥστε μὴ καίεσθαι. 9. Πολλοὶ καὶ ἀφίσταντο πρὸς αὐτόν, ὁρεγόμενοι τῆς ἐλευθερίας, ὥστε οὐκέτι Ἑλλήνων μόνον ἀλλὰ καὶ βαρβάρων πολλῶν ἡγεμῶν ἦν ὁ Ἀγῆσιλαος. 10. Οὐδένα πώποτ' οὐτ' ἀκήκοα οὐθ' ἐόρακα ὅστις εἰς τοσοῦτον ἐλήλυθεν ὕβρεως ὥστε τοιοῦτόν τι ποιεῖν. 11. Ἀνδρειότεροι ἦσαν ἢ ὥστε φοβεῖσθαι τὸν θάνατον. 12. Εἰς τοσοῦτον αἰσχροκερδίας ἦλθεν, ὥστε καὶ τοὺς διδασκάλους τοὺς μισθοὺς ἀπεστέρηκεν. 13. Ἐάσω σε χρῆσθαι ταύταις ταῖς βίβλοις ἐφ' ὧτε αὐτὰς ταχέως μοι ἀποδοῦναι. 14. Οὕτως ἰσχυρὸς ἦν ὥστε δύνασθαι φέρειν πάντας τοὺς πόρους. 15. Ἐφαίνετο προδότης ὢν, ὥστε ὁ στρατηγὸς ἐκέλευεν ἀποκτείνειν αὐτόν. 16. Ὀλίγοι οὕτω τολμηροὶ εἰσιν ὥστε μὴ φοβεῖσθαι τὸν λύκον. 17. Τοσοῦτον ἐφοβεῖτο ὁ στρατὸς ὥστε ὁ στρατηγὸς οὐκ ἐτόλμησε προσβάλλειν. 18. Ἦν δὲ καὶ ὁπότε αὐτοῖς τοῖς ἀναβᾶσι πολλὰ πράγματα παρεῖχον οἱ βάρβαροι πάλιν καταβαίνουσιν· ἐλαφροὶ γὰρ ἦσαν ὥστε καὶ ἐγγύθεν φεύγοντες ἀποφεύγειν. 19. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἦσθοντο αὐτὸν ἐλάττω ἔχοντα δύναμιν ἢ ὥστε τοὺς φίλους ὠφελεῖν. 20. Οὕτως εὖ ἔλεγεν ὁ Δημοσθένης ὥστε πολλάκις τοὺς Ἀθηναίους ἄκοντας ἔπειθεν. 21. Τὸ ναυτικὸν ἀσθενέστερον ἦν ἢ ὥστε ἐκπλεῖν ἐκ τοῦ λιμένος. 22. Ἐφ' ᾧ σε ἀποδιδόναι μοι τὰ χρήματα, οὐ σε αἰτιάσομαι. 23. Νεώτερος ἐγὼ πολλῷ εἰμι ἢ ὥστε δύνασθαι ἐμαυτῷ τιμωρεῖν ἱκανῶς. 24. Οὕτω δεινὸς ἦν ὁ κίνδυνος ὥστε τοὺς Θηβαίους βούλεσθαι οἴκαδε ἀπελθεῖν. 25. Ἐλπίζω σε οὕτω λέξειν ὥστε πείσαι αὐτοὺς. 26. Τοσαῦτα τὰ ἐπιτήδεια εἰσεκομίσαντο εἰς τὴν πόλιν ὥστε τρία ἔτη ἀντέχειν. 27. Φίλιππος οὕτω συνεχῶς ἐπολιόρκει τὴν Ὀλυνθον ὥστε τοὺς πολίτας μηκέτι δύνασθαι λαβεῖν τὰ ἐπιτήδεια. 28. Οἱ Ἀθηναῖοι τοσαῦτα ἀνῆλθον ἐπὶ τοῦ Δημοσθένους ὥστε μηδὲν μισθὸν ἔχειν τοῖς στρατιώταις. 29. Τοσοῦτον ἠθύμησαν οἱ Ἀθηναῖοι ὥστε οἴκαδε κατήγαγον τὸν Ἀλκιβιάδην.

18 Vonatkozó mellékmondatok I.

II. 1. Ὡς δ' ἤσθητο Κύρον πεπτωκότα, ἔφυγεν ἔχων καὶ τὸ στράτευμα πᾶν οὗ ἡγείτο. 2. Εὖ γὰρ ἴστε ὅτι τὴν ἐλευθερίαν ἐλοίμην ἂν ἀντὶ ὧν ἔχω πάντων καὶ ἄλλων πολλὰπλάσιον. 3. Τὰ ἐπιτήδεια ὠνεῖσθαι κρεῖττον ἦν ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἢς οἱ ἐγγύριοι παρεῖχον. 4. Συνελθλυθείας σχεδὸν ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀντιτεταγμένων, οὐδεὶς ἦν ὅστις οὐκ

ᾧετο, εἰ μάχη ἔσοιτο, τοὺς μὲν κρατήσαντας ἄρξειν, τοὺς δὲ κρατηθέντας ὑπηκόους ἔσσειν. 5. Ἄλλοι δὲ ἦσαν ἐξακισχίλιοι ἱππεῖς, ὧν Ἀρταγέρσης ἦρχεν. 6. Ὑπὲρ τῆς κώμης γήλοφος ἦν, ἐφ' οὗ ἀνεστράφησαν οἱ ἀμφὶ βασιλέα. 7. Ὁ Τισσαφέρνης ἃ ᾤμοσεν εὐθὺς ἐφέυσατο. 8. Τούτων τῶν κακῶν οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἀφέξεται ἐρασθεὶς ὧν ἐγὼ παραινῶ. 9. Ἐγὼ μὲν γε, ἐξ ὧν ἀκούω, οὐδένα κρίνω ὑπὸ πλειόνων πεφιλῆσθαι. 10. Ὁ Κῦρος ὑπισχνεῖται ἡμιόλιον πᾶσι δώσειν οὐ πρότερον ἔφερον, ἀντὶ δαριεκοῦ τρία ἡμιδαρικὰ τοῦ μηνὸς τῷ στρατιώτῃ. 11. Ἐν τοιούτοις ὄντες πράγμασι συμβουλευόμεθά σοι τί χρὴ ποιεῖν περὶ ὧν λέγεις. 12. Ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας ἧς κέκτησθε καὶ ἧς ὑμᾶς ἐγὼ εὐδαιμονίζω. 13. Ἐνταῦθα Κύρῳ βασιλεία ἦν καὶ παράδεισος μέγας ἀγρίων θηρίων πλήρης, ἃ ἐκεῖνος ἐθήρευν ἀπὸ ἵππου, ὁπότε γυμνάσαι βούλοιτο ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ἵππους. 14. Ἀλλὰ ταῦτα πάνυ ἔμοιγε μικρὰ δοκεῖ εἶναι ἃ σὺ λέγεις. 15. Πρὸς θεῶν συμβούλευσον ἡμῖν ὅ τι σοι δοκεῖ κάλλιστον καὶ ἄριστον εἶναι. 16. Οἶδα ὅπη οἰχονται. 17. Τισσαφέρνης στρατεύμα πολὺ παρὰ βασιλέως πρὸς ᾧ πρόσθεν εἶχε μετεπέμπετο. 18. Ταῖς πόλεσιν εἰς ἃς ἀνάγκη ἦν ἀφικνεῖσθαι προεῖπεν ἀγορὰν παρασκευάζειν. 19. Διαβὰς τὸν Ἑλλησποντον ἐπορεύετο διὰ τῶν αὐτῶν ἐθνῶν ὧν περὶ ὁ Πέρσης τῷ παμπληθεὶ στόλῳ. 20. Ἦν ἐνιαυσίαν ὁδὸν ὁ βάρβαρος ἐποίησατο, ταύτην μείον ἢ ἐν μηνὶ κατήνυσεν ὁ Ἀγησίλαος.

19 Vonatközö mellékmondatok II.

II. 1. Πάντες οὗτοι νόμοι εἰσίν, ὅς τὸ πλῆθος συνελθὼν καὶ δοκιμάσαν ἔγραψε, φράζον ἃ τε δεῖ ποιεῖν καὶ ἃ μὴ. 2. Ἀγησίλαος, ὅπου ᾧετο τὴν πατρίδα τι ὠφελήσειν, οὐ πόνων ὑφίετο, οὐ κινδύνων ἀφίστατο, οὐ χρημάτων ἐφείδετο, οὐ σῶμα, οὐ γῆρας προὔφασίζετο. 3. Αἰρήσομαι δ' οὖν ὑμᾶς καὶ σὺν ὑμῖν ὅ τι ἂν δέη πείσομαι. 4. Οἶμαι πάντας ἀνθρώπους νομίζειν εὐνοίαν δεῖν ἀποδείκνυσθαι τούτῳ παρ' οὗ ἂν δῶρά τις λαμβάνῃ. 5. Τὰ ὅμματα ἀναπεπταμένα εἶχε, ἐσθῆτα δὲ ἐξ ἧς ἂν μάλιστα ὥρα διαλάμποι. 6. Ἐπνίγετο ὅστις νεὶν μὴ ἐτύγγανεν ἐπιστάμενος. 7. Πῶς ἂν τις, ἃ γε μὴ ἐπίστατο, ταῦτα σοφὸς εἴη; 8. Ὅπῃ ἂν πορευώμεθα, κρατούμεν τῆς χώρας. 9. Ἐφασκε τὸ δαιμόνιον ἑαυτῷ προσημαίνειν ἃ τε δέοι καὶ ἃ μὴ δέοι ποιεῖν. 10. Ἀναγκάσει ποιεῖν ὅ τι ἂν αὐτῷ δοκῇ. 11. Ὅ τι δ' ἂν πράττης, τούτου ὡς προθυμότερα ἐπιμελεῖσθαι χρὴ. 12. Καὶ ὑμῶν ἕκαστος εἴπη ὅ τι ὠφέλιμον ἔχει. 13. Ὅποιοι δ' ἂν ὦσι χαλινοί, πάντες ὑγροὶ ἔστωσαν. τὸν μὲν γὰρ σκληρόν, ὅπῃ ἂν ὁ ἵππος λάβῃ, ὅλον ἔχει πρὸς ταῖς γνώθεις, ὥσπερ καὶ ὀβελίσκον, ὁπόθεν ἂν τις λάβῃ, ὅλον αἶρει. 14. Εἴ μοι συμβουλευοῖς ὅ τι ἂν ποιῶν αὖξοιμι τὸν οἶκον, οὐκ ἂν μοι δοκῶ ὑπὸ γε τούτων ὧν σὺ δεσποινῶν καλεῖς κωλύεσθαι· ἀλλὰ θαρρῶν συμβούλευε ὅ τι ἔχεις ἀγαθόν. 15. Εἰ δέ τινα ὀρωή δεινὸν ὄντα οἰκονόμον ἐκ τοῦ δικαίου καὶ κατασκευάζοντά τε ἧς ἄρχοι χώρας καὶ προσόδους ποιοῦντα, οὐδένα ἂν πώποτε ἀφείλετο, ἀλλ' αἰεὶ πλείω προσεδίδου. 16. Ὁ Κῦρος πολλοῦ μὲν ἄξιος ᾧ ἂν φίλος ἦ, χαλεπώτατος δ' ἐχθρὸς ᾧ ἂν πολέμιος ἦ, ἔχει δὲ δύναμιν καὶ πεζὴν καὶ ἱππικὴν καὶ ναυτικὴν ἣν πάντες ὁμοίως ὀρωμέν τε καὶ ἐπιστάμεθα. 17. Ἐν τῇ Κύρου ἀρχῇ ἐγένετο καὶ Ἑλληνι καὶ βαρβάρῳ μὴδὲν ἀδικοῦντι ἀδεῶς πορεύεσθαι ὅπῃ τις ἤθελεν, ἔχοντι ὅ τι προχωροῖ. 18. Οὐκ ἂν οὖν θρέφαις καὶ ἄνδρα, ὅστις ἐθέλοι τε καὶ δύναιτο σοῦ ἀπερύκειν τοὺς ἐπιχειροῦντας ἀδικεῖν σε; 19. Ὅστις ἂν οὖν ὑμῶν βούληται ἢ οἰκονομικὸς ἢ δημηγορικὸς ἢ στρατηγικὸς γενέσθαι ἢ ὅμοιος Ἀχιλλεῖ ἢ Αἴαντι ἢ Νέστορι ἢ Ὀδυσσεῖ, ἐμὲ θεραπευέτω. ἐγὼ γὰρ ταῦτα πάντα ἐπίσταμαι. 20. Τὴν σοφίαν ὡσαύτως τοὺς μὲν ἀργυ-

ρίου τῷ βουλομένῳ πωλοῦντας σοφιστὰς ὥσπερ πόρνους ἀποκαλοῦσιν, ὅστις δὲ ὄν ἂν γνῶ εὐφυᾶ ὄντα διδάσκων ὁ τι ἂν ἔχη ἀγαθὸν φίλον ποιεῖται, τοῦτον νομίζομεν, ἃ τῷ καλῷ καγαθῷ πολίτῃ προσήκει, ταῦτα ποιεῖν.

III. 1. ὁ τι, ὅπου, ὅπη. 2. ὅπη. 3. οὐ. 4. ὅστις. 5. ὅστις. 6. ὅπη. 7. ἃ, ἃ. 8. ᾠΑ. 9. ὅσα, ἃ, ἃ, ὅσα. 10. ἧς, ὁ τι, ὁ τι.

20 Fügő beszéd (oratio obliqua)

Az alábbiakban egy-egy lehetséges megoldást adtunk meg.

I. 1. Θηραμένης εἶπεν ὅτι οὐδὲν αὐτῷ μέλει / μέλοι τοῦ θορύβου αὐτῶν, ἐπειδὴ πολλοὺς μὲν Ἀθηναίων οἶδε / εἶδείη τοὺς τὰ ὅμοια πράττοντας αὐτῷ, δοκοῦντα δὲ Λυσάνδρῳ καὶ Λακεδαιμονίοις λέγει / λέγοι. μετ' ἐκείνων δὲ Λύσανδρος ἀναστὰς ἄλλα τε πολλὰ εἶπε καὶ ὅτι παρασπόνδους αὐτοὺς ἔχει / ἔχοι, καὶ ὅτι οὐ περὶ πολιτείας αὐτοῖς ἔσται / ἔσοιτο ἀλλὰ περὶ σωτηρίας, εἰ μὴ ποιήσουσι / ποιήσουσιν ἃ Θηραμένης κελεύει / κελεύει.

2. Κίμωνος εἰπόντος ὅτι φοβεῖται / φοβοῖτο μὴ δικαιολογούμενος περιγένηται / περιγένοιτο αὐτῶν ὁ Φίλιππος, Δημοσθένης ἐπηγγέλλετο πηγὰς δὴ λόγων ἔχειν ἀφθόνους, καὶ ἔφη περὶ τῶν δικαίων τῶν ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ πολέμου τοιαῦτα ἐρεῖν ὥστε ἀπορράφειν τὸ Φιλίππου στόμα ὀλοσχοίνῳ ἄβρόχῳ, καὶ πείσειν Ἀθηναίους μὲν καταδέξασθαι Λεωσθένην, Φίλιππον δ' Ἀθηναίους Ἀμφίπολιν ἀποδοῦναι.

3. Ἐν δὲ ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ Κριτόβουλος ὁ Λαμφακηνὸς εἶπε παρελθὼν ὅτι ἔπεμψε / πέμψει μὲν αὐτὸν Κερσοβλέπτης, ἀξιοῖ / ἀξιοῖ δὲ ἀποδοῦναι τοὺς ὅρκους τοῖς Φιλίππου πρέσβεσι, καὶ συναναγραφῆναι Κερσοβλέπτην ἐν τοῖς συμμάχοις αὐτῶν. ἀναστὰς ἐκ τῶν προέδρων Δημοσθένης, οὐκ ἔφη τὸ φήμισμα ἐπιφηφιεῖν, οὐδὲ λύσειν τὴν πρὸς Φίλιππον εἰρήνην, οὐδὲ γινώσκειν τῶν συμμάχων τοὺς ὥσπερ συνεφαπτομένους τοῖς σπένδουσι τῶν ἱερῶν· ἀπεδόθη γὰρ περὶ τούτων ἐτέραν ἐκκλησίαν.

4. Ἀνίσταται τελευταῖος Δημοσθένης, καὶ τερατευσάμενος, ὥσπερ εἴωθε, τῷ σχήματι καὶ τρίψας τὴν κεφαλὴν, ὁρῶν ἐπισημαινόμενον τὸν δῆμον καὶ δεδεγμένον τοὺς παρ' Αἰσχίνου λόγους, ἔφη ἀμφοτέρων θαυμάζειν, καὶ τῶν ἀκουόντων καὶ τῶν πρεσβευσάντων, ὅταν / ὅτε παρέντες τὸν χρόνον, οἱ μὲν τὸν τοῦ βουλευσασθαι, οἱ δὲ τὸν τοῦ συμβουλεύειν, ἀποδιατρίβωσι / ἀποδιατρίβοιεν τὴν ὑπερόριον λαλιὰν ἀγαπῶντες ἐν τοῖς οἰκείοις πράγμασιν· οὐδὲν γὰρ εἶναι ῥᾶον ἢ πρεσβεῖαν ἀπαγγεῖλαι.

5. Ἐτόλμησε δὲ Δημοσθένης εἰπεῖν ὡς αὐτὸς τοῖς ἑαυτοῦ λόγοις περιπίπτει / περιπίπτει. Φησὶ γὰρ αὐτὸν εἰπεῖν, ὅτ' ἔκρινε Τίμαρχον, ὅτι πάντες κατ' αὐτοῦ (Τιμάρχου) τὴν τῆς πορνείας φήμην παρειλήφασιν / παρειλήφοιεν, ὁδ' Ἡσίοδος ποιητῆς ἀγαθὸς ὢν λέγει / λέγοι·

φήμη δ' οὐτὶς πάμπαν ἀπόλλυται, ἦντινα λαοὶ

πολλοὶ φημίξωσι· θεὸς νυ τίς ἐστι καὶ αὐτή,

τὴν δὲ αὐτὴν ταύτην ἤκειν τότε θεὸν αὐτοῦ κατηγοροῦσαν· πάντες γὰρ λέγειν ὡς χρήματα ἔχει / ἔχοι Αἰσχίνης παρὰ Φιλίππου.

Az eredetiben olvasható, de a megoldás során elhagyható kötőszók ()-ben vannak.

II. Ὁ Κύρος ἡρώτα Ὀρόντα· ἔστιν ὃ τι σε ἡδίκησα· ἀπεκρίνατο (ὅτι) οὐ. πάλιν δὲ ὁ Κύρος ἡρώτα· Οὐκοῦν ὕστερον, ὥς αὐτὸς σὺ ὁμολογεῖς, οὐδὲν ὑπ' ἐμοῦ ἀδικούμενος ἀποστάς εἰς Μυσοὺς κακῶς ἐποίεις τὴν ἐμὴν χώραν ὃ τι ἐδύνω· ἔφη Ὀρόντας. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Κύρος, ὅπότ' αὖ ἔγνωσ τὴν σαυτοῦ δύναμιν, ἐλθὼν ἐπὶ τὸν τῆς Ἀρτέμιδος βωμὸν μεταμέλειν τέ σοι ἔφησθα καὶ πείσας ἐμὲ πιστὰ πάλιν ἔδωκάς μοι καὶ ἔλαβες παρ' ἐμοῦ· καὶ ταῦθ' ὁμολόγει Ὀρόντας. Τί οὖν, ἔφη ὁ Κύρος, ἀδικηθεὶς ὑπ' ἐμοῦ νῦν τὸ τρίτον ἐπιβουλεύων μοι φανερὸς γέγονας· εἰπόντος δὲ τοῦ Ὀρόντα· (ὅτι) οὐδὲν ἀδικηθεὶς, ἡρώτησεν ὁ Κύρος αὐτόν· Ὀμολογεῖς οὖν περὶ ἐμὲ ἀδικος γεγενῆσθαι· Ἡ γὰρ ἀνάγκη ἦν, ἔφη Ὀρόντας. ἐκ τούτου πάλιν ἡρώτησεν ὁ Κύρος· Ἔτι οὖν ἂν γένοιτο τῷ ἐμῷ ἀδελφῷ πολέμιος, ἐμοὶ δὲ φίλος καὶ πιστός· ὁ δὲ ἀπεκρίνατο ὅτι οὐδ' εἰ γενοίμην, ὦ Κύρε, σοὶ γ' ἂν ποτε ἔτι δόξαιμι. πρὸς ταῦτα Κύρος εἶπε τοῖς παροῦσιν· Ὁ μὲν ἀνὴρ τοιαῦτα μὲν πεποίηκε, τοιαῦτα δὲ λέγει· ὑμῶν δὲ σὺ πρῶτος, ὦ Κλέαρχε, ἀπόφηναι γνώμην ὃ τι σοι δοκεῖ.

III. A kérdéses szövegrészletek szempontjából a megoldásban szögletes, kirekesztő zárójelbe [] kerültek azok a szavak, amelyek az eredeti, egyenes beszédből kihagyandók. Beékelő zárójelben < >, illetve aláhúzva szerepelnek az eredetiből megtartandó, ill. beszűrte, lehetséges, de egymással fel nem cserélhető megoldások.

1. Ὡς δὲ ἀπῖκετο Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθεὶς ὑπὸ Μαρδονίου, ἔλεγε <ὅτι> [τάδε·] [Ἄνδρες Ἀθηναῖοι,] <Μαρδόνιος> Μαρδόνιον [τάδε] <λέγει / λέγει> λέγειν

2. <ὅτι> [Ἐμοὶ] <ἐαυτῷ> <ἀγγελίη> ἀγγελίην <ἤκει / ἤκει> ἤκειν παρὰ βασιλέος <λέγουσα> λέγουσαν [ᾧδε·]

3. <ὅτι> Ἀθηναίοισι τὰς ἀμαρτάδας τὰς ἐς [ἐμὲ] <ἐαυτὸν> ἐξ ἐκείνων γενομένας πάσας [μετίημι] <μεθήσι / μεθειίη> μεθίεναι. <ἐαυτῷ δὲ προειποῦσα>, προειποῦσαν [Νῦν τε ᾧδε, – Μαρδόνιε, – ποίει·] <ποιεῖν> τοῦτο μὲν τὴν γῆν [σφι] <αὐτοῖς> [ἀπόδος] <ἀποδοῦναι>, τοῦτο δὲ ἄλλην πρὸς ταύτη [ἐλέσθων] <ἐλέσθαι> [αὐτοὶ] <αὐτοὺς / ἐκείνους>, ἦντινα <ἂν ἐθέλωσι / [ἂν] ἐθέλοιεν>, [έόντες] <ὄντας> [αὐτόνομοι] <αὐτονόμους>· ἱρά τε πάντα [σφι] <αὐτοῖς>, [ἦν] <ἐὰν / εἰ> δὴ <βούλωνται / βούλονται> γε [ἐμοὶ] <αὐτῷ / Ξέρξῃ> ὁμολογέειν, [ἀνόρθωσον] <ἀνορθώσαι>, ὅσα [ἐγῶ] <αὐτός> [ἐνέπρησα] <ἐνέπρησε>.

4. – Τούτοις δὲ πρὸς ἔπεσι προσέθηκε Μαρδόνιος – <ὅτι> Τούτων δὲ ἀπιγμένων ἀναγκαίως <ἔχει / ἔχει>, ἔχειν [μοι] <ἐαυτῷ> ποιέειν ταῦτα,

5. [ἦν] <ἐὰν / εἰ> μὴ τὸ [ὑμέτερον] <αὐτῶν / ἐκείνων> ἀντίον <γένηται / γένοιτο>. [Λέγω] <λέγει / λέγει> λέγειν δὲ [ὑμῖν] <αὐτοῖς / ἐκείνοις> [τάδε·] [Νῦν] τί [μαίνεσθε] <μαίνονται / μαίνονται> πόλεμον βασιλεῖ ἀειρόμενοι. Οὔτε γὰρ ἂν [ὑπερβάλαισθε] <ὑπερβάλαισθε> οὔτε <οἰοί τέ> [ἔστε] <εἰσι / εἰεν> οἰοῦς τε εἶναι ἀντέχειν τὸν πάντα χρόνον. [Εἶδετε] <ἴσασι / εἰδείσαν> εἰδέναι μὲν γὰρ τῆς Ξέρξεω στρατηλασίης τὸ πλῆθος καὶ τὰ ἔργα, [πυνθάνεσθε] <πυνθάνονται / πυνθάνονται> πυνθάνεσθαι δὲ καὶ τὴν [νῦν] <τότε> παρ' [ἐμοὶ] <ἐαυτῷ> ἐοῦσαν δύναμιν, ὥστε καὶ [ἦν] <ἐὰν / εἰ> [ἡμέας] <αὐτοὺς / τοὺς Μαρδονίου> [ὑπερβάλαισθε] <ὑπερβάλαισθε> [ὑπερβάλαισθε] καὶ [νικήσητε] <νικήσωσι / νικήσαιεν>, τοῦ περ [ὑμῖν] <αὐτοῖς / ἐκείνοις> οὐδεμία ἐλπίς εἴ περ εὔ [φρονέετε] <φρονέουσι / φρονέουσι>, <ἄλλη παρέσται / παρέσται> πολλαπλη-

σίη> ἄλλην παρέσεσθαι πολλαπλασίην. Μὴ ὦν [βούλεσθε] <βούλεσθαι> [παρισούμενοι] <παρισουμένους> βασιλεῖ στέρεσθαι μὲν τῆς χώρας, θέειν δὲ αἰεὶ περὶ [ὑμέων] <ἐαυτῶν>, ἀλλὰ [καταλύσασθε] <καταλύσασθαι>· <παρέχει / παρέχοι> παρῆναι δὲ [ὑμῖν] <αὐτοῖς / ἐκείνοις> κάλλιστα καταλύσασθαι, βασιλέος ταύτη ὀρμημένου. – καὶ ἐκέλευε – [Ἔστε] <γενέσθαι> [ἐλεύθεροι] <ἐλευθέρους>, [ἡμῖν] <ἐαυτοῖς / Πέρσας> ὁμαιχμίην [συνθέμενοι] <συνθεμένους> ἄνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης.

6. – μετὰ δὲ ταῦτα Ἀλέξανδρος προσέθηκε – <ὅτι> <Μαρδόνιος> Μαρδόνιον μὲν ταῦτα, [ὦ Ἀθηναῖοι,] <ἐντείλατό> [μοι] <αὐτῷ> ἐντείλασθαι εἰπεῖν πρὸς [ὑμέας] <αὐτοὺς / ἐκείνους>. [Ἐγὼ] <αὐτὸς> δὲ περὶ μὲν εὐνοίης τῆς πρὸς [ὑμέας] <αὐτοὺς / ἐκείνους> ἔξ [ἐμέο] <ἐαυτοῦ> εὐούσης οὐδὲν [λέξω] <λέξει / λέξοι> ἔρειν (οὐ γὰρ ἂν νῦν πρῶτον [ἐκμάθοιτε] <ἐκμάθοιντο>), [προσχηρίζω] <προσχηρίζει / προσχηρίζοι> προσχηρίζειν δὲ [ὑμέων] <αὐτῶν / ἐκείνων> πείθεσθαι Μαρδονίῳ. [Ἐνορέω] <ἐνορᾷ / ἐνορώ> ἐνορᾷ γὰρ [ὑμῖν] <αὐτοῖς / ἐκείνοις> οὐκ οἷοίσι τε ἐσομένοισι τὸν πάντα χρόνον πολεμέειν Ξέρξῃ (εἰ γὰρ [ἐνώρων] <ἐνώρα> τοῦτο ἐν [ὑμῖν] <αὐτοῖς / ἐκείνοις> οὐκ ἂν κοτε ἐς [ὑμέας] <αὐτοὺς / ἐκείνους> [ῆλθον] <ῆλθε> ἔχων λόγους τοῦσδε)· καὶ γὰρ <δύναμις> δύναμιν ὑπὲρ ἄνθρωπον <ῆ> τὴν βασιλέος <ἐστὶ / εἴη> εἶναι καὶ <χεὶρ ὑπερμήκης> χεῖρα ὑπερμήκη. [Ἦν] <ἐὰν / εἰ> ὦν μὴ αὐτίκα [ὁμολογήσητε] <ὁμολογήσωσι / ὁμολογήσαιεν>,

θα. μεγάλα προτεινόντων ἐπ' οἷσι ὁμολογέειν ἐθέλουσι,

6. [δειμαίνω] <δειμαίνει / δειμαῖνοι> δειμαίνειν ὑπὲρ [ὑμέων] <αὐτῶν / ἐκείνων> ἐν τρίβῳ τε μάλιστα οἰκημένων τῶν συμμάχων πάντων, αἰεὶ τε φθειρομένων μούνων, ἐξαιρετόν τι μεταίχμιον τὴν γῆν ἐκτημένων.

– καὶ ἐκέλευε – [Ἀλλὰ πείθεσθε] <πείθεσθαι>· πολλοῦ γὰρ [ὑμῖν] <αὐτοῖς / ἐκείνοις> ἄξια ταῦτα, εἰ βασιλεὺς γε ὁ μέγας μούνοισι [ὑμῖν] <αὐτοῖς / ἐκείνοις> Ἑλλήνων τὰς ἀμαρτάδας ἀπιεῖς <ἐθέλει / ἐθέλοι> φίλος γενέσθαι.

Ἀλέξανδρος μὲν ταῦτα ἔλεξε.

1: C	47: D	93: C	139: B	185: C	231: B
2: C	48: C	94: C	140: D	186: C	232: C
3: B	49: C	95: C	141: C	187: C	233: A
4: D	50: C	96: A	142: C	188: D	234: C
5: B	51: B	97: B	143: B	189: D	235: A
6: C	52: B	98: C	144: C	190: B	236: C
7: B	53: C	99: A	145: B	191: B	237: B
8: A	54: B	100: B	146: B	192: A	238: D
9: A	55: D	101: B	147: C	193: D	239: B
10: D	56: C	102: A	148: B	194: B	240: B
11: C	57: B	103: A	149: A	195: B	241: C
12: C	58: C	104: B	150: B	196: C	242: C
13: C	59: C	105: A	151: C	197: C	243: C
14: A	60: D	106: C	152: C	198: C	244: C
15: B	61: D	107: C	153: A	199: C	245: B
16: B	62: B	108: A	154: C	200: C	246: A
17: B	63: C	109: C	155: A	201: D	247: D
18: A	64: B	110: B	156: C	202: B	248: B
19: B	65: A	111: D	157: A	203: C	249: B
20: B	66: C	112: C	158: B	204: B	250: B
21: A	67: C	113: C	159: A	205: B	251: B
22: C	68: B	114: C	160: C	206: A	252: C
23: B	69: C	115: A	161: A	207: A	253: C
24: C	70: D	116: A	162: A	208: D	254: A
25: C	71: B	117: C	163: A	209: C	255: D
26: B	72: B	118: D	164: B	210: C	256: D
27: C	73: B	119: C	165: A	211: C	257: B
28: C	74: C	120: A	166: C	212: A	258: B
29: D	75: D	121: D	167: C	213: D	259: B
30: B	76: C	122: C	168: B	214: C	260: A
31: C	77: A	123: B	169: B	215: D	261: D
32: C	78: A	124: B	170: C	216: C	262: C
33: B	79: B	125: C	171: B	217: B	263: C
34: A	80: A	126: B	172: B	218: D	264: D
35: B	81: B	127: B	173: D	219: C	265: C
36: B	82: C	128: C	174: B	220: C	266: C
37: C	83: B	129: A	175: C	221: C	267: C
38: A	84: A	130: B	176: C	222: B	268: B
39: D	85: B	131: A	177: B	223: C	269: A
40: B	86: C	132: C	178: B	224: D	270: D
41: C	87: A	133: B	179: B	225: A	271: A
42: A	88: B	134: B	180: C	226: C	272: B
43: D	89: B	135: C	181: C	227: C	273: B
44: B	90: B	136: C	182: B	228: B	274: C
45: D	91: C	137: C	183: C	229: A	275: B
46: B	92: C	138: C	184: B	230: C	276: A

277: B	325: B	373: D	421: A	469: D	517: D
278: A	326: A	374: A	422: A	470: B	518: A
279: C	327: A	375: D	423: C	471: C	519: C
280: D	328: D	376: C	424: B	472: C	520: D
281: D	329: B	377: B	425: C	473: B	521: C
282: C	330: A	378: D	426: B	474: C	522: D
283: C	331: C	379: A	427: C	475: C	523: C
284: D	332: C	380: B	428: C	476: B	524: B
285: B	333: C	381: C	429: A	477: A	525: D
286: D	334: B	382: D	430: D	478: A	526: A
287: A	335: C	383: C	431: C	479: A	527: D
288: A	336: B	384: B	432: C	480: B	528: A
289: A	337: B	385: A	433: C	481: C	529: B
290: C	338: A	386: D	434: C	482: B	530: C
291: B	339: B	387: C	435: C	483: A	531: B
292: C	340: A	388: B	436: B	484: A	532: D
293: D	341: C	389: D	437: B	485: B	533: D
294: B	342: C	390: A	438: D	486: B	534: C
295: B	343: C	391: C	439: C	487: D	535: B
296: C	344: B	392: C	440: B	488: B	536: A
297: B	345: C	393: B	441: C	489: A	537: B
298: D	346: C	394: D	442: C	490: A	538: A
299: A	347: C	395: A	443: B	491: B	539: C
300: C	348: A	396: A	444: C	492: D	540: D
301: A	349: A	397: A	445: A	493: C	541: D
302: B	350: A	398: A	446: D	494: C	542: A
303: B	351: D	399: B	447: C	495: D	543: D
304: B	352: B	400: C	448: B	496: B	544: C
305: C	353: B	401: D	449: C	497: D	545: B
306: A	354: B	402: A	450: C	498: C	546: A
307: C	355: C	403: A	451: A	499: B	547: C
308: A	356: C	404: A	452: C	500: C	548: C
309: C	357: B	405: C	453: C	501: B	549: A
310: A	358: A	406: B	454: C	502: B	550: A
311: C	359: D	407: A	455: D	503: C	551: B
312: B	360: B	408: C	456: D	504: D	552: D
313: D	361: D	409: B	457: B	505: B	553: B
314: D	362: D	410: B	458: B	506: D	554: C
315: A	363: A	411: B	459: C	507: A	555: A
316: C	364: B	412: C	460: C	508: D	556: B
317: C	365: B	413: B	461: B	509: C	557: C
318: D	366: C	414: D	462: C	510: C	558: B
319: D	367: A	415: C	463: C	511: D	559: D
320: B	368: B	416: B	464: A	512: B	560: D
321: D	369: A	417: C	465: C	513: A	561: A
322: D	370: C	418: A	466: D	514: B	562: C
323: C	371: D	419: C	467: D	515: B	563: C
324: A	372: D	420: D	468: C	516: C	564: D

565: A	613: C	661: C	709: B	757: B	805: C
566: D	614: B	662: D	710: B	758: D	806: D
567: C	615: D	663: D	711: B	759: C	807: B
568: C	616: B	664: B	712: B	760: C	808: D
569: D	617: C	665: C	713: B	761: C	809: A
570: D	618: D	666: A	714: C	762: C	810: D
571: C	619: A	667: B	715: C	763: D	811: C
572: D	620: A	668: A	716: A	764: C	812: B
573: A	621: A	669: A	717: B	765: B	813: D
574: C	622: C	670: C	718: C	766: C	814: D
575: B	623: A	671: C	719: C	767: C	815: B
576: B	624: B	672: D	720: C	768: C	816: C
577: C	625: C	673: B	721: D	769: A	817: D
578: B	626: A	674: C	722: B	770: C	818: A
579: D	627: C	675: D	723: D	771: C	819: A
580: D	628: A	676: C	724: B	772: C	820: D
581: B	629: C	677: C	725: A	773: C	821: B
582: A	630: B	678: A	726: D	774: C	822: B
583: D	631: B	679: C	727: B	775: A	823: C
584: A	632: C	680: C	728: D	776: B	824: B
585: A	633: C	681: C	729: C	777: C	825: A
586: A	634: C	682: B	730: A	778: B	826: C
587: B	635: C	683: C	731: B	779: D	827: B
588: B	636: A	684: D	732: C	780: C	828: C
589: C	637: D	685: C	733: D	781: C	829: A
590: B	638: B	686: C	734: A	782: C	830: A
591: B	639: C	687: D	735: A	783: B	831: B
592: B	640: A	688: D	736: C	784: B	832: B
593: D	641: A	689: C	737: B	785: C	833: A
594: C	642: A	690: B	738: D	786: C	834: C
595: C	643: B	691: B	739: C	787: A	835: C
596: C	644: C	692: A	740: B	788: D	836: A
597: C	645: C	693: B	741: D	789: C	837: C
598: C	646: C	694: C	742: C	790: D	838: A
599: B	647: C	695: C	743: D	791: C	839: C
600: C	648: C	696: C	744: C	792: C	840: C
601: B	649: D	697: D	745: B	793: A	841: B
602: B	650: A	698: B	746: C	794: C	842: B
603: C	651: C	699: C	747: D	795: C	843: C
604: A	652: C	700: C	748: D	796: A	844: A
605: B	653: C	701: B	749: C	797: C	845: B
606: C	654: B	702: C	750: C	798: C	846: C
607: B	655: D	703: C	751: A	799: C	847: C
608: B	656: A	704: C	752: C	800: B	848: A
609: B	657: C	705: B	753: D	801: C	849: A
610: D	658: C	706: C	754: C	802: D	850: B
611: C	659: C	707: C	755: B	803: A	851: D
612: C	660: B	708: D	756: A	804: A	852: C

853: B	901: A	949: B	997: D	1045: B	1093: D
854: C	902: B	950: C	998: B	1046: A	1094: C
855: C	903: C	951: B	999: C	1047: C	1095: B
856: B	904: A	952: C	1000: C	1048: C	1096: A
857: B	905: C	953: B	1001: B	1049: C	1097: C
858: B	906: A	954: B	1002: C	1050: B	1098: B
859: C	907: C	955: C	1003: B	1051: C	1099: C
860: D	908: B	956: B	1004: B	1052: B	1100: C
861: B	909: D	957: A	1005: B	1053: C	1101: C
862: D	910: C	958: D	1006: C	1054: C	1102: A
863: B	911: C	959: A	1007: B	1055: C	1103: C
864: B	912: B	960: D	1008: B	1056: C	1104: C
865: C	913: B	961: A	1009: C	1057: B	1105: C
866: B	914: C	962: C	1010: A	1058: C	1106: B
867: D	915: A	963: D	1011: C	1059: C	1107: C
868: B	916: B	964: D	1012: C	1060: A	1108: D
869: C	917: C	965: B	1013: C	1061: A	1109: C
870: D	918: A	966: A	1014: C	1062: C	1110: D
871: B	919: C	967: B	1015: C	1063: B	1111: D
872: B	920: B	968: B	1016: C	1064: B	1112: C
873: C	921: D	969: D	1017: B	1065: C	1113: A
874: C	922: C	970: A	1018: C	1066: B	1114: C
875: A	923: B	971: B	1019: B	1067: C	1115: C
876: B	924: C	972: C	1020: A	1068: C	1116: B
877: C	925: D	973: D	1021: C	1069: B	1117: B
878: A	926: B	974: C	1022: D	1070: C	1118: A
879: C	927: C	975: B	1023: C	1071: A	1119: D
880: C	928: B	976: B	1024: D	1072: B	1120: B
881: C	929: C	977: C	1025: A	1073: D	1121: A
882: C	930: B	978: C	1026: C	1074: B	1122: B
883: D	931: A	979: A	1027: C	1075: C	1123: A
884: C	932: A	980: A	1028: C	1076: C	1124: C
885: B	933: B	981: A	1029: B	1077: C	1125: B
886: C	934: C	982: C	1030: D	1078: B	1126: A
887: C	935: D	983: C	1031: C	1079: A	1127: C
888: A	936: C	984: B	1032: C	1080: B	1128: D
889: C	937: B	985: A	1033: D	1081: A	1129: B
890: C	938: A	986: A	1034: D	1082: B	1130: B
891: C	939: A	987: D	1035: C	1083: C	1131: B
892: B	940: C	988: C	1036: C	1084: C	1132: B
893: B	941: C	989: B	1037: C	1085: B	1133: C
894: C	942: B	990: B	1038: C	1086: B	1134: C
895: B	943: C	991: D	1039: A	1087: A	1135: C
896: B	944: D	992: C	1040: B	1088: B	1136: D
897: D	945: C	993: B	1041: B	1089: C	
898: A	946: B	994: A	1042: B	1090: B	
899: C	947: C	995: C	1043: D	1091: B	
900: C	948: B	996: C	1044: C	1092: B	

Tartalomjegyzék

<i>Előszó</i>	8
<i>Olvasmányok</i>	11
1. Γράμματα γινώσκει – Ismeri a betűket!	12
2. Ἡ ἄμαξα τὸν βοῦν ἔλκει – A nyúl viszi a puskát	14
3. Ἀρχὴ ἡμῖσι τοῦ παντός – A jó kezdet fél siker!	16
4. Ἀποφθέγματα – Velős mondások	18
5. Σφήξ καὶ ὄφις – A darázs és a kígyó	20
6. Ἴχνη μόνα ζητῶ – Csak a nyomokat keresem!	22
7. Κρατεῖ πάντων τῶν θεῶν – Minden istennél hatalmasabb	24
8. Ἀνὴρ μεσαιπόλιος – Az őszülő férfi	26
9. Ἡ γαλῆ ἐρασθεῖσα νεανίσκου – A szerelmes menyét	28
10. Ἐδίδοσαν πρὸς γάμον – Féjhez akarták adni	30
11. Ῥοδῶπις – Rhodópis, az antik Hamupipőke	32
12. Ὁ λύκος ὁ χαλκοῦς – A bronzfarkas	34
13. Σπάρτη ἡ δαμασίμβροτος – A polgárait betörő Spárta	36
14. Προβαλέσθαι τὰ ὄπλα – Szuronyt szegez!	38
15. Θάλαττα θάλαττα – Tenger! Tenger!	40
16. Ὁ πόλεμος βίαιος διδάσκαλος – A háború kegyetlen tanító	42
17. Ὡστε οὐκ εἴσοιτο – Hogy ne tudná	44
18. Ὡλὴν τὴν νύκτα κωμάζουσιν – Egész éjjel tivornyáznak	46
19. Ὅμοιως ἐνέδρα – Mintha csapda lenne	48
20. Κριτὶς τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ – A derék Kritias egészségére!	50
21. Ἡ γραφὴ κατὰ Σωκράτους – A Sókratész elleni vád	52
22. Εἰ ἐβούλετο – Ha akarta	54
23. Κέρδος ὁ θάνατος – Nyeresség a halál	56
24. Ἀδελὸν παντὶ πλὴν ἢ τῷ θεῷ – Csak az isten tudja	58
25. Πολέμου ὄντος – Midőn a dórok és az athéniak hadban álltak	60
26. Ἱστορία – A történetírás kezdetei	62
27. Ὁ κάκιστος οἰκονόμος – A pénzügyi antitalentum	64
28. Ἡμῖν δοτέον – Engedtesse meg nekünk	66
29. Μῆτε ἄλλου ἀληθεύοντος ἤκουσεν – Sem igaz tanútól nem hallotta	68
30. Ὁ μαρτιχώρας – Az emberevő bengáli tigris	70
31. Ἡ τῆς ἱστορίας χρῆσις – A történetírás haszna	72
32. Ὁ ὀστρακισμός – A cserépszavazás	74
33. Μακρότατος τῶν ἱστορημένων πολέμων – A leghosszabb háború	76
34. Κτῆμα ἐς αἰεὶ ξύγκειται – Örök időkre szóló értéknek írtam	78
35. Οὐδεὶς ὅστις οὐχ ἱστορίαν συγγράφει – Történetírók mindenütt	80
36. Μετὰ δὲ ταῦτα – Ezt követően	82
37. Τὸ διαφηρίζεσθαι – A bírósági szavazás	84
38. Εὐθέως παραχρῆμα ἀποθνήσκει – A végzetes bájital	86
39. Ῥᾶον τοὺς ὁδόντας ἀριθμῆσαι – Több ujja van, mint foga	88
40. Μῆτε ἀποκτενεῖν ἄκριτον – Az ártatlanság vélelme	90

41.	Ὁ ἀκριβέστατος ἔλεγχος – Döntő bizonyíték	92
42.	Μὴ θαυμάσης – Ne csodálkozz, Fülöp!	94
43.	Ὅρκος – Az ephébosok esküje	96
44.	Ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον – Rabok legyünk, vagy szabadok	98
45.	Οὐ τὸν τρόπον, ἀλλὰ τὸν τόπον – Kutyából nem lesz szalonna	100
46.	Δημάδης ὁ Ἀθηναῖος – Ezer athéni sírja tanúskodik mellettem	102
47.	Ἐξαπατῶντες ὑμᾶς – Becsapnak benneteket a politikusok	104
48.	Ὡςπερ ὁ ἥλιος – Athén beragyogja Hellast	106
49.	Ὡςπερ ἡ μέλιττα – Mint a méh	108
50.	Ὁ ἐτερόφθαλμος – A félszemű	109
51.	Σκεδαννύμενοι διεφθείροντο – Szétszóródva elpusztultak	110
52.	Προϊόντος τοῦ χρόνου – Telt-múlt az idő	111
53.	Ἐπὶ τοὺς βαρβάρους – A perzsák ellen	112
54.	Τίς ἀγορεύειν βούλεται – Ki akar szólani?	113
55.	Μόνος βαδίζων – Magamban bandukolva	114
56.	Εἰ ἔγρημεν ἀστήν – Ha polgárnőt vett volna el	115
57.	Εἰ νῆσον ὥκουν – Ha szigeten lagnának	116
58.	Ὡςπερ τὰ πρόβατα ἔθνησκον – Hullottak, mint a legyek	117
59.	Ταῦτα ἄξιον ἀκοῦσαι – Ezt érdemes meghallgatni	118
60.	Ὁ Ἔρως – A szerelem	119
61.	Πρῶτος ἦν τῶν πολιτῶν – Az első polgár	120
62.	Τὸ μέτριον ἄριστον – Keresd az egyensúlyt!	121
63.	Πολυτελὲς ἀνάλωμα ὁ χρόνος – Az idő drága kincs!	122
64.	Ὡςπερ οὐκ ἔχοντες ὁ πράττωμεν – Mintha nem lenne egyéb dolgunk	123
65.	Τοῦ πειν ἐπιθυμία – A szomjúság	124
66.	Τὸ τέλος ἱστορίας – A történetírás célja	125
67.	Σὺ στρατῆγαι – Te vezess minket hadba!	126
68.	Ὁ χαμαιλέον – A kaméleon	127
69.	Μηδὲν ἄγαν – Semmit se túlságosan!	128
70.	Πάντων ἀνδρῶν ἐπιμονώτατος – A legállhatatosabb	129
71.	Ἄλλος πρὸς ἄλλο πέφυκε – Mindenki másra született	130
72.	Ὅμοιον εἶναι τῇ ἄκρᾳ – Légy, mint szikla, rendületlen	131
<i>Σzemelvények Hérodotosból</i>		<i>132</i>
<i>Az Ílias első éneke</i>		<i>153</i>
<i>Igeszótár</i>		<i>190</i>
<i>Nyelvtani összefoglaló</i>		<i>205</i>
1.	Írás	205
2.	Hangtan	207
	Időmérték, hangsúly, elválasztás, szótagolás	207
	Simulósók	208
	Magánhangzók változásai	208
2.1.	Magánhangzováltakozás (ablaut)	209

2.2.	Mássalhangzók és változásaik	209
3.	Alaktan	211
3.1.	Névszók	211
3.2.	A névelő	211
3.3.	Első avagy alpha tövű névszók declinációja	212
3.4.	Második avagy omikron tövű declinatio	212
	Az első-másodikos (alpha és omikron tövű) melléknevek . . .	213
	Összevontak	213
	Attikai ragozás	213
3.5.	Harmadik avagy mássalhangzós tövű declinatio	213
	Folyékonyhangú tövek	215
	Szigma tövek	215
	Az ún. -t tövek	215
	Az -v-tövek	215
	Egyéb rendhagyók	216
3.6.	A kettős szám	216
3.7.	A helyhatározó eset illetve végződés	216
3.8.	A melléknevek áttekintése	216
	Háromvégűek	216
	Kétvégűek	217
	Egyvégűek	217
	Szabálytalan melléknevek	217
3.9.	A melléknevek fokozása	217
3.10.	Az adverbiumok	219
	Alapfok	219
	Közép- és felsőfok	219
3.11.	Névmások	219
	A személyes névmások és αὐτός	220
	Az összetett visszaható névmások	220
	A kölcsönös névmás	221
	A birtokos névmások	221
	A mutató névmások	221
	Vonatkozó, kérdő és határozatlan névmások	221
3.12.	Számnevek	222
3.13.	Összefoglaló táblázatok	223
	Alpha és omikron tövűek	223
	Összevont és attikai omikron tövűek	223
	Zárhangú tövűek	223
	Szigma tövűek	224
	Folyékony hangú tövűek	224
	Félhangzó tövűek	224
3.14.	Az igeragozásról általában	225
	Személyragok	226
	Ragozási típusok	227
	Az augmentum	228
	Az igekötők és a tő	229

3.15.	Az imperfecta actio	232
	Az -ω, -ουαι végű igék ragozása	232
	verba contracta	233
	A -μι végű igék ragozása	234
3.16.	A futurum A. és M.	239
	Futurum contractum	239
	Más futurumok	240
3.17.	Az aoristos A. és M.	240
	A gyenge, alpha-thematikus aoristos	240
	Erős, kötőhangzós aoristos	241
	Erős, kötőhangzó nélküli aoristos	241
	Kappás aoristos	241
3.18.	A perfectum activi	241
	A perfecta reduplicatio	241
3.19.	Perfectum medio-passivi	242
3.20.	Aoristos passivi	242
3.21.	Futurum passivi	243
3.22.	Az igeragozás összefoglaló táblázatai	244
4.	Mondattan	246
4.1.	A névelő, a jelző és az állapothatározó	246
	A jelzői szórend	246
	Az állítmányi szórend	247
	Fordított jelzős szerkezet	247
4.2.	Egyeztetés	248
4.3.	Esettan	248
	A nominativus	248
	Az accusativus	249
	A genitivus	250
4.4.	A dativus	252
4.5.	Az igenemek	254
	Az activum	254
	A medium	254
	A passivum	255
	Hiányzó aktívum	255
4.6.	Az ún. akciók, az idők és a módok főmondatban	256
	Az indicativus	256
	A coniunctivus	257
	Az optativus	257
	Az imperativus	257
	Az igenevek	257
4.7.	Az alárendelt mellékmondati módhasználat	258
	Optativus obliquus	258
4.8.	Prolepsis	259
4.9.	Alanyi és tárgyi kijelentő mellékmondatok	259
4.10.	Függő kérdések	260
4.11.	Okhatározói mellékmondatok	260

4.12.	Célhatározói mellékmondatok	260
4.13.	Célzatos mellékmondatok	261
4.14.	Következményes mellékmondatok és szerkezetek	261
4.15.	Feltételes mondatok	262
4.16.	Időhatározói mellékmondatok	264
4.17.	Helyhatározói mellékmondatok	264
4.18.	Hasonlító mellékmondatok	265
4.19.	Vonatkozó mellékmondatok	265
4.20.	A participium	266
4.21.	A participium jelzői és főnévi használata	266
4.22.	A participium használata határozóként	267
	Participium függő esetben álló főnév mellett	270
	Személyes szerkesztés	271
	Feltételes értelmű particula participium mellett	272
	Participium független fordított jelzős szerkezetben	272
	Accusativus absolutus	273
4.23.	Az infinitivus	274
	Főnévi igenév névelővel	275
	Főnévi igenév névelő nélkül	275
	Infinitivusok mellékmondati kötőszóval	278
4.24.	Az adiectiva verbalia	278
4.25.	Függő beszéd	279
	<i>Igealak-meghatározó analitikus gyakorlat</i>	<i>280</i>
	<i>Mondattani gyakorlatok</i>	<i>289</i>
1.	Kijelentő alanyi és tárgyi mellékmondatok	290
2.	Függő kérdések	294
3.	Időhatározói mellékmondatok I.	298
4.	Időhatározói mellékmondatok II.	303
5.	Időhatározói mellékmondatok III.	307
6.	Feltételes mellékmondatok I.	310
7.	Feltételes mellékmondatok II.	312
8.	Feltételes mellékmondatok III.	315
9.	Feltételes mellékmondatok IV.	318
10.	Feltételes mellékmondatok V.	321
11.	Megengedő mellékmondatok	324
12.	Hasonlító mellékmondatok	327
13.	Okhatározói mellékmondatok	331
14.	Célhatározói mellékmondatok	335
15.	A törekvés, gondoskodás, előkészítés (verba studii et curandi) igéi után álló mellékmondatok	339
16.	A félelem és aggodás igéi (verba timendi) után álló mellékmondatok	342
17.	Következményes mellékmondatok	345
18.	Vonatkozó mellékmondatok I.	348
19.	Vonatkozó mellékmondatok II.	351

20. Függő beszéd (oratio obliqua)	354
<i>Kiegészítendő mondatok</i>	358
<i>Megoldások</i>	417
1. Kijelentő alanyi és tárgyi mellékmondatok	418
2. Kérdő alanyi és tárgyi mellékmondatok, függő kérdések	418
3. Időhatározói mellékmondatok I.	419
4. Időhatározói mellékmondatok II.	419
5. Időhatározói mellékmondatok III.	420
6. Feltételes mellékmondatok I.	421
7. Feltételes mellékmondatok II.	421
8. Feltételes mellékmondatok III.	422
9. Feltételes mellékmondatok IV.	422
10. Feltételes mellékmondatok V.	423
11. Megengedő mellékmondatok	424
12. Hasonlító mellékmondatok	424
13. Okhatározói mellékmondatok	425
14. Célhatározói mellékmondatok	426
15. A gondoskodás, törekvés, aggódás, előkészítés (verba studii et curandi) igéi után álló mellékmondatok	426
16. A félelem és aggódás igéi (verba timendi) után álló mellékmondatok	427
17. Következményes mellékmondatok	428
18. Vonatkozó mellékmondatok I.	428
19. Vonatkozó mellékmondatok II.	429
20. Függő beszéd (oratio obliqua)	430
21. Kulcs a kiegészítendő mondatokhoz	433

